

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL	
GRANADA 1888	
Salas:	B
Estante:	050
Número:	050

*Do Morgado do Marques de Alegrete
Direito Civil. Cx. 31*

São dois

Univ. de Granada	
Fa. de Direito	
Fil. de Direito	
Est. de	
Tabl. 153	
Núm. 9	

UNIVERSIDADE DE GRANADA
DEPARTAMENTO DE DIREITO

Lit. Juridica

THEATRVM
HONORIS,

SEV
COMMENTARIA

Ad l. 16. tit. 1. lib. 4. Recop.

SACRATVM

REGINÆ NOSTRÆ MARIANNÆ
Austriacæ, Caroli Nostri Matri, Dominationisque
Hispanicæ Gubernatrici.

MEDIATORE

EX^{MO} D. D. PETRO NVNIO GVTMAN,
Comite Villæ-Vmbrosæ; Summi Consilij Præsidi,
inque Sex-Virali Supremi Regiminis Aula
Sex-Viro.

NOBILITATIS INSTRVCTVM AVRO;
*Ornatum Margaritis, & Gemmis Antiquitatis
Hispanicæ.*

STVDIO, AC LABORE

DON PETRI GONZALEZ DE SALCEDO
in Prima Curia Criminali Aula munus agentis
De Alcalde de Casa, y Corte.

CVM PRIVILEGIO.

MATRITI. Ex Officina Bernardi de Villa-
Diego. Anno M.DC.LXXII.

THEATRVM
HONORIS
SEU
COMMENTARIA

Ad l. d. t. i. lib. 4. Recop.

SACRATVM
REGINAE NOSTRAE MARIANAE
Austriacae, Catholici Nostri Imperii, Dominationis
Hispanicae Gubernatrici.

MEDIATORE
EXMO D. D. PETRO NAVIO GUTMAN,
Comite Villae-Vimprobrae; Summi Consilij Praeside
inque Sex-Virali Supremi Regiminis Aula
Sex-Viro.

NOBILITATIS INSTRVCTVM AVRO;
Ornatissimae Margaritae, & Gemmae Antiquitatis
Hispanicae.

STVDIO, AC LABORE
DON PETRI GONZALEZ DE SALCEDO
in Prima Curiae Criminali Aula manus agentis
De Alcalde de Casa, & Corte.

CVM PRIVILEGIO.

MATRIT. Ex Officina Bernardi de Villa-
Diego. Anno M. D. C. LXXII.

ALA REYNA
NUESTRA SEÑORA.

SEÑORA.

RECIBIERON desde la primera edad, los Persas, por ceremonia Sagrada, y Obsequio de reuerencia a los Soberanos, no consagrar à sus Falsas Deidades en Holocausto, ni ofrecer à las Manos de la Magestad Real, Don, que no fuesse de fruto nacido, ò de materia producida, engendrada, y pulida dentro de el territorial Circulo de su Dominacion, juzgãdo descaecia la Grandeza de vna, y otra Deidad Diuina, y Politica, y se obscurecia su claridad, aun solo con la presencia, y vista de Estrangera Oblaciõ: Porque vn Sacerdote se atreuiò à alimentar el fuego, adorada Deidad suya, con materia de Pais estraño, le prohibieron absolutamente el vso de el proprio, arrojandole en expiacion de sus limites. Porque reconociò Sisigambis, Madre de Dario, que los Dones, que le embiò Alexandro, eran frutos, y pulidezes Macedonicas, tuuo por manchada la pureza de su Magestad.

Gouernado por el norte de esta justa atencion, y Magestosa reuerencia, deseoso de tener cada dia nuevos sacrificios que ofrecer en las Aras de la Augusta Grandeza de V. Mag. y fieles Obsequios que rendir à su Soberauia: Procurê hallar en los minerales de mi profesiõ literaria, materia digna que sacrificar, y ofrecer à V. Mag. Y cumpliò la dicha, y fortuna feliz mis deseos, dandome disposiciones, y leyes concebidas, y criadas en la prudencia, sabiduria, y zelo ardiète de Nuestro Gran Rey, y Señor Filipo el Grãde (que Dios tiene) dirigido, y empleado siempre al mejor gouerno de sus vassallos.

Conociò aquel Gran Rey, quanto conviene para el buen logro de la vtilidad vniuersal, y biẽ de los Reynos: Para conseruacion de la Paz, y vnion deseada entre los Vassallos, ceñir à reglas de razon, los desenfrenados apetitos de la vanidad, y que en tanto es feliz la vida comun, en quanto se contiene en los ordenes publicos, y sus grados, ocasionandose de su turbaciõ, dissensiones; y vltimamente ruina vniuersal. Y assi, por antidoto al veneno, que insensible, de la comunicacion de diuersas Gentes, y Prouincias, sobre que se auia dilatado el Imperio Español, empeçaua à introducirse, y turbar la honrosa, modesta, y Noble pureza de los Castellanos coraçones, procurando Titulos, Honras, y Veneraciones, no ajustadas à la prudencia, ni reguladas à la Iusticia. Entre otras justas leyes, formò vna, que enseñasse el grado Sumo, Mediano, ò Menor, que deuia pretenderse, y conseruarse en la escala de el Honor, sin permitir descaecimiento, ni adelantamiento, que cortasse los passos, de que deuia estar compuesta, antes se conseruasse en aquella venerabilidad, y estimacion, que dà claridad, y veneracion, confiere la Nobleza, y lustre necessario à lo particular, y à lo publico.

Y aunque sabia, que la Soberania, como Ente superior, ni permite grados, ni admite distincion de ordenes, teniendo, como es justo, la causa comun, por la suma de las cosas, regulando sus acciones à la razon, y cortado las cabezas que produce la Hydra de la vanidad; quiso atentamente incluir lo elevado de la Magestad en las reglas de el Precepto legal, para que à su exemplo, ninguno torciesse la voluntad al yugo de la obediencia. Y assi antes de passar à señalar las Vozes de Honor que era justo gozassen aquellas Dignidades Publicas, que Astros superiores, por participacion de el Sol de la Magestad, gozande los resplandores, que adornan la Celeste Esfera de las Republicas, y Reynos. Determinò Preceptos à su poder. Y menospreciando vanidades de Principes, que hidropicos de ambicion, pusieron su Trono sobre el Aquilon de Titulos soberuios, y ruidosos. Señalò à la Magestad, à su Familia Real, y à su Casa, aquellos, que tenia canonizados la Sabiduria, loados la Modestia, y venerados la Comun opinion de las gentes,
en

en su primera pureza; y quando la ambicion nõ auia tiranizado, en daño vniuersal, los entendimientos, y coraçones de los mortales.

Para esto, Señora, Mandò, que la Real Soberania en si propria, y en la comunicacion que participa por el Matrimonio, à su Augusta Conforte, se venerasse cou el Titulo de *Rey*, y *Reyna*. Con las vozès de *Señor*, y de *Magestad*. Que la que se considera continuada, y casi la miìma en sus Primogenitos, se reuerenciassè cou el de *Principe*, y de *Alteza*: Que la que dà el nacimiento, y la sangre en los demàs hijos, se conociessè con el de *Infantes*, y *Alteza*. Añadiendose en lo escrito, à la palabra *Señor*, la voz de *Serenissimo*.

Y porque à este exemplo grande, se mouiessè el Cielo de sus Reynos, y girassen las Dignidades Publicas su curso ajustado à las zonas de la razon: Mandò se honrassen, la Prelacia Primada de *los Arçobispos de Toledo*, por tal, con la voz de *Señoria Ilustrissima*. Las demàs Ecclesiasticas de Arçobispos, y Obispos, y las Comunidades de sus Cabildos, cõ la de *Señoria*.

Y para que el Secular Gouierno viuiesse, y se exerciessè al fiel de su suma atencion. Mandò, que las Dignidades Jurisdiccionales Mayores, qual es de *Presidente de el Consejo*, de el *De Aragon*, è *Inquisitor General*, por la Autoridad que gozan de ser Cabezas de los cuerpos de aquellos Consejos, se venerassen con la precisa Noble, y Venerable Voz de *Señoria*, permitiendose les dê la de *Ilustrissima*.

Que à los Grandes (Dignidad, y Honor tan verdaderamente Grande, como estimado en estos Reynos, y codiciado de todas las gentes, como mostramos en la obra) se les hable, y escriua forçosamente con el Antiquo Español. Ditado de *Señoria*; y se les pueda llamar *Excelencia*. A los que gozan empero las Dignidades de *Marqueses*, Condes, Vizcondes, Embaxadores, Comendadores Mayores de las Ordenes Militares, Claueros de el de Calatraua, y Alcantara, Presidètes de las Chancillerias, Priores de Vclès, y S. Marcos de Leon, Priores, y Bailios de la Orden de San Iuan, Virreyes, y Capitanes Generales de Exercitos, Galeras, y Armada de el Mar Oceano, Caualleros de la Orden del Tuson, Maesses de Campo

Generales, y Cabildos de las Ciudades Cabezas de Reyno, otras, y Villa que tienen voto en Cortes, se les pueda tratar, llamar, y escriuir con la voz de *Señoria*. Sin que pudiesse echar de la ambicion, con lo hinchado de sus olas, traspassar los limites de estos justos Preceptos, libre de la indignacion de su poder.

De el oro de la Ley, que para formula de lo que se auia de executar en Materia tan Superior, y Necesaria. En siete de Agosto de mil y seiscientos y treinta y seis. Mandò publicar nuestro Gran Rey, y Señor Filipo III. De lo precioso que comprehende. De lo que prouidamente, en vtil de la causa publica, influyeron los rayos de el Sol de su prouidencia; Se ha formado esta Obra, que humilde se pone en las Aras de V. Mag. Y porque pudiesse llegar con la reuerencia que ella pide, y libre de el zeño que causò en la Madre de el Gran Dario, el Don de Alexandro, se ha sollicitado adornarla, y pulirla cõ lo claro, y hermoso de los Origenes, y Progressos que han tenido, y de q̃ han gozado, en el curso de los siglos, no solo la Soberana Magestad de el Titulo *de Rey*, sino el resto de las Dignidades, que aunque primeras en el orden publico, segundas despues de la Real: Mostrando à vn tiempo los antiguos vsos, costumbres, y leyes Españolas, que las eleuaron, y criaron: Procurando vnir à ella, para su mayor adorno, las Germanicas, por el maridage, è inseparabilidad, con que en feliz vnion, y correspondencia Augusta viuen ya las dos naturalezas *Española*, y *Alemana* en las Reales Personas de Nuestros Señores Reyes.

Reciba, pues, V. Mag. este sacrificio, acepte el Don, no atendiendo à lo tosco de lo material, sino à lo precioso de la materia: Iuzguela V. Mag. hija de las influências de el Gran Filipo: Y atèta à esto su Real Grandeza, acepte con el agrado que acostumbra, el zelo reuerente de vn vassallo, que solo anhela al empleo en el seruicio de V. Mag. Cuya Real Augusta Persona guarde Nuestro Señor, como la Christiãdad ha menester.

Licenciado Don Pedro
Gonzalez de Salcedo.

EXCELLENTISSIMO, AC ILL MO
D.D. Petro Nunio Gutmanio, Comiti Villæ
Vmbrosæ, Marchioni Quintanæ, Summi
Consilij Summo Præsidi. Inque Aula
Suprema Regiminis Regni
Sexviro.

ET VSTISSIMI Mortalium, nulla adhuc mala
libidine, sine probro, scelere, eoque sine pæna, aut
coërtione agebant; neque præmijs opus erat,
cùm honesta suapte peterentur. At, postquam
exui æquitas, & pro modestia, ac pudore ambitio, ac vis in-
cedebat, provenère Dominationes, multosque apud populos
in æternum mansere. Sine legibus tamen vllis solo Supremo
arbitrio gubernari solitos. Sed si in infantia illa Mundi salu-
tare id habitum, attamen quidam statim, mox etiam omnes
leges maluerunt, quarum esset virtus Imperare, Vetare, Per-
mittere, Punire: Credita tamen Veratione, Permissione, ac
Punitione manu Supremorum.

Hinc natum illud apud Philosophos, Politicos, ac Iu-
ris Consultos discrimen: an nobilius, certiusve sit ex iure
certo, ac scripto agere, an melius, ac vtilius res publicas gere-
re ex hominum voluntate, quàm ex legitima legum autori-
tate? Sed palmam reportavit sapiens illud placitum, vt vicif-
sim in Republica essent Leges, essentque Magistratus, sic cõ-
mixtim, vt Leges *Muti Magistratus* dicerentur, Magistratus
Via & leges. Ex qua vnione receptum in commune bonum, vt
Leges præessent Magistratibus, veluti norma ad bene agen-
dũ: Magistratus verò præessent Legibus ad exequendam vir-
tutem Imperandi, Vetandi, Permittendi, & Puniendi.

Hoc vetustissimum Arcanum, ex Gentium communi pla-
cito genitum, nec leuatum tantum à Regibus Nostris fuit, sed
coalitum, credentibus vtilius esse sibi, suisque scripto agere
iure, quàm incerto; legibusque, quàm vsibus, ac moribus lau-
da-

datis in prima infantia Regni, & quibus agebantur Hispanæ Res. Quarè Reges colimantes in placitum illud ab omnibus laudatum Gentibus, certum Hispanum ius scriptum constituerunt, vt latis legibus, Magistratibusque creatis, sub illis tâquam *Muti Magistratus*, sub istis tanquam *Vinæ Leges*: *La lealtad se mantenga con verdad, è la fortaleza de las voluntades, con derecho, è con justicia.*

Ad hanc summam rerum, & ad publicum regimen Sâctus Ferdinandus Rex, ad ius scriptum redactis moribus, vsibusque Gentium, *Mutos Magistratus* latis legibus Partitarû constituit, *Legesque Vinas* Magistratibus nominatis, sicque Digestis, vt: *El Adelantado de el Rey*, teneret primum locum ad suffragium ferendum inter cæteros, Supremamque Manum, ad agendum de executione legum, morum reparatione, seditiosorum à disciplina publica deuiantium punitione, adque omnem rem publicam curandam, tam Ciuilem ordinariam, quã Publicam, & Politicam (sicuti inter Athenienses Archontes, inter Romanos Prætor Urbanus.) Pariterque esset adiutorium, & subleuamen oneris iniuncti officio Regum: *E que como à quien pone el Rey en su lugar, le ha de escusar de el enxeco de los grandes pleytos, è seruirle en las cosas que pertenecen à honra, è guardamiento, è amparança de su tierra.* Vicissimque ageret, quatenus: *Medianero entre los homes, y el Rey, en quanto à las cosas temporales.* De oppressorum tutela, pauperum refugio, afflictorum consolatione, omniumque Patronatu, & Cura.

Emarcuit tractu temporum hæc Dignitas, & illius loco creata fuit: *La de el Presidente de el Consejo*, iisdem cum Honorum infulis, eademque cum Maiestatica authoritate credita, ac mandata *Al Adelantado del Rey*. Ex quo, *como* (vt ex iure Nostro loquamur) *à quien pone el Rey* (vt diximus) *en su lugar*. Eligendus est: *Quien sea de gran linage, è leal, è entendido, è sabidor. Ca en quanto de mejor linage fuere, tanto serà mas honrado por ende, è avrà siempre verguença de fazer cosa, que le estè mal. E si fuere de buen seso, sabrà bien guardar poridad de el Rey, è sefrir buena andança. E si entendido, è sabidor, sabrà bien aconsejar, è derechamente, e en poridad.*

His ducta præceptis Regina Nostra, seruatique Patrijs
le-

legibus, vt Excellentioribus illis ornamentis Nobilitatis, Sapientia, & Virtutis decoraret Præsidentialem Dignitatem, illam Excellentissimæ Vestrae manui tradidit; & merito, cum in ea natiua virtute infideant, qualitates ex legibus necessariae: *De buen Linage, Seso, e Sabiduria.*

Buen linage, cum flos hic egressus sit de radice Illustrissimarum, & Antiquarum Familiarum: *De Nuñez, y Guzman*, quarū. Illa nata in Nunio Infante Ordonij I. Regis filio. Hac leuata inter procinctuales gladios, scutaque Gothica, ante Maurorum in Hispaniam appulsum.

Defuncto enim ad annos D. CCC. XXIII. Ordonio I. relictis quatuor filijs superstitis, Ildephonso III. Rege Magno dicto, Veremundo, Nunio, & Ordonio. Ex scemore Nunij processit Rodericus Comes, qui in regimine Ordonij II. populauit Amaiam. Ab Ordonio vsque ad Veremundum II. floruit Roderici Progenies. Ex qua natus fuit Nunius Rodericus, vulgò: *Don Nuño Rodriguez*, qui ex Ximena Ordonia, filia Ordonij Infantis, suscepit Comitem Rodericum Munionem, ad annos M. LXXIII. occisum in Bello ad Sacralias.

Florebat in roseto Legionensis Regni sub Rege Veremundo II. ex semine Regio Nunij Infantis, Familia Nuniorum in Nunio Ferdinando, cui à Rege donatum fuit Oppidum *De Toral*. Simulque rosa Familiae Gutmanorum in Gūdemaro Regis Vexillario, patrio Idiomate: *Alferez del Rey*.

Media Matrimonij vnitate insitæ fuerunt Nuniorum, & Gutmanorū Familiae, ex quibus productus sub Sceptro Sanctij I. Alvarus Nunius, Pater Ximenæ, Reginae Lusitaniæ, à quo per legitimos successions gradus genitus fuit Petrus Nunius Gutmanus, Ildephonsi VI. Regis Magnus Domesticus.

Ab Ildephonsi Sceptro, vsque ad Regnum Philippi III. sub quo in commune bonum nata, suscepta, ac leuata fuit Excellentia Vestra, sic floruit Gens, Familiaque *De Nuñez de Guzman*, vt nec tantum tenuerit gradum, Natiuo iure (quia ex semine regio) in Ordine Primo Ricorum-Hominum: Sed in Aula Regia decorata fuerit Muneribus: *De Mayordomos*

Ma-

Mayores, Titulisque Comitum: In re Civili Officijs, De Adelantados de el Rey: In Politica primis vta suffragijs Comitialibus: Inque re Bellica decorata Dignitatibus Ducū, Vexillariorum Regionum, vt eructant antiquæ simul, & novæ Historiarum memoriæ, monumentaque expeditionum, ac rerum omnium susceptarum à Pelagij Sceptro. Præcipuè, si exarentur Sancti Regis Ferdinandi facta in Obsidione, & Occupatione Corduæ, Hispalis, Baezæ: Ildephonsorumque Regum in Bellis ad Alarcū, ad Nauas Tholosanas, & in Oppugnatione, & ingressu Algeziræ. Nec vllā inuenimus periodum in tota Legionensis, ac Castellani Regni ætate, in qua non extollat caput, virtus, & gloria: De Nuñez, y Guzman, refulgeantque facinora Illustrium virorum illarū Gentium. Quid antiqua petimus? Si intra Paternos Lares inuenimus D. Martinū Nuniū Gutmaniū, Dominū Domorū: De Montealegre, Meneses, y Villamer. Proauum Excellentia Vestra, in Aula Imperatoris Ferdinandi I. Munus agentem Maioris Domus, & ad res Summas Imperij allectum in Imperiali Status Consilio; postque Extraordinariam Legationem Imperatorio nomine executam, ad Paulum III. Pontificem Maximum, Hispanam leuantem, sub Imperio Sygismundi Imperatoris, ad Regem Nostrum Philippum II. Quem ex Domina Ioanna Samburg Imperatricis Annæ Cameraria Maiori genuisse notamus, Ramirum. Ramirus genuit Martinū, Martinus Petrum, in quem suo pondere ducta requiescit Suprema Præsidentialis Dignitas: Nec enim tantum ornata ex naturali illa virtute: De buen linage, à lege desiderata, à Regibus concupita in Supremis Magistratibus; sed Por la desfo, e sabiduria, para saber bien aconsejar, e derechamente, e en poridad, Parta, & quæsitæ proprio labore, & studio. Siquidem præter inclytam Paternam in infantia, & pubertate educationem, maiora petens, in Palestra Gymnastica Salmanticensi currens inter alios, bravium accepit; quod sic laureauit ex claritate emerita in Supremo Iudiciali cursu, Minerua Duce, inque Bellica re, Pallade Magistra, vt Munera Maxima suscipiens, & consummans, legitimè meruerit, quod vniyoca voce cum Poëta modulemur:

Pris.

Populorum est vox tamen una,
Cum verus Patriæ dixeris esse Pater.

Cui ergo Legum Commentaria sacrandæ, ni Paræti Legum
Ni, vt cum Casiodoro loquamur, illi, à quo scimus illas posse
constitui? Et quas per manus Maiestati libanda? Ni por las de
aquei, que es Medianero entre el Rey, y los homes en las cosas tem-
porales. Suscipiat igitur Excellentia Vestra humilitatis No-
stræ votum, parcatque scientia vestra, si quod summum est
in edicto, attigisse non volumus. Pro nobisque loquatur
Lypsius: *Vires, si pro animo non fuerunt, ignosce, postulo: Et
hunc laborem studio potius mei cultus, quàm sui pretio estima-
ri. Ego quidem in te (ò Principum Maxime!) vel veterum Gal-
lorum more adficio, & Lege illa prisca me tibi sacro.*

DEVOTIONI.

Licentiatu Don Petrus
Gonzalez de Salcedo.

Prorsus in eius laudem excurrerem, si Rhetorem, non Censorem agerem;
prorsus inter tot publicas acclamaciones me vnum incertis, impudice licenti
veluti rem esse puer. Hac habui, dum dicerem facultate concessa (sed que
non solum opus hoc prelo dignum; sed Republicæ utilissimum esse cens-
mus. Postidie Idus Octobris, Anno Domini M.D.C.LXXII.

D. Alphonso Ziligo.

Licent. Don Tomas
de Valdes.

APPROBATIO D. ILDEPHONSI DE SILICEO,
facultate concessa per Ordinarium.

ITerum, atque iterum in lucem prodit hic Author, hucusque eximias laudes consequutus, nunc in admiratione animos rapiens. Opus hoc, Theatrum Honoris inscriptum, & multiiuga eruditione refertum, optime Theatrum nuncupatur, nam sicut in illo (reducto spatium) variae rerum imagines producuntur; ita in isto diuersa multiplicis litteraturae genera demonstrantur. Adeant rudes, periculum faciant illiterati; & quae edoceantur inuenient: Adeant docti, & quibus peritiores fiant passim offendent. Haec breuiter de Titulo. Quid de argumento? Nonne semitam calcas nullis vestigijs pressam? Ex antiquis nullus (quem sciam) nec ex recentioribus Nostrorum hoc argumentum è limine salutauit; vnde merito adaptari potest Authori, quod alter non immerito de suo opere gloriabatur, cum cecinit:

Aonius
 Palea-
 rius, de
 immorta-
 litate A-
 nima, li.
 3.

*Vestra ego fretus ope ingredior loca, nullius ante
 Trita pede.*

Et paulo post:

Vnde canam, quae nusquam audita prioribus annis.

Lib. 5.
 Aeneid.

Illud nempè reliquerunt intactum, aut labore territi, aut sterilitate infacundi, sed hic indefessus agedo, in Sacris, & Prophanis litteris (vt ita dicam) ambidexter, & velut ille Maronis Dares creber vtraque manu immensa volumina versans, hoc exarauit. Si non potius caeteris, caeteris admirabilius, nam quis non miretur de tam arida, ieiunaque gleba tam vberem messis proventum colligi potuisse? E tam tenui surculo prope infinitam Syluam succrescere? Et ex tam exili argumento, tantum eruditionis pondus coaceruari? Habet ergo Hispania Nostra, quod tot iam retro saeculis desiderabat: Haec omnium vota erant, vt honos cuiusque pro Dignitate debitus innotesceret; non, quem metus, aut vrgens necessitas extorserint; non, quem turpis adulatio pinxisset; non, quem inhiasset insatiabilis ambitio; sed ab his naeuis defaectum, & purum ad normam venerandae Antiquitatis, & Hispanici candoris revocatum; ast omnibus inuia rupes, altum silentium vniversis, ignota via, salebrosa, difficilis. Haec omnia superauit Authoris industria, & lucubrationibus suis desiderijs nostris consuluit, & fecit, quod inaccessum culmen inoffenso pede decurrere possimus, simulque dicere cum Silio, difficultate operis perpendentes:

----- *Hic vieta colenti*

Cessit, & ignotos docilis mansuevit in usus;

Mons erat hic, ubi plana vides.

Profusus in eius laudem excurrerem, si Rhetorem, non Censorem agerem; quoniam inter tot publicas acclamationes me vnum inertis, impijque silentij veluti reum esse pudet. Haec habui, quae dicerem (facultate concessa) itaque non solum opus hoc praelo dignum; sed Reipublicae vtilissimum esse censemus. Postridie Idus Octobris, Anno Domini M.DC.LXXII.

D. Alphonsus Siliceo.

AP-

CENSURA LICENT. DOMINI THOMAS
de Valdes, Supremi Consilij Indiarum, & Sancte Cru-
ciatæ Senatoris.

AVthorem hunc, Supremi Consilij Castellæ iutu, ad me
allatum, vt de eo feram iudicium, notum esse satis exi-
stimo omnibus de litteris benemeritis; at quem in Iurispru-
dencia Doctorem, ne dicam Magistrum fate mur in politioris
litteraturæ cultura versatissimum admiramur, præsertim
opere in hoc vbi vrbauitatis cærimoniæ (vulgò *Las Corte-
sias*) ex prætiosa antiquitatis suppellectili appositè illustran-
tur. Pulcher profectò labor, quo perfecto, artifex se ipsum
laurea donat, & Rempublicam iuuat: Nam quid obsecro
Regibus, Magistratibusque, pro susceptis publicè, priuati-
que tam multis, tamque vrgentibus curis, molestijs, labo-
ribus retribui maius potest? aut quæ convenientior gratia,
quam Honor, quam Reuerentia, cultusque ille, & Maiesta-
ti debitus, & illis ipsis, qui paternum pro nobis, deque rebus
Nostris Patrocinium suscipiunt ac curam; subeuntque dif-
ficultates, tum maximas, tum maximè arumnosas, ac peri-
culorum plenas? Quo fit vt ipsos inter homines, ipsisque in
Ciuitatibus, nihil honore habeatur, aut existimatione maius,
aut amplitudine etiam dignius spectatiusque; nihilque recto-
ribus ipsis populorum, ac Gentium optabilius sit, magisque
expetitum, vt virtutis præmium. Grates ergo maximas re-
ferre debemus Authori, quod omnia præmia virtutis in hoc
Honoris Theatro, tam bellè eruditionis floribus ornato no-
bis in Scænam ediderit; sed cum verum sit, quod è Theatris
plausum, nisi spectatus reportauit nemo, ideo ad Hoc Thea-
trum omnes invitamus, vt diuitiores prædas, quam olim è
Romano, sortiantur, suumque etiam virtutis præmium,
Honorem scilicèt, consequatur tantus Scriptor; qua prop-
ter typis mandari commentaria hæc iure meritoque debe-
ri Nostra sententia est, &c.

*Licenc. Don Tomas
de Valdes.*

¶

ELEN-

ELENGVS GLOSSARVM.

- L** XVI. TIT. I. LIB. III. Recopil. Fol. 1
 Proœmium. De ordine, & quantum in Republica sit
 necessarius. fol. 8
 Glos. I. Illustrissimi, Clarissimi, Spectabilis, antiqua Epithe-
 ta, Eminentia, Excellentia, Illustrissima, Señoria noua,
 Permissa Dignitatibus, non sunt Tituli Honoris habenda,
 Sed reuerentialia honorificentiae vocabula. fol. 15
 Glosa II. Regia Maiestas est prima causa, & origo Dignita-
 tum, Stirps, à qua gradus descendunt. Ideò nec in scala nu-
 meranda, nec in ordine illarum inclusa censenda est. fol. 23
 Glosa III. De Regio Honoris Titulo *De Señor*, apponendo
 Epistolis Regi missis. Vbi etiam agitur remissiuè, an Prin-
 ceps solutus sit legibus? fol. 33
 Glosa IIII. De Origine Maiestate, ac Excellentia Tituli
 Regis. fol. 50
 Glosa V. De Origine Titulorum, & cognominum Realiũ,
 & Personalium Regum, & Imperatorum. fol. 59
 Glosa VI. De valedictione imponenda in Epistolis Regibus
 scribendis. fol. 68
 Glosa VII. De Titulo Honoris: *De Catholico*, competenti
 Nostro Hispanorum Regi. fol. 77
 Glosa VIII. De Titulo, aut voce *De Magestad*, qua vene-
 randa est Suprema Regum Dignitas, ac Potestas. fol. 78
 Glosa IX. Subscriptio manu propria, an in Epistolis neces-
 saria ad fidem? Et quid in instrumentis publicis iure His-
 pano? fol. 84
 Glosa X. Primogenitus Regis. In Obsequialibus præfertur
 Reginae. fol. 92
 Glosa XI. De Honore exhibendo Primogenito Regis vul-
 go *Principe*. Deque huius Muneris Nomine, & Origine:
 ac de appellatione ei præscripta *De Alteza*. fol. 99
 Glosa XII. De Supremis, & Maiestaticis iuribus natiua vni-
 tate Maritali Reginis competentibus. fol. 106
 Glosa XIII. De Titulo Honoris *De Infante* filijs Regum
 Secundogenitis competente: Deque reuerentia, ac ver-
 bali

- bali Honorifica appellatione eis conferenda. Vbi, & de
 nominibus Imperatorum filijs Principum concessis, tam
 Romanorum, Græcorum, quam Gallorum. fol. 113
 Glossa XIII. De reuerentia conferenda Generis Regum.
 fol. 135.
 Glossa XV. De Regio More seruando in inscriptione Epi-
 stolarum, Titulisque apponendis Summo Antistiti: *De*
Muy Santo Padre. Cardinali: De Muy Caro, y Amado Ami-
go. Archiepiscopo, & Episcopo: De Reuerendo. Ecclesia-
sticæ Communitati: De Venerable. fol. 138
 De Titulo Honoris exhibendo Summo Antistiti. fol. 139
 Titulus Honoris, Præscriptus Cardinalibus. fol. 142
 De Episcopali Honorificentia. fol. 144
 De Stilo, ac vsu scribendi Communitatibus Ecclesiasticis,
 ibid.
 Glossa XVI. De Puellis Regijs Communiter appellatis: *Da-*
mas, y Dueñas de la Reyna. Illarum Illustrissimo munere,
 ac quod ex illo debita sit Honorifica appellatio *De Seño-*
ria. fol. 146
 Glossa XVII. De stilo seruando in Inscriptione libellorum:
 & an omisio reddat illum ineptum: an libelli mutatio,
 vel emendatio licita sit, tam in Ciuilibus, quam in Crimi-
 nalibus? fol. 155
 Glossa XVIII. Si delata Tenuta à Supremo Senatu penden-
 te proprietatis Iudicio, decedat Tenutæ possessor; an pos-
 sit denuo causa in nouo Iudicio Tenutæ agitari, vel tan-
 tum prosequi proprietatis. fol. 163
 Glossa XIX. Iudicia proprietatis, aut possessionis incepta
 apud Ordinarios Iudices, vel Supremos Chancelliarum,
 an mutari possint proposito Iudicio Tenutæ in Supremo
 Consilio virtute, *l. 45. Tauri.* fol. 171
 Glossa XX. De Honore exhibendo Cardinalibus in verbali
 reuerentia, quodque Honorentur à Rege Nostro, Sella,
 Tapete, & Pulvinari. fol. 183
 La forma en que su Magestad recibe à los Cardenales la pri-
 mera vez. fol. 189
 Glossa XXI. De Honore debito Archiepiscopo Toletano,
 tan-

- tanquam Hispaniarum Primati: deque Primatus Origine.
 Cuius clauem regit Eminentissimus Dom. D. Paschalius
 ab Aragonio Folch & Cardona. Qui post natiuam Excel-
 lentiam (filius enim Illustrissimorum, Illustrium, Excel-
 lentissimorum Ducum de Segorue, & Cardona) propria
 virtute (ex quo, vt de Alexandro Seuero dicitur clarior)
 Sacram Sanctæ Romanæ Ecclesiæ purpuram meruit, Ca-
 tholicissimi Nostri Regis Excellentissimam legationem
 ad Summum Antistitem, Summamque Neapolitani Reg-
 ni Præfecturam Supremæ, ac Sanctæ Inquisitionis volun-
 tate Regia gladium suscipere, vtque in Sexem-Virali Au-
 la, ad curam Hispanici Imperij Constituta vltimo Magni
 Philippi Elogio, sub minoritate Caroli Regis Nostri Se-
 xem-Vir Dignissimus adnumeraretur. fol. 195
 Glossa XXII. De Honore exhibēdo Archiepiscopis, & Epif-
 copis. Vbi agitur, an possint bellis assistere? fol. 204
 Glossa XXIII. De Dignitate *De el Presidente del Consejo*; &
 Honore *De Illustrissimo*, ei præscripto. fol. 211
 Glossa XXIII. De officio Præsidis Supremi Consilij Ara-
 gonici, nunc Vice-Chancellarij. fol. 223
 Glossa XXV. De Honorifica appellatione *De Señoria*, Con-
 stituta Dignitatibus Ecclesiasticis Archiepiscoporum, &
 Episcoporum, Sæcularibusque Magnitudinis prærogatiua
 Decoratis: Deque eis permilla *Excellentia*. Alijsque Dig-
 nitatibus tantum *Señoria*. fol. 225
 Glossa XXVI. De officio Dignitate, Immunitateque Lega-
 torum, tam Legationis tempore, quam functi muneris.
 fol. 234.
 Glossa XXVII. An Legatis fedifragis seruanda sit fides: &
 à Principe, apud quem Legatione funguntur, coerceri, &
 puniri valeant, &c. fol. 241
 Glossa XXVIII. Familia Legatorum, nec iure Gentium,
 nec Fœderali immunis habenda à Iurisdictione ordina-
 ria. fol. 250
 Glossa XXIX. De Sacra Politica Immunitati Natiuo Iure
 competenti Palacijs Regum, inextensibili ad Domos
 Dignitatum. Et si aliquando ex vrbanitate concessa habi-
 ta-

- tationibus Legatorum, restrictè exequenda intra illarum
 Parietes. In quas Magistratibus competit Potestatiua Iu-
 risdictio, exercitium, ingressio, absque summissione, aut
 depositione signorum Regalium. fol. 257
- Glossa XXX. De Origine Dignitatum Regalium, Ducum,
 Comitum, ac Marchionum, inter Gentes. fol. 270
- Glossa XXXI. De Dignitatibus Regalibus, illarumque or-
 tu, & natura inter Hispanos. fol. 282
- Glossa XXXII. An Dignitates Ducatus, Marchionatus, Co-
 mitatusve perpetuæ, ac indivisibiles sint? Atque eo ipso,
 quod conferantur, iure Primogenituræ concessæ censean-
 tur? Et vtrum Agnatis tantum, verum etiam, & fæminis?
 fol. 291.
- Glossa XXXIII. De Origine Magnatum, vulgò *Grandes* in-
 ter Hispanos. fol. 312
- §. I. De Honore externo *Sesisionis, Coopertionis, ac Cognationis*
Regiæ, quo à Regibus ornata, ac venerata est Prima Supre-
 ma Dignitas Procerum, vulgò inter Hispanos *Grandes*, il-
 lorumque Origine Honorum *De Cubrirse, Sentarse. Y que*
se les llame con el Tratamiento de Primos. fol. 336
- De Iure Sesisionis Magnatibus, vulgò *Grandes* competenti.
 fol. 338.
- §. II. De iure coopertionis Magnatibus competenti, vulgò
Cubrirse delante de los Reyes. fol. 346
- §. III. De iure cognationis Regiæ, ex quo ortum, vt Digni-
 tas Magnatum, seu *Los Grandes*, honorentur à Rege cog-
 nomine *De Primos*: Cæteræ verò Dignitates *De Parien-*
tes. fol. 357
- §. IIII. De Honore debito formidinis Proceribus, vulgò
Grandes, tam ex proprio iure, quàm nuptis viris Proceri-
 bus, ex vi Matrimonialis vnitatis. fol. 363
- Glossa XXXIIII. De Dignitatibus Ordinum Militarium,
 vulgò *Comendadores Mayores, y Claueros*: Et illorum offi-
 cijs, Muneribus, & Honoribus. fol. 371
- Glossa XXXV. De Dignitate Consiliorum Supremorum
 Regni Hispanici; Senatorum Numero, & Gradu,
 fol. 378.

- Glossa XXXVI. De Chancellariarum Hispaniarum Origine, Authoritate, Numero Senatorum, & cuius muneris antiqui loco suffectæ. fol. 385
- Glossa XXXVII. De Origine, Sede, Insigni, & Dignitatibus Ordinis D. Ioannis; Dignitatibusque *De Priores, y Baylios.* fol. 393
- Glossa XXXVIII. De Dignitate Priorum Communitatum Ecclesiasticarum, seu Conventuum Ordinis Div. Iacobi. fol. 394.
- Glossa XXXIX. De Vice-Regum Munere, ac Officio, & an hæc Dignitas loco Præfecturæ Prætoris suffecta sit? Vbi agitur, expulso Guttherio, Hispanias nunquam sub Præfecto Galliarum fuisse. fol. 398
- Glossa XL. De Officio, ac Munere Imperantis, Ducisve Exercitus, dicto *Capitan General*, illiusque virtutibus ac Munere. fol. 410
- Glossa XLI. De Munere, Officio, ac Honore debito: *A los Maesses de Campo General.* fol. 425
- Glossa XLII. De Iurisdictione, meroque Imperio Iudicum Militarium: & an Magisteria Potestas inter Milites habeat priuativè cognitionem omnium causarum, tam Civilium, quam Criminalium. fol. 437
- Glossa XLIII. De Præfectura Maris, & quanto Maritimæ Classes necessariae sunt. fol. 449
- Glossa XLIII. De Origine, Electione, Insignique Ordinis Velleris aurei, apud Nos: *De el Tuson*, cuius Magister Rex Noster ex Ducatu Burgundico; Numero, Nobilitate, & Honore Equitum. fol. 459
- Glossa XLV. De Vice-Comitum Dignitate. fol. 460
- Glossa XLVI. De Honore, ac reuerentia Metropolitanarum, Ciuitatum, vulgò *Cabeças de Reyno*, ò *Prouincias*. Qualesque fit in Curijs, apud Nos *Cortes*, illarum ius. fol. 462
- Glossa XLVII. An credenda sit nuda Principis assertio de necessitate, ad prorogationem, aut concessionem Tributorum? fol. 473
- Glossa XLVIII. De Honore, & Dignitate Capitulorū Ecclesiarum Cathedralium. fol. 477
- Glos.

Que à los Infantes, è Infantes de estos Reynos solam...

Glossa XLIX. Mos, & consuetudo seruanda in Honorificē-
tia, & Reuerentia exhibenda. fol. 480

Glossa L. De Honore exhibendo filiabus Magnatum, Con-
stitutarum sub Parentum Potestate. Et quid post contra-
ctum Matrimonium. Vbi, & agitur, an Priuilegium fori
Patri competens, commune sit filio, & in quibus bonis.
fol. 483.

Glossa LI. Dignitas, aut præeminentia competens mulie-
ri, communis est viro: quæ etiam soluto Matrimonio
perdurat, præcipuè in Dignitate, aut prærogatiua, vulgò
De Grande. fol. 497

Glossa LII. Mulier per Matrimonium an sic transeat in Po-
testatem viri, vt Dominium bonorum ad vxorem perti-
nentium, Mariti censeatur? Et quid, si vsusfructus, vel an-
nui redditus in dotem dentur; an absolutè fructus Mariti
sint, vel soluto Matrimonio restituendi vxori, vel hære-
dibus, tanquam fors principalis dotis? fol. 504

Glossa LIII. Mulieribus nuptis eadem exhibenda reueren-
tia, quæ Marito, eodemque honore, quo ijdem decoran-
tur, decorandæ. Et an forus competens Marito, Mulie-
ri, & in Ciuilibus, & in Criminalibus competat? fol. 513

Glossa LIIII. De Impositione Crucis in Litteris. Deque
huius Sacri Signi Devotione, & Pietate inter Hispanos: ab
hisque veneratam illius Effigiem fuisse, sub Titulo *Sig-
ni Cantabri*, ante Christi Domini Passionem, & vnde
hæc orta veneratio? fol. 528

Glossa LV. De Inscriptione externa, vulgò: *Sobreescrito*, ap-
ponenda in Epistolis, tam Regi scribendis, quam Digni-
tatibus, ac Particularibus. Et an olim vsitata fuerit.
fol. 536.

Glossa LVI. De pœnis in ambientes Honores, reuerentias
& indebitas, recusantesque conferre legitimas, &c. fol. 544

Glossa LVII. An credenda sit iuxta Principis auctoritatem
necessitate, ad protogationem, aut concessionem Tri-
butorum? fol. 573

Glossa LVIII. De Honore, & Dignitate Capitulum Ec-
clesiasticum Cathedralium. fol. 577

LXVI.

L. XVI. TIT. I. LIB. 4. RECOPIL.

VIENDO sido informados, que en los Tratamiētos, Titulos, y Cortesias de que vsan, asì por escrito, como de palabra, entre si los Grandes, y Caualleros, y otras personas de estos nùestros Reynos, ha auido, y ay mucha desorden, exceso, y desigualdad, y seguidose de ello muchos inconvenientes, auemos acordado de proueer, y ordenar lo siguiente.

Y como quiera, que no era necessario, en lo que toca à nuestras Reales Personas, innouar en cosa alguna de lo que hasta aqui se ha acostumbrado; toda via, para que los demàs con mayor obligacion, y cuydado guarden, y cumplan lo que acerca de esto se dirà adelante: Queremos, y mādamos, que quando se escriuiere, no se ponga en lo alto de la carta, ò papel, ò otro Titulo alguno, mas que: Señor; y en el remate de ella no se diga mas que: Dios guarde la Catolica Persona de V. Mag. y sin poner debaxo otra cortesia alguna, firme la persona que escriuiere la tal carta, ò papel; y en el sobreescrito tampoco se pueda poner, ni ponga mas que: Al Rey nuestro Señor.

Que la mesma forma se tenga, y guarde con los Principes, Herederos, y Sucessores de estos nùestros Reynos, mudando solamente lo de V. Mag. en Alteza; y lo de Rey en Principe; y al remate, y fin de la carta, se ponga: Dios guarde à V. Alteza.

Que con las Reynas de estos nùestros Reynos se guarde, y tenga la mesma orden, y estilo, que con los Reyes. Y con las Princesas, la que està dicha se ha de tener con los Principes de ellos.

Que à los Infantes, è Infantas de estos Reynos solamente

te se les llame Alteza; y en lo alto se les escriba en las cartas, y otros qualesquiera papeles, añadiendo el Título de el Serenísimo, à la palabra Señor; y en el fin: Dios guarde à V. Alteza, sin otra cortesia; poniendo en los sobre escritos: Al Serenísimo Señor Infante N. y à la Serenísima Infanta N. Y quando se dixere, y escribiere absolutamente, à su Alteza, se ha de atribuir à solo el Principe Heredero, y Successor de estos nuestros Reynos.

Que à los Yernos, y Cuñados de los Reyes de estos nuestros Reynos, se hará el tratamiento, que à sus mugeres; y à las Nueras, y Cuñadas de los dichos Reyes, el mismo, que à sus maridos.

Y en quanto al tratamiento, q̄ las dichas Personas Reales han de hazer à los demás, no entédemos innouar cosa alguna de lo que hasta aora se ha acostumbra, y acostumbra.

Que el estilo vsado en las peticiones que se dan en nuestro Consejo, y en los otros Consejos, y Chancillerias, y Tribuuales, y el que se acostumbra de palabra, quando están en el Consejo, se guarde como hasta aqui, en todo lo que no fuere contrario à esta nueva ley, excepto, que en lo alto se pueda poner: Muy Poderoso Señor, y no mas.

Que en las refrendatas de todas las cartas, Cédulas, y Prouisiones nuestras, pongan nuestros Secretarios: Del Rey nuestro Señor, en lugar de su Magestad. Y en las refrendatas de los nuestros Escriuanos de Camara, se haga lo mesmo.

Que en todos los otros Iuzgados, así Realengos, como qualesquier que sean, y de qualquier calidad, y forma, ora se hable en particular, ò en publico, las peticiones, demandas, y querellas, se comiencen en renglon, y por el hecho de que se hauiere de tratar, sin poner en lo alto, ni en otra parte titulo, palabra, ni señal de cortesia alguna; y al cerrar, y concluir, se podrá dezir: Para lo qual el oficio de V. S. ò de V. m. imploro, segun fueren las personas, y Iuezes con quien hablàre; y los Escriuanos solamente diràn: Por mandado de N. poniendo el nombre, y sobrenombre solamente: y podrán poner tambien el nombre de el oficio de la tal persona, ò Iuez, ò la Dignidad, ò grado de letras, que tuuiere, y no otro titulo alguno.

Prohibimos, y defendemos, que ninguna persona pueda llamar Señoria Ilustrissima, ni Reverendissima, de palabra, ni por escrito, à otra alguna, de qualquier estado, ò condicion, grado, y oficio que tenga, por grande, y preeminente que sea. Excepto à los Cardenales, que no es nuestra voluntad que sean comprehendidos en nuestra Ley. Asimismo por la autoridad, grandeza de la Dignidad de el Arçobispado de Toledo: Mandamos, que todos sean obligados à llamarle Señoria Ilustrissima, por ser Primado de las Españas, aunque no sea Cardenal. Y permitimos, que al Presidente de el nuestro Consejo, y al Presidente del de Aragon, y al Inquisidor General se les pueda llamar Señoria Ilustrissima.

Y mandamos, que à los Arçobispos, Obispos, y Grandes, y à las personas, que mandamos cubrir, sean obligados todos à llamarles Señoria, assi por escrito, como por palabra, y tambien al Presidente del nuestro Consejo.

Mandamos asimismo, que à los Embaxadores, que tienen asiento en nuestra Capilla, se les aya de llamar, y escribir precissamente Señoria: y permitimos se les pueda llamar Señoria à los demàs Embaxadores, que vienen de fuera de estos Reynos, y à los nuestros Embaxadores, que residen, y han residido en las Embaxadas nuestras.

Permitimos se pueda llamar Señoria à los Marqueses, Condes, Comendadores mayores de las Ordenes de Santiago, Calatraua, y Alcantara, y à los Claueros de las dichas tres Ordenes, y al Governador de el Arçobispado de Toledo, y à los Presidentes de los nuestros Consejos, y Chancillerias, y à los Priores, y Bailios de la Orden de San Iuan, y à los Priores de Vclès, y San Marcos de Leon, de la Orden de Santiago, durante el tiempo de sus officios, y à los Principes, Duques, Marqueses, y Condes Estrangeros, à los Viso-Reyes, y Generales de Exercitos, y Galeras, y Armada de el Mar Oceano, ò otra qualquier Armada (y no de Esquadras, Flotas, ni Galeones) y à los de el Tuson, Maesses de Campo Generales, ò Governadores de Exercitos, y à los Vizcondes, y à las Ciudades Cabeças de Reyno, y à las otras, y Villa, que tienen voto en Cortes, y à los Cabildos,

y Iglesias Metropolitanas, donde huuiere costumbre de llamarfela: y à las hijas de los Grandes, se les pueda llamar, y escriuir Señoria.

Y declaramos, que lo ordenado, y dispuesto en el Presidente de el nuestro Consejo, se guarde, y cumpla con el Governador de el que es, ò fuere: y lo dispuesto en los Presidentes de los demás Consejos, y Chancillerias, se entienda asimismo con los Governadores de los dichos Consejos, y Chancillerias, que aora son, y fueren adelante.

Y queremos, y es nuestra merced, y voluntad, que las personas que llamaren Señoria à las Nueras de los Caualleros de Titulo, que estuuieren casadas con los Primogenitos, y Sucessores en sus Casas, y à las hijas Primogenitas, que forzosamente huuieren de suceder, por no tener hermano, que las prefiera en la sucesion, no incurra en las penas de esta Ley, que adelante iràn declaradas, ni en otra alguna: y que asimismo no se pone à los que dieren Señoria à los de el Consejo de Estado.

Y declaramos, que el tratamiento que se ha de hazer à las mugeres de los Grandes, y de los Caualleros de Titulo, y otras personas, à quien (como està dicho) se puede, y deue llamar Señoria: y entre ellas mismas por escrito, y de palabra, sea lo mismo, que se ha de hazer à sus maridos.

Y si las Damas, y Dueñas de Honor de la Reyna, mi muy cara, y muy amada muger, quisieren admitir la Señoria, no tengan pena los que se la llamaren.

Y mandamos, que ninguna persona, de qualquiera estado, ò condicion que sea, no siendo de las expressadas en esta nuestra Ley, se les pueda llamar, ni llame Señoria, por escrito, ni por palabra, ni à titulo de Consejo, Dignidad Eclesiastica, ni seglar, ni officio, ni otro pretexto, ni color alguno, ni Ilustrissima, sino es à los que se manda, ò permite llamar en esta nuestra Ley, ni Excelencia à ninguno que no sea Grande.

Otro si mandamos, que en lo que toca à escriuir vnas personas à otras generalmente, sin ninguna excepcion, se tenga, y guarde esta forma: Que se comience la carta, ò papel que escriuiere por la razon, ò negocio de que se tratàre, sin

poner debaxo de la Cruz, en lo alto, ni al principio de renglon, titulo alguno, cifra, ni letra; y se acabe la carta, diciendo: Dios guarde à V.S. ò à V.m. ò : Dios os guarde; y luego la data, ò fecha de el Lugar, y tiempo, y debaxo la firma, sin que preceda, ni se dexè cortesia alguna; y que el que tuuiere Titulo, lo ponga en la firma, con el Lugar donde fuere el tal Titulo.

Que en los sobre escritos se ponga al Prelado la Dignidad Eclesiastica que tuuiere, y al Duque, Marqués, ò Conde, de su Estado, è à los otros Caualleros, y personas, su nombre, y sobrenombre, y la Dignidad, y officio, cargo, ò grado de letras que tuuiere.

Que de esta orden, y forma de escriuir, no se ha de exceptuar, ni exceptue persona alguna, escriuiendo el vassallo al Señor, ni el criado à su amo; pero los padres à sus hijos, y los hijos à los padres, podrán sobre el nombre proprio añadir el natural; y tambien entre el marido, y la muger el estado de el matrimonio, si quieren; y entre hermanos, y primos-hermanos, tios, y sobrinos, el tal deudo. Que à los Religiosos de las Ordenes, no se llame, ni escriua sino Paternidad, ò Reuerencia, segun el cargo que tuuiere; y en el sobre escrito se pueda poner con su nombre el cargo, ò grado de letras, que tuuiesse en las Ordenes, que lo vsa. Y lo que en esta nuestra Ley se ordena, y manda, queremos, y es nuestra voluntad, q̄ se guarde por todos, no solo en estos nuestros Reynos; pero tambien escriuiendo à los ausentes de ellos.

Todo lo qual mandamos se guarde, cumpla, y execute, segun, y como en nuestra Ley se contiene: y para que mejor se haga, y tenga deuida execucion, y cumplimiento: Ordenamos, y mandamos, que los que vinieren contra lo dispuesto, y ordenado en esta nuestra Ley, ò qualquiera cosa, y parte de ello, assi à hombres, como mugeres, caygan, è incurrã cada vno de ellos, por la primera vez, en pena de duzientos ducados; y por la segunda, en quatrocientos ducados; y por la tercera, en mil ducados, y vn año de destierro de esta Corte, y cinco leguas, y de las Ciudades, Villas, y Lugares de estos nuestros Reynos, y jurisdiccion donde se quebrantare esta nuestra Ley. Las quales penas pague, assi el que diere la

6 L. 16. tit. 1. lib. 4. Recopil.

cortesía, como el que la recibiere enteramente, y el tercero, que lo oyere, si no auisare al que lo pueda remediar: y que los testigos en estos casos puedan dezir en secreto, y el denunciador tambien.

Y todas estas penas pecuniarias se repartan en esta manera. La tercera parte, para el denunciador; y la otra tercera parte para el Iuez; y la otra tercera parte para obras pias. Y ansimismo incurran en las dichas penas las personas, que dissimularen, ò consintieren, que sus hijos, criados, y vassallos, ò otras personas, excedan con ello por escrito, ò de palabra de la cortesía, y orden contenida en esta Ley. Y el transgressor, y transgressores que no tuuieren de que pagar la pena pecuniaria, queremos, que por ella, la primera vez esté veinte dias en la carcel: y si fuere en nuestra Corte, salgan desterrados de ella, y de las cinco leguas por vn año; y si en otro qualquiera Lugar de estos nuestros Reynos, sea el destierro de él; y de su tierra, y jurisdiccion. Y por la segunda, sean desterrados por cinco años en la forma dicha: y referuamos en Nos hazer mayor demonstracion à nuestro arbitrio con los transgressores, de mas de las penas susodichas.

Y mandamos à qualesquier Iuezes, y Iusticias de estos nuestros Reynos, y personas, à quien la execucion, y cumplimiento de lo susodicho toca, y puede tocar en qualquier manera, que iniolablemente con todo rigor lo hagan guardar, y cumplir, y executar, en los transgressores: Y no auiendo denunciador, procedan de oficio contra ellos; y auendolo, y no prosiguiendose las causas, el Iuez, ò Iuezes, que assi las dexaren de proseguir, caigan, è incurran en las mismas penas en que auian de ser condenados, y executados los dichos transgressores, y en dos años de suspension de oficio. Y en todo lo que fuere contrario à esta nuestra Ley, lo dispuesto por qualesquier otras de estos nuestros Reynos, las abrogamos, y anulamos, y mandamos, que solo lo contenido en esta se guarde, cumpla, y execute.

AVIENDO SIDO INFORMADOS, QUE EN los Tratamientos, Titulos, y Cortesias de que vsan, afsi por escrito, como de palabra, entre si los Grandes, y Cauallos, y otras personas de estos nuestros Reynos, ha auido, y ay mucha desorden, excesso, y desigualdad, y seguidose de ello muchos inconuenientes, auemos acordado de proueer, y ordenar lo siguiente.

SUMMARIUM.

- 1 **S**cribendi huius libri causa refertur.
- 2 L. 16. tit. 1. lib. 4. verba.
- 3 Verba statuti Neapolitani de Titulorum abusu.
- 4 Ordo statutus in collatione honorum, a qua dispositione legali proueniat?
- 5 Tit. ut Dignitatum ordo seruetur, constitutus fuit, ut seruetur honoribus, quibus dignitas concessa est, ac quaesita.
- 6 Qualiter intelligatur à Gutherio?
- 7 L. Praclarã, C. de Primicerijs, & Secundicerijs, & Notarijs, lib. 12. refertur.
- 8 Societas inter homines necessaria ad bene viuendum.
- 9 Homines exordio mundi, more ferarum in siluis, & montibus vitam agebant.
- 10 Respublica ex hominum coniunctione orta.
- 11 Rempublicarum finis commune bonum fuit.
- 12 Ordo ad bonum commune necessarius.
- 13 Potestas superioribus concessa ad bene agendum, ordine seruato, 37.
- 14 Confusio Ordinis graue malum, 22.
- 15 Ordo in Caestri Hierarchia, 16. necessarius in Republica, ex Diuo Nazianceno, 18.
- 17 Principes agere debent, ut ordo in rebus publica aasit, 24. 25. quia polor est.
- 19 Ordinum gradus seruandos, notant
- 20 Iure-Consulti, 20. & Imperatores.
- 21 Diuisio Geometrica necessaria in Republica.
- 23 Ordo inter animalia inuenitur.
- 26 Consonantia in Republica, necessaria, sicuti, & in Musica.
- 28 Respublica securius seruetur sub improbo Principe, seruato ordine, quã sub probo inordinatè agente.
- 31 Ordines Superiorum, & inferiorum necessarij.
- 32 Chaos oritur ex ordinatione.
- 33 Bella, & rixae oriuntur, si ordo non seruetur.
- 33 Ordo in militia utilis.
- 38 Respublica subuersio ex inordinatione.
- 39 Rempublicarum conditores, illas in ordines digerere, 40. ut Indi, 41. Athenienses.
- 42 Romani Rempublicam in tres ordines digerere.
- 43 Respublica eo tempore perdurant, quo ordines constitutos seruauerunt.
- 44 Romana Respublica decrefcere incepit ex quo illius ordines subuersam.
- 45 Principes magnoperè agere debent, nè honorum gradus, ac dignitatum immutentur, concessis promiscuè honoribus, ac sine alicet.

PROOEMIUM.

DE ORDINE, ET QUANTVM IN REPUBLICA sit necessarius.

I

BSIT ab opere nostro Philonis sententia: At qui narrat, qua non decent, non eloquentiam ostentat, sed silentii impotentiam.

Suscepimus commentaria legum ad-ditarum ad tres libros primos Recopilationis, quarum numerus maior est nostro numine, quarum sententiarum sarcinam humeris nostris immodicam introspicimus, quarum comprehensio ingenio incomprehensibilis erat. Suscepimus equidem, sed minori, quam decens erat labore; in lucem edidimus analecta ad II. omisso Ouidiano precepto iubente, ut ante operis edictionem nonum promeretur in annum. Ignoscant, lectores, inscitiae, ac leuitati Nostrae, parcant facilitati, parcantque, si ut prosequar, impellit laboris incepti vis. Sed in-quiet, discite si male scripsisti ex Philone ipso: *Tace, & audi preceptum pulcherrimum: nam inscitia res est mala, temerariaque, cuius primum remedium est Auctoris silentium.* Fatemur sane (nam inscitiam, fateri nostram malumus, quam modestiae praescriptum egredi) maiorem nostro labori, ingenioque laudem conciliaturam taciturnitatem, operisque depositionem: attamen cum Horatius notet:

Scribimus indocti, doctique poemata passim.

Inter indoctos adnumerari credentes lenta festinatione, harum legum elucidationem suscepimus, ne autumet aliqui, diffidentia proprii laboris, aut studij operam deseruisse. Qua de re, ut ignoscant, obsecror, lucubrationibus meis, quibus cleatheatheam lucernam

primus incendat. Div. Hieronymus, Epist. 49. *Super onerariam nauem rudis vector imponor, & qui necdum scalum in lacu Regi, Euxini maris creator fragoribus: Hortaris, ut tumida malo vella suspendam, audentes explicem, clauum regam. Parco iam labenti, & quia charitas omnia potest, Spiritu Sancto cursum prosequente, confidam habiturus in utraque parte solatium: si me adoptatas portus aestus appullerit, gubernator putabor: si inter asperos orationis anfractus impolitus sermo subsisterit, facultatem forsitam requires, voluntatem quidem flagitare non poteris.*

2 Illo enim detecto impulsu, hocque designato irritamento; maturiori incipiamus gradu (quia iam temporis angustia non prohibet, cum celeri quadam praecipitatione, ne primus alius elucidator existeret, nec dum ad vngue castigata prima pars in communem ederetur lucem) huius quarti libri Commentaria. Super Recopil. ex dispositione, l. 16. tit. 1. lib. 4. vbi Azeuedo, Narbona. De quo similis extat constitutio apud Neapolitanos, Alex. Rouit. *Pragmat. Neapolit. de Titulor. abus. Pragmat. 1. & ibi Nouario, & de grauamin. vassall. tom. 1. grauam. 316. Bernardin. Gloss. in Pragmat. de litterar. forma, in tract. frasc. Scaglione. Comment. in Pragmat. Neapolit.*

4 Haec quidem Constitutiones deductae sunt, iudicio aliquorum ex dispositione Tituli, C. ut Dignit. ordo seruetur, lib. 12. vbi cautum, quod praerogatiua honoris, & officij seruetur, nec turbetur dignitatum ordo, l. 1. & 2. de Albo scribendo, l. Quisquis, C. de Postulatio, cap. Clerici, de Iudic. l. Cum

1. *Cam quid, & ibi Bart. Bald. Castro, Iaffon, Dec. & alij si certum petat. Stephan. à Nath. Iust. vulnerat. par. 1. tit. 8. cap. 2. num. 3. Sed ex Bart. Cujac. 5. Plat. Rebuf. Neuio, Andr. Barul. & Luc. de Pen. illius tituli dispositio intelligenda est de gradibus seruandis in ipsis Dignitatibus, seu in honore conferendo his, qui, vel in actu illam exercent, vel honoraria tatum gaudent, vel iam totam fere militiam compleuere, vt notauit Platea in l. fin. C. de Decurion. lib. 10. Bodin. lib. 13. cap. 8. de qua Kokier. thes. apborism. Polit. lib. 2. cap. 15. Casan. Cathal. glor. mund. par. 4. considerat. 23. Sebast. Cæsar. Hierar. Ecclesiast. quæst. 1. proœcial. num. 14.*

6 Guth. verò de Offic. Domus August. lib. 1. cap. 4. l. 1. C. vt Dignitat. ordo seruet. de præcedentia Dignitatum intellexit, cui adsentit addit Bart. in dict. l. 1. latè Tiraquel. de Nobilit. cap. 20. n. 52. & sequentib. Valèç. cons. 34. per tot. & cons. 202. num. 74.

7 Atrenta vero mente Plat. deductam dices legem nostram ex constitutione, l. Præclaram 2. C. de Primicerijs, ibi: *Illud præcipue prouisionem nostram flagitare perspeximus, ne per ambitionem, vel gratia, vel cuiuslibet occasionis obtentu, vel laborum, seu sollicitudinã specie publicorum cuiquam liceat aliquando graduum seriem conturbare.*

8 Sed nec ab hac dispositione descendit, illustriori sanè principio refulget, antiquiorique fundamento inicitur; prouenit enim ex ipsa origine, ex qua, & ipsa Respublica orta, ac deducta est. Homines enim cum ratione naturali ducti dignoscerent ad agendam vitam, secureque viuendũ societatem, ac communionem necessariam esse dereliquendo montes, sil-

9 uasque, quibus more ferarum agebant Phalisc. *Nuda siluas virtute mouebant. Inconsulti homines, vitæque erat error in omni.* In vnum coierunt, Ciuitates, ac Res-

publicas constituentes, vt post Aristotelem, & alios Petr. Gregor. lib. 1. de Republ. cap. 2. ex num. 2. Georg. Schomborn. Politic. lib. 1. cap. 4. Kokier de Republic. lib. 1. cap. 2. & Belarmin. de laic. cap. 5. Kekerman. disp. præct. 29. Problem. 2. Bessold. Politic. cap. 2. & cap. 8. Theod. Reinf. de Regim. sæcul. lib. 1. clas. cap. 1. n. 8. Frederic. Vvendelin. iust. Politic. in Prolegomen. thes. 3.

11 Finem sanè, ac mentem illarum fuisse certum est, vt politicè, ordinatèque viuentes de omnium bono, ac communi salute tractaretur, cum ni constituto ordine legitimo, Imperandi, ac parendi, legibus latis, officijsque mutua fidelitate præstitis, felicitas desiderata cõsequi haud valeret, vt ex Aristotele, & alijs notant Politici adducti num. antecedenti. Arnold. Clapmar. de Arcan. rer. publicar. lib. 3. cap. 16. Bodin. de Republic. lib. 3. cap. 8.

13 Et cū ex hoc principio producantur Imperia, traditaque fuerit superioribus potestas, vt sua manu, ac vi ad finem illum consequendum omnia regerentur (alijs omisis) certum est necessarium esse, decens, conueniensque bono publico, Principi, Regive summo, cui credita regendi facultas, vt omnes Respublicæ ordine seruato, mutuaque fidelitate gerantur, vtque honores discretè conferat, & illorum gradus obseruentur, cum ex in ordinatione confusio sequatur, qua deterius, nullum malum. Georg. Schomborner. dict. cap. 4. Arnold. Clapmar. dict. cap. 16.

15 Ad quod nec tatum instruit Diuini ordinis exemplar constituentis in cælo diuersas Potestarũ Hierarchias, Petr. Gregor. de Republ. lib. 1. cap. 1. num. 16. Sed omnium iurium dispositio, ex quo Diu. Gregor. traditus à Gracian. cap. fin. 89. dist. edocuit, in sæculari Republica ordinum 16 gradus necessarios. Quod Diu. Naziancen. orat. 26. elegatè, & latè

exponit: Ordo itaque omnia constituit, colligauit: Ordo caelestia, & terrestria continet: Ordo in his quae ratione, & animo intelliguntur, locū habet: Ordo in his, quae sensibus percipiuntur: Ordo in Angelis: Ordo in Astrorum motu, magnitudine, mutua relatione, & splendore. Alia enim solis gloria est, alia Luna, alia Stellarum: Stella enim à stella claritate differt: ordo in anni partibus, & temporibus, &c. Sebast. Cæsar. Hierarch. Ecclesiast. quest. 1. Proemial. §. 4. num. 19. Qualis, & in animalium Republica demonstratur à Nazianc. Orat. 51. Senec. Epist. 67. Apuleio de mundo, Bessold. dissert. Philolog. Pragogn. Philosoph. complectens, cap. 6. num. 6. & 8. Bodin. dict. lib. 3. cap. 8.

17 Ex quo Principes ducti cognouere, ad bonum regimen, decorem, & ornamentum Reipublicæ necesse ut cura adhiberetur in constituendo conseruandoque ordine publico, utque in eo primi, ac postremi 18 essent, supremi, ac infimi, imperantes, & obsequentes, cum exinde oriatur pulcherrima rerum omnium dispositio, politica relatio superioritatis, ac inferioritatis. Div. Thom. ad 3. par. quest. 4. art. 2. Anastas. German. lib. 2. de Sacror. immunit. cap. 5. n. 8. Vazquez, tom. 3 in 3. par. disp. 236. cap. 1. num. 7. reuerentia, ac dilectio inter superiores, ac inferiores. Dionys. Paul. de quatuor Patriarch. cap. 1. num. 1. Ordinataque hominū distinctio pro diuersitate donorū in quæcumque collatorum, Georg. Schomborner. Politic. dict. lib. 1. cap. 4.

19 Hoc induxit, ut lure Consulenti responderent, quod in gerendis honoribus nō esset promiscua facultas, sed ordo certus adhiberetur, l. Honor, §. Gerendum, de munerib. & honorib. ac quod gradatim irrogarentur, l. ut gradatim, eod. tit. Menoch. de arbitrar. sentur. 6. cas. 564. num. 1.

20 Ex Imperator in Authent. Quo modo oporteat Episcop. ad Respublicæ conseruationem, necessariam, adno-

taret consonantiam regiminis, ibi: Erit consonantia quaedā bona, omne quidquid utile est humano conferens generi. Quod à Platonica, Aristotelica, & Xenophōtica doctrina effluxit, cum in omni benè constituta Republica 21 Geometrica, Mathematica, & Armonica gubernatio, & diuisio sit necessaria. Ut ex l. Eos, C. de usur. l. Ex uncijs, de heredib. institued. & alijs notat Bodin. lib. 6. de Republ. cap. 6. Petr. Gregor. lib. 6. de Republ. cap. 6. n. 5.

22 Periculosum enim erit, si Reipublicæ ordo subvertatur, sicuti, & nil utilius, quam illius conseruatio, Bessold. dissert. Philog. de differēt. diuin. 23 humana, quæ sapiēt. cap. 6. n. 3. Cū & bruta etiam in suis structuris, & opificijs, natura tamen, non ratione, certum ordinem obseruent, Mant. Patauin. in Analys. in gymnas. Schol. verbo Ordo.

24 Quare Cicero, lib. 1. de legib. Utile notabit, quod vnaquæque res suo collocetur loco, Div. August. de Ciuit. Dei, lib. 19. cap. 13. Præcipue Principi, qui Reipublicæ Pollitor est, ex Apostolico præcepto, Cor. 1. 25 cap. 14. Et ornator Cicero, dict. lib. 1. Talis est igitur ordo actionum adhibendus, ut quemadmodum in oratione constanti, sic in vita omnia sint apta, & conuenientia.

26 Ac quod sicuti in Musico ad benè agendum consonantia, sic in Rege necessaria est ad bonū regiminis. Cicero: Quæ enim in fidibus, aut tibijs, sic ordo in Musico disturbatur? Sic videndum est in vita ne fortè, quid discrepet, vel multo etiam magis, quo maior, & melior actionum, quam sonorū concentus est. Macrobin. in Prolog. lib. 1. Saturnal. Vides quam multorum vocibus Chorus constet. vna tamen ex omnibus redditur. Aliqua est illic accuta, aliqua grauis, aliqua media, accedunt viris femina, interponitur fistula: ita vires singulorum illic latent, voces omnium apparent, & fit concentus ex diuersis. Quod notans Eduardus Vvesten de moribus Reipub. lib. 1. cap. 7.

num. 2. sic exponit: Huic ex multis emananti unitati in Republica adhaeret pulcherrima quaedam ratio proportionis, cuius ubi bonum commune non solum ad plures extensum, sed palebra insuper quaedam forma ad illos sparsit deductum: omnis hominum vita, et ait Pythagoras apud Platonem numerosa quaedam indiget consonantia, ex qua plurimorum salus statu licet discrepantium in ciuitate propagatur. Petr. Gregor. dict. lib. 6. cap. 1. num. 5.

27 Ex hoc summo rerum Arcano Cinan. lib. 5. de optim. Imper. docet nullum statum sine ordinis digestionem esse posse, qui lib. 7. a Calcedoniorum Republica incipiens, docuit, nec Lichurgum, nec Pythagoram, ceterosque Rempublicam stabilisse legitimam, cum ordinem ad eam necessarium, nec constituissent, nec seruassent. Qualem sic necessarium credit, Adam Cont. lib. 1. Politic. cap. 2. §. 1. 28 ut dicat melius esse, ac securius, ut seruato ordine ab improbo, ac pernicioso Respublica regatur, quam ab enè moratis ordine reiecto, Christophor. Besold. dissert. Philolog. Praecogn. Politic. complectens, cap. 5. num. 5.

30 Et cum ordinem hunc seruare bono conveniat Principi, D. Tho. 1. 2. quaest. 108. art. 2. ne alias moderamen in confusione, detrimentumque Reipublicae vertatur, rectè constitutum, ac praecautum in lege nostra, ut in conferendis honoribus ordo rectus, ac praescripta forma seruetur. Nò enim inquit D. Thom. esset multitudo ordinata, sed confusa, si diuer- 31 si ordines defuissent. Vnde, & in ciuitatibus legitimè constitutis triplex ordo hominum necessarius; supremorum, ut Optimatum; infirmorum, ut vilis Populi; mediolorum, ut Aequitum. Si hic confunditur, quid nì periculum imminere poterit? Si vilis populus loco optimatù subrogetur, inordinateque se habeat, Princeps chaos in Republica inueniet. Ouid. Metamorphos. 1.

Ante mare, & terras, & quod tetigit omnia caelum

Vnus erat toto natura vultus in orbe. Quem dixere Chaos, rudis indigestaque moles,

Nec quidquam, nisi pondus iners congestaque eodem

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

Benedict. Perer. in Genes. lib. 1. cap. 1. vers. 13. num. 161. Bella, rixas, damnaque ralata à D. Tho. 1. 2. quaest. 21. art. 1. Opportet videre in hoc veram Dei esse iustitiam, quod omnibus tribuit propria secundum cuiusque existentium Dignitatem, & vniuscuiusque naturam in proprio saluat ordine, & virtute.

De quo còtra errores aliquorum videndus Albert. Pigl. Ecclesiast. Hierarch. lib. 2. cap. 2.

34 Nec alio indigemus exemplo quam quod quotidie militares offerunt exercitationes, ordinatus currens potentior inordinata multitudine, Regali, aut Imperiali exercitu: hoc experientia comperitur, nec ex illius in ordinatione aliud praeter calamitates, clades, aut exitiù inuenies, quorù nullum maius exèplum apud Scriptores, quam Cambisis interitus, Thomirisque vltio ob occisum filiù, quam pluraque tradita à Tullio Ferreto de re milit. cap. de tuto exercitu meatu. nu. 12. & cap. de ordinand. acieb. in bello, num. 8. & de ordin. in pug. seruand. per 35 totù. D. Nazianc. in sentent. distic. elegiac. fol. 1445. Porrò ex perturbato rerum ordine malorum agmè oritur. Qui de rebus naturalibus loquens, Orat. 26. Atque ordine quidem florente, ac dominante mūdus est vniuersum hoc, ac pulchritudo certa, & stabilis: contra autem perturbatio, & confusio in aère tonitrua, in terra motus, in maris naufragia, in orbibus, domibusque bella, & aesidia, in corporibus morbos, in animis procreauit. Haec omnia non pacis, nec ordinis; sed confusio- nis, & perturbationis nomina sunt.

36 Quare Elias, Orat. 1. D. Nazianc. dixit ordine contempto nihil aliud

aliud in Republ. consequi, quã Anarchia Poeta.

*Omnis res floret, quã iustus dirigit ordo
Omne, sed evertit reprobis ordo bonũ.*

37 Nec, illo omisso, inuenietur, nec consequi poterit finis, ad quem creata, ac constituta fuit Politica, regiminis supremi cura, quam esse certum est publicam omnium subditorũ salutem, vt alibi diximus, & latè ex pluribus Bessold *Polit. cap. 7. de fine Imperiorum, & cap. 8. num. 2.*

38 Quo edoctus principio, Contz. *dict. lib. 1. cap. 1. §. 3.* Subversionem Reip. ministrat, dum in ea inordinatè, ac sine delectu, & discretione proceditur. Quid enim agere conantur Hæretici ad subversionem Ecclesiæ, ni illius Hierarchiam à Christo constitutam subvertere? Vt latè testatur Sebast. Cæsar. *dict. quest. 1. à num. 1.*

39 Hæc ratio suavit primis Republicarum conditoribus, vt eas in ordines digererent certos, ac vt inter se ordinatè homines viuerent sua sorte, ac dignitate seruata. Sic prima mudi periodo apud Indos executũ in

40 venio à Bacho, seu Libero à quo, vt testatur Diodor. Sicul. *rer. antiq. lib. 2. cap. 10.* deductũ ad Ægyptios, à quibus ad Athenienses translatum à Theseo; post ad Romanos. Hugo Groc. *de antiq. Reip. Batauic. cap. 1.*

42 cõstituentes ex tribus ordinibus Rempublicam, vt latè Vvolphang. Laz. Lypfio, Pancirol. Pavin. Rosin. & Domster. Petr. Gregor. & alij adducti, inf. num. Adde Casaubon. animaduers. ad Sueton. *lib. 2. pag. 24. vers. 13.* Philip. Beroald. in Sueton. *Comment. ad C. Iulium Cæsar, cap. 75.*

Marc. Ant. Sabelic. *Parafraf. ad Sueton. in Neron. cap. 9.* Anton. August. *de lege Romana, cap. 7.* Illo enim æuo perdurarunt Iudaica, Atheniënsia, cæteraque Imperia, donec ordinata compositio regiminis perdurauit; turbata vero natiuo syntomate perierunt.

44 Romanæ Reip. excidium, si

antiquos consulimus Authores, ex hoc emanauit fonte; tunc decrefcere incæpit illius gloria, cum Grachi, Drusus, & Saturninus antiquũ Republicæ ordinem, & statũ subvertente Legibus latis Agrarijs, ac ciuitate donata calcato ordine socijs, omnibusque Italiã, vsque ad Alpes habitantibus, Carol. Sygon. *Comment. in factos, & triumph. Roman. in prefat.* Ex hoc tempore Optimatum ordo, qui primus in Republica subuersus extitit: Ciuiliũ bellorũ origo fuit, cum l. Sulla plebis dominatum pellerisset, à Grachis erectum, à lege Licinia roboratum. Ex hoc Cæsar, & Pompei oborta difidia, in tantũ perturbato Reipub. statu, vt crebro à non paucis de vniuersa occupanda Republica cogitatum, & aduersus eam conspiratum inirent. Tunc Piso, Gracus, & Catilina, Cæsar, Brutus, Casius, Antonius eruperunt, vsquequo oppresso in Sicilia Sexto Pompeio, Lepido potestate exuto Marc. Anton. occisso, Octavius superfuit, qui paccatis ciuilibus bellis, de constituenda curauit noua Republica illo medio tradito à Tacito in principio, *lib. 1. Annal.* Quæ omnia congerens decantauit Horat. *lib. Epod. Oda 16.*

*Suis & ipsa Roma viribus ruit,
Quam nec finitimi valuerunt perdere
Marci*

*Minatis, aut Hetrusca Porsena manus
Emula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer*

Nobisque rebus infidelis.

Alex. ab Alex. *dier. genial. cap. 18.* Carol. Sigon. *de antiquit. iur. Roman. lib. 2. cap. 2.* Theod. Reinling. *de Regimin. sæcul. lib. 1. clas. 2. cap. 10. num. 1. & 17.*

Valenç. *cons. 34. num. 21.* Hermof. *procem. partit. glos. 2. num. 130.* Ioan. Sar. *de antiquit. Roman. Salust. Princip. de bello Catilinar. Propterea quamdiu veteres leges, & instituta maiorum in urbe Romana viguerunt tamdiu stetit Imperij dignitas, nec Reipub. aut externa vires*

affli-

affligere, aut illa debilitare domestica se-
ditio potuit. Vbi vero extraordinarijs
Imperijs locus esse capit, & Ciuum ani-
mis pecunia cupiditas infussa corupit, aut
gratia delinuit, tum primo quidem de suo
statu moueri, ac leuiter, quasi mutari Res-
publica cepit. Deinde cum ad eam confir-
mandam, alijs animus, alijs Consilium de-
esset, uehementius labefactata, ad extre-
mum tota corruit. Præcipue, vt notat
lex nostra, si humiliori loco, aut or-
dini adscripti Superiorum, ac Ho-
norariorum Dignitates fuscipere fe-
stinent, vt notauit Vvolphang. Laz.
Comment. Reip. Roman. lib. 3. cap. 1. Et
declinantis Imperij tempore factum
notat Cöntz. Polit. lib. 7. cap. 18. §. 3.
Carol. Sygon. Comment. in factos, &
triumph. Romanor. in Procem. Theod.
Reinsing. de Regimin. secul. lib. 1. clas.
2. cap. 10. num. 1. & 10.

45 Quibus principijs animad-
uerfis Luc. de Pen. in Rubr. C. de Com-
mitib. Consistor. lib. 12. inuehitur in
Principes, honoribus abutentes, cõ-
niuentisque ne illorum gradus, aut
prærogatiuæ obseruentur; sed ad li-
bitum conferantur: quod esset (om-
missa Diuina, ac naturali ratione)
agere ex Epicuri, reiecto principio,
qui homines casu Regi debere cre-
didit, Cicer. 1. de natur. Deor. Georg.
Schomborner. Polit. lib. 1. cap. 4. Quæ
sententia quatum publicæ saluti in-
fecta, sit, demonstrat D. Greg. cap. Ad
hoc 89. dist. Tyber. Decian. respons. 7.
nu. 2. & 21. lib. 3. eleganter Menoch.

conf. 51. num. 1. & conf. 126. num. 1. &
902. num. 1. Georg. Schomborner.
Polit. lib. 1. cap. 4. & ex Thuan. lib. 23.
Bessold. Synops. Politic. lib. 2. cap. 13.
num. 11. Hacque ratione Tiercelinus an-
tiqui moris in Gallia eques, mordaci di-
cterio indignabundus sepe dicebat: Tor-
quem Conchiliatum postquam indignis
communicari cepisset, non tam fortium
virorum insigne, sed omnium bestiarum
colare esse. Cum ordines, & gradus
Dignitatum fauore publico inducti
sint, semperque seruandi, Manil. lib.
5. Astronomic.

Vtque per ingentem populum describitur
Vrbem

Præcipuumque Patres retinent, &
proximum auester,

Ordo locum, Populumque equiti, po-
puloque subire

Vulgus iners, videas etiam; sine nomi-
ne turbam,

Sic etiam magno quedam respondero
mundo,

Hæc natura facit, qua celo condidit
Orbem

Sunt stelle procerum similes, sunt
proxima primis

Sydera, suntque gradus.

Valenc. conf. 34. num. 25. antea dixe-
rat ex l. 1. C. vt Dignitat. ordo seruetur
Petr. Gregor. lib. 4. cap. 6. n. 8. Auéd.
Dialog. relator. 3. par. cap. 68. num. 3. &
4. Mastrill. latè de Magistrat. lib. 4. cap.
16. Petr. Bim. conf. 104. num. 27.

EN LOS TRATAMIENTOS, TITVLOS,
y Cortesias de que vsan, afsi por escrito, como de pala-
bra entre si los Grandes, y Caualleros, y otras personas.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores, de Titulis Honorum scri-
bentes, referuntur.
- 2 Reuerentias exhibendas Dignitati-
bus.
- 3 Titulus Honoris, est signum designati-

uum Maiestatis, & Honoris.

- 4 Magistratum distinctio, in maiores,
& minores.

- 5 Dignitates distinctas in Illustrissi-
matu, Clarissimatu, Spectabili-
tate.

- 6 Illustrissimi, qui dicti.

B

7 Spe

- 7 Spectabilitas, quibus competeat.
- 8 Clarissimi, qui appellati.
- 9 Dignitatum arbor, ex Eguinario Baronio.
- 10 Tituli Honoris quales, ex Fr. Gerónimo Romano.
- 11 Illustrissimi vox, non dicenda Titulus, nec Spectabilis, & Clarissimi, 13. Sed vocabulum honorificum, 16. aut nota ad reuerentiam Dignitatis, 20. 30. & 35.
- 12 Illustrissimi, Clarissimi Titulus Honoris.
- 14 Titulos Honoris, ex gentium acceptione ortos, sed personales, 15.
- 17 Dignitatum ordines in Republica Romana, quatuor ex Accurs. 18. tres ex Alciato.
- 19 Dignitatum clases sex, ex Petr. Gregor.
- 21 Tituli Honorum inventi, ad Maiestatem.
- 22 Honorifica voces inventa ab ambitione.
- 23 Populus Romanus in tres ordines diuisus a Romulo.
- 24 Ordini Patritio Sacrorum Magistratum iura concessa a Romulo.
- 25 Honorarium signum vocale, inter Romanos nullum, ni Patrum.
- 26 Distinctio Patritiorum, Equitum, & Plebeiorum inter Romanos, ex triplici, duplici, aut singulari appellatione nominum.
- 27 Titulus Clarissimi, Illustrissimi, non fuit in vsu, sub Regno, & Republica Romana.
- 28 Clarissimi dicti Senatores, sub Romulo, & Tyberio.
- 29 Illustres Senatores sub Cesare.
- 31 Senatorius ordo, dictus: Amplissimus, 32.
- 33 Amplissimi Epithetum concessum Senatoribus, non fuit in Titulum, sed in designationem authoritatis.
- 34 Clarissimi vox designatiua Nobilitatis, aut virtutis, non Dignitatis.
- 36 Titulus Honoris habebatur in Republica Romana adscriptus Dignitati, 37. vel quasi ex virtute, ut exemplis probatur.
- 38 Illustrium, Clarissimorum vox concessa Senatorio Ordini, sed non in Titulum Dignitatis, sed honorificentiam, 39.
- 40 Clarissimi dicti Senatores, quia ornati Clarissimis, & speciosissimis ornamentis.
- 41 Illustrium vox, Clarissimorum, Spectabilium, Eminentia, Excellentia, Illustrissima, Señoria, non est Titulus Honoris, 46.
- 42 Titulos Honorum, a luxuria Cesaris ortos, ad ceteros translatos.
- 43 Imperatores abiecta reuerentia Illustrium, & concessa Senatoribus, alios Titulos conscribere, 45. Cesarum, Augustorum, & alios.
- 44 Illustrium, Clarissimorum vocabula inducta in notam virtutis.
- 47 Iustinianus non prescripsit Dignitatibus vocabula honorifica, sed varie salutauit, ut ex Authenticis comprobatur.
- 48 Tituli Honorum sunt: Senator, Consul, Prator, Dux, Comes, Marchio; non Illustrissimi, Clarissimi vox.
- 49 Señoria non est Titulus Honoris, sed reuerentia permissa Dignitati Regali.
- 50 Excellentia non est Titulus Honoris, sed reuerentia permissa Dignitati Regali.

Illustrissimi, Clarissimi, Spectabilis, antiqua Epitheta,
Eminentia, Excellentia, Illustrissima, Señoria noua,
Permissa Dignitatibus, nõ sunt Tituli Honoris habenda,
Sed reuerentialia honorificentia vocabula.

GLOSSA PRIMERA.

ANtequã in vastum no-
stræ legis gurgitẽ scal-
mũ immitamus, sciendũ
est, quod de origine Titulorum Re-
gibus, Imperatoribus, ac Principi-
bus Supremis, Dignitatibusque Re-
galibus Ducum, Comitũ, Marchio-
numue præscriptorum, scripserunt
Accurs. in *Glos. l. qui indignus*, vbi Re-
buf. de *Senatorib.* Bart. & *antiquit. in l.*
de iurisdic. omn. iud. Eguinar. Ba-
ron. in *l. Nupta*, de *Senatorib.* vbi Ioan.
Corras. & in *l. Ecceina*, eod. tit. Petr.
Rebuf. in *l. Speciosas*, de *verbor. signifi.*
Luc. de Pen. Plat. Rebuf. Anton. Pe-
rez ad tit. *C. de Dignitatib. lib. 12.* Re-
staur. Castald. de *Imperat. quæst. 59.* &
sequentib. Anton. Corset. de *Potestat.*
Reg. par. 3. ex num. 13. Philip. Knif-
chilt. de *fideicom. familiar. cap. 7. n. 19.*
Redin. de *Maiest. Princip.* Ioan. Quint.
Heduo. *Aristocrat. Chist. Ciuitat. cap.*
de Regis Imper. Pancirol. lib. 1. variar.
cap. 2. & not. Imper. per tot. Theodor.
Reinsing. de *Regimin. secular. & Eccle-*
siast. Bellold. dissertat. de præcedent. ses-
sion. 7. Turturet. de *Nobilit. Gentil.*
Ioan. Iacob. Dracon. de *iur. Patric.*
Guther. de *offic. Dom. August. lib. 1. ex*
cap. 4. Fr. Geron. Roman. *Republ. del*
Mundo, lib. 4. de la Republ. Gentilic. cap.
26. & 27. Bodin. de *Republ. lib. 2. cap.*
4. Sixtin. de *Regal. lib. 1. cap. 1. nu. 26.*
Menoch. *cons. 2. ex num. 3.* Boer. de *or-*
din. grad. par. 2. per tot. Buleng. de *Im-*
per. lib. 1. cap. 7. Adam Contz. *Politic.*
lib. 7. cap. 4. Camill. Borrel. de *præ-*
stant. Reg. Cathol. cap. 41. And. Bosch.
tract. de *les Titolos de Honor. de Catha-*

lonia, *lib. 5. cap. 33. & sequentib.* Ioan.
Iacob. Speidel. *notabil. iurid. Histor.*
Politic. litt. G. num. 12. Theodor. Hoe-
ping. de *iur. insig. cap. 22.* Ioan. Lymn.
de *iur. publ. lib. 2. cap. 1.* Ioan. Har-
pret. *lib. 1. institut. in Epigraph.* Petr.
Gregor. de *Republ. lib. 6. cap. 4. & se-*
quentib. Lancelot. *Contad. templ. iu-*
dic. lib. 1. cap. 1. per tot. Qui etiam ege-
runt de Nominibus, ac Vocibus Ho-
noricis concessis Magistratibus ad
cognitionem Dignitatum, aut Mu-
nerum.

2 Sed quamvis audaciã, ac te-
meritatis sit, post tot grauissimos Do-
ctores, in hac re calamum suscipere,
cum tamen inter alia præcipuum no-
stræ legis sit, præscribere Reueren-
tias, Honorificentias, Salutationes-
ve, *l. 2. & 3. C. de offic. diuersor. iud. de-*
bitas Regibus, inque Honoratis, ac
Celsioribus viris præscriptas, liceat
ex Scribētium floribus, aliqua ad le-
gem nostram prælibare. In quo, vt ad
illius cognitionẽ deueniamus (omif-
sis varijs Titulorum significationi-
bus, de quibus, post alios Turturet.
de Nobilit. Gentil. lib. 2. cap. 9. Hoepin.
3 diet. cap. 22.) Prænotandum est:
Quod Titulus honoris, est signum
constitutum, Sueton. in Tyber. cap. 17.
Multique, & magni honores etiam qui-
daro, vt Pannonias. Alij, vt Inuictus.
Nonnulli, vt Pius cognominarentur, vbi
Casaubon. & Beroald. Seu vox In-
signis Kekerman. lib. 1. Politic. cap. 4.
Opinione hominum inuẽta, Bessold.
dissert. de præced. & session. prærog. cap.
4. num. 3. Theodor. Hoeping. de *iur.*

insign. cap. 22. num. 5. ad cognitionem
 Maieſtatis, Ioseph. *antiquit. lib. 8. cap.*
 2. Principatus, Dionis. Halicar. *lib.*
 2. *antiq. Roman. Ipsum quoque Romulū,*
Quirinum cognomine, et humana natura
longe augustiorem, templo in ipſus hono-
rem instructo, sacrificijs anniuersarijs co-
li iussit. Imperij, Liu. *lib. 26. Princi-*
pio eius anni, cum de litteris L. Manlij
referretur, res gesta magnifica Senatui
visa fuerunt. Titulus honoris, quod Im-
perio, non populi iussu, non ex auctorita-
te Patrum dato, Proprætor Senatui scri-
pserat, magnam partem hominum offen-
debat. Honorisque inhærentis, ac de-
biti Dignitati, Ouid. lib. 2. Fastor.

At tua prosequimur studiose pectore Caesar
Nomina, per Titulos ingredimurque tuos.
 Sicuti fasces, sella, & alia, signa sunt
 Imperij, Angel. de Perusin. in *l. qui*
soluendo de heredib. instituend. Turtu-
ret. de Nobil. Gentil. lib. 2. cap. 9. Schar-
der. in Lexic. litt. T. verbo Titulus Ma-
gistratum, Pancirol. lib. 1. variar. cap.
 2. Kekerm. *Politic. lib. 1. cap. 4. V vol-*
 phang. Laz. *Roman. Reipubl. lib. 2. cap.*
 18. Theod. Hoeping. *de iur. insig. cap.*
 22. *per tot. Andr. Bosch. de les Titulos*
de Honor de Cathalonia, lib. 1. cap. 9. Co-
uarrub. Tesoro de la lengua Castellana,
 verbo *Titulo*, Ludouic. Beierlinch.
Theat. vit. human. litt. T. verbo Titulus.

CLARISSIMI, CLARISSIMATVS.

SPECTABILES, SPECTABILITAS.

ILLVSTRES, ILLVSTRATVS.

10 **Q**uibus adhæres Fr. Geron.
 Roman. *Republ. del Mundo de*
la Republ. Gentil. cap. 4. exponit: Cata-
logo de los Titulos que pertenecen a los
Nobles, Inclito, Ilustre, Excelente, Sacro,
Christianissimo, Gloriosissimo, Alto, o Su-
blime, Espectable, Clarissimo, Insigne,
Honesto, Honrado, y Noble.

11 Nec extra rem credidimus

Sed, & si hoc verum, ac receptum
 sit; cum inueniam post antiquos in
dict. l. 1. de iurisd. omn. iud. Pancirolam,
 Lymneū, Hoepingium, cæterosque
 relatos, num. 1. Scribentes de Titulo-
 4 rum honorariorum origine, Egui-
 nariumque Baronium in *l. Nuptia, de*
Senatorib. Ioan. Corraf. in l. Fœmina,
cod. tit. Magistratus digeretes in ma-
 iores, ac minores, Dignitatumque
 5 gradus ex Magisteriali imperio
 ortos in *Præfektissimatu, Clarissimatu,*
Spektabilitate. Quibus adſenſit ex
 Breuiario Imperiali Pancir. *not. Im-*
per. Orient. cap. 1. qui ad dilucidiorum
 notitiam, Dignitates in ramos, seu
 6 capita digerit, afferens *Illustrissima-*
tum in laterculo Imperiali constitu-
tum Præfektis Prætorio Orientis.
 Illirici, Urbis Constantinopolitanæ,
 Magistro militum, Sacri cubiculi
 Præposito, Magistro officiorum:
 Equorū; Comitum largitionum; Re-
 rum priuatarū; Domesticorū Equi-
 tum; Domesticorū peditum, Primi-
 7 cerio cubiculi, *Spektabilitatem, Magi-*
 8 stro Scrimiorum, Proconsulibus,
 Comitibus Orientis, Præfektio Au-
 gustali, Comitibus rei militaris, Du-
 9 cibus. *Clarissimatum, Consulibus,*
 Correctoribus, Præsidibus. Quo ad-
 9 ſentiens Eguin. Baron. in *l. Fœmi-*
na. Arborem Dignitatū subplatauit.

(Senatores interdum.

(Rectores Prouinciæ.

(Duces.

(Proconsules.

(Præfektis Prætor.

(Præfektis Urbis.

agere, an *Illustrissimi, Spektabilis, Cla-*
riſſimi, cæteræque voces cumulatae à
 Fr. Geronim. Roman. Hoeping. de
 Titulis Honorum Scribentibus, di-
 cendæ sint Tituli Honoris, an vo-
 cabula, seu appellationes honori-
 ficæ, acceptæ ad cognitionem, &
 designationem Titulorum, consti-
 tuentium Dignitatum ordines?

Et

12 Et quamvis absolutè Titulos esse clamitent, attamen omiſſa Pancirolæ, Eguinarij, & Corraſij diſtinctione Dignitatum, quam ipſe Pancirol. *not. Imper. cap. 2. refert de Illuſtribus, Spectabilibus, & Clariffimis.* Ioan. Corraſ. *in dict. l. Fœminæ, de Senator. num. 4.* & Theodor. Hoeping. *de iur. inſig. cap. 22. num. 101.* aſſerentes cõmunem Principum titulum eſſe *Illuſtriſſimorum: Præſectorum Illuſtrium Proconſulum Spectabilium; Magiſtratum indiftinctè Clariffimorum.* Cre-
13 dimus, quod voces, ſic dictæ à Kekermano, & ex eo ab Hoeping. *de iur. inſig. cap. 22. num. 9.* habendæ ſunt, nec dicendæ tituli, ſed vocabula inſignia, ac reuerentialia, accepta ad deſignandum gradum Dignitatis, & Honoris illius, cui præſcribuntur, vel permittuntur.

14 In cuius ſententiæ aſſertionè, prænotandum. Prima quod in Mundi periodo, voces honoris à Geronim. Roman. notatas *dict. cap. 26. & 27.*
15 quales, quales fuiſſe, personales haberi (ni illas, quas Regiæ Dignitati præſcriptas, notamus *Gloſ. 3. n. 7.*) Cõceſſas virtuti, gloriæ, & factis, vt ex Plutharc. Alex. ab Alex. & alijs *Gloſ. 5. num. 50.* quare illas ad caſum
16 non educendas. Secunda vero, in quo receptas Illuſtriſſimorum, Clariffimorum, Spectabilium, ad exprimendam excellentiam Imperij, vel Dignitatum, Caſiod. *lib. 7. Epift. 27. Cognoscitur enim agere locum primariũ, quauddo in rebus humanis magna pars hominum aſſerit Excellentiam Dignitatis, vt Gloſ. ſeq. num. 2. & 3.* Non fuiſſe Titulos, ſed notas, ſeu inſignia vocabula ad reuerentiam Magiſtratum, ſeu Dignitatum, vt notarunt Turturet. *de Nobilit. Gentil. lib. 2. cap. 9.* Pancirol. *lib. 1. varian. cap. 1.* Scharder. & Kekerman. adducti ab Hoepin. *dict. cap. 22. num. 19.*

17 Quod euincitur noto Romani Regni, Reipublicæ, ac Imperij ortu, & progreſſu. Nam, & ſi vt voluit

Accurſ. *in l. Qui indignus, de Senator. in Republica, vel Imperio Romano, fuerunt quatuor Dignitatum gradus, ſeu Ordinum, vt cum illo loquamur, quibus decretæ honorificentia: Sunt enim multi ordines, alij maiores, alij minores. Eſt enim maior: Superilluſtris. Secundus: Illuſtris. Tertius: Spectabilis. Quartus diſcenſiue eſt: Clariffimus. Vel quinquè, vt in Gloſ. Authent. vt ab Illuſtrib. verbo Magnificentiffimos, quæ ſequitur Bart. in l. 1. de iuriſdict. omn. iud. in quos inſurgit Andr. Alciat. in l. Specioſas, de verb. ſign. f. & lib. 3. diſput. 18 cap. 4.* aſſerens tres tantum fuiſſe; cui adſentit, Bartulo reiecto, Petr. Rebuf. *in dict. Specioſas, & l. Qui indignus, de Senat.* Eguin. Baron. *l. Nuptæ, eod. tit. de quo D. Iſidor. Ethimologiæ. lib. 4. cap. 8.* Sidon. Apolinar. *lib. 8. Epift. 6.* vbi Ioan. Sabar. Turturet. *de Nobilit. Gentil. lib. 2. cap. 9.* Guther. *de offic. Dom. Auguſt. lib. 1. cap. 4.* Ioan. Lymn. *de iur. rubi. lib. 4. cap. 6.* Theod. Hoeping. *de iur. inſig. cap. 22. ex num. 104.* Ioan. Iacob. Dracon. *de iur. Patriæ. lib. 2. Proem.*

19 Cum vero inueniamus ex *Gloſ. dict. Authent. vt ab Illuſtrib. Petr. Gregor. lib. 47. Syntag. n. cap. 12. ex n. 11.* Sex claſſes Dignitatum enumerantem, teſtatem autem, ignorantia Hiftoriæ, confuſionem, ac varietatè temporum ſefelliſſe Scribentes ad Titulorum cognitionem, ac illorum
20 naturam, & qualitatem. Ne in eã incidamus, tenendum aſſero ex Alciato, *dict. lib. 3. diſput. cap. 4.* Hoeping. *dict. cap. 22. num. 105.* Illuſtrium, Spectabilium, Clariffimorum vocabula, appellationes, cæterasque more gentiũ ad honorandum inventas, non eſſe habendas, nec dicendas Titulos Honoris deſignatiuos Ordinũ, ſeu Dignitatum; ſed voces à placito, & voluntate Principum, vel adulatione inferiorum collatas ad Honorem, reuerentiamve exhibendam; vel cui reſcribitur, ſcribitur, vel ſalutatur, & verbis, & ſcripto. Vt ex antiquis Ro-

manæ Historiæ Scriptoribus, legibus Codicis Iustiniani, & Theodosiani, Authenticis, & formulis Casiodorij, Epistolis Plinij, Symmachi, & Sidorij depromitur.

21 Firmatur mens nostra. Si, vt diximus, antiquitatem recolimus, cogitamusque varietatem humanæ naturæ. *Authent. de restit. & ea, qua parit. in princ.* Ex ea enim inueniemus Titulos, vt in *Glo. seq.* inventos ad maiestatem; voces vero, seu vocabula.

Authent. de Prætor. P. fidia, venerando iam vocabulo appelletur, ab ambitione, libidine, & luxuria Principum. Quod 22 euidentius elucescit, noto, quod Romani Regni, ac Reipublicæ ortu (quo cū virtus omnia domabat certamen tantum gloriæ erat inter ciues, gloriæ ingentem, non diuitias volentes, *Salust. Pell. Catilin. in princ.*)

23 Romulus tres ordinum gradus constituit Patriciorum, Æquitum, Pleueiorum, *Lin. Dionys. Plutharc. Fest. Cicer. Senec.* Sed quia decens & necessarium, Patriciali ordini concessit Nobilitatis iura, Sacrorum Magistratum, Connubiorum, quæ immutabilia eo in ordine, vsquæ ad Consulatum Valerij Publicolæ, G. Canulei, & legem Hortensiam, in quibus, & si reluctanter Patricijs communia Patribus, & Plebi fuerūt, connubilia iura Sacra, & Magistratus: tamen vocale signum honorarium nullam sub Romulo, ni *Patrū* vox, *Dionys. lib. 2. tradito num. 34. de quo latè ex Lin. Dionys. & Plutharc. Ioan. Iacob. Drecon. de origin. Patric. lib. 1. cap. 2. & 3.* Vicens vsque ad Imperium Augusti, Trajani, *Plin. in Panegyri. vbi Lypf. num. 189.* Regnumque Theodorici, vt ex Casiod. edocemur.

26 Fuit vero receptum initio Regni, & Reipublicæ ad distinctionem ordinum, vt Patricij, ac Senatores tribus nominibus appellarentur, duobus Æquites, singulari Plebeij. Quod perdurare comperimus vsque

quo (vt diximus) Plebs ad Rempublicam accessit; à qua ætate fuerunt inventa ad gloriæ, & honorem nomina ex virtute, fortuna, aut forma. *Carol. Sygon. de nomin. Roman. Cognomina à Romanis imponi consutuisse, aut ab ætione aliqua, aut à forma, aut à fortuna, aut à virtute.* *Ioan. Iacob. Dracon. lib. 3. de orig. Patric. cap. 2.* *Theodor. Hoeping. de iur. insign. cap. 21. à num. 1. & 41. cum sequentib.* de quo apud eos.

27 Ex quo, vt diximus, euincitur: Quod Regni Romani ætate, Reipublicæque tempore Tituli *Illustrissimi, Clarissimi, &c.* in vsu non fuerunt *Panciro. not. Imper. Orient. cap. 2.* Ad *Contz. Ioan. Iacob. Dracon. lib. 3. de origin. Patric. cap. 2. in Append. Theod. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. nu. 31.* nec Consulari, Prætoricæ, Senatoricæ creditis Dignitatibus, nec concessis, nec vlli Ordini Romano.

28 Sed haud ignoramus, sub Romulo ex *Dionys. lib. 2.* Tyberij Imperio, sub quo floruit Caius Casius Longinus, vt in *l. 2. §. penult. de orig. iur. Senatores Clarissimos dictos, l. Curator 5. vbi Gothofr. de Curator. furios. l. 1. de his, qui sunt sui, l. De ferre, de iur. Fisc. sub Trajano: Optimos, Plin. in Panegyri. (& si Optimi cognomen Trajano ipsi in honorem concessum: *Adoptauit te Optimus Princeps in suum, Senatus in Optimi nomen.*) *Illustres* (& si sub*

29 Cæsare, ex *Sueton. in eum, cap. 48.* voluit *Guther. de offic. Dom. Augusti. lib. 1. cap. 10. quod non credo*) *l. Nuptæ, §. Senatores, de Senatorib.* Vnde videbatur fatendum fuisse à crepundijs Romani Regni, Titulos iuuetos in honorem, Ordini Senatorio concessis; attamen (si in hunc sensum has voces recipiamus) credimus nõ fuisse acceptas, nec habitas, vt Titulos Ordinum, nec sub infantia Regni, 30 nec ætate Imperij, sed veneranda vocabula designatiua honoris, ac reuerentiæ debitæ Dignitatibus, *Authent. de Prætor. P. fid. cap. 1.* Nam, & si

sub

sub Vespasiano si Suetonio credimus, 31 cap. 9. Senatorū ordo dicebatur: *Amplissimus*, illaque voce, seu Epitheeto ab Equestri ordine discernebatur, & Pleueio Marc. Anton. Sabelic. *Paraphras. in Sueton. diēt. cap. 9. Senatorius dicebatur Amplissimus.* Ex quo Iure-Consulti, Senatus Consulta, Decreta Amplissimi Ordinis dixerunt, l. 2. §. 1. l. Si decipiendi 30. ad Senat. Consult. Vel. eian. l. 2. De his, quib. ut indign. l. Nulli 21. de legat. 3. l. 1. de Collusion. detegend. l. Libertinum, C. de interd. matrim. l. Decreto, C. ex quib. caus. infam. irrog. l. Sed cum, C. ad Senat. Consult. Vel. leian. l. Si contra, C. si quis ignor. rer. min. l. 2. C. ad Senat. Consult. Macedon. l. 5. C. de excusat. tutor. Plin. lib. 10. Epist. 3. In *Amplissimum* Ordinem promoueret. Non 32 erat Titulus Honoris, sed vox honorifica, ac designatiua authoritatis Senatus; sicuti Maiestas, Regiæ potestatis, Guth. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 4. *Maiestas populi, Amplitudo Senatus, seu auctoritas*, Bud. in l. fin. de Senatorib.

33 Hinc Vlpianus, qui sub Alexandro Seuero floruit: *Senatores Amplissimos* dixit in l. Si cui 50. de condit. & demonstr. & in l. 1. §. Si quis, de Appellat. Nondum enim *Clarissimi* vox audita, nec *Illustrissimi*, & *Speçtabilis* ad honorem, & reuerentiam Magistratuū; 34 cum inventa fuerit fenscete Imperio. Et si verum sit, ut diximus nu. 28. *Clarissimi*, *Clarissimorum* venerandum vocabulum ex Romuleis temporibus ortū, ætate Reipublicæ florens; principio Imperij acceptum, & tempore Cassiodorij in Titulū Dignitatis traditum, lib. 7. Epist. 38. fuit tamen illa prima Regni periodo, designatiuum Nobilitatis, Virtutis, & Gloriæ, non ordinis; de quo Tiraq. de Nobilit. cap. 1. sed ne transcribere videamus, notādus Dionysius à Tyraquelo omisus, lib. 2. de Regni Romani ortu loquens: *In tres partes diuisa vniuersa multitudo, singulis singulas præfuit. Duces Præclarissimos.* Et po-

stea: *Illustres* genere, virtute celebres, opibus (ut tunc ferebant tempora) abundantes, quibus essent liberi secreuit ab obscuris, abiectis, & egenis: *Inferioris fortune* homines Pleueios vocauit. Sicuti, & in Circulo Reipublicæ, in quo voces *Clarissimorum*, ac *Illustrium* Supremis Magistratibus, Patricijs viris, non fuere in Titulum concessæ Dignitatis; sed in obsequium, ac reuerentiam, cum iam haberent adscriptum Dignitati, illum: *Senator*, *Consul*, *Tribunus*, *Decemvir*, *Dictator*, quo 36 honorabantur suscepti ad Dignitates, ut de Bruto, & Collatino, Liu. lib. 1. Sp. Lucrecio, idem Liu. lib. 2. Tito Largio Dictatore, idem Liu. diēt. lib. 2. Caio Licinio, & L. Albino Tribunis. Idē Liu. diēt. lib. 2. Et quod maius, nec Quincio Cincinato, de quo Liu. lib. 3. *Spes unica Imperij populi Romani*, alius Titulus concessus, ni Dictatoris. De Decemviris. Ipse Liu. diēt. lib. 3. & si alio aliquis ornabatur erat, vel quæsitus ex propria 37 virtute, ac gloria, ut de Valerio notatur, quo quia Plebi grato. *Poblicola*, cognomen, de Marcio. *Cariolano*, dicto à Cariolis oppidis deuictis, Scipioni *Numantino*, à Numantia deleta, Publio Seruilio *Isaurio*, ab Isauria Vrbe Ciliciæ capta; & sic de alijs Romanæ Reipublicæ Ducibus, ac Imperatoribus.

38 Imperij ortu, eadē mos fuit: Nam, & si arepta à Cæsare Imperij summa, translataque per legem Regiam in vnū potestate, *Illustrium* vox honorifica inter Romanos laudata inuenitur, Tacit. lib. 1. *Proinde in Civitate tot Illustribus viris subnixæ*; à quo tunc, & sequenti tempore Senatores, ut plurimum, illorumque vxores, ac liberi: *Clarissimi*, *Illustres*, *Agregijque* appellati, l. Nuptæ, & l. Filia, de Senatorib. vbi Corraf. Baron. Oros. Rebus. in l. *Speciosas*, de verbor. signif. vbi Alciat. Tertul. ad Scapul. cap. 4. *Sed, & Clarissimas feminas, & Clarissimos viros*, vbi Cerd. Guth. de offic. Dom.

39 August. lib. 1. cap. 4. Non tamen accepta (vt etiam tempore Romuli) in Titulum Dignitatis; sed in designationem Nobilitatis, vt ex verbis Sydonij sequentis. Dionys. refulget, lib. 8. Epist. 6. Flavius Nicetas Vir ortu Clarissimus, Priuilegio Spectabilis, merito Illustris, & hominum Patriæ nostræ prudentia, peritiaque iusta Maximus. Vidend. Marc. Anton. Sabelic. Paraphras. ad Sueton. in August. cap. 2.

40 Quare Petr. Rebuf. in l. Speciosas, de verbor. signif. l. Qui inaignus, de Senator. Andr. Alciat. in dict. l. Speciosas, concordi assensu fatentur. Clarissimorum venerandam vocem, seu honorificam, non ad digerendos Ordines Dignitatum receptam; sed ex eo, quod cum Senatores, illorum vxores, & filij speciosis, clarisque verentur ornamentis, priuatiuè Senatorio ordini concessis, vt purpura, aurum, prætexta, laticlavum, bulla, pupa, trabea, vestis, tunica palliata, toga picta, quæ in spectationem homines rapiebant, ex illustri ornamento, & cultu claro, & specioso Clarissimi dicebantur, Tertulian. de cultu feminar. cap. 10. Aurum dico, & argentum Illustrium, vbi Cerd. Erant enim Illustres, qui Senatorijs ornamentis præditi erant, adfentit Guther. dict. lib. 1. cap. 4. Pancirol. not. Imper. dict. cap. 2.

41 Ex quibus, cum ipso Petr. Rebuf. rubr. de Senator. num. 6. Credimus toto celo errare, qui Titulos, voces, vocabula Illustrium, Illustrissimorum, Spectabilem, cæteraque à Fr. Geron. Roman. dict. lib. 4. cap. 26. & 27. enucleata, & cumulata à Pancirol. Lymn. Hoeping. & adductis Gloss. sequent. à num. 1. Olim vsitata, ac recepta. Nostraque: De Eminētia, Excellentia, Illustrissima, Señoria, velit asferere Titulos esse honorum, constituentibus gradus, Ordinesque Dignitatum. Cum, & si vt diximus, Regni Romani ortu, Reipublicæ ætate, Imperij principio, & progressu, fuissent aliqui Tituli ad Honorem, non fuif-

se verum est Illustrium, Clarissimorum, Spectabilem, sed Consulium, Senatorum, Dictatorum, vt diximus num. 35. Cum voces illæ, seu honorificentie verbales, ortæ fuerint, ex temporum calamitate, à libidine, ac superbia gentium, Salust. Bell. Catilin. Vbi pro labore, desidia; pro continentia, & equitate; libido, atque superbia inuasere, fortuna simul cum moribus immutatur, non in Titulum, sed in Adorationem.

42 Quo ad sentiens Bulenger. de Imper. Roman. lib. 1. cap. 2. notat illos, quos honorum Titulos vocant Scribentes, à luxuria Cæsaris ortos, à quo ad successores traducti, vt propriæ libidinis fomitem simularent, Illustrium nomina, seu vocabula à se repellentes, vt infima Maieitati habita, extendentes vero illa ad Magistratus, Senatores, Prætores, illosve, quorum manu, res Imperij agebantur, decorantes eos vocabulis honorum, varijsque honorationibus, adorationibus. Vt notant Adam Contz. Politic. lib. 7. cap. 5. §. 1. Ioan. Iacob. Dracon. de origin. Patric. lib. 3. cap. 2. in Append. num. 6. Theodor. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. ex num. 31. quibus ipsi antea gloriabantur, vt in ipsos novos alios superiores, ac magnificentiores inducerentur.

44 Euincitur ex eo, quod ab Octauio vsque ad Alexandrum Seuerum, Imperatores, omisis Clarissimorum, Illustrium, venerandis vocabulis inductis ad notam virtutis, & gloriæ, Plin. in Panegy. Virgil. 7. Aneid. Cicer. Orat. pro Marco Fronteio: Clarissimosque Imperatores. Et postea: De Clarissimis nostræ Ciuitatis viris. Titulos concupiere Cæsarium, Authent. de Prætor. Capadoc. Nominatissimum Cæsaris nomen est, & Nos præter omnes alias Imperatorie Maiestatibus notas eo gloriamur. Augustorum, Sueton. in August. cap. 7. Romulum appellari oportere, quasi, & ipsam conditorem vrbis prævalisset, vt Augustus potius vocaretur, non tantum nouo, sed ampliore cognomine. Opti-

timorum, Plin. in Panegy. Adoptauit te Optimus Princeps in suum; Senatus in Optimi nomen. Parentum Patriæ, Sueton. in Iul. cap. 85. Scripsitque Parenti Patriæ, quos verè in Titulos habendos Maieſtatis notatur, in dict. Authent. de Prator. Capadoc. Nos latè Glos. seq.

46 Ex hoc Illustrium, Clarissimorum reuerentiam relinquentes, non in Titulum honoris (cum iam iam acceptum à principio Regni, & libidinis Arcano Imperatorù, Reipublicæque fuisset, vt diximus, Senatorum, Consulù, Prætorum) illos præscripserunt Magisteriali Ordini ad honorificentiam virtutis, & gloriæ obvenientis ex Dignitate, Virtute, aut Nobilitate. Vt ex Euripide Sapiētissime. Oſſor. de Nobilit. Ciuil. lib. 1.

Egregia Dignitatis indolis nota

Insignis est nobis generis Amplissimi.

47 Hinc credimus Iustinianum indistinctè, ac variè his vocibus, seu vocabulis honorificis vsus fuisse, ad Honorem Dignitatum, reuerentiæque eis exhibendam, non vero credentem ex illis certum ordinem cõstitui; sic invenimus Clarissimum appellasse Comitum Orientis, in Auth. Vt Iudic. sine quo suffrag. cap. 5. & in ipso contextu Sp. Et. ibilem: Et in Clarissimo Comite Orientis. Et postea: Et Spectabilis Comitum Orientis nomen. Decorantemque Præfectum Prætorium Celsitudinis voce, dict. Authent. cap. 7. & in Epilog. & in edicto post Authent. addito: Gloriosissimi, Dominico Gloriosissimo Præfecto. Et in Authent. de appellation. collat. 8. Comitum rerum priuatarum Gloriosissimum, in dict. Authent. cap. 7. Gloriosissimo Comite. Vbi que Sacrarum nostrarum priuatarum rerum. Et ab ipso, voce, seu (si voluerint Scribentes) Titulo Eminentia in Authent. de referend. & in Authent. de incest. & nefar. nupt. Clarissimum etiam Præfectum Prætorium. Eodem honore Præfectum

vigilum, Authent. de Prator. Popul. Gloriosissimus. Præfectum Orientis in Authent. de Trient. & semis. & in Epigraph. & in Epilog. Authent. de debit. impens. in exeq. Excellentissimus, Authent. de Moderator. Helespon. Authent. vt defunct. seu funer. eor. Et omisſis quam plurimis Authenticorum Constitutionibus, præcipuè Authent. de appellat. & intra quæ tempor. §. hic, latèque congesti à Pancirol. not. Imper. cap. 2. Guther. de offic. Dom. Augusti. lib. 1. ex cap. 4. cum sequentib. in edict. Iustinian. Imper. titul. Ne Præsid. in final. Ioannes Præfectus Prætorius sic diuerſe honoratur, vt in princip. sic rescribat Imperator: Quæ à gloria tua. Et post: Miſſa igitur ad Excellentiam tuam. Et in cap. 1. in princ. Postquam etiam à gloria tua edocti sumus. Et in fine: Ea Excellentia tua ad effectum edicti præcipito.

48 Quare firmiter fatendum, ex Romano more, Titulos honoris cõstitutos ordinibus Dignitatum esse Senatorum, Prætorum, Consulum, Quæstorum, Tribunorum, Ducum, Comitum, Marchionum, Authent. de Prator. Lycaon. in princip. & Authent. de Prator. Thracia, cap. 1. Andr. Bosc. lib. 1. de les Titolos de Honor de Cathalonia, cap. 7. Illustrissimi, Clarissimi, Spectabilis appellationem, honorificam vocem habendam, venerandum vocabulum, seu honorificum æpithetum, Erasim. de ration. inscriben. Epistol. tit. Principum epitheta, ex fol. 70. cum seqq. inventum ad honorem, & reuerentiam Dignitatum, sicuti inter Nos: Señoria. Couarrub. Tesoro de la lengua Castellana, verbo Señoria. Señoria, es la cortesia que se dà à los Señores Titulados. O Excelencia. Vt ex notatis ab Illustrissimo, & Sapiētissimo D. Christophor. Crespi de Valdaura Supremi Senatus Aragon. Illustrissimus Harmostes, Obseruat. 1. num. 232. De quo Glos. 25. num. 20. Theodor. Reinling. de Regimin. Secul. lib. 1. clas. 5. cap. 11. ex num. 8.

Y COMO QUIERA, QUE NO ERA NECESARIO en lo que toca à nuestras personas innovar en cosa alguna de lo que hasta aqui se ha acostumbrado.

S V M M A R I V M.

- 1 **O** Rdo necessarius ad bonum Reipublice.
- 2 Regia Maiestas, haud numeranda in ordine Dignitatum, & num. 79.
- 3 Reges instar Deorum habentur.
- 4 Dignitates à Regia Maiestate proueniunt.
- 5 Rex in ordine Dignitatum, primum tenet.
- 6 Reges in ordine Dignitatum, gradum non constituunt, & 43.
- 7 Maiestas est excellentia, seu character potestatis.
- 8 Dignitas non est capax Maiestatis.
- 9 Dignitas eminentia super alios.
- 10 Deus est principium omnium Dignitatum humanarum: sed non Dignitas quo ad constituendum gradum in ordine Dignitatum, & 14.
- 11 Homo, quia creaturarum excellentior, per participationem Dignitas est.
- 12 Eminentia aliqua vnis rebus creatis, in alijs inuenitur, ex qua primus locus excellentiae concessus.
- 13 Superioribus reuerentia necessaria in testimonium virtutis.
- 15 Societas Civilis, ex ratione naturali inducta ad bene, beateque viuendum.
- 16 Aetas prima hominum Mentis, seu Auris uicta, alumnata habuit iustitiam.
- 17 Dignitatum gradus, in prima Mundi aetate nulli, & 24.
- 18 Regia Maiestas constituta ad bene, beateque agendum.
- 19 Leges p. sit. ua in saeculo Aureo nulla: Nec iudicia contentiosa, 23.
- 20 Iudicia qualiter executi in saeculo Aureo.
- 21 Iudicium in saeculo Aureo, insignia: virtutis effigies.
- 22 Honor tantum debitus virtuti.
- 25 Aetas secunda Mundi à Nembrotho incepta.
- 26 Nembroth initium dedit Regno Babylonico.
- 27 Ninus Primus, propaganda Dominationis libidine, arma, ac bella intulit formans Assyriorum Monarchiam.
- 28 Reges ex orti post Nembrothum, seu Bellum.
- 29 Aegyptiorum Primus Rex Menes, seu Mycraim.
- 30 Sytharum Rex Primus Targytaü.
- 31 Sycioniorum Primus Rex Aegyptus.
- 32 Dominationes à libidine ortae.
- 33 Natura omnia communia.
- 34 Ius gentium ad tutelam, vitandasque desidias, pacemque inter homines inductum.
- 35 Maiestas penes Reges in secunda aetate Mundi.
- 36 Ambitio iura naturalia societatis humane dissoluit.
- 37 Rex per se, onus regiminis personaliter sustinere non valet.
- 38 Ministri necessarii in Republica ad executionem legum, seu preceptorum Regum.
- 39 Officium dicitur Ministerium publicum.
- 40 Officium agere Magistratum proprium.
- 41 Magistratus, & si non ad essentiam Republicae, necessarii sunt ad moderationem Ciuium.
- 42 Assyrii publicas res agebant officio Sapientium virorum.
- 44 Magistratus non est Dignitas, sed instrumentum Maiestatis.
- 45 Assyriorum facta a Nino, usque ad Sardanipalü, omissa a Sacra Historia.
- 46 Medorum Imperium, sine Principü regimine ceptum, usque ad Diocem Primum illorum Regem. Cyaxaris Asi-

- fiam sub manu Medorum posuit, qui primus officia publica, Dignitates, ac ordines constituit.
- 47 Aegyptiorum Rex Sesostris, inter eos Primus Praefecturas constituit, ad Civile, & Militare regimen.
- 48 Dignitates, & illarum Tituli orti ad splendorem Maiestatis. Et quales inter antiquos, remissive.
- 49 Dignitates filia Maiestatis, & 72.
- 50 Moysi à Deo data Maiestas super Hebraeos: Audiebat populum.
- 51 Israelitici Populi diuisio Politica ad regimen Civile, facta Consilio Ietro,
52. Laudata Dei praecepto, 53. Seruata Regum Hebraeorum aetate.
- 54 Atheniensium hominum qualitas naturalis.
- 55 Theseus inter Athenienses, regium nomen accepit ad Imperium militare, ad leges exequendas.
- 56 Magistratus creati inter Athenienses ad adiutorium Politici Regiminis, qui in honorem Prythanei dicti.
- 57 Dignitates inter Athenienses conseruata, etiam mutato regimine.
- 58 Romani Populi diuisio à Romulo.
- 59 Romulus Maiestatem retinuit sua manu.
- 60 Romana res acta manu Regum, à quibus aliqua leges Regia dicta.
- 61 Leges inter Romanos, arbitrio Magistratum executas.
- 62 Senatorum officium à Romulo creatum, ad tutelam, & administrationem Reipublicae.
- 63 Magistratus creati ad regimen publicum sub potestate Regum.
- 64 Prator Vrbanus sub Regibus Romanis.
- 65 Ducum Viri capitales Magistratus Romanos sub Regibus.
- 66 Leges Regiae exoletae, exactis Regibus.
- 67 Dignitates, seu officia creata ad regimen Reipublicae Romanae post exactos Reges.
- 68 Magistratum creandorum ius, penes populum fuit.
- 69 Caesar ius creandorum Magistratum, cum populo partitus fuit.
- 70 Tyberius, creandorum Magistratum ius à populo auellens, sibi, & Imperatoribus reseruauit.
- 71 Dignitas dicitur officium publicum.
- 73 Maiestas abusue in Senatu, & Magistratibus.
- 74 Officia Magistratum Politica, ad regimen creata inter Hispanos.
- 75 Dignitates Magisteriales decoratae Titulis Ducum, Comitum, &c.
- 76 Maioria inter Hispanos, idem, quod Maiestas, inadmissibiliter haeret ossibus Regis.
- 77 Dignitates Regales, Vicarias Regis.
- 78 Corregidores perpetuos los Duques, Condes, y Marqueses.

REGIA MAIESTAS EST PRIMA CAUSA,
& origo Dignitatum, Stirps, à qua gradus descendunt.
Ideò nec in icala numeranda, nec in ordine illarum inclusa censenda est.

GLOSSA SECVNDA.

ET si receptum Axioma sit, tam inter Politico, quam Ciuiles, & Canonicos Doctores: Vt ad bonum Reipublicae, consonantiam regiminis, concordia

Ciuium, & administrationem singulorum, graduum distinctio, ac ordo seruetur, cap. ad hoc 89. dist. tot. tit. C. ut Dignit. ordo seruetur. De quo in Proemio. Siue regimen publicum sub Ma-

Monarchico Dominio habeatur, siue sub Aristocratica, aut Democratica 2 potestate. In vero gradu illo Dignitatum necessariò ad Ordinum digestionem, computationem, cognitionem, prælationem, vel maioritatem, ut *Glos. in dict. cap. ad hoc*, inclusa habeda est Maieestas Regia. Quia 3 Reges instar Deorum censentur, *Tacit. lib. 3. Annal. l. 5. & 6. tit. 1. p. 2. Ostor. de Reg. instit. lib. 4. Deus in terris singulari cultu, & veneratione dignissimus*. A quibus, tanquam à prima causa Dignitates oriuntur, proueniunt, deriuantur, diriguntur. Ex quo legitimè lex Nostra nihil innouari debere prænotat, quo ad reuerentiam, & honorem Regibus exhibendum. Nam & si sint, teste *Rebus. in l. indignus, de Senator. l. Speciosas, de verbor. signif. tenentes*, quod Rex, & Imperator, gradum in scala Dignitatum, constituent, ridiculum hunc assensum prænotat, & recte: Cum Regia Maieestas prima sit causa efficiens, creans, *cap. Sacrosancta, cap. Omnes 22. dist. Abb. Panormit. conf. 6. m. 2. omnes Dignitates, quibus adfertiens ex Scipion. Gentil. de iurisdic. lib. 2. Ossuald. lib. 17. Comment. cap. 7. in not. litt. BB.* firmiter tenet, quod sicut stirps, à quo gradus affinitatis proueniunt, non facit gradum, ita nec Rex in Dignitatum ordine. Quo principio innixus ex *Bald. Abbat. Tusch. & alijs Ioan. Iacob. Dracon. de orig. Patric. lib. 2. in Proem. hanc thesim notat: Deus in terris, & seruus Dei, qui omnes Dignitates in se continet, estque Rex, Dux, Marchio, Comes: Imò cuius pedum scabellum sunt omnes Dignitates, quique potest eas infringere, remouere, & transferre. Iudex Iudicum, Supremus Principum Princeps, Dominus Orientis, Occidentis, Meridiet, & Septentrionis. Vnde eleganter Hieron. Ostor. de Reg. instit. lib. 4. Ut intelligatis quantum sit Regis nomen, nempe cuius magnitudine, claritate, splendore, omnia nomina summa etiam necessitudinis obs-*

curentur, & euanescent; tantumque in omnes, qui publicam aliquod manus gerunt, excellat, ut omnia ad illius amplitudinem referantur, *Paschal. de Coron. lib. 9. cap. 22.*

7 Quod elucidius dignoscetur, si Dignitatis Ethymon, & Maieestatis prænotamus. Maieestas enim est *Excellentia Honoris, ac Superioritatis penes Principes; seu signaculum & character potestatis à Deo permissus, ac datus*. Ut ex *D. Petr. Epist. 1. vers. 17. cap. Omnis, de censib. Petr. Greg. lib. 8. de Republ. cap. 3. num. 1.* Ex quo ueneratio singularis nascitur, ideò nec legibus, nec potestate, nec tempore 8 definitur: Quare nulla Dignitas capax est, nec habetur Maieestatis, & si maximis decorata infulis, nec intra illius naturam comprehendere dicendum, siue Harmosten designemus inter Lacedemonios, siue Æsymcten inter Thessalos, siue Archonten inter Athenienses, *Bodin. lib. 2. de Republ. cap. 8. De Maieestate latè Glos. 8.*

9 Dignitas uero sumpta genericè, est eminentia super alios. *Div. Gregor. Nascian. carmin. 9.*

----- *Ac latas pollere per Vrbes Imperio, & reliquos præcellere robore Ciues.*

Seu præstantia ex uirtute, ac superioritate naturali. Hinc Deus, quatenus est Prima causa, principium omnium rerum. *Proem. Partit. Div. Thom. 2. 2. quest. 44. art. 8.* non est Dignitas quo ad constituendum gradum, sed per Excellentiam Dignitatum summa: Homo uero, quia Imago Dei, ex eoque creaturarum excellentior, ac eminentior, *l. iustissimè, ubi Glos. de edilit. edict. glos. verbo Dignitatis, in l. Cognitionum, vers. Existimatio, de var. & extraordin. crimin. glos. §. fin. instit. de iur. natur. verbo Persona, Cæpol. de Imper. milit. eligen. cap. ratione Dignitatis, Diu. Thom.*

2. 2. *quest. 63. lib. 3. art. 3.* Eduard. Vvest. *de triplic. homin. offic. lib. 1. cap. 1.* Dignitas Prima dicendus, quia inter hæc Mundi aspectabilia, est pars longe præstantissima, & ex naturæ ipsius decretis gradum illum, & locum obtinet, quibus cunctis, quæ in materia concretum habent, sit antepositus, Eduard. Vvest. *dict. lib. 1. cap. 2.* Nihil in hoc vniuerso aspectabile cum hominis excellentia, atque Dignitate conferri posse.

12 Hæc excellentia, quæ hominem in gradu Dignitatum constituit, ad cæteras profuit res creatas. Sic inter Angelos invenitur Hierarchialis ordo, distinctio graduum, præexcellentiæque secundum naturam vniuscuiusque ordinis. Ex quo etiam, si vniuersi cognitionem intueamur, nihil fanè occurrit, quod non, vel cætera vincat excellentia, ex hinc Dignitate, Div. Thom. 1. 2. *quest. 96.* ex Diuina dispositione, seu participatione (vt diximus.) Ignis inter elementa excellentiorem locum tenet, & Dignitatem inter alia: quia in summo collocatus, illius virtute, subiecta corpora concitantur. Sydera, virtute, & potentia inter se longe dissimilia, & excellentiora; quia reliquis conferunt fulgores, Eduard. Vvest. *dict. cap. 1.* Kekerm. *Curs. Philosoph. disput. 28. Problem. 31.* Altera sit excellentior, & splendore Illustrior. Arborea, non omnes eiusdem generis, nec eandem venustatem habent, vel eundem vtilitatis fructum, nec omnes pari pernitate præditæ. Animalia, non omnia eadem virtute, ac robore munita. Nullumque denique genus est, in quo non liqueat extare, & eminere quandam excellentiæ effigiem. Inde Aristotel. *lib. 12. Metaph. Maximum, & supremum vniuersi bonum in dispositione, & ordine collocavit.*

13 Ex hoc principio, supe-

rioribus necessaria exhibitio reuerentiæ in tectimonium virtutis, Div. Thom. 2. 2. *quest. 131. art. 2.* inde honor, secundum gradum vniuscuiusque, seu excellentiam, Perer. *in Genes. lib. 1. cap. 1. vers. 13. num. 161.* Ex Div. Basil. *lib. de Spiritu Sanct. cap. 20.* Casaubon. *in Authentic. lib. 6. cap. 18.* Sed non (vt diximus) in 14 gradu illarum inclusam Diuinam Dei Maiestatem ad graduum constitutionem, cum sit Domina omnium, Div. Thom. *dict. quest. 63. art. 3.* *Prima causa origo excellentiarum; Mare altum, à quo omnes illarum rivuli, ac flumina profuunt, & restuant.*

15 Hæc Naturæ virtus, Dei inquam Prouidentia, Honor em, & inde Dignitatem conferens excellentioribus rebus spiritualibus, & inanimatis; inter homines ratio naturalis, Sacro lumine ducta, induxit (relictis cacuminibus Montium post Cathaclismum) societatem Ciuilem ad bene, beatèque viuendum, rectumque hominum finem, Aristotel. *Polit. lib. 3. cap. 4. & 9.* Tertul. *de Pallio, cap. 2.* *Potissimum eorum, quæ humana ratione constitui possunt,* Div. Thom. 1. *Polit. lect. 1.* Petr. Gregor. *lib. 6. de Republic. cap. 2. num. 12. & 13.* Marian. *de Reg. Institut. lib. 1. cap. 2.* Kekerman. *Curs. Philosoph. disc. 29. thes. 2. & 3.*

16 In prima illa Constitutione, seu ætate Mundi (Mentis, seu Auri dicta) ad recte, iusteque agendum, habuere homines alumnæ iustitiam, veritatem, doctrinamque illam insculptam in porticu Delphici templi: *Noscete ipsum.* Cum ad amplitudinem perfectionis, ad hominis ofæcia, ad sapientiam acquirèdam, nihil sit, quod magis conducat, nec plus ponderis, ac momenti obtineat. Illa alumna; pri-

17 mo sæculo desiderata, feliciter

C ia-

invēta fuit, vt nullus tunc, fraudi locus, nullū esset mendatiū, nulli potē-
tiores, quorum salutarentur limina;
nulli ambitus, nullæ Dominatio-
nes, nullæque ambitiosæ Dignita-
tes, nullus illarum gradus, Cornel.
Tacit. lib. 3. *Annal. Vetustissimi mor-
taliū, nulla adhuc mala libidine sine
probrio, scelere, eoque sine pœna, aut
coercitionibus agebant: Neque pramijs
opus erat, cum honesta suapte ingenio
peterentur. Et ubi nihil contra morem
cuperent, nihil per metum vetaban-
tur.*

18 Sed, & si sic paccatè, sic
quietè ageretur, adhuc ad multi-
tudinis tutelam, homines Regiam
Maiestatem constituerunt, quæ non
diuitijs, & ambitu; sed modera-
tione, innocentia, perspectaque vir-
tute obtinebatur, Iustin. *Non am-
bitio popularis, sed spectata inter bo-
nos modestia prouebat: Populus nul-
lis legibus tenebatur: arbitria Princi-
pum pro legibus erant; finesque Impe-
rij tueri magis, quam proferre, mos
erat, Dyodor. Sicul. Antiquit. lib. 1.
par. 2. cap. 1. Bodin. lib. 2. de Repu-
blic. cap. 2. Marian. de Reg. institut.
lib. 1. cap. 2. Perer. in Genes. lib. 5. cap.
10. disput. 2. num. 39. Anastas. Ger-
mon. de legat. Princip. lib. 1. cap. 10.
num. 12. Diximus Examen de la Ver-
dad, Tractat. 1. §. . Tunc etiam
nec leges erant, nec Iudiciorum, ac
20 Iurisdictionum officiosa exer-
citia, Diodor. Sycul. lib. 2. Antiqui-
tat. cap. . *Iudicia vero non vulgari,
cum diligentia fiebant: existimabant
enim sententiarum latiores maximi es-
se ad communem vitam momenti in
vtramque partem, Marc. Anton. Sa-
bel. Anead. 1. lib. 1. Nam si qua in-
ter Ciues contentio, quasi pater-
nali charitate dirimebatur. Ad quod
21 si non Rex (qui æquabili iure
Ciues benevolentia aduersus peri-
cula muniebat, & ex cuius arbi-
trio priuatæ controuersæ compo-**

nebantur) Iudex eligebatur, qui in
designationem authoritatis, & Ho-
noris, nec fasces, nec lictores, nec
ambitiosa signa, sed virtutis effi-
giem gestabat, Diodor. Sycul. *dict.
cap. 3. Is auream Catenam, varijs orna-
tuum lapidibus à collo suspensum, quod
appellabant veritatem, gestabat, ex
Elian. lib. 4. variar. Histor. Fr. Ge-
ronym. Roman. Republ. de el Mundo,
lib. 5. de la Republ. Gentil. cap. 4. Cum
22 Honor nulli alteri rei præter-
quam virtuti deberi censeretur, Of-
for. de glor. Eduard. Vvest. de tripl.
homin. offic. lib. 2. cap. 10.*

23 Ex quo nulla Iura, ni tan-
tum Naturæ Præcepta: Erga Deum
Religio, Alterum non lædere, suum
cuique tribuere, Horat. *Metamor-
phos. 1.*

*Aurea prima sata est etas,
quæ vindice nullo
Sponte sua sine lege, fidem,
rectumque colebant
Pena, metusque aberant,
nec verba minantia fixo
Æræ ligabantur, nec sup-
plex turba timebat,
Iudicio ora sui, sed erant si-
ne Iudice tuti.*

24 Nullæ Dignitates, ni Pa-
ternalis, Diuus Thomas, 1. 2. *quest.
63. artic. 3. cum in qualibet Fami-
lia primus natus, primum quoque
authoritatis, & Honoris gradum
teneret, Perer. in Genes. lib. 15. cap. 10.
n. 55. Et si aliqua fuisset distinctio
ex bona fama trahebatur, integro
status, quæ qualitas differebat per-
sonam à persona, Bartul. in l. 1. Luc.
de Pen. rubric. ubi Tolosan. num. 2. C.
de Dignitat. lib. 12. Ofsor. de glor.
lib. 1.*

25 Anno à Creatione Mundi M.DCCC.LXX. à Cathaclismo CCXCII. Secunda ætas affectus, & cupiditatis ingreditur, à Nembrotho, tyrannide occupata regione Seenaar, Genes. cap. 10. Bellove ut Historiographi voluerunt, D. Hieron. in Ose. cap. 2. Diu. August. de Ciuitat. Dei, lib. 17. cap. 17. Ioseph. Antiq. lib. 1. cap. 5. Tertul. de Pall. cap. 2. Si tamen Ninus regnauit Primus, ut auctum est Imperium prophanitas, Gordon. in Chronol. Petr. Opmeer. Opusc. Chronolog. fol. 20. Perer. in Genes. 10. lib. 15. 26 ex n. 55. cum sequentib. Qui, rudi adhuc sæculo Imperium Babyloñiũ ambitiose inchoauit. Ex illo principio ceptum inter Gentes tumultuari, anxie se exercentes in constituendis Regnis, Genebrar. Chronol. lib. 1. 27 at at. 3. Ninus enim Nembrothi, seu Belli filius, Primus propagandæ Dominationis libidine, arma foras extulit, cruentamque vitam quinquaginta annis per totam Asiam bellis gessit, Paul. Orosc. lib. 1. cap. 4. plasmans ferro, & sanguine Assyriorum Monarchiam, Euseb. in Chron. Orosc. dict. lib. 1. cap. 3. Genebrar. Gordon. Opmeer. Pereir. dictis in locis.

28 Mox, varij Tyranni Reges, Reguli exorti, Ægyptiorum, Scytharum, Sycioniorum, Euseb. Cæsar. Chron. Gordon. Chronolog. period. 3. in Questionib. cap. 6. num. 6. Genebrard. dict. lib. 1. Ælamitarum, Hamorraorum, aliarumque Gentium, Genes. cap. 14. Ægyptiorum Rex Primus. Ex Herodot. lib. 2. Menes. ex Diodor. Sycul. lib. 1. par. 2. cap. 1. Mycrim (de origin. Regn. Ægypt. post Abulens. Euseb. Pereir. in Genes. cap. 12. diff. 30 put. 4. Opmeer. opus Chronolog.) Scytharum primum Regem ignotum, notant Historiographi; & sic de eo nulla mentio apud Euseb. Genebrard. Opmeer. Gordon. & si fabulose referat Herodot. lib. 4. fuif-

se Thargytaum filium Iouis, & filia Borystenis Fluij. Sycioniorum Rex Primus fuit Agyaleus, vt ex Euseb. Genebrar. & cæteris.

32 Hi quidem sine laudis, & gloria ambitione capti, seu iniurijs lacefsiti, seu dominandi libidine ducti, extra proprias sedes, terrasque, arma extulerunt, liberas subiugando gentes, imperandi cupiditate causam belli agentes. Ex hoc fonte & si nulla fuissent priuata natura, violato iure primo humanæ societatis, Ciccr. lib. 1. de offic. Nulla sancta societas, nec fides Regni est, à luxuria, libidineque Dominationes orta. Quod 33 naturæ commune erat, proprium cuiusque factum occupatione, victoria, lege, ex qua etiam priuatarum possessionum præscriptio, Ciccr. de offic. dict. lib. 1. Sed cum multorum manus in agros, pecora, villas irruerent vi, & armis agentes, ferentesque omnia, & si quis resistere pararet, in eius vitam sauietes: Et inde vbique latrocinia, iræptiones, nullusque innocentia, nec tenuitati tutus locus. Ad tutelam vtque securius ageretur, necessitate exigente, gentes Ius sibi constituerunt Gentium dictum. De quo Iur. Consult. in l. Manumissiones, l. Ex hoc iure, de iust. & iur. §. Ius autem, instit. de iur. natural.

35 Erat enim tunc temporis, sicuti prima ætate Maieftas, & Imperium penes Regiam manum, agebanturque res arbitrio Regum, Diodor. Sycul. Antiquitat. lib. 1. par. 2. cap. 1. Bald. l. 2. de Origin. iur. Innocent. cap. Cum P. Tabell. de fid. instrument. Menchac. controuer]. Illustr. in Prefation. num. 108. Pereir. de manu Reg. prælud. 1. Sed cum extra 36 proprias terras (vt diximus) Dominatio extenderetur in Gentes, Prouinciasque diuersas, in quas vis, & ambitio, iam iam societatis humanæ, naturalia præcepta dissoluerat, Tacit. dict. lib. 5.

At postquam ex utraque equalitas, & pro modestia, ac pudore, ambitio, & vis ingrediebatur, praeuenere Dominationes, multosque apud populos eternum mansere.

37 Nec vnus Rex solus per se onus regiminis sustinere valeret, Exod. cap. 18. qui officij Regij causa iustitiam agere tenebatur, cuius munus praeceptum, ne cui aequis noceret, vt ex Platon. Cicer. dict. lib. 1. Necesse habitum sub Maiestate Regum, prima causa, vt aliorum hominum ministerio res agerentur, Cicer. lib. 3. de legib. ad deuinciendam, hominum inter homines societatem ad Politicum regimen, Ciuile, ac Militare, adque exercenda Regum praecepta, mandata, seu leges, quas ad recte agendum humana necessitas desiderauit, Tacit. dict. lib. 3. Quidam statim, aut postquam Regum pertessum, leges maluerunt.

39 Hoc exercitium, seu ministerium, quod officium, dixerunt gentes: Cum officium (& si varie accipiatur, Gloss. in l. Legatis, §. Si ex officio, de legat. 3. post Cicer. dict. lib. 1. de officio. late Legionistae, verbo Officium) inter homines proprie sit regula, secundum quam in re politica, & communi ad bonum societatis, quisque se gerere debet; Magistratibus commendatum fuit, Aristotel. lib. 4. de Republic. cap. 15. A quo Magistratus officium agere dictum, l. 1. de iurisdic. omnium iudic. l. 2. De his, quibus vt indign. l. 4. §. Proficisci, de officio. Proconsul. l. Cum pater, §. Non autem, de iudic. l. Veluti, de verbor. obligat. l. Si debitum, C. quando Fisc. vel priuat. l. Neque, l. Praecipit, Cod. de Canonic. largit. l. vnic. Cod. de Collationib.

41 Hoc iustitiae officium, seu Magistratum potestas executiua, & si non erat de substantia Reipublicae, ad illius essentiam, habita

necessaria fuit ad moderationem ciuium, Aristotel. lib. 6. Politic. cap. 3. ad expeditionem illorum, haud valentium exequi manu Regia. Vt ex Aristotel. notat Thob. Paurmeist. de iurisdic. Imper. Roman. lib. 1. cap. 3. num. 9. & 28.

42 Sub Regno Assyriorum, per sapientes viros publicum officium agebatur, quibus mandata à Regibus vacatio publicorum ministeriorum, ex quo Primos in Excellentia, Honore, & in Dignitate habitos, notat Hieronym. Orlor. de Reg. institut. lib. 7. Sed non ex eo gradum Dignitatis cum Rege constituebant, quidquid contra deducant aliqui ex l. ius Senatorum, C. de Magistrat. lib. 12. Cum tantum excellentior Rex habeatur ad officia, quantum homo caeteris rebus creatis, Hieronym. Orlor. de Reg. instit. lib. 4. Quantum igitur homines brutis animantibus, quorum curam gerunt Dignitate praestant, tantum consentaneum est, vt Reges ipsis hominibus, quos regendos, atque pacendos suscipiant antecellunt. Qui autem tantum inter reliquos homines excellent, Diuini profecto habendi sunt. Quare, & si alias reiiciendus Arummeus in hoc legitime notauit in Politic. lib. 1. cap. 11. Magistratus non esse

44 Dignitates, nec tales habendos in ordine ad Regiam Maiestatem, cum tantum sint instrumenta, per quae summae Potestatis, seu Maiestatis Imperium exequentur, Petr. Gregor. lib. 21. de Republ. cap. 1. num. 6. radijque solis regij, Casiodor. lib. 6. Epist. 25. cap. Multi, §. Illud, de Penitent. dist. 1. Ioan. Montan. de Authorit. Magn. Consil. num. 129. quibus illuminatur Politica hominum societas ad cognitionem, & executionem boni. Idem Petr. Gregor. dict. cap. 1. num. 6.

45 Sed cum de Assyriorum Regu factis, ac regimine à Nino, vsque

ad Nabonafarem, seu Phulem, aut Sardanapalum. De quo Sacra Historia, 4. Reg. 15. Genebrar. lib. 1. fol. 63. profundum silentium fit in Sacra, ac prophana Historia, Genebrar. *id est*. lib. 1. fol. 18. Euseb. Cæsariens. in Chron. Ad cætera Regna descendamus.

46 Post Sardanapalum, destructo Assyriorum Regno, Medorum manus ingreditur, res primo agentium sine Principibus, Euseb. Cæsar. in Chron. vsque ad Dyocem, seu Dyociem; hic primus Mediam, Titulo Regis rexit, Herod. lib. 1. Dyocce defuncto, Phæortes Regnum suscepit, quo nec satius bellum intulit Persis, eos in Potestatem Medorum redigens. Post Phaortem successit Cyaxares, suis præstantior, qui prælium Lydis inferens omnem Asiã trans Halim flumen sitam sibi subiecit, & quamvis ab Scythis victus in bello ad Niniem, post octo, & viginti annos, quos Scythæ Asiã obtinuerant, illius Imperium recuperavit. Cyaxaris enim Maiestatem Medorum, & Assyriorum tenens, ad Politicum regimen, subditorum tutelam, beneficentiam, & Iustitiam, neque cui quis noceret, Asiã populos in Prouincias digessit, ordines constituit, officia mandauit, decorata Titulo Dignitatum, Herod. *id est*. lib. 1. Cum prius omnia promiscua fuissent, atque implicita.

47 Fuit illa periodo Ægyptiorum Rex Sesostris, Diodor. Sycul. lib. 1. Antiquit. par. 2. cap. 1. qui cum Lybiam sua manu, arbitrioque subiugasset, in magnamque Orientis partem Regnum extendisset, Ægyptum omnẽ in sex, & triginta Præfecturas diuisit, & cuique Prætorem constituit, qui pro Regionis varietate, commodoque omnia exquireret, Ducesque varios ex his, qui secum nutriti erant, Exercitui præposuit, viros exercitatos bello, & à pueris virtuti deditos.

48 Ex illa officij commendatione, mādato Imperio Prætoribus, ac Ducibus, ad Iustitiam agendam, remque militarem, orta sunt officia, post, Dignitates dictæ in honorem inter Assyrios, Persas, Ægyptios, decoratæ, ad Maiestatis splendore, Titulis Prætorũ (vt diximus ex Diodor.) Ducũ, Diod. *id est*. cap. 1. Esther. cap. 13. & 16. Subregulorum, Præficiũ, Esdr. 3. cap. 6. & 7. Principum Militiæ, Iudith cap. 5. Principum Puerorum, 3. Reg. cap. 20. Dan. cap. 2. Sætraparum Tyrannorum, vbi Gasp. Sanch. & Cornel. à Lapide. De quo Glos. 4. num. 14.

49 Habitæ tamen tanquam Maiestatis filia, à regioque principio creatæ, & deriuatæ, Perer. in Genes. cap. 14. disp. 1. qui quærens ex Sacra Historia: Quare Regum Titulo honorentur hi de quibus Genes. cap. 14. fit mentio, cum sub Maiestate Nini Assyriorum Regis fuerint. Post relata, quæ notant Diodor. Ioseph. & alij num. 5. sic exponit: Nihil enim vetat, aut repugnat illos quatuor Titulis, & insignibus Regalibus decorasset, vel quo magis eos de se benemeritos honorasset, vel ad augendam earum Prouinciarum, quibus eos præfecerat Dignitatem.

50 Nostram sententiam ex Sacra Israelitici populi distinctione, ac digestionem comprobatur. Notum est Exod. cap. 3. & 4. à Domino concessam Moyfi Maiestatem super populum, quam ab exitu Israel de Ægypto executam manu Moyfis, ex tota Sacra pagina euincitur. Sed cum officij causa sederet, vt iudicaret populum, à mane vsque ad vesperam, Ietro quærens ab eo, quid faceret? Dixit Moyfes: venit ad me populus 51 quærens sententiã Dei. Cui respondit Ietro, Exod. cap. 18. Stulto labore consumeris, & populus iste, vltra vires tuas est negotium. Prouidẽ autem de omni plebe viros sapientes, & timentes Deum, & constitues ex eis Tribunos, Centuriones, & Quinquagenarios, & Decanos,

qui iudicent populum omni tempore: Quidquid autem maius fuerit referant ad te. Quibus auditis fecit Moyses, electis viris de cuncto Israel, constituit Principes, Tribunos, Centuriones, Quinquagenarios, & Decanos, qui iudicarent plebem; quidquid autem grauius erat referabant ad eum. Hunc Consilium Ietro (omissa Diuina dispositione) datum ex eo, quod ædidicerat à regimine, & ordine constituto à Cyaxare Rege, sub quo illa ætate Ætiopes, ac Madianitæ laudauit Dominus. Numer. cap. 11. *Congregamibi septuaginta viros de senibus Israel, quos tu nosti, quos Senes populi sint, ac Magistri, & duces eos ad ostium tabernaculi faderis, faciesque ibi stare tecum, ut descendam, & loquar tibi, & auferam de spirita tuo, tradamque eis, ut sustentent totum onus populi, & nō tu solus graueris.*

53 Hæc fuit prima Reipublicæ Hebræorum descriptio, quo ad Magistratus, & Iudicia, Carol. Sygon. *Comment. in lib. 1. Sacr. Histor. B. Sulpic. & de Republ. Hebræor. lib. 6. cap. 4.* Ex qua vides, quod Maiestas penes Moysen fuit; Iudices enim, Magistratus, ac Dignitates creatæ ad officium, sustentationemque oneris publici: Cum solus Princeps per se regiminis personaliter curam agere non valeat. Vt reiecto Bodino, *lib. 4. cap. 6. ex fol. 703.* Marquez *Gouern. Christ. lib. 1. cap. 19.* Quod Dei præceptum inuenimus executum à Iosaphate Rege Iudæ, *Paralypom. 2. cap. 19.* *Constituitque Iudices terræ in cunctis Ciuitatibus Iudæ per singula loca.* Et post: *In Hierusalem quoque constituit Iosaphat Leuitas, & Sacerdotes. Et Principes familiarum ex Israel, ut iudicium Domini iudicarent habitantibus eius.* Qui, vt ordo officiorum, cū aliud alio maius sit, *Cicer. lib. 1. officior.* seruaretur, Dignitatumque Excellentia, ac gradus, haberenturque tanquam descendentes, ac proueniētes à Maiestate Principum, consti-

tuit, vt ex Sacra litter. *Porrò Zabdiat filias Ismael, qui est Dux de domo Iudæ, super ea opæra erit, quæ ad Regis officium pertinent.*

54 Illud Moysis Supremum diuinum Arcanum ad regimen populi suis, in peregrinationibus, accepit Theseus Atticæ Rex, qui cum populi illius ingenium excelsum, æqui iuris amantem, seruilisque subiectionis impatientem dignosceret, tenerique informo quodam, & indigesta regiminis signa, ea ad perfectionem perducere tentauit. Ad quod primū
55 Maiestatem accepit nomine Regis, ad Imperium militare, & ad legum custodiam. Post Ciuium distinxit Ordines. Et quamuis Maiestatis principio ius protectionis, dispensationis, ac iurisdictionis haberet: Cū
56 tamen varia sit lucubritas in negotijs tractandis, multaque, immo infinita occurrāt, tam perplexa, tam ambigua, vt humanæ mentis etiam perspicacissimam aciem effugerent, ad quas res cōsilio, & adiutorio opus esse dignosceret, officia ad Imperium militare, ad legum custodiam Politicū regiminis, commisit Prythanis, quo Titulo instituit, ac decorauit Magisteriales Dignitates. In hac forma floruit Atticum Regnum, vsque ad Melanthum vltimum Regē gloriose in Doriensi Bello pro Patria se vouentem.

57 Sed, & si Regium nomen, ac regimen abdicatum post mortem Melanthi, translatumque in Aristocraticum; attamen nec confusæ, nec permixtæ fuere partes Reipublicæ, sed sua sede collocatæ vniciuque, etiam post Draconem, & Lycurgū, inuiolato honore antiquo, officijs publicis, Dignitatibusque ad Regni, & Reipublicæ administrationem, splendorem, & authoritatem constitutis, quales fuere: Archontes, Polemarchi, Nouemviri, Thesmotæ, Prætores, Quæstōres. De quibus latè V von. Emm. *de Republ. Athenien.*

Ioan.

Ioan. Meurs. *de Reg. Athen. & de Archonte Athenien.* Carol. Sygon. *de Republ. Athen.*

58 Romano Regno initium dedit Romulus. Cuius principio, Populo agente sine certa lege, iure certo, exemplo Thesæi, populum omnē in tres ordines, trigintaque partes diuisit, ad verò prospiciendum pro bono vniuersæ communitatis, vtilitate, tutela, salute, summam Potestatem, ius summum, regimen: Sed (vt vno dicamus) Maiestatem, arbitrio proprio, manuque concessā, electa à primis Romanis, Monarchica gubernatione, Dionys. Halicar. *lib. 2.* Ioan. Corras. *l. 2. §. Quo ad Magistratus ante num. 1. de orig. iur.* retinuit *dict. l. 2.* Ant. Fab. *nation. in dict. l. 2.* vbi Eguinar. Baron. Ioan. Oros. *n. 3. & sequentib.* Ioan. Corras. *num. 13. & dict. §. quo ad Magistratus,* Percir. *de manu Reg. pralud. 1.* Bald. Innoc. & Menoch. *adducti n.* Thob. Paurmeist. *de iuris. Imper. Roman. lib. 1. cap. 20. ex num. 2.* Cum Maieestas in Republica, nihil sibi ipsi æquale habeat, Bodin. *lib. 3. de Republ. cap. 5.*

60 A Romulo vsque ad Seruiū iurē incerto; arbitrio vero Regum Romana res acta fuit, à quibus quædam leges ad regimen Populi ortæ, *dict. l. 2. de orig. iur.* De quibus Lyps. Rosin. Balduin. Ant. Clar. Syluius, Tacit. *dict. lib. 3. Annal. Nobis Romulas, vt libitū imperitauerat. Deinde Numia Religionibus, & Diuino iure populū deuinxit, repertaque quædam à Tullio, & Anco; sed precipuas Seruius Tullius San-*
61 *ctionem legem fuit.* Has æquidem arbitrio Magistratum executas notat Eguin. Baron. Sed officio dicendum ex Cicer. *de offic. lib. 1. & lib. 3. Tuscul.* Quales vero Magistratus, ò Eguinare, si ex *dict. l. 2. §. Quo ad Magistratus,* nulla Magisterialis Dignitas, ni

62 Sanè, & si sub Regibus tantum de Tribuno celerum fiat mentio

in *dict. l. 2.* Omiffa iuris Historia, ex ipsa *l. 2.* dignoscitur ad deuinciendā societatem Ciuilem, ad regimen publicum, ad tutelam subditorum, ad bonum commune, ad administrationem Reipublicæ, officium Senatorū à Romulo fuisse creatum, Liu. *lib. 1.* Dionys. Halicar. *lib. 2. Decreuit Senatores creare, vt essent, quibus cura administraret Reipublicam.* Sed cum turba hominum tanta esset in populo, vt difficilius conuenire in vnum locum posset, necessitate suggerente, sub
63 manu, seu Maiestate propria Regū, Magistratus creatos inuenimus, qui mandato Imperio vterentur potestate, & per participationem summi haberentur, Bodin. *lib. 3. cap. 5.*
64 Qualiter sub Regno Romuli, teste Dion. *lib. 2.* Præter Vrbanus. De quo diximus *Glos. 22. num. 56.* Reg-
65 nanre Tullio, Decemviri, qui Regis mandato Imperio causam Horatij de Sororis morte egerunt, Liu. *lib. 1.*

66 Exactis Regibus, & si Regium nomen abdicatū, legeque Tribunitia, leges Regiæ exoletæ, Regia officia, Magistratusque à Regali arbitrio legimus ortos, Liu. *lib. 2.* Nā cum bella à finitimis inferretur, insque dicere inter Ciues necessariū, à Maiestate populi, & ad bellū creatus Dictator fuit, & ad ius dicendum intra Urbem Cōsularis Authoritas, Quæstoria, Decemviralis, Prætoria Urbana, ac Peregrina Dignitas. Capta vero Romanis armis Sardinia, Sicilia, item Hispania, totidem Prætores, seu Iudices, Bodin. *lib. 1. de Republ. cap. 5.* (cum Prætor, & Iudex idem ex gentium placito, vt diximus *Glos. 29. num.* .) quot Prouinciæ creati sunt, *dict. l. 2. §. Capta deinde Sardinia.*

68 Hæc Maieestas prima causa creatiua Magistratum, penes populum fuit vsque ad Cæsarem, quem dignoscentem summum Imperij Ar-

canum in Magistratum creatione, 69 illud primo cum populo partitum fuisse, notat Suet. *cap. 41. Lyps. not. ad lib. 1. Annal. Tacit. lib. 1. litt. E. 70. Glos. n.* Quod Augustus conferens, & Tyberius, cum Reipublicæ corpus, quia vnum ab vno regendum existimaret, Tac. *1. Annal. Magistratum creandorum Supremam Maiestatem à populo auellentem, tanquam principium, & causam primam ad societatem Politicam euincendam, sibi ipsis, & successoribus retinuerunt; à quibus Regia Maiestas Suprema, causaque prima Imperij penes Imperatores, l. Imperatorem 91. de heredib. instituend. l. Famosi, §. Hoc tamen, ad leg. Iul. Maiest. Besold. dissert. de iur. Maiest. cap. 1. à num. 1. & disput. de Regal. cap. 6. de Magistrat. constit. Ioan. Iacob. Speidel. Notab. Histor. Iurid. Politic. litt. M. num. 7. Arnold. Clapmar. Arcan. Rerum publ. lib. 1. cap. 10. Kokier. de Republ. instit. lib. 2. cap. 1. ex num. 6. Ioan. Harpret. Proæm. instit. ex num. 7. Bodin. lib. 2. de Republ. cap. 2. & 3. Kekerm. in Curs. Philosoph. discurs. 29. & Problem. 8. & 9. fuit ad creandos Magistratus, ad Dignitates constituendas, ad mandandum Imperij officium.*

71 Hinc acceptum, ut Dignitas habeatur, & dicatur officium publicum, gerens mandatum Imperium, seu iurisdictionem, Cæpol. de Imper. milit. eligend. tract. de rat. Dignitat. n. 2. Staphil. de litter. grat. de modo, & form. Imper. vers. Transeo, num. 2. & de eff. et. claus. vers. Circa tertiam partem, nu. 13. Sylu. de Benef. par. 1. quest. 2. num. 71. Alciat. l. Si quis, ex num. 6. de transact. Guther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 4. Vel Principis voluntas, l. Nemo, C. de Dignitat. lib. 12. vbi Rebus. vel legis beneficio, Cicer. lib. 2. de Inven. Alciat. dict. l. Si quis, num. 6. Matth. Stephan. de offic. iudic. lib. 1. cap. 7. num. 20. Thob. Paurmeist. de iurisdict. cap. 20. lib. 1. num. 30. Masfrill. de Magistr. lib. 3. cap. 2. & li. 5. cap. 5. Castill.

72 tom. 7. cap. 18. num. 156. Cum ex illo, & ab illo pendeant, oriuntur: à quo etiam vitam, honorem inde, ac reuerentiam recipiant per participationem. Quare Bart. in dict. l. 2. de orig. iur. & post eum Ioan. Orosco. num. 52. Dignitates filias Maiestatis esse notarunt, cum aliter nec nasci, nec creari possint, ni probatione, rati habitione, aut confirmatione Regia, Bodin. lib. 1. de Republ. cap. 5. Cum (ut diximus in principio) Rex sit Pater Dignitatum, Fons, à quo oriuntur, Mare, à quo fluunt, & resfluunt, Masfrill. de Magistrat. lib. 4. cap. 2. Et ne transcribere videamur, cumulat innumeros Castill. dict. tom. 7. de tertijs, cap. 18. ex num. 155. seu decis. 187. 73 dum. 25. vol. 2. Quare, ut notauimus Glos. 8. num. 14. Magistratibus, & si Supremis, qualiter Senatus Romani Prætoribus, non concessa Maiestas, sed Authoritas. Et si aliquando in Prætoribus dicatur, ut in l. Ius, de iust. & iur. & l. Si familia, de iurisdict. omn. iudic. abusive habenda, & quatenus Prætor executor est communicatæ Potestatis, ex Glos. 8. num. 17. & Glos. 17. num. 6.

74 Omnia, exarata de regimine, Maiestate, Curaque Politicæ, ac Ciuilibus rei, digestionem Reipublicæ ad bonum societatis humanæ, ordinationem officiorum, Magistratum, Dignitatum, executam inter gentes Assyrias, Medas, Ægyptiacas, Hebræas, Romanas, à Nostri Regibus, constituta, & seruata Summo Arcano, inuenimus; & etiam officia, Dignitates ad meliorem Regni culturam, ab ipsa prima causa creatas, & nutritas. In l. enim 6. & 7. tit. 1. par. 2. Ildephonsus Rex Regiam Maiestatem necessariam ad vitam, & bonum subditorum regimen publicum, Iustitiæ administrationem, tutelam pauperum, omnium subleuamen necessariam notans, illam Reipublicæ animam cor populi esse dixit, l. 5. dict. tit. 1.

75 Huius Maiestatis exercitiū manu propria Regis exequi haud posse, sicuti ceteræ gentes, cognouerunt Reges Nostri. Ex quo principio ratione naturali ad exercitiū Regalis Imperij, ac Maiestatis, officia publica iniunxerunt, & mandarunt suis excellentioribus viris, ad quorum authoritatem, splendorem, & Honorem, Dignitates crearunt Principum, Ducum, Comitū, Marchionum (si. uti & ceteræ gentes) l. 11. d. 1. tit. 1. quibus publica officia eredita, non iure proprio, sed ex vi mandati, ac crediti Imperij, l. 12. dicit. tit. 1. Porque el Emperador, è el Rey, maguer sean granados Señores, non pueden fazer cada uno de ellos mas que un ome: Porque fæo menester, que ouiesse en su Corte o mas honrados, que le seruiessen, è de quien se gouernassen las gentes, è touiessen sus lugares en aquellas cosas, que ellos ouiesse de ver por mandado de ellos; Cum Suprema Maioria penes Regem inadmissibiliter inhæreat, Couarub. Pract. ap. 4. ex num. 1. tâquam a iura, & cor Politici corporis Regni. Hinc Bobad. lib. 2. Politic. 77 cap. 16. num. 4. Tenet Dignitates

Regales, vulgo Titulos, de quibus Glos. 29. Vassalorumque Dominos Coadiutores Regum esse Bellug. Specul. Princip. rubr. 22. num. 53. & num. 9. 78 Vicarios Regis. Et num. 19. Duces, Comites, Marchiones: Corregidores perpetuos, executores Iurisdictionis, & sibi mandati Imperij, aut Procuratores, Alciat. lib. 2. Paradox. cap. 6. Bodin. lib. 3. de Republ. cap. 5. Regum.

79 Quare legitimè lex Nostra extra iuris Regulas, Maiestatem constituit: Cum verū sit, & notat Eguinar. Baron. in l. Nupta, de Senatorib. quod Stirpes Dignitatum a Rege constituendæ, vt gradus inde illarum ab eo deducantur, non tamen vt Rex, Regiaque Maiestas in numero graduali numerentur; sicut nec Pater ponitur in scala cognationis, ad graduum constitutionem, Kokier. de Republ. instir. lib. 2. cap. 2. num. 1. Bessold. dissert. de iur. Maiestat. cap. 5. num. 4. Itidem, quia Maiestas summa Potestas censetur: longè ideò ab aliorum Magistratum auctoritate, & Potestate est diuersa: neque hac altitudo Potestatis, cū aliorum Imperijs commisceri debet.

TODA VIA, PARA QVE LOS DEMAS, CON mayor obligacion, y cuydado guarden, y cumplan lo que acerca de esto se dira adelante: Queremos, y mandamos, que quando se escriuiere, no se ponga en lo alto de la carta, o papel titulo alguno, mas que, Señor.

SVMMARIVM.

1 Discordia, est venenum Urbis.

2 Ordo conueniens, ad salutem Reipublicæ, ad quod ex officio agere tenetur Rex.

3 Princeps, an solutus sit legibus?

4 L. Princeps, de legib. & l. Digna vox, C. eod. tit. non sunt contrarie.

5 Leges seruare, laudabile est Principi.

6 Princeps à subditis honorandus.

7 L. 17. tit. 3. par. 2. precipit, vt Rex honoretur.

8 L. 17. & 18. eiusd. tituli, referuntur.

9 Honores externi, ac ceremonia Instituta ad venerandos Principes, remissuè ex DD.

10 Honores externi, ab adulatione orti, & num. 44.

11 Reuerentia exhibenda Superioribus, tam verbis, quam scripta, & 45.

12 Honor, seu reuerentia scripto, quo

- modo exequenda.
- 13 Additus ad Principem, non omnibus licitus.
- 14 Epistola, quid sit?
- 15 Charta, quid?
- 16 Epistolarum inuentio à calo orta, Mirabilis.
- 17 Epistolarum remittendarum forma, remissive.
- 18 Littera in genere, comprehendit Epistolas, chartas, & alias species.
- 19 Littera, & Epistola, distinctè se habent ex Cujac. & Gothofred.
- 20 Littera, Epistola, Chartaque, promissive accipiuntur.
- 21 Epistolae referantur, quae illo tit. notantur.
- 22 Leges de Epistolis loquentes, & 23.
- 24 Littera quae, etiam Epistola dici poterunt?
- 25 Charta, quae absentibus mittebantur, & 31.
- 26 Charta dicta, quia papyro scribuntur.
- 27 Papyri genus nascens in paludibus Aegypti.
- 28 Charta dicebatur: Philara, ex papyro confecta ad scribendum.
- 29 Charta Urbis Tyri.
- 30 Alexander Primus, qui in charta scripsit.
- 31 Charta, apud Hispanos dicitur, omnis Scriptura, tam publica, quam priuata.
- 32 Reuerentia, ac honor exhibendus Regibus in Epistolis.
- 33 Charta, Hierotica, & Augusta, quare dicta?
- 34 Inscriptio honorifica necessaria in Epistolis.
- 35 Inscriptiones Epistolares diuersae, referantur, 38. 39. tam Imperatorum, quam Regum, 40. 41.
- 36 Alexander egre tulit, quod in Epistola Darius, non apposuisset honorificam Inscriptionem.
- 37 Inscriptiones in Epistolis regibus missis, qualiter apponebantur apud Hispanos?
- 38 Alexander Seuerus praescripsit, ut priuatis salutationibus honoraretur.
- 46 Titulus: De Señor, apponendus in Epistolis Regi missis.
- 47 Titulus: Domini, ab aliquibus Imperatoribus reiectus, 85. Responsio.
- 48 Señor dicens Rex, 82. 83. ex legibus Hispania.
- 49 Dominus, dicitur Rex, in Sacris litteris.
- 50 Israelita, Regem Dominum, dicebat.
- 51 Domini vox, designatiua potestatis, & 75.
- 52 Dominus vocatur, Rex Hispaniarum. Comprobatur ex Constitutionibus Conciliorum, 53. 54.
- 55 Carolus Magnus: Dominus, dictus à Leone Pontifice.
- 56 Domini vox amplissima, 57. significatiua Maioritatis.
- 58 Patres, Domini, dicebantur.
- 59 Domini dicebantur Mariti ab vxoribus.
- 60 Dominus, iure Maiestatis, Titulusque Honoris.
- 61 Adonin Dominus.
- 62 Señorio, idem, quod Dominatio.
- 63 Dominatio, dupliciter accipitur, 64. tyrannica guuernatio, 65. principatus legitimus, 68. Ius Regni, 69.
- 65 Dominatio, est beneficium, natura ad regendos subditos.
- 67 Illius distinctio, ex Petr. Gregorio.
- 70 Romani, ratione Domini, Domini dicti.
- 71 Dominationis Titulus, Honoratus Theodosius à D. Cyrilo, 72. & alij Imperatores.
- 73 Domini, dicti, Imperatores Romani.
- 74 Dominus dictus, Antoninus.
- 76 Turei, suam Imperatorem: Sultane vocant, idest, Dominum.
- 77 Gallij, suum Regem: Sire, dicunt.
- 78 Reges Gallij, Domini, dicti.
- 79 Regalia Gallorum, iura Dominalia dicuntur.
- 80 Principes, ob Dignitatem Honoris, Domini dicuntur.
- 81 Magistratas, ratione exercitij, Domini dicuntur.

- 84 Señor, dicitur Rex, ratione Potestatis, ac Domini competentis ad gubernationem Regni, 88.
85 Titulus: De Señor, damnatus,

dum arripitur, habita ratione, ad vanitatem, ac superbiam.
87 Imperatores, vanitate elati, se Deos dicentes.

DE REGIO HONORIS TITULO: DE Señor, apponendo Epistolis Regi missis. Vbi etiam agitur remissiuè, an Princeps solutus sit legibus?

GLOSSA TERTIA.

I CVM ex dictis in Procemio satis liqueat, quantum cõmuni bono conueniat, vt in Republica seruetur ordinis consonantia, Hieron. Ossor. lib. 6. de Reg. instit. Cum igitur in ordine salutis Reipublice consistat; præcipuè in Dignitatum, & Honorum collatione, vt præter adducta ex l. 1. & tot. tit. C. vt Dignitat. ordo in Procem. notât Ioan. Oldendor. de iur. natur. tit. 2. de Magistratib. cap. 3. de Edilib. Claud. Clasiuncul. Topic. legal. cap. 13. num. 1. Nicol. Boer. de ordin. grad. vtriusque fori, par. 1. ex num. 1. cum ex Consilio T. Quintij, relato à Liu. lib. 3. Discordia ordinum, venenum est orbis. Idque præcipuum munus habeatur Regis, cuius est agere ad populi, Regnique salutem, vt nullius ordo deturbetur, in quo etiã nihil salubrius, nihil vtilius, quam ipsius exemplar. Rex non ster, Regium officium implens, iuste, vtiliterque ad bonũ Reipublicæ. Et si supra ordinem sit, cum Regia Maieestas non faciat gradum, sed ab illa tanquam ab origine, & thesauro vbi recondita, deriuetur Dignitates (vt reiectis tenentibus Reges primum constituere gradum, in ordine dignatorio, tenet post Bald. cap. 1. num. 1. Quis dicatur Dux, Iasson in l. 1. C. de summ. Trinit. num. Petr. Rebuf. in l. Qui indignus, num. 3. de Senator. & in l. Speciosas, vers. Illustres sunt Reges, de verb. signif. Anton. Corfet.

de Potest. Reg. par. 3. ex nu. 13.) Omisso Maiestatico iure, ex quo legitime Titulos, Cognomina, Nominaque à Regibus, & Principibus accepta, ad Maiestatem splendorem accipere valebat ad Honorem Maiestatem. Et ex eo supra omnes iuris positiui regulas fit, in eas prudentissime subditos enutrens. Isaias, cap. 49. Erunt Reges nutritij tui, & Regina nutrices tue, se ipsum vinculo nodauit, subiungens verba relata ex lege nostra præscribens, vt in salutationibus, alijs reiectis honorabilibus, ac reuerentialibus vocabulis, illo tantum venentur: De Señor.

3 Sanè quæstio satis discussa est: An legibus solutus sit Princeps? De quo adduximus Doctores, de leg. Polit. lib. 1. cap. 7. n. 9. fol. 39. & eod. lib. cap. 3. n. 75. Agunt in ea Scribentes omnes, ex constitutione leg. Princeps, de legib. de quo Angel. Matheat. de via, & ration. iur. lib. 1. cap. 34. per totum. Tasson in Pragmat. de antefact. vers. 12. obseruat. 2. ex n. 7. Summam Principi confert Potestatem supra. Contra, & præter ius, adductis plurimis Doctoribus. Andr. Gregor. repetition. feudal. verb. Maior natu, nu. 132. Capiblanc. de Varon. Pragmat. 1. cap. 2. ex n. 3. Camill. Larrat. de Feud. part. 10. dilucidat. 68. n. 9. Latè Tapia, decis. suprem. Senatus 20. n. 40. Franc. Topio addid. 1. Princeps. Bullenger. de Imperat. lib. 1. cap. 32. Guther. de offic. Do-

Domus, Auguft. lib. 1. cap. 3. Tobias Paurmeift. de Iurisdic. Imperat. Roman. lib. 1. cap. 3. & 4. per totum, Anton. Leoncil. decis. Ferrariens. 22. num. 22. Gullielm. Ludel. §. eadem, num. 2. instit. quibus modis testamen. infirmen. Maximilian. Faust. Consil. pro Erario, clas. 8. conf. 1. ordo 681. & clas. 11. conf. 13. Capic. Latro decis. 188. Méchac. controuers. Illustr. lib. 5. cap. 1. à num. 19. & cap. 2. per tot. Ioan. Langleo lib. 7. semestr. cap. 17. Molin. de Primog. lib. 1. cap. 8. num. 31. & 32. & lib. 3. cap. 3. num. 11. & Addit. Mar. Guirb. conf. 1. per tot. Amaya obseruat. lib. 1. cap. 1. à num. 91. cum sequentib. Villar. Gouerno Ecclesiast. part. 2. quest. 12. art. 5. n. 68. Quamuis omnes asserant salubre, piūque esse Principi omnia facta, ac constitutiones in regularum iuris trutina examinare.

4 Theodor. Grauisenvelk. de iur. Maieft. cap. 6. Supremam Potestatem legibus superiorem contendit, nec contrariā esse voluit, dict. l. Princeps, ff. de legib. & l. Digna vox, C. eod. quæ dignū vere, dixit, profiteri Principes se legibus alligatos. Viuere enim secundum leges, vt dict. l. Digna vox demonstrat, Maieftati non aduersatur: subijci vero vinculo iuris positiuū ei contrarium esse patet ex eleganti dispositione, Atq. de Consu. lib. in fin. latē Bodin. lib. 1. de Republ. cap. 8. & 9. Quare actus, aut Constitutiones contra iura positiuā, nō naturalia condere posse Principem, sed non debere fateor, Vacun. à Vacun. declar. 84. num. 8. Couarr. variar. lib. 3. cap. 6. num. 8. Maximil. Faust. consil. pro Erar. clas. 12. conf. 13. Nisi pro cōmuni vtilitate, cum salus publica suprema, omnium rerum, teneat rem. Secundum eā vero, laudabile Principi censui (& si contra sentiat Bodin. Ioan. Kokier. disquis. Politic. cap. 2. quest. 3. & 13. & cap. 8. quest. 15. & lib. 2. de R. publ. instituen. cap. 6. & 7. Alex. Turamin. in l. Princeps, de legib. ad rubr. lib. 2. cap. 2. num. 44. & in l. 2.

num. 3. & ad l. Princeps, eod. tit. Theodor. Reinring. de Regimin. secul. & Ecclesiast. li. 1. clas. 3. cap. 12. Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 2. cap. 8. per tot. Feder. Vvendelin. instit. Politic. lib. 2. cap. 11. tbes. 10. per tot.) Cum alterum repugnet Maieftati, alterum inimicum non sit rationi, immo consentaneum. 5 Nostra lex ex hoc principio descendit; nam velle Catholicum Principem, vt in salutationibus conferendis, etiam ipsis Regibus, Regalique Profapia, legum cōstituta feruentur dignum Regio fastigio, non aduersum est, Div. Ambr. lib. 2. Ep. st. 13. Leges enim Imperator fert, quas ipse primus custodiat, Sanazar. ad Federicū.

*Publica nimirum tunc Rex sibi constat
& equum*

Imperium cum Rex quod iubet, ipse facit.

Sidon. Apolinar. carm. 5. claud. 4. Honor. conf.

Tunc obseruantior equi

Fit populus, nec ferre negat cum viderit ipsum

Auctorem parere sibi.

6 Notum quidem est à Deo, & natura insitū, ac ab omni iure præscriptum, vt subditi Reuerētiam, Honorēque suis Principibus exhibeant, 1. Reg. cap. 29. 3. Reg. ca. 1. Epist. Diu. Petr. 1. cap. 2. Daniel. cap. 6. Esdr. 2. cap. 2. Stobeus Serm. 46. Honorem quidem Ciuilem Superioribus deferri ab inferioribus, ipsa Reipublica cōstitutio iubet, D. Thom. 2. 2. quest. 63. art. 3. de quo 7 omiſſis Politicis, ac legum Scriptoribus eleganter lex nostra 12. tit. 13. par. 2. La primera, conocerle. La segunda, amarle. La tercera, temerle. La quarta, honrarle, Ossuald. lib. 22. Comment. cap. 2. litt. T.

8 Ex hinc l. 17. & 18. eod. tit. qualiter honorandum esse Regē dictō, & factō profert; hoc enim, vt diximus propter ingenitam erga Reges vene-

rationem, Quint. Curt. lib. 3. cap. 10. Petr. Gregor. lib. 8. de Republ. cap. 3. & num. 1. Mendoc. in lib. 1. Reg. cap. 13. vers. 13. num. 1. Zelad. in Iudith, cap. 10. vers. 19. §. 16.

9 Ab illa origine ortæ Honorificentissimæ ceremoniæ, in obsequiū Principum inuentæ adorationis, & reuerentiæ, l. 2. C. de advocat. diuers. Iudic. l. 2. & 3. C. de offic. diuers. Iudic. l. 1. C. de Comitib. & Tribun. Scholar. lib. 12. l. 2. C. de Fabric. l. C. de Silentiar. l. 4. C. de Consulib. l. 1. C. de Præposit. Sacr. cubiculi, l. Si quis, C. qui militar. non possunt, l. 3. C. de Domestic. & Protector. in C. Theodos. Adrian. Turneb. lib. 3. aduers. cap. 8. & lib. 2. cap. 19. & lib. 4. cap. 17. Luc. de Pen. l. vnic. C. de Comitib. qui Prouinc. Reg. Casan. Cathal. glor. Mundi, par. 2. considerat. 10. Lelio Bibliol. horar. successuar. lib. 7. cap. 14. Cels. Rodigin. lib. 2. antiquar. lect. cap. 33. Petr. Greg. lib. 8. de Republ. cap. 3. Hérric. Salmut in not. ad Pancirol. tit. 46. par. 1. Cumulat omnes bonæ notæ Scribentes Doctissimus Magister omni iure, ac eruditione Illustris. D. Franciscus Ramos del Máçano En el Memorial al Santo Padre Alexandro VII. sobre la prouision de los Obispados de Portugal, num. 90. proposicion 1.

10 Quæ & si ab adulatione Athæniensium orta, Romanorum recepta referat Cassaubon. animad. in Athen. cap. 14. & 15. adductus glos. §. n. 47. & ad nos ex mortalium vnitæ transmissa, Petr. Greg. de Republ. lib. 6. per tot. præcipuè cap. 2. Honorificentia tamen, & reuerentia Superioribus, vt debita, ac præcepta, præstadaque est tam verbis, quam scripto, secundū vnius cuiusque ordinis gradum, dict. l. 2. C. de offic. diuers. iudic. Tert. in Apologet. cap. 34. Rebut. l. in Sacris, num. 3. C. de proxim. Sacron. Scripior. li. 11. Camil. Borrel. conf. 33. num. 54. Stephan. Gratian. dict. cap. 284. num. 3. Mar. Giurb. conf. 38. num. 16. & sequentib. Regibus præcipue, vt infra dicemus, & notabimus.

12 Diximus reuerentiam exhibendam Regibus scripto; sed id qualiter exequendū? Verum si nostræ legis verba notamus, ibi: En lo alto de la Carta, edocebimur, & quo modo, & qualiter exequendum.

13 Ad quod dignoscendum nota, quod cum aditus ad Principem, nec facilis sit, l. Sciant, C. de offic. diuers. for. iud. Alex. ab Alex. diers. genial. lib. 5. cap. 24. Pancirol. not. Imper. Orient. cap. 96. Guther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 34. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 1. cap. 11. Ioan. Lymn. de iure 14. publ. lib. 2. cap. 7. num. 14. Præcipuè ab absentibus Epistola, apud nos 15. Chartas Vicariæ vocis, Tertul. de Idolatr. cap. 15. vbi ex Cypriano, D. Hieronymo, & Amian. Cerd. n. 354. inuentæ sunt. Quæ absentium adumbrantes præsentia, D. Nazianc. Epist. 45. mortua voce mediante, Princip. tit. 18. par. 3. A que llaman voz muerta: exterarū rerum notitiā, & memoriā mēti & oculis obijciūt, l. 8. tit. 9. p. 2. Secreta voluntatis agnoscantur, absentesque ac longissime distiti illis interueniētibus quodammodo inter se loquuntur, Sen. li. 5. Epist. 40. Tertul. Apologetic. lib. 2. cap. 19. l. 2. de pact. l. 1. §. vlt. de contract. empt. l. 1. Quod ius in Cod. Theodos. ex Philippo Abbate lib. de silentio Clericor. cap. 46. Lyps. instit. Epist. cap. 2. Euseb. Nieremberg. Sacr. Script. lib. 1. cap. 18. Cerda, num. 354. Petr. Opmeor. Chronolog. Urb. vniuers. fol. 17. Thom. Campanell. de rect. ratiō. studend. cap. 4. Solorzan. de Indiar. iur. lib. 1. cap. 12. ex num. 4. & adduct. glos.

18 Quarum inuentum, & si fuerit ab Atoisā Persarum Regina, quæ primam Epistolam scripsisse narrat ex Clemente Alexandrino, Lorin. in Act. Apostol. cap. 15. vers. 30. à cælo tamen deriuatum dixerunt, Tertul. dict. cap. 19. vbi latè Cerda, Eusebio Nieremberg, dict. lib. 1. ex cap. 15. & lib. 2. ex cap. 1. Pererius in Genes. lib. 16. cap. 11. disp. 8. ex num. 120. mira-

bileque Maiol. *diar. Canicul. coll. 23. fol. mibi 1056. Conrad. Brun. de legat. lib. 1. cap. 1.*

De his aliqua scripsere, Solorç. *de Indiar. iur. lib. 1. cap. 12. nu. 4. & Polit. Indiar. lib. 2. cap. 14.*

17 De forma mittendi Epistolas, vtilitateque egit amicus, & Concollega meus doctrina, & nobilitate præditus D. Laurent. Mattheu *de Regimin. Valéc. cap. 4. §. 11. à n. 33. tom. 1.* quibus te libenter remitto, candide lector, cum de his, & alijs doctissimè prænotent.

18 Hoc vtile inquam inuentum: & si Epistolas, seu Chartas nuncupatum notauimus, in genere *Littera*, aut *Litteræ* dicuntur, ab exaratione notarum, seu à litterarum notis impositione, Ossuald. *comment. lib. 13. cap. 13. litt. seu n. 4.* Euseb. Nieremb. *dict. lib. 1. ca. 7. & cap. 18.* Sed cum illarum vsus varie protendatur, inque diuersa secundum subiectam materiam, animumque Scribentium. Auctores in varias species litteras distinxere sub voce *Tabularum, Codicilorum, Pugillorum, Notarum, Scripturarum, Epistolarum, Litterarum, Chartarum.* De his tribus *Epistolis, Litteris, Chartis*que, Suet. in *August. cap. 50.* alijs omisis agendum est.

19 Et quamuis Cuiac. in *Paratitla ad Titul. de iure Codicilorum.* distinctas esse ex Varrone dicat *Litteras*, ac *Epistolas*, vel quia diuersæ litteræ Epistolam vnâ conficiunt, vel quia Epistolæ à litteris salutatione distinguuntur, vt post Duaren. *disput. 45.* Gothofre. in *l. Publica, §. Tuius Depositi, Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 1. tit. 11.*

20 Adhuc hæ voces, aut nomina sic promiscue accepta sunt, vt idem censeatur *Epistola*, quod *Littera*; idemque *Littera*, quod *Charta*, vt patet ex Suet. qui in *August. cap. 71.* Et Epistolas, & Litteras ab eo scriptas promiscue nominat, lege Carol. Magn. *lib. 3. cap. 17. de respectu litter. Dominio. & capitula eiusd. lib. 3. cap. 43.* vbi ex *Glof. verb. Charta ingenuitatis.*

21 Ad quod tenendum præter ea, quæ notat Lypf. *instit. Epist. cap. 1.* adducor ex eo, quod Epistola dicta est missa à Regibus Armenijs, Persis, & Medis ad Iosue relata ex Rabbi, Abraham, & alijs ab Euseb. Nier. *de orig. Sacr. Script. lib. 1. ca. 16.* Et quæ ab Artaxerxe Scriptæ patent Esdræ Sacerdoti in Sacro libro Esdr. *1. cap. 1. eiusd. 3. cap. 3.* Assyseno seu Regulo Syriæ ad Artaxerxè, Esdr. *3. cap. 6.* Ab Artaxerxe contra Iudæos, Esther, *cap. 13. & 16.* A Pausania Spartorum Duce, ad Xerxem, & à Xerxe ad Pausaniam, Thucidid. *lib. 1. bell. Pelloponensiac.* A Nicia ad Athænienses, Thucid. *lib. 7.* Ab Alexandro ad Exules Urbium Græcarum, Diodor. *Sycul. lib. 18.* Ab Abagaro Rege ad Dominum Nostrum Iesum Christum, Euseb. *Cæsariens. Ecclesiastic. Histor. lib. 1. cap. 15.* Ab Augusto ad Agripinam, Sueton. in *August. cap. 85.* & in *Caligul. cap. 8.* A Tyberio, Sueton. in *Tyber. cap. 26.* A Domitiano *idem, in eam, cap. 13.*

22 A quo acceptum à Iure-Consultis, & Imperatoribus, vt Epistolæ dicerentur ab illis Scriptæ, *l. 1. de Constitutionib. Princip. l. Regula, §. Si quis, de iur. & facti ignorantia, l. Aut damnum, §. Præfecto, de Pen. l. Inter, §. 1. de Interd. l. 1. de offic. Præfect. verbo l. Vi gradatim, de munerib. & honorib. l. Inter, de fideiussorib. §. Sed quod Principi, Institat. de iur. natural. vbi post Accursi. Hottoman. Oinotom. Balduin. Pichard. Ioann. Harprecht. Hugo Groc. Flor. Sparfio, in eod. §. Ioann. Corral. *l. 1. num. 12. de Constitat. Princip. Anton. Faber in ration. lib. 2. tit. 14. ad dict. l. 2. de pact. Pancirol. variar. lib. 1. cap. 28. & 29. & not. Imper. cap. 95. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagm. cap. 29. nu. 17. Alciat. lib. 3. disputat. cap. 12. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 34. & lib. 3. cap. 4. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 3. cap. 26. & 27. Ossuald. lib. 17.**

Florian de Ocampo *lib. 2. cap. 14.* Be-
trac. Græc. in *Proem. Neapolit. de lit-*
terar. form. num. 190. & sequentib. sup
31. A quo ab omnibus Scripto-
ribus, & Iure-Cōsultis acceptum, vt
dicantur etiam Chartæ, quæ alijs in
locis sub Epistolarum, aut litterarum
nomine dignosci poterant, *l. Librorū,*
§. Quod taxen, & sequentib. cum l. Char-
tis, de legat. 3. l. Qui pennum 3. §. Seruius
de pen. legat. l. fin. §. Inter cetera, de libe-
rat. legat. l. 1. l. Charta, de honor. posses.
secund. & abul. l. fin. C. de Adfessor. Adrian.
Turneb. *aduersar. lib. 7. cap. 2.* Henric.
Salmut in not. ad *Panciro. dict. par. 2.*
tit. 13. Alex. ab Alex. *dict. li. 2. cap. 30.*
Schard. *Lexic. verbo Charta, & verbo*
Chartis, Lyps. Epist. instit. dict. cap. 1.
Theod. Hoeping. *de iure Sygill. cap. 6.*
§. 2. ex n. 68. Martin. Mager. *auocat.*
armat. cap. 9. n. 87. & 89. Pancir. *var.*
lib. 1. cap. 28. Schalig. in *Guiland. Ra-*
der. in Marcial. lib. 9. Epigram. 29. &
lib. 14. Epigram. 7.

32 Hæc sunt, quæ ex antiqui-
tate deducere potuimus; deueniamus
ad nostrates. Omisissis enim Episto-
larum, ac litterarum epictetis; His-
pani hoc nomen, seu hanc vocem
Charta generaliter accepere pro om-
ni litterarum nota, seu Scriptura, tã
publica, quam priuata, vt videre li-
cet in *l. 1. 4. 5. & alijs tit. 18. par. 3.*
Taliter, vt quod Latine Epistola, vel
littera nuncupatur, dicatur *Charta,*
apud nos, *l. 6. tit. 4. par. 3. Los manda-*
mientos que les el Rey fiziere por pala-
bra, & por su Carta, l. 5. & 8. tit. 9. par.
2. l. 1. tit. 2. par. 7. l. 10. tit. 4. l. 1. tit.
18. lib. 2. l. 1. Algunas Cartas, l. 2. & se-
quentib. tit. 14. lib. 4. l. 1. tit. 18. lib. 8.
Recopil. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 5.
num. 27. & cap. 10. nu. 59. Couarrub.
Tesoro de la lengua Castellana, verbo
Carta, Hist. del Rey D. Pedro, ann. ca. 10.

33 Quibus cognitiss etiam præ-
notandum est, quod in Epistolis, lit-
teris, aut Chartis, reuerentia, honor-
que tribuendus est Regibus, & in ma-
teria, & in forma. In materia, nam vt

notat Plin. *dict. lib. 13. cap. 11.* ex me-
diate radicis papyri, philaræ scin-
debantur diuersæ aliæ communes,
aliæ, quæ ablutione candidiores fie-
bant, hæc inferuiebāt tantum Sa-
cris, aut Regijs litteris, seu Regibus
missis: à quo Chartæ Hicrotica, post
Augustæ, deinde Liuianæ ab Augu-
sto, & Liuia eius cōiuge dictæ, Plin.
dict. lib. 13. cap. 11. & 12. D. Isidor.
lib. 6. Etimolog. cap. 10. Adrian. Tur-
neb. *aduers. lib. 7. cap. 2.* Schard. in *Le-*
xic. verbo Charta, & verbo Chartis,
Panciro. *var. lib. 1. cap. 28.* Henric.
Salmut in not. ad *Panciro. par. 2. dict.*
tit. 13. Garc. Toletan. *ad tit. C. de Col-*
legat. Charthopart. lib. 11. num. 6. Sca-
liger. in *Guilandin. Comment. de papyr.*
in membr. 11. 17. & sequentib. Ioan.
Corraf. *rubr. ad Titul. de offic. Præfict.*
Augustal. num. 4.

35 In forma, nam vt notat Lyps.
instit. Epistolic. cap. 3. in Epistolis præ-
loquium, seu inscriptio necessaria
est, seu appositio nominis, aut Digi-
nitatis illius, cui scribuntur, in de-
monstrationem obsequij, amicitia,
aut reuerentia scribentis.

36 Quod ab obseruantia iuris
Gentium descendere, fateor, & ne
id assertum absque fulcro veritatis
Publicæ remaneat, sciendum noto,
quod antiquior Epistola à Scripto-
ribus notata, & à me visa, est, quæ
à congregatione Persarum, & Me-
dorum scripta fuit Iosue Duci Is-
raelitarum, relata à Rabbi Abra-
ham, Rabbi Godolia in Catena, &
ex his ab Eusebio Nieremberg, *de*
Origin. Sacr. Script. lib. 1. cap. 16. in qua
hoc præloquiū, seu inscriptione im-
posuisse patet: *Tibi, o Iosue filij Nun.*
Hic mos obseruatus fuit ab Assy-
rijs, & Medis sequenti æuo, vt de-
monstrat Sacra pagina. Artaxerxes
enim Esaræ scribens illam impo-
suisse inscriptione constat, *Esar. 1.*
cap. 7. Esaræ Sacerdoti, Scriba legis Dei
cæli doctissimo. Aliuerus, qui Maxi-
mus Artaxerxes cognominatus fuit

in hunc modum: *Ducibus, ac Principibus, qui nostra iurisdictioni obediunt*, Esther, cap. 13. & 16. *Rex Ptholomeus Eleazaro Pontifici*, Ioseph. antiquit. lib. 11. cap. 6. & lib. 12. cap. 8. *Alexander*, vt Diodor. Sycul. lib. 18. *Rex Alexander urbium Græcarum exulibus*. Cum Ionatas Sacerdos Spartiatis scriberet, & Spartiati rescriberent Ionatæ, sic factum refert Machabæorum Historia, lib. 1. cap. 12. *Rex Spartitarū Onias, Ionata Sacerdoti Magno*. Idem seruatum à Iudæis, & Romanis deducitur ex Epistolis Lyfiæ, Antiochi, & Legatorum Romanorū, 2. Machabæor. cap. 11. Epistola Artaxerxis inter Epistolas Hypocrat. Epist. 1. *Rex Regum Magnus Artaxerxes, Peto gaudiū*. Rescriptum: *Petus Regi Regum Magno Artaxerxi gaudiū*, & sic in ceteris. Consulum Romanorum ad Pyrrhum Regem, Aul. Gel. not. atticar. lib. 3. cap. 8. *Consules Romani salutem dicunt Pyrrho Regi*. Idem obseruauit Abagarus scribens Domino Nostro Iesu Christo, Euseb. Cæsariens. lib. 1. Ecclesiast. Histor. cap. 15. *Abagarus Vchania filius Toparcha Iesu Saluatori bono*.

37 De quo memoriæ dignum est, quod de Alexandro refertur, cum enim Darius illi litteras scripsisset, nec Regis Titulo eum, in præloquio decorasset, vehementer offensus in hunc modum, tanquam violato iure Gentium, Rex scripsit, vt notat Quint. Curt. lib. 4. *De cætero cum mihi scribes memento non solum Regi te; sed etiam tuo scribere*, Rad. explan. in Quint. Curt. diēt. lib. 4. cap. 1. Alex. ab Alex. diē. gen. lib. 2. cap. 19. Arnold. Clapmar. e Arcan. rer. public. lib. 6. cap. 6.

38 Quod omni sequenti Imperatorum Romanorum ætate acceptum habemus, vt ex l. Deprecatio, ad leg. Rhoaiam, de iact. Imperator. Antonine. Constat, & de Epistola pro Consulibus Ephesiorum ad Domitianum, Prochor. H. stor. Apostolor. cap. 9. *Pissimo Cæsari semper Augusto Domitiano*.

Alia Ephesiorum ad Domitianum relata à Prochoro, cap. 13. *Toti Vrbi Dominati Dominatio, l. interclaras, C. de summ. Trinit.* vbi refertur Epistola Ioannis Papæ ad Iustinianum: *Gloriosissimo, & Clarissimo filio, Iustiniano, ex Epist. 2.* Liberij Papæ ad Theodosium, post Concil. Constantinopolit. *Religionis, ac pietatis obseruatissimo, Deique Amantissimo Imperatori Theodosio*. Et Leo Papa ad Theodor. Epist. 5. Concil. Calced. *Cæsari Theodosio Religiosissimo, & Pissimo Augusto, & Epist. 20. Gloriosissimo, & Clementissimo Theodosio*. Ipso enim Theodosio Imperante litteræ missæ sunt à Valentiniano, Epist. 25. Concilij Calcedonenfis, vbi his decoratur Honoribus: *Domino Theodosio Glorioso victori, & triumphatori*. Quod repeti um inuenies, Epist. 26. & 27. Epist. Calcedon. Concil. Act. 3. *Pissimis, & fidelissimis, & Christianissimis Imperatoribus, Victoribus, ac Triumphatoribus Valentiniano, & Mariano*.

39 Quæ honorificæ inscriptiones, aut præloquia, in tantum aucta fuere, vtinam ex illo adulationis principio, de quo Tertul. in Apologo, cap. 34. vt Episcopi Alexandrini scripserint Leoni Imperatori, in Epistol. relata par. 3. Concil. Calcedon. *Pissimo, & Christianissimo, & Diuinitus electo Victori, Triumphatori semper Augusto Leoni, Europæ, vt ex Epist. 27. ead. par. 3. Concil. Calcedon. Protecto, Pio, & Christianissimo Domino totius Orbis terrarum Imperatori perpetuo. Sabastianensisque Episcopus, Epist. 30. eiusdem Concilij Calcedonenf. Post Deum Domino totius Orbis Pissimo, & Christianissimo nostro Principi Leoni. Et in Epist. 36. Religiosissimo, atque Pissimo, & Christianissimo Augusto, & à Deo coronato, & Honorato Imperatori Leoni. Et Epist. 38. Dei Amantissimo, & Pissimo, atque Christianissimo Domino totius Orbis terrarum, & à Deo deceter honorato. Et Epist. 47. Pissimo, & Christianissimo, & iussu à*

Deo Potestatem totius Orbis, & Dominationem sortito victori semper Augusto. Et Epist. 53. Pijssimo, & Christianissimo terræ Domino possidenti cæleste Regnum perpetuo Augusto Imperatori Leoni. Idem repetit Epist. 53. Episcoporum Paphlagoniæ quod sic extensum fuit à Vadarato Monach. Epist. 61. Terræ, Marisque, & totius generis humani Domino Orbis terrarum Victori, & Pijssimo Augusto Leoni Imperatori.

40 Gothos enim à Romanis edoctos hanc formulam feruare, patet ex Cassiodor. Epistolis, & ijs omiffis, quæ de scriptis ad populum Romanorum, atque Viros Illustres deducere poteramus, intra limites Regiarum Epistolarum, adest Epist. 1. lib. 1. cum hac inscriptione: *Anastasio Imperatori. Et Epist. 46. & lib. 3. Epist. 3. Gundibalo Regi Burgundiorum, & lib. 2. Epist. 1. Pijssimo Anastasio Imperatori, Epist. 41. & lib. 3. Epist. 4. Ludio Regi Francorum, & lib. 3. Epist. 1. Alarico Regi Veiſo Gotthorum.*

Sed ne de hoc latius agamus, vide Ciceronem, Plinium, Cassiodorum, Symmachum, Sydoniū, Divum Cyrillum, Ambrosium, Hieronymum, Augustinum, Gregorium, Lypſium, ceterosque Scriptores; & vt vno omnia compleamus vide totius Codicis Iustiniani, & Theodosiani leges, ac nouellas, Sacrique Iuris, Canonici Decreta, & Constitutiones; vbi hunc morem feruatum inuenies inconcussè, vt præter, quæ refert Narbona, l. 17. hoc tit. Gloſ. 1. num. 10. & sequentib. Videndus Aufon. Epist. 16. Sydon. Apollin. lib. 9. Epist. 9. & carmin. 24. latè Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 2. cap. 19. Steph. Gratian. discept. cap. 28. Adam Contz. lib. 7. Politic. par. 5. Nicol. Aleman. in not. ad Histor. Arcan. Procop. pag. 61. lin. 3. l. fol. 73. Adrian. Turneb. lib. 2. ad. duc. cap. 19.

41 Hæc obseruantia apponendi præloquia, seu inscriptiones in Epistolis Regibus missis transit ad

nos, & omiffis alijs, notanda est Epistola Regis Armeniorum missa ad Regem Ioannem I. *Histor. Regis Don Ioan. el I. ann. 5. Acreſciente Dios la Nobleza de la presencia honrada de el Rey Grande, y honrador ensalçado, preciado, esforçado, Cauallero de pies de Leon: Ioan defendedor de la Chriſtiandad, Honrador de la gente de Iesu Christo, è Corona de la Ley de Cbristo; Defendedor de las partes de los enemigos; Afirmador de las gentes de la Cruz; Hazedor de los Caualleros; Fermosura de las Noblezas de las Coronicas; Amigo de los Reyes, y de los Emperadores. Señor de Castilla, y de los otros Señorios, que son en ella, y de las Vegas, que cobró, y de los Señorios, que el seño-rea. Et cap. 4. Acreſciente Dios, ensalzando la vida de el Grande, Preciado, Noble, y Esforçado, Franco, y Alto Cauallero, de prez de Leon brauo, en señoreado Iuanes el Sabidor en sus Gentes; Iusticiero en sus Pueblos; Honra de la Ley de Iesu Christo; Corona de la Chriſtiandad; Afirmador de la cõpañã de la Cruz; Amigo de los Reyes, y de los Emperadores. Ensalce Dios su Estado, y guarde su salud.*

42 Extat etiam Epistola, seu Charta Duarti Principis Anglorū, relata *Histor. de el Rey Don Pedro*, anno 18. cap. 10. cum hac inscriptione: *Al Notable, y Poderoso Principe Don Henrique, Senatoris Regij dicti Rui Lopez ad Henricum III. ab Ægidio González Dauila, Histor. Henric. III. cap. 5. in hunc modum: Al Rey D. Iuan, muy Noble, y muy Virtuoso Señor. Alia Elisabethæ Principis ad Henricum III. fratrem, Anton. Nebrisenf. Histor. Reg. Cathol. Decad. 1. lib. 2. cap. 1. Henrico Hispaniorum Regi, fratrique Philippi Primi Regis ad Ferdinandum Catholicum, Zurit. lib. 7. cap. 6. Muy Alto, y muy Poderoso, y Catolico, y Rey, y Señor. Senatus Supremi ad Carolum V. Sandov. Histor. Carol. V. lib. 6. cap. 18. Sacra, Casarea, Catolica, y Real Magestad. Alia communitatis ad ipsum, lib. 7. f. 1. Muy Soberano, Inuic-*

tissimo Principe, *Rey nuestro Señor*. Petri de Velasco Comestabilis ad Imperatorem, §. 13. *Catolica Magestad*, Fernandi Infantis ad Imperatorem, lib. 15. §. 10. *Muy Alto, y muy Poderoso Señor*.

43 Quibus cognitis à nostro Catholico Rege, factoque Alexandri Seueri volētis, vt priuate sibi adscriberetur, nō altiori, aut magnifica inscriptione, Petrarch. *Dial.* 18. Ex quo in eo Lamp. *Multo clarior visus est alienis nominibus non receptis*. Ac quod Titulorū inscriptio ambitioni, ac voluptati Superiorū adscribitur, vt diximus *Glos.* 5. n. 47. præcipuè si ambitionis, ac vanitatis plena sit, Bessold. *Thef. practic. litt. T.* num. 24. Arnold. Clapmar. *de Arcan. rer. publicar. lib. 6. cap. 6.* Marian. *Hist. Hispan. lib. 7. ca. 19.* Quando los Imperios se van à caer, entonces los que los tienen, para disimular su cobardia, y flaqueza, se arman con
45 apellidos Magnificos. Nihilque laudabilius, ac salubrius esse quam vt debito decoretur Regia Dignitas, Titulo Honoris, cap. fin. 89. *distinct. 1. Obseruandum, de offio. Præsidi. 1. 1. de Postulan. 1. 49. tit. 5. par. 1.* Steph. Grat. *aiscept.* 284. Menoch. *conf.* 51. num. 3. & *conf.* 126. num. 2. & *conf.* 902. num. 1. Bessold. *dissert. de præced. cap. 3. n. 8.* Tyber. Decian. *conf.* 7. num. 2. & 71. 46 volum. 1. iuste præscripsit: *Que quando se escriuere, no se ponga en lo alto de la Carta, ò papel otro Titulo mas que, Señor.*

47 Haud ignotum hanc appellationem de *Señor*, Latine *Dominus*, à quam plurimis Imperatoribus reiectam, à Doctoribus tanquam ambitiosam damnatam, vt de Augusto, Tacit. *lib. 2. ann.* vbi Lypf. *in excurs. litt. P.* Sueton. *cap. 53. in Octau. August.* Cassaubon. Philip. Beroald. Tertul. *Apolog. cap. 34.* Augustus Imperij formator, ne *Dominum* quiaem dici se volebat, Martial. *lib. 10. Epigram. 71.*

Non est hic Dominus, sed Imperator.

Petrarch. *Dialog. 85.* Qui licet dominandi avidus, Titulo tamen *Dominationis* abstinuit, Petr. Gregor. *li. 4. Syntagm. cap. 1. num. 13.* & *lib. 6. de Republ. cap. 13.* Bobad. *lib. 2. Politic. cap. 16. n. 23.* Schard. *in lexic. verbo Dominus*, Steubech. *ad veget. in Proæm. Lel. Visciol. borar. successib. lib. 8. cap. 4.* Torres, *Philosoph. Moral. de Princ. lib. 6. cap. 8.* Narbon. *l. 17. hoc tit. Glos. 1.* August. Barbof. *in Proæm. Cod. ex num. 6.* Moreno de Vargas, *Nobleza de España, Discurs. 13. num. 4.* Theod. Hoeping. *de iur. insign. cap. 22. num. 1.* Cujac. *l. Si quis 9. C. de Murilegul. lib. 11.* Iacob. Speidel. *notabil. iuridic. Histor. Politic. litt. G. num. 31. latè, & eleganter D.* Ioan Ramos del Mançano, *analec. ad leg. Deprecatio, ad leg. Rhod. de iact.* Arnold. Clapmar. *de Arcan. rer. publicar. lib. 6. cap. 6.* Petr. Obmocr. *Chronolog. vrbis vniuers. fol. 184.* Lorin. *in Acta Apostolor. cap. vers.* De quo nomine, aut voce, & si breui, oblita Lusitana doctrina, & notitia, Pegaf. *Comment. ad ordination. Regni Portugal. ad Proæm. Glos. 10.*

48 Adhuc enim fateor licitum esse legale, iustumque præceptum, vt ad delignandam summam Potestatem, Maiestatemque Regalis Dominij, à subditis, & vassallis, hoc Honoris Titulo de *Señor*. Sacra Regis purpura illo decoretur, Tertul. *Apolog. cap. 34.* *Dicam tamen Imperatorem Dominum, sed more communi*, cum hic Titulus, nec proueniat à voluntario placito Regis, nec ab adulatorio Aulicorum, vt Martial. *dict. Epigram. 72.* Sed à Sacrarum litterarum exemplo, vt patet ex Epistola Balsami Mithridati, & aliorum ad Artaxerxem, Esdr. *3. cap. 2.* Balsamus, & Mithridatus, & Sabellius, & Ratimus, Baltemus, Sabellius, Scriba, & reliqui habitantes in Samaria, & ceteris locis subiectam Epistolam Regi Artaxerxi, Domino recepto ex legitimo assensu iuris Gentium, vt ex Plinio patet in Epistolis ad Trajanum, *lib. 10. Epist. 2. 4. & 5.*

60. 71. & 89. & alij Symmach. lib. 10. Epist. 15. & sequentib. Hypocrat. Epist. 4. Regi Regum Meo Magno Domino Artaxerxi Hystoris Helesponti Praefectus. Constitutionibusque Canonis, ac Ciuilibus.

In cuius comprobationem praenotandum est, quod post constitutam Regiam Potestatem in populo Israelitico, ad illam designandam illo verbo, seu nomine Domini tanquam legitimo, ac coaero dignitati usi fuere, & ipse Rex Dauid regnante Saule, caeterique tam sub Imperio Dauidis, qua caeterorum Regu, vt ex Sacrae litterae testimonijs. Reg. 1. cap. 24. Surrexit autem Dauid post eum, & egressus de Spelunca clamauit post tergum Saul dicens: Domine mi Rex, & cap. 25. vers. 25. cap. 26. vers. 15. & 19. Et ait Dauid ad Abner, quare ergo non custodisti Dominum tuum Regem, ingressus est enim de turba, vt interficeret Regem Dominum tuum, cap. 29. & 2. Reg. cap. 13. Respondens autem Ionadab, filius Semaà, fratris Dauid, dixit, nextimet Dominus meus Rex, cap. 14. Dixitque mulier Thecutes ad Regem, in me, Domine mi Rex, sit iniquitas, & vers. 15. Hodie intellexit seruas tuas, quia inueni gratiam in oculis tuis Domine mi Rex, videnda, cap. 16. cap. 18. & 19. 3. Reg. cap. 5. Vir magnus apud Dominum suum, & cap. 6. Nequaquam Domine mi Rex, 1. Paralypomen. cap. 12. vers. 19. Esdr. 3. cap. 2. Iudith, cap. 6.

51 Quod acceperant Israelitici à caeteris Gentibus, cum vt diximus, ex illarum assensu Domini, vox sit accepta ad designandam Potestatem Regiam, Bald. 1. De pupillo, §. 6. de operis noui nunciat, Virgil. 6. Aeneid.

Nec veriti Dominorum fallere dextras.

Vbi Amayen. Nationibus Honorifica, & plausibilis semper visa fuerit, Mantua Patavin. in Annal. centur. 4. Mendoz. lib. 1. Reg. cap. 9. vers. 6. num. 3.

52 Fulcitur haec sententia ex antiquis Constitutionibus Conciliorum Hispanorum, Toletana enim Synodus II. habita sub Amalerico Rege adhuc Arriano, ad designandam, ac Honorandam Maiestatem temporalem Regis, illum Titulo Domini decorauit: In nomine Domini nostri Iesu Christi Synodus habita in Ciuitate Toletana apud Montanum Episcopum, sub die XVI. Kalend. Iun. ann. 5. Regni Domini nostri Amalarici Regis. Era D. LXV. Et in Can. V. Gratias agimus Omnipotenti Deo. Deinde Domino nostro glorioso Amalarico Regi. Bracarenf. Synodus II. ne Rege Mironi, in princip. Vt per ordinem Domini gloriosissimi filij nostri Regis.

Eade Toletana Synodus III. habita, Era D. CXXVL. interuenientibus Sexaginta duobus Episcopis, inter quos adstitit Diuus Leander Hispalensis, in qua Arriana haeresis, Regnante Recaredo, damnata Sanctissimi Patres dum mentionem facere de Recaredo, eodè titulo illum honorarunt, sic patet in principio: In nomine Domini nostri Iesu Christi, anno Regnante 4. Gloriosissimo Domino Recaredo Rege, & in confessione fidei. Quando sequuti Dominum nostrum gloriosissimum Recaredum Regem. Quod repetitum inuenimus in eod. Concil. Can. 2. Can. 14. Can. 17. & in adiecto Confirmator eiusd. Concil. Gloriosissimus, & Pijssimus Dominus noster Recaredus Rex. Concil. Toletan. sub Recaredo. Era D. CXXXV. Concil. Oseens. in script. Concil. Barcinonens. sub eod. Recaredo, Anno feliciter XIV. Regni Christianissimi, & Pijssimi Domini Recaredi Regis.

Quod postea seruatum à Patribus Concil. Toletan. IIII. Syfenando regnante in ipsius Concilij inscriptione, & Can. 65. Praecipiente Domino, atque Excellentissimo Syfenando Rege. Et Can. 75. Post haec salus, & pax, & diuturnitas Pijssimo, & Amatori Christi Domino Syfenando Regi. Et in Concil. Toletan. V. habito anno 1. Chintiliani Re-

Regis. & inscriptione Concilij Toletan. 8. celebrato sub Rege Recisuintio, Can. 13. In Serenissimi Domini nostri Recisuinti Regis. Concil. Toletan. 9. Can. 17. Concil. Toletan. 10. in principio, & in fin. Concil. Emer. t. r. s. Can. 23. Concil. Toletan. 11. Rege Vvaba, Can. 16. Concil. Bracarenf. 3. Can. 9. Concil. Toletan. 12. sub Eruiugio Rege, in princip. & Can. 7. & Can. 13. Concil. Tolet. 17. sub Ægica, in princip. Dam anno sexto Incljti, & Orthodoxi Domini, & Principis nostri Ægicanis, Domin. Laurét. Ramirez de Prado in not. ad Chronic. Luitprandi, num. 156.

54 Quæ Patrum formula sic obseruata fuit, vt omnes, qui libello addebant, Reges hac denominatione illos venerabantur, vt patet ex placito Iudæorum relato à Loais. in not. ad Concil. Toletan. 9. fol. 475. Clementissimo, ac Serenissimo Domino nostra Recisuinto Regi.

55 Neque in id iam latius procedamus circa vsum huius Tituli (Domini scilicet) vide Petr. March. de Concord. Sacerdot. & Imper. lib. 3. cap. 11. num. 9. vbi à Leone Pontifice Imperatori Carolo præscriptum refert.

Hæc Hispanorum Conciliorum recepta consuetudo, ac præscripta forma appellationis sub verbo Dominus, laudata fuit, etiam extincto Gothorum Imperio, sic Ordonius, & Ramirius Reges post Pelagium Dominica voce nominantur in donatione facta Monasterio Benedictinorū Diui Iuliani de Samos, Era 989. relata à Fr. Prudentio de Sandoual, Histor. de los cinco Obispos, fol. 149 In quo ante Regio Dominissimo Ordoña Principe Domini Ramiri, anno Regni sui 1. Alio Monasterio Celanoux, Era 858. relata à Sandoual, fol. 170. Regnante Dominissimo Raminero, &c. Inscriptione sepulchrali Reginae Vrracæ, relata à Sandoual, fol. 232. Vxor Domini Ramiri Principis, Ambros. de Morales, Chronic. general. lib. 13. cap. 18. Regnante Domina Sylano, & cap. 25.

& 37. Regnante Domino Ordonio. Et cap. 46. Noster Dominus Ildephonsus. Et lib. 17. cap. 44. 47. & 48. Ildephonsus Rex in Epist. Reginae Vrracæ, Sandoual, fol. 162. Regnans ego Vrraca in Regno patris mei Regis Domini Ildephosi. Et in donatione facta dicto Monasterio, Era 940. Anno feliciter gloria Imperij Principis nostri, Domini Ildephosi, Sandoual, fol. 243.

56 Ex quibus distinguendum est, aut loqui mero iure communi inspecto, aut iure Maiestatico: Et orta iure enim communi attento vox Señor, Latine Dominus (omissis ijs, quæ ex legum serie de voce Domini generaliter, sumpta dicere poteramus, cum secundum subiectam materiam significationes recipiat, Maximil. Faust. Consil. pro Erar. clas. 3. cons. 53. ord. 142. Ioan. Lorin. Comment. in Psalm. 46. vers. 3. & in Psalm. 108. vers. 1.) est significatiua maioritatis, ac præhementiæ, l. 1. §. Domini, ad Senat. Consult. Syllanian. l. Si quod, de condit. indebit. l. 1. rer. amotar. l. Pronunciatio, vers. Petr. de Verbor. significat. tit. Cod. Greg. Dominic. lib. 11. vbi Didac. Perez, Luc. de Pen. & alij adducti a Theod. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. num. 69. Bart. l. Titia, cum testamento 35. §. Titia, num. 5. Cepol. de seruitut. cap. 4. Couarrub. in Regul. peccatum, par. 2. §. 9. num. 8. Calcan. num. 32. & num. 15. Capic. decis. 25. num. 1. Martin. Mager. advoc. armat. cap. 10. num. 468. Moreno de Vargas trat. de la Nobieza, disc. 13. nu. 5. Theodor. Reinling. de Regimin. secular. lib. 1. clas. 5. cap. 3. n. 24. Idem Hoeping. dict. cap. 22. num. 148.

58 Sic Patres, Dominos à filijs, maritos ab vxoribus nuncupatos inuenimus, Genes. cap. 18. Virgil.

Dominum Aeneam in regna recepit.

59 L. Vxor 41. de legat. 3. l. Titia, §. Qui Marco, de optio. legat. l. ult. de auvo, & argen. legat. Bullenger. lib. 1. de Im-

Imperator. cap. 36. Lypf. ex cur. in lib. 2. ann. Tacit. litt. P. Schard. in Lexic. verbo Dominus, Pereir. in Genes. And. Gail. li. 2. obser. 144. n. 5. Ioan. Iacob. Speidel. notabil. iuridic. Histor. Politic. litt. G. num. 31. Bessol. thesaur. practic. litt. H. num. 43. Maximil. Faust. consil. pro Erar. clas. 4. conf. 130. ord. 281.

60 Iure vero Maieſtatis, ac Supremo non est vox, sed Titulus Honoris, priuatiuè competēs Regibus, ratione Domini, temporalis Imperij, ac Potestatis à Deo datæ, translataque à Populo, deductus à verbo
61 Hebræo *Adon*, & *Adonim*, idest *Dominus*, vt ex Sacris litteris probât Pined. *de reb. Salomon. lib. 3. cap. 9. n. 7.* Ioan. Lorin. *Comment. in Psalm. 108. vers. 1.* Div. Hieronym. *de verb. Hebraicis, verb. Adō*, Andr. Bosch. *tract. del stitlos de Honor de Catalonia, lib. 5. §. 3.*

62 Hinc apud nos dicitur *Señorio*, Couarrub. *Tesoro de la lengua Castellana, verbo Dominio*, & verbo *Señorio*, de quo infra num. 82. quod Latine *Dominatio*, in quo sensu illam vocem accepit, Div. Augustin. *lib. 8. de Genes. ad litteram, cap. 11.* Perer. *in Genes. lib. 4. de creat. homin. cap. 2. vers. 15. num. 124.* Maucler. *de Monarch. Diuin. cap. 7.* Lorin. *comment. in Psalm. 108. vers. 1. & in Act. Apostol. cap. 1. vers. 6.*

63 Quod vt lucidius comprobemus, ac quod legitime cautum est, vt honorificentia Regi exhibeatur sub hoc Titulo tantum *de Señor*. Notandum est, quod *Dominatio* (omissis, quæ de hoc verbo deducunt, ex *l. Si quod, de condit. indebit.* Cujac. *ad Titul. instit. de iur. personar. Laur. Pignor. de seruis, in princ. fol. 2. tit. 1.*) Et si in duplici significatione accipiatur, Arnold. Clapmar. *de Arcan. rer. publicar. lib. 3. cap. 14.* nam aliqui illâ pro Tyrannica, seu Despotica gubernatione recipiunt, vt Iur. Consult. *in l. 2. §. & cum placuisset, de origin. iur. ibi: Atque aspera aominatione*, Plin. *in Panegyric. Diuersa natura Dominatio*, &

Principatus, Sueton. in Cesar. cap. 76. abusus Dominatione. Et in Domiti *in. cap. 1. Omnē vim Dominationis*, Carol. Sygon. *de Occident. Imper. lib. 2. Quod Mali sexennio toto Maxentis Dominatione feralis inflexerat id bimestrem fere curam constanti sanasse.* Et de hac nihil ad nos.

65 A cæteris accipitur pro Principatu legitimo, Potestate, ac Regimine iusto, Daniel. *cap. 11. Et dominabitur ditione, multa enim dominatio eius*, 1. Machabæor. *cap. 8. In omni dominatione eorum*, l. 1. C. *de Iustiniano, Cod. confirman. Omnibusque Gentibus dominari*, Sueton. *in Tyber. cap. 24. & in Nerone. cap. 40. Dominationem Orientis.* Et in Galb. *cap. 12. Non tam dominandi*, Prochor. *Histor. Apostol. & Euangelist. cap. 13.* Et in hoc sensu esse dicunt Bodin. *lib. 2. de Republ. cap. 2.* Bessold. *dissert. Philologic. cap. 5. num. 3.* Petr. Gregor. *lib. 6. de Republ. cap. 13. à num. 11.* Theod. Reinſing. *de Regimin. secular. lib. 1. clas. 3. cap. 13. à num. 4.* Beneficium naturæ ad supplementum imbecillitatis indigentium alieno ductu, & Consilio, Aristot. *Polit. lib. 1. cap. 3. & 4.* Mager. *advocat. armat. cap. 9. nu. 429.* Ioan. Harpret. *§. Seruitus, num. 10. instit. de iur. personar. Greg. Lop. l. 11. verbo Señalado, tit. 1. par. 2.*

67 Ex quo Volateran. *lib. 29. à Platone deducit, ad Dignitatem imperandi, esse inter alia necessariam Dominationem.* Et Petr. Greg. *lib. 11. Syntagm. cap. 1. nu. 18.* eam distinguens dixit Politicam Potestatem:
68 *Quam ob rem ista Dominatio, & seruitus in personis, quæ libera sunt potius dicitur Potestas.* Alij ius Regni, Arnold. Clapmar. *de Arcan. rer. publicar. dict. cap. 14. tutelam publicam*, Maximilian. Faust. *consil. pro Erar. clas. 5. conf. 1. ord. 362. num. 3.* Gubernationemve subditorum legitime cõprehensam, seu expressam iub illa voce *Dominatio*, 1. Reg. *cap. 14. Ecce vir, quem dixerant tibi, iste dominabitur po-*

palo meo, Iudic. cap. 9. post Vatablum,
& alios Médoç. dict. cap. 9. Reg. n. 18.
à quo Dominus, Princeps, & Rex,
Maximil. Faust. clas. 12. conf. 13.

70 Hoc fecit vt Romani ratio-
ne Domini temporales Domini di-
cerentur, Virgil.

Romanos rerum Dominos.

L. 2. tit. 1. par. 2. ibi: Ca maguer los Ro-
manos que antiguamente ganaron con su
poder el Señorío de el Mundo, Sueton. in
August. cap. 40. Virgil.

Qui mare, qui terras omni ditione te-
nerent.

Sydon. Apollin. carm. 5.

Mea Gallia rerum

Ignorata ad hac Dominis.

Et lib. 2. Epist. 1. Incidit, vt Dominus,
Bullenger. de Imper. Roman. lib. 1. cap.
36. Symmac. lib. 1. Epist. 8. & Epist. 11.
Ad Dominos, & Principes nostros.

71 Nec alio (Titulo scilicet)
decorari Regiam Maiestatem posse
ad cognitionem Superioritatis de-
monstrarunt, D. Cyril. in Apologia
ad Theodosium: Habet enim hoc vestra
Dominatio. Et talem esse hunc hominem

72 cupiebat vestra Dominatio. Et po-
stea: Vt Dominationem vestram viderem,
Amianus lib. 19. Constantem, & Va-
lentinianum Dominos dicens, Euagr.
lib. 3. Iulianus, Pacatus in Panegyri ad
Theodosium, Sydon. lib. 1. Epist. 1. &
lib. 2. Epist. 13. Constantium, Mar-
tial. Epigram. 5.

Terrarum Domino.

Et lib. 5. Epigram. 8.

Terrarum Dominum.

Et lib. 8. Epigram. 2.

Edictum Domini.

73 Et Romani hunc Titulum
apponentes in monumento constru-
cto in Honorem Magni Constantini
pro victoria à Maximo parta: Domi-
no nostro Constantino Maximo. Idem in
alio structo in eiusdem gloriam pro
triumpho Desiderij: Reipublici Urbis
Romæ, atque Orbis, extinctori pestifera
Tyrannidis, Domino nostro Flauio Tullio
Constantio. Bononienses in columna
structa in memoriam Constantij: Do-
mino nostro Flauio Valerio Constantio,
Carol. Sygon. de accident. Imper. lib. 5.
Narfes in Ponte ad Arnianem Flum-
en à Totila euerio, & ab eo refe-
cto: Imperante Domino nostro Pissi-
mo, ac triumphatore semper Iustiniano.

74 Sic enim acceperant ab An-
tonino, qui ad demonstrandam Pote-
statem, Maioritatem, ac Imperium
illo Titulo vsus fuit in l. Deprecatio ad
leg. Rhod. de iact. Ego quidem mundi Do-
minus, in qua latè, & eleganter Dom-
Ioan. Ramos Analectic. ad illam, ex fol.
55. Schard. Lexic. verbo Dominatio,
Bessold. dissertat. de iur. Maiest. in ge-
ner. cap. 4. & Thesaur. pract. litt. H. nu.
43. Matth. Stephan. de iurisdict. lib. 2.
par. 1. cap. 1. num. 53. Martin Mager.
aduocat. armat. cap. 10. n. 465. & 471.
Nicol. Perot. in 2. Epigrammat. Mar-
tial. Ioan. Sauat. in not. ad Sydon. lib. 1.
Epist. 11. vers. Incidit, Hotoman. de
feud. cap. 3. Amaya Obseru. iur. lib. 1.
cap. 1. num. 70. ex Morla, Mendoza,
& alijs Tiraq. l. 1. connub. nu. 14. Sal-
mas. in not. ad Spart. fol. 142. litt. C. &
F. Mantua Patau. in Annalibus, verbo
Dominus, Gonçal. regul. 8. Cancel. gios.
1. num. 25. Petr. March. concoraant.
Sacerdot. & Imperat. lib. 3. cap. 21. n. 9.
Petr. Gregor. de Republ. lib. 5. cap. 13.
& cap. 21. num. 9. Maximil. Faust. co-
fil. pro Erar. clas. 4. conf. 130. ora. 281. &
clas. 12. conf. 13. Ioan. Lymn. de iure
pub. lib. 4. cap. 6. ex num. 59. in ad. lib.
2. cap. 8. num. 21.

75 Sic Castaneus, dict. rubr. 13.
§. 1. in princ. tenet, quod dum loqui-
mur cum Principe summo ad cogai-

segun refiere el dicho Ambrosio de Morales, los que lo son de vassallos, se deriva de la palabra Dominator, que es la significacion de mando, y propiedad, y superioridad. En este significado, y acepcion entiendo, y está oy recibido este vocablo Señor; y porque propria, y particularmente, despues de ser Diuino atributo, pertenece acá en la tierra à solos los Reyes, se acordò, y muy bien por la dicha Pragmatica de las Cortesias à que solo à los Reyes se escribiesse por Titulo Honorifico, Guardiola de Nobilit. H span. cap. 38. Zurita Annal. tom. 1. lib. 2. cap. 64. Ambros. de Moral. lib. 11. cap. 63. Moreno de Vargas de la Nobleza de España, disc. 13. nu. 34. & sequentib. August. Barbof. Collect. C. in Procem. num. 9. & 10.

83 Quæ Doctorum, ac Scribentium mès deducitur ex ipsarum Hispaniarum legum serie. Rex enim, Señor dicitur in l. 18. de el Fuero Iuzgo: Ca gran tuerto es no conocer à aquel por su Señor, que Dios metió por Gouernador, l. 2. Como quier, que èl sea Señor, l. 9. Que lo escogieron por Señor, l. 1. tit. 2. li. 2. Ordinam. De su Señor natural, 84 l. 1. tit. 3. lib. 2. Recopil. Non ratione Domini inducti in seruos à iure Gentium, sed Potestatis, ac Imperij; dicti Señorío, l. 9. Gana el Señorío de el Reyno, l. 11. El nome de Señorío, l. unie. tit. 2. lib. 1. Fori: E de su Señorío, & el Poderío, l. 1. tit. 2. lib. 2. Recopil. Porque de la Celestial Magestad recibe el poderío, competit per acquisitionem Regni, dict. l. 2. l. 9. tit. 1. par. 2. Verdaderamente es llamado Rey aquel, que con derecho ganarà el Señorío de el Reyno; ac ex quo in eo est Dei Vicarius, l. 5. Vicarios de Dios son los Reyes, l. 6. l. 7. dict. tit. 1. dict. l. 1. tit. 2. lib. 2. Recop. ad bonum regimen subditorum, dict. l. 1. & 2. l. 6. E señaladamente tomò el Rey nome de nuestro Señor Dios. Ca si como èl es dicho Rey sobre todos los Reyes, porque de èl han nome, è los gouierna, è los mantiene en su lugar, en la tierra, para fazer justicia, è derecho; assi ellos son tenudos de mantener, è de guardar en su justicia, è

en verdad à los de su Señorío, l. 1. de el Fuero Iuzgo, Procem. lib. 2. Fori, l. unie. tit. 2. cod. lib. 1. 2. tit. 1. l. 1. tit. 3. lib. 2. Ordinam.

85 Nec his obstant, quæ Lypsius, & cæteri adducti numero, notant dicentes appellationem sub hæ voce Dominus reiiciendam, sicuti ab Augusto, & alijs Imperatoribus reiecta fuit.

86 Nam vt videre licet apud ipsos Doctores, præcipuè Torres, Philosoph. Moral, lib. 7. cap. 8. Bobad. Polit. cap. 16. num. 23. Tunc damnatur, cum elatus vanitate impiè Princeps Dominicam vocem arripit, illam dirigens ad Diuinitatem, vt habeatur, vt Deus, Martial.

*Frustra blanditijs venitis ad me
Attritis miserabiles labellis
Dicturus Dominus, Deusque non sum;
Non est hic Dominus, sed Imperator.*

87 Vt olim aliqui fecerunt, qui Domini dicebantur eo, quod in Deorum numero referri voluerunt, Bulleng. lib. 1. de Imperat. Roman. cap. 16. Adam Contzen. lib. 7. Politic. cap. 4. §. 5. Bessold. dissert. de Maieft. in gener. cap. 2. num. 3. qui num. 4. Mirabile ac dignū visu exemplum Herodis Agripæ refert se Deū nominantis, Iacob. Speidel. notab. Histor. Politic. litt. E. nu. 31. vers. Nonnulli tamen, Lorin. Comment. in Act. Apostol. cap. 12. vers. 22.

Dum vero dirigitur tantum ad designandam Maiestatem, Potestatemque à Deo, & populo concessam ad iustitiam exercendam, illo Titulo Honorandos Reges censemus attenda ipsorum Scriptorum mente, & verbis; præcipuè dispositione dict. l. 6. tit. 1. par. 2. E señaladamente tomò el Rey nome de nuestro Señor Dios, Matth. Stephan. de iurisdic. lib. 2. par. 1. cap. 1. num. 19. & sequentib.

SUMMARIVM.

- 1 **T**ituli Honorum, sicut reales, & personales, 2. sunt necessarij ad cognitionem superioritatis.
- 3 Virtus ipsa, sibi est Titulus Honoris.
- 4 Dominatio, & subiectio ex ordine natura necessaria est in omni re.
- 5 Præcipuè in Republica.
- 6 Monarchica Gubernatio Optima.
- 7 Regis Titulus à regendo dictus Supremus à Mundi prima periodo, 8. & sic cõcessus ab omnibus Gëtibus suis Principibus, 9.
- 10 Egyptij suos Reges Titulo: Pharaonis, decorabāt, 12. Postea: Ptholomæi, dicti.
- 11 Pharao Regem significat.
- 13 Palestini suos Principes dicebant Abimelech, qui est Rex, 14. Tituli Regum remissiue referuntur.
- 15 Regis Titulus Realis.
- 16 Regna exordio mundi fiebantur intra Patriam.
- 16 Regis Titulus Pius, Misericors comparabilior Maiestatis, 18. & 33.
- 17 Regnum, est rerum humanarum res pulcherrima.
- 19 Regis Titulus acceptus ab Antigono, & Seleuco. Post mortem Alexandri in signum Maiestatis.
- 20 Perseus à Senatu Romano petijt, ut insignum Potestatis conseruaretur Titulo Regis.
- 21 Imperatoris Titulus non erat designatiuus Maiestatis.

- 22 Regium nomen inuisum Romanis post Tarquinum.
- 23 Imperatoria Dignitas in exercitio Potestatis, Regio Iure gaudebat.
- 24 Lex Regia transtulit Potestatem in Imperatores.
- 25 Imperatorum officium supremum post legem Regiam.
- 26 Antea priuatiuum in exercitu.
- 27 Imperatores Romani Reges erant, quo ad Potestatem.
- 28 Regis Potestas maior, quam Imperatoris.
- 29 L. 8. tit. 1. par. 2. de Potestate Regis.
- 30 Iura Suprema, Regalia dicuntur, nõ Imperialia, 31. & quare ex Camillo Borrelo.
- 32 Theodorus Reinsing refertur, afferens, Regalem Titulum non esse optimum, ex quo Christus Dominus noster Rex appellatus est, 34. Responso.
- 35 Imperatoria Potestas pendet ex electione Principum electorum, 36. & est, quatenus Imperator eligitur in Regem Romanorum.
- 37 Imperatoris Potestas demonstratur in Iure, per verbum Regale.
- 38 Imperatoris Titulus personalis est, & quare?
- 39 Regis Titulus Optimus, inter Hispanos, & Gallos.
- 40 Gothi suum Principem Regem appellabant, & Imperatorem dicere volebant, 41. Etiam post Hispanicum Imperium, 42. Ex Concilijs, & legibus antiquis.

DE ORIGINE MAIESTATE, AC EXCELLENTIA
Tituli Regis.

GLOSSA QVARTA.

1 **D**iximus, Titulos Honoris inventos ex Gentiũ more, ad cognitionem Maiestatis, & Honoris debiti Dignitariibus. Quo cognito, etiam sciendum est, Titulos Honoris, vel Reales, vel Personales esse: seu Dignitati cõces-

fos, aut personæ, vt innuit Pácir. c. 2. Hoeping. de iur. insig. cap. 22. n. 29. 2 Ac, quod cum, & si exordio mudi virtutibus, & meritis in Republica certaretur, & virtus vno, seu potius nullo Titulo cõteta ipsa fibituisset Titulus, Osso. de glor. li. 1. E dua. V uect.

lib. 2. de triplici hominum officio. cap. 10.
 3 Adhuc ad cognitionem Potestatis, vt necessarios habitos omnes Gentes suis Principibus concessere.
 4 Ex quo, & ex illis, quæ in Procemio diximus scilicet, Ordinem necessarium esse in omni re, præcipuè in publica, etiam ortum fuit, quod cum ex ipso dictamine naturæ, ad omnium rerum conseruationem necesse sit alterum dominari, alterum parere: vnum efficere, alterum accipere: vnum Principatum tenere, alterum subiectionem: vnum meliorem esse, alterum deteriolem; vt inuenitur in terra, aqua, igne, & aere, elementa efficientia, & in compositis ab eis compositionem suscipientibus. In Microcrosmo in quo anima dominatur membris: In Brutis, inter quæ meliora sunt mansueta, quam fera: In Musica, vbi datur vna vox principalis, cui reliquæ correspondent.
 5 Et sic in cæteris rebus. Pariter ad generis humani cõseruationem, Gætium, Populorum, Ciuitatum, Rerum publicarum, imbecilliorum defensionem, ignorantium doctrinam, necesse est, quod sint, qui efficiant, & imperent; qui iubeant, & dominantur; qui obtemperant, & subijciantur: & vt vno verbo omnia dicamus, qui regant, & qui regantur, siue ab vno, siue à paucis, siue ab vniuerso populo, Aristot. 1. *Politic. cap. 3.* & 4. Petr. Gregor. *de Republic. lib. 1. cap. 1.* Bald. in *l. Ex hoc iure, de iustit. & iur.* Corset. *de Potestat. Reg. in princip. num. 1.* & 3. par. 1. Vacun. à Vacun. *lib. 1. declar. cap. 10. num. 2.* Thob. Paurmeister. *de iurisdic. lib. 1. cap. 13. num. 21.* Maffrill. *de Magistratib. in prælud. num. 13.* Bessold. *dissert. Philologic. Politic. disput. 28. thes. 31.* Bodin. *de Republic. lib. 1. cap. 1.* Vvendelin. *Politic. lib. 1. cap. 1.* Theodor.

Reinsing. *de Regimin. secular. lib. 1. clas. 1. cap. 2.* Adam. Contcer. *Politic. lib. 1. cap. 3.* Georg. Schomborn. *Politic. lib. 1. cap. 1.* Ioan. Harpret. *§. Ius autem Ciuit. num. 15.* & sequentib. *institat. de iure iustar. Maximilian. Faust. consil. pro Eran. clas. 12. ord. 894.*
 6 Hæc ratio, quæ omnibus Gentibus communis est, induxit, vt inter alias haberefur optima gubernatio Monarchica, vt ex Arist. Div. Thom. *de Regimin. Princip. lib. 1. cap. 2.* Div. Augustin. *de Ciuit. Dei, lib. 2. l. 7. tit. 1. par. 2.* notant Petr. Gregor. *de Republic. lib. 5. cap. 3.* & *lib. 18. Syntagm. cap. 2.* Restaur. Cactald. *de Imperat. quæst. 5. num. 3.* Ioan. Corset. *de Potestat. Reg. par. 5. num. 1.* Adam Contcer. *dict. lib. 1. cap. 2.* Bodin. *dict. lib. 1. cap. .* Theodor. Reinsing. *dict. clas. 1. cap. 1. thesaur. 3.* Bessold. *dissert. de M. march. Kerkerman. Politic. disput. 29. thes. 6.* Patric. *de Regn. lib. 1. tom. 3.* Symmach. *de Republic. lib. 2. cap. 5.* Lypf. *lib. 2. Politic. cap. 2.* & in not. Georg. Schomborner. *Politic. lib. 5. cap. 1.* Conrad. *in templ. iudic. lib. 2. cap. 1.* §. 1. Bobad. *lib. 1. Politic. cap. 1. num. 14.* Menchac. *controuersiar. illustr. lib. 1. cap. 1. num. 25.* & *cap. 21. num. 23.* Amay. *obseruat. lib. 1. cap. 1. num. 17.* Ossuald. *lib. 1. Commentar. cap. 7.* litter. O. Marian. *de Reg. & regend. instit. lib. 1. cap. 2.* Ossor. *de Reg. instit. lib. 1.* Hening. Arnif. *Politic. cap. 8.* *de Republic. in gener.* Calixt. Ramir. *de leg. Reg. §. 3. num. 4.* Camill. Borrel. *de Præstant. Reg. Cathol. cap. 3. num. 66.* Kokier. *Aphorism. Politic. lib. 1. cap. 3.* Maucler. *de Monarch.* Ioan. Lynn. *de iure public. lib. 1. cap. 10. num. 42.* Frederic. Vvendelin. *institat. Polytic. lib. 2. cap. 28. thes. 3.*

Creata, constituta, seu electa Potestate, vt sub vnius Imperio, & manu omnia regerentur. Et cum aliàs authoritas, & Honor capitis

Reipublicæ præcipuus fit, Bessold. *dissertat. Polytic. cap. 9. num. 4.* Mo-7 narchæ nomen indicere, seu Titulum necesse fuit, demonstratiuum illius superioritatis: dictante ipso Gentium iure, seu ratione, omnes Gentes communi consensu, à prima Mundi periodo, ei concessere ab exercitio, & munere regendi, *Titulum Honoris*, sub nomine Regis, Salust. *in Bell. Catilinar. Igitur initio Regis: nam in terris nomen Imperij, id primum fuit*, Marc. Anton. Sabelic. *lib. 1. Aeneid. 1. Iustinian. lib. 1. Dionys. Halicarnas. antiquitat. Romanor. lib. 5. Principio enim omnes Græcia Ciuitates a Regibus regebantur*, Ioan. Corras. *l. 2. num. 15. de origin. iur. Iulius Ferret. de re militar. Titul. de iust. & iniust. Bello, num. 19. Corfet. de Potest. Regia, par. 2. num. 19. Ioan. Iacob. Speidel. notabil. Histor. iuridic. Politic. litter. K. num. 21. Bessold. Thesaur. practicar. litter. K. num. 33. & addit. & Discurs. de Monarch. cap. 3. num. 2. Lyps. lib. 2. Politic. cap. 2. Theodor. Reinling. de Regumin. secular. lib. 1. cl. 1. cap. 1. num. 22. Petrus Gregor. de Republic. lib. 6. cap. 10. & lib. 9. cap. 1. num. 2. Mastrill. de Magistratib. lib. 3. cap. 1. num. 57. Fr. Geronym. Roman. Republica de el Mundo, lib. 4. cap. 1. Caved. part. 2. decis. 8. num. 1. Carrança de Partu, cap. 2. §. 1. illation. 13. numero 246. Ioannes Lymn. de iure public. lib. 2. cap. 1. num. 41. & 42. & latius in addition. ad dict. cap. 1. sub numero 43.*

8 Sic inuenimus post Nembroth (primum hominum, qui tyrannide occupauit regionem Sannaar, initiumque Regnis dedit, & caput eorum Babylon fecit, in qua regnauit annis 46.) Ninum Assyriorum Imperium agentem Regem nominari: Ægialeum Sycionorum: Inachum Argiborum: At-

ticorum Cæcoprem: Latinorum Ianum: Lacedæmoniorum Æuristheum: Corinthiorum Athletem: Hebræorum Saulem: Medorum Dioclem: Macedonum Gramaum: Lydonum Ardifum: Persarum Cyrum, vt ex Sacris litteris, Historiographis, & Chronicis patet.

10 Hinc inter Ægyptios acceptum, vt suos Principes, Titulo Pharaonis decorassent. Vt notant Euseb. Cæsariens. *in Chronic. Ioseph. antiquitat. Iudaic. lib. 8. cap. 2. Diuus Hieronym. in Ezechiel. cap. 29. Pereir. in Genes. tom. 3. cap. 12. disput. 7. ex num. 116. Adam Contcer. Politic. lib. 7. cap. 5. Alexand. ab Alexand. diar. genial. lib. 1. cap. 3. Petrus Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 6. num. 4. Iacob. Gordon. in Chronolog. lib. 1. anno Mundi 1950. Eusebio Nieremberg de origin. Sacr. Scriptur. lib. 6. cap. 20. Abulens. in Iosue, cap. 11. quest. 5. Cornel. à Lapide in Genes. cap. 11. vers. 11. Gaspar Sanchez Commentar. in 3. Regum, cap. 10. num. 2. & 4. Reg. 20. 11 num. 28. Quia Pharaon, Ægyptiaca lingua, Regem significat, Eusebio Cæsariens. in Chronolog. Ioseph. Gordon. & Pereir. dictis in locis. Quod verum credo, reiecta sententia dicentium, sic vocatos in memoriam Pharaonis, primi illorum Regis, insignis gestarum rerum gloria, virtute, ac sapientia, Ioseph. dict. cap. 2. Guilielm. Hamner. in Genes. fol. 236. Petrus Gregor. dict. lib. 6. cap. 10. num. 5. Pereir. dict. disput. 7. num. 123. Pancirol. variar. dict. cap. 2. Lorin. Actor. Apostolor. cap. 7. versic. 10.*

12 Quod seruatum vsque ad Thronum Ptholomæi Largij, qui cum moribus, disciplina, triumphisque, Ægyptiacum Imperium illustrasset, tantum sui desiderium reliquit,

quit, quod in eius Honorē Alexandri ni nomen *Ptolemaei*, quod *Benefactorum* significat, *Alex. diem. genial. lib. 2. cap. 11. seu Bellatoris*, *Lorin. dict. Psal. 134. vers. 4.* dederint Philadelpho successori, reliquisque Ægyptijs Regibus in Titulū, loco Regis, aut *Pharaonis*, *Ioseph. dict. cap. 2.* Alexand. ab *Alex. dict. lib. 1. cap. 3.* Petr. Gregor. *dict. cap. 6. & cap. 10. num. 6. & lib. 18. Syntagm. cap. 2. num. 11.* Theod. Hoeping. *de iur. insign. cap. 21. num. 134.* Pereir. *dict. disp. 7. num. 116.* Euseb. Nieremb. *de origin. Sacr. Script. lib. 10. cap. 15.* Lorin. *dict. vers. 4. Psalm. 72. vers. 11. & Act. Apostolor. dict. cap. 10. vers. 10.* Gasp. Sanch. *in Daniel. cap. 9. num. 2.*

13 Ab Ægyptijs translaturum fuit ad Palestinos, qui in Titulum Honoris suos Principes appellarunt *Abimelech*, seu *Regem*, *Div. Hieronym. de verb. Hebraic. verb. Abimelech*, *Arias Montan. in dict. Genealog. viror. ac mulier. qua in Sacr. Scriptur. verbo Abimelech*, *Lorin. Psal. 72. vers. 11. & Act. Apostolor. dict. cap. 10. vers. 10.* Bobad. *Politic. cap. 5. num. 10.* Euseb. Nieremb. *de orig. Sacr. Script. lib. 6. cap. 20.*

14 Et inde ad cæteras Asiae Provincias Chaldaei, *Merodachi*, Titulo suos Reges venerati sunt, *Gasp. Sanch. in Daniel. cap. 5. num. 3. & cap. 9. num. 2. & 4.* Reg. 20. num. 28. Arabes: *Arathim*, *Gasp. Sanch. 4. Reg. 20. num. 28.* Medi: *Affueri*, *Artaxerxis*, *Esd. lib. 1. cap. 4.* Esther, *cap. 11.* Gasp. Sanch. *in Daniel. cap. 9. num. 3. 6. & 8.* Syrii: *Seleuci*. Idem *Gasp. Sanch. dict. cap. 9. num. 2. & 7.* Indi: *Tygranis*. Parthi: *Arsacis*, *Abulens. in Iosue, cap. 11. quest. 5.* Gasp. Sanch. *dict. cap. 9. num. 2.* Reges Hierusalem ante Israelitas voce Regia: *Melchisedech*, *Abulens. in Genes. cap. 14.* Reges Assor, *Sabin. Abulens. in Iosue, cap. 11. quest. 5.* Iudæi vltima ætate: *Herodis*, *Abulens. in Iosue, dict. cap. 11. quest. 5.* Itali, suos: *Syluij*, *Gasp. Sanch. in Daniel. cap. 4. num. 2. & 7.*

15 Ex quo deducitur, Titulum Regis, realem fuisse, cōcessumque Supremæ Potestati, ad illam designandam absolute, nec tatum primæ ætatis periodo, dum teste *Iustino lib. 1. Dionys. dict. lib. 5.* *Diodor. Sycul. lib. 1. cap. 1. & 2.* *Ioseph. antiquit. Iudaic. lib. 1. cap. 10.* *Paul. Oros. lib. 1. cap. 4.* *Iacob. Gordon. Chronolog. cap. 4. period. 2.* *Petr. Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 8.* *Pereir. in Genes. cap. 10. vers. 11. disput. 5. & 6.* *Lorin. comment. in Psal. 72. vers. 10. & Psalm. 134. vers. 11. & 12.* *Scac. de sentent. & re iudicat. cap. 1. glos. 1. quest. num. 148.* *Azor, Institut. Moral. lib. 11. cap. 1. par. 2.* *Theodor. Reinling. de Regimin. secul. lib. 1. clas. 1. cap. 1. nu. 22.* *Ioan. Lymn. de iur. publ. lib. 2. cap. 1. num. 37. & 42.* Regna finiebantur intra Patriam. 16 Sed etiam postquam Reges, propagandæ Dominationis libidine, arma extulerunt, finitimaque Regna debellantes suo Imperio subiugarunt. Vt de Regibus Assyrijs, Persis, Medis, Atheniensibus, Lacedæmonijs, Macedonicis, Israeliticis, Romanis, Gothicis, Gallis, cæterisque ex Sacris litteris, & prophanis notum est.

17 Sic acceptus hic Titulus, prælatasque omni alij, tam Origine, *Ioan. Lymn. dict. cap. 1. num. 42.* quam Honore: quia Misericordior, quia Pius, *Afflict. ad Constitut. Neapolit. in prælud. quest. 1. num. 6.* *Rutil. Benzon. in Magnific. lib. 1. cap. 18.* *Bernard. Græc. gloss. in Proæm. de litterar. form. num. 17.* relatus à Franc. *Scaglione. in Comment. ad Pragmat. Neapolit. fol. 243.* Cum regere suaue habitum, & ad bonum commune sic laudatum sit, ac receptum, vt etiam ausus sit dicere *Ioan. Corraf. in l. Ex hoc iure, num. 4. de iust. & iur. ex Franc. Patric. de Regno, lib. 1.* *Kokier. Thesaur. Polit. lib. 1. cap. 1. in exemplis, §. vlt.* Omnium humanarum rerum Regnum rem pulcherrimam esse, *Conan lib. 1. Commentar. cap. 8. num. 8.* *Petr. Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 8.* *Ioan. Lymn. de iure publ.*

publ. in add. lib. 2. cap. 1. num. 43. Et Regis nomen Honorabilissimum omnium Titulorum, Lorin. in Act. Apostolor. cap. 25. vers. 23. Cum aliquid excelsum, Diuinūque præferat, supra omnes alias humanas res, Renat. Chopin. Doman. Franc. lib. 2. tit. 2. num. 6. & 7.

18 Nec alius ex Gentium more, & acceptione comprehensibilior, ac significatior Supremæ Maiestatis fuit, nec Cæsaris, Augusti, nec Imperatoris, Romanorum tempore, vt videre licet, si attendamus Antigoni 19 num, & Seleucum, post Alexandri mortem, Satrapiam in Titulum 20 Regis conuertentes, Apian. Alexandrin. de bellis Syriacis: Perseum, & Syphacem etiam à Romano Senatu, ne Orbatī Maiestate viderentur illius Tituli conseruationem implorantes, vt ex Liuiō, notat Petr. Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 8. num. 5.

21 Nam, & si dicant aliqui post Cæsarem, & Augustum Imperatoris Titulum summum fuisse, omnibus alijs præ excellentiorem, & pro eo, agāt Germanici Scriptores, vt Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 2. cap. 1. & in add. ad iulum, Theod. Reinling. de Regim. sacul. lib. 1. clas. 2. cap. 2. Frederic. V vendelin. instit. Politic. lib. 2. cap. 3.

32 Non fuit ex quod Supremæ Maiestatis demonstratius esset, sed quia regium nomen, quo vere Suprema Maiestas designabatur, Lorin. Act. Apostolor. cap. 25. vers. 23. Post Tarquini repulsam eis prohibitum erat, Liu. lib. 27. Regium nomen alibi magnū, Romæ intollerandum esse, Ioan. Lymn. notit. Regn. Franc. lib. 2. cap. 1. & de iure publ. in add. lib. 2. cap. 1. num. 43. glos. 5. num. 46. Sed non exinde Regia

23 Maiestas extincta credebatur. Immo ad hoc quod Imperatoria Dignitas, etiam sub Romano Imperio Maiestatem, ac Potestatem haberet, necesse habuit Regio iure gaudere, Salust. in Catilin. Imperium legitimum nomen Imperij Regium habebant.

24 Lege Regia lata, ex qua in Imperatorem Potestas translata fuit, l. 1. de Constitut. Princip. vbi Doctor Ioan. Corraf. Eguinar. Baron. Alciat. §. Sed quod Principi, instit. de iure natur. vbi Scribentes Pichard. & ab eo adducti, Ioan. Harpret. num. 14. Restaur. Caftald. de Imperat. quest. 4. num. 2. Duaren. lib. 2. disput. cap. 19. Couarrub. practic. cap. 1. num. 3. Arellan. de iur. ratiō. lib. 4. cap. 7. num. 11. Bulleng. de Imperat. lib. 1. cap. 36. eleganter, & late Carranç. de partu. cap. 2. §. 1. illat. 13. sect. 2. sub num. 243. ex vers. Cum autem legis Regiæ, Snar. ad Regn. Angliæ, lib. 3. cap. 2. num. 12. Calixt. Ramir. de lege Regiæ, D. Francisc. Amaya lib. 1. Obseru. cap. 1. ex num. 19. Arnold. Clapmar. de Arcan. rer. publ. lib. 2. cap. 15. Bessold. dissert. de Maiest. in gener. cap. 1. Et si de illa contendāt acriter Paurmeist. & Ioan. Lymn. de iur. publ. tom. 1. cap. 12. num. 36.

25 Non enim ex Imperiali auctoritate, ac Titulo, Potestas & Maiestas competebat, necdū Imperator, vsque ad dictam legē Regiam absolutus, ac Supremus erat, vt ex adductis glos. 37. num. 2. & 3. patet, sed Titulus Imperatoris, communis erat 26 his, qui exercitui præerāt, Ayali. de iure belli, lib. 2. cap. 2. num. 2. Steu-vech. ad Veget. lib. 2. ca. 9. Ioan. Valtrin. de re milit. lib. 2. cap. 1. & lib. 7. cap. 1. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 1. cap. 6. Petr. Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 9. & lib. 18. Syntag. cap. 2. Lypf. Milit. Roman. lib. 2. cap. 12. Ioan. Harpret. Procem. instit. tit. num. 15. Restaur. Caftald. de Imperat. quest. 1. num. 2. Frederic. V vendelin. instit. Politic. lib. 2. cap. 32. thes. 3. in explicat. num. 4.

27 Quare Eguinar. Baron. diēt. l. 1. num. 6. de Constit. Princip. credidit Imperatores Romanos, & si decoratos Imperatoris Titulo, Augustorū, ac Cæsarum, Reges esse, Bessold. discurs. de Monarch. cap. 2. num. 4. ex Bald. Restaur. Caftald. de Imperat. quest. num. 1. quo ad Potestatem, & Maiestatem

statem, cum Suprema illorū, nitatur firmamento regiae legis.

28 Ex quo utique cum Alvaroto, Zasio, Camerar. Conrad. Sche-neid. Pruchman. Issern. Afflict. Redin. Peregrin. & alijs dixit Martin. Mager. advocat. Armat. cap. 6. num. 25. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 4. num. 17. Boer. decis. 178. num. 9. Reges, plus viriū, ac Potestatis habere in Regnis, quam Imperatorem in Imperio, Mat-rill. de Magistratib. lib. 1. cap. 4.

29 De quo etiam peculiare habemus constitutionem in l. 8. tit. 1. par. 2. Iura Regalia, & Imperialia digerentem, sub his verbis: *Sabida cosa es, que todos aquellos poderes, que de suso diximos, que los Emperadores han, è deuen aver en las gentes de su Imperio, que ellos mismos han los Reyes, en les de sus Reynos, è mayores. Ca ellos non han solamente son señores de sus tierras, mientras viuen, mas aun à sus finamientos las pueden dexar à sus herederos, porque han el Señorío por heredad, lo que no pueden fazer los Emperadores, que lo ganan por eleccion, assi como de suso diximos. E demas, el Rey puede dar Villa, ò Castillo de su Reyno por heredamiento, à quien quisiere, lo que non puede fazer el Emperador; porque es tenudo de acrescentar su Imperio, è de nunca menguarlo, como quier, que los podria bien dar à otro en feudo, por seruicio que le ouiesse fecho, ò que le prometiesse de fazer por ello. Otrosi dezimos, que el Rey se puede servir, è ayudar de las gentes de el Reyno, quando le fuere menester, en muchas maneras, que lo non podria fazer el Emperador. Ca èl, por ninguna cuita que le venga, non puede apremiar à los de el Imperio, que le den mas de aque-llo, que antiguamente fue acostumbrado de dar à los otros Emperadores, si de grado de ellos non se fiziere. Mas el Rey puede demandar, è tomar de el Reyno lo que usaron los otros Reyes, que fueron ante que èl. E aun mas à las sazones que lo quiere, tan grandmenester, pera pro comunal de la tierra, que lo non pueda es-*

usar bien assi, como los otros omes, que se acorren al tiempo de la cuita, de lo que es suyo por heredamiento. Otro dezimos, que el Rey deve usar de su poderio en aquellos tiempos, è en aquella manera, que de suso diximos, que se puede, è deve fazer el Emperador.

Bobad. Polit. lib. 3. cap. 2. num. 2. & lib. 5. cap. 5. num. 7. & cap. 6. num. 2. Azeued. in l. 1. rum. 17. tit. 1. lib. 4. Recopil. Madera Exal. de España, cap. 2. & sequentib. Moreno de Vargas, Noblezia de España, Discurso 13. num. 7.

30 A quo acceptum credo, vt Suprema iura Maiestatica, non Imperialia, sed Regalia dicantur, tit. *Que sint Regalia, cum Regno coeua sint, non Imperio, & à Regia Maiestate informentur, Rapol. de Regul. cap. 1. num. 2.*

31 Nec his obstat, quod adnotauit Camil. Borrel. de praes. Reg. Cathol. cap. 5. num. 12. in authoritatem Imperialis Dignitatis, dicens, Suprema iura Maiestatis Regalia dicta, quia Constitutio Tituli, *que sint Regalia? Vbi numerantur, lata est à Frederico Rege, ius Regium in eo laudante.*

32 Et Theodor. Reinling. de Regim. Secular. dict. lib. 1. clas. 2. cap. 7. num. 61. Ioan. Lymn. de iur. publ. add. lib. 2. cap. 1. num. 43. volentes maioritatem conferre Titulo Imperatoris; asserentes friuolam esse Boeri asser-tionem tenentis, excellentiorem illo & alijs esse Titulum Regis, ex quo Christus Dominus noster appellatus est Rex, non Imperator, & Diua Mater Regina, non Imperatrix.

33 Nam si veritatem amamus, & antiqua Iuris Ciuilibis, & Caonici statuta recolimus, placitaque Do-ctorum, absque adulationis nota scribentium (reiecta Borreli, Lymnei, & Reinling sententia) inueni-mus, Regis Titulum, acceptione comuni Gentium, ac Iuris, excellentiorem esse, ac comprehensibiliorem

Maieftatis, ac Potestatis supremæ, quam Imperatoris.

34 In cuius comprobationem notandum est Primo post Boerium, cum Afflict. *ad Constitut. Neapol. in prælud. quæst. 1. num. 6.* Rutil. Benzon. *in Magnific. lib. 1. cap. 18.* Quod Christo, & Diuæ Mariæ Matri ab Ecclesia datus est Titulus Regius, quia Excellentior, quia Pius, quia Misericors, Redin. *de Maieftate Princ. verbo Imperatoriam Maieftatem, num. 33.* Latè Ioan. Lymn. *de iur. publ. in add. lib. 2. cap. 1. sub num. 43.* non Imperatoris, quia inferior, quia seuerior, vt notant Afflict. Benzon. & cæteri.

35 Secundo, quia ex mente Oldraldi, *cons. 180. num. 3.* Restaur. Caftald. *de Imperat. quæst. 4. num. 3. & 5.* Potestas, qualis qualis fit illa, quæ in Imperatore inuenitur (siue suprema fit, aut Maieftatica, siue nõ, vt voluit Bodin. *de Republ. lib. 6. cap. 6.* Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 1. cap. 10. num. 28. & lib. 2. cap. 9. per totum.* De quo videndus Kexerm. *curf. Philosophie. disp. 36. Problem. 12.* Et si in eum late agant Bessold. *de stat. Reipubl. cap. 2. num. 5. & 12.* Theod. Reinsing. *de Potest. secul. lib. 1. clas. 2. cap. 2.*) colata ex electione Principum electorum, *cap. Venerabilem, de elect. Clement. in. 1. de iure iurand. vbi Scribentes, & ex Aurea Bulla, vt notat Theod. Reinsing. de Regimin. Secular. lib. 1. clas. 3. cap. 2. num. 11.* Martin Mager. *advocat. Armat. cap. 5. num. 152.* Georg. Schomborner. *lib. 5 Politic. cap. 19.* Conrad. *templ. Iudic. lib. 1. cap. 1. §. 1. de ornat. corpor. Imperat. vers. de elect. & electorib. Regis Romanor. lib. 10. cap. 2. per tot.* Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 2. cap. 3. per tot. & in addit. cap. 4. & lib. 3. cap. 2. num. 7.* Frederic. Vvendelin. *Institut. Politic. lib. 2. cap. 31.*

36 Non competit Imperatori, quatenus Imperator, sed quatenus eligitur in Regem Romanorum, vt expressa sunt iura, *dict. cap. Venerabilem, de elect. & dict. Clement. 1. de iure*

iurand. & in eis, Abb. Felin. & Scribentes, Bart. in Procem. Digestor. Salicet. in l. Bene à Zenone, C. de quadriem. præscript. Oldrald. dict. cõf. 180. Martin Laud. *de Princip. quæst. 39.* Restaur. Caftald. *de Imper. quæst. 10.* Conrad. *templ. Iudic. lib. 1. cap. 1. §. quæst. 3.* Azor, *Instit. Moral. lib. 10. cap. 4. & cap. 6. par. 2.* Et ita notant antiqui versus:

Magna Moguntia, Crasa Colonia, Treueris Alma.

Atque Palatinus Dapifer: Dux Portitor ensis.

Marchio Præpositus Camera: Pincerna Bobemus

Hi faciunt Regem.

Michael de Vlcurrun. *de regimin. mtdi, par. 2. quæst. princ. 1. num. 25.* Restaur. Caftald. *de Imperat. quæst. 46.* Tob. Paurmeist. *de iurisdic. lib. 2. cap. 4. num. 5.* Syxtin. *de regal. lib. 1. cap. 4. num. 24.* Ex Aurea Bulla Theodor. Reinsing. *de regimin. secular. lib. 1. clas. 3. cap. 7. & cap. 14. num. 48.* Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 2. cap. 4. num. 68. 69. 87. & sequentib. & ex Bald. & Aretin. in addit. num. 70.*

Quibus adsentit veritate motus, & si renuens ipse Theodor. Reinsing. *dict. lib. 1. clas. 2. cap. 7. num. 63.* & Anton Queta, *cons. 1.*

37 Ex quo dum iura tam Ciuilia, quam Canonica loquuntur de Potestate, aut Maieftate Imperatoris, non vero de persona, illam non Imperatoriam dicunt, sed Regalem, vt videre licet in *l. fin. C. de legib. Regalem sensum, l. Bene à Zenone, C. de Quadriem. præscript. Regule culmen, cap. 1. quæ sint Regalia: Regalis numinis expeditionem Quod fateri Imperator Fredericus videtur in tit. de pace tenend. & eius violator: Quoniam Diuina præorainante clementia solum Regiæ Maieftatis conscendimus, & postea Regia auctoritate indicimus, cap. Solita, de maiorib. & obedient. Regalis Potestas, cap. In-*

ter, de fide instrument. Sceptum Regale, cap. Diuo 96. dist. Duo sunt quippe Imperator Auguste, quibus principaliter hic mundus regitur, Authoritas Sacra Pontificum, & Regalis potestas. Quare scribens Pontifex Imperatori in Epistola relat. in l. Liqueat, C. de summ. Trinit. inquit: Omnipotens Deus, Regnum vestrum, & salutem vestram perpetua protectione custodiat. Cum vere, vt notauit Syxtin. de Regalib. lib. 1. cap. 1. num. 2. & cap. 3. num. 1. Imperator in Potestatiuis, & Iurisdictionalibus Maiestate Regia, non Imperatoria utatur, Cotereus de Dignit. Reg. par. 4. quæst. 44. num. 17. ex Petr. Gregor. li. 18. Syntagm. cap. 2. n. 10. Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 2. cap. 1. num. 38.

38 Quod euidentius patet, si attendamus sententiam dicentium ex dict. cap. Venerabilem, & dict. Clemen. de iure iurand. Titulū Imperatoris personale esse, pēdereque ex promotione ad Imperium, consecratione, & coronatione, vt latè post Castald. de Imperat. quæst. 46. antiquos Scriptores referens Azor institut. Moral. dict. lib. 10. cap. 6. Conrad. templ. iudic. dict. lib. 1. cap. 1. §. 4. quod hic discutere consulto omitto. Vide Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 2. cap. 4. & in addit.

39 Ex quibus, vt credimus, & si Ioan. Lymn. notit. Regn. Francic. lib. 2. cap. 1. ex litt. X. & de iure publ. lib. 2. in addit. cap. 1. num. 43. Variè agat circa acceptionem Tituli Regis; asserit tamen (secundum mores Gentium, omnia nomina, seu Titulos præcipuè Honorum) alibi magni factos, alibi minoris, Lorin. comment. in Act. Apostolor. cap. 25. vers. 24. tenet vero inter nos Hispanos, & Gallos Augustiorè esse, optimumque, quam Imperatoris.

Quare legitimè lex nostra ex more maiorum, Titulum Regis præcipuum suis Principibus præscribit.

40 Cum siue recolamus exordiū Hispanici regiminis, attenta prima mundi periodo, siue Gothici, semper

inter nos Regis Titulo decorata fuerit Suprema Maieestas. Primus enim Iberas, seu Hispanas Gentes, cum illo rexit Gerion (si reiecta fabulosa Berosi ferie, vt dixit Marian. lib. 1. Histor. Hispan. cap. 7. non admittimus regimen Iberi Idubedæ, Brigi, & Tagi) post Osiriem, fortasse illum Titulum ex Ægypto adducens, vbi iam, in signum Maiestatu acceptum fuisse (diximus ex Sacra pagina, & Chronologijs) Ipso sequentibus temporibus decorati sunt Hispani Principes vsque ad Abidem, cuius æuo Hispaniæ labes, & interitus ex siccitate secutus: qua ex causa, deserta, & Gentibus orbata, ac inculta mansit.

Post vigesimum sextum annum, quo in Hispania siccitas perdurauit, ad illam occupandā diuersæ Gentes, vt Celtæ, Rhodi, Phænicij, Carthaginenses, & Romani appulerunt, inter quas de illius Imperio sine Rege, seu Principe; & si sub auctoritate Bauci, Capeti; aliquando, diuerso Marte actum est; sub Augusto autem Romanum dominatum suscepit, quo Imperio res Hispana acta est manu Prætorum, ac Imperatorum, vt ipsa Respublica gerebatur, vsque ad Athaulphum Gothorum Regem, qui primus ablata Romanorum Imperatorum dominatione, Gothici Hispani Regni firmamenta constituit: à quo, vsque ad nostrum Carolū omnes Principes, siue electione creatos, siue successione natos Regis Titulo Hispani venerati sunt, quia sic inter eos summè habitus, sic Polliticæ facer, sic Sanctus fuerat, à Regno Tholephi, & Berigi primis illorum Regibus, vt dicat Saauedr. Histor. Gothic. cap. 7. *Tanta es la estimacion de Titulo de Rey, conseruado entre ellos por tantos siglos, que aunque pudieron diuersas vezes, como se ha dicho, el de Emperador, le despreciaron.* Quare illo in signum, ac demonstrationem Supremi Iuris utebantur, vt de Recsuintho in Monetis ab eo excusis euin-

enuncitur, illum exprimens, *Receſſu-
thus Rex*, *Moral. Coronica. lib. 12. cap.
30. Vvamba, cap. 41. Eruigijs, cap.
53.*

43 Sic in exhortatione ad Prin-
cip. alias via Regia relata à Loais.
*Collect. Concil. Hispan. Principes His-
paniarum Reges appellantur. Ab in-
fantia clamitant, Regemque confirmant.
Et in Concilijs illo venerantur Ti-
tulo: Concilio Tarraconensi in subscrip-
tion. Et Concil. Tolet. 2. sub Amalarico.
Et videre licet in toto Conciliorum
volumine, præcipuè Concil. Toletan.
4. Canon. 65. Concil. Toletan. 6. Canon.
14. & sequentib. Concil. Toletan. 7. Can.
1. Concil. Toletan. 8. in Decret. Molin.
de Primogen. ex quo dispositu, ac con-
stitutu, l. 1. Prologo del Fuero-Iuz-
go: Ca los Res son dichos Res, porque
regnan, è el Regno es llamado Regno por
el Rex, è assi como los Res son dichos de
regnar, assi el Regno es dicho de los Re-
ges.*

44 Quod postea Ildephonſus
Rex laudauit in l. 6. & 7. tit. 1. par. 2.
reiecto Imperatoris Titulo, vt ex-
pressit in l. 8. eiusd. tit. relata num. 29.

SVMMARIVM.

- 1 **H**onorem appetere, naturale.
- 2 Tituli Honorum orti, vel cau-
sa magnitudinis Prouinciarum, vel
virtutis, 3.
- 4 Regis Regum Titulum primus assump-
sit Osimandas Aegyptiorum Rex, 6.
concessum alijs Regibus.
- 5 Dominus Dominorum Titulum assump-
psit Sesostris.
- 7 Magni Titulus concessus Salmanasari
Regi Assyriorum, 8. alijsque Regibus.
- 9 Tituli Honorum diuersi, concessi Regi-
bus ex propria virtute.
- 10 Tituli personales quis
- 11 Romani Titulos Honoris appetiuere.
- 12 Suum Principem Titulo Regis deco-
rarunt, usque ad repulsam Tarquini.
- 13 Romani Tarquino reiecto iureiura-
runt Romæ non passuros regnare.

- 14 Regis Titulum, seu nomen inuisum
Romanis, 20.
- 15 Romani, quam plura bella habuere
pro tuenda libertate.
- 16 Aeternum nihil sub sole.
- 17 Romana Respublica libertatem sub
Augusto amisit.
- 18 Paulus Orosius refertur, loquens de
extinctione Reipublice Romanae.
- 19 Romani vnus Imperium à tempore
Iulij acceperunt.
- 21 Scipio Titulum Regis recusauit.
- 22 Iulius Caesar Potestatem accepit sub
Titulo Imperatoris, 23. quare?
- 24 Romani suos Consules honorabant;
Titno Imperatoris.
- 25 Imperatoris Titulus Principibus con-
cessus Senatus-Consulto.
- 26 Octavius post Iulium suscepit Pote-
statem nomine Principis.
- 27 Caesar dictus.
- 28 Caesaris nomen vnde ortum, & qui-
bus concessum.
- 29 Octavius elatione motus Illustres Ti-
tulos concupiuit, 30. Voluit nuncupa-
ri Quirinus, 31. Agitur de eo in Sena-
tu, 32. Datur ei ex Senatus-Consulto
agnomen Augusti, 35. Appellatur Di-
uus, 37. Pater Patriæ.
- 33 Augusti Titulus communis omnibus
Imperatoribus.
- 34 Augusti nomen designatiuum Impe-
rij.
- 36 Templum Augusti dicatum potenti-
bus Hispanis.
- 38 Caligula accepit cognomen pij, & op-
timi.
- 39 Imperatores Romani ambierunt cog-
nomina propria.
- 40 Trajanus Nerba parçtaria dictus,
42. Optimi accepit cognomen, & Ma-
ximi.
- 41 Optimi Titulus datus Scipioni Na-
sicae.
- 43 Seuerus Optimus appellatus.
- 44 Tituli eruuntur ab ambitione, 46. Et
adulatione.
- 45 Tituli ambitiosi aliquorum Regum
referuntur.
- 47 Casaubonus refertur circa ambitio-
sam

- sam originem Titulorum.*
 48 Tituli non semper oriuntur à vitiosa
 ambitionis origine, 46. Præcipue Rea-
 les.
 50 Tituli ex virtute, ac gloria parti, le-
 gitimi sunt ac iusti, 54.
 51 Scipiones iuste cognominati Africa-
 ni, Asiatici, & Numantini.
 52 Antoninus legitime ob pietatem di-
 ctus Pius.

- 53 Tituli apppositi Iustiniano referuntur.
 54 Tituli Honorum Regibus dati Nobi-
 lissimorum, Sacratissimorum, Clemen-
 tissimorum, Religiosissimorum, Sere-
 nissimorum.
 55 Reges Gotbi dicti Stabilissimi, Cle-
 mentissimi, Gloriosissimi, Religiosis-
 simi, Pysissimi, Christianissimi, Excel-
 lentissimi, Orthodoxi, Celsi, Serenissi-
 mi, 56.

DE ORIGINE TITVLORVM, ET COGNOMI-
 num Realium, & Personalium Regum, &
 Imperatorum.

GLOSSA QVINTA.

PRælibatis, quæ adduximus
 Glossa antecedenti, etiam
 sciendum est, quod & si Ti-
 tulus Regis Optimus inter cæteros
 sit, adhuc enim aliqui Reges Hono-
 ris auidissimi, quod naturale dixit
 Tacit. lib. 20. ann. Optimi quippe mor-
 talium altissima cupiunt, Cicer. officior.
 1. Ioan. Lymn. de iur. publ. tom. 2. cap.
 9. de precedent. num. 1. & 2. Marc. lib.
 14. Epigram. 32.

*Militia decus hoc, & grati nomen Ho-
 noris.*

2 Ad designandam, seu Honoran-
 dam suam Maiestatem illo, vt dixi-
 mus Regum contenti non fuere: im-
 mo voluere, vt alijs eminentioribus,
 ac Excellentioribus, suo videri, Ho-
 norarentur, quibus dignosceretur
 Regnorum magnitudo, Prouincia-
 rum numerus, vt de Artaxerge nõ-
 3 tatur, Esther cap. 1. & 16. Rex ma-
 gnus Artaxerges ab India, vsque ad Æ-
 thiopiam centum viginti septem Prouin-
 ciarum Ducibus, ac Principibus, qui no-
 stra iussioni obediunt, Radero prolusio-
 nes ad Quint. Curt. cap. 6. Pined. de reb.
 Salomon. lib. 5. cap. 1. vt infra videbi-

mus, vel propriæ virtutis, ac gloriæ
 Maiestas, Plutarch. lib. 2. de fortun.
 Alex. Sunt, qui se Euergetas, hoc est, be-
 neficos vocitarint: Sunt, qui Calinicos, id
 est, Egregie Victores; Nonnulli Soteras, si-
 ue Seruatores; quidam Megalos, hoc est,
 Magnos, Sueton. in Caligul. cap. 35.

4 Ex his primus fuit Osiman-
 das, alias Osiris dictus, qui in Titu-
 lum Honoris assumpsit appellatio-
 nem Regis Regum, Diodor. Sycul. rer.
 antiquit. lib. 1. par. 2. Rex Regum Osi-
 mandas sum. Post Vcarum, & Miri-
 dem tenuit Ægyptiorum sceptrum
 Sesostris, qui etiã post Libiã, & Me-
 diam peragratas, Gangem transa-
 ctum, Afsiam sub actam, expugnatas
 Cyclades insulas, adiecit animum ad
 Imperium Orbis, & vt suarum vi-
 ctoriarum glorias aglomeraret, hunc
 5 Titulum sibi in Honorem erexit,
 Rex Regum, & Dominus Dominorum
 Sesostris, Dyodor. d. d. cap. 1.

6 Quo cognito aliæ Gentes il-
 lum Honoris Titulum Regis Regum,
 suis Regibus concessere, vt de Artax-
 erge, Efd. 1. Artaxerges Rex Regum,
 Hypocrat. Epist. 1. de Nabuchodo-
 nosore, Daniel cap. 2. Tu Rex Regum,
 de Parthis, Troianis, Orientalibus,

Judæis, Sueton. in *Caligul. cap. 5.* Plutarch. in *Pompeio*, Iul. Capitol. in *Sapore*, Estrab. *lib. 12.* Plin. *lib. 30. cap. 1.* Pined. *de reb. Splom. lib. 5. cap. 1. nu. 3.* Arnold. Clapmar. *de Arcan. rer. public. lib. 6. cap. 6.* Bodin. *de Republ. lib. 1. cap. 9.* De Sapore Persarum Regis, Tygrane Armaniorum, ex Plutarch. Pined. in *Iob cap. 1. vers. 1. num. 17.* De Chosroe, Nicephor. Calixt. *Eccles. Histor. lib. 18. cap. 21.*

7 Illa vero Ægyptiorum Regum Honorum ambitio, vna cū Imperio, ac ditio ad alios transijt, vt de Iob, & alijs Pined. in *Iob, dict. vers. 1. num. 18.* Præcipuè ad Assyrios, quare Salmanasar Senacherib (vt aliqui volunt) Assyriorum Rex victoriarum gloria motus, omisso Regis Regum Titulo Magni cognomé assumpsit, 4. Reg. 18. *Rex Magnus, Rex Assyriorum.* Et postea: *Audite verba Regis Magni, Isai. cap. 36.* Quo exemplo Nabuchodonosor Babyloniorum 2. post Victum Arphaxad Medorum Regem, illud etiam in Honorem accepit, Iudith, *cap. 3.* *Nabuchodonosor Regi Magno.* Sicuti & Assaerus Persarum, qui ob Imperij magnitudinem, obque factam omnem terram, & cunctas insulas maris tributarias, Esther, *cap. 1. & 10.* *Magnus* dictus fuit. Et *cap. 16.* *Rex Magnus Artaxerges, cap. 11. & 13.* Hypocrat. *dict. Epist. 1.* Gasp. Sanch. *Comment. in Daniel. cap. 2. num. 143.* Pater Alcazar in *Apocalyps. cap. 19. vers. 16.* *Comment. 1.* Ioseph. Stephan. *de Bello Sacro ad cap. 1.* *Machabæor. lib. 1. cap. 1. fol. 21.*

8 Quod cognomen vt inclitum, ac excelsum inditum excellentioribus Regibus, aut Principibus fuit, vt Salomoni, Alexandro, Antiocho, Ptholomeo, Mithridati, Ildephoso, Philippoque nostro IV. alijsque memoratis a Radero in *prolusion. ad Quint. Curt. cap. 6.* Pined. *de reb. Salomon. lib. 5. cap. 1. num.* Mendoza in *Viridar. lib. 1. per uigil. 3.* Petr. Gregor.

de republ. lib. 6. cap. 14. nu. 2. Theodor. Hoepin. *de iur. insign. cap. 21. num. 75.* Carol. Sygon. *de Occident. Imper. lib. 3.*

9 Alij tituli ex ipso principio diuersis Principibus in sui gloriam concessi sunt, vt de Aristide patet, qui ob morum sanctitatem Iulius cognominatus ab Athæniensibus: Artaxerges ob liberalitatem longi manus: Antiochus *Illustris* Phocion *Bonus* Cleomenes Spartorum Rex *Benefactor*: Antiochus *Æupator*. Ioseph. *antiquit. lib. 12. cap. 14.* Egesipus *de excidio urbis Hierosolimitan. lib. 1. cap. 1.* de quo late Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 2. cap. 11.* Petr. Gregor. *d. lib. 6. cap. 10.* Theodor. Hoeping. *de iur. insign. cap. 22. ex num. 157.*

10 Sed hi tituli, seu (vt melius dicam) hæc cognomina, non realia, vt titulus Regis fuerunt, sed personalia tantum, concessaque ob virtutem, ac maiestatem personalem.

11 Hæc de titulo honoris apud gentes dicta sufficiant; descendamus iam ad Romanorum vsum. Et quamuis de his Tacit. *lib. 15. Annal. dicat: Non erat notitia nostri apud suos, ius Imperij valet, inania transmittuntur.* Adhuc enim inter eos magnopere actum fuisse patet, apud Historiographos, de titulis honorum, vt videbimus.

12 Erat annus à mundi creatione 4430. post Troyæ euerfionem 414. quo gerebant. Imperij habenas etiam sub Regis nomine Arba Medorum, Macedonū Coenus, Ægyptiorum Bocherus; Athæniensium, Æschilius, Lydorum Ardifus, & in quo Amulio Tyrano Latinorum extincto restituto Numitori auorum regno: Romulus urbem Romanam condidit, in qua (& si cruore auito, & fraterno dicata) Thronum tenuit, præbuitque initium Romanorum regno, ei concesso, vt seruatum erat apud omnes Gètes, in titulum honoris, Regis nomine, quo decorati fuere sequentes Principes, vsque ad Tarquini superbi repulsam.

13 Anno ab vrbe condita CC. XLIV. ob tyrannidem à regimine electo Tarquino, Romini iureiurando adstricti fuere: *Neminem Romæ passuros regnare*, Liuius lib. 2. l. 2. §. *Exactis de Origin. iur.* vbi Corraf. & Anton. Faber, Camil. Borrel. *de præst. Reg. Cathol. cap. 31. num. 6.*

14 A quo tempore illud Regis nomen sic abolitum, sicque inuisum habitum, Sueton. *in Casar. cap. 79.* Lancelot. Conrad. *templ. iudicum, lib. 1. cap. 1. §. 1. in princip. num. 5.* Carol. Sygon. *de antiquit. iur. Ciuil. Romanor. lib. 1. cap. 6.* Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 2. cap. 1. num. 38.* Vt de illo mentio non fuerit toto Reipublicæ curriculo, Liu. *dict. lib. 2. Aufert hic Regium nomen. Et lib. 27. Regium nomē alibi Magnum, Romæ intolerandum esse. Supra Glos. 4. num. 22.*

15 Extunc pro tuenda libertate, proque non admittenda Potestate Titulo Regis à Romanis sic actū est, vt incredibile videatur, quantas populus dimicationis, quanta bella suscepit, quantum sudoris, quantumque sanguinis effuderit, de quo audi Sygon. *dict. cap. 6. Siquidem, & cū Por-sena Rege, & cum Latinis populis Tarquinios exules reducentibus, & cum Pœnis, cum Cimbris, & Teutonibus, & alijs infestissimis exterarum Gentium populis armis sepe acerrime decertauit. Sp. vero Castum, Sp. Malium, & M. Manlium, & Catbilina socios Ciuet Romani, extremo etiam suplicio affecit.*

16 Sed cū omnis status sub perpetuo motu consistat, & nihil sit mutationis expers, immo omnia debeāt nasci, crescere, & extinguī, Senec. *in Hercul.*

Aeternum fieri nihil

Quod natum est, poterit mori.

Quid.

Nihil est toto quod perstet in Orbe

Cuncta fluunt, omnisque vagans

Firmatur imago.

Ipsi quoque assiduo labuntur tempora

motu.

De quo latè Lyps. *lib. 7. de Constant. cap. 16.* Bessold. *dissertat. de Republ. ca-ran. cap. 1.*

17 Romana Respublica, vt omnia alia, magnitudine sua decrescens, libertatem, quā per Senatores, Consules, Dictatores, Prætores seruabat dominante Sylla concussam, Cæsare labefactatam, sub Augusto euersam vidit, taliter, vt Monarchicum Imperium totis viribus recusatum, voluntate Patrum, sub Octauio susceperit.

18 Quod eleganter exprimit, Paul. Oros. *lib. 6. cap. 1. Romanumque Imperium, assumpto pauperrimi status pastore fundauit. Hoc per Reges, & Consules, diu prouectum, postquam Asia, Africa, atque Europæ potitum est: ad unum Imperatorem, eundemque fortissimum, Clementissimum cuncta sui ordinatione congescit.*

19 Omisissis verò, quæ ex Oros-cij verbis deduci poterant, notatu dignum est non dixisse Oros-cium ad unum Regem, sed ad unum Imperatorem.

20 Iulius enim Cæsar non immemor iuramenti Romanorum, facti Consulatu Iunij Bruti, nomen Regis, tamquam Romanis inuisum recusauit (exemplo Scipionis, Liu. *lib. 27. Cir-*

21 *cunfusa inde multitudo Hispanorum, & ante deditorum, & pridie captorum, Regem eum ingenti consensu appellauit. Tunc Scipio silentio per præconem facto, sibi maximum nomen Imperatoris esse dixit, quo se milites sui appellassent, Regis nomen, alibi Magnum, Romæ intolerandum esse) Sueton. *cap. 79.* Conrad. *templ. iudic. lib. 1. cap. 1. §. 1. num. 5.**

22 Potestatemque ei decretam Imperatoris Titulo accepit, Sueton. *in Iul. Casar, dict. cap. 79.* vbi Cassaub. Cicer. *Philipp. 2.* Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 1. cap. 2.* Bullenger. *de Imper. Romanor. lib. 1. cap. 7.* Pancirol. *lib. 1. variar. cap. 2.* Petr. Gregor. *lib. 6. de Republ. cap. 9. & 10. num. 7.* Lelio Zechio *de Princip. lib. 1. cap. 2. num. 6.* Thob. Paurmeist. *de iurisdic. cap. 7.*

Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 2. cap. 1.*
Theod. Hoeping *de iur. insign. ca. 22.*
num. 53. Ioan. Harprect. *Proem. instit.*
in Epigraph. num. 14.

23 Quod factum fuisse à Iulio, notant Scribentes, tam ex plausibilitate nominis, Ioan. Valtrin. *de re militari, lib. 7. cap. 1.* Æguin. Baron. *l. 1. de 24 constitut. Princip. quam ex eo, quod Romani Imperatoris nomine, ac Titulo suos honorabant Consules, Liu. lib. 27. Ad En. & P. Cornelios Imperatores Romanos, Cæsar, lib. 4. de bell. Ciuil. de Scipione loquens: Se se Imperatorē appellauerat, Liu. dict. lib. 27. Plin. in Panegy. Vident enim Romanum Ducem, vnum ex illis veteribus, & priscis, quibus Imperatorium nomē addebant, Alex. ab Alex. *dier. gen. dict. li. 1. cap. 2.* vbi latè Tiraq. Pancir. *dict. cap. 2.* Bullenger. *dict. cap. 7.* Theod. Hoeping. *dict. cap. 22. nu. 52.* Ioan. Harprect. *in Proem. instit. in Epigraph. num. 14.* Petr. Greg. *dict. lib. 6. cap. 9. num. 4.* Ioan. Valtrin. *dict. lib. 7. cap. 1.* Ayala *de iure bello, lib. 2. cap. 2.* Godoc. Stauuech. *in Veget. lib. 2. ca. 5.* Anton. Augustin. *antiqu. t. Dialog. 10.**

25 Hinc ortum, vt Romanorum Principum Titulus Honoris ex Senatus-Consulto Imperatoris esset, Suet. *in Cæsar. cap. 76.* Tacit. *1. Annal. vbi Lyps. n. 20.* Petr. Greg. *dict. cap. 9. n. 5.* & *Syntagn. lib. 18. cap. 2. num. 10.* Alex. ab Alex. *dict. cap. 2.* Æguin. Baron. Claud. Claciu. Hott. *in Proem. instit.* Ioan. Harprect. *dict. num. 14.* Redin. *de Maiest. Princip. verbo Imperatoriam Maiestatem, Conrad. templ. iudic. lib. 1. cap. 1. nu. 4.* Ioan. Lymn. *dict. li. 2. cap. 1.* Steuuech. *ad Veget. lib. 2. cap. 9.* Theod. Hoeping. *dict. cap. 22. nu. 55.* Pancirol. *variar. dict. cap. 2.*

26 Iulio Cæsare extincto cum omnia, ac summa rerum in Octauium cederent, Tacit. *lib. 1. Annal. Imperiū accepit sub nomine, & Titulo Principis, Sueton. in August. cap. 31. & 53. Quid Fastor.*

Principis ille tenet.

27 Arnold. Clapmar. *de Arc. ver. public. lib. 6. cap. 6.* Theod. Reinring. *de Regim. Secular. lib. 1. clas. 1. cap. 1. num. 24.* & si cognomen Cæsaris haberet. à testamento Iulij, Paul. Oros. *lib. 6. cap. 18.* Octavianus, qui testamento Iulij Cæsaris avunculi, & hereditatem, & nomen assumpserat, Sueton. *in Octau. August. cap. 7.* vbi Cassaubon. & Philip. Beroald. Lorin. *Comment. Apostol. cap. 25. vers. 21.* 28 (De quo nomine Cæsaris, & quibus competat Sueton. *in Cæsar. cap. 20.* Bald. *Proem. Dig. stor. n. 23.* Cagnol. *num. 57.* Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 1. cap. 9.* Restaur. Castald. *de Imperat. quest. 41.* Theod. Reinring. *dict. lib. 1. clas. 3. cap. 14. ex num. 24.* Frederic. Vvendel. *Instit. Poli. ic. lib. 2. cap. 32. thes. 3. in explicat. num. 4.* Lymn. *de iure publ. lib. 2. cap. 1.* Bullenger. *de Imperat. Roman. cap. 9.* Hoeping. *cap. 22. num. 59.* Ioan. Harprect. *lib. 1. instit. in 29 Epigraph. num. 24.*) elatione Potestatis, & victoriarum gloria commotus, alijs Titulis, ac nominibus Illustrioribus proprie, & ei priuatiue competentibus decorari flagrantissime concupiuit.

30 Illa enim motus (elatione inquam) proposuit, vt Quirinus, exemplo Romuli cognominaretur; Dionys. *lib. 45.* Sueton. *in Octau. cap. 7.* Simon Scharder. *in Lexicon, verbo Augusti, quo illum decantauit Virgil. Georgic. lib. 3.*

Victorisque arma Quirini.

Vbi Ioan. Amayen, & Cerd. Cagnol. *in Proem. Digestor. num. 81.* seu Romulus, vt ex Corraf. *lib. 3. Miscellan. cap. 2. num. 6.* Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 2. cap. 1. num. 32.*

31 Sed cum de eo actum fuisset in Senatu, & si iam, vt Tacit. *notat. l. b. 1. Roma ruere in seruitium Consules, Patres, & Eques.* Adhuc cum agnoscerent illud nomē (Quirini inquam) in violatum esse, partim, ne Sacra cō-

mu-

munia fuissent, partim, ne Octauij voluntas violaretur. Cum iam iam, vt Tacit. eod. lib. 1. *Omni, exuta qualitate iussu Principis, aspectare, cognomé Augusti amplius, ac Illustrius habitum, ei Munatij Planci sententia, decretum* 32 fuit, Sueton. in *August. cap. 7.* vbi Castaubon. Beroald. Paul. Orosc. lib. 6. c. 20. Dionys. lib. 43. Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 3. cap. 18.* Petr. Gregor. de *Republ. lib. 6. cap. 10. num. 9.* & lib. 18. *Syntagm. cap. 2. nu. 12.* Camil. Borrel. de *præstant. R. g. Cathol. cap. 21. nu. 11.* Restaur. Caetald. de *Imper. quæst. 41.* Ioan. Lymn. *dict. lib. 2. cap. 1. num. 33.* Freder. Vvendel. *Institut. Polit. lib. 2. cap. 32. thes. 3. in explicat. num. 4.* Bulleng. de *Imperat. Roman. lib. 1. cap. 7.* post Accurs. & Scribentes *Proæm. institut. Ioan. Harprect. lib. 1. Instit. Epigraph. num. 54.* Schard. in *Lexic. verbo Augustus,* Theod. Hoeping. de *iur. insign. cap. 22. ex num. 54.* Ouid. *Fastor. 1. Lorin. comment. in Act. Apostol. cap. 25. vers. 21.*

Et tuus Augusto nomine dictus auus.

33 Hoc Augusti cognomé haud extinxit ambitionem voluntatē Octauij: sic enim fuit Honorum auidus, gloriæ cupidus, vt illud sibi in Titulum Honoris concessum à Patribus voluerit, ac fecerit (eo motus, quod notauit Plin. in *Panegy. Vt nomine Augusti admonemur eius, cui primum dicatū est*) vt communis Titulus Honoris fuisset Imperatoribus successoribus; Augustique dicerentur, qui ad culmē Imperij ascēderent, Bald. *Proæm. Digestor. num. 26.* vbi addit. Cagnol. num. 82. Scharder. in *Lexic. verbo Augusti dicuntur,* Alciat. 1. *Mathematicus, C. de excusat. artificio.* Petr. Gregor. lib. 18. *Syntagm. cap. 2. nu. 12.* Late Alex. ab Alex. Lymn. Bulleng. Hoeping. & adducti num. 32.

34 Ex eo vsitatum inuenimus, vt ad designandam summam, & Supremā Dignitatem, ac Imperiū assume-

retur illud nōmen *Augusti, Ægesip. de excidio Urbis Heros. ymitana, cap. 15.* Et ideo Augustum apud eos nomen est Imperij, Schard. *Lexic. dict. verbo Augusti cognomen,* Caet. *de h. quæst. 41.* Theod. Reinling. de *Potest. Secular. lib. 1. clas. 3. cap. 4. ex num. 2.*

35 Ipsa ambitio induxit, vt neque Augusti Titulo satiat fuisset; immo, & insane nomen Diui appetijt, & accepit, 1. 2. 9. Deinde Cornelius, ff. de *orig. iur. de quo Bulleng. lib. 1. de Imperat. Roman. cap. 10.* Schard. in *Lexic. verbo Diui,* & verbo *Diuos,* Adā Contrem. *Politi. lib. 7. ca. 4.* siue quia exemplo Alexandri se Deum dici, ac coli voluit, Tacit. 1. *Annal. N. bi Deorum Honoribus relictum, cum se templis, & effigie numinum per flamines, & Sacerdotes coli voluit,* vbi Lyps. num. 78. 36 in quo mirabile fuit templum in Colina Tarraconensi structam Augusto; petentibus Hispanis, Tacit. *dict. lib. 1. vbi Lyps. num. 266.* Vide latè tradita a Bulleng. de *Imper. Roman. lib. 1. cap. 13.* Adam Contzem. *Politic. lib. 7. cap. 5.* Demster. *antiquit. lib. 3. ca. 18.* vbi Rosin. in *Paralypom.* Siue, quia iustitiam accepta Potestate colebat, vt ex Ildēdorp. refert Schard. de *verbo Diuos,* & ob id Diuus habendus.

37 Nec hoc Diuinitatis Honore detentus fuit, licet enim steterit euerfor Romanæ libertatis, Titulo Patris Patriæ eā denominari voluit, Sueton. in *eum, cap. 58.* Corral. de 9. *Novissimè, nu. 4.* Gutther. de *offic. Do n. Augusta, lib. 1. cap. 40.* Bulleng. de *Imperat. lib. 1. cap. 7 & 8. & 22.* Theod. Hoeping. de *iure insign. cap. 22. a num. 65.* Adam Contzem. *dict. lib. 7. cap. 5.* Rosin. *antiquit. lib. 7. cap. 12.* Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 2. cap. 11.* Ouid. lib. 1. *Fastor.*

Salve, Pater Patriæ, tibi plebs, tibi Curia nomen

Hoc dedit, hoc dedimus, nos tibi nomen eques,

38 Succesit post Tyberium, Octavius, Caligula, & vna cū Imperio ambitiosam, non contentus accepit voluptatē, taliter, vt Augusti cognomine arripuerit *Pij*, & *Optimi* Titulum, & alios Sueton. *in eum* cap. 22.

39 Ex quo sequentes Imperatores minoris habito cognomine Augusti, quia Imperij signum reale erat, & cōmune omnibus Imperatoribus, alia amauerunt Illustriora nomina propria, Dyon. *lib. 53*. Corras. *l. 2. §. Nouissimè*, num. 5. *de orig. iur.* Hoepin. *dict. cap. 22. num. 64.* ac ambitiosa, vt Domitianus, qui Dominus, & Deus nominari decreuit, Sueton. *in Domitian. cap. 13*. De quo inuehit in ambitiosos Principes, Tert. *in Apolog. c. 34*.

40 Laborauit inter alios ipsa ambitiosa voluptatis febre Trajanus (qui ob pomposam, & multi vagam Titulorū seriē ab eo muris, ædibus, & ædificijsque publicis inscriptam Herba paretaria dictus fuit) qua mor-
41 tus, credens *Optimi* nomē datum à Patribus ex Appolinis præcepto P. Scipioni Nasicæ, *l. 2. §. de orig. iur. Liu. lib. 29. Plin. lib. 7. cap. 4. D. Aug. de Ciuit. Dei, lib. 1. cap. 29. Valer. Max. lib. 8. cap. 16. Volat. li. 29. cap. de Legislatorib. Ioan. Oros. dict. l. 2. num. 103. Schard. Lexic. verbo Optimi, Alex. ab Alex. dier. gen. li. 2. cap. 11.* Existimāsq̄
42 quē Illustrius esse nomine *Augusti*, illud adamauit, decretūque ei fuit à Senatu, Plin. *in Paneg. Adoptauit te Optimus Princeps in suum, Senatus in Optimi nomen. Hoc tibi tam proprium, quam paternum, nec magis diffinitè, distincteque designat, qui Trajanum, quā qui Optimum appellat, vt olim frugalitate Pisones, Sapientia, Lelij pietate Metelli monstrabantur, quæ simul omnia vno isto nomine continentur: nec videri potest Optimus, nisi qui est omnibus Optimis in sua cuiusque laude præstantior. Merito tibi ergo post cæteras appellationes hæc est addita, vt maior. Minus est enim Imperatorem, & Casarem, & Augustum, quam quibus Imperatoribus, & Cesaribus, &*

Augustis esse meliorem. Ideoque ille parens beminum, Deorumque Optimi, prius deinde Maximi nomine collitur, quo præclarior laus tua, quam non minus constat Optimum esse, quam Maximum.

43 Quo etiā vsus fuit Seuerus, vt in *l. Amuneribus, & l. seq. de vacat. muner. l. Cū tabulis, ff. quibus, vt indign. l. Iuris peritos, ff. de excusat. tutor. Contz. Politic. dict. lib. 7. cap. 5. Ioan. Lymneo de iure public. lib. 4. cap. 7. num. 59. Stevuech. ad veget. lib. 2. Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 22. num. 66. Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 2. cap. 11.*

44 Ex hoc voluptatis fonte profluxerunt flumina, quæ non tantum irrigarunt; immo inundarunt Titulis, Nominibus, Cognominibus Vocibusque ambitiosis omniū Principum aulas, Hieronym. *Offor. lib. 1. de glor. Nullum esse scelus immane, nullum facinus impium, nullam Sectam pestilentum, nullum Reipublicæ turbulentum motum, qui non ab appetitu glorie nascatur*, Eduard. Vveston. *de triplic. homin. offic. lib. 2. cap. 10. & 11.*

45 Præcipue si recolimus Titigranem, Cyrum, & Darium se confanguineos Deorum appellantes: Sapporem fratrem Solis, & Lunæ; Caium Latialem Iouem: Antiochum Deum, Manuelem Governatorem à Deo, Athilam filium Nembroth: Basilium I. Moscobitarum Magnum Dei cubicularium, Theodoricum, Victorem, Triumphatorem bono Reipublicæ natum, Custodem libertatis, Propugnatorem Romani nominis, Dominatorem Gentium, Carol. Sygon. *de Occident. Imper. lib. 16. Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 2. cap. 12. Maximil. Sandeu. Mund. salax, Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 22. num. 90. & 91. Camil. Borrel. de præstant. Regis Cathol. cap. 47. num. 7. & 25. Eduard. Vveston. dict. cap. 11. Bodin. de Republic. lib. 1. cap. 9. Georg. Schomborner. lib. 1. Politic. cap. 26. Bessold. Thesaur. præct. litt. T. num. 24.*

46 Quibus, vt credimus, recogni-
tis ab Adā Contz. *Politic. lib. 7. cap. 4.*
45. dixit (& si omisso Liuiō lib. 30.
Africanum cognomen militaris prius fa-
uor, an popularis aura celebrauerit, an
sicuti felicitis Salla Magnique Pompei
Patrum memoria captum ab assentatione
familiari sit, parum compertum habeo)
Honorum Titulos, cognominaque
originē habuisse ab ambitione Prin-
cipum, & adulatione subditorum,
Tacit. lib. 1. Annal. Multa Patrum in
Augustam adulatio; alij Parentem, alij
Mutrem Patria appellandam, plerique vt
nomine Caesaris adscriberetur Iulia filius
concesserant, Marcial. lib. 10. Epigr. 72.
Erustra blanditia venit ad me
Attritis miserabiles labellis
Dicturus Dominum.
Theod. Hoeping. dict. cap. 22. num.
433. & 158. Maximil. Sander, mund.
fāla, Petr. Gregor. de Republ. lib. 6.
cap. 11. Zechius de Princ. lib. 1. cap. 2.
num. 9. Eduard. Vveston. lib. 2. de tri-
plic. homin. offic. cap. 10. & 11. Ioan. Ia-
cob. Speidel. Hstor. iurid. Polit. litt. T.
num. 12. Bessold. thes. pract. litt. T. nu.
14. Steph. Giazi, de Ciuil. conuersat.
lib. 1. Arnold. Clapmar. de Arcan. rer.
public. lib. 6. cap. 4. Præcipuè Græco-
rum, Iacob. Gretser. in Codin. lib. 3.
cap. 14. §. 5.

47 Quod exemplo Athæniensium, & Romanorū probat Cassaub.
animaduers. in Athæneum, lib. 6. cap. 14.
Narrat enim tantam repente in Athæ-
niensium publicis moribus factam esse mu-
tationem, vt qui fuerant acerrimi modo
libertatis vindices, in fœdissimam, &
turpissimam Regum adulationem sint
prolapsi. Miratur Athæneus non sine cau-
sa hanc in eo populo instabilitatem, tan-
tam, & ingeniorum deprauationem: Sed
quid hoc miretur in Athæniensibus popu-
lis tumidi semper animi, veritas quā Mag-
ni: Cum Romanis illis terrarum Dominis
id ipsum videas usu venisse longe mibi in-
imstat a Republica Historiam apud Dio-

nem, & Historicos alios, rem stupore dig-
nam inuenies, quomodo ferox ule, & su-
perbus populus, postquam semel iugum
collo recepit, sedit, ac tetra adulatione
Principum omnes alias Gentes longo in-
teruallo superarit.

48 Sed quamvis supradicta ex
Contzem, & Cassaub. vera sint, Ti-
tulique Honorū (Proh dolor!) adu-
latione, & ambitione augeantur, aut
vilipendantur, taliter, vt Nobilium
Titulo non sint contenti, vel infe-
rioris subscilij homines, Speid. Bes-
fold. Hoeping. dictis in locis, Petr.
Gregor. Tholosan. *de Republ. lib. 6.*
cap. 14. Iacob. Drac. de iur. Patr. lib. 2.
cap. 2. de Titulorum abusu. Adhuc ta-
49 men dico Dignitati, ac Potestati
concessos, vt Regis, Imperatoris, Augu-
sti, Caesaris, legitimos Titulos esse, nec
prouenire à vitiosa, ac turpi origine
ambitionis; sed à necessario iure, Su-
premoque Arcano Maieftitico, Lā-
prid. *in Seuer. Augustus: Primus*
est huius Author Imperij, & in eius om-
nes velut quadam adoptione, aut iure he-
reditario succedimus, Inuicti, ac Pij Ti-
tulos.

50 Eiusdem qualitatis esse fa-
teor nomina (vt ex Herculis Alcei
ab Argiuis dato ob Dracones fran-
gulatos, Diodor. Sycul. *rer. antiquit.*
li. 4. c. 2.) Cognominaque ex virtute
personali, ac gloria parta, Volater-
ran. *lib. 30. cap. de Nominibus, Ossor.*
lib. 1. de glor. Virgil. lib. 6. Aeneid.

Syluius Aneas pariter pietate, vel
armis Egregius.

Vt Liuius de Quint. Fabio, cui Ma-
ximi cognomen à populo ob virtu-
tem datum, *lib. 9. Carol. Sygon. de no-*
minib. Romanor. cap. 2. Franc. Patric.
lib. 6. Instit. Reipubl. tit. 7. Petr. Greg.
lib. 6. de Republ. cap. 14. Theod. Hoe-
ping. de iur. insign. cap. 22. num. 74. &
78. Petr. Faber lib. 3. Semestr. cap. 16.
Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 1. cap. 9.
Lellius Zechius de Princ. lib. 1. cap. 2.

num. 8. Valdes de Dign. Hispan. cap. 17.
num. 16. & 17. Contzen. Politic. lib. 7.
cap. 4. §. 1. Pined. de reb. Salomon. lib. 5.
cap. 1. num. 3. Lorin. in Actib. Apostol.
cap. 10. vers. 10. Griser. de Cruc. lib. 2.
cap. 38.

51 Sicuti concessum Methello
Numidici à Numidia; Scipionibus Af-
fricani, Asiatici, & Numantini à Su-
perata Africa, subacta Asia, & do-
mita Numantia, Liu. lib. 30. Primus
certe hic Imperator nomine victa a se
Gentis est Nobilitatus, Ferret. de re mi-
litar. tract. de militar. iustit. num. 10. de
quolatè Alex. ab Alex. dier. gen. cap.
11. Petr. Gregor. de Republ. lib. 6. cap.
10. Theod. Hoeping. dict. cap. 22. ex
num. 157. Brisson. de formul. lib. 8. fol.
733. Anastasio Imperatori, Dioscori,
quod pupillis oculorum fuisset dis-
similis: Constatino Pogonoti, ob pro-
missam Barbam, vt in eos Zonaras.

52 Antonini pietas inter Ro-
manos induxit, vt à Patribus, & po-
pulo Pius diceretur, à quo tempore
Pij nomen in Titulum Honoris ac-
cepere Imperatores, Iust. in Nouell.
78. Vt liberti de cetero, cap. 5. Sicut enim
Antonius Pius cognominatus, ex quo etiã
ad nos appellatio hæc peruenit, Petr.
Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 10. n. 10.
Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 1. cap. 2.
Theodor. Hoeping. de iur. insign. dict.
cap. 21. num. 132. Ioan. Harprecht.
Procem. instit. in Epigraph. nu. 44. Con-
trem. dict. cap. 4. Nicol. Aleman in
Histor. Arcan. Procop. fol. 72. Carol.
Sygon. de Occident. Imper. lib. 2. Re-
staur. Caftald. de Imperat. quest. 2.
Henric. Salmut. not. in Pancir. tit. 29.

53 Sed ne immoremur, candide
lector, vide inscriptionem, seu Titu-
lum Procemij Institutionum, vbi
Iustinianus enumerat Honoris Ti-
tulos, tam Reales, quam personales,
quibus Imperatoria Maiestas deco-
rabatur: illos equidè, & ab aliquibus
Imperatoribus acceptos non ambi-
tiose, sed in Honorè Dignitatis, aut
Maiestatis personalis reperies; velu-

ti Gelsi, Clementis, Mansueci, Tranquilli,
Gloriosi, & alios de quibus Petr. Gre-
gor. de Republ. lib. 6. cap. 6. Adam Cõ-
trem. lib. 7. Politic. cap. 4. & 5. Panci-
rol. variar. lib. 1. cap. 2. Theod. Hoe-
ping. dict. cap. 22. d. nu. 72. Iusti enim
54 legitimi, atque necessarij sunt ad
Honorem, & gloriam superiorita-
tis, Restaur. Caftald. de Imper. quest.
47. traditus à Camil. Borrel. de præ-
stant. Reg. Cathol. cap. 46. num. 22. ex
D. Thoma, Eduard. Veston. de tripl.
homin. offic. lib. 2. cap. 10. & 11. non
ambitiosi, nec ab adulatione proue-
nientes.

55 Quapropter iustè ab Impe-
ratoribus in rescriptis; à Pontifici-
bus in constitutionibus; à Patribus
in Concilijs; à Doctoribus in tra-
ctatibus Reges, Principesque lauda-
ti, ac honorati sunt titulo, appella-
tione, seu honorificentia Nobilissimo-
rum inscriptio, l. Bonarũ, C. qui admittit
Sacratissimorũ Titulo de emendation. C.
l. cum Syllanianum, C. de his, quibus vt
indign. Authent. Ius iurandum quod præ-
stat ab his Clementissimorum, d. tit. de
emendat. C. l. Bene à Zenone, C. de qua-
drin. præscript. Religiosissimorum, l.
vnum ex familia, §. fin. de legat. 2. Sere-
nissimorum, l. Imperalis, C. de nupt. l. 2.
C. de iure domin. impetr. l. Competit, C. de
præscript. triginta annor. De quo post
Panzirol. Petr. Greg. Adam Contz.
Hoepin. Bald. adduct. n. 52. Restaur.
Caftald. de Imperat. quest. 2. Coter. de
Potest. Reg. par. 3. quest. 21. num. 17.
Ioan. Lymn. de iur. publ. lib. 2. cap. 6.
num. 31. addit. ad lib. 2. append. cap. 6.
num. 9. Et quamuis Ioan. Ferald. de
iurib. & Priuileg. Reg. Francor. num. 6.
dicat hos Titulos præcipuos Re-
gum Francorum esse; Gothici tamè
illis decorantur, causa suæ Supremæ
Maiestatis ab ipsa prima periodo
Regni, vt de Titulo Nobilissimo-
rum, patet in exhortatione ad Prin-
cip. in Collect. Concilior. Loais.

56 Clementissimorum, vt appella-
tur Recifunthus in Concilio Emeritensi

in princip. & Can. 8. & 23. Syfenand. in Concilio Toletan. 8. in princip. & Concil. Toletan. 9. Can. 17.

Gloriosissimorum dato Ariamiro, Concil. Brachar. 1. in princip. & Concil. Brachar. 2. in princ. Recaredo, Concil. Toletan. 3. in fine, apud Lodif. fol. 214. & Can. 14. Chintilæ, Concil. Toletan. 5. in princip. Concil. Toletan. 6. Can. 1. & 19. Recesuintho, Concil. Tolet. 8. Can. 13. Et Ildephonso Imperatori, Loais, in Concil. apud Lucum, fol. 144. Mironi Regi in Synodo Bracharensi 2. in princip. Ægicæ, Concil. Toletan. 16. Can. 8.

Religiosissimorum, Recaredo in Concil. Tolet. 3. in princ. Syfenand. Concil. Tolet. 4. in princ. Concil. Tolet. 6. Can. 2. Eruigo Concil. Tolet. 13. Can. 13.

Pysissimorum ipsi Recaredo in edict. confirmat Concil. Tolet. 13. apud Loais fol. 224. Concil. Barcinon. in princ. Anton. August. Dialog. 7. antiquit.

Christianissimorum Recaredo concessio, Concil. Tolet. sub Recaredo in princip. Chintilæ, Concil. Tolet. 6. Can. 19. Loays. in not. ad Concil. 14. fol. 655. Beret. lib. 2. cap. 27. Roder. lib. 2. Histor. cap. 17. Garibay, lib. 8. ca. 27. Valdes de Dignitat. Regis, cap. 13. cap. 15.

Y EN EL REMATE DE ELLA NO SE DIGA mas que, Dios guarde.

SVM MARI VM.

- 1 Salutationis formas varias fuisse.
- 2 Salutatio Hebraeorum bene agere; Latinorum salutem, 3.
- 4 Salutatio vel a veniente facta, vel a recedente.
- 5 Salutatio venientis Ave, & Salve, 6.
- 7 Salutatio recedentis vale.
- 8 Salutatio oscularis, 9. a Persis inventa, 10. a Romanis accepta, & Hebrais, 11.
- 12 Osculari Honorificum, ac reuerentiale.
- 13 Osculandi ceremonia, vel in ore, ge-

Excellentissimarum Syfenando, Concil. Tolet. 4. Can. 65. Chintilæ, Concil. Tolet. 5. Can. 9. Vyambe in Concil. Tolet. 11. in princ. & Can. 5. Eruig. Loays. in not. ad Concil. Tolet. 14. fol. 5. 6. & 7. Roman. Republ. de. et Mundo, lib. 4. cap. 26.

Orthodoxorum Chintilæ, Concil. Tolet. 6. Can. 1. Recesuintho, Concil. Tolet. 8. in princ. Eruigio, Concil. Tolet. 12. in princip. Ægicæ, Concil. Toletan. 16. in princip.

Celsituarnis Recesuintho in l. edita, in Concil. Toletan. 8. apud Loays. fol. 445. Eruig. Concil. Toletan. 12. 12. 121. l. de confirmat. Concil. Ægycan. Concil. Toletan. 17. in princip.

Serenissimorum Chindafuintho, Concil. Tolet. 7. in princip. Recesuintho, Concil. Tolet. 8. in princip. & Can. 13. & in decreto eiusdem Concilij apud Loays. fol. 444. & in not. Loays. ad Concil. Toletan. fol. 475. & in Concil. Toletan. 9. Can. 17. Concil. Emeritan. in princ. Eruig. Concil. Toletan. 12. in princip. & Can. 3. & in l. de Confirmat. Concilij Toletani 14. in princip. Ægicæ, Concil. Toletan. 15. in princip. Concil. Tolet. 6. in princip. & Can. 8. & 11.

nu, manu, pede, aut purpura.

- 14 Osculari manus erat signum reuerentia.
- 15 Besolas manos; reuerentia verbalis apud Hispanos, Italos, & Germanos.
- 16 Salutatio Epistolaris exequebatur, vel in principio, vel in calce, ex Luciano, 17.
- 18 Salutatio Epistolaris inter Hebraeos, Babylonios, & Ægyptios facta verbo Salutem.
- 19 Inter Romanos: Si vales, bene est.
- 20 Salutatio Romanorum Salutem, & 21.

- 22 *Salutatio in calce Epistolarum facta verbo vale, 23. vel habeto.*
- 24 *Salutatio Epistolaris indistincte facta appposito, verbo Salve, & vale.*
- 25 *Extensa ad alia, secundum Scribentium affectus.*
- 26 *Salutationis firma oriuntur ex animo Scribentium.*
- 27 *Salutatio Epistolarum familiarium inter Hispanos: Dios guarde.*
- 28 *Salutatio Epistolarum Regibus misarum qualis, & apud antiquos, 29.*
- 30 *Salutatio Regia communis facta ex adalantium affectu.*
- 31 *Ambitio subripit Honores indebitos.*
- 32 *Oscularis salutatio communis effecta, 33. Ideo prohibita à Tyberio.*
- 34 *Valedictio apponenda in Regijs Epistolis: Dios guarde la Catolica persona.*
- 35 *In familiaribus: Dios guarde.*
- 36 *Rex tenetur ex officio, ne iura Maiestatica vulgentur.*
- 37 *Salutatio: Dios guarde la Persona de V. Mag. orta ex illo principio, ex quo vota pro salute Principum est priuatiua Regum, 41. Regalis, 42. Gemela Maiestatis, 47. Tam verbis, quam scripto, 44. In communicabilis alijs, & si Supremis Iuribus perfulsis, 45.*
- 38 *Acclamatio: Viua el Rey.*
- 39 *Salus Principis curanda, 40.*

DE VALEDICTIONE IMPONENDA IN
Epistolis Regibus scribendis.

GLOSSA SEXTA.

Varias fuisse ab antiquis temporibus, antequam Romanorum ortum salutandi formas, & secundum temporum vicissitudinem diuersos exequendi salutationis modos, ex Lutiano in *Apologia pro eo, quod inter salutandam verbo lapsus fuerat*, Senec. de *benef. lib. 6. cap. 34.* Aul. Gel. noct. *attisar. lib. 16. cap. 5.* Cassan. *Cathal. gler. mund. par. 2. consd. 10.* Lelio *Visciola horar. se. ccessuar. lib. 17. cap. 13. & 14.* Petr. Gregor. *syntagm. lib. 8. cap. 8. ex num. 8.* Henric. Salmut. in *not. ad Pancirol. tit. 46.* Ioan. Iacob. *Speidel. not. ab. iuridic. Histor. Politic. litt. G. num. 49.* Laurent. *pignor. de seruis. fol. 124.* Mendoc. in *viridan. lib. 8. Saturnal. deca. 5. cap. 5.* Bonifac. *Histor. Ladric. lib. 7. cap. 50.* Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 8. cap. 19. & lib. 5. cap. 24.* Cassaub. *animaduers. in Athenaeum, lib. 6. cap. 14. & 15.* Bulleng. de *Imper. Roman. lib. 1. ca. 16.* Adā Contz. *lib. 7. Politic. cap. 15.* Post hæc scripta *Pegas comment. ad ordinat. Por-*

tugal. ad Procem. glos. 2. Philip. *Beeroald. ad Sueton. in August. cap. 27. fol. 194.* Briffon. de *formul. lib. 8. Gueuar. Epistol. 2. par. letra al Obispo de Palencia: Quia ab omnibus cognitum, salutationem necessariam ad conciliationem animorum, inductionem amicitiae, & designationem desiderij, Abulens. in Rub. cap. 2. quest. 7.*

2 Inter quas, vt ex ipsis Doctoribus patet, principalior verbalis visitata inter Hebræos, *Benedictus, 1. Reg. cap. 15. vers. 13.* vbi *Gasp. Sanch. nu. 6. seu bene agere*, inter Latinos *3 Salutem*, *Lucian. dict. Apolog. ex Div. Hieronym. in Matth. cap. 10. ex Iansen. Anton. Velazq. in Epistol. Pauli, ad Philippens. cap. 1. vers. 2. num. 2.* *Erasmo de conscrib. Epistol. cap. de salut. Laurenc. Beierlinch theat. vite hum. litt. C. verb. Epistol. Lorin. Psalm 40. vers. 16. & latius in Act. Apostol. cap. 15. vers. 24. & 29. Auil. cap. Prator in Procem. verb. Salud.*

4 His suppositis prænotandum est,

est, salutationes exequi inter præsentes, vel à veniente, vel à recedente; venientis enim erat *Aue*, D. Matth. cap. 26. & cap. 27. Marc. cap. 15. Luc. cap. 1. Ioan. cap. 19. Cicer. Epist. ad Attic. lib. 10. Epist. 11. Senec. dict. lib. 6. cap. 34. Martial. lib. 3. Epigr. 95.

Nunquam dicis Aue.

Sydon. Apollin. Carm. 24.

Nostro dicis Aue.

Auson. in Epist. 16.

Aue, atque salue plurimum.

6 Et Salue, 2. Reg. cap. 20. Salue, mi frater, Plaut. Trinū, Act. 1. Scen. 2. vers. 10.

O amice, Salue, atque aequalis mihi ut vales.

Megarionides M. F. & tu ad epol Salue Calides.

Et Act. 4. Scen. 4. vers. 52

Et Salue, & Saluum te venisse gaudeo.

Virgil. Aeneid. 5.

Salue Sancte Parens.

Et lib. 11.

Salue aeternum mihi Maxime Palla.

Saluere, Lucian. in Apolog. Plaut. in Trinū, Act. 1. Recedentis vero Vale, Tobias cap. 5. Fecit Tobias vale patri suo, Machab. or. 2. Pater Gasp. Sanch. 4. Reg. cap. 6. num. 24. Plaut. Pseudol. Act. 1. Scen. 1. vers. 71.

Nunc ego te experiar, quid ames, quid simules, vale.

Martial. lib. 5. Epigram. 67.

Sape salutatus nunquā prior ipse salutas. Sic erit aeternum Pontiliane Vale.

Vbi Rader. Virgil. Aeneid. dict. lib. 11.

Aeternumque vale.

7 Ac valere Lucian. dict. Apolog. Sueton. in Galva cap. 34. Mane Sasve re, vespere Valere, Mendoc. dict. decad. 1. 5. cap. 5. & decad. 3. cap. 7. Rosin. antiq. lib. 5. cap. 39. Nicolaus Perot in Marc. Epigram. 44. verbo Si quid valent, ex Dione, Petr. Fabr. lib. 1. Seme. str. cap. 15. Philip. Beroald. in Sueton. cap. 52. in Octau. August. & in Tyber. cap. 72. & in Galb. cap. 4. Brisson. de formul. dict. lib. 8. latè Lorin. in Act. Apostol. cap. 15. vers. 23. Freder. Tauboni. in Plaut. captè iusi Act. 3. Scen. 5. & in Mole Star. Act. 3. Scen. 3.

8 Post illam verbalem salutationem inductum, ac feruatum inuenimus, ut qui occurrerent, oscularentur, in humanitatis, vrbانيتatis, ac benevolentiae signum, qualiter de Iacob osculante Rachel, patet Genes. cap. 27. Osculatus est eam. Esau, Iacobem, Genes. cap. 33. 2. Reg. cap. 24. Osculatusque est Rex Abfalon, Ioab, Amasam, 2. Reg. cap. 2. Salue mi frater, & tenuit manu dextramentum Amasa, quasi osculans eum. De Maria Magdalena, & Iuda, Luc. ca. 7. Virg. Aeneid.

Cum dabit amplexus, atque oscula dulcia figet.

9 Hic mos, & si à Persis deductus, Strabon. lib. 15. Herodot. lib. 1. Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 2. cap. 19. & lib. 5. cap. 24. Petr. Gregor. lib. 8. Syntagm. cap. 8. à num. 6. Celius Rodigin. lib. 2. antiquit. lect. cap. 33. Lelius Visciola lib. 7. borar. successu. cap. 13. & 14. Bessold. Thesaur. pract. lirt. L. num. 58. Apud Romanos sic invaluit, Plin. lib. 11. cap. 45. Sueton. in Otion. ca. 6. & in Vitelio, cap. 7. Et apud Hebraeos, Paul. Epist. ad Roman. cap.

cap. 16. *Salutate invicem in osculo Sancto*, 1. *Corinth. cap. 16.* & 2. *Corinth. cap. 13.* *Cassalius de Sacr. Eccles. ritib. cap. 59.* *Cerda aduersar. cap. 151. n. 19.* *Lorin. in Act. Apostol. cap. 20. vers. 37.* 12 *Vt osculandi solemnitas Honoris, ac reuerentiæ signum fuerit*, 1. 1. *C. de Domest. & Protector. lib. 12.* *Plin. Panegy. Senat. osculo exciperet*, ubi latè *Lyps. Petr. Gregor. dict. cap. 8.* *Alex. ab Alex. dict. ca. 24.* *Pererius in Genes. cap. 29. vers. 11. disput. 1. à num. 1. cum sequentib.* *Bullenger. de Imper. Roman. lib. 1. cap. 16.* diximus *Gloss. num. 10.* *Nicol. Aleman not. ad Histor. Arcan. Procop. pag. 133. lin. 31.* *Ioan. Laym. de iur. publ. lib. 2. cap. 7. ex n. 3.*

13 *In salutationis huius executione, vel osculabatur os, vel genua, vel purpurâ (sed de hoc nihil ad nos, remissiue diximus de Gloss. num. 10. vide ad saturitatem omnia tam ex Sacris, quam prophanis litteris congesta à Doctissimo Magistro, & Nobilissimo Senatore D. Francisc. Ramos de el Mançano, en el Memorial à la Sãtidad de Alexand. VII. proposic. 1. §. 2. n. 90. 91. & sequentib.) manus, vel pedes, Hæl. cap. 60. Et adorabunt vestigia pedum tuorum, à quo deducta osculatio pedum Supremi Anthistis, de quo Domin. D. Franc. Ramos, d. Et. §. 2. num. 90. ex Maçarin. de Tribu. Coron. Pontif. August. Barbo. tom. 1. de iur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 2. Cassal. de veter. Sacr. Christ. ritib. cap. 81. Lorin. Act. Apostol. cap. 10. vers. 25. Michael Roufel. lib. 8. Histor. Pontific. iurisd. cap. 4. num. 13. & sequentib. quibus addè *Maucler. de Monarch. 4. par. lib. 6. c. 11. per tot.* *Lymn. dict. cap. 7. num. 8.**

14 *Diximus, osculari manus, & osculabantur pedes; & quamuis hæc consuetudo vnde orta fuerit inter Hispanos ignorare fateatur, Gueuara, Epistol. familiar. par. 2. letra al Obispo de P. asencia: Illamque irreuerentè asserat, ortam à libidinis ambitione potius, quam à rationis ductu. Adhuc tamen credimus, seruata fuisse*

ex Gentium moribus, captandæ beneuolentiæ causa, Tacit. lib. 1. Histor. Nec erat Ottho protendens manus adorare vulgum, 3. Reg. cap. 19. vers. 18. vbi Pater Gasp. Sanch. num. 59. seu insigni reuerentiæ, ac Honoris, ipse Tacit. eod. lib. 1. Ex osculari Otthonis manus, Plutarc. in Caton. uticens. Plin. lib. 11. cap. 45. & lib. 28. cap. 2. Petr. Gregor. lib. 8. Syntagm. cap. 8. nu. 6. Lyps. lib. 2. elector. cap. 6. Philip. Beroald. in Sueton. in Tyber. cap. 22. verbo Osculandi causa, Lorin. in Act. Apostol. dict. cap. 20. num. 37. & antea cap. 8. vers. 27. verbo Adorare. De quo liceat adducere Procop. Histor. Arcan. Senatoribus olim Imperatorem aduentibus, ita libebat Salutare; quisque ordinis Patrii ad dexteram mammam Casarem venerabatur, illumque recedentem osculo Casar impartiebat in capite; reliqui ad unum, omnes dextero subnixi genu dicebant: at Augusta nullus adorandæ mos fuit. Verum cum inspectum Iustiniani, Theodoraque venirent tum alij, tum qui patriæ dignitatis essent, statim in faciem procumbebant, pedibusque, ac manibus tensis utriusque Principis pedem osculo prosequabantur, ac tum abscedebat, Cassaubon. animaduers. in Sueton. lib. 2. pag. 39. vers. 35. De osculari salutatione, Solorz. Memorial de las plazas honorarias à nu. 316. cum sequentib. Seu in dilectionis inditium, Genes. cap. 33. Clement. Alexand. lib. 3. Pedag. Alex. ab Alex. lib. 2. dier. gen. cap. 19. Bessold. thesaur. Politic. dict. litt. L. num. 58. & litt. H. num. 17. Pererius in Genes. ca. 29. vers. 11. num. 4. Mendoc. in Viridar. lib. 8. Saturn. Decad. 5. cap. 1.

15 *A quo apud nos recepta Salutatio: Beso à V. m. las manos, Couarr. Tesoro de la lengua Castellana, verbo Besar, Don Miguel de Arellan. de iur. ration. lib. 4. cap. 7. num. 13. Histor. de el Rey D. Pedro, ann. 5. cap. 30. Señor, Los vuestros Caualleros, vuestros vassallos, y naturales vos besan las manos. Y año 11. cap. 17. Señor, Gutierre Fernandez de Toledo besè vuestras manos. Epistola*

Supremi Consilij ad Carolum Principem, Sandou. *Histor. Caroli V. lib. 2. §. 5. De V. A. besamos vuestros pies, y Reales manos. Quæ communis apud Italos, Germanos, & Gallos, notat Bessold. dict. litt. H. num. 17.*

16 Ex hac origine amoris, benevolentia, reuerentiaque profluxit, quod cum inter absentes per litteras adumbretur praesentia, de quo latè *Gloss. 3. num. 14.* etiam visitaretur. Salutatio in Epistolis, seu litteris, *Erasm. de ration. conscrib. Epistol. cap. de Salutatione: Et Sacerdos quoties prodibat ad populum salutabat, ac resalutabatur. Ea consuetudo è medijs hominũ moribus in Epistulam, quæ, vt dixi, colloquium est inter absentes, translata est, Plaut. Pseudel. Act. 4. Scen. 2. vers. 56.*

Salutem scriptã, dignũ est dignis mittere.

Cassiod. lib. 4. Epist. 1. Salutantes vos gratia competenti. Et lib. 5. Epist. 1. Soluentes debita salutationis affectum. Et lib. 5. Epist. 44. Legatos nostros salutantes Honorificentia competenti. Duplíciter, vel in principio, Lucian. dict. Apolog. Sydon. Apollin. lib. 2. Epist. 13. vel in vmbilico, seu calce, Lypf. Institut. Epistolic. cap. 4. Erasm. dict. cap. de Salutationib. Ioan. Bulcher. de conscrib. Epistol. de Salut. fol. 295.

17 In quo varij moris fuit apud Gætes. Apud Græcos Salutatio Epistolaris apponi solita in principio fuit per verbum *Saluare*, seu *Bene agere*. Sic *Lucian. in Apolog. In Epistola autem initio. Cleon ille Athaniensium Tribunus; cum ex Sphateria scriberet primus omnium hoc verbum proposuit, gratulari, videlicet, illis volens ob victoriam eo loco partam, & quod Sparthanos captos in Potestatem reuigisset. Et postea: Diuinus cerè quidem Pythagoras ille, tam & si ipse nil proprium suorum Scriptorũ nobis relinquere, post se voluerit quantum tamen ex Ocello Lucano, & Archita, & cæteris vis præmissit, sed quod est Valere, seu sanum esse exordiri subebat, Beier-*

linch. theat. vitæ human. litt. E. verbo Epist. Plaut. Trinum, Act. 3. Scen. 3.

Salutem ei nuntiet verbis patris Illũ Bene gerere rē, & Valere, & Viuere.

18 Apud Babylonios, Ægyptios, Hebræos, verbo imposto *Salutem*, vt patet ex Epistola Salomonis ad Baphrem Regem Ægypti tradita ab Euseb. Cæsariens. *de præpar. Euangelic. lib. 9. cap. 4. Rex Salomon Baphri Ægyptio Regi Amico paterno Salutẽ. Et ex rescriptione Rex Ægypti Baphres Regi Salomoni salutem. Suronis Regis Tyri ad Salomonem adducta ex Euseb. vt diximus, à Pined. de reb. Salomon. lib. 5. cap. 1. num. 6. Artaxergis ad Esdrã, Esdr. 1. cap. 7. Artaxerges Rex Regum Esara Sacerdoti Scribæ legis Dei Cali doctissimo Salutem. Eiusdem ad eũ Esdr. 3. cap. 7. Epistola Sifeni: Sub Reguli Siria ad Artaxergem, Esdr. 3. cap. 6. eiusdem Artaxergis ab Amane missa contra Iudæos, Esther cap. 13. Rex maximus Artaxerges ab Inara, vsque ad Æthyopiam centum viginti septẽ Provinciarum Principibus, & Ducibus, qui eius Imperio subiecti sunt Salutem repetit, cap. 16. Epistolis Lyfia ad Iudæos: Anthiochi Senatui Iudæorũ. Quinti Menij, & Titi Manlij Romanorũ legatorũ traditis, 2. Machabæor. cap. 11. Apostolorũ ad fratres Anthiochia existentes, Act. Apostol. cap. 15. Claudi Lyfia ad Præfectum, cap. 23. Epist. Diui Ioannis Euangel. relata à Prochor. *Histor. Apostol. & Euangelistar. cap. 34. Homini Hydropico Ioannes Christi seruus, & Apostolus Salutem, Ioan. Bulcher. de conscrib. Epist. de Epistol. exordia, fol. 300. Nec omitenda, quæ in Epistola Beatæ Virginis ad Mesanenles patet Euseb. Nicremberg, de Orig. Sacr. Script. lib. 11. cap. 6. Mesanensibus omnibus Salutem, Lorin. Act. Apostol. cap. 15. vers. 23.**

19 Apud Romanos, vique ad Senecæ tempora: *Si vales bene est: ego quidẽ valeo, Cicer. lib. 10. Epistol. famil. Epi-*

Epistol. 34. & 35. & lib. 14. Epist. 5. & 11. sub his litter. Si V. B. V. E. E. Q. V. lib. 15. Epist. 1. & 2. & lib. 9. Epist. 9. Si vales gaudeo, & ipse valeo, Senec. Epist. 15. Plin. lib. 1. Epist. 11. Ioan. Sauar. in not. ad Sydon. lib. 2. Epist. 13. Hottoman. Brison. Veruvec. de form. Romano. Ioan. Bulcher. dict. fol. 300. Lorin. dict. vers. 23.

20 Et si apud Iure-Consultos, & alios inueniamus Epistolares Romanorum Salutationes executas appolito, verbo *Salutem*, vt ex *l. Lucius Titius, de inst. act. Octauius Terminalis rem agens Octauij scilicet Domitio Salutem, l. Lucius Titius, l. Publica, §. Titius, l. Q. Caecilius deposit. l. Domitius Labeo, de testament. l. Titia, cum testamento, §. Lucius Titius, de leg. 2. l. Alumne, §. Titia, de adm. leg. l. Epistola, ad Senat. Consult. Trebel. & vltius patet ex Epist. Q. Memij, & Titij Manlij, relata 2. Machab. cap. 11. Consulium Romanorum ad Pyrrhum Regem, Aul. Gel. noct. Atticar. lib. 3. cap. 8. Pancirol. variar. lib. 1. cap. 29. Ouid. lib. 1. de Pont. Eleg. 2.*

Naso suo profugus mittit tibi Flacc salutē.

Et Eleg. 9.

At tibi dilecto missam Nasone Salutem.

Accipe pars animæ magna secure mea.

21 Quod post ab omnibus receptum patet ex Epistola Anastasie ad Chrysogonum Martyrem, Chrysogoni ad Anastasiam, Palad. in Hist. riog. fol. mibi 1081. Plauth. Bachid. Act. 4. Scen. 4.

Mnesilochius salutem dicit suo patri.

Et in Pseudolio, Act. 1. Scen. 1.

Phenicium Calidoro amatori suo

Per ceram, & linum, litterasque interpretres

Salutem mittit, & salutem abs te expetit.

Tractimundi Episcopi Illiberitani ad Luithpradum relata à D. Lauren. Ramirez de Prado Chronic. Luithprad. fol. 291. *Salutem in Domino Iesu Christo.* Et in responsione Luithprandi, par. 3. cap. 14. Sydon. Apollinar. lib. 1. Epist. 1. *Sydonius Constantio suo in salutem.* A quo ortum, apponi in Pontificis litteris à tempore Cleti Papæ, *Salutem, & Apostolicam benedictionem.* De quo Steph. Gratian. discept. cap. 284. num. 83. Narbon. l. 17. glos. 1. nu. 11. hoc tit. alios doctissime refert D. Francisc. Ramos, dict. Memor. §. 2. num. 92.

22 Quæ vero in calce, apposito *Vale*, 2. Machabæor. cap. 11. Act. Apostolor. cap. 15. & 23. Plaut. Bachid. Act. 4. Scen. 9.

Vale, atque hæc cura.

Cicer. Epist. ad Attic. lib. 5. Epist. 19. & 20. *Etiāque, atque etiā Vale.* Ouid. Tristium 5.

Accipe quo semper finitur Epistola Verbo, Atque meis distant, vt tua facta Vale.

Vt ex Senecæ, Plinij, & Symmachij Epistolis patet, Auson. Epist. 16. Sydon. Apollin. lib. 9. Epist. 9. vbi Ioan. Sauar. Brison. Hottoman. Verrut. de formu. Roman. Adrian. Turneb. l. b. 11. aduersur. cap. 1. Ioan. Bulcher. de conscrib. Epist. de salut. ex fol. 295. & de valedictione, fol. 329. Laurent. Berierlinch. Theat. vit. human. litt. E. verbo Epistol. Lorin. Com. in Act. Apostolor. cap. 15. vers. 29.

23 Vel *Habeto* Epistola Cathilinae ad Q. Catulum, Salustr. de Belli Catbilinear. Lyps. dict. cap. 4.

24 Has formulas invaluisse aliquibus temporibus notant Scribentes, vsquequo verbum *Salue*, & *Vale*, *Saluere*, & *Valere* promiscue acceptū, indistincteque appositū fuit in principio, *l. Falsa, C. de fals. monet. in C. Theodos. Aue Titiane*, Schard. Lexic. verbo

Aue.

Aue. Et in calce Epistolarum, Lucian. *dict.* Apolog. Virgil. *Aeneid.*

*Salue aeternum mihi maxime Palla
aeternumque Vale.*----

Auson. *Epist.* 16. Sydon. *Apol. Carm.* 24. vbi Ioan. Sauiar. *in not. ex Cicero.* *Vale Mi Tyre, Vale, & Salue, D. Hieron.* & alij Mendoc. *dict.* lib. 8. *de cad.* 3. *cap.* 7. Lypf. *dict.* *cap.* 4. Nicol. Perez, & Rosin. supra adducti, latè Brisson. *de formal.* lib. 8. A quo etiam vsitatum dicere *Saluto*, vt D. Paul. *Epist. ad Roman.* *cap.* 16. *Saluto vos ego Tertius*, 1. *Cor. cap.* 16. & 2. *ca.* 13. Greg. Turon. *Histor. Franc.* lib. 9. *cap.* 41. *Amator vester Syagrius reuerenter Saluto.*

25 Nec iam ià humana affectio, amor (Reuerentiæ Comes Vvolph. Laz. *in Praef. de migr. Gent.*) Charitas, Pietas, Fidelitas, Vale, Saluere contenta fuit, Sydon. *Apol. lib.* 9. *Epist.* 9. Petr. Rebut. *in form. mandat. Apostol.* nec verbo *Salutè*, immo voluit, vt alia verba animi, ac affectus demonstratiua apponerentur in Salutatione, vt de D. Paulo ad Senec. *Vale Doctissime Magister.* Meminit Thom. Masuc. *in vita D. Pauli, lib.* 7. *cap.* 8. & de Constantio Imperatore: *Vale Eumeni Charissime nobis*, Carol. Sygon. *lib.* 1. *de Occident. Imper.* de alijs Palad. *Histor. Sanct. Patr. in Epist. Heraclidis Episcopi ad Lausum: Vale ergo, & sis sanus, & fortis, & tibi Deus concedat vt prosequaris Christi cognitionem*, D. Ambros. *lib.* 2. *Epist.* 8. ad Sabinum. *Vale, & nos dilige, quia nos te diligimus*, repetit *Epist.* 10. & *lib.* 3. *Epist.* 19. & 20. D. Cyrillus, *Epist.* 25. *Vale te, & apud Deum in memoriam esse opto Religiosissime, & Deo dilectissime Frater*, Sydon. *Apollin. lib.* 7. *Epist.* 14. *Vale in Christo*, Lorin. *Coment. in Act. Apostol. cap.* 15. *vers.* 29.

26 Ex quo Amayen, *in not. ad Virgil. lib.* 5. *Aeneid.* ad illud: *Salue, Sancte Parens*, notauit illa verba: *Sancte Parens*, adiecta post *Salue*, à beneuolentia, reuerentia; ac etiam aliqua-

do ab adulatione, vel ab amore procedere; affectus enim amoris reuerentia, vel adulationis contineri nõ possunt intra certos limites, Stephan. Guazin. *de Civil. conuersation. lib.* 1. *fol.* 105. Quare ad diuersas Salutationis formas trãssisse reuerentes, amatores, adulatores, vel etiam charitate vera diligentes verum agnosco, Erasim. *dict.* *cap. de Salutatione*, Ioan. Bulcher. *de conscribend. Epistol. Vale dicendi ratio*, *fol.* 331. Demonstrantes vnicuique suum animum signaculo illo, quo securius, aut plausibilis dignosci posset, vt de Epistolis Tyberij patet apud Sueton. *in Tyber. cap.* 26. *Vale in unaiissime Tyberij.* Et de D. Paulo, qui vera charitate motus, omisso *Vale*, ac *Salue*, Salutabat in calce Epistolarum, *Epistol. ad Roman. cap.* 16. *Gratia Domini Nostri Iesu Christi vobiscum*, repetit 1. *Corint. cap.* 16. & 2. *Corint. cap.* 13. *Gratia Domini Nostri, & Charitas Dei Sancti Spiritus cum omnibus.*

27 Ex hoc ortum apud nos more Gentium, Lypf. *dict.* *cap.* 4. & proprio, vt in corpore Epistolarum familiarium, seu in calce imponeretur valedictio: *Dios garde*, aut: *Nuestra Señor garde*, aut: *Nuestro Señor sea en su guarda*, Gueuar. *Epist. famil. Epist.* 4. ad Comitum de Miranda, & 5. ad D. Petrum Gironem, & in alijs, vt videre licet. De quo Plaut. *Miles glorios. Act.* 2. *Scen.* 6. *vers.* 87.

S. C. Dij te faciant bene.

Et in Menecm. *Act.* 5. *Scen.* 7. *vers.* 33.

*M. E. N. At tibi Dij semper adolescens
quisquis es faciant bene.*

Marcial, *lib.* 5. *Epigram.* 64.

---- *Faciant tibi, sic bene Caesar.*

Sic Capitolinus Iupiter.

In vmbilico vero, seu fine (cum idem sit ex Marciale) Epistolarum Regibus missarum, vt decens, erat alia Hono-

rificentior valedictio qualiter adducta à Sand. *Histor. Carol. V. lib. 6. §. 18. Sacra Cessarea Catholica Magestad, Nuestro Señor la vida de V. M. guarde, y su Real Estado por muchos años prospere.* Epist. Ferdinandi Romanorum Regis ad Imperatorem, Sandou. *lib. 19. §. 52. Nuestro Señor la muy Alta, y Esclarecida persona de V. M. y su Imperial, y Real Estado guarde, y prospere.* Antonij de Leua ad ipsum Imperator. Idem Sádou. *lib. 17. §. 18. Nuestro Señor, la vida Imperial, Estado de V. M. con acrecentamiento de Reynos, y Señorios guarde, y prospere.* Quam iustè, ac legitimè ex antiquis formulis acceptam fateor, cōstitutis ad Honorandos, ac venerandos Principes, & Reges; vt deducitur ex D. Ambros. *lib. 8. Epist. 58. Dominus clementiam tuam conseruet.* Sic Liberius *Epist. 2. Honorauit Constantinum Augustum: Dei Omnipotens clementia te nobis custodiat.* Leo Papa Theodosium, *Epist. 3. par. 1. Concil. Chalcedon. tom. 2. par. Concilior. Deus te custodiat incolamem. In Epist. Episcop. Europ. ad Leon. Imperat. par. 3. Concil. Chalced. Felix III. Epist. 5. Omnipotens Deus custodiat vestram potentiam in pace semper.* Anastas. *Epist. 2. ad Anastasium Augustum: Omnipotens Deus Regnum, & Salutem tuam perpetua protectione custodiat.* De quo vide *Epist. Ioan. I. ad Iustinian. in 1. Inter claras, C. de summ. Trinit. & Fid. Cathol. Omnipotens Deus Regnum vestrum, & Salutem vestram perpetua protectione custodiat Gloriosissime, & Clementissime filij Imperator Auguste.*

30 Illam valedictionem, quam Regiæ Dignitatis priuatiam cēsuerunt Patres, communem fecit adulantium infania, Erasmi. *de ration. conscribend. Epistol. cap. de Salutat. taliter, vt imponeretur etiam in priuatis, ac familiaribus Epistolis, tam nostris, quam exteris; sic patet ex Epistola Procerum ad Comitem de Cabra, & alios Bermud. de Pedraza, Histor. de Granada, par. 3. punct. 36. E Nuestro*

Señor guarde à vuestras muy virtuosas Personas, y Estados. Epist. Ducissæ de Frias ad Comestabilem, Sandou. *Histor. Carol. V. lib. 6. §. 41. Nuestro Señor, la muy Ilustre persona de V. S. me guarde mas que à mi.* Plures Epistolas congerit Fr. Lucas de Montoya, *Chronica de la Orden de los Minimios, in fin. operis, & constat ex Lypf. in Epistol. Cent. 4. ad German. & Gal. Epist. 5. 9. & 101. & Centur. ad Italos, & Hispan. Epist. 4. & Epist. 41. ad Comitem Fontanum: Excellentissime, & Illustrissime Princeps, quem Deus seruet, & dirigat in suam Regisque gloriam, & in publicum bonum.* Et *Epist. 46. ad Ioannem Idiacum: Deum precor, vt te Illustrissime Domine, Regi, & Reipubl. & nobis seruet.* Alijsque, vt in eo videre licet.

31 Quibus cognitis, ac quod in Republica sint quã plurimi linguis, ac animis haud imperare cupientes, vt ex Quint. Curt. Maximil. Faust. *Consil. pro Erar. claj. 12. cons. 12.* Sustinentes, ac recipientes Honores, ac valedictiones sibi non competentes, alijque adsint, qui illorum ingenijs inferuientes indebitos cōferunt Honorificetiæ Titulos, Erasmi. *de ration. conscrib. Epist. cap. de Salutation. in grauius publicæ modestiæ detrimentũ, taliter vt iam iam de his possimus dicere, quod de oscularijs, Marcial. lib. 7. Epigram. 94.*

*Bruma est, & riget aridus December
Audes tu tamen osculo nivali
Omnes obuius hinc, & hinc tenere,
Et totam Line basiare Romam.*

Et lib. 11. Epigram. 99.

*Effugere non est Basse, basiatores
Instant, morantur, prosequuntur, occurrunt.*

33 Sic enim rectè Tyberius ob tædiũ frequetiæ prohibuit in salutationibus oscula, Sueton. *in Tyber. cap.*

34. Petr. Gregor. lib. 8. Syntagm. cap. 8 num. 16. Pererius in Genes. cap. 29. vers. 11. num. 2. Iust. Lyps lib. 1. elect. cap. 6. Beifold. thesau. pract. iust. L. nu. 58. Sic Reges nostri statuerunt, vt in valedictione Regiarum Epistolarū: *No se diga mas que, Dios guarde la Católica persona de V. Mag.*

35. In ceteris vero, & si Principi, Infantibus filijs Regū: *Dios guarde a V. A. aut familiaribus: Dios guarde a V. S. d a V. m o Dios guarde. Y luego la data.*

Quod iuste constitutum fuisse, fateor, primo ex eo quod Erasmi. de ration. conscriben. Epistol. cap. de salut. prænотauit: *Quod Salutationem verbis superuacaneis onerant, puritatemque, ac simplicitatem corrumpunt, tum quod stultissimum videtur aliqua Salutis vice subijcere cum ipsa Salute nihil sit melius.*

36. Secundo, quia dum communiter accipiuntur ab omnibus, regij diminuuntur Honores, Tacit. lib. 4. Annal. *Vane scit Augusti Honor, si promiscuis adulationibus vulgantur,* vbi Lyps. in not. num. 100. ex Philon. ad Caium, quod decens non est.

37. Hæc enim Saluatio in Epistolis: *Dios guarde la persona de V. Mag.* descendit ex illo principio, ex quo orta sunt pro salute Principum vota, Plin. in Panegy. *Non enim pacem, non concordiam, non securitatem, non opes oramus, non Honores, si. n. p. l. e. x. c. u. n. d. l. a. q. u. e. i. s. t. a. c. o. m. p. l. e. x. u. m. o. m. n. i. u. m. v. o. t. u. m. e. s. t.* De quibus l. *Si caluerit,* §. *Post Kalendas,* de verb. signific. vbi late Gothofred. & Rebuf. l. *unic. C. de oblat. vtor. lib. 12.* vbi Cujac. Luc. de Pen. Didac. Perez Sen. Declin. cap. 19. Plin. lib. 10. Epist. 44. Sueton. in Caligul. cap. 14. vbi Berroald. Alex. ab Alex. diem. gen. lib. 3. cap. 22. Cerda in Tertul. in Apologet. cap. 35. num. 8. 61. & de Chron. milit. cap. 12. num. 221. Lyps. in not. ad Tacit. lib. 16. num. 41. & in exsurt. litt. A. & B. & in Panegy. Plin. n. 784. & 1049. Bullenger. de Imper. Romanor. lib. 1. cap. 39. Adam Contz. Politic. lib. 7. ca.

40. & 5. ex Osswald. Ioan. Lymn. de iur publico. lib. 2. cap. 7. num. 16. Philip Berroald. Comment. in Saeton. in Tiber. cap. 38. & 54. Leuin. Torrent. in eum. in Neron. cap. 46. Brisson. de form. Roman. lib. 1. ex fol. 100.

38. Et à quo seruatum, vt in publicis acclamationibus tantum resonet vox: *Vua el Rey,* Ioseph antiquit. lib. 8 cap. 1. *Ex palus quidē totus, vt nouis Regibus solet, faustis acclamationibus præcatus est ei perpetuam rerum felicitatem, & post Regiam bene administratam diurnam seruitutem,* Lucian in Apologi cap. In Canonibus 16. quæst. 1. *Ex audiu Christi Symmachi Papæ vita,* Petr. Gregor lib. 6 de Republ. cap. 20 num. 6. Reftaur. Castald. de Imper. quæst. 67 n. 9. Luc. de Pen. leg. 1. C. de Veteran. lib. 12. Didac Petr. ad Tit. C. de oblat. veter. C. lib. Adam Contz lib. 7. Polit. cap. 5. §. 8. Pined Lorin Mendoç adduct. n. Ioan. Lymn. de iure publico lib. 2. cap. 5. num. 4 & cap. 12. num. 4 & in addit. Gasp Sanch. 1. Reg. cap. 10 num. 8. & in Daniel cap. 2. vers. 4. cap. 13. vers. 2. Mendoç 1. Reg. cap. 10. vers. 24. n. 7. & cap. 11. vers. 15. num. 4.

39. Ac constitutum agere pro salute Principis, Plin. in Paneg. *Et suscipimus, & solamur, ac præceptū omni iure, tam Ciuili communi, l. Quisquis, C. ad leg. Jul. Maiest. quam Hispano Ciuili etiam, l. 7. & 9. Prologo de el Fuero. Iuzgo: B. por la salud de el Principe, l. 16. tit. 9. La una es la vida, y la salud de el Rey, l. 10. tit. 13. par. 3. l. 1. tit. 2. lib. 2. Fori, ac Canonico, Conc. Tolet. IIII Can. 7. Cōcil Tolet. V. Can. 2. Concil Tolet. VI. Can. 18. *Pro Salute nostrorum Principum,* cum in ea contineatur, Reipublicæ, & Regni conseruatio.*

40. Taliter, vt illius omisio, pro crimine haberetur, vt exemplo Traffex, patet apud Facit. Annual. lib. 16. Nuncupationibus votorū non ad se, quāuis quidecim virali Sacerdotio præcitur, nūquam pro Salute Principum, aut caelesti voce immolauisse, Tertul. in Apo. og. c. 30.

41 Quare priuatiua est Regum concessa Imperatoribus, ex Senatus-Consulto, Plutarch. in Galuan. Bulleng. de Imperat. lib. 1. probat Tertul. in Apolog. cap. 30. Precantes sumus semper pro omnibus Imperatoribus vitam illam prolixam.

Te pro Casare de beo rogare

Pro me de beo Casarem rogare.

42 Inde habita verè Regalis, l. 1. C. de veteran. lib. 12. Auguste Constantine vobis seruet, Iul. Capitol. in Gord. Gordiane Augustus Dij te seruent.

43 Ex Sacris, ac antiquis litteris; etenim Israeliticus populus, cū primū Saulem cognouit in Regē illum adorauit Salutatione, 1. Reg. cap. 1. Viat Rex. Sic cum Salomone executū, patet, 3. Reg. cap. 1. Viat Rex Salomon, cum Ioa. 4. Reg. cap. 1. Paraly pom. 22. cap. 23. Cumque cæteris Regibus. Bersabè illa Honorificentia Salutaui Dauidem, 3. Reg. cap. 1. Viat Dominus, Dominus Meus Rex Dauid. Regem Babylonis, Daniel cap. 13. & 6. Rex in æternam viue, Pined. de reb. Salomon. lib. 2. cap. 6. num. 6. Lorin. in Psalm. 71. nu. 15. Mendos. lib. 1. Reg. cap. 10. vers. 24. num. 7. & in virid. lib. 6. de florib. eloquent. erat. 1. nu. 4. Petr. Greg. de Republ. lib. 6. cap. 20. num. 6.

44 Quod tam verbo, quā scripto exequatur in Epistolis, Plaut. Pseudol. Act. 4. Scen. 2.

Salutem scriptam dignum est dignis mittere.

Plin. lib. 10. Epistol. Solemnia vota pro incolunitate tua, qua publica salus continetur, & suscepimus Domine pariter, & Soluimus, precati Deos, vt velint semper solui, semperque signari. Ex quo acceptum signare vota, hoc est in chartis Salutem Principis optare; qualiter, & apud nos: El Dios guarda, Adrian. Furneb. aduers. lib. 1. cap. 17. De quo memoriæ dignum est factum

Tyberij, traditum à Sueton. in eum, dict. cap. 32. Cum enim Rhodiorum Magistratus ei dederent litteras publicas sine subscriptione, id est, sine clausula solita, in qua illi felicitas optaretur, Dyon. Can. Histor. Roman. lib. 57. Cum aliquando Rhodiorum Magistratus data ad eum Epistola, non subscripsissent illud consuetum, quod vota ipsi facerent. Vt notat Cassaubon. in Sueton. dict. cap. 32. diligenter eos euocauit, ac subscribere iussit Dyon. dict. lib. 57. Bulleng. de Imperat. Roman. lib. 1. cap. 39. Quæ omisio graue crimē habebatur etiam in familiaribus Epistolis, Plaut. Pseudol. Act. 4. Scen. 2.

----- Sed in Epistola

Nullum salutem mittere, ne scriptā solet?

Et in Bachid. Act. 4. Scen. 9.

Malum quidem Herole magnum tibi dico N. 1. quid est?

Ch. non prius salutem scripsit & N. 1. nunquam sentio.

45 Ex quo etiam incommuniabilis est cæteris, & si summis, ac Regijs Dignitatibus perfulgeant, vt probatur singularitate, ex eo quod narrat Tacit. lib. 4. Annal. Suet. in Tyber. cap. 54. Cum enim pro Salute Tyberij Romæ susciperetur vota, in eisque Pontifices Dijs commendarent Neronem, & Drusum, id ægre tulit Tyberius, impacienterque indoluit taliter, vt de eo egisse cum Senatu, notent Historici, asserens, Honores debitos Maieitati Imperatoris, Neroni, & Druso non esse tribuendos, Philip. Beroald. in Sueton. dict. cap. 54. Brisson. de formul. lib. 1. fol. 100. Etiam si iam Nero, & Drusus Imperatoris nominibus aucti essent, & Nero Collega Imperatoris, & consors Tribunitiæ Potestatis fuisset, Tacit. lib. 1. Annal.

LA CATHOLICA PERSONA.

SUMMARIUM.

- 1 *Tituli Honoris à virtute provenientes.*
- 2 *Ferdinandus Rex, cognomen Catholici accepit.*
- 3 *Catholici Titulus competens Regibus Hispanorum à Gothorum tempore.*

DE TITULO HONORIS: DE CATHOLICO,
competenti nostro Hispanorum Regi.

GLOSSA SEPTIMA.

1 **D**iximus legitimos, ac iustos esse Honoris Titulos, virtute, ac gloriapartitos, *Glos. 5. num. 50.* inde dicendum, iuste præscriptum à Rege nostro, ut illo decoretur de *Catholico*, Hispanis Regibus competenti ex fide, reuerentia, ac defensioneque Catholicæ fidei Romanæ Ecclesiæ.

2 Genebrardus, *lib. 4. Chronolog.* testatur, Ferdinandum Regem fortitum fuisse hoc cognomentum *Catholici*, à Romano Pontifice anno 1487. à quo ad ceteros Hispanos Reges deducta veneratio, sub Titulo *Catholicorum*, ut ex Spōdan. & alijs Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 22. num. 95.*

3 Sed cum illa Genebrardi narratio à veritate discedat, & Hispani Reges ab antiquis temporibus hunc Titulum, seu cognomen *Catholici* ha-

beant peculiare, præcipuè ex quo Arrianam hæresim abiurarunt, regnante Recaredo, *Concilio Tolet. III. Nisi vero Catholico Recaredo Regi, & de hoc agant latè Valdes, de Dignit. Reg. cap. 13. Redin. de Maiestat. Princip. verbo Imperatorum Maiestatem, num. 50. Camil. Borrel. de præstan. Reg. Cathol. cap. 41. Andr. Bosch. de les Titolos de Honor de Cathalunia, lib. 5. cap. 34. Saaved. Histor. Gothic. cap. 15. num. 38. & 39. Ayora en el Arbitro entre el Marite Frances, y las vindicias Galicas, cap. 9. Eo insistere illaboriosum celsui. Satis enim apud supra memoratos Scriptores, quibus adde Ioan. Lymn. *de iure publ. in addit. lib. 2. cap. 6. num. 23. Ioan. Iacob. Speid. dict. Histor. Iurd. Polit. litt. S. num. 50. Renat. Chopin. Sacr. Polit. lib. 1. tit. 7. num. 25. Pined. Memorial de las Excelencias de el Santo Rey Don Fernando, par. 1. §. 10.**

DE VVESTRA MAGESTAD.

SUMMARIUM.

- 1 **V**oces sunt designationes affectus animorum.
- 2 *Magestad, Latine Maiestas, in veta*

est ad designationem Superioritatis.

- 3 *Maiestas est filia Honoris, & reuerentia, 4. Et si Lyppsius dicat esse matrem.*
- 5 *Hispani utuntur hoc verbo Magestad, ad venerandam Regem, 7 36.*

G 3 6 Re-

- 6 Reges Hispani venerabantur Titulo de Merced, & Alteza.
- 8 Iure Consulti, & Oratores ad demonstrandam Potestatem, verbo Maieftas vsi fuere.
- 9 Maieftas comprehendit omnem maiorem, ac Superioritatem.
- 10 Leges Constituentes contra rebelles Maieftatis dicuntur.
- 11 Titulus, seu vox Maieftas priuatiua est Regum, & 35.
- 12 A tempore Romanorum.
- 13 Maieftas est penes Magistratus inferiores.
- 14 Variè accipitur, propriè, idest Realter, abusue personaliter, 15.
- 16 Maieftas propria residet penes Supremum, absolutumque Regem.
- 17 Maieftas abusua residet penes Iudices, ac Senatores, & 27.
- 18 L. Ius, de iust. & iur. & l. Si familia, de iurisd. omn. iudic. qualiter intelligenda circa illa verba: Salua Maieftate Imperij sui.
- 19 Imperator Romanus Germanicus, non habet Maieftatem secundum Bodinũ.
- 20 Maieftas erat Suprema Potestas residens penes Reges à tempore Romuli.
- 21 Penes Populum post eos extinctos.
- 22 Regum Romanorum Potestas in legibus ferendis, 23. in omnibus ex voluntate agere.
- 24 Legum Regiarum Potestas extinctis Regibus exoleta fuit.
- 25 Potestas summa extinctis Regibus penes Romanorum Populum fuit.
- 26 Leges XII. Tabularum, & si condita à Diuum Viris, vim non habuere, vsquequo populi auctoritate approbatae fuerunt.
- 28 Potestas summa per legem Regiam translata fuit in Augustum.
- 29 Imperatores ad designandam Supremam Potestatem voce Maieftas vsi fuere.
- 30 Auctoritas Senatus seruanda est.
- 31 Iudices in exercitio Imperij habent Maieftatem, 32. In personis auctoritatem.
- 33 Senatorius ordo amplissimus.
- 34 Senatorum decreta amplissimi ordinis dicta.
- 37 Alteza Titulo, seu voce veneranda sunt Tribunalia Suprema.

DE TITULO, AVT VOCE DE MAGESTAD,
qua veneranda est Suprema Regum Dignitas, ac
Potestas.

GLOSSA OCTAVA.

CVM ex Quintiliano, li. 11. Institut. Orator. cap. 3. doceamur voces esse designationes affectus animorum, quas in naturales, & artificiales distinxit Mantua, Patauin. in Gymnast. Scholast. verbo Magnus, vere fatendum nullam potuisse inueniri à Rege nostro in toto Iure, tam Communi, quo Aulico naturaliorem, coæuioremque Regio Throno, atque ad eum venerandum aptiorem, quam à lege præscriptam Mageftad, Latine Maieftas. Cum ad id orta sit Virgil.

lib. 12. Æneid.

Pro Latio obtestor pro Maieftate tuorũ.

Vt & si absque auctoritate testatur Bessold. Thesaur. præct. litt. M. num. 7. Bald. conf. 59. num. 1. vol. 1.

3 Atque ad designandam maiorem, taliter vt etiam Poetæ fabulentur: Maieftatem filiam Honoris, & Reuerentiæ fuisse, Ouid. Factor.

Hinc sat a Maieftas, que mundum tēperat.
Omnem.

Quaque aie parta est, edita magna fuit.

Ca.

Camil. Borrel. *de praestant. Reg. Cathol. lib. cap. 60. num. 26.* Petr. Greg. *lib. 8. de Republ. cap. 3. num. 2. & lib. 33. Syn-tagm. cap. 1.* Bessold. *dissert. de Maieft. in gener. cap. 1. num. 2. & cap. 2. & num. 2.* Philip. Camerar. *Horar. successuar. cent. 1. cap. 51.*

4 Et si Lypf. *exemplum Politic. lib. 2. cap. 16.* quamvis reiectus à Bessold. *dissert. de iure Maieftat. in gener. cap. 2. num. 1.* Matrem esse dicat, venerationem animis insitā virtutis, ac Potestatis Superiorum, Bullenger. *de Imper. Roman. lib. 1. cap. 37.* Seu amplitudinem colendam ob meritum Imperij, vt ipse Lypf. *lib. 2. Ciuil. doct. cap. 16.* in cuius obsequium ortus Honor: gemela Reuerentia, de quo Anton. Clar. Sylu. *in leg. Romul. cap. 13. fol. 288.*

5 Quo cognito antiqui Hispani illam vocem, seu maiorem Titulum (cum sic accipiatur à Bessold. Hoeping. Pancirol. Speidel. & alijs) receperunt ad venerandam suorum Regum Dignitatem à Gothorum Imperio, vt patet ex decreto Gundemari Regis post Concilium Toletan. sub Gundemaro relato à Loayf. *Collect. Concil. Tolet. fol. 263.* Tunc tamen *Maieftas nostra.*

6 Et si obijcias, Hispanos Reges vsos non fuisse voce, aut Titulo *Maieftatis*, sed diuersis temporibus de *Merced*, *Histor. de el Rey D. Pedro, anno 5. cap. 5. cap. 17. & cap. 30.* *Señor, Los vuestros Caualleros, vuestros vassallos, y naturales vos besan las manos, y se ensoniendan en la vuestra Merced.* Et *cap. 32. Señor, Los Caualleros que aqui están, que han deudo en la vuestra Merced.* Et *anno 11. cap. 17. Señor, bien sabe la vuestra Merced,* *anno 13. cap. 4.* Ægidius, Gonçalez Dauila, *Histor. de el Rey Don Henrique III. cap. .* Andr. Bosch. *Tratad. de les Titulos de Honor de Cathalunia, lib. 5. cap. 34.* *Señoria, Alteza, ac Excellētia*, vt Andr. Bosch. *dict. cap. 34.* Anton. Nebrisenf. *Hist. r. Reg. Cathol. lib. 1. Decad. 1. cap. 15. 9. & 10.*

Sandou. *Histor. Carol. V. lib. 5. §. 36. lib. 6. §. 18.* alijsque in locis ex Fr. Geronym. *Rom. Republ. de el Mundo, lib. 4. cap. 28.* Vide *Glos. 11. num. 36.*

7 Adhuc enim ab ipsismet temporibus hæc vox, seu Titulus de *Magestad*, acceptus fuit ad designandam, ac venerandam Regum nostrorum Potestatem, & Superioritatem, vt omissa Cōstitutione Regis Petr. III. Aragoniæ relata à Mier. *ad Constitut. Cathalon. par. 2. Collat. 6. num. 1.* patet ex *Histor. Regis D. Petri, ann. 5. cap. 32.* vbi alloquens Regē Petrum Procerum nomine D. Ferdinandus Perez de Ayala, sic illum venerasse cōstat: *Cō humil reuerencia de vuestra Real Magestad.* Idem seruatum tempore Regis Ioannis I. *Histor. anno 12. cap. 4.* *Elos de el su Concejo le respondieron assi: Señor, A nos parece, so enmienda de la vuestra Real Magestad.* Henrici III. vt Ægidius Gonçalez Dauila, *Histor. Henric. III. cap. 32.* Nam cū Eleonora Nauarræ Regina, Regē, & Proceres alloqueretur sic dixisse testatur: *Si à V. M. place, casarà en vuestro Reyno,* Sandou. *Histor. de Carl. V. lib. 6. §. 18. lib. 7. §. 1. §. 17. & 18. lib. 8. §. 30.* Bermudez de Pedraza *Histor. de Granada, 4. par. cap. 15.*

9 Gothi enim hanc vocem acceperant, tam à Sacris litteris, vt patet ex *Esdr. 3. cap. 4.* *Hoc est Maieftas, quam à te postulo,* dum loqueretur Zorobabel cum Dario Babyloniorum Rege, quam ab antiquis orationibus Plin. *in Panegy. Cicer. lib. 2. de Orat. Valer. Maxim. lib. 2. tit. de Maieftat. Liu. lib. 14.* & Iure-Consultis, cum omnes ad designandam populi tempore Reipublicæ, Principum, Monarchici Imperij ætate, Potestatem, Honorem, ac Reuerētiam voce *Maieftatis*, vsi fuere, quia per Anthonomasiam omnia suprema Iura, ac Honores sub illa comprehensū habentur, Liu. *lib. 37.* *Augendi omni Hmore Regum sociorum Maieftatem. I. Ius, de iustit. & iur. I. Non dubito, §. Liber, de Cap-*

tiu. & possiblim. n. reuers. l. Quod Reipublica, de iniur. l. Si familia, de iurisdic. omn. iudic. l. Gazaros, C. de Heretic. & Manich. l. 1. C. et nemo priuat. l. Bene à Zenone, C. de quadrienn. præscript. Liberrumque ius, ac Supremam in subditos potestatem, & maioriã, cap. Felicis de pen. lib. 6. Clement. 1. eod. tit. Luc. de Pen. in l. 1. cap. de delatorib. lib. 10. Oldrald. conf. 43. & 84. Conrad. templ. iudic. lib. 1. cap. 1. §. 1. vers. Orbem, num. 6. Tyber. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 1. num. 2. & 3. Menoch. conf. 302. num. 33. Petr. Gregor. de Republ. lib. 8. cap. 3. & 4. & d. et. lib. 33. Syntagm. cap. 1. & 2. Martin Maguer. aduocat. armac. cap. 6. num. 80. Harman Bulterius, de iudic. lib. 2. cap. 4. num. 447. Bessold. disp. de Maiest. in gener. cap. 1. num. 2. Kckerm. de Republ. instituend. lib. 2. ca. 1. num. 8. cap. 2. num. 5. & sequentib. Ioan. Harprect. Epigram. institut. in princip. num. 7. Pined. de reb. Salomon. lib. 6. cap. 1.

10 Hinc iura constituentia in rebelles, ac conspirantes contra personam, ac Statutum Principis, dictæ sunt *Maiestatis* leges, vt tot. tit. ff. & C. ad leg. Iul. *Maiestat.* De quo passim Scribentes.

11 Quare Doctores absolute notarunt hanc nominationem Honorificam Regibus condignam, ac priuatiuam esse, nec alijs competere Principibus, & si Supremis, vt post Menoch. Decian. Lancellotum, notant Socin. Senior, conf. 22. num. 4. volum. 1. Cassan. Cathal. glor. Mundi, par. 1. co. sid. 70. Restaur. Castald. de Imperat. Tyber. Decian. dict. lib. 7. cap. 2. num. 1. Anton. Petr. de Potest. Princip. verbo *Imperatoriã Maiestatem*, num. 1. & sequentib. & num. 38. & 50. Camil. Borrel. de præstant. Reg. Catholic. cap. 60. ex num. 20. Petr. Gregor. de Republ. lib. 8. cap. 3. & 4. Ioan. Iacob. Speidel. iuridic. Politicor. litt. M. nu. 7. Pap. Arest. lib. 4. Arest. 1. Ioan. Lymn. de iur. publ. in addit. lib. 2. cap. 7. nu. 33. Giofc. Carneual. Regiopament. de Ti-

tol. vers. *Maiestas*, relatus à Francisc. Scaglon. in Comment. ad Pragm. Neapol. fol. 276. Carpzob. Practic. par. 1. quæst. 40. à num. 22.

12 Quod sentiunt Politici illud deducentes ab antiquis Romanorum temporibus, Bulleng. de Imperat. Roman. lib. 1. cap. 37. Lypf. lib. 5. antiquar. lection. cap. 8. taliter, vt Bodin. lib. 1. de Republ. cap. 10. dicat solius Regis personam appellari posse, *Magestad*, Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 19. Bessold. dissertat. de præcedent. & session. prærogat. cap. 2. num. 2. & dissertat. de *Maiest.* in gener. cap. 1. num. 2. Ex quo vox illa *Maiestatis* in Germania nullibi, quam in Aula Imperatoris auditur. Post eum ex Arumeo, Theodor. Reinring. de Regimin. Secul. & Ecclesiast. lib. 1. clas. 3. cap. 11. per totum, Ioan. Harprect. Epigraph. institut. in princip. num. 7. glos. num.

13 Sed poterit his obijci, non propriè à Rege nostro præscriptum ad suam Summam Dignitatem designandam, vt illa colatur voce de *Magestad*. Cum etiam inferiorum Magistratuum, ac Iudicum autoritas ipsa demonstratur appellatione in l. Ius, de iust. & iur. l. Si familia, de iurisd. omn. iudic. Quia hic est contenta *Maiestas* Prætoris vindicatur, vbi Ioan. Orosc. num. 3. Æguin. Baron. dict. l. Ius, Budæus in Pandect. ad l. ult. de Senator. Schard. Lexic. verbo *Maiestas*, Ioan. Harprect. Proæm. institut. num. 7. Conrad. templ. iudic. lib. 1. cap. 1. §. 1. n. 6.

14 Quæ obiectio non parum obstare fateor cognito, quod verbum *Maiestas*, diuersè, ac latissimè accipitur, propriè, realiter; abusiue personaliter, Koenig. de iure *Maiestat.* inque varia significata, Hugo traditus à Ioan. Lorin. Commentar. in Psalm. 71. vers. 19.

Gloria, Signa, Timor, Virtus, Persona, Potestas.

Magnum, Magnificum, Plebs, Honor, Arma, Client.

15 Propria, seu Realis ex omnium Scribentium sententia est designatiua summæ, perpetuæ, ac absolutæ Potestatis Regis, aut populi absoluti superiorem non recognoscentis, l. fn. 6. *Planè, ad leg. Iul. Maiest.* De quo Heschines.

*Tu Rex Populi, tuque Vrbs, tota est,
Non Iudicibus subditus ullis.
Regni solio factus, vt Ara,
Vnoque regens cuncta arbitrio.*

Senec. lib. 1. de dement. cap. 1. Petr. Gregor. lib. 8. de Republ. cap. 3. Bodin. eod. tract. lib. 1. cap. 8. Kekern. *Discurs. Philosoph. disput. 24. Problem. 11.* Kokier. de Republ. instit. cap. 1. num. 8. & *disquisit. Politic. cap. 4. quæst. 3.* Maud. de Monarch. par. 3. lib. 5. cap. 5. Hugo Grosc. de iure Bello. lib. 1. cap. 3. n. 20. Bessold. *disp. de Maiest. in gener. cap. 1.* Lyps. lib. 2. Politic. cap. 16. Ioan. Harpreet. *Proæm. Instit. num. 7.* Theodor. Reinring. de Regimin. sæcul. lib. 1. clas. 2. cap. 2. num. 26. & clas. 3. cap. 11. n. 4. Gutther. de offic. Domus August. lib. 2. cap. 37. Arnold. Clapm. de Arcan. rer. public. lib. 1. cap. 10. Maximil. Faust. *consil. pro Erar. clas. 8. consil. 1.* Carpzob. *dict. par. 1. quæst. 41. num. 23. 24. & sequentib.*

16 Abusiua vero, seu personalis, demonstratiua authoritatis, Ordinis, Reuerentiæ, Honoris per communicationem debita Magistratibus, quatenus sunt Ministri, ac Executores Imperij, ac Summæ illius Supremæ Maiestatis, Bald. *dict. consil. 59. volum 1.*

17 De hac enim abusiua, seu personali Maiestate ratione ordinis cõpetente, sunt intelligenda verba Pauli in *dict. l. Si familia, & l. Ius, de iust. & iur. Salua Maiestate Imperij sui*, Ioan. Corraf. num. 5. Escarder. in *Lexicon*, verbo *Maiestas Pratoris*. Si ea attentè notamus, & sensum Valerij Maximi, lib. 2. cap. 2. *Magistratus vero prisce quãtoperè suam populique Romani Maiesta-*

tem retinentes se gesserint, hoc cognosci possit, quod inter cetera obtinenda grauitatis indicia, Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 19. Petr. Gregor. de Republ. lib. 8. cap. 3. n. 3. Renat. Chop. *Domus Franc. lib. 3. tit. 20. num. 4.* Bodin. de Republ. lib. 1. cap. 10. fol. 238. Non de vera Maiestate in sensu Potestatis, & in quo loquitur lex nostra, cum hæc haud competere possit vlli habenti subiectionem ex aliqua causa, aut principio, latè Ioan. Lymn. in *addit. de iure publ. lib. 3. cap. 2. num. 3.*

18 Sic hæc procedunt, vt Bodin. *dict. lib. 1. cap. 8.* Aufus sit dicere Imperialem Maiestatem Imperatoris Romani Germanici, verè non esse Maiestatem, cum aliqua ex parte pendeat ab Electoribus, ac statibus Imperij, quod ad sentire videtur Maximil. Faust. *Consil. pro Erar. clas. 12. consil. 15. Ordo 887.* in quem (Bodinum) latè agit Theod. Reinring. de Regim. Sæcul. lib. 1. clas. 2. cap. 2. ex num. 52. Et tradita à nobis ex num. 12. Kokier *disquisit. Polit. cap. 4. quæst. 7.*

19 Ellucidantiori principio dicta patebunt, si notamus Maiestatem verè esse Magnitudinem illam, seu Maioritatem absolutæ Potestatis, consistentem penes Romulum, ceterosque Romanos Reges à condita Vrbe, de qua Dionys. Halicarn. lib. 3. *antiquit. Roman. Imperium Ciuitatũ, quarum, vel vobis inuictis donec armis superior ero, Dominus suum futurus.* Et 20 in libertate Populi post extinctos eos, Ioan. Corraf. in *l. Ius, num. 6. de iust. & iur.* Vsque ad legem Regiam, vt exponit Vlpian. in *l. 1. ad leg. Iul. Maiestat.* Tyber. Decian. tract. *crimin. lib. 7. cap. 2. num. 3.* Bullenger. de *Imperat. Roman. lib. 1. cap. 37.* In quam coniurasse Bruti Consulis filios narrat, Liu. lib. 2. Carol. Sygon. de *antiqu. iur. Ciuil. Roman. lib. 2. cap. 29.* Et M. Manlium, Liu. lib. 6. quæ nec in Senata, nec in Magistratibus adesse poterat.

21 Præcipuè attento iure com-
petenti Maieftatico Imperio à Ro-
muleis téporibus: Præcipuum enim,
& vera Maieftas Regum in Potesta-
te erat condendarum legum, l. 2. de
Orig. iur. Virgil. lib. 6. Æneid.

*Regis Romani primus, qui legibus Urbem
funauit.*

Ex quo Romuli, Curiatas: Numi,
Sacras: Tulij militares, cæterorum-
que Regum.

22 Et vt omnia fua manu gu-
bernarentur, *diét. l. 2. Dionys. Hali-
carnas. antiquit. Roman. lib. 2.*

23 Hæc Potestas (inquam) feu
melius dicã, Maieftas extinctis Re-
24 gibus exoleta fuit, *diét. l. 2. po-
puloque referuata, nulli Magiftra-
tui, nec Senatorio, nec Consulari,
nec quod magis est Dictatorio con-
cessa, vt ex appellatione Quint. Fauij
Maximi ad populum de fententia L.
Papyrij Dictatoris, patet apud Liu.
lib. 8. Ex quo etiam omnibus prohi-
bitum, ne populi confensu agerët de
caufis ad Maieftatem pertinentibus,
adque populi libertatem, vt etiam
ex electione C. Menij Dictatoris,
constat apud Liuium, lib. 9. ob Ca-
puanas coniurationes.*

25 Hincque, nec legem ferre in
his, quæ ad Dominationem consti-
tuendam pertinebãt taliter, vt XII.
Tabularum leges (tanta cura con-
ditæ, quanta notant *diét. l. 2. Liu. lib.
2. Cicer. 1. de Orat. Cæterique Ro-
mani Scriptores*) vim nõ habuerint,
& fi à Duumviris congestæ, & pro-
ditæ: vsquequo publica populi au-
thoritate, feu vt melius dicamus Ma-
ieftate approbatæ fuerunt.

27 Ex quo patet, quod & si sum-
ma fuisset Maiorum Magiftratum
Romanorum Potestas, ac Imperium;
cum tamen illud habuissent à Popu-
lo precariũ, & circumscriptum, hæud
potuere quidquid dicant Iure-Con-
sulti, & Doctores, ab extinctis Regi-

bus, vsque ad Augustum habere Ma-
ieftatem, nec illa voce honorari.

28 Nec post Augustum, cum la-
ta lege Regia translata fit in Princi-
pem vnã cum Imperio, & Potestate,
ad quod demonstrandum, venerationemque debitam Supremo Imperio

29 ex vi translationis, Imperatores
illa voce *Maieftas*, vt propria Supre-
mi culminis vti cepere, l. 1. §. *A præ-
fectis, de leg. 3. l. Si Imperialis, C. de le-
gib. Quid enim maius, quid sanctius Im-
periali est Maieftate? l. 1. C. vt nemo pri-
uat. l. Bene à Zenone, C. de quadrie. præ-
crip. l. fin. C. de donat. inter vir. & vxor.
l. Contra publicam, C. de Cohortalib. &
Principib. & cornicul. lib. 12.*

30 Sed bene fateor, quod cum
cognitum fuisset à populo, Princi-
peque, ad Maieftatem Imperij perti-
nere, vt Magiftratibus Honor, pri-
stinaque authoritas referuaretur,

*Tacit. lib. 12. ann. An authoritate Sena-
tus cederet, Plin Epist. 4. Cyriac. le Ti-
tul. de conuertend. in Monarch. Reipubl.
fol. 2. Hugo Groc. Flor. Sparf. ad tit.
de Senatorib. Kokier de Republ. lib. 2.*

31 *cap. 9. num. 1. Iuraque habita Rei-
publicæ ætate; eisque constitueretur
in exercitio Imperij Maieftas, vt di-
xit Iure-Consultus in diét. l. Ius: Sal-
ua Maieftate Imperij sui. In personis
vero authoritas, seu amplitudo,
Æguinar. Baron. diét. l. Ius, diét. l. Si
familia, Gutther. de offic. Dom. August.
lib. 1. cap. 4. & 19. Arnold. Clapmar.
de Arcan. rer. public. lib. 1. cap. 10. Re-
nat. Chopin. Dom. Franco. lib. 3. tit. 20.
num. 4. Ioan. Lymn. de iure public. in
addit. lib. 3. cap. 2. num. 3 Kokier de Re-
publ. instit. lib. 2. cap. 8. num. 2.*

A quo Senatorius Ordo *Amplifsi-
mus* dictus, l. 2. §. *verba, l. Si decipiendi,
ad Senat. Consult. Velleian. l. 1. de Colluf.
degen. l. Nutu, §. columnis, de legat. 3. l.
Si libertinam, C. de interd. m. trim. l.
Si aduersarios, C. ad Senat. Consult. Velle-
ian. Et Senatorum Decreta *Amplifsi-
mi ordinis, l. Decreto, C. ex quib. caus. in-
fam. irrogat. l. Cenodorus, C. ad Senat. Cõ-
sult.**

sult. Velleian. l. Amplissimi, C. de excusat. tutor. l. Si contra, C. Si quis ignor. rem minor.

Quibus cognitis à Rege Philippo IIII. & quod vsurpare Regio Diademati nomen Maiestatis, absurdum est, Bodin. *de Republ. lib. 1. cap. 10. fol. 271.* (Taliter, vt in Imperio, & si summa sit Romani Regis Dignitas, Vicariusque, ac Heres Imperij stabiliatur, adhuc Maiestatis voce ab Imperatore, non decoratur, cum sit Supremiatis insigne, Theodor. Reinring. *de Regimin. Saecul. lib. 1. clas. 3. cap. 14. num. 69.*) Pariterque animaduertens, esse etiam graue, vt cum Maiestatis ius, ab ipso ad alios deriuetur, hi fraudetur debito Honore, legitimè, distinctè se habuit, præcipiens, vt dum scripto, verbisve agitur cum Regio Throno, tunc Potestas, & Regia po-

tentia (in quo consistit Maiestas, Bellold. *dissert. de iur. Maiest. in gener. cap. 2. num. 1.* Gutther. *de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 19.*) colatur voce: *De Magestad.*

Dum vero cum his, quibus Maiestatis ius competit, vel per vnionem, vt dum scribitur Principi, aut alijs filijs. De quibus *Glos. 11. & 13.* Vel per communicationem, vt in Supremis Tribunalibus (libellis oblati) Honoretur ius Maiestatis, voce: *De Alteza,* Couarrub. *Tesoro de la lengua Castellana,* verbo *Alteza:* quæ digna est his, quibus non competit directè summa, ac absoluta Potestas ad Maiestatem Constituendam necessaria, Bodin. *de Republ. lib. 1. cap. 10. fol. 233. & 238.* Sed forensium Iudiciorum vsus, ac exercitium, vt eleganter distinxit Pined. *de reb. Salomon. lib. 2. cap. 7. num. 1.*

Y SIN PONER DE BAXO OTRA CORTESIA alguna, firmar la persona que escriuiere la tal carta.

SVMMARIVM.

- 1 *Subscriptio apud Nos: Firma, an sit necessaria in litteris, aut instrumentis?*
- 2 *Subscriptio hominis scribentis Epistolas antiquitus non recepta.*
- 3 *Scribentis nomen, & cui scribebatur, in inscriptione apponebatur.*
- 4 *Inscriptio Decretalium, & legum continens nomina disponentium, & executorum.*
- 5 *Epistole Authographæ erant, 6. vel Holographicæ.*
- 7 *Subscriptio in Epistolis non necessaria, ex l. Cum Tabernâ, §. Idem quæritur, de Pignorib. & Hypothec.*
- 8 *Fides publica in litteris manu propria ex aratis.*
- 9 *Littera Authographica, ac Chirographica fidem faciunt.*
- 10 *Signis, ac Annullis magna fides apud præcos.*

- 11 *Epistolaris subscriptio manu scribentis necessaria ad fidem, 12.*
- 13 *Fides publica in litteris Chirographicis Authographicis.*
- 14 *Sigilla, seu signa interna, vel externa.*
- 15 *Interna ad designandam enixiorem voluntatem.*
- 16 *Vel ad fidem tribuendam litteris scriptis manu aliena.*
- 17 *Signa, seu sigilla externa in Epistolis ad designationem secreti, ne res pateat, ni cui scribebatur.*
- 18 *Signa, ac sigilla contra malitias, & fraudes inducta.*
- 19 *Augustus Primus statuit, vt Acta publica signata darentur.*
- 20 *Augustus ad expeditionem libellorû utebatur sigillo.*
- 21 *Nero ad remouendos falsarios statuit, vt Tabula publica obsignarentur.*
- 22 *Signa, ac sigilla constituta ad cognitionem voluntatis.*

- 23 L. Fideiussor, §. 1. de Pignorib. refertur.
- 24 Diuus Paulus in Epistolis Amanuensium manu scriptis utebatur signo, litterali. Ex Diu. Hieronymo ad veram fidem illarum, 25. In scriptis manu propria Salutatione tantum, 26.
- 27 L. Ad testium, de testament. requirentis in subscriptione testamenti, testium nomina, refertur.
- 28 Subscriptionis Principis in rescripto necessaria.
- 29 Subscriptionis testium necessaria in instrumento à tertio conditum.
- 30 Subscriptionis Patrum in actis Conciliorum necessaria ad illorum cognitionem.
- 31 Subscriptionis nominalis, non accepta inter antiquos, si in inscriptione nomē Principis apponebatur.
- 32 Subscriptionis reuerentialis in Epistolis Imperatoribus scriptis sub his litteris, D. N. M. Q. E.
- 33 Subscriptionis omissa à Rhodijs scribentibus Tyberio.
- 34 Iustinianus scribendo Pontifici, subscribebat reuerentialiter.
- 35 Subscriptionis reuerentialis inducta ante scribentis nomen.
- 36 Subscriptionis reuerentialis recepta in Epistolis Regijs.
- 37 Subscriptionis reuerentialis in Epistolis translata ad priuatos.
- 38 Subscriptionis Epistolares varia secundum qualitatem scribentis.
- 39 Subscriptionis Epistolares inter charos, inter gratos, qualis ex Marziale, & Cicerone.
- 40 Subscriptionis inter amicos: Suo amigo, que sus manus besa.
- 41 Subscriptionis Epistolares Paterna.
- 42 Subscriptionis inter dissimiles: Beso los pies.
- 43 Honor evanuit, cum vulgatur.
- 44 Nomen scribentis tantum sine alia subscriptione in Epistolis Regibus scribendis.
- 45 Dignitas Regalis omnia comprehendit.
- 46 Vox designatiua subiectionis necessaria inter Dominum, & Vassallum non inuenitur.
- 47 Voces adulantium, non inducunt ad Maiestatem.
- 48 Nomina ambitiosa onerosa sunt.
- 49 Reges Augustiores vana nomina contemnunt.
- 50 Alexander opinioni seruiebat Socratis veritate.
- 51 Nero Illustrior Salinatori, eo quod crimen recusauit in Triumpho.
- 52 Subscriptionis in Epistolis Imperatoribus scriptis non apponebatur.
- 53 Subscriptionis manu propria, in contractibus non erat necessaria iure antiquo.
- 54 Subscriptionis manu propria nouo iure necessaria in testamentis, 55. Et contractibus, 56. Si auctum, ut scriptura necessario interueniat.

SVBSCRIPTIO MANU PROPRIA, AN IN
Epistolis necessaria ad fidem? Et quid in instrumentis
publicis Iure Hispano?

GLOSSA NONA.

Magnam quidem, ac involutam quaestionē elucidandam susciperemus (in qua latē animaduertent Claud. Salmaf. de mod. usur. cap. 10. & 11. & in eum Herald. de conscrib. testament.

quem etiam consutauit ipse Salmaf. ut videre licet in specim. consutat. animaduers. Herald.) si ex nostrae legis verbis: *Firnar la persona que escriu. re la tal carta; & ex l. Ad testium, §. Si quis ex testibus, l. Singulos testes, de testament.*

l. Hac

1. Hac cōsultissima, C. eod. §. Sed cum paulatim, vbi Scribētes, Institut. de testam. Nouell. 73. cap. 7. §. 1. l. 1. t. t. 6. par. 6. l. 13. §. 25. lib. 4. Recop. ageremus quærētes, an subscriptio, signū, figillūve (vt voluerūt relati Scriptores) apud Nos: Firma, in litteris, instrumētis tā publicis, quā priuatis necessaria sit?

2 Sed consultō omittimus, cum institutum nostrum tātum dirigatur circa formas Epistolares, vulgo *Cartas*, non instrumētales, ad quod in lege nostra notandum cum *Lyps. Instit. Epist. cap. 4.* in litteris, aut (inquā) Epistolis subscriptionē nominis Scribentis expressiuam, antiquis ignotā fuisse, *Lorin. Comment. in Act. Apostol. cap. 15. vers. 29.* Quod præter tantorū virorum assertionem depromitur ex *Cic Senec. Plin. cæterisque* Scriptoribus Romanis, exque Epistolis ab *Euseb. Cæsar. Niceph. Calixto, Sozomeno, Socrat. & Historia Tripartita* relatis. Vtinam ex eo, quod ad notitiā, & cognitionē in inscriptione, a primordio Mundi per omnes Gentes, & nomen Scribentis, & cui scriberentur imponebatur, vt ex litteris à *Solone, & Philosophis* scriptis notatur: *Solon Pisistrato: Solō Cresso: Chilo Periandro: Periander Proclo: Anacharsis Cresso, & alijs*, à quibus desumptum à Iure-Consultis, Imperatoribus, & Pontificibus, in Legibus, & Canonicis Constitutionibus, in inscriptione scribere, & disponentis, & executoris nomen, vt ex toto Digestorum compendio, Codicis Iustiniiani, & Theodosiani, Decretalique Historia depromitur.

5 Vel quia ad fidē Authographæ erant, *Suet. in August. cap. 71.* vbi *Be-roald. Leuin. Torrēt. Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 2. cap. 30.* vbi *Tiraq. Vel 6 Holographicæ*, vt euincitur ex *Q. Curt. de reb. Alex. li. 7. cap. 2.* Cū enim *Alexander Parmenionem* occidere curasset, illi Epistolas duas per *Polidamantem* misit, vnam manu propria *Alexandri*, alterā *Philote Patris no-*

mine scriptam; & vt illū falleret *Philote* manū imitasse, notat *Rader. explanat in Q. Curt. dict. cap. 2.* Cum ad Fidē nullum signum crederet, nullū sigillum verius esse, *Arnold. Clapm. de Arc. rer. public. lib. 3. cap. 5. Cic. lib. 2. ad Attic. Epist. 23. Nūquā ante arbitror te Epistolā meā legisse manu mea scriptā, Claud. Salmal. latē specim. confutat. in animaduers. Herara. cap. 17.*

7 Ideo Iure-Consultus in *l. Cum Tabernā, §. Idem quasi, de pign. & Hypoth. ibi: Vel Tabula signata non sint*, vbi *Gothofred.* In Epistola nec signum necessariū voluit, nec subscriptionē, cū ex Gentium more insita sit in litteris, illa prima Mūdi simplicitas, quæ pauculis lineis contenta, vnā fidem tutissimū humani Generis pignus credens, *Holographicā*, seu *Authographam* tantum quærebat Epistolam, *Cicer. orat. 21. in Catil. legimus erat scriptū sua manu, Strab. li. 15. Nec testibus indigent, nec sigillis; sed verbis, aut litteris simpliciter credūt absque signatura, & annulo, Plin. lib. 32. cap. 1. Nullosque annulos maior pars Gentium, hominūque etiam, qui sub Imperio nostro degunt hodie habeant, non signet Oriens, aut Ægyptus, etiam nunc litteris contētæ solis, Konan. lib. 9. Comment. cap. 2. n. 3.* vt præter citatos *Cicer. Senecam, & Plinium*, patet ex Epistola scripta à Congregatione Persarum ad *Iosua*, relata ab *Euseb. Nierēb. de Orig. Sacr. Script. lib. 1. cap. 16.* Regis *Salomonis* ad *Vaphrum* Regē *Ægypti*: *Vaphri* ad *Salomonē*, & alijs relatis ab *Euf. Cæsar. lib. 9. præparat. Euang. cap. ult. Pined. de reb. Salom. lib. 5. cap. 1. Alexā dri ad Exules Grætiæ, Diod. Sycul. Biblioth. lib. 18.* Ipsius ad *Olimpiadem* matrē, *Aul. Gel. not. Attic. lib. 17. c. 4.* *Claud. Salmal. specim. confutat. in anim. Herald. cap. 19. ad fin. Vide ad l. 42. à n. 48. & ad l. 44. tit. 25. infra.*

9 Ex hoc profluit regula communis, tradita in *l. Scripturas, C. Qui potiores in pign. habeant.* fidem conferens *Authographicis*, ac *Chirographi-*

phicis litteris, & si absque sigillo, aut signo, l. *Publica*, §. *Titius deposit. Respōdi ex Epistola*, de qua quaeritur obligationem quidē nullam natam videri, seu probationem depositarum rerū, l. *Si ut certo*, §. *Quinimo mandat. l. Seruum filij* 44. §. *eum qui*, de leg. 1. l. *Qui tabulas*, de furt. Modest. in l. *Fideiussor* 26. §. 1. de pign. l. 119. tit. 18. par. 3. Aul. Gel. not. *Attic. lib.* 14. cap. 2. *Is tamen cum suis multis patronis clamitabat probare apud me debere pecuniam datam cōsuetis modis expensatione, mensa rationibus, Chirographi exhibitione, Tabularū obsignatione, Brifon, de formul. lib. 6. Theod. Hoep. de iur. sigillor. cap. 10. num. 21. Couarr. pract. c. 22. per tot. Cujac. l. inter Chartulas 5. C. de conueniend. Fisci debitorib. lib. 10. & Nouell. 73. de instrum. Inmane est Chirographū, quod nullis testibus, nullisve subscriptionibus confectum est, quodque nulla litterarum comparatione cōfirmatur: nō est omnino innane, quod litterarum comparatione confirmatur.*

10 Sed dices, vnde hoc, & quā notat Lypf. de subscriptionū ignorātia apud priscos, si ex Senec. lib. 3. de Benef. ca. 15. habemus: *Annulis nostris, plus quam animis creditur* & Et prater dict. l. *Ad testium*, adductam nu. 1. Gutther. de offic. Dom. August. dict. cap. 35. Salmaf. de mod. usur. dict. cap. 10. & 11. Nouar. elect. Sac. lib. 3. cap. 9. Theod. Hoeping. de iur. sigillor. cap. 1. & 10.

11 In signis, sigillis, aut subscriptionibus fides constituta est publica, ac priuata, taliter, vt litteræ, Epistolæ ne signatæ, aut subscriptæ fidē haud mereātur, Cicer. orat. 21. in Cati in. *Statilius cognouit manum, & signū solum. Ecce po. ca. Tunc ostendit Tabellas Lentulo, & quasiuit cognosceret ne signum, annuit. Et iterum: Vehementissimē perturbatus Lentulus tamen signum, & manum suam cognouit.* Et de Rhodiorum litteris, absque subscriptione traditis Tyberio dicat in Sueton. cap. 32. Philip. Beroald. *Subscriptio, qua nomen mittentis litteras signari solet.* Deque Alexand. & aliorum Gut-

ther. de offic. Dom. August. lib. .cap. 35. *Diplomata, Libellos, Epistolas Sphinge signare dicitur, mos Alexandri nouissimē sua, ceteri Principes subnotabant, id est, verba quaedam sua manu subscribebant, Claud. Salmaf. specim. confutat. in animaduers. Herald. dict. cap. 19.*

12 A quo receptum ad fidem rerum, vt subscriptio nominis expressiua in fine litterarum manu propria exaretur, vt patet ex edicto Resuinthi Regis, relato in Conc. Tol. VIII. per hæc verba: *Flavius Resuinthus Rex, hanc fidei, & bonæ voluntatis meæ deliberationem manu mea subscripsi. Et in Concil. Toletan. XII. in alio Eruij: Item subscriptio prædicti Principis manu sua exarata. Inque lege ab ipso Rege relata in ipso Concil. XII. In nomine Domini Flavius Eruius Rex, hoc legis nostra Edictum in confirmationem huius Concilij promulgatum subscripsi. Et in alia Concil. Toletan. XIII. in qua, & si in Inscriptione nomē Regis adesset, infine adest subscriptio: Rex Eruius.*

13 In cuius obiectionis repulsam notādum est, inter Gentes à prima Mundi ætate fuisse fidem absolute cōcessam Chirographicis, Authographicis, seu Holographicis litteris, vt ex Q. Curt. retulimus n. 6. & testatur Perer. in Gen. c. 41. v. 36. n. 17.

14 Sigilla vero, seu figura dupliciter sunt recepta, vel interna in ipsa litterarū serie; vel externa ad cognitionē illius, à quo scripta sunt, vt de litteris filiorum Marci Bruti euincitur, Dion. Halic. lib. 5. *Simul atque dies illuxit, cū ascenso Tribunali Epistolas cōiuratorū perlustraret, vbi filiorū litteras primū ex vtriusque sigillo, deinde post avulsa signacula etiam in manu agnouit. Quod inductum in interna signatione, seu subscriptione, ad designandā enixiorē voluntatem, cōsensum, seu approbationē signatæ rei, Liu. lib. 7. Decad. 4. Polixenidas sua manu scripsit, se ea quæ pollicitus esset facturū, signoque suo impressas Tabellas misit, eo vero pignore, veluti authoris ratum sibi prodito rē ratū,* Perer. dict. vers. 36. 16 Vel

16 Vel ad fidē tribuēdam litteris, seu mandatis aliena dispositione, & manu, sed tamē nomine Principis cōstitutis, vt de annulo tradito Iosepho à Pharaone, Genes. cap. 41. vers. 42. Perer. Guillielm. Hamn. De litteris Iezabelis scriptis de morte Naboth, 3. Reg. cap. 21. De annulo Marcelli Consulis ab Annibale posito, Liu. Ioan. Corra. l. 2. §. & vt obiter, de orig. iur. De Sphinge Alexandri, Gutther. relatus nu. 11. Claud. Salmaf. specim. consutat. in animaduers. Herald. cap. 17.

17 Externa sigilla, seu signa accipiuntur ad designandum secretum rerū signatarū, vtque intacta sint omnia sub sigillo contenta, ne ab alio dignoscantur, ni cui remittuntur, vt dixim. Glos. & notant Thesaur. quæstionū Forens. quæst. 100. Nouarin. elect. Sacr. lib. 3. cap. 9. & ex Polidor. Virg. & alijs post Perer. in Genes. c. 41. vers. 36. num. 19. Theod. Hoeping. de iur. sigillor. cap. 1. §. 3. ex num. 27.

18 Non vero, vt fides absolutē penderet à signo, subscriptione, aut sigillo. Nam & si in secunda Romanorum ætate ad authoritatem, & fidē etiam publicā, atque vitandas hominū fraudes, quas antiquata simplicitate, prima induxerat malitia, signa, 19 atque sigilla laudata sint, ac recepta, constituente Augusto, vt omnia acta publica signata darētur, l. 2. §. & vt obiter, de orig. iur. vbi Corra. Carranc. de part. cap. 2. §. 1. num. 242. 20 ad sui exemplar: Cum ad expeditionem Libellorum, & Epistolarum illo sigillo vteretur, de quo Sueton. in eū, cap. 50. vbi Cassaub. Leuin. Torrent. Philip. Beroald. & notauimus n. 11. Hoeping. de iur. sigil. cap. 2. n. 92. Gutth. de offic. Dom. Aug. lib. 1. cap. 35. 21 & Nerone, vt in eo Suet. cap. 17. ad remouendos falsarios: Ne Tabulle, nisi pertusse, ac terlino perforamine traiecto obsignarētur. Ex quo desumpta, l. Ad Testium, de testam. l. Hac consultissima, G. eod. l. 1. tit. 1. par. 6. Franc. Hotoman. lib. 1. obseruat. cap. 20. Cujac.

lib. 4. obseruat. cap. 120. Robert. lib. 2. receptar. sententiar. cap. 21.

22 Ex eo autem Authographi, Chirographi fides haud euauit: immò cum sigillum, signū, subscriptio, sigillareque, signare, & subscribere quærerētur ad cognitionem voluntatis, nec quid aliud desideretur ex eis, vt per tot patet responsa Iuris-Consultorum, Imperatorum edicta, cōdita in sigillorum laudem; de quo Hoep. de iur. sigil. Salmaf. de mod. usur. cap. 10. & 11. Nouar. elect. Sacr. dict. cap. 9. Thes. dict. quæst. 100. Brisson. de form. lib. 6. fol. 512. Kirn. de offic. magn. 23 Cancel. Authographum præstare signo; Chirographum sigillo fateor, vt expressē Iuris-Consultus in l. Fideiussor, §. 1. de pign. & Hypothec. Pater Seio emancipato filio, facile persuasit, vt quia mutuam quantitatem acciperet à Septimio creditore Chirographū præscriberet sua manu filius eius, quod ipse impeditus esset scribere, sub cōmemoratione Domus ad filium pertinentis pignori dandis: quærebatur, an Seius inter cætera bona, etiam hanc domum iure optimo possidere possit, cum patris se hereditati abstinerit, nec metueri ex hoc solo, quod mandante patre manu sua præscripsit instrumentum Chirographi, cum nec consensum suum accommodauerat patri, aut signo suo, aut alia Scriptura. Modestinus respondet, cum sua manu pignori domum suam futuram Seuis scripserat, consensum ei obligationi disse manifestum est.

24 Præcipuè in litteris, vulgo, Chartas, vt præter dicta ab Hoeping. Nouar. & alijs, euincitur ex D. Pauli Epistolis. Inscriptis enim amanuensium ministerio, vt fuit ad Romanos, vtebatur signo, non annullari, sed litterali manu propria exarato, de quo Epist. 2. ad Thesalon. cap. 3. Salutatio mea manu Pauli, quod est signū in omni Epistola gratia Domini Nostri Iesu Christi cum 25 omnibus vobis. Amen. Quod factum notat D. Hieron. vt refert Loria. in Act. Apostol. cap. 15. vers. 13. vt Chirographo submoueret suspicionem. In

26 vero scriptis Holographicæ signo non utebatur, vel subscriptione, sed salutatione ordinaria, vt ex *Epistola ad Theosal. cap. 6. Gratia tecum, 2. cap. 4. Gratia vobiscum.*

27 Nechis etiã, & notatis à Lypf. obfata videntur, *diçt. l. Ad testium, de testam. ibi: Si quis ex testibus nomẽ suum non adscripserit, l. Singulos, eod. tit. vbi subscriptionem Iuris-Consulti expressiuã nominis scribẽtis requirũt. Et l. 3. C. de diuers. rescript. In qua etiã*

28 manu propria subscribi mandata rescripta ab Imperatore notatur. Nam vere dicendum est cum Lypfio, subscriptionem receptam apud Nos, apud Priscos ignotã fuisse; sufficereque ad fidem, vt instrumentũ, vel Epistola Autographa esset, vt expressè Iuris-Cõsultus in *diçt. l. fideius. §. 1. de pign. & Hypothec. relata n. 23.*

29 Cum & si in *diçt. l. Ad testium,* nominis subscriptio in testamentis necessaria sit. Et in *diçt. l. 3. C. de diuers. rescript.* mentio de subscriptione fiat: attamen non ex eo dicendũ subscriptionem receptam olim fuisse, qualem apud Nos: *Firma.* Subscriptio enim à Iure-Consultis præscripta in *diçt. l. Ad testium,* eo præcepta, quia testamentum à Tertio condebatur, & de persona testium aliter, ni illius expresso nomine cõstabat: quod euincitur ex 30 antiquo more instrumentorum, Actorumve; Præcipuè Conciliorũ: In Generali enim, aut Prouinciali; cum absolutè res agerentur nomine Ecclesiæ, nec de Patribus ad id congregatis notitiã aliter haberi posset, ad illorum cognitionem subscriptio imponebatur, vt ex omnibus Cõcilijs patet; præcipuè Hispanis, collectis à Loais. *Collect. Cõcil. Hispan.* Dum vero instrumenta edita nomine Principis, vel Epistola alicuius proponebatur, 31 subscriptio non interueniebat, quia nomẽ ex inscriptione dignoscebatur, vt videre licet ex Epistolis Montani Palentini Episcopi relatis in *Conc. Tolet. II. Recifuint. Tolet. VIII.*

Edicto Eruiigij Regis, *Cõc. Tol. XIII. Placito Iudæorum, relatis à Loais. in not. ad Concil. Tolet. IX. fol. 475.* Sed cũ distinctione; nã si manu propria exarabatur nomen in inscriptione, ad fidem manus scribentis erat; si vero manu aliena, sicuti in testamẽto, necessaria erat subscriptio nominis testiuã propria manu exarata, sic in Libello, Epistola, aut Rescripto, vt de subscriptione Imperatoria disposuit, *diçt. l. 3. C. de diu. rescr.* Illo signo, quo utebatur, vel alio simili litteraliter appositõ manu ipsius Imperatoris, quo vsus fuit D. Paul. in præallegata *Epist. n. 24.* Et patet in *Nouell. Theod. lib. 1. tit. 20. de redd. iur. armar. & tit. 25. de Prætor. solid. Et manu Diuina proponatur amãtissimo nostro Populo Romano. Et 24. de Episcop. Ordin. Et manu Diuina, Diuinitas te seruet per multos annos, Parens Charissime. Et lib. 2. tit. 3. de homicid. casual. seu voluntar. fact.*

32 Quibus prælibatis, inhærentes verbis legis nostræ: *Sin poner debaxo otra cosa. firmar,* notandum est cũ Lypf. *diçt. c. 4.* Quod & si subscriptio nec vsitata inter Priscos, nec recepta fuerit, receptũ tamẽ fuisse in Honorẽ obsequiũ, & reuerentiã Maiestatis; vt vbi Nos subscriptionẽ: *Firma,* exararentur hæ litteræ D. N. M. Q. E. quæ continebant: *Deuotus Numine, Maiestateque Eius. Turtur. de Nobil. Gẽtil. lib. 2. cap. 9.* (sicuti & in imaginibus, statuis, Marmoribus, Sepulchris feruatũ denotant relata ab Ambr. de *Moral. Hist. Gen. lib. 9. cap. 49. fol. 329. & lib. 10. cap. 1. fol. 332. & ca. 34.*) vel aliud votum, vt de Epist. Plin. ad *Trajan. lib. 10. Epist. 1. patet, & notat Brisson. de formul. Roman. lib. 8.*

33 Quod Honorificum, seu reuerentiale obsequium credo fuisse illud omissum à Rhodijs in Epistola mussa Tyber. de qua Suet. *cap. 32.* ad quod subscribendum eos euocauit, vt euincitur ex Dion. *lib. 57. Histor. Denique tanta utebatur clementia, vt cum aliquãdo Rhodiorum. Magistratus*

data ad eum Epistola, non subscripserunt illud consuetum, quod vota ipsi fecerunt, celeriter eos excitos, quasi male multatos, cum id, quod deerat adiecissent, inanes dimisserit. Et animaduertit Casaubon, animaduers. in Sueton. lib. 3. in Tyber. dict. cap. 32. Brisson. de formul. Romanor. lib. 8. non subscriptionem expressiuam nominis scribentis Epistolam, ut voluit Philip. Beroald. traditus glos. 6. quia verè illa in vsu non erat.

34 Quam subscriptionem (inquam) invenimus post Tyberium, & Imperatores alios, receptam à Iustiano in Epist. ad Ioan. Pontificem, in l. Inter claras, G. de summ. Trinitat. & Fid. Cathol. vbi subscriptio: Deitas te conferuet per multos annos, Sancte, atque Religiosissime Pater, Brisson. de formul. lib. 3.

35 Sed cum illa formula reuerentialis subscriptionis (mutato scribendi ordine) mutata non fuerit: immo & si nomen scribentis, quod priscis non inferuiebat subscriptioni, nouiter inferuire cepit: reuerentialis subscriptio inter Epistolam, & Chirographum in vsu permanfit, ut videre licet ex Epistola ad Regem Francorum, relata à Greg. Turon. Histor. Francor. lib. 9. cap. 41. Peculiaris vester Aetherius: Cliens vester Hesechius: Cultor vester Urbicus: Venerator vester Veneranus: Familiaris vester Felix: Humilis, atque Amator Felix: Humilis, atque obediens vester Bethobamanus.

36 Quem morem receptum ab omnibus, ad Nos, etiam pertransisse euincitur ex Epistola Philippi I. ad Catholicum Regem, Zurit. tom. 6. Annal. lib. 2. cap. 24. & lib. 7. cap. 5. De V. A. mas humilde, y obediante hijo, que sus manos besa. Magni Ducis Gundisalui Corduensis ad ipsum lib. 7. cap. 6. De V. A. mas humilde seruo, que sus pies besa. Antonij Leiuæ ad Carolum V. Imperatorem, Sandou. Histor. Caroli V. lib. 17. cap. 18. De V. Mag. humilde vassallo, y seruidor, que sus Imperiales pies besa.

37 Sed cū, etsi (ut decens erat) hoc reuerentiale, ac Honorificum obsequium Regale priuatiue sit: aliquorum tamen ambitione, Steph. Guac. de Ciuil. conuersat. lib. 1. fol. 110. aliorum amore, Ioan. Bulcher. dict. tract. de conscrib. Epist. de Salut. aut miseria, cum ut Plin. in Panegy. Alij Domini, alij serui videbantur; commune, 38 effectum fuerit, ut inter corpus Epistolæ, & Chirographum, seu Firma, aliquid amoris, bencuolentiæ, aut gratitudinis exararetur, Ioan. Bulcher. de conscrib. Epistol. de Salut. fol. 235. & 239. Lorin. comment. in Act. Apostol. cap. 15. vers. 29. & patet ex Epistolis Petrarchæ, ex Epist. 2. familiarib. Fr. Anton. de Gueuara, ac relatis à Fr. Luca de Montoya, Chron. de el Orden de los Minimios, in fine. Quod de sua ætate meminit Marcial, lib. 14. Epigram. 11.

Seu leuiter noto, seu charo missa sodali
Omnes ista solet Charta vocare, suos.

39 Vbi latè ex Plin. & Cicer. Rader. dict. lib. 14. Epigra. 8. in quibus etiam post Epistolæ conclusionem, postque Vale, aliquid apponebatur designatiuum amoris.

Ne tibi sem mea lux aque cã seruida cura

Proper. Eleg. 15.

Nunc ad te mea lux veniat, tibi litore
Nauis seruata.

Marcial, lib. 1. Epigram. 69.

Scriberet externa Patri cum luce Salutē
Neuia lux, inquit, Neuia lumen, Aue.

Aut gratitudinis, ut de inscriptionibus, Cicer. Epistolar. lib. 8. Epist. 21. C. Ful. Tyroni, suo Dulcissimo, & lib. 14. Epist. 14. Tullius Terentia sua. & Pater Tullia duabus animis suis. Et Cicer. Matri Optima, & Suauissima Sorori,

lib. 15. familiar. Epistol. Epist. 2. Tu veltim, vt consueuisti nos absentes diligas, & defendas. Et lib. 14. Epist. 15. Vos mea suauissima, & Optatissima Terentia, si nos amatis, curate, vt valeatis, Sydon. lib. 8. Epist. 14. D. Ambros. lib. 2. Epist. 14. Vale Soror. Et lib. 3. Epist. 21. Vale, frater, & nos dilige.

40 Apud Nos enim more cōmuni subscribitur inter æquales: *Su amigo mas aficionado, que sus manos besa.* De quo plura Erasm. de ration. conscrib. Epistol. cap. Noua Salutandi forma, Theodor. Beierlinch. Theatr. vit. human. litt. E. verbo Epistola, versic. Interdum, cum adiecto, mi Amice. Ortum ex illo, quod Salutatio per osculationem manus recepta ad conciliationem animorum, designationem charitatis, ac beneuolentiæ, vt latè Glos. 6. Plin. lib. 28. cap. 2. Tertulian. Apolog. cap. 16. Gasp. Sanch. 3. Reg. cap. 19. vers. 18. num. 59.

41 Inter Parentes, Erasm. dict. tract. cap. Cognatorum, & Affinium Epistola: *Su mas humilde hijo.* Vel quid aliud ad id acceptum, Plaut. Bachid, Act. 4. Scen. 4.

..... *Salutem tuo Patri verbis tuis.*

Lypf. Instit. Epistol. cap. 4. *Mi Amice, mi Suauissime.*

42 Inter Dissimiles, cum Amicitiae locus non sit, & habeant suã verba miseri, Plin. in Panegy. *Beso los pies,* addito: *Seruidor, ò Criado,* Erasm. de ration. conscrib. Epistol. cap. De Salut. Ita se se parili venustate deiciunt, atque extenuant Seruidos à pedibus, utilissima mancipia eius, cui scribunt appellantes, Restaur. Castald. de Imperat. Roman. quest. 63. num. 12. Gueu. Epistol. famil. par. 2. letra al Obispo de Palencia: *El estilo de la Corte es dezirse vnos à otros: Beso las manos de V. m. Otros dicen: Beso los pies à V. S. Otros dicen: Yo soy seruo, y esclauo perpetuo de vuestra casa.*

43 Quod cognoscentes Reges

nostri, ex Tacit. lib. 4. Annal. edoctis euanuisse scilicet reuerentiales Honores cū vulgarètur, & Gueu. Episcopi mentem: *Mas dezir: Besos las manos, besos los pies, ni se deue dezir, ni menos consentir.* Iustè in lege nostra constituerunt, vt in Epistolis ipsis scribendis nihil apponatur in subscriptione; sed nudum scribentis nomen. Tam ex eo quod subditi in suum

44 ne; sed nudum scribentis nomen. Tam ex eo quod subditi in suum

45 Principem nulla egeant formula designatiua subiectionis; sed sufficiat ipsa Dignitatis, & status prerogatiua, ita vt ea expressa, exhibiti omnes

46 debiti Honores ceseatur, Steph. Guacin. de Ciuil. conuers. lib. 1. Quam quod in tota Aulicæ ambitionis doctrina, nulla est vox significatiua necessarij Politici obsequij inter Dominum, & vassallum.

47 Nec vere ad Regum Maiestatem inducunt appositæ in Epistolis ambitiosæ, ac ceremoniosæ adulantium voces, Ossor. de glor. lib. 1. *Quid denique miserius, quam in ornamentis insania populi concessis, aliquod præsidium constituere?* Illarum abdicatio

48 vt nostra lex præscribit, quia onerosæ, Lamprid. in Seuer. *Hac enim nomina insignia onerosa sunt; illis illustrior, Cicer. lib. 1. Epist. 12. ad Planc. Quæ habent speciem gloriæ collecta ex inanissimis splendoris insignibus contenta breuia, fugatia, & caduca existima.* Plin. in Panegyric. *Nam cum nihil ad fastigium superest, hic vno modo crescere potest, si se ipse submittat seruus magnitudinis.* Vt de Alexandro Seuero notauit Lamprid. *Multo clarior visus est alienis nominibus non receptis, quam si recepisset.*

49 Augustiores dico censendos Reges, dum legali modestia ducti contempta vanitatis reuerentia humana ornamenta non requirunt, Ossor. dict. lib. 1. in litteris; sed veritatem, & nomen Scribentis, vt de Soso crate notauit Ossor. act. lib. 1. Illum Illustriorem Alexandro, dicens, eo quod iste opinioni seruebat, Ho-

nones aucupans hominum: ille dominabatur omnia contemnens, ad rectam rationem vitæ consilia referens Cicero. *Epist. l. 2. Verum decus in virtute posita sit.* Vt de Claudio Neroni currum recusanti in triumpho Asinubalis, & si in eo veheretur Lutus Salinator, notat Valer. Maxim. *lib. 6. cap. 4. Sine curru ergo triumphauit, ut eo clarior quod illius victoria tantummodo laudatur huiusmodi ratio.*

52 Ex quo antiqui Scriptores cum agnoscerent Maiestatem, & gloriam pendere ex se ipsa, non à vano loquo adulantium dictorio. Et si in familiaribus Epistolis formulas istas imponeret: *Tuus; tuus totus; totus municipio.* Et alias Ioan. Bulcher. *fol. 340. Rader. in Marcial. dict. lib. 14. Epigr. 8. Laurenc. Beierlinch. theat. vit. human. litt. E. verbo Epistola.* Dum tamen Plin. *Trajanolb. 10. Symmach. Theodos. lib. 10. Epist. 15. D. Ambrosius Magno Theodosio scribebant, ob maiorem in eo reuerentiam, nec Vale apponebant, quia apposito nomine Scribentis, Valedictio natiua, ex Iure Maiestatico, ut dixim. Glos. 6. comprehensa habebatur.*

53 Illa equidem, quæ de subscriptione Epistolari, diximus, in instrumentis; iure nostro, publicis limitantur, cum in eis iam iam absolute partis subscriptio, vulgò *Firma*, & ad fidem, & ad vim, & obligationem, & actionis ortum, & productionem necessaria, & pro forma habetur, & aliter facta pro nullis habentur, ut de testamentis, *l. 1. & 2. vbi latè Gregor. Lop. tit. 1. par. 6. l. 3. Taur. vbi scribentes omnes, l. 1. & 2. tit. 4. lib. 5. Recopil. vbi Matienç. glos. 1. num. 7. & 8. & glos. 2. Auend. cap. Prator, par. 2. cap. 16. ex num. 2. De quo latè Capic. Latr. consult. 141. per 55 totam. De contractibus. Et si iure Parutarum, instrumenta absque partis subscriptione facta vim habuissent, *l. 113. tit. 18. par. 3. Gregor. Lop. dict. l. 2. tit. 1. par. 6. sufficeret-**

que testium adfidentia, & Notariorum fides; nouè constitutum est, ut in omnibus *Firma*, seu subscriptio contrahentium ad euitandas fraudes, subdolasque negotiantium fraudes necessario imponatur, *l. 13. tit. 25. lib. 4. Recopil. vbi Azeued. præcipue ex num. 41. Auend. dict. cap. 16. num. 2. Ioan. Oros. ad leg. Tabular. ex num. 55. de edend.*

56 Quod intelligendum secundum dispositionem, *l. Contractus, C. de fide instrum. Laudatam in l. 6. tit. 5. par. 5. quam exponit ex Bald. & Salicet. Gregor Lop. sub illa recepta distinctione, si actum est, ut aliter contractus non valeat, ni interueniente scriptura, Bart. dict. l. Contractus, Azeued. l. 2. tit. 16. lib. 1. Recopil. Gutier. Prast. lib. 5. quest. 94. num. 90. & de Ganell. quest. 17.*

S V M M A R I V M.

- 1 **O** Rdo litteræ in Honorarijs attenditur.
- 2 Primogenitus Regis prius scriptus in lege.
- 3 Vxor Regis decoranda iisdem Honoribus, quibus Rex.
- 4 Primogenitus Regis prius Honorandus, quam Regina.
- 5 Rex duplices qualitates habet, naturalem, & Regiam.
- 6 Regia qualitas excellentior est, quam naturalis.
- 7 Regis munus est agere pro bono communi.
- 8 Ac prospicere pro Regia Dignitate, omissa propria utilitate, 9. suorum, 10. & amore maritali, 11.
- 12 Pater potest occidere filium, pro bono communi.
- 13 Maiestatis conseruatio pertinet ad Regis officium, 15. & 17.
- 14 Ad salutem Populi.
- 16 Honor debitus Regibus, non est de suo Patrimonio, & 34.
- 18 Alexander Magnus offensus à Dario, ex quo Honorem ei debitum omisit.

- 19 L. 1. de Postuland. ponderatur.
 20 Honor Dignitati, Maieftatique debitus, præferendus reuerentiæ paternali.
 21 Primogenitus Regis Vicarius Dei futurus, 22. ex quo ei debentur Honores, & 29.
 23 Rex nõ potest in Honorabilibus præferre uxorem filio.
 24 Filius in Honorabilibus præfertur.
 25 Rex Pater est Reipublicæ.
 26 Honor debitus uxori.
 27 Honor debitus filijs, descendit à Iure naturali.
 28 Filius in concursu necessitatis, præferendus uxori.
 30 Iacob adorauit Ioseph filium Iuua, ratione Dignitatis, & Potestatis. Et quo modo? 31.
 33 Honores prius exhibendi bis, in quibus versatur publica utilitas.
 35 Honores Regni, ex legibus Gothorum, tantum competunt ex Regia stirpe descendentibus.
 37 Filij Regum in Honorabilibus præferuntur uxori Regis, & 38. Excellentioribus Constitutionibus, 39. & legibus Gothicis.
 40 Gothi, electione conferebant Regnũ.
 41 Honores, ex lege Regia competentes Regibus, incommunicabiles sunt uxoribus;

PRIMOGENITVS REGIS. IN OBSE-
 quialibus præfertur Reginae.

GLOSSA DEZIMA:

SAnè, cum didicissimus ex Iuris-Consultorum respõsis, ac Doctorum placito: Quod ordo litteræ maximam vim habet in rebus Honorarijs, l. Quoties, de usufruct. l. Cum pater, §. penult. l. Si quis seruum, §. Si inter duos, de legat. 2. l. 1. de Albo scriben. glos. in Clement. 1. de Baptism. Bald. Authent. Hoc amplius, num. 22. C. de fideicom. & l. cum quidam, num. 3. C. de verbor. signif. Gerard. locis legalib. loc. ab ordine litter. mandan. Albenf. conf. 556. volum. 2. Gamma decis. 1. num. 4. Franch. decis. 138. num. 1. Ioan. Franc. Ponte conf. 14. num. 58. Caud. decis. 4 Tyber. Decian. resp. 49. num. 26. volum. 2. & respons. 19. n. volum. 3. Menoch. conf. 902. Valdes, de Dignit. Reg. cap. 2. Pacian. de probationib. lib. 2. cap. 25. num. 8. Mascard. concl. 1234. Bessold. de præced. session. cap. 3. num. 3. Modest. Pistor. conf. 51. Ioan. Lymn. de iur. publ. lib. 4. cap. 9. num. 47.

2 Cũque nostræ legis verba prænotarem, ibi: *Que la misma forma se*

tenga, y guarde con los Principes, &c. Et versiculi sequentis: *Que con las Reynas de estos nuestrs Reynos se tenga la misma orden, y estilo, que con los Reyes,* videremque in ordine litteræ, prælatum fuisse Principem uxori Reginae, in dubium veni: quo iure, quaque ratione præfinita hæc prælationis prærogatiua Primogenito, contra antiquam formã à Concil. Tolet. XIII. 3 Can. 4. & Concil. XVII. Can. 7. statutam, obseruatamque tit. 6. par. 2. prius constituentem de Honore Reginae exhibendo ratione vnitatis, societatis, ac connexionis maritalis. De quo latè post adducta glos. l. 1. & 2. tit. 7. l. 1. tit. 14. par. 2. *Con todas las otras cosas deuen honrar, è guardar à la Reyna, como al Rey,* eleganter D. Ioan. Solorzan. de Parricid. lib. 2. cap. 13. *En innixã, quod charitas, ac maritalis amor sic omni iure præcipuus est, vt etiam paternalem obligationem vincat, præferaturque omnibus in omnia,* Genes. cap. 2. Matth. cap. 19. Perer. in Genes. lib. 4. cap. 2. vers. 24. num. 219.

4. Sed cum diu ageremus in hac re (& si fallaci iudicio) credidimus iuste à Nostro Rege, prius de Honore exhibendo Principi cautum, quam de reuerentia Reginae debita, ad idque Supremis, Politicis rationibus, ac Iuridicis motum fuisse, Summoque Maieftatis Arcano.

5. Et, vt hoc innotescat; Primo notandum est, quod in Rege duplex qualitas inuenitur, naturalis, & accidentalis, vt post Caietan. & Bellarmin. adducti, de leg. Politic. lib. 2. cap. 7. num. 49. & 56. deducitur l. 1. de Postul. cap. Si quis ab Episcopo, ubi gl'f. verbo Cōuitij, 2. quæst. 7. Oldrald. conf. 7. Menoch. conf. 303. num. 6. Petr. Gregor. de Republ. lib. 8. cap. 3. Restaut. Castald. de Imperat. quæst. 40. num. 3. Ioan. Lymn. de iure public. lib. 2. cap. 10. n. 6. Diximus Examen de la Verdad, tract. 1.

§. Naturalis, scilicet, ex qua mortalis homo, Sapien. cap. 7. Accidentaliter vero, ratione Dignitatis, ac Potestatis à Deo, & Populo concessæ ad bonum commune, Sapien. cap. 9. Vt disponat Orbem terrarum in æquitate, & iustitia, l. 5. tit. 1. par. 2. Diximus de leg. Politic. lib. 1. cap. 7. a num. 1.

6. Secundo, quod & si accidentaliter censeatur Regia qualitas, adhuc tamen ob excellentiam, sic præstantior est Cōcil. Toletan. III. in princip. in Collect. fol. 214. Nam sicut in rebus humanis gloriosius eminent Potestas Regia, Ostor. de Reg. instit. lib. 1. Diximus Nuacion Real, cap. 3. Exemplo picturæ, l. 9. §. 2. de rer. diuis. §. Si quis in aliena instit. eod. tit. Vt ad se trahere debeat omnes Regis actiones etiam naturales.

7. Ex quo ab omnibus receptum, vt prima Regis cura sit agere pro communi bono, l. 9. tit. 1. par. 2. Sic Recharedus in princip. Concil. Toletan. III. in Collect. Loays. fol. 199. Dominus Deus Omnipotens pro utilitatibus populorum Regni nos culmen subire tribuerit. Flavius Cintila in Concil. Toletan. V. vt Loayl. fol. 381. Cum

boni Principis cura omnino nitatur vigilantia prouidere Patriæ, Gentisque suæ 8. conmodo de pro Regia Dignitate profpicere. Exortat ad Princip. alias via Regia, apud Loais Collect. Concil. fol. 34. Superest, vt hæc ipsa Regalia, qua percipisti bona à Domino munera sollicitè salua custodias, & operibus pariter moribusque defendas, Valer. Maxim. lib. 5. cap. 6. Cicer. li. 3. officior. Hieron. Ostor. de Reg. instit. lib. 4. Hoc autem in vniuersum quod ius Diuinum, & humanum, & vniuersa natura postulat constantissimè retinendum est, vt semper commune bonum priuatis commodis præferatur.

9. Postposita naturali qualitate etiã propriæ conseruationis, vt de Epaminonda Thebanorum Rege, quem dicere solitum, notat Iustinus: Se Patriæ gloriam, non propriam quæsisse, quod secuti fuere Decius, Liu. lib. 8. & P. Decius Liu. lib. 10. qui in bello Latino, & Gallico pro Patriæ, ac Dignitatis Honore se deuouerunt, Cumulat exempla, Solorz. de Parricid. lib. 2. cap. 6. ex litt. N.

10. Postposito etiã filiorum suorum amore vt Lucius Brutus, Valer. lib. 5. c. 8. Tit. Liu. lib. 2. Luc. Flor. lib. 2. c. 9. Diu. August. de Ciuit. Dei, cap. 16. lib. 3. Manlius Liu. lib. 8. Sanguine filiorum Romanam Maieftatem firmantes. Diximus Examen de la Verdad, tract. 1. §. 11.

11. Ac etiam maritali chaaitate, & amore, vt de Adriano Cæsare, refert Petr. Crinit. lib. 2. de honest. discipl. cap. 4. Non pertinere ad Principum Dignitatem, atque fortunam amori amplius, quam virtuti concedere. De quo passim Scribentes Philip. Camerar. oper. successu. par. 2. cap. 45. Ioseph. Steph. de vnic. Relig. cap. 1. Menchac. Illustr. lib. 2. cap. 1. num. 10. Solorz. de Parricid. lib. 2. cap. 4. Doctif. Petr. March. concord. Sacord. lib. 2. cap. 10. num. 1. Mendoc. Viridar. lib. 5. Problem. 57.

12. Ex ea origine orta fuit dispositio, l. 8. tit. 17. par. 4. statuens: Siendo el padre cercaao en algun Castillo, que tuuiesse de Señor, si fuesse tan custado

de fame, que no ouiesse al que comer, puede comer al fijo, sin mal estança, ante que diesse el Castillo, sin mandado de su Señor, vbi Gregor. Lop. verbo Puede comer al fijo.

13 Quæ omnia ei inniuntur principio, quod cum inter alia, quæ ad cõmune bonum Reipublicæ pertinent, Principatum teneat decor Maieftatis (omissis, quæ latè scripsit Stephan. Gratian. *disput. Forens. cap. 284. Mar. Giurb. conf. 38. num. 23.*) Cum sit res, quæ tantum cæteris præstat, quantum Honor omnibus humanis rebus excellit, D. Thom. 2. 2. *quæst. 73. art. 3. De ea (Maieftate scilicet) sic curandū, tanquam in ea consistat populi salus, Bessold. de præced. sess. cap. 3. num. 8. Quod cognitum à Hieron. Osfor. sic suo loquitur Principi, dict. lib. 4. Primum quidem muneris amplitudo, vt enim nullā est in vita amplius, & magnificentius, ita nullum est maiori, cura studio, sollicitudine procurandum.*

14 Ex hoc principio, à quo ortus honor superioribus debitus, D. Petr. *Epist. 1. cap. 2. Regem Honorificatæ, D. Paul. ad Timot. cap. 1. D. Thom. 2. 2. quæst. 63. art. 3. March. concord. 15 Sacerd. dict. cap. 10. num. 4. Scriptores magnopere commendāt Regibus, vt summe agant, circa conseruationem Honorum debitorum Maieftati, Concil. Toletan. VI. *Can. 13. vtque impollutè seruentur, latè ex D. Thom. & alijs Vald. de Dignitat. Reg. in Proem. ex num. 1. cum sequentib. Petr. Gregor. lib. 8. de Republ. cap. 3. cum nec tantum ipsius Regis causa concessi, sed ad decorem Regni, ac Reipublicæ, cuius principaliter auctoritas versatur in ipsa Regiæ Maieftatis reuerentia, Adam Contz. Politic. lib. 7. cap. 4. Bessold. dissert. de Maieft. in gener. cap. 1.**

16 Qui eod. cap. 1. nu. 7. tenet, iura Dignitatis, & Honores Regios, sub Regum Potestate non esse: ideo rectè, ac legitimè agere, qui suis Dignitatibus competentes seruare

incolumes omni modo student, Tyber. Decian. *conf. 7. num. 2. lib. 3. Menoch. conf. 51. num. 1. & conf. 126. n. 1. & conf. 902. num. 1. Gracian. & Giurba, adducti num. 13.*

18 Quæ omnia iuridicè ab Scriptoribus laudata singulariter comprobantur exemplo Magni Alexandri; misit enim ad eum Epistolam Darius, omisso Honore debito Maieftati. Quid enim ab eo factum? Audi ex Quint. Curt. *lib. 4. ibi: Littera à Dario reddentur, quibus vt superbe scriptis vehementer offensus est, præcipere eum mouit, quod Darius sibi Regis Titulum, nec eundem Alexandri nomini adscripserat. Quod explanans Rader. cap. 1. Et hoc omnium Regum, & Principum ingenium est, vt attentissimè legant Titulos sibi debitos, vel impertitos exautorari se putant, cum iustum sibi Titulum non adscriptum vident: nec minus pro Titulis, quam ipsis Regnis bella suscipiunt.*

19 Quod à Romanis Magistratibus cognitū; tutum scilicet, ac impollutū esse debere Dignitatis Honorè Supremum, nullāque ob causam labefactandum, ad illius decorem, vtque conseruaretur prætoriam Dignitas, in qua Reipublicæ Maieftas sita est, *l. Si familia, de iurisdict. omn. iudic.* Ne minueretur aditu omnibus ad illam concesso, Titulum proposuerunt de Postulando, formula cõstituta, his, qui postulare poterant, cæteris exclusis, quod factum fuisse, notat *l. 1. de Postul. Suaeque Dignitatis tuenda, ac decoris sui causa.* In qua notandum prælatam fuisse decori proprio personali Prætoriam Dignitatis prærogatiuam; quod legitimè constitutum fuit, quia in Dignitate versabatur Reipublicæ Honor primum locum tenens absolutè, vt dicto Quinti Fabij Maximi comprobatur, qui iussus à filio, Consulatum agente (etiam vigente paternali obsequio) vt descenderet ab equo, quo vehabatur, illum laudauit tamquam retinentem Honorè Imperij, &

& Reipublicæ sibi commissum, Aul. Gel. not. Atticar. lib. 2. cap. 1. Valer. Maxim. lib. 2. cap. 2. Ioan. Oros. ad l. Si familia, num. 9. Steph. Gracian. dissect. Forens. dict. cap. 284. Giurb. dict. cons. 38. num. 23. Perer. in Genes. cap. 47. vers. ult. num. 27.

21 Hinc profluit nostræ legis dispositio. Nam cum Primogenitus Regis futurus sit Regni successor, & Vicarius Dei, l. 5. tit. 1. par. 2. Et hæc 22 qualitas attendenda sit etiam à Patre Rege, ad hoc vt ei conferantur reuerentiæ ac Honores, l. 1. §. Sed & si, l. Extraneo, de ventr. in possess. mittend. l. 1. §. 2. tit. 15. par. 2. Onde por todas estas palabras se da a entender, que el hijo mayor ha poder sobre los otros sus hermanos, assi como Padre, è Señor, è que ellos en aquel lugar le deuen tener. Cum in eo versetur, & Honor Patriæ, Reipublicæ, & Regni, Concil. Toletan. VIII. Can. 1. Genti Gothorum, vel Patriæ, aut Principi. Legitimè, primitus postposita vxore, de Honoribus exhibendis filio Primogenito, ac Regni successori constituit, D. Thom. 2. 2. quest. 26. art. 11.

23 Non enim sine præiudicio Reipublicæ, Regniqve, vxori prælatione collata, valeret in Honorabilibus Rex distrahere iura pertinentia communi bono, vt eleganter Ioan. Harpret. Paraphras. Proæm. institut. in script. num. 65. Cum pacto accepisset Maiestatem, vt illibatam transferret in successorem. Decretum Concil. Toletan. VIII. Regem enim iura faciunt, non persona, quia nec constat sui mediocritate, sed sublimitatis Honore, quæ ergo Honori debentur, Honori describant, & quæ Reges accumulunt, Regno relinquunt, vt quia eos gloria Regni decorat, ipsi quoque gloriam Regni non extenuent, sed exornent, Oros. dict. lib. 4. Ea siquidem lege, ac conditione fuit in tam excelsu gradu locatus, vt sanguinem etiam suum si res ita posceret, Patriæ quæ illum tantis Honoribus auxit, non grauat & largiretur. Diximus Examen de la Verdad, Tract. 2. §. 4.

24 Nec etiam tantum hoc politicis innittitur rationibus, sed iuuatur Iuridicis principijs. Ad quod primo notandum est, quod cum postposita maritali societate, amoreque in rebus ad Honorem, ac decorem spectantibus, iure communi attento prælatio detur filijs, l. vnic. §. Cum Patronus, de offic. Præf. Urb. vel cõuitium se ab eo passum, liberosque suos, vel vxorẽ.

25 Pariter dicendum; debuisse Regem, quem patrem esse Reipublicæ certum est, Lucan. Vrbi Pater, Ioann. Ign. l. Necessarius, §. Non alias, par. 3. num. 23. Ad Senat. Consult. Syllanian. Luc. de Pen. l. Quicumque 7. num. 8. C. de omni agro desert. lib. 11. March. concord. Sacerd. & Imper. lib. 2. cap. 10. n. 2. D. Franc. Amaya obseru. lib. 1. cap. 1. num. 5. Mauder. de Monarch. par. 3. lib. 2. de Monarch. Secul. cap. 6. à quo ortu, vt Princeps Pater Patriæ diceretur. (De quo Titulo vide Plin. lib. 7. cap. 30. Sueton. in Iul. Cesar, cap. 78. & 85. vbi Cassaubon. & Philip. Beroald. Adá Contz. Politic. lib. 7. cap. 5. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 22. num. 65. Bulleng. de Imper. Romanor. lib. 1. cap. 22. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 40.) principiori, aut primæuo loco statuere de Honore filij Primogeniti successoris Regni, quam de reuerentia vxoris, D. Thom. 2. 2. quest. 26. art. 11.

26 Secundo, ex quo collatio Honoris competentis vxori ex Dignitate viri ab ordine dilectionis, ac coniunctionis prouenit, l. Vxorem 41. in 27 princip. de legat. 3. At vero præstatio est reuerentia debita filio Primogenito ab effectu obligationis naturalis, quæ potior est, & attendenda: idè anteponenda, vt post D. Thom. 2. 2. quest. 26. art. 11. Lara in l. Si quis à liberis, §. ex his, num. 74. de liber. agnoscend. Surd. de aliment. tit. 1. quest. 94. num. 9. & quest. 95. num. 2. eleganter Fortun. Garcia, l. Veluti, nu. 36. de iust. & iur.

28 Hinc recepta conclusio post D. Thom. quod in casu necessitatis persona filij præferenda sit vxori, Valenc. 2. 2. disp. 3. quest. 4. punct. 5. concl. 10. Azor Institut. Moral. par. 2. lib. 2. cap. 2. quest. 17. & 18. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 4. num. 26. Homobon. de statib. par. 2. cap. 21. num. 3.

29 Tertio, ex dict. l. 5. tit. 1. par. 2. vbi Rex Vicarius Dei dicitur. Et cum Primogenitus Regis Rex sit, vt latè Glos. 111. num. 4. in Honoribus, & cæteris rebus præferendus est. Nec tantum vxori, sed omnibus; vt latè ex D. Thom. Fortun. Garcia, dict. l. Velati, num. 36. & 37. suspenfa charitate, vnioneque maritali, ac etiam aliquando paternali reuerentia.

30 Comprobatur præter ea, cū ijs, quæ de filio Fauij Maximi diximus num. 20. ex alio superiori, ac Diuino principio, Genes. enim, cap. 37. refertur somnium Ioseph in hæc verba: *Vidi per somnium quasi Solem, & Lunam, & Stellas undecim adorare me, quod cum Patri suo fratribus retulisset: increpauit eum Pater, & dixit: Quid sibi vult hoc somnium, quod vidisti, num ego, & mater tua, & fratres tui adorauimus te super terram.* Ioseph enim illud referens vaticinavit futuram Supremam Potestatem, qua decorandus à Pharaone, & ex qua omnes ei reuerentiam exhibere deberent, & adorationem, inclusis patre, & matre sub nomine Solis, & Lunæ. Pariter vero increpans Ioseph aliorum filiorum causa, exposuit ei paternalem, & maternalem reuerentiam, ex qua videbatur, nec posse a parentibus adorari, sed tamen prælato Honore, ac Maiestate Dignitatis. Pater Iacob filij Potestatem adorauit, Genes. cap. 47. *Et adorauit Israel contra summitatem virga eius.*

31 Et quamvis Sacri Scribentes latè agant circa hanc adorationem Iacob, dict. cap. 47. verba notantes secundum Latinam translationem Paraphrasim Chaldaicam, Hæbraicam

Scripturam, & Græcam traditionem: attamen D. Chrysof. homil. 66. in Genes. & Theodor. in tract. quest. 108. Lyra dict. cap. 47. notarunt, adorationem à Iacob, factam fuisse, & fieri debere non filio Ioseph, sed Dignitati, ac Primatiæ ei competenti tanquam Rectori, & Principi Ægypti. De qua latè Pereir. in Genes. cap. 37. vers. 9. & 10. nu. 49. & 51. & cap. 41. à num. 27.

32 Quarto. Quamvis in vxore inueniatur ius Societatis maritalis, coniunctionis, ac indiuiduitatis, ex quo in ipso gradu, quo marito conferuntur, ei sunt seruandi Honores: Eadè vnitas, ac societas maritalis in Primogenito, tanquam Regni successore inuenitur, quo ad præstationem operum obsequialium, ac reuerentialium (cum obsequia Maiestatæ debita dotalia iura sint Reipublicæ) Rex enim Politice maritus Regni est, Lucan.

Vrbique maritus.

Luc. de Pen. l. Quicumque 7. num. 8. C. de omni agro desert. lib. 11. Ioan. Ign. §. Non alias, par. 4. in l. Necessarios, ad Senat. Consult. Syllanian. Ioan. Harpret. Procem. instit. in princip. num. 66. Et cū 33 in filio Primogenito, in quo Reipublica, ac Regnū residet adsit qualitas, vxoria potētior, tam causa utilitatis publicæ, l. Vtilitas, C. de Princip. lib. 12. Mager. aduocat. armat. cap. 13. num. 29. quam ex quo Dignitas ei competens perpetua est Realis, nec peritura morte, l. Quod Principi, & l. sequent. de legat. 2. Ioan. Lymn. de iure public. lib. 2. cap. 12. in addit. Sicuti illa est, quæ in vxore Regis inuenitur, Ioan. Lymn. de iur. publ. dict. iib. 2. cap. 14. num. 10. rectè præfertur tanquā habens potius, & antiquior ius; quod attenditur ad prælationem in obsequialibus, l. Contra Pupillum, §. Qui, & maius, de re iudic. l. Queritur, de stat. homin. l. Libertus, §. Cum si, ad Muni-

capal. cap. Si duobus, cap. Cum parati, de appellat. Mager. dict. cap. 12. nu. 244. De quo vide ipsum Mager. dict. cap. 12. a num. 226. & cap. 13. a num. 274.

34 Et ut vno dicamus, hanc legem latam, ac constitutam fuisse fa-
teor, secundum antiquas Gothicas, ac Hispanicas leges. Honores enim Regiæ Dignitatis debiti, cum non sint proprii Regis, sed de Patrimonio Regni, inalienabiles censentur, *l. Celsus, in princip. l. Sed emptione, §. 1. de contrahend. empt. §. 1. instit. eod. tit. l. Cum seruus 39. §. 1. de legat. 1.* ac in 35 transmissibiles, ni in hos, quibus voluntate plebis permissum est. Gothi enim principales Honores sanguini Gothicæ tantum contulerunt, Concil. Toletan. V. Canon. 4. & Concil. Toletan. VI. Canon. 17. Sic exor-
tant ad Princip. tradita à Loayf. *Collect. Concil. Toletan. fol. 34. Deus Omnipotens, & Clarissime Rex quando voluit, & ubi voluit, de Regali Nobilique genere te Nobiliter procreauit.*

36 Vxores verò Regum ratio-
ne maritalis societatis, ac vnionis, & si voluere, decorari, Regijs Honoribus, quibus Reges, qualiter, & Communi Iure cautum, & legibus 37 nostris statutum. Adhuc tamen id concessum videtur saluis Regalis Gothicæ Dignitatis Iuribus, id est, prælato Honore filiorum Regis; sic in *Canon. 2. Concil. Toletan. V.* agitur de custodia Salutis Regum, & defensione prolis, & in eo mentio de vxore non fit, nec in Concil. Toletan. VII. Canon. 15. & si de incolu-
mitate, & adhibenda dilectione Regiæ proli, Concil. Toletan. XVI. Canon. 8.

38 Sed iam iam in Concil. Toletan. XIII. inuenimus, *Canon. 4.* actum de Regia prole inclusa vxore Regis, & in eo prælatio datur filijs, ibi: *Ut nullus ad futurum posteri-
tati eius, vel gloriosa coniugis sua Liubigothi Regina. Et expressius infra: Si quis autem hominum cuiuslibet*

*sit ordinis, aut Honoris huic nostre sen-
tentia, non acquirens filios, filiasve
gloriæ suæ una cum Serenissima coniuge
sua Liubigothi Regina.*

39 Secundum horum Canonum
Constitutionem lata fuit ab Egica Rege, *l. 16. in Prolog. de el. Fuero-Luzgo*, vbi disponitur: *A los hijos de el Rey, nin a su muger.* Nihil ergo mirum, quod his attentis Canonicis anti-
quis Constitutionibus Toletanis, & legibus Gothicis, in quibus attenda sola Regiæ Dignitatis, & sanguinis 40 qualitate (cum Gothi electio-
ne, non successione Regnum con-
ferrent, ut notum est, & patet Toletan. Concil. V. Canon. 3. & Concil. V. Canon. 6. & Canon. 15. De quo Villadiego, post Molin. *in l. 2. num. 5. de el. Fuero-Luzgo*) filius præfertur etiam in casu legis nostræ primum locum statuente lege de reuerentia, ac Dignitate Principis Primogenito, & Successori Regni, præ Regina; cum ad id Naturalia, & Diuina, Gothica, Ciuiliaque Iura adsint. Ex quo seruatum credo in Imperio Romano Germanico, ex Aurea Bulla Theodor. Reinling. *de Regimin. Secular. lib. 1. clas. 4. cap. 3. num. 31.* Ut in actibus ad Curiam Imperij spectantibus Rex Bohemiæ ratione electo-
ralis Dignitatis præcedat Impera-
tricem.

41 Nec obstant adducta, *num. 3.* Constituentia, ut iisdem Honoribus decoretur vxor Regis, quibus Rex. Num hæc procedunt incom-
municabilibus, & vbi operatur ius maritalis societatis; non vero in cõ-
petentibus Regi, & Successoribus Regni ex lege Regia: Hi enim incõ-
municabiles sunt vxori, ut post Barthol. & ordinar. *in l. Princeps, de legib. Ioan. Corraf. num. 12. & 13. Ioan. Orosc. num. 31. Anton. Fabr. coniectur. ad ipsam legem, Ossuald. lib. 8. commun. cap. 28. litt. H. Tyber. Decian. tractat. crimin. lib. 7. cap. 5. num. 1. Amaya lib. 1. Obseruat. cap. 1. num.*

104. Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 2. cap. 14. num. 104. & notit. Regn. Franc. lib. 2. cap. 19. litt. D. Renat. Chopin. Doman. Franc. lib. 3. tit. 3. num. 5.*

Quod euidentius comprobatur, ex ipsa *l. Princeps*, ubi quamuis Augusta eisdem decoretur Honoribus,

quibus Rex, hoc enim, vt ex verbis ipsius legis, non a iure prouenit, sed Priuilegio. De quo Bartul. & traditi *num. antecedent. Henriq. Salmut. in notis ad Pancirol. tit. 45. de Habit. Imper. num. 3. Renat. Chopin. dict. tit. 5. num. 5. Decian. dict. cap. 5. num. 1.*

QUE LA MISMA FORMA SE TENGA, Y guarde con los Principes Herederos, y Sucessores de estos nuestrs Reynos, mudando solamente lo de V. Magestad en Alteza, y lo de Rey en Principe.

SVMMARIVM.

1 **P**rimogenito competit Imperium.

2 *Iure Diuino.*

3 *L. 1. tit. 15. par. 2. refertur.*

4 *Primogenitus, uiuente patre, Rex dicitur.*

5 *Primogenito Regis nostri competunt Maiestatis iura, ex quo nascitur.*

6 *Leges loquentes de Rege, comprehensiuè loquuntur de Primogenito.*

7 *Primogenito exhibenda obsequia Regia, sed distinctè à Rege.*

8 *Principes in genere dicuntur habentes Supremam Potestatem, vel qui munerari, aut officio praesunt, 9. & 10.*

11 *Principes in specie dicuntur Primogeniti Regum.*

12 *Primogenitus Regis nostri Princeps dicitur, 25.*

13 *Et a quo tempore.*

14 *Filij Regum nostrorum absolutè dicebantur Infantes.*

15 *Salazar de Mendoza reijcitur, quatenus tenet Primogenitam Regis dictum Principem gratia Regis Anglorum.*

16 *Principes dicti Primogeniti exemplo Romanorum, 24. & 27.*

17 *Casares dicti futuros successores Imperij.*

18 *Casares verè qui dicebantur, & 19.*

21 *Octavianus Imperium accepit sub nomine Principis, vsquequo Augustus dictus à Senatu.*

22 *Augusti nomen datum Octauiano à Senatu.*

23 *Princeps dicebatur futurus successor Imperij, 20. & 26.*

28 *Princeps, patre uiuente iurisdictionem, nec Potestatem habet, 31.*

29 *Rex, & Princeps distinctè appellandi.*

30 *Maiestatis vox significatiua Imperij, ac Potestatis.*

32 *Princeps decoratur Titulo de Alteza.*

33 *Reges excelsi dicti.*

34 *Alteza Titulus competens Principi, & quare, 36.*

35 *Altitudo translatiue sumpta significat Honorem, Dignitatem, ac Magnitudinem.*

DE HONORE EXHIBENDO PRIMOGENITO
 Regis vulgo, *Principe*. Deque huius muneris Nomine,
 & Origine: ac de appellatione ei præscripta
 de *Alteza*.

GLOSSA DEZIMAPRIMA.

PRæmissis, quæ adduximus glos-
 sa superiori, transeamus ad illa
 nostræ legis verba: *Que la mis-
 ma forma se tenga, y guarde con los Prin-
 cipes, herederos, y sucesores de estos Nues-
 tros Reynos, mudandose solamente lo de
 Magestad en Alteza, y lo de Rey, en Prin-
 cipe*. Summo enim Supremoque Lu-
 ri innittuntur, deductaque fuerunt ista,
 ex principijs naturalibus, l. ult. de Bo-
 nis damnat. l. 2. tit. 15. par. 2. La primera
 naturalmente, Simanc. de primog. lib. 1.
 cap. 4. Tiraq. de primog. in præfat. n. 36.
 Molin. de primog. lib. 1. cap. 2. num. 4.
 2. Diuinisque, Primogenito confe-
 rentibus suprematatem Imperium, &
 Dominatum, Genes. cap. 27. Et seruiant
 tibi Populi, & adorent te Tribus: esto Do-
 minus fratrum tuorum, & incuruentur
 ante te filij matris tue. Et cap. 49. Ma-
 ior Imperio, Guillielm. Hamner. in Ge-
 nes. fol. 217. Molin. dict. cap. 2. num. 6.
 Tiraq. de primog. in præfat. à num. 30.
 Bodin. de Republ. lib. 5. cap. 2. & lib. 6.
 cap. 5. Theod. Reinling. de regim. Sa-
 cul. lib. 1. clas. 4. cap. 1. num. 39. Molin.
 de primog. lib. 1. cap. 2. D. Ioseph Vela,
 controuers. Hispal. dissert. 4. num. 55. Pe-
 rer. in Genes. cap. 27. num. 77. & cap. 49.
 num. 14. & 15. Philip. Kenischilt. latè
 fideicom. famil. Nobil. cap. 3. num. 24. &
 cap. 6. num. 275. cum seqq. Henric. Ar-
 nis. Politic. cap. 9.

3 Ac positiuis, præcipue Hispani-
 cis, vbi omnia à iure naturali insi-
 ta, Diuino præscripta, inuenies si le-
 geris attente recolaturque, l. 1. tit. 15.
 par. 2. *Ca segun los Sabios antiguos mos-
 traron, el paare, è el fijo, assi como son vna*

persona, pues que de èl es engendrado, è
 recibe su forma, è este naturalmente ayu-
 da, è es fuerzo en su vida, è despues de su
 muerte su remembrança, porqu: finca en
 su lugar: Onde por todas estas razones lo
 deuen honrar, è guardar, assi como à èl de
 muerte, è de ferida, è de todas las otras
 cosas de que les pudiesse venir deshonna, ò
 daño, ò mal de aquellos, que de suso dixi-
 mos, de que el Rey mismo deue ser guar-
 dado, è mayormente aquel, que deue ser
 Rey: E esto por dos razones. La vna, por
 el padre, que es Señor. La otra, por el Se-
 ñorio de el Reyno, para que Dios le esco-
 giò, quando quiso q̄ naciesse primeramen-
 te que los otros sus hermanos, è por ende
 en todas cosas le deuen guardar à este,
 assi como a su padre.

4 Ex hoc rectè cautum in nostra
 lege, quod iisdem decoretur Hono-
 ribus Primogenitus, successorque
 Regni, quibus & pater, l. 1. tit. 3. lib. 1.
 for. Ex vnitatem, ac identitatem. In Reg-
 num enim successurus: Rex etiam,
 viuente patre censetur, cap. Hermen-
 negildus, vbi glos. 24. quest. 1. præcipue
 in obsequialibus, in quibus non quasi
 Dominus, sed pro vero Domino ha-
 betur, l. In suis, de liber. & posthum. vbi
 Scribentes dict. l. 1. & 2. tit. 15. par. 2.
 Que el fijo mayor ha poder sobre los otros
 sus hermanos, assi como padre, è Señor, D.
 Thom. lib. 3. de regim. Princip. cap. 19.
 Alphons. Guer. Thes. Christian. Relig.
 cap. 54. Frac. Balb. Monarch. Reg. par.
 1. quest. 2. n. 13. 14. & 17. latè Valenç.
 cons. 199. n. 47. & 90. Tyber. Decian.
 lib. 3. respons. 19. n. 229. Tiraq. de Pri-
 mogen. quest. 33. nu. 6. Ant. Gom. var.

cap. 1. num. 5. vbi addit. Ayllon, n. 15.
 & 16. Azcu. l. 1. num. 2. tit. 3. lib. 2. Re-
 copil. Auend. l. 40. Taur. glos. 1. num. 32.
 Maffrill. de Magistrat. lib. 1. cap. 4. n. 8.
 Vela controuer. Hisp. dist. 4. num. 46.
 Villadieg. l. 16. for. num. 1.

5 Quæ taliter recepta fuere, vt
 rectè dictum credam à Molin. lib. 3.
 de Primog. cap. 6. num. 19. Valenç. dict.
 conf. 99. nu. 51. Quod dum publicum
 homogiũ in Curijs generalibus præ-
 statur Primogenito Regis nostri, ni-
 hil de nouo accipit quo ad obsequia-
 lia Maieſtatis iura, cum ei absolute
 competat, ex quo Primogenitus est.
 In Valentino Regno idem testatur
 Concollega meus do Trina, ac virtute
 summa præditus D. Laurent. Mat-
 theu de Regimin. Regni, Valenç. cap. 2.
 §. 3. num. 6. & sequentib.

6 Hinc leges loquêtes de Rege,
 cõprehensiuè de Primogenito Regis
 intelligendæ, vt delatis in crimine
 lessæ Maieſtatis, tenent l. 1. tit. 15.
 par. 2. & ibi Greg. Lop. l. 1. tit. 18. lib.
 8. Recopil. vbi Azeued. Narbon. l. 20.
 tit. 1. lib. 4. Recopil. glos. 7. num. 113.

7 Cognito ergo, insitum à iure
 naturæ, præceptũ à Diuino, & posi-
 tiuo fuisse, vt Primogenitus Regali
 Honore, eaque decoretur reueretia,
 qua pater, rectè cautum distinctione
 adhibita: *Mudãdo solamete lo de Mageſ-
 tad, en Altoza: y lo de Rey, en Principes.*

8 Et quamuis dicant, distinctione
 nõ legaliter expositã, cũ ex Scripto-
 rum assensu, genericè loquẽdo Prin-
 cipes dicantur omnes aliquam Supre-
 mam Potestatem habentes, Esther,
 cap. 16. Psal. 2. & 75. Dan. cap. 11. glos.
 Clement. 1. de Baptisim. Angel. ac Scribẽ-
 tes Procem. ir. stit. verbo Romanus Prin-
 cepts, Ioan. Corraf. l. Princeps, de legib.
 Ioseph. Steph. de Bello Sacr. li. 1. cap. 2.
 n. 17. Petr. Greg. lib. 6. de Republ. ca. 4.
 Menchac. controu. illustr. lib. 1. cap. 1.
 Bellug. specul. Princip. rubr. 6. Theod.
 Hoeping. de iur. insign. cap. 2. num. 78.
 Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 4. num. 37.
 Tob. Paurmeist. li. 2. cap. 9. Stephan.

Gracian. discept. 590. num. 16. Andr.
 Koninc. de Saxon. non prouoc. iure, cap.
 4. ex n. 8. & de orig. territ. cap. 1. n. 323.
 Conrad. templ. iudic. lib. 1. cap. 3. a n. 1.
 Petr. Greg. de Republ. li. 6. per tot. Ioan.
 Bodin. de Republ. lib. 2. cap. 3. Theod.
 Reinſing. de Regim. Sacul. lib. 1. clas. 1.
 cap. 2. a num. 4. Ioan. Iacob. Speidel.
 notab. iuridic. Histor. Politic. litt. F. n. 49.
 Lorin. Psal. 2. vers. 12. Pined. de reb.
 Salomon. lib. 3. cap. 9. per tot. & lib. 5.
 cap. 13. a n. 2. Ioan. Lymn. de iure publ.
 lib. 4. cap. 2. n. 11. Perer. in Gen. cap. 23.
 vers. 6. n. 23. Ioan. Harpreſt. Epigrap.
 instit. in princ. n. 11. Arnold. Clapmar.
 de Arcan. rer. public. lib. 6. cap. 6. Anton.
 August. Dialog. 7. Ioan. Lymn. de iure
 public. add. ad lib. 4. cap. 2.

9 Cui adſenſit l. 11. tit. 1. par. 2.
 vbi Greg. Lop. verbo Nome general,
 Bobad. lib. 3. Politic. cap. 2. num. 2.
 & 3.

10 Vel qui alicui officio, aut
 munere præſunt, l. 1. & toto tit. C. de
 Princip. agent. in reb. lib. 12. vbi DD.
 Cujac. Alciat. Rebuf. Luc. de Pen.
 Anton. Perez, Gutther. de offic. Dom.
 August. lib. 2. cap. 20. Pancir. not. vtrius-
 que Imper. cap. 9. De quo, ac de accep-
 tione huius nominis latè Frac. Alier.
 Hierarch. Eccles. lib. 1. sect. 2. cap. 1. &
 lib. 4. cap. 2. art. 3. Ioan. Iacob. Speid.
 notab. iurid. Histor. Polit. litt. F. num. 49.
 Bessold. in Thesaur. lit. F. n. 73. Ex quo
 inter nostrates Principes dicebantur
 viri Nobiles, ac Illustres Primatum
 agentes in Republica, Sandou. Histor.
 de los cinco Reyes, en Don Alonso el VI.
 fol. 45. Gonçalo Nuñez Principe: Ro-
 drigo Gonçalez Principe: Aluaro Diaz
 Principe: Lope Sanchez Principe: Die-
 go Sanchez Principe: Bermudo Rodri-
 guez Principe: Pedro Aluarez Prin-
 cipe.

11 Attamen iam iam in specie,
 sumpto nomine, l. 11. vbi Gregor.
 Lopez, tit. 1. par. 2. Antonomasti-
 cèque receptum est, ad designan-
 dam authoritatẽ Dignitatemque fi-
 lio Primogenito Regis competentẽ,

& ex quo principium, seu Imperium (quod idē esse notant post Tertulian. de Coron. milit. lib. 15. cap. 12. Prima in principijs, vbi Cerd. nu. 222. Lypf. in aut. ad Tacit. lib. 1. num. 5.) habet, primumque locum successione, *Glos. in cap. Fundamenta*, verbo *Princeps, de elect.* Ioan. de Immol. rubr. nu. 16. de verbor. obligit. Angel. Proxm. inst. verbo *Imperatoriā*, num. 2. Ut Princeps dicatur, Tiraq. de *Primogen. in præfat. num. 35.* Ioan. Corras. dict. 1. *Princeps*, num. 2. de legib. Frechia, de feud. tit. *Quis dicatur Princeps*, Marc. Anton. Surgens. Neapol. illustr. cap. 36. num. 48. Camil. de Larat. de feud. par. 1. vers. *Sed vnde dicatur*, num. 14. & par 5. dilucid. 15. num. 6. Mastrill. de *Magistrat. lib. 4. cap. 3. num. 17.* Tasson, Pragmat. de antefat. vers. 14. obseru. 1. num. 5. Petr. Gregor. lib. 18. *Syntagn. cap. 2. num. 20.* latē Valenç. conf. 99. Lancellot. Conrad. templ. iudic. lib. 1. cap. 2. de Princ. num. 3. Narbon. ad hanc legem, *Glos. 4.* Ripol. de *Regalib. cap. 3. num. 13.* Azor *Instit. Moral. lib. 11. cap. 7.* Theod. Reinfiing de *Regimin. secul. lib. 1. clas. 4. cap. 8.* Giurb. de feud. §. 2. *Glos. 13. ex num. 11.* Dadin. de *Ducib. & Comitib. Gall. lib. 13. cap. 5.* Renat. Chopin. ad *leges Andr. lib. 1. tit. 6.* Philip. Kimpfchilt. de *fideicom. familiar. cap. 1. num. 117.* Ioan. Lymn. de *iure public. lib. 2. cap. 15. num. 3. lib. 4. cap. 2. nu. 10.* Theodor. Hoeping. de *iure insign. cap. 22. num. 79.*

12 Præcipuè inter nos Hispanos, Anton. Nebrisenf. *Hstor. Regum Catholic. Decad. 1. lib. 2. cap. 2.* Anton. August. *antiquit. Dialog. 7.* Scharder. *Lexicon*, verbo *Princeps*, Bobadill. lib. 2. *Politic. cap. 17. num. 218.* Azor, dict. cap. 7. *Redim. de Mæstat. Princip. verbo & Princeps Romanus*, num. 6. Molin. de *Primogen. lib. 3. cap. 6. num. 1.* Hoeping. de *iure insign. cap. 6. par. 2. num. 360. & par. 3. num. 444.* ex Petr. Gregor. lib. 18. *Syntagn. cap. 2. nu. 20.* Ioan. Lymn. dict. cap. 15. num. 3. lib. 4. cap. 2. num. 12. Montoi. *Hstor. de San*

Francisco de Paula, lib. 1. §. 2. Narbon. de *etat. ad actus human. requis. ann. 7. quæst. 1. a nu. 43.* Ioan. Iacob. Dracon. de *iure Patricior. lib. 3. cap. 2. num. 6.*

13 Seruatum à tempore Regis Ioan. I. qui Henrichum filium Primogenitum Principem nuncupauit Zurita, *Annal. par. 2. lib. 10. cap. 47.* Garibay *Histor. lib. 15. cap. 25.* Salazar de *Mendoça Origen de las Dignidades de Castilla, lib. 3. cap. 23.* Moreno de Vargas, *Discurso de la Nobleza, Discurs. 13. num. 8.* Mastrill. de *Magistratib. lib. 1. cap. 5. num. 27. & dict. cap. 3. num. 17.* Eleganter Doctissimus, & Nobilissimus Dom. Francisc. de Vergara, *Supremi Senatus meritissimus in Histor. de el Colegio Viejo de San Bartolomé, vida de Don Diego de Anaya, cap. 3.* Narbon. dict. quæst. 1. num. 45.

14 Cum antea Infantes dicerentur Regum filij indistinctē, l. 1. tit. 7. lib. 8. *ordinam. l. 1. tit. 18. lib. 8. Recopil.* Salaz. de *Mendoç. dict. cap. 23.* latē Theodor. Hoeping. de *iure insign. cap. 4. num. 444.* Ioan. Iacob. Dracon. de *iure Patric. lib. 3. cap. 2. num. 6.* De quo in *Glos. 13.* & patet ex antiquis legibus latis ante Ioannis Regis Imperium, vbi absolutē omnes Regis filij Infantes dicuntur, l. 10. tit. 2. lib. 2. *Recopil.* in posterioribus vero Primogenitus *Principe, l. 7. eod. tit. & lib.*

15 Sed quamuis Salazar de Mendoça, dict. cap. 23. asserat, hunc Titulum Primogenitis Regum Hispanorum, ortum à tempore Regis Ioannis I. ad exemplum Regis Angliæ: *Hizose esto à imitacion de lo que passaua en Inglaterra, donde el Primogenito de el Rey es llamado Principe*, Azor dict. cap. 7. Theodor. Hoeping, dict. cap. 6. nu. 7. 60. & 444. Ioan. Iacob. Dracon. de *iure Patric. lib. 3. cap. 2. num. 6.*

16 Adhuc cum Molin. de *Primogen. lib. 3. dict. cap. 6. num. 21.* dicendū credo, *Principis* Titulum Primogenito Regis nostri tributum, non Anglorum, sed Romanorum exemplo, antiquoque vsu Hispanorum. Nec

ex eo, quod sicuti hi Cæsares appellabant successores futuros Imperij, primosque ab Augusto, Ioseph. *antiquit. lib. 8. cap. 7.* Tacit. 1. *Annal.* Sueton. in *Octau. cap. 7.* latè Cagnol. *Proœm. Digestor. num. 57.* Carol. Sygon. *de Occident. Imper. li. 1. fol. 20.* Tob. Paurmeist. *lib. 2. de iurisdic. cap. 4.* Ioan. Lym. *de iure public. lib. 2. cap. 1.* Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 6. par. 2. §. 13. num. 361. & cap. 22. num. 59.* Adam Contz. *Politic. lib. 7. cap. 15.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 6. cap. 10. & lib. 18. Syntagm. cap. 2. nu. 10.* Theodor. Reinring. *de Regimin. Sacular. lib. 1. clas. 3. cap. 14. ex nu. 2.* Valenç. *conf. 199.* Ioan. Harprec. *Epigraph. Proœm. institut. num. 24.* Iacob. Gretser. *lib. 2. fol. 183.* Nos Primogenitos Regis Principes dicimus.

18 Quia & si Molina suum asfertur à Romanis exemplis deducatur, non tamen Cæsares semper nominabantur, qui futuri Imperij ius habebant, vel adoptione, aliove Titulo; sed etiã illo Titulo etiam Honorabantur, aliquando omnes filij Imperatorum absolute, Carol. Sygon. *Imper. fol. 75. & 77.* Vel qui Collegæ, ac Socij Augusti, æqualiter Imperij habenas regebāt, Tacit. *Annal. 1. Filius Collega Imperij causa Tribunitia Potestatis admittitur,* Paul. Oros. *lib. 7. cap. 25. de quo Rosin. antiquit. Romanor. lib. 7. cap. 13.* Bullenger. *de Imper. Romanor. lib. 1. cap. 9.* Adam Contz. *lib. 7. cap. 15.* Alex. ab Alex. *die r. gen. lib. 1. cap. 2.* Ioan. Harprect. *Proœm. Institut. inscript. nu. 25.* Hoeping. *de iure insign. cap. 22. nu. 57. & 59. cum sequentib.* Vel qui ad regendam aliquam Prouinciam eligebatur spe successione post Imperatoris mortem, vt ex Cujac. Alberic. Gentil. & alijs Theodor. Reinring. *dict. cap. 14. num. 4.* Valenç. *conf. 199. numer. 60.* Tiraquel. *de Primogen. quest. 17. opin. 4. num. 26. ex Socrate, & Sozomen. Histor. tripartit. lib. 5. cap. 5. 12. & 47.*

20 Quare credimus nõ reiecto; sed laudato Molina, Primogenitos Regum nostrorum Principes dictos, quia prima Imperij Romani periodo Princeps dicebatur futurus successor Imperij.

21 Ad quod adducimur, ex eo, quod cum Romana Respublica sua magnitudine elaborasset, fessaque Ciuilibus bellis in Octauij Imperiũ cecidisset, illud accepit sub nomine Principis, vt Tacit. *lib. 1. Annal. Non in nomine Principis sub Imperium accepit.* Et postea: *Non Regno tamen, nec Dictatura, sed Principis nomine constitutam Republicam,* Lypf. *com. ad lib. 1. Annal. Tacit. num. 5. & ad Panegy. Plin. num. 1.* Ioan. Lymn. *de iur. publ. lib. 1. cap. 1. num. 43.* Bulleng. *de Imper. Roman. lib. 1. cap. 7.* Adrian. Turneb. *lib. 6. aduersar. cap. 8.* Renat. Chopin. *ad leges Andr. lib. 1. tit. 6.* Ouid. *lib. 2. Fastor.*

Tu Domini nomen, Principis ille tenet;

Quod sublime erat, designatiuum superioritatis, & quo suos decorarunt, abiecto Regis Titulo, Athenienses post Codri mortem, Iustin. *lib. 11.* Euseb. Cæsar. *in Chron.* Ioan. Meurs. *Attic. lib. 3. cap. 15.*

22 Vtque quo, vt ipse Tacit. *lib. 1. & diximus Glos. 5. num. 31.* Consules, Patres, eques in seruitutẽ ruere, inque illius verba iurauere, tunc loco Principis accepit Augusti Titulum à Senatu impositũ, Ouid. *lib. 1. Fastor.*

Sanctã vocant Augusta Patres.

Et Aurel. Prudent. *lib. 2.*

Caput Augustum Diademate cingit.

Glos. verbo *Semper Augustus,* in *Proœm. institut.* vbi Eguinar. Baron. Claud. Claciuncul. & Scribentes Bessold. *Thezaur. litt. M. num. 30.* Ioan. Harprect. *Epigraph. Proœm. instit. num. 54.* Ioan. Lymn. *de iure public. lib. 2. cap. 1.*

num. 32. Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 22. num. 79. de quo infra.*

23 Sed ne natale nomen, quo acceperat Imperium, obliuione tabesceret illud (Principis) designauit in omen futuri Imperij, Dionys. *lib. 54. Lyps. con. lib. 1. Annal. Tacit. num. 22. vbi Renanus: taliter vt Princeps appellaretur qui futurus fuerat Augustus, seu Imperator, vt de Nerone, & alijs refert Rosin. antiquit. Roman. lib. 7. cap. 13. insinuat Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 6. par. 2. num. 361. Petr. Gregor. lib. 18. Syntagm. cap. 2. num. 20.*

24 A quo principio, seu Romani Imperij exemplo desumptum credimus, vt Primogeniti Regum Principes dicantur, Renat. Chopin. *ad leg. 25 Andr. lib. 1. tit. 6. præcipue Hispaniarum, Redin. de Maiestate Principum, verbo & Princeps Romanus. Et adducti num. 34.*

26 Nec obest si obijcias, Lyps. *lib. 1. Elector. cap. 1. dicentem Principis Titulum non fuisse præscriptum futuris Imperatoribus. Et Anton. Augustin. antiquit. Dialog. 7. asserentem Titulum Principum iuuentutis concessum successuris in Imperio, de quo Rosin. & Tacit. 1. Annal. Sueton. in Caligul. cap. 15. non fuisse illius qualitatis, ac præhæminentia, qua funguntur Primogeniti Regum nostrorum. Nam salua pace tantorum virorum, distinguendum est, tẽpore enim Augusti, Neronis, primorumque Imperatorum, à quibus fortasse Reges nostri hunc Titulum acceperunt, ad decorandos Primogenitos, illo Titulo Principis Honorabantur futuri Imperatores, vt Rosin. notat. Sequenti vero æuo hæc nominatio oblita fuit, dictique futuri successores Imperij Casares, vt ipse Anton. Augustin. fatetur.*

27 Ex his legitimè ad denotandam Primogeniti Regis nostri natiuam sublimitatem, cautum à lege

fuit, vt Principis nominatione decoretur, Ioan. Lymn. *add. de iure public. lib. 4. cap. 2.*

28 Sed & si hic Titulus Honorificus sit, ac designatiuus futuræ Maieftatis, vt ex Sueton. & alijs notant Lyps. & Cerd. adducti num. 21. cum in actu Imperium non habeat patre viuente, Narbon. in hac *l. gloss. 4. num. 7. latè Valenc. conf. 199. num. 40. & 48. Corfet. de Potest. Reg. par. 3. num. 25. & par. 5. quest. 84. num. 41. Mastrill. de Magistratib. lib. 1. cap. 5. num. 7. & 8.*

29 Etiam legitimè constitutum dico, vt in appellatione distinctè se habeat Regia Maieftas Patris, qua nihil gloriosius, Concil. Toletan. III. num. 214. ibi: *Nam sicut in rebus humanis gloriosius eminet Potestas Regia. Et Primogenita filij authoritas: Mutando solamente lo de su Magestad, en Alteza, Narbon. dict. gloss. 4. num. 7.*

30 Maieftatis enim vox absolute significatiua est iurisdictionis, Potestatis, ac Imperij in actu, ac exercitio, vt latè gloss. 8. l. Si Imperialis, C. de legib. l. Contra publicam, C. de re milit. lib. 12. Nisi hoc Augusta Maieftas publicæ utilitatis gratia fieri iusserit. Taliter vt nulla alia valeat voce exprimi, Salust. in Bello Iugurtin. *Itaque postremo Maieftas vestra. Et alibi: Per Maieftatem Imperij, & per Maieftatem Populi Romani. Ad quod vide Iuris-Consultorum responsa in l. Penult. de iust. & iur. l. Si familia 9. vbi DD. de iurisd. omn. iud. l. Si Imperialis, C. de legib. Quid enim maius, quid sanctius Imperiali est Maieftate? l. Si duobus. 3. §. Sed quia nostra Maieftas, C. commun. de legat. l. Si vnus, C. de donat. inter vir. & vxor. l. Neminem, C. de re milit. lib. 12. l. Si quis ex greg. C. de Cohortalib. dict. lib. 12. Decretum Gundemari Regis inter Concil. Toletan. ibi: Maieftas nostra, Reinling. de Potestat. Secular. & Ecclesiast. lib. 1. clas. 3. cap. 11. & Prætor. Adhuc supra gloss. 2. ex num. 55. Bessold. Thefor. præct. litt. M. num. 7. Gutther. de*

offic. Dom. August. lib. 1. cap. 1. Azeued. l. 1. ex num. 35. tit. 18. lib. 8. Recop. Pancirol. var. lib. 1. cap. 2. vers. De se.

31 Sed cum hæc Maiestas in filio Primogenito, viuento patre, in actu inveniri non possit, sed in habitu, & potentia, ex iure Primogenituræ, & ex ea tantum oriatur ius ad summam Dignitatem, supremum Honorem, excelsam, ac eminentem Dominationem, *dict. l. 1. tit. 15. par. 2.*

32 Non tamen ad veram Maiestatem, summo Arcano ad denotandam Dignitatis profunditatem, & eminentiam, Titulus ei designatur *de Alteza*; & si minor nostris in ætatibus, *al de Magestad, Regalis quidem, ut diximus Glos. 8. & Magnus, Supremis Principibus, & etiã Imperatori creditus, l. fin. C. de Consulib. lib. 12. Imperatorum autem celsitudinem, ut testatur Ioan. Iacob Speidel. not. ab. iurid. Hist. Politic. Litt. T. num. 12.*

33 Et quamvis Octavian. Beltram. *Almenac perpet. tract. 2. fol. 374.* dicat, hunc Titulum *de Alteza*, Regibus nostris competere; Primogenito vero de *Excellentia*, cui adsensit Andr. Bosch. *Epitom. del stitios de Catalunya, lib. 5. cap. 35.*

34 Adhuc Redin. *de Maiestat. Princip. verbo & Princeps Romanus, num. 6.* testatur, Titulum *Excelesi*, apud nos *Alteza*, exhibendum Principi Hispaniarum, eique præscriptum more communi ad designandam sublimitatem, Regiamque qualitatem, ac naturam osibus in hærentem sanguineque, cum summum sit eximium, & sublimem, *l. vlt. C. de numer. & Actuar. lib. 12. Authent. ut iudic. sine quo suffrag. §. Scriptum, & Auth. ut Ord. Præf. in fin. Petr. March. Concord. Sacerdot. & Imper. lib. 4. cap. 1. num. 4.* Designationumque Supremæ Dignitati, *§. Filius, instit. quib. moa. ius Patr. Potestat. soluit. Clement. 1. de iure iurand. Adam Contz. Politic. lib. 7. cap. 5. Guid. Pãcir. not. vtriusque Imper. cap. 2. & var. lectio. lib. 1. cap. 2. vers. De se. igitur,*

Lymn. de iure publ. lib. 2. cap. 6. num. 2. & addit. lib. 4. cap. 6. num. 52. Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 22. num. 72. Præcipuè à Gothis, ut ex Concil. Tolet. XVII. in princip. Nostra interesse Celsitudo præcepit: compræhensibilior Supremitatis, quam Excellentis, tam in se, quam in Aulica acceptione, ac Communi Hispana, Roman. Republ. de el Mundo, lib. 4. cap. 28. Vjamos en Castilla llamar à los Reyes Altos, y por esso quando los hablauan otro tiempo, los llamauan Alteza.

Altitudo enim, ex qua *Alteza* deducitur, Andr. Bosch. *dict. ca. 35 Roman. Republ. de el Mundo, lib. 4. cap. 28. Gioseph. Comment. rationamento de Titol. vers. Alteza, relato à Franc. Scagl. in Comment. ad Constit. Neapol. fol. 276.* Translatiue sumpta voce accipitur pro Gloria, Honore, Magnificentia, Dignitate, Virgil. *Æneid.*

Sic pater ille Deū faciat, sic Altus Apolo.

Eminentia. Idem Virgil.

Præfertur Diuos solio sic in fit ab Alto.

Camil. Borrel. *in addit. ad Bellug. specul. Princip. Rubr. 6. lit. B.* Sic Salust. ut Sullæ Nobilitatem, virtutem extolleret, illa usus fuit, *de Bello Iugurthin. Altitudo ingenij incredibilis, Adrian. Turneb. aduersar. lib. 3. cap. 15. Roman. Republ. de el Mundo, lib. 4. cap. 28.*

Quare & Scriptores, ut maris profunditatem, ac magnitudinem denotarent illud dixere Altum Virgil. *Æneid. 1.*

In altum bella dabant lati.
Salust. *Bello Iugurthin. Et è piscatoria Scapha in altum nauigat.*

Quod obseruatum etiam est Sacris in litteris, Psalm. 68. *Veni in altitudinem maris, Diu. Luc. cap. 5. Duc in altum, vbi Lyra, Diuus Ambros. lib. 3. de virginib. Pererius lib. 1. in Genes. cap.*

cap. 1. vers. 9. num. 107. exponens Psalmi litteram: *Per altitudinem significari illius profunditatem*, latè Lorin. *comment. in Psalm. 63. vers. 1.*

36 Quam acceptionē, seu reuerentiale Epitectum Regibus adscriptum fecit, omni Castellanorum Regum ætate (vsque ad Imperium Caroli, à quo cum Germanico more filio futuro Imperatori, Imperator Pater non adscribat Maiestatem, sed alium Titulum sublimitatem, & Altitudinem designantem, Theod. Reinring.

de Regimin. Sacular. lib. 1. claus. 3. cap. 14. num. 69.) vt filio Primogenito Regis vulgò Principe (ad discrimen statuendum inter Paternitatem, & filiationem) non Maiestas adscriberetur, sed *Altitudo*, vulgò *Alteza*, Roman. *dict. cap. 28. Hasta el tiempo de el Emperador Carlos, siempre llamauan à los Reyes de Castilla, y todos los que tenian en España Reynos, Altos, y Altezas, como parece de los libros de las leyes, y en las Historias.*

QUE CON LAS REYNAS DE ESTOS
nuestros Reynos se guarde, y tenga la misma orden, y estilo, que con los Reyes.

SVMMARIVM.

- 1 **R**egina decoranda sunt eodem Honore, quo Reges, num. 4. & 8.
- 2 Lex I. C. de in ius vocando refertur.
- 3 Vxor, & vir inseparabiles sunt.
- 5 Vxores Regum, apud Egyptios maiori decorabantur Honore, quam Reges.
- 6 Vxoris Honor redundat in gloriam viri.
- 7 Titulus Honorum Reginarum, apud Egyptios Cleopatra erat.
- 9 Franci in Diplomatis apponebant annos Reginarum.
- 10 Regina Domina dicta.
- 11 Et Augusta, à Sanctis Patribus, 12. ab Imperatoribus, 13.
- 14 Reges ad Maiestatis gloriam vtuntur Regalibus Vestibus.
- 15 Athalus Rex Primus inuenit deauratas vestes.
- 16 Reginis concessum vti vestibus auratis.
- 17 Psalm. 44. verba referuntur.
- 18 Regina, apud Hispanos, & Gallos vtuntur Regijs vestibus.
- 19 Modestia ornamentorum in Rege laudabilis.
- 20 Elisabetha Regina Catholica, ornamentis, ac vestibus modestis utebatur.
- 21 Regina conferendus Honor Regius,

- reiecto Procopio.
- 22 Reginis datus Honorabilis locus ad manus dextras Regis.
- 23 Reginis exhibendus Supremus Honor, tam in obserualibus, quam in Patrimonialibus.
- 24 Crimen lesa Maiestatis, an committatur in Reginam.
- 25 Quod non tenet Ioan. Lymn. 25. Contra Farinac. 31.
- 26 L. 1. tit. 15. par. 2. refertur, constituens, vt in crimen Maiestatis incidat, qui mollitur contra personam Regine.
- 27 Crimen lesa Maiestatis in Reginam committitur, sed non Perduellionis.
- 28 Crimen lesa Maiestatis, vt non extinguatur morte, necesse est committatur directe in personam Regis, vel in damnum Reipublica, & 31.
- 29 L. fin. ad legem Iuliam Maiestatis refertur.
- 32 Leges loquentes de crimine lesa Maiest. lata sunt Maiestatis causa, non personæ.
- 33 Maiestas non adest in persona Regina.
- 34 Crimen lesa Maiestatis propriè; perduellionis scilicet, non committitur in Reginam.
- 35 Maledicentes Principes non committunt crimen lesa Maiestatis,

36. Ni maledicentia tendat in prau-
diciū Maieſtatis.

37. Leges loquentes de crimine laſe Ma-
ieſtatis, non loquuntur de vxoribus

Regum.

38. Leges Hispana loquentes de crimi-
ne laſe Maieſtatis, quare de Regina
loquantur?

DE SUPREMIS, ET MAIESTATICIS IV-
ribus natiua vnitae maritali Reginis compe-
tentibus.

GLOSSA DEZIMASECVNDA.

Latè enim egimus *Gloſſ. 4.*
de Reuerentia, Obſequio,
ac Honore Regibus exhi-
bendo. Ex ipſo principio, naturali
ratione, & bonis moribus ortum ha-
buit noſtræ Conſtitutionis præcep-
tum: *Que con las Reynas de eſtos nueſtros*
Reynos ſe guarde, y tenga la miſma or-
den, y eſtilo, que con los Reyes. Innixum
antiquarum legum Hispanarum fun-
damentis, *l. 16. de el Fuero-Luzgo,* vbi
Villadiego, l. 1. tit. 14. par. 2. E en to-
das las cosas deuen honrar, è guardar à la
Reyna, como al Rey, l. 1. tit. 15. ead. par.
2. Imperatorumque Conſtitu-
tionibus *ex l. 1. C. de in ius vocando,* vbi
poſt *Gloſ. Bald. & Scribentes,* *Cu-*
jac. lib. 10. obſeru. cap. 10. & adducti ab
Auguſtino Barboſ. dict. l. 1.
3. Inſeparabiles enim ſunt quo
ad Honores, & munera vir. & vxor.
l. 1. rerum amotar. l. Aduerſus, C. de cri-
mine expilatæ hereditat. l. Quamuis, C.
de furtis, l. 1. de raptu nuptiar. Molina,
de iuſtit. & iure, diſput. 12. Menoch. lib.
4. præſumpt. 157. num. 22. Valençuela,
conſ. 144. num. 41. & 42.
4. Ob id iſdem Honoribus, Pri-
uilegijs, Titulis, ac nominationibus
decorandæ Regina, quibus Rex ip-
ſe, Alban. ad Barthol. *l. Fœminæ, num.*
2. de Senatorib. Gregor. Lopez, dict. l.
1. tit. 15. par. 2. verb. De todas las otras
cosas. Sed quia de hoc alibi latius, *Glo.*
48. vide Iacob. Gretſer. lib. 3. Comment.
cap. 12. in Codin. c. 17. n. 30. fol. 271.

Oſuald. lib. 23. Comment. cap. 2. litt. I.
Ioan. Lymn. notit. Regni Francia, lib. 2.
cap. 19. litt. E. & C. Bellarmin. de offic.
Princip. lib. 2. cap. 17. Quo ad vxores
in communi.

5. Quo ad Reginarum personas
notandum eſt, apud Ægyptios, ſic
receptos fuiſſe, ſic laudatos Regina-
rum Honores, ac Obſequia reue-
rentialia, vt nec tantum veneraren-
tur his quibus venerabantur Reges,
ſed Superioribus, *Diodor. Sicul.*
lib. 1. cap. 2. His de cauſis plus Honoris,
ac Dignitatis Reginis, quam Regi impè-
ditur, Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 1.
6. cap. 28. Cum redundaret ob vim
vnionis in maiorem mariti Honorè,
Lorin. Comment. in Pſalm. 98. verſ. 4.
Ex quo inductum, vt ſicuti Reges
Titulū priuatiuum Honoris habue-
runt ſub voce Pharaonis, *Gloſ. 4. n. 10.*
pariter, & Titulus Reginarum fuiſſet
Nicaulen. Ioseph. antiquit. lib. 8. cap. 2.
ſeu Cleopatra, *Euseb. Nieremb. de ori-*
gine Sacra Script. lib. 6. cap. 20. Lorin.
Actor. Apoſtol. cap. 10. verſ. 10. Sicuti
Reginarum Æthiopæ Candaces, Eu-
ſeb. Cæſarienſ. Hiſtor. lib. 2. cap. 1. Ni-
cephor. lib. 2. cap. 6. Lorin. Actor. Apo-
ſtol. cap. 7. verſ. 10. & cap. 8. verſ. 27.

8. Hinc cautum, vt reuerentia
exhibita Imperatoribus pariter ex-
hiberetur vxoribus, *Novell. 8. cap. 1.*
Oſuald. dict. cap. 2. litt. 1. Procop. Hi-
ſtor. Arcan. Antiquitus etiam, qui Cæſa-
rem alloquerentur Imperatorem compel-

larunt coniugemque Imperatricem. Præcipue apud Francos, qui in diplomatibus apponebant annos Regni pariter Regum, ac Reginarum, Ioan. Lymn. notit. Regni Franc. lib. 2. cap. 19. lit. CC.

Sic etiam sicuti Domini Titulo decorabantur Reges, vt diximus Glos. 3. vxores Domina dicebantur, Quint. Curt. lib. 3. cap. 22. Reginas, Dominasque, vbi Rader. animaduers. Virgil. lib. 6. Aneid.

Hi Dominam Ditis thalamo deducere adorti.

Et Marcial.

Non aliena videt, sed amat Proserpina raptos.

Ille tibi Dominam conciliauit amor.

Sydon. Apollin. lib. 4. Epist. 7.

Orta tamen Domina lucidiora fouent.

Quare Domitiani vxor Domina dicta, Sueton. in eum, cap. 23. vbi Berold. & Lain. Torrent. Amalafriada, Casiod. lib. 9. Epist. 1. Aliæque de quibus Cælius Rodigin. lib. 24. cap. 17. Pontan. ad Virgil. lib. 11. Aneid. vers. 397. Adrian. Turneb. lib. 21. aduersar. cap. 6. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 1. cap. 36. Lelius Briscol. bonar. successuar. lib. 3. cap. 4. Andr. Gail. lib. 2. obseruat. 114. Rom. antiquit. Roman. lib. 3. cap. 25.

10 Seruatum à Theodosio, Epist. 30. in Act. Chalcedon. Concil. par. 1. Dominam dicente Placidiam. Et Epist. 31. Eudoxiam vxorem Valentini Imperatoris.

11 Et vt Augusti Titulo Imperatores, Augustæ etiã illorum vxores, Tacit. lib. 1. Annal. Nomenque Augusta. Et postea: Et quoties Augusta in theatrum introisset, Lyp. Comment. ad Tacit. lib. 1. num. 54. l. Princeps, de legib. Augusta, ac regat. 2. l. Fiscus, in fin. ut

iure Fisci, l. Quoties, vbi Senator, vel clarissimi, l. Cum heredes, C. qui testamenta facere poss. l. Bene à Genone, C. de quarr. prescript. Auchent. de nuptijs, §. Non tantum, Ant. Fabr. cōiectur. ad dict. l. Princeps, Salmaf. in not. ad Sparf. fol. 142. lit. C.

Iom.

Et Iunone Regina

Pro salute

M. Aurelij Antonini

Fil. Augusti,

Et Iulie Augustæ.

De quo Renat. Chopin. Doman. Fræs. lib. 3. cap. 5. Ioan. Lymn. de iure publico, lib. 2. cap. 14. Franc. Marc. decis. 423. nu. 2. par. 2. Alex. Turamin. dict. l. Princeps, num. 16. Lorin. Comment. in Act. Apostolor. cap. 25. vers. 21.

12 Quod receptum ab antiquis Ecclesiæ Patribus, patet in Epistolis relatis, par. 1. Concil. Chalcedon. vbi sicuti Epist. 3. & alijs. Theodosius Augustus dicitur, æquali Titulo decoratur Pulcheria vxor Theodosij, Epist. 11. Leo Episcopus Pulcheriæ Augustæ. Et cap. 3. eiusdem Concilij, Epist. 7. Et Epist. 10. Theodosius Pijssimus. Et Epist. 12. Pijssima Pulcheria Augustæ, Epist. 17. & 24. Et in relation. Chalcedon. Sydon. Act. 3. Pijssima, & Christum diligenti Dilectissima Regina, & Augustæ custodi Catholica, & Orthodoxa fidei filia Pulcheria.

13 Et ab Imperatoribus Adriano, Constantino, Iustino, Iustiniano, & alijs Augustæ appellatæ sunt, Euphemia, Elena, Flauia, Theodora, Sophia, Zonar. tom. 3. Annal. de Iustino, Curopalota: Vxorem Sophiam Augustali Corona ornauit, Bulleng. de Imper. Roman. lib. 1. cap. 17. Nicol. Aleman, not. Histor. in Arcan. Procop. Ioan. Corraf. l. Princeps, num. 11. de legibus, Carol. Sygon. lib. 3. ac Occident. Imper. fol. 63. & 75. Olsuald. lib. 22. Comment. cap. 2. lit. l. Ioan. Lymn. de iure publico, lib. 2. cap. 14.

14 Quæ Honoraria, ac Reuerē-

tialia Iura sic (vt diximus) Communia fuere Reginis, vt cum Reges ad Maieftatis gloriam vtuntur Regali vestimento auro, & purpura contexto, Corrip. lib. 2.

*Cesareos humeros ardenti murice textit.
Circumfusa Clamis, rutiloque Honorata metallo.*

Claudianus, Panegyric. Italicon 2.

Quin, & Sydonias Clamides, & Cingula bullis

Aspera, gemmataeque Togas, viridesque Smaragdos.

Loricis, galeasque renitentes bicynthis,

Et vario lapidum distinctas igne Coronas.

L. 1. & tot. tit. C. de vestib. Holoabor. lib.

11. Ioseph. antiquit. lib. 19. cap. 17. late

Henric. Salmuth. in not. ad Pancirol.

tit. 45. de habit. Imper. Bullenger. de

Imper. lib. 2. cap. 4. Didac. Perez ad

tital. C. de vestib. Holoabor. vbi. & Scri-

bentes Pined. de rebus, Salomon, lib. 6.

cap. 5. Alex. ab Alex. diem. genial. lib. 5.

cap. 18. Ioan. Lymn. notit. Regn. Franc.

lib. 2. cap. 14. & cap. 19. Freder. V ven-

delin. Politicor. lib. 2. cap. 7. Azened.

l. 1. tit. 12. lib. 7. Recopil. Maximilian.

Fauft. consil. pro Erario, cons. 1173.

Adam Contz. Polit. lib. 8. cap. 14. §. 6.

Franc. Cypeo notit. iur. Belgic. §. de

15 Colleg. artific. Ab Athali Regis te-

poribus, qui primus ad decorem Re-

gium has inuenisse vestes, refert

Plin. lib. 8. cap. 48. & lib. 33. cap. 3.

Marcial, lib. 8. Epigram. 28.

*Non Athamanteo potius meminerim auro
Aolium dones si mihi Phryge decus.*

16 Sic, & concessum Reginis, vt de Cleopatra, Lucan. lib. 10.

*Candida Sydonio perlucet pectora filo,
Quod ni lotis acas cōpressū pectine seruit*

Siluit, & extenso laxauit flamina velo.

De Agrippina, Tacit. lib. 12. Annal.

Agrippina, clamide aurata praesedere,

Plin. lib. 33. cap. 3. acceptum a Semi-

ramide Babyloniorum Regina, quae

prima Regio ornatu vestes versico-

lores inuenit, Marcial, lib. 8. dict. Epi-

gram. 28.

Non ego pratulerim Babylonica pi-

eta superbe

Texta Semiramia, quae variantur acu.

Syluio, lib. 14.

----- Fuluo certaret vt auro

Vestis spirantes referens sub tegmine

vultus,

Quae radio calat Babylon. -----

Salmuth. dict. tit. 45. Pined. dict. cap.

5. Rader. in Marcial dict. Epigram. 28.

Baifio, dict. cap. 7. Lorin. Comment. in

Psal. 44. vers. 10. Bullenger. dict.

cap. 4.

17 Quare Regius Psaltes Regi-

nae Maieftatem, his verbis demon-

strauit, Psalm. 44. *Astitit Regina à*

dextris tuis investitu deaurato, circum-

data varietate. De quo Glos. 16. ex

num. 18.

18 A quo apud nos cautum, l. 1.

tit. 12. lib. 7. Recopil. vt Regia familia

priuatit vestimentis auro contextis

uteretur. De Regali vestium ornatu,

apud Gallos, Ioan. Lymn. nor. Regn.

Franc. dict. lib. 2. cap. 14. litt. N. & cap.

19. litt. AA.

19 Sed quamvis vsus ornamen-

torum sic laudatus fit, Reginaeque

deceat ad Maieftatem, adhuc aliqui

Principes illū nec necessarium abso-

lutē esse censuerunt, immo ex illorū

modestia illustriorem gloriā quae fieri,

vt decens, ac necessarium ex Ari-

stot. credit Keker. Disc. Philosoph. disp.

28. Problem. 14. Et obtigisse notatur

Elisabethae Reginae Catholicae, quae

maiori reuerentia, ac Honore digna

tuit,

fuit, eo quod connata est Imperium in virtute habere, non in vestium decore. Quod cognoscens Alexander Severus veri Imperatoris Inclyti, & Magni nomē quæsiuit, quamuis Romanis luxum abstulit, vt in eo Lamprid. *Protiosasque vestes ab Heliogabalo inuentas auratas in Ministrorum apparatus Regium auri, & Serici: Vestes Sericas ipse raras habuit, holosericas nūquam induit.* Et postea: *Matronas autem Regias contentas esse debere vno reticulo, atque in auribus, & bacato monili, & Corona, cum qua Sacrificium facerent, & vnico pallio auro sparso, & cyclade, quæ sex uncis auri plus non haberet,* Freder. V védel. *Politico. cap. 7. lib. 2. thesaur. 3.* Illa, 20 sicut & ille, abiectis holosericis, ac Babylonicis ornamentis, vsa fuit his tantum, quibus decoretur Maiestas non speciosè, ac delectabiliter; sed reuerenter, ac modestè, vt ex ipsius Epistola ad Archiepiscopū Granatensem, Bermudez de Pedraza, *Histor. de Granada, 4. par. cap. 17. Los trages nuevos, ni los buuo en mi, ni en mis Damas, ni añ vestidos nuevos, a esde que estamos en Aragon: Y aquello mismo me auian vistolos Franceses, solo vn vestido bize de seda contres marcos de oro, el mas llano q̄ pude: esta fue toda mi fiesta,* Nauarrete, *Discurso Politic. Discurs. 7.*

21 Ex superius dictis euincitur reiiciendum esse Procopium, *Histor. Arcan.* versute in Iustinianū, & Theodoram asserentem, Honores Imperatrici libatos à fomite, ac libidine ambitionis Genitos fuisse, non ortos à recta ratione, Maiestatisque decore, cū tam ex Ægyptiorum Legibus, Institutis, Gētiumque Moribus, quā ex Aulico Constantinopolitanorum Imperatorum vsu, nec tantum Regifici Honores, Maiestatica obsequia Regibus, ac Imperatoribus debeantur, sed Reginis, ac Imperatricibus. Audianus in eo ex Ægyptiatis 22 co more relato, *num. 5.* Quod in Israelitico Regimine in decorem Regiarum decantabit Regius Psal-

tes, Psalm. 44. *Adstitit Regina à dextris tuis.* Et laudabit Salomon, post susceptum Regni Thronum, vt ex Sacra edocemur *Historia, 3. Reg. cap. 2. Venit ergo Bersabè ad Regem Salomonem, vt loqueretur ei pro Adonia. Et surrexit Rex in occursum eius, adorabitque eam; & sedit super Thronum suum. Positasque est Thronus Matris Regis, quæ sedet ad dexteram eius.* Et attentè notentur, quæ ex Constantinopolitane Aulæ vsu prænotauit Codin. *de offic. Constantinopol. cap. 17. num. 15. & 29. cap. 22. num. 5.* Ailerens ab Imperatoribus à que toto Imperio, Imperatrices iisdem Honorum infulis ornatas fuisse, & investitu, Throno omnique Reifico ornatu, ac reuerentia, sicuti, & ipsorum Imperatorum personæ.

23 Quo prælibato etiam prænotandum, quod ex ipsis principijs adductis ex *num. 1.* ac præcepto Diui Petri, *Epist. 1. cap. 3.* Cōstitutum fuit legibus Gothicis, *l. 16. de el Fuero-Iuzgo,* vt Reginis Regius Honor, ac reuerentia exhiberetur, omniaque Regi debita, tam obsequialia, quam Patrimonialia Iura, ac reuerentialia à subditis, *Ossuald. lib. 23. Comment. cap. 2. litt. I.* Inviolata seruentur, in eisque nullum damnum patiantur: *Que ninguno de aqui adelante non demande fazer mal a los fijos de el Rey, nen à su moger.* Concil. Toletan. XVII. *Canon. 7.* Sicuti, & Constitutum extiterat in Concil. Toletan. V. *Canon. 5.*

24 A quo inter Hispanos à Gothico Regimine receptum in Honorem Reginarum, vt in eas Comitentes, teneantur crimine læsæ Maiestatis, *l. 17. Fori.*

25 Et quamuis discolor sit in hac re meus, Ioan. Lymn. *de iure publico. lib. 2. cap. 14. num. 25.* Asserens iure communi attento in legibus loquentibus de crimine læsæ Maiestatis, non comprehensas Reginas. Et Farinae. *quæst. 112. inspect. 1. num. 43. vers. Septimus est casus,* Thom. del Ben.

de immunitate Eccles. tom. 2. cap. 16. dubitat. 23. sect. 4. A tenentis inclusas esse sub illarum legum Constitutione.

26 Dicendum credimus Hispano Iure attentio, l. 1. tit. 15. par. 2. committi crimen læsæ Maiestatis, si in Regina personam agatur: *Otro tal dezimos, si el hermano mayor, ò alguno de los otros fijos de el Rey fizieffen alguna de estas cosas sobredichas contra la Reyna su madre.* Et postea: *Fueras ende si ella ouiesse fecho tai yerro, que el Rey mismo, o ellos lo ouiesse de caloniari. Ca sobre tal razon como esta, qualquier, que el Rey ayudasse, faziendolo por su mandado, non auria culpa, nin caeria en la pena de suso dicha. E quien en otra manera marasse à sabiendas, ò firiesse, ò pristesse alguno de los otros fijos de el Rey, faria traicion, è deue morir por ello.*

27 Adhuc reiecto Lymneo, sequendum Farinac. (assentior) quatenus tenet in Regnam committi crimen læsæ Maiestatis, l. 1. tit. 14. par. 2. Sed non absolutè, vt testatur ex Marsilio, Bursato, & alijs: immò adhibita distinctione deducta ex ip-
28 sarum legum Maiestatis penetrabilibus, scilicet, quod qui in Regnam criminatur, sit reus Maiestatis, sed non reus Perduellionis. Nam, vt notum est, Iudicium criminis Maiestatis læsæ etiam commissi in primo capite, distinctè se habet, & in exercitio actionis criminalis, & in pænarum impositione.

29 Ad hoc enim, vt actio morte committentis non extinguatur, transeatque ad filios illius, natta, ex l. 1. 2. 3. & 4. ad legem Iuliam Maiestatis. Necessè est vt crimen tendat in damnum Regiæ Maiestatis Reipubl. vel personale ipsius Regis, l. 1. tit. 13. par. 2. l. 1. tit. 2. par. 7. vbi Gregor. l. 1. tit. 2. lib. 1. Fori, vbi Montal. l. 1. tit. 18. lib. 8. Recopil. vbi Azcued. Gutierrez. de delict. quest. 74. num. 1. & 2. Gigas, de crimine læsæ Maiestatis, in Rubric. post Hernam, Aegid.

Bosq. tractat. crimin. lib. 7. cap. 1. & 2. Cancer. quest. crimin. cap. 2. in princip. ante num. 1. Petr. Gregor. lib. 3. Syntagmat. cap. 1. 2. & 3. post Gigantem, & alios Farinac. quest. 112. inspect. 1. à num. 8. Azcued. l. 1. tit. 18. lib. 8. Recopil. ex Alciat. Iaffon, & alijs Iul. Clar. lib. 5. §. Læsæ Maiestatis, à num. 1. vbi Addit. Theodor. Reinling. de Regim. Secular. lib. 1. clas. 3. cap. 14. num. 40. Molin. de iustit. & iure, disput. 6. num. 58. Valençuel. conf. 162. ex num. 101. Menoch. conf. 99. num. 1. & conf. 1072. num. 10. Rosin. antiquitat. lib. 8. cap. 23. Carol. Sygon. de antiquit. iur. Roman. lib. 8. cap. 29. Marius Giurb. conf. 59. num. 69. Sixtin. de Regalib. lib. 2. cap. 20. à num. 1. Capic. Latro conf. 6. à num. 96. Ponte conf. 90. num. 18. D. Ioan de Larea allegat. 64. & 65. Peguera in prax. cap. 19. Ripol. de Regalib. cap. 28. à num. 37. Paschal. de virib. Patriæ Potestat. par. 4. cap. 5. num. 13. Ioan. Choppin. lib. 2. Obseruat. 124. num. 1. Martin Mager. aduocat. armat. cap. 8. num. 19. & 21.

30 Et non quomodocumque, sed attenda dispositione, l. sen. versic. Planè, ad leg. Iul. Maiestat. Planè, nam quisquis legis Iulie Maiestatis reus est, in eadem conditione est; sed qui perduellionis reus est hostili animo aduersus Rempublicam, vel Principem animatus. Cæterum si quis ex alia causa legis Iulie Maiestatis reus sit, morte crimine liberatur, l. 2. & 3. tit. 2. par. 7.

31 Quam communem, & receptam Romanorum legum institutionem, sicuti fuere Toletana Concilia statuentia acriter contra temerarios, qui fidei Sacramenti, ac publici boni obliti moluntur in detrimentum Regni, ac Regis, Concil. Toletan. III. Canon. 75. & Concil. V. Canon. 2. Concil. VI. Canon. 18. Concil. VII. Canon. 1. Ex quibus desumptæ, l. 7. 8. & 9. in Prologo de el Fuero-Iuzgo, dict. l. 1. tit. 13. par. 2.

32 Ob id omnes Constitutiones

nes loquentes de crimine læsæ Maieftatis, vt ex ipsis patet, lætæ sunt Maieftatis causa, l. *Famosi*, § *Hoc tamē*, ad leg. *Iul. Maieftat.* Non personæ naturaliter sumptæ, Concil. Toletan. addu. *Sum. Glos.* 10. num. 23. & l. 4. de el. *Fuero-Iuzgo: Ca por los Derechos es fecho el Rey, è non por so persona, non el non està tan firme por so. persona, como està por la bonra de el Reyno.* Adfentiūt Bosc. Decian. & adducti supra.

33 Et cum hæc Maieftas in vxore Regis inueniri non possit, Alex. Turamin. de legibus, dict. l. *Princeps*, num. 16. Nec communicabilis sit, etiam per matrimoniale fœdus, Bodin. de Republ. lib. 1. cap. 10. Ioan. Lymneo, notit. Regni Franc. lib. 2. cap. 19. litt. DD. vt diximus Glos. 10. dicendū 34 est in Reginam non committi crimen Perduellionis, Tyber. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 5. à num. 1. Molin. de iustit. & iure, disput. 658. Valencuel. dict. conf. 162. num. 101. & seqq. ad hoc vt actio nō extingatur morte, & vt pœnæ ad posteros extendantur.

35 Nec contra Iura Maieftatis est hæc distinctio, nec contra Societatem maritalem, cum inueniatur etiam in ipso Principe, maledicentes enim Imperatori, aut Regi, & si in eum committant crimen læsæ Maieftatis, vt ex l. *unic. C. Si quis Imperatori maledixerit*, notant Scribentes, cap. *Paratus* 23. quest. 1. l. *fin. tit. 2. par. 7.* De quo post Gigant. Crauet. & alios, Ioan. Gutierr. de delict. quest. 64. Azeued. l. 3. tit. 4. lib. 8. Recopil. Menoch. de arbitrar. casu 337. num. 14. Tyber. Decian. lib. 7. tractat. crimin. cap. 50. 36 Procedit si maledicentia directa sit in Honorem Maieftatis, vt de Se-

mei maledicente Dauidem, 2. Reg. cap. 16. Pined. de reb. Salomon, lib. 16. cap. 14. ac detrimentum Regiæ qualitatis, l. 4. tit. 13. par. 2. l. 3. tit. 8. lib. 8. Ordinament. l. 3. tit. 4. vbi Azeued. l. 11. tit. 26. lib. 8. Recopilat. Gutierr. dict. tractat. de delictis, quest. 64. à num. 7. Tyber. Decian. dict. cap. 50. num. 2. & 36. Afflict. decis. 265. num. 62. Qui receptum axioma comprobant exemplo filij Apij Claudij ex Liuiio, & Suetonio, Agrippæ ex Tacito, & Diuo Antonio, damnati de crimine læsæ Maieftatis, eo quod in Reipublicæ, & Maieftatis præiudicium verba mitterent, non in personalem tantum qualitatem Principis, l. 1. & 2. tit. 2. lib. 1. Fori, vbi latè Montal. l. 1. tit. 7. lib. 8. Ordinam. vbi Didac. Perez.

37 In quorum comprobatione prænotabamus, quod attentis legibus de crimine læsæ Maieftatis loquentibus, vt l. 1. & tot. tit. ad legem *Iul. Maieftat.* nulla mentio est de Augusta, nec de Regina, in l. 1. tit. 2. par. 7. eo, quod in vxore, Regia qualitas non inuenitur, nec Iura Maieftatis, ex quo criminofus habendus Perduellionis reus; quod necessariū est, vt diximus.

38 Iure vero Regni, seu Hispano Nostro in Honorem Reginarum seruato antiquo Gothico, in l. 1. tit. 7. lib. 8. Ordinam. & l. 1. tit. 18. lib. 8. Recopilat. statutum inuenitur, quod incidat in crimen læsæ Maieftatis, in Reginas Comitentes, cum ad id Maieftatica virtus Maritalis societatis, operetur, & Matrimonialis fœderis qualitas, Hispanorumque amor, ac fides in suos Reges inducam vim.

QUE A LOS INFANTES, E INFANTAS DE estos Reynos, se les llame *Alteza*; y en lo alto se les escriba en las cartas, y otros qualesquier papeles, añadiendo el Título de *Serenissimo* à la palabra *Señor*.

SUMMARIUM.

- 1 Filij Honor parentis, & gloria.
- 2 Reges agere debent circa conseruationem Honoris.
- 3 Alexander Honorauit Regio Honore filios Darij.
- 4 Dauid Honorauit Regie nepotem Saulis.
- 5 Filios Regis maledicens tenetur pœna laesa Maieſtatis.
- 6 Indultum conceditur natiuitate filiorum Regis.
- 7 Filij Regum, dum Ciuitates introeunt, recipiuntur ſolemni pompa; & quomodo exequatur? 8.
- 9 Perſæ Xerxem ſolemni plauſu primi receperunt.
- 10 Athenienſes cum Duces urbem inhibant, eos recipiebant ſolemni plauſu.
- 11 Alexandri ingreſſio in Babyloniam, qualiter executâ.
- 12 Triumphator apud Romanos recipiebatur exeunte obuiam populo, 13. Vestibus albis ornato, 14. Strato itinere floribus, 15. Lucernis incenſis, appoſitis in fenestris, 16. Patentibus Templis, 17. Odoribus incenſis, 18. Acclamationibus.
- 19 Triumphator ad Capitolium ducebatur Ioui immolaturus.
- 20 Imperator dum ingrediebatur Ciuitatem, recipiebatur ſolemni pompa; ut executum cum Nerone, & Veſpaſiano.
- 21 Filij Triumphatoris in curru, cum patribus uehebantur.
- 22 Filij Regum uti valent oſericis.
- 23 Pompa Regia permiſſa in funeribus filiorum Regis.
- 24 Funerâlis pompa diuerſè executâ ſecundum Dignitatem perſonarum.
- 25 Lugubres veſtes, quales permiſſa in funere Regio.
- 26 Tumulus tantum permiſſus in funere Regio.
- 27 Funerum leges, & Doctores remiſſi.
- 28 Honor verbalis exhibendus filijs Regum, & 30.
- 29 Filijs Regum ſecundogenitis Patriſonia, & officia conferenda.
- 31 Infantes dicuntur filij Regum apud nos in Titulum Honoris, tam maſculi, quam fœminæ, 33.
- 32 Infantes dicebantur filij Regum, Gothorum atate.
- 34 Filie Regum Honore Regio veneranda ſunt.
- 35 Filij Regum Gallorum dicuntur Fils de France.
- 36 Filie Regum Gallorum dicebantur Regina, 38. Filie de France, 39. Mudames.
- 37 Filia Pharaonis Regis Aegyptiorum Regina appellata.
- 40 Infante Regum nomen, 41. Titulus Honoris.
- 42 Filij Regum in Titulum Honoris diſti. Filij Dei, 44.
- 43 Reges Dij appellati.
- 44 Imperatores Romani nomina Imperatoria ſuis filijs imponebant.
- 45 Dies Luſtralis apud Romanos dicebatur, qua nomen imponebatur, 46. Apud Græcos Amphidromialis.
- 47 Nomina Imperatoria imponebantur die adoptionis ad Imperium, 48. vel delata hæreditatis.
- 49 Vel ad id designata a Principe.
- 50 Tituli Honorum filijs Imperatorum conceſſi erant, 51. Principū iuuetutis, 52. Nobiliſſimorum puerorum.
- 53 Filij Imperatorū appellabantur Nobiliſſimi, 54. & Deſpectæ.

- 55 Tituli Honorum concedebantur filijs Imperatorum successoris in Imperium.
- 56 Filij ut legitimi haberentur necessa-
erat, quod post natiuitatem, a patri-
bus leuarentur, & sinu souerentur.
- 57 Filij ni a patribus se si perentur, non
censabantur legitimi.
- 58 Filij suscepti, legitimi parentum ha-
redes.
- 59 Suscipiens filiam, & si ab eo non ge-
nitum, illum habeat heredem heredi-
tatis, & familiae.
- 60 Moyses per susceptionem, & appre-
hensionem, filius, & heres Pharaonis
factus.
- 61 Suscipere a Sacro fonte, quid?
- 62 Cognatio spiritualis inducitur ex sus-
ceptione infantis in Baptismo.
- 63 Regina, ut parerent, in throno pur-
purato imponebantur.
- 64 Purpura, insignia Maiestatis. Filij
Imperatorum dicti: Nati in purpu-
ra, 65.
- 67 Constantinus domum purpuream Por-
phyram dictam edificauit, ubi Impera-
trices partus aderent, 69.
- 68 Porphyris lapis purpurei coloris.
- 70 Filij Imperatorum Porphyro ge-
niti dicti.
- 71 Nomina Imperatoria in Imperio, seu
Regno electiuo filijs Imperatorum ob-
petant voluntate parentum, 72. In
successiua, lege natiuitatis.
- 73 Infantes, seu filij secundogeniti Re-
gum sunt munimenta, Imperij, & Reg-
ni firmamenta.
- 74 Alteza dicitur Infantibus filijs se-
cundogenitis Regum Hispanorum, 75.
& Gallorum.
- 76 Obsequia parentibus debita, debentur,
& filijs.
- 77 Filijs debentur obsequia, & si hare-
des parentum non sint.
- 78 Reuerentia filijs debita est Iure con-
tinuatiuo.
- 79 Filijs Regum tribuendus Honor Iure
Canonico, Hispano, & Constitutioni-
bus Conciliorum Toletanorum.
- 80 Tam uerbis, quam scripto.
- 81 Titulus de Señor, priuatiuus, est
Regum.
- 82 Filij Regum ecommunicatiue dicun-
tur Señores.
- 83 Infantes scripto appellatur: Sere-
nissimi.
- 84 Serenissimi Titulus Regius est.

DE TITULO HONORIS: DE INFANTE

filij Regum Secundogenitis competente: Deque reueren-
tia, ac verbali Honorifica appellatione eis conferenda.

Vbi, & de nominibus Imperatorum filijs Prin-
cipum concessis, tam Romanorum,
Græcorum, quam Gal-
lorum.

GLOSSA DEZIMATERTIA.

CVM filiorum Honor in
gloriam uertatur paren-
tum, Seneca de benef. lib. 5.
cap. 19. Kekerman. Politio. disput. 18.
Prohem. 29. Et id præcipue in Regi-
bus procedat, cum nihil eis necessa-
rius, Frederic. V. vendelin. Polit. lib. 2.

2 cap. 8. nec gloriosius, quam insignia
Maiestatis in filijs cōspicere, Iustin.
lib. 10. loquens de Artaxerxe: Sincer-
iusque gaudium ex procreatione capti-
uum, si insignia Maiestatis sua uiuus in
filio conspexisset. Quod Samuel demō-
strauit populo Israelitico, dicens. 1.

Reg. cap. 12. *Porrò filij mei vobiscum sunt.* Eos exponens, vt ad sui decorè reuerentia legitima decorarentur, *Mendoç. lib. 1. Reg. diet. cap. 12. vers. 2. num. 4. Pined. de rebus Salomon. lib. 2. cap. 10. num. 4.*

3 Et edocent factum Alexandri, *Quint. Curt. lib. 3. cap. 23. & 24.* Regis, qui post victum Darium, nec incolumes modo filium illius, & filias habuit, sed etiam Honorauit eas apparatu Regiæ pristinæ fortunæ.

4 Dauidisque laudatum, *2 Reg. cap. 9.* Miphibosethem Saulis nepotem, non tantum ad facultates paternas restituentis, sed sic illum glorificantis, vt in mensa Regis comederet, Honor Regij fastigij, *1. Reg. cap. Luithprand. Chronic. lib. 6. cap. 13. Grethser. lib. 3. Comment. cap. 2. in Codin. cap. 8. num. 35. fol. 232. Ac haberetur quasi vnus de filijs Regis.*

Iustè ansam præbuit nostris Regibus, vt quamplurimas leges ferrent statuentes Regum proli, Suprema, Regaliaque iura, qualiter cautum inuenimus in *l. 3. tit. 1. lib. 8. Ordinan. 5* cauente, quod pæna Maiestatis lata contra maledicentes Regibus puniretur, qui filios Regum maledixerit: *O Infantes nostros filios. l. 3. tit. 4. l. 11. tit. 26. lib. 8. Recopil. vbi videndus Azeued. Ioan. Gutier. de delictis, quaestio. 64.* Distinctione tamen tradita à nobis, *Glos. 13. num. 39.* secundum mentem, *l. 1. C. Si quis Imperatori maledixerit.*

6 Ac quod in illorum ortu delictorum indulgentia, ac abolitio concedatur. *Diximus Tractat. de Contrauand. cap. 31. num. 26.*

7 Et vt Ciuitates ingredientibus, solemnibus, ac publico Honoretur plausu; cumque ad Ecclesiam eant, à Capitularibus processionaliter recipiantur (sed Cruce intra valuas Ecclesiæ relicta, quam humili reuerentia venerentur, *l. 2. tit. 1. lib. 2. Ordinan. l. 7. tit. 1. lib. 2. Recopil. Solor-*

zan. de gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 9. num. 69. & Politic. Indiar. lib. 5. cap. 12. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. num. 213.)

8 Sed cum de hac ceremoniamentio fit in legibus nostris, & nihil à Doctoribus circa Originem, & vsus adnotetur; nõ inutile erit agere, vnde illum habuerit, tam ex parte popularis solemnibus receptionis, quàm ex eo, quod quam primum Ciuitatem ingrediantur, ad Ecclesiam ducantur, intraque valuas Crucem Sanctam venerentur, antiquato more illo, quo Clerici extra Ecclesiam cum Cruce obuiam ibant, vt insinuant dictæ leges.

9 Ad quod sciendum est, Persas fuisse primos, qui solèni plausu Xerxem receperunt, cum Helesponthum ponte vnxit, & traiecit, *Herodot. lib. 7. Omnis generis odoris in pontibus congerentes, ac myrtho iter consternentes.*

10 A quo Athenienses, quando Duces urbem ingrediebantur, rebus feliciter gestis, Magistratus, & Populus lógo ordine obuiam ibant, illosque recipiebant, non tantum solemnibus seculari pompa, sed Deorum imagines producendo, vt cum Alcibiade ab exilio reuerso factum refert *Plutarch. in Alcibiad. Alex. ab Alexand. diem. genial. lib. 6. cap. 6.*

11 Hinc orta receptio Alexandri Babylonem ingredientis, *Quint. Curt. lib. 5. cap. 3.* Plures obuiam egressi sunt, inter quos *Bagophanes arcis, & Regiæ pecuniæ custos, ne studio à Maceo vinceretur; totum iter floribus, coronisque constrauerat, argenteis altaribus utroque latere dispositos, quæ non thure modo, sed omnibus odoribus cumulauerat.*

12 Quæ (receptio scilicet) à Persis, & Græcis, ad Romanos translata induxit, triumphales pompas huc in modum concelebratas. Decreto enim triumpho, destinataque die, Senatus cum equestri ordine, alijsque obuiam ibat triumphatori extra portam Ciuitatis, ibi spectabat *populus, condidis ornatus*

vestibus; prodibat Triumphator, qui
strato floribus itinere, Ouid. lib. 4.
trist. Eleg. 2.

Hoc super incurru Caesar victore veberis
Purpureas populirite peroratus
Quoque ibis manibus circumplaudere
tuorum
Undique! Sarto flore tegente vias.

15 Arboribus, fenestris Ianuis,
vijs, lucernisque ornatis, Marcial,
lib. 10. Epigram. 6.

Quando erit ille dies, quo campus, & ar-
bor, & omnis
Lucebit, Latia culta fenestra nuru.

16 Patentibusque in plausu Deo-
rum templis: Thuribus ante Ianua
17 positis: Thure, & odoribus incen-
sis, Diuus Nazianc. Orat. 21. de laud.
Diuu Athnnae. Nam quid publicos plausus
commemorem, & unguentorum profusio-
nem, & totam urbem lumine corruscan-
tem, publica, & priuata conuiuia, ca-
teraque, per quae urbes letitiae, atque hi-
18 laritatis argumenta edunt. Prae-
cedente pompa, acclamationibusque,
Ouidio, dict. eleg. 2.

----- Io que

Miles Io magna voce triumphi canet.
Corrip. lib. 2.

----- Sic vulgus amore
Undique conueniens letarum more volucrum.
Tu vincas Iustitiane, canunt.

19 Anton. August. antiquit. Dia-
log. 1. Bulleng. de Imper. Roman. lib. 2.
cap. 35. Nicol. Serar. de processione. ad
Capitolium ducebatur, vbi lauream
ante Iouis genua deponebat, Plin.
lib. 15. cap. 30. Dion. lib. 55. Valtrin.
de re milit. lib. 7. cap. 10. Rosin. antiqu.
lib. 10. cap. 29. Stat. lib. 4. Sylu. 1.
Et non dum gremio Iouis indica laurus.

Et gratulatoria Sacra celebrabat
tauro immolato, Virgil. 1. Aeneid.

Et statuam ante aras aurato fronte Iu-
uencium cadentem.

Ouid.

Blandis inductae cornibus aurum.
Condiderant ista iuuea ceruice Iuuenae.

Vt de triumphis L. Furiij Camillij,
T. Flaminij, L. Pauli Aemilij, notat
Liuus, Augusti refert Dion. lib. 57.
Neronis Sueton. cap. 25. Incedenti pas-
sim victima Caesae, sparsa per vias identi-
dem croco, in gestaque aures, ac lemnissei,
& vellaria. Idem in Galua, cap. 18.
Plin. in Panegy. vbi Lypsius, Bul-
lenger. de Imper. Roman. lib. 3. cap. 21.
Rader. explinat. ad Quint. Curt. lib. 5.
cap. 3. & in Comment. ad Marcial. lib. 10.
Epigram. 6. Henriq. Salmut. in not. ad
Panciol. tit. 57. de triumph. Alex. ab
Alex. dier. genial. lib. 6. cap. 6. Rosin.
antiquit. Roman. lib. 10. cap. 29. Carol.
Sygon. de antiquit. iur. Prouin. lib. 2.
cap. 10. Ioan. Baltrin. de iure Bello, lib.
7. cap. 8.

20 In quo etiam notandum, quod
illa pompa non tantum fiebat, dum
Imperator ingrediebatur urbem triu-
pho per Senatum decreto; sed quo-
ties aduentu ingrederetur urbem, vt
de ingressu Neronis post mortem
Agripinae, Tacit. lib. 14. Annal. Simul
progredi exposcunt, & promptiora quam
promisserant inueniunt, obuias tribus: fe-
sto cultu Senatum: coniugem ad liberorum
agnina per sexum, & etatem disposita.
Structos qua incederet spectaculorum gra-
dus, quo modo triumphi visuntur. Vespasi-
ani venientis a Iudea, Ioseph. de Bello
Iudaic. lib. 7. cap. 22. Vbi vero eum ap-
propinquare indicaretur, quamque man-
sue singulos suscepisset, qui praecesserant
nunciatum est, omnis iam reliqua multitu-
do per vias cum coniugibus, & liberis pra-
estolabantur: & quo transiens aduenisset
videndi eius voluntatem, vultusque leni-

tatem omnium generum vocibus prosequerentur, benemeritum, & salutis datorem, solumque dignum Romanorum Principem appellantes. Tot a vero Ciuitas, veluti templum erat fertis, atque odoribus plena. Cum vero vix per circumstantem multitudinem in Palatium venire potuisset, ipse quidem penatibus Dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertit autem se ad epulas turbae, perque tribus, & cognationes, & vicinias cōvivia exercentes Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum, quam plurimum temporis in Romano Imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem Principatū. Traiani Caesaris à Germania, Marcial, lib. 10. Epigram. 6. de quo vide Caroli V. Imperatoris ingressum relatum à Sandou. *Histor. Caroli V. lib. 22. §. 5.* Caroli III. apud Lubecam, Frederici III. in Venetiam: Caroli V. apud Senam, Arumn. *de comic. cap. 5. num. 75.*

21 Ex quibus ad rem nostram noto, quod hic honor, plausus, nec priuatius, ac personalis erat Imperatorum, sed communis illorum filijs, vt de Q. Max. & Publij Scipion. in triumpho Macedonico, L. Pauli Æmilij Patri, refert Liuius lib. 45. Quos prætexitatos curru vebi cum patre, sibi ipsos similes prædestinātes triumphos opportuerat. Et de triumpho Germanici loquens, Tacit. lib. 2. *Annal.* Augēbat intuentias visus, eximia ipsius species, carrusque quinque liberis onustus, vbi Lyps. num. 114. de quo Zonaras, lib. 2. Quo non ipse solus vehebatur, sed si liberos, aut cognatos aliquos habebat etiā illorum Virgines, & pueros ascissebat; natu vero grandiores equis iugalibus imponebat. Si autem plures erant equis singularibus vebti prosequerentur; reliquorum vero Ciuium nemo vehebatur, sed laureati omnes pedibus ingrediebantur. Sic de Tyberio in triumpho Actiaco Augusti, Sueton. in Tyber. cap. 6. Actiaco triumpho currum Augustus compositatus est, Carol. Sygon. *de antiq. iur.*

Prou. lib. 2. cap. 10. Rosin. *dict. cap. 29.* Ioan. Baltrin. *dict. lib. 7. cap. 9.* Ioan. Lymn. *de iure public. lib. 2. cap. 5. ex num. 1.*

Hæc inter Prophanos executi, inter Catholicos originē Piæ deuotionis visitādi Ecclesias, in primo Ciuitatum ingressu induxerūt, audiamus ex Gondif. Villadie. *tract. de leg. par. 1. quest. 6. num. 3.* Cumque Ciuitates, vel oppida ingreditur conueniens est, vt antequam ad hospitium declinet, Ecclesiam visitet, sicut, & Christus fecit cum Hierosolymam cum Processione in die ramis palmarum ingressus est, vt habetur *Matth. 21.* Chrysostomus, inquit, hoc erat proprium boni filij, vt ad domum curreret patris, & illi honoret redderet, & tu imitator Christi factus, cum ingressus fueris aliquam Ciuitatem primo ad Ecclesiam curras.

22 Est etiam eis præscriptum in l. 1. tit. 12. lib. 7. *Recopil.* quod vt iaceant vestibibus olorescicis, ac auratis, Regio tantum ornatui permissis, l. 5. tit. 5. par. 2. de quo *Glos. 12. n. 14.*

23 Pariterque in l. 7. tit. 1. lib. 1. *Ordinam. l. 1. tit. 5. lib. 5. Recopil.* vt in eorum funeribus ac ex equijs vtatur funerali pompa, Regalibusque ceremonijs, Didac. Perez *dict. l. 7. Azeu. l. fin. dict. tit. 5. Matieç. l. 2. glos. 2. dict. 24 tit. 5.* Quas, & si diuersimode acceptas testatur Syluius Italic. lib. 13. *Bello Punic.*

Discrimen seruat populus, variatque iacentum

Exequias tumuli, & Cinerum sententia discors.

Conrad. Brun. *de caremon. lib. 4. cap. 4.* proque diuersitate status, Dignitatis, & ordinis, l. *Et si, §. equum,* vbi Gothofred. *de Religios. & sumptib. funer. Loais. in not. ad Concil. Valent. fol. 111.*

25 A nostris vero in Regio funere acceptæ, & filijs Regum concessæ sunt, ex ipsius legibus, vt omnes nigris laneis vestibibus induantur,

An-

Andr. Alciat. *Emblem.* 117.

Index Mestitia est pullus color utimur omnes

Hoc habitu tumulis dum damus inferias.

Et ut ex legibus dictis, l. De quibus, l. Genero, de his qui notant Infan. ubi Gothofred. l. Item apud Labeonem, §. generaliter, de iniurijs, l. Decreto 15 C. ex quib. causis infamia irrogetur, Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 2. cap. 12. nu. 9. & not. Regn. Franc. lib. 2. cap. 20. Vtebaturque in obitu Imperatorum, ut de die mortis Theodosij Imperatoris, Theophilact. Symochat. *Histor. Mauritian.* lib. 1. cap. 2.

26 In Ecclesia tumulus in numero candelarum numero splendescens imponatur, imaginibus, armis, ac epitaphijs decoratus; ut ex apposito in funere Serenissimi Infantis Ferdinandi, Toletani Primatis à sua Ecclesia Toletana structo patet, simili illi decantato à Virgil. *Aeneid.* 6.

Nec minus interea Miffenum in litore Teucris

Flebant, & cineri ingrato Suprema ferebant.

Principio pingue tædis, & robore secto Ingentem struxere pyram, cui frondibus atris

Intexum, latera, & ferale ante cypressos

Constituunt, decorantque super fulgentibus armis.

27 Quas cæremonias verè Regias esse, nec alijs competere, si adnotare voluissem, quam pluraque cumularè; sed ne prolixior videar in hac materia funerū, & luctus, post leges traditas, num. 25. & in eas scribentes, l. 1. Si quis impediatur, cum suis §. §. & tot. tit. ff. de Religios. & sumptib. funer. ubi Gothofr. Corraff. l. In tantum 6. §. Sacerdota, & §. Religiosa, de rer. diuis. Petr. Faber lib. 2. Semestr. cap. 2. & lib. 3. cap. 13. Konan. lib. 1. Comment. cap. 1. post

Turneb. Cujac. Bulter. Brisson. Forcatul. Rebard. Osiwald. lib. 4. *Commēt. cap. 1. litt. G. & lib. 23. cap. 2. lit. X.* Rosin. *antiquit. Roman.* lib. 5. cap. 39. ubi Demster. in *Paralyptom.* Alex. ab Alex. *dier. gen.* lib. 3. cap. 7. Bulleng. de *Imper. Romanor.* lib. 3. cap. 19. Georg. Scomborn. *Politie.* lib. 4. cap. 5. Mend. in *virid.* lib. 8. *Saturnal.* cas. 8. cap. 1. Franc. Maria Samuel de *sepult. Eccles. tract.* 1. *controu.* 3. *conclus.* 7. ex num. 14. Rader. in *Marc.* lib. 2. *Epigr.* 52. & lib. 3. *Epigram.* 9. Quint. Curt. lib. 5. cap. 10 & lib. 10. cap. 14. Lyps. ad Tacit. lib. 4. *Annal.* num. 43 & lib. 1. *elector.* cap. 6. Theod. Hoeping. de *iure insign.* cap. 2. num. 34. Ioan. Lymn. *notit. Regn. Frac.* lib. 2. cap. 17. Perer. in *Genes.* cap. 23. *vers.* 3. nu. 9. & *sequentib.* Pined. de *reb. Salomon.* lib. 8. cap. 3. ex nu. 7. Ioan. Saunar. in *not. ad Sydon.* lib. 2. *Epist.* 8. & lib. 7. *Epist.* 17. Gutther. de *veter. iure Pontific.* lib. 2. cap. 19. Kexerm. de *funerib.* Philip. Camerar. *oper. succes. par.* 1. cap. 3. Franc. Cyp. *iure Pontif.* lib. 3. *tit. de sepult.* Ioan. Honorvan. Alex. *susm. in Decret.* l. 3. *tit.* 28. de *sep.* Ioan. Lym. de *iur. publ.* lib. 2. cap. 12. ex num. 9.

28 Ideo iuste, ac secundum Maiestatici iuris principia tradita ex nu. 1. cautum censeo in lege nostra de Honore verbali exhibendo filijs secundogenitis Regum.

29 Sed doctrina nostra, ut melius dignoscatur, nota, quod agendū non est de Patrimonio relinquendo, officijs, ac muneribus cōcedendis filijs Regum secundogenitis. De quo notanda Ionatæ Regis dispositio, 2. *Reg.* cap. 21. V vendelin. *dist.* cap. 8. Arnit. *Polit.* cap. 9. Renat. Chopin. *Domon. Franc.* lib. 2. *tit.* 4. Ioan. Lymn. de 30 *not. Regn. Franc.* lib. 2. cap. 21. Sed de obsequiali, reuerētiali, verbalique Honore eis exhibendo, de quo Iuris-Consulti in l. 1. & 5. de *objeq. à liber.* ubi Doctores.

31 Apud nos enim ab Imperio Pelagij, à quo non iam Diadema electione, sed iucessione confertur, filijs Re-

Regum: in Titulum Honoris (vt decens, & necessarium erat) concessum fuit, vt *Infantes* appellarentur (& si nec desint dicentes Gothorum æuo filij Regum. *Infantes* dictos Roman. 32 & Salazar de Mendoça infra adducēdi, vt appellatos fuisse Theodofredū, & Pelagium filium, & nepotē Chindasuinthi Regis, meminit Ambros. de Moral. *Chron. gen. lib. 12. cap. 64. & 65.* Marian. *Histor. Hispan. lib. 7. cap. 1.* l. 1. tit. 7. par. 2. vbi Greg. Lop. l. 2. tit. 1. lib. 1. ordinam. l. 7. tit. 1. lib. 1. Recop. Anton. Nebrif. *Histor. Regū Cathol. lib. 2. Decad. 1. cap. 2.* Bobad. lib. 2. *Politic. cap. 16. num. 166.* Argote de Molin. *Noblezā de España, lib. 2. c. 62.* Zurit. 1. par. lib. 2. cap. 64. Moreno de Vargas, *Noblezā de España, Disc. 13. num. 9.* Salaz. de Mendoç. *Origen de las Dignidades, lib. 1. cap. 7.* Roman *Repub. de el Mūdo, lib. 4. cap. 16.* Ioan. Gutier. lib. 3. *practic. quæst. 17. nu. 339.* Cued. par. 2. *decis. 107.* Iaf. *Obseru. iurisdic. vers. 1. num. 20.* Narbon. *de ætat. ad omnes æt. human. requisit. ann. 7. quæst. 1. ex n. 43. cum sequentib.* Theod. Hoep. *de iur. e insign. cap. 6. num. 444.* Arnold. Clapmar. *de Arcan. rer. public. lib. 3. cap. 10.* Speidel. *Histor. iurid. Politic. litt. T. num. 10.* Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patric. lib. 3. cap. 2. num. 6.*

33 Siue masculina proles sit, siue fæmenina, Ambros. de Moral. *Chron. gener. lib. 13. cap. 29.* *Sepulchrum Regis Beremundi, & vxoris Domine Ofendæ, & Infantisæ Domine Christinae, Roman dic. lib. 4. cap. 16.*

Cum æquali Honore, ac nominibus Imperialibus, & fœminæ venerari debeant; vt de filia Pharaonis, Exod. cap. 2. vbi Abul. Cornel. à La-34 pid. Perer. *disp. 6.* Procri, Creusa, Orinthia filiabus Ærethæi Atheniē- sium Regis, Meurs. *de Regib. Atheniēs. lib. 1. cap. 12. & 13.* Darij, Q. Curt. lib. 3. cap. 23. & 24. Aristidis Atheniensis, Caij, Fabricij, Gn. Scipionis Romanorum, Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 4.* Demster ad Rosin. *antiq. Paralip.*

pom. ad lib. 7. cap. 31. Nepotibus August. Suet. *in eund. cap. 64.* De nomine, ac Honore exhibito Mathidiæ, Neruæ filia, Ambros. de Moral. *Chronol. general de España, lib. 9. cap. 29.* *Esta estatua es de Matidia, bija de Nerua, y hermana de el Emperador Nerua Trajano,* Vvolphang. Laz. *Roman. Reipubl. li. 9. cap. 2.* Theod. Hoep. *de iure insign. cap. 22. num. 130.* De sobole fœminæ Constantini, Sygon. *de Imper. Occident. lib. 3. fol. 75.* Lorin. *Commēt. ar. in Act. Apostol. cap. 25. vers. 21.*

35 Quæ consuetudo apud omnes recepta, apud Gallos induxit, quod sicuti *Infantes*, appellantur filij Regum nostrorum secundogeniti, apud eos *Fils de France*, dicantur masculi, Ioan. Lymn. *notit. Regn. Franc. 36 lib. 2. cap. 21. litt. DD.* Fœminæ vero, & si olim decorarentur Titulo *Reginarum*, Ioan. Lymn. *dic. cap. 21.* Bessold. *dissert. 2. de iure ordin. Ciuium, 37 nu. 6.* (quod ex antiquissima origine deduci potuit; cognito, quod Thermutisa Pharaonis filia, de qua Exod. cap. 2. Regina denominatur à Ioseph. *antiq. lib. 2. cap. 2.* Et si Ægyptiacum Regnum hæreditarium non 38 esset, vt in *dic. cap. 2.* Exod. notat Abulens.) postea *Filiarum de France.* 39 Nunc *Mesdames*, Titulo Honoratur, vt ex antiquis Scriptionibus, Io. Lymn. *deducit notit. Regn. Franc. lib. 2. cap. 21. litt. FFF. HHH & III.* Et patet ex Epist. Caroli V. Imperatoris, Sandou. *Histor. lib. 3. §. 4.*

40 Sed quamuis cum Gregor. Lop. *dic. l. 1. tit. 7. par. 2.* verbo *Infantes* dicere poteramus illam vocem *Infantes*, nomē Regium esse filijs Regum ad designationem Supremi culminis præscriptum. Adhuc audeo fateri non nomen esse, sed Titulum Honoris quæsitum natiuitate, Ioan. Lymn. *de iur. publ. Addit. lib. 4. cap. 2. n. 8.* ac demonstratiuum Iuris inhærentis in his, ac quatenus sunt Regni munimenta, legitime Constituta ad gloriam Maiestatis.

42 In cuius comprobationem notandum est, quod prima periodo Mundi proles Regia in Titulū Honoris *Filij Dei* dicebatur (cum Reges quatenus Suprema Potestate gaudebant *Dij* aliquando appellantur, 43 Exod. cap. 7. *Ecce constituo te Deum Pharaonis*, vbi Perer. *disput. 1. & cap. 22. vers. 8.* Lorin. *Comment. Psalm. 46. vers. 10.* & *Psalm. 81. vers. 1.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 6. cap. 5.* ex Tertul. & alijs Bullenger. *de Imper. Roman. lib. 1. cap. 10.* Crescol. *lib. 1. Mystagog. cap. 2. sect. 1. & 2.*) vt ex *Genes. cap. 6. vers. 2.* *Videntes filij Dei.* Notant Symmach. Pagnin. Cornel. à Lapide, dicentes Sacram paginam in illis verbis loqui de filijs Regum, Principum, ac Potentum, Perer. *in Genes. dict. cap. 6. vers. 2. num. 13.* Lorin. *Commentar. in Psalm. 81.* Sicuti, & filij Reginarum Æthiopiæ: *Filij Solis*, Lorin. *in Act. Apostol. cap. 8. vers. 27.* verbo *Candaces.*

44 Quod (omissis aliorum Regnorum exemplis) à Romanis Imperatoribus cognitum, & si Imperium non hæreditariè, aut successiue, sed electione conferretur, proli Imperiali naturali, vel adoptiue ad gloriã & Honorem Maiestatis, Imperatoria nomina tanquam necessaria im- 45 posuerunt, quæ (cum, vt diximus, Imperium electiuum esset) non quærebatur, lustrali ortus, die nominalis dicta à Romanis, Sueton. *in Neron. cap. 6.* Tertulian. *de Idolatr. cap. 6.* vbi Cerd. *num. 262.* Plutharc. *questionum Roman. 102.* Rosin. *antiquit. lib. 2. cap. 19.* Tiraquel. *l. Si vnquam*, verbo *Susciperit liberos*, *num. 168.* Narbon. *de etate ad actum human. req. ann. 1. quest. 9.* Fulu. Pacian. *de probationib. lib. 2. cap. 5. a num. 1. & 7.* Petr. Gregor. *lib. 36. Syntagm. cap. 4. num. 1.* Theod. Hoeping. *de iur. insign. cap. 21. ex num. 120.* Amphidromialis à Grecis, Bullenger. *de Imper. Romanor. lib. 3. cap. 47.* Cassaubon. *in Athen. lib. 2. cap. 24.* Adrian. Turneb. *lib. 7. aduer-*

sarior. cap. 21. Ioseph. Vicecomit. *de antiq. Baptist. rit. lib. 2. cap. 14.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 2. cap. 25.* Hoeping. *dict. cap. 21. num. 226.* Sed vel adoptionis (die inquam) ad Imperium, *l. Nullus, C. de spectacul. in Cod. Theodos.* Quibus, vel in lucem adiecti, vel Imperij sumus sceptrā sortiti, vt de Traiano Plin. *in Panegyric. Simul filius, simul Cesar*, vbi Lypf. *num. 77.* Ioan. Meurs Mantissa, *cap. 16.* Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 21. n. 175.* 48 Delatæ hæreditatis, vt de Octauius, Paul. Oros. *lib. 6. cap. 18.* Octavianus, qui testamēto Iulij Cesaris avunculi, & hæreditatem, & nomen assumpsit. 49 *rat.* Aut ad id designata Imperatorum dispositione, *l. Omnes, C. de ferijs: Vel ortus Imperij protulerunt.* De quo diximus *traët. de Contrauando, cap. 31. num. 26.* vt patet apud Tacit. *de nominib. Neronis, & Drusij, lib. 1. Annal. Imperatoris nominibus auxit,* Sparcian. *in Alio vero: Imperatorum filij Cesarum nomine consecrati sunt,* Redin. *de Maiestat. Princip. in princip. num. 42.* De filijs Constantini, Carol. Sygon. *de Occident. Imper. lib. 3.* Petr. Mexia *vita Constantin. cap. 3.* Anton. Augustin. *Dialog. 7.* Gutther. *de offic. Domus August. lib. 1. cap. 42.* Petr. Gregor. *lib. 10. Syntagmat. cap. 6. num. 17.* Theodor. Reinfig. *de Regimin. Sacular. lib. 1. clas. 3. cap. 14. ex num. 5.*

50 Nomina vero (seu potius Tituli Honoris) filijs naturalibus, aut adoptiuis concessa ab Imperatoribus diuersa fuerunt, & explicito Principum. Principio enim Romani Imperij erat: *Principum iuuentatis*, vt Tacit. *lib. 1. lib. 1. Annal.* & ibi Lypf. *num. 22.* Anton. August. *Dialog. 7.* Bodin. *de Republ. lib. 6. cap. 5.* De quo 52 *Glos. 111. Nobilissimorum puerorum,* Cujac. *l. fin. C. de Priuileg. eorum, qui in Sac. Palat. lib. 12.* Ossuald. *lib. 17. Comment. cap. 24. litt. M.* Narbon. *de etate human. requisit. ann. 7. quest. 1. num. 46.* Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 6. num. 361.* Ioan. Iacob. Speidel. *Hi-*

Hor. iuridic. Politic. litt. I, num. 10. Ho-
rat. lib. 2. Od. 18.

----- *Regumque pueris.*

Et lib. 4. Od. 4.

----- *Quid Augusti paternus.*
In Pueros animus Neronis.

Ouid. lib. 2. de Ponto, Eleg. 8.

Parce, Puer, seculi decus admirabile nostris

Ex Alberic. Gentil. Ioan. Iacob.
Dracon. de iur. Patric. lib. 3. cap. 2. n. 6.

53 *Seu Nobilissimorum tantum,*
l. fin. C. de lustrali, Collation. in Cod. Theo-
dof. Gutther de offic. Dom. August. lib. 1.
cap. 4. Iacob. Gretser. in Codin. lib. 3.
cap. 4. §. 5. Zonar. tom. 3. Annal. in Ni-
cephor. Botoriat. Alexium Nobilissimi
Titulo ornatum, à quo acceptum, vt
Nobilis vox inter Honorificales Ti-
tulos habeatur, Ioseph. Comment. Re-
gionament. de Tituli, vers. Nobile, rela-
tus à Franc. Scaglione. in com. ad Pro-
cem. Neapol. fol. 269. Tributum Vale-
riano Iuniori, Seuerino, & Maximino
Cæsaribus, vt ex inscript. l. 1. C.
de ferijs, Pancirol. de 14. Region. vrbis
54. Constantinopol. Reg. 1. Sub Impe-
rio Græcorum, Despotarum, Volateran.
lib. 29. fol. 347. Iacob. Gretser. Com-
ment. in cap. 1. Codin. lib. 2. cap. 2. num.
20. & lib. 3. cap. 13. Theophil. Simo-
cat. in explicat. dignitat. verbo Despotæ
Sebastocratorum, seu Augustisperatorum.
Ex institutione Alexij Commeni, vt
Zonar. Annal. tom. 3. in Alex. Com-
ment. Andronicus August. Imperat. Esau-
sius, & Briennius Cæsaris appellati. Sub
Romano Germanico: Archiducum,
Camil. Borrel. de præstant. Reg. Catho-
lic. cap. 46. num. 142. Ioan. Lymn. de
iure public. lib. 2. cap. 15. num. 3. Sixtin.
de Regalib. lib. 1. cap. 4. ex num. 24. ex
Dracon. Bessold. & Murestor. Theo-
dor. Hoeping. de iure insign. cap. 22.
num. 115.

55 *Sed cum successuris in Im-*
periu tantum concredita, dicent ali-
qui, vt denotant relati Doctores,
præcipuè Codinus, Curopalot. de of-
fic. Constantinopol. cap. 6. num. 40. Ad-
huc Imperatores, ne proles illis va-
caret (cum nata Reipublicæ dici non
posset) induxisse modum, quo Ci-
uili fictione Reipublicæ, ac Imperio
filij sui nati viderentur; & inde Im-
perialia nomina, ac Regia haberent.

56 *Erat enim inter Romanos*
seruatum, forte Papiæ legis disposi-
tione, vt ad hoc quod filij liberorum
numero adnumerarentur, ac ad fami-
liam, & hæreditatem paternam ex-
cluso Fisco admitterentur, quod in
ipsa natiuitatis periodo, postquam-
que in terram cecidissent, l. Quod cer-
tum 3. C. de liber. & posthum. heredib. in-
stituend. vbi Gothofred. de quo Plin.
lib. 2. cap. 65. & lib. 7. in princip. Ter-
tul. lib. de anima, stat Papinian. addu-
ctus à Cujac. lib. 11. Obseruat. cap. 30.
ex Macrobi. & alijs Tiraquel. l. Si vn-
quam, verbo Susceperit liberos, nu. 154.
Pater, vel absète, Procurator pro eo
Infantem leuaret, aut tolleret, sinu-
que susceperet, Papinian. lib. 1. Sylu.

----- *Tellure cadentem*

Excepi, sinuque fousi.

Et lib. 2. Sylu. 1.

Sustulit exultans, ac prima lucida voce
Astra salutatum Dominus sibi mente di-
cavit
Amplexasque sinu tulit, & genuisse pu-
tavit.

Ex Claudian. Lucan. & alijs Tiraq.
dict. num. 154. Syd. Apolin. carm. 23.

Iam primo te Nero calentem ab ortu
Excipere sinu, nouem sorores.

Vbi Ioan. Sar. in not. vers. 205. Dem-
ster late Paralytom. ad Rosin. lib. 2.
57 cap. 19. Qua Cæremonia Infans

in

in suum agnoscebatur, & aliter non habebatur legitimus. (De qua susceptione, intelligenda sunt verba, l. Quidem 132. de verbor. obligat. ibi: Quidam cum filium alterum susciperet, vbi Cujac. & responsa Iuris-Consultorum in l. si filius, de ritu nuptiar. l. Ex facto, §. ex facto, ad Trebellian. l. 3. & vlt. de coniugend. cum emancipat. liberis. l. Apud hostes, de capt. l. 9. §. isto, l. Pland, de pen. l. Cum pater, §. pater, de legat. 2. l. Libertus, §. in adoptiva, ad municipal. l. Post emancipationem, de legat. 3. l. Cum proponas, C. de interdict. matrimon. l. Et si contra, C. de nupt. Legitimos filios susceptos dicentia, Gothofred. in dict. legib.) Cujac. lib. 13. obseru. cap. 25. Demster dict. cap. 19. Infans non habebatur legitimus, nisi pater praesens, vel eo absente, procurator pro eo Infantem terram tenuisset, sinu imposuisset, itaque tollere Infantem, est suum agnoscere, alere in spem familiae, & heredem habere, non tollere familia, eijcere, abdicare, aut exponere, Terent. in Andr. Act. 1. Scen. 3. Quidquid peperisset decreuerunt tollere. Et in Heaut. Scen. 1. Act. 4.

Meministi me esse grauidam,
Et mihi te magnopere interminatum
Se puellam parerem nolle tolli?

Carranç. de part. cap. 4. num. 33. Pined. in Iob, cap. 1. vers. 21. num. 3. Pater Gaspar Sanchez, Commentar. in Cantic. cap. 8. num. 29. nouissimè D. Michael Moez. ad cap. Si eo tempore, num. 7 de rescript. lib. 6.

59 Si vero alius excludente, aut abdicante patre naturali, illum suscipiebat, suae familiae successor, & bonorum suscipiens habebatur, vt ex Plaut. in Truculent. Act. 2. Scen. 4. vers. 5.

Si quod peperisset, id educarem, & tollerem,
Bona sua me habiturum omnia.

Iuuen. Satyr. 6. vers. 38.

Sed placet Vrtilio Lex Iulia, tollere dulcè.
Cogit at heredem.

Taliter, vt illa susceptionis, seu leuationis, aut tollitionis caremonia caelibatus, aut orbatus nota effugiebatur, vt ex Rosino, & Demster. Carranç. dict. cap. 4. num. 33.

De quo mirabile est, & omnia comprobans, quod de leuatione Moysis à Thermuti filia Pharaonis, & susceptione, vt inde filius, & nepos Pharaonis Aegyptiacique Regni successor haberetur, narrat Ioseph. antiqu. Iudaic. lib. 2. cap. 5. Hunc puerum (inquit) ego educaui, non minus in dolo, quam pulchritudine Diuina excellentem, quem Nilus ipse in sinum meum tradidisse videri potest. Quem decreui adoptare mihi filium; tibi vero in Principatu, ac Imperio successorem, & cum dicto patre Infantem in manus imposuit; at ille postquam acceptum ad pectus appressisset filiae gratificaturus, comiter, Diadema suum eius capiti imposuit. Ex Schilio Poeta Clemens Alexandrin. lib. 1. Stromat.

Nomen dedit Moysis mihi, quod in huiusmodi Ripa repertum, substulit sinu fouens.

Perer. in Exod. cap. 2. disput. 6. num. 34.

A quo desumpta fabulosa Herculis adoptio: Per Iunonis ipsum sinu excipientis, Petr. Faber, lib. 3. Semestr. cap. 1. de qua meminit Diodor. Sycul. antiquit. lib. 4. cap. 3. Et vera Michaelis Calaphatis, per Michaelem Paphlagonem Imperatorem, de qua ex Zonar. sic Petr. Faber: Ita, vt vnus, ac sinu velut filium exciperet, traditumque Imperator Michael Paphlago, ad Caesaris Dignitatem promouisse.

61 Fortasse ex hoc leuandi, ac suscipiendi liberos ritu, Petr. Fabr. dict. lib. 3. cap. 1. recepta fuit, ac constituta in Ecclesia, caremonia suscipien-

L puen-

piendi in Sacro Baptismate Infantes, Tertul. *de Choron. milit. cap. 3. Inde suscepti, vbi Cerda, num. 58. Ioseph. Vice-Comit. de antiquit. Bapt. rit. cap. 30. & sequentib. ac vt ex ipso leuationis, aut susceptionis actu induceretur cognatio spiritualis compaternitas dicta inter Infantem, & susceptorem, cap. 2. ibi: *Filiam suam de Sacro fonte suscepit, cap. Martinus, cap. veniens: Mulierum predicti viri similiter de Sacro fonte leuasse, de cognat. spiritual. vbi Innocent. cap. 1. & 3. eod. tit. in 6. cap. 1. 2. & 3. 30. quest. 3. cap. Si quis ex vno, 30. quest. 4. Concil. Trident. sess. 24. cap. 7. vbi Augustin. Barbof. 1. Si quis alumnam, C. de nupt. Nicephor. Patriarch. Constantinop. *Breuiar. Histor. Et quia Heraclius Sergium amabat adeo, vt fratrem appellaret, quod Imperatoris Sororem, de Sacro fonte suscepit, Zonar. in Nicephor. Phot. Eum etiam Theophanous liberum, de Sacro Baptismate suscepisse, Duaren. lib. 8. Commentar. cap. 5. num. 2. Ioann. Honor. Van-Axel. ad titul. de cognat. spirituali, vbi & Francisc. Zypeus, Conarrub. in 4. par. 2. cap. 6. §. 4. per tot. Diu. Thom. 3. par. quest. 67. art. 8. Soto in 4. distinct. 4. quest. unic. per tot. Thom. Sanch. de matrim. lib. 7. disput. 56. num. 1. & 2. Basil. de matrim. lib. 7. cap. 39. 40. & 41. Ioan. Baptist. Casfal. de veterib. Christianor. ritib. cap. 5. de Baptism. vers. Qui Sacro fonte, Moure *Examen Theolog. par. 3. quest. 2. §. 9. & 10. Suarez in 3. par. Diu. Thom. quest. 67. disp. 23. Arriaga tract. de Baptism. disp. 26. sect. 2. Dicastill. tract. 10. de matrim. disp. 7. dub. 14. ex n. 227.****

63 Sicuti, & inter Sæculares clientula per susceptionem, vt per Saluianum, & alios Martin Maguer, *aduocat. armat. cap. 4. n. 31. Post Hothomanum, & Brisonium, Scharder. de verb. iur. verbo Suscepti, Susceptor, & Susceptores.*

Quæ ab Imperatoribus cognita, atque (vt diximus) sua proles Reipublicæ nata, ac Imperio diceretur. Ex

indeque Regia, ac M aiestatica nomina susciperet, induxerunt, vt cum instaret partus, & Imperatrix vrgeretur doloribus, in thoro purpureo collocaretur, panneique purpurei præpararentur, vbi Infans susciperetur, non vt cæteri in gremio telluris, aut sinu parentum, Statio *lib. 2.*

Natâ protinus, atque humanâ per ipsam Primo murmure dulces vagientem Blando Calliope sinu recepit.

Claudian. in Ruphin.

Quem prima meo de matre cadentem, Suscepi gremio.

64 Sed in Maiestate per purpuram designata, Tertul. *de Idolatr. cap. 18. Igitur purpura illa, insignia erit Dignitatis, Casiod. lib. 6. Epist. 21. Hinc fit, vt cum publicum agentes purpuram cernerent, de vigore semper Principis admonerent. Latè Bulleng. de Imper. Roman. lib. 2. cap. 4. Lorin. Comment. Psal. 98. vers. 5. Ioan. Sauar. in not. ad Sydon. lib. 1. Epist. 7. & lib. 7. in concion. V volphang. Laz. *Repub. Roman. lib. 8. cap. 8. Georg. Schomb. lib. 2. Politic. cap. 20. Arnold. Clapmar. de Arcan. rer. public. lib. 3. cap. 9. Latè Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 2. ex nu. 707. & nu. 844. Alex. ab Alex. *dier. gen lib. 5. cap. 18. Petr. Greg. lib. 9. Syntagn. cap. 19. nu. 27. Pichard. de Nobilit. commun. num. 2. 65 De hac susceptione, Claudian. de tert. Honor. Consul.***

----- *Cognata Potestas*
Excipiet Tyrio venerabile pignus in ostro.

Et de quart.

Adibis genitrix auro circumflua gemmis, In Tyrios enixa Thoros olulat a verendis. Aua puerperijs.

66 Ex quo sic Regij nominis hæredes censebantur, vt in Titulû diceretur: *Nati in purpura, Zon. to. 3. Annal.*

in Alex. Commen. Quem Duce[m] Michæli in purpura pepererat, Luitp. Chron. lib. 1. cap. 2. & lib. 3. cap. 8. Bullæg. de Imper. Roman. lib. 2. cap. 9. & lib. 3. cap. 47. Theophil. Simochat. not. in Protouest. lib. 1. cap. 6.

67 Quod induxit post Constantinum conditorem vrbis Constantinopolitane, vt ad ortum Regiæ prolis, nõ thorus iam purpureus disponeretur, sed Imperialis Aula, ad quod Imperator Domum, seu Palatiũ purpureũ, ex Anna Comment. lib. 6. Gretser. in Codin. lib. 3. cap. 17. num. 7. Porphyreis lapidibus (est enim Porphyrius lapis purpurei coloris, Plin. lib. 36. c. 7. Ouid.

Ex Porphyriacis figere labra gemmis.

68 Vt fabulantur Poetæ, eo quod cõsperus fuit sãguine Atyn. Amasij Diuæ Cybellis, Nicol. Perot. Cornucop. ad Marcial. Epigr. fol. 236. & Epigr. 64. fol. 955. Ex quibus adde signandã suam Maiestatem, columnam, & effigiem extruxerat, Niceph. Calixt. Eccles. Histor. lib. 7. cap. 49. & lib. 8. c. 55. Purpuram dictam Perr. Gilu. Typogr. 69 Constantinop. lib. 3. ca. 3.) ædificauit, vbi Imperatrices partus ederent, & soboles Maiestatico ortu, aura, Honoreque gauderent, Luithpr. Chronic. lib. 1. cap. 2. Constantinus Imperator Augustus, ex cuius nomine Constantinopolis est sortita vocabulum Ciuitas, Domũ istam ædificari iussit, cui Porphyra nomen imposuit, voluitque successuram Nobilitatis suæ sobolem isthic, in lucẽ prodire, quatenus qui suo ex stẽmate nascerentur, luculent a hac appellatione Porphyrogeniti appellarentur. Et lib. 3. cap. 9.

70 A quo nomen, & Titulũ Imperatoriũ recipientes, nõ iam in purpura nati dicebantur, sed Porphyro Geniti, hoc est in Domo Porphyria. Vt Luithpr. Bulleng. de Imp. Roman. lib. 2. cap. 9. Theophyl. Symoc. in not. ad lib. 1. Protouest. Georg. Franc. cap. 6. vt de Constantino, & Basilio patet in Epigraph. suarũ Nouellar. & de Cõ-

stantino Constantini Duce filio, Zonar. Annal. tom. 3. in Constantino Duca. Constantinum vero Imperatori pepererat, cum, & ipsu Augusta appellata esset. Vnde, & is Porphyro genitus fuit, Luithpr. Legation. ad Niceph. Phoc. vt Porphyro geniti, Porphyro genita, hoc est, in purpura nati, filii in purpura nata gentibus miscantur.

71 Hæc enim nomina, Titulique tanta cura, ac voluntate Principum, ac Imperatorum filijs, vel naturalibus, vel adoptiuis data. In Regno nostro successiue collato, l. 2. tit. 15. par. 2. filijs Regum competũt natiuitatis lege, Theod. Hoep. de iur. insign. cap. 6. nu. 360. & cap. 21. n. 136. Ioan. Lymn. de iure públ. lib. 2. cap. 15. nu. 4.

72 Et cum ex ea Infantes habeantur tanquam munimẽta Imperij, subsidia Aulæ, adminicula Augusti, ac firmamenta Regni, Tacit. lib. 1. Annal. vbi ex Senec. Lyps. n. 29. & lib. 5. Histor. Arnold. Clapm. de Arcan. rer. públ. lib. 2. cap. 21. Bulleng. de Imper. Rom. lib. 3. cap. 4. Indeque eis summa reuerẽtia debita sit, tam factõ, quam verbis, legitimẽ à lege nostra in Honorẽ ex illo (Titulo Honoris scilicet) prouenientẽ statutũ est, vt decorentur verbali Honorificẽtia de Alteza. De qua 75 diximus Glos. 11. Sicuti apud Gallos exequitur, cum filijs Secundogenitis, Ioan. Iacob. Speidel. Histor. iuridic. Politic. litt. T. num.

76 Nec enim hæc verbalis reuerentia descendit tantum ex eo, quod attẽtis Ciuilis Iuris fundamẽtis, obsequia parentibus debita communia filijs sunt, quatenus indibidualitate gaudere certũ est, vt præter adducta supra Glos. 11. refert l. 2. tit. 15. par. 2. Ca segun los Sabios antiguos mostraron, el padre, è el hijo son como vna persona, Ioan. à Terra-Rubea, contra Rebell. tract. 1. art. 2. vers. Rex Ioanne, Philip. Kinisc. de fideicom. familiar. Nobil. cap. 9. n. 54.

77 Et si successores bonorũ, aut hæreditatis paternæ nõ sint, l. Si operarũ, de oper. libert. l. Si Patronus, §. fru-

vbi Gothofr. *de bon. libert. l. Vel quod 6. vers. Liberis, de Relig. & sumpt. funer.*

78 Ac quod reuerentia patribus seruanda, filijs iure continuatio debetur, *l. Adoptiuum 8. vbi Eguin. Baron. Anton. Fab. l. Generaliter, de in ius vocand. l. 1. §. Deinde, de postul. Ofsuald. lib. 22. Comment. cap. 2. litt. 1.*

79 Sed quia Decreta Toletanorum Conciliorum, quorum obseruatio maximè a Regibus nostris attenditur (& ex illis leges nostræ) statuerunt vt dilectio, defensio, firmitas, Honor adhibeatur omni Regum posteritati, ac proli in omnibus rebus, Cóc. Tolet. V. *Can. 2. Concil. VI. Can. 15, lbo Carnot. in decret. par. 16. cap. 29. Quis ferat, aut quis talem errantem Christianum videat, qui Regiam sobolem, aut posteritatem conetur spoliare rebus, aut priuare Dignitatibus, Conc. Tolet. XIII. Cap. 4. & Conc. XVII. Can. 7. Ambros. de Moral. Chron. gener. lib. 12. cap. 54. & cap. 62. par. 2. f. 14. Que los fijos del Rey, assi como su mismo padre, deuen ser respetados, l. 15. 16. & 17. & ibi Villadieg. Prol. del Fuero-Luzgo. l. 1. tit. 14. l. 1. tit. 15. par. 2. l. 1. tit. 3. lib. 1. Fori, l. 1. tit. 2. lib. 2. Ordinam. l. 1. tit. 3. lib. 2. Recopil.*

Quod inuiolate, vt decet, nec poterat seruari, nec fundamentales antiquæ leges Regni, sicurate non agissent Reges lata lege nostra de Honore filiorum conseruando, præscribèdaque reuerentia eis exhibenda.

80 Et cum in ipsis Constitutionibus cautum sit, vt Honor in omnibus exhibeatur, verbis, & facto conferatur, ne fraus fieret Iuri Maiestatico, etiã in lege nostra præscribitur Honorificentia scripto conferenda: *Añadiendo el Titulo de Serenissimo, à la palabra Señor.*

81 Quod attète, & Iuridice laudatum fuit; nã cum Titulus de Señor; vt dixim. *Glos. 3. per Anthonomasiã* Regius sit, priuatiusque Maiestatici; 82 & si filij Domini Titulum comunicatiue à patre accipiãt, ad designãdam illorum magnitudinẽ, ac Honorẽ,

& si summum, distinctum tamen, à Maiestate Suprema, Titulo de Señor, Secundogenitis debito, ex iure natiuitatis, vt de Gallorum more testatur, Ioan. Lymn. *not. Regn. Franc. lib. 2. cap. 21. litt. DD.* additur de *Serenissimo.* 84 Magnifici enim, ac Regalis culminis designatiuus, vt ex Iustinianeis legibus, Gothicis, Constitutionibus, & vsu Hispaniarum, denotatur in *l. inter claras, C. de Sum. Trinit. l. Imperialis, §. similes, C. de nupt. Serenissimo Principi supplicauerint, l. Nemo, C. de Pagan. l. 1. C. de Præpos. Sacr. Cubic. Siue nostra Serenitatis adoratur, l. 1. In adoranda nostra serenitate, C. de silët. lib. 12. Epist. Agapet. ad Petr. Constãtinop. Episc. tradita à Nicol. Alem. *not. ad Hist. Arcan. Procop. fol. 115. Ad Comitatum Serenissimi Imperatoris, Cóc. Tol. III. in princ. Adfuit Serenissimus Princeps. Et Conc. Tolet. VI. Can. 1. Serenissimi, & Amatoris Christi Chindasindi Regis nostri, Conc. Tolet. VIII. in princ. Adest Serenissimus Princeps. Et Can. 13. Super Serenissimum Recefuintbũ. Et in Placito Iudæorum traddito à Loais. *not. in Conc. Tol. VIII. fol. 475. Conc. Tol. IX. Can. 17. Conc. Emerit. in princ. Cóc. Tol. XII. Can. 13. Et in ipso in ædit. Flauis Eruigijs. Cóc. Tol. XIII. Can. 4. Conc. Tol. XIII. Can. 1. Cum Serenissimus, & perspicuus Princeps Eruigijs, Conc. XIII. in princ. Epist. Leon. Põtif. ad Leonẽ Imperatorem. Sæper glorioso, & Serenissimo filio Leoni, Adã Contz. *Polit. l. 7. c. 5. §. 1. Lor. Com. Psal. 142. vers. 34. Serenissimi epitectũ Principibus Magnis tribuitur, Ambr. de Mor. Chron. gener. lib. 12. c. 46. Sand. Hist. de Carl. V. lib. 1. §. 62. & lib. 1. §. 5. & Histor. de los cinco Reyes, vida del Rey D. Fernando el Magno, fo. 7. Serenissimi Fratris, Godes. Esteuech. *Com. Veget. lib. 2. in Prol. Renat. Chop. Sacr. Polit. lib. 2. tit. 2. nu. 4. Rom. Republ. del Mundo, lib. 4. cap. 28. vers. Serenissimo, Bertrãd. Græc. Glos. in Prag. de litter. for. n. 8. Ioseph. Carn. Region. de Titol. vers. Serenita, relati à Franc. Sca gl. *Com. in Pragm. Neapol.******

QUE A LOS YERNOS, Y CUñADOS DE los Reyes de estos nuestros Reynos, se hará el tratamien- to, que à sus mugeres.

SVMMARIVM.

- 1 **M**aritus Nobilitatur Dignitate uxoris, si Nobilitas ex Regia Stirpe descendit.
- 2 Sed id procedit ex Priuilegio, non mera iure.
- 3 Generis Regum Honor exhibitus ab Atheniensibus, 4. à Romanis, 5. à Grecis, 6. à Gothis, 7. à Gallis.
- 8 Reuerentia Generis Regum debita, est Iure, non data Priuilegio.
- 9 Socer Parentum loco habentur.
- 10 Generi filiorum loco.

- 11 Nuptia prohibita inter Soceros, & Generos.
- 12 Socer Generum filium appellat, & è contra.
- 13 David filiam vocauit Nurun uxorem Salomonis.
- 14 Parricidij crimen est commissum inter Socerum, & Generos.
- 15 Reuerentia debita filijs, debetur Generis, 16. Et etiam obsequialis iure feudorum Constituta.
- 17 Generis Regum debetur Honor Iure Hispano, & Conciliarijs Constitutio- nibus Toletanorum Conciliorum.

DE REVERENTIA CONFERENDA

Generis Regum.

GLOSSA DEZIMAQVARTA.

IN hunc nostræ legis versicu- lum scripsit Narbona, *Glos. 6.* illum laudans ex recepto, ac communi principio, quod & si vxor radijs refulgeat maritalis Nobilitatis, non è contra: id limitatur dum matrimonium cum foemina, ex Regia Stirpe contrahitur; quia tunc vir perfruitur splendore vxoris. In quo adducit post Partitæ leges Bald. Alciat. Tiraquel. Rebuf. Auiles, Burg. de Paz, Pichard. Quibus addi possunt Neuizanc. *cons. 40.* Mastrill. *de Magistratib. lib. 4. cap. 13. ex num. 24.* Ponte, *de Potestat. Proreg. tit. de diuis. prouoc. §. 1. num. 18.* Tasson. *Pragm. de antefact. vers. 8. cap. 37. nu. 3.* Bessold. *dissert. 2. de iure ordin. q. Ciuium, num. 6.*

2 Sed cum sententia Narbonæ, & cæterorum (attentis principijs ab eis adductis) procedat ex indulgentia, ac Priuilegio Principis, non me-

ro iure, vt deducitur ex *l. Nupta, de Senatorib. vbi Barthol. Bald. Gorras. Eguinar. Baron. Menoch. cons. 126. num. 24.* Mier. *de Maioratib. par. 1. quest. 2. nu. 126.* Galganet. *de iure public. lib. 1. tit. 8. num. 7.* Pancirol. *var. lib. 2. cap. 9.* Taliter vt exinde dicere liceat datum hunc Honorem, non natum esse, Bessold. *dissert. 2. de iure ordin. quest. Ciuium, num. 8.*

3 Omisissis ijs, quæ exemplis cõ- probare possemus, tũ Regum Atheniensium Generis summos Honores inter suos Constituentium, vt cum Amphictione Genero Cranai; Tereo Pandionis, Zephalo Xanti, Ærechtei Pylæ, factum, notat Pausanias, Euseb. Cæsariens. Apolodoro, & alij antiqui Scriptores, tum Romanorum Imperatorum, vt cum Agrippa Augusto Sueton. Tacit. & Marcial, *lib. 8. Epigram. 22.*

Ut Caesar Generos Sacros Honores.

Græcorumque Despotarum, ac Sebastocratorum Generos, Titulo Honorantium, Codin. *Corupalot. de offic. Cōstantinopol. cap. 18. & 19.* vbi Iacob. Gretfer. Teophil. Symmocat. *Protoneftiar. lib. 1. cap. 2. lib. 2. cap. 1. & in explicat Dignitat. verbo Despotia, seu Augustissimorum, Zonar. Annal. tom. 3. in Alexandr. Commen. Altius vero filie maritus Phosbenus omnium Augustissimus, Gothorum Nostrorum Hispanorum, vt de Eruigio, cum Egcane. Ildephonso VI. cum Ramonio, marito Constançæ Infantis, Sandou. *Histor. de los cinco Reyes, vida de el Rey 7 Don Alonso VI. fol. 70. & 72.* Ac Gallorum, Ioan. Lymn. *notit. Regn. Franc. lib. 2. cap. 21.**

8 Prænotandum est reuerentiã in lege nostra eis Constitutam natam esse, non datam, nec prouenire tantũ; ex eo quod viri Nobilitantur, seu illustrantur Nobilitate, aut Dignitate vxoritia.

9 Sed eo quod Naturali, Ciuili, Honorario, ac Aulico Iure attento sic vnitas, sic affinitas inter Soceros, Generos, & Nurus inducitur, ac attenditur, vt illi parentum loco habeantur, *l. Quia parentis, solut. matrim. l. Non facile, §. & quidem, de gradib. cognat. & affinit. §. Socrum, instit. de nupt. Gothofred. l. 3. C. de naturalib. liber. Angel. l. 1. §. Si pater, ad Senat. Consult. Syllanian. Alberic. in dictionar. verbo Socer. Hotthomanus, Beroi. Brisson. Scharder. in Lexic. verbo Socer, Tyber. Decian. *tract. crimin. lib. 9. cap. 8. num. 5.* ex Butrio, Bald. & Immol. *Gramatic. conf. 45. num. 16.* Eguinar. Baron. *l. Generaliter, de in ius vocand. Anton. Faber, lib. 2. coniectur. cap. 14.* Barbosa, post alios, *l. Matrimonium, num. 6. solut. matrim. Hi filiorum, dict. 10 l. 3. vbi Gothofred. C. de naturalib. liber. Pined. de reb. Salomon. lib. 5. cap. 4. §. 11. Surd. de aliment. tit. 6. quest. 5.**

num. 4. & 12. Couarr. in 4. par. 2. cap. 6. §. 10. num. 6. Thom. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 66. num. 6. Rebuf. in l. Generi 136. de verb. signific.

11 Taliter vt inter eos, tanquã in primo gradu affinitatis existentes, nuptiæ esse non possint, *l. Nuptia, de ritu nuptiar. dict. §. Socrum, vbi Scribentes, præcipuè Guilielm. Ludel. Faber in Papinian. tit. 9. cap. 6. illat. 24.* De quo post Diu. Thom. & alios Couarr. *dict. §. 10. num. 6. Thom. Sanch. dict. disp. 66.*

12 Ex quo ortum, ac seruatum, vt dum Rex Socer, Genero scribit, illum filij Titulo nominet, & è contra, Epistol. Philippi I. ad Catholicum Regem, Zurita *tom. 6. Annal. lib. 6. cap. 24. & lib. 7. cap. 5. De V. Altezas humilde, y obediente hijo.* Quam consuetudinem, seu Aulicam Ciuilem cæremoniam, ab antiquissimo principio deductam inuenio, ex illo *Psal. 44. vers. 11. Audi filia.* Vbi locutum fuisse Dauidem, cum Nuru vxore Salomonis, Pharaonis filia, notant Pined. *de reb. Salomon. lib. 5. cap. 4. §. 11. Lorin. Comment. in dict. Psalm. 44. vers. 11.* Quam affinitatis causa, ac vnitatis filiam vocabat, vt Noemim, cum Ruthe fecisse, notat Sacralittera, Ruth *cap. 1. vers. 11. & 12.*

14 Ex hac vnitate pariter sic laudata, ac orta fuit affectio, & securitas; vt crimina inter eos commissa sub crimine Parricidij contineantur, *l. 1. ad legem Pompeiam, de Parricid. Tyber. Decian. dict. lib. 9. cap. 8. num. 5.* post Carrer. & alios Farinac. *quest. 120. num. 11.* eleganter, & ab antiquis legum primordijs, omnia congerit Doctissimus D. Ioan. Ramos, *de Parricidijs, lib. 5. & 6.*

15 Et vt etiam omnis reuerentia filijs debita, & filiabus competes, *l. Adoptiuum, vbi Eguinar. Baron. & Fab. de in ius vocando, Generis exhibetur l. 2. §. deinde, de postuland. vbi Anton. Fab. l. Generaliter, & in ea Doctores, præcipuè Eguin. Baron.*

& Oros. de in ius vocando.

16 Et etiam obsequialis indu-
cta feudorum iure, ideo sicuti Do-
mino debita est, sub poena amissionis
feudi, cap. 1. quib. mod. feud. amittatur,
cap. 1. per tot. qua sit prima causa, de be-
nef. amittend. vbi Bald. Issernia, Af-
flict. Debetur etiam his, quia nomi-
ne filiorum, aut liberorum, cōtinen-
tur; de quo late Rosentaur. de feud.
cap. 8. conclus. 18. & cap. 10. conclus. 2.
18. & 20.

17 Quare, & attenda, l. 6. tit. 15.
par. 2. qua præscribitur, vt Honor
omnibus Regijs consanguineis ex-
hibeatur, secundum antiquas Hispa-

norum Constitutiones, quas Concil.
Toletan. VI. Canon. 15. statuissè, pa-
tet, & firmassè, Cōcil. Tolet. XIII.
Canon. 4. & Concil. XV. Canon. 14.
Vt reuerentia, & Honor Re-
gius exhiberetur filijs, & filiabus
Regum, & his cum quibus matrimo-
nio coniuncti fuissent.

Dicendum video, obsequialem
Honorificentiam, quam eis tribuen-
dam, præscribit lex; non concessam
nouo Arcano esse, sed declaratam, ac
designatam, tanquam prouenientem
ex iure antiquo affinitatis, per ma-
trimonium inductæ.

Y EN QUANTO AL TRATAMIENTO,
que las dichas Personas Reales han de hazer à los demàs,
no entendemos innouar cosa alguna de lo que hasta aora
se ha acostumbrado, y acostumbra.

SVMMARIVM.

- 1 Inscriptio Epistolaris apponenda in
litteris Regijs.
- 2 Tituli ad cognitionem Honoris.
- 3 Regiæ Maiestatis est Honorare sub-
ditos.
- 4 Honores antiquos amittere, graue est.
- 5 Alexander, Demetrius, Nero, Annibal
sine resalutatione scribebant.
- 6 Aristoteles conquerebatur eo, quod de-
biti ei Honores denegarentur.
- 7 Honores debiti, ac communi vsu re-
cepti à Rege conferendi.
- 8 Tituli Honorum competentes his, qui-
bus rescribatur à Regibus, ac Impe-
ratoribus in Inscriptione apponeban-
tur.
- 9 Titulos Honorum collatos Magistrati-
bus in legibus Codicis, ac Authentico-
rum numerare laboriosum est.
- 10 Inscriptiones apponenda more maio-
rum in Epistolis Regijs, quales?
- 11 Inscriptio in Epistolis scribendis Sum-
mo Pontifici interna: Muy Santo
Padre. Externa: Al nuestro muy

- Santo Padre.
- 12 Padre, Latine Pater, appellatio
designatiua Supreme Potestatis.
- 13 Romani Senatores dicebant Patres.
- 14 Summus Sacerdos inter Ethnicos Pa-
tris Titulo Honoratus.
- 15 Dignitates Ecclesiastica Honoraban-
tur voce Patrum.
- 16 Summus Pontifex Pater dictus, 18.
Papa per Anthonomasiam.
- 17 Papa, id est, Pater Patrum.
- 19 Muy Santo, Latine Beatissimus,
Titulus Summi Pontificis, 21.
- 20 Archiepiscopi, Episcopi in crepundio
Ecclesia Beatissimi appellati.
- 22 Cardinalitia Inscriptio Epistolaris
Regia qualis?
- 23 Reuerendissimi Titulus communis
Dignitatibus Ecclesiasticis: à primo
ortu Ecclesia, 24.
- 25 Charo Titulus concessus à Regibus,
dum Cardinalibus scribitur.
- 26 Titulus Chari sublimis.
- 27 Amado Titulus Honoris, ac dile-
ctionis.
- 28 Amigo Titulus summe habitus in-
ter

ter Israelitas, Græcos, ac Romanos.

29 Amici Titulus benemeritis, & Supremis Dignitatibus Potentibus conferebatur.

30 Collatus Ptholomeo Regi Egypti,

aliisque Regibus.

31 Episcopis præscriptus Titulus Reuerendissima.

32 Ecclesiastica Communitates Honorantur Titulo Venerabilium.

DE REGIO MORE SERVANDO IN INSCRIPTIONE Epistolarum, Titulisque apponendis Summo Antistiti: *De Muy Santo Padre*. Cardinali: *De Muy Caro, y Amado Amigo*. Archiepiscopo, & Episcopo: *De Reuerendo*. Ecclesiasticæ Communitati: *De Venerable*.

GLOSSA DEZIMAQVINTA.

ET si de Honorifica Titulari Dignitatis Impositione in litteris Regijs à lege nostra præscripta, agat Narbona in hac lege, *Glos. 7. ex Boer. Gracian. disceptat. cap. 284. num. 6. & 74.* valeantque prænotare ortam fuisse à Pontificali Constitutione, *cap. Quam graui, de crimin. fals. vbi Abb. Anton. de Butr. & Scribentes: Adhuc ab eminentiori Politico Arcano deductam crede. Nam si verum sit Titulos inuentos fuisse ad cognitionem Honoris, & gloriæ illius, cui concessi, Gaspar Sanch. in Ezechiel. cap. 39. num. 27. & vt notat Calsiod. lib. 4. Epist. 3. Quid de claritate seruientium, crescit fama Dominorum, Plin. in Panegy. laudans Trajanum: Faciebas ergo, cum di-3 ceres Optimos: Supræmæ Maiestatis erit sic fauere, sic subditos competenti Honorificentia decorare, Calsiod. lib. 5. Epist. 43. Vt in illa ipsius Regis refulgeat Superioritatis, & Magnitudinis Splendor. Gratium enim habetur in Rege augere Honores, ac conferre, laudabileque in Principe Salutatione competenti decorare ad designationem charitatis, & beneuolentiæ, Abulens. in Ruth, cap. 2. quest. 7. 4 Graue, ab illo productos compri-*

mere: ex eo censura dignos notant Alexandrum, Demetrium, Neroné, & Annibalem, Ælian. *var. Histor. lib. 1. Lypf. Infit. Epistolic. cap. 3. Alex. ab 5 Alex. dier genial. lib. cap. Quia sine consueta, ac recepta Honorifica resalutatione scribebant. Et iuste, vt 6 conquerebatur Aristoteles de decreto Delphico, in quo eripiebantur Honores ei decreti, Ælian. lib. 14. varian. Histor. Aristoteles, cum quidam ei decretum Delphis Honorem eripisset, scribens de his ad Antipatrum: Ea quæ Delphis mihi decreto sunt assignata, quibusque nunc priuatus sum, animum meum afficiunt, vt neque magnopere mihi cordi sint, neque omnino non sint; sapientissimè autem putabit non esse simile Dignitatem aliquam non suscipere, & cum iam acceperis ea spoliari: non enim graue est non adipisci, vt cum adeptus sis, rursus amittere, id satis quidem molestum est.*

7 Ex quo dignissimè à Rege nostro ex Maiestatico Iure, non positiuo, decretam, dico, legem nostrâ constituentem, vt prærogatiuæ, ac Honores vnicuique Dignitati competentes incorruptæ conseruetur, Calsiod. lib. 1. Epist. 10. Tam scripto, quâ verbis, D. Nazianc. & Æchius, relati à Valenc. *conf. 82. num. 26. Rot. di-*

uerfor. decis. 70. n. 4. par. 1. P. Mendos.
8. *Comme nt. 1. Reg. cap. 13. vers. 13.* In-
uiolato Maiorum more, sicuti & lau-
datum cognoscimus ab Imperatori-
bus inscribentibus in Epistolis. Res-
criptisve, Dignitatum Titulos com-
petentes illis, quibus scribebant, aut
rescribebant; vt de Valentiniano,
Theodosio patet, *1. Singuli & l. sequen.*
C. de offic. diuers. iudic. l. 2. l. Vnicuique, C.
*de Proxim. Sacror. Scrinior. l. 2. C. de Pri-
uileg. Scholar. lib. 12.* Seruatum antea
à Cesare Augusto, Tyberio, Traja-
no, cæterisque Romanis Imperatori-
bus, vsque ad Theodoricum Regem,
qui Senatores Honorabant Titulo
Patrum Conscriptorum; quia sic natum
ac laudatum à Romulei Regno, Sa-
lustius, Tacitus, Suetonius, Plinius,
Dion.

9 In huius axiomatis elucida-
tionem, & si, vt notauit Restaur. Cas-
tald. *de Imperat. quæst. 60. num. 2.* La-
boriosum esset potius, quam vtile, si
coadunare conaremur Titulos Ho-
norum, seu Honorificas Inscriptio-
nes, quibus Honorantur Senatores,
Consules, Prætores, Præfecti, Præ-
sides, Duces, Comites in Sæculari
Republica. Pontifices, Cardinales,
Archiepiscopi, Episcopi, Capitula,
Abbates, in Ecclesiastico Regimine,
à Pontificibus Concilijs, Regibus,
Imperatoribus, cum de his digesta
sit tota Conciliorum, Decretalium,
Codicum Iustiniani, & Theodosiani
Historia.

10 Attamen necessario agendū
est ad mentem legis, quænam sit for-
mula seruanda ex more maiorum in
interna, & externa Inscriptioe Epi-
stolari Regia. In quo notamus Reges
nostros seruantes antiquos mores à
crepundio rerum publicarum, præ-
cipuè Romanæ, ductos, aliter inscri-
bere Ecclesiasticis, aliter Sæculari-
bus Dignitatibus; in eoque ser-
uasse Hierarchicum ordinem, ac Po-
liticum.

DE TITULO HONORIS EX-

hibendo *Seruo Antistiti.*

11 Summo enim Antistiti clau-
Ecclesiæ teneri, primumque
gradum Imperij spiritualis, inscribi
mos est, vel ex Maiestate manu pro-
pria Regis, vel Consiliorum autho-
ritate. Si manu Diuina scribitur, in-
terna inscriptio est: *Muy Santo Padre.*
Subscriptio: *Muy humilde Hijo de Vuestra
Santidad. Yo el Rey.* Si ex officio,
Consiliorum authoritatè per Sa-
cros Scriuarios, vulgò *Secretarios*,
in interna inscriptioe, vt ex for-
mulario enincitur: *Muy Santo Padre,*
*Herrer. competenti. de Milan, cap. 6. in
Epist. Regis Philippi II. Muy Santo Pa-
dre, Ioan. Lymn. de iure public. lib. 4.
cap. 6. num. 11.* Subscriptio *De vuestra
Santidad muy humilde Hijo. Don Felipo
por la gracia de Dios, Rey de las Espa-
ñas, de las dos Sicilias, de Gerusalem, que
sas Santissimos Pies, y Manos, besa. Me-
minit Restaur. Castald. diot. quæst. 60.
num. 9.* Externa vero Inscriptio cõ-
munis est, vtriusque Epistolæ: *A nuestr
tro muy Santo Padre.*

12 Quam Honorificam appel-
lationem, sub voce *Padre*, Latine *Pa-
ter*, acceptam inuenimus in designa-
tionem Supræmæ Potestatis, inque
venerationem, cultumque Dignita-
tis; cum idem habeatur *Pater*, ac *Do-
minus*, Ecclesiast. cap. 23. D. Matth.
cap. 11. Pined. *de reb. Salomon. lib. 3. cap.
9. num. 8. & in Iob cap. 1. vers. 2.* Qua-
re ex cõmuni placito Gentes Ægyp-
tiæ, Tyriæ, Persæ, Iudeæ, Romanæ-
que, hanc acceperere vocem, seu Titu-
lum ad authoritatem, cultum, Pote-
statem respectu Primatiæ in exerci-
tio, ac munere, vt de Adasabale, qui
Pater dicitur habitantium tentoria,
quia primus illa instituit, Genes. cap.
4. vbi Abulens. de Tubale Magistro
canentium, Titulo *Patris* declamato,
Exod. cap. 4. vbi Abulens. Vel publi-
cæ authoritatis, & Imperij Ioseph.
Ge-

Genes. cap. 45. *Fecit me, quasi Patrem Pharaonis*, Gasp. Sanch. *Commentar.* 1. *Reg. cap. 10. num. 30.* Aut Regni, vt de Saule ipso venerato à Dauide, 1. *Reg. cap. 24.* Naaman serui, 4. *Reg. cap. 5.* De quo, & Persarum, & Ægyptiorum mores, Paralytom. 2. *cap. 2. vers. 13.* Esther *cap. 13. vers. 6.* Abulens. in *Exod. cap. 20. quæst. 18.* Cornel. à Lapide in *Genes. cap. 41. vers. 8.* Gasp. Sanch. in *Ezech. cap. 18. num. 5.* & 3. *Reg. cap. 7. num. 41.* Pined. *de reb. Salomon. lib. 5. cap. 13. num. 24.* & sequentib. Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 22. num. 65.*

13 Sic Romani à Romuleis Instituti Senat ores (vt diximus supra) Patres appellarunt, Dionys. Halicarnas. *lib. 2.* Tit. Liu. *lib. 1.* Rosin. *antiquit. lib. 7. cap. 5.* Martin Maguer. *ad uocat. armat. cap. 5.* Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patrit. lib. 1. cap. 2. ex num. 11.*

14 Hinc etiam acceptum, vt Spirituale Magistratum, seu Sacerdotem summum Patrem appellassent; nec Iudæi tantum Dei veri cultum seruantes, 1. *Reg. cap. 24.* Iudic. *cap. 18.* Tertulian. *Apologet. lib. 2. cap. 8.* Sed Ethnici omnes Iouem Patrem dicentes, Virgil. *Æneid* in venerationem.

H. no Ianus Pater.

Iuuenal. *Satyr. 6. vers. 393.*

----- *Respondes bis sane Pater.*

Marcial. *lib. 10. Epigram. 28.* & *lib. 8. Epigram. 2.*

----- *Addas sane Pater.*

Horat. *lib. 1. Epist. 16.* Rosin. *antiquit. lib. 2. cap. 3.* vbi Demster. Brisson. *de formul. lib. 1.* A quo Romani Pontificem Maximum Patrem clamitarunt, Gutther. *de iure Pontif. lib. 1. cap. 7.* Sacrificiorum Principē Patrem Patrum,

Rosin. *lib. 3. cap. 21.* Brisson. *de formul. lib. 4.* Alex. ab Alex. *deer. genial. lib. 5. cap. 3.* Camil. Borrel. *de præstant. Reg. Catholic. cap. 32. num. 16.*

15 Hinc receptum inter Christianos, ab Ecclesiæ incunabulis, vt Ecclesiasticæ Dignitates absolute Patris voce, seu Titulo Honorarentur, Clem. Roman. *lib. 2. Constitut. cap. 34.* Casiod. *lib. 11. Epist. 2.* Vos, Patris nomine, vniuersa diligitis. *Epist. Leon. 1. ad Athanas. Thebalon. Episcop. Epist. Flavian. Episcop. ad Celestin. Pap. Authent. Quo modo oporteat Episcop. Authent. de non alienan. reb. Eccles. in fin.* Abulens. in *Exod. cap. 20. quæst. 18.* Ioan. Sauar. in *not. ad Sydon. lib. 6. Epist. 1.* ex D. Augustin. & Concil. Carthaginen. *Honorificentia causa Patres appellamus,* Franc. Halier. *Hierar. Ecclesiast. lib. 4. sect. 2. cap. 1. art. 2.* Ex Diplomatum Dagoberti, Martin Maguer. *ad uocat. armat. cap. 5. num. 20.*

16 Præcipue Summa Pontificis Maximi, vt euincitur, venerata à Constantino in Ioan. Papa, *l. Cognoscere, l. Reidentes, C. de Summ. Trinit. ut decet Patrem veneremur vobram Beatitudinem, l. Decernimus, C. de Sacrosanct. Eccles. l. Sancimus, C. de Episcop. Audient. cap. Constantinus 96. distinct.* Niceph. Calixt. *lib. 14. Hystor. Ecclesiast. cap. 43.* Tu Pater Patrum verè Reuerendissime. Ab Honorio in Bonifacio, Luithpr. *de Roman. Pontif. cap. 44.* Cæterisque Imperatoribus antiquæ, & nouæ Romæ, vt ex Cõciliorum Historia dignoscitur *Epistol. D. Athanas. ad Liber. Papam: Sanctissime Pater Patrum,* Pancirol. *variar. lib. 1. cap. 1.* Anton. Augustin. *de iure Pontific. lib. 3. cap. 18.* Theodor. Hoep. *de iur. insign. cap. 22. num. 45.* A quo Fredericus Imperator in Tabula pacis, cum Alexandro Pontifice, tradita à Carol. Sygon. *de Regn. Ital. lib. 14. Pontifex, vt Benignus Pater, Deuotum, & Clarissimum filium Imperatorē Christianissimum; Imperator, vt Deuotus filius, & Christianissimus Imperator Dilectum Reuerendum Patrem.*

17 Sed cum ista Patris appellatione communis haberetur omni Dignitati Ecclesiasticæ, acceptum fuit, vt Summus Antistes Papa. Ibo Carnotens. in *Decretal. par. 5. cap. 19.* id est, *Pater Petrum* (cum tam Latine, quam Græcè *Papa*, idem significet, Iuuen. *Satyr. 1.* Caton. traditus à Rader. in *Marcial. lib. 1. Epigram. 80.* A quo Iouem, *Papam* dixere Syracusani, ac Bythinij, Alex. ab Alex. *dier. gen. li. 2. cap. 22.*) Seu admirabilis Pater in terra, Ludouic. Bologn. in *addit. ad Catald. gn. de Potest. Papa, num. 2.*
 18 Priuatiuè diceretur ex Gregorij VIII. Constitutione, Azor *institut. Moral. lib. 4. cap. 4. quæst. 1. par. 2.* Conrad. *templ. iudic. lib. 2. cap. 1. §. vers. Pontificis Maximi*, Ioan. Felisac. *de Sacer. Episc. auctorit. cap. 9.* Ioan. Baptif. Scorc. *Seleciar. Constitut. Pontif. Theorem. 179.* Homobon. *de human. vit. stat. par. 1. cap. 4.* Carol. Sygon. *de Regim. Ital. lib. 4. & lib. 11.* Denegata cæteris, tam Cardinalibus, quam Archiepiscopis, Patriarchis à Gregorij VII. vt diximus, Pötificatu, Ioan. Sauar. in *not. ad Sydon. lib. 6. Epist. 1.* verbo *Papa*, & *Epist. 2. & lib. 9. Epist. 7.* Laurent. Beierlinch. *Theat. vit. human. verbo Papa*, Lorin. *Psal. 44. vers. 19.* Michael Roufel. *Histor. Pontific. iurisdic. lib. 8. cap. 3. art. 1. §. 3.* Renat. Chopin. *Sacr. Polit. lib. 3. tit. 1. nu. 14.* Roman. *Republ. de el Mundo, lib. 4. de la Republ. Gentilic. cap. 28.*

19 Ex ipso principio orta fuit appellatio: *De Muy Santo*, Latine *Beatissime*: Nam cum Sacra vere sit Pontificia Maieftas, tam ex Spirituali Potestate, quam ex mediatione inter Deum, & homines; à quo Dei Vicarius, *Beatissima*, Sacraque persona habetur, Ioan. Iacob. Dracon. *de iur. Patrit. dict. lib. 3. in appendic. cap. 2. n. 8.*
 20 Ideo ab Ecclesiæ crepundijs, & si etiam Archiepiscopi, ac Episcopi: *Sanctissimi*, ac *Beatissimi* appellarentur, *Authet. vt determinat. fit mun. Epiphano Sanctissimo, ac Beatissimo Ar-*

chiepiscopo. Authet. de Monach. Authet. Quo modo oporteat Episcop. Authet. de non alienand. reb. Eccles. Authet. de Priuileg. Archiepisc. Iustin. Prim. Authet. de mensur. Ordin. Authet. vt null. fabric. orator. Constit. Leon. II. III. & IIII. Cassiod. lib. 1. Epist. 9. lib. 2. cap. 8. lib. 3. Epist. 7. & 38. lib. 4. Epist. 44. lib. 8. Epist. 8. & 24. lib. 10. Epist. 34. lib. 11. Epist. 3. 21. lib. 12. Epist. 27. Iam hic Titulus: *De Muy Santo*, præcipuus, ac per Anthonomasiam pertinet ad Summum Antistitem, illoque designatur Summus Pontifex, sicuti, & à Iustiniani temporibus, aliorumque Imperatorum, ac Christianorum Regum seruatum dignoscitur ex *l. cognoscere, C. de Summ. Trinit. Sanctissimo Papa veteris Romæ, l. Reddentes, C. eod. Reddentes Honorem Apostolicæ Sedi, & vestra Sanctitati, Authet. vt etiam Eccles. Roman. Imper. Ioanni viro Beatissimo, & Sanctissimo. Et in corpore: Habeat itaque Sanctitas tua. Et in fine: Sanctitas itaque tua, Carol. Sygon. de Iustiniano Osmisæ Pontifici Scribente, de Occident. Imper. lib. 16. Redditis mihi litteris vestra Sanctitatis, Fredericum Hadrianum de Regn. Ital. lib. 5. & lib. 12. Ibo Carnotens. in *Decreto, par. 5. cap. 8. cap. 26. & cap. 29. Ad Sanctam, & Beatissimum Papam, Nicephor. Calixt. lib. 14. cap. 43. Spirituali Patri Ioanni Sæcto. Theodoricum Ioanni, Cassiod. lib. 11. cap. 2. Supplicandum vobis est Beatissime Pater, Pancirol. variar. lib. 1. cap. 1. Conrad. *Templ. iudic. lib. 2. cap. 1. §. 1.* Sauar. in *not. ad Sydon. lib. 1. Epist. 1. & 3.* Bessold. *de Maieftat. in genere, cap. 3. num. 1.* Theod. Hoeping. *de iure insign. cap. 22. ex num. 42.* Rationem huius acceptionis, his exprimit verbis Pater Gasp. Sanch. in *Cant. cap. 1. num. 7.* Cuius nominis ea videtur esse ratio, quia quemadmodum, qui ad fidem olim accedebant *Sancti* dicebantur, vt sæpè in hoc libro; & qui inter fideles primus est, Scilicet *Papa, Sanctissimus* dicitur.**

TITVLVS HONORIS, PRÆSCRIP-
tus Cardinalibus.

22 PRIMA in Hierarchico Ec-
clesiastico ordine post
Pontificiam, Cardinalitia Dignitas
adnumeratur; de qua in *Glof. 20.*
Dum enim à Rege Cardinali San-
ctæ Ecclesiæ scribitur. Inscriptio
est interna, ex formulario Regio:
*Don Felipe por la gracia de Dios, Rey
de las Españas, de las dos Sicilias, de Ge-
rusalen, &c. Muy Reuerendo en Christo
Padre Cardenal: Mi Muy Caro, y Muy
Amado Amigo. Vero externa: Al Muy Re-
uerendo en Christo, Padre Cardenal de Sã-
ta Flor, Nuestro Muy Caro, y Muy Ama-
do Amigo: Epist. Caroli V. ad Cardi-
nalem Franciscum Ximenium, San-
dou. Histor. Caroli V. lib. 2. §. 5. Reueren-
dissimo en Christo, Padre Cardenal de Es-
paña, Arçobispo de Toledo, Primado de las
Españas, Canciller mayor de Castilla,
Nuestro Muy Caro, y Amado Amigo, Re-
staur. Castald. de Imperat. quæst. 60.
num. 9.*

23 In quo notandum, quod, & si
ex communi assensu Sacræ Purpuræ
apex illa Honorificentia decoretur,
seu Honorifica appellatione: *Reue-
rendissimo*, etiamque videatur Archie-
piscopis, ac Episcopis concessa sub
Titulo de *Reuerendo*: Epistola Regi-
næ Catholicæ ad Archiepiscopum
Granatensem, Pedraza *Histor. de Gra-
nada*, 4. par. cap. 17. & 18. *Muy Reue-
rendo, y Deuoto Padre: Imperatoris
Caroli, cap. 52. Imperatricis Regi-
næ, cap. 55. Muy Reuerendo en Christo,
Padre Arçobispo de Granada, Bulcher.
24. de conscrib. Epistol. fol. 346. Quia
his tributa à prima Ecclesiæ perio-
do, antequæ Cardinalitiæ Dignitatis
ortum, l. *Parabolani: Reuerendissimi
Antistitis Alexandrina Urbis, l. Quoniã,
l. Cum Clericus: Sub viro Reuerendissimo
Archiepiscopo, l. Cum lege, l. Generaliter,
C. de Episcop. & Cleric. l. 42. 43. & 45.
C. eod. in Cod. Theodos. l. De his, C. de Epif-**

*cop. Audient. Authent. vt determinat. sit
ordo Clericor. Authent. Quo modo oppor-
teat Episcop. cap. In nomine 23. distinct.
cap. Constantinus 96. dist. Ibo Carno-
tens. Epist. 12. Præcipuè inter Hispa-
nos ab Imperio Recharedi Regis,
Concil. Toletan. III. Concil. Toletan.
VIII. in princip. Reuerendissimi
Patres, Concil. Tolet. XIII. & XV.
in princ. Concil. XVI. in princ. Re-
staur. Castald. de Imperat. quæst. 60. &
61. num. 4. & 13. Azor Instit. Moral.
par. 2. lib. 3. cap. 27. Ex Epistol. Cy-
riaci Abbatis, Halier. Hierarch. Eccle-
siast. lib. 4. cap. 2. ex num. 48. Theodor.
Hoeping. de iure insign. cap. 22. ex num.
48. Pancirol. in not. Imper. cap. 2.*

25 Additur eis, & iuste decorã-
tur Cardinales à Rege nostro, Titu-
tulis: *De Muy Caro, y Amado Amigo.*
Sumis, ac Honorabilibus. *Charitatis* enim,
sic decorosa appellatio habita est, vt
nulla alia maior inueniri potuerit, ad
designandum voluntatis assensum, &
charitatis vinculum, Quintil. *Decla-
mat. 321. Quare hic Titulus Illustris,
& sublimis habitus, qui à gratitudi-
nis, Sueton. in Tyber. cap. 46. vbi Le-
26 uin. Torren. & Charitatis ori-
gine productus vertensque in veri
animi, & amoris designationem, l. Ty-
tia, §. Imperator, de legat. 2. Virgil.
4. Aneid.*

----- *Chara Deum Soboles.*

Hinc Caligula, vt Sacramenta amo-
ris, ac Charitatis in suos designaret,
illo vsus fuit Epigrammate: *Neque
me liberosque meos chariores habeo, quam
Caium, & Sorores eius, Sueton. in Ca-
ligul. cap. 15.*

Ex hoc ab Imperatoribus ad de-
signandum in suos amorem, in Supre-
mos Magistratus fulgoré Dignitatis,
& Honoris, illos caros dictos notam.
l. *Et cum qui, ad leg. Iul. de vi public. l. Di-
uus Marcus, ad Senat. Consult. Syllanian.
Plin. lib. 10. Epist. 27. 31. & alijs. Latè
totum Nouellarum Theodosij volu-
men,*

men, vbi Præfecti, Prætores, Con-
sules, Charissimorum Honore lau-
dantur, Brisson. *de formal. lib. 3. fol.*
314. Bullenger. de Imper. Roman. lib.
2. cap. 18.

27 Pariliter summe habitus, &
electus omni tempore Titulus *Ama-*
ti, de Amando, ad demonstrandam cha-
ritatem, amoremque in benemeritos,
vt euincitur ex *l. Sanctissimorum 4. 2. l.*
Sancimus 4. 4. l. Sacris, C. de Episcop. &
Cler. l. Decernimus 25. C. de Episc. Audien.
Auth. de Monach. cap. 7. & 9. Deo ama-
biles Episcopi, Authent. Quo modo oport.
Episcop. cap. 2. 3. & 8. Authent. de non
alienand. reb. Eccles. in Præf. & cap. 3.
Deo amabili Episcopo, Authent. vt Iudic.
sine quo suffrag. cap. 9. Authent. vt null.
fabric. orator. cap. 1. 3. & 4. D. Cyril.
in Apologetic. & Epist. 1. 11. & 18. ex
Epist. Virgilij ad Episcop. Gall. Francisc.
Halier. Histor. Ecclesiast. lib. 4. cap. 2. ar-
tic. 3. §. 58. Ambros. de Moral. Chro-
nic. general. de España, lib. 13. cap. 27. Al
Eminentissimo sobre nosôtros, y Amable
Padre Elipando, Arçobispo de la Silla de
Toledo.

28 Sicuti, & notandum de Ti-
tulo *Amici*. Nam, & si hæc vox *Ami-*
cus, vt summi Honoris laudata fue-
rit, tam in Israelitica Republica, vt
patet ex *1. Reg. cap. 15. & 16. Paraly-*
pom. 1. cap. 27. In qua Chusai Archi-
tes Consiliarius Dauid, dicebatur
Amicus Regis. Et Sabud filius Na-
than, *3. Reg. cap. 4. Sabud filius Nathan*
Sacerdos Amicus Regis, eo quod summa
Dignitate polleret, Pined. *de rob. Sa-*
lomon. lib. 5. cap. 13. num. 18. Græca, vt
ex *1. Machabæor. 3. & cap. 15. vbi*
Athinobius Anthiochi Regis Dux,
ipso decoratur: *Et venit Athinobius*
Amicus Regis, Ioseph. *antiquit. lib. 12.*
cap. 11. 2. Machabæor. cap. 8. Nicanorē
Patrocli de Primoribus amicum. Quam
Romana in qua laudata vt summa
Dignitate Amicorum, Sueton. *in Ty-*
ber. cap. 46. Quam non Amicorum, sed
Gratorum appellabat. Et in Tito, cap.
7. Amicos elegit, quibus etiam post eum

Principis, vbi Cassaubon. Marc. An-
ton. Sabelic. Taliter, vt cum Digni-
tates in ea fuissent in classes ternas
diuisa Amicorū cohors prima habe-
batur, in qua aderant Primarij Con-
siliarij, seu Senatores ab Imperatori-
bus ad summam rerum admissi, vt de
Tyberio Tacitus lib. 6. Vestitum Præ-
torium, quem Druso fratri per Charum in
cohorte sua transferebat, Sueton. in
Tyber. cap. 4. & in Tito, cap. 8. Iul.
Capitol. in Marc. Anton. Vocatis Ami-
cis, & Præfectis. De quorum numero
fnit Pompeius Planta Præfectus
Ægypti, Amici Titulo (& Flauius
Cyllo in l. Imperatores, de offic. Præfe-
cti Vigil.) à Trajano Honoratus in
Plin. lib. 10. Epist. 23. Et Volusius
Mecianus, l. Diui Fratres, de iure Pa-
tronat. Vlpianusque l. Secundum, C. de
contrabend. & committend. stipulat. Co-
nan. lib. 1. Commentar. cap. 16. num. 7.
Restaur. Castald. de Imperat. quaest. 61.
Bullenger. de Imper. Roman. lib. 2. cap.
24. & lib. 12. cap. 14. Ioan. Lymn. de
iure publ. lib. 4. cap. 3. Petr. Gregor.
Syntagm. lib. 47. cap. 25. num. 23. Pign-
de seru. fol. 213.

29 Attamen non dicemus ex il-
lo principio ortum, vt Cardinalibus
creditum sit; sed ex alio, deducendo
ex verbis, Alex. ab Alex. *dier. genial.*
lib. 4. cap. 18. Romani quoque Socium, at-
que Amicum, nisi benemeritos, & magnis
officijs nullos appellarunt. Romanus
enim Senatus Principes Supremos,
quia coniunctos Maiestati *Amicorum*,
Titulo decorabat, Stephan. Valen-
tin. *de Bell. Sacr. ad lib. 1. Machabæor.*
cap. 2. num. 18. Ideo concessio filio Sy-
phaci Regis, Liu. lib. 4. Arionisto
Germanorum Regi, Iul. Cæsar, Com-
ment. Bell. Gallic. lib. 1. Atque amicus à
Senatu appellatus. Sed ad illum neces-
sarium Senatus Consultum. Idem
Cæsar, eod. lib. 1.

30 Quod cognitum à Ptholo-
meo Ægypti Rege, Aulete dicto Pa-
tre Berenicæ Cleopatæ, Dion. *lib.*
39. anxie egit, vt illo Honoraretur:

Vtque amicus, ac Socius appellaretur, Tacit. 4. Annal. Regemque Socium, atque amicum appellaret, Sueton. in Caesar. cap. 11. Quod Alexandrini Regem suum Socium, atque Amicum à Senatu appellatum, vbi Philip. Beroald. & Sabelic. obtento, vt narrat Dion. Magna pecuniarum summa impensa, quavis repugnante Catone innixo Pompeianæ authoritati; de quo videndus Cicer. lib. 1. ad Lentul. Epist. 5. & 7. Cum vero Ecclesiæ Principes Cardinales habeantur, vt diximus Glos. 20. Eis hunc Titulum de Amigo, legitime concessum credimus.

DE EPISCOPALI HONORIFICENTIA.

31 **E**piscolalis Venerabilis Dignitas, summa est, primumque in ordine Hierarchico Ecclesiæ vindicat locum, ob id ornata, ac venerata à Patribus, Regibus, Imperatoribus, varijs Honorum Titulis, vt ex Epistolis Syriaci Papæ Leonis, Diui Augustini, vsuque Cõmuni Canonum, ac Conciliorum, late post alios, notat Franc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. lib. 4. cap. 3. art. 4. & tract. de Diuin. Episcopor. Institut. Theodor. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. num. 47. Vide Glos. 24. à n. 1. Præcipuus vero fuit Reuerendissimo, à lege nostra laudatus. Qualis vero is fuerit à Prima Ecclesiæ ætate, quantoque habitus, & in Ecclesiastico, ac Ciuili regimine diximus supra num. 23.*

DE STILO, AGVSVS CRIBENDI COMMUNITATIBUS ECCLESIASTICIS.

32 **E**cclésiasticis Cõmunitatibus, Capitulisque Ecclesiarum, præscriptum notamus ex lege Nostra in Honorem, Reuerentiam, ac Excellentiam Dignitatis, Titulum de *Venerabile*, iuste æquidem,

cũ inueniamus, ex Scriptoribus quod Ethnici, in exhibitione debiti Honoris rebus excelsis, & eminentibus, illo utebantur, Virgil. lib. 3. *Aneid.*

Templa Dei saxo venerabat structa vetusto.

Cicer. lib. 1. de natur. Deor. *Habet enim venerationem, quidquid excellit. Hinc Marc. lib. 1. spectac. Epigram. 2.*

Hic vbi conspicui venerabilis Amphiteatri.

Ac quod ex illo Origine, & principio Catholici Principes *Venerabilium*, Titulo Honorabant Ecclesiasticas Supremas Communitates à Prima Ecclesiæ ætate, vt inuenimus in *1. Sancimus, C. de Sacrosanct. Eccles. 1. Omnia, C. de Episcop. & Cleric. 1. Quicumque, C. de Heretic & Manich. Authent. vt determinat. sit ordo Clericor. cap. 2. Ad Sanctissimam vero Maiorem Ecclesiam, & Venerabilem Clerum, Authent. de Monach. cap. 2. 9. & 11. cap. Venerabilis, de testib.*

Ex quo Nostra in periodo laudatum notamus, vt voce de *Venerabile* Capita Communitatum Honorantur More Regio, vt de Gallo- rum vsu patet apud Renat. Chopin. *de Sac. Polic. lib. 2. tit. 1. num. 12. De Hispano ex Epistola Regis Ioannis II. ad Communitatem Chartusianorum, Gil Gonçal. Histor. de Henrique III. cap. 9. Epistola Reginae Catholicæ, & Carol. V. ad Capitulum Ecclesiæ Granatensis, Bermud. de Peiraça, Historia de Granada, 4. par. cap. 47.*

Y SI LAS DAMAS, Y DUEÑAS DE HONOR de la Reyna, mi Muy Cara, y Amada muger; quifieren admitir la Señoria, no tengan pena los que la llamaren.

SVMMARIVM.

- 1 **D**Amas, y Dueñas de la Reyna. Partes principales sunt Aula Regia. Hisque necessaria est ex eo appellatio de Señoria, 2.
- 3 **F**œmina, inter Romanos, Cæia dicta, id est, Domina.
- 4 **D**ama dicta Nobiles fœmina.
- 5 **R**egum filij inter Illustres Pueros educabantur.
- 6 **C**omitatus Illustrium fœminarum, acceptus à crepundio Mundi, tanquam necessarius.
- 7 **F**ilia Regum Comitatum habebant Puellarum Illustrium.
- 8 **H**onor Sponse, ex specioso Comitatu Puellarum cantatus a Dauide, & Salomone.
- 9 **R**egina habebant Comitatum Nobilissimarum fœminarum.
- 10 **I**uno habuit Comitatum quatuordecim puellarum Heresidarum.
- 11 **T**hetis habuit Privilegio Iouis Comitatum.
- 12 **D**iana Chorus octuaginta Nympharum.
- 13 **F**ilia Nobilium à tempore Gothorum, educabantur in Aula Regum.
- 14 **S**eñoria, necessaria à las Damas, y Dueñas de la Reyna, ex habitatione Aula Regie, 39.
- 15 **T**ituli Honorum competunt ex officijs, & muneribus.
- 16 **A**ula Regia cultura interior commendata famulabus.
- 17 **O**rnatus corporis Reginarum necessarius ad speciositatem, 18. In vesti-

- mentis, 19. & 21. In calceamentis, 20. & culta capitis, 22.
- 23 **C**apillorum speciositas ex similitudine auri.
- 24 **C**apilli diuersè ornabantur, 25. flosculis aureis, Margaritisque, 26. in formam turris.
- 27 **M**ensarum splendor necessarius ad gloriam Reginarum.
- 28 **P**uella ornatrices inter Romanos seruilis conditionis.
- 29 **O**rnatrices Puella Reginarum ex Nobilissimis.
- 30 **A**dollescentule decantata à Salomone erant Puella ornatrices sponse.
- 31 **M**unera obsequialia commendata in Choro Diana Nymphis.
- 32 **T**ocadora, dicta Præfeta capillarum.
- 33 **O**rnatus capitis Diana commendatus Ismenia Nympha.
- 34 **P**uella ad mensas ministrabant.
- 35 **T**rinchadora, obsonia scindit in mensa Regina.
- 36 **C**hyronomanta obsoniorum scisores.
- 37 **P**ocula ministrare in mensis Regijs Puellis Nobilissimus commendatum.
- 38 **P**uellis Regijs competunt Tituli Honorum, Speciosissimarum, Pulcherrimarum, Formosissimarum, Nobilissimarum, Inclytarū Nympharum, & 37.
- 39 **N**ympha Deitatem habent in fluminibus, lucis, fontibus.
- 40 **P**uella Regia inter Gallos appellantur: Fils de la Ren, 41. Et proxima Regum ex Sacris litteris.

DE PVELLIS REGIIS COMMVNITER
 appellatis: *Damas, y Dueñas de la Reyna*. Illarum Illu-
 strissimo munere, ac quod ex illo debita sit
 Honorifica appellatio de
Señoria.

GLOSSA DEZIMASEXTA.

I ET si seruato litteræ ordi-
 ne, hic de illustratione
 huius Versiculi agere non
 erat. Adhuc cum: *Las Damas, y Due-
 ñas de la Reyna*, partes præcipuæ
 sint Aulæ, ac Gymnacæi, tam Regiæ;
 apud Nos, l. 2. tit. 6. l. 11. tit. 7. l. 3.
 tit. 14. par. 2. *Camara llamaron anti-
 guamente a la Casa de la Reyna. Ca bien
 assi como en la Camara han de ser las co-
 sas que ponen guardadas; assi las Due-
 ñas, è las Donzellas, que andan en Casa
 de la Reyna, deuen ser apartadas, è guar-
 dadas de vista, è de valdonamiento de los
 malos omes, è de malas mugeres: Esto,
 por tres razones. La primera, por bon-
 ra, è guarda de el Rey. La segunda, por
 honra de ella misma. La tercera, por
 honra de sus patientes. Et Gallos,
 Ioan. Lymn. notic. Regn. Franc. lib. 2.
 cap. 5. Quam Imperialis Orienta-
 lis scilicet, Codin. de offic. Constan-
 tinopolit. cap. 22. ac Occidentalis, ex
 Aurea Bulla, Ioan. Lymn. de iure
 2. public. lib. 2. cap. 14. num. 22. Cen-
 sui intra illius Cancellis adscribe-
 re hanc Dignitatem, Honorem, &
 Reuerentiam ei debitam; prænota-
 reque (si fas sit) in ciuilitate eis de-
 negatum necessarium Politicum Ho-
 norem de *Señoria*; cum nullus sit or-
 do in tota Aulica Hierarchia Illu-
 striori principio, antiquiorique ori-
 gine refulgens.*

3 Et omiſſa Ciuili Constitu-
 tione Romulea, ex qua Fœminæ
 absolutè *Caia*, id est, *Domina* dice-
 bantur, Tiraquel. leg. Connubial. 5.

num. 12. Petrus Gregor. *Syntagmat.*
 lib. 9. cap. 5. num. 4. Alexand. ab Ale-
 xand. *dier. genial. lib. 2. cap. 5.* Cor-
 ras. lib. 5. *Miscellan. cap. 14. num. 4.*
 Scharder. in *Lexic. verbo Caius*, Bri-
 ſon. *de formul. lib. 3.* Rosin. *antiquit.*
 4 lib. 5. cap. 37. A qua receptum in-
 ter Nos, & Gallos, vt Nobiles ap-
 pellentur *Damas*, Tiraquel. *dict. n. 12.*
 Garcia de coniug. *acquast. num. 23. &*
ſequentib.

5 Scicndum est, à prima Mundi
 periodo, omnium acceptione, placi-
 toque Sapientium, ad bonum rerum
 publicarum seruatum, quod Regia
 proles, tam masculina, quam foeme-
 nina inter Illustres, ac Nobiles Pue-
 ros, ac Puellas educaretur, vt illo-
 rum ſocietate, ſodalitate, & exem-
 plo, Illuſtribus imbueretur mori-
 bus. Sic probant ex more Perſarum,
 Iudæorum, Græcorum, Macedo-
 num, Romanorum, Machabæor. 1.
 cap. 1. verſ. 7. Abulens. cap. 11. *Iudicib.*
 quaest. 49. Gasp. Sanch. lib. 3. *Reg. cap.*
 12. num. 8. Div. Hieronym. *Epist. ad*
Letam, de institut. filia, Quint. Curt.
de rebus, Alexand. lib. 3. cap. 23. Cha-
riſſimus erat Regi (loquitur de Ephe-
 ſione) *cum ipſo pariſer educatus*, vbi
 Rader. Alex. ab Alexand. *dier. ge-*
nia. lib. 2. cap. 25. Torres *Philosop.*
Moral, lib. 5. cap. 1. Beſſold. *de edu-*
cat. & ſtud. litterar. cap. 3. Marian.
de Regia inſtitut. lib. 2. cap. 1. & 3.
 Vvon. Emmo *de Republic. Lacon.*
 De quo apud Nos, l. 2. tit. 6. l. 11.
 tit. 7. par. 2.

6 Hinc inter Gentes à crepundio Regnorum receptus Comitatus Illustrium foeminarum, filiarum tam Nobilium, & Diuitum, vt de Rebecca, Sacra Historia, Genes. cap. 24. vers. Igitur Rebecca, & puella illius, vbi Abulens. Non solum venit Deibora nutrix Rebecca cum ea, sed etiam alia puella committantes, cum quibus Rebecca fuerat in tenera aetate conuersata, vt condelectaretur earum communicatione: & hoc quia Rebecca erat filia Diuitum, & Potentum Iudith, Iudith cap. 8. vers. 5. In quo cum puellis suis clausa morabatur, Abigaile 1. Reg. cap. 25. vers. 42. Et surrexit Abigail, vt ascenderet super asinam, & quinque puella ierunt cum ea, Pediseque eius, Sulana, Daniel, cap. 13. vers. 13. Cum duabus solis puellis.

7 Quam Regum, ad societatem, vt de Puellis Thermuthis filiae Pharaonis Regis Aegypti, Exod. cap. 22. Descendebat filia Pharaonis, vt laudaretur in flumine, & puellae eius gradiebantur. Sodalibus filiae Iephtae, Iudith cap. 11. Plangam virginitatem meam, cum Sodalibus meis. Et postea: Cumque abisset cum Socijs, & Sodalibus suis, Abulens. quae. 49. Sodales autem sunt Virgines Coetaneae. Ad Honorem, & pompam, vt etiam de Regina Esther Sacra Historia, Esther cap. 2. Et praecipit Eunuchis, vt accelleraret, & traderet ei partes suas, & septem Puellas speciosissimas de Domo Regis, vbi Celad. ex Hebraica, & Chaldaica lectione: Quae Estheri Honoris, & obsequij causa adessent.

8 Nec alius praecipuus Aulicus Honor, Regia gloria habebatur, quam ortus ex illo speciosissimo, Illustrique Comitatu: Ideo in Republica Sacra laudatus, & in Dauidico Epithalamio ad Dignitatem Spouse modulatus, Psal. 44. vers. 10. Et filia Regum in Honore tuo. Et vers. 14. Afferetur Regi Virgines posteam, vbi Lorin. de Reg. Sponsa: Honorarijs foeminae committata, stipataque. A quo Salomon, Cant. 1. cap. 6. vers. 7. Et adolescentularum non est nu-

merus, Pined. de reb. Salomon. lib. 7. cap. 5. nu. 6. Quippe moris prisca semper fuit, vt sponsis, & vxoribus, adderetur puellarum honestus, & pro Dignitate committatus, Celada in Esther dict. cap. 2. vers. Lorin. dist. Psalm. 44. vers. 10. Filiae Regum sensus erit de Honorifico committatu, obsequioque puellarum, seu adolescentularum Regiarum, & Virginum Nobilium, nubiliumque, quae habitant in Gymnasio intra Domos aburneas ad Maestatem, Splendorem, Gloriam, Dignitatem familiae, Aulaeque Regiae. Et vers. 14.

9 Receptus in profana, vt depromitur ex Epithalamio Menelai, & Helenae, Thucidid. Idyl. 18.

Sexaginta quatuor numero summus omnibus idem.

Virginitatis amor muliebris, & apta Iuuentus.

Dydon. Virgil. lib. 4. vers. 136.

Tandem progreditur magna stipante caterua.

Vbi Cerda, litt. F. ex Regio decoro: Pieriae vxoris Phrygiae Millestiorum Regis, Lelio Girald. Histor. Deor. Syntagm. 12. Quo Pieria cum puellis comitibus ad Dianae Calceidis Templum quotannis proficisci possit. Matris, & vxoris Darij, Quint. Curt. de reb. Alexand. lib. 3. cap. 22. Ingens circa eam Nobilium foeminarum turba constiterat.

10 Necessarius habitus etiam in fabulosa Deorum, quare illarum Scriptores notant Iunonem habuisse natiuo Iure ad gloriam Chorum quatuordecim puellarum, Virg. lib. 1. Aeneid. vers.

Sunt mihi bis septem praestanti corpore Nymphae.

11 Thethidem Priuilegio Iouis ad Honorem Nympharum committatum, Lel. Girald. Histor. Deor. Syntagm. 5. Cerda. ad Virgil. lib. 4. Georg.

vers. 335. & lib. 1. *Aeneid.* vers. 75. num. 7.

12 Dianam Chorum Octoaginta Oceaninarum Nimpharum, *Natura Commēt. Metholog. lib. 3. cap. 8.* à quo Poeta, vt *Homer. Odyf. 6.*

Simul cum illa Nimpha filia Iouis Aegyochi.

Aggresses ludunt, gaudet vero mente Latona:

Omnes vero ipsa capite super eminent atque fronte;

Faciles vero cognitu est: pulchra vero omnes.

Virgil. lib. 1. Aeneid. vers. 503.

Qualis in Europa ripis, aut per Iuga Cynthi.

Exercet Diana Choros, quam mille secuta,

Hinc, atque hinc glomerantur Orcaedes.

Ouid. lib. 2. Metamorphos.

Ecce suo comitata Choro Dyctina per altum.

Et lib. 3.

Diana,

Quae quamquam comitatum turba est stipata suarum.

13 Ex quo etiam credo acceptum inter Nostrates à primo Gothorum scepro, vt Principum, Optimatum, Nobiliumque filiae in Aula Regia educarentur, & ad Maiestatis gloriam, & ipsarum puellarum Honoré, *Valsieo, Chronic. Hispan. ann. 711. Roderic. Toletan. de reb. Hispan. lib. 3. cap. 19. Saavedr. Histor. Gothie. ca. 30. Marian. Histor. Hispan. lib. 6. cap. 21. Era costumbre en España, que los hijos de los Nobles se criassen en la Casa Real. Et postea: Las hijas seruian à la Reyna en su aposento. Mos laudatus Catholicis*

legibus, l. 2. tit. 6. l. 11. tit. 7. l. 3. tit. 4. par. 2. De quo eleganter Kekerman. Curs. Philosoph. disp. 34. Probiem. 6. Cuius verba referre in Nostrarum Puellarum decorem, virorum gloriam credidi: Ferdinandus Hispaniarum Rex, daturus exercitum contra Regem Granatensem prodibat, cum Isabella Regina, & toto Gynaeco Aulico ibi tum viri Nobiles dum appropinquarent loco, vnde hostes conspiciantur salutatis Illustribus, ac Nobilibus foeminis, ac Virginibus, & velut extremo valédicto, ferebantur in hostem, vniuerso foeminarum, ac Virginum Choro aspectante, ferebantur autem animo in praelio, tanto ardentiori, quanto erat amor ardentior, & grauius pudor, aut metus repulsa, siue ignominia apud imbellem sexum: quo sanè Aulico stratagemate factum est, vt Mauris innumerabilibus caesis Hispani memorabilem victoriam reportarint.

14 Hanc Aulicam Gymnacij habitationem, comitatusque Reginarum, Dignitatem cōpetere: *A las Damas, y Dueñas,* in dubium est; vnde eis etiam necessaria Honorificatio, & veneratione de Señoria, tam ex eo, quod pro Dignitate habeatur aspectus Principis, *Cassiod. lib. 11. Epist. 31. Oculosque meruisse Dominantis. Idem lib. 11. cap. 10. Vt per Sacros aspectus Principis subsistat firmitas Dignitatis. Seruatumque sit moribus Gentium, iurique Communi, ac Patrio, dict. l. 3. tit. 14 par. 2. l. 1. l. iubemus, C. de Praeposit. Sacr. Cubic. lib. 12. vbi Gothofred. Toletan. Didac. Perez, Gutther. de offic. Dom. August. lib. 3. cap. 18. & 29. Amaya. Obseruat. lib. 3. cap. 6. num. 12. Loais. in not. ad Concil. Toletan. VIII. fol. 462. Vt Honoribus decorentur haec, quibus concessum, vt inter obsequia numerosa ante pedes Regios in sedeant primae, *Cassiod. lib. 1. cap. 1.**

15 Quam quod, cum ex more etiam Gentium Tituli Honorum cōpetant ex munere, aut Imperio, vt de Illustrissimorum, Clarissimorum, Spe-

Spectabilium, laudatorum Regalibus Dignitatibus, Ducatus, Comitatus, Marchionatus (diximus suis in locis) Illustriori origine competere fatendum: *Alas Dueñas, y Damas de la Reyna*, si illarum inelyta munera, & decorosa obsequia recolimus.

16 Notum est enim præter penetralem Gymnacæi structurâ, Claustrorum, Thalamorum, Lectulorum culturam commendatam famulabus. Ut de Didonis Aula, Virgil. 1. *Aneida*, vers. 705.

Quinquaginta intus famula, quibus ordine longo,

Cura penum seruire, & flammalis adolere penates.

Homer. *Odif.* 6.

Quinquaginta autem ei Ancilla per Dominum femina.

17 Ad Maiestatem, & gloriam Reginarum necessariam esse in ornatu corporis speciositatem, & pulchritudinem: Nec generaliter tantum in vestimentis, Tertul. *de habitu muliebr.*

18 *Habitus femina duplicem speciem circumfert cultum, & ornatum.* Ut de Diuina Sponsa Reg. P. salmist. Psalm. 44. *Adstitit Regina a dextris tuis investitu decorato circumamicta varietate.* vbi Lorin. *Ezech. cap. 6. Vestita est Byfso, & Polimito, Apocalypf cap. 19. Vxor eius preparabit se, & datum est illi, vt cooperiat se Byfino splendenti, & candido, Pined. de reb. Salomon. lib. 6. cap. 4. & 5.* Sic de Didone, Virgil. lib. 4. *Aneid.* vers. 135.

Sydoniam picto clamydem circumdata Limbo,

Cui Pharetra ex auro, Aurea purpuream subnectit fibula vestem.

Et antea lib. 1. vers. 652.

Pallam signis auroque circumgentem,

Et circumtextum croceo velamen Acantho:

Ornatus Argivæ Helene.

Stat. lib. 10. *Theb.*

Varijs vbi plurima floret

Purpurea picta modis.

Tibul. lib. 2. *Eleg.* 3.

Illam gerat vestes tenues, quas femina

Coa,

Texuit auratas.

De Cleopatra Dyon. *Cap. lib. 51.* Agripina, Tacit. lib. 11. Lazaro Vaifio, *de re vestiar. cap. 11.* Meurs de Lux *Dom. cap. 13.* Theodora vxore Iustini, Procop. *Histor. Arcan.* vbi Alemani, fol. 48.

19 Sed in vnoquoque (ornatu scilicet) corporis à planta pedis, vsque ad verticem capitis. Prodeat in probationem Solamitis à Salomone decantata, *Cantic. cap. 7.* De cuius speciositate, & à calceamentis sic, vers. 1. *Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis,* Ezech. cap. 16. *Calceauit te hyacintho.* Et Manilius:

Et pedibus niueis fulserunt aurea vincla.

Ex quo receptum, vt Illustrissimæ feminae vinculis vterentur aureis, Plin. lib. 9. cap. 35. Clem. Alexandr. lib. 2. *Pedagog. cap. ult.* Vnde Perfius, *Satyr. 2.*

Quidquid calceauerit hic Rosa fiat.

Gasp. Sanch. in *Cantic. cap. 4. num. 45.* & cap. 7. num. 3.

Prodeat etiam gloria Israel in decore necessario ad cultum, 1. Regum, cap. 2. *Qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro.* Laudata ab Ezechiel, cap.

21 cap. 16. Ex muliebri Regio mundo, tam corporis, & colli: Vestiu te discoloribus, calceau te hyacintho, & cincti te Byssu, & indui te subtilibus, & ornau te ornamento, & dedite armillas in manibus tuis, & torquem circa collum tuam, & aedi in aurem super os tuum, & circulos auribus tuis, & coronam decoris in capite tuo, & ornata est auro, & argento, & vestita est Byssu Polinito, & multis coloribus. De quo antea, Canticor. cap. 1. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento, D. Ambros. lib. 1. de Virgin. Coniun catena confringit, Ioseph. antiquit. lib. 1. c. p. 8. Div. Hieronym. Epist. ad Letam: Nec collum auro, & margaritis premas, Merus, de Lux. Roman. cap. 5. Virgil. 1. Aeneid. vers. 658.

----- Colloque monili
Bachatum, & duplicem gemmis, auroque Coronam.

Gasp. Sanch. in Cantic. cap. 1. ex num. 61. & cap. 7. ex num. 11. & cap. 8. num. 34. Salazar in Prouerb. cap. 1. ex num. 63 & cap. 3. num. 176. & cap. 31. num. 50. Cerd. in Tertul. ad uxorem, cap. 8. 22 lib. 14. num. 74. Quam capitis, cuius pulchritudinem ad cultum Reginae decantauit etiam Salomon, Cantic. cap. 5. Caput tuum aurum optimum, & cap. 7. vers. 5. Caput tuum sicut Carmellus, & coma capitis tui, sicut purpura Regis vineta canalibus. Faemenino sexu ex Gentium placito necessarium, Mannilius, lib. 5.

----- Toruosque inflexum ponere crines,

Aut nodis reuocare, & rursus vertice denso

Fingere, & appositis caput emutare capillis.

Claud. Panegy. in 6. Consul. Honor.

Substringitque comam gemmis, & colla monili

Circuit, & baccis onerat candentibus aures.

23 Sed vnde illius decor ex similitudine auri, purpuræue Regiæ
24 vinetæ canalibus? Quia capilli varijs formis assumpti modo in nodum colligebantur, Marcial.

----- Crinibus in nodum tortis,

Et lib. 5. Epigram. 38.

Qua crine vincit Belgici Gregis vellus
Rhenique nodos.

Modo in reticulam, modo in vndularum flexus, Tertulian. de cultu feminar. Div. Nazianc. Carmin. 63.

Sive Coma huc, illuc agitata, et pend
vagantes
Per lues auras Menadis instar eant.

Ramentisque auri aspersi, ad Solarium radiorum contractum fulgore reflectebantur, vt notant ex Ioseph. Gasp. Sanch. in Cantic. cap. 4. num. 64. & cap. 5. num. 66. & cap. 7. num. 41. Marcial, Ep. gram. 38.

Phenique nodos, aureamque nitelam.

Vbi Rader. ex Lamprid. & Solino, Velazq. at Optim. Princip. lib. 4. anno 25. tat. 19. num. 6. Sed vnde etiã Speciositas, quia sicut Carmellus credimas, ex eo quod flosculis aureis, ac Margaritis, sic redimebatur, Senec. de vit. Beat. cap. 17. Tertulian. de habit. muliebr. cap. 6. vbi Pamel. & Cerd. Ouid. Pastor. 6.

----- Fassis per colla Coronis,
Ferte Dea flores.

Virgil. lib. 4. Aeneid. vers. 138.

----- Crines nodantur in auro.
Et vers. 147.

Mol-

..... Mollique fluentem
Fronde premit crinem fingens, atque
implicat auro.

Et lib. 10.

Crines molli subnectit circulus auro.

26 Taliter vt Mōtem, seu Tur-
rim foeminae construere in capitibus
viderentur, Iuuenal Satyr. 6.

Tot premit ordinibus, tot adhuc com-
pagibus altum.
Ad ficut caput.

Clement. Alexandr. lib. 3. Pedagog.
cap. 11. Gasp. Sanch. in Cantic. cap. 4.
num. 35. Capitis redimicula Corona cer-
ta erant floribus, quae pinnatum, & quasi
Turrim caput ostendunt. Aut Galeam,
vt ex illo Iuuenal, Satyr. 6.

Sed nigrum flauo crinem abscedente
galero.

Lauren. Pignor. de seruis, fol. 192.
Crini suppositio rotundo in modum galeae
facto.

27 Pariter etiā post personalē Re-
ginarum ornatū, ad Maiestatem ne-
cessarius habebatur mensarum splen-
dor, Athen. lib. 14. Dimnosophist. Ma-
crob. lib. 3. Saturnal. cap. 7. Bullenger.
lib. 2. de Imperat. cap. 36. & de conuiujs,
lib. 1. cap. 38. & 39. Ioan. Meurs, de
Lux. Romanor. cap. 9. Virgil. lib. 1.
Aneid. vers. 705. Cerd. num. 9.

..... Stratoque super discūbitur ostro
Dant famuli manibus Lymphas, Cere-
remque Canistis
Expediant, tonsisque ferunt mantillia
villis.

Valer. lib. 2. Argonistic.

Stant gemmis, auroque thori, mensaque
parata.

Regifico.

Papin. 11. Punic.

Reg fice structis celebrant conuiuia
mensis.

Idem 1. Theb.

Pars teretem leuare manu, ac dispo-
nere mensas.

De quo Sanch. in Cant. cap. 5. ex nu. 6.
& in Prolog cap. 5. ex Theocrito.

Argenti calatis seruati molliter adsunt
Aurea praeterea satiata alabastra li-
quore

Vnguinis Assyrij: sunt & pretiosa ci-
borum.

Qualia semper bona coxerunt fercala
matris:

Cum posita flores alba sartagine farri.
Miscuerunt varios, quos in dulcissima
mellis

Munera conijtiunt: Olei liquamini
mellis.

Sed & si ad hæc munera inter Ro-
manos communiter haberetur Puel-
læ, feruilis conditionis, ornatrices
dictæ, vt ex Vlpiano deducitur, l. Item
legato, l. Legatis, §. ornatricibus, vbi
Gothofred. de legat. 3. Cujac. lib. 11.
Obseruat. cap. 16. Famulæque ad stru-
cturam interiorem, de qua diximus,
num. 16.

Adhuc ad ornatum, cultum, Ma-
iestatē Reginarum eligebantur Puel-
læ Nobiles, Hæroines, Principū, si-
ue Primatum foeminae, vt præter ea,
quæ notat de Imperatricibus Con-
stantinopolitanis, Codin. de offic. Con-
stantinopol. cap. 22. Inuenimus receptū
inter Gentes, & euincitur ex Sacra
Historia, in qua Esth. cap. 2. de Puel-
lis ad cultum, & ornatum Reginæ re-
fertur: Et præcepit Eunucho, vt accelle-
raret mundum muliebrem, & traderet
eis partes suas, & septem puellas specio-
27 sissimas. Quas ad cultum, ornatū,
& obsequia Etheris designatas, no-
tant

tant Interpretes, Caietanus, Celada in *Efther dict. cap. 2. vers. 9.* ex more Regio, Pined. *de reb. Salomon. lib. 7. cap. 5. & 6.*

28 Ista equidem Virgines illae habendae sunt Proximae, Adolescentulae comittantes Sponsam, *Pfal. 44. vers. Afferentur Virgines post eam,* vbi *Lorin. vers. 10.* Adstantes Solamitidi, *Cantic. cap. 6 & 7.* Et Adolescentularum non est numerus, vbi *Gasp. Sanch. ex nu. 14.* Et antea, *cap. 2. n. 3.* super illa verba: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.*

29 His speciosissimis Puellis, quibus apud Nos libarunt Titulum Honoris de Damas, Aulica Regia: Munera decorosa commendantur, sicuti, & in Dianae credita Choro Nymphis, *Ouid. lib. 3. Metamorphos.*

*Altera deposita subiecit brachia Palla
Vincla duae pedibus demunt.*

Et in Aula Imperatoria, *Claudian. de Nup. Honor.*

*Casariem tunc forte Venus subnixae
corusco,*

Fingebat Solio: Dextra leuaque sorores.

*Stabant Idaliae, Largos haec nectaris
imbres*

*Irrigat, haec morfu numerosi dentis
eburno*

*Multifidum discrimen arat: sed tertia
retro*

*Dat varios nexus, & iusto diuidat
Orbes,*

*Ordine, neglectam partem studiosa re-
linquens.*

30 De quo plura Demster ad *Rosin. lib. 5. cap. 35.* Electa vna, dicta: *Tocadora, olim Ornatrice, Ouid. art. Amand. lib. 1. Eleg. 14.*

*Ornatrice toto corpore semper erat.
Praefecta capillorum, Ouidio lib. 2.*

amor, Eleg. 8.

*Ponendis in mille modis Praefecta capillis
Comere, sed solas Digna Cypasi Deas.*

Cui creditur ornatus personalissimus Reginae, *Ouid. lib. 3. de arte Amad.*

----- *Nec sunt sine lege capilli*

*Admotae formae dantque, negatque manus,
Nec genus ornatus unum est, sed quam
que decebit*

Eliat.

31 Sicuti, & in Dianae Choro Ismeniae, *Ouid. lib. 3. Metamorph.*

----- *Nam doctior illis*

*Ismenis, cracole Sparfos per colla capillos
Colligit in nodum.*

32 Pariter etiam ad mensarum cultum erant Puellae formosissimae, sicut, & hodie, las Damas, y Meninas, *Virgil. 1. Aeneid. vers. 709.* vbi *Cerda, num. 9.*

*Centum aliae, totidemque pares atate
Ministri,*

*Qui dapibus mensas honorent, & po-
cula ponant.*

Athen. de conuiuio Artaxerxis, lib. 1. 2. & 4. Quintilian. declam. 301. Bullenger. de conuiu. lib. 1. cap. 7. & lib. 4. cap. 7. & de Imperat. Roman. lib. 2. cap. 36. Codin. de offic. Constantinop. cap. 7. ex num. 11. Valer. 2. Argonistic.

----- *Pars epulas manibus, Pars aurea
gestat
Pocula.*

Sylui. 2. Pun.

*Posuisse dapes: his addita cura,
His adolere focos: his ordine pocula
ferre.*

33 Et vt in Regia Aula commenda-

datur vni speciosissimæ Puellæ obsonia scindere, à quo dicta: *Trincha-dora*; sic, & olim, Iuven. *Satyr.* 5.

Et Chyronomanta volanti cultelo.

34 Sydon. *Apolin. lib. 4. Epist. 7.* ubi Sauar. in not. ex Senec. Petron. & Clement. Alexandr. Bullenger. 35 *diēt. lib. 4. de conuiu. cap. 3.* Cui, & pocula conferre: qualiter creditum Ismenæ Virgini Setoftris Regis filia, Philon *de vit. Theodof. Bullenger. diēt. lib. 4. cap. 6.* & *de Imperat. Roman. lib. 2. cap. 37.* Demster *ad Rosin. lib. 5. cap. 34 in Paralytom.* Vnde Iuuenal, *Satyr. 9.*

----- *Puerum te,
Et Pulchrum, & dignum Cyatho.*

Marc. *lib. 8. Epigram. 39.*

*Hic haurire licet Sacrum Germanicæ
nectar,
Et Ganimedea pocula mixta manu.*

Rader. in Marc. *lib. 1. Epigram. 6.*
36 Ex his Decorosis, Regalibusque muneribus, inuenimus concessos Titulos Honoris Virginibus, Puellis, Adolefcētulis Regijs, a Regibus, à Principibus, à Politicis, à Sacris litteris *Speciosissimarum*, in *Esther, cap. 2. Et septem Puellas speciosissimas. Pulcherrimarū*, Virg. *Eglog. 6.*

Ægle Naiadum Pulcherrima.

Formosissimarum, Nobilissimarum, Inclytarum, Lorin. *Psal. 44. vers. 10. Sacrarum, Venerabilium*, 41. *C. de appellationib. & p. en. ear. l. 4. C. de silentiar. in Cod. Theodof. Symmach. lib. 2. Epist. 9. & lib. 9. Epist. 8.* Bullenger. *de Imperat. Roman. lib. 2. cap. 18. Naiadum, Dryadum*, Virgil. *Georg. lib. 1.*

----- *Dryadesque Puella.*

Nympharū, Ouid. *lib. 3. Metamorph.*

----- *Nympharum tradidit vni.*

Et postea.

----- *Excipiant laticæ Nymphaeque.*

Virgil. *Georg. lib. 4.*

*Eam circum Millefia velleræ Nymphae,
Carpebant bilari saturo fucata colore
Driamo, Xantoque.*

Et *lib. 1. Æneid.*

*Sant mihi bis septem præstanti corpore
Nymphae.*

37 Ex quibus Bullenger. Puellarum Regiarum Titulos Honoris referens, inquit, *diēt. lib. 2. de Imperat. Roman. cap. 32. Formulofos, Comitulos, quos Hyacinthos, aut Achileos, aut Narcifos nominant.* Et omnia complectens P. Lorin. *diēt. Psalm. 44. vers. 10. Pretiosas feminas Aulicæ, Comitatuque, Nobilissimas, maxime Inclytas, Gloriosas Insignes, tanquam Nymphas formosissimas Nereidas, Deas.*

38 Quod sic receptum inuenimus, sicque ex illo comitatu Dearum orta obsequialis, ac decorosa reuerentia Nymphis, Dryadis, vt eis credita sit qualis qualis mentita Deitas, proque Dijs Fluminū, Lucorū, Nemorū, Fontiū haberetur, Lil. Girald. *Cerd. Natal. Com. Fr. Geron. Roman. Republ. de el. Mundo, lib. 1. cap. 12.*

39 Si ergo Gentium placitum Regalibus Puellis hos Titulos concessit Honoris. Quare, & inter Nos eis non præscribenda Señoria; præci-40 puè: *Atento, que las Damas, y Meninas*, ex Aulo Politico munere Aulicæ filia, Proximæque Regis habetur. Ex quo fortasse ortum inter Gallos, vt Puellæ Regiæ dicantur: 41 *Fils de la Ren.* Quod Diuinis deductum exemplis patet, *Psal. 44.*

vbi

vbi Adolescentulæ Reginae sponsæ, & Filia, & Proximæ appellantur: Et filia Regum in Honore tuo. Et vers. 15. Et Proxima eius. Et in Cantic. quæ cap. 6. vers. 7. Adolescentulæ dicuntur: Et Adolescentularum non est numerus. Postea vers. 9. Titulo filiarum Honorantur: Viderunt eam filia, & Beatissimam prædicauerunt. Sicuti, & antea cap. 2. vers. 2. Sicut Liliam inter spinas, sic amica mea inter filias. Quæ verba in sensu nostro intellecta fuerunt à Gaspar. Sanch. in Cantic. cap. 2.

num. 3. Filia hoc loco intelliguntur Virgines Seionides, quæ cap. 6. dicuntur, Adolescentula, Chisler. super illa verba, dict. cap. 6. exposit. 1. num. 9. Nobilissima sunt Puella Regio adstantes Comitatu, Lorin. Psalm. 44. vers. 15. Proxima eius afferentur tibi. Campensis putat, Virgines, & Proximas, nimirum, Virgines, quæ cognatæ essent Reginae sponsæ. Alij Sodales interpretatur istas priores Ancillas. De quo vide Lorin. omnia congerentem, dict. Psalm. 44. vers. 10. relatum supra num. 8.

QUE EL ESTILO VSADO EN LAS PETICIONES que se dan en nuestro Consejo, y en los otros Consejos, y Chancillerias, y Tribunales, y el que se acostumbra de palabra, quando están en el Consejo, se guarde como hasta aqui, en todo lo que no fuere contrario à esta nuestra ley, excepto, que en lo alto se pueda poner: *Muy Poderoso Señor.*

SUMMARIUM.

- 1 Libelli alij supplicatiui, alij contentiosi.
- 2 Petition, quid sit?
- 3 Libellus Civilis dicitur demanda.
- 4 Criminalis, acusacion, y querella.
- 5 Libelli qualiter eduntur, coramque iudicibus?
- 6 Maiestas Regia residet penes indices representatiue.
- 7 Indicibus debetur reuerentia, & Honor.
- 8 Consuetudo in Honorabilibus seruanda.
- 9 Stilius absolutè seruandus, II.
- 10 Consuetudo curiæ seruanda.
- 12 Stili omisso, aut formula an inducat nullitatem?
- 13 Omissio impositionis signi Sanctæ Crucis, aut nominis Regis an inducat nullitatem.
- 14 Inscriptio de Muy Poderoso Señor, potest in libellis apponi.
- 15 Omissio huius inscriptionis an reddat libellum ineptum.

- 16 Formula Prætorum ob nimiam scrupulositatem ablata.
- 17 Libellus dum iura partis continet ex ommissione formulæ ineptus nõ redditur.
- 18 Omittens apponere formulam reuerentialem in libello puniendus.
- 19 Nomen Principis, aut iudicis apponendum ni libello accusatorio.
- 20 Et an illius ommissio reddat accusationem ineptam, 22. 23. & 24.
- 21 Accusatio qualiter edenda.
- 25 Mutatio iudicij post editionem libelli, an licita? quod non post litem contestatam, 26.
- 27 Mutatio libelli licita, usque ad sententiam, contrariam, 28. ratio, 29.
- 30 Mutatio iudicij de via ordinaria ad executiuam, an licita, 31. quod sic refusus expensis, 32. contrarium.
- 33 Ceuallus reijcitur.
- 34 Mutatio iudicij refusus expensis licita de via ordinaria ad ordinariam, non aliter, 35.
- 36 Capietus Latio, qualiter intelligendus circa variationem iudiciorum.

- 37 *Emendatio, vel mutatio libelli illicita in criminalibus, 38.*
- 39 *Actus substantiales iudicij voluntate partium non mutantur.*
- 40 *Utilitas publica adest in punitione delictorum.*
- 41 *Accusator post editam accusationem non habet Potestatem dimittendi, aut deferendi causam.*
- 42 *Iudex in criminalibus reuente accusatore potest procedere.*
- 43 *Etiam in crimine adulterij.*
- 44 *Maritus (ceteris exclusis) tantum potest agere de crimine adulterij.*
- 45 *Marito negligente non potest iudex ex officio prosequi causam adulterij, contrarium, 48.*
- 46 *Iudex in crimine adulterij non potest agere ex officio.*
- 47 *Accusatore omisso in causis, in quibus non potest iudex ex officio procedere, nec causam prosequi valebit.*
- 49 *Maritus requirendus est, vt adulterij accusationem prosequatur, & si omiserit eam intra terminos a lege prefixos, officio iudicis terminanda est.*

DE STILO SERVANDO IN INSCRIPTIONE LIBELLORUM: & an omisio reddat illum ineptum: an libelli mutatio, vel emendatio licita sit, tam in Ciuilibus, quam in criminalibus?

GLOSSA DEZIMASEPTIMA.

Notum est, & ex Iure Consultis; & Scriptoribus libellos dupliciter accipi. Nā vel supplicatiui sunt Principique exhibiti, vel contentiosi, in quibus actio editur scripto corā iudice, vt notauimus num. 5.

2 Omnes enim libelli editi in iudicio, vt ex nostra lege patet, genericè dicuntur apud Nos *petitiones deducto nomine fortasse, ex l. 1. C. de lit. contest. cap. dudum 55. vers. licet, de elect. Azeu. rub. n. 2. tit. 2. lib. 4. Recop. Pāc. var. lib. 1. c. 28. vers. qui vero, Matienç. Dialog. relat. par. 3. c. 43. n. 2. ex Blanc. & Marq. Canc. var. par. 3. c. 16. n. 24.*

3 In specie vero libellus, in quo prima actio proponitur in Ciuilibus appellatur *Demanda, tot. tit. 2. l. 3. tit. 10. p. 5. l. 1. & tit. 2. l. 10. tit. 17. lib. 4. Rec. Azeu. rub. dict. tit. 2. Matienç. d. cap. 43. n. 1. In criminalibus Acusaciō, t. 1. p. 7. 4. l. 10. tit. 17. dict. li. 4. Recop. l. libellor. & tot. tit. de accus. vbi DD. l. accusat. C. eod. Greg. Lop. l. 1. dict. tit. 1. Bosiotit. de accus. aut querella, Iul. Clar. lib. 5. §. fin. q. 10. vers. Scias autē, Farin. in prax. q. 12. n. 4. Ant. Gom. to. 3. c. 11. ex n. 1. vbi Ayll. ex Scac. Ceual. Paz, & alijs.*

5 Eduntur ergo corā Sūmis Magi-

stratibus, seu *Se pone demāda*, in Supremo Consilio Ciuilitè, vel criminalitè accusatio, vulgo *Acusaciō, ò Querella*, etiam in ipso Summo Consilio in Aula iudicum criminalium: vel corā Supremis Magistratibus Chācellariarū ciuilitè, aut criminalitè corā Magistratibus criminalibus, vulgo *Alcaldes del Crimen*, vel etiam editur actio, vel accusatio, coram ordinarijs iudicibus dictis apud Nos *Corregidores, Alcaldes mayores de los Adelantamientos, Alcaldes Ordinarios.*

6 In omni vero iudicio, seu iurisdictionis actu, adest Regia Maieestas, Supremaque Regis representatio, l. 1. ad leg. Iul. Maieft. l. si fam. de iur. omn. iud. vbi DD. Tyb. Dec. tra. crim. lib. 7. c. 2. n. 4. Farin. q. 112. n. 13. & 15. post Gigātem, Clarum, & alios cōf. 99. à n. 1. 7 & adducti *Glos. 8. n. 17.* ex qua debitus honor, & reuerētia, tam verbo, quam scripto, sed distinctè secundum muneris qualitātē, talitè, vt qui eminentiori prerogatiua decoratur, illustriori honorificentur obsequio.

8 Quarè cum certū sit, quod in reuerētialibus, & in honorabilibus multū deferatur consuetudini, ex illaque

inducantur, ac firmetur, rectè cautū est, ac iuridicè in l. nostra, quod in apponēda inscriptione in libellis id ob-
 9 seruetur, quod stilo receptū sit, ac tēpo-ū diuturno stabilimēto cōprobatū, l. de quib. l. sed ea, de legib. Panor. c. Ecclesia Sancta Maria, col. pen. de const. & ibi Fel. Aret. cap. quod de Cler. col. 3. de for. comp. Petr. Greg. de iud. caus. feud. q. 16. n. 2. cum nihil magis aduersetur bono communi, quā receptas cōsuetudines subuertere. Iudicialēque stilum, ac formam quantum conferat, passim notant DD. pro eoque standū etiā contra dispositionem iuris, l. si quādo, C. de iniur. cap. ex litteris, de const. Crau. de antiq. temp. par. 4. cap. 1. n. 36. Menoc. de pres. lib. 2. pres. 8. n. 13. Ant. Leoncel. decis. ferrar. 12. ex n. 7. Bald. cons. 353. n. 3. lib. 1. Grac. decis. 237. à n. 18. Valēz cons. 94. n. 40. & cōs. 182. n. 30. Ioseph. Cumia. in ritu magna Curia Vicar. Sicilia in Procem. n. 22. Carau. ritu 72. n. 9. & 79. à n. 12. Menoc. cōs. 287. n. 27. Cur. iur. cōs. 162. n. 2. Paris. cons. 27. n. 30. lib. 3. Afflict. decis. 79. Franc. dec. 238. n. 3. Thes. Procem. decis. Pedem. n. 32. Ferrer. ad Obseru. Cathal. p. 1. cap. 505. Curc. iun. cons. 162. n. 2. Capic. Lat. dec. 30. n. 19. dec. 74. n. 17. & dec. 96. n. 14. Mar. Giurb. dec. 68. n. 13. & 14. Alex. Lud. dec. 126. n. 2. latè Azeu. l. 2. t. 10. n. 11. li. 4. Ceuall. cōm. q. 737. ex n. 19. D. Petr. Nogu. alleg. 11. n. 26. Burg. de Paz Procem. l. Taur. n. 225. Pinel. l. 2. C. de rescind. vend. p. 2. c. 4. n. 2. Rico Collect. dec. p. 4. Coll. 794. & p. 5. col. 1838 & alij relati ab Aug. Barb. Collect. dict. oap. ex litteris, n. 7. de constit. Mastrill. decis. 134. n. 4. Ioan. Franc. prax. iud. consuet. 9. n. 1. Ioseph. Lud. decis. Lucens. 36. num. 9. & seqq.

10 Cū praxis, ac cōsuetudo Curia in iudicialibus pro lege seruetur, cap. ex litt. de const. l. Labeo, de stat. lib. Affl. dec. 135. n. 3. Carau. ritu 1. n. 23. Grac. discept. tom. 1. cap. 151. n. 15. Rouit. dec. 28. n. 4. & cons. 18. n. 4. Menoch. cons. 187. n. 4. Cap. Latr. selest. cōs. 83. n. 41. Burat. dec. 148. n. 6. & dec. 419. à n. 6.

11 quod taliter procedit, vt nullitatem continere decretum contra stilū prolatum firmēt, Guid. Pap. dec. 292. n. 2. Giur. dec. 68. n. 4. Carau. rit. 1. n. 1. Vant. de nullit. n. 68. fol. 283. sicuti cōtra legē, cū stilus pro lege habeatur, Carol. Rot. florileg. praet. concl. concl. 4. n. 28. Grac. li. 1. discept. cap. 191. n. 15. Ioan. Mar. Nouar. super Pragm. Neap. tit. de offic. iud. Prag. 7. col. 5. per tot. Camil. Borrel. in sum. dec. tit. 14. de cōsuet. n. 104. latè Aug. Barb. Collect. add. cap. ex litter. de const. n. 6. & 7. & ex Ludou. Rodolph. in ca. 1. n. 4. de sent. & re iud. latè Stephan. à Nathen. instit. vulner. par. 2. tit. 9. cap. 1. per totum.

12 Quod axioma aniam præbuit Scriptoribus, vt quærerēt, an si omiffa sit in Scriptura, aut rescripto formula, aut solemnitas apponi solita de stilo, instrumentum, aut actus factus omiffa formula nullus sit. Quod exē-
 13 plificant Scribentes in omiffione appositionis signi Sanctæ Crucis, aut nominis Principis. De quo Abb. Panor. in Procem. decret. verbo Gregorius, n. 1. & cap. 1. vbi Fel. de fide instr. Bart. Iaf. & Scribētes in rub. de nou. oper. nūciat. Bald. de nou. C. facien. n. 1. Couar. var. c. 20. à n. 1. Masc. de prob. li. 1. q. 6. Scac. de iudic. lib. 2. cap. 11. ex n. 1176. Ioan. Harpr. Epigraph. Epit. inst. n. 12. Parej. de inst. edit. tit. 1. ref. 3. §. 2. n. 61. & 66. Mant. dec. 189. n. 2. Petr. Greg. lib. 46. Syntag. ca. 3. n. 9. Panc. var. li. 1. c. 22. Graf. de except. except. 19. n. 8. & 9. Cauale. de tut. & curat. sect. 3. n. 22. Theod. Hoep. de iure infig. c. 2. n. 107. & 120. Et cum in eo varius sit assensus Iuris Communis, attentata resolutione, ac recepta Prouinciarum praxi, vt obviam iret huic varietati opinionum, constituit Rex noster in hac lege, vt in opponenda inscriptione id seruaretur, quod cōsuetudine receptum fuisset secundum dispositionem, l. de quibus, & l. sed ea, de legib. latè Azeued. l. 2. tit. 10. lib. 4. Recopil.

14 Præmissis ergo, ac concessis, vt in inscriptione, aut initio libelli ædi-

æditi apud Summos, ac Supremos Iudices valeat apponi: *Muy Poderoso Señor*, Paz in *prax. par. 1. tom. 1. temp. 4. num. 51.* Et legitimè, cū ex illa clausula demonstratur reuerentia, ac Honor debitus Maieftati, Abb. Panorm. in *Procem. decretal. verb. Gregor. n. 1.*

15 Haud extra ré erit agere an si libellus æditus sit non seruato stilo apponendi hanc reuerentialé formulá, sic ineptus cēseri debeat, vt actor cadat à causa, vel ope exceptionis huius vallari possit reus ad cōtendendū secundum, *l. 1. de edendo, & Glos. in l. 1. C. de formul. sublat.*

In quo distinguendū est, aut loquimur in Ciuilibus, aut in Criminalibus. In Ciuilibus, cū nimia omnino cēseretur scrupulosa Prætoriarum formularum obseruatiã, de quo in *l. 1. de adend. taliter, vt iustum videretur, quod à iudicijs amouerentur, dict. l. 1. C. de form. sublat.* vbi Doctor Barb. *l. si debitori, num. 14. de iud. constituto, vt intentio actoris per libellum, non expectata Prætoris formula ederetur, Auth. offeratur, C. de lit. cōt est. Vultei de iudic. lib. 2. cap. 4. à nu. 33. Barb. dict. num. 14. August. Barbof. dict. l. 1. C. de formul. sublat. & in dict. Auth. aufertur.*

17 Ex quo apud Nos in *l. 9. seqq. tit. 2. par. 3. l. 1. tit. 2. lib. 4. Recop.* vbi Azeued. Paz in *prax. par. 1. tom. 1. temp. 4. Matienç. Dialog. relator. 3. par. cap. 43. Canc. dict. 3. par. c. 16. ex n. 18. Vultei. de iudic. dict. lib. 2. ca. 4. Vacun. à Vacun. declar. iur. lib. 6. declar. 88. Petr. Greg. lib. 43. Syntagm. cap. 2. n. 9. Couar. Regul. poss. s. par. 2. §. 6. n. 4. Valasc. de iur. emphit. quest. 6. nu. 9. seruatum est vt quomodocumque libellus (seu *demanda*) conceptus sit, & de iure actoris pateat, ineptus cēseri non valeat, & si formulæ non respicientes substantialia iudici omisæ sint, cum Iudices veritate inspecta, præcipuè Supremi procedere debeant.*

18 Ideò dicendum quod huius formulæ omisio nullum poterit reo

cōferre ius, nec per viã actionis, nec exceptionis, & si omittens ob nō seruatiã reuerentialem formam debitã Maieftati, puniri debeat officio Iudicis, ex *l. si familia, de iurisd. omn. iudic.*

19 Aut loquimur in criminalibus. In his enim ex *l. liberorū, de accusat.* ad hoc vt sciatur an Iudex competēs sit, ille antequè accusatio apponitur, vt ibi Gothofred. necesse est vt in libello nomen apponatur, quod etiam in *l. 14. tit. 1. par. 3. statuitur in qua Gregor. Lop. verbo La fazze.*

20 Ex quo cū receptum sit apud Nos, vt diximus *num. 14.* quod in Supremis Tribunalibus in libello apponatur: *Muy Poderoso Señor.* Videbatur, quod huius inscriptionis omisio illegitimum redderet libellum, ad hoc vt reus ab instantia absoluat, tã ex eo quod contra stilum formatus sit, quam ex quo est omisã qualitas designatiua fori, aut Magistratus, à quibus causa est discutienda. De quo & an Iudicis mentio, seu Principis necessaria in accusatione sit, in *dict. l. Liberorum, Bart. Salicet. & Scriptores, Paz in praxi, tom. 1. §. 5. par. cap. 3. §. 6. à nu. 15. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quest. 12. num. 7. Scac. de iudic. cap. 51. nu. 23. ex Marant. & Scap. Guac. de defens. reor. defension. 3. cap. 3. à nu.*

21 Et vt in hoc dubio procedamus attētis iuris principijs, recurrēdum est ad *Glos. in l. in causis, C. de accusat.* vbi formula accusationis adfertur ab Acurfio, ex qua in ipsa lege Salic. *nu. 3.* deducit de forma libelli accusatorij esse, vt nomē Principis apponatur taliter, vt illa formula omisã ineptus cēseatur, quã mentē probare videtur, *Scac. d. cap. 51. d. n. 23.*

22 Hanc quæstionem haud reliquit intactã, Greg. Lop. *dict. l. 14. verbo La fazze, tit. 1. par. 7.* qui contra Salicetum, cum Bart. in *l. Liberorū, à n. 1.* tenet huius formulæ omisionem nō facere libellum ineptū, ad hoc vt illius causa absolui debeat accusatus.

23 Sed in hoc tãtorum virorum

dissensu prænотandum est, quod Iure communi attēto cuiuscumque clausulæ cōtentæ in *dict. l. Liberatorum, dict. l. 14.* omisio ineptū reddebat libellū accusatorium. Vsu verò hæc Iuris regula antiquata fuit. Ideò si libellus delicti qualitatem, substantialem ad criminis cognitionem contineat, nõ vitiatur, nec absoluetur reus, vt ex Angelo, & Salic. Iul. Clar. *dict. lib. 5. §. fin. quest. 12. num. 7.*

24 Quare si illa formula, ac inscriptio de *Muy Poderoso Señor*, omissa sit, libellus ineptus nõ reddetur, sicuti neque ex eo quod nomē Principis omissum, vt Greg. Lop. *dict. l. 14. verbo La faze*, Guac. *de defens. reor. defens. 3. cap. 3. num. 13.* Paz in *Prax. tom. 1. par. 5. cap. 3. §. 6. num. 15. & seqq.*

25 Supradictis prænотatis, cognitioque omisionē formulæ ineptionem non conferre libello Ciuili, vel criminali. Quærendum est, an post illius æditionē iudicialē locus maneat aëtori, vt illū mutet? quam quæstionē agunt Scribentes in *l. edita, C. de aded.* in Ciuilibus, in criminalibus verò in *l. si in delictis, §. si detracta, de noxalib.*

26 In Ciuilibus enim conclusio est recepta post contestatam litem ad mutationem libelli locum non dari, scilicet vt incepta lite in via ordinaria ad viam executiuam trāsitus fiat, seu absolutè, vt actio iā incepta mutetur, nā oblatio libelli, post antiquarum repulsas, introducta, sic immutabile iudicium constituit, vt repugnāte reo id licere aëtori nõ possit.

27 Petrus Gilkenius in *dict. l. edita, C. de aded.* duos Doctores in eo assensus fuisse notat, dicentes mutationem, & emendationē libelli fieri, vsque ad sentētiā posse: aliorum 28 vsque ad contestationem litis tantū, pro quo in illa lege adducit Bald. Paul. de Castr. Dec. Alex. Alciat. Alber. & Fulgos. Rot. Bonon. *decis. 107. n. 31.* Ripol. *variar. cap. vlt. ex n. 438.* Assatim enim patet ex Alciat. *int. p. enyia*, verbo 178. §. actionis, de verbor.

signif. & lib. 4. disp. cap. vlt. quem sequitur Barb. in *l. si debitori 21. de iud. n. 3.* Afflict. *decis. 44.* Crauet. Tiraq. adducti ab Aug. Barbof. in *dict. l. edita, num. 5. qui ex num. 7.* Donel. Camil. Borrei. & Mascard. adducit.

29 Post litem enim contestatā, cum iam cōmune factum sit iudiciū, quæsitumque adsit parti ius, absque reciproco consensu difficilinus admitenda est mutatio, vt omnes ipsi tradunt, & disputat Ceuall. *cōmun. quest. 815. per tot.* Couar. *pract. cap. 20. n. 7.* Caualc. *tom. 1. decis. 1.* Roman. *cōf. 33. in fin.* Alex. *conf. 112. nu. 12.* Federic. Scot. *lib. 6. tom. 1. resp. 18. n. 18.* Costa *de in integr. dist. 85.* Tusc. *litt. A. concl. 395. n. 16.* Cagnol. *dict. l. edita, n. 139.* C. de *adedo*, Turret. *conf. 46. n. 4. vol. 1.* Bologn. *conf. 28. n. 8.* Mar. Giurb. *decis. 108. n. 2.* Hermos. *l. 56. glos. 7. n. 37. tit. 5. par. 5.* Petr. Gilken. *dict. l. edita, n. 23. & n. 36.* Rot. Bonon. *decis. 107. n. 31.* Ioseph. Ludou. *decis. Penes 65. n. 20.* Ripold. *dict. cap. vlt. n. 438.* Argel. *de legitim. contradict. quest. 3. n. 48.*

30 Sed maior difficultas in eo viget, an incipiēs iudicium in via ordinaria virtute instrumenti, possit virtute eiusdem agere via executiua, vel licite apponatur exceptio litis pendētis, taliter quod via executiua suspendatur, & via ordinaria tantū agēdum sit? Varius quidē est in hac re assensus; nam Paz in *praxi, 4. par. tom. 1. 31. cap. 2.* Solis *de cōsib. lib. 2. c. 1. n. 34.* ex Rebuf. *1. tom. const. ad ll. Gallio. de litter. oblig. glos. 3. n. 3.* asserūt refusus expensis licitam esse iudicij mutationē ex glos. Bart. Bald. Patavin. Angel. Fulg. Aretin. Salic. Roman. Purpur. Alciat. Alex. Corn. Ias. Done. in *dict. l. edita*, Petr. Gilken. *n. 13. & seqq.* sequitur Ceuall. *cōmun. quest. 815. ex n. 22. vsque ad fin.* Hermos. duplicem refert opinionem, *l. 65. glos. 11. n. 157. tit. 5. par. 5.* quos sequuntur Coler. *de proces. executiu. par. 1. cap. 8. nu. 47.* Gail. *lib. 1. pract. obseru. 60. num. 4.* Capic. Latr. *decis. 220. num. 20.*

32. Contrariam sententiam, scilicet transfusioni iudicij locum non esse, dum via ordinaria actum est ad iustitiam tantum consequutionem, nec virtute instrumenti quarentigij executio petita fuit, defendit late Burgos de Paz, pluribus adductis, *conf. 39. num. 7.* Gutierr. *lib. 3. præd. quest. 39. ex num. 3. & 5.* Azeved. *l. i. tit. 21. lib. 4. ex num. 142. præcipue num. 153. & 155.* Parlad. *rer. quotid. cap. fin. 5. par. 5. l. 1. num. 20.* Valenc. *conf. 49. nu. 15.* Aluar. Valasc. *conf. 58. num. 8. & 9.* & quos adducit Herinos. *dict. glos. 1. num. 56.* Rodrig. *de execut. cap. 2. nu. 2.* Graf. *de exception. in prælud. num. 53.* Coler. *de proces. execut. cap. 5. num. 35. cum seqq.* Marefcot. *variar. lib. 1. cap. 38. num. 4.* Camil. Gyps. *Add. ad Rot. Bonon. decis. 107. vers. Aut vero,* Gonçal. *ad Reg. Chancel. glos. 6. num. 196.* Scac. *de iudic. cap. 70. num. 9.* Giurb. *decis. 17. num. 11. & decis. 280. num. 15.* Paz *de tenut. cap. 22. num. 5.* Lara *compend. vitæ homin. cap. 27. num. 19.* Add. Molin. *in not. num. 16.* Nouar. *de dat. in solut. sect. 2. quest. 9. num. 6. & 7.* de quo post hæc scripta late Salgad. *in Laberint. creditor. par. 1. cap. 17. per tot.* Qui omnes, præcipue Parlador. hanc conclusionem absolutè defendunt.

33. Et quavis Geuall. *dict. quest. 815. ex num. 22.* mutationi iudicij locum esse asserat, dum modo mutans soluat sumptus primæ litis, aut instatiæ secundum Barthol. *in dict. l. edita, C. de edend. num. 31.* Alex. *num. 21.* Iasson, *num. 37.* Dec. *num. 94.* Capic. Lat. *decis. 120. late Add. Molin. dict. n. 16.*

34. Illius reiecta sententia distinguendum venit. Aut in via ordinaria iudicium est inceptum, & hoc casu deducitis, seu solutis expensis ad similem viam ordinariam redire posse tenendum constat, cui calculum adhibuere album, Barth. Iasson, Dec. & 55 Sesse, *decis. 257. à num. 15.* Aut in via ordinaria iudicium inchoatur, & reus in executiuâ, seu sumariam transire vult. Hoc autem irritum facere

conatum fatendum est, quidquid contrarium asserat. Geuall. etiam si expensas soluere paratus sit, ac offerat, quia à via semel ab eo electa reuocare gradum, nõ valet, præsertim, cum post litem contestatam iudicium comune, & reo, & actori effectum sit, & fauorabilius sit reo agere via ordinaria: ideoque ni reus annuat, ab incepto iudicio recedere minimè potest, in iacturam cõsortis. Quam sententiam, Decio reiecto, comprobat Aluar. Valasc. *consult. 88. num. 8. & 9.* Marant. *in prax. art. 3. nu. 31.* Grammat. *conf. 91. num. 19.* Menoch. *de adipiscend. rem. 5. num. 57.* alios adducens Gracian. *discept. cap. 118. ex num. 49. & sequentib.* Lancel. *de attent. 2. par. cap. 4. limit. 30. num. 9.* traddito Graf. & alias decisiones Gonçal. *Reg. 8. Cancellar. glos. num. 192.* Scac. *de iudic. lib. 1. cap. 62. num. ult. & cap. 76. num. 9.* Marefcot. *variar. lib. 1. cap. 38. num. 4.* Censio *de censib. par. 2. cap. 2. quest. 5. art. 6. num. 28.* Cancer. *variar. lib. 1. cap. 17. num. 34. & lib. 2. cap. 3. nu. 91.* cum alijs plurimis adductis Salgad. *de Reg. protect. 3. par. cap. 4. num. 60. & 4. par. cap. 7. num. 172.* Perez de Lara, *Compend. vitæ homin. cap. 27. num. 18. & sequentib.* D. Ioseph Vela, *dissert. 23. ex num. 69. qui num. 74. pro qua opinione decisum testatur, quod defendit Mastrill. decis. 157. per tot.*

36. Et quamuis Capic. Latr. *decis. 120. ex num. 20. cum sequentib.* hanc discutiat opinionem, irresolutiue locutus fuit, cum *num. 30.* arbitrio iudicis conferat cognitionem ad mutationem iudicij.

Et si Doctoris autoritas perpendenda sit attenda allegatione, nostrâ resolutionem sequi nõ dubius feror. Nam Donellus ab eo in arenam exhibitus in *l. edita, C. de edendo, num. 17.* post litem contestatam negat mutationem libelli, aut iudicij, nec posse actorem mutare actionem defendit, præcipue cognitio, quod antea *n. 14.* tenet mutationem actionis fieri non

posse, si ex ea damnatum reo inferatur, cum ex ipso dictamine naturæ nemo possit alterius deteriore facere conditionem, quod propungunt Ossuald. ad Donell. lib. 23. cap. 5. Menoch. de arbitrar. cap. 176. Gilken. in dict. l. edita, num. 41. sequitur Capic. Latr. dict. decis. & dict. num. 30. Sed cum via ordinaria favorabilis sit reo, ut notat ex Authent. qui semel, C. quomodo, & quando iud. D. Ioseph Vela dict. dissert. 23. num. 70. eo renuente mutationem impediendam esse iudicij, ac actionis censemus.

37 His in causis Ciuilibus prælibatis, in criminalibus, ut diximus ex l. in delictis, §. si detracta, de noxalib. dicendum esset editionem libelli accusatorij mutationem, aut emendationem licitam non esse, erit tamen permittum qualitatem delicti addere, & si orta sit ante quærelam, seu accusationem, ut Bart. dict. §. si detract. ex l. denuntiasse, §. quid tamen, num. 5. ad l. Iul. de adult. Add. in dict. §. detracta, Bald. l. edita, lect. 1. num. 45. C. de adend. Anton. Gom. var. tom. 3. cap. 11. num. 8. & cap. 1. num. 27. cum sequentibus. vbi Ayllon, Petr. Cauat. resol. crim. cas. 17. num. 11. Zeuall. quæst. 815. num. 16. Scac de iudic. cap. fin. n. 8. Guacin. de defens. reor. defens. 2. cap. 5. Baiard. ad clar. quæst. 12. num. 11.

Quod sic procedit, ut quamuis in Ciuilibus mutatio libelli, detractioque permittitur ab aliquibus, ut latè 38 diximus supra num. 27. 30. & 33. adhuc à nemine dictum est in criminalibus, Gail. lib. 1. obs. 74. num. 8. & 9. Scac de iudic. cap. 51. num. 40. & cap. fin. num. 8. Guacin. dict. cap. 5. num. 2.

39 Et quamuis Andr. Gail. dict. obs. num. 9. illi innittitur principio, quod actus substantiales iudicij, voluntate partium non mutantur, glos. in cap. de causis, verbo Consonu, de offic. delegat. Alex. l. edita, ex num. 9. Cod. de adend.

40 Adhuc alia superior ratio ad denegandam detractioem in libello

criminali deducitur ex Iuris principijs, ratione publicæ vtilitatis vigētis in punitione delictorum, l. ita conueneratus, §. estimatio ad l. Aquilia, l. Siar, §. fin. de fideiussor. l. Bona fides deposit. l. Si opus 14. C. de pœn. Cauat. resol. crim. cas. 294. num. 71.

41 Quare Bald. in l. Quid ergo, §. pœna grauior. num. 14. de his qui notant. infam. tenet eleganter, quod post accusationem impositam accusator nō habet Potestatem mutandi, aut dimittendi causam, cum in criminalibus ex vi iustitiæ vindicatiuæ, ad iudicis officium pertineat illud exequi absque partis instantia, attenda tantum qualitate delicti, Bart. in ipso §. pœna grauior. Cauat. dict. cas. 173. n. 70.

42 Ex quo ortum in causis criminalibus ad vindictam publicam iudex etiam renuente accusatore impartire officium debet ad punitionem criminis, prouenit, ut etiam si accusator expressè pacto, vel tacitè omiserit causæ prosecutionem, vel requisitus prosequatur causam, responderit, nolle, ex l. Qui cetum, §. fin. ad l. Iul. de vi public. l. 2. & ibi Glos. C. de abolition. glos. in l. transigere, de transaction. l. 17. tit. 1. par. 7. iudex intra dies à lege præfixos poterit ex officio illam agere, Appgel. dict. l. transigere, nu. 7. Anton. Gom. var. tom. 3. cap. 1. num. 36. notab. 1. & num. 37. ad fin. Guacin. de defension. reor. def. 3. cap. 11. num. 9. Baiard. ad clar. quæst. 10. num. 5.

43 Quod sic procedit, ut adhuc etiam in crimine adulterij, si maritus accusationem dereliquerit officio Iudicis prosequendam, notant Iuris-Consulti in l. si constante, vers. derelicta, ad l. Iul. de adulter. de quo l. Quamuis, la 2. C. ad leg. Iul. de adulter. l. 2. tit. 17. quæst. 7. Anton. Gom. l. 80 Taur. n. 49. Baiard. dict. quæst. 10. num. 5. ex Afflict. & Grammat. decis. 31. Guacin. dict. cap. 11. num. 9.

44 Sed aduersus hanc resolutionem facere videtur, quod cum cautum sit iure nostro, ut ad adulterij accu-

fationem maritus tatum admittatur
ceteris absolute exclusis, etiamque
officio Iudicis, l. 3. tit. 7. lib. 4. For. vbi
late Montalu. Gregor. Lop. l. 2. ver-
bo *Tam negligente*, tit. 17. par. 7. Villa-
dieg. l. 12. num. 1. tit. 4. lib. 3. For. Iuz. g.
Anton. Gom. l. 80. Taur. nu. 49. Aze-
ued. l. 1. num. 6. l. 2. num. 1. tit. 20. lib. 8.
Recopil. Bernard. Diaz in pract. vbi
Salced. litt. O. cap. 85. num. 6. Sanch. de
matrimon. lib. 10. disp. 8. num. 32. Farinac.
quest. 141. num. 36. Petr. Caua. l.
resol. crimin. cas. 114. Vermigliol. conf.
55. num. 3. Domin. D. Christ. Crespi,
Obseru. 4. ex num. 178. dicendum vide-
45 batur, quod accusatio a marito
edita, si negligens fuerit in prosecu-
tione, suspendenda est, nec officio Iu-
dicis prosequenda, nec ad alterius
partis instantiam, etiam si fuerint de
admissis ad accusandum in hoc cri-
mine in dict. l. quamuis, C. de adulter. §.
l. 2. dict. tit. 17. par. 2.

46 Primò ex eo, quod cum in
causa adulterij ex officio iudex age-
re non possit, ex dict. l. 3. tit. 7. lib. 4.
For. Villad. dict. l. 13. num. 1. ex Ful-
gos. late Petr. Ceuall. dict. casu 114.
num. 12. §. 13. Vermigliol. dict. conf.
55. num. 4. & hæc prohibitio impe-
diat æditionem accusationis, tam ad
partis instantiam, quam ex officio,
tit. 17. par. 3. Cobb. in 4. par. 2. cap. 8.
§. 11. Boer. decis. 272. Cifuentes, l. 8.
Taur. quest. 3. Papon. lib. 24. Arrest. tit.
2. art. 5. Barbo. l. 2. par. 1. num. 112.
solut. matrim. Farinac. quest. 141. n. 36.
Petr. Caua. dict. cas. 114. Vermigl.
dict. conf. 55. nu. 4. Farinac. dict. quest.
141. a num. 36. etiam negligente ma-
rito, dict. l. 2. pariter dicendum, nec
accusationem a marito æditam pro-
sequi posse, nec officio Iudicis, nec ad
alterius instantiam, Gregor. Lopez,
dict. l. 2. verbo *Tam negligente*, Villa-
dieg. dict. l. 13. num. 3. vers. relinqui-
tur.

47 Secundo ex doctrina Clari,
lib. 5. §. fin. quest. 10. num. 2. dicentis,
quod si præclusa est via Iudici ad

procedendū ex officio, tunc nec cau-
sam prosequi, nec quidquam agere
poterit, & si ab accusatore omissa, aut
derelicta sit.

48 Sed etsi hæc sic se habeant,
& quæ notat Caua. dict. cas. 114. n. 3.
adhuc si ædita sit, ac proposita accu-
satio, ac quærela a marito, iaque ma-
trimonium foedatum, quod euitandi
causa extraneis, & Fisco ablatum est
ius quærelandi in causa adulterij,
dict. l. quamuis la 2. C. ad leg. Iul. de adul-
ter. dict. l. 3. tit. 7. lib. 4. For. cum accu-
satione viri notorium factum sit cri-
men, & si maritus ab accusatione de-
fistat, vel latitet, Iudicis officio pro-
sequenda est, vt late comprobatur l. 2.
§. 1. ad leg. Iul. de adulter. l. Abolitionem,
l. sine metu, C. eod. Baiard. ad Clar. §.
adulterium, num. 7. 14. §. 20. Carrer.
in pract. tract. de homicid. excusat. 9. nu.
37. fol. mibi 198. Bernard. Diaz, in
practic. cap. 85. num. 6. Farinac. dict.
quest. 141. num. 38. §. 39. Crespi, Ob-
seru. ad decis. Valenç. obseru. 4. ex num.
151.

49 Sed ne intactum relinqua-
mus notandum est quod ad hoc vt
causa a marito derelicta prosequatur,
necesse est si præsens sit vt requi-
ratur an prosequi velit, vel non ex
l. si maritus, §. si negauerit ad leg. Iul. de
adulter. Et si tacuerit prosequenda
est officio Iudicis accusatio, & ter-
minanda, ne indefensa mulier in rea-
tu permaneat, Guacin. de defens. 3. cap.
11. num. 2. Videndus Dom. Crespi in
loc. infra.

Si verò latitet, & absens sit per pro-
clamationem ei designantur dies ad
agendum, quibus tractatis causa etiã
ex officio prosequetur, l. qui crimen,
l. si ea, C. qui accusar. non poss. l. 2. Cod. ad
Turpilian. l. 17. tit. 1. par. 7. vbi late
Gregor. Lopez. De quo late Dom.
Christophor. Crespi, obseruat. in de-
cis. obseru. 4. ex num. 145. cum sequentib.
§. ex num. 183.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**umulatio iudicij petitorij, & possessorij an admittatur?
- 2 Quid dicendum ex Bartulorum?
- 3 Cumulatio, seu conuincio petitorij, & possessorij Iuris, ex quibus regulis cognoscenda, ut admittatur vel aenegetur.
- 4 Lite capta viuente possessore maioratus de illius successione, eo mortuo mutari valet, & agi ex noua causa in alio iudicio.
- 5 Mutationi iudicij an locus sit?
- 6 Lite pendente in petitorio apud Iudices Chancellariarum per remissionem Supremi Consilij, si possessor, cui tenuta delata fuit decedat an causa debeat terminari in petitorio, 7. Vel prosequi valeat, si ab alio fuerit interpositum iudicium tenuta morte possessoris.
- 8 Petitorio pendente, de possessorio agendum non est.
- 9 Lis agitari non valet coram duobus iudicibus super petitorio, & possessorio, 12. ratione repugnantie.
- 10 Possessorium, & petitorium iudicium non valent conuincari, si possessoriam habet ad mixtam causam proprietatis, 13. Vel repugnat natura iudicij, quod qualiter intelligendum, num. 50.
- 11 Iudicium tenuta ad mixtam habet proprietatis causam, & quomodo intelligendum, num. 19. & 51.
- 14 Possessorium iudicium tenuta & proprietatis simul concurrere posse certum, 15. cum iure prohibitum non sit, 20. & 31. 32. & 42.
- 16 Iudicium tenuta ad actualem possessionem, 24.
- 17 Naturalis, & Civilis possessio virtute, l. 45. Tauri, transit in verum successorem.
- 18 Iudices Chancellariarum in iudicio petitorio veros successores maioratus declarant.
- 21 Possessorio Maioratus impendente esse non potest.
- 22 Et transit in successorem etiam quoad

- qualitatem habitualem.
- 23 Litis pendente non impedit translationem possessionis.
 - 25 Possessor maioratus virtute sententia lata in iudicio tenuta potest esse, quod verus possessor non sit.
 - 26 Attamen, usque ad sententiam in petitorio latam possessor est.
 - 27 Possessor dum tantum de possessione agit, nihil interest an iuste, an iniuste possideat.
 - 28 Iudicium Tenuta, ut legitime introductum sit sufficit, quo de mortui possessione constat.
 - 29 Tenuta potest conferri in iudicio petitorio non habenti ius in petitorio.
 - 30 Possessio feudi non denegatur filie possessoris, & si agnatorum ius certum sit in proprietate.
 - 33 Iudicia possessoria, & petitoria simul concurrere non valent, si in idem tendunt, 47. Vel possessorium primo intentatum est.
 - 34 Secus si ratione personarum diuersa sint, & 35. Vel temporis, 36. Vel de iure incorporali agitur, 37. & 48.
 - 38 Vel si denuo possessio quesita sit ex noua causa.
 - 40 Suspendio iudiciorum voluntaria partibus est, non necessaria.
 - 43 Cap. Pastoralis, de causa possess. & propr. refertur.
 - 44 Clemen. 1. de caus. possess. & propriet. adducitur.
 - 45 Cap. cum super, de caus. possess. declaratur ex Iasson.
 - 46 Litigantes in iudicio Tenuta omnes sunt actores, & rei simul.
 - 52 L. incerti, Cod. de interd. l. Nulli, Cod. de iudic. declarantur.
 - 53 Decisio Supremi Senatus refertur statuens in causa comitatus de Cisuentis, ut simul concurrere possint iudicium petitorium, & possessorium Tenuta, absque alterius suspensione.

SI DELATA TENUTA A SUPREMO SENATU pendente proprietatis Iudicio, decedat Tenutæ possessor; an possit denuo causa in nouo iudicio Tenutæ agitari, vel tantum prosequi proprietatis.

GLOSSA DEZIMA OCTAVA.

OMnis enim Iuris Interpretes illam sanè, vt difficilem quæstionem discutunt, an cumlatio, seu conuincio petitorij Iuris, & possessorij admittatur? in quo discoloris fuisse sententias Ioan. Azon. Martini, glos. & Bella Pertic. notant Scriptores. In qua ardua materia nodus difficultatis dissoluitur ab ipsis, non Alexandrino gladio, sed ingenij acumine, ex ipsiusque Iuris penetralibus, quod necessarium censuit Vacun. à Vacun. lib. 2. declarat. declarat. 42. num. 1. ex l. naturaliter 12. §. nihil commune, de acquir. posses.

2 In qua Doctores discordia, Bart. omnium antesignanus distinctè se habet docens, quod, vel agitur rei vindicatione petitorio proposito iudicio, vel cõditione, actione, ex testamento, vel virtute iudicij, aut actionis directè ad rem vindicadam, & reus, vel ipse actor suspenso petitorio iudicio, possessorium intentare velit; tunc vt cumulentur iudicia, vel simul de his agnoscat, absque vnus suspensione, notandæ sunt regulæ sequentes. An Iure Canonico inspecto procedatur, vel Iure Ciuili: an sit conclusum in causa: an electione illa remedia tollantur, vel contraria sint: an ex iudicio petitorio, & possessorio idem, & vnum consequatur, vel non: an tendant iudicia ad vnum effectum: an sententia in possessorio lata pariat exceptionè in petitorio; vel si petitorio incepto res vindicada

ad rei vindicantem perueniat ex nouo Iure: an ordo iudiciarius subvertitur, vel si ex diuersis possessionibus agitur? Hæ sunt regulæ admittentes, aut prohibentes iurium, & iudiciorum conuincionem, vt ex dict. §. nihil commune, deducunt Bartul. Iaf. Alex. Ripa, Cuman. Fab. Acoromb. Bologn. Claud. Marmut. & Harmanct. Dettus. Anton. Rub. Abbas, & Scribentes in cap. Pastoralis, de caus. posses. & prop. Fachin. lib. 8. contr. cap. 6. Garc. de Nobil. glos. 11. August. Barbof. dist. cap. Pastoralis, de caus. posses. & propriet. Brun. à Sole, quæst. legal. quæst. 49. Vacun. à Vacun. lib. 2. declarat. iur. declarat. 44. Berengar. Ferdinand. lucubrat. add. l. naturaliter, §. nihil commune. Et ibidem Ioan. Corraf. Petr. Gilken. in l. adita, num. 157. vsque ad 164. C. de adendo, & num. 172. Hartman. Vultei, de iud. lib. 1. cap. 2. ex num. 43. cum sequentib.

Ex supradictis principijs, intraque circumscribitur materia, l. naturaliter, §. nihil commune, de acquir. posses. 4 decidenda est nostra quæstio. Molin. in annotat. num. 16. vers. Vterius, etiam quærit, an viuente possessore maioratus incepto petitorio ab aliquo, vt declaretur eiusdem maioratus successor virtute, leg. diffamari, C. de ingen. & manumis. poterit, mortuo possessore, omisso petitorio, ipse, iudicio agere possessorio ad adipiscendam Tenutam, & quamvis reiecta doctrina, dist. §. nihil commune, dicat hoc casu transitum concedi de peti-

torio ad possessorium, quia agitur de noua possessione quaerita morte possessoris maioratus, quae non erat deducta, nec in rerum natura, tempore, quo iudicium inceptum fuit, Paz, de Tenuta, cap. 22.

5 Hæc non est quaestio in presenti à nobis explicanda, nec quæ ex Lancellot. Parlador. Gutt. Auend. Greg. Lop. Giurb. Sesse, Paz, Ganc. & Lara annotat additionator, Molin. dict. num. 16. latè quaerens, vt apud ipsas patet, an vna via ad agendum incepta, ad aliam transitus admittatur, veluti de executiua ad ordinariam, vel contra? De quo diximus, Gloss. 17.

Erit enim si delata actuali possessione per sententiam diffiniendam iudicium possessorium Tenutæ, remissaquæ causa ad iudices Regios, decedat pendente iudicio proprietatis, ille, cui delata fuit possessio in iudicio Tenutæ, an alius possit per mortem possessoris huius actualis possessionis, agere ad iudicium Tenutæ, vel an sic causa possessionis obforta fuit per remissionem ad Regios iudices, perquæ litis pendentiam iudicij petitorij vt locus non sit nouo iudicio possessorio.

7 Vel an iudicium possessorium Tenutæ per mortem possessoris de nouo incipi debeat, & terminari suspensio proprietatis vsque ad huius declarationem secundum dispositionem. L. cum fundum, §. final, de vi, & vi armata, cap. pastoralis, de caus. possess. & propriet.

Quæ quaestio nec tacta fuit à Molina, nec ab vlllo Scriptorum, sed ex visceribus materiæ, dict. §. nihil commune, decidenda est.

In quo dicendum quod si lis agitur in iudicio proprietatis de iure maioratus, si actualis possessor decedat petitorio incepto, nec tantum voluntate litigantium, sed remissione supremorum iudicum, amplius in iudicio possessorio agendum non est de succes-

sione illius. Primo ex dispositione, l. incerti, Cod. de interd. vbi latè Gloss. notat de possessione agi non posse, proposito petitorio, secundum doctrinam Acon. asserentis nullum possessorium posse cum petitorio cumulari, vt in dict. §. nihil commune, notant Bart. Iass. Alex. Cuman. & gloss. in dict. l. incerti, verb. quaestionem, Fab. à Carabon. dict. naturaliter, §. nihil commune, num. 99. de acquir. possess. Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 521. Anton. Thes. decis. 15. num. 1. Paul. Christ. decis. Belg. 138. ex num. 1. vol. 4. immo suspensionem vnus necessariam esse, cap. Pastoralis de caus. possess. Ludou. decis. 307. num. 19. Cephal. conf. 30. n. 1. Marc. Anton. Eugen. conf. 4. num. 20. lib. 1. Valenç. conf. 70. num. 55. Fachin. lib. 8. contra. cap. 6. Brun. à Sol, quaest. legal. quaest. 49. num. 4. Burat. decis. 686. num. 2.

9 Secundo ex l. nulli, Cod. de iudic. vbi prohibitum est apud duos iudices agere, coram vno de possessione, alio de proprietate, ideò possessorium, aut petitorium necessario suspendendum ne detur combinatio diuersorum iurium, Brun. à Sol dict. quaest. 4. num. 7. ex pluribus I. C. responsis, Petr. Gilken. in l. edita, num. 167. & 168. Cod. de edend. Argel. de legitim. contradic. quaest. 5. num. 79.

10 Tertio ex eo quod quamuis DD. in dict. §. nihil commune, dicant posse iudicia possessoria, & petitoria conuinari, procedit casu, quo iudicium possessorium non habet ad mixtam causam proprietatis, vt Bart. in dict. §. num. 2. & Alex. num. 74. Rip. num. 155. Fab. à Corombon. num. 131. Claud. Marmer, num. 160. Garc. de nobilit. gloss. 11. num. 38. Ioan. Corrafc. dict. §. nihil commune num. 2.

11 Et cum iudicium Tenutæ illam qualitatem sustineat, vt inconcusè per nostros fatetur, Molin. de primog. lib. 3. cap. 13. num. 9. & diximus ad l. 4. cap. 24. tit. 14. lib. 3. num. 62. pendente iudicio proprietatis, apud Re-

Regios Iudices, agendum non est de possessione maioratus illius, etiam si actualis possessor decedat, cum aduersetur naturæ huius iudicij, vt de rei vindicatione, & possessione retinenda simul agatur Doctores in *dict.* §. *nihil commune*, *glos. 1. in dict. l. nulli, C. de iudic.*

12 Quarto; quia secundum doctrinam Petr. Bellapert. & Paul. de Castr. traditam à Ias. in *dict.* §. *nihil commune*, concursus iudicij possessorij virtute, l. 45. *Tauri*, & proprietatis exhiberi simul nõ possunt, quia in illis repugnancia inuenitur, & contrarietas possessionis & iuris. Quo casu impeditur horum iurium cumulatio, seu conuinatio, cum necessariũ sit, vt 13 contrarietas inueniatur iuris, & possessionis, cum fateri possidere, & non possidere à collitigantibus requiratur, quod repugnat naturæ iudicij petitorij, & possessorij tetinenda, vt Bart. Ias. Rip. & Alex. *dict.* §. *nihil commune*, Abbas, *cap. Pastoralis, num. 5. de caus. posses. & propriet.* Crauet. *conf. 845. num. 2. Tusc. litt. P. conclus. 450. num. 5. & 8. Socin. reg. 13. Cuiac lib. 7. obseru. cap. 28. Fachin lib. 6. contr. cap. 6. Garc. de Nobilit. glos. 11. num. 5. vers. Sed tantum*, Ioan. Corraf. *dict.* §. *nihil commune*, num. 2. & lect. 3. num. 9. Petr. Gilken. in l. edita, n. 153. C. de edendo, ex Beroi. Fu glos. & Menoch. Rota Bonon. *decis. 14. num. 83.*

14 Nihilominus tamen, dicendum est illa duo iudicia proprietatis coram Iudicibus Chancellariarum, 15 & possessionis ad Tenutam maioratus coram Supremis Iudicibus mortuo actuali possessore concurrere simulque agitari posse. Primo ex eo, quod nulla ratio ex qua conuinatio iudiciorum prohibetur, in his Iudicibus inuenitur teste Bart. doctrina in *dict.* §. *nihil commune*, nam verum est attenda natura iudicij possessorij, de quo in Supremo iudicio agitur ad actuale tantum possessionem maioratus, ex l. 45. *Tauri*. & l. 9. & 10. tit. 7.

16 lib. 5. quod actualis possessio potius detentio, quam possessio dici poterit secundum Aretin. & alios in *dict.* §. *nihil commune*, Claud. Marmer. num. 130. & cum naturalis possessio, & Ciuilis, virtute l. 45. *Tauri*, transf. 17 lata in verum successorem sit, & huius translationis declaratio pertinet ad Regias Chancellarias, Paz de Tenuta, *cap. 1. num. 61.* vbi plene agitur de illo iure verè proprietatis, & processione, vt Paz, subdit. num. 62. firmans hæc Iura Tenutæ, & proprietatis nihil commune habere ad cumulationem, incongruè conuinatio ad illam detentionem possessionis despicietur, vt Marmer. *dict.* §. *nihil commune*.

19 Nam etsi Molina, cæterique supra adducti tueantur Iudicium Tenutæ ad mixtam habere proprietatis causam, intelligendum est quoad cognitionem, & litis progressum, non vero quoad commixtionem iudiciorum, & Iurium, vt notat Paz *dict.* *cap. 1. num. 62.*

20 Quapropter si pendente Iudicio proprietatis possessor Tenutæ decedat, seruandaque sit dispositio, l. 45. *Tauri*, transferentis ipso iure in sequentem possessionem Ciuilem, & naturalem maioratus, absque dubio posse agitari duplex illud iudicium absque alterius suspensione, scilicet, vt coram Iudicibus Supremis ad declarationem illius Iuris possessorij Tenutæ in possessore procedatur, & eodem tempore coram Iudicibus Chancellariæ ad declarationem veri successoris in Iudicio petitorio, cum repugnancia non inueniatur; imò sententia declaratoria Tenutæ collatæ defuncto, de cuius possessione agitur, denotet possessionem iustam, siue iniustam penes illum possessore, vsque ad declarationem iudicij petitorij commorari, & cum ad recuperationem admittatur concursus petitorij, & possessorij, vt Doctores omnes in *dict.* §. *nihil commune*, pariter,

ter, & in hoc casu ad collationem actualis possessionis per constitutionem, l. 9. & 1. tit. 7. lib. 5. sine obice litis pendentia.

21 Hoc deducitur ex ipsa natura dispositionis legis 45 *Tauri*; nam ea attendenda, & l. 8. tit. 7. lib. 5. verum est possessionem maioratus mortuo possessore impendenti non esse, nec existere posse, nec per momentum, Paz de *Tenuta*, cap. 10. num. 3. Molin. lib. 5. cap. 12. num. 20. Gracian. *discept.* cap. 113. num. 19. Christophor. de Paz ad l. 251. *stili*, num. 25. taliter, ut hæc translatio possessionis ansam præbuerit, Bald. & Tiraquel. teste Molin. *dict.* cap. 12. num. 22. ad dicendum eandem, ipsamque possessionem possessoris in sequentem trāsire per dispositionem legis vi translatiua virtutis, Christophor. de Paz, l. 251. *stili*, num. 26.

Quod sic operari dixit Molin. & cum illo Stephan. Gracian. *disceptat.* cap. 113. num. 9. ut possessionem ipsam penes possessorem maioratus existentem, in sequentem transeat quoad qualitatem habitualem, & ut pro possessore illius Iuris possessorij à possessore maioratus ceseatur, l. cum *milles*, ex quib. *caus. maior.* Castill. cap. 91. *contr.* num. 50. tom. 5. Molin. *de iust. & iur. disp.* 636. num. 5.

23 Taliter ut ipse D. Ioan del Castillo *dict.* cap. 91. num. 50. dicat, nec litis pendentiam, nec aliam rem inhibere translationem possessionis, sed ipsam à possessore habitam transfundi in sequentem.

24 Quo perpenso, cum secundum constitutionem, leg. 45. *Tauri*, virtute dispositionis maioratus, declaratum sit actualem possessionem translata in expetentem possessionem illius, eique virtute, ac ministerio sententia Regalis, ac Supremi Consilij actualement, ac naturalem Tenutam collatam, si possessor huius actualis possessionis decedat, in dubium est agi posse ad adipiscendam

possessionem huius Iuris, ac successionis possessa ab illo actuali possessore Tenuta.

25 Nec etiam oberit quod fortasse possessor actualis possessionis verus successor non sit, possessioque illius existat iniusta, ab eoque remoueat iudicio petitorio declarante alium esse verum successorem.

26 Quia iste vsque ad declarationem legitimus possessor est, attendita possessione, siue iusta, siue iniusta vltimi possessoris, iustamque habet possidendi causam per decretum Iudicis, & cum de sola possessione agatur, nihil interest quoad idiuste quis, an iniuste possideat, l. 3. §. *ex contrario*, de *acquir. posses.* Roland. *cons.* 8. num. 26. & 29. vol. 4. ex Laderch. *cons.* 94. num. 4. Menoch. *decis. Bononiens.* 30. num. 12. Cyriac. *controu. Forens. controu.* 27. *trouers.* 10. num. 6. Præcipue attento, quod ad agendum virtute, leg. 45. *Tauri*, tantum possessio defuncti requiratur ad introductionem huius Iudicij Tenuta, licet euenire possit ut iste possideat iniuste, & apud eum naturalis possessio tantum sit, penes alium Ciuilis, & naturalis, ut in *dict.* §. *ex contrario*, notant Bart. Alex. & Doctores.

Quod præcipue locum sibi vindicat, attento quod in materia, ac successione maioratus esse poterit, ut vnus verus Dominus illius sit, alius vero tantum obtineat ius ad adipiscendam actualement Tenutam maioratus attendita proximitate possessoris, ut quotidie est in propatulo, & notauit Capic. Latr. *variar. consultat.* tom. 2. *cons.* 86. num. 41. exemplificato 30 in successione filia possessoris feudi, nam etsi in petitorio Iudicio agnatorum ius certum sit, possessio non sic denegatur filia, ut exclusa dicatur ab ea. Doctores, adducti per Menoch. *de adipiscend. remed.* 4. num. 379. Rosent *de feud. cap.* 7. *conclus.* 49. *ubi addit. litt. B. & C.*

31 Quam quod in Iudicio Tenuta de-

delatæ morte possessoris tatum agamus ad possessionem naturalem iustam, siue in iustam attento possessionis iure delato per sententiam Iudicum Supremorum defuncti possessore, iudicio nouo Tenutæ, locum esse non dubito, nec obesse, quod iudiciu proprietatis, & possessionis concurrere minimè valeant vt in principio notamus.

32 Quia illa communis Regula limitatur dum in vno iudicio de possessione Ciuili, ac Dominio, vt in rei vindicatione, & in alio de naturali possessione tantum agitur, nam tunc cum ad diuersa agatur, dubio non subest agitari vno tempore posse iudicia, Bart. in dict. §. nihil commune, num. 24. & 25. & Alex. num. 46. per tot & num. 72. Ias. ibidem, num. 98. & 143. Ioan. Corraf. eleganter ibidem, num. 2. & in 2. lect. num. 26. Menoch. conf. 2. num. 195 & de adipiscend. poss. Rom. 2. num. 108. Paul. de Castr. conf. 29. vol. 2. Neuizan. conf. 80. num. 38. Surd. conf. 273. num. 33. Fachin. l. 3. §. qui ad nundinas, de acquir. posses. notat lib. 8. cōtrou. cap. 6. Petr. Gilken. in l. edita, num. 263. & 269. C. de edendo, & num. 325. Rot. Bononien. decis. 14. n. 110.

33 Ob idque in l. ordinarij, & l. incerti, supra adductis iudicium proprietatis, & possessionis diuersè non discutitur, quia non in diuersum; sed in idem tendunt, vt notauit Alex. in dict. §. nihilominus, num. 47. Petr. Gilken. dict. l. edita, num. 271. Cod. de edendo.

34 Fulcitur hæc nostra sententia etiam ex distinctione iudicij, qualitatèque litigantium, diem autem functo possessore maioratus iudiciu proprietatis litigati patet, cum Reale fit, nec morte extinguatur; quod diuersum in iudicio possessorio inuenitur, cum dirigatur ad Tenutam actualem; neque bona maneant in vacuo; tum pro vitandis iurgijs, l. 9. & 10. tit. 9. lib. 5. Recopil. Tum, vt subtiliter exemplificauit Ias. num. 89. be-

nè concurrunt, dict. num. 47. Alex. cum neque origine paghent iudicia, nec sententia pariat exceptionem, Garc. de Nobilit. Glor. 11. num. 11. vers. Inde, quo casu conuinari possunt.

35 Quod procedit ex mente Bart. in dict. §. nihil commune, col. 4. quem Alex. sequitur num. 88. scilicet, quod licet virtute possessionis ipsius translata legis ministerio de possessore ad successorem, quoad habitualement qualitatem iudicium Tenutæ proponatur, tamen quoad substantiam, & effectum non est ipsa possessio, sed alia ex diuersitate personæ, & circumstantia iudicij, ex his etiam diuersa censerit debeant iudicia, ad conuinationem, Ias. num. 142. ex Roman. in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 14. Surd. conf. 273. num. 31 Sic ex Tiraquel. Menoch. & alijs Petr. Gilken. in dict. l. edita, num. 329. C. de edendo, cum teste Ripa num. 42. ex Bart. ab vno litigante iudicia hæc ex ipso iure, actione, ac iudicij qualitate agere tantum prohibitum fit.

36 Pensato etiam tempore non repugnat cumulatio horum iudiciorum, nam cum diuersis temporibus illa proponantur, benè excipiuntur Ias. dict. §. nihil commune, num. 98. vers. non omitto.

37 Ac etiam attenda incorporalitate actionis, & successione maioratus; nam cum de iure incorporali, aut de incorporalibus agitur, concursus iudiciorum non impeditur, Ripa post Bart. Ias. & Alex. dict. §. nihil commune, num. 150. Bald. conf. 16. vol. 3. Paul. de Castr. conf. 110. vol. 2. Thusc. litt. P. concl. 450. num. 1. & 9. Petr. Gilken. dict. l. edita, num. 302.

38 Adest etiam pro hoc assensu recepta scribentium mens dicetium, quod si post inceptam iudicium petitorium, possessio denuo adquisita est, tunc poterunt concurrere petitorium, & possessorium iudicium, vt Bart. Ias. & Alex. num. 46. Ripa num. 153. cum non agatur causa ipsius

O pos

possessionis, de qua in iudicio proprietatis agebatur, sed diuersè, Ripa *dict.* §. *nihil commune*, nu. 153. Fab. Acorombon. num. 102. 130. & 147. Claud. Mamer. num. 166. ex Lanfr. Oria, & alijs, Menoch *de adipiscend. rem.* 4. num. 543. & clarius ex multis Doctoribus, num. 546. Abbas *in dict. cap. Pastoralis*, num. 17. *de caus. posses. & propr.* Paul. de Castr. *conf.* 110. vol. 2. Socin. *regul.* 15. Thusc. *dict. litter. P. conclus.* 450. num. 4. Garc. *de Nobilit.* pluribus adductis Doctoribus, *Glof.* 11. num. 9. *vers. Ideo*, Ioan. Corras. *dict.* §. *nihil commune*, nu. 4. Et cum mortuo possessore maioratus, & si tantum possideat actualem Tenutam illius, transferatur denuo possessio illa ab eo obtenta qualis qualis fit in sequentem, poterit agi de possessione apud diuersos Iudices, ex *l. 1. §. hoc interdictum, uti possidet, l. 1. C. de alien. iud. mut. caus.* Alexand. *dict.* §. *nihil commune*, num. 53. Ripa num. 166. Acorombon. *ibidem*, num. 99. & 109. quæ fuit opinio Azon. & antiquorum.

39 Nec dicendum est in hoc casu recedendum esse per inductionem iudicij possessorij à iudicio proprietatis, cum in eo casu conuinari non possent hæc duo iudicia Fab. Acoromb. *dict.* §. *nihil commune*, num. 101. Nam cum ad diuersa tendant, causa diuersarum personarum, & diuersorum Iurium, ac possessionum concurrere sine alterius impedimento possunt, Cujac. *lib. 7. Obseru. cap. 8.*

40 Præcipuè attento Ioan. Corras. *ad dict.* §. *nihil commune*, *lect.* 3. num. 9. notante quod suspensio petitorij iudicij ex possessorij propositione voluntaria partis est, non necessaria ex legis prouidentia, cum nulla in iure sit dispositio prohibens cumulationem horum iurium, & si hæc opinio sit à Bartul. *in l. certi, C. de interd.* tradita, & reiecta, tunc est doctrina Corras. pro affirmatiua resolutione, dicentis nullam

esse in iure dispositionem prohibentem horum iurium conuinationem. Ideo licitum erit prosequi hæc duo iudicia simul: vnum ad declarationem veræ successione, tam in proprietate, quam in possessione. Aliud ad actualem apprehensionem possessionis, Abbas *in dict. cap. Pastoralis*, num. 17.

41 Secundum hunc intellectum procedit dispositio, *cap. Pastoralis, de caus. posses. & propriet.* nam ibi cumulari iudicia possunt, sed suspenditur proprietatis iudicium, vsquequo de possessione agnoscatur. Sed ex eo est quod in illo textu erant contraria iudicia, electioneque tollerantur: quo casu generalis Regula est ex Bart. Ias. Ripa, & Acorombon. *dict.* §. *nihil commune*, non posse cumulari, quia electione vnius alter extinguitur, vt Bartul. *dict.* §. *nihil commune*, Com. 1. quem Scriptores sequuntur.

42 At secus se habet in casu nostro, cum iudicium Tenutæ, & proprietatis non contrariantur, nec tollantur electione, imo vt diximus concurrere, & conuinari, attendente illorum natura, possint, cum ex diuerso iure, possessione, personaque agatur, nec vnum ab alio tollatur electione, contrarietate, nec iuris ordine, ex quibus denegatur conuinatio, Fab. Acoromb. *dict.* §. *nihil commune*, num. 146. Garc. *de Nobilit. Glof.* 11.

Nec repugnat simultaneo tempore proprietatis iudicium, & possessionis concurrere, ac de vtroque discuti; nam cum secundum Constitutionem, *l. 9. tit. 7. lib. 5.* in iudicio Tenutæ, vterque actor sit, ac reus, amboque coniectentur possessores, vt ex *l. si de eo, §. hoc interdictum uti possit, Paz de Tenut. cap. 24. num. 1.* onique probandi incumbat equaliter litigatoribus, conuinatio, & concursus iudiciorum hoc in casu non despicitur, Bart. *dict.* §. *nihil com-*

mane, Comb. 2. num. 21. etiam sine suspensione vt Affleclæ Bart. notant Iaf. & Alexand. Acoromb. ibidem, num. 133. Claud. Marmer. num. 158. Et ita ad casum nostrum ex Butr. tenuit Menoch. de adipiscend. remun. 4. num. 544. vers. Quod tamen, ex quamplurimis Doctoribus, Pet. Gilken. in dict. l. edita, num. 178. Cod. de edendo, Andres Gail. lib. 1. Observat. 63. n. 2.

Et licet Fabr. Acoromb. num. 134. detractet Bart. doctrinam tamquam absouam ordini, ac rationi iuris, dum asserit remedia possessoria concurrere cum proprietate nequire. Id ex mente Doctorum procedit, quando primo possessorium est propositum, & coram ipso iudice petitorium proponitur, tunc enim electione petitorij renunciatum videtur possessorio. At quando primo petitorium, posteaque possessorium exhibetur, & quod magis est apud diuersos iudices, à diuersisque personis ex iure diuerso, secus dicendum, vt Doctores obseruant ex cap. Pastoralis, de caus. posses. & dict. l. cum fundum, §. fin. de vi, & vi armat. Iaf. Aretin. & cæteri adducti à Fabr. dict. §. num. III.

40 Ideo Fabr. Acoromb. aiebat monstruosum esse iudicium possessorium naturæ summaræ, quod valet expediri cito ad conferendam actualem Tenutam bonorum maioratus, & sine altiori indagine requisita ad iudicium proprietatis, suspendi, seu denegari, ex quo de proprietate, coram alio iudice agitur, vt notat num. 134. Ioan. Corraf. in dict. §. nihil commune, iect. 2. num. 19.

Debilius obstant, quæ in principio notamus, scilicet conuinari iudicium possessionis, & proprietatis non posse, cum iudicium possessionis sapit proprietatis naturam. Nam Doctores in dict. §. nihil commune, id procedere notant, quando sententia lata in iudicio possessorio parit exceptionem in iudicio petitorio, Cu-

jac. Garc. Fachin. Thusc. adducti supra vide Petr. Gilken. in l. edita, num. 157. C. de edendo, vel cum ea norma agitur, vt iudicium, tam de proprietate, quam possessione sententia in causa possessionis lata, finiatur, vt in casu, l. 1. C. de aqua quotid. & aestiu. & notat Gilken. in dict. l. edita, num. 185.

Sed iudicium Tenutæ, licet ad mixtam imbibat proprietatis naturam, vt diximus ex Molina, tantum se habet, quoad cognitionem exceptionum, ordinisque iudicialis, ac Iurium, ex quibus terminanda est delatio, successio uè maioratus: quoad cætera uero iudicium, uerè possessorium est, ideoque illius proprietatis, & naturæ inhærens, quoad impedimentum conuinationem illius, & iudicium proprietatis nihil est defendendum.

Nec fortius impugnant dict. l. incerti, & l. nulli, quia vt Doctores in dict. §. nihil commune, ex illis notant, influunt, dum contraria sunt iudicia possessoria, & petitoria, vel electione tolluntur, vel in se continent repugnantiam, Cuman. Alexand. Iaff. cæterique scribentes Garc. & Fachin. in dict. locis, respondent ad Doctores.

Et pro hac opinione, scilicet, vt locus sit iudicio Tenutæ per mortem possessoris, & si apud alios Iudices agitur de proprietate iudicio petitorio, fuit decisum à Supremo Senatu in causa Status de Cifuentes, post iterum, atque iterum rimatos actus, quod seruandum ob testor, tum ob doctrinæ fulcimenta, tum, quod magis est, ob tanti Senatus authoritatem.

S V M M A R I V M.

- 1 **I**udicium inceptum in vita possessoris de successione maioratus, eo mortuo, an mutari possit, virtute, l. 45. Taur.
- 2 Quod sic ex Molin. & praxi Supremi Consilij, num. 3.
- 4 Molina nosler, & Molina Theologus qualiter scripsere circa mutationem iudicij incepti viuentis possessore, & in quibus intelligendi, 5.
- 6 Mutatio iudicij renuente colligante permessa non est.
- 7 Hæres per additionem ad iudicem amittit ius accipiendi possessionem hereditatis auctoritate propria.
- 8 Causa terminanda ubi capta est.
- 9 Iudicium Tenute agitari valet mutatio iudicij, & si lis capta sit coram alijs iudicibus.
- 10 Iudicium Tenute captum legitime absorbet cetera iudicia.
- 11 Sententia lata de successione maioratus viuentis possessore non facit rem iudicatam in iudicio Tenute. De quo referuntur decisio. Supremi Senatus, 12. quo defenditur, 59.
- 13 Res iudicata suscitari non debet.
- 14 Sententia cum possessore, aut prætenore maioratus lata an noceat successoribus: quod sic pro re cõmuni fertur, 15. & quare, 16. quomodo intelligendum ex Molina, 17.
- 18 Sententia lata super validitate maioratus, aut qualitate bonorum præiudicat omnibus.
- 19 Sententia lata de qualitate succedentium præiudicat ius habentibus a litigatore, sicutati sunt, 20. & 21.
- 22 Sententia lata super qualitate successoris personatis censetur, ob id non præiudicat successoribus.
- 23 Actiones non transeunt iure sanguinis.
- 24 Successor maioratus non succedit possessori iure hereditario, sed proprio iure, 36. & 41.
- 25 D. loã dei Castillo, refertur circa questionem illam an sententia lata cum possessore præiudicat successoribus.
- 26 Arias Pinel. refertur circa idem.
- 27 L. 1. §. denunciari, de ventr. insp. ponderatur.
- 28 L. Si Patroni, §. fin. ad Trebell. & 32.
- 29 L. ex contractu, de re iudic.
- 30 L. si seruus plurium, §. de leg. 1. l. si suspectus, C. de inoffic. testam.
- 31 L. si superatus, de pign. & hypot. refertur.
- 33 Iura loquentia, circa præiudicium obueniens successoribus ex sententia lata cum possessore, loquuntur, dum actiones in successores transeunt iure hereditario.
- 34 Sententia lata cum possessore maioratus non præiudicat successoribus remoto, & non nato, 40. & 42. nec cum possessore fundi, 39. & 43.
- 35 L. Claudius felix. Qui potiores in pignor. habeantur, refertur.
- 36 Res iudicata, ut præiudicet necesse est ut adsit identitas rei personæ, & causæ.
- 37 Sententia cum cohæredes delata non obest.
- 43 Rosentalis verba referuntur.
- 44 Responsio ad Doctores dicentes sententiam cum possessore latam præiudicare successoribus.
- 45 Ad Bartholum, Angelum, & Paul. de Castr.
- 46 Ad Raphael, Iasson, Alex. Rip.
- 47 Andreae Iernia refertur.
- 48 Res iudicata non facit ius contra successores sanguinis.
- 49 Sententia contra Regem lata obstat Regi hæredi.
- 50 Sententia lata contra habentes primas defensionis partes, obstat sequentibus hæredibus ex Orosch. 51.
- 52 Quod qualiter intelligendum notatur.
- 53 Successor iure sanguinis non representat antecessores in maioratibus.
- 54 Testator, & hæres vnã efficiunt personam.
- 55 Possessor maioratus, & successor non faciunt vnã personã, & quare, 56.
- 57 Sententia, seu possessore maioratus lata an obstat successoribus difficultis questio est.
- 58 Ideo arbitrio iudicis remittenda.

IVDICIA PROPRIETATIS, AVT POSSESSIONIS incepta apud ordinarios Iudices, vel Supremos Chancelliarum, an mutari possint proposito iudicio Tenutæ in Supremo Consilio virtute,

l.45. Tauri.

GLOSSA DEZIMANONA.

1 EX supradictis *Glof.* antecedenti incidimus in quaestionem adductam à Molina in *annotat. de primogen. lib. 3. cap. 13. num. 31.* vbi quaeritur, an incepto iudicio, seu pendente lite in vita possessoria super declaratione successione, mutari possit, agique, eo omisso, aut reiecto post mortem possessoris, in Regio Consilio, virtute, *l.45. Tauri.*

2 Qui enim, *num. 16.* inconcussè fatetur, hanc mutationem permissam, ac receptam fuisse, agitarique in Consilio Supremo litem morte possessoris, mutato libello, & si apud Iudices ordinarios, vel Supremos Chancelliarum lis sit de successione post mortem successoris incepta, virtute dispositionis, *l. diffamari, C. de ingen. & manumif.*

3 In qua opinione cum Suprema praxi firmata, sit immorandum non est, sed notandum quod Molina, *dict. 4 nu. 31.* scripsit diuersè, quam Molina Theologus *de iustit. & iur. disput. 638. num. 8.* Paz de Tenut. *cap. 22.* Nam noster Molina egit, an, non solum minori, vi restitutionis, sed maiori, licitus sit recursus ad iudicium Tenutæ virtute, *l.45. Tauri*, casu quo viuento possessore maioratus actum est inter duos de iure succedendi ex vi, *l. diffamari, C. de ingen. & manumif.* Et hoc ommissa prima lite: in quo et si explosis iuris principijs cogitandum relinquat, attamen verior opinio, & praxis induxit, quod remedium Tenutæ

intentari valeat. Non enim hoc casu agitur, nec actio editur vi illius iuris deducti ex dispositione, *dict. l. diffamari*, sed possessionis per mortem possessoris maioratus translatae ex legis ministerio: & cum hæc actio noua sit, nouumque ius per mortem possessoris maioratus conciliet, credimus non esse dicendam mutationem iudicij, sed editionem orti iuris translati, quibus adsentit Molina, *n. 16.*

5 Molina vero Theologus, *dict. disp. 638. num. 8.* & Paz de Tenuta, *dict. cap. 22. num. 8.* Scripsere vltimentem Molinæ, asserentes etiam capto iudicio in vita possessoris, vel post mortem illius, super possessione maioratus coram inferioribus Iudicibus, & si ordinarijs, de possessione ipsius licere litigatoribus mutare iudicium, agereque virtute, *l.45. Tauri, ac l. 9. tit. 7. lib. 5.* in Supremo Consilio. Hoc enim, & si acerbum mihi, ac contrarium iuris dispositioni, ac placito ipsius Molinæ videatur, cui assentit Additionator, dum inquit dari regressum de petitorio ad possessorium, quoties possessorium caput ex noua causa competere; si vero ex noua causa, veluti in casu Molinæ Theolog. & Paz ius non competat, denegari regressum fatendum est, cum iam remedium, *dict. l.45. Tauri*, seu iudicium ex ea germinatum renuntiatione exceptum videatur; quæ renuntiatione per conuentionem coram alijs iudicibus, quam Supremis, sufficiens erit iudicanda, taliter, vt mutatione

iudicij renuente litigante admittenda non veniat ex his, quæ latè scriptimus *Glof. 17. ex num. 25.*

7 Et quamuis hæc cōclusio probata sit in *l. edita, C. de edendo*, adhuc ultra ea, quæ ibi adduximus, dicendum videbatur, quod in iudicio, *l. fin. C. de edicto, D. Adrian.* summario quidem, ac ad Tenutam adipiscendam, seu possessionem bonorum hæreditariorum obseruat Philip. Dec. in *dict. l. C. cons. 460. num. 7.* quod si hæredi competeret ius adipiscendi possessionem hæreditatis autoritate propria, iudicè verò adierit, per additionem, seu implorationem iudicis, amittit ius competens ex ministerio legis, aut iuris dispositione, *l. si quis rem, ac recept. arbitr. Bald. l. 2. nu. 19. de seruit. C. aqua, Mantic. de contract. lib. 22. C. 23. num. 13. Surd. decis. 92. num. 74. Argel. de legitimis contradict. quest. 3. num. 47. Menoch. de adipiscend. remed. 4. ex nu. 422. C. 423. Achil. Person. de adipiscend. possess. nu. 296. C. num. 325. Mangil. de euction. quest. 15. num. 23. Nouar. in prax. dat. in solut. par. 2. quest. 62. num. 4. C. 5. Camil. Borrel. in summ. decis. tit. 44. de citat. 443. Franc. Baron. tract. de citat. quest. 16. num. 306.*

8 Taliter, vt Aluar. Valasc. *consult. 88. num. 8. C. 9.* expungat electa via ordinaria ad adipiscendam possessionem rei hæreditariæ, censeri amissum ius recuperandi per aliam, cum causa eo iudicio, in quo cepta sit debeat terminari, *Glof. fin. in l. proinde, §. notandum, ad leg. Aquil.*

9 Nihilominus post habita Aluar. Valasc. resolutione seruanda est doctrina Paz *dict. cap. 22.* & Molin. *dict. disp. 6. 8. num. 8.* non tam ex iuris dispositione, quam ex autoritate Supremi Consilij, cuius resolutioni standum fatemur. Et ideo tenendum, quod & si electa sit via agendi coram inferioribus iudicibus, adhuc intra sex menses à lege cōstitutos licitum est mutato iudicio edere, accessioque

ad iudicium Tenutæ in Supremo Consilio, & ita iudicatum fuit in causa quadam D. D. Ioan de Chaves, & Mendoça Supremi Consilij, Cameræque Senatoris, & in alia cuiusdam maioratus Ciuitatis Conchenfis, & in mense Maij ann. 1644. iudicatum vidimus huic remedio locum esse, etiamsi coram iudice ordinario de successione maioratus iudicium sit inchoatum, & sententia ab eo lata.

10 Sed quod animaduersionem vellicat est, hoc iudicium Tenutæ sic fauorabile censeri, vt absorbeat cæterorum iudiciorum causam, Molin. *lib. 3. de Primogen. cap. 14. num. 16.* nam eo ipso quod intra sex menses à lege cōstitutos pars coram Supremis Senatoribus compararet, ad illius additionem, & progressum, non obstabit exceptio litis pendentia.

11 Et quod magis est etiam in illo despicitur exceptio rei iudicatæ obtentæ virtute, *l. diffamari, C. de ingen. C. manumif.*

12 Et ita fuit à Supremo Consilio iudicatū in causa Maioratus de Vlloa, quæ inter equites incolas Vllæ de Caceres, acta, apud Granatensem Conuentū de incompatibilitate maioratus inter Fratres scilicet D. Bernardinum de Guzman, & D. Didacum de Vlloa, qui iure proprio, & filiorum, quos procreatos habebat, egit, & succubuit lata sententia à iudicibus Chancelleriæ pro dicto D. Bernardino, eum, mortua matre successorem declarantibus. Qua diem functa apud Supremum Consilium denuo actum fuit, iudicio possessorio, *l. 45. Tauri*, cepto à D. Francisco de Vlloa filio D. Didaci, qui apud Chancelleriam succubuerat, & licet à Patruo exceptio rei iudicatæ obtentæ in Granatensi Conuentu, iustque ei competens per sententiam fuit oppositum, nihilominus aduersus re iudicatam fuit declarata successio, ac Tenutæ iudicium latum pro dicto D. Francisco de Vlloa.

13 Sanè à iuris dispositionibus abhorrere videbatur sententia, cum res iudicata amplius suscitari non debeat, *l. singulis, de except. rei iudic. l. terminato 3. C. de fruct. & litium expens. cap. 1 de litis contestat. lib. 6.*

14 Quæstio certè satis cōtrouersa apud nostrates est, an sententia, cū possessore, aut prætenfore maioratus lata noccat successoribus: circa quod hinc inde varius digladiatur Doctōrum assensus: nam si sententia fertur pro re communi, tunc magis prædico, 15 quam personæ adscripta censetur, ob idque omnibus nocere, Molin *lib. 4. cap. 8.* Mier. *de maiorat. par. 4. cap. 14.* Oldrald. *cons. 94. num. 22.* Alueric. *in l. donationibus, col. 4. nu. 4. C. de donat. inter virum, & vxor.* Boer. *decis. 255. num. 12.* Honded. *cons. 28. num. 34. lib. 1.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 53. num. 48. & num. 50.* Iacob. de Sanct. Georg. *de feud. verb. & dicti vassall. num. 33.* Curt. iun. *cons. 23. num. 8. lib. 1.* Alciat. *cons. 492. na. 53.* Marz. *de fideicom. quæst. 72.* Beroio *cons. 102. nu. 46. lib. 2.* Ofatch. *decis. Pedem. 157.* Suar. *alleg. 27. num. 3.* Anton. Gomez *l. 40. Tauri, num. 73.* Couarr. *præctico. cap. 13. nu. 6.* Menchac. *de succes. creat. lib. 1. §. 6. nu. 28.* Pinel *in l. 1. C. de bon. matern. 3. par. num. 48. & 49.* Menes. *in l. vnum. ex familia, §. si de falsâ. 14.* Simanc. *de Primog. lib. 4. cap. 23. adducti à Molin. dict. lib. 4. cap. 8. num. 3. per tot. vbi, & alios etiam inuenies, Addit. ad Molin. dict. cap. 8. num. 3. adducit Stephan. Gracian. disceptat. cap. 287. ex num. 9. & cap. 456. ex num. 85.* Cancer. *tom. 2. variar. cap. 16. num. 98.* Burg. de Paz *cons. 14. num. 69.* Hercul. Marefc. *variar. lib. 1. cap. 86. num. 56.* Surd. *cons. 149. nu. 28. & 41.* Cauale. *decis. 2. num. 46.* Peguer. *decis. 121.* Mohedan. *decis. 217.* Riccio *Collected. 8. 7.* Ludouif. *decis. 286. num. 9.* Giurb. *decis. 1. num. 15.* Mastrill. *decis. 172. & decis. 114. num. 24.* Parlador. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 5. §. 9. nu. 22.* Paz de Tenuta, *cap. 43. num. 1. &*

seqq. pluribus adductis Fufar. de substitut. quæst. 622. ex num. 1. Cenall. comment. quæst. 637. Scip. Rvuit, decis. num. 38. Viric. Ann. allegat. 47. num. 4. Hector, Capic. Latr. Selectar. consult. lib. 1. cons. 23. num. 49. & ex Mazar. & Molin. lib. 2. cons. 85. num. 29. de qua quæst. Petr. Greg. de iudic. cans. feud. quæst. 44. & ad eum Mastrill. DD. referēs pro hac sententia, Pereir. decis. Portug 26. num. 11. & decis. 63. num. 1. Camil. de medic. cons. 129. per totum, & cons. 16 num. 13. 14. & 15. Scac. de re iudic. Glos. 14. quæst. 12. nu. 93. & seqq. Capic. Latr. dict. tom. 1. cons. 52. ex nu. 1. August. Barbof. cap. cum super 17. ex num. 12. de sentent. & re iudic. Hodier. ad Surd. decis. 257. num. 14. 15. & 16. Post hæc scripta Excellentissimus Dom. Christophor. Crespi, obseruat. 22. ex num. 201.

16 Hæc conclusio ab his sanè Doctōribus stabilita, eo innittitur, quod lis acta est cum eo, qui primas habet defensionis partes, & cui principaliter interest: ideo præiudicat omnibus successoribus, Peregrin. *de fideicom. art. 13. num. 46. & sequentib.* Doctores adducit Castill. *lib. 5. controu. cap. 157.* Post omnes Doctores Ioan Baptist. de la Rea *decis. Granatens. tom. 1. disp. 35. per tot. & tom. 2. decis. 77. num. 10.* Censal. *Add. ad Peregrin. art. 53. fol. 558.*

17 Attamen patitur limitationes traditas à Molin. *dict. lib. 4. cap. 8. ex num. 7.* quas sequuntur Doctores, adducti à Fufar. *de substit. dict. quæst. 6. num. ex num. 13. & sequentib.* & omnes Doctores ab addit. Molin. *dict. cap. 8. num. 3. & 7.* Arias Pinel. *in l. 1. 3. par. num. 50 C. de bon. matern. D. Ioã del Castill. dict. cap. 157. ex num. 25. & 26.* Leon *decis. Valent. 173. nu. 2. 6.* Barbof. *dict. cap. cum super, num. 14.*

18 Quibus omisissis notandum est hanc communem Regulam locum habere, dum sententia lata est de validitate maioratus, institutoris potentia, aut voluntate, qualitate ve

bonorum, quia omnibus ius habentibus, aut vocatis præiudicat, & ita assentiunt Paz de Tenuta, dict. cap. 43. num. 7. Quam distinctionem Addit. Molin. refert dict. cap. 8. num. 3. insinuat Arias Pinel. in l. 1. 3. par. n. 48. vers. Sed contraria, C. de bonis matern. ibi: In bonis feudalibus, ex Menoch. conf. 311. num. 2. Censal. ad Peregrin. art. 153. fol. 558. vers. at hinc.

19 Sed dum sententia lata est de qualitate succedendi, scilicet an in maioratu agnati, cognati, vel foemina succedant, aut (vt in terminis loquamur) an maioratus Irregularis, aut Regularis sit, tunc inter Doctores discrimen est, dicentes sententiã, cum possessore latam omnibus successoribus, iusvè à litigatore habentibus nocumentum afferre: pro qua opinione extat Molin. dict. cap. 8. n. 3. Fufar. Castillo, & alij ex adductis supra traditi ab Addit. Molin. dict. num. 3. quam indistinctè sequitur Pinel. dict. 3. par. num. 48. & 49. qui innittuntur l. 1. §. denuntiari, de ventr. inspiciend. l. ex contractu, de iudic. & adducti à D. Ioan de la Rea, disp. Granatens. 35. num. 17. & quæ latè congerit D. Ioan del Castillo dict. lib. 5. cap. 157. ex num. 11. Mar. Giurb. decis. 1. num. 15. Scipio Rouit. conf. 11. num. 33. ex Couarrub. pract. cap. 13. num. 6. Padilla, l. vnum ex famil. §. si de Falcidia, num. 13. de legat. 2. & absque delectu hanc opinionem ab his defendi tenet Menoch. conf. 501.

20 At hæc quæstio etiã à Doctoribus distinguitur; an successores citati sint, vel non? nam primo casu sententia obest; non verò secundo, ex Bart. doctrina in l. filius familias, §. Diui, num. 9. de legat. 2. de quo consulendi Arias Pinel. Molin. Theolog. Fufar. D. Ioan del Castillo, & ab his adducti Petr. Gregor. de iudic. caus. feud. dict. quæst. 44. Quamuis omni tempore nocere dicat Rouit. dict. conf. 1. num. 33. Videndus Hodiern. ad Surd. decis. 256. num. 14. 15. & 16. Censal.

ad Peregrin. art. 53. fol. 558.

21 Secundo distinguitur, aut descendens ex victo est qui ad successorem admitti fattagit, & hoc casu sententia nocet successoribus, aut vero non descendit, & non præiudicat, Menoch. dict. conf. 501. num. 2. Castillo, & cæteri.

22 Contrariam verò sententiã, scilicet latam de iure succedendi, cum personalem habeamus, personam egredi non debere, ideoque successores non labefactare, cum vnusquisque proprio iure à fundatore dependenti, non à possessore maioratus succedat: eleganter ad casum ex Camerat. in repetit. cap. Imperialem, §. præterea, de prohib. feud. alienat. fol. 94. Ioseph. decis. 1385. num. 3. Gabriel. de Bell. tract. de feud. par. 2. cap. 3. §. 10. num. 4. Cuman. l. cum ita, §. in fideicom. de legat. 2. Rubens conf. 82. num. 4. & conf. 85. Bald. & Martin. Laudens. cap. 1. de eo, qui sibi, & hered. suis, Rip. lib. 1. Reip. cap. 1. num. 78. Couar. pract. cap. 38. nu. 1. Michael ab Aguir. Apolog. de succes. Regn. Portug. par. 1. num. 54. Arias Pinel. l. 1. par. 3. num. 49. vers. infertur, C. de bon. matern. ex 23 eo, quod actiones ad successores sanguinis non transeant, l. eum qui, de interdicit. & re leg. l. emancipatum, §. fin. l. filius Senatoris, de Senator. Tiraquel. de Nobilit. cap. 35. num. 4. ex Fab. de Ann. & alijs, Censal. obs. & Addit. ad Peregr. art. 53. fol. 361. vers. Primo expressa, cum sequentibus. Sed ad hæredes: 24 ideoque, cum non iure hæreditario succedatur in maioratu, sed iure sanguinis sententiam cum possessore maioratus latam non obesse successoribus, Fouent traditi à D. Ioan del Castillo, dict. cap. 157. quos vide Decius conf. 445. num. 29. Gregor. Lop. l. 10. tit. 26. par. 4. glos. 3. verbo Non le empece, Burgos de Paz conf. 14. n. 69. Afflict. decis. 345. num. 10. & 11. Tirraquel. de Nobilit. cap. 37. num. 7. & de leg. commub. glos. 5. num. 207. Freuia de sub feud. lib. 3. quæst. 9. Orator. de Nobilit.

lit. 3. par. 2. par. princip. cap. 8. Tyber. Decian. *conf.* 54. *num.* 54. *vol.* 2. & *conf.* 54. *vol.* 3. Socin. & si reprobato à Pinel. *conf.* 18. *num.* 93. *lib.* 2. Crauet. *conf.* 197. *num.* 7. *vol.* 1. Vinc. de Ann. *sing.* 474. & ibi Add. & Fab. de Ann. *conf.* 18. *lib.* 1. Castill. *decif.* 61. *num.* 11. Roger. *conf.* 8. *num.* 70. & 71. Valenç. *conf.* 60. *ex num.* 26. Cabed. *decif.* 198. *num.* 4. *par.* 1. Paz de Tenuta, *dict.* cap. 43. *num.* 7. Giurb. *dict.* *decif.* 1. *num.* 17. Rouit. *conf.* 82. *per tot.* Cacher. *decif.* 157. *num.* 6. Quam opinionem probabiliorem dixit ex Borrel. *in summ. decif. tit. de feud.* *num.* 656. Capic. Latr. *sel. et. consult.* *lib.* 1. *conf.* 23. *num.* 49. Camil. de Medic. *conf.* 129. *per tot.* *præcipue num.* 26. Rodr. Suar. *l. quoniam, in prioribus, ampl.* 7. *num.* 4. Peralt. *rubric. de hæred. instit.* *num.* 94. Pinel. *l. 1. C. de bon. quæ liber.* 3. *par.* *num.* 99. *vers. Sed pro successore.*

24 Et quamvis Paz, Giurb. & ab his relati contrariam sententiam tueri videantur, tamen Paz, hanc nostram distinctionem sequitur, quam probat pluribus adductis, Giurb. *dict.* *decif.* 1. *num.* 17. & 18.

25 Et si D. Ioan de el Castillo, *dict.* cap. 157. Doctores, ac rationes pro vtraque parte adducens amplectatur opinionem dicentium absolute transire in successorem actionem, aut exceptionem rei iudicatae, tamen *num.* 37. ex Paz hanc distinctionem exponit, nec quidquam aduersus eam obijcit, imò pro ea adducit Auendañ. *l.* 45. *Tauri*, *Glof.* 6. *num.* 7.

26 In quo scriptorum dissensu prænotandum censemus, quod omnia iura, ex quibus Arias Pinel. Molin. & Castill. D. Ioan de la Rea, *disp. Granatens.* 35. *num.* 17. conantur hanc absolutam conclusionem defendere, loquuntur casu, quo lis agitur de re, vel maioratui, vel fideicommissio subiecta, tunc enim cum Realis sit, iam diximus latam sententiam omnibus nocere, sed cum agitur de iu-

re personali tantum, iura ab illis adducta non loquuntur ad hoc, ut res iudicata vim teneat, in non colligentes in illo iudicio Quod euincitur rimatis iuribus ex quibus fulcitur contraria sententia.

27 Nam in *l. 1. §. denunciari, de ventr. inspiciend.* de ipsa hæreditate agebatur, quæ natiuitate filij pertinere non poterat ad hæredem scriptum, vel ad legitimum successorem, & tunc cum de re hæreditaria agatur, sententia cum hærede lata ius facere dicendum est, præcipue cum ibi non de iure successorio, sed de denunciatione ad inspectionem ventris ageretur: quod omnino diuersum notat Alexandr. in *l. filius famil. §. Diui, num.* 9. *de legat.* 1.

28 Eadem ratio induxit responsum, *l. si Patroni, §. final, ad Trebelian.* nam in eo textu disculio erat, an deberetur fideicommissum, nec ne Alex. *dict.* §. *Diui, num.* 9.

29 Nec quidquam obstat, *l. ex contractu 44. de re iudicata*, ex qua hanc conclusionem deducit Arias, *dict.* *l. 1. 3. par.* *num.* 49. & à Domin. Ioan de el Castillo, *dict.* cap. 157. *num.* 12. Roderic. Suar. *in allegat.* 27. *num.* 3. qui dicit esse bonum textum, Iasson in *l. filius familias, §. Diui, num.* 48. *de legat.* 1. Nam in specie illius actum est cum legitimo contradicte, nec tempore litis ad alium defensio, iusvè pertinere valebat, cum directè ipso iure, vel ex testamento filia hæres patris extitisset, & cum tunc iure proprio ageret, iudicium vires habere debet, nec vllum ius substituto iuxta *legem additam, Cod. de Imperat. & alijs substitut.* competebat post additam hæreditatem; imò absolute erat extinctum taliter, ut inter Doctores dissensio magna sit in illa lege an ad Fiscum, an ad substitutum, vel hæredes legitimos hæreditas spectaret. Sed cum iure speciali

competat restitutio minori in illo textu, nihil mirum actum tempore legitimo nocere substituto, cuius ius, ni ex particulari providentia minoritatis absolutè exanime diceremus, iuxta dictam legem additam.

30 Minus obstant leg. si seruus plurium, §. 1. de legat. 1. leg. si suspectus, Cod. de inoffic. testament. vbi sententiam aduersus hæredem nocere legatarijs notant Doctores. Nam in dict. ll. actum fuerat cum hærede de viribus testamenti, & cum si destrueretur ius testamenti hæreditas, ac consequenter legata nulla extarent: inde sententia cum hærede lata, habente præcipuas testamenti partes, obest legatarijs. Et quamuis à Castillo, dict. cap. 157. num. 18. reiiciatur hæc responsio auctoritate Hondedei, suadeor ad hanc tenendam sententiam, eo quod prædictæ leges intelligendæ sunt, vt diximus ex textu expresso, in l. superatus, de pignor. & hypothec. cuius verba sunt: Si superatus sit debitor, qui rem suam vindicabat, quod suam non probaret, aequè seruanda erit creditori actio seruiana probanti rem eo tempore, quo pignus contrahabatur, in bonis illius fuisse; sed, & si victus est debitor vendicans hæreditatem, iudex actionis seruianæ neglecta de hæreditate dicta sententia pignoris causam inspicere debet. At quin aliud in legatis, & libertatibus dictum est, cum secundum eum, qui legitimam hæreditatem vendicabat, sententia dicta est: (qualiter videre licet in dict. l. si seruus, §. 1. & dict. l. si suspecta.) Sed creditor non bene legatarijs per omnia comparatur, cum legata quidem aliter valere non possint, quam si testamentum esse constet: enim vero fieri potest, vt & pignus rectè sit acceptum, nec tantum ab eo lis bene instituta. In quo consideranda sunt Glos. & Scriptores ultra responsum latum à Menoch. dict. cons. 501. num. 19. di cente dict. l. si seruus, §. 1. esse iniquam, & iniustam.

32 Diuersa enim quidquid dicant Castill. & cæteri est à nostro casu species textus in l. si Patroni, §. actiones ad Senatus Coniuncto Trebellianum, nam vt ex lectura Glossæ (quæ discolor fuit inter Doctores) patet à Castillo non fuit comprehensa, nec adaptari ad casum, de quo Scriptores. Cum ibi agatur secundum Bartul. de lite mota super restitutione fideicommissi à substituto relictæ, ad quem peruenerat hæreditas, repudiatione minoris, fideicommissario iam possidente minor petit restitutionem virtute, l. fin. C. de repud. hered. à quo fideicommissum non erat relictum. Quæritur an competant actiones fideicommissario, sanè hic de casu nostro, nec de sententia præiudicium afferente successoribus loquitur I. C. sed de alia diuersissima specie, vt in illa l. Dyn. Bart. & alij.

33 Et si attentè perpendas (cãdidè lector) omnia iura, quibus hæc doctrina fulcitur tradita à Pinel. Molin. & Castill. nouiter à D. Ioan de la Rea dict. disput. Granatens. 35. num. 15. 18. & sequentib. inuenies loqui, dum iure hæreditario actiones, aut actiuæ, aut passiuæ translatae sunt in successorem, siue hæreditas iure suitatis ad filium delata, siue ex testamento ad necessarium, aut scriptum hæredem sit. Ideo, nec tuetur, nec labefactant hanc opinionem, cum verè Digestorum iure successio feudalis, aut quæ iure maioratus defertur, cognita non fuisset.

34 Quare, his omnibus omiſſis, ac assertionibus dicentium rem iudicatam cum possessore maioratus latã omnibus successoribus nocere, siue hæredes sint, siue non, successores litigatoris, siue transversales; fatendum est, veriore meo (& si fallaci, ac ignauo) iudicio esse relatione Doctorem afferentium sententiam latam cū possessore maioratus de qualitate iuris succedendi transversalibus, aut ius depēdens nō habētibus, absolutè non

non obesse successori remoto, ac non nato, vt notauit Menoch. *dict. conf.* 501. num. 13 ad finem, ex Afflict. & Hieronym. Gabriele, *conf.* 42. num. 27. lib. 2. & post habitis dispositionibus, seu legibus adductis à Doctoribus, vt sunt *l. ait Prator, de iure delib. l. sapè, de re iudic.*

35 Ex eleganti disposit. *l. Claudius felix, qui potior in pignor. hab.* vbi patet sententiam cum primo creditore de prælatione pignoris nõ præiudicare secundo creditori, qui ius separatum diuersum, ac independens à primo creditore habet. De quo textu D. Franc. Salgad. *Laberint. creditor par. 2. cap. 22. num. 133. cum seqq.* nam connexio, indiuiduitasvè necessaria ad hoc, vt sententia nocentum irroget, adeò debet esse inter hæredem, ac testatorem, vt eiusdem conditionis dicatur, ac illius personam; non qualitatem, verè, non fictè repræsenti, Menoch. *conf.* 501. num. 16. & alias sententiam non nocere defendit ipse D. D. Ioan de la Rea *allegat Fiscal. tom. 1. alleg 22 num 40. & 41.* quia ex noua causa possessionem descendere fatendum est: quo casu sententia cum vno lata, cæteris non nocet.

36 Sed sic est quod successor in maioratu non repræsenti possessoris, seu litigantis personam: quo casu desiderarentur qualitates illæ ad exceptionem rei iudicatæ apponendam necessariæ, videlicet, identitatis rei, personarum, & causæ, *l. cum quaritur, §. fin. & ll. sequentib. de except. rei iudicata*, quas omnes Doctores pòderant ad hunc casum passim, sed institutoris, quia vnusquisque proprio iure succedit: ergo sententia cum possessore lata non nocebit successorì, cuius personam non repræsenti, nec in cuius ius succedit; quam ob rem dixit Angel. Aretin. *in §. item, si in iudicio, instit. de exception. identitatem necessariam ad nocentum sententiæ esse, quæ inter testa-*

torem, & hæredem inuenitur.

37 Comprobatur hæc conclusio ex eo, quod cum successor, seu vocati ad maioratum, vnusquisque iure proprio succedat, Molin. *de Primogen. lib. 1. cap. 1. num. 17.* eos omnes iudicandos adstruo, aut tamquam cohæredes primi vocati, aut collegatarios: vtroque casu sententia cum possessore cohærede lata de iure succedendi, & si à fundatore incipiat, non obest cohæredi, *l. si cum vno, de exceptione rei iudicata*, nec hæredi legitimo in *l. proportione, C. de exception. inter*, nec collegataria in *l. 1. de except. rei iudicata, l. 1. §. cum dicitur, si cui plus, quam per leg. Falcidiam*, cui assentit Menoch. *dict. conf.* 501. n. 16.

39 Et cū hæc in successione feudi est recepta conclusio ab Andraea de Iern. *cap. 1. §. si vassallus, si de feud. fuer. contr. inter agnat. & vassall.* quem sequuntur Aluar. Afflict. Purpurat. Alex. Felin. & Ias. traditi à Zephal. *conf.* 133. num. 83. Freccia, Lofred. & alij adducti à Menoch. *conf.* 501. n. 3. & à Peregr. *art. 53. num. 51.*

40 Etiã in successione maioratus in quo iure sanguinis succeditur, videtur sequenda, cum nihil à iure in hac quæstione cautum sit, vt notat Rosental. *de feud. cap. 9. memb. 1. conclus. 17.* Imo tenent sententiam latam cum transversali; transversalibus non nocere, dum de iure succedendi agitur, quia vnusquisque proprio iure succedit, Alex. *l. sapè, num. 110. de re iud. & in l. filius fam. §. Diui, num. 9. de leg. 1.* Felin. *cap. ult. num. 5. de maior & obed.* Afflict. *cap. 1. §. si vassall. num. 9. si de feud. fuer. cont.* Frecc. *de sub feud. lib. 3. quæst. 9.* O fasc. *decis. Pedemont. 157. num. 5.* Tiraq. *de Nobilit. cap. 37. num. 7.* Othalar. *de Nobilit. 2. par. par. 3. præct. cap. 8. num. 5.* Cephal. *conf.* 133. num. 85. lib. 1. Menoch. *conf.* 118. num. 1. quod cogitandum relinquit Hodier. *ad Surd. decis. 257. num. 16.*

42 In hac sanè quæstione latè scrip-

scripsit Rosental. *de feud. cap. 9. concl. 27.* per totam, qui reiecta Menoch. resolutione asserit sententiam, cum possessore feudi latam, ceteris successoribus asserere præiudicium ex ipsis principijs à nobis supra relatis, & adductis à Castillo, tamen quamuis, *num. 26.* eandem tueatur conclusionem; in maioratibus, si rectè ipsius series attenditur, contraria est 43 opinioni Castill. & Molin. Nam ipse *num. 14.* ad hoc vt sententia successoribus præiudicet hæc exponit verba: *In primis si ius successorum istorum iuri victi ita fuit coniunctum, vt illorum ius sine iure huius consistere non possit.* Sed in maioratibus separatim est ius successorum per se taliter, vt à possessore nullum ius recipiat successor; sed à fundatore, independensque quoad successionem ab ultimo, ergo sententia obesse non potest, cum desideretur illa qualitas connexionis necessaria ad exceptionem rei iudicatæ.

44 Sed & si I. C. responsis superioris traditis satis ire videretur; tamen cum quæ plura Doctorum placita, pro contraria afferantur opinione: quæ autoritas etiam sine legum fulcro sufficeret, vt illorum opinio præponeretur: non erit extra rem quærere qualiter intelligi debeant, & cum Princeps sit noster Molina *de Primogen. lib. 4. cap. 8. num. 3.* qui sententiam, cum possessore maioratus latam omnibus successoribus obesse defendat adductis autoritatibus quamplurimis perpendendū est, an hi loquantur casu, quo actum fuit de qualitate bonorum, an de qualitate successionis, vt illo casu res obiter iudicata, vti vero neutiquam.

45 Bart. enim in *l. in diem, num. 1. de aqua plu. arcend.* qui se ipsum allegat in *l. vnum ex famil. §. ibi resp. ult. de legat. 1.* Angel. in *dict. l. in diem,* & Paul. de Castr. *l. in concedendo, num. 2. de aqua plu. arcend.* vt in eorum locis videre poteris, loquuntur casu,

quo lis acta est de iure, & qualitate rei, tradito exemplo a Bart. & Angel. an hypotheca constituta in re vendita cum pacto retrouendendi extinguatur remeans ad venditorem sine scientia creditoris hypothecarij: & tenent quod sic, quod diuersum est à nostro casu, cum illa qualitas proueniat ex pacto in ipsa re constituto voluntate contrahentium ante productionem hypothecæ.

46 Rapahel Iaf. Alex. Ripa, Immol. adducti à Molin. in *l. vnum ex famil. §. ibi, de legat.* si attente perpendantur, loquuntur casu, quo cum possessore actū est de qualitate rei prohibita alienari. Sic Immol. *dict. §. Diui, num. 28.* non vero dum de forma, aut qualitate successionis: & adhuc, vt ipsi prænotant necessario tenent, vt sententia adferat præiudicium, necessariam esse substitutorum citationem, vel personalem, si certus sit successor, vel per proclamatorē, si incertus, & alias haud obesse sententiā dixit Ripa, *dict. §. Diui, num. 63.* vel quando ius facit ad successores, vt Immol. *l. Diem, num. 6. de verbor. oblig. verbo Fallit etiam in casibus, in quibus sententia fuit ius.* Et Alex. loquitur, vt apud ipsum in *dict. §. Diui, num. 9.* patet, dum de re agitur; non de succedendi forma, in qua substitutus non iure hæreditario, ac representatiuo hæredis, & defuncti litigatoris petit; sed iure sanguinis, ac independēti à litigatore.

47 Nec in contrarium facit notata ab Andræa de Ifern. in *l. si vassallus, de suo in tit. si de feud. fuer. contr. interd. & agnat.* vbi concludit, quod si feudum antiquum erat apud primum de agnatione, cum quo litigabatur super re feudali, & lata fuit sententia contra eum, talis sententia non præiudicabit alijs sequentibus agnatis, ad quos deficiente primo agnato transire debet feudum, nisi illi sequentes agnati fuerint citati, vel sciuerint causam agitari cū illo agnato per

per *l. sept. de ne iudic.* & per id, quod habetur in rubro, & nigro, *G. res inter alios acta*, & ista opinio habet maximam æquitatem. *29. v. m. nov. d. h.*

48. At si Scriptores adductos à Molin. recolimus, eo innittuntur principio, quod res iudicata facit ius cōtra omnes, dum cum eo, cuius principaliter interest actum sit. Sed hæc ratio successores sanguinis meo videri non afficit, cum litigatoris personam, nec repræsentent, nec in eius actiones passivæ, aut activæ transeāt taliter vt Oldrald. *conf. 94.* & cum eo Tiraq. *de Primogen. quest. 35. per totā*, præcipue *num. 17.* tutari cōventur

49. iure hæreditario Regnorum successione deferrī, ad probandum, ac stabiliendum, quo sententia cum Rege Regni possessori lata successori noceat, ex quo firmamus iudicium cum possidere actū successori obesse non valere, ni successor simul, & hæres sit, & iure hæreditario petat, *l. cū quis, de inter, & relegat.*

50. Roderic. Suar. & Ant. Gom. Otalor. Pinel. Menchac. Padill. & Gregor. Lop. relati à Molin. illo etiā adducuntur fundamento tradito à Doctōribus in *diēt. 9. diui*, scilicet nocere sententiam latam cum habente primas defensionē, & quamvis ipse Molin. in sui tutamen Ossaschum in arenam exhibeat, *decis. 157. à num. 1.*

51. vsque ad 6. ipse nostram nervosè propugnat opinionem, contrariam in successore hærede tantum locum habere notans, quod iuridicè, ac secundum iuris Regulas euincitur, vt latè in terminis Decius *conf. 443. nu. 29.* ex Issern. & alijs Valenç. *conf. 60. à num. 26.*

52. Nec aduersantur, quæ pro contraria opinione enodant. Dom. la Rea, Castillo, & nouissimè Censal. *add. ad Peregrin. de fideicommiss. ad art. 53. vers. ad binquē conclusas, fol. mibi 361. in impres. Venet.* dicentes ob id obstare sententiam cum possessore maioratus latam successoribus, quia

in iudicio concurrunt illæ tres qualitates necessariae ad induendam rem iudicatā, scilicet identitas causæ, rei, & personarum, deducentes sufficere quod persona successoris eadem, ac possessoris litigatoris sit interpretative, licet non verè secundum Pont. *conf. 49. num. 3. 7. & sequentib. & conf. 62. num. 35. Giurb. decis. 20. num. 1. & 2.* quod omni casu invenitur, in quo agitur de successione maioratus, præcipue apud nos *ex l. 45. Tauri*, cōstituyente possessionē successoris eadem esse, ac ipsam penes vltimum possessorem existentem: *de traspass. se la possession. Ciuil, y natural. en el siguiente grado.* Quamobrem non eandem interpretatiuè, sed verè successoris personam, ac litigatoris esse fatendum est: *non magis not. de probat. d. 39.* Sed quamuis supradicta doctrin. Pont. Giurb. & Censalis Bartholi sit cuius, & ipsi, asseclæ existūt, non grauabor si asseram perpeno iure, non valere litigatoris personā verè, nec interpretatiuè eandem considerari, ac illius, qui proprio iure, ac à litigatore independenti succedere potest cum iure Consultus in *l. Iulianus, de except. rei iudic.* easdē personas necessario requiri respondeat, vt exceptio obstat rei iudicatæ, quod ni inter testatorem, ac hæredem inueniri posse in dubium est, cum tantum in iure hæres, & defunctus eandem personam efficiant, & tam hæredi, quam

54. in hæredem actiones activæ, ac passivæ transeant, ac vnica persona censeantur quoad actionem, ac iurij executionem, *l. cum à matre, C. de rei vind. l. 1. & 2. C. de hered. action. Auth. de iur. iur. à defunct. prest. §. 1. Medic. tr. mors omn. solu. par. 2. n. 65. Menoch. conf. 99. n. 107. Molin. de pign. lib. 2. q. 15. n. 1. Salgad. Labyr. credit. par. 2. c. 1. n. 1. Ossuald. lib. 7. comment. cap. 11. lib. ter. B. diximus tractatu del Contruando, cap.*

55. Inter successores verò maioratus, quorum ius à dispositione fun-

datoris prouenit, aliter statuendum venit, & similiter, ac inter cohæredes: nã si de actione à defuncto proueniente agitur, cum vno sententia non parit exceptionem cohæredi quã ex media persona alterius alia res existat, *l. si vno hærede, de except. rei iudic. verbo Si cum vno hærede depositi actum sit, tamen, & cum cæteris hæredibus rectè agitur, nec exceptio rei iudicatæ eis proderit, nam & si eadem questio in omnibus iudicijs vertitur, tamen personarum mutatio, cum quibus singulis suo nomina agitur aliam, atque aliam rem facit.*

56 Quomodo ergo attētis verbis huius legis audacter asseremus re iudicatam obesse tertio denuo agentis ad successionem maioratus, ex quo cum tertio actum sit, cum conditio eadem personarum non interueniat, nec iurium, cū vnusquisque proprio à testatore deducto, nō à cohæredē, aut possessore, seu litigatore proueniente succedat, quod necessariū notat Paul. *in l. & eadem, de except. rei iudic. Et eadem causa petendi, & eadem conditio personarum.*

57 Sanè fatendum est hanc opinionem, seu resolutionem magnopere dubiam, ex quamplurimisque iuris principijs ancipitem: ob idque sæpe sepius, tam in Supremo Senatu, quã in Regijs Chancellarijs pro vtraque parte iudicarum fuit de quo decisiones enodare possumus, sed cū difficile sit lites litibus æquare, ex ipsoque litis euentu, circūstantia, & qualitate sententiæ diuersificentur: credo totam hanc questionem pendere arbitrio ipsorum Supremorum Iudicū. Præcipuè attento quod ex Bald. Paul. de Castr. Decio, Crauet. Menoch. & Fufar. notat Addition. Molinæ *dict. lib. 4. cap. 8. num.* tunc sententiam de successionem maioratus latam, cognatis, agnatis, foeminisvè nō præiudicare, si appareat iniusta. Vnde enim hæc cognitio, ni ex ipsius maioratus fundatione, vocationibusque à fundatore constitutis: &

cum melius, satiusque sit in dubio excludere exceptionem rei iudicatæ, agereque ad veram iustitiæ contributionem, vt ex Decio, Socin. & Menoch. Fufar. *de substitut. quest. 627. num. 37.* autumo tamen, vt notauit, id iudicium arbitramento penari: nam attento iure difficillimum est sententiam ius contra successores facere, si secundum Regulas iuris sit decidendum, & si Doctorū assensus adsit rei iudicatæ magis ex æquitate, & vt litibus finis apponatur, procedit, quã ex solido fundamento legum.

59 Ex his principijs defenditur supra tradita Senatus decisio lata etiam contra sententiam iudicij, *l. diffamari:* nec ex eo, quod illa via electa est, præcluditur agendi licentia etiam sine exceptione rei iudicatæ apud Supremum Senatum virtute, *l. 45. Tauri.* Nam illa Senatus Supremi decisio, præter quod supradictis Regulis iuris vallatur, adhuc alio principio fulcitur. Quod quamvis Arias Pinel. sequatur opinionem dicentiã sententiam cum possessore maioratus latam, quoad successionem successoribus obesse, attamen hanc Regulam limitat dum viuentē possessore cum ipso actum est de successionem illius, tunc sententia cum eo lata, vocatis non præiudicat; imò audiendus est successor reiecta rei iudicatæ exceptione, etiam si sit filius illius, cū quo lis acta fuit, Sigismund *conf. 10. num. 4. & 7.* quem sequitur Arias Pinel. *dict. l. 1. 3. par. num. 50. limit. 5.* Nam cum de successionem agitur possessoris rei, non videtur actum cum habente præcipuum commodum iudicij, ac litis, ita hanc defendit conclusionem Peregrin. *de fideicommiss. art. 53. num. 45.* latè Rosental. *de feud. cap. 9. concl. 27. num. 22. & sequentib.* argumento illorum, quæ notat Rouit. *decis. 1. num. 38.*

PROHIBIMOS, Y DEFENDEMOS, QUE NINGUNA persona se pueda llamar Señoria Ilustrissima, ni Reuerendissima, de palabra, ni por escrito à otra alguna, de qualquier estado, ò condicion que sea, excepto à los Cardenales, que no es nuestra voluntad que sean comprehendidos en nuestra ley.

SUMMARIUM.

- 1 **T**ituli Honorum pauci, & communes in prima periodo mundi.
- 2 Obsequia, & reuerentia iuuetà ad cognitione, & ueneratione Supremitatis.
- 3 Honorum Tituli inducti ad discretionem Dignitatum.
- 4 Honorum cõseruatio Maiestatica Dignitatis est, ad commune bonum.
- 5 Sacra res primum gradum vindicant in omni re, & 30.
- 6 Cardinalitia Dignitas summa.
- 7 Cardinales Reuerendissimi, Venerabilissimi, ac Illustrissimi.
- 8 Cardinales Eminentissimi appellantur à Pontificatu Urbani VIII. Constitutione.
- 9 Cardinalitia Dignitas non inclusa in lege prescribete formam Honoru, & 15.
- 10 Leges non dedignantur imitari Sacros Canones.
- 11 Honores debitos nõ conferentes Dignitatibus Ecclesiasticis notantur à Summis Pontificibus.
- 12 Reges curare tenentur, ut Dignitatibus Ecclesiasticis debitus Honor conferatur, & 16.
- 13 Honor debitus conferendus Dignitatibus.
- 14 Actio iniuriarum datur cõtra detreñtantes Honores debitos.
- 15 Honor defendi debet omni iure etiam manu armata.
- 17 Cardinales sunt partes corporis Pontificij. Filijque Pontificis habentur, & 18.
- 19 Cardinalitia Dignitas an comprehẽdatur in generali Pontificia Constitutione remissive
- 20 Cardinales cum Pontifice vnã personam mystice conficiunt.
- 21 Cardinali infirmanti sanguinis missio non permessa, absque Pontificis assensu.
- 22 Cardinales Honorandi Titulis à Pontificibus constitutis.
- 23 Cardinalium origo, munus, Potestasque refertur per Doctores adductos.
- 24 Cardinales coram Rege Hispaniarum gaudent Honore Magnitudinis, & eis apponitur Sella, Tapes, & Puluinar.
- 25 Cardinales Reges dicantur regentes Ecclesiam cum Papa.
- 26 Cum eo de Episcopis iudicant.
- 27 Cardinales præcedunt Episcopos in sessione, & insignis.
- 28 Reges Catholici summe egerunt de Honore Dignitatum Ecclesiasticarum.
- 29 Aulica rei regimen Hispanum, sub formulis dictis Etiqueta constitutum est.
- 31 Honorum cura Maiestatici muneris est.
- 32 Maiestatis est sessionis loca Dignitatibus prescribere.
- 33 Throni Regij locus in Sacello Sacro qualis.
- 34 Thronus à sedendo dictus.
- 35 Solium dictus locus ubi sedet Rex.
- 36 Thronus Regis in Sacello, quia non stus, sed velis ornatus dicitur inter Hispanos, la Cortina.
- 37 Cortina de el Rey, exterior pars instruitur vellis Purpureis, 38. Iustior Tapetis, 39. Sella Regia, 40. Puluinari subpedaneo.
- 41 Sitial Real, qua forma instruitur.
- 42 Sacelli Sacri instrutio constituta seruato Honore debito.
- 43 Locus celebrantium Diuina officia

- in Sacello Regis, sinistro latere Tabernaculi.
- 44 Patriarcha, aut Episcopo Pontificaliter celebrante in Regio Sacello, instruitur sedes Tapete, vt Sella Annabatrialis.
- 45 Sella Episcopalis vestitur paucis sericis dictis Falditorio.
- 46 Cappellanorum Regiorum Sedes si celebrant Officium sedes est scamnum.
- 47 Patriarcha, & Episcoporum adfistentium in Sacro Sacello, Sedes est scamnum ad latras dextrum Altaris in Tabernaculo.
- 48 Cardinalibus locus sessionis in Sacello Regio prescriptus est in planitia ad conspectum Regis in latere sinistro, ornatus, Tapete, Sella, & Puluinari cum reclinatorio ornato sericis infulis, & aureis, 57. & 80.
- 49 Cardinali celebranti formula.
- 50 Legatorum Sedes in Sacello Regio, & ornatus.
- 51 Mayordomo Mayor, sessionis locus, & forma.
- 52 Magnatum Sedes, & ornatus in Sacello Sacro.
- 53 Cappellanorum, & concionatorum Regiorum Sedes.
- 54 Mayordomos de el Rey, quo loco, & forma stant in Sacello.
- 55 Cardinali ingredienti ad conspectum Regis in Aula, aut Gymnaceo, qui Honores conferendi ex Etiqueta, & 56.
- 58 Thronum, & Solium signum est competens Episcopis, insigne authoritatis, & iurisdictionis.
- 59 Thronus, & signum Episcopale, generice diuersum, de el Sital.
- 60 Sital, qualiter bodie accipitur, non habendum ornamentum Throni Episcoporum.
- 61 Sedes Episcopalis qualis sit, ex Ceremoniali Romano.
- 62 Thronus Episcopalis, quibus signis ornandus.
- 63 Sedes Episcopalis in formam Cathedrae.
- 64 Sedes Episcopalis vnde dicta faldistorium, seu faldistorialis, & 65.
- 66 Sital, dicitur Faldistorium a Villaroel.
- 67 Genuflexorium, seu reclinatorium ante Sedes Episcopis non adnumeratur in Ceremoniali.
- 68 Thronus, Solium, & Faldistorium diuerse se habent.
- 69 Thronus, & Solium Sedes Episcopalis propria.
- 70 Faldistorium inuolucrum est quo inferior pars Sedis Episcopi cooperitur, 71. & ex eo Sedes ipsa Faldistorium dicta.
- 72 Sital, genuflexorium, seu reclinatorium, ab Ecclesia receptum ad imponendum librum Sacrum, non in reclinatorium, vt voluit Villaroel.
- 73 Episcopis celebrantibus librum Sacrum tenet Presbyterus existens.
- 74 Sital a Principibus Sacularibus vindicatum, in re Sacra ad reuerentiam, & quomodo imponatur.
- 75 Sital, signum Regum Cardinalium Magistratumque Maiestaticorum.
- 76 Sital, Episcoporum insigne in Ecclesijs, vtque Sacra, 79. non vero extra ex Villaroel.
- 77 Sital, Insigne Praesidis Supremi Consilij.
- 78 Sital, signum Maiestatici spe vindicandum ni a Maiestaticis Magistratibus.
- 80 Sella credita Cardinalibus.
- 81 Sella Supremum Honoris signum.

DE HONORE EXHIBENDO CARDINA-

libus in verbali reuerentiâ, quodque Honorentur à Re-
ge Nostro, Sella, Tapete, &
Puluinari.

GLOSSA VIGESIMA.

I ET si in prima periodo mundi, Aureum sæculum dicta, simplicitas Gentium nullis, seu paruis, ac communibus Honorum Titulis, reuerentijs, obsequijsque contenta fuit, vt notamus *Glof. 2. à num. 16. Francisc. Halier. Hierarch. Ecclesiast. lib. 4. ca. 3. art. 1. §. 2.* Adhuc tamen ratio naturalis, Diuino illuminata lumine, sicuti ad commune bonum induxit Supremiorem, & inferioritatem, Imperium, & Maiestatem, subiectionem, & obsequium, *dict. Glof. num. 17.* Et ad illius Maiestatis cognitionem Titulos Regificos, de quibus *Glof. 3.* adque illius venerationem obsequiales reuerentias subditorum, diuersis sub formulis, ac ceremonijs. Ipsa ratio produxit ad ipsum commune bonum, distinctionem, ac digestionem ordinum publicorum, officiorum, ac munerum, tam quo ad res Ciuiles, quam Sacras.

3 Ex illo etiâ fonte, ex quo scaturierunt Honores, ac obsequia Maieitati exhibenda in cognitionem Superioritatis; in secunda ætate, oblita simplicitate prima, tanquam necessarij ad decorem publicum, vel ex Gentijs more, vel ex placito Principum, orti fuerunt Honores, ac reuerentiæ exhibendæ, ac præstandæ instrumentis Regificis, Dignitatibus scilicet illis publicis, leuatis, ac laudatis, in adiutorium, & subleuamen regiminis, demonstrantes vestigia auctoritatis, ac Supremiatis eis à Regia Maiestate derivatæ.

4 Quod à Regibus nostris cog-

nitum, graueque esse ordines cõturbare publicos, debitosque denegare Dignitatibus Honores. Summo Arcano de conseruandis ordinibus, Honoribusque publicis egerunt, Statuentes in lege nostra, nec de proprio tantum Maiestatis Honore, sed circa ea, quæ seruanda sunt in reuerentiam Dignitatum publicarum, tam Ecclesiasticarum, quam Ciuilium, cum intendat in decorem Maiestatis.

5 Et cum Sacræ res primatum teneant in omni re, primumque gradum in Hierarchia Ecclesiæ Cardinalitia Dignitas, primò etiâ de Honoribus Supremæ Purpuræ exhibendis, & laudandis constituerunt.

6 Cardinalatus Dignitas, si Ecclesiasticæ narrationis Historiam, Doctores tam Sacros, Canonicos, Ciuiles, quam Politicos recolimus, culmen sibi vindicat excelsum, Præfecto Prætorio æquipollens, ex placito Scriptorum, vt ex Bald. *cap. Cum accessissent, de constitut. l. ass. lib. 1. n. 8.* Philip. Dec. *num. 18. de offic. eius cui mandat. est iurisdict. Socin. cons. 59. n. 2. vol. 1.* Conrad. *templ. iudic. lib. 2. cap. 3. num. 7.* Gregor. Lop. *l. 3. verbo E los Condes, tit. 14. par. 3.* August. Barbof. *in l. Ad similitudinem 21. num. 5. C. de Episcop. & Cleric. Thusc. litt. C. concl. 100.* Azor *Instit. Moral. par. 2. lib. 4. cap. 1.* Barbat. *de Præstant. Cardinal. Conrad. templ. Iudic. dict. lib. 2. cap. 2. §. 3. num. 6. & 14.* Ex quo Reuerentissimorum, Venerabilium, & Illustrissimorum Titulis decoranda, Thusc. *litt. 8. ter. C. concl. 100.* Azor, Barbat. &

Conrad. ubi proximè. Quod vigiſſe obſeruamus vſque ad Urban. VIII. Pontificis Summi inſulas, qui anno 1630. 10. Iunij conſtituit ex tunc Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ *Eminentiffimos* appellandos. De quo plura egerat Doctif. noſt. Dom. D. Laurét. Ramirez de Prado *in not. ad Luitprand. fol. 517.* ex Gutther. ad Ioan. Mar. Nouar. *ad Pragmat. Neapol. de Titul. ab vſu, Collat. 1. num. 3. & de grauamine vaſſallor. tom. 1. grauam. 316.* Beſſold. *difſertat. de præcedent. cap. vlt. num. 3.*

9 Sed cum in noſtra lege cautum perlegas: *Excepto à los Cardenales, que no es nueſtra voluntad, que ſean comprehendidos en nueſtra ley.* Gloſſema noſtrum vellicat obſectantem, vt præſcrutemur; quæ ratio anſam præbuerit huic exceptioni ad ſtatuendum Catholicum Regem, ne Cardinalitia Dignitas circa Honoris Titulos legalibus Cancellis intercluſa videatur, Maximopere, *dum leges non dedignantur Sacros Canones imitari, & Sacrorum ſtatuta Canonum, Principum Conſtitutionibus adiubantur, cap. 1. de nou. oper. nuntiat. Authent. vt Clerici, apud propr. Episcop. §. Si vero, Authent. de Eccleſiaſt. Titul. Collat. 9. §. 1. Thom. del Ben. de Immunit. Eccleſiaſt. cap. 9. dub. 2. num. 9. Suar. de legib. lib. 3. cap. 34. num. 7.*

11 Et ſi Sacri Canones ſtatuunt, vt debitus Honor Eccleſiaſticis Dignitatibus adhibeatur, transgredientesque hoc præſcriptum à Summis Pontificibus acriter notantur capite *Solite, de Maioritat. & obedient. Caſſan. Cathal. glor. mund. par. 1. conſid. 11. 12 & 12. Marth. de iuriſd. par. 2. cap. 34. num. 44.* Regiæ Potēſtati conſonum apparebat ſtatuere, vt Cardinalibus debitus Honor in Salutationibus conferretur, *12 & ſin. C. de offic. diuerſ. iudic. vbi Auguſt. Barbos. n. 5. in ſignum reuerentiæ, ac ſubiectionis Eccleſiaſticæ, l. 2. C. de proxim. Sacror. §. ſeruiſſior. vbi Rebuf. num. 4.* Cum

Politice Iuriſdictioni competat, vt debito Honore omnis Potēſtas afficiatur, *l. Ex agentibus, C. de Princ. agēt. in reb. l. 1. C. de ſilentiar. lib. 12. Calixt. Ramir. de leg. Reg. §. 7. nam. 6. Mar. Giurb. par. 1. obſeruat. 91. n. 5.* Quod præcipuè à Romanis executum, notat Petr. Gregor. *lib. 8. de Republ. cap. 4. num. 5. Mar. Giurb. conſ. crimin. 3. num. 23.* adeo, vt valeat ſuperior inferiores interpellare, ſi coherentem ſibi non tribuat reuerentiam, Mart. *de iuriſd. 2. par. cap. 34. Giurb. dict. conſ. 38. num. 29.*

14 Quod etiã ſibi vindicat locum, teſtante Doctorum aſſenſu, vt prærogatiuam ratione Dignitatis, aut officij debitam conferre detrectans, irrogare iniuriam, actioneque iniuriarum teneri, Bald. *in l. Potiores, de offic. Rector. Prouin. deducat Lara in l. Si quis à Liberie, num. 30. Garc. de 15 expens. cap. 8. num. 51. ad ſin.* Cum Honor Dignitati ſic adhæreat, vt ſi debitus ſubvertatur, denegaturve, agi poſſit in diſturbantem, nõ ſolum Iudiciali actione, ſed deſenſione, ac tutamine armatæ manus, Bald. *l. Obſeruari, §. antequam, num. ſin. de offic. Proconſul. Lara dict. num. 30 & 31. Garc. dict. num. 51. ex Rebuf. Tiraq. Grat. ab his adducti Pancir. conſ. 6. num. 2. Beſſold. difſertat. de præced. cap. 3. num. 8. Menchæ. controuerſ. Iluſtr. cap. 18. num. 18. Farin in Prax. tom. 4. queſt. 125. à num. 43. cum ſequentib. Giurb. par. 1. Obſeruat. 91. à num. 3. Gloſ. 53. num. 23.*

16 Ex inde euinces Reges noſtros teneri ſuis in Conſtitutionibus ſtatuere, vt tam Sæculari, quam Eccleſiaſticæ Dignitati reuerentia, è Pontificali mandato adſcripta conferatur, cum ordinatè, diſcretèque viuere bono publico conſulat, Principaliſque Regimini, Petr. Gregor. *lib. 4. de Republ. cap. 10. num. 11. Dom. Ioan. Baptiſt. de la Rea allegat. Fiſcal. 51. num. 2. Hermoſill. in Prologom. par. 5. gloſ. 2. num. 129. & 130. latè*

Va-

Valienç. *conf.* 34. à num. 7.

17 Nihilominus tamen dicendum legitime à Rege nostro præscriptum, vt nostra in lege Cardinalitia Dignitas non includatur in sequellam Canonum, ac Constitutio- num, nam cum illa Supræmæ Pontificali Dignitati, sic annexa sit, vt Cardinales partes corporis Pontificis censeatur, Martin. Laudent. *tract.* 2. *de Cardin. quæst.* 61. Conrad. *templ. Indic. lib.* 2. *cap.* 2. *de Cardin.* § 3. num. 1. Barbat. *de præstant. Cardin. quæst.* 1. num. 42. Ioan. Garc. *de Nobilit. Glos.* 48. § 3. num. 42. Mart. *de iurisd. cas.* 139. num. 11. Petr. Gregor. *lib.* 15. *Syntagmat.* *cap.* 4. num. 2. Cardinal. Paleot. *de Sac. Consistor. Azor institut. Moral. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 1. Gonçal. *Regul.* 8. *Chaucellar Glos.* 24. num. 4. Hermosill. *in Prolog ad par.* 5. *Glos.* 2. num. 47. Thulc. *litr. C. concl.* 99. August. Barbof. *Colleçt. ad cap. Ex communicatis,* num. 5. *de offic. delegat.* Anastaf. Germon. *de Sac. immunit. lib.* 3. *cap.* 6. num. 44. Dian. *resolut. Moral. par.* 5. *tract.* 2. *resol.* 3. & 95. Thom. del Ben. *de immunitat. Ecclesi.* *cap.* 16. *dub.* 23. *sect.* 1. num. 39. Marth. *de iurisd. cas.* 139. num. 11. Sebast. Cæsar. *Hier arch. Eccles. par.* 1. *disput.* 2. § 4. *ex na.* 8. Ioan. Iacob. Dracon. *de iur. Patri. lib.* 2. *cap.* 6. num. 33.

18 Seu Filij Primogeniti Pontificis, Ludouic. Gom. *ad Regul. Chancell. in Procem quæst.* 4. Gonçal. *dict. Glos.* 24. num. 4. Obseruanda erunt circa Honoris, aut quo ad nitoré, quo decorandi, siue appellandi sunt Cardinales, ea, quæ à Summo Præsuli constituta, ac decreta sunt, nihil in eos laica statuente Potestate.

19 Sed extra rem erat quærere, vtum generali Constitutione Cardinales comprehendantur, cum id tantum de Pontificia, ac Canonica Institutione discuti valeat. De quo agens late Ioan. Monach. *cap.* 1. *de Scismatic.* Ludouic. Gom. *ad Regul. Chancellar. in Procem. quæst.* 4. per tot. Barbat. *de præstant. Cardinal. quæst.* 7.

Barbof. *de iur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. n. 54. & *Colleçt. ad dict. cap.* 1. *de Scismatic.* Gonçal. *in Regul.* 8. *Chancell. Glos.* 24. per tot. Anastaf. Germon. *de Sac. immunit. lib.* 3. *cap.* 6. num. 55. Thom. del Ben. *de Immunit. Ecclesiast. cap.* 17. *dub.* 26. Fragos. *de Regimin. Reipubl. par.* 23. *lib.* 5. *disp.* 15. à num. 12. cum sequentib. Other. *de re Benefic. lib.* 1. *quæst.* 8. à num. 85. Kokier. *de iurisdict. in exempt. par.* 1. *quæst.* 5. num. 26.

20 Quamobrem non immerito à Rege nostro cautum elucet, vt hæc lege inclusi Cardinales non censeantur, cum quo ad eos inspici debeant Pontificalia Iura; cum inseparabiliter habeantur, sicque cum Pontifice, vnicam personam mysticè conflent, vt ex Hostiensis tueatur Garc. *de Nobilit. Glos.* 48. § num. 47. & adducti 21 num. 17. Cardinali infirmanti sanguinis emissionem nõ fieri absque speciali licentia Papæ, Iacob. *de Concil. lib.* 1. *art.* 1. Sunt enim Cardinales (vt supra notauimus) partes corporis Pontificis, illius Coadiutores, Coadgubernatores, Martin. Laud. *de Cardin. tract.* 2. *quæst.* 5. notat Conrad. *templ. iudic. lib.* 2. *cap.* 3. num. 4. Ludouic. Bolognin. *de Indulgent. num.* 32. Azor *Instit. Moral. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 1. Conrad. *Templ. iudic. dist. lib.* 2. *cap.* 20. § 1. num. 3. De quo vide late Doctores Barbatiam, Laudensem, Conradum, Petrum Gregorium, Azorem, Sebastianum Cæsarem, Fragosum, Dianam, Pacianum, & alios adductos 22 num. seq. Vnde quo ad eos Iura Canonica, ac Pontificiæ Constitutiones exequi debent, condecorarique Titulo à Sacris Canonibus, ac Pontificijs Rescriptis Constituto, ac præsignato.

23 De Cardinalium officio, nomine, Origine, Potestateque, Consultas Martin. Laudens. *de Cardin.* Conrad. *Templ. Iudic. dist. lib.* 1. *cap.* 23. per tot. Barbat. *de præst. Cardin.* Ludouic. Bolognin. *in addit. ad Cat. aldin. de Bonconpagn. de Potest. Pap. num.* 1. 1.

Ioan. Garc. de Nobilit. *Glof.* 48. §. 3. Azor *Institut. Moral. lib. 4. cap. 1. tom. 2.* Sebast. Cæsar. *Hierarch. Ecclesiast. par. 1. disp. 2. §. 4.* Petr. Gregor. Tolos. *lib. 15. Syntagm. cap. 4. per tot.* Cardinal. Paleot. de *Sacr. Consist. Dian. Resolut. Moral. par. 5. tract. 2. per tot.* latissime Fragos. de *Regimin. Reip. Christian. par. 2. lib. 6. disp. 15. per tot.* Fulu. Pacian. de *probat. lib. 2. cap. 28.* Homobon. de *stat. par. 1. cap. 5.* Galganet. de *iur. public. lib. 3. tit. 16.* Theodor. Reinring. de *Regimin. Sæcular. & Eccles. lib. 3. claj. 2. cap. 3. ex num. 34.* Theod. Hoeping. de *iur. insign. cap. 2. ex num. 33. cum sequentib.* Scortia *select. iur. Pontific. Theorem. 296.*

24 Sed cum ex Catholicorum more, omniumque Scribentium assensu Sacra Purpura, nec tantum Primatum post Pontificalem Summam Dignitatem obtineat; sed pars habeatur corporalis Dignitatis Pontificiæ. Ex eoque à Regibus, & Principibus, Honorificis, ut decet veneretur obsequijs. Inter Hispanos, sic recepta est; sic à Catholicis suis Regibus grata habita, sic Summa Cardinalitia Eminentia, ut nec tantum Honoribus decoretur, cõcessis Primatibus, Optimatibus, seu *Grandes* in coopertione capitis. Appellatione, seu denominatione Honorifica, *De Muy Amado, y Caro Amigo*, de qua *Glof. 14.* Sed in omni actu, tam publico in Sacello Regio, aliove loco Sacro, quàm in Gymnasio, interiorique Aula dum Regedum alloquuntur, *en Audiencia*, secundum usum Aulicum dictum *Etiqueta*. Magnificis alijs signibus decoratur Sella quidem, Tapete, Pulvinari, Scannoque geniculato cum Pulvinari.

25 Hic Maiorum mos credens Cardinalibus Sessiois præexcellentiã, decoratam in fulis Tapetis, Sellæ, Scanni geniculati, & Pulvinaris, natus fuit, ac receptus in designationem Dignitatis Cardinalitiæ Purpuræ inhaerentis, nativo iure; cum Car-

dinales, tanquam vocati ad partem solitudinis Regiminis spiritualis, dicantur Reges, Mundum cum Papa regentes, Matthesil. de *succession. ab intest. art. 3. ex num. 48.* Conrad. *templ. iudic. lib. 2. cap. 2. §. 1. num. 10. & cap. 3. §. 3. num. 6.* ex Hostiens. in *cap. Dilectum, de præbend.* Barbat. de *præstan. Cardinal. par. 1. quæst. 1. um. 8. & 24.* Homobon. de *statib. par. 1. cap. 5. in princip.* Franc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. lib. 3. cap. 3. art. 3. §. 1. & lib. 4. cap. 3. art. 1. 2. & 3.*

26 Ex cuius Supremæ Iurisdictionis Origine. Et quia Cardinales (ex Eugenio III. in Bulla relata à Francisc. Halier. *dict. lib. 4. cap. 2. art. 5.*) Romano Pontifici adstantes, etiam de Episcopis cum eo iudicant; rectè in ordine sedendi eis attributa est præcedentia tam in loco, quàm signis illis demonstratiuis Potestatis, ac Authoritatis Sella, scilicet, Tapete Pulvinari, & Reclinatorio.

28 Ne verò Andebatarum more agamus in re tam verè summa, adque in Sacram, ac Politicam Maiestatem collimante, sed dignoscatur quanto Supremitatis Arcano, à Regibus Nostris prospectum fuit circa venerationem Sacrarum rerum, simulque conseruationem reuerentiarum, ac Honorum Maiestati debitorum, Dignitatibusque autoritate gaudentibus Suprema. Notandum est, quod omnia Aulicæ tam Regium Honorem, Decorè, Ornatum Maiestatis respicientia, quàm regimen personale Regum, sub formulis vulgò dictis *Etiqueta*, constituta sunt.

30 In his ergo (sicuti, & in antiquis Partitarum legibus, ut videre licet *in l. 3. tit. 9. par. 2.* (vbi Primatum tenet inter munera Aulicæ officium Capellani maioris, Honorque spirituali re exhibendus) præscriptum est, ac Constitutum in caput anguli Aulici, circa ingressum in Aula Regia, (de quo non est hic Sermo noster) loca, sessiones, sedendique formam, tam

in

31 in Sacello Regio, dū Sacra officia peraguntur, lithurgiaque celebratur, quàm circa ingressum, & receptionem in Regio Gymnaceo, cum id Maieftati cōueniat, curamque de eo, tenere l. 2. & 3. *C. de diuers. offic. l. 2. C. de offic. Sacror. serin. lib. 12.* Diximus *Glos. 15. à num. 1.*

32 Quare primò cōstituitur de Throno Regio, postque de prærogatiua seruanda Dignitatibus, officijs, ac muneribus, tam Ecclesiasticis, quàm Ciuilibus. Et quamuis de eo ab sceptro Regum Catholicorum statutum fuerat, vt his verbis notat *Luc. Marin. Sycul. de reb. Hispan. lib. 21. cap. de Regine Isabella Moribus: Sedes insuper in Sacello Superiores, & inferiora sedilia disponi, & ordinem hunc seruari iussit, vt scilicet, ex altera parte primus Cardinalibus locus daretur, secundus Archiepiscopis, tertius Oratoribus, quartus Episcopis, & deinceps gradatim reliquis Sacerdotibus, ita tamen, vt antiquiores nouitjs anteponebantur. In altera vero parte, sederent Comestabiles, Almirantes, Duces, Marchiones, Comites, & iterum gradatim ceteri Nobiles, & Generosi.* Attamē cum mutationi omnia obnoxia sint, subque perpetuo motu consistant, necesse fuit à Nostris Regibus, de locis, & Honoribus seruandis constituere, quibusque insignibus, insulisque designatiuis authoritatis, ac reuerētiæ, ornanda est in se vnaquæque Dignitas.

33 In Sacro Regio Sacello, ex Regia forma, seu *Etiqueta* ad latus dexterum Euāgelij, ad scalam Præbyterij primum vindicat locū Thronus Regius (sensationis Regalis locus Thronus dictus à sedēdo fuit, *Athen. lib. 5. cap. 6.* etiamque solium, *Diu. Isidor. lib. 20. Etimolog. cap. 11.* idē inter Regalia muta signa numeratur Thronus, & Solium, *Reg. 1. cap. 1. Reg. 2. cap. 11. vers. 19* *Cassan. Cathal. glor. mana. par. 1. consider. 1.* *Arnold. Clapmar. de Arcan. rerum public. lib. 3.*

cap. 4. Lyps. ad Tacit. pag. 251. Petr. Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 6. Theodor. Hoeping. de iur. insign. cap. 2. num. 8, 1. Carol. Paschal. de legat. cap. 4. Pined. de reb. Salomon. lib. 5. cap. 7. & 36 lib. 6. cap. 1. & 7.) Et quia non fixus in pariete, sed prætiolis stragulis, siparis, aut velis aureis conuestitur, *Virgil. 1. Aneid. vers. 701.*

----- *Auleis iam se Regina superbis,
Aurea composuit sponda.*

Ad celandum, operiendum, & velandum Regem, vt notauit *Pineda, dict. cap. 7. num. 1. vers. Caterum.* Et mos erat Imperatorum Constantinopolitanorum ediculas efformantium in Sacello Sacro, ex quibus Sacra audirent, *Codin. de offic. Constantinopol. lib. 2. cap. 17. La Cortina,* denominatur.

37 Instruitur exterior pars de la Cortina, velis Regificis purpurei coloris: Interior verò conuestitur planities strata Tapetibus amplis, *Corip. lib. 3.*

*Mira pavimentis, stratisque Tapetibus
ampla planities.*

39 Sella Regia in medium collocata ex Regio more, *Virgil. 1. Aneid. vers. 303.*

----- *Mediumque locauit.*

Vbi Cerda in not. num. 9. & Imperatorio, *Codin. dict. cap. 17. num. 15. Pānis rubeis vestita, in qua pro numero Imperatorum ponuntur Aurei Throni,* 40 imposito in reuerentiam, & ad reclinationem subpedaneo puluinari Babylonicis inuentis, fabricato, ornatoque fimbriatis flocibus.

41 Inter Regales ornatus, quibus instruitur interior Throni pars, seu cortinæ, reclinatorium est, Aulica, & communi voce dictum *Sitiali* Componitur enim tabulamento, seu subpedaneo scabello, Tapete involuto,

to, super quod imponitur mensa vestita ob longo, ac Maestatico Tyrio segeste, super quod etiam imponitur sericus pulvinaris, aureis fimbreis ornatus, ac fimbriatis flocibus, toto reclinatorio, seu *Sitial* cooperto velamine bombicino.

42 Cum Thronus Regius, nec gradum constituat, nec locum teneat, ordinatur omnis res Sacri Sacelli ad officiorum, ac lithurgiæ celebrationem, seruatis, quò ad ingressum loca, ac Sedes, formulis ad decoré, auctoritatem, & reuerentiam statutis.

43 Celebraturis officium vespertinum, lithurgiæque, cum priuatum teneant Sacræ res, sedendi locus est in Tabernaculo Altaris, sinister latus, sedendi verò forma diuersa.

44 Si enim officia Sacra peragunt Patriarcha, Archiepiscopus, aut Episcopus Pontificalibus infulis ornatus, locus sessionis Tapete stratur, super quod imponitur sella Annabaptistialis quaterbrachiata in formâ Cathedralis, Andr. Piscar. *prax. Ceremon. lib. 2. sect. 1. cap. 3. num. 3.* pedibus illius coopertis faldistorio serico, non Aureo, seruata Rituale Ecclesiæ ceremonia, Ceremon. *Episcop. cap. 13. lib. 1.*

46 Si Præsbyter Cappellanus Regius Lithurgiam celebrat, sedes est scannum.

47 Si ad officia adsunt Patriarcha, Archiepiscopus, vel Episcopus, suam tenent Sedem in Tabernaculo ad latus dexterum Euangelij, in scanno.

48 Si Cardinalis adsit ad officium, ac Lithurgiam, in planitie Sacelli, seu vt verbis vtamur, Duran. *in ration. Diuin. Offic. lib. 1. cap. 1. num. 6.* in anteriori parte, in qua populus orat, in latere sinistro ad conspectum Regij Throni, seu *de la Cortina*, instruitur sessionis locus ornatus Tapete, Sella, ac pulvinari subpedaneo, inque reclinatorium, imposito geniculato scabello purpureo, inuolucro

cooperto, non longo, sed vsque ad coopertionem pedum scabelli, h per imposito, super eo puluinari fimbreis Aureis ornato.

49 Cardinale verò officium celebrante, non mutat locum, nec ad Tabernaculum ascendit ad induenda Pontificalia ornamenta, sed in ipso sessionis loco, ac Sella, ornatur Pontificalibus vestimentis, illisque exuitur. Tali à Catholicis Regibus exhibita veneratione, vt à Throno non exeunt, etiã finitis officijs, vsquequo Cardinalis deponit ornamenta, & purpura induitur; quo peracto, exit Rex, postque Regem ad latus sinistrum comittatur Cardinalis, separatus in obsequium, ac reuerentiam, distantia corporis vnus hominis.

50 Post Hierarchicum Ecclesiasticarum Dignitatum ordinem, ingreditur Ciuilium, ac Aulicorû munerum Digestio. Ad latus sinistrum Epistolare anterioris partis, sequitur sedes, seu scannum Legatorum, vulgò *de los Embaxadores*, Tapete involutum, dicto *Vancal*, adiuncto in reclinatorium, scanno serico Tapete involuto, absque Puluinari.

51 Ad latus dexterum Sacelli in planicie Throno Regio proxima, ingrediuntur sedes Dignitatum nostrarum. Maiordomus enim, vulgò *el Mayordomo Mayor*, vindicat locum primum, post Thronum, seu *la Cortina*, vbi sedet (sicuti, & concessum huic Dignitati in Sacello Imperatorio, notat Codin. *de offic. Constantino-pol. cap. 6. num. 6.*) in scabello serico purpureo.

52 Subsequuntur sedes Procerum, Magnatum, seu *de los Grandes*, quæ scannum est vulgò *el Vanco de los Grandes*, Tapete involutum, dictum *Vancal*.

53 Suasque in Sacello vindicant Sedes, ad latus sinistrum in planicie Regij Concionatores, ac Cappellani, in scannis; qui, & si Ecclesiastici ordines, cum tamen adsint ad autho-

ritatem, non ad officia, nō vindicant locum in Tabernaculo.

54 Alij verò Officiales Regij, & si magni, qualiter *Los Mayordomos de el Rey*, sessionis præexcellentiæ non recipiunt, sed stant ad conspectum Throni cum Scipionibus, sui muneris signum.

55 Hæc sunt, quæ pertinent ad ingressum, & sessionem in Sacello Regio: In sæculari vero re Cardinalibus prima vice ingredientibus ad conspectum Regis in Aula, aut Gymnaseo, receptionis forma est, si notamus verba formularum Regiarum, seu *de la Etiqueta*.

LA FORMA EN QUE
su Magestad recibe à los
Cardenales la prime-
ra vez.

56 **E**L Cardenal embia à saber à Palacio el dia, y hora en que podrá tener Audiencia con su Magestad.

Viene a Palacio, acompañado de algunos Cavalleros de su sequito, y familia: apease en el caguan grande; sube por la escalera principal, y passa por el cuerpo de Guarda, donde están los soldados à pie, y no toman las armas.

Los Porteros abren las puertas de Sala, y Saleta, y los Hagieres la de la Antecamará, y se quedan así hasta que buelue à salir.

Entra por la Antecamarilla à la cama, y aquí llegan solos los que tienen entrada.

Su Magestad siendo avisado que viene, por el Mayordomo mayor, ò el Semanero, sale acompañado de los Mayordomos, y Gentiles Hombre, de la Camara à la mitad de el Cubillo (que son dos piezas) à recibir al Cardenal, que le pide la mano: quitase el sombrero, mandandole cubrir, y buelue con èl à la pieza donde come; y entonces se permite, que el acompañamiento que se queda en la Antecamarilla, llegue hasta esta puerta: su Magestad toma

silla, y el Aposentador de Palacio, ò el Ayuda de la Furriera de semana entra silla al Cardenal.

En acabando la Audiencia, su Magestad se pone en pie arrimado al bufete; el Aposentador de Palacio, ò un Ayuda de la Furriera, que puso la silla al Cardenal, se la quita, y se despide, quitandose el bonete, y baziendo una humillacion con la cabeza, y su Magestad le acompaña hasta la puerta de aquella pieza, quitale el sombrero, y se buelue à su aposento, y el Cardenal sale, acompañado de los que fueron con èl.

57 Ex dictis, Aulicoque relato more, euincitur quod Honorum infulæ, Sellæ, Pulvinaris, reclinatorijque, ex quibus efformatur, *el Sitial*, inferuiunt Honori, ac venerationi Cardinalitiæ Sacræ Purpuræ, insigniaque esse notamus Suprema veltigia designantia Maiestatis, ac auctoritatis, cum nec ab vlla alia Dignitate Patriarchali, nec Archiepiscopali, Episcopaliuè vindicentur, nec à Regibus nostris eis exhibeantur.

58 Sed docent aliqui Episcopis, omnique Ecclesiasticæ Dignitati ex Rituali Romano concessum esse, in signum Potestatis, auctoritatis, & iurisdictionis, Thronum, & Solium, *Agia de exhib. auxil. fundam. 6. Alced. de preced. Episcop. par. 1. cap. 12. n. 48. Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 4. num. 18. Barbof. de Potest. Episcop. par. 3. allegat. 80. & de uniuers. iur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 12. Villaroel Gouier. Eccles. par. 2. quest. 12. art. 1. 2. & 3. Ideo priuatiuum nō dicendū Maiestatis Cardinalitiæque Dignitatis in Honorè.*

59 Cui obiectioni, vt obuiam eamus, notādum est, quod inter Scriptores relatos Villaroel, tantum locutus fuit de insigni reclinatorio, vulgò *Sitial*, Genuflexorio ab aliquibus dicto, quo ornari Episcopalem Dignitatem, notauit ceteri verò genericè loquuntur de Throno, seu Solio, competenti in Honorem, Supremitatem, & præheminentiam, Epif-

Episcopis suis in Diocesis, ac Ecclesijs. Quod signum diuersum est à Sella, & Reclinatorio dicto *Sitial*, Natio Regiæ Maiestatis, ac credito Dignitati Cardinalitiæ.

60 Quod vt dilucidius euincatur, sciendum est, quod & si Thronus, seu Soliū, totum inquam aggregatū fessionis ab Ecclesia Constitutū Episcopis dum Sacra peragunt, Diuinisque Officijs adsunt, dignoscamus, attamen illius compositio discretè attēta, non recipit reclinatorium, seu *el Sitial*, in sensu Communi receptum, ac in formula Regia, seu *Etiqueta*, vt diximus; nam, & si Episcopis, ceterisque Dignitatibus in ordine Hierarchico Ecclesiæ, dum Pontificalia peragunt, sedes Constituta est in
61 Throno, in formam, ac modum relatum in Ceremon. *Episcoporum*. lib. 1. cap. 14. à quo verba mutuabit Piscarius *dict. lib. 2. sect. 1. cap. 3. num. 3.* Sedes ipsa, siue lignea, siue marmorea, erit sublimior, & rotunda in modum *Cathedrae*, & Throni immobilis punno serico coloris altorum paramentorum contexta, supra ipsam *baldechinum* eiusdem coloris appendatur, dummodo supra Altare aliud simile, vel cibariam fuerit, ad ipsam tribus saltem gradibus ascendatur, qui vna cum plano, quod vbi commodè fieri potest, erit amplum, atque quadratum, pannis, siue *Tapetis* tegantur.

Ex eis euincitur exque Rituali Ceremoniarū Iure, ad ré Sacram, Throno
62 num, seu Soliū instrui his signis Gradibus ad altitudinē status, designandā ornatis Tapetibus. Baldachino, forma illa tradita ex *Ceremoniali Episc.* *dict. lib. 1. c. 14.* (ex quo ad similitur mūdo in quatuor partes diuiso, Durād. *ration. Diuin. Offic. lib. 1. cap. 1. n. 6.*) Sella in modū *Cathedrae* (sedes
63 hæc Annabatra, seu Sella quatuor bradicata dicta à Scriptorib.) & quia pannis sericis tegitur, & ornatur
64 des *Faldistorialis* dicta est in Ceremon. *cap. 13.* *Forma sedis erit præalta, & sablimis, siue ex limbo, siue ex mar-*

more, aut alia materia fabricata, in modum Cathedrae, & Throni immobilis, qualis in multis Ecclesijs antiquis videmus; quæ debet tegi, & ornari aliquo panno serico concolor cum alijs paramentis, non tamen aureo, nisi Episcopus esset Cardinalis: & super eam umbraculum, seu baldachinum eiusdem coloris.

65 Hoc ornamentum pannosericum, quo tegitur Sedes Episcopalis, *Faldistorium* dicitur, & ex eo sella *Faldistorialis* Sedes Episcoporum, *Piscar. dict. lib. 2. sect. 1. cap. 3. num. 4.* *Sedebit in Faldistorio.* Quare credimus,
66 *Villaroelem* absque verâ intelligentia, & cognitione certa dixisse, firmasseque *Faldistorium* esse, quod dicimus *el Sitial*, *dict. Tract. del Gouier. pacific. par. 2. quest. 12. art. 1. num. 4.* *El Sitial, que llamamos Faldistorium en Latin, es vn Sitaliaete, d'Escabelillo cubierto con vn terciopelo, y sobre el vna almohada, que sirve de arrimo para los brazos, y otra abaxo para las rodillas: y donde quiera, que el Obispo le ponga, se ha de vestir de seda.* Dizelo todo el Ceremonial de los Obispos en el *cap. 13. de el libro primero.*

67 Cū in toto *cap. 13.* ab eo relato, nulla de reclinatorio ante Sedē Episcopalem mentio sit, vt ex verbis relatis *num. 63.* euincitur, immò ex Rituali Ecclesiastico, inter Sedem, Thronum, aut Solium, *Faldistoriū*,
68 *y el Sitial*, discretio inuenitur, ornamentaque sunt, seu in signa diuersa inferuentia Dignitatibus Ecclesiasticis. Thronus dicitur Episcopalis Sedes, *Ceremon. dict. lib. 1. cap. 2.*
70 *Faldistorium* Sedes Episcopi, vel dum non celebrat, sed Diuinæ rei interest, *dict. lib. 1. cap. 2. Episcopus surget à Faldistorio.* Et *cap. 7. Sed in Faldistorio sederet;* vel si celebrat, Cardinalis, aut Legatus, adest Diuinis Officijs, *Ceremon. dict. cap. 13. Si fertè aliquis S. R. E. Cardinalis, Legatus de latere, vel non Legatus, rei Diuinæ interesset, conuenit ei Sedes Episcopalis supradicta: Episcopus verò si celebret, in Faldistorio, in Cornu*

Epi-

71
diu
nial
ag
di E
li: P
flori
id fi
thron
ta. V
loco
fede
den
25. v
Mag
dē E
nuda
hac d
72
orna
latu
gius
cept
tat v
braco
eo po
rum,
phon
tenti
remo
verò
seupr
illi ill
ponet
te sup
posito
eo col
ctus,
sect. 1
73
Ritib
siue in
Faldi
libru
reclin
Cere
vbi ag
stenti
inqui
tiphon

71 *Epistola*. Quæ distinctio dilucidius dignoscitur ex verbis Ceremonialis, relatis ab ipso Villaroele, n. 3. agens enim de ceremonia consecrandi Episcopos, subdit ex Ceremoniali: *Ponendo ipsam ad sedendum in Faldistorio, de quo surrexit Consecrator; vel si id fiat in Ecclesia propria consecrati, in throno eum in Sede Episcopali consue- ta. Vbi Faldistorium pro Sessio- nis loco accipitur, seu loco consueto ad sedendum, quod comprobatur euidenter, ex ipso Ceremoniali lib. 2. cap. 25. ubi agens de officio Feriæ sextæ Magnæ Hebdomadæ, designando Sedem Episcoporum, inquit: *Sæes super nuda Cathedra, seu Faldistorio. Neque hac die sedet in Sede sua Episcopali.**

72 *Sitial* verò, seu reclinatorium ornatum in modum à Villaroele relatum, & formam qua instruitur Regius, non inferuit, nec ab Ecclesia receptum fuisse credimus, vt ca. 13. notat verbis relatis, *para arrimo de los brazos; sed in diuersum, scilicet, vt in eo ponatur liber Sacrorum Oficio- rum, ex quo celebrans psallet Anti- phonas, Orationes, & omnia compe- tentia secundum Sacros Ritus, Ce- remon. Episcop. lib. 2. cap. 13. Canonicus verò paratus celebrans, accedit ad scalum, seu primam Sedem Chori, ab ea parte, quæ illi illa Hebdomada obtigeret, in qua Sede ponetur puluinum, & alterum cum Tape- te super scanno, seu genuflexorio ante se posito, super quo etiam ponitur liber, serico coloris caterorum paramentorum te- ctus, Piscar. prax. ceremon. dict. lib. 2. sect. 1. cap. 3. num. 13.*

73 Quod ornamentum, à Sacris Ritibus non formulatur Episcopis, siue in Sede celebrent propria, siue in Faldistorio, cum Præbyter assistens librum supra caput sustineat, non in reclinatorio apponatur. Audiamus Ceremonial. Episcop. dict. lib. 1. cap. 6. ubi agens de officio Præbyteri assi- stentis Episcopo celebranti in Sede, inquit: *Cum verò Episcopus primam An- tiphonom erit intonaturus, ipse librum*

supra caput sustinere debet. Si vero in Faldistorio, subdit: Si verò fortè Episcopus celebrans, non in Sede propria, sed in Faldistorio sederet, tunc ipse Præby- ter assistens sedebit in aliquo scanno pro- pe Altare versus cornu Epistolæ, simul cum Diaconis, & Subdiaconis, sustinebit dein- de librum super caput, cum ex eo Episco- pus erit cantaturus orationem.

74 Ex dictis euincitur, quod, & si reclinatorium, genuflexorium, seu *el Sitial*, Ecclesiasticum inventum sit, ad positionem, seu reclamationem li- bri Sacri, dicti *Missal*, & *Breuiario*, ad exemplum Ecclesiastici Ordinis, à Regibus, ac Principibus laudatum, ac receptum fuit, vt in Sacra re, dum interfunt Diuinis Officijs, genuflexorium instruat, *Sitial* dictum, vel in reclinatorium, vel ad impositionem libri, vel ad genuflexionem, tum ad audiendas, tum ad orandas preces, seu Orationes, cum in reuerentiam, Ceremon. Episcop. lib. 1. cap. 18. ex cõ- suetudine Ecclesiarum (cui parendum) tam ab Ecclesiasticis, quàm Sæcula- ribus genibus flexis standum sit, quod, qualiter, quando, & quomodo exequendum, notat Piscar. dict. lib. 2. sect. 1. cap. 1.

75 Et ex eo credimus laudatum, vt in signum Maiestatis imponatur genuflexorium, seu reclinatorium, & *Sitial*, in omni actu Ecclesiastico, Re- gibus (instratum forma relata) Car- dinalibusque ad conspectum Regis, vt notamus supra num. 48. Supremis Magistratibus Maiestaticam autho- ritatem gerentibus, qualiter Supre- mi Consilij Præsidi, aliorumque Con- siliorum, dum ad conspectum Regis non interueniunt; Dignitatibus, etiã 76 Ecclesiasticis Archiepiscoporum, Episcoporum, Legatorum Apostolico- rum in re Sacra seruata Rituali Ceremonia.

77 Extra verò rem Sacram in actu Sæculari, Ciuili, ac Politico tenendum videtur, quod reclinatorio, & *el Sitial*, tanquam Honorificentia

figno, bombicino velo cooperto, vtendum est à Sæculari Dignitate Maiestatem Supremam agente, qualiter à Summo Regij Consilij Præsidente, cui absolutè, præcipuè in die Visitationis delinquentium, vulgò *Visita de Carcel*, imponitur *Sitial*, cum Pulvinari, super quod reclinatur, Sacrum Sanctæ Crucis signum tanquam iustitiæ symbolum, & felicitatis insigne. (De pulvinari vsu, Origine, ac forma agemus infra *Glos. 33. §. 4.*) imposta supra omni fructura, vsquequo ingreditur, & suam Sedem tenet Præsides velamine bombicino, reuerentiæ insigne inventum per Gentes ad venerabilitatem inducendam, vtque maximum credatur, quod sub velo tegitur, ex Suetonio, & alijs Hoeping. *de iur. insign. cap. 17. num. 507. & 508.*

78 Nec ab alijs vtendum, & si summis infulis Honorum decorentur, cum verè Nostro videri reclinatorium, seu *el Sitial*, Supremum Maiestatis signum sit, illiusque maximi Ordinis, in quo adnumeratur Sceptrum, Corona, Solium.

79 Nec alienum credatur hic assensus à mente Scribentium (omissis, quæ ex Guttherio deduci possent, afferente inter Ethnicos Pontifici Maximo currulæ Sellam concessam fuisse, *de offic. vet. iur. Pontif. lib. 1. cap. 28.*) Cui, & si Sacræ Hierarchiæ Ec-

clesiasticæ Dignitatis Summæ, omnibus debeant decorari infulis Honorum; ipse Villaroel Supremis placitis, Regalibusque Constitutionibus innixus, fatetur, in actibus Ciuilibus, locisque Sæcularibus, seu *fueru de las Catedrales, o Iglesias, aict. par. 2. quest. 12. art. 2. num. 13. 14. & seqq.* Episcopis concessum non esse vti de *Sitial*.

80 Ex dictis patet euincitur, quã Summa sit Cardinalitia Dignitas, quantoque venerata à Nostri Regibus, cum ei concedatur in Sacro Sacello Tapetum, Reclinatorium, Pulvinar, omnique in loco, etiam Sæculari, Sella Regalibus ornamentis instructa, signum Supremæ authoritatis omni ætate, *l. 1. §. 2. vers. Latum, de postuland. vbi Gotthofred. Dionys. antiquit. lib. 3. Ouid. Fastor. 3.*

Signa quoque in Sella non formata curruli.

Marcial. *lib. 9. Epigraph. 13. vbi Rader. Ioan. Corraf. l. 2. §. Deinde, de origin. iur. Rosin. antiquit. lib. 7. cap. 11. & Demster. lib. 10. ad cap. 29. Theodor. Hoeping. de iur. insign. pluribus relictis, cap. 2. num. 731. Lyps. lib. 1. lect. cap. 19. Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 3. & lib. 4. cap. 11. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 1. cap. 19.*

ASSI-

A
1
r
2
A
m
fi
3
P
4
P
co
na
5
E
R
6
C
di
ra
7
P
cu
8
E
fa
9
A
ni
10
S
ib
11
S
m
12
i
no
ry
13
F
Ep
14
F
15
A
cle
16
L
Al
tri
17
A
pal
18
A
Illu

ASSIMISMO, POR LA AVTORIDAD, Y Grandeza de Arçobispo de Toledo, mandamos, que todos sean obligados à llamarle Señoria Illustrissima, por fer Primado de las Españas, aunque no sea Cardenal.

SVMMARIVM.

- 1 Primatum Ecclesie Toletane Doctores referentes remissive numerantur.
- 2 Archiepiscopus Toletanus, quia Primatis Dignitate decoratus, Illustrissimus.
- 3 Primas idem, quod Princeps.
- 4 Primatum Titulo decorati, quibus commissum primum Dignitatis manus.
- 5 Ecclesiasticum Regimen ad exemplum Romanorum.
- 6 Cap. Cleros 21. dist. refertur de distinctione Dignitatum Ecclesiasticarum.
- 7 Pontifex Maximus inter Romanos, cui Sacrarum rerum cura commissa.
- 8 Episcopi nominati initio nata Ecclesia in Primarijs Ciuitatibus.
- 9 Archiflaminus, & Flamines inter Ethnicos Sacra faciebant.
- 10 Sacerdotes inter Ethnicos ludis preibant.
- 11 Sacerdotum Ethnicorum varia nomina.
- 12 Primi Flamines, qui ad rem Sacram noninabantur in Ciuitatibus Primarijs, Capitibusque Dioecesum.
- 13 Primates Episcopi habebant ius in Episcopos minorum Ciuitatum.
- 14 Pontifex Primas Ecclesie dictus.
- 15 Alexandrina, & Anthiochena Ecclesia Primaria dicta.
- 16 Diuus Marcus Primus Episcopus in Alexandrina Ecclesia iussu Diui Petri.
- 17 Anthiochena Sedes Prima Episcopalis.
- 18 Anthiochena Synagoga Iudeorum Illustris à Regno Antiochi.
- 19 Anthiocheni, & Alexandrini Episcopi Primates, 30. Usque ad tempora Conciliorum generalium.
- 20 Anthiochena, & Alexandrina Ecclesia non Patriarchalis initio Ecclesie, sed Primas, 24.
- 21 Anthiochenus Patriarchatus ortus sub regimine S. Euodij.
- 22 Patriarcha Hierosolymitanus, & Constantinopolitanus non sunt de Dignitatibus ortis initio nata Ecclesie.
- 23 Romana Ecclesia venerata Titulo Primatis.
- 25 Patriarcha primum locum Dignitatis in Ecclesia ex Epistola Nicolai II. relata in cap. Prouinciæ 91. dist. & cap. Cleros 22. dist.
- 26 Analecti Epistola relata in dicto cap. Prouinciæ 91. dist. recepta non est absolutè.
- 27 Diuo Isidoro multa commendata sunt, quæ ab eo non fuerunt scripta.
- 28 Isidori collectione, aliqua antea sunt Constituta, ac Decreta post illius obitum.
- 29 Cap. Cleros 21. dist. est de additis Collectione Diui Isidori.
- 31 Primatis Dignitas Prima in Ecclesia.
- 32 Patriarcha idem, quod Primas, 48.
- 33 L. 9. tit. 5. par. 1. de Primas, & Patriarcha loquens, refertur.
- 34 Primates inter Orientales, à tempore Apostolorum dicebantur Episcopi Primarum Ciuitatum.
- 35 Episcopi Occidentalis Ecclesie, Primarum Ecclesiarum dicebantur Primates.
- 36 Patriarchæ vox, primo audita in Occidentali Ecclesia tempore Ataulphi

- phi Gothorum Regis.*
- 37 *Patriarchalis Dignitas orta tempore Apostolorum ex Azorio.*
- 38 *Primatis vox, ac Dignitas, Prima, quam Patriarchalis, ex Canone Concilij Niceni, & 49.*
- 39 *Patriarcha dicebatur Ethnicorum Sacerdos.*
- 40 *Patriarcha inter Israelitas, seculares Principes.*
- 41 *Patriarcha dictus Iudeorum Sacerdos.*
- 42 *Patriarcha Iudeorum munus numeratur in C. Iustiniano, & Theodosiano.*
- 43 *Theodosius Magnus denegavit Iudeis usum Synagogarum.*
- 44 *Patriarchatus Iudeorum evanuit ab Imperio Theodosij.*
- 45 *Patriarcha vox ad designandas Dignitates Ecclesie non fuit recepta, & est*

- que ad extinctum munus Patriarche Iudeorum.*
- 46 *Dignitates Ecclesiasticae distinctae in Concilio Constantinopolitano I.*
- 47 *Concilium Constantiopolitanum distinctavit Ecclesias Antistitum Catholicorum, & Haeeticorum.*
- 48 *Episcopi ante Concilium Constantiopolitanum I. Primatus, Exarchi dicti.*
- 50 *Alexandrini, & Antiocheni Antistites, usque ad Imperium Theodosij Titulo Episcoporum Honorati.*
- 51 *Patriarcha appellati Episcopi Primarum Ecclesiarum post Theodosium, praecipue Antiocheni Alexandrini, & Constantinopolitani.*
- 52 *Archiepiscopus Toletanus Natio Iure Dignitatis Titulo Illustrissimi venerandus.*

DE

D
T
O
cha
cel
len
tut
Sar
mi
An
Sup
fus

I
de L
sub G
nic. li
pan.
par.
à Vic
gor.
1. Pe
101
2. cap
Conj
Reg. C
de M
ftian
disp.
Sac.
Petr
de P
dor.
de lib
navit

DE HONORE DEBITO ARCHIEPISCOPO
Toletano, tanquam Hispaniarum Primati: deque Primatus
Origine. Cuius clavem regit Eminentissimus Dom. D. Pas-
chalius ab Aragonio Folch & Cardona. Qui post natiuam Ex-
cellentiam (filius enim Illustrissimorum, Illustrium, Excel-
lentissimorum Ducum de Segorue, & Cardona) propria vir-
tute (ex quo, vt de Alexandro Seuero dicitur clarior) Sacram
Sanctæ Romanæ Ecclesiæ purpuram meruit, Catholicissi-
mi Nostri Regis Excellentissimam legationem ad Summum
Antistitem, Summamque Neapolitani Regni Præfecturam
Supremæ, ac Sanctæ Inquisitionis voluntate Regia gladium
fufcipere, vtque in Sexemvirali aula, ad curam Hispanici
Imperij Constituta vltimo Magni Philippi Elogio, sub
minoritate Caroli Regis Nostri Sexemvir Dig-
nissimus adnumeraretur.

GLOSSA VIGESIMAPRIMA.

DE Primatu Ecclesiæ To-
letanæ, post *cap. Cum longè*
63. dist. latè agunt Garc.
de Loais in annotat. ad Concil. Toletan.
sub Gundomar. Reg. Morales in Chron-
nic. lib. 11. cap. 73. Marian. Histor. His-
pan. lib. 9. cap. 11. Azor instit. Moral.
par. 2. lib. 3. cap. 3. Narbon. de appellat.
à Vicar par. 2. fundam. 1. à num. 1. Greg-
gor. Lop. l. 9. verbo Primado, tit. 5. par.
1. Petr. Gregor. lib. 15. Syntagm. cap.
10. num. 13. Conrad. Templ. iudic. lib.
2. cap. 3. nu. 4. Boer. de auctorit. Magn.
Consi. num. 54. Camil. Borrel. de Præst.
Reg. Catholic. cap. 46. num. 60. Moscon.
de Maiestat. Eccles. par. 1. cap. 8. Seba-
stian. Cæsariens. Hierarch. Ecclesiast.
disp. 4. §. 3. num. 11. Ioan. Filefac. de
Sacr. Episcop. author. cap. 9. §. 15. Dom.
Petr. March. Archiepisc. Tolosan.
de Primat. Lugdunens. à nu. 124. Theo-
dor. Reinling. de regimin. Sacul. & Ec-
cles. lib. 3. clas. 2. cap. 3. num. 22. Impug-
nauit Primatum Sebastian. Cæsariens.

Hierarch. Ecclesiast. disp. 4. §. 5. per tot.
instructa acie Acun. Bracharés. tract.
de Primatu Eccles. Bracar. per tot. qui
fundaméta vtriusque partis pro Bra-
charenfi adducit ex cap. 27. cum seqq.
Dom. D. Didac. de Castrejon de Pri-
macia de Toledo, contra Bracharenfi
Episcopum omnia congesit, vbi vi-
denda.

2 Sed cum Primatum obtinere
Toletanum Archiepiscopū, procul-
dubio fateamur, obtestemurque licet
Cardinalitia clamide non rubescat,
ratione Primatiæ *Illustrissimum* ap-
pellari, legitime statutum in lege no-
stra Narbon. in hac lege, *Glos. 10.* Et
si ratione Archiepiscopalis munetis,
etiam ei competere in dubium sit, *l.*
Ad similitudinem, Gothofred. & Bald.
C. de Episcop. & Cleric. Bart. l. Omnes po-
puli, quest. 14. de iust. & iur. Azor instit.
Moral. par. 2. lib. 3. cap. 27. quest. 1. vers.
Episcopus, Dionis. Paul. de quatuor Pa-
triarch. cap. 17. num. 19. & 20. Seba-

stian. Cæsariens. Hierarch. Eccles. disp. 6. §. 1. num. 4.

3 Primas enim idem est quod Princeps, seu qui Primum in Republica locum tenet, sic inuenimus receptum inter Israelitas. Apud eos enim Supremi Iudices, familiarum capita, Principes dicebantur, Exod. cap. 18. *Et electis viris strenuis, ac toto populo constituit eos Principes populi, Deuteronom. cap. 1. Et constitui eos Principes, Iosue cap. 23. Vocauit Iosue omnem Israel, maioresque natu, & Principes. Et cap. 24. Paralipomen. 1. cap. 29. & 2. cap. 19. In Hierusalem quoque constituit Iosaphat Leuitas, & Sacerdotes, & Principes familiarum ex Israel, Hierem. cap. 26. Et locuti sunt Sacerdotes, & Prophetæ ad Principes. De quo passim apud Sacros libros obseruatum, vsque ad Romanorum tempora, Ioseph. lib. 20. antiquit Claud. Cæsar. Principibus Senatui, Populo, Gentique Iudæorum, Caro. Sygon. de Republ. Hebræor. lib. 6. cap. 3. & 4. Franc. Halier. Hierarch. Eccles. lib. 4. cap. .art. 3. Lorin Comment. in Act. Apostolor. cap. 17. vers. 4.*

4 Quod à Romanis acceptum Primatum Titulo, ac Honorifica denominatione indigitarunt his, quibus commissum fuerat Primum munus Dignitatis in Ciuitatibus, l. Scitiam, §. Ordine, de legat. l. fin. C. de offic. diuersor. iudic. Rubric. C. de Alexanarin. Primatib. lib. 11. vbi Luc de Penna, & Anton. Pérez, num. 1. l. Quicumque, C. de Decurion. lib. 10. num. 6. a mayarabr. C. de Decurion. lib. 10. Ioan. Filefac. de Sacr. Episcop. authorit. cap. 9 §. 8. & sequentib. Gutther. de offic. Dom. August lib. 2. cap. 15. & lib. 3. cap. 7. Loais. in not. ad Concil. Toletan. XIII. cap. 8. Tiraq. de Nobilit. cap. 37. nu. 38. Narbon. de Appellat. a Vicar. ad Episcop. par. 2. fundam. 1. num. 8. Acun. de Primat. Eccles. Bracharens. cap. 1. num. 9.

5 Ad exemplum enim Romani Imperij Ecclesiasticum Regimen ab Apostolis digestum fuisse, patet ex

cap. Vrbes, cap. In illis 80. dist. cap. Pro-
uincia 91. dist.

6 Quod eleganter deduces, si attentè legeris, cap. Cleros 21. dist. ibi enim munera Ecclesiastica ad normam Gentiliū Statuta, vbi Ecclesiæ Præful Summus Sacerdos, Diuine Petri Successor Pontifex Maximus nuncupatur, dict. cap. Cleros: Pontifex Princeps Sacerdotum est, quasi via sequentiū, ipse, & Summus Sacerdos, ipse, & Pontifex Maximus nuncupatur. Ipse enim efficit Sacerdotes, atque Leuitas. Ipse omnes ordines Ecclesiasticos disponit. Ipse, quod vnusquisque facere ostendit. Nominè deducto tam à Iudæorum Republica, in qua Summus Sacerdos Pontifex indigitabatur, Ioseph. antiquit. Iudaic. lib. 11. cap. 1. l. lib. 12. cap. 3. Rex Ptholomeus Eleazaro Pontificis. Et Atheniensium decreto Hircano Pontifici, lib. 14. cap. 16. lib. 20. cap. ult. Carol. Sygon. de Republ. Hebræor. lib. 5. cap. 2. Histor. Pontific. iurisd. lib. 7. cap. 1. a num. 11.

7 Quam Romanorum, qui etiam Pontificem Maximum nominabant illum, cuius curæ res Sacræ commissa, Liu. lib. 1. Pontificem deinde Numam Marcium Marci filium ex Patribus legit. Et postea: Cateraque omnia publica, priuataque Sacra Pontificis Scitij subiecit, l. 2. de Orig. iur. Valer. Maxim. lib. 1. cap. 1. Cornel. Tacit. lib. 3. Annal. Summum Pontificem, etiam Summum hominum esse, vbi Lyps. num. 130. Carol. Sygon. lib. 1. de antiq. iur. Ciuium Romanor. cap. 19. Rosin. antiq. Roman. lib. 3. cap. 22. Iacob. Gutther. de veter. iur. Pontific. lib. 1. cap. 4. & sequentib. Stephan. Pigio. Annal. Roman. lib. 1. fol. 30. Alex. ab Alex. diem. gentil. lib. 6. cap. 12. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 15. cap. 3. num. 9. & 10. & lib. 50. cap. 12. num. 8. Bullenger de Imper. Romanor. lib. 1. cap. 18 Philip. Beroald. in Sueton. in Iul. Cæsar, cap. 13. Brisson. de formul. lib.

8 Etiamque inuenies in dict. cap. Cleros, à principio Ecclesiæ Constitutu-

tutos fuisse Primarijs in Ciuitatibus, ac Metropolitans Sacerdotes, ac Operarios ad seminandam fidem, Episcopos dictos, *Act. Apostol. c. 20.* D. Paul. ad *Philippen cap. 1.* Euseb. *Cæsariens. lib. 3. Histor. Ecclesiast. cap. 4.* qui & Speculatores essent Sacrarum rerum, *dict. cap. Cleros, Azor Instit. Moral. lib. 3. cap. 27. quæst. 1.* Gonçal. *Regal. 8. Chancellar. Gios. 42. num. 18.* Belarmin. *de Roman. Pontific. lib. 3. cap. 24.* August. *Barbof. tract. de Potestat. Episcop. tit. 1. cap. 2.* Sebast. *Cæsariens. Hierar. Eccles. disp. 6. §. 1. nu. 1.* Anastas. *German. de Sacr. immunit. cap. 8. lib. 3.* Fragos. *de Regimin. Reipubl. lib. 8. par. 2. disp. 18. §. 1. à num. 1.*

9 Sicuti Gentiles, vt ex *dict. cap. Cleros, cap. In illis 80. dist.* in illis habebant Sacerdotes Archiflamine, ac Flamine, secundum post Pontificem tenentes locum, *Lin. dict. lib. 1. Haic daos flamine adtecit Marti vnum, alterum Quirino, Tacit. Lypf. Pigh. Rosin. Gutther. Sygon. dictis in locis, Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 6. cap. 12.* Adrian. *Turneb. aduersar. lib. 3. cap. 3.* qui Sacra facerent, *Aul. Gel. not. Anticar. lib. 10. cap. 5.* Petr. *Greg. lib. 15. cap. 11. & lib. 16. Syntagm. cap. 8. num. 29.* Carol. *Sygon. de antiquit. iur. Ciuim Roman. lib. 1. cap. 19.* Iacob. *Gutther. de veter. iur. Pontific. lib. 1. cap. 31. & 32.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 6. cap. 12.* Rosin. *antiq. Roman. lib. 3. cap. 15. & 16.*

10 Ludisque in Honorem Deorum Instituti præessent, *In Honorib. de vacat. muner. l. Sponte, de Munerib. & Honor. Quos sequete æuo nominatos fuisse Aisarcos, Bithiniarcos, Capadociarcos, Phyniciarcos, & Syriarcos, seu Alytarchas, constat l. 2. C. de Cupres. ex Luc. Daph. lib. 11. de qua meminimus in l. 34. tit. 7. lib. 1. à num. 71.* Syriarch. *l. vnic. C. de offic. Comit. Orient. l. 2. C. de expens. ludor. in Cod. Theodof. l. 1. C. de naturalib. liber. de quo post Gotthofred. in dict. l. In Honorib. de vacat. muner. dict. l. 1. C. de offic. Co-*

mit. Orient. lib. 2. cap. 13. Cerd. & Pamel. *in Tertul. de spectacul. cap. 11.* post Cujac. *Pancirol. Petr. Fabr. Bullenger. Amaya in l. 3. num. 10. C. de munerib. & Honorib. lib. 10.*

12 Illi etiam Sacerdotes Gentiles, quibus Deorum, ac Sacrarum rerum cura Suprema commissa est, quia in Primatibus Ciuitatibus ex Patritio genere nominabantur, Primi Flamine dicebantur, *Rosin. antiquit. dict. cap. 15.* Archiep. *Tolosan. de Primat. Lugdunens. num. 57.* à quo Primi Episcopi, seu Primates dicti in Alexandria, & Anthiochia nominati, *cap. In illis, dist. 30.* tam ex eo, quod Primi à Diuo Petro Constituti, quam quod præerant in Primarijs, seu Prætorijs Ciuitatibus, Capitibusque Diocesum, *Epist. 2. Steph. I. Nulli enim Metropolitanis, aut alij Episcopi appellantur Primates, nisi hi qui Primas Sedes tenent, & quorum Ciuitates antiqui Primates esse censuerunt, Canon. 19. Collect. Concil. Afric. in ad Primatum Prouincia, cap. Si Clericus 11. quæst. 1.* Pergat ad ipsius Diocesis Primatem, ex *Concil. Nicen. & Iulij I. Epist. Anton. August. Epitom. iur. Pontif. lib. 2. tit. 1. cap. 1.* Ioan. *Hugon. de offic. quatuor Pralator. 4. par. §. erant etiã, Ioan. Filefac. de Sacr. Episcop. authorit. §. 8.* Theod. *Reinsing. de Regimin. Sacular. & Ecclesiast. lib. 3. cap. 3. clas. 2. num. 20.* & *sequentib. Azor Instit. Moral. lib. 3. cap. 35.* Couarru. *variar. lib. 4. cap. 14. num. 11.* Anastas. *German. de Sacr. immunit. lib. 2. cap. 15. num. 17.* Acun. *de Primat. Bracharen. cap. 1.* Petr. *Marcha Archiepisc. Tolosan. de Primat. Lugdunens. à num. 2.* Reusel. *Histor. iurisd. Pontif. lib. 2. cap. 2. per tot.* Lorin. *Commentar. in Act. Apostolor. cap. 10. vers. 47.*

13 Primatibus enim his, seu Primis Episcopis cura, seu Superior gubernatio minorum Episcoporum cõmendata erat, habebantque in eos Iura, de quibus Anton. *August. Epitom. iur. Pontif. par. 2. lib. 3. cap. 35.* Seba-

bastian. Cæsariens. Hierar. Eccles. disp. 4. Acun. de Primat. Brachar. ex cap. 5. Fragos. par. 2. lib. 7. disp. 16. §. 1. Reufel. Histor. Pontif. iurisd. dict. cap. 2. Fräcisc. Halier. Monarch. Eccles. lib. 4. cap. 2. per tot.

14 Hinc Summus Romanæ Ecclesiæ Præful, cum Ecclesiæ vniuersalis, Catholicæque caput sit, Orbis, Episcopatumque obtineat, Primas dictus, seu Primæ Sedis Episcopus, cap. Primæ 89. dist. cap. Constantinopolitana, cap. Sacrosancta: Ab ipso Domino Salvatore Nostro Primatum obtinuit 22. dist. Quod ex Chalcedonensis Concilij Canonibus Pelagij, & aliorum Pontificum Epistolis, comprobatur Marcha Archiepiscop. Tolosan. de Primat. Lugdunen. à num. 6. & de concord. Sacerdot. & Emper. lib. 1. cap. . Azor dict. lib. 3. cap. 22. quest. 2.

15 Hinc etiam Alexandrina, & Antiochena Sedes Primariæ dictæ; il. 16. la, quia in ea tanquam Ægyptiaci Regni Principe D. Marcus, ex Diui Petri iussu, D. August. cap. 18. Leo Papa Epist. 53. & 81. D. Gregor. lib. 5. Epist. 60. & lib. 6. Epist. 37. Synesius Epist. 66. Euseb. Cæsariens. lib. 2. Histor. Eccles. cap. 16. Primus Verbum Dei prædicauit, ibique erat Iudæorum Templum à tempore Ptholomei Regis, Ioseph. lib. 7. de Bell. Iudaic. cap. 0.

17 Hæc (Antiochena scilicet) Regina Orientis fuit Prima Sedes ab ipso D. Petro fixa, vt præter adducta num. 12, deducitur ex cap. Mos antiquus 65. dist. cap. Sacrosancta 22. dist. cap. Rogamus 24. quest. 1. Anton. August. Epit. iur. Pontif. lib. 2. tit. 3. Azor lib. 3. ex ca. 35. Acun. de Primat. Eccles. Brachar. cap. 4. & 5. Petr. Gregor. lib. 15. Syntagm. cap. 6. & 7. Sebast. Cæsariens. Hierarch. Eccles. disp. 4. §. 2. Belarmin. de Roman. Pontificio. lib. 1. cap. 24. Dionis. Paul. de quatuor Patriarch. cap. 7. & 8. Franc. Halier. Monarch. Ecclesiast. dict. lib. 4. cap. 3. art. 3. §. 1. Et 18 quia in ea insignis Iudæorū erat

Synagoga, vt ex Act. Apostolor. cap. 13. & sequentib. Ioseph. de Bell. Iudaic. lib. 7. cap. 21. à temporibus Anthiochi Epiphani Regis, Anton. Augustin. Epitom. iur. Canonie. lib. 2. tit. 1. Azor Instit. Moral. par. 2. lib. 3. cap. 35. Sebastian. Cæsariens. Hierarch. Ecclesiast. disput. 4. Acun. de Primat. Brachar. ex cap. 5. Fragos. de Regimin. Reipubl. 2. par. lib. 7. disp. 16. §. 1. & sequentib. Halier dict. §. 1.

19 Harum enim Ciuitatū Episcopi Alexandrini, & Anthiocheni (in quam) magnam, ac Supremam Dignitatem habebant, magnisque Iuribus, ac Priuilegijs gaudebant, sed sub nomine Primatum. Non enim à principio Patriarchali denominatione decorabantur, vt defendere conatur Dionis. Paul. de quatuor Patriarch. cap. 2. & 3. Sebast. Cæsariens. dict. disput. 4. Acun. dict. cap. 2. latius Franc. Halier dict. lib. 4. ca. 3. per tot. Fragos. dict. disput. 17. §. 3. & sequentib. Vbi 21 Patriarchatum Antiochenum à Sancto Euodio: Alexandrinum à D. Marco deduxit. (De Patriarcha Hyerosolimitano, & Constantino 22 politano non loquor; hæ enim Sedes ad nostram quæstionem adducendæ non sunt, cum ab alia deducantur Origine: vt latè Francisc. Halier. dict. lib. 4. par. 3. art. 2. §. 2. Sebastian. Cæsariens. dict. disput. 4. Acun. dict. cap. 2.)

23 Quod ex cap. Sacrosancta, dist. 22. euidentissimè patet, vbi, & Romana Summa Sedes denominatur Primatiali Titulo; & etiam Alexandrina, & Antiochena, non sub Patriarchali.

25 Nec obijcias, doctissimè Lector, quod dict. Capituli, verba deducta sint ex Epist. Nicolai II. Pontificis ad Mediolanenses scripta, qui Pontificatum obtinuit anno 1088. Ideoque ad rem non sint, cum antiquitus ex D. Anacleti Epistola relata in cap. Prouincia 91. dist. & ex D. Isidoro in cap. Cleros 21. dist. habeamus in Episc-

copali ordine primum locum obtinuisse Patriarchas, nec de Primatu mentionem fuisse, quod dicendum non videbatur, si à principio Primatialis ordo maior Patriarchali esset.

26 Nam ad elidendam hanc objectionem, & ne cum Anacleti, & D. Isidori autoritate in arenam descendamus, notandum primo, quod Epistola Anacleti, ex qua deductum fuit *dict. cap. Prouinciae*, non absolutè est recepta Francisc. Halier. *Hierarch. Eccles. lib. 4. c. 3. art. 3. §. 2. vers. Quare.*

27 Secundo, quod verba *dict. ca. Cleros*, non sunt necessario referenda D. Isidoro, cum multa in decreto sint nomine D. Isidori compilata, quæ nec visa, nec dicta fuerint ab Illustissimo Hispalensi Nostro, Petr. Marcha de Primat. *Lugdun. à num. 6.* Nam 28 vt ex ipso patet post obitum D. Isidori anno 636. adiecta sunt suæ collectioni, quam plura Conciliorum Decreta, Pontificumque Epistolæ, quæ nouiter lata, ac Constituta fuerant, vt autoritatem reciperent, sub nomineque tanti viri decorarentur cum subscripta inuenirentur in Decreto tanquam deducta ex operibus, & Collectione Isidorica, vtar verbis Archiepiscopi, *num. 8. Vberior ista Collectio publicata est sub antiquo Isidori Hispalensis nomine, teste H. Nimaro, Epist. 8. cap. 22. ad Conciliandã scilicet auctoritatem nouis illis Epistolis, quæ tunc præfixis veterum Põtificum Titulis interpollata sunt. Ab illo vero auctoritate plane intercidissent, si nouitij, & incogniti omnino Collectoris nomine, nempe Isidori Mercatoris; vt vulgo putant, præuissent, Ioan. Felisac. de Sac. Episcopor. auctorit. cap. 9. §. 1.*

29 Cõstitutio enim *dict. cap. Cleros*, fortasse de adiectis est Collectioni Isidori, cum nec illã deducat Gratianus ex alio Conciliari, aut Pontificali Decreto, ni ex *lib. 7. Ethimolog. cap. 12.*

30 Quare verisimul credimus (omitto Summam Sedem) Alexandrinam,

& Anthiochenam Sedem Primatiali Honore decoratas, non Patriarchali, vsque ad sequentis ætatis tempora. Vide Archiepiscopum Tolosanum de his loquentem, *lib. 1. de concord. Sacerdot. & Imperat. cap. 3. num. 5. Iuris istius quasi possessione in piersque Prouincias conspicuè erant tres illæ Imperij Romani Ciuitates, Roma Orbis Domina, Alexãdria Aegyptiaci Regni Princeps; & Antiochia Regina Orientis. Quorum Ciuitatum Episcopi eximij. Præuilegijs gaudebant, quæ consuetudini, & moribus firmata primum, postea Nicœna Synodi decreto sancita sunt. Sane alsimulandum non est eo Canone tres illos Antistites Episcoporum tantum, vel ad Summum Metropolitanorum nomine cenjeri, qui Saeculo sequenti in Concilio Ephefino Archiepiscoporum Titulo aucto in Concilio Constãtinopolitano Exarchorum Dioceseos Dignitate decorati. Tandem in Concilio Chalcedonensi promiscuè Archiepiscopi, Exarchi, & nouitia dictione Patriarchæ sunt appellati. De quo videndus Hugon. *dict. par. 3. vers. Erant, KOKIER in Constitut. Concil. Lateranens. par. 1. §. 2. num. 3. Theodor. Reinring. de Regimin. Saecular. & Eccles. lib. 3. clas. 3. cap. 3. num. 25.**

31 Nec mireris si adhærendo assensui tanti viri cõcedamus Primogenituram inter Ecclesiasticas Dignitates Primatibus, cum & si Scriptores indistinctè teneant Patriarchalem Primam fuisse etiam à tempore Apostolorum, & qui magis tribuunt Primatibus asserant, idem esse munus, quod Patriarchale, distinguique nomine tantum, vt ex *dict. ca. Prouincia 99. dist. cap. Cleros 21 dist. vbi Glos. Cassan. Cathalog. glor. mundi, par. 4. cons. 9. Conrad. templ. iudic. lib. 2. cap. 3. §. 1. num. 4. Galganet. de iur. public. lib. 3. tit. 7. à num. 1. Loais. ad Concil. Tolletan. 13. cap. 8. Azor instit. Moral. lib. 3. cap. 35. & 36. Fragos. Regim. Cleric. Reipubl. par. 2. lib. 7. disp. 16. §. 2. nu. 3. Acun. de Primac. Eccles. Brachar. cap. 1. 2. & 3. per tot. Gonçal. Regul. 8. Chan-*

cellar. *Glof. 41. num. 5.* Sebast. *Cæsariens. Hierarch. Eccles. disp. 4. §. 1. nu. 2.* Dionis. Paul. *de quatuor Patriarch. cap. 19. num. 9.* Ioan. Honor. Van. Agel. *lib. 1. Decretal. tit. 31. num. 24.* Adam Contz. *lib. 6. Politic. cap. 36.* Ioan. Felisac. *de Sacr. Episcop. authorit. cap. 9. §. 8. & sequentib.*

33 Quod præcipuè apud Nos receptum ex dispositione, *l. 9. tit. 5. par. 1.* patet, sequente Canonum, ac Scriptorum placita: *E Primado, tanto quiere dezir, como Primero despues de el Papa: essa mesma Dignidad tiene, que el Patriarca. Como quiera, que los nombres sean de Partidos.*

34 Nam si verum amamus, antiquosque Conciliorum, ac Pontificû Canones recolimus, Historiæque Ecclesiasticæ rudimenta, dicendum est Patriarchas idem esse, quod Primates; non è contra, cum Primarum Ciuitatum Episcopi, quique Primâ in Diœcesibus, aut Exerchatibus, Potestatem habebant, Primates dicerentur apud Orientales Ecclesias à tempore Apostolorum, *Canon. 6. Nicen. Concil. vsque ad Theodosij Imperium, cap. Nulli 99. dist. cap. Quâuis 3. quest. 7. dist. 8. per tot.* Ibo Carnotens. *in Decreto, par. 5. cap. 54.* Anton. August. *Epitom. iur. Canon. lib. 2. tit. 1. cap. 6. & tit. 2. cap. 2. & tit. 3. cap. 6. tit. 14. cap. 1.* Archiepiscop. Tolosan. *de Primat. Lugdunens. a num. 2.*

35 Apud Occidentales vero absolute, vt post Ibonem, Anton. August. & Archiepisc. Tolosan, qui hoc comprobant ex Concilijs Taufirensibus, Africanis, Brachar. I. Toletan. III. & IIII. Innocentij, aliorumque Pontificû Decretis, patet ex *cap. vlt. de Maiorit. & obediēt. cap. definimus 22. dist. cap. vlt. de Dilationib. & Doctores congesti à Sebast. Cæsariens. disp. 4. §. 3. à num. 8.* Azor *dict. lib. 3. cap. 35.* Barbof. *de Potest. Episcop. tit. 4. cap. 7.* Renat. Chopin. *de Sacr. Politic. lib. 2. tit. 4. num. 15.*

36 Vsque tempora Athaul-

phi Gothorum Regis, sub cuius Imperio fuit audita Patriarchalis vox apud Occidentales, vt ex Calsiodor. *lib. 9. Epist. 15.* patet, & notat Archiepisc. Tolosan. *de Primac. Lugdunens. num. 20.* Carol. Sygon. *de antiquit. iur. Ital. lib. 2.*

37 Et quamvis Azor *dict. par. 2. lib. 3. cap. 26. quest. 8.* ex Anacleti Epistol. *in dict. cap. Prouinciæ,* & ex Niceni Concilij Decretis teneat, Patriarchalem Dignitatem ortam à tempore Apostolorum. Et Fragos. *dict. lib. 7. disp. 16. §. 3.* Anton. August. *dict. lib. 2. tit. 3.* Azor *Instit. Moral. lib. 3. cap. 35.* Acuña. *de Primat. Bracharens. cap. 4. & 5.* Petr. Gregor. *lib. 15. cap. 6. & 7.* Sebast. Cæsariens. *Hierarch. Eccles. disp. 4. §. 2.* Dionis. Paul. *de quatuor Patriarch. cap. De Patriarchali Iure, Alexádrido, Antiocheno, Hierosolimitano, & Constantinopolitano agant, de quibus cap. Antiqua, de Priuileg.*

38 Adhuc credimus, quod Suprema Potestas Ecclesiastica, Primusque ordo inter Episcopos concessus fuit, ac cognitus sub nomine *Primatis, non Patriarchæ.* Primo ex verbis Concilij Niceni, *Canon. VI. & mente Concilij Constantinopolitani I. relati in cap. Constantinopolit. 22. dist. seruata à Sebast. Cæsariens. Hierarch. Ecclesiast. dict. disp. 4. §. 6.* qui quamvis Patriarchis concedidit Primum in Ecclesiæ locum ex *dict. cap. Cleros,* sic loquitur: *Cæterum omisso hoc intellectu, verius resoluedum videtur, attentis quidem antiquis Canonibus, inter quos Decretum illius textus, reperitur in Concilio Africano, cap. 88. Mileuitano, cap. 24. Primatis ibi nomen propriè accipi, pro Primate, de quo agimus. Eo enim tempore Primates tantum appellabantur Prælati, Prouinciarum capita, à sumenda Prouincias, iuxta antiquam Romanorum diuisionem. Quibus consonam, quæ latè congerit Reufel. *Histor. Pontif. iurisd. lib. 2. cap. 2. per tot.**

39 Secundo, ex eo quod & si verû sit

fit

fit, quod hoc Patriarchale munus incognitum non erat inter Gentiles; nam illorum Sacerdotes Patriarchas indigitatos asserit Cassaubon. *in not. ad Vopisc. in Tyran. pag. 249.* Francisc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. lib. 4. cap. 3. art. 1. §. 1. vers. Montani*, quamvis illū refutet ex Salmaf. D. Franc. de Amaya *in l. vnic. num. 24. C. de Auro Coronar. lib. 10.*

40 Propriè, ac priuatè Patriarchæ erant, Israelitici Populi, & Imperij æuo, Sæculares Principes Capita Tribuum, Paralipom. *cap. 8. H. sunt Patriarchæ, & Cognationum Principes, qui habitauerunt in Hierusalem.* De quo *Glos. ordinar. Hi Patriarchæ, idest, Principales inter Primates.* Ac familiarum, vt de Abrahâ Patriarcha, Carol. Sygon. *lib. 1. in Sacr. Histor. Sulpic. fol. mibi 751.* Franc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. lib. 4. cap. 3. art. 1. §. 1.* Iudicisque Supremi, Paralipom. *cap. 19. Iosaphat Rex constituit Leuitas, & Sacerdotes, & Patriarchas ex Israel.* Carol. Sygon. *de Republ. Hebraeor. lib. 7. cap. 6.*

41 Nec Patriarchalis vox Sacram Dignitatem demonstrabat ante Christi aduentum. Post Christum enim à tempore Gamalielis, oblito Pötificis nomine, Patriarcha dictus Iudaicæ Sectæ Supremus inter eos Sacerdos, vt ex D. Hieron. *aduers. Rufin. D. Cyrilo, & Epiphani.* Franc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. lib. 4. cap. 3. art. 1. §. 1.* Baron. *tom. 3. Annal. ann. 327. num. 11.* Pancirol. *variar. lib. 2. cap. 180.* August. Barbof. *l. Iudæorum, C. de Iudæis.* Nam, & si à tempore Titi Ciuitas, & Templum Hierosolymitanum subuersum fuit, Tacit. *lib. 5. Histor. Ioseph. lib. 7. Bell. Iudaic. cap. 5.* Euseb. Cæsariens. *in Chronic. Niceph. Calixt. Ecclesiast. Histor. lib. 3. ex cap. 4.* Paul. Orosi. *lib. 7. cap. 9.* Egesip. *lib. 5. de excid. Urb. Hierosol.* concessum erat Patriarchæ Iudæorum res, ac Synagogas regere D. Hieron. *ad Galat. c. 6.* Imperatorū Gentiliū permissu.

42 De his Patriarchis mentio est, & in Iustiniano, & Theodos. *Cod. l. Iudæorum, C. de Iudæis, l. 1. l. 2. l. 8. l. 11. 13. & 14. l. 27. & 29. C. de Celicol. & Samarit. in Cod. Theodos. Cuius adduct. à Gotthofred. in dict. l. Iudæorum, lib. 12. Obseruat. cap. 30. & lib. 16. cap. 3.* Franc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. dict. cap. 3. art. 1.* Ioan. Felisac. *de Sacr. Episcop. authorit. cap. 9. §. 7.*

43 Quod invaluit, vsque ad Theodosij Magni Imperium, à quo denegata Iudæis nouarum Synagogarum ædificatio, *l. Hic valitura, C. de Iudæis, l. vlt. eod. tit. in C. Theodos. vsque Iudaici erroris, Nouell. Theodos. tit. 3. de Iudæis, Samaritan. Heretic. & Pagan. l. Si quis, C. de Apostat. l. Iudæis, l. Nemo, & toto tit. C. de Iudæis.* Pariter, 44 & Patriarchatus Iudæorum euauit, vt ex *l. Iudæorum, C. de Iudæis, & l. vlt. eod. in Cod. Theodos. deducitur, notantque Amaya in l. vnic. num. 25. C. de Auro Coronar. lib. 10.* Et eleganter Petr. March. *de Concord. Sacerdot. & Imperat. lib. 1. cap. 3. num. 5.* Franc. Halier. *dict. lib. 4. cap. 3. art. 1. §. 1.*

45 Durante enim Iudæorū perfidia, Summoque illorum Sacerdote, sub nomine Patriarchæ (errorē suum sequentes) honorato, Catholicis Episcopis concessum non fuit; nec ab Ecclesia receptum vt Patriarchali nominatione decorentur. Ideo neque à Sanctis Ecclesiæ Patribus, neque à Concilijs hoc nomen Sacris in Cōstitutionibus auditum, vsquequo Patriarchæ Iudæorum exoleuerunt, vt elegāter Marcha *Concord. Sacerdot. & Imperat. lib. 1. cap. 3. num. 5.* Ab anno quadringentesimo quarto, ad annum quadringentesimum vigesimum nonum incidit Iudæorum Patriarcharum excessus ille, vt cum Theodosio loquar: quibus extinctis eorum nomen Archiepiscopis Christianorū communicatum est. *l. l. vlt. eod. tit. in C. Theodos. lib. 12. cap. 13.*

46 Quod comprobatur ex Socratis Hiltoria, *lib. 5. cap. 8.* & Nicephor. Calixt. *lib. 12. cap. 13.* tenentes Ecclesiasticorum Summas Dignitates

tes in Primo Constantinopolitano Concilio distinctas fuisse sub nomine Patriarcharum: *Et Prouincijs diuisis Patriarchas constituerunt*, vt ex verbis Concilij Constantinopolitani I. notat Dionis. Paul. *de quatuor Patriarch. cap. 6. num. 2.*

47 Nec obstat, quod ipse Dionisius Paulus ex Baron. *cod. cap. 6. n. 5.* proferat, in Concilio Constantinopolitano I. non fuisse institutam Patriarcharum diuisionem, sed discretionem Antistitum Catholicorum, ac Hæreticorum.

48 Nam, vt etiam alibi dixi, non agimus de munere Dignitatis, aut officij Primatum, ac Patriarcharum; sed de antiquiori origine huius vocis *Primatis*, ac *Patriarchæ*; cum vere idē sit iam iam Patriarchalis, & Primatialis Dignitas, vt diximus *num. 34.*

49 Quare adhærendum est assensui Archiepiscopi Tholosani dicentis, Patriarchalem Dignitatem posteriorem fuisse, Primatesque à principio dictos Primarum Sedium Episcopos, præcipuè lecta sententia Francisc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. lib. 4. cap. 3. art. 1. §. 2.* qui post longam originis Dignitatis Patriarchalis relationem, acceptionemque, inquit: *Adeoq̄ue apparet Patriarcha appellacionem Dignitate per nomen significata, posteriorem fuisse; ex usu tamen singulariter quibusdam conuenisse, quod cæteris maiores illi, ac Dignitate potiores vulgo censerentur.*

50 Et si antiquos Apostolorum, & Conciliorum Canones, Pontificū Epistolas (omissa Anacleti, de qua in *dict. cap. Prouincia*) Patrum scripta, Imperatorum Sanctiones, vsque ad tempora Theodosij, & Concilij Constantinopolitani I. recolimus, haud inuenimus Episcopos Patriarchas dictos, quamvis sub Primatum Archiepiscoporum, Exarchorum designatos. De quo vidēda, quæ congerit Franc. Halier. *dict. lib. 4. cap. . .* & quæ scripserunt Sebast. Cæsariens. Dio-

nif. Paul. Fragof. Azor, Barb. Acuña, & cæteri Doctores supra relati.

51 Suadeor etiam ad hanc sententiam, ex his, quæ patent in *Cod. Theodosiano, Iustiniano, & Authenticis*, à tempore enim Apostolorum, vsque ad Imperium Theodosij, Alexandrini, Anthiochenique Antistites Episcopi dicebantur. De quo *Canon. 6. Concil. Nicen.* quod sequentes Imperatores dixerunt, *Alexandrinum Episcopum, l. Cunctos populos. Et Petrum Alexandria Episcopum, l. Decere 3. Et à Cyrilo pia memoria, qui fuerat Magnæ Alexandria Ciuitatis Episcopus, C. de Summ. Trinit. & Fid. Catholic. l. 1. l. 2. C. eod. in Cod. Theodof. l. 42. vt Reuerendissimus Episcopus de Alexandrina Ciuitate, l. 43. C. de Episcop. & Cleric. C. Theodofian. l. Quicumque, §. sicut Athanasius, & Theophilus, & Cyrillus sanctæ recordationis Episcopi Alexandrina Ciuitatis, C. de Heretic. & Manich. Anthiochenum, *dict. l. 2. C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. & Optimo Episcopo Anthiocheno, & etiam Constantinopolitanum in l. Decernimus 13. C. de Episcop. Audient. dict. l. 2. Nestorij Episcopi Constantinopolitana Ecclesia, de Fid. Catholic. l. 45. Antistitis Urbis Constantinopolitana, C. de Episcop. in Cod. Theodof.**

52 Post Theodosium vero, postque Patriarchale Iudæorum munus extinctum, vt diximus, Constantinopolitanumque Concilium Primum nomen Patriarchale Episcopis concessum inuenio à Iustiniano in *l. Cognoscere 7. C. de Summ. Trinit. in l. Cartularij 25. sententia Patriarchæ ex iussione scripta Patriarchæ, l. Omnem 43. Epiphano Archiepiscopo Constantinopolitano, & Patriarchæ, C. de Episcop. & Cler. l. Sancimus 29. Apud Beatissimum Prouincia Patriarcham. Et postea: Aut Sanctissimus Patriarchis, l. Certissime, C. de Episcop. Audient. & latius videre licet in *Authent. Nouell. 3. 5. 7. & 9. Nouell. 42. 57. 67. 79. 85. & 123. cap. 25. & 28. & Nouel. 120. cap. 5. vbi inscriptiones sunt, Nouell. 3. Imperat. Iu-**

lin.

in August. Epiphani. Sanctissimo, & Beatissimo Archiepiscopo Regie Ciuitatis & vniuersali Patriarcha, Nouell. 7. Imperator. In August. Epiphani Archiepiscopo, & Patriarcha Constantinopolitano. Et in Nouell. 16. Idem Imperator (Iustinianus scilicet) & in Nouell. 15. Arthemio Sanctissimo, & Beatissimo Archiepiscopo Constantinopolitano, & vniuersali Patriarcha, & sic de cæteris.

Ex dictis euincitur, quam su-

prema sit Archiepiscopi Toletani Dignitas, nec Archiepiscopalis muneris tantum causa, sed Primatiæ, cui contexta Illustrissimi reuerentia, ex Canonicis Constitutionibus dignoscitur; præter ea quæ Theodor. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. num. 47. enucleat, ex cap. Conquestus 9. quæst. 3. cap. Duo, de offic. ordinari. Decius, Socinus relati à Conrad. templ. iudic. lib. 2. cap. 3. §. 1. n. 24. De quo vidēda, quæ notamus Glos. 1.

A LOS ARZOBISPOS, Y OBISPOS SEAN todos obligados à llamarlos Señoria.

SVMMARIVM.

- 1 **E**piscope ab Imperatoribus Honorantur Titulis Reuerendissimorum, Beatissimorum, Amabilium.
- 2 Episcoporum munus Constitutum ad regimen Ecclesie.
- 3 Episcopatus est Dignitas. Culmen Dignitatum, 4.
- 5 Episcopi Hierarchie appellantur, quia Supremi in Ecclesia.
- 6 Episcopalis Dignitas illustris est.
- 7 Episcopi Spectabiles, & Illustres.
- 8 Episcopi ratione muneris dicuntur Imperatores, & Speculatores, ac Rectores ad consequendam spiritualem vitam.
- 9 Constantinus vocabatur Episcopus.
- 10 Episcopalis Dignitas Sacularis inter Romanos.
- 11 Episcopi inter Romanos curabant Respublicas.
- 12 Episcoporum munus inter Athenienses.
- 13 Episcopi Honorantur Titulo de Señoria.
- 14 Archiepiscopi Principes Episcoporum.
- 15 Episcopi funguntur temporali iurisdictione, ac sunt Proceres, & de Consilio Regis.
- 16 Episcopis inscribitur: Deel Consejo de su Magestad.
- 17 Episcopi Principes Hierarchie Ecclesiastica, 18. Constituti loco Archiflaminum, ac Flaminum.
- 19 Episcopi vtuntur licetoribus, ac fascibus.
- 20 Fasces sunt signa Potestatis.
- 21 Episcopalis muneris est agere Ecclesiasticas res.
- 22 Episcopi Regem comitare debent in Bello, ex l. 52. tit. 6. par. 1. & 38.
- 23 Episcopi non possunt personaliter adesse in Bello; neque etiam licetia interueniente Summi Pontificis, 24. Quod eum licentia Papæ possint Bellis adesse, ex Diana.
- 25 Ecclesiastici arma Sacularia arripere non debent.
- 26 Ecclesiastici in Bello, & si iusto inter Principes Catholicos actu, arma agere non possunt.
- 27 Ecclesiastici cõtra Infideles, inimicose Ecclesia belligerare possunt.
- 28 Matathias occidit Iudæum manu propria in Honorem Religionis.
- 29 Iudas Machabeus Bella gessit pro Religione.
- 30 Phinees occidit manu propria Zambrim, ob quod facinus meruit Sacerdotium.
- 31 Episcopi in defensionem Religionis Bellis adesse possunt, 33. & 35.
- 32 Samuel zelo Diuino Honoris occidit Agag Amalecitarum Regem.

- 33 *Episcopi Gallicani notati, ex quo Bella gerebant personaliter contra Regē, & Patria bonum.*
- 36 *Monachi ad bellum accincti ex Impio Decreto Imperatoris Valentis.*
- 37 *Don Raymundus Calatrauensis Ordinis Fundator, laudatus a Pontificibus ex gestis contra Mauros in Fidei,*
- & Religionis defensionem, & propagationem.*
- 38 *Ecclesiasticis licitum arma, ac Bella tractare pro propagatione Fidei Catholica, & 39.*
- 40 *Ecclesiastici etiam Episcopi pro defensione Patria pugnare permissum, ac præceptum.*

DE HONORE EXHIBENDO ARCHIEPISCOPIS, & Episcopis. Vbi agitur, an possint bellis assistere?

GLOSSA VIGESIMASECVNDA.

Clemētissimi, Pijsissimi que Theodosij (vt D. Ambrosij vtamur verbis, *lib. 2. Ep. 17.*) vestigia sequentes Catholicissimi nostri Reges; Iustiniani, aliorumque Imperatorum, Reuerendissimorum, Beatissimorum, Amabilium, Venerabilium, Religiosissimorum, Titulis Honorantium Episcopos, *l. Omne, C. de Sacra sanct. Eccles. l. Quoniam, cum Clericis 23. l. Decernimus 26. l. Nulli 28. l. Sancimus 46. l. Cum lege 50. l. Generaliter 5. C. de Episcop. & Cleric. l. 42. 43. & 45. eod. tit. in Coa. Theodos. Vt hac denominatione, nec ordo tantum, sed Dignitas cognosceretur, pariter statuerunt in lege Nostra: Que a los Arçobispos, y Obispos sean obligados todos a llamarlos Señora.*

2 *Episcopale enim munus, præterea quod a Deo Constitutum ad regimen Ecclesie, Act. Apostolor. cap. 20. Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 1.*

3 *Nec tantum est Dignitas, cap. Clericos 21. dist. 1. Nec Honore, C. de Episcop. 4 & Cleric. Sed culmen Dignitatum, cap. Venerabilis, de Præbenda, cap. Si per Ordinationem 63. dist. cap. Ordinaros 59. dist. cap. In nouo 21. dist. cap. Legimus 24. dist. cap. Quauquam 2. quæst. 6. Authent. de Sanctis Episcopis, Glos. in Procem. Sexti, verbo Episcopus, Cassan. Cathalog. glor. Mund. 4. par. consider. 25. Anatal.*

Germon. de Sacror. immunit. lib. 3. cap. 8. Azor Institut. Moral. par. 2. lib. 3. cap. 27. par. 1. Augustin. Barbof. de Pastoral. sollicitud. tit. 1. cap. 2. Sebast. Cæsariens. Hierarch. Ecclesiast. disp. 6. Fragos. de Regimin. Reipubl. par. 2. lib. 8. d. sp. 18. §. 1. num. 6. Fulu. Pacian. de Probationib. lib. 2. cap. 28. num. 1. & 2. Marth. de iurisdict. par. 1. cap. 34. Villaruel Gonierno Ecclesiastico, par. 1. ut. 6. Cumulat alios Solorzan de Gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 7. num. 2. Petr. Gregor. lib. 15. Syntag. cap. 11. & 12. Galganet. de iur. public. lib. 3. tit. 18. & 19. Homobon. de statat. par. 1. cap. 6. Theodor. Reinling. de Regimin. Secul. & Eccles. lib. 3. clas. 2. cap. 3. ex num. 13. Theodor. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. num. 47. Franc. Halier. de Sacror. Institut.

Taliter vt à D. Dionys. *lib. de Ecclesiastic. Hierarch. cap. 2.* Episcopi Hierarchæ appellentur, tanquam Supremi in Ecclesia, Sebast. Cæsariens. *diēt. disp. 6.* Franc. Halier. *Ecclesiastic. Hierarch. lib. 1. sect. 1. cap. 2. vers. Sed fufius, ex Amphilochio in vita Basilij, & Diu. Chrysoftomo, Seru. de Sanct. Ioan. Theologo, Episcopum appellat, Magnum Hierarcham. Et cap. 3. per totum. Quod à Concil. Tridentin. acceptum vidimus, sess. 23. de Sacror. Ordinarum, cap. 4. Proince Sa-*

cro sancta Synodus declarat præter cæte-
ros Ecclesiasticos gradus Episcopos, qui
in Apostolorum locum successerunt ad
hunc Hierarchicum ordinem præcipue
pertinere, & positos, sicut ait idem
Apostolus Actor. 20. à Spiritu Sancto re-
gere Ecclesiam Dei, Halier. dict. lib. 1.
cap. 6. sect. 1.

6 Inde Scriptores post leges
Imperatorum, notarunt in l. 1. de of-
fic. eius, quod Episcopalis Dignitas
Illustris est, Barbat. de Præstant. Car-
din. quest. 1. par. 1. num. 42. Iass. dict.
l. 1. num. 8. Decius num. 18. Cephal.
conf. 1. num. 34. & conf. 2. num. 13.
Symanch. de Dignitat. Episcop. num.
14. Barbac. de Præstant. Cardin. par.
1. quest. 1. Iacobac. de Concil. lib. 1.
art. 3. num. 9. Valençuel. conf. 82. num.
63. Conrad. Templ. iudic. lib. 2. cap.
3. num. 7. & cap. 5. §. 4. num. 1. Inde
7 que Episcopos Spectabiles com-
pellandos, & Illustrissimos Vvol-
phang. Laz. de Republic. Roman. lib.
2. cap. 2. Balduin. cap. 2. Balduin.
cap. Cum accessissent, num. 6. de Const.
Speculator de iurisdict. omnium iu-
dic. Gregor. Lopez l. 3. tit. 14. par.
4. Bobadill. lib. 2. Politicor. cap. 17.
num. 15. Barbac. de Præstant. Cardi-
nal. dict. quest. 1. num. 42. Giurb. de
feud. §. 2. Glos. 13. à num. 59.

Neque tantum id ratione Dig-
nitatis, vt diximus, sed muneris, &
exercitij. Episcopi enim Inspecto-
res vitæ, & morum sunt, Spe-
culatores cap. Cleros 21. distinct. se-
quuntur Cassan. Germon. Cæsar,
Azor, Fragof. Villaroel, Francisc.
Halier. & adducti num. 5. dicen-
tes Episcopos esse Superintenden-
tes, curam agentes subditorum,
prouidentiamque perhibentes om-
nium rerum necessariorum ad con-
sequendam spiritualem vitam Theo-
dor. Reinring. de Regimin. Sacular.
& Ecclesiast. lib. 5. clas. 2. cap. 12. ex
num. 12.

9 Quod munus sub Episcopa-
li nomine sic habitum invenimus, vt

nec illud sibi adscribere adhuc de-
dignatus fuit Constantinus, Euse-
bio in eius vita, lib. 4. cap. 24. Gutthe-
rio de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 39.
Vos quidem intra Ecclesiam: Ego vero ex-
tra à Deo Episcopus Constitutus.

10 Erat enim inter Romanos
magna Sæcularis Dignitas dicta
Episcopalis, cuius curæ commis-
sum agere necessaria ad Ciuium an-
nonam, vitæque rationem, l. fin. §.
Episcopis, de Munerib. & Honorib. Pe-
trus Gregor. lib. 15. Syntagmat. cap.
2. num. 4. & lib. 47. cap. 31. num. 13.
Azor Institut. Moral. par. 2. lib. 3.
cap. 21. quest. 1. Sebast. Cæsariens.
Hierarch. Ecclesiast. disp. 6. §. 1. num. 2.
Michael Roufel. Iurisdict. Pontific. lib.
8. cap. 3. num. 3. Theodor. Reinring.
de Regimin. Sacul. & Ecclesiast. lib. 3. clas.
2. cap. 3. num. 13.

11 Et cui commendata summa
rerum creditæ Prouinciæ, vt ex Ci-
ceron. notat Roufel dict. cap. 3. num.
3. Hottoman. de verb. iur. verbo Epis-
copus, Verut. Brisson. & alij.

12 Quod ab Atheniensibus ac-
ceperant, qui Episcopos appellabant
quibus prima Rerum publicarum
cognitio committebatur, vt ex Sui-
da notat Stephan. Valent. de Bello Sa-
cro ad cap. 1. lib. 1. Machabæor. num. 53.
fol. 113. Carol. Syg. de Republ. Athen.
lib. 4. cap. 6.

At iure obiurgabor, si de mune-
re, officio, ac Potestate Episcopo-
rum, illorum cura, ac Ministerio spi-
rituali agere proponam. Nec etiam
de Archiepiscoporum Dignitate,
Præcedentia, Consecratione, Pal-
lio Sat enim ad Nostram legem suf-
ficiat iustè (vt diximus) cautum vt
appellentur Titulo de Señoria, cum
Archiepiscopi idem, ac Episcopi
sint, cap. Conquæstus 9. quest. 3. licet
præfulgeant Excellentioribus ra-
dijs, eo quod in Excellentiori, ac
vniuersali ditione præfecti sint, à
quo Principes Latine, Græce Ar-
14 eos dicuntur, & exinde Ar-

chiepiscopi, quasi Episcoporum Principes, vt post *dict. cap. Cleros 21. dist.* tenent adducti à Sebast. Cæsariens. *Hierarch. Ecclesiast. disp. 5. Azor Instit. Moral. lib. 3. cap. 33. tom. 2. Fragor. de Regim. Republ. Christ. par. 2. lib. 7. disp. 17. §. 1. Homobon. de stat. human. vit. par. 1. cap. 6. §. Tertium ferro, de Præcedent. quæst. 4. Galganet. dict. lib. 3. tit. 18. ex num. 3. Reinring. dict. lib. 3. clas. 2. cap. 3. num. 27. Theod. Hoeping. de iur. insign. cap. 2. ex num. 348. & cap. 22. ex num. 47. Anton. Frances tract. de intrusion. quæst. 119. n. 8.*

15 His ergo omisis obserua Supremam Episcoporum Dignitatem, è Regio iussu Titulo de Señoria præmuniri, non tantum ex eo, quod iurisdictionem temporalem habeant, vt voluit Villaroel *Gouerno Pacifico, par. 1.* Sed quod Proceres sint, ac Magnates Sebast. Cæsariens. *Hierarch. Ecclesiast. disp. 5. §. 1. num. 6.* Præcipue apud Nos, vt ex *l. 31. tit. 3. lib. 2. Ordinam. l. 4. tit. 4. lib. 2. Recopil. Pero si entraren Arçobispos, Obispos; porque estos son del nuestro Consejo.* Cuius vestigium extat apud inductam Praxim, vt eis rescribatur: *De el Consejo de su Magestad, Didac. Perez dict. l. 31. verbo Porque estos son de el nuestro Consejo, Bobadill. lib. 2. Politic. cap. 17. num. 15. Garc. de Nobilit. Glos. 9. num. 49.* Quod, & apud Gallos seruatum testatur Petr. Gregor. *lib. 47. Syntagm. cap. 25. num. 6.* adhibita distinctione per eum relata.

17 Sed quia Principes Ecclesiasticæ Hierarchiæ, Franc. Halier. *Hierarch. Ecclesiast. lib. 1. sect. 1. cap. 3.*
18 Et ad Regimen Ecclesiasticum fuffecti loco Archiflaminum, ac Flaminum Procerumque Primarijs in Ciuitatibus, Vvolphang. Laz. *lib. 2. rer. Romanor. Sebast. Cælar. dict. disp. 5. §. 1. num. 5. & 6.* Quamobrem Bobad. *dict. num. 49.* hæc de Episc. connectit: *Llamanse Iustres, y Espectables, y se equiparan al Prefecto Pretorjo. Ob*

19 id etiam Episcopi licitoribus, fascibusque utebantur, vt notat Baron. *Annal. anno 507.* quod flamini Diali permillum ab antiquis erat, Anastas. Germon. *lib. 1. Sacr. immunit. ca. 5. n. 21.*
20 Fasces enim (siue sit Iani commentum, vt ex Fabio Pictor. notat Petr. Gregor. *lib. 31. Syntagm. cap. 38. num. 1.* siue ab Euetulonis locis vsurpatum à Romanis, vt denotat Syluius Italicus.

Moeniaque decus quondam Vetulonia gentis, Biffenos prima illa dedit præcedere fasces.)

Signum erat Potestatis. *Infra Glos. 23. num. 79. & Glos. 29. num. 54.*

21 Sed cum Episcopalis muneris, vt diximus, tantum sit res Ecclesiasticas agere, vt apud Scriptores Ecclesiasticos videre licet, quærendum est vnde legitimè dicemus cautum *in l. 52. tit. 6. par. 1. Quod Episcopi teneantur in bello Reges comitari: Deuenir en baste con el Rey, & con aquel que embiare en sulugar, contra los enemigos de la Fe.* In qua latè Greg. Lop. qui ex D. Thom. Archidiacon. Præposit. & alijs, præcipuè Bald. *conf. 439. vol. 5.* conatur defendere non posse, neque in bello iusto etiam si Pontificia intercedat licentia, cum tantum ministrare Sacramenta, Orationes fundere suo muneri incumbat, à pugnaque, & cæde impolluti seruari debeant.

24 Nouissimè hanc quæstionem scripsit Pet. Anton. Diana *par. 10. Resolut. Moral. tract. 2. per tot.* qui quidè *Resol. 3. & seqq.* tenuit Episcopos, & Cardinales, neque tatum manu pugnare, sed neque exercitibus præesse, absque Summi Pontificis licentia valere.

25 Sed licet tanti viri doctrina hæc sententia fulciatur, quam plurimumque Theologorum auxilijs, vt videre licet apud ipsum: nec No

fugiant Maguntin. Syned. decreta, cap. 17. vt hi, qui Ecclesiæ mancipati sunt, Sæcularia excutere arma, arripereque Ecclesiastica debeant, quibus conspirant Carol. Imperator relata à Ibo Carnotens. in Decret. par. 5. cap. 332. Carolus Dei gratia Rex Francorum, & deuotus Sanctæ Ecclesiæ defensor, atque adiutor in omnibus Sanctæ Sedis hortatu omnium fidelium Nostrorum maximè Episcoporum, ac reliquorum Sacerdotum consulto seruis Dei omnibus per omnia armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum, & in hostem pergere omnino prohibemus nisi illis tantummodo, qui propter Diuinum Ministerium Missarum, solemnia scilicet adimplenda, & Sanctorum Patrocinia portanda allecti sunt, Bucard. lib. 1. cap. 218. Ant. August. Epitom. iur. Pontific. lib. 4. tit. 64. cap. 1. & 2. Martin Maguer. aduocat. armat. cap. 7. num. 390.

26 Nihilominus tamen Nostræ legis Hispanæ dispositionem seruandam esse, distinctèque cum ea procedendum tuetur. Aut enim bellum committitur inter Christianos Principes ad proprias iniurias vlciscendas, tunc licet iustum; Ecclesiasticos pugnare, armaque arripere non posse, verum est, sequendaque opinio Di-

27 næ, & ab eo adductorum: aut contra Infideles inimicosque Ecclesiæ pro ea geritur, quia inimici Ecclesiæ in eam insurgunt; tunc Ecclesiæ Prælatos comitari Principes Sæculares debere, vt Nostra lex Constituit, laudabile, & pium esse quis ambigit? 28 Exemplo Sacerdotis Matathia, qui violatam Religionem manu propria vindicauit, 1. Machabæor. 2. Et accensus est furor eius secundum iudicium legis, & insiliens trucidauit eum super aram. Quod referes Ioseph. antiq. Iudaic. lib. 12. cap. 8. prosequitur: Irruit in eum cum suis filijs armatus gladijs, neque solum eum trucidauit, sed etiã Appellem Regium Ducem cum suis militibus, qui volebant Plebem eam congere, dirutaque ara exclamauit: si cui est cordi

Religionis incolumitas me sequatur, laudat Cyprian. lib. de exortat. Martyrum cap. 5. relatus à Graciano cap. Si audieritis 23. quest. 5. his verbis: Cuius præcepti, & vigoris membra Matathias interfecit eam, qui ad aram sacrificaturus accesserat, Steph. Valent. de Bello Sacro, 29 ad cap. 2. lib. 1. Machabæor. Quot prælia, quot ærumnas aggressus non est, & perpeffus Iudas Matathia filius, eique suffectus? Quæ facinora pro Religione Iudaica non patrauit? 30 Scatet Sacra Pagina testimonijs. Sed neque à Sacerdotio exulauit tantquam homicida habitus, Religionis Protector Phinees Zambri confosfo, ob tantum facinus à Deo in Sacerdotium est euectus, Numer. cap. 25. Audi Diuinum testimonium: Dixitque Dominus ad Moysen Phineis filias Eleazari filij Aaron Sacerdotis auertit iram meam à filijs Israel, quia zelo meo commotus est contra eos, vt non ipse delerem filios Israel in zelo meo: idcirco loquere ad eum: Ecce do ei pacem fœderis mei, & erit tam ipsi, quam semini eius pactum Sacerdotij sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo, & expiauit scelus filiorum Israel. Cum ergo facta hæc Deus non respuerit, sed potius dignatus sit, seu in defensam Religionis exhibita aduersus piaculares Diuinæ Maiestatis inimicos, vt Regius Psalm. Psalm. 105. cecinit: Et stetit Phineis, & placauit, & cessauit quassatio, & reputatum est ei iniustitiam in generationem, & generationem, vsque in sempiternum. De quo Marquez Governad. Christian. lib. 1. cap. 28. Quo pacto firmare conabimur, in tutamen Ecclesiæ Episcopos arma arripere, adesseque belligerationi non valere, loquente D.

Cypriano in dict. cap. Si audieritis, in hæc verba: Quod si ante aduentum Christi circa Deum colendum, & Idola spernenda hæc præcepta seruanda sunt, quando illa non verbis tantum nos hortatus est, sed, & factis? 32 Patet etiam 1. Reg. cap. 15. Agag. Regem Amalechitarum, à Sa-

muele Sacerdote interfectam : nec manus Sacerdotalis à vindicta (nam Diuina obtinuit) nec sanguinis effusio ab incæpto deterruit, sed zelo afflatus Diuino perfecit.

33 Ex quo non absolutè dene-gandum Episcopus bellis adesse posse, sed distinctione à nostra lege importata, vt etiam inuenies apud Diam, qui, & si dict. tract. 2. resol. 4. notet Gallicanos Episcopos, ex quo in bellis armati incedebant, relato ad id Laurent. Laudimet. de veter. Cleric. lib. 2. cap. 25. ad antiquos Galliaë Historiographos in eo percurrentum est. Sagitarius enim Episcopus, (& alij illius sequaces) qui reprehensus eo, quod bellis intererat, ob id fuit damnatus, quia nec tantum pro Ecclesia, sed contra Catholicos Episcopos belligerabat, Gregor. Turonens. *Histor. Franc. lib. 5. H. vero* (loquitur de Salonio, & Sagitario Episcopis) *in maioribus sceleribus quotidie miscbantur, & in præijs illis, sicut iam supra meminimus (scilicet li. 4. cap. 37.) quæ Alumnus cum Longobardis gessit tanquam vnus ex laicis accincti arma plurimos proprijs manibus interfecerunt; in ciues vero suos nonnullos commoti felle, verberantes fustibus, vsque ad effusionem sanguinis sauebant.* Ob id clamor populorum contra Episcopos elatus taliter, vt à Rege capti, interclusique in Monasterijs fuerint, vt ipse Turonen. profequitur Sed cum nec ex eo correcti Episcopi, immo ingravescente illorum duritia tumultus, ac seditiones populorum aueretur, factus est dolor denuo ad Regem, à quo cognito, crimina Episcoporum in dies gliscere, taliter, vt necessaria fuit Cabillonensis Synodus cura Chilperici Regis; ex cuius Constitutionibus Scabibus suis fuerunt expulsi, reique Maiestatis, & Patriæ proditores à Synodo declarati. Horum enim aggressus, Brixianique Antistitis aduersus Carolum III. Pontificem; quo pacto, quo iure inno-

cuos protegemus, aut inexpressibiles non obtestabimur?

35 Pro Religione vero propaganda, Ecclesiæ stabilimento, exaltatione fidei, zelosus ardor; pius, licet bellibus furor, sicut viguit in illis Hispanis Cardinalibus D. Gilio de Albornoz, ac D. Fr. Fracisco Ximeno de Cisneros, vtroque Toletano Primate, quare in sydera, vsque extollendus est, ac æternitati vindicandus, sicuti, & factum Hierosolymitani Episcopi D. Ludouico operenti, dum ad ripas Nili à Melech Sale Ægypti Rege intercludebatur circumque tenebatur obsessus. Episcoporum Gallicanorum Carolo Magno in bello Longobardorum adstantium pro Ecclesia Militanti. Pariter etiam laudanda fateor, & facta, & Consiliata facinora à tempore Vrbæ Hispanorum Regis, Episcoporum, & Sacerdotum retundentiam Maurorum ferociam, dum per Christianas grassabantur oras.

36 Nec me latet impium esse, ac execrabile Valètis Imperatoris Rescriptum, quo statuit Monachos ad militiam inuitos accingi, de qua Nicephor. lib. 11. *Ecclesiast. Histor. cap. 7.* Paul. Oros. lib. 7 *Histor. Ecclesiast. cap. 37.* Gregor. Turon. *Histor. Francor. lib. 1. cap. 41.*

37 Sed non ambiges à Pontificibus probatam, summeque habitam belligerationem D. Raymundi Calatrauensis Ordinis antesignani, in Mauros instructa acie iterum atque iterum irruentis, cum, & illius Ordinis instituta ab Alexandro III. Gregorio VIII. Apostolicis Sanctionibus laudata extent, illiusque facinora præclara, pia, miraque laudentur, ac circumferantur, Camil. Borrel. de *Præstant. Reg. Cathol. cap. 64. num. 24.* quam ob rationem, cum ipsomet Diana asserendum est Hispanam legem nostram legitime statuisse, vt Regiæ Maiestatis, Ecclesiastici Prælati Commilitones adstarent, dum ad-

uer-

uersus inimicos Ecclesiæ, in eiusque protellandam fidem, bellum indiceretur, vt cum Araujo 22. *quest. 40. art. 2. num. 7.* tenet *dict. tract. 2. resol. 5.* hunc vt præcipuum assignas casum, quo Ecclesiasticis licet armorum vsus ex Regin. Layman, & Basco, ibi: *Tertio si necessarium sit ad defensionem Patriæ, aut Ciuitatis contra iniustos inuasores. Quarto, si necessarium sit ad consequutionem iustæ victoriæ, ex qua salus Ecclesiæ, vel Reipub. Christiana multum pendet.*

39 Vnde nihil præstat nocumti decretum extare à Sacris Constitutionibus, vt Episcopi arma dedignentur, à sanguinisque effusione abstineant. Id quippe intelligendum est, dum ad Religionis, ac Fidei Catholicæ stabilimentum, propagationem, ac tutelam non desideretur. Si enim damnum immineat Ecclesiæ, manus Ecclesiastica non detrectabit exercere illa: immo extollendus Sacerdos, & Episcopus, qui zelo Phines, & Matathie pro Religione dimicauerit. Et in hunc sensum hanc

tenent sententiam Granad. *controu. 3. de Charit. tract. 12. disp. 4. sect. 6. nu. 52.* Valenc. 2. 2. *disp. 3. quest. 16. punct. 4.* Thom. Hurtad. *de resid. Sac. lib. 2. resol. 6.*

40 Quod præcipuum, attentò communi, ac recepto præcepto Pontificum ex Iure deducto naturali, assensuque Doctorum tenentium Ecclesiasticos pro patriæ tuitione, ac defensione, immunitate nõ gaudere; immo arma arripere, debere excubias agere, vigiliisque, *cap. Perueniat, de Immunit. Eccles. ex Caietan. 2. 2. quest. 40. art. .* Pugnare manu propria etiam Episcopalibus Infulis decoratos, Molin. *de iust. & iur. disp. 106. per tot. præcipue num. 9.* Azor *Instit. Moral. par. 3. lib. 2. cap. 16. quest. 12. & 13.* Palao *de iust. & iur. tom. 1. tract. 6. disp. 5.* Sed cū maior necessitas, obligatioque incumbat pro Deo, ac Religione, quam pro Patria agere, licitum, ac permissum dicendum Episcopis, secundum *dict. l. 52. tit. 6. par. 1.* committare in bello contra Infideles, ac inimicos Ecclesiæ.

Y PERMITIMOS, QUE AL PRESIDENTE de el Consejo se le pueda llamar Señoria Ilustrissima.

SVMMARIVM.

- 1 Ilustrissimorum Titulus maximus; concessus his, quibus credita maiora munera, 2.
- 3 Præfectura Suprema Dignitas, ideò Illustrissima.
- 4 Presidente del Consejo, maximus Honor, 14.
- 5 Illustrissimo Titulo veneratus successit, al Adelantado mayor, 8.
- 6 Præsidentiale Munus suffectum loco Præsecti Prætoris, ex mente Doctorum.
- 7 Adelantado mayor, creatus loco Præsecti Prætoris. De illius Munere.
- 10 Presidente del Consejo, qua for-

- mula nominatur à Rege, & 12.
- 11 Domin D. Garcia de Haro, Comes de Castrillo, Presidente del Consejo.
- 13 Presidente del Consejo, loco Regis creatus ad Iustitia administrationem.
- 15 Hispani, à Rege Pelagio, vsque ad Ferdinandum III. absque iure scripto, vsu, & moribus agebant iudicia, 16. Suprema manu Iudicum, 17. Ducum, ac Comitum, 18. Ordinaria, Iudicum inferiorum, vulgò Alcaldes.
- 19 Ferdinandus III. vulgò el Santo, egit Primus de iure scripto inter Hispanos. Perfecto sub sceptro Ildephonsi, 9.
- 20 Ferdinandus Rex III. Castella, creauit Supremum Consilium, cum autho-

- ritate Suprema iudiciali, ex P. Mariana.
- 20 *Supremum Consilium, cum summa auctoritate iudiciali non fuit creatum à Rege Ferdinando III.*
- 21 *Hispanicæ leges Partitarum, & Fori, non disponunt circa auctoritatem Supremi Consilij.*
- 22 *Consilij auctoritas sub Regno Ferdinandi, & Ildephonsi, non fuit Suprema iudicialis.*
- 23 *Iurisdictio ordinaria inter Hispanos penes Iudices dictos, Alcaldes.*
- 24 *Appellationum causas inter Hispanos agebant coram Iudicibus de Alzada.*
- 25 *Adelantado mayor, Index appellationis.*
- 26 *Iudices erant in Curia Regis, ad cognitionem causarum, per viam appellationis ex iure Hispano.*
- 27 *Consilium Regium Regno Ferdinandi, & Ildephonsi non agebat de causis seu rebus Iudicialibus.*
- 28 *Consejeros nombrados para formar las leyes de las Partidas, por el Rey Don Alonso.*
- 29 *Consilium Supremum subrogatum loco muneris, de Adelantado mayor.*
- 30 *Consilio Supremo credit a auctoritas iurisdictionalis, a Regno Regis Ildephonsi, 12.*
- 31 *Rex Præses Supremi Consilij, in eoque personaliter aderat ad iustitiæ administrationem.*
- 32 *Reges, cum personaliter adesse ad audiendas causas non possent, crearunt Munus, de Adelantado mayor.*
- 33 *Præsides Supremi Consilij, loco Regis creati, Vice Principis ad ius dicendum, & qui fuerint a Regno Regis D. Ioannis I.*
- 34 *Præsædentialis Dignitas aequalis Præsæcto Prætorio, ex nostris Scripturis.*
- 35 *Præsædentialis Dignitas aequalis Præture Urbicariæ.*
- 36 *Præsæctura Summa Dignitas, ex Barbulo. Similis Regia, ex Kirneno.*
- 37 *Præsæctura Prætoria minor in Honore, quam, la Presidencia de el Consejo.*
- 38 *Præture Urbana creata ad ius dicendum, Consulum vice, inter Romanos.*
- 39 *Lictores designatiue Auctoritatis.*
- 40 *Ius dicere, designatiuum Potestatis.*
- 41 *Prætorum auctoritas Summa Auctoritatis, interque iura publica.*
- 42 *Prætor dicebatur Custos Iuris Quiritalis.*
- 43 *Prætor dabat Iudices, præscribebat formulas iudiciales.*
- 44 *Prætoris auctoritas annua, & tantum inter priuatos exequabatur.*
- 45 *Præsæctura Prætoria creata ab Augusto, Militaris Dignitas fuit.*
- 46 *Comestabilis munus æquale Præsæctura Prætoria Augustali.*
- 47 *Præsæctura non erat Magistratus legitimus, sed quasi tantum concessa Ordini Aquestri.*
- 48 *Præsæctos ex Aquestri Ordine eligi Comprobatur ex Suetonio, & Tacito.*
- 49 *Titus Vespasiani Præsæctus.*
- 50 *Præsæctura Dignitas Senatoria ab Imperio Alexandri Seueri.*
- 51 *Præsæctura de el Consejo, æqualis Præsæctura Prætoria, Constituta ex Imperio Alexandri Seueri.*
- 52 *Præsæctura Illustris, & Clarissima.*
- 53 *Potestas Præsæcti Prætoris, ex l. vnic. de offic. Præsæct. Prætor.*
- 54 *Præsæctus Consilij, vel Princeps Senatus, 55. Vel Prætor Urbanus habendus.*
- 56 *Præture Urbana coæua Regno, 57. Patritia Dignitas Viceque Regis habita, 59. Creata ad Munimentum Imperij.*
- 58 *Præsæctura Urbana. Consiliata Augusto à Meconate, ad regimen Imperij.*
- 59 *Prætor Urbanus, Senatorum Princeps.*
- 60 *Præture Urbana Honor, & speciositas summa.*
- 61 *Præture Urbana, æqualis muneri Præsædentiali.*
- 62 *Præture Urbana, æqualis muneri Præsædentiali.*
- 63 *Præsæctura de el Consejo, Prætor Urbanus; ideo Maximus inter omnes Titulos Honoris, 64.*
- 64 *Præsæctura de el Consejo, & Præ-*

- toris Urbani, munera equalia ex Casiodoro.
- 66 Prætura Urbana, secunda Dignitas, ex Amaya.
- 67 Prætura Urbana, celsitudinis causa dicebatur Prætura, non Præfectura.
- 68 Prætura Dignitas maxima, ac Suprema Dignitas, 69. Inter Athenienses, 70. Carthaginenses.
- 71 Cancellarium inter Gallos Præto-rem, dictum, non Præfectum.
- 72 Fasces submittuntur Præsidi Supremo.
- 73 Alcaldes de Corte, Summum munus a Primo ortu Regni Hispani, 75. Virgis utuntur insignum Imperij.
- 74 Vara signum Supremum Potestatis.
- 75 Alcaldes, non submittunt virgas ad conspectum Regis, submittunt Præsidi.
- 76 Excellentissimi Comitibus de Villa-Umbrosa, Præsidi Consilij, quasitum quare sexem viri, fin los Alcaldes, submittunt fasces Præsidi, non vero Regibus. Responso Excellentissimi Domini.
- 77 Maiestas in Rege inest Architectonica. Inque potentia, & actu.

- 78 Ministri necessarii ad exercitiū Maiestatis in actu, tantum instrumenta exteriora Potestatis.
- 79 Signa publica necessaria ad cognitionem Maiestatis, & Imperij.
- 80 Signa, vel priuatiua sunt Maiestatis, vel communicabilia.
- 81 Ministri ad conspectum Regis intercedere debent, cum signis designatiuis muneris, ad authoritatem.
- 82 Magistratus Supremo, non Maiestate, sed auctoritate decorantur.
- 83 Fasces submittuntur ad conspectum Maioris Dignitatis.
- 84 Fasces tanquam ornamenta Maiestatis erecti tenebantur ad conspectum Regum Romanorum, 85. ad conspectum vero Consulibus submittuntur.
- 86 Signa Proconsulis submittuntur ad conspectum Consulibus.
- 87 Ecclesiasticæ Dignitates ad conspectum Legati à Latere Fasces submittunt.
- 88 Alcaldes de Casa, y Corte, tanquam Ministri Aulici Fascibus erectis intercedunt Regibus, inque omni actu Regifico.

DE DIGNITATE DE EL PRESIDENTE
del Consejo; & Honore, De Illustrissimo, ei præscripto.

GLOSSA VIGESIMATERTIA.

LAtè retulimus Honorificas Dignitatum, ac Officiorum Prærogatiuas; prænotauimusque appellationes Illustriū inter primas fuisse; sed inter maiores, maxima, Illustrissimorum obsequialis acclamatio, ut in l. ult. C. de Sportul. l. fin. C. ubi Senator. vel Clarissim. De qua Ioseph. Carneual. Regionam. de Titol. vers. Illustri, & vers. Illustrissimo, Bernardin. Græc in Pragmat. de litterar. formul. num. 168. relatis à Franc. Scaglione. ad Constitut. Neapol. fol. 271. 273. & 275. Concessa his, qui primū obibant in Republica munus, qui

erant omnibus Superiores, aliasque antecederant Dignitates, supraque Spectabiles, ac Illustres, ut ex Authet. de appellat. & intra quod temp. cap. 4. ibi: Sed ad Illustrissimam Præfecturam, Philip. Dec. l. 1. num. 11. vbi Ias. num. 6. ff. de offic. eius cui madata est iurisdict. Andr. Alciat. lib. 3. disput. cap. 4. Petr. Rebuf. l. Speciosos, de verb. signif. Cagnol. l. 2. num. 413. & 435. de origin. iur. Vvolphang. Laz. Repub. Roman. lib. 2. cap. 2. Valeng. cons. 82. Panciroli. var. lib. 1. cap. 4. Marc. Anton. Surg. Neapol. Illustr. lib. 1. cap. 14. num. 8. & seqq. De quo vide, quæ eleganter, & distinctin-

stinētē congerit Æguinar. Baron. ad
tit. de Senatorib.

3 Inde, cum Prætura fuerit Supremus Magistratus, ei competere *Illustrissimum*, denotant l. 2. C. de exhibend. & transmittend. reis. l. 10. C. de diuers. offic. l. 31. C. de Nauicular. l. 3. C. de Indulgen. debitor. in C. Theodos. ultra relatos, notant Menoch. de arbitrar. lib. 1. cas. 63. latè Guther. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 1. Cagnol. l. 2. num. 438. de Origin. iur. Narbon. in leg. no-4 stram, Gloss. 12. Ex quo cum Dignitas de el Presidente del Consejo. Maxima, sit Supremaque inter Nos. Cuius hac in Periodo Maieftaticas Infulas tenet Excellētissimus Dominus Dominus Petrus Nunius Gudmanius, Comes Villa. Vmbrosæ. Non tantum, quia natus ex semine Regio, Præfac. de Almeria. Clarus, sed ex propria gloria, ac virtute. Fuit enim primo in suæ ætatis curriculo, in Salmantina Academia Collegij Maioris Diui Saluatoris fausta proles. Postque in litteraria Palestra emeritis stipedijs, Regis Magni Philippi Placito ad Chancellariam Vallisoletanam allectus Senator. A quo Munere ad Supremum Indiarum Senatuum ascendit, ex quo post varios in officio Fiscalis, & Senatoris labores, lucubrationes in Honorem, & vtilitatem Consilij, & boni Communis æditas, ad Supremū Consilium allectus fuit. Et quia ei maiora spectabant, credidit Rex suæ manui Hispalensis Ciuitatis Regimē Titulo de Asistente, illiusque Regni Militare Imperium, simulque Noui Orbis Curam electus ad officium de Presidente de la Casa de la Contratacion. Vbi post impletam rerum omnium Ciuilium, Politicarum, Militarium, Summam meruit Honorari, nominari allectarique, el Consejo de la Camara. Quo agens quæituram Supremam sortitus fuit, vulgo La Presidencia de Hazienda. Qua peracta, in vtilitatem publicam, voto Reginae Nostræ ad apicem ascendit De la Presidencia de el

Consejo, simulque ad Maieftaticam Sexemviralem authoritatem, quam communi plausu regit, En la Junta de Gobierno. Et vt notauit Narbon. in l. 9. Gloss. 11. Vice Principis in Supremo loco ius dicit; legitimè Lex nostra post necessarium Honorem de Señoria, statuit: *Y permitimos, que al Presidente del Nuestro Consejo se le pueda llamar Señoria Illustrissima.*

5 Dicent, hanc Cōstitutionem, seu præscriptionem Honoris competentis, A la Dignidad de el Presidente del Consejo, deductam. Ex quo minus Præsidentiale suffectum loco Præfecturæ Prætoris, Redin. de Maieftat. Princip. verbo Sed etiam legibus, num. 94. Simmach. de Republ. lib. 7. cap. 3. Gamma decis. 1. num. 10. Caud. decis. 1. par. 1. num. 14. Bobad. lib. 1. Politic. cap. 3. num. 4. Mastrill. de Magistrat. lib. 5. cap. 8. num. 25. Orosc. de offic. Præsida. num. 9. Valenç. conf. 82. n. 1. tom. 1. ex Cassan. Cathalog. glor. mund. par. 7. consid. 17. Marc. Anton. Surg. Neapol. Illustr. lib. 1. cap. 14. num. 12. vt ex l. 19. tit. 9. par. 2. l. 17. & 19. tit. 23. l. 4. tit. 24. par. 3. l. 8. tit. 18. par. 4. 7 Cum apud Nos Præfecto Prætorio successerit munus, De Adelantado mayor de la Corte. Cuius loco etiam

8 Suprema Præsidentialis Dignitas, Bobadill. lib. 1. Politic. cap. 3. num. 4.

9 De Dignitate, ac Munere De el Adelantado, Salaz. de Mendoc. Orig. de las Dignidades, lib. 2. cap. 14. Ioan. Gu-tierr. Practic. lib. 3. quest. 8. num. 3. Gamma dict. decis. 1. num. 10. Didac. Perez l. 1. tit. 13. lib. 2. Ordinam. Ioan. Orosc. in Rubric. num. 9. de offic. Præsida. Valenç. conf. 82. num. 1. Caud. dict. decis. 1. nu. 14. Redin & adducti num. antecedenti.

10 Sed ne ad Illustrationē Dignitatis Præsidentialis, externo Marte in arenam descendamus, nec alienis suffragijs videatur decorata illius speciositas, de qua Æguinar. Baron. ad l. Nuptæ, de Senatorib. Si Senatus Præsidentes aices Principes Curie more veterum,

nam, notanda est formula, qua à Rege commendatur munus: *De el Presuete* 11 *del Consejo*, ad Iudiciale Imperiũ, Iustitiæ exercitiũ Publicum regimen, ac omnium Maiestaticarum Iudicialium rerum curam, vt inde verè dignoscatur quanta sit, qualis, quibusque veneranda Honoribus, Origog etiam, ortusque tanti muneris. Non enim sicuti ad adipiscendã possessionẽ, cæterarum Dignitatum Titulus expeditur formula communis. *Al Presidente*. Sed manu Diuina ad ingressum in Senatu, vtque possessionẽ suscipiat, *en el Consejo*, ex more antiquo Imperatorum Constantinopolitanorum, & Gothico (notat Ioan. Iacob. Dracon. *de Orig. Patric. lib. 2. cap. 3. a n. 7.*) vtque confidentius creditum videatur Imperium, & Potestas, *Calsiod. lib. 1. Epist. 54. Et quamquam Præfectura Urbana, hanc Potestatem dederint leges: Nos tamen specialiter delegamus, vt confidentius fieret, quod dupl. x. permisit auctoritas.* Breuiloquius, vulgò *Papel*, ipsi electo expeditur, cuius virtute ad apicem Præfidentialis muneris ascendit, & à Se- 12 natu talis consalutatur. Formula enim *de el papel*, hæc est inscriptio externa manu Diuina: *AL CONDE DE VILLA VMBROSA*, Breuiloqui corpus Diuina manu, etiam sub his verbis: *Por la mucha satisfacion que tengo de Vos, es mi voluntad nombraros por Presidente de el Consejo. Espero, que administrareis justicia recta, è igual, y que procurareis con zelo, desvelo, y cuidado, el aliuio, y consuelo de los vassallos de el Rey mi hijo, con muy particular atencion en todo. Encargandos mucho lo executeis assi, pues con ello cõplireis con el seruicio de Dios, de mi hijo, y con las grãdes obligaciones de el puesto, y con las que os asisten.* *Madrid, 25. de Noviembre de 1669.* YO LA REYNA. In eo verò non est interius commentarium, vulgò *Membrete*; cùm externa inscriptio, *De el sobreescrito*, sufficiens habita sit.

13 Hæc enim est (vt diximus) formula, qua iustitiæ administratio, Regiminis clauus, Imperium Iudiciale, creditur Præsidi, loco Regis suscepto ad curam Reipublicæ, *Narbon. dict. Glos. 9.* ex qua etiam omnes 14 honorũ gradus concessi. Cum sit Dignitas in Regno maxima. Quod, vt omnibus pateat, & si latius calamum extendamus, sciendum est, ab 15 electione Pelagij Primi Ostrogothorum Hispanorum Regis, Hispana Regna diuisa fuisse in Circulos Asturicenses, Legionenses, & Castellanicum, vsque ad Sceptrum Ferdinandi III. vulgò, *el Santo*, in quo vntis Regnis, Castellanicorum Monarchia incæpit: Ab ipso Pelagio, vsque ad Ferdinandum regimẽ Iudiciale agebatur Populorum moribus, stilo, vtique sine iure scripto, *Proem. For. 2. por vfos desaguifados sin derecho* Maior 16 rum causarũ cognitione credita manu Iudicum, *Sandou Historia de los cinco Obispos, en el Conde Fernan Gonca-* 17 *lez, fol. 289.* Comitũ, & vt dixim. *Glos. 31. de Orig. Dignit. habentium superioritatem in Prouincia, Oppidis, aut Territorio illis cominẽdato.* Cõ- 18 munium vero iurisdictioni Iudicum antiqua voce appellatorum, *Alcaldes, l. 1. c. 2. tit. 6. lib. 1. For. Histor. de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 2. cap. 51. E todos los Ricos Homes, y los Altos Señores, è los Alcaldes de el Palacio* Quæ consuetudo, maiorumve mos permansit, vsque ad Regnum Sancti Regis Ferdinandi III. sub cuius virtute, 19 Iustitia, ac curã ad melius regimen fuit incæptum agi de scripto iure. Sed morte præuentus, *Ildephõsus filius*, Successorque Regni illud in vnum composuit latis, & compositis Partitarum legibus, ac Fori, sub quibus Gentes, vt decens, ac iustum erat, viuerent, *Proem. Partit. c. For.*

20 Creauerat Ferdinandus, vulgò *el Santo*, Diuino documento eruditus, *Exod. cap. 18.* ad melioris regiminis culturam, Consilium virorum

Sapientium, quorum curæ commissam Iustitiæ administrationem fuisse, sub his verbis testatur post *Chron. de el Rey D. Fernando*, cap. 76. P. Marian. *Histor. Hispan. lib. 13. cap. 8.* Dize-se, que este Rey inventò, è introduxo el Consejo Real, que oy en Castilla tiene la Suprema autoridad para determinar los pleytos: Señalo doze Oydores, à cuyo conocimiento perteneciesen los negocios mayores, y los pleytos que en los otros Tribunales se tratassen por via de apelacion, con las mil y quinientas doblas.

Sed quamvis aliquid à tramite Operis discedamus, prænotandû est: quod, & si Marianno placito adfuerint Pedraz, *Histor. de Granada, par. 4. cap. 30.* Doctissim. D. Francisc. Ruiz de Vergara & Alaua, Supremi Consilij Senator Dignissimus, *vida de Don Diego de Amaya, cap. 6. num. 3.* Carrillo Origen de la Dignidad de Grande, *Disc. 4. num. 36.* Vno asserentes calamo, Consilium Supremum, cum Iurisdicendi Summa Potestate, creatum à Ferdinando Rege. Adhuc tantorum Scriptorum sententiæ non acquiesco ad hoc, vt credam Supremam Consilij authoritatem Imperialem, ac Iurisdictionalem creatam sub Sceptro Sancti Regis Ferdinandi III. vt ex *Prolog. tit. 3. lib. 2. Ordinam. l. 1. tit. 4. lib. 2. Recopil.* euincitur, & ex serie legum Partitar. & For. In toto enim illarum volumine, nulla mentio est de Consilio Regio, nec de illius authoritate, ac Iurisdictione. Quod, vt euidentius clarescat, inuenimus, quod, & si in *l. 5. tit. 9. par. 2. l. 7. tit. 18. par. 4.* de Consiliarijs Regijs fiat mentio. Et *Proem. l. 1. & tot. tit. 21. par. 4. sit De los Consejeros*; inque *l. 1. tit. 7. lib. 1. For.* constitutum sit: Mandamos, que todos los Alcaldes que fueren pueblas, juren en el Consejo, *Histor. de el Rey Don Juan el Primero, ann. 7. cap. 4.* Hæc uenit ante si a los de el Consejo; ad-22 huc tamen huius Consilij, ac Consiliarij orum Mynus, seu Dignitas non erat Iudicialis Ordinaria Suprema;

sed authoritativa ad Consiliandum Regem, vt ex ipsis legibus Partitar. patet, & ex dict. *Histor. de el Rey Don Juan el Primero, ann. 7. cap. 5.* Vn dia mandò venir ante si a los Caualleros de el su Consejo: è los Caualleros entonces eran dos, è nõ mas, que todos los otros eran Prelados, y hombres de la Iglesia. Vel ad cognoscendum de iniurijs ad tollendam vim sine strepitu, figuraque Iudicij, *l. 25. tit. 3. lib. 2. Ordinam.* Sed hoc non ex antiquo Iure Cõmuni Partitarû, aut Fori; sed nouo Catholicorû Regum, vt ex Inscriptione dictæ legis patet.

23 Iurisdicctio, seu Potestas ordinaria Iudicialis ex vsu Hispano, & legibus tunc Constituta, erat penes Iudices Ordinarios, vulgò *Alcaldes*, *l. 1. tit. 4. par. 3. Locorum*, aut *Ciuitatum*, *l. 1. tit. 7. lib. 1. l. 1. tit. 1. lib. 2. l. 1. tit. 15. lib. 1. Recopil.* & passim in legib. For. Aut Regiæ Curia, *l. 18. & 20. tit. 9. par. 2.* vt ex antiquo Poeta.

Todos los Castellanos en vno se ayuntaron:

Dos homes de gran guisa por Alcaldes alçaron;

Los Pueblos Castellanos por ellos se guiaron.

24 Sandou. *Historia de los cinco Obispos, fol. 290.* Supremaverò cõcessa ad defensionem, & tutamen opressorum, vim ve patientium, ex dictis legibus; & Natiuo Iure, penes ipsum Regem erat, cui tantum aditus permisus per viam appellationis, vulgo, seu Idiomate Hispano, *Alzada*, *l. 3. & 4. tit. 15. lib. 2. For.* ex verò legibus 25 Partitarum ad Supremum Magistratum dictum: *Acabado mayor*, *l. 19 & 22. tit. 9. par. 2.* De Consilio autem Regio nulla est nota, nec mentio, in quo vide verba totam nostræ sententiæ mentem designantia, *l. 19. tit. 2. par. 3.*

26 Et quamvis in hac lege inueniantur: *Alzadas, que los homes fizieron al Rey de los otros Juzgadores, ac qui se*

*se pu
aque
su Co
Con
sed d
pra c
peric
2. di
27 C
ra oir
Regis
di, &
Conf
stitut
28
ta no
Origen
2. cap.
to: Or
pufo er
quien
de sus*

29
Ioan.
practi
num. 7
vn gra
el Conf
30
storia
puè di
2. Ordi
prema
lij Reg
in prin
gradu
Consti
ta sub
Era 13
fuerun
tatem
Suprem
17. li. 7
l. 1. tit.
Recopil
detur
non fui
Regibu
secund
tit. 3. lib

se pueden alzar, deuenlas oír, è librar aquellos, que juzgan quotidianamente en su Corte: non intelligenda sunt de Consilio, & Senatoribus Supremis; sed de Curia Ordinarijs, quibus supra ceteros ordinarios credita Superioritas, ac maioria, l. 18. tit. 9. par. 2. dict. l. 1. tit. 4. par. 3. Cui adsentit 27 Gregor. Lop in hac l. 1. verbo Para oír las Alcadas, ibi: *Hodie Consiliarij Regis, quasi primo Regum Ferdinandi, & Ildephonsi Regno non fuisset Consilij authoritas Suprema Constituta.*

28 Quod dilucidius patet, attenta notitia relata à Salaz. de Mendoz. *Origen de las Dignidades de Castilla, lib. 2. cap. 12. de el Rey D. Fernando el Santo: Ordenò el Consejo Real de Castilla, y puso en èl por ent onces doze Consijeros, à quien cometió la Recopilacion de las leyes de sus Reynos, que se llaman las Partidas.*

29 Quæ notat Bobadilla, cum Ioan. Gutierr. ex Gregor. Lop. lib. 3. *practic. quest. 38. n. 3. Polit. lib. 1. cap. 2. num. 7. Adelantado mayor de el Rey, era un gran Magistrado, en cuyo lugar sucedió el Consejo Supremo de Castilla.*

30 Et quod ex Nostri Iuris Historia dignoscitur. Ex ea enim præcipuè dispositione, l. 1. & toto tit. 3. lib. 2. *Ordinam.* nulla mentio est de Suprema Iudiciali Iurisdictione Consilij Regalis, nec ad illum concessa, nec in prima instantia, nec secunda, aut gradu supplicationis, ni vsque ad Constitutiones, seu Ordinamenta lata sub Imperio Regis Ildephonsi XII. Era 1367. sub quo, & Ioanne I. latae fuerunt leges constituentes auctoritatem, cognitionemque Iudicalem Supremi Consilij, *vt ex toto tit. 16. & 17. li. 7. Ordin.* inque inscriptionibus, l. 1. tit. 4. lib. 1. tot. tit. 18. & 19. lib. 4. *Recopil. in notis.* Quare dicendum videtur Consilij Supremi auctoritatè non fuisse receptam, nec traditam à Regibus, vsque ad Regnù Hèrici II. secundum mètem dict. legum, *Prolog. tit. 3. lib. 2. Ordin. l. 1. tit. 4. lib. 2. Recop.*

31 Sed quidquid de hoc sit, ad casum nostrum remeantes. Siue à Rege Sancto Ferdinando III. siue Henrico II. creatum Consilium, illius Præses Rex erat, personaliter in eo agebat ad iustitiæ administrationem, l. 1. tit. 1. lib. 2. *Ordinam.* vbi Didac. Perez, l. 1. tit. 2. lib. 2. *Recopil.* vbi Azeued. tanquam necessario ex officio, *cap. Regum 25. quest. 5.* De quo diximus *de leg. Polit. lib. 1. cap. 13. à num. 55.* & ex Instituto Licurgi à Delphico monito, factum à Laconicis Regibus, memorat Vvon. Emn. *de Republ. Lacon.*

32 Cum vero ipsius Regalis Muneris causa, continuò personaliter causas Iudiciales audire non possiet, *dict. l. 19. tit. 9. par. 2.* *E acæce algunas vezes, que no los puede el Rey oír por sí, por priessas que ha;* sicuti ad melioris regiminis culturam ex Partitar. legibus creatum Munus, *De el Adelantado mayor de la Corte,* vt notauimus num. 58. commendato Imperio huic officio, loco Regis, ad rerum Iudicialium expeditionem, l. 22. *dict. tit. 9. par. 2.* *E conviene, que ponga otro en su lugar;* sic Reges successores, post creatum Supremum Consilium, in quo ipsi Præsides esse, personaliterque assistere consueuerant, vt ex legibus Nostris patet, adductis n. 31. Et cù id

33 personaliter continuo exequi nõ possent, crearunt Dignitatem: *De el Presidente del Consejo,* maximam inter Hispanos, maximisque creditam viris, quorum Primus fuit, sub Sceptro Henrici III. Domin. D. Didacus de Anaya Hispalensis Archiepiscopus Collegij Maioris D. Bartholomæi in Academia Salmantina, Illustris Erector, ac Fundator, Gil Gonçal. Dauil. *Historia de el Rey Don Henrique III. cap. 1.* D. Francisc. Ruiz de Vergara *en la vida de Don Diego de Amaya, cap. 6.* Et non Secundus, sed Primus in omnibus est Excellentissimus Noster Comes Villæ-Vmbrosæ, de quo num. 10.

34 Sed cum Scribentes Nostri, num. 6. adducti, absolute asserat Præfidentialem Dignitatem inter Nos veneratam ad similem esse, seu iisdem Infulis creatam, quibus inter Romanos Præfectorali Prætoria. Et huic sententiæ ignorantia mea non acquiescat; cum Præfectura Prætorialis fuerit expers Honorum, quibus decorata Præfidentialis. Præcipue, quatenus *El Presidente*. Princeps est Supremi Senatus; quærendum duxi, salua tantorum Scriptorum pace, num: *La Dignidad de el Presidente del Consejo*, Præfecturæ coæquanda sit. Et si inter tot doctos viros nobis licet et calculum apponere, assereremus non fuisse constitutum, seu creatum ad similitudinem Præfecturæ Prætoriae, sed loco illius Muneris Supremi, quod Græci *Nomophylacem*, dixerunt *Probedryam*, seu *Archontum Praturam*: Romanique *Urbanam*, seu *Urbicariam*, cæteris Dignitatibus, Honoribus, Magistratibus præ excellentem; præcipue ab Imperio Iustiniani, vt ex *Novell. 6. de Ordin. Senator. l. 3. C. de offic. Præf. Urb.* Cujac. *di. Nouell. 62.* Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patric. lib. 2. c. p. 4. num. 20.*

36 In cuius assertionis probationem liceat de Romanæ Reipublicæ crepundijs, Iuris Ciuilis penetrabilibus, verbisque Authent. vt *Ordin. Præf. plurima* horum, quæ olim sancita sunt neglecta, asserere, quod & si Præfectura Prætorialis sic Excellentior fuerit habita, vt à Bartulo æquiparetur Regali, Kirner. *de fic. & Dignit. Chancellar. lib. 1. cap. 2. n. 31.* Verior est assensus Duareni *de offic. Præf. Prætor. cap. 3. dicētis: Na. l. m. Magistratum nostra ætate similem esse Præf. Prætorio.* Rationem accipe ex Ioan. Corraf. *nub. de offic. Præf. Prætor. num. 9.* Nec enim hanc, vel aliam Romanorum Dignitatem Nostribus temere conferre ausim, quoa prorsus diuersa fuerit apud illos, quam nunc sit apud Nos administrandi ratio, cū certum teneamus.

L. 2. 48

2

37 Non æquale fuisse in Dignitate: *Al Presidente de el Consejo*. Nam, vel Scriptores ad similitant hoc Munus Præturæ Reipublicæ ætate; vel 38 Imperij. Si Reipublicæ, intelligendum necessario de Prætura creata Consulibus vice ad ius dicendum anno Urbis CCCLXXXVII. Consulatu Æmilij Mamertini, & L. Sexti, Liu. *lib. 6. Concessumque ab Nobilitate Plebi de Consule Plebeio: à Plebe Nobilitati de Pratore vno, qui ius in Vrbe diceret, l. 2. § Cumque Consules, de Origin. iur.* vbi Corraf. Cujac. Æguinar. Orosc. & Scribentes, Dionys. *lib. 37.* Carol. Sygon. *de antiquit. iur. Ciuil. Roman. lib. 1. cap. 7.* Rosin. *antiquitat. lib. 7. cap. 11.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 2. cap. 15.* Ioan. Harpret. *§. Prætorum, num. 1. instit. de iur. natural.* Lata ad id lege à Furio Camillo Dictatore, sub his verbis: *Prætor Urbanus, qui nunc est, qui post hoc erit duos Lictores habeto, isque Supremum ad Solis occasum ius inter Ciues dicito*, Stephan. Pyghio *lib. 4. Annal.*

39 Illa enim verba: *Lictores apud se habeto*, designatiua authoritatis erant, Liu. *lib. 3. Eodem die penes Præfectum iuris duodecim fasces erant*, Sydon. Apollin. *lib. 1. Epist. 4. & lib. 3. Epist. 6.* vbi Ioan. Sauar. Bullenger. *lib. 1. de Imperat. cap. 18. & lib. 3. cap. 10.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 3. cap. 3.* Lypf. *lib. 1. Elector. cap. 23.* Carol. Sygon. *de antiquit. iur. Prouerb. lib. 3. cap. 7.* Rosin. *lib. 7. antiquit. cap. 3 & 11.* Vvolphang. Laz. Petr. Greg. Scomborn. Theod. Hoeping. adducto *Traet. del Contrau. cap. num. 35.*

40 Et illa: *Ius inter Ciues dicito*, designatiua Potestatis, *l. Ius, de instit. & iur. l. Ius dicentis, l. Qui iurisdicendi, de iurisd. omn. iudic. l. 1. Quor. legator. l. penult. de vi priuat.* vbi Scribentes, Liu. *lib. 1. de Prisco Rege à Tanachibele euocato: Eum iura redditurum.* De Apio Claudio, *lib. 2. Ius de Creditis pecunijs dicere.* De Decenvirali Po-

Potes
singul
l. Ius,
tar.
1. cap.
3. Ha
1. ca
41
2. §. D
Ius Pr
rum, 4
non pr
Plebi
dem,
thorit
42 Lu
tur, qu
bus da
toribu
2. §. D
43 qu
iure di
præscr
Pygio
3. cap.
genial.
47. Sy
lib. 8. ca
iur. lib.
cap. 8.
Harpr
& 4.
44
Cæsar
l. litt. L
Alex. a
tiquit. l.
rit, Aut
Prætor.
& præf
publica
l. fin. de
Baron.
haud di
suffecta
te de el C
æquale
- 4510
Barpak
num. 36.
- 32

Potestate, lib. 3. Decimo die ius populo singuli reddebant, Fabr. in ration. dict. i. Ius, litter. H. Ossuald. lib. 1. Commentar. cap. 8. Carol. Sygon. de Iudic. lib. 1. cap. 7. Quintan. Duën. de Imper. tit. 3. Harman. Vultei. de iudic. lib. 1. cap. 1. ea num. 35.

41 Quare Iuris-Consulti in l. 2. §. Deinde, de Orig. iur. l. Ius autem, §. Ius Prætorium, de iust. & iur. §. Prætorum, quoque instit. de iur. natur. Et si non primam (sicuti legibus Regijs, Plebiscitis, ac Senatus Cōsultis) sedem, prætorio iuri conferant, sic auctoritatem contulerunt: vt Prætor

42 Iuris Quiritalis Custos diceretur, quia Potestas ex l. Iunia, Cōsulis data, post extinctos Reges, Prætoribus translata fuit, Corras. dict. l. 2. §. Deinde, cum placuisset, num. 7. & sequentibus, de Orig. iur.

43 Non solum in iure dicendo, sed ad dandos Iudices, præscribēdasque formulas, Stephan. Pygio lib. 4. Annal. Bultei. de iudic. lib. 3. cap. 1. num. 15. Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 2. cap. 15. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagm. cap. 30. Rosin. antiquit. lib. 8. cap. 5. Carol. Sygon. de antiquit. iur. lib. 3. cap. 9. Ossuald. lib. 1. Commēt. cap. 8. Quintan. Duën. dict. tit. 3. Ioan. Harpret. dict. §. Prætorum, num. 3.

44 Sed cum hoc ius, vsque ad Cæsarem, Lyps. excurs. ad Tacit. lib. 1. litt. D. Pancirol. not. Imperat. cap. 4. Alex. ab Alex. dict. cap. 15. Rosin. antiquit. lib. 7. cap. 11. Et si summum fuerit, Authent. de Præsid. Pysid. Authent. de Prætor. Lycæon. Tamen, cum annum, & præscriptum inter priuatos, quia publicæ res ad Senatum pertinebant, l. fin. de Senatorib. vbi Bud. Æguinar. Baron. rubr. de offic. Præfecturæ Urb. haud dicendum vice illius Potestatis suffectam Dignitatem: De el. Presidente de el. Consejo, nec illi similem, seu æquale esse, cum hæc Fastigatior sit.

45 Nec etiam quidquid dicat Berwald. & ex eo Kirner, adducti num. 36. Præfectura Prætorica sic Il-

lustrissima fuit, vt nostra Præsidialis Dignitas, si illam post Cæsarem recolimus: cum fuisset creata ab Augusto post arreptam Rempublicam, Mœcenatis Consilio, à quo originem Supremæ Præfecturæ deducunt Scribentes, priuatimè Militaris, Tacit. 4. Annal. Bud. l. fin. de Senatorib. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagm. cap. 30. num. 3. Bodin. de Republ. lib. 3. cap. 6. Ioan. Lymn. de iure public. lib. 2. cap. 1. num. 7. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 1. ex Cujac. & alijs Theod. Reinling. de Regimin. Sacular. lib. 2. claus. 2. cap. 12. num. 9. Pined. de reb. Salomon. lib. 5. cap. 13. num. 21. Quare illam Dignitati Comestabilis adsimilant, seu Magistri Equitum. Doctores post Corras. & alios Pined. de reb. Salomon. lib. 5. cap. 13. num. 16. Gutther. dict. cap. 1.

47 Nec inter Magistratus legitimos connumeranda cum Equestri tantum ordini concessa, Dion. lib. 55. Pancir. not. Imper. cap. 5. Bud. l. fin. de Senator. Petr. Fab. lib. 1. Semestr. cap. 1. Bulleng. de Imper. Roman. lib. 3. cap. 8. Quo, ex Romuleis legibus denegatum ius officiorum, privativum Senatorij, & Patricij Ordinis. Quare ad Præfecturam creati ex Equitibus, non Patricijs fuerunt, vt Mecenas, Tacit. 4. Annal. Falleris enim Seianæ, si te mansurum in eodem Ordine putas, & Liuiam, quæ Caio Cæsari, mox Druso fuerit nupta, ea mente acturam, vt cum equite Romano senescat, ab Augusto: à Tyberio Seianus: à Nerone Burrus, Tacit. Annal. 13. Et quamvis inueniamus Messalæ Coruino, ab Augusto creditam Præturam, illam abdicauit teste Eusebio Cæsariēf. in Chronico. credenti, inciuilem Dignitatem esse Senatorio Viro, cum Romanus Eques ipso quod ad latum clauum cooptabatur, Senatorioque ordini, à Præfectura abdicabatur, vt de Paterno notat Lamprid. in Commod. Fabr. dict. cap. 2. Bulleng. dict. lib. 3. ca. 8. Gutther. dict. lib. 2. cap. 2.

49 Quod invaluisse comperimus, vsque ad Imperium Vespasiani, in quo Titus Patris Præfecturam egit, Sueton. in Tyber. cap. 6. Præfecturamque Prætorij suscepit, nunquam ad id tempus, nisi ab Equite Romano administratâ, vbi Philip. Beroald. Bud. dict. l. fin. de Senatorib. Corras. l. unic. de offic. Præfect. Prætor. vbi Orosc. Petr. Fabr. dict. cap. 2. Bullenger. dict. cap. 8. Et si ex eo ad Supremas Infulas ascendit, non tamen publicum Imperium suscepit, sed militare.

50 Sed fortasse dicent, supra dicta invaluisse, vsque ad Imperium Heliogabali: eo verò interfecto, cum habenas Imperij susciperet Severus Alexander, & Præfecturam Prætoriam Senatoriam fecisset, ac Patritiam, Lamprid. in Alex. Sever. Præfectis Prætorijs suis Senatoriam addidit Dignitatem, & Viri Clarissimi essent, ut dicerentur, quod antea, vel rarò fuerat, vel omnino non fuerat, Petr. Gregor. Syntagmat. lib. 47.

51 cap. 25. num. 18. Rectè periodo illa, vsque ad Constantinum (qui, ut alibi diximus, Præfecturam diuisit, & diminuit) ex quo iam Clarissimam esse Patritiam, & Consularè, notat Sydon. lib. 2. Epist. 13. vbi Sauar. æqualem Præsidentiali Nostræ Dignitati rectè dicendum, cum maxima habita ab Imperatoribus, adorareturque Principum more, Cassiodor. lib. 6. cap. 3. diceretur Iudiciorum Supremas, l. 16. C. de appellat. in Cod. Theodos. Tituloque Hono-

52 raretur Celsitudinis, Sublimitatis, Magnificentia, Illustrissimatus, & Excellentia, l. Nemo, C. de Postuland. l. Defensores, C. de Defensorib. Ciuitat. l. Binno, & l. fin. C. de Advocat. diuersor. Iudic. l. 1. C. de offic. Vicar. & in C. Theodos. l. 17. C. de Munerib. & Actuar. l. 52. C. de Curs. public. l. 10. C. de diuers. offic. l. 15. C. de accusationib. l. 9. C. de Indulg. crimin. l. 1. Cod. Ne sine iussio. Princip.

53 Illaque gauderet Potestate, qua describitur à Iuris-Consulto Aurelio in l. unic. de offic. Præfect. Prætor. & elucidatur ab Scriptoribus in ea Bart. Cujac. Orosc. Eguinar. Corras. Anton. Fabr. Petr. Fabr. lib. 1. Semestr. cap. 2. Pancirol. not. Imper. cap. 5. Bullenger. de Imper. lib. 3. cap. 8. & 9. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 1. & 2. Amaya l. fin. cap. 3. C. de Decurionib. lib. 10. Alex. ab Alex. diæ. genial. dict. cap. 15. Nicol. Aleman ad Histor. Arcan. Procop. pag. 41. lin. 14. Kirner. de offic. & Dignit. Chancellar. lib. 1. cap. 2. ex num. 31. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 30. Galganet. de iur. public. lib. 1. tit. 9. num. 12.

Sed, & si in Præfectura Prætoria ex concordia assensu Scribentium (ut diximus) omnium Supremorum Honorum Infulæ dignoscantur; ad 54 huc in ordine Dignitatis credo Maximam Dignitatem inesse: En el Presidente de el Consejo: ac quod si adsimilanda venit alicui ex Romanis Dignitatibus non esse Præfecturæ Prætorianæ. Sed vel Principi Senatus, de quo ex Cicer. de 55 Arusp. Gutther. de iur. Pontif. lib. 1. cap. 4. Vel Præturæ Urbanæ. Ad quod inducor, illius attenda origine, & progressu.

56 Prætura enim cœua fuit Regno, sicque eam inuenimus egisse sub Romulo Dentem Romulium: Tullo, Numam Marium: Tarquino Superbo, Spurtium Lucretium, Dionys. Halicarnas. lib. 2. Stephan. Pyghio. Ann. Roman. lib. 1. Septimant. Corras. Rubr. de offic. Præfect. Urb. num. 1. Eguinar. & Orosc. Rosin. antiquit. lib. 7. cap. 14. Alex. ab Alex. & in eum Tiraq. diæ. genial. lib. 6. cap. 20.

57 Quam sic Supremam, Maiestaticamque habitam notamus, ut nemo ad illam cooptaretur, ni ex Patritiorum ordine, & corpore Senatorum; Cooptatus verò Primum locum tenebat, Princepsque

Se-

Senatus habebatur Regis vice, Dionys. Halicarnas. *dict. lib. 2. Confestim decreuit Senatores creare, ut essent, quibus cum administraret Rempublicam, centumque viros ex ordine Patritio elegit hac ratione. Ex omnibus unum ipse declarabit præcipuum, ceterorum urbanarum regimen committeret, Cujac. in l. 2. §. Deinde, de Origin. iur. Petr. Gregor. *dict. cap. 30. num. 7. & 8.**

58 Hæc Prætura, quia Dignitatibus Reipublicæ fastigatori respectu cæterarum Præfecturarum, Petr. Gregor. *dict. lib. 47. cap. 30. nu. 30. antecellens, Plutarch. in Brutum, Corras. in *dict. l. 2. §. Deinde, cum placuisset, de Origin. iur. Tanquam destina Imperij, à Mecenate fuit Consiliata Augusto, non Præfectura Prætoria; quidquid contra inter se diuisi prælientur Scribentes. Quod euincitur si attente prænotamus, Dionys. lib. 52. Præfectus etiam Urbis ex Primarijs Viris quidam creandus est, qui Honores Magistratus, quos geri ante hunc conuenit gesserit, non ut per absentiam Magistratum Rempublicam administret, sed ut cum reliquis de rebus Urbis præsit.**

59 Ex his Dyonij verbis, patet, Urbicariam Præturam, quam eisdem ornamentis decorat Iustinianus in *Authent. de Ordin. Senator. vers. Urbicaria fuisse creatam ad Imperij munimentum, concessam Patritijs, Clarissimisque Viris, ut de Druso, Tacit. lib. 4. Annal. Præfectum Urbis Drusum, Nerone, Sueton. in Neron. cap. 7. Auspicatus est, & iurisdictionem Præfecti Urbis, ubi Philip. Beroald. Lypf. in Tacit. lib. 4. num. 95. Sabino Vespasiani fratre, Pertinaci, ex qua ad Imperium elato, Ioan. Corras. rubr. de offic. Præfect. Urb. num. 3. Alex. ab Alexand. *dier. genial. lib. 6. cap. 20. Non inferioris ordinis, qualiter Præfectura credita Mecenate, Pisoni, & Burro, ut diximus num. 48. & Plautio Syllano, Tacit. 4. Annal.**

60 Ex his, & quia Prætor Senatorum Princeps, & Iudex Ciuium:

Præturam sic decantauit Sydon. *lib. 9. Epist. 16.*

*Qui Patrum, & Plebis simul vnus olim
Iura gubernas.*

61 Vbi Ioan. Sauar. Nec immerito, nam præter quod post Purpurationem Principem Princeps erat, Sydon. *lib. 1. Epist. 9. Deque Senatoribus ius dicebat, Suprema gaudebat Potestate in appellabili, l. 1. vbi Scribentes, de offic. Præfect. Urb. Cum iure gladij, l. Quoniam, l. fin. C. ad leg. Flau. de Plagiar. Imperio deportandi, & relegandi, l. 2. §. Constat, de pen. l. Inter penas, §. 1. de interd. & relegat. l. 1. §. à Præfectis, de legat. 3. Corras. l. 1. vbi Æguinar. & Oros. de offic. Præfect. Urb. Taliter, ut qui Supremas Intulas Præfecturæ Prætoriae concedere voluerunt, æqualitatem cum urbana quæsierunt, l. 1. C. de offic. Prætor. lib. 12. Quare dicendum non Prætoræ Prætoriae. Sed Prætoriae Urbicariæ loco succenturiatam fuisse Dignitatem De el Presidente del Consejo.*

62 Quæ sic iuri consona sunt, & mori antiquo, ut Mastrill. describens de Magistratib. lib. 5. cap. 8. nu. 20. Præfidentialem Dignitatem Primam in Regno, Supremamque illi conferens Potestatem Præfecto Urbano cœquat. Nec immerito, cum sicut: El Presidente de el Consejo. Maximus Maiorum Magistratum, omnesque antecellit, sic, & Prætura, Præfecturæ, Bullenger. *dict. lib. 3. cap. 8. Petr. Gregor. *dict. lib. 47. cap. 30. num. 5. Et sicut illa, hæc Excellentior habita, Authent. de Ordin. Senator. Cujac. l. 2. §. Cumque Consules, de Orig. iur. Corras. rubr. nu. 2. de offic. Præfect. Urb. Bodin. de Republ. lib. 3. cap. 6. Taliter, ut in Honorem eam suscepisse Domitianum etiam post consalutatum Cæsarem, notat Sueton. in Domitian. cap. 1. vbi Beroald. Leuin. Torret. & Sabellic. De qua sic Corras. in l. 2. §. Post deinde, num. 7. de Orig. iur. Longè porro**

ceteris Præturis Urbana, semper antecelluit. Unde, & Prætoris Primi verbo, apud M. Ciceronem Urbanum intelligimus. Nam ceteri, cum adiectione, vel Peregrini dicti sunt, vel Prætores Prouinciarum.

64. Dicta procedunt, iure Ciuili attento, ex quo Communis Prætura: *Plæ Præfidentia*, tam in iure dicendo, quam in Principatu Senatus. Politico verò iure, & Aulico, alio muneri, ni Præturæ Urbanae: *El æ el Præfidente*, ab simili. Ad quod dignoscendum notanda sunt Cassiodori verba, loquentis de Præture Urbanae. *65 no, lib. 6. Epist. 4. Supra omnes scilicet Consulares sententias Primum dicis, & in illa libertatis Aula Reuerendus aspiceris, in qua commissos habere Mundi Primarios approbaris.* Pariter, & æquales sunt, vt illi, & huic (ai Præfidente scilicet) primæ admissioes, & secretiones (vt cum Tacito, & Suetonio loquamur.) Cum Principe: Custodia legum: Participatio publicarum rerum: Censura publicæ disciplinæ: Cura annonæ, Latitiarum, & Ludorum, *l. Si vt certo, §. Interdum, vbi Bud. Commodat. Sueton. in Neron. cap. 22. vbi Beroald. & Cassaubon. Iuuenal, Satyr. 8. & 10. Marcial, lib. 12. Epigram. 27. in Rader. plura congefens.*

Cretatam Prætor cum vellet mittere Mapam,

Prætori Mapam subripuit Homogenes.

Bullenger. de Circo, Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 2. cap. 15. Galganet. æ iur publ. lib. 1. tit. 9. num. 13.* Publicique, ac fastigatissimi Honores congesti à Cassiod. *dict. lib. 6. Epist. 4. Cum de Dignitate commissi laus semper Iudicis æstinetur, & potius habendus sit, quàm sint illi, quibus præesse cognoscitur. Nemo amplius videtur erigi, quam cui potuit Roma comitti; grauius est quiaem Procerem esse; seu multo grauius de Proceribus tuæ care. Senatus ille mirabili opinione gloriosus probatur habere Præfulem, quem*

Mundus suscipit iura condentem.

66 Nec ab hoc auertimur, ex quo Noster; Amaya, *l. fin. cap. 5. ex num. 23. C. de Decurionib. lib. 10.* credit, Præturam Urbanam non Primam fuisse Dignitatem, sed secundam concessio Primatu Præfecturæ Prætoris: motus ex Aufonio relato à Bullenger. & Sauar. in Mossella.

Præfecturarum Titulo tenuere secundo.

Addens: *Quid est enim Titulus Secundus Præfecturarum, nisi Præfectus Urbis?*

67 Nam salua tanti viri pace, Aufonij verba, de Prætura Urbis intelligenda non sunt, vt de his Secunda Dignitatum dignosceretur Prætura enim Urbis, Celsitudinis, & Magnificentia suæ causa non Honorabatur Titulo Præfecturæ, sed Prætura tatum, vt ex illo omnibus Dignitatibus præesse dignosceretur; quare Gutther. *de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 2.* asserit: In Vrbe Dignitatem Præfecturæ non fuisse, sed illud nomen, seu Titulum concessum his, quibus non Vrbs commissa, sed Prouinciæ decreta. Quare cum Tyberius Pomponio Flaco, & L. Pisoni Dignitates crederet, illi Syriam, Titulo Præfecturæ; huic Urbem Titulo Præturæ concessit, Sueton. *in Tyber. cap. 42. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagm. cap. 30. num. 12.*

68 Haud dissona est menti Romanorum Principum, mens nostra, nec Gentium moribus contraria; immo receptum inter omnes, vt Dignitas in Vrbe Regia Prima, & cui Senatorum Principatus creditus absolute Prætura diceretur, illoque Titulo Honoris decoraretur, *Authent. de Prætor. Pysid. Prætores vocabant appellatione illis ex eo mitta, quod ceteris omnibus præirent, & præponerentur, Authent. de Prætor. Lycæon. Vt de Græcis absolute testatur Imperator, Authent. de Prætor. Popul. De Atheniensibus Primam Archondem Præ-*

torem appellantibus, & Pritanem, quia Senatorum Primum, Carol. Sygon *de Republ. Atheniens. lib. 2. cap. 3. lib. 4. cap. 3. & 5.* V von. *Comment. description. Reipubl. Atheniens. De Ætolis, V von. Comment. descript. Atolor.* Tiraq. latè *in Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 2. cap. 15.* Qui omnium antiquarum Rerumpublicarum, & Regum norum morem refert, præcipuè Carthaginensium, quorum in Romanos emulatio tâta fuit, vt suam Dignitatem Supremam Præturam dixerint, quam in gratiarum beneficio creditam Annibali, referunt V von. *Reipublic. Carthagin. Alex. a Tiraquel. auct. cap. 15.*

71 Ex quibus fortasse Bodin. *lib. 4. de Republ. cap. 4.* Magni, ac Supremi Senatus Præsides, vt apud Nos: *El Presidente de el Consejo;* apud Gallos: *Chancellarios,* Kirner. *de Dignitat. Chancellar. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagm. cap. 29. num. 2.* Papon. *arrest. lib. 4. tit. 7. arrest. 1.* Ioan. Lymn. *not. Regn. Franc. lib. 2. cap. 15.* Non Præfectorum Titulo Honorauit, sed Prætorum: Cum quidquid sentiat Amaya, hæc Dignitas verè Prima sit, & dicenda Prætura.

72 Inter alias Maiestaticæ authoritatis Infulas Dignitati Præsidis mancipatas, illa invenitur, quod Sexemviri capitales, patrio Idioma: *Alcaldes de Casa, y Corte,* ad illius Aulam Fasces, seu virgas submittunt, seu more Maiorum, *arrimã las varas.* De quo *Glof. 29. num. 60.*

73 Sed cum Sexemvirale officium summum habeatur à primis Castellani Regni crepundijs, *l. 18. tit. 9. par. 2.* interque sui muneris Honores eis competat adorare Sacram Purpuram Natalis Domini die, Regesque comitare ad Sacrum Regium Sacellum, cæterisque actibus Publicis Maiestaticis, ad quos intercedunt fascibus erectis, nec illos submittant ad Regis conspectum, vt diximus *Glof. 74. sa 29. num. 60.* Nobilissimo, ac

Excellentissimo Præsidi Dom. Domino Petro Nunio de Guzman, Comiti Villæ-Vmbrosæ, huius Dignitatis, ex Nobilitate gloria, & virtutibus dignissimo, à quodam Procere quæsitum fuit, vnde ortum illud discrimen, quod non Regi, Præsidi verò submittantur Fasces, virgæque deponantur à Sexemviris? Cui Maiestatico dubio Sapientissimus Præses, & sic ex tempore, apprime respondit, vt cogimur suæ sententiæ virtutem huic exarare libello, vt notum sit suæ mentis, doctrinarum, ac intelligentiæ acumen, sciâtque cuncti rationem, ex qua receptum hoc discrimen, neque in monumentis ignorantia sepultum maneat.

76 Respondit Eloquentissimus Præses Proceri interroganti hoc Latconismo: Sexemviri non submitunt Regibus fasces, quia intercedunt coram eis, tanquã Maiestatis ornamenta; Præsidi submittunt, quia ad eum progredientes habentur tanquam authoritatis ministeria.

Sed cum hæc responsio maxima Maiestatis, & authoritatis Arcana teneat, & si celte turpi, illam sculpire nostro in marmore decernimus, patefactis destinis Iuris publici, quibus fulcitur.

77 Valuit enim responsio firmari, in eo, quod in Rege (si mentem summamque tanti viri intelligentiam rimare possemus) vt ente Supremo inest Maiestas, supra *Glof. 2. & Glof. 8. num. 16.* Architectonicè, inque potentia, & actu, sed cum illius manu non valeat exerceri omnia ad publicam rem necessaria, *Glof. 2. ex n. 5.* potentia exteriores Ministrorum productæ fuerunt vt inferuieret Maiestati, ornatae abusiua Maiestate, seu authoritate ab ipsa Regia Supremitate germinata, vt diximus *Glof. 8. ex num. 13.*

79 Ex hoc principio pullulauit etiam, quod cum ad Maiestatis decorem, & ornatum, adque cognitionem

Imperij, Potestatis, ac coactionis virtutem, & vim, desiderarentur signa publica, inuenta fuerunt per Gentes Suprematis muta illa Coronæ, Sceptri, Purpuræ, *Glof. 31. num. 62.* Iurisdictionis verò, ac Imperij fasces (Iani inventum, siue ætolorû, supra *Glof. 22. n. 20.*) Virgæ, Liectores, Sella, vt notamus *Glof. 20. num. penult. & Glof. 29. à num. 54.*

80 Harum æquidem aliqua, vel priuatiue fuerunt Maieftati mancipata, aliaque communicabilia creata potentijs, officijs, seu muneribus illis, quibus ministeria Reipublicæ cõmendata, legumque executiones manu Regis inexecutable: Priuatiua Maieftatis præscripta fuerunt Corona, Sceptum, Purpura: Communicabilia verò Fasces, Virgæ, Liectores, Sella.

81 Ex quo ortum, quod cum in Rege adsit, vt diximus, Maieftas Architectonica, tanquamque in ente Supremo efficiente, *cap. Sacrosancta, cap. Omnes 22. dist. ex Abbate Alber. Gẽtil. & alijs, Glof. 2. à num. 3.* necesse est intercedere instrumenta Maieftatis, ad illius conspectum, tanquam ornamenta Potestatis Regalis signis, erectis, absque submissione, tum vt illorum muta voce incessabiliter decantetur actualis, ac potentialis Supremitas, Maieftas, Imperium, ac Iurisdictionis; tum vt dignoscantur à Maieftate, à Regeque produci, illuminari, esseque Potestates, authoritates in Magistratibus, à virtute illa perpetuò virentes.

82 Quod diuersè versandum ex Gentium placito in Magistratibus, & si maximis (etiam in Præsidi) Nã cum hi non Maieftatem, sed authoritatem Maieftaticam per participationem gerat, *Glof. 2. & Glof. 8. à num. 17.* ad conspectum istius maioris Dignitatis silent Fasces, submittantur virgæ, quatenus sunt ministeria, ac instrumenta authoritatis, ex Diuo Naziancen. *Orat. 26. Alia enim Solis*

gloria est, alia Lune, alia Stellarum.

84 Hanc discretionem (vt Sexè viri non submittant Fasces Regi, submittant Præsidi) natam, ac leuatam credimus, ex Summo Arcano Maieftatis, quod à Romanis receptum, ac seruatum notamus, reculta illorum re Summa, Publicoque Regimine: Agentibus enim Romulo, Numa, & Regibus, stipatis signis Maieftatis, erectisque prodibant fascibus, nec submittebantur ad illorum conspectum, sed tenebantur tanquam ornamenta Maieftatis, vt ex Historia Liuij, Dionysij, & *l. 2. de Orig. iur. no. 85* tatur. Sub re publica verò, cum Consules (quibus Fasces designati, *Liu. lib. 2. in Imperij, & Iurisdictionis signum*) non Maieftatem teneret, sed authoritatem, submittebantur Fasces ad conspectum maioris Dignitatis, vt de Mario testatur Dionys. *Halicarn. lib. 4. Sic enim Romanis mos est, quoties minores Magistratus obviam sunt maioribus, qui seruatur, & bodie. Ex hoc more tum Marius velut maiorem Potestatem conueniturus, cuncta Imperij sui deposuit insignia. De Valerio Publicola, Liu. lib. 2. Vocato ad Consilium populo, submissis Fascibus, in concione ascendit, confessionemque factam populi, quam Consulis Maieftatem, vimque maiorem esse.*

86 A quo in Iure Ciuili inuenimus Constitutum, vt Proconsul ad conspectum Consulis signa deponeret, *l. Proconsul de offic. Proconsul. vbi Scribentes, Alex. ab Alex. Petr. Gregor. Bobad. Valeng. adducti Glof. 29. num. 71.* Et cum Prætoris Dignitatis, nec tantum Consularis inhæreat. Ex Plutharc Ioan. Corraf. *in l. 2. §. Deinde cum placuisset, num. 1. de Orig. iur.* Sed Supra Consulatum fuerat, antonomasticaque dũ de Prætura loquitur, de urbana, quia omnium Maxima intelligitur. Ex Cicer. Corraf. *dict. §. Deinde, num. 7.* Cuius verba retulimus, supra *num. 63.* & ad illius conspectum submittebantur Fasces.

Idem

Idem habendum, ac laudandum *De la. Dignidad de Presidente*, ac quod tanquam Primatum tenens, sicuti cum, *del. Presidente*, loquimur, intelligimus *de el del Consejo*, sic mero iure, ad illius conspectum submittantur Fasces.

87 Quod ius receptum fuit in Canonicis Constitutionibus statutibus, ut Archiepiscopi ad ingressum Romæ, vel ubi Legatus Apostolicus manserit, Crucem deponant Potestatis insigne, *cap. antiqua, de Priuileg. Oros. Corraf. Narbon. Bobad. & Acuña, adducti dist. Gios. 29. num. 72.*

88 Alio enim in principio Aulico (à Summo Præsidente recepto, dum

in Aula Regia Puer Nobilis ageret, vulgò *Menino*) inniti potuit responso. Sexemviri enim Capitales Aulici Ministri habentur, dicunturque *Alcaldes de Casa, y Corte*; ex quo sicuti Præsfecti Domus, vulgò *Los Mayordomos de el Rey*, in Comitatu ad Sacrum Sacellum, in osculatione Sacræ Purpuræ cæterisque actibus intercedunt *Scipionibus*, signis suorum Aulicorum munerum, sic, & Sexemviri Fascibus erectis intercedere debent in Aula Regia, in signum suæ Dignitatis, ac officij; quod diuersum ad conspectum Præsidentis, cum ad illum, non ut officiales, sed ut iurisdictionis, & Imperij Ministri habeantur.

Y AL PRESIDENTE DE ARAGON.

DE OFFICIO PRÆSIDIS SUPREMI

Consilij Aragonici, nunc Vice-Chancellarij.

GLOSSA VIGESIMA QUARTA.

CHancellarij Munus, Officiū, post Dignitas inter Aragonios, recepta Castellanorum Regum exemplo, & lege *6. tit. 9. p. 2.* Summa fuit, nec tantum Aulica, ut ex Mied. Merez. & alijs notat D. Laurenc. Matth. *de Regim. Valenc. tom. 1. cap. 2. §. 2. a num. 152.* Sed publica, ut ex Bardaxino prælibat. Excellentissimus Domin. D. Christoph. Cresp. *Obseru. in decis. Valent. in Prolog. Extincto* vero Chancellarij Munere, Vicechancellare Officiū, ad Supremū Regimen, permanisse credidit Dominus Crespi, in se vmbibita habens (ut illius verbis utamur) *Munera Præsidentis, ac Magni Chancellarij.*

De Vice-Chancellarij voce, Nominis, ac Titulo, Aragonici Consilij Primus, seu Præsides Honoratus fuit, usque ad annum 1629. In quo Magni

Philippi Placito, Præsidentialis Dignitas, ad Regimen Senatus, utque illius Primatum teneret Constituta fuit. Hoc florente Munere lex Nostrata fuit, anno scilicet 1636. at in ea non de Honore, ac reuerentia exhibenda agitur, Vicechancellario, sed *Al Presidente de el Consejo de Aragón.*

Anno vero 1646. mortuo Eminētissimo Cardinali Borgiæ illius Supremi Consilij Præsidentis, Officiū Vice-Chancellarij tãquam è posthliminio reuersum, restitutum fuit. Concessum Domino Matthiæ Vaitolæ Aragonensi Regenti. Illius mortē allectus fuit huic muneri Doctissimus Domin. D. Christophorus Crespi Valentinus: Cuius etiam decessu, Dignitatem, Officiū, & Auctoritatem (post diuersas, in litteraria Salmantinæ Vniuersitatis Palestra,

stra, obtentas Coronas (fuit Collegij Diui Saluatoris fausta proles) in Ciuilique Republica Aragonensi, & Neapolitana susceptos Honores, meruit, & tenet, Excellentissimus Domin. Dom. Melchor de Nauarra. Sed cum de Summo Prætoriali officio Præsidis, seu Vice-Chancellarij Consilij Supremi Aragonici, illius ortu, progressu, & extinctione: Deque Supremo munere Vice-Chancellarij, cuius manu agitur illius Senatus res, nunc Nos agere, punibile, ac criminofum esset, post doctissimas illustrationes antiquitate, notitia, & lectione editas ab Illustrissimo Dom. D. Christophoro Crespi de Valdaura Dignissimo illius Regij Senatus Vice-Chancellario, Obseru. Illustr. decisio. Consil. Suprem. Aragon. in admonit. ad Lector. Quæque cõgerit D. Laurenc. Mattheu de Regimin. Valenc. cap. 2. §. 2. à num. 152. qui latè omnia prænotata à Laz. Bullen-

ger. Couarr. Barbof. Merez. Portol. Oliuan. Anton. Fabr. Calixt. Ramir. Belluga, Mastrill. & Saaued. ad cognitionem officij, Dignitatis, Muneris, Honorisque debiti Chancellario, ad illorum Scripta libentissimè mittimus Lectores. Additis tantum Scriptoribus de Vice-Chancellarij munere notantibus; Kirner. de offic. Dignitat. Chancellar. Adam Contz. Politic. lib. 7. cap. 25. Gonçal. Regul. 8. Chancellar. Glos. 13. num. 12. Papon. Arrest. lib. 4. tit. 8. Arrest. 1. Ioan. Lymn. de iur. public. lib. 3. cap. 12. Ioan. Iacob. Speidel. Notab. H. stor. iuriac. Politic. litt. B. num. 7. Theodor. Reinting. de Regimin. Sacul. lib. 1. clausul. 4. cap. 7. ex num. 9. Bodin. de Republic. lib. 2. cap. 1. Theodor. Hoeping. de iure sigillor. cap. 6. §. 1. per tot. ex Andr. Knisch. Bessold. thesaur. pract. litt. C. num. 10. & ab his relati Gabriel Beraut. tract. de usitat. cap. 10. per totum.

A LOS GRANDES, Y A LAS PERSONAS que mandamos cubrir, sean obligados todos à llamarles Señoria, ni Excelencia à ninguno, que no sea Grande.

S V M M A R I V M.

- 1 **E**clesiastica Dignitates, primum gradum obtinent in omnibus.
- 2 Dignitates Saculares diuise in duas Clases.
- 3 Grandes venerantur necessario appellatione de Señoria, permissiue Excelencia, & quare, 25. Ex more Germanicis, 27. 33. & 35.
- 4 Señoria permissiue concessa Dignitatibus Sacularibus.
- 5 Salutatio Honorifica concessa Dignitatibus ad cognitionem Excellentia, & ac Honoris.
- 6 Patres conscripti, Senatori à Roma. ni Magistratus, ac Ministerij causa.
- 7 Archiepiscopi, & Episcopi loco Sacerdotum Ethnicorum in Ecclesia.
- 8 Señoria concessa Dignitatibus Ecclesiasticis.
- 9 Tituli Clarissimorum, Illustrium, Illustrissimorum, concessi Prætoribus, Præsidibus, cæterisque muneribus suffectis loco Senatorum.
- 10 Dignitates Regales Ducum, Comitum successere loco Prætorum, Præsidum, 32.
- 11 Duces decorabantur Titulo Illustrium, Illustrissimorum, Spectabilium.
- 12 Duces super Illustrium Titulo decorati.
- 13 Dux de Cardona inter Hispanos Muy illustre.
- 14 Comites Illustrissimi, Spectabiles.
- 15 Marchianes venerati Titulo Illustrium, Spectabilium.

- 16 Nobles, Primatesque Familiarum Honorandi iusta reuerentia.
- 17 Honorum distinctio necessaria in Republica.
- 18 L. vnic. C. de raptu Virg. numpans Titulos Honoris Dignitatibus Constitutos, refertur.
- 19 Tituli Honorum concessi Superioribus Dignitatibus, translati ad inferiores in damnum Virtutis, ac gloriae.
- 20 Excellentissimi Titulus Regius, Regibusque praescriptus, 21.
- 22 Humanae res Instabiles.
- 23 Honores suas habent Periodos.
- 24 Ambitio induxit Titulorum abusum.
- 27 Excellentissimi Titulus concessus Supremo Consilio, inter Gallos.
- 28 Tituli Honorum necessarij ad cognitionem Dignitatum.
- 29 Pretura, prima Dignitas.
- 30 Excellentia Honor concessus Praefectis Praetorijs.
- 31 Exarchalis Dignitas Honorata Honore Excellentiae.
- 34 Excellentia Decorata Dignitates Regales inter Europaeos.
- 36 Señoria vox, unde orta.
- 37 Ariostus inuebens contra Hispanos, circa abusum de la Señoria. Linneo, contra Italos, referuntur.
- 38 Abusus Honoris de Señoria, ab infemis Hominibus ortus.
- 39 Señoria, à voce communi Dominus, orta ex Bernardino Graco.
- 40 Domini vox communis Seneca, & Mercianus atate.
- 41 Domini vox recepta in significatum Superioritatis, ac Dignitatis ex Feudoram usu, & Iure Communi.
- 42 Señor, à Señorio dictus.
- 43 Señor, vox recepta ad agnoscendos Magistratus Supremos.
- 44 Magistratus Supremi, inter Hispanos dicebantur Consules, & Potestates.
- 46 Duces, ac Comites.
- 47 Duces, ac Comites in Hispanos cum Potestate, & Iurisdictione.
- 48 Señorio, vox significatiua Potestatis, & Imperij.
- 49 Señores appellabantur Duces, ac Comites.
- 50 Señoria orta à Señorio, y Señor, 58.
- 51 Reges Honorabantur reuerentia appellatione de Señoria.
- 52 L. i. tit. 25. par. 4. refertur, designans quis dicatur Señor, 53. Et l. i. & 12. tit. 1. par. 2.
- 54 Duces, ac Comites sunt locum tenentes Regum, 55. ac de illorum Consilio Iure Honorario.
- 56 Señores à Senioribus dicti.
- 57 Magistratus Titulo Seniorum Honorabantur.

DE HONORIFICA APPELLATIONE DE
Señoria, constituta Dignitatibus Ecclesiasticis Archiepiscoporum, & Episcoporum, Sæcularibusque Magnitudinis prærogatiua Decoratis: Deque eis permissa *Excelencia*.

Alijsque Dignitatibus tantum

Señoria.

GLOSSA VICESIMAQVINTA.

Cognita Ecclesiasticarum, & Sæcularium Dignitatum Origine, & progressu, prænotandum est Politico Iure

à Regibus Nostris distinctos fuisse illarum ordines in Honorum, ac reuerentiarum exhibitione. Primumque creditum gradum Ecclesiasticis:

A los

A los Arçobispos, y Obispos, eis necessaria præscripta reuerentia sub voce, Señoria; quod acceptum ex Gentium more credo, cum apud omnes Spirituales Magistratus Primatum habuisset, vt ex Cicer. in Pisan. Me in ipsa domo, in qua tu me expuleras, Pontifices, Consules, Prætores collocauerunt. Et à Cæsare edocemur, quem appellari Primo Pontificem Maximum; Secundo Dictatorem, Imperatorem Consulem voluisse, notant Bulleng. de Imperat. Roman. lib. 1. cap. 8. Gutth. de Veter. iur. Pontific. lib. 1. cap. 11. Ex hoc more Codin. Curopalota de offic. Constantinop. enarrans Palacij Imperatorij munera. Primo Ecclesiastica digerit, quem sequitur Pancirol. variar. lib. 1. per tot.

2. Secundūque credatur Sæcularibus: *Y à las personas q̄ mandamos cubrir. In quo etiā videmus Nostros Reges ipsum morem Maiorum secutos distinctè constituisse Dignitatum Regalium Classes. Primæ enim Optimatum, vulgò Grandes, præscripsit necessariè reuerentialem appellationem de Señoria, permissiue de Excelencia. Secundæ vero (in qua circumscribuntur omnes Dignitates sine Excellentia Magnitudinis, vt ex litterali enumeratione legis) permissiue Honor de Señoria; quod, vt diximus, Iure Politico fuit Cõstitutum, si attète recolimus omni ætate, Regno, ac Imperio Honoratos fuisse Magistratus Sacros, vt Sacerdotes, Summosque Pontifices. Sæcularesque, qualiter Primates, Seniores, Principes Familiarum, Præsides, aut Prætores, tam Scripto, quã Verbis Honorifica Salutatione, Secundum Excellentiam vniuscuiusque, Abulens. in Ios. cap. 5. quæst. 75. vt alijs omisis pater ex Romani Regni, Reipublicæ, Imperijque Historia. Inter Romanos notum est à Romali manu Senatores in Honorem appellatos: Patres tantum, post Conscriptos, vt ex dictis Glos. Nec tantum ex Gen-*

tilitia Nobilitate, vt aliqui credunt; sed quia ad regimen publicum cooptabantur, cum nec illo Titulo digni haberentur, ni puolica munera obijissent, ac Magistratus, Dionys. Halicarn. lib. 2. Plutarc. in Romul. & in quæstionib. Roman. quæst. 58. Ioan. Iacob. Dracon. de iur. Patrie. lib. 1. cap. 2. ex num. 12.

7. Loco Sacerdotum Ethnicorum, quos Summos Põtifices dictos, Patresque notauimus Glos. 15. Archiflamines, ac Flamines, Glos. 22. n. 18. nominatos Episcopos, notat Isidorus relatus à Graciano, cap. Gleros 21. dist. Abulens. in Genes. cap. 47. quæst. 10. 8. De quo Glos. 22. Hos Titulo Honoris Illustrium, ac Illustrissimorum veneratos, diximus dict. Glos. 22. quare, & inter eos præscripta Señoria.

9. Successere Senatoribus, Præfecti, Prætores, Præsides, omnibus fuit antiquitus promiscua veneratio (antiquato Patrum Conscriptorum, nomine ni in corpore Senatus) voce Clarissimorum, Illustrium, Illustrissimorum, Spectabilium, ac Excellentissimorum. De quo omnia congerūt distinctione temporum lata, secundum voluntatem Imperatorum, tam sub Augusti Dominio, quam Constantini, Iustiniani, Regisque Attalarici, & Gallorum moribus, Æguinar. Baron. in l. Nupta, de Senatorib. Turturet. de Nobilit. Gentil. lib. 9. cap. 4. Vvolphang. Laz. Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 5. Ioan. Corras. l. Nupta, §. Senatores, de Senatorib. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagm. cap. 12. Ioan. Lymn. de iur. publ. lib. 4. cap. 6. Pancirol. variar. lib. 1. cap. 3. Theodor. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. ex num. 101. cum sequentib. Ioan. Iacob. Dracon. de iur. Patrie. lib. 2. cap. 4. nam. 21. & relati num. seq. Cum vero loco illarum Dignitatum succenturiana fuissent Regales, vt patet ex adductis Glos. 30.

10. Taliter, vt idem sit Dux, Marchio, Comes, quod Senator, Prætor, Præfectus, Præles. His (Re-

gijs
tos f
tulo
(11
l. Præ
appel
fic. l.
Seru
anti
strib
9. &
9. 3.
1. ca
de Sa
Her
cap.
Rom
Impe
de i
Pan
Gre
11.
25.
pañ
rer. C
de o
ber.
volu
4. ca
dict.
1
Duc
Illu
ric.
(13
de C
quai
cap.
huc
nori
quan
fri L
iore,
dem
eleg
ex C
Orig
The
num
de v

gijs scilicet Dignitatibus) Constitutos fuisse, ex Gentium more illos Titulos Honorum, *Illustriam*, *Illustrissimi* (11) *morum*, *Speſtabilium*, enuncitur ex *l. Præcipimas*, §. *Quod si*, *l. Penult.* C. de *appellationib. l. Viros*, *l. fin.* C. de *diuerſ. offic. l. fin.* C. de *Domest. & Protectorib. l. fin.* §. *erit autem*, C. de *re milit. lib. 12.* post antiquos *Ruin. cons. 104. vol. 5.* *Maſtrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 5. num. 9. & 10.* *Garc. de Nobilitat. quæſt. 48. §. 3. num. 69.* *Conrad. templ. iudic. lib. 1. cap. 4. num. 6. & 7.* *Andr. Knichen. de Saxon. non. prou. iur. cap. 4. num. 17.* *Henric. Kinschot. de reſcript. tract. 1. cap. 1. num. 4.* *Vvolphang. Laz. lib. 2. Roman. Reipubl. cap. 9.* *Bullenger. de Imper. Roman. lib. 4. cap. 34.* *Kochier. de iure ſuperioritat. cap. 4. ex nu. 378.* *Pancirol. varian. lib. 1. cap. 5.* *Petr. Gregor. lib. 6. Syntagmat. cap. 7. num. 11.* *Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. num. 25.* *Moreno de Vargas Nobleza de Eſpaña, Diſcurſo 13. ex nu. 1.* *Petr. Bercer. Germanic. lib. 1. cap. 22.* *Gutther. de offic. Dom. Auguſt. lib. 1. cap. 4.* *Tyber. Decian. reſponſ. 19. nu. 19. & 178.* *volam. 3.* *Ioan. Lymn. de iur. public. lib. 4. cap. 6. ex num. 40.* *Theod. Hoeping. dict. cap. 22. ex num. 105.*

12 Aliqui notant pertinere ad Ducalem Dignitatem Titulum *Super Illuſtris*. Vt de Duce *Brabantia*, *Heric. Kinschot. de reſcript. dict. tract. 1. (13) cap. 1. num. 4.* Et inter Nos *Dux de Cardona* dicitur: *May Illuſtre*. Et quamvis *Andr. Alciat. lib. 3. diſputat. cap. 4.* illum agnoſcere non velit, adhuc ex Iuris notitia fuiſſe inter Honoris notas receptum, patet ex *l. Si quando 38.* C. de *appellationib. Siue Illuſtri Dignitate decoretur, ſiue etiam maiore, l. Eos qui*, C. de *uſur. Illuſtribus quidem perſonis, ſiue eas præcedentibus. Vt eleganter contra *Alciatum*, notat ex *Cujacio*, *Ioan. Iacob. Dracon. de Origin. Patric. dict. lib. 2. cap. 4. num. 21.* *Theodor. Hoeping dict. cap. 22. ex num. 105.* *Petr. Rebuf. in l. Specioſas, de verbor. ſignific.**

14 De Comitibus etiam *l. vnic.* C. de *offic. Comit. Orient. l. fin.* C. de *diuerſ. offic. Gutther. de offic. Dom. Auguſt. lib. 3. cap. 16. & 25.* *Menoch. de arbitrar. lib. 2. caſ. 63. num. 46. & 48.* *Gregor. Lop. l. 3. tit. 14. par. 4.* *Garc. de Nobilit. Gloſ. 48. §. 3. num. 67.* *Alciat. de ſingul. certam. cap. 32. & 33.* *Marc. Anton. Surg. Neapol. Illuſtr. lib. 1. cap. 19. num. 10.* *Iul. Cæſar, Capac. dict. cap. 19.* *Tyber. Decian. reſponſ. 7. num. 11. lib. 3.* *Anton. Perez ad tit. C. de Dignitatib. lib. 12. à num. 12.* *Moreno de Vargas Nobleza de Eſpaña, Diſcurſ. 13. num. 11.* *Luc de Pen. l. fin. C. de Decurionib. lib. 10.* *Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. ex num. 26.* *Ioan. Lymn. de iure public. lib. 2. cap. 4.* *Theodor. Hoeping. dict. cap. 22. ex num. 101.*

15 De Marchionibus, ex *Hoſtienſ. Velasc. Purpurat. Boer. Alciat. Frech. Caſſan. Freder. Schot. Afflict. Riminald. Menoch. cons. 302. ex num. 11.* *Maſtrill. de Magistrat. dict. cap. 6. num. 19. & 20.* *Andr. Knichen. dict. cap. 4. num. 59.* ex *Maceratenſ. cons. 26. num. 32.* *Ioan. Lymn. & adducti num. antecedenti.*

16 Hic mos receptus ex communi Iure, & Gentium placito, *Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patric. lib. 3. cap. 2.* Et in *Appendic. De nouo, ac recepto uſu luxurioſo Titulorum*, ad Nos trãſijt, & ſic inter *Hiſpanos* acceptum, quod *Nobiles Familiarum*, hique, qui poſt *Regem*, *Regni culmen* obeunt, *l. 3. tit. 14. par. 4.* *Las perſonas honradas, è de grande guiſa, è que ſon pueſtos en Dignidades, aſſi como los Reyes, è los que deſcienden de ellos, è los Condes. Dignis, ac Honorificis appellationibus, ac reuerentialibus decorentur.*

17 Ex his principijs deducta lex Noſtra, quæ *Summo Maieſtatico principio* innitens, conſtituit, *Appellationis Honorificæ diſtinctionem*, neceſſariam ad meliorem *Politici Regiminis directionem*, vt deſignauit *Magnus Theodoricus apud*

Cassiodor. lib. 6. Epist. .Optamus nobis, Deo auxiliante subiectos varia Dignitatum prerogatiua gloriari. Desideramus probabile genus hominum impressa gratia Dignitatis ornare, ut laudabilis possit in vniuersisque viuere, cum se Honores reuerendos cognouerit accepisse. Quid enim gloriosius Sacris Dignitatibus, Politicis muneribus, quam se dignos agnoscere venerando vocabulo, ut dixit Imperator in Auth. de Prætor. Præsid. cap. 1. de Excellentia, necessario eis exhibenda de Sænoris? Quid iacundius cæteris Dignitatibus, cum, & si Summis, non tamen Excellentioribus Magnitudinis Infulis decoratis, quam illa etiam Honorari decorosa appellatione de Sænoris? Quid etiam gloriosius Regibus Nostri, quam prolata lege præscribere ordinem in Honorum collatione, edoctis Iustiniano exēplo, l. unica, Cod. de rapt. Virgin. con- (18) ferentis vnicuique ordini, ac gradui debitum Honorem? In hac Regia Vrbe, tam viri Excelsi Præfecti Prætoris, quam vir gloriosissimus Præfectus Vrbi: in Prouincijs autem viri Eminentissimi Præfecti Prætorio per Illiricum, & Affricam, quam Magistri Militum per diuersas Nostri Orbis Regiones: Nihilominus omnes viri Spectabiles, & Duces, & Viri Clarissimi Prætores Prouinciarum, necnon alij cuiuslibet Ordinis Iudices.

19 Sed dicent ex hac Iustiniana Constitutione deturbatos dignoscendi Honorum gradus, concesso Titulo Excelsissimorum, Eminentissimorum, Spectabilium, Gloriosissimorum, Dignitatibus inferioribus, quorum in principio, & ortu Reipublicæ expertes erant, polluta ex eo ab ambientium luxuria, virtutis gloria refulgente in legitima Honorum collatione, ac distributione. Quod (20) idem de Nostri lege dicendum, si Excellentissimorum Honorem, ad designationem Maiestatis acceptum, Cicer. lib. 1. de natur. Deor. Habet enim

venerationem iustam, quidquid excellit, Ioan. Franc. Scaglione. Comment super Proxim. Neapol. tit. de Ordin. Cur. num. 2. fol. 186. Ioseph. Carneal. Regionament. de Titul. vers. Excelente, & vers. Excelencia, inter opera Scaglione. fol. 272. & 275. Et ob id Regium, Regibusque præcipuum, cap. Quæ grani, de supplend. negligent. Prælator. lib. 6. cap. Excellentissimus 11. quæst. 3. Cassiod. lib. 2. Epist. 41. & lib. 3. Epist. 4. ad Luduin. Francor. Regem: Excellentiam vestram Epistolari Sermone salutamus. Ut ex edictis Luithprandi Longobardorum Regis, in volum. legum, fol. 208. 210. & 214. Ego in Dei nomine Luithprandus Excellentissimus. Rotaris, & Grimoal. Carol. Sygon. de Regn. Ital. lib. 2. ann. 643. 668. & lib. 3. ann. 713. Adam Contz. Politic. lib. 7. cap. 71. Theod. Hoeping. de iur. insign. cap. 22. num. 72. Camil. Borrel. de Reg. Cathol. præst. cap. 41. n. 38. Roman. Repub. de el Mundo, lib. 4. cap. 26. Menoch. conf. 302. n. 14. De quo Gl. 5. n. 56 Particularibus, & si Summis, ac Regijs Dignitatibus permissum habeamus.

22 Quamvis enim hæc annotatio iusta censeatur, nec mirandum attamen; nam cum humanæ res perpetuo in motu sint, Authent. de non alie- (23) nãd. reb. Ecclesiast. cap. 29. Honores etiam suum habent motum, suasque Periodos, Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 22. num. 1. & 5. Ideo, & si Excellentissimi Titulus Regibus præcipuus haberetur, suo tempore fuit, suaque in Periodo, dūque Regna paruis contenta limitibus intra certos, ac breues fines cõtinebantur; dumque virtutibus, ac meritis cer- (24) tabatur, Glos. 22. à n. 1. Sed postquam incæpit crescere Titulorum arrogãtia, ambitio, Honorum luxuries, Glos. . à num. 28. quod obvenit etiam postquam manus Regia suis non satiata, extensa ad vltiora, extra Patriam, alienos lares arripuit, Maiores Titulos, & sibi Maiestas concupiuit, concessitque Dignitati-

bus

būs Regalibus, credens ad sui pompā illos necessarios, per derivationem, ac participationem authoritatis. Latè Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patric.* (25) lib. 2. cap. 4. ex num. 11. Quare nil mirum præscripsisse Reges Nostros, non proprio placito, sed cæterorum Regum morē secutos, in lege Nostra Optimatibus: *A los Grandes*. Primum gradum Honoris habētibus. De quibus *Glos.* 33. Honorem de *Excelencia*, Lorin. in *Act. Apostolor.* cap. 7. num. 48. *vers.* *Communicantur*. Cum, & Nicol. Boer. *de ord. grad. utriusque For.* par. 2. (26) num. 2. nec dedignetur Consiliū Regis, ratione authoritatis *Excellentissimum* dicere, tanquam Primū gradum habens in ordine Dignitatum.

27 Quæ Constitutio conformis (si attente attendimus) est vsui Aulico Imperatorum, Imperiali Regimini, morique Politico; iam per Gentes cōmuni, de quo latè Dracon. *de iure Patric.* lib. 1. in *Appendice*, cap. 2. Nam (28) cum Imperatores, Republicæ, Gentes, ad meliorem Regiminis publici cultura n Titulos Honoris necessarios esse dignoscerēt, vt diximus *Glos.* 1. & vnique ordini suos præscriberent, vt diximus, ex *dict.* l. *unic.* (29) *C. de rapt. Virg.* *Supremæ*, & *Primæ* Dignitati (Præfecturæ scilicet Prætorianæ) eleuatæ in hunc gradū, à Romanis Imperatoribus secundæ ætatis, *Authēt. de Prætor. Thrac.* cap. 1. (30) *Cassiod. lib.* 6. *Epist.* 3. Titulum *Excellentiæ*, in dixerunt, l. *Tam Clementis*, *C. de Episcop. & Cleric.* l. *Tam lex*, *C. de Episcop. Audient.* l. *Excellentia*, *C. de erogat. milit. annon.* lib. 12. *Auth.* vt *Iudic. sine quo suffrag.* cap. 7. & in *Epilog. Authēt. de Triente*, & *Semis.* *Tua* igitur *Excellentia*, *Auth. de Nupt. in Epilog. Authēt. de Prætor. Tycæon.* cap. 5. *Scire* igitur oportet *Excellentiam tuam*, *Auth. de Comitib. Isaur.* *Auth. de Moderator. Helesponti.* *Auth. de Prætor. Paphagon.* *Auth. de Prætor. Capadoc.* *Auth. de Rescript. quatuor Præsidum Armen.* Et in *ediecta Iustinian. tit. Ne Præsid. in Fis-*

cal. caus. Ioanni Præfecto Prætorio edicens: *Missa igitur ad Excellentiam tuam.* Repetit in *edict. de Armen non succed.* *De Magistrat. Phenic. Lybanic.* *De Apparitorib. Præsid.* *De Helesponto,* *Pancirolo. notit. Imper.* cap. 2. & lib. 1. *variar.* cap. 2. *Gutther. de offic. Dom. August.* lib. 1. cap. 4. *Marc. Ant. iurg. Neapol. Illustr.* lib. 1. cap. 19. n. 9 & 10. *Maximil. Iander. Mandi fallac. de tit. abus.* fol. 119. *Tasson. Pragm. de ante. fact.* *vers.* 2. *obseru.* 2. num. 111.

31 Succenturiata fuit Exarchalis Dignitas in Italia loco Prætorū, huic etiam idem concessus honor, vt de *Narfete Exarcho Italiae*, cap. *de Liguribus* 43. 93. *quest.* 5. *Carol. Sygon. de Regn. Ital.* lib. 1. *Ad Excellentissimum filium Nostrum Dominum Exarchum.* In quo notanda Imperialia verba gratitudinis, ac Potestatis: *Filium Nostrum, ac Dominum.*

32 Cæteris in Regnis Europeis, vt diximus *Glos.* 30 loco Præturæ, ac Præfecturæ suffecti fuere Ducatus, Marchionatus, Comitatus. Ex quo (33) legitimè permissum, vt Dignitati Regali Magnatis Infulis ornatae (- 4) exhibeatur *Excelencia*; sicuti, & iam in cæteris Europæ Prouincijs ex illa Succenturiatione receptum testantur *Bessold. dissertat. de præced.* cap. *ult. num.* 3. *Ioan. Lymn. de iur. publ.* lib. 4. cap. 6. ex num. 42. *Fr. Geron. Roman. Republ. de el Mundo*, lib. 4. cap. 26. *Bernar. Græc. Glos. in Pragm. Neapol. de litter. formul. num.* 167. latè *Menoch. conf.* 302. *per tot.* *Machad. de el Perfecto Confessor*, lib. 6. par. 1. *tract.* 2. *disc.* 1. nu. 1. *Maximil. Sander. Mundi fallac. tract. de Titul. abus.* fol. 159. *Pancirolo. variar.* lib. 1. *Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patric.* lib. 2. cap. 2. n. 21.

35 Sed cum hic honor de *Excelencia*, permissiue tantum cōcessus sit Optimatibus; iure vero *Señoria*, *Bobad* lib. 2. *Polit.* cap. 16. n. 25. *Carrillo Orig. de las Dignidades, Discurs.* 8. *quærendum* est vnde receptus inter Nos Honor, seu vox *Señoria*.

37 Et quamvis de illa, calumniose, Ariostus de Hispanis: *Poiche la vile adulacion Spagnola à la Signoria fin al bordelo.* Vere de Italis Lymneus de iure publ. lib. 4. cap. 6. num. 69. In Italia Multo Magnifico, Multū Magnificos etiā secularis opera Artifices se appellari Iure quodam exposcunt. De alijs Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patrie. lib. 3. in (38) Appendic. cap. 2. ex num. 5. Adhuc, cum ipse credat illius Honoris abusum, non in viris Principibus residere, sed in inferioris subselij hominibus.

De Authoritate, Honore, ac Origine agendū dixi, legitimeque Constitutam Dignitatibus fuisse inter Nos appellationem de Señoria. De (39) Honore vidēdus Bernar. Græc. Glos in Pragmat. Neapol. de litterar. formul. num. 173. relatus à Francisc. Scaglione. Comment. ad Pragmat. Neapol. fol. 272. qui credit ortum à simplici, verbo Dominus: qua voce actiue, & passiuē, & in locutione, & scriptis omnes appellantur. Sed hic assensus futilis sane creditur, cum appellatio, (40) a lege præscripta, de Señoria, nō sic communis habenda, vt sensit Bernardin ex Senec. Ouid. 3. Amor. cap. 6.

Et mihi blanditias dixit, Dominumque vocabit.

Marc. lib. 1. Epigram. 67.

Cum te non nossem, Dominum, Regemque vocabam.

Vbi latè Rader. Lenin. Tyber. ad Sueton. in August. cap. 53. Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 4. cap. 6. num. 67. Ioan. Iacob. Speidel. Hystor. iur. Politic. litter. H. num. 31. Sed Ciuilis, Politica, ac Honorifica.

41 Quare dicendum acceptum hoc prædicatum à verbo Dominium in significato Superioritatis, Dignitatis Imperij, aut Iurisdictionalis, Petr. Gregor. lib. 1. Sytagm. cap. 12.

num. 3. & 4. Cum Feudali Iure, Superiores à vassallis, Domini appellantur, in Superioritatis signum. Vt ex lib. 2. Feudor. tit. 5. Qualiter iurare debeat Vassallus Domino. Et tit. 6. Qui Domino suo fidelitatem iurat. Et tit. 7. De forma fidelitatis, Procem tit. 25. par. 4. Hottoman. de feud. cap. 3. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 22. ex num. 1, 5. Ioseph. Carneual. Regionam. de Titol. vers. Signare, relatus à Francisc. Scaglione. Comment. ad Constitut. Neapolit. fol. 272. Et etiam Magistratus, quatenus compotes sunt Imperij, authoritatisq; Maiestaticæ, l. Si Spadonem, §. Si Ciuitatis, de excusat. tutor. l. Scire oportet 21. §. Si Praefectorium, de Tutorib. & Curatorib. datis ab bis, Bartul. l. 1. in fin de iurisdic. omn. iudic. l. 8. tit. 9. par. 1. vbi Gregor. Lop. verbo A que llaman en Latin Iurisdic. Et in l. 4. verbo El Señorio, tit. 7. par. 5. De voce Dominus, diximus Glos. 3.

42 Et cum hæc vox Dominus à Dominio, orta, Hispano Idiomate sit Señor, à Señorio, dict. l. 8. tit. 9. par. 1. dict. l. 4. tit. 7. par. 5. Moreno de Vargas, trat. de la Noblez. Discurs. 13. n. 3. (43) & diximus Glos. 3. n. 82. Acceptaque sit ad dignoscendos Magistratus Supremos, qui inter Hispanos; vel dicebantur Iudices, Marian. Hystor. Hispan. lib. .cap. . Sandou. Hystor. de los cinco Obispos, fol. 288. & 289. Moren. de Varg. dict. Disc. 13. n. 4. Salaz. de Mendoc. Origen de las Dignidades de Castilla, lib. 1. cap. 13. Ambr. de Moral. (44) lib. 15. cap. 4. Cōsules, Fr. Prud. de Sandou. vbi proxime, fol. 278. Sanctus Princeps in Legionē, Consulque eius Ferdinandus Gundisaluus in Castella. Et fol. 289. El Conde Fernan Gonzalez fue Conde, Duque, Consul en Castilla, en tiempo (45) pa de Don Alonso el Magno. Potestates, Salaç. de Mendoc. Origen de las Dignid. de Castilla, lib. 1. cap. 12. Melendo Suarez, Potestad, & Governador. (46) Et lib. 2. cap. 6. Duces, aut Comites, vt diximus Glos. 29. Ambrosio de

Moral. lib. 15. *Chronic. cap. 17.* Salaç. de Mendoc. *Orig. de las Dignid. lib. 2. cap. 1.* El Conde Don Pelayo se ballò en la Conquista de Coimbra, y el Rey se la diò en feudo de honor, Sandou. *Historia de los cinco Reyes, fol. 53.* Encomendò el Rey Don Alonso la guarda, y frontera de la Rioxa à Don Garcia Ordoñez, que ya be dicho como era de la Casa Real de Leon, y diòle en honor, con Titulo de Conde, la Ciudad de Naxera. Et fol. 55. Y siendo Conde, y Governador de Naxera, que era Tenencia de las mas hóradas de el Reyno. Et fol. 68 El Conde Don Gonzalo Saluadores, que tuuo en Encomienda el Castillo de Lara, y Torres de Garasco, y despues la Bureba, y Castilla la Vieja. Et *Histor. de los cinco Obispos, fol. 112.* Eran muchos los Condes, y todos estauan debaxo de la obediencia de los Reyes de Asturias, que los prouèian, y dauan sus honores, y Tenencias, como Gouernos, que assi lo hizieron muchos años despues los Reyes de Castilla, y de Leon. De esta manera auia vn Conde en la Rioxa, otro en Amaya, otro en Lara, otro en Osma. Et in *Histor. de los cinco Reyes en Don Fernando el Magno, fol. 20.* Alcaydes, Señores de los Lugares, que los Reyes les encomendauan, Salaç. de Mendoc. *Origen de las Dignidad. lib. 1. cap. 15. & lib. 2. cap. 6.* Imperio, Potestate, ac Iurisdictione, 47 tam Militari, quã Politica, Ambros. de Moral. *diçt. cap. 17.* El Conde Don Diego era Conde ya en Castilla, y la gouernaua. De quo *Glos. 31. & 32.* 48 Et cum, vt diximus hæc Potestas, Imperium, seu Iurisdictione, Señorío diceretur, l. 8. tit. 9. par. 1. De su Señorío, que llamã en Latin Iurisdictione. Ex eaque Duces, Comites, hique, quibus commendabatur, aut credebatur Imperium, dicebantur Señores, Bobadill. *lib. 2. Politic. cap. 16. num. 23.* Moren. de Vargas *tract. de la Nobleza, disc. 13. num. 5.* Marian. *Histor. Hispan. lib. 5. cap. 11.* Fr. Prudencio de Sandou. *Historia de los cinco Reyes en Don Alonso el VI. fol. 41.* Couarr. *Tesoro de la lengua Castellana, verbo Señorío,*

Fr. Geronim. *Roman Republica de o Mundo, lib. 4. cap. 30.* Renat. Chopin. *de legib. And. lib. 1. cap. 46. num. 15.* Solorzan. *Memor. Iuridico de los Derechos, y Honores de las Plazas Honorarias, ex num. 362.* Sesse *decis. Aragon. 1. num. 53.* Et ob id appellantur ipsi Rici-Homines, Señores, quasi Iudices; unde passim legitur in Foris, & *Chronicis Aragonum:* Lopez Senior en Zaragoza; Azagra Senior en Beja. Et sic de alijs multis, quasi Iudices essent ex eo; quia Iurisdictione Señoría appellatur, & sic in rubric. de Iurisdictione, omn. iudic. quando Fori in lingua Hispana continebantur, legebatur sola Señoría, de los Señores, Salaç. de Mendoc. *Orig. de las Dignidad. lib. 1. cap. 17.* Senior Affr Nuñez, Governador de Parcoruo. Et postea: Senior Fortun Sanchez, que tenia à Caparroso. Et *lib. 2. cap. 1.* Sancho Fortanez, Señor en Calahorra; Inigo Fortanez, Señor en Arnedo; Galindo Velasco, Señor en Entrena; Sancho Lopez, Señor en Poza; Sancho Mançeracaz, Señor en Oza; Fortun Lopez, Señor en Naxera. Et *eod. lib. cap. 2.* Sandou. *Histor. de los cinco Reyes en D. Alonso el VI. fol. 41.*

50 Ab eo ortam credimus Honorificam appellationis vocem de Señoría, sicut acceptum, vt Reges Supremi, Regalis Dominiij causa, Señores dicantur. Et sicuti receptum ab 51 antiquis fuit, vt ad venerandum Supræmæ Maiestatis culmen Honorentur illa acceptione: De la vuestra Señoría, vt diximus *Glos. 8. num. 6.* Pariter receptum, vt Duces, Comites, Dignitatesque Ecclesiasticæ, ac Temporales decorentur illa, cum Dominium habeant, seu Señorío, à quo Señores. Siue illud accipiamus quatenus suis inditionibus Dominium habent, l. 1. tit. 25. par. 4. Señor es llamado propriamente aquel que ha mandamiêto, è poderio sobre todos aquellos, que viuen en su tierra: è este tal deuen todos llamar Señor, tambien los naturales, como los otros, que vinieron à el, è à su tierra: Otro si es dicho Señor todo hombre, que ha

53 poderio de amar, è de criar por Noblezia de su linage, l. 11. & 12. tit. 1. par. 2. Por hereuamiento han Señoria los Principes, è los Duques, è los otros Grandes Señores. Siue quatenus sunt Locumtenentes, Regumque Vicarij, Auend. de exequend. mandât. par. 1. cap. 9. num. 1. & cap. 12. num. 24. Azeued. rubr. tit. 25. num. 3. & sequentib. lib. 3. Recopil. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 16 num. 9. & 19. vt ex Longobardicis legibus notant Paul. Diacon. lib. 5. Histor. Longobardor. Afflict. tit. de investitur. inter Domin. & vassall. num. 19. & 20. Cujac. de feud. tit. 1. Georg. obrecht. de iur. feud. lib. 3. cap. 1. n. 52. & 54. Gallicisque Dignitatibus, Renat. Chopin. Sacr. Polit. lib. 3. tit. 3. nu. 30. & de iurifict. Andegabens. lib. 1. cap. 42. num. 3. & cap. 48. num. 1. Germanicis, Petr. Berc. rer. Germanicar. lib. 1. cap. 22. Andr. Knichen de Territor. Orig. cap. 1. num. 46. & de iur. superioritat. cap. 4. num. 85.

55 Habenturque de Consilio Regis Natio Iure Honorario, l. 6. tit. 9. par. 2. l. 31. tit. 3. lib. 1. Ordinam. l. 4. tit. 4. lib. 2. Recopil. Otalora, de Nobilit. 3. par. cap. ult. num. 15. Parlador. Sex qui centur. different. 10. num. 17. Hermosill. in Prolog. par. 5. Glos. 2. num. 96. Cued. decis. Lusitan. 108. par. 2. Ioan. Iacob. Dracon. de iur. Patrio. lib. 3. cap. 4. ex num. 11. p. 17. 56 Haud ignoro fuisse asserentes Señores dictos, quia olim Seniores, dicebantur Principes, Magistratus Supremi inter Gentes; præcipue inter Gothos, Concil. Toletan. V. in princip. Cam Optimatibus, & Senioribus Palacij, Concil. XVII. Canon. 1. & Concil. XIII. Canon. 2. Luithprand. in Chronic. ann. 712. num. 189. Seniores Ecclesia Toletana.

Francos, & Italos, Franc. Hotto. man. de feud. cap. 3. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. num. 23. Renat. Chopin. de iurifict. Andegauenf. lib. 1. cap. 46. num. 13. Andr. Knichen. Encicloped. cap. 1. num. 101. Melch. Golstad. rer. Aleman. tom. 1. par. 2. fol. 392. Ioan. Iacob. Dracon. de iur. Patrio. lib. 3. cap. 2. num. 5. Senior erat, qui ad guernacula sederet. Ex quo sic Marian. Histor. Hispan. lib. 5. cap. 11. El Abad Biclarensè dize, que Aspidio era en aquella Comarca Senior, que es lo mismo, que el mas viejo, dado que aquella palabra, en significacion de Señorio, y Principado. De donde en lo de adelante, assi en las memorias de España, como en las acciones de los Concilios. Principalmente los que en tiempo de Carlo Magno se tuuieron en Francia, los Señores, y Principes se comencaron a llamar Seniores, costumbre, que desde aquel tiempo passò a las lenguas vulgares de España, Italia, y de Francia, que esto quiere dezir Señor, Fr. Prudenc. de Sandoual, Historia de los cinco Reyes, en Don Alonso el VI. fol. 41.

58 Quare cum causa Domini, seu Magistratus Duces, Comites, Marchiones, cæterisque relati in l. 11. tit. 1. par. 2. Principes, Duques, Condes, Marqueses, Iuezes, Vizcondes, son llamados los otros Señores de que hablamos de suso, que han honra de Señorio por heredamiento. Dominium habeat, apud Nos Señorio. Legitimè necessario præscribitur Señoria Archiepiscopis, Episcopis, Magnatibus; cæteris vero permittitur, Couarru. Tesoro de la lengua Castellana, verbo Señoria, Bobad. dict. lib. 2. Politic. cap. 16. num. 32. Narbon. in hac lege, Glos. 14. Valenç. conf. 82. per tot. præcipue num. 59.

MANDAMOS ASSIMISMO, QUE A LOS Embaxadores, que tienen asiento en Nuestra Capilla, se les aya de llamar, y escriuir precissamente *Señoria*. Y permitimos se les pueda llamar *Señoria* a los demás Embaxadores, que vienen de fuera de estos Reynos: y a los Nuestrros Embaxadores, que residen, y han residido en las Embaxadas nuestras.

SUMMARIUM.

- 1 Embaxadores Honorantur appellatione necessaria, de Señoria, 21.
- 2 Dicitur Aprocristarij, 4. Responsales, 5. Oratores, 6. Legati, 7. Nuncij, 8. Missi. Apocristarij Legati particulares.
- 9 Legatorum ministerio utuntur Principes ad Respublicas agendas.
- 10 Legatorum usus necessarius, 13.
- 11 Origolagationum, munus, & dignitas, a quibus referantur.
- 12 Legatorum immunitas Sacra omni iure.
- 14 Legati, causa boni publici eliguntur.
- 15 Legati Sapientes.
- 16 Legatorum munus creditum Primatibus Regnorum, & Illustribus viris, 17. & 32.
- 18 Legationes tantum concessa Patrijcijs inter Romanos.
- 19 Honor debitus legatis a Rege, quo mittuntur.
- 20 Legati Honorandi a Rege proprio.
- 22 Sedere coram Rege, concessum tantum.

- 23 Legatorum mittendorum ius competit Principibus Supremis equali pollentibus Dignitate, qua illi, quo mittuntur.
- 24 Legatorum Honores, Commitatus collatio Honorabilium munerum.
- 25 Legatis effigies vera Principis habetur.
- 26 Sessiois prerogatiua concessa legatis, quatenus representant sui Regis Dignitatem.
- 27 Legatis Regum, a Romanis concessa sedes in Orchestra.
- 28 Embaxador, officio honrado, ex leg. Partitarum, 31.
- 29 Legatis inferiorum Principum, & supremorum, permessa Señoria.
- 30 Embaxadores, seu Legati, Regis Nostri Honorandi appellatione de Señoria, etiam post impletum munus.
- 33 Legati, etiam post impletum munus Honorandi: Cum Dignitas non evanescat.
- 34 Legatis concessa vacatio munerum post impletam militiam.
- 35 Paschalius refertur, de Honore Legatis debito.

DE OFFICIO DIGNITATE, IMMUNITATEQUE Legatorum, tam Legationis tempore, quam functi muneris.

GLOSSA VIGESIMASEXTA.

INter cæteras Dignitates, quibus à Nostro Rege concessus Honor, *De Señoria*, Legatorum fuit, vulgò: *Embaxadores*, vt ex serie legis. Sanè hæc Dignitas varijs fuit per Gentes ornata Titulis Honorum: Nam, vel Apochrisiarij dicti, vt ex *Epistol. Stilian. Episcop. ad Stephan. Pap. ex Zonar. & Cedren.* notat Bullenger. *de Imperat. Roman. lib. 4. cap. 21.* Sed ex Cujac. Apochrisiarios, Nuncios, seu Oratores particularis Principis esse voluit, Gutther. *de offic. Dom. August. lib. 3. cap. 8.* De quo Iacob. Gretser. *lib. 2. comment. cap. 6. in Codin. cap. 5. fol. 210.* Villadieg. *de legat. 2. par. quæst. 45. num. 15.*

4 Vel *Responsales*, vt dictis in locis notant Bullenger. & Gutther. Carol. Paschal. *Legat. ca. 3.* Frederic. à Marseleer. *legat. lib. 1. cap. 2.*
5 Oratores, vt ex Nicera deducitur in Manucij comment. *Cum mississet Oratores ad Regem*, *Quid. lib. 4. Metamorphos.*

*Ergo tam placidas Orator missus ad aures,
Vt prior Patriæ sit fuga nostra roges.*

Et Virgil. 11. *Æneid.*

Iamque Oratores aderat ex Vrbe Latina.

Carol. Paschal. *Legatus, cap. 3.* Frederic. à Marseleer, *legatus, lib. 1. cap. 2.* Bessold. *dissertat. de legat. cap. 2. à n. 1.* Kekerman. *Curs. Philosoph. disp. 33. cap. 9.* Kirner. *de legat. lib. 2. cap. 2.*

6 *Legati*, vt Homer. *Iliad. cõp. 9.*

*Sed agite electos Legatos excitemus,
qui velocissimè
Eant in tentorium Pelide Achillis.*

Vt communiter receptum testatur Bessold. *dict. dissertat. de legat. cap. 2. num. 1.*

7 *Nuncij*, vt post Paschal. *dict. tract. de legat.* Georg. Scomborner. *Politic. lib. 3. cap. 27.* Theodor. Hoeping. *de iur. insign. cap. 6. num. 1478.*

8 Hodie verò *Embaxadores* appellantur, tã inter Nos, quã Italos, Gallos, & Germanos; vel à voce celtica receptum, vel Frãtica, vt ex Kirner. *de legat. lib. 1. cap. 1.* Bessold. *dissert. de legat. cap. 2. num. 1. ad fin.* Domin. D. Christoph. Crespi, *Observat. 5. num. 37.* Anastas. Germon *de legat. lib. 1. cap. 1.* Kirner. *de legat. lib. 1. cap. 1.* Alberic. Gent. *lib. 1. cap. 1.* Cõrad. Brun. *ead. tract. lib. 2. cap. 1.*

9 Horum certè ministerio vtuntur Principes, vel ordinario exercitio, vt Principibus Supremis in Curijs Regalibus adsistant ad curam rerum, & causarum; vel extraordinario, dum expedit, aut ad inhibendam pacem, bellum indicendum, aliave Reipublicæ utilia exponenda, vt ex *Iliad. Homer. deducitur*, & ex inscriptione, Bulleng. *dict. lib. 4. cap. 21.*

Ille ergo sum mundi quondam sine fine viator

*Principis Invidi sèper sublimis amore,
Cuius in Orbe fuit vox Regum, lingua salutis*

*Fœderis Orator, pacis via, terminus ira
Semen amicitiae, belli fuga, &c.*

Fre

Frederic. à Marsel. *Legatus*, *dict.*
lib. 1. diff. riat. 2.
 10 Legatorū mittendorum mos
 sicuti necessarius, Paschal. *legat. cap.*
 6. Schomborn. *dict. cap. 27.* sic anti-
 quus, vt ex legationibus in Sacris lit-
 teris enumeratis euincitur, Græco-
 rum ad Troianos; Atheniensium ad
 Lacedemonios; Xerxis ad Græcos;
 Alexandri ad Athenienses; Athe-
 niensium ad Romanos; Romanorum
 ad Carthaginenses, & aliorum apud
 Thucididem, Suidam, Demostenem,
 Curtium, Liuium, Salustium, Florū,
 Iustinum, Dionisium, Dionem, cæte-
 rosque antiquitatis Scriptores, Ci-
 cer. *de Orat. Cum Athenienses ad Sena-
 tum Legatos de suis rebus maximis mit-
 terent.* Horum quidē ministerio
 notat Spartian. in Adrian. libertatē
 Macedonis fuisse concessam. De Le-
 gatis à Romanis ad Hispaniam mis-
 sis Seguntino bello ab Annibali in-
 cepto, Liu. *lib. 2. Decad. 3. Mitti Leg-
 atos in Hispaniam ad res sociorum inspi-
 ciendas.* Cumulant plura Authores,
 & Iuris-Consulti, *tot. tit. de Legation.*
 vbi Cujac. Bart. Angel. Castrenf.
 Vvesembach. & Albano, quamvis
 Doctores loquantur *in dict. tit. de Le-
 gato*, à propria Patria misso ad suum
 Principem, Villadieg. *de legat. par. 2.*
quest. 5. num. 15. Qui, vt ex *tot. tit. C.*
(11) de legat. lib. 10. Non Legati, sed
 Missi dicendi, Pancirol. *de Mag. muni-
 cip. cap. 26.* De origine, munere, & of-
 ficio Legati, Oratoris, aut Ambasia-
 toris consulendi, Vvolphang. Laz.
Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 7. Rosin. *an-
 tiquit. Roman. lib. 7. cap. 44.* Bullenger,
dict. lib. 4. cap. 21. Gutther. *de offic. Do-
 min. August. lib. 8. cap. 4.* Marc. Mant.
 Bonavit. *obseruat. legal. lib. 4. obseruat.*
 40. Georg. Schomborn. *Polit. lib. 3.*
cap. 27. Carol. Paschal. *tract. de legat.*
 Bessold. *differt. de leg.* Freder. à Mar-
 selaer. *tract. de legat. per tot.* Gundisal.
 Villadieg. Alberic. Gentil. Kirner.
 Anastas. Germon. *tract. de legat.* Sal-
 muth. *in Pancirol. lib. 1. tit. 58. de leg.*

Conrad. Brun. *de legat. Levaier. de le-
 gator. authcrit.* Bonitac. Ruger. *conf. 2.*
Vela controuers. iur. dissert. 39. num. 2.
tom. 2. Iul. Ferret. *de re militar. de Ora-
 tor. seu Legat. Princip.* Tyber Decian.
tract. crimin. lib. 7. cap. 5. num. 11. Ke-
 kern. *Curs. Philosoph. disp. 33. Problem.*
 8. Renat. Chop. *Doman. Franc. lib. 2.*
tit. 7. à num. 22.

12 De immunitate Legatorum,
 plura Scriptores, Cicer. 3. *in Verr.*
 nam illorum nomen Sacratissimum,
 1. *Si quis, de legat. l. Sanctum 8. de rer. di-
 uis.* Aul. Gel. *lib. 20. not. Attic. cap. 1.*
 Sic Iuuenal.

Magnaq; debetur violato pœna caducatio.

Nota sunt, passimque patent apud
 Doctores bella ob violatos Legatos:
 Tarentini, ob id seruitutem Roma-
 nam passi fuerunt, Flor. *lib. 4. cap. 8.*
 Et Sacra docet pagina, ob iniuriam
 ab Hammone Legatis Dauidis ir-
 rogatam, quantum tulit Rabat, 2.
Peg. cap. 10. & 12. De vi publica te-
 neri violantes Legatorum immuni-
 tatem, notat 1. *Iulia 7. ad leg. Iul. de vi
 publ.* De quo Iul. Ferret. *dict. cap. de
 Orator. seu legat. Princip.* Bullenger.
dict. lib. 4. cap. 22. Adam Contz. *lib. 10.*
Polit. cap. 6. §. 1. Petr. Gregor. *de Re-
 publ. lib. 11. cap. 10. num. 14. & lib. 35.*
Syntagm. cap. 4. Renat. Chop. *Doman.*
Franc. tit. 7. num. 22. Kekern. *Curs.*
Philosoph. disp. 33. Probl. 10. qui leges
 refert Longobardorum violationem
 Legatorum absolute prohibentes,
 Gigas *de crimin. lese Maiestat. sub ti-
 tul. Qualis, & à quibus, quest. 26.* Mar-
 tin. Laudens. *cod. tract. quest. 31. & 38.*
 Neuius *in System ad l. 7. num. 7. & 8. ad
 leg. Iul. de vi publ.* Bald. Rosin. Abbas,
 Felin. & alij adducti à Tyb. Decian.
tract. crimin. lib. 7. cap. 5. num. 11. Ca-
 rol. Scriban. *lib. 2. Polit. Christian. cap.*
 16. D. Franc. Amaya *in l. 1. ex nu. 31.*
*C. de Muner. non contin. lib. 10. Caua-
 resol. crimin. cas. 15. num. 4.* Caued. *de
 cis. 116. num. 2. par. 2.* Farinac. *quest.*

crimin. 112. num. 168. & 170. Tusch. *litt. A. conclus.* 324. num. 1. Giurb. *de feud.* §. 2. *Glof.* 13. num. 62. Bodin. *de Republ.* lib. 5. cap. fin. fol. 967. Latissimè Hugo Groc. *de iur. bell.* lib. 2. cap. 18. *per tot.* Schomborn. lib. 3. *Politio.* cap. 27. *Dian. resol. Moral. tract.* 8. *resolut.* 2. tom. 6. Aranj. 1. 2. *quest.* 92. *disp.* 1. *sect.* 6. *difficult.* 3. num. 15. Bessold. *differt. de legat.* cap. 5. num. 9. Carol. Paschal. *legat.* cap. 25. & 26. Frederic. à Marfel. *legat.* lib. 2. *differt.* 13. Conrad. Brun. *de legat.* lib. 4. cap. 5. Leuayer. *de authorit. legat.* cap. 4. Anastas. Germon. lib. 3. cap. 4. *ex num.* 4. & cap. 9. *ex num.* 1.

13 Sed de hoc iure agere nostra nõ interest; erit autem scire hoc munus Legatorum quale fuerit, aut si sit necessarium in Republica, vt diximus, Valenc. *cons.* 170. num. 7. Adá Contz. *Polit.* lib. 7. cap. 8. §. 5. Carol. Paschal. *legat.* cap. 6. & Freder. à Marfel. *legat.* (14) *differt.* 10. notant Legatos boni publici causa eligi, l. 21. tit. 9. par. 2. vt ex Bart. Curc. iun. Barbof. *in l.* 2. §. *Legatis*, num. 51. *de iudic.* Ideo viros (15) Sapientesq; esse debere, Cassio. lib. 6. *Epist.* 9. Bullenger. *dict.* lib. 4. cap. 21. Camil. Borrel. *de Hispan. legat.* Carol. Paschal. *eod. tract.* cap. 15. Frederic. à Marfel. *dict.* lib. 1. *differt.* 25. (16) Valenc. *dict. cons.* 170. n. 7. Quare concessum Legatorum munus Primatibus Reipublicæ, l. *Sciendum* 4. §. *Ordine*, *de legat.* De quo apud Nos elegantè, *dict.* l. 21. tit. 9. par. 2. l. *unic.* tit. 8. lib. 6. *Recopil.* Et ibi Azeued. Nobilibus, ac Clarissimis ex primoque ordine, Virgil. 7. *Aneid.*

Delectos ordine ab omni.
Cetum Oratores Augusta ad mœnia Regis
Ire iubet.

Cui convenit Pontifex in cap. *Apostolica*, *de re iudic.* lib. 6. latè Tyber. Decian. lib. 7. *crimin.* cap. 5. *ex nu.* 10. Petr. Gregor. *de Republ.* lib. 11. cap. 16. num. 6. Tiraq. *de Nobilit.* cap. 20. n. 43.

Giurb. *de feud.* §. 2. *Glof.* 13. num. 62. *vers.* *Hinc viaticum*, Frederic. à Marfel. *dict.* lib. 11. *differt.* 11. Carol. Paschal. *legat.* *dict.* cap. 15. Bessold. *differt.* *de legat.* cap. 4. num. 2. qui ex Seubard. *testatur: Imperatoris legatum propter obscuritatem apud Papam admissum non fuisse.*

17 Ex quo principio, Luc. de Pen. *in rubr.* num. 20. C. *de legation.* lib. 10. Nobiles, Illustresque ad Legationes eligendos esse, notauit in l. *Mulieres*, num. 12. *vers.* 6. circa *Legationes*, C. *de Dignitatib.* lib. 10. Tyber. Decian. *tract. crimin.* lib. 7. *dict.* cap. 5. num. 11.

18 Hæc ratio suasit primis Romani Regni Patribus, vt ad Legationes tantum adesset aditus Patrieij, excluso ab illa Dignitate alio Romano ordine, Dionys. lib. 2. Plutarch. *in Camillo*, Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patrie.* lib. 1. cap. 5. num. 10.

19 Quare notandum, legem Nostram discretè statuisse circa Honores exhibendos Legatis. Primo his, quibus à suis Regibus creditus Honor, vt tanquam Legati adsint Regi nostro, Narbon. *in hac lege*, *Glof.* 13. (20) Secundo his, quorum Domini Regio non præfulgent Diademate, licet Supremam agant Potestatem. Tertio his, qui à Nostro Rege ad alios diriguntur Principes, qui quidem nostrarum legum Idiometate per vetusto: *Mandaderos*, dicebantur, *dict.* l. 21. tit. 9. par. 2.

21 Primo enim præcipit lex, vt hi legati, quibus permissus est in Sacello Regio confessus, necessario compellentur: *De Señoria*, ibi: *Mandamos asimesmo, que à los Embaxadores que tienen asiento en nuestra Capilla, se les aya de llamar, y escriuir precissamente Señoria.*

22 In quo prætereundum non est, Sedè apud Nos non cõcessam, nisi Legatis, seu Ambasiatoribus Pontificis Summi, qui Nuncij indigitatur: Imperatoris, Regum Galliarum, Angliæ,

glia, Lusitania, Polonia, Reipublicae Venetorum; ex quo Regina Cypri, & Cretae; non vero alij, quorum Domini Regia Maiestate non nitescunt. Ex eo enim, quod Ant. Perez ad Titul. C. de legationib. lib. 10. notat, scilicet ad hoc. quod Ambasiatores, seu Legati fruuntur Priuilegijs, seu praerogatiuis sensionis, mittendi sunt ab his, qui pari praecellunt Potestatem (23) te, ac hi ad quos diriguntur: quippe, qui a minore ad maiorem Principem destinantur, legati non dicuntur, sed Agentes, aut Residentes, utpote, quia ex Iure Gentium denegata eis est mittendorum Legatorum Potestas, ut late Bessold. differtat. de Legatis, cap. 11. Ire autem peregrinatio Legatio dicitur, si commeat inter eos, qui quod Summum rerum fastigium insident pares, & censentur, & dicuntur. Neque enim aestimo hanc parilitatem magnitudine opum, modoque finium; sed forma, & sorte, siue conditione regnandi: regnandi, inquam, non est praescripto cuiusquam; sed de suis auspicijs, proprioque iure. De quo Kekerman. Curs. Philosoph. disp. 33. Problem. 4 Quae quidem Imperatoria Romanorum Maestas in nostra haec usque secula transfusa, soli Imperatori Romano, ac Monarchis concelebratur, ut hi sibi proprie, ac perfecte dicta Legationis ius possint usurpare.

24 Sanè Legatis, quam plura apud antiquos fuere concessa, velut Comitatus, ut de Pyrrho refert in eo Plutarc. de quo Carol. Paschal. legat. cap. 35. Bessold. dict. differt. cap. 5. Kekerman. dict. disp. 33. Probl. 13. Oblatio, ac Collatio munerum, ut apud Paschal. dict. cap. 35. Kekerm. Problem. 14. Licet in ea discolors extiterint Rerumpublicarum mores, Albert. Gentil. de legat. lib. 3. cap. 13. Bessold. dict. differt. cap. 4. num. 6. De quo Alex. ab Alex. diu. genial. lib. 2. cap. 2. ibi: Quin etiam Regibus, & Legatis ex ultimis Orbis terrarum Romam profectis publicum officium, & munera, qua laetitia dicta sunt; saepe commeatu large,

& Hospitaliter, & vestimenta per questorem urbanum publico munere prestabantur: Ipsisque, ac Comitibus, ne quid rerum deesset Urbani Quaestoris cura mandabatur.

25 Sunt enim hi Legati (ut verbis utamur Paschalij) dict. tract. cap. 38. *Viua magna dominationis effigies, & illius (ut ita loquar) altera, siue geminata persona*, Bessold. dict. differt. cap. 3. num. 6. *Ac etiam generaliter lege cautum, moribusque receptum est, ut idem omnino honor legationibus in sedendo, subscribendo, ferendis suffragijs, alijsque id genus similibus rebus exhibeatur, qualis a quibus missa sunt, si praesentes essent deberetur.*

26 Quamobrem regijs legatis concessum, ut in Regio Sacello, ac coram Rege in subfellijs insideant, discreti ab his, in quibus Magnates suum occupant locum, Glos. 20. n. 1. & 50. Sic Be. in conspectu Procerum; non quidem inter ipsos. Nam cum eorum Regibus sedes pateat, & ipsis debetur, utpote fungentibus Vice Regum, Petr. Herodot. rer. iudicat. lib. 10 tit. 15. cap. 4. Sed in inferiori loco, ac subfellijs, Paschal. dict. cap. 38. Ratio ex Bessold. dict. num. 6. *In praesente enim Principe, re vera Maestas: in legato tantum Dignitas aliena: in Principe rei veritas, in legato effigiata, & adumbrata est: ut autem umbra cedit luci, ita Principi Legatus.* A quo praxis Aulica inoleuit, ut ipse subiungit, *Cæsare autem praesente Legato Papae propria aliqua sedes, & conspectu Cæsaris Honorifice structa, & ornata locatur, atque idem Rege Romanorum praesente cum Oratoribus Cæsaris obseruatur, ut non a latere; sed è conspectu Regis sedeant.* Quod à Romanis deductum videtur, Legatis Principum sedere in Orchestra concedentibus, ut de Massiliensibus, narrat Iustin. lib. 43. de Hircano, & illius Legatis gladiatorum, & ferarum pugnas spectantibus in sedibus Senatorum, Ioseph. antiquit. lib. 14. cap. 17. Schomborn. Politic. lib. 3. cap. 31. n. 4.

28 Cum ergo hi Legati tantum culmen attingāt, rectè à Nostro Rege cautum, vt appellatiuo Honore: De Señoria decorètur, cum ob repræsentationem, & munus, quod obeūt, Clarissimi, & Illustrissimi dicantur, *dict. l. 21. tit. 9. par. 2. Estos tienen officios grandes, è mucho honrados.*

29 Secūdo loco præscribit lex: *Epermitivos se les pueda llamar Señoria à los demás Embaxadores, que vienen de fuera de estos Reynos.* His igitur parilis Honor concessus primis, seu Regijs Legatis necessarius: De Señoria, non est adhibendus, vt puta misis à Dominationibus Regia Dignitate, licet Suprema, non fulgētibus, quidquid dicat Kekerman. *dict. disp. 33. Problem. 4.*

30 Tertio subiungit lex: *Y à los nuestros Embaxadores, que residen, y han residido en las Embaxadas nuestras.* De his extat dispositio, *l. 21. tit. 9. par. 2.*

(31) *l. unic. tit. 8. lib. 6. Recopilat.* vbi Azeued. Amaya *l. 1. num. 31. C. de munerib. & honorib. lib. 10.* Et cum munus Honorificentia sit plenum, & authoritatis, Ioan. Iacob. Dracon. *dict. lib. 1. cap. 5. num. 10.* Perpetuo

(32) etiam à Rege Nostro è primoribus Regni, *l. Sciendum 4. §. Ordine, de Legationib.* ad Legationes eligantur, vt de Cyro testatur Paschal. *dict. tractat. cap. 1. ubi: Cyrus, vt ad maxima Imperia, sic ad Legationes illos eligebat, qui essent ipsa rerum columna.* Ab Atheniensibus, & Romanis obseruatum refert Bessold. *dict. disp. cap. 4. num. 7.*

(33) Qui, si dum officio, ac muneri vacant, digni censentur Honorificentia: De Señoria, potiori iure post impletam Militiam decorandi, in memoriã pristinae Dignitatis, Mastrill. *de Magistratib. lib. 4. cap. 13. num. 75.* Dignitas enim peracto munere, quo ad obsequium nõ euanescit Iure Aulico, Marc. Anton. Surg. *Neapol. Illustr. cap. 23. num. 475.* Capic. & Frec. Mastrill. *dict. cap. 13. num. 26.* Bessol. *dict. dissert. cap. 4. num. 1.* Atque etiam

nunc hoc tempore celebris, & eruditi viri, qui Legatione functi sunt, eadem ferè Priuilegia habent, quæ, & Senatores, qui in Sanctiori Regis Consilio admittuntur, quin, & redeuntibus è Legatione, & quasi orantibus Senatoria Dignitas in premium virtutis, & laborum in illo Augustiori Regis Consilio, Magna ex parte defertur.

34 Et Iure Communi, post impletam Legationem, vacatio munerum Legatis per biennium concessa fuit, *l. Paulus 8. §. 1. de Legation. l. Legato, de vacation. muner. l. Estimationem, §. fin. de munerib. & honorib. l. 3. C. de Legationib. lib. 10.* vbi Doctores, Bart. Rebuf. Plat. & Luc. de Pen. Anton. Perez ad Titul. *C. de Dignitat. lib. 10. num. 25.* & sequentib. Bessold. *dict. dissert. cap. 4. num. 1.* D. Franc. de Amaya *l. 1. num. 43. C. de munerib. & honorib. lib. 10.* Carol. Paschal. *dict. tractat. cap. 87. per tot. qui, & alia Legatorum Priuilegia recensent.*

33 Sed ne latius progrediamur, sed ex more Iureque Gentium, quid in hac re seruandum dignoscatur, quoad Honores exhibendos Legatis Legatione functis in Patriam remeantibus, audi Paschalij verba, *dict. cap. 87. Bonorum Principum alia ratio est, qui quia non sunt aliena virtutis fastidiosi aestimatores, nunquam sibi temperant in his honestandis, qui Reipubl. aut ornamento fuerint, aut saluti.* Alexander Seuerus, si quos sciret, vel nihil petijisse, vel non tantum, quo sumptus suos tollerarent, his accitis: *Quid est, inquebat, quamobrem nihil petis? An me tibi vis fieri debitorem? Pete, ne priuatus de me querare. Dent quoque hoc sibi regnantes, vt suum iudicium enumeratione commendent. Ne videlicet merito ipsis exprobrentur mala maligna cuiusdam cacitatis, qui eos in Honorem Legationis elegerint, qui contemptu digni sint.* Cyrus existis eade cumabat Duces, tam equitatus, quam peditatus sui. Ac præterea Præsides Prouinciarum, & Satrapas. Alexander Acaphin Principem Legationis eius, quæ ad se ab

orbibus obsessis missa fuit Regno dignum
iudicauit. Triginta Sabinis propter Lega-
tionem ad suos feliciter obitam à Roma-
lo, & Tatio, supra multa, magnaque mu-
nera perpetuus honor decretus est. Nam
triginta Curijs illarum nomina sunt indi-
ta. Et si non sum nescius Varronem aliud
tradere, atque Dionysium. Ob exoratum à
Matronis Coriolanum in tanta rei hono-
rem Senatus ordinem Matronarum benigni-
ssimis decretis adornauit, sanxitque ut
feminis semita viri caderent; confessus
plus salutis Reipubl. in stola, quam in ar-
mis fuisse. Eisque alia pramia dedit, quæ
memorat Valerius Maximus. Gallie Le-
gato suo ob Legationem industria, ac felici-
ter obitam Athenienses magnos honores
habuerunt. Africanus cum alloquitur P.
Corneliam Scipionem, cum autem, inquit,
Carthaginem deleueris, triumphum ege-
ris, Censorque fueris, & obieris Legatus
Egyptum, Syriam, Asiam, Graciam, de-
legeris iterum absens, Consul, Bellumque
Maximum conficies, &c. Inter decem vi-
ros creati sunt Sp. Posthumius Albus
Amanlius, P. Sulpitius Camerinus, qui
Athens Legati missi fuerant; ut pro Le-
gatione, tã longinqua premio esset bonos.
Id nimirum in tribuendis Legato præmij
despicitur, quam longinqua Legatio fue-
rit. Nam, qui redeunt è longinquis Lega-
tionibus, inquit Aristides, sunt Clarissi-
mi, maximèque admirabiles. Ratio est,
quod hæc sunt periculosiores propinquis è
pluribus Legatis Indicis, teste Strabone;
qui missi fuerant ad Augustum, tres tantum
fuerunt superstites. Et vero hi, qui ibant in
longinquam Legationem antiquitus dice-
bantur proficisci ad inferos, ut obseruauit
in Coronis. Periculosa itè Legationes pro-
pinquis actualis, & negotiose otiosis, aut
non aque occupatis antistat. Ideo Imperat.
Diocletianus, & Maximianus rescripse-
runt: Transmarina Legatione apud se per-
functos biennij vacationem, & Honorem
habere: non eos, qui de proximo obsequium
Reipubl. videntur exhibuisse. Et vero ni-
hil est æquius, quam modum præmij, respõ-
dere modo meriti. Selinusiani Artemido-
ro Legato, & viuo auream effigiem in Tẽ-

plo erexerant, quod is vectigalia lacus Se-
linusij, & ex eo maximos prouentus, opti-
miquè generis frumeta ob crassissimum ca-
lamum, ut ait Plinius, à Publicanorum vio-
lencia vindicasset, & Heracleonè, qui des-
ciuerat recuperasset. Meminit Plutarch.
Lada cuiusdam, cui aut Corona data, aut
triumphus decretus quoties Legationem
obiret. Et vero Athenis Legati è Legatio-
ne reuersi, simulatque rationes ad ararium
retulissent Corona donabantur Hilarius
Legatus ab Antiochenis ad Theodosium ex
admiratione virtutis uniuersa Palestina,
cum Imperio Præfectus est, refert D. Chry-
sostomus, Apamea, ijs qui Legatione fun-
cti sunt publicæ Honorem haberi, eosdem-
que priuatim a singulis data dextera ex-
cipi: Cũ è singulis Gracia Ciuitatibus mis-
sa essent Legationes sciscitatum causas, &
remedia siccitatis, responsumque esset, ut
Æaco deprecatore uterentur, iisque Gra-
cia Imbres impetrasset; statua Legatis
Ægina posita sunt. Xenocrates feliciter
perfunctus Legatione apud Philippum à
suis Ciuibus geminato honore honestatus
est. Quemadmodum, & Theophilus Indus
post Legationem prosperè obitam apud
Nationes Orientales.

Ex quibus euincitur cõcinne à Re-
ge Nostro indictum discrimen, ac dis-
positio in Legatos digesta, prout de-
siderat Paschal. Princeps hæc lumina lo-
cet in fastigia rerum, non illis tantum, sed
publicæ rei, sed uniuersis, sed sibi tribuat.

SUMMARIVM.

- 1 Legatorum ius Sacrum.
- 2 Legatus criminofus an puniri valeat à Principe, in cuius ditione delinquit.
- 3 Legatus criminofus in Principem exiit Privilegijs, ac immunitate: & puniri potest.
- 4 Hospitalitatis ius amittitur, si Theffera ab hospite frangitur.
- 5 Hospites hostes dicebantur.
- 6 Ultio licita in hospites si moriantur in hospitalem Principem.
- 7 Legatis Tarquinorum seruata fides à Romanis.

- 8 Saluo rōduēto vallatus, si delinquat in Principem tutelarem, immunitate reiecta, punitur.
- 9 Immunitate abutens, punitur.
- 10 Iura publica ladens, amittit Privilegia ex illa orta.
- 11 Attila Legatum criminofum panivit.
- 12 Privilegia amittit, qui illorum Potestate abutitur.
- 13 Hōspitiū Imperiū, & authoritas, & immunitas hōspitis, correlatiua sunt.
- 14 Legatorū iura feruanda, quando Legationis immunitate non abutuntur.
- 15 Kekermanni verba de feruanda fide Legatorum, & quando, referuntur.
- 16 Dolus licitus cum dolofo
- 17 Dolo, neque utendum in hōfes.
- 18 Fides non est feruanda Fædfragijs.
- 19 Legatus Fædfragus puniendus
- 20 Fides frāgentibus illa non est feruāda.
- 21 Legatus puniendus à Principe in quē delinquit.
- 22 Forus cōtrahitur ex delicto, 23. Præcipue in crimine læsa Maiestatis.
- 24 Reatus honores delinquētis excludit.
- 25 Legatorum Dignitas, & honor, delicti labem non tollit.
- 26 Crimina Illustriorum maxima.
- 27 Personarū qualitas in grauibus criminibus attendenda, ad maioris pœna irrogationem.
- 28 Legatus criminofus remittendus ad proprium Principem.
- 29 Princeps Iudex legitimus, etiā in propria causa, 30. Præcipue in crimine læsa Maiestatis.
- 31 Legatus criminofus non est remittendus ad proprium Principē, si iste labe reatus infectus sit, 32. Si verò innoxius remittendus.
- 33 Legatus criminofus in Principem, ab eo puniendus, ex Kekermanno.
- 34 Delinquentium remissio ac Principe ad Principem iusta, & ex urbanitate, 35. Præcipue inter federatos.
- 36 Delinquentium remissio de Regno ad Regnum admissa in pactis federum.
- 37 P. et. consuetudine firmantur.
- 38 Princeps ex propria, & sua Maiestatis iurē gratia tenetur Legatum criminofum in Principē admissum, graui-ter coercere, 39.
- 31 Legati criminofus remissio ad proprium Principē admittēda ex iure Maiestatis.
- 32 Remissio delinquentiū Supremæ principalis authoritatis est.
- 33 Criminofus in Principē federatū, an à Principe amisso capi ob id crimē valeat.
- 34 Regna diuersa federum iure, vnum corpus conflant.
- 35 Reus in Principem amissum, immunitate non gaudet in Regno federati.
- 36 Criminofus in Principē federatū, capi potest in territorio federati, ex Alb. Gët.
- 37 Iniuria federati vitāda, ex federū iure
- 38 Sociale ius constituit, ut federatorum Maiestas communiter feruetar.
- 39 Federatus Princeps, an ex vi federationis occurrere impressioni faciendæ Federato, quod sic.
- 40 Innocentem interficere non licet, de cetero rebellionē timetur.
- 41 Peccatum non existens, sed possibile non est puniendum.
- 42 Rebellio præcaueri debet, quouis modo præter mortem, scilicet per capturam.
- 43 Commune bonum consulendum iā præsens, quam futurum.
- 44 Suspectus de crimine in Regē, aut Rēpublicā, capi potest, & in carcerē mitti.
- 45 Bellum iustū ob defensionem Federati.
- 46 Defensio etiam cum armis licita, pro amicis, ac Federatis.
- 47 Delinquentis remissio ad federatum Principē, licita ex iure Maiestatico, 60.
- 48 Præcautio ad defensionem, & tutamē, ex iure nature deducta, 50.
- 49 Mitridaticum Bellum à Romanis acceptam ante aggressionem.
- 51 Homo à natura doctus præcauet dāna ante aggressionem.
- 52 Princeps ex iure sociali amicos tutari tenetur, 54. etiā prouidēdo ante aggressionē
- 53 Arma pro amicis arripere, licitum.
- 55 Præcautio prudētior, quā defensio, 58.
- 56 Iniuria, nec tantum propulsanda post irrogationem, sed præcauenda.
- 57 Defensio licita ante damni illationē.
- 59 Defensio amici necessaria ex iure nature, iā persona, quā bonorū externorū.

AN LEGATIS FEDIFRAGIS SERVANDA
sit fides: & à Principe, apud quem Legatione fun-
guntur, coerceri, & puniri va-
leant, &c.

GLOSSA VIGESIMASEPTIMA.

CVM fulcitur extet Lega-
tionis, ac Hospitalitatis
ius, per æque apud omnes
Gentes, sacrum, inviolabileque cir-
cumferri: operæ pretium duximus ex
Dian. *resolut. Moral. tract. 8. resolut. 2.*
tom. 6. Agere an liceat Principibus
(2) Legatos, aliosvè quoscumque
sub fide publica in suo Regno, aut
principatu degentes, si in eum crimi-
naliter agant, pro admissis punire; an
verò proprio, sub custodia, traducere
Superiori?

In hoc enim diferetè se res habet:
nam aut loquimur de Legato, & is;
licet omine, & nomine, sit immunis,
Aul. Gel. Contz. Chopin. & cæteri
adducti supra Glos. antecedenti n. 12.

3 Nihilominus, si in Reipublicæ
nocumentū, in cuius territorio mo-
rantur aliquid machinètur, Sacro, ac
piaculari Priuilegio exuitur. Audia-
mus Freder. Védélin *Doctrin. Politic.*
lib. 2. cap. 15. Thes. 6. in explicat. Si quod
in Legatione flagitium commiserit, Le-
gatus, nullo defenditur. Priuilegio Lega-
torum. Vnde Legati Persici in Aula
Amynthæ Regis Macædonum in Gynæ-
ceo se insolentius gerètes, interfecti sunt,
in ipsa Aula. Et Augusti ad M. Antonium
Legatus, cū Liberiore Sermone erga Cleo-
patram Antonij uxorem esset vnus, nu-
datus, & verberibus cæsus est, Conrad.
Brun. de Legationib. lib. 4. cap. 4. Actio-
nes pænales in eum intétari, iureque
capi, ac coerceri ab illo Principe, cuius
lacedsiuit Maiestatem, notât Car-
rol. Paschal. Legatus, cap. 74. Kirner.
de Legat. cap. 1. lib. 7. num. 141. ex Hot-

tom. cap. 4. n. 3. Auer. Gétil. de Legat.
lib. 2. cap. 18. Besiold. dissert. 2. de iure,
& ord. ciuium, cap. 7. num. 5. & de Legat.
cap. 5. nu. 19. Kekerm. Curs. Philosph.
disp. 33. Probl. 12. Freder. à Mariel.
Legat. lib. 2. dissert. 13. Verum enim vero
desinit esse Legatus, qui esse proditor inci-
pit: & decès, immo iusta ultio est, qua ne-
cessaria, non libidini sauiendi; sed studio
tuèda Dignitatis, & incolumitatis nata.

4 Aut agitur de Hospite, tunc enim
ius Hospitalitatis amittitur, cū Tesserà
Hospitalitatis frangitur, Cic. *in Verr.*
Pontan. *ad Virgil. 1. Aneid. vers. 375.*

Hic apud nos iam Alcesimache fregisti
Tesseram.

5 Ex hinc hospes, hostis cèsendus,
cum verè hospites hostes olim dice-
rentur, Petr. Gregor. *lib. 4. Republ.*
cap. 4. num. 20. Bodin. de Republ. lib. 1.
cap. 6. fol. 73. Tyber. Decian. tract. cri-
min. lib. 3. cap. 27. num. 13.

6 Nunquam enim Tesserà Hos-
pitalitatis fractam concinnius dices,
quam dum vafro molimine agitur in
Principè, in cuius Dominio degitur,
ex tunc absque violatione immunita-
tis licita in Hospitè ultio exoritur,
Bodin. *lib. 1. de Republ. cap. 6. fol. 100.*
At in dicto bello, qui antea, vel socius, vel
peregrinus erat, hostis appellabitur, &
iare belli captiuus retineri potuit, quod
alioqui non licet, nisi debiti, aut sceleris
(7) *alicuius obligatione cōtracta. Hanc*
doctrinā ab omnibus receptā Scrip-
toribus inuenio, & si apud Romanos,
seruatam Legatis Tarquinorū fidem,

referat Liu. lib. 2 molientibus Regiã restituere Maiestatem, Romanosque Reges, coniuratione facta: *De Legatis paululum ad dubitatum est; & quamquam visi sunt commississe, ut hostium loco essent; ius tamen Gentium valuit.*

8 Aut contenditur de saluo cõducto vallato, qui delinquit in Principem, sub cuius tutela est, & tunc renuente Priuilegio potest ab illo, in quem crimẽ admittit, puniri, Men. de arbit. lib. 1. quæst. ult. n. 9. & 16. Bessol. dissert. de fæder. iur. cap. 2. num. 6. Cum (9) nec iura fauere possint, neque minuere condignam pœnam ei, apud quem veritas, fidesque desideratur: Immo ferro, & igne est absorbendus immunitate abutens, Carol. Paschal. Legat. dict. cap. 74. Loquitur de Pelopida: *Is, cum Thebaliũ in Potestatem Thebanorum redigere satageret, Legationisque iure se pœmunitum crederet, à Tyranno Alexandro Phæreo, simul cum Ismenia comprehensus, in vincula conie-*

(10) *ctus est, ipse enim, qui Gentium lædit iura, in Principẽ subditos Hospitales accedens, indignus redditur, ut ipsi opituletur iuris Gẽtium fides sic ex Adam Cõt. Decian. dict. tract. 8. resol. 2. Quod si seditionem, tumultum, proditionem molitus sit, iam ius Gentium prior ipse violauit, & iure punitur, Conrad. Brun. dict. lib. 4. cap. 4.*

11 Nec absonat, quod ab Attyla cum Bixila Comite Maximini Legati in eum proditorie exequutum legimus: à Romanis cum Philea Tarentino, Priuilegium quippe amittit, qui cõcessa sibi abutitur potestate, Carol. Paschal. dict. cap. 74. Albert. Gentil. de Legat. dict. cap. 18. lib. 2. Bessold. dissert. de Legat. eorumque iure, cap. 5. n. 19. Kekker. dict. Probl. 12. (13) Correlatiua enim sunt, ut sancta habeatur hospitis persona, ac Hospitantis Imperium, utque cultu, & obseruatiã repẽdatur, ne aliàs ius vnus in alterius vergat iniuriam. Vnde, ut ex Procop. notauit Dian. dict. resol. 2. (14) Ius Gentium tandiu Legatis,

aut Hospitibus seruandum, quãdiu ipsi iure Legationis abusi nõ fuerint: nam Dignitas, & Officium eos minime tueri debet, qui illud sugillant, & criminibus denigrant. Aliud quidem est violare Legatum, seu Hospitem; aliud punire criminofum: Hoc laudabile, illud incusandum. Vt enim pacta tacite inita inter Legatum, Hospitemve, ac Principem illum excipientem seruentur, necessario expetitur, ut vnusquisque suum obeat munus, & quod secreta fide firmavit (15) opere expleat. In quo nec abs erit Kekermani verba in medium proferre, dict. Problem. 12. *Iniuria igitur assumpto actũ, pœnam contrahit, reciprocum enim in hoc Legationis ius est, & ut is, qui Legatum pulsarit, deditiois pœnam subit: Sic vicissim Legatus, si iniuriam intulit ijs, ad quos missus est fiat dedititius omnium Politicorum, & Iuris-Consultorum irrefragabili argumento. Accedit tertia hic obseruanda cautio, quod cum sic Legatus manifestè fuerit conuictus, & in ipso factõ deprehensus, Princeps illius, à quo missus est debeat consuli, ne si quid grauius, & iniquius eo imprudente statuatur, maiorum hinc turbarum iusta nascatur occasio. Consuli, inquam, debet; sed tamen ita, ut Princeps læsus ius suum Maiestatis in reum sibi reseruet, nec pœnam ad alterius vocem moderari cogatur. Quod si Legatus eum, ad quem missus, lædit inscio, & invito à quo missus est, omnino grauem pœnam ab utroque meretur. Sin vero eum, ad quem missus lædit conscio, & iubente, atque adeò subornante eo, qui misit, iam nihil dubium quim puniri debeat, & iure possit, etiam si de pœna ista non pœmoneatur is, qui misit. Neque enim Legatum misit, sed sicarium emisit. Neque est, quod Priuilegia Legatorum, & securitates nobis quis obijciat, quæ ut supra dixi, eo usque vigorem suum obtinent, quosque se Legatus intra velũ iuris Gentium cõtinet, nec eo, quod ad communionẽ hominum consuetũ est disrupto, in perniciem eorum, & dissidium utatur, aut certè ad rem, quæ iuris*

non est. Vnde, & ex iure legum rectè statuitur, quod reatus omnem Honorem excludat, & Priuilegium mereatur amittere, qui concessa sibi abutitur Potestate. Accedit huc etiam, quod longe aliud sit Legatum violare, aliud puniri: hoc iuris, illud iniuria; non hoc, sed illud Gentiam Leges, & Priuilegia demoliantur.

16 Hinc præseruandum descendit. Si dolose Legatus, aut Hospes se habeat, an dolus vastra, vt ita dicā, compensatione elidi possit? Obtestamur sanè sicuti in inimicum dolus licitus est ac permissus. Amianus: *Nullo discrimine virtutis, ac doli prosperos omnes laudari debere bellorum cuentus.* Sic in Legatum, aut Hospitem dolosum fauente iure, ac permittente, vt dolus dolo repellatur, & iniuriæ agat, qui contractam fidem, vel publicam, vel particularem lacepsit, siue priuatus sit, siue princeps, Bessold. *dissert. de action. iureque bell. cap. 5. num. 11.* Hug. Groc. *de iure bell. lib. 3. cap. 1. num. 6.* Thom. Henric. *tract. de bell. cap. 12.* Anastaf. Germon. *de legat. lib. 3. cap. 6. num. 8.* Conrad. Brun. *lib. 2. cap. 9.* Kekerman *Curs. Philosoph. disp. 24. Problem. 20.*

17 Nec Nos fugit tutiorem esse opinionem, dolo neque vtendum in hostes, ex quo Scriptores incusant Ptenos: Zopirum, Themistoclem, Perecyllidam, Tybronem, Agnonè aliosque dolum, ac calliditatem aduersus inimicos adhibentes, Bessold. *diēt. cap. 5. n. 10.* & 11. Albert. Gent. *de iure bell. cap. 4. lib. 2.* Adam Contz. *lib. 3. Politic. cap. 4.* Hugo Groc. *de iure bell. lib. 3. cap. 1.* Kekerman *Curs. Philosoph. disp. 26. Problem. 11. & 12.*

18 At de Fidefragis aliud obseruamus, eis quippe fidem violari, nec vitiū erat, sed inuit Ferret. *de re milit. cap. de fid. seruand. num. 27.* ex Bald. *l. 1. C. vnde vi.* Cum tunc in eos omnis actus licitus sit, ac permissus. Vnde (19) quamvis Legatum publica tutatur fides, cū ipse ea posthabita crimen admiserit, coercendus, ac puniē-

19 dus erit, nec reuente tutamine promissæ fidei, quam ipse lacerauit, Fidefragus, ex vulgari regula, nullam (20) frangentibus seruandam fidem, *l. si qui fidem, vbi Doctores, de transaction. l. si conuenerit, pro socio, l. vir, & uxori, solut. matrim. Alciat. lib. 3. conf. 7.* Decian. *conf. 282.* Aluer. Gentil. *de iure bell. lib. 3. cap. 24. fol. 712.* Cephal. *conf. 35.* Stephan. à Nathen. *instit. valnerat. tit. 8. par. 2. cap. 8. num. 5.* Petr. Gudelin. *de iure pac. cap. 10. num. 6.* Æmil. *conf. 2. num. 76.* Seraphin. *decis. 274.* Balth. Thom. *tract. 6. de tutor. & curat. tit. 19. num. 114. ampliāt. 182.* Kokier *Thesaur. Polit. Appor. lib. 2. cap. 12.* Sic Poeta.

Fallere fallentem, fraudemque repellere fraude,

Exemploque licet ledere quemque suo.

21 His innixus principijs Bessold. *dissert. iurid. Politic. de legat. cap. 5. nu. 19.* & post eum Dian. *diēt. tract. 8. resol. 2. par. 6.* fouet Legatum puniri posse à Principe, in quem deliquit. De quo videndus Alberic. Gentil. *de legationib. lib. 2. cap. 18. & 19.* Conrad. Brun. & Anastaf. Germon. *adducti num. 16.* Nam licet alias immunis (22) existat, nec alieno principi subditus censeatur, ob patratum tamen crimen, forum sortitur, & Potestati illius subiacet, cum ex delicto legitime contrahatur, vt Marseler. *diēt. dissert. 13.* Bessold. Dian. cū Doctor assensus supra adductorum, & iura cōmunia in constituāt, *l. Is, cui 7. §. Idem Imperator, & l. vlt. de accusationib. l. 1. & Authent. Qua in Prouincia, C. vbi, de crimin. & ibi Bart. Bald. Cyn. Saliacet. & vt omnia vno dicam, Carleu. de iudic. tom. 1. disp. 2. quæst. 7. sect. 1. eod. num. 716.* Octau. Carociol. *de for. Priuileg. quæst. 5. ex num. 11.* Præcipuè in criminibus Maiestatis læsæ, Farin. *in prax. quæst. 112. inspect. 8. num. 248.* in quibus tantummodo Legatus conueniri, aut puniri potest a Principe,

apud quem munere fungitur.

24 Nec in eo fanet munus, aut qualitas personæ: nam famosæ imagines, auita stemmata, heroica gloria propriæ virtutis nihil præstant; omnes enim huiusmodi Honores reatus piaculum excludit, l. 1. C. ubi Senator. vel Clarif. ubi Doctores, Gueuar. l. 3. num. 8. de offic. Præs. Donel. lib. 17. Comment. cap. 20. Azéued. l. 1. num. 70. tit. 16. lib. 8. Recopil. August. Barbof. dict. l. 1. C. ubi Senator. num. 3. Guazin. de defension. reor. defenf. 1. cap. 25. num. 3. Tyber. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 17. num. 4. Extrauag. Ad reprimendam, verbo Dignitati, l. Quisquis 3. C. ad leg. Jul. Maiest. & ibi Doctores, præcipuè Ant. Conc. Petr. Gregor. lib. 35. Syntagm. cap. 2. num. 3. Kekerm. dict. Probl. 12.

25 Nec prærogatiua muneris, aut officij, criminis labem a Legato (26) propellit, & eliminat: Immo, quo sublimior est Dignitas, maior est culpa, Saluian. de gubernat. Det. lib. 4. Atrocias sub Sancti nominis professione peccatur, ubi sublimior est prærogatiua, maior est culpa, Anastaf. Germon. de legat. lib. 3. cap. 4.

27 Principum enim crimina grauius puniendâ, nec personarum qualitas perpendenda est; ni ad maioris poenæ irrogationem: Cum Superiorum delicta, maiora afferant damna, quam priuatorum, Anne. Robert. lib. 1. rer. iudicatar. cap. 4. Ioan. Baptist. Fragof. Regimin. Christian. Reipubl. lib. 1. disp. 1. §. 4. ex Bessold. Viuió decis. 146. num. 10. Stephan. Nathen. iustit. vulnerat. tit. 3. cap. 7. num. 3. Georg. Rem. in Nemes. Karolina, cap. 124. & 127. Adam Contz lib. 10. Politic. cap. 4. §. 10.

28 Nec etiam in cōtrarium vocat Principes abstinere debere à cognitione, remittendo criminofum ad Principem, cui est subditus, cum alias ius in propria causa dicerent, refragante iure: nam hoc sibi locum vinctum (29) dicat in Iudice priuato: In

Principe vero secus, cum in proprijs causis, tam Ciuilibus, quam Criminales Iudex esse possit, Innocent. in cap. Ex parte 22. ex num. 1. de verbor. signif. Abb. in cap. Cum venissent, ex n. 6. & ibi Decius num. 29. Felin. cap. 4. de iudic. Oldrald. cons. 124. num. 3. Belug. specul. princ. rabr. 44. §. Quia multitudo, num. 2. & ibi Borrel. Martin Laudens. de Princip. quæst. 108. Alex. Trentac. variar. lib. 2. tit. de iudic. resolut. 5. num. 1. Bos. de for. compet. num. 170. Petr. de Potest. Princip. cap. 6. par. 2. num. 51. & cap. 15. num. 75. Thulc. litt. L. conclus. 403. Carleu. de iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quæst. 8. sect. 1. num. 786. Capic. investitur. feud. verbo Feudorum iudicia, fol. 254. Claud. Claciun. tract. de offic. iudic. cap. 2. num. 4. Tapia decis. Senat. Italic. 24. num. 3. & 7. Menoch. cons. 403. num. 12. Bessold. dissert. Politic. de iure Maiest. cap. 5. num. 10. Stephan. a Nathen. iust. vulnerat. par. 2. (30) tit. 1. cap. 6. num. 12. Præcipuè in crimine læsæ Maiestatis, de quo læsus Princeps potest iudicare, & in criminofos animaduertere, Bos. de crimin. læsæ Maiest. num. 52. Tyber. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 35. ex num. 1. Iodoc. Damhouder. prax. rer. crimin. cap. 62. num. 13. ex Afflict. & alijs Farin. in prax. quæst. 118. §. 4. nu. 13. & 14. Bessold. Synop. Politic. cap. 2. de iure Maiest. cap. 5. num. 5. & 6. Vt apud Gallos in Vironij Ducem sic executum notant Doctores, non remorante Priuilegio, quo satagebat, Paribus, non Regi devoluendum iudicium; tuetur ex Gigante de crimin. læsæ Maiest. tit. Quis de crimine cognof. Rodolph. de Ducib. num. 141. Bessold. dissert. Politic. de iure Maiest. cap. 5. num. 6.

31 His consentaneum est indagare, an Legatus iste criminofus in Principem, in cuius Principatu munus gerit, dato quod trudi possit in vincula, debeat sub custodia traduci puniendus ad Regem proprium? In quo dissentiunt Politici: nam aut reatus

tus la
tuo e
nienc
Car
bis
quid
pis del
puni
dem
vera
vltor
(32)
est a
remit
dice
fel. L
violau
titur a
& pr
fuerit,
tia ap
sua can
riore
postula
uitas i
certitu
(33)
Et li
fioner
madue
sum P
credin
34
propri
cipe p
confu
Princ
bana c
8. num
tract. a
& 28.
(35)
Princ
cum e
exemp
tific. te
crimin
defens.
36
præca
ob

tus labe ipse est infectus, & conscius, tunc anim ab eo, in quem deliquit puniendum fore Legatum, obtestatur Carol. Paschal. *dict. cap. 75.* his verbis Freder. Marsel. *dict. dissert. 13.* Sed quid? Si consensu, aut Consilio sui Principis deliquerit Legatus, num remittetur puniendus ab his, quorum ea propter laudem, premiumque spectat? Conuincit vera similiter, qui, & ipse culpa reus, nec ultor erit, qui auctor. Kekerman. *dict. (32) Problem. 12.* Aut ille innoxius est à crimine Legati; & tunc ad eum remittendus, ut vitore gladio, & vindice ferro Sacra iura propiciet Marsel. *Legat. lib. 2. dissert. 13.* Legatus, qui violauit iura Gentium, interdum remittitur ad eum, cuius est, qui tunc si probus, & prudens, nec ipsius culpa obnoxius fuerit, manifestum facit, ne quidem flagitia apud hostes perpetrata indignatione sua carere remittitur, inquam, sed securiore stipatus custodia, tum solemnem ex postulatione, ut atrocitas iniuria, acerrimas insidi doloris, & obseruantia nostra certitudo constare, atque estimari possit, (33) Carol. Paschal. *Legat. cap. 75.* Et si Kekerm. *dict. Probl. 12.* remissionem denegat; immo in eum animaduertendum omni casu apud læsum Principem: quod tenendum non credimus.

34 Remissio enim criminosa ad propriam Sedem, si ignorantem Principe proprio deliquit, nec iuri, nec consuetudini aduersatur; immò de Principe ad Principem iusta, & urbana dicitur, Mut. *ad Pragm. 10. limit. 8. num. 39. & 53.* Octau. Caraciol. *tract. de For. Priuileg. quest. 29. num. 27. & 28.* Tob. Paurm. *de iurisdict. lib. 2. (35) cap. 9. num. 108.* Præcipue si Princeps læsus fædere sit coniunctus cum eo, à quo missus est Legatus, ut exemplo Caroli V. & Pauli III. Pontific. testantur Tyber. Decian. *tract. crimin. lib. 4. cap. 20. num. .* Guazin. *de defens. reor. defens. 1. num. 16.*

36 Poterit etiam in fæderibus præcaueri delinquentium remissio

de Regno ad Regnum, & tunc pacta illibate seruanda fore, asserunt Iul. Clar. *lib. 5. practis. crimin. §. fin. quest. 38. num. 1.* de quo Baiard. *num. 73.* Guacin. *de defens. reor. defens. 1. nu. 16. & 36.* Bertaz. *conf. 410. num. 21. vol. 1.* Macerat. *variar. resol. lib. 3. resolut. 33. (37) num. 2.* Et sicuti pacta in id, ac consuetudines obseruanti cultu afficiuntur; Abb. *conf. 24.* Decian. *dict. cap. 19. num. 11.* Clar. *dict. quest. 38. (38) num. 20. & 21.* ita, & in Legato iuri, ac authoritati proprii Principis consulendum est, ut traducto delinquente animaduertat in eum, qui mandata, ac Iuris Gentium leges temeratus est; & ultione condigna, piacularique luitione, violatum Gentium ius expiet, ac lustret.

39 Et cum nec tantum hoc casu Legatus Principis læsi lacefferint Maiestatem; sed, & proprium nitore denigrauerint, ex iure amicitia, ac fæderis, & iustitiæ vindicatiua vi, omnibus ultio indicitur, Molin. *de iustit. & iur. disp. 12. num. 13.* Rebell. *eod. tract. lib. 1. quest. 3. sect. 4.* Soto *lib. 5. quest. 1. art. 2. & 3.* Vazq. *de resit. lib. 2. cap. 3. num. 219. & 220.* Carol. Paschal. *Legat. cap. 75. Insuper omnis res illi indicenda, cuius Legatio est: petendumque, ut in ultione rei seuerus vindicæ insurgat. Hec tam grauis ex postulatio solemnem ritu ad eum mittenda est; ut hinc magnitudo delicti, atrocitas iniuriæ, & acerbitas doloris estimari possit.*

31 Ex quo, criminosa Legati traductio non respuenda, sed expectanda est, ut luitionis exemplum ab huiuscemodi sceleris patratione deterreat, exultante vindicatiua iustitia; tum, ut à proprio Principe animaduersione executata, irreprehensam ipsius voluntatem, ac intemeratam fidem obtestetur, ex Decian. Iul. Clar. *Thesaur. Chartar. Farinac. & Molin. Carleu. de iudic. tom. 1. lib. 1. tit. 1. disput. 2. quest. 7. sect. 2. num. 831.* Alberic. Gentil. *de iure belli, lib. 2. cap. 22. fol. 4. 7.*

32 Nec iuri, aut Prouinciarum consuetudini derogatur: cum delinquentium remissio non fiat à privato Iudice, cui iurisdictionis tuitio iniuncta est; sed à Principe Supremo; huic Potestatem remissionis cuiuscumque criminofosi circumscribere, non absolat, siquidem in eius arbitrium collatum est criminofos remittere ab Vrbe, in Urbem, à Regno in Regnum: nec perpenfa qualitate fori Criminis, Domicilij, aut Originis: ex *Couarr. pract. cap. 11. num. 5. vers. 4.* *Blamin. Chartar. de execut. sentent. capt. bannit. cap. fin. num. 263.* *Farin. in prax. quest. 7. num. 32.* *ex Molin. de brach. secular. cap. 4. num. 22.* *Carleu. de iudic. disp. 2. quest. 7. sect. 2. num. 831.* *Dom. Christoph. Crespi, Obseru. 74. per totam.*

33 Vnde vterius perquiro, si criminofos Legationis munere non fungatur, at deliquerit in Principem fæderatum cum eo, in cuius Dominio, aut Territorio degit, aut inuenitur, poterit ne capi, ad fæderatumque Principem, qui lacefsitus est tra- (34) duci? Sanè firmandum videtur cum fæderati Prouinciæ, & Regna fæderis iure, vt ita dicam, vnum corpus conflent, l. *Non dubito*, vbi *Bart. Alciat. & Doctores de Capt. & postblimin. reuers. Bald. l. Executorem, num. 33. C. de execut. rei indicata, Maximil. Faust. conf. pro arar. clas. 7. conf. 594. Sigism. Iofred. conf. 5. num. 30. & 32. Martin Maguer. aduocat. armat. cap. 3. num. 319. Menoch. conf. 99. nu. 59. Bessold. dissert. de fæder. iur. cap. 2. (35) num. 6.* Ideoque apud fæderatum immunitate non gaudebit, qui in confæderatum deliquit, *Menoch. de arbitrar. lib. 1. quest. vlt. nu. 9. & 16.* *Bessold. de fæder. iur. dict. cap. 2. num. 6.* *Martin Laudens. de confæderat. Princip. quest. 62.*

36 *Alueric. Gentil. de iure bell. lib. 2. cap. 22. fol. 437.* Captionem li- (37) citam asseruit: Nam si iniuria irrogetur amico, ei etiam, me irre-

quisito, opitulari potis sim, ex *Bald. cap. Ad Apostolic. de re iudic. Bart. l. Prohibitum, C. de iure Fife. lib. 10.* *Martin. (38) Laudens. de bello, quest. 15.* Cum Feciale ius Constituat, vt fæderati Maieftas communiter feruetur, l. *Nò dubito de Capt. & postblimin. latè Ayala de iure bell. lib. 1. cap. 7. num. 2. & Hugo Groc. de iure bell. lib. 1. cap. 3. num. 21.*

39 At dices, hoc locum sibi vindicare vsu exigente, si verè in fæderatum crimen admittatur; si verò degens penes fæderatum, in confæderatum non deliquerit; sed illius timeatur impressio, numquid istius per custodiam coercitio ad præcauendam illius impressionem licita (40) erit? Et iure quidem belli perpenfo affirmatiuam partem tutari possemus, maxime Theologis iuuantibus licere interficere innocentem, de cuius rebellionem prudenter timeatur: Et si nimis rigidum appareat damnari innocentem refragante iure. Latè *Hugo Groc. de iur. bell. lib. 2. cap. 20.* *Villalob. in summ. tract. 5. difficult. 12. num. 10. tom. 2.* *Dian. resol. moral. tract. 4. resol. 11. tom. 6.* *Molin. de iust. & iur. tract. 2. disp. 35.* *Fagund. eod. tract. lib. 2. cap. 5. num. 8.* (41) Aut punire peccatum non existens (& forsan non futurum) sed tantum possibile, quod ius abhorret, dicente Apostolo ad *Corinth. cap. 5. num. 10.* *Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis prout gessit, siue bonum, siue malum.* Vbi, vt advertit *Machin. tom. 1. p. 1. disp. 47. sect. 2. §. Tertius error. Non dixit Apostolus: nos recepturos prout gessuri essemus; sed prout gessimus, quasi erigendo delicti perpetracionem ante afflictionem supplicij.*

42 Si ex hoc enim non admittamus posse ob fæderati bonum innocentem, aut quemque alium occidi ex probabili timore criminis, aut dani prouenturi ab illo, etiam impellimur alia receptis: ma Theologorum

doctrina; licere, nempe præcauere rebellionem, aut vt Freder. Marsel. *Legat. dict. lib. 2. dissert. 13.* hostilitatis molitione, quouis modo citra mortem: quod per capturam insinuauit, Lorc. 2. 2. *sect. 3. disp. 54. num. 8.* Dian. *dict. tract. 4. resol. 11.*

43 Nam cum omni studio, opera, fide, ac diligentia bono communi consulendum sit, tam in præsens, quàm in futurum, Plutharc. *in Polit. Cicer. lib. 3. de finib. Simanc. de Republ. lib. 2. cap. 6. num. 5. & 7.* Princeps iuste ob (44) vitandum periculum suæ Reipublicæ, aut fæderatæ imminens, in vincula conijcere poterit suspectum, à quo timetur Reipubl. damnus, Senec. *ult. de benef. Alueric. Gentil. de iure bell. lib. 1. cap. 16. ibi: Priorque mihi, ac potior eius officij ratio est, quod humano generi, quam quod vni hominum debeo.*

45 Et si ob defensionem fæderati iustum bellum indici, Romani docuerunt pro Samnitibus bellantes, & ob amici defensionem iuste geritur, Adam Contz. *lib. 10. Politic. cap. 5. §. 10.* Caietan. 2. 2. *quest. 4. ar. 1.* Victor. *relect. de ind. par. 2. num. 17.* Hugo Groc. *de iure bell. lib. 2. cap. 25. num. 5.* Schomborn. *lib. 6. Politic. cap. 3.* Simo Starobolsc. *instit. rei militar. lib. 1. cap. 4.* Alueric. Gentil. *de iure bell. lib. 1. cap. 15.* Diana *resol. Moral. tract. 4. resol. 13. par. 6.* ex Couarr. Bart. Boer. Martin Maguer. *aduocat. armat. cap. 11. num. 243.* Iodoc. Damhoud. *prax. rer. crim. cap. 82. num. 15.* Bessold. *Synop. Politic. lib. 2. cap. 12. num. 18.* Licitæ etiam erit quæcumque amici tutela: immo, & necessaria, cum alter alterius fædere impellente iniuriam realem, ac turbatiuam retundere teneatur.

46 Ad defensionem enim arripere gladium, in aciem irruere; nec tantum pro se, sed pro agnatis, socijs, amicis, benefactoribus licitum est, Aristot. *Rethoric. cap. 3.* Bart. *l. vt vim, num. 6. & 7. de iustit. & iure, & ibi Ias.*

num. 29. latè Hugo Groz. *de iure bell. lib. 1. cap. 5. num. 2.* Simon Sterobolsc. *instit. rei milit. lib. 1. dict. cap. 4.* Franc. Curc. *dict. l. vt vim, num. 47.* ex pluribus Farinac. *in prax. quest. 125. de homicid. cap. 4. num. 174.* Maguer. *dict. cap. 11. num. 259.* Damhoud. *rer. crim. cap. 78. num. 1.* Bessold. *dissert. de iure bell. cap. 5. num. 6.* Quod ex Solonis documento deducitur, beatas illas Ciuitates indigetate, in quibus alienas iniurias, vt suas, quisque propellit, ac vindicat.

47 Ex quo deducitur, quod si in fæderatum Principem, quid moliri prudenter timeatur, custodia stipatum delinquente ad proprium Principem remitti debere: cū hoc innuat, suadeatque sociale ius, Bodin. *de iure Maiestat. lib. 5. cap. 6.* Alueric. Gentil. *dict. lib. 2. cap. 23.* Verior illaque iure est, & si vsualiter est sententia, vt teneantur Principes Principibus mutuo dedere delinquentes, vt Magistratus tenentur Magistratibus. Vt illa præcautione iniuria ab amico submoueatur. Ad defensionem enim, nec inuasio, aut propulsio iure naturæ interdicitur; sed præcautionem adhibendam ipsa suasit natura, ex Veget. Bessold. *dissert. de iure bell. cap. 5. num. 6.* Mithridaticum bellum à Romanis indictum fuit, antequam hostilis obrepisset inuasio: nam dedecet sapientis consilium aggressiōem gliscentem expectare, si inhiberi valeat, antequam armorum ingruat horror, (50) maximè in causâ publica, ex Bald. Iasson, Decio, Alueric. Gentil. *de iure bell. lib. 1. cap. 23.* Groc. *de iure bell. lib. 2. cap. 81. num. 2.* Stephan. Nathen. *iustit. vulnerat. par. 1. tit. 3. cap. 3. num. 1.* Martin Maguer. *aduocat. armat. cap. 11. num. 316.*

51 Brutis à natura imbuta defensio, eo ab humana dissonat, quod illa procliuia ad colluctationem, aggressa digladiantur: Homo ratione edoctus, & aggressus defenditur, & præuio tutamine vitat damna, iniuriam

riam cohibet; maximè Princeps, cui nec tantum peculiare; sed publicum (52) adest bonum, ob quod etiam ultra metas propriæ tutelæ amicos, & fædere sociali coniunctos tutari conceditur, vt ex D. Ambrosio, Alueric. Gentil. *de iure bell. lib. 1. cap. 15.* Georg. Schomborn. *lib. 6. Politic. cap. 3. Socios, vt iuuenus, ipsa fides, & Religio pactorum iubet.*

53 Quibus annectitur, cum bellum indicere inimicis amici fæderationis iure iustum existat, Simo Starouolf. *instit. rei milit. lib. 1. cap. 4.* posse (54) Principem quoquo modo licito prouidere futuræ amici indemnitati, post Lorc. 2. 2. *dict. disp. 54. nu. 8.* Dian. *dict. tr. 4. resol. 111. par. 6.* Georg. Schomborn. *lib. 6. Politic. cap. 3.* Alueric. Gentil. *dict. lib. 1. cap. 14.* Philo autem bellissime ait: *serpentem occidimus ad primum aspectum statim, & si ille nos non laesit, nec laedet fortassis; ita enim nobis præcauemus, priusquã se commoueat.* (55) Nec expectanda est iniuriæ irrogatio, dum præcauta propulsione, ea valeat eneruari, ac elidi, Horat. *ad Lel. Epist. 1.* Ouid. *2. de Pont.* Alueric. Gentil. *dict. cap. 14.* Hugo Groc. *de iure bell. lib. 2. c. 1. n. 16.* Perf. *Satyr. 3.*

----- Venienti occurrere morbo
Principijs obstat, serò medicina paratur,
Neglecta solent incendia sumere vires.

56 Iniuria enim, nec tatum vindicanda irrogata; sed irroganda præcauenda est: nam sicut obuiam eundum est damno, quod consideratur in actu, ei quoque, quod in potentia ad actum, Alueric. Gent. *dict. cap. 14.* diximus *de leg. Politic. lib. 1. cap. 12. nu. 41. & 56.* Iassion *l. vt vim, num. 9.* Ias. *num. 2. de iust. & iur.* Farin. *de homicid. quest. 129. num. 47.* Gail. *de pac. public. lib. 1. cap. 16. num. 21.* Mascard. *de probationib. lib. 1. concl. 490. num. 3. & con-* (57) *clus. 1126. num. 10.* Et cum licita sit priuata defensio, antequam nocumētum inferatur, Iul. Ferrec. *de re*

milit. cap. de iusto, & iniusto bello, n. 151. Koker *Theaur. Aphorism. Politic. lib. 3. de Republ. instit. cap. 3. num. 2.* Farin. *dict. quest. 125. num. 24.* Stephan. Nathen. *iustit. vulner. par. 1. tit. 3. cap. 3. ex num. 1.* Immo à iure admissa naturali, ex quo vis facienda propulsatur, Doctores in *l. vt vim, de iust. & iur. latè Iul. Ferrec. dict. cap. ex num. 147. & cap. de milit. instit. ex num. 186.* Martin Maguer. *aduocat. armat. dict. cap. 3. ex (58) num. 317.* Ita, & permittitur præcautio illius, quod prudenter timetur in perniciem Reipublicæ, vt ex Cicer. & Senec. præcepto Alueric. Gentil. *dict. cap. 14. De tantis periculis, cum quærerem multa audia, non crederè omnia, cauerem omnia, Molin. de iust. & iur. tom. 4. tract. 3. disp. 12. nu. 2.* Dian. *resol. Moral. tract. 4. resol. 5. par. 6.* Thucidid. *lib. 3. Si cui videamur iniurij, quod priores defecimus, non præsolantes, dum plenè cognoscere mus si quid illi nocerent, rectè considerat: nam si ex æquo valuissemus, & tendere illi iniurias vicissim, & cunctari potuissemus tuto, tum ille diceret verum: at cum penes eos semper sit facultas nocendi, penes nos hoc debuit esse, vt defensionem anticiparemus.*

59 Cæterum ex naturali defensionis principio socij, ac amici licet tutamen; immo iniungitur, Bart. *l. vt vim, num. 6.* Paul. *de Castr. Ias. nu. 49. de iust. & iur. Præposit. cap. ius naturale, 1. dist. Ias. 1. 3. de iust. & iur. Dec. cons. 691. Cephal. cons. 712. Cujac. lib. 10. obseru. 20. Marc. Anton. Eug. cons. 86. ex Lorc. 2. 2. sect. 3. disp. 52. num. 2.* ab omni vi, ac iniuria, Aluer. Gentil. *dict. lib. 1. cap. 15.* Martin Maguer. *aduocat. armat. cap. 3. num. 317.* nec tantum personali, sed externorum bonorum, Syluest. *verbo Bellum 2. §. 2.* Nauarr. *in Manual. cap. 15. num. 2.* Salon. 2. 2. *quest. 64. art. 3. controu. 1. conclus. 1.* Peregrin. *de duel. quest. 1. nu. 13.* Farin. *dict. quest. 125. par. 4. num. 188.* Molina *de iust. & iur. lib. 2. cap. 9. dub. 13.* Filliuc. *Turrecr. & alij adducti à Bonac. de cës. disp. 7. quest. 4. punct. 6.*

num. 5 & de restitut. disp. 2. quest. ult. punct. 1. num. 1. Stephan. Nathen. iustit. vulnerat. tit. 3. cap. 3. num. 6. par. 1.

60 Æqua ergo lance Principi non intercluditur cuiusque fæderati tutela, à se, & amico periculum imminens submouendo, ante lucana defensione, tum in vincula criminoso, alias immuni coniecto; tum ob machinationem proprio traducto Principe, vt communis iniuriæ vindex insurgat, & piaculari animaduersione Sacram Nemesim litet.

SVMMARIVM.

1 **F**amulorum Comitatus, necessarius ad cultum Dignitatis.

2 Legati duas personas referunt, naturalem propriam, representatiuam sui Principis.

3 Legati cultum ferre tenentur, vt splendidiores appareant.

4 Legationes Hispanica Ducis Feria, & Aluani, referuntur.

5 Comitatus famulorum, commendata Legatis.

6 Familia Legatorum decorosa.

7 Gloria Principis, non ex auro, & luxu aestimanda, sed à virtute.

8 Famulorum agmina damnata, cum non interueniant ad virtutem, sed luxum.

9 Gloria quaritur ex numero, & nitore famulorum.

10 Familia Legatorum criminosa, qua manu puniendæ.

11 Familia Legatorum, an securitate publica gaudeat?

12 Legati habent Potestatem in suos; præcipuè, si origine subditi sunt sui Principis.

13 Familia Legatorum, absolutè subiecta est iurisdictioni ordinariæ Territorij, 14. Quid in hac re sentiat Kermanus?

15 Familia Legati, puniendæ à Iudice de delictis, & pænis à Iure Communi Constitutis, non municipalibus.

16 Legatus tenetur subire iudicium in foro contractus, de contractu inito tempore Legationis.

17 In Legatos Romani leges constituerunt.

18 Ac de crimine.

19 Familia Legatorum non est immunis à iurisdictione, in contractibus, ac delictis.

20 Legatus in Territorio, vbi agit, non valet exercere gladium, nec Potestatem punitiuam.

21 Legatio est officium Cura, ac sollicitudinis, non Potestatis.

22 Legati Pontificis, ac Legati Bellici, officia sunt Potestatis, & quare.

23 Iurisdictione, ac Imperium, diuisum in Territoria, & Circulos, ex Iure Gentium.

24 Maiestas ad usum Imperij, non protenditur extra proprios terminos.

25 Leges, extra Dominium Legislatoris, non habent vim obligatoriam.

26 Legatus absque irrogatione iniuriæ, non valet exercere gladium in Territorio alterius Principis.

27 Potestas paternalis, maritalis, executæ in filios, & uxores, sunt in vim legum, ac iuris publici.

28 Ius sibi dicere, prohibitum omni iure.

29 Immunitates concessæ Legatis tempore Legationis, intra Provinciam proprij Principis, non alias.

FAMILIA LEGATORVM, NEC IVRE
Gentium, nec Fœderali immunis habenda à Iurisdic-
tione ordinaria.

GLOSSA VIGESIMAOCTAVA:

IN Regio Gynaceo, Politica
Aula, Ciuili Prætorio, abso-
lutè ad splendorem, cultum,
auctoritatem Regum, Dignitatum,
Magistratum, necessaria habentur
instrumenta comitantium famulorū,
l. Cum quaeretur 58. de legat. 3. l. Peculiū,
de legat. 2. l. Tutor, de Administrat. tutor.
l. Habitatio, §. Seruis, de ventr. in possess-
fon. mittend. l. Titia, de Manumis. testa-
ment l. Seruos 17. de Aliment. & Cibar.
legat. Diximus ad l. 16. tit. 1. Glos. 16. à
num. 6. & l. 10. tit. 15. Glos. 6. num. 14.
& 15. Ioan. Iacob. Dracon. de Origin.
Patrio. lib. 1. cap. 4. num. 24. Sed in of-
ficio, munere, aut Dignitate Legato-
rum, præcipua ad vsum, ad ornatum,
(2) ad laudem existimantur. Duas
enim refert Legatus personas, natu-
raliter suā ipsius, representatiuè Re-
giam Politicam proprij Principis.
(3) Hanc, tanquam in speculo in-
tuentur Gentes in Legatis: ex quo,
& ipsi meminisse debent, vt exteriori
omni cultu splendidiore appa-
reant, cum inde etiam extollatur sui
Principis auctoritas, & magnificen-
tia, Anastas. Germon. *de legat. lib. 2.*
(4) cap. 11. ex num. 2. Vt de Duce Fe-
riæ magnificè Gallicanam Legatio-
nem agēte, notat Freder. Marselaer.
Legat. lib. 2. dissert. 16. Ferdinādo Al-
uano à Toletto, Marchione Villæ-
Nouæ, Regni Nauarræ Comeftabili,
nunc Excellentissimo Aluano Duce,
Pontificiam ad Beatissimum Vrba-
num VIII. Camil. Borrel. *de Hispan.*
ad Summ. Pontif. Legation.

5 Hinc comitiua. (Non loqui-
mur de Comitibus à Principe desig-

natis ad munus Legationis, quos Ad-
iutores appellauit Budæus, & ex eo
Cōradus Brun. *de Legat. lib. 2. cap. 14.*
Anastas. Germon. *de Legat. lib. 1. cap. 7.*
à num. 11. Adam Contz. Politic. lib. 7.
c. 8. §. 5.) Familia Illustri, ac decoro-
sa commendatur Legatis, Frederic.
Marselaer. *Legat. lib. 1. dissert. 22. &*
lib. 2. dict. dissert. 16. Kirner. ne Legat.
lib. 1. cap. 6. Conrad. Brun. de Legat.
dict. lib. 2. cap. 14. & 15. Kekerman.
Discurs. Philosoph. disp. 33. Problem. 13.
Carol. Paschal. *Legat. cap. 34. Vena-*
vente, Aduertenc. de Embaxad. cap. 11.
Leuaier. *de Legat. cap. 9. Anastas. Ger-*
mon. *de Legat. Princip. lib. 2. cap. 11.*

6 Sed qualis, & quanta, variant
Politici. Si enim Ciuilis modus ser-
uandus, frugalitate decorosa (vt di-
ximus.) Et si nō parua vtēdum est, cū
gloriosa Principis Maiestas, ex auro,
(7) & argento aestimanda non sit, nec
ex anteambulorum caterua: Vt de
Nicia Nicerati filio, notat Athen.
lib. 6. de Dimmosoph. cap. 21. Sed ex vi-
ctorijs, triumphis, virtutibus, quali-
ter de Legatione Scipionis Æmilia-
ni, ex Plutharco narrat Valer. Maxi-
mūs lib. 4. cap. 3. de Abstinen. num. 13.
septem seruis vtentis, retinentis ta-
men Maiestatem Romanam, non in
Comitantium numero; sed innume-
ris Romanorum glorijs; proprijs
Carthaginensi, & Numantino trium-
phis, Anastas. Germon. *dict. tract. de*
Legat. lib. 2. cap. 11. num. 3.

8 Ideò Carol. Paschal. *cap. 34. in*
Legatis damnat conferta agmina de-
ductorum, anteambulorum, puero-
rum, non inventa ad specimē natiuæ
vir-

virtu
barba
prof
digi
glori
& mo
9. C
cap. 1
1 &
cap. 1
9
lerij)
rum
diuit
gaud
virtu
laude
ad off
tantit
tentit
Perfr
dago
fita, &
seruor
10
numi
sa po
tutem
rosita
seruit
Vni fa
alij m
produ
nocun
nosam
qua m
muli,
(11)
debun
nis. Pr
habita
delicti
laque
cti di
Glos 26
D. Ch
Observa
24. An
cap. 4. e
12

virtutis, sed ad euidens documentum
barbaræ stoliditatis: quare tantum
pro famulatio commendat, quantum
dignitas poseit; scilicet modestia,
gloria, obsequium, virtus, integritas,
& morum probitas, *Leuier. dict. cap.*
9. Conrad. Brun. de Legat. dict. lib. 2.
cap. 14 Kirner. dict. lib. 1. cap. 3. num.
1 & 69. Anastas. Germon. dict. lib. 2.
cap. 11. num. 9.

9 Sed cum (vtamur verbis Va-
lerij) prima continentia spatio anno-
rum discesserit, & nati simus in ætate
diuitijs (Proh dolor!) ac lautitia
gaudente, in qua oblita, seu deserta
virtutis via, operum, ac triumphorū
laude, victoriarū gloria, desideretur
ad ostentationem, nec globus comi-
tantium; sed agmen famulorum ni-
tentium, *Senec. de tranquillit. cap. 1.*
Perstringit animum apparatus illius pe-
dagogij quam intra priuatum larem ve-
sita, & auro culta mancipia, & agmen
seruorum nitentium.

10 Inter quos, cum varia homi-
num ingenia sint, & propensiones ip-
sæ potius ad vitium, quam ad vir-
tutem declinent, & ex eadem nume-
rositate, *Senec. Epist. 47. Alius libidini*
seruit, alius avaritiæ, alius ambitioni.
Vni famuli tu nidi; alij gloriæ auidi;
alij maculis, & næuis pleni, multa
producant in publicæ tranquillitatis
nocumētum. Quid in noxiam crimi-
nosam Legatorum familiam agendū,
qua manu, quo Imperio? Nonne fa-
mulī, comites, animata instrumenta
(11) Legatorum, immunitate gau-
debunt manus Regiæ, ac iurisdictionis
Principum, vbi agunt, degunt,
habitant, contrahunt, delinquent in
delictis, contractibus, comercijs, il-
laque securitate publica, ex qua san-
cti dicti Legati? Vt præter adducta
Glos. 26. num. 11. Excellentiss. Dom.
D. Christoph. Crespi de Valdaura,
Observat. in decis. Valenc. Obser. 113. nu.
24. Anast. Germon. de Legat. dict. lib. 2.
cap. 4. ex num. 4 & cap. 9. num. 1.

12 Dulsensus adest inter Iuridi-

cos Politicos, alij credant, immuni-
tatem Legatis creditam iure Publi-
co communem esse comitatui, sicuti
Scholariorum Priuilegia famulis,
Scip. Gentil. de Legat. lib. 2. cap. 15. ex
quo, etiam voluerunt, familiam Le-
gatorum esse sub Pot. state, ac iuris-
dictione ipsius Legati, exemptamque
ab ordinaria Territorij, præcipue, si
origine sit subdita Principis Legati;
vt ex facto Themistoclis interpretē
Legatorum Persarum, laqueo suspen-
denti, refert *Alber. Gētilic. dict. lib.*
2. cap. 15. Pro certō habeo, interpretem
fuisse subiectum Atheniensium: alius enim
barbarissimus ipse fuisse, & iniustus
Themistocle. Quam mentem sequitur
Venavent. Aduert. de Embaxad. cap. 15.

13 Alij asserūt absolute, subesse
familiam Legatorum in delictis,
contractibus gestis tempore Lega-
tionis, Principi, ac Iudicibus Terri-
torij contractus, delicti, *Paschal. Le-*
gat. cap. 76. a quo nec dissensit Alber.
dict. lib. 2. cap. 16. Hottoman. contro-
uers. Illustr. cap. 4. num. 13. Bessold dis-
sert. de Legat. cap. 3. num. 26. Conrad.
Brun. lib. 4. cap. 5. In quo cautum est
iure Hispano, l. 9. tit. 25. par. 7.

14 Mediam viam elegit *Keker-*
man. Discurs. Philosoph. 33. Problem. 13.
credens vltimū gladij in famulos Le-
gatorum Iudicibus ordinarijs, hoc
Politico Arcano: *Sint etiam Legatorū*
Comitēs inuolabiles, nec puniantur ita
facile, vt subditi, interim facilius, cum
grauiter peccant, puniri possunt, quam
ipsi Legati. Est enim discrimen magnum,
vt inter corpus, & umbram, ita inter Le-
gatum, & eius Comitē.

15 Kirnerius verò, *de Legat. lib.*
2. cap. 1. a num. 125. Potestatem, coer-
tionem Magistratibus dedit in Lega-
torum familiam, dum non coerceantur
pænis Constitutis municipalibus
legibus, ac statutis, Keker. Discurs.
Philosoph. Problem. 12. Sed ex iure cō-
muni, cum ad illas nō teneantur, ob-
stringantur his ex iure gentium di-
ctamine, Conrad. Brun. dict. lib. 4.

cap. 5. Similiter Legati ex delictis in Legatione commissis, siue ipsi commiserunt, siue serui eorum: item si Legationis tempore quia emerint, aut ex alia causa contraxerint, aut possideri caperint, non iniuste etas nomine coguntur iudicium accipere, alias, & occasio delinquendi Legatis dabitur, & Potestas sub hac specie res alienas domum auferendi.

16 Horum Doctorum sententia adhaeremus, quae nec iuri gentium, nec federali contraria est, nec imminuens Sacrosanctam Legatorum immunitatem: Si enim de omni contractu tempore Legationis inito, Legatus ipse subire iudicium contractus debet, ut summa iuris, ac antiquitatis notitia, & ex l. 2. § Omnes, & § Item, de iudic. docet Excellentiss. Domin. D. Christophor. Crespi, Observat. in decis. Valenc. decis. Observat. 113. nu. 25. ne detur potestas res alienas auferendi, contra naturam, ac gentium iura, l. Si Legationis 25. l. Sed, & si 28 §. Aditum, de iudic. l. 9. tit. 25. par. 7. Aluer. Gentilic. decis. lib. 2. cap. 7. Conrad. Brun. decis. lib. 4. c. 5. Anast. Germ. decis. lib. 3. v. 5. n. 12. Quod dicemus de famulis.

17 Quod a cognitum a Romanis, & si alias iuris gentium obseruatis, Legationumque, non dedignati sunt leges condere, sub quarum nexu, & Legatorum personam, & bona moderentur, ut in l. 2. C. Quae res sportar. l. Allegatis, C. de uectigal. & comm. lib. 11.

18 Si de crimine, ex quo violatur ius gentium, cum teste Anast. Germon. de Legat. lib. 3. cap. 3. num. 10. Legatus si violari non uult, ius gentium non uolet. Idem Aluer. Gentilic. decis. cap. 17. Conrad. Brun. decis. lib. 4. cap. 4. Et uniuersum Privilegium amittit, quod concessa sibi abutitur Potestate: omnium autem maximam castitatem seruare docet Legatus Nam (ut iam Theodatus inquit) hominem occidere qui Legatione fungitur, tunc quidem, & iure pro humanis legibus licet, cum Regem videbitur committentem effecisse, & si uim multare con-

cupuerit alteri cuiquam nupta. Anast. Germon. decis. lib. 3. cap. 3. num. 5. Cuius uerba referre decreui, cum apud paucos, hoc opus inueniatur: Iam euenit, si Legati ad vim, iniuriamque absque causa alicui inferendam, accepta auctoritate, abutantur: non enim gentium iure proteguntur, ut quasi ex insidijs Legationis Privilegijs muniti, quos uelint, exagitant: sed in hoc tantum, ne ipsi uolentur, aut laedantur. Sicut enim iniquum esset, atque prorsus inhumanum iniuria Legatum afficere, quoniam (ut alias ex Platone dicebamus:) Cum peregrinus sit, ac propinquos, amicosque procul habeat, dignus est apud Deum, & homines, qui a quacumque vexatione reuocatur: ita, ne aliqua ratione, vel minimo inconmodo, siue periculo exponatur, curet ipse, ne quis eius opera iure doleat, se male mulctatum. Quamobrem Romanos Legatos opportune reprehendit Liuius, quod contra Gallos arma sumpsissent, cum non, ut bellum gererent, sed ut pacem quaererent, missi fuissent. Sunt tamen, & homines, qui Legationis auctoritate cum, & quibus uisum est, & uerbis, & factis contumelias, probraque impudenter infligunt, forte, & nec opinantibus pericula struere, sibi licere existiment. Hunc superius enarrata referri possunt.

Caveat igitur Legatus, dum Legationis beneficio frui cupit, ne quemquam iniuste vexet, hoc est, ne cuiquam iniuriam inferat, quidquid uero non iure fit, iniuria fit. Iniuriosa sunt conuicia, calumniae, falsae accusationis, damna, furta, rapinae, sacrilegia, adulteria, illicitae captiuitates, homicidia, & id genus alia ita odiosa, ut Legislatores ius prosequenda iniuriae ad haeredes transire uoluerint, si, pendente appellatione, accusator decesserit, ut possint litem prosequi, tum propter litis sumptus, tum propter uolentiam, quae quantum accusatoris interest, instigatur, cum nec pena persecutio, dum sit lis contestata, morte finiatur. A menacio denique abstineat Legatus, cum crimine sit, & legibus puniatur; iea, & uerbis,

Et
Et
uer
nini
die
sit
adfe
cap.
I
cenc
Cor
ordi
iudi
tam
nis)
crim
mini
re L
Legat
20
tenc
rit, re
tis P
milia
est, cu
li, Fa
tener
nitiu
(21)
tura
prem
tatis,
Pote
Vven
15, th
daque
lib. 1. a
uer. G
chal. c
mon. 1
2. cap.
(22)
tent
tium l
rium;
Apost
Eccles
non ci
testas
di. lib

Et re ipsa verax esse studeat, fidem, pietateque nec legibus, nec bonis moribus aduersantia omnino seruet. Sicut frigus, niuis (ait Hebraeorum Sapientissimus) in die messis; ita Legatus fidelis ei, qui misit eum, animam ipsius requiescere facit, adfensit Conrad. Brun. dict. lib. 2. cap. 9.

19 Quo principio, immunis dicenda illorum familia à Iudice loci Contractus, delicti, à iurisdictione ordinaria? In omnibus enim subire iudicium debere credimus, attenta tamen (secundum qualitatem criminis) vrbantate, vel ad remittendum crimen, vel reum ad voluntatem domini: ex vrbantate, inquam, non iure Legationis, Anastas. Germon. de Legat. dict. lib. 3. cap. 13.

20 Nam, & si Veniente Aduentenc. de Embaxad. dict. cap. 15. voluerit, reiecto Paschalio, credere Legatis Potestatem punitiuam in suam familiam: Tenendum, nec seruandum est, cum nullo iure Gentium, Fæderali, Fæderali, valeat Legatus gladium tenere, nec Potestatem exercere punitiuam in Territorio Principis, vbi (21) Legationem agit. Tam ex natura officij, & si summum, Supremisque decoratum Infulis Dignitatis, curæ sit, ac sollicitudinis, non Potestatis, nec Imperij, Frederic. Vvendelin. Doctrin. Politic. lib. 2. cap. 15. thes. 1. Sine Imperio rei dicende, agendaque causa, Freder. Marselaer. Legat. lib. 1. dissert. 2. Kirner. lib. 1. cap. 2. Aluer. Gentil. lib. 1. cap. 2. Carol. Paschal. cap. 1. & cap. 13. Anastas. Germon. Legat. lib. 1. cap. 1. num. 1. & lib. 2. cap. 2. num. 1. (Sed ne in hac materia (22) indistinctè procedatur, attentè audienda sententia conferentium Legatis Potestatem, ac Imperium; nam vel loquuntur de Legatis Apostolicis, quibus Potestas inter Ecclesiasticos legitima creditur, cū non circumscribatur Territorio Potestas Ecclesiæ, Anastas. Germon. dict. lib. 3. cap. 13. num. 15. & sequentib.

Vel de Legatis bellicis, quibus etiam legitima Potestas iure Natiuo competit, vt latè Germon. de Legat. lib. 1. cap. 2. Conrad. Brun. de Legat. lib. 2. cap. 1. Nos vero loquimur de Legatis, Oratoribus, Ambasiatoribus, vulgò Embaxadores.) Quam quod, & (23) si iurisdictionis haberetur, hæcque à proprio mandaretur Principe, quatenus ad suam Maiestatem, exerceri non posset in Territorio, alienouue Dominio: Iure enim Gentium diuisa sunt Regna, Dominatus, l. Ex hoc iure, vbi Doctores de iust. & iure, Hieron. de Mont. tract. de fin. regund. cap. 2. num. 1. Bessold. dissertat. de iure (24) Territor. cap. 2. n. 3. Maiestas, ac Potestas data, trāsataque in Reges, seu Principes, tātū fuit intra proprii Domini, aut Regni Circulos: Extra verò, & si ad venerationem, honorem, vigeant iura Maiestatica; quo ad vsum Potestatis suspensa sunt.

25 Ex quo omnium placito, alterius Principis leges extra propriū Dominium, nec esse obligatorias, nec mandata iure directo exequenda (& si à Fæderali, ex vrbantate aliquando admitta; diximus supra Glos. 27.) vt ex l. fin. de iurisd. omn. iudic. Suar. Surd. diximus Tract. de Contrahend. cap. 29. num. 28. cap. 2. de Constit. lib. 6. vbi Doctores, Donel. Ossuald. lib. 7. Comment. cap. 9. litt. E. & F. Couarr. lib. 3. variar. cap. 20. num. 8. Moez. ad dict. cap. 2. num. 2. Tyber. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 29. ex num. 1. Ex notitia iuris, & Doctorum, scilicet Bart. Bald. Fontanel. Leon. Solorzan. aliorumque, hanc notat doctrinam Excellentiss. Domin. D. Christophor. Crespi, Observat. in decisis. Valenc. Observat. 15. conclus. 1. a num. 17. cum sequentib.

26 Qualiter enim immunis Legatus censendus ab irrogatione iniuriæ, vsurpatione Maiestatis, si in Territorio alterius Principis, absque eius licetia, ac beneplacito, vt ex Clementina Pastoralis, de re iudic. Bart. &

alijs, notat Crespi, *dict. Observat.* 15. *num.* 36. carcere vteretur, pænis coercendi, accogendi Potestate, per vincula, compedes, virgas, laqueos, Paschal. *dict. cap.* 76. Bellold. *dict. cap.* 3. *num.* 26. *Quidquid ex his usurpatur, eo minuitur iurisdictio Magistratus, temerantur publica iura, læditur Principis Mæstas, cui omni leges porrigunt gladium vltorem, & cessat alterius Principis iurisdictio in Territorio alieno.*

27. Nec immorandum, in ea quæ Venavente exponit, de punitione, ac coercitione, seu dicamus, Imperio patris in filios: mariti in vxorem: domini in seruos, vt exinde iurisdictio- nem Legatorum in familiam firmet, cum omnia illa iura antiquata, seu oblitterata sint gentium placito, ad meliorem vitæ Ciuilibis formam, Carol. Paschal. *dict. cap.* 76. Et si aliquando executæ fuerunt à patribus, non in vi paternalis Potestatis; sed publicæ. Vt ex facto Torquati, Fulvij, Casij, filios punientium, vel quia proditores Patriæ, contumaces imperio Militari, Castrorumque disciplina contemptores, euincitur ex Lirio: Ex Agefilai executione Pausaniam filium proditorem Patriæ, inedia consumentis, cum ad id vteretur iurisdictio, ac Imperio summo ei à Lacedæmonijs credito: Nec pæna à maritis indictæ in vxores ob adulterium, ab agnatis ob violatam pudicitiam executæ fuerunt economica auctoritatis vi; sed ex Potestate à legibus concessa, Doctores in *l.onica, C. de emendat. seruor.* Kokier. *disquisition. Politic. cap.* 3. *quest.* 10. & 17. Anastas. Germon. nostram probat sententiam, *de Legat. Princip. lib.* 3. *cap.* 13. *per tot.* præcipuè à *num.* 9. & *sequentib.* Cum aliter, ni legum inquam permissu exequi possent. Fuit (28) enim ex recto dictamine natura inter gentes sublata Potestas, & auctoritas sibi dicendi ius, tam in ciuilibus, quam in criminalibus: ni in causis à Legibus, aut moribus lauda-

tis. Vt videre est apud iura, & Doctores adductos ad *l. 28. tit. 21. Glor. 7. num.* 5. & *l. 32. tit. 25. Glor. 2. num.* 4. Etiam parentibus, agnatis, maritis, Kokier. & Germon. dictis in locis. Quibus nulla iam concessa in filios, seruos, famulos, iurisdictio, sed coercitionis medella, Theod. Reinsing. *de regimin. Secular. lib.* 2. *claf.* 2. *cap.* 17. *num.* 94.

29. Nec faciunt leges à Venavente, relatæ, credente immunitatem Comitantium Legatos, cum illarum responsa non data à Iuris-Consulto in casu immunitatis, de qua loquimur; nec de illis ad nostram argumentatio, nec illatio legitima. Sed non mirandum de Scriptore, qui legum erat, ac iuris ignarus. Quod, vt dignoscatur, nota, quod *l. Paulus 8. l. fin. de Legat.* vacationem negotiorum credentes Legatis, *l. Legato 12. de vacat. muner.* immunitatem munerum, tutelarum, etiam Comitibus Legatorum, *l. Administratæ, §. eorum, de excusation. tutor.* de quibus mentio apud Aluer. Gentilic. *dict. lib.* 2. *cap.* 15. à quo illa responsa mutuauit Venavente: Loquuntur de vacatione ac immunitate munerum Legatis concessa, Comitantibusque tempore officij in Dominio, ac Territorio Principis proprij, Conrad. Brun. *dict. lib.* 4. *cap.* 5. Anastas. Germon. *de Legat. lib.* 3. *cap.* 4. & 5. quæ nec extensibilis, vt diximus, ad contractus, ad actiones ciuiles, aut criminales, executas Legationis tempore, cum immunitas in eis nulla, nec Gentium placito, nec publico iure, si iura Gentium violantur, vt notauimus *num.* 17. & 18. immò semper omni loco necessaria ad non lædendum tertio, in criminosos ex puris naturalibus, iustitiæ manus, *l. Si quis fortè 6. §. Si quos comitum, de Pen. Quod quidem faciendum est, vt exemplo deterriti, minus delinquant.*

S V M M A R I V M.

- 1 Instrumenta animata necessaria ad subleuamen natura.
- 2 Domus, spelunca, tentoria, inventa ad tutamen corporum humanorum.
- 3 Domorum structura, primo seculo rudis, 9.
- 4 Domus ex arundinibus, vel virgultis constructa.
- 5 Vesta, structura domorum inventrix.
- 6 Domus constructa ab hominibus, exemplo avium nidificantium.
- 7 Domos lateas primus edificavit Doxius.
- 8 Lateritias Euralis, & Hyperberrius.
- 10 Domus prima Romanorum aetate e cemento constructa usque ad Pyrrhi bellum.
- 11 Domus apud Arabes, ex aere, auro, & argento.
- 12 Athenienses luxuriam in domibus a Persis acceperunt.
- 13 Romani, ad orbis ornatum, ab Attica transtulerunt marmores.
- 14 Domorum Romanorum secunda aetate structura, ex marmore, lapidibus, auro, & argento.
- 15 Edificiorum luxus magnus, praecipue in Palatijs.
- 15 Palatia dicta in Titulum Honoris, Regum, Imperatorum habitationes, 18. & 19.
- 17 Palatia, unde Titulum sortita, secundum diuersas scribentium sententias.
- 20 Palatia venerata, quia sacrata, ac dicata Regibus, 39. Ex Sixtino.
- 21 Palaciorum ius inter Regalia iura numeratum.
- 22 Palaciorum immunitas est, ut ab eo delinquentes non extrahantur, absque Regis licentia.
- 23 Palaciorum honor, ac veneratio, qualis ex Doctoribus.
- 24 Palaciorum immunitas extensibilis ad domos Magistratum, Dignitatum, 26. Lege, aut Privilegio, 27. Contra ex Doctoribus.
- 25 Palatia non sunt, nec dici possunt, priuatorum aedes, 44.
- 28 Legatorum aedes, immunitatis, ac Assylj iure gaudent, 45. Quod non, ex Doctoribus.
- 29 Legatorum aedes ex urbanitate immunes, non iure, 46. Quomodo seruanda, & 53.
- 30 Legatorum habitatio venerabilis, sed non Politice Sacra.
- 31 Immunitas natiuo iure Maiestatico competens Regibus, extensibilis non est in alios.
- 32 Legati, Maiestatem non retinent natiue, sed effigiate, ac representatiue.
- 33 Inagini, & si reuerentia debita, non illa, quae originali.
- 34 Legatus retinet auctoritatis iura, non Maiestatica.
- 35 Maiestatica iura incommunicabilia.
- 36 Tyberius agre tulit, quod pro Druso, & Neroue, vota Maiestatica emitterentur.
- 37 Senatus, Dignitatum splendor.
- 38 Praetorium, dictum domus constituta ab ius dicendum.
- 40 Auctoritas in Dignitatibus honoratur.
- 41 Maiestas veneratur supra ordinem.
- 42 Maiestas in venerationem adoratur.
- 43 Dignitates, in reuerentiam salutantur.
- 47 Maiestas Regia Principis Territorij, illa seruanda, quoties agendum de immunitate Legatorum.
- 48 Immunitas ex urbanitate credita domibus Legatorum, non extenditur extra illas iure communi, & regio, & 51.
- 49 Immunitas non extenditur ad domos saecularium constructas intra quadraginta passus ab Ecclesia, 52. Ex Iulio Claro.

- 50 Immanitas Politica, ac Ciuiliis Pala-
eijs Regum competens, circumscribitur
intra illorum portas.
- 54 Virga Magistratus, vulgò Vara, an
submitienda Legatis, Dignitatibus?
55. Quòd non.
- 56 Fasces, signa Imperij.
- 57 Fasces, vim Imperij.
- 58 Fascibus uti, inter Atticos, An-
tonio concessum in Honorem Urbis Ro-
mae.
- 59 Marius Asiam regens, & in eam ac-
cesso Mithridate, Fascibus erectis præ-
cedebat Marius.
- 60 Alcaldes de Corte, virgam non
submitunt.
- 61 Casus refertur occurrens Authori,
circa submissionem virga, 64. Deci-
sio Magni Regis Philippi IIII. de non
deponenda virga.
- 62 Virga, sceptrum Regium refert.
- 63 Scipio, vulgò Baston, militare sig-
num, regale sceptrum referens.
- 65 Virga nunquam submittenda, nec de-
ponenda, & 76.
- 66 Virgam submittere, subiectionis sig-
num, & 69.
- 67 Signa Imperij, necessaria ad hono-
rem, & designationem Dignitatis, ac
iurisdictionis.
- 68 Caesar in Consulatu, ne absque signis
Imperij prodiret, relictis socio Fasci-
bus, accepit Apparitores.
- 70 Fasces submittebantur Superiori, vt
Consul Plebi, 71. Proconsul, Con-
suli.
- 72 Archiepiscopi ingredientes Romam,
insignia, ac Crucem deponunt.
- 73 Virga submittitur in territorio alie-
no.
- 74 Alcaldes de Corte, virgam sub-
mittunt Praesidi Supremi Consilij, 75.
Chancellariarum suo.
- 77 Virga necessaria ad manifestationem
Potestatis, & iurisdictionis.
- 78 Reuerentia Magistratibus debita ex
Fascibus.
- 79 Resistentia reus, verè non dicen-
dus resistens Ministro non deferenti
signum.
- 80 Pompeius Magnus, Fasces submit-
sit ingressurus aedium Postonij Phi-
losophi; vetauitque, ne Lictores fores
virga tangerent.
- 81 Fascium submittio à Pompeio exe-
cuta ad domum Rosigonij: non tan-
gere fores virga, non habendum in-
ductiuum moris submittendi virgas,
ad ingressum domus, Dignitatum,
Clarissimorumque virorum, 83. 84.
& 88.
- 82 Fascibus erectis semper procedere
debent Magistratus, exemplo Pom-
peij, illis utente, etiam extra Romanum
Imperium.
- 85 Virga fores domus tangere lictores,
exercitium, actumque Potestatis,
ac iurisdictionis fuit inter Roma-
nos.
- 86 Iurisdictionis actus in territorio
alieno non valet exerceri, absque
iniuria iurisdictionis territorialis.
- 87 Rhodus amica federata, ac socia
Romae, à bello Mithridatico, usque ad
Vespasiani Imperium.
- 89 Fasces submittere, dum familiariter
ingreditur in domo clarissima, non in-
ducitur.
- 90 Tyberius Tribunatum genens Ciui-
liter Rhodum inhabitauit, depositis
Licioribus Fascibus, 91. Sed dum au-
toritatiuè se gessit in ipsa ciuitate,
Fascibus erectis, ac cum Apparitori-
bus prodijt.
- 92 Virga nunquam submittenda, ex Bo-
hadilla.

DE SACRA POLITICA IMMUNITATE
Natio Iure competenti Palacij Regum, inextensibili ad
Domos Dignitatum. Et si aliquando ex vrbanitate concessa
habitationibus Legatorum, restrictè exequenda intra illa-
rum Parietes. In quas Magistratibus competit Pote-
statia Iurisdictio, exercitium, ingressio, absque
summissione, aut depositione sig-
norum Regalium.

GLOSSA VIGESIMANONA.

Illa humanæ imbecillitatis ac
indigentæ ratio dictans (vt
ex Aristotele, diximus *ad l. 10. tit. 15. Glos. 3. à num. 6. & Glos. 4. à num. 4.*) ad subleuamen naturæ, necessita-
tem animatorum instrumentorum,
(2) famulorum scilicet, vt notamus
Glossa superiori: Induxit etiam ad
tutamen corporis humani, ad euitan-
das aeris iniurias, elementorum inte-
periem, tentoriorum inuentionem,
*Genes. cap. 4. Speluncarum accommoda-
tionem, Virgil. lib. 3. Georgic.*

*Ipsi indefossis speubus, secura sub alta
Otia agunt terra.*

Domorum structuram, Ouid.

*Tum primum subire domos, domus an-
tra fuerunt,
Et densi frutices, & iuncta cortice
virga.*

5 Primo sæculo, seu Saturni, ru-
dem sanè, & receptam tantum ad nu-
(4) dum gentis vsum. Quare, vel
ex arundinibus, vt de Ægyptijs, no-
tat Dyodor. *Sycul. lib. 1. Antiquit. cap. 4.* vel ex virgultis construebantur,
Plin. lib. 16. cap. 32. Herodot. lib. 4.

5 Vestam, Saturni filiam, inuen-
tricem structionis domorum, volue-
runt Mythologi Natal. *Comes. lib.*

8. *cap. 19.* Sed veritatem amâtes, cre-
(6) dimus, Gentes rationali lumine
ductas, avium exemplo (a quibus
multa mutuata ad vitæ necessaria,
Marian. de reg. instit. lib. 1. cap. 1.) adhi-
bito luto, nidos nidificatiuum, domos
etiã ad sui refugium luteas ædificasse
(7) credimus. Quarum Primum in-
uētorem fuisse Doxium Gelci filium,
narrat Plinius, *diēt. lib.* Sicuti, & la-
(8) teritiarum fratres Eurekaus, &
Hyperberius Athenienses.

9 Omni ætate, Regno, Repu-
blica, dum ad naturam agebatur, do-
mus ad imbecillitatem tuendam tan-
tum recepta fuit, *Quid. lib. 3. Fastor.*

*Que fuerit nostri, si queris regia nati,
Aspice de Cannâ, straminibusque domum,
In stipula placide capiebat munera somni,
Et tamen ex illo venit in Astra Throno.*

10 Roma enim (vt ex Cornelio
Nepote, narrat *Plin. diēt. lib. 16. cap. 11.* à quo *Alex. ab Alex. diēt. genial. lib. 5. ca. 24.*) à principio, per annos 400.
è cæmento cõstructas domos habuit,
vsque ad Pyrrhi bellum: Arabes ve-
(11) rō, & Sabæi, Augustissimas ex
ebore, auro, argento, sumptuosisque
lapidibus. Ab his luxuriam, ac pro-
(12) digalitatem in domibus, abie-
ctis Lycurgi præceptis, acceperunt
Athenienses, Græcia omnis, à qua

Ro-

Romani vnà cum delicijs, luxu (notamus *Traëtat. de Contrau. ca. 1. n. 15.*) transtulerunt. Sic invenimus, teste (13) *Plin. lib. 36. cap. 6.* Syllam adducentem in Romam, marmoris apparatus ab Athenis, & si tunc ad ornatum Capitolij. Cornelium vero (14) Nepotum primum, parietes totius domus crustis marmoru operuisse, narrat *Plinius*: M. Lepidum, limina ex marmore Numidico; à quo, post eos orta, varia, aliorum etià lapidum, aurique, & argenti structura, *Stat. Papi. in Tiburt.*

Vidi Artes, veterumque manus, varijque metalla,

Vt uia moais: labor est auri memorare figuras,

Aut ebur, aut dignas digitis contingere gemmas.

Et alibi:

..... Nam splendor ab alto

*Deflu^d, & nitidū referetes aera tecta,
Monsstruere solum varias, ubi picta per Artes,*

*Gaudet hamus, suberantque nobis Asa-
reta figuris.*

Audiamus *Senecam, Epist. 94.* In ipsas domos impenditur cura, ut in laxitatem raris excurrant, ut parietes adductis transmariis marmoribus fulgeant, ut tecta varientur auro, ut lacunaribus pavimentorum respōdeat nitor, *Diuim Hieronym. Epist. ad Gauden. Auro parietes, auro laquearia, auro fulgent capita columnarum. De quo latè Meurs. de lux. domor. cap. 12.*

15 Sed, & si in priuatis luxus ædificiorum magnus, *Adam Contz. Politic. lib. 8. cap. 14.* attamen in Imperialibus talis fuit, qualis enuncitur ex *Sueton. in Caligul. cap. 37. Instructionibus Prætoriorum, atque Villarum, omniratione possibilibus, nihil tam efficere concupiscit, quam quæd possit effici negaretur.*

16 Ex quo, repudiato naturæ natiuo nomine domorum, à Romulo laudato, *Ouid. dict. lib. 3. Fastor.*

Aspice de Canna, straminibusque domum.

Acceperunt regie habitationes in Titulum Honoris nomen *Palatij, l. vnic. C. de Palat. & Domib. Dominic. lib. 11. Claud. de Sext. honor. Consul.*

Cui meæ, quæ cunctis tribuere Palatia nomen,

17 Vel quia Primi Archades in Honorem Pallantis Principis, regiam domum ædificantes illam, Palacium dixerunt. Vel quia *Euander* Archadiæ Princeps in Italiam appulsus in Palatino monte, sibi ædificauit domum, quam dixit *Palacium*, *Luc. de Pen. ad dict. l. vnic. vbi, & Didac. Perez, Fulu. Constant. Garc. Toletan. Pancirol. variar. lib. 2. cap. 191. Rader. ad Marcial, lib. 8. Epigram. 36.* Vel quia post translata à Populo in Principes Potestatem, *Augustus*, ut ex *Dyon. lib. 53.* & post eum Imperatores Domos Maiestati in Palatino monte fabricarunt, à quo *Palacia* dicta, *Sixtin. de Regalib. lib. 2. cap. 17. Maximil. Faust. Consil. pro Erar. clas. 6. conf. 566.* ædes ab Imperatoribus fabricatæ ad habitationem, *Sueton. in August. cap. 72. vbi Cassaubon. & Philip. Beroald. Camil. Borrel. de Præstant. Reg. Cathol. cap. 33.* qualia fuere *Magnaure*, *Perphynogenita*, à *Constantino* ædificata, ut ex *Luithprand. & Zonar. Gretser. in Codin. lib. 3. cap. 17. Chalca* à *Iustiniano*, post *Belisarij* triumphos structa, & ornata spolijs victoriarum, *Petr. Gyllij, de Tropograph. Constantinopol. lib. 2. cap. 18. Diuersaque, de quibus mentio apud Bullenger, de Imper. Roman. lib. 2. cap. 18. Maximilian. Faust. dict. conf. 566.*

18 Sed nec standum supradictorum Doctorum menti, dicentium

Palacia habitabiles Imperatorum Romanorum priuatiue fuisse, tum ante Romanum Imperium sub Persis, Chaldaeis, Israeliticis Regibus, *Palacia* dicta notentur in Sacra Historia, domus a Regibus personaliter habitata, *Reg. 3. cap. 7. & 10. & 4. Reg. cap. 15. Paralypom. lib. 2. cap. 2. Esther cap. 1. & 2. Daniel cap. 1. & 4. Ioseph. Antiquit. lib. 8. cap. 5. Camil. Borrel. dict. cap. 23. a num. 10.*

19 Illa Regum, ac Principum habitatio, ac personalis assistentia Maiestatica, dedit Regijs domibus nomen *Palacij*, vt diximus, & refert Rex Ildephonfus in *l. 29. tit. 9. par. 2. l. Nulli iudicium, C. de offic. Reitor. Prouinc. Dion. lib. 53. Sed quod in Palatio Caesar habitabat, ibique Pratorium eius erat, ac non nihil domus eius ab eo toto monte. Propterea, quod ibi quondam Romulus habitabat, splendoris accepit. Idemque, & si alibi Imperator domicilium suum habeat, tamen ad quoque *Palacij* nomen obtinet.*

20 Ex hinc inducta Sacra Ciuilibus *Palaciorum* veneratio, tum quia Regum Sedes, tum, quia illorum priuatiue, *dict. l. vnica, C. de Palac. l. fin. C. de offic. Reitor. Prouinc. l. fin. C. de Quadrien prescript. Mastrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 9. num. 61. & 64. Theodor. Reinting de regimin. secul. lib. 1. clas. 4. cap. 13. num. 33.*

21 Quare inter Suprema Regalia Maiestatica iura, *Palacia* adnumerantur, ex Constitutione Frederici, in *tit. Qua sint Regal. verbo Palacia*, vbi Isser. Afflict. Alvarot Zas. Hottom. *l. Quicumque, de operib. public. Sixtin. dict. cap. 17. Ripol. de Regalib. cap. 33. a num. 73. Camil. Borrel. dict. cap. 23. Maximilian. Faust. dict. eos. 566. Bullenger. dict. lib. 2. cap. 18. Menoch. cons. 302. num. 30. Theod. Reinting. de regimin. secul. lib. 1. clas. 2. cap. 8. n. 80.*

22 Hinc recepta *Palaciorum* immunitas illa, vt ab eis absque licentia Regis, delinquentes non extrahantur, de qua meminit Isser. Afflict. ad *Ti-*

tal. Qua sint Regalia, verbo *Palacia*, Tyber. Decian. *tract. crimin. lib. 6. cap. 25. num. 16.* ex Montalu. & Remig. Paz in *prax. tom. 1. par. 5. cap. 3. §. num. 52.* Bobadill. *lib. 2. Polit. cap. 14. num. 12. & cap. 16. num. 208.* Fulv. Constan. *ad dict. l. vnica, C. de Palac. & domib. dominic. lib. 11. num. 41. & seqq. Marin. Quotidian. resol. cap. 179. num. 8. & 9. lib. 1.*

23 De reuerentia, honore, veneratione *Palacij*s Regum exhibenda, pena violantium, videndi ex iure Hispano, *l. 2. tit. 16. par. 2. communi vsu Bos. de iniur. nu. 5. ex Angelo, & alijs Farinac. quest. 105. ex num. 188. Marin. Frec. de subfeud. lib. 1. tit. de Magno Senescal. num. 6. Ricc. decis. 245. Ponte de Potestat. Proueg. tit. 1. §. 2. num. 17. Mar. Mutta ad Pragmat. Regni Sicil. tit. 42. nu. 10. & 17. Capiblanc. de Baronib. lib. 3. cap. 31. Castill. decis. Sicil. 171. Mastrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 9. ex n. 48. Fulv. Constan. ad dict. l. vnica, C. de Palac. & domib. Dominic. lib. 11.*

24 Illa Ciuilibus immunitas iure & legibus prescripta *Palacij*s (vt loquitur Imperator in *l. 1. C. de his, qui ad stat. confug. vbi Scribentes Theod. Hoeping. innumeros referens, de iure insg. cap. 20. n. 148.*) Voluerunt aliqui indiscrete, vt ad Magistratuum habitationes, aedes, aut domos extendere, sed caue ne priuatorum domos, (25) qualem qualem possidentium Dignitatem, *Palacia* dicas, cum tantum Titulus Regius sit, priuatiue competens aedibus consecratis Maiestati, Pancir. *dict. cap. 191. Maximil. Faust. dict. cons. 566. Reinfin. dict. clas. 2. cap. 8. num. 80. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. n. 93. & 208. Cu, & si aliquando hoc Titulo notetur particularium Dignitatum aedes, equitum, abusiue est, Sixtin. ex Matth. de Afflict. dict. cap. 17. n. 25. Etiam lege, Priuilegio, (26) aut consuetudine firmetur, vt ex Legibus Nauarreis, Foribus Aragonicis, Castellanos vsu, voluit Bobadill. *dict. lib. 2. cap. 14. n. 10.* Et si contra*

sentiant, ac afferant Afflict. dict. tit. Quæ sint regalia, verbo Palacia, num. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quest. 30. no. 27. Fulv. Const. ad dict. l. unica, G. de Palac. & domib. Dominic. lib. 11. ex num. 43.

28 Ex quo etiam quærentur Politici Iuridici Scriptores: An illud Sacrum Maieſtatis ius, Palacijs competens in reuerentiam habitantis Maieſtatis, extendatur ad domos Legatorum, taliter, vt immunitate, seu affyli Priuilegijs fruatur, ad hoc, vt delinquentes ab eis extrahi nõ possint? In quo non absolute procedendum, vt voluit Bobad. dict. lib. 2. cap. 14. n. 11. sub his verbis: *T en la Corte de España, las Casas de los Embaxadores tienen seguridad.* (29) Sed distinctè, iure attetogentium, ac fæderali, vel vrbانيتatis Politicæ: Ex vrbانيتate enim benè tenerem, domibus Legatorum reuerentiam exhibendam, sicque procedendum, vt ab eis non absolute criminosi extrahantur, vt à cæteris domibus; sed modo Ciuili seruato. De quo Anast. Ger. dict. tract. de Leg. Princip. li. 3. cap. 14. n. 16. *V bique ergo adhibenda est moderatio, vbi que modestia, vbi que discretio, & prudentia, et domus Legati appareat omnino venerabilis, sacrosancta, & inuolabilis: nõ autè Assyli improborum hominum, sed perfugium, & presidium eorum, vt diximus, qui miseratione, & securitate digni sunt, vt verè dici possit. Quemquã ab eo arripere, aut deici nefas sit: que libenter à Summis Principibus, vel ab vno omnium Potētissimo Rege Catholico, ab eiusque Summo Præsidente, & alijs omnibus Magistratibus, qui maleficijs præsunt, tolerantur, cõcedantur, & obseruatur: Reipublica enim, suisque rebus expedire arbitrat, vt Principum Legati hoc iure uti possint, quasi Diuina legis præscriptum ciuitatibus constitutis, ad quas perfugere valeant, qui imprudẽtes crimina comittunt, aliove modo à delictis queant se excusare: nam omnes delinquentes vita priuare calamitosum est, nec vtile Principibus.*

30 Quæ toleratio, vt diximus, vrbانيتatis est, non iuris. Nam, & si Sa-

croſancti ciuilitè Legati, sua habitatio venerabilis; nõ autem sic Sacra politicè vt fruatur iure Maieſtatico, immunitate illa debita, ac cõcessa Palacijs. Immunitas enim, natiua, veneratione debita Regibus, extensibilis non est, nec valet ad domos Legatorum: hos enim nõ alio iure vt possesse dicemus ad illam, ni quatenus sui Principis auctoritatè referunt. Cum (32) verò & si illorum personæ summa, ac Excellētissima sint Dignitate decoratæ, summis honoribus, ac auctoritate fultæ: attamen in eis non adest natiua Sacra Regia Maieſtas; sed effigiatè ac representatiuè, Carol. Pasch. Legat. cap. 38. *At, inquis, prerogatiua Regia principalis vniuersorū Dignitatis est vera, & solida, cū in Legato tantum sit effigiatæ, aut adumbratæ,* Anast. Germ. lib. 2. cap. 13. n. 11. Ex quo nec etiã suæ ædes habere valent immunitatis affyli ius competēs Maieſtaticæ (33) Palacijs. Tã ex eo, quod quãvis imagini reuerētia debeatur, nõ tamè illa, quæ ipsi Principi, aut Regi, Rest. Castald. de Imper. q. 96. n. 5 & 6. quam quod, & si in Legato adsit auctoritas proprij Principis, ex Cicer. de Acad. Anast. Germ. de Legat. Princ. lib. 2. c. 9. (34) n. 2. non verò Maieſtas: Cū hæc, & iura immunitatis ex illa nata, quia personalissima habentur, vt Reges videantur venerabiliores, Arn. Clapm. de Arc. rer. public. lib. 4. cap. 6. transmissibilia non sunt in aliã Dignitatem, & personã: & si representatiuè Imperatoria nomina gerat, Dignitatè referat; immò sic inhæretia osibus eorū, vt in alijs nec attendi, nec considerari possint. Tyberius enim, & si Nero, & Drusus Imperatorijs nominibus aucti, Tac. lib. 1. Ann. Cæsaresque dicti, agrè tulit, de quo egit in Senatu; quia pro eis vota solueretur, proque Sacris haberetur, Suet. in Tyber. cap. 54. Sūt, vt diximus, iura Maieſtatis characteres inseparabiles Regū, incommunicabilesque absolute, Arn. Clap. de Arc. rer. publ. d. li. 4. cap. 6.

37 Quæ sic vera habita, vt, & si in Senatu Suprema adsit auctoritas, iustitiæ manus, Dignitatum omnium splendor; attamen domus Constituta (38) ad vsum Imperij, Potestatis ad ius dicendum, *Prætoriam* dicebatur, nõ *Palacium*, Pancir. *variar. lib. 2. cap. 191.* nec gaudebat immunitate, ex illo à nobis dicto principio, vt notauit Sixtin. *de Regulib. lib. 2. cap. 17. num. 7. & 10.* quia immunitas Palacij competens nõ orta ex inhabitatione Regum ad vsum naturæ; sed quatenus (39) Politicè Sacra sunt Maieftati. Quæ Sacra Politica veneratio in alijs, & si Summis Dignitatibus, nec invenitur, nec attenditur, nec poterit, nec valet attendi. Sic Sixtinus: *Idque ea ratione fit, quia intuitu Imperatoris largitiones Sacra, scrinia Sacra, Constitutiones Sacra, stabulum Sacrum, Comitatus Sacer, vestis Sacra, Constitutiones Sacra, vel etiam Sacratissima appellantur.*

40 Hinc, vt diximus *Glof. 8. num. 30.* in Dignitatibus non veneramur Maieftatem, sed auctoritatem. Hinc supra ordinem in Maieftate patent (41) Regalia iura, Honor, immunitas, veneratio. Intra ordinem reuerentia decreta Dignitatibus, cum, & si ab illa ortæ, per communicationem (42) refulgeant, non tamen proprio splendore; ex quo more gentium, in Reges recepta *Adoratio*, l. 2. l. *Primitivum, C. de Fabricensib. lib. 11. l. 2. C. de Consulib. l. 1. cum Glof. C. de Præposit. Saceri Cubicul. l. Si quis 1. C. Qui militari poss. lib. 12. l. 1. C. de Silenciar. lib. 11. Glof. l. 1. C. de Tabular. lib. 10.* ex Martin Lauden. *Restaur. Castald. de Imper. quest. 64. & quest. 65. num. 8. & 9. Corip. lib. 3.*

*Ter poplite flexo
Pronus adoravit.*

Claud. *de Sext. Honor. Consul. Bullenger. de Imper. lib. 1. cap. 16.* quatenus Reges Politicè Dij habentur. De

quo Ioan. de Platea in *dict. l. Primitivum, C. de Fabricensib.* In Magistratu verò ex Dignitate, & si Maxima primæque clasis, aut ordinis, ad reuerentiam *Salutatio* Constituta, l. 2. *C. de offic. Vicar. l. 1. C. de Domestic. & Protectorib. lib. 12. Glof. verbo Adoranda, l. 1. C. de Silenciar. lib. 10.* vbi Luc. de Pen. *Nota: Adorantur Principes, alij salutantur, Restaur. Castald. de Imperat. dict. quest. 64. & 65. num. 9.*

44 A quo principio ortum, vt Dignitatum Regalium domus, nec dicatur *Palacia*, nec immunitate gaudeant, Bobad. *lib. 2. Politic. cap. 14. num. 93. & num. 208. & supra num. 25.*

45 Sed quamvis ex dictis videbatur satis fufulta sententia nostra, in illius probationem videndi, *Besfold de Legat. cap. 3. num. 26. Fulv. Constan. dict. l. vnic. C. de Palac. & dominib. dominic. lib. 11. num. 45. Et in Hispania domos Legatorum eodem Privilegio gaudere, voluit Bobad. in Allegat. Politic. lib. 2. cap. 14. num. 11. Licet ego viderim de facto non fuisse servatum in Legatis potentissimi cuiusdam Regis, & aliorum Principum, Paschal. Legat. cap. 76. Marin. Quotidianar. resol. cap. 179.*

(46) num. 63. Qui, & si hanc immunitatem desideratam à Legatis asserat esse contrariam iuri; Politica tamen vrbantate credit, pensandam in hac re auctoritatem Legati, Dignitatem sui Principis: Maieftatem Regis (in cuius Regno officium Legationis exequitur) Magistratuum auctoritatem; neque ex immunitate habeantur, quæ sub his verbis notat: *Potius ad proponendam, & vere præstandam sceleribus impunitatem, quæ vti que prouocantur hoc pærfugio, vbi homini selecto, non solum tuto esse, sed, & Magistratus cohortem irridere, eive probrâ iacere, & minas, manusque intenderè licet.*

47 In quorum omnium cautelam, vt ve obviam eatur damnis obvenientibus in executione harum rerum agendum Primo, vt illæssa

maneat Regis Maiestas, Paschal. *dict.* cap. 76. post eum Anastas. Germon. *de Legat. Princip. lib. 3. cap. 14. num. 38.* Quare, hortatos velim Principum Legatos, quos sapientissima antiquitas, & fas gentium prerogativa honoravit Sacerdotali, ne pretiosam, Nobilem, eximiam, Sacram, Sanctamque Legationis prerogativam, qua eorum aedes singulari beneficio cohonestantur, vel ipsi per nimiam facilitatem violent, vel ab impurissimis, Deoque, ac bonis omnibus invisis humanae societatis pestibus, pollui, aut calumnijs exponi patiantur: Caueant, queso, ne Divinarum, humanarumque Legum contemptores, sub eorum tectis admittantur, foueantur, salui sint; ac si quos, vel casu, vel cuiusvis culpa intra eorum limina prebenderint, turent, ut statim eiciantur; ne, scilicet publica quietis custodes Magistratus, quod ipsi non facient, ad purgandas Civitates, cum Legatorum iniuria facere cogantur.

48 Sed credita iam immunitate, ex urbanitatis principio domibus Legatorum, quaerit Anastas. Germon. *dict. tract. lib. 3. cap. 15. num. 13.* an extendatur extra proprii Legati habitationem, regulandaque sit, qualiter immunitas Ecclesiae, quae extenditur ad spatium quadraginta passuum? Qui *num. 16.* asserit, & iure, quod non: *Ad spatium illud quadraginta passuum immunitas adium Legati extendatur? verius est, non extendi.* Quod roboratum Regia Constitutione, refert *num. 17.* (laudata sub Philippo III. in Comite de Franquentoy Legato Imperiali, caeterisque missa Legatis) statuente: *Vt sola domus, quam habitet quilibet Legatus, cum familiaribus, & domesticis suis, hoc uti possit immunitatis Privilegio.* Verba sunt Germonij, quae iuri consona sunt omni.

49 Si enim Ecclesiastica immunitas concessa, eo quod Ecclesiae solemnioribus ritibus, & ceremonijs, in auguratae dedicatae sunt Deo, in eisdemque custoditur, colitur, debitaque veneratione adoratur pratio-

fissimum Christi Corpus Sacramentorum praestantissimum, omnium fons, & origo; & adhuc ad domos iuxta eas structas, ac fabricatas, à Saecularibus habitatas, non extenditur, *Glos. cap. Sicut antiquitus, verbo Passus, cap. Quisquis, verbo Domos 17. quest. 4. Ex Igneo, & Archidiacono Couarr. lib. 2. variar. cap. 20. num. 5.* Bofsio, Remigio, Iul. Clar. *lib. 5. §. fin. quest. 3. num. 2.* vbi Baiard. *num. 8.* & sequentibus. cum Mantua, Gigante, & Vulteio, Tyber. Decian. *tract. criminal. cap. 18. num. 290.* ex Suar. *de Religion. tract. 1. lib. 3. cap. 8. num. 3.* & *cap. 9. num. 9.* Anastas. Germon. *de immunit. Eccles. lib. 3. cap. 16. nu. 40.* Ambrosin. *de Immunitate, cap. 10. num. 4.* Bonac. *disp. 3. quest. 7. de Immunit. §. 2. utam. 5.* Thom. del Bene, *de Immunit. Ecclesiast. par. 2. cap. 16. dub. 9. sect. 8. num. 6.* ac etiam si ipsarum Dominium ad Ecclesiasticos pertineat, dum locatae sint laicis; vt cum Oldraldo, Naldo, Peregrino, Villalobos, Mario Italo, idem Tho. del Bene, *dict. sect. 8. n. 12.*

50 Si Politica, ac Civilis immunitas natio iure competens Palacijs Regum, extra ea non extenditur. Et quod magis est variè agitur: an porticus ipsius Palacij, in Privilegio immunitatis comprehendatur. Vt late Fulv. Constan. *dict. l. unica, C. de Palacijs, & domib. dominic. ex num. 19.* Et more, non iure, Constitutum, ac Aulica acceptione tantum receptum sit, vt Palacij Privilegia refulgeant, immunitatis, ac assyli ius intra claustra, seu parietes; ac quod ad iurisdictionis exercitium ratione delicti, vtque competat Magno Domestico, Palacium habeamus tantum, quid est intra portas.

51 Quo iure? quo principio? Politica immunitas, urbanitate data domibus Legatorum, extendenda ultra ipsorum habitationes, ad Circulosque, quos noua appellatione, seu dictione: *Quartels* dicunt, qui nihil aliud sunt, quam receptacula impro-

bis-

bissimorum hominum, sacis Reipublicæ, vndique ad ea confugientium, tam in animarum periculum, quam in perniciem boni publici, communis utilitatis, tranquillitatis, ac regiminis. (52) Quæ ratio adeo valida est, vt immunitas Ecclesiastica longe Ciuili potior, quæ extenditur ad quadraginta passuum ab Ecclesia, restringeretur si intra eos Laicorum esset habitatio, ac constructio domorum secularium, vt notant adducti num. 44. Iul. Clarus *diçt. quæst. 30. num. 1. vers.* Scias autem, quod etiam prima illa pars immunitatis concessæ Ecclesijs, vt scilicet delinquentes in eis capi non possint: hodie propter ingentem numerum Ecclesiarum, & frequentiam delinquentium, est a consuetudine valdè restricta; aliat enim de facili quilibet malefactor enaderet manus iustitiæ, cum nulla fere sit via in Ciuitatibus, in qua non sit vna, & quandoque etiam plures Ecclesiæ; ita vt priusquam caperetur, facillimè posset in aliquam earum se recipere; maximè, nemine persequente: quod tamen esset contra mentem eorum, qui Ecclesijs immunitatem hanc tribuerunt, non quidem vt essent assyli delinquentium, & spelunca latronum; sed vt præstarent refugium miseris, qui humana fragilitate, aut casu in aliquod crimen incurrissent.

53 Ex dictis euincitur, Immunitatem domibus Legatorum creditam, nec à iure Gentium, nec Feziali ortam; sed ab urbanitate datam. Quam mentem probat Anastasius Germonius, adductus num. 47. (54) Sed cum ipse *diçt. tract. de Legat. Princip. lib. 3. cap. 14. num. 31. referat*, quod cum ageret officium Legati Ducis Allobrogum, nequissimus homo assassini reus, eo inscio, in suam domum se se clam recepisset, ad quem quærendum vnus ex Prætoribus, qui vulgò Alcalde dicitur, summo cuiusdam diei mane, magna fatelitim, & Nobilium virorum vulnerati propinquorum cohorte circumceptus, in suam do-

rum veniret, in eamque ingredi-
tur, *vinga Magistratus contra dextram
deposita*. Deducens ex eo fortè præ-
tensam ceremoniam, vt in domibus
Legatorum nullus Magistratum,
nec Ministrorum introire valeat
cum insignibus iustitiæ, vulgò *Va-*
(55) *ras*. His prænotare necessa-
rium credimus, hanc urbanitatem
(tunc si fortè executam depositio-
nis virgæ) nec receptam, nec admis-
sam, nec iure Maiestatico, nec Ciuili
tollerabilem.

56 Latè enim diximus *l. 29. tit.*
23. Glos. vnic. signa Maiestatis sub
Regno, Republica, Imperio, sub-
que omni, post subuersum Roma-
num fuisse Fasces (Iani inuentum,
seu Hetruscorum, vide *diçta Glos. 20.*
Glos. 22. num. 20. & Glos. 23. num. 79.)
Virgas, *l. 1. l. Proconsules*, vbi Scri-
bentes, *de offic. Proconsul. Cicer. lib.*
5. in Verr. Faceis, & secureis, & tan-
tam Imperij vim, tantamque ornamen-
torum Dignitatem. Ex quo, sic in eis
vim, & auctoritatem Imperij con-
stituit, *Tacit. lib. 2. Annal.* vt asse-
(57) rat in Honorem vrbs, vtque
Fæderali, ac Sociali iure Maiestas
Romana inter Atticos illæssa cre-
deretur, Antonio fuisse concessum,
quod Licetore, Fascibusque intra
Atticam vteretur: *Hinc ventum
Athenas, Fæderique sociæ, & vetustè
vrbi datum, vt vno licetore vteretur.*
(58) Credentes, & iure, ex hoc in-
signe Maiestatem communiter con-
seruatam, vt decens, & necessa-
rium inter socios, ac Fæderatos,
*Non dubito, de captiuit. & possibim
reuerf.* Diximus, ex Liuiio, Petro
Fabro, *Tract. de Contrauand. cap. 12.*
ex num. 9. & 10. Cum si absque Li-
ctore, Fascibus, Virgis, progredere-
tur, non seruari illæssam Maiesta-
tem Romanam posse, *l. fin. de offic.
Proconsul.* vbi Doctores, Budæus,
Corrafc. Æguinar. Baron. Orosc.
Théodor. Hoeping. *de iure insign.*
cap. 2. à num. 670. & 678. Sic Ma-
rius,

rius, teste Plutharco in *vita Mar.* (59) Afiam obtinens, semper cum Fascibus processit Mithridati, in ea munus regium agentis, Alexand. ab Alexand. *dier. genial. lib. 1. cap. 17.*

60 Hinc ortus, ac seruatus mos, vt Supremi Magistratus, vulgò *Alcaldes de Corte*, regiam iustitiam agentes virgis, quas gerunt in signum auctoritatis, etiam coram Rege ipso in actibus publicis, erectis procedant, etiam si in Palacium, Sacramque Aulam ingrediantur. In quo, nec omittendum duxi, quod in hac re receptum semper, & vbi que fuit à Regibus Nostri, à Magnoque Philippo III. seruatum. Iussu enim suæ Maiestatis nominatus (61) fui, vt vnus ex Sexviris capitalibus, vulgò *Alcaldes de Corte*, ad Comitatum Regiarum Nuptiarum Serenissimæ Infantis Mariæ Theresiæ, cum Christianissimo Rege Ludouico XIII. Galliarum, anno M DC. LX. Peruenimus igitur in Urbem Fuenterabiæ, ad cuius Palacij portam, excubias agebat cohors cum Militari signo, vulgò *Vandera*: De primi cum ingredi vellem, vna cum Licitoribus, virgis erectis, miles excubiam agens, obstetit, dicens. Vt submitterentur virgæ, quibus erectis, nemo possit transire, non solum per corpus cohortis excubiam agens, sed neque ad conspectum Militaris signi, cuius immunitas, ac reuerentia Sacra habenda, nec violanda per Fasces. Obstupui impedimento, eo magis, quod Præfectus Legionis acre inuehebatur clamitans, violatam disciplinam Castrorum, Sacrum ius, ob non submissos Fasces: Sed cognito virgam, non tantum Maiestaticæ (62) iustitiæ signum esse; sed insigni sceptrum Regium referens, ac representans ex Diuo Hieronymo, *Psal. .: 09.* Auil. Cassan. Petr. Gregor. Auendañ. Bobadill. *lib. 3. Poli-*

tic. cap. 2. à num. 11. Camil. Borrel. *de Magistratib. lib. 1. cap. 1. num. 1. & 2.* Mastrill. *lib. 5. cap. 8. num. 106.* Solorzan. *de iure Indiar. lib. 4. cap. 5. num. 3. & Politic. Indian lib. 5. cap. 5.* Sicuti (63) in Militari re, Scipio, apud Nos *Baston*; de quo post Lypf. *de Magistrat. cap. 8.* late Hoeping. *de iure insign. cap. 2. num. 668. & ex num 815. & 971.* auctoritatemque Magisterialem, iurisdictionem, Imperium Civile, ac capitale (& si indigne) in manu mea esse, designatum in virga, quod violatum si ea submissa ingrederer, mihi que probro esse signum submittere, Ioan. Valtrin. *de re milit. lib. 3. cap. 9.* Adij Dominum meum, ac nunquam satis laudatum Dominum D. Ludouicum de Haro, Marchionem, Comitem Carpensensem, Regi charum primūque regiminis Ministrum, exponens Militum desideria, meæ Dignitatis Honorem, Maiestaticam auctoritatem in virga vigentem, cuius submissio neque à Regibus ipsis permessa, nec per me exequenda: erat enim omnium Militarium Ordinum ad Maiestaticum congressum coadunatorum, Summus Præfectus. Ex quo, & si annuens rationi definire noluit controuersia, nec quid agendum præscribere. Ego verò anxius, ne antiqua Patrum, Magistratum, auctoritas violata remaneret, recessum tendi in Regem, supplex quærens in Maiestate, mei officij Dignitatem, muneris virtutem, Magisterialem Honorem, referens libello supplici, virgam insigne esse iustitiæ: quod hæc virtus primum tenet locum in Maiestate, cuius manu credita, antequam gladium militare: memorareturque, quod Maiestas Romuli antè decorata fuerat Fascibus, quàm stipata Cæleribus: quod in Republica Romana Dictatorum, Consulium, insigne Fasces fuerant, erecti inter Fasciculos Fæni, Lupos, Dracones, Aquilas, cæteraque Militaria signa: quod

quod
crum
bias,
calde
craqu
bantur
Regia
comit
ac illu
res M
tatis i
latiua
linqua
uillis
regiar
tis Int
lum d
iestati
ctio;
Scipio
tem.

64

Magr
Sacro
Ferd
lis ex
In die
Ciuit
platea
manu
lentiss
gistro
liter, s
daret
cubato
les, vu
habere
virgis

65

digno
re, Ma
mitter
Anasta
tenenc
(66) f
nores:
teste L
hac ce
cui fu
(67)

quod per vexillationes Sacras, Sacrumque comitatum, Sacras excubias, Sexviri capitales, vulgò *Alcaldes de Corte*, in Sacro Palacio, Sacraque Aula erectis virgis ingrediebantur, ac progrediebatur, ipsamque Regiam Maiestatem, signis erectis comitabatur, vt iustitia conspectior, ac Illustrior haberetur: quod Militares Magistratus Scipionem, Dignitatis insigni, Sceptrique Regalis relatiuum, nec submitunt, nec derelinquunt ad ingressum Prætorij, Ciuilibus Aulæ, ad conspectum vellarum regiarum, quibus eisdem auctoritatis Infulis decoratæ virgæ, cum nullo discrimen sit in attributis Maiestatis, Superioritatis nulla distinctio; immò indistinctè virga, & Scipio referant Principis Maiestatem.

64 Cui supplicationi assensit Magnus Rex, præcipiens Proximo Sacrorum Scriniarum Domino D. Ferdinando de Contreras, vniuersalis expeditionis Regiæ Secretario: In die ingressus Regalis, in dictam Ciuitatem Fuenterrabiæ, in qua ad plateam Palacij erat tota Militaris manus in procinctu, adstante Excellentissimo Duce de Veraguas (Magistro Supremæ Militiæ) vt personalter, sicuti executum fuit, ordinem daret Præfecto Militum, Militi excubatori: vt Ego, Lictoresque Regales, vulgò *Aguaziles de Corte*, liberum haberemus ingressum per excubias, virgis erectis.

65 Quod exponere decreui, vt dignoscatur; quod nulla ex causa, iure, Maiestate, reuerentia, virga submittenda est. Nec ex eo, quod refert Anastasius Germonius, dicendum, tenendum, admittendum, vt Magistratus Regij Maiores, nec minores: virgâ submittant. Esset enim, teste Lysio *lib. 1. Elector. cap. 23.* ex hac ceremonia fateri se minores illo cui submittitur. Quod, nec decet (67) Maiestatem, nec auctoritatem

Magistratus, ad cuius cultum, reuerentiam, Honorem, Potestatis cognitionem absolutè necessariæ sunt virgæ, tanquam signa Imperij, ac iurisdictionis, *Æguinar. Baron. & Ioan. Oros. in l. Proconsul. 6. de offic. Proconsul. omnium Imperiorum, ac Regnorum placito.* Cæsar enim, cum ante arreptum Imperium, Consulatum obiret; & primo mense ex Legis Iunianæ Potestate teneret Fasces, quos sequenti ad socium relinquere debebat, ne sine auctoritate progredieretur absque Fascibus, Lictores ex antiquo more recepit, *Suet. in Cæsar. cap. 20.* vbi Beroald. vel alios Ministros publicos, *Accensos* dictos, *Marc. Anton. (69) Sabelic.* Publica sane Dignitas absque signis Maiestaticis minus Illustrior cernitur: deposita virga, abdicata auctoritas, ac Potestas creditur: cum receptum fuerit in signum abdicati Imperij, progredi absque Fascibus. Romani Patres, vt Populus videret abrogatum Decemvirorum Regimen infectum Ciuitati, Senatus-Consulto Constituerunt, vt Fasces submitterent, *Liu. lib. 3.* nulla alia ceremonia inventa ad cognitionem Potestatis abolitæ.

70 A quo, ex maiorum more seruatum sub Republica, vt Fasces in signum reuerentiæ Superioribus in Imperio, Potestate, auctoritate submitterentur tantum, *Dionys. lib. 4.* Sic enim Romanis mos est, quoties minores Magistratus obviam fiunt maioribus, qui seruantur, & hodie. Ex hoc more tunc *Marcus* velut maiorem Potestatem conuenurus, cuncta Imperij sui deposuit insignia. Non alijs, veluti Consul ad conspectum populi in concionem vocati, exëplo Valerij Publicolæ, *Liu. lib. 2. Vocato ad Consilium Populo submittis Fascibus in concionem ascendit. Gratum id multitudini spectaculum fuit, summissa sibi esse Imperij signa, confessionemque factam, populi, quam Consulis Maiestatem, vimque maiorem esse.* Proconsul, Consul, *Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 2.*

(82) tionem auctoritatis. Pompeius enim Rhodium agens Ciuitatis liberae, amicae, ac sociatae Romae, ex vi iuris Fecialis (vt concessum Athenis, Antonio, diximus *num. 57.*) signa Imperij, Lictores, ac Fasces retinuit, vt liquido videretur comiter seruata inter amicos auctoritas Romanae Maiestatis; nec haberetur Dignitas Pompei violata, si Fasces, si lictores deponeret, vt notamus (83) *num. 66. & 70.* At verò, quod vetaret Pompeius, vt per lictores virga Posidonij fores non tangerentur, fuit agere in recognitionem iuris Territorialis, superioritatisque competetem Rhodij in Territorio proprio. Et quod submitteret Fasces, seu relinqueret ad portam, fuit in venerationem scientiae familiariter agendo, non in exemplum, vt Magistratus Claris viris signa deponant.

85 Quae mens, vt dignoscatur iure suffulta, duae formulae notandae sunt, in facto Pompei, priuatiuae Romanae. Prima vetando licitoribus tangere fores virga. Secunda Fasces submittendo. Nulla illarum, sicuti apud Romanos, exequi poterat apud Rhodos. Erat enim more Romano illa aetate receptum, vt cum Magistratus ad domum alicuius accederent, lictores virga fores percuterent, vt illa ceremonia pulsationis, dignosceretur publicas adesse personas, Marcial, vbi Rader *lib. 8. Epigram. 62.*

Nobilique virga
Vatis Castaliam domum sonare.
Stat. de Nupt. Stella.
Multa pulsantur limina virga.

Lypf. *Elect. lib. 1. cap. 23.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 1. cap. 27.* Domitius Calderin. Desider. Herald. in Marcial, *diēt. lib. 8. Epigr. 66.*

86 Quae ceremonia, cum priuatiua, ac more Romano recepta ad de-

signationem iurisdictionis, & Imperij, in exequibilis erat apud Rhodos, inter quos, vt priuatus habendus Pompeius, *l. Praeses, de offic. Praesid. l. fin. de offic. Praefect. Urb. l. fin. de iurisdic. omn. iud. vbi Scribentes; incapaxque exercitij iurisdictionis (more Gentium, à quo distincta Imperia, Dominationes, Territoria, l. Ex hoc iure, de iustit. & iure, vbi Corras. Aeguiar. Bart. & Scribentes, supra Glos. 29. num. 24. Gotthofred. in l. Omnes, vers. Verum, litt. I. C. de Episcop. & Cleric. Bald. l. 2. C. de offic. Praefecti, vbi Bessold. de iure Territ. cap. 2. num. 3.)* quae ab eo per usum signorum exerceri non poterat absque Rhodiorum iniuria: mens recepta secundum dictamen iuris Gentium, *Clementin. Pastoralis, de sentent. & re iudic. Andr. Gail de Pace publica, Obseruat. 16. num. 27. & 29. Matth. Stephan. de iurisdic. lib. 1. cap. 33. num. 69. Couarr. pract. cap. 10. num. 7. ex Carleuale, & alijs Excellentiss. Domin. Crespi, Obseruat. in decif. Valenc. Obser. 15. num. 36. Harman Pistor. Obser. singul. Obser. 42. ex num. 3.*

87 Erat Rhodos sub bello Mithridatico, quo perfecto, in illam appulerat Pompeius, amicam tunc, non subditam Reipublicae Romanae, *Liu. lib. 33.* ex bello Macedonico, *Liu. lib. 37.* Nam, & si amicitia nutauit ob bellum Byzantinum; adhuc tamen à Marco Porcio Catone tutata Rhodos, ad pristinam gratiam, atque amicitiam, cum Romanis fuit reddita post partam à Perseo Rege victoriam, *Liu. lib. 45.* In qua libertate Sylla dictatore mansit sub Triumvirato, Caesaris Imperio (post cuius mortem à Bruto, & Cassio expugnata, ac diruta fuit, *Dionys. lib. 47.*) A qua periodo, quamvis diuersa sustinuit, libertate adempta, seu firmata, prout bellis externis meruerat, aut domi seditione deliquerat, *Tacit. li. 12. Annal.* at sub Claudij Imperio, libertate orbata extitit, *Dion. lib. 60.* eo, quod Romanos quosdam in crucem substitu-

lit; sed orante Nerone, illam recuperavit ab ipso Claudio, Suet. in Claud. cap. 25. Tacit. dict. li. 12. *Redditur Rhodis libertas.* Hinc sua aetate enarratur Pulcherrima, ac libera Rhodos à Plinio, lib. 5. cap. 31. Romanis fœderata, Apian. lib. 4. Bell. Civil. Plutarc. in Brut. sub Augusto, & Tyberio, Sueton in Tyber. cap. 32. vsque ad Imperium Vespasiani, cuius manu subacta, & subiecta Imperio, inque Prouinciæ formam reducta fuit, Sueton. in Vespasian cap. 8. vbi ex Eutrop. & Turneb. Leuin. Torren. Vbon. Emn. veter. Græc. description. Reipub. Rhodior. Carol. Sygon. *de iure Prouinc. lib. 1. cap. 18.* Panciroli. *not. Imper. cap. 102.* D Ioan Ramos, *ad l. Deprecatio 9. ad l. Rhod. de iact. ex num. 123.*

88 Cū ergo Posidonius apud Rhodos vixisset, Clarissimusque Philosophus Stoycus, Sophista, & Historicus haberetur, nec Romanus origine, nec domicilio, nec ageret in Territorio, Dominio, aut Imperio Reipublicæ, dum ad illum videndum accederet Pompeius, non valebant virga lictores fores eius tangere, nec actum exercere Imperij, ac iurisdictionis sine Rhodiorum fœderis, ac amicitia violatione; quam vetuit præcipiens licitori abstentionem pulsationis.

89 Secunda ceremonia submissionis Fascium, nec in exemplum trahenda, cum non iurisdictionaliter, nec Potestatiue accederet Pompeius in domum Posidonij; sed comiter, familiariterque; vt notat Bobadilla *dict. cap. 2. num. 18. Para-blarle familiarmente.* In his enim depositio signorum non attenditur, cum actio non respiciat Dignitatem (90) munus, officium, sed personam. Accipe exemplum in Tyberio Rhodum appulenti, vt notatur ex Suetonio in Tyber. cap. 11. Cum enim sub Augusto post duos Consulatus in quinquennium Tribunitia Potestate accepta ex Roma fecisset, vel te-

dio vxoris, vel vt auctoritatem suam absentia tueretur: *Rhodum enauigauit cum ad eam ab Armenia reuens appulisset. Hic modicis contentus ædibus, nec multo laxiore suburbano genus vite Ciuile ad modum instituit: sine licitore, aut viatore Gymnasia interdum obambulans, mutuaque cum Græculis officia vsurpans, prope ex æquo. Et post: Neque præterea quidquam notatum est, in quo exercuisse ius Tribunitia Potestatis, visus sit.* Nunquid ex eo, quod Tyberius absque licitoribus, ac apparitoribus Gymnasia ob ambulauit, Ciuitatem circuiuit, officia priuata præstitit, & accepit, ac iniit vitam ad priuatam rationem, vt notat Sabelic. in Sueton. dicendum semper ad Gymnasij ingressum submittendos Fasces, deponendas virgas? Absit.

91 Et, vt videamus ipsum Tyberium, pro auctoritate Tribunitia agente Fasces erexisse, virgasque, audiamus Sueton. *Cum circa Scholas, & auditoria professorum assiduus esset, moto inter Antisophystas grauiore iurgio, nõ defuit qui eum interuenientem & quasi studiosiorem partis alterius conuitio incessest. Sensimque regressus domum, repente cum apparitoribus prociit.* En in Gymnasio signa Imperij: En inter Sophystas Fasces: En virgarum erectionem, dum de auctoritate Dignitatis, Maiestate ac Imperio agitur. (92) De quo, vt sinem imponamus, Bobadilla *dict. cap. 2. num. 18. Pero, que el Corregidor en su Prouincia, siendo despues de el Rey el mayor, como luego diremos, dexa la vara indeuidamente, ni lo aconsejo, ni lo apruebo; y realmente parece muy bien e. Corregidor con la Real insignia en la mano, en la casa de su subdito, o de qualquier Poderoso.*

PERMITIMOS SE PVEDA LLAMAR SE-
ñoria à los Marqueses, y Condes.

SUMMARIUM.

- 1 **D**ignitatum Regalium qualis prima in Republica.
- 2 *Aegypti Magistratus Principes dixerunt.*
- 3 *Israelita à Moysi, usque ad Saulem, suos Magistratus appellarunt. Principes, Seniores, Iudices, 4. à Dauide, usque ad Machabæos, Duces, Principes, Seniores.*
- 5 *Tituli Honorum Babyloniorum, Assyriorum, Medorum, Persarum Principum, Ducum, Optimatum, Satraparum, Tyrannorum.*
- 6 *Attici Magistratus Honorarunt Titulo Archontum, Prithanorum, aliisque.*
- 7 *Lacones maiores Magistratus dixerunt Ephoros, aliosque Titulos sequenti tempore indixerunt.*
- 8 *Nauarchi Titulus inter Lacones à Bello Peloponesiaco.*
- 9 *Macedones Magistratus dixerunt, Duces, Principes, Prætores, Præsides, Satrapas.*
- 10 *Prætoris Titulus communis inter Græcos.*
- 11 *Romani suos Magistratus decorarunt Titulis Patrum Conscriptorum, Patritiorum, Senatorum, Consulium, Duumvirorum, aliisque.*
- 12 *Prætoris Titulus præcipuus inter Romanos.*
- 13 *Constantinus Imperator Galieno mortuo mutauit ordinem, & nomina Titulorum.*
- 14 *Tituli Despotarum, magnorum Ducum, Primiceriorum, Sebastocratorum, inuenti à Constantino.*
- 15 *Turci Imperatores Titulos Honoris conferunt suis Magistratibus.*
- 16 *Ducis Dignitas prima in Republica, à prima periodo mundi.*
- 17 *Ducis Titulus concessus his, quibus*

- commissa Summa rei bellica.*
- 18 *Duces dictos, quos Romani mittebant ad regimen alicuius Prouinciæ.*
 - 19 *Ducis Dignitas inter Europæos à Caroli Magni Imperio cognita.*
 - 20 *Ducis vox cum Dignitate, audita inter Italos Imperio Iustini Imperatoris.*
 - 21 *Ducum munus cum Republica ortum.*
 - 22 *Duces cum Imperio inter Athicos, sub Philippo Rege inter Aegyptios, 23.*
 - 24 *Ducalis Dignitas inter Romanos Imperatorum initio, & 24.*
 - 26 *Constantinus Duces Athenarum, & Constantinopolitanos creauit, aliosque.*
 - 27 *Ducum munus defensio Prouinciæ, & regimen, 28.*
 - 29 *Duces in Occidentali Imperio.*
 - 30 *Comites a comitando dicti.*
 - 31 *Comites dicebantur, qui Præsides, Proconsules, Legatos comitabantur tanquam negotiorum Adiutores, 32.*
 - 32 *In re Militari, aut Politica.*
 - 33 *Comites, qui sequebantur Principes Lateribus illorum adstantes, vel in Aula, vel Exercitu.*
 - 34 *Comitis munus Dignitatis expertus, usque ad Imperium Constantini.*
 - 35 *Constantinus Comitum Dignitates creauit.*
 - 36 *Comites constituti loco Præsidium, & Prætorum ad regimen Prouinciarum.*
 - 37 *Comitum Dignitates diuersæ, primi ordinis, 38. Secundi, 39. Tertij.*
 - 40 *Comitum variae appellationes secundum munera, administrationes.*
 - 41 *Marchiones constituti ad custodiam limitum Maritimorum.*
 - 42 *Marcha, Germanica, Limen Latine.*
 - 43 *Comites electi ad custodiam limitum Imperij, Marchicomites, postea Marchiones appellati.*
 - 44 *Marchiones à voce Celtica Marcha, Præfecturam Equitum significante, dictos ex Alciato.*

- 45 *Dignitates Regales temporales, & amobiles erant, 46. & 53. In perpetuum concessa ab etate Othonis, & Hagonis Capeti.*
- 47 *Provinciarum regimen commissum Ducibus, ac Comitibus.*
- 48 *Duces, ac Comites, idem quod Praetores, ac Praefecti Praetorij.*
- 49 *Duces suffecti Praetorum loco per Orientem, & Aegyptum.*
- 50 *Marchiones loco Praesidum creati.*
- 51 *Comites à Constantini Imperio erecti loco Praetoris.*
- 52 *Pratura temporaria Dignitas.*
- 54 *Dignitates Regales perpetuae ab Imperio Iustini II. Inter Francos, & Hagonis Capeti.*
- 55 *Pauli Amilij verba referuntur, de natura Regalium Dignitatum.*
- 56 *Duces, ac Comites inter Italos, & Francos, cum Potestate, ac perpetuitate.*
- 57 *Duces, ac Comites Titulo tenus, ac sine iurisdictione.*
- 58 *Dignitates Ducum, ac Comitum Suprema, cumque absoluta Potestate.*

DE ORIGINE DIGNITATVM REGALIVM,
Ducum, Comitum, ac Marchionum, inter Gentes.

GLOSSA TRIGESIMA.

ET si digladiantur Scriptores, circa Primatum Dignitatum Regalium, agantque, cui illarum Primogenitura cōpetat in Republica (salua tantorum virorum pace, quorum cura in id impensa est) credimus asserendum, haud veram posse originem inueniri: cum in his varia fuerint tempora, secundum, vel Rerum publicarum, vel Principum voluntatem. Quare, & si à Cathaclismo, vsque ad Nos omnia Regna, seu Imperia recolamus, Dignitatesque, seu Potestates, quarum manu Reges, Publicas, aut Militares res egerunt, inueniemus diuersos Titulos illis constituisse. Aegyptij (2) enim, de quorum Regno prima inter Gentes mentio ad casum nostrum (& si Babyloniorum antea à Nembrothe, Assyriorum ab Assure conditum) Principis Titulo suos Magistratus, seu Superiores post Regem honorabant, Genes. cap. 12. Et nunciaverunt Principes Pharaoni. Et cap. 41. de Iosepho: Et Ioseph erat Princeps in (3) terra Aegypti. Israelitæ à Moyse, vsque ad Saulem, suos Principum, Seniorum, Iudicum, Exod. cap. 6. vbi

Abulens. *quest. 5. cap. 18. 23. & 24. Deuteron. cap. 25. Abulens. in Iosue, cap. 7. quest. 60. Ruth cap. 4. Gaspar Sanch. in Act. Apostolor. cap. 4. num. 7. Carol. Sygon. de Republic. Hebraeor. (4) lib. 6. cap. 4. & 7. à Dauide, vsque ad Machabæor. Principum, & Ducum, Seniorumque, 3. Reg. cap. 7. & cap. 20. vers. 24. 1. Paralipom. cap. 28. 2. Paralipom. cap. 1. Ezech. cap. 19. 1. Machab. cap. 9. cap. 12. & cap. 14. Psalm. 67. vers. 30 vbi Gasp. Sanch. in exposition. num. 78. & in Ezech. cap. 21. num. 77. & 3. Reg. cap. 20. num. 20. Pined. de reb. Salomon. lib. 2. cap. 11. num. 2.*

5 Quem morem secuti Babylonij, Assyrij, Medi, Persæ, suos etiam honorauere Titulis Principum, & Ducum; & alijs etiam nouiter inuentis, Optimatum, Satraparum, Tyrannorum, Esdr. 3. cap. 6. & 7. Iudith cap. 2. & 3. Esther cap. 1. 3. & 13. Abulens. 1. Reg. cap. 5. quest. 15. & 4. Reg. cap. 8. quest. 26. Gasp. Sanch. in Daniel cap. 2. num. 145. & cap. 5. num. 7. & in Cantic. cap. 1. num. 7. Cornel. à Lapid. in Daniel. cap. 1. & 3.

6 Coæua fuerunt Aegyptijs, Assyrijs, Medis, Regna Laconica, &

At-

Attica, orta sub Cecrope, & Euristheo. Attici suos Magistratus honorarunt Titulo *Arthonum, Prythanonum, Epistatarum, Ephoratum, Polemarcharum, Pratorum*. Carol Sygon. de *Republ. Atheniens.* Quintana. Duenas, de *impe.* & *Imper.* lib. 1. tit. 7. num. 4. (7) Lacones invenimus sub Licurgo, Magistratus Principales dixisse *Reges*, postea *Ephoros* à Theopompietate, ut ex Pluthate. in *Lycurgo*, Xenophon. *Republ. Lacon.* Diodor Sycul. lib. 11. *Biblioth. Alex.* ab *Alex. dier. genial.* lib. 4. cap. 4. & lib. 6. cap. 24. ubi latè Tiraquel. Beierlinch. *Teatr. vit. human. litt.* M. verbo *Magistratus*, vers. *Ephori Spartanorum* Et *litt. P.* verbo *Prudentia*, vers. *Tyrannos*, Vbon. *Emnio de Republ. Lacon.* Deinde *Bidicot, Minosinos, Hermosfes, Hypagretes, Polemarchias, Prodicios, Pythios, Proxenos.* Quorum mentio in Vbon. *Emnio de Republ. Laconic.* asserenti his curam commendatam publicam, muneraque Civilia, tam intra Laconicos fines, quam in Civitatibus Socijs, aut devictis, *Dionys. Harlicarnas. lib. 5. ant. tiquit.* *Pausan. lib. 9.* *Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 3. cap. 7.* & *lib. 4. cap. 9.* ubi Tiraquel. ex *Celso Rodigin. lib. 18. cap. 3.* & ex *Pluthate. Xenophon.* & alijs, & *lib. 6. cap. 2.* & *cap. 8.* ubi latè Tiraquel. *Militaris*, veto res agebatur manu *Regum*, sed illos comitabantur euntes in bellum *Duo Ephori*, Consilij causa: quod servatum, usque ad Bellum Persicum, in quo premente Xerxè Græciam tractare res maritimas cepit: à quo, & (8) servente Bello Peloponesiaco Magistratum Militare Maritimum creaverunt Titulo *Namarchi*, ut de *Arauco* à *Lisandro Rege* contra *Athenienses* electio: *Hermosfa*, & de *Timbrone* contra *Persas*, notant *Historici.* (9) Post eversam *Assyriorum* Monarchiam, orta est inter Græcos *Macedonica* sub *Carano*, in qua derelicta Magistratus nomenclatura tam *Politicos*, quam *Militares* Titulo

eos Honorarunt *Ducum, Principum, Praefectorum, Pratorum, Praesidum, & Satraparum*, ut in *Quint. Cart. patet lib. 4. cap. 5.* *Expetabant, ut Ducet, Principesque.* Et *cap. 13.* *Athenodorus* erat *Princeps* horum. Et *cap. 15.* *Hic de Teriolte Satrapa.* Et *cap. 17.* *Ad Pbrataphontem pars Honorum Satrapam.* Et *cap. 18.* *Namque Memnon Praefectus intererat morbo.* Et *lib. 3. cap. 6.* ubi latè *Rader. Iustin. lib. 12.* *Zopyriomis Praefecti eius in Scythia.*

10. Hi Tituli *Pratorum, Praefectorum, Praesidum*, communes fuerunt inter Græcos, ceterasque Gentes, tam sub Monarchico, quam Aristocratico, aut Oligarchico Regimine (& si, ut latè notat *Alex. ab Alex. lib. 4. cap. 18.* diversos alios designatos: *authoritatis Maiestaticæ* habuissent) quibus etiam usus fuisse *Athenienses*, ex *Diodor. Sycul. lib. 11.* *Vbon. Emnio de Republ. Græcor.* evincitur.

11. Post Græcos successit Romana Republica, quæ necessarium, & iustum esse dignoscens *Notis, & Signis*, Magistratus decorare, *Authent. de Prator. Lycæon.* Suis *Politicis, ac Militaribus* concedidit Titulos: *Patritiorum, Patrum, Conscripitorum, Senatorum, Consulium, Duumvirorum, Decemvirorum, Dictatorum, Praesidum, Tribunorum, Quaestorum, Pratorum*: ut patet ex tota *Iuris Civilis* enarratione; in quo superfluum esset immorari. Sub his enim Titulis, à *Romulo*, usque ad *repulsam Tarquini*: à *Bruto, & Lucretio*, usque ad *Iulium, Cæsarem*: à *Cæsare*, usque ad *Constantinum*, omnis res Romana acta (12) fuit; sed in unius regimine, plurimum Dominatu præcipuus Titulus *Honoris, Pratoris* fuit, *Authent. de Prator. Lycæon.* Est enim hoc nomen quasi *iure Patrio Romani Imperij proprium*, & ante ipsos, etiam *Consules* in *ampla Romanorum Republica* usui habitum. *Nam veteres Romani suos Imperatores, Pratores appellant.*

13 Galieno Imperatore defuncto Imperij habenas suscepit Constantinus, qui de iusto Maxentio, in odium Prætoris Dignitatis; quia pro Maxentio adfiterat, mutauit totius Romanæ Reipublicæ formam, quo ad Titulorum nomina: quare inuenimus post translata Imperij sedem, ortumque Constantinopolitanum Imperium, additis cum eo alijs nouis Honorum Titulis, Zozim. lib. 2. *Histor.* Placito, ac sententia Constantini, Euseb. Cæsariens. *de vita Constantini*. lib. 4. cap. 1. *Alios in primo ordine collocauit, alios in secundo, alios in tertio; atque ista ratione, alij prope infiniti clarissimos Honores adepti sunt. Nam, ut plurimos Honoribus afficeret diuersos Dignitatum gradus Imperator excogitauit; qualiter Ducum, Comitum, de* (14) *quibus infra: Despotarum concessio Thesaliæ Principibus Magnorum Ducum, Primiceriorum, Sebastocratorum, aliorumque, quorum meminit Nicephor. Gregor. lib. 7. Histor. Magni Constantini temporibus Rosicus, locum, & Dignitatem Dapiferi: Peloponnesiacus Principis Attica, & Attebarum Magni Ducis: Boetia, & Thebarum Magni Primicerij: Magna uero Sicilia Insula, Regis: Alij denique alia nomina obtinuerunt, latè Codin. de offic. Constantinopolitan. ex cap. 2. ubi Gretfer. lib. 2. Comment. cap. 1. & sequentib. Georg. Franc. in Protouestiar. lib. 1. cap. 2. & 3. & in explicat. Dignitat.*

15 Nec ab his dissentit Turcicum Imperium: nam, ut patet ex Georg. Franc. *Protouestiar. in explicat. Dignitat. & officior. etiam Turcicor.* illa nomina Imperij Constantinopolitani suscepit in suorum Honorem.

16 Ex quibus (Nostro uideri, & si ignaro) credimus difficillimum esse, ueram Originem Dignitatum, seu Titulorum Honoris asserere in tanta temporum, Imperiorumque uarietate; sed fatemur omni in Reipublica, Imperio, aut Regno Titulum Ducis primum gradum obtinuisse,

anteque Comitum, aut Marchionum, ut ex relatis supra num. 3. & 4. euincitur, & etiam denotant Sacra Historia, Esther cap. 13. & 16. *Ducibus, & Principibus*, 1. Machabæor. cap. 2. & 3. Carol. Sygon. *de Republ. Hebraeor. lib. 7. cap. 4.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 6. cap. 7. num. 4.* Ioan. Lymn. *de iure publ. addit. li. 4. cap. 3.* Et inter Nos Hispanos uerba, l. 11. tit. 2. par. 2. *Principes, Duques, Condes, Bobad.* lib. 2. *Polit. cap. 16. ex num. 25.* Parlador. *lib. 2. rer. quotidian. cap. 13. num. 1.* Theod. Reinling. *de Regimin. Sæcular. lib. 1. clas. 4. cap. 12. ex num. 1.* Loais. *in not. ad Cõcil. Toletan. VIII. fol. 455.* Pantin. *de Origin. Dignit.*

17 Quod, ut dilucidius dignoscatur, notandum est, Ducis Titulum à primo Mundi periodo concessum his, quibus Suprema Bellicæ rei commendata cura, ut præter adducta num. 4. denotant l. 2. § 1. *de his qui notant infam. l. 3. § 15. l. 4. de re militar. l. 1. Machabæor. cap. 3. & 6. & 2. cap. 8. Cæsar lib. 7. de Bell. Gallie. & lib. 12. Bell. Ciuit. Quint. Curt. lib. 8. Veget. de re milit. lib. 3. cap. 10. Liuius lib. 4. Carol. Sygon. de antiquit. iur. Prouinc. lib. 3. cap. 3. & Comment. in Fast. fol. 46. Philip Knisch. de fideicom. familiar. Nobil. cap. 1. num. 127. Menoch. cons. 302. num. 49. Moreno de Vargas, Nobleza de España, Discurs. 13. nu. 14. Properc. lib. 4. Eleg. 10.*

Armaque de Ducibus trina recepta tribus.

Cothor. *de re milit. lib. 3. cap. 3. Aut à Castris non obtento à Duce comæatu, Lucan. lib. 9. Pharsal. de Cæsare loquens:*

----- *Sitiat quicumque bibentem*

Viderit, aut umbras Nemorum quicumque petentem

Deficiat, si quo fuerit discrimine notum

Dux, an Miles eam,

Xenophon in Cyriped. lib. 8. *Quales fuerint Praefecti, seu belli Duces, Stc. b. Serm. 52. Pirrhus multis inter pocula quaerentibus, utrum Antigonides, aut Sartyrus melior esset Tibicen. Mibi sanè, inquit, praestare videtur Dux, qui multos incitat, Plin. lib. 25. cap. 5. Dux fortis abortatus suos inter primos prodit in hostes. De his intelligenda sunt illa Tranquili verba in Neron. cap. 38. Domus pristorum Ducum asserunt hostibus adhuc spolijs adornata. Ut videre licet apud Beroald. Comment. in Sueton. & Marc. Anton. Sabelic. Paraphr. addict. cap. 38. Renat. Chopin. Dom. Franc. lib. 1. tit. 6. num. 11. Salmas. in not. ad Vopiscum, fol. 358. num. 51. Brisson. de verb. Feudalib. verbo Duces. Ab antiquis, Bullenger. de Imperat. Rom. lib. 4. cap. 33 & de offic. Regn. Gall. cap. de Ducibus, Thom. Enriq. tractat. de Bell. Simon Sterobols. Instit. rei Militar. lib. 2. ex cap. 1. cum sequentib. Veget. de re milit. lib. 5. cap. 10. Sic sentiunt Georg. Obrecht. de iure Feud. lib. 2. cap. 1. num. 48. Pancirol. variar. lib. 2. cap. 5. Bullenger. lib. 4. Imper. Roman. cap. 33. Azor Institut. Moral. li. 11. cap. 8. quaest. 1. Vvolphang. Laz. Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 9. Bobadill. lib. 2. Politic. cap. 16. num. 25. Lypf. de Milic. Roman. lib. 2. Dial. 12. Conrad. de feud. par. 5. dilucid. 16. Cumia de feud. in prælud. num. 195. & sequentib. Taf. in Pragmat. de Anfât. vers. 14. ubi ex num. 11. cum sequentib. Zaf. de feud. par. 5. num. 5. Iul. Cæsar cap. 46. Histor. Neapol. lib. 1. cap. 11. fol. 109. Andr. Knisch. de Territor. Origin. cap. 1. num. 22. Petr. Gregor. lib. 6. de Republ. cap. 7. ex num. 1. Rosin. antiquit. Roman. lib. 10. cap. 6. Hottoman. de verb. feud. verbo Duces, Hugo Groz. de iure bell. lib. 3. cap. 22. ex num. 1. Georg. Schöborn. lib. 5. Politic. cap. 38. Bessold. tract. de Stat. Reipubl. sub altern. cap. 3. de stat. Imperat. num. 6. Anton. Dadin de Ducib. & Comitib. Gall. lib. 1. cap. 1. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap.*

22. num. 83. Iacob. Grethser. lib. 2. Comment. cap. 2. in Codin. cap. 2. fol. 184. Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 4. cap. 3. Theodor. Reinring. de Regim. Sacul. lib. 1. clas. 4. cap. 12. Ioan. Iacob. Speidel. Histor. iurid. Polit. tit. H. num. 33. Post hæc scripta, remissiuè Pegas. Comment. ad ordin. Lusitan. lib. 1. tit. 2. §. 11. à num. 5.

18 Labenti ex inde tempore inuenimus Romanos, Duces indigitasse, qui in aliqua Prouincia certo numero Militum præibant, vt in l. 2. C. de offic. Praefect. Afric. l. Duces, C. de offic. iudic. milit. l. 1. C. de Comit. & Tribun. lib. 12 l. 2. C. de Comit. rei milit. eod. l. Desertorem, §. in bello, de re milit. & in legib. Alemanor. tit. 24. de eo qui mort. Ducis conciliat. fuerit, tit. 28. de eo, qui sigillu, aut mandatum Ducis neglexerit, & tit. sequentib. Boiariorum cap. 2. tit. 1. de Ducibus, & causis, quæ ad eos pertinent. De quo Sueton. in Neron. cap. 35. Tacit. lib. 2. Histor. & ex Spartian. & Lâprid. notat Pancir. variar. lib. 1. cap. 5. Bullenger. dict. lib. 4. cap. 33. Hottoman. de verb. feud. verbo Duces, Ioan. Lymn. de iure public. lib. 4. cap. 1. num. 8. Ioan. Iacob. Speidel. dict. litt. H. num. 33.

19 In quo variè aliqui scripserunt Doctores, Zaf. de feud. cap. 5. num. 3. Originem Dignitatis Ducalis sibi incognitam asserit, Renat. Chopin. dict. lib. 1. tit. 6. num. 12. Montan. de feud. §. Prætereà Ducatus, num. 2. Taf. dict. obseruat. 1. Agnitam ante Carolum Magnum non fuisse ex Sufrid. Petr. de Origin. Fris. lib. 3. cap. 5. dixit Andr. Knisch. de Territor. Origin. cap. 1. num. 23. latè Bullenger. de Imperat. Roman. lib. 4. cap. 33. Quod emicuerit à tempore translationis Imperij ad Francos, Scipion. Gentil. de iurisdict. lib. 3. cap. 23. à tempore Diocletiani, & Constantini, Bessold. Discurs. de stat. Reipubl. sub altern. cap. 3. num. 6.

20 Huius muneris, seu officij nomen, mutata Prætorum, aut Præfectorum appellatione, primo apud Ita-

Italos exauditum tempore Imperatoris Iustini Exarchatum Ravenæ tenente Longino, notat Hieron. Rub. lib. 3. *Histor. Ravena*, circa annos D. LXVIII. & si anno D. LXIX. dicat Nicol. Bell. *Republican. tom. 4. Discurs. 3. vers. Recentior*. Ex Paulo Æmil in Chiriberto, & in Chilpero, Petr. Gregor. lib. 6. *Syntagm. cap. 7. num. 13. Menoch. conf. 302. num. 50. Ioan. Iacob. Speidel. Histor. iuridic. Politic. litt. H. num. 33. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 6. num. 622. Carol. Sygon. de Regn. Ital. lib. 1. Et Prouinciarum Consulibus, Correctoribus, Præsidibusque, sublatis singulis Ciuitatibus, singulos Duces imposuit*, Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 4. cap. 3. num. 8. & in addit. num. 17. & 32. Carol. Sygon. de Regn. Ital. lib. 3. fol. 163. Petr. Mexia *Histor. Real Casarea, en la vida de el Emperador Iustino II. Quo tempore extinctam fuisse testatur Consulium Dignitatem, vigetem vsque ad Narsetem, & Basilium; in quibus illorum munerum extincta auctoritas, nec amplius audita in Cathalogo Dignitatum.*

21. Sed in his rebus, quæ ad originem officiorum, munerum, temporumque antiquitatem pertinet, pauci veritatem attingunt: sed prudenti deliberatione id sequuntur, quod Saniori Iudicio probabilius censent. Scriptores Nostros circa originem (vt diximus) Dignitatum discolors inuenio, & vere credimus Ducalem Dignitatem etiã quo ad munus, quo (22) Nostri tempestate gaudet, cum ipsa Republica exortam fuisse; cum, & in Attica illã recenscat ex Georg. lib. 7. *Histor. Grethier. in Codin. lib. 2. (25) c. 2. Et in Ægyptiaca inueniamus Philippi Imperio Ptholomeum Ducẽ Cælesyriæ, & Phænicis, 2. Marchabæor cap. 8. Sed Maiori, aut minori prærogatiua secundum ipsarum Rerumpublicarum Constitutionem.*

24. Nec incognitam fuisse Romanis Imperatoribus, patet ex illo

apud Sueton in Neron. cap. 35. *Pri- uignum Ruffinum Chri spinum Papa a natum, impuberem adhuc, quia ferebatur Ducatus, & Imperia ludere, mergendum Mari, dum piscaretur seruis ipsius demã- dauit*, Bobad. lib. 2. *Polit. cap. 16. num. 25. Locus improprie intellectus a Pantoja de Aleator. fol. 131. num. 3. dũ voluit intelligi ex eo, quod magnopere Ruffinus ludo deditus, omnia bona luderet.*

25. Nam, vt rectè, concinneque notat Beroald. in illo loco Ruffinus, dum ludebat, effingebat Præposituras, seu Potestates, quæ Ducatus dicebantur, vt ipse deducit ex Capitolino in Seuero, in illo verbo *Ducatus*, Petr. Gregor. lib. 6. *Synta. mat. cap. 7. num. 9.*

26. Zosimus apud Bulleng. *dict. cap. 33. testatur Constantinum Ducem Constantinopoleos constituisse. Et Præfectum Athenarum Titulo Magni Ducis cohonestasse*, Ioann. Meurs. de fortun. *Athenien. cap. 10. Grethser. in Codin. dict. lib. 2. cap. 2. Similiterque fuisse antiquis temporibus creatos Duces Alexandria, & Anthiochiæ, notat Zonaras, Et Imperatores in l. ult. C. de diuers. offic. lib. 12. meminerunt de Duce Palestinæ, & Mesopotamiæ, Libiæ, Thebaydes, Arabiæ, Phenicis, Syriæ, Odroenæ, Armeniæ, Scithiæ, Niciæ, Primæ, & Secundæ Daciæ Ripensis in dict. l. ult. Pancirol. not. Imperat. Oriental. ex cap. 139. vsque ad 156. Bullenger *dict. cap. 133. Hieronym. Berrut. de verbor. signific. lib. 4. verbo Duces, Vvolphang. Laz. Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 9. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. num. 25. Alciat. de Dignitat. Ciuil. Iul. Cesar, Capac. dict. lib. 2. Histor. Neapok. cap. 11. fol. 109. Renat. Chopin. Dom. Franc. lib. 1. tit. 6. ex. nu. 11. Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 7. num. 25.**

27. Horum munus erat, vt prænotauimus num. 18. defensio Prouinciæ sibi concreditæ, limitumve, l. 2.

§. & homines, C. de offic. Praef. Praepoſit. Affric. And. Koninch. de Territ. Origin. cap. 1. num. 32. l. 5. C. de offic. Magiſt. Milit. Duce ſin. C. de offic. Milit. iudic. eleganter Pancitol. notic. Imper. cap. 139. Bullenger. dict. lib. 3. cap. 8. D. Franc de Amaya in l. 1. num. 7. C. de Annon. & Tribut. lib. 10. Franc. Hotthom. dict. verbo Duces, Auguſt. Barboſ. in l. Duces 4. C. de offic. Milit. iudic. (28) Vel ille, cui à Principe, aut Populo Prouincia regenda tradebatur, appellabatur Dux, vt ex legib. Boioar. Saxon. & alijs locis, notat Barnab. Briſon. de verb. feudal. verbo Duces dicti ſunt, Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 6. per tot.

29 Sed ſi ad Occidentem tranſitum faciamus, & etiam Duces creatos inuenies; quod primo factum à Longobardis Regibus, ex Blondo, notat Azor Inſtitut. Moral. par. 2. lib. 11. cap. 8. quaſt. 2. Et apud Sygon. lib. 1. de Regni Ital. patet, Narſetè ſe vocaſſe Italiae Ducem, Bullenger. de Imper. Roman. lib. 4. cap. 54. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 6. num. 25. Quamvis iam tempore Iuſtini Imperatoris creatos Duces à Longino Rauena Exarcho referat Hieron. Rub. lib. 3. Hiſtor. Rabena, Petr. Gregor. dict. cap. 6. num. 13. & Doctores adducti num. 20. Adducit Not. Imp. Occident. Duces Mauritaniae, Caſarienſis, Tripolitanae Prouincia, Primae, & Secundae Valeriae Ripenſis, Reciae Primae, & Secundae Prouincia Sequanici, tractus Armorici, & Heruicani, Belgiae Secundae, Germania, Britaniorum, vt videre licet apud Pancir. notic. Imper. Occident. cap. 78. vsque ad 89. Hieron. Berrut. de verbor. ſignif. lib. 4. verbo Duces, Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 7. ex nu. 25. Vvolphang. Laz. Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 4. Petr. Bert. ver. Germanic. lib. 1. cap. 22.

Supradictis de Ducali Dignitate praelibatis ad Comitalem, ſeu Comitum Titulum descendamus, in quo primo notandum eſt de Comitum vo-

ce, & Originè, qua plura apud Scriptores eſſe tam Iuris, quam Politicos; omnium tamen concors eſt ſententia (30) (omifſis Gramaticis) a comitando notatione habuiſſe, l. Item apud Labconem, §. Comitum, de intar. ijs, l. In Comitibus, ad leg. Iul. repetund. l. 1. §. Sed, & ſi Comitibus, de extraordin. cognition. In quo poſt antiquos Hotthoman. Venut. Briſon. Scharder. Caluin. Adria Turneb. aduerſar. lib. 21. cap. 28. Georg. Schombörn. Politic. lib. 5. cap. 40. Beſſold. diſſert. de Comit. & Baron. Imper. num. 2. Petr. Vvendel. Polit. lib. 2. cap. 36. Theſ. II. Theod. Reinſing. de regim. Saecul. lib. 1. claſ. 4. cap. 14. ex nu. 5. Theod. Hoepin. de iur. inſign. cap. 6. ex nu. 853. Laur. Beierlinch. Theatr. vit. human. litt. C. verbo Comes, Loaiſ. in not. ad Concil. Toletan. VIII. verbo Comes, Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 4. cap. 4. Bullenger. de Imperat. Roman. lib. 2. cap. 18. Pantin.

31 Cum Comitibus dicerentur abſolute omnes, qui tempore Reipublicae, & etiã Imperij Procōſules, Praefides, Legatos comitarentur tanquam negotiorum adiutores, l. Senatus-Cōſulto 16. de offic. Praefid. l. 4. de offic. Aſſeſſor. l. Adminiſtrantes 41. §. horum, vbi Gotthof. de excuſ. tutor. l. Sed addes 19. §. Papinianus Locat. l. Abeſſe 32. ex quib. cauſ. maior. l. Si quis 6. §. Si quos Comitibus, de Pan. l. Legato 12. §. Comitibus, de Vacat. & excuſation. muner. Sueton. in Iul. Caſar, cap. 42. Plin. lib. 6. Epiſt. 22. Luſtricus Brucianus, cum Montanum Atticorum Comitum ſuam multis ſlagitijs deprehendiſſet, Reinſ. dict. cap. 14. n. 6.

32 In re Militari, aut Politica, vt ex Sacra littera euincitur; 2. Reg. cap. 20. Pro Ioab Comes Dauid. Et Prophana, Suet. in Auguſt. cap. 48. Ad Thraſyllum Tyberij Comitum. Et in Tyber. cap. 12. M. Celij Comitum. Et in Neron. cap. 5. Siquidem Comes ad Orientem Caiſ. Caſaris. Nero in Achaiani profecturum Veſpaſianum Comitum habuit, Sueton. in Veſpaſian. cap. 4. Et in Octavian. cap. 6. Et à preſente Comitatu Im-

perator Salutatus. Ex D. Augustino, Symmacho, & Aufon, post Bris Bulleng dict. c. 18. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 5. Didac. Per. ad tit. C. de Comit. Confessor. lib. 12. num. 1.

33 Vel qui sectarentur Principem, lateri eius adhærentes in Exercitu, Aulave, Sacro Comitatu, dict. l. Filiusfamilias, de testam. Milit. l. Miles, & missionem, de re Militar. l. 1. C. de his, qui per met. iudic. & in Cod. Theodosian. l. 47. & 66. C. de Appellation. l. 6. C. de legat. & decret. legator. l. 6. C. de Malefic. & Mathematic. Symmach. lib. 2. Epist. 33. & lib. 9. Epist. 8. Cassiod. lib. 2. Epist. 22. Sydon. lib. 2. Epist. 11. Bullenger. lib. 2. de Imper Roman. cap. 17. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 5. Amaya l. 1. num. 5. C. de Canon. Largition. & in l. vnic. num. 78. C. de excusation. maner. lib. 10. Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 8. num. 1.

34 Sed ex iplis Iuris responsis, Constitutionibus Sacris, ac sensu Scriptorum euincitur Comitû munus, toto Reipublicæ, & Imperatorû curriculo, Dignitatis expers fuisse, vsque ad Imperium Cõstantini. Nã, & si Tyberius Comitatum in Classes diuisit tres, Sueton. in Tyber. cap. 46. Cohortes dictas, Sueton. in Caligul. cap. 19. Tacit. lib. 6. Annal. In cohorte suam, vbi Lypf. num. 29. Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 8. num. 1.

35 Attamen Comitatus Titulo illas non Honorauit, nec in Honorem concessas, nec muneri, aut officio publico adscriptæ inveniuntur, vsque ad Cõstantinum. Et si Petr. Mexia, Historia Imperial, en la vida de Marco Aurelio, ab eo Comites primo creatos dicat ex Aulicorum numero ad regimen subiectarum Prouinciarû (Gothorum præcipue) qui in odium Præturæ adempta illi autoritate, varias Comitum Dignitates creauit, Euseb. Cæsariens. de vita Cõstantini, lib. 4. cap. 1. Zosim. lib. 2. Iul. Cæsar Capac. lib. 1. Histor. Neapol. cap. 9. Didac. Perez ad tit. C. de Comitib. & Tribun.

Schol. lib. 12. num. 2. & tit. C. de Comitib. qui Prouinc. reg. Salmaf. in not. aa Sparc. fol. 47. litt. C. & in Trebell. Polion. fol. (36) 306. & sequentib. A quo tempore vbi Præfules, Prætores, Præsides erant, Comites sunt cum Iurisdicendi Potestate, vt de Triuigildo Comite Frigiæ apud Nicephor. Histor. Ecclesiast. lib. 3. cap. 5. Eidemque Frigiæ administrationem cum Comitua Dignitate concessit, Pancirol. not. Imper. Orient. cap. 77. & variar. lib. 1. cap. 5. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 4. cap. 27. Vvolphang. Laz. Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 2. Thob. Paurmeist. de iurisdic. lib. 2. cap. 11. num. 1. & 2. Ioan. Lymn. dict. lib. 4. cap. 3. Reinring. dict. clas. 4. cap. 14. Bessold. dict. dissertat. de Comitib. & Baron. Ioan. Iacob. Speidel. Histor. iuridic. Politic. litt. G. num. 46. Theodor. Hoeping. dict. cap. 6. num. 853.

37 Hinc erupere Comitû Dignitates, quæ sub Imperio multiplices extitere. Sed ex Constantini afatu, vt diximus, dictæ Primi, Secundi, & Tertij ordinis, Euseb. Cæsariens. dict. lib. 4. cap. 1. l. vnic. C. de Comitib. qui Prouinc. reg. lib. 12. l. fin. C. de Professor. & Medic. lib. 10. l. Principes, C. de Princip. agent. in reb. l. vnic. C. de Comit. & Tribun. Schol. l. 1. & 2. C. de Comitib. rei Militar. l. fin. C. de Memor. & actuar. lib. 12. & in Cod. Theodosian. l. 1. & 3. C. de Comitib. rei Militar. l. vnic. C. de Professorib. qui in Urb. Constantinopol. l. vnic. C. de Comitib. & Arch. Cas. lib. 6. ca. 12. & 13. Qui meminerunt de Comitatu Primi ordinis.

38 Secundi in l. 2. C. de Comitib. rei Militar. lib. 12. & l. 2. eod. tit. in Cod. Theodosian. l. 17. & 18 in eod. Cod. de Proxim. Comitib. disposit. Cassiod. lib. 7. Epist. 26. Comitua Honorum Secundi ordinis tibi propitia Diuinitate largimur.

39 Tertij l. 9. Comitua Tertij ordinis Honore cõcedetur, l. 10. C. de Suar. Pesuar. & Susceptor. l. 127. C. de Decurionib. in Cod. Theodosian.

40 Huic Constantini invento affixæ sunt variæ Comitum species, & appellationes pro administratio- num varietate, vt Comes Orientis, *l. vnic. C. de offic. Comit. Oriët. Cujac. Paratitl. ad illum Titul. & Sebastian. Ne- uio, Comes Sacri Palacij, l. vnic. C. de offic. Comit. Sacri Palacij, & ibi Cujac. Fenestel. & Neuiio. Comes Schola- rum: Comes, & Magister Equitum: Comes Stabuli: Comes Consistorij Principis: Comes Sacrarum largi- tionum, l. vnic. C. de offic. Comit. Sacrar. largit. vbi Cujac. & Sebastian. Ne- uio, Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 8. num. 22. Et alia Comitum officia, de quibus latè tradita à Bullenger. lib. 4. de Imperat Roman. cap. 24. & se- quentib. præcipuè num. 30. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 3. cap. 16. 23. 25. 26. 27. & 28. Camil. Larat. de feud. par. 5. consid. 20. num. 21. per tot. Iul. Cæsar Capac. Histor. Neapol. lib. 1. cap. 9. fol. 91. Salmas. in not. ad Spart. & Trebel. Polion. latè de Orig. Comitum Dignitatis, vbi plura de hoc munere, aut officio congerunt Scriptores, post Brisson. de verbor. signif. verbo Co- mites, Scharder. Hotthom. Caluin. & Verrut in Lexic. Petr. Gregor. lib. 2. Syntag. cap. 8. per tot. Georg Schom- born. lib. 5. Polit. cap. 40. Thob. Paur- meist. de iurisdic. Imper. Roman. lib. 2. cap. 11. nu. 2. Christoph. Bessold. Disc. singul. de Comitib. Baronibusque Imper. Roman. Anton. Dadin. de Ducib. & Co- mitib. Gall. lib. 1. cap. 1. & 2. Ioan. Lymn. de iur. publ. lib. 4. cap. 4. Petrus Greg. Syntagm. lib. 6. cap. 8. & 9. Ioan. Lymn. de iurè publ. vbi supra, tit. C. de Comitib. rei Milit. Gregor. Turonens. lib. 4. Alber. Crancio, Vvandel. lib. 1. cap. 28. l. vnic. C. de Comit. qui Prouinc. Reg. lib. 12. Brisson. de feud. lib. 12. tit. 27. § 2. & de verb. feudal. verbo Comes, Scip. Gentil. de iurisd. lib. 3. cap. 33. Keninch. de iurisd. Territ. cap. 4. n. 54. Georg. Schöbor. Politic. lib. 5. cap. 40. Thob. Paurmeist. de iurisd. lib. 2. cap. 1. Bessold. dissert. de Comitib. Baroni-*

busque Imper. Roman. num. 6. Petr. Gu- del. de iur. feud. par. 1. cap. 3. Osswald. lib. 17. Comment. cap. 9. litt. H. Ioan. Lymn. dist. cap. 4. Petr. Vvandel. dist. lib. 2. cap. 36. Ioan. Iacob. Speidel. Hi- stor. iurid. Polit. litt. G. num. 46. Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 6. nu. 853. Theod. Reinring. de regimin. Secular. dist. lib. 1. clas. 4. cap. 1. 4.

41 Post Duces, & Comites, te- ste Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 9. num. 7. est Marchionalis, fuit Potestas creata ad custodiendum li- mitem maritimum, Marcham dictum cap. 1. quis dicatur Dux March. in feud. (42) Cuius Dignitas Marchæ Comi- talis dicta, Renat. Chopin. Dom. Fræc. lib. 1. tit. 6. num. 13. Azor Institut. Mo- ral. par. 2. lib. 11. cap. 4. quest. 1. Camil. Larat. de feud. dilucidat. 17. par. 5. n. 1. Ex Aym. Sygon. & alijs Andr. Ke- ninch. de iur. Saxon. non prouoc. num. 3. vsque ad 45. cap. 4. dixit à Marcha Ger- manica voce, quæ limen significat Hotthoman. de verb. feud. verbo Mar- chiones, Barnab. Brisson. de verb. feud. verbo Marchiones, Marchiones di- ctos, Vldaric. Zas. de feud. par. 1. num. 4. Balzar. de feud. tit. Quis dica- tur Comes.

43 In huius vocis, seu Tituli Origine variant Scriptores, vt Af- flict. de feud. tit. Quis dicatur Comes, num. 4. De quo videndi Div. Thom. lib. 3. de Regim. Princip. & Petr. He- ing. Miscellanar. quest. 2. par. 1. num. 77. & 78. Bullenger. Roman. Repu- blic. cap. 34. & Append. de offic. Regn. Gall. de Marchionib. Gregor. Lop. l. 11. tit. 1. par. 2. verbo Marques, Pan- cir. variar. lib. 1. cap. 5. Vvolph. Laz. de Republ. Roman. lib. 1. cap. 2. Bobad. lib. 2. Polit. cap. 16. ex num. 27. Marin. Frec. de feud. tit. Quis dicatur Marchion. n. 2. Georg. Obrech. de iur. feud. lib. 2. cap. 1. n. 50. & seqq. Pet. Bert. rer. Ger- manic. lib. 2. cap. 12. Salaz. de Médoz. Orig. de las Dignid. cap. 14. Moreno de Varg. Noblez. de España, Disc. 13. n. 15. Carol. Syg. de Regn. Ital. lib. 3. fol. 163.

latè Menoch. *conf.* 32. De his agunt Georg. Schomborn. *lib.* 5. *Polit.* *cap.* 39. Bessold. *in Thesaur. pract. litt. M.* n. 22 & 23. & *dissert. singul. de Comitib. Baronibusque Imper. Roman.* num. 10. Anton. Dadin. *de Ducibus, & Comitib. Gall.* *lib.* 3. *cap.* 17. Ant. Perez *ad tit. C. de Dignit.* *lib.* 12. n. 13. Vvolph. Laz. *de Gent. Migrat.* *lib.* 3. Philip. Kinilchip. *de fideicom. famil.* *cap.* 1. n. 143. Ioan. Lymn. *de iur. publ.* *lib.* 4. c. 4. n. 22. Post hæc scripta Eman. Pegal. *comm. in Ordin. Lusitan.* *lib.* 1. *tit.* 2. §. 12. *Glos.* 12. n. 14. Iacob. Grets. *lib.* 3. *Comment.* *cap.* 1. *in Codin.* *cap.* 6. *not.* 28. *fol.* 216. refert aliquos sensisse Marchiones dictos; eo quod Vexillum Imperatorium præferebant. Anton. Nebrisen. *Histor. Regn. Cathol. in excus. Præfat. difficult.* 3. asserit Dignitatem Marchionalem, nihil cum Romanis Dignitatibus respondere, Theod. Reinsing. *de regimin. Sæcular.* *lib.* 1. *claf.* 4. *cap.* 13. *ex num.* 11.

44 Andr. vero Alciatus *lib.* 1. *Parergon.* *cap.* 27. à voce Celtica *Marchia*, quæ Præfecturam Equitum significat, deducit Marchionis Titulum, Hotthoman *de verb. feudal.* verbo *Marchiones*, Renat. Chopin. *dict.* *lib.* 1. *tit.* 6. *num.* 14. *ex Bud.* *lib.* 2. *Miscellan.* *cap.* 23. Brisson. *de verb. feudal.* verbo *Marchiones*, *in fin.* Alciat. *de singul. certamin.* *cap.* 32. Camil. Larat. *dilucid.* 17. *nu.* 4. Ioseph. Cumia *de feud.* *in Præfat.* *num.* 194. & *sequentib.* Tass. *Pragnat. de Antefact.* *vers.* 14. *Obser.* 1. *num.* 74. Menoch. *conf.* 302. *num.* 4. Luc. de Pen. *in rubr. de Consulib. Confessor.* Mastrill. *de Magistratib.* *lib.* 4. *cap.* 6. *per tot.* His omisis Amaya, *l.* 1. *num.* 8. *C. de Annon. & Tribut.* *lib.* 10. Bobad. *dict.* *lib.* 2. *cap.* 16. *nu.* 27. Montan. *de feud.* §. *Præterea Ducatus*, *num.* 3. Salaz. *de Mendoz Orig. de las Dignidades*, *cap.* 14. De quo Georg. Schomborn. *lib.* 5. *Polit.* *cap.* 39. Bessold. *dict.* *dissert.* *num.* 10. Sed vt cumque sit iam iam recepta invenitur inter Regales Dignitates, interque Excellen-

tiores Titulos Honoris.

45 His prælibatis, notandum est has Dignitates Originè amobiles fuisse, ad nutumque Principum collatas, Regum, seu Imperatorum, vt de Polonia notat Martin. Cromer. *lib.* 2. *Polon.* Sicuti Præfecturæ, Proconsulatus, ac Consulatus; cui adsentit resolutio Huberti Gifan. *de iure feud.* *cap.* 12. *num.* 13. dicentis: Dignitates maiores, vt Marchionatus, Ducatus, Comitatus. Ipse *cap.* 4. *num.* 21. & 22. esse quasdam velut Præfecturas temporales, Petr. Gregor. *lib.* 6. *Syntagm.* *cap.* 7. *num.* 7. & 8. & *cap.* 9. à *num.* 2. Molin. *de Primogen.* *cap.* 11. *nu.* 21. Gotthofred. *in Prax. Civil.* *tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 5. *de stat. homin.* *ex Martin Laudens. de Primogenitura*, *fol.* 375. *in theatr. feud.* *tom.* 1. *par.* 5. *dilucid.* 16. 17. & 18. Horat. Montan. *in dict.* 1. *Imperialem*, §. *Præterea Ducatus*, à *num.* 1. & *num.* 61. Andr. Keninch. *tract.* *de Saxon. iur. nõ prouoc.* *cap.* 4. *per tot.* *Calixt. Ramir. de leg. Reg.* §. 26. *num.* 26. Pancirol. *lib.* 1. *Thesaur.* *cap.* 5. Azor *Institut. Moral.* 2. *tom.* *lib.* 11. *cap.* 18. Ioan. Theobald. *Disquisit. Politic.* *cap.* 6. *quæst.* 26. Scipion Gentil. *de iurisdict.* *lib.* 3. *cap.* 23. Georg. Schomborn. *lib.* 5. *Polit.* *cap.* 38. Thob. Paurmeist. *de iurisdict.* *Imper. Roman.* *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 7. Bessold. *Discurs.* *de stat. Reipubl. subaltern.* *cap.* 3. *num.* 6. & *Discurs.* *singul. de Comitib. Baronibusque Imper. Roman.* *nu.* 12. Theod. Hoeping. *de iure insign.* *cap.* 6. *par.* 6. *num.* 857. Anton. Dadin. *de Ducib. & Comitib.* *Gall.* *lib.* 1. *cap.* 5.

46 Et licet aliqui credât in perpetuum concedi cæptas ab Othone, & Hugone Capeto, Georg. Obret. *de iur. feud.* *lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 52. Bulleng. *Appendic. officior. Regn. Gall.* *cap.* *de Ducibus*, Bodin. *lib.* 3. *de Republ.* *cap.* 5. *fol.* 473. Schomborn. *dict.* *cap.* 38. Parmeust. *dict.* *cap.* 11. *n.* 9. Petr. Gudelin. *de iur. feud.* *p.* 1. *cap.* 3. *n.* 12. Ant. Dad. *dict.* *cap.* 5. Hoeping. *dict.* *ca.* 6. *n.* 858. Ioan. Lymn. *de iur. public.* *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 7.

num: 7
Louian
Comiti
iuridic
Reinf
4. cap.
Ve
Præsi
nius i
Prou
mano
rio O
(47)
ac Co
stitut.
quæst.
dict. li
de feua
32. B
Ioan.
& 32
Hispa
gas T
Disc. 1
cap. 17
(48)
comm
ferent
Præto
Marc
Capac
cap. 11
testat
not. ad
Anton
Præfec
49
verb. f
tiquo
tores
ces; sic
Ægypt
C. de ad
uers. off
lib. 4. c
nan. lib
Petr.
num. 2
Franci
res. Du

num. 7. & cap. 4. & late in addit. Lips. Louan. lib. 11. cap. 10. Bessold. dissert. de Comitib. Ioan. Iacob. Speidel. notic. iurid. Politic. litt. G. num. 46. Theodor. Reinling. de regimin. Saecular. lib. 1. clas. 4. cap. 13. & 14.

Verum est loco Praefectorum, ac Praesidium receptas fuisse, sic inuenimus in l. fin. C. de diuers. offic. lib. 12. Prouincias concreditas primo Romanorum tempore Praefecto Praetorio Orientis, vt Gutther. de offic. Dom. (47) August. lib. 2. cap. 6. Cura Ducu ac Comitum commendatas, Azor institut. Moral. lib. 11. par. 2. cap. 10. quast. 2. Cui adstipulatur, Chopin. dict. lib. 1. tit. 6. nu. 15. Thom. Marin. de feud. lib. 1. tit. Quis dicatur Dux, num. 32. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. nu. 25. Ioan. Orosc. in l. Omnes populi, nu. 31. & 32. de iust. & iur. P. Marian. Histor. Hispan. lib. 4. cap. 11. Moreno de Vargas Tratado de la Nobleza de España, Disc. 13. Adam Contzer. lib. 7. Politic. cap. 17. §. 3. Camil. Larat. de feud. (48) par. 5. dilucid. 18. num. 1. iam iam communicato nomine, vt ijdem censerentur, ac indigetarentur Praefecti Praetores, Proconsules, ac Duces, Marchiones, Comitesve, Iul. Caesar, Cap. ac. Histor. Neapol. lib. 1. cap. 9. & cap. 11. eleganter de Origine, ac Potestate Comitum, Claud. Salmaf. in not. ad Trebel. Polion. fol. 306. & 307. Anton. Perez Praelect. ad tit. C. de offic. Praefect. Praetor. Orient.

49. Instat est Hotthoman. de verb. feud. verbo Comites, illos, qui antiquo tempore Procōsules, aut Praetores dictos, postea appellatos Duces; sic loco Praefecti Aegypti Dux Aegypti creatus, diciturque ex l. 13. C. de aduocat. diuersor. iudic. l. 1. C. de diuers. offic. à Bulleng. de Imper. Roman. lib. 4. cap. 31. Vel Comites, Beat. Renan. lib. 2. rer. Germanicar. adductus à Petr. Gregor. lib. 6. Syntagmat. cap. 7. num. 21. In hoc Romanos imitati sunt Franchni, nam illi Prouinciarum Rectores, Duces appellabant: id, quod ex libr.

Magistratuū Romanorūm satis liquet, Gregor. Turonen. lib. 9. Histor. Franc. cap. 7. Paris. de Put. de re milit. quast. an Comes passit prouocari. ad pug. Vvolphang. Laz. Roman. Reipubl. lib. 9. cap. 9. Ex eo Azor institut. Moral. par. 2. (50) lib. 11. cap. 9. quast. 1. fouet Marchiones loco Praesidium Prouinciarum erectos fuisse, & appellandos esse Prouinciarum Praesides, Andr. Kninch. de iur. superior. cap. 4. num. 85. & sequentib. Bessold. Sinops. Politic. cap. 2. de iure Maiestat. num. 38. & dissert. de Comit. Imper. Roman. num. 12. Petr. Gudelin. de iure feud. par. 1. cap. 3. num. 13. Franc. Zyp. Tract. Iudex Magistratus, lib. 2. cap. 4. num. 4. Quod apud plerasque Nationes, sic inuauit, vt Iudices regulariter Comites, Renat. Chopin. de iurisdic. Andegab. lib. 1. tit. 3. cap. 42. num. 6. seu Palatini dicantur, vt de Polonia, & Prusia, notat Martin Cromer. lib. 2. de situ Polon. Dadin. de Ducib. & Comitib. Prouinc. Gall. lib. 1. cap. 3.

51. Quod euincitur, si notamus supradieta: Quod à tempore Constantini loco Praefectorum Constituti fuere Comites, cum Praefecturam Summam disecare conatus esset, Pācirol. variar. dict. lib. 1. cap. 5. Petr. Bert. rer. Germanicar. lib. 2. cap. 10. Andr. Knisch. de Saxon. non prouoc. iur. cap. 4. num. 5.

52. Et sicut Praeturae Dignitas, seu Honor personalis fuit, etiam, & (53) Regales Dignitates regulariter, temporariae fuerunt, Petr. Greg. lib. 6. Syntagm. cap. 7. num. 28. Vvolphang. Laz. lib. 2. Roman. Reipubl. cap. 9. Alciat. de singul. certamin. cap. 32. Adam Contz. lib. 7. Politic. cap. 17. §. 5. Freccia de sub feud. lib. 1. cap. de antiq. stat. Regn. nu. 61. Andr. Kninch. dict. cap. 4. num. 5. Bodin. dict. lib. 3. cap. 5. Gabr. de Bell. tract. de feud. in Prologem. num. 4. & 20. Bessold. dissert. de statu Reipubl. subalt. cap. 3. nu. 6. Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 4. cap. 1. num. 7. & cap. 4. & in addit. Et apud Nos de-

ducit P. Mariana *Hystor. Hispan. lib. 8. cap. 1. Osluald. lib. 17. Comment. cap. 9. litt. V. Philip. Knischilt. de fideicommiss. familiar. cap. 1. num. 127. & 140. Borcholt. de feud. cap. 5. num. 34. V(54) que ad Imperium Iustini II. sub quo notant Pancirol. *variar. dict. cap. 5. Renat. Chopin. lib. 1. adll. And. tit. 1. num. 1. in Feudum, seu in perpetuum concessas. Et quamvis inventas, sub Hugone Capeto inter Francos tenent, Georg. Obrecht. de iur. feud. lib. 2. cap. 1. num. 52. de quo agunt Bulleng. *append. offic. Regn. Gall. cap. de Ducibus, Bodin. lib. 3. de Republ. cap. 5. Schombor. Polit. lib. 5. cap. 38. Thob. Paurmeust. de iur. lib. 2. cap. 11. num. 9. Petr. Gudelin. de iure feud. par. 1. cap. 3. num. 12. Dadin. de Ducib. & Comit. Gall. cap. 5. Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 6. num. 621. Ioan. Lymn. de iure publ. lib. 4. cap. 1. num. 7. & cap. 4. & in addit. Lypf. Louan. lib. 1. cap. 10. Bessold. de Comitib. Ioan. Iacob. Speidel. *Hystor. iurid. Politic. litt. G. num. 46. Theod. Reinling. de Regimin. Secular. lib. 1. clas. 4. cap. 13. & 14. Adhuc tenendum credimus, vt firmamus in Examin. Veritat. *Tract. 2. §. 1. an. 12. reiecto assensu dicentium, sub Othone inter Germanos, in perpetuum Feudaliter concessas, cum ante Othone, & Capetum inter Francos Germanosque Feudali perpetuo iure concedebantur.*****

55 De hac re, inque Nostræ sententiæ tutamen, extant verba apud Paul. Æmil. *Hystor. Regn. Franc. in Kilperio. fol. 33. Ducis enim initio, Comitesque a Regibus præstiebantur Gentibus, Ciuitatibusque, ac cum videretur, dimittebantur; deinde inueterauit consuetudo, vt nisi sceleris committi abire Imperio non cogerebantur. Idque postremo, vt quisque eo munere donabatur iureiurando Regum cauebatur. Quod absolutè apud Gallos receptum ex Codicibus legum, Caroli Magni, notat Renat. Chopin. *Dom. n. Franc. lib. 1. tit. 6. num. 15. & ex Gregor. Turonen. lib. 5. cap. 14. &**

lib. 9. cap. 7. Dadin. dict. cap. 5. Eadem apud Polacos vigere, notat Martin. Cromer. lib. 2. Polon. asserens, quod, & si Pruliæ Ducatū primo, nec fuisse perpetuum, nec in Feudum, concessus tamen fuit Titulo Ducatus ordinis Theutonicorum Magistro Alberto, Marchioni Brandenburgensi.

56 Et quamvis ab hac sententia dissentiant Doctores, dicentes quod regulariter Ducalis Dignitas, ac Comitalis, temporalis habebatur; sed aliquando in perpetuum vni vindicabatur familiæ, vel ex Populorum, & Gentium voto, vel ex Principum Placitis, vt in *dict. Tract. Examen de la Verd. §. 1. num. 14. & sequentib.* semper tamen tam apud Italos, Germanos, ac Gallos, in Feudum concessa fuit, cumque Potestate, & Impsrio. De quo videndi Gregor. Turonens. *Hystor. Franc. lib. 9. cap. 7. ex num. 13. cum sequentib.* Hottoman. *de verb. feud. dict. verbo Ducis, & verbo Csmites, Frech. de sub feud. lib. 2. tit. Quis dicatur Dux, Menoch. conf. 302. num. 48. Azor instit. Moral. par. 1. lib. 11. cap. 8. 9. & 10. Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 4. & 7. Balzaran. Bald. Afflict. & cæteri Feudistæ in rubr. *Quis dicatur Dux, tit. de feud. Renat. Chopin. Dom. Franc. lib. 1. tit. 6. per tot. & de iurisdic. Andezab. lib. 1. dict. cap. 42. num. 6. & cap. 48. per tot. cum sequentib.* Albert. Cranc. in *Hystor. Vandal. lib. 1. cap. 28. Petr. Hig. Miscellaniar. questionū, par. 1. quest. 2. Thom. Marin. de feud. lib. 1. tit. Quis dicatur Comes, Peregrin. Ianin. de Ciuitat. Real. lib. 1. cap. 1. Sebast. Neuior in Rubr. & ad Titul. *Quis dicatur Dux, in feud. cap. 11. num. 21. Gothofred. in prax. Ciuil. tom. 1. lib. 1. tit. 5. de statu homin. ex Martin. Lauden. de Primogenitura, fol. 375. in Theatr. feud. tom. 1. par. 5. dilucidat. 16. 17. & 18. Horat. Motan. in dict. 4. Imperialem, §. Præterea Ducatus, a num. 1. & num. 61. Andr. Kninch. tract. de Saxon. iur. non prouoc. cap. 4. per tot. Calixt. Ramir. de leg. Re-***

Regia, §. 26. num. 26. Pancirol. lib. 1. Theſaur. cap. 5. Azor inſtit. Moral. tom. 2. lib. 11 cap. 18. Ioan. Theobald. diſquiſit. Politic. cap. 6. quaſt. 26 Scipion Gentil. de iuriſaiet. diſt. lib. 3. cap. 23. Georg. Schomborner. lib. 5. Politic. cap. 38 Thob. Paurmeiſt. de iuriſaiet. Imper. Roman. lib. 2. cap. 11. nu. 7. Beſſold Diſcourſ. de ſtat. Reipubl. ſub alter. cap. 3. num. 6 & Diſcourſ. ſingul. de Comitib. Baronibuſque Imper. Roman. num. 12. Theodor. Hoeping. de iur. inſign. cap. 6. par. 6. num. 857. Anton. Dadin. de Ducib. & Comit. Gall. lib. 1. cap. 5. Mandel. Albéf. conſ. 181. per tot. Auguſt. Barboſ. in l. ult. num. 14. G. de ofſic. Praefect. Praetor. Africae, Machado, de el Perfeſto Conſeſ. lib. 6. par. 1. tract. 2. nocum. 1. Taſſ in Pragmat. de Antefact. verſ. 14. obſeru. 1. ex num. 1. cum ſequentib. Marc. Anton. Surg. Neapol. Illuſtr. cap. 23. num. 17. & ſequentib. Bert. lib. 2. rer. Germanicar. Thom. Segeth & incertus Author. tractat. de Princ. Ital. Ludouic. Rodulphin. de Ducib. Ital. Iul. Caſ. Capac. Hiſtor. Neap. lib. 1. cap. 9. & 10. Adá Contz. lib. 7. Politic. cap. 17.

57° Hæc ſunt (candidè Lector) quæ ex antiquis Monumentis deducere potuimus ad cognitionem harum Dignitatum, ſi eas illa acceptione recipias, ex quo iuriſdictionem adnotant, aut pro ea accipiuntur à verbo, ſeu diſtione *Ducendi, Comitandive* deductas; cum verum ſit Comitatus Titulo tenus, Ducesque, ſine iuriſdictione fuiſſe, veluti hi, qui perſonam Principis ſequebantur, ac comitabantur, vt in l. 1. C. de Comitib. C. hiſtorialib. lib. 12. Bullenger. de Imperat. lib. 4. cap. 24. & ſequentib. Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 8. num. 1. & cap. 9. num. 1. In Aulaque Principis officia exercebant, l. unic. C. de Comitib. Sic apud Nos l. 11. ſtit. 1. par. 2. Sed iam, iam illorum authoritas tanta eſt apud omnes Nationes, ac diuerſimodè habitas, vt rectè dicere cum Laëto poſſimus, Ro-

man. Reipubl. lib. 2. cap. 9. Mutato Imperio mutatam etiam fuiſſe illarum raturam, Andr. Knifch. a. et. cap. 4. (58) Taliter, vt iam nec ſolum Honorariæ, Iuriſdictionales ſint; ſed in Feudū perpetuum cōceſſa. Immo, & aliquot Duces, Marchiones, Comitesque ſint Supremi Superiorem non recognoſcentes, vt Dux Mediolanenſis, Borgundia, vt de eo, & Normandia ſub Imperio Amulphi Romano Germanico Imperatore, Petr. Mexia Hiſtor. Imper. y Cæſar Vida de el Emperador Arnulfo. Neopatria, Athenarum Sabaudia, Comite Belgico, aliaque quam plures Dignitates apud Europam, de quibus noſter non eſt fermo.

S V M M A R I V M.

- 1 Romanum Imperium virtute Gothorum obliteratum.
- 2 Gothi à Romanis receperunt Dignitatum Publicarum Nomenclaturam ad regimen publicum.
- 3 Dignitatum Regalium Originem ortum, & progreſſum variè agitatū per Scriptores.
- 4 Comitatus Dignitas Prima inter Hiſpanos, 5. contra.
- 6 Dicta Dignitas nata inter Hiſpanos poſt Maurorum ingreſſum, ex Bobadilla.
- 7 Gothi in prima Periodo Regni Hiſpani more Militari Rempublicam agebant.
- 8 Ducalis Dignitas laudata inter Gothos à Regno Eurici: ad Militares res, in 10.
- 9 Daces floſcentes Gothorum etate referuntur, & 11.
- 12 Ducalis Dignitas Prima in ordine inter Hiſpanos, 14.
- 13 Comitatus Dignitas ſumma inter Gothos.
- 15 Dignitatum ordo non fuit obliterata inter Hiſpanos Maurorum ingreſſu.
- 16 Ducalis Dignitas credita inter Hiſpanos Primoribus viris.

- 17 Marchionis Dignitas primo audita inter Hispanos, sub regimine Henrici II.
- 18 Comitatus Dignitatis ortus, & origo inter Hispanos variè laudata.
- 19 Comitatus Dignitas nata prima in periodo Regum Hispanorum, 20. Principè ab Sceptro Ramiri I.
- 21 Comites inter Hispanos ab Sceptro Ferdinandi I. vulgò el Catolico, 29. referuntur.
- 22 Reges Hispani more Romano, & Gothico ad res publicas Nomenclaturam Ducum, ac Comitum receperunt, oblitteratis Titulis Prætorum, ac Præsidentum.
- 23 Comitatus Dignitas, & munus temporalis, inter Hispanos, & 36.
- 24 Comitatus Dignitas inter Bardulos, & Castellanos viejos Militaris.
- 25 Iuezes de Castilla, ad res Ciuiles, & Politicas laudati.

- 26 Comitatus Dignitas non inuenta inter Hispanos, ex Gallorum exemplo.
- 27 Dignitatum Regalium vsus varius inter Hispanos.
- 28 Dignitas Ducum, ac Comitum variè laudata, in munere, & exercitio secundum mores, ac recepta placita, & 33.
- 30 Comites in Regno Legionensi.
- 31 Circula, & Territoria in quibus constituti Comites ad regimen publicum referuntur ex Ambros. de Moral.
- 32 Castilla ornata, Titulo de Condado, in Sceptro Sanctij I. virtute Ferdinandi Gundisalui.
- 34 Comites diuersi referuntur florescentes diuersis in ætatibus in Castellano, & Legionensi Regnis.
- 35 Comitatus Ministerio agebantur omnes res publica inter Hispanos.
- 37 Comitatus Dignitas perpetua, ac familiaris inter Hispanos.

DE DIGNITATIBVS REGALIBVS, ILLARUMQUE ORTU, & NATURA INTER HISPANOS.

GLOSSA TRIGESIMAPRIMA.

ET si teste Oroscio lib. 7. cep. ult. oblitteratum fuerit Romanorum Imperium Gothica virtute, Hispaniaque Romania Gothia dicta; adhuc tamen ab Eurici Regis Sceptro, sub quo vsus, ac (2) mores Gothici, ad ius scriptum reducti inveniuntur, vt notamus supra Glos. 33. tamen quo ad regimen militare, Ciuile, & Aulicum, Gothi a Romanis receperunt munera publica, ac officia Ducum, ac Comitum, relictis, sicuti ab alijs Gentibus, nomenclaturis Prætorum, Præfectorum, Præsidentum, ac Senatorum.

3 Diuersè enim agitant Scriptores circa originem, ac ortum Dignitatum Regalium inter nostros, circaque illarum naturam, ac qualitatem; sed indigestè, ac indistinctè,

confundentesque tempora, ac ætates, nec separantes illarum substantiam. De quo videndi Loaisa in not. ad Concil. Toletan. VIII. à fol. 455. Petr. Pantin. de Dignit. & offic. Regn. & Dom. Gothor. Bobadill. in Polit. lib. 2. cap. 16. à num. 28. Caned. decis. Lusitan. 103. par. 2. Parlad. lib. 2. rer. quotidianar. cap. 3. num. 2. Garc. de Nobilit. Glos. 48. §. 3. num. 69. Moren. de Vargas Trat. de la Noblez. Disc. 13. Hermosilla in Prolog. Glos. 2. par. 5. num. 24. Tasson Pragmat. de Antefact. vers. 14. obseru. 1. num. 75. Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 7. Machad. de el Perfecto Confessor, lib. 6. par. 1. tract. 2. docum. 1. Salazar de Mendoz. Orig. de las Dignidad. lib. 2. cap. 5. Molin. de Hispanor. Primogen. lib. 1. cap. 11. num. 27. Theod. Rein. fing. de Regimin. Secul. lib. 1. clausul. 4.

cap. 14. num. 1. Amaya in l. 1. C. de Annon. & tribut. lib. 10. & relati *Glos. antecedenti.*

4 Quærit Bobadilla, & Doctores relati: An inter Hispanos antiquior fuerit, Primatumque tenuerit Comitalis Dignitas, prælataque Ducali? Et quamvis credat Bobad. *dict. num. 28.* Primogenitam fuisse Comitum, ex l. 4. tit. 4. par. 3. l. 8. tit. 14. (5) par. 4. adhuc credimus, in re publica, extraque Cancellos Aulæ Regiæ, antiquiorem esse Ducalem Dignitatem, vt assensit Fr. Geron. Roman. *Republ. de el Mado, lib. 4. cap. 13.*

6 Cum verò Bobad. *dict. cap. 16. num. 25.* asserat: *Esse Titulo de Duque es muy nueuo en España, despues que los Moros la destruyeron, y de cortos años, despues de el Rey Don Alonso el Sabio.*

Ne in hac re indistinctè, sineque ordine procedatur ad cognitionem primi ordinis publici, plasmati ex Dignitatibus Regalium materia, aliqua prælibabimus, distinctis periodis regiminis Hispanici.

7 Notauimus *Glos. 35. à num. 20.* post transmigrationem Gothorum in Hispaniam, res illorum publicas manu militari, moribus Maiorum actas fuisse, sine iure certo, ac legibus, vsquequo Euricus ad ius scriptum vsus Gentium reduxit. Etiamque inuenimus, V visogothos diu Marti sacrasse, quovsque diuersas Gentes Hispanas incolentes debellarunt, easque Imperio proprio subiecerunt: Constituto verò iam iam Regno, Legibusque præscriptis, tam per Reges actum fuit de regimine Ciuili, priuato Aulico Regum, quam de Militari ad tutelam limitum Regni.

8 Ad Militares enim res, ex cōmuni Gentium assensu Dignitatem Ducalem ab Eurico, vsque ad Pelagium laudatam inuenimus, reiectis antiquis, ac receptis Titulis, à communibus, & alijs Gētibus Præsectorum, ac Prætorum epithetis, sicuti ab Imperatoribus Constantinopolita-

nis fuerant à Magni Cōstantini Imperio, *Glos. antecedenti, num. 13.*

9 Sic inuenimus sub Theodorico Ibam Ducem, *Cassiod. lib. 4. Epist. 11. V vilitanebum, & Seruatum, relatos à Loais. in not. ad Concil. Toletan. fol. 456.* sub sequentibusque Imperijs Theodofredū, *Bas. Chronie. ann. 710.* Seuerianum Emeritensem Ducem, Paulum Tholossanū, Ducesque Carthaginensem, & Cantabrensem, Bobad. *dict. cap. 16. num. 25.* relatos.

10 Commendabatur enim Ducibus summa rei Militaris, limitum tutela, belli Suprema actio, quare Magni Heroes Ducali decorabantur epitheto, vt de Aetio Cantabrorum Duce in bello Attilæ, de Fabyla, & Petro sub Roderico, *Bas. Chronie. anno 716. & 737.* notatur; quare per Scriptores præscriptus fuit Ducibus apud Gothos primus locus, Petr. Pantin. *dict. tract. de Dignitat. & officio Gothor. Loais. in not. ad Concil. Toletan. dict. fol. 455.* Bobad. *dict. cap. 16. num. 25.* Roman. *dict. lib. 4. cap. 13.*

11 Hinc inuenimus sub Gothorum regimine, à Recaredo, vsque ad Rodericum, in Honoris signū Magnates, *Maiores*, Principes, seu Proceres illo Titulo decoratos, vt legimus in subscriptione Toletanorum Conciliorum, præcipuè *Concil. 8. 9. & 16.* Taliter, vt etiam Comitua Dignitate fulgentibus illo superillustrarentur Titulo de *Duques*, *Concil. Toletan. VIII. Hodoacrus Comes cubiculariorum, & Dux: Ophilo Comes cubiculariorum, & Dux: Adulphus Comes Scantiarum, & Dux.* Et de *Concil. Toletan. IX. Elba Comes, & Dux.* Et in *Concil. Toletan. XVI. Vitulus vir Illustris Comes Patrimonij, & Dux.*

12 Ex quo, & vsu Gothico, cum Cassiodoro, Paulo Æmilio, & alijs affirmandum est Ducalem Dignitatem apud Gothos primum locum obtinuisse, l. 16. tit. 9. par. 2. concessam Primatibus, Maioribusque, quibus & exercitium, & belli cura commen-

dabatur, iurisque dicendi Potestas, *dict. l. 11. vbi Gregor. Lopez, verbo Duques.*

13 Nec ignotum nobis Comitalem Dignitatem, ab Imperio Constantiniano, in Summum Honoré eleuatam, coalitâ fuisse sinu Regum Visigothorum, tum ad regimen publicum Regni, tum ad decorem Maiestatis, creatis, ac receptis Titulis Comitum Palatinorum, ac Aulicorum, vt notauimus ex Historia Conciliorum, & rerum Gothicarum, *Glos. 33. per tot. & Comite Erwigio, refert Basseus Chronic. anno 681.*

14 Quare fatendum sub Gothorû Sceptro, ab Eurico, vsque ad Pelagium, res publicas Militares, & Aulicas, & si actas fuisse manu Ducum, ac Comitum, hisque Titulis Honorum decoratum fuisse primum ordinem Gothicæ Reipublicæ, attamen Ducalem Dignitatem Primam laudatam fuisse.

15 Hæc publica Digestio, ac Hierarchica discretio, necessaria ad communè Regnorum regimé, Maurorum ingressu, Gothicique Regni euerfione oblitterata nõ fuit, nec quo ad receptionem, ac vsum Dignitatû Regalium, nec quo ad Primatû Ducalis Dignitatis.

16 Immò Ducum Titulum à Catholicis Regibus concessum inuenimus, his quibus Prouinciarum regimen, ac tutela committebatur, qualiter fuisse decretum Guttherio, Ofsorio, Salaz. de Mendoz. *Origen de las Dignidad. lib. 1. cap. 16. Don Gutierre Ofsorio, cõ Titulo de Duque. Sâchio Fortunio Imperio Regis Ildephõsi VII. Nam, & si Castellæ Comes esset, adhuc Ducis Honore, & Titulo decorabatur ex more recepto à Gothorû ætate, vt patet ex relato à Fr. Prudente. de Sandou. Historia de el Emperador D. Alonso, cap. 64. & in Histor. de los cinco Reyes, en la vida de el Rey Don Fernando el Magno, fol. 8. Elos Castellanos sagant tal verdad al Re, qual fazieron*

*al Duque D. Sancho. Quod acceptû postea in Comite Ferdinãdo Gundisalu, his verbis refert: Y por llamar Duque de Castilla al Conde D. Sancho; lo qual visto. Et postea: Y que se llamò assi el Conde Fernan Gonzalez. Et in Histor. de los cinco Obispos, fol. 289. El Conde Fernan Gonzalez fue Conde, Duque, y Conde de Castilla (quibus assensit ex antiqua Historia Val. Chronic. ann. 940.) Et fol. 324. Llamau al Conde Hernan Gonzalez Duque de Castilla. Qui in Rege D. Sanchio, fol. 33. Bermudum Ordonium Comitem, & Ducem appellat: Don Bermudo Ordoñez fue Conde, y Duque de Lemos, y Sarria. Et in Rege D. Alphonso VI. fol. 59. Didacum Socerum Roderici Diaz Ducé Asturiarum fuisse, euincit ex instrumento dotali Roderici, vulgò el Cid, & Ximena vxoris: Filia Didago Ducis de terra Asturiensi. Et Sanchius Rex primò fuit appellatus Dux Cantabriæ, Sandou *Histor. de los cinco Obispos, fol. 217. ex Beuter. lib. 1. cap. 32. El Rey Don Sancho el Mayor se llamò Duque de Cantabria, Salaz. de Mendoz. Orig. de las Dignidad. de Castilla, lib. 3. cap. 15.**

17 Ex hoc antiquo Maiestatico more, credimus ductos Nomothesitas Nostros, ad præscribendum in ordine litteræ primum gradum Dignitati Ducali, *l. 11. tit. 1. par. 2. Principes, Duques, Condes, Marqueses. Ex quo ordine ducti Catholici Reges, in l. 5. tit. 20. lib. 9. Recopil. notarunt, Prelados, Duques, Condes, Marqueses.*

Post Ducalem meminerunt Scribentes (& si in lege Partitæ tertium vindicet gradum) de Marchionis Titulo, qui & si antiquus inter Germanos, & Gallos (diximus, & notamus illius munera, & officia, *Glos. anteced. à num. 41.*) inter Nos haud receptus quo ad vsum (& si de Marchionibus mentio sit in *dict. l. 11. Partita*) vsque ad Regnum Henrici II concedentis illum Petro Infanti, vulgò nominato *Marques de Villena, Gudiel. Historia de los Girones, cap. 22. Bobad. lib. 2. Polit.*

cap. 16. ex num. 27. Roman. Republ. de
 el Mundo, lib. 4. de la Republ. Gentil. cap.
 14. Salaz. de Mendoz. Origen de las
 Dignidad. de Castill. lib. 3. cap. 14.

18 Sequitur origine vetustior,
 vt creditur ab aliquibus, Comitum
 Dignitas, quæ, & si recepta summo
 cum Honore, sicuti, & inter cæteras
 Gentes, variat verò Hispanici Scrip-
 tores circa illius ortum inter Nos.
 Et quamvis Bobad. dict. cap. 16. n. 31.
 & Fr. Geron Roman. dict. lib. 4. cap.
 15. asserant, natam sub Sceptro Re-
 gis Ildephonso XI. (qui, & formulâ
 creandi Comites adduxit) Loais. in
 not. ad Concil. Toletan. VIII. fol. 456.
 Marian. Histor. Hispan. lib. 15. cap. 20.
 Turturet. de Nobilit. Gentil. lib. 2. cap.
 9. Salaz. de Mendoz. Origen de las Digi-
 nidad. de Castilla, lib. 1. cap. 9. loquens
 de l. 10. tit. 25. par. 4. Quando esta ley
 se ordenò, ni en muchos años despues no
 buuo Condes en estos Reynos.

19 Credimus tamen multis re-
 tro annis, à prima Hispanorum Ca-
 tholicorum Regum periodo coalitâ
 fuisse Comitum Dignitatem ipsis cû
 Infulis Honoris, quibus natam, ac
 leuatam a Romanis, cæterisque Eu-
 ropæis Gentibus; quod euincitur, si
 notantur antiqua Hispanarum rerum
 monumenta.

20 Haud ignotum, Isidorû Ida-
 tium, Sebastianum, Rodericum To-
 letanû, aliosque de Comitibus, Digi-
 nitatibusque Regalibus, primis sub
 Regibus à Pelagio, nullam mentio-
 nem instituisse, vsque ad Ramirum I.
 sub quo notamus, nec Ducales tantû,
 vt diximus à num. 8. Sed, & Comita-
 les laudatas, tam ad rem Militarem,
 quam Aulicam. Audiatur Sebastia-
 nû, qui Era DCCC. LXXX. inquit:
Ramirus iam factus Rex, misit aduersus
ear exercitum cum Ducibus, & Comiti-
bus. Et post: Nam Comes Palacij Alde-
redus aduersus Regem meditatatur, Vas.
 Chronic. ann. 831.

21 Indigeste enim Hispana res
 acta fuit per antiquos, ideo in ea fir-

mitatem tenere non possumus, quo
 ad ortum, ac acceptionem publicam
 Dignitatum. Nam, & si Sebastianus
 de Comitibus, vsque ad Ramirum
 non agat, sub Ildephonso Catholico
 invenimus Thibaltem Comitê, Am-
 brof. de Moral. lib. 13. cap. 14. sub Il-
 dephonso, vulgò el Casto: *A los Con-*
des Don Orios, Don Sandias, Roderic.
Sanch. Histor. Hispan. par. 3. cap. 12.
Vas. Chron. ann. 809. aliosque, de qui-
bus illorum Dignitate, & Honore
latè agimus, Glos. 33.

22 In quo rerum discrimine fatè-
 dum est, Dignitates Regales inter
 Hispanos laudatas esse, more Gen-
 tium seruato, in eo quod sicuti olim
 Titulo Præsidum, Præfeclorum, ac
 Proconsulum Honorabantur hi, qui-
 bus Prouinciarum regimen manda-
 batur, siue in re Militari, Ciuili, ac
 Politica, post vero Ducû, ac Comitû
 Honore venerabatur, in signû Impe-
 rij Magnitudinis, sic inter Nos, Sâ-
 pir. Era DCCCCIX. *Et cû subscrip-*
tis Comitibus suis prænominatis Aluarus
Egunensis Comes, Veremûdus Legionensis
Comes, Sarrafinus Asturica, & Berico
Comes, Beremûdus Torrens Comis, &c.
 Et post Era DCCCCLXIII. sub
 Ildephonso III. & Ramiro II. *Tunc*
temporis populauit Rodericus Comes
Amayam, & populauit Asturias in par-
tes Sancti Iuliani, populauit Didacus
Comes Burgis, & Outinamper iussione
Regis: populauit autem Comes Monius
Moni Raudam, & Gundisaluus Tellix
Oxonam. De Nepotiano Comite, sub
Beremundo, Vas. Chronic. ann. 824.

23 Sub hac Dignitate Comita-
 li acta fuit Respublica, vt diximus,
 Hispana, commendato Imperio, iu-
 risdictione, ac Supremo Honore
 Comitibus temporariè tantum, &
 ad vitam, nec cognito tunc Feudali
 perpetuo iure, sed commendatitio,
 vt videre licet in his, quæ latè nota-
 mus Glos. 30. videntur de Erilo Co-
 mite, & Nepotiano, Comitibusque
 Galleciæ sub primis Regibus, Vas.
 Chro-

Chronic. ann. 824. & 841. Sandou. Histor. de los cinco Obispos, fol. 93. & 99. sub Sceptro Ildephonfi I. Es verdad, que lo que es Rixes, tenian Condes, Villadieg Catalogo de los Reyes de España, ann. 866. Sandou. Historia de los cinco Reyes, en Don Alonso el VI. Nombrado he muchas vezes al Conde Don Gonçalo Saluadores, que era de la sangre de los Condes de Castilla, descendientes de Gonçalo Tellez, hermano de el Conde Fernan Gonçalez, y de el Conde Don Hernando Negro, que siruió al Rey Don Pelayo. Et in Historia etiam Sampirij Salmanticensis Episcopi, Era 971. dignoscuntur Comites, quibus Reipublicæ, & Regni cura à Regibus credebatur.

24 Hæc enim Dignitas post casum Comitum Castellæ, sub Sceptro Regis Ordonij II. Sampir. in *Histor. Sandou. Historia de los cinco Obispos, fol. 259. Roderic. Toletan. lib. 4. cap. 22. Roder. Sanch. par. 3. cap. 14. Vaf. Chronic. ann. 396. Franc. Tharraph. de Reg. Hispan. eod. ann. Marian. lib. 8. cap. 2. Militaris accepta fuit, comitibus (25) missa Ciuili re Iudicibus, Titulo de Iuezes de Castilla, Roder. Toletan. lib. 5. cap. 1. Sandou. Historia de los cinco Obispos, fol. 289. & 290. Aunque auia Iuezes, auia Condes en Castilla, los Iuezes eran para el gouerno de la tierra, y los Condes para las cosas de la guerra. Et postea: Seguián las causas de la guerra, y se llamauan Condes, y Duques, y que mandauan en Castilla, aunque de baxo de la obediencia de los Reyes, que se auian leuantado en Asturias, y así los llaman Condes, como era costumbre de los Godos. De quibus mentio apud Salaz. de Mendoz. dict. lib. 1. cap. 9. & sequentibus. Et si in Origine Iudicum dissentiant Scribentes.*

26 Quare dicendum à Pelagij Sceptro Gubernatores, qui Præfecti, & Prætores dicebatur Comites, Gothico more appellatos fuisse non ut voluit Ambros. de Moral. *Chron. lib. 13. cap. 14. ex quo à Gallis ad Hispaniam cum Theobaldo transijt Ti-*

tulus, & Dignitas Comitatus; sed quia Dignitates Regales antiquo Maiorum More Gothico receptæ, ac laudatæ erant inter Hispanos.

27 Ex quibus tenendum, quidquid sentiant Bobadilla, & Parladorus, attenta mente Pantini, & Loaisæ, omnibusque, quæ ex monumentis Historiarum depromuntur, quod Dignitas Regalis Ducum, ac Comitum, nec tatum fuit laudata sub Gothorum regimine, ab Eurico, vsque ad Rodericum; sed post à Pelagio, vsque ad Sceptrum Ferdinandi III. ac quod, & si illarum Tituli, ac Epitheta siluerint in Regno Castellæ, & Legionis à Sancto Rege Ferdinando III. vsque ad Sceptrum Ildephonfi XI. cuius insufflatione nouam vitam recepit: illarum vero qualitas diuersè coalita fuit, ut notum faciemus.

28 Duces enim, ac Comites ab Ildephonfi I. Regno creatos inter Hispanos, inuenimus, sed personali tantum, ac vitalitia concessione, eisque commendatis muneribus, ex iure cõcessione, ac voluntatis Regiæ, vel ad rem Militarem, vel ad Ciuilem, Politicam, vel ad Aulicam. Inuenimus (29) sub Ildephonso Comitem Theobaldum agentem res Circuli de Maranda, Ambros. de Moral. lib. 13. cap. 14. sub Ildephonso el Casto (post Comites, Don Sancho Diaz de Saldaña, y Don Orios) alios de quibus sic dict. lib. 13. cap. 33. Auia en la Casa Real otros Condes para el gouerno de la tierra, y para consejo, y execucion de cosas de importancia en paz, y en guerra, Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 3. cap. 10.

30 Ex his temporibus in Regno Legionensi notamus Comites primū ordinem publicum Constituentes D. Rodericum, Moral. dict. lib. 13. cap. 33. Didac. lib. 15. cap. 17. Sancium in Gallecia, Rodericum in Amaya, Gúdisaluum Nunium Patrem Comitum Ferdinandi Gúdisalui, Ildephonsum in Montana Legionis, & alios, de

de quibus
menda
deric.

cap. 2.

& 15.

Roderic.

lib. 15.

cap. 33.

Sabio,

31

nitatili

15. ca.

tum,

quibus

ad reg.

II. lib.

in per.

meziu

Gúdis.

DCC

zius, &

dou. H.

& 65.

Nam ad.

Digni

D. Alp

toria, f.

Hos

M

Prin

lu

Forn

R

310

Conde de

de de T

Conde de

Conde de

Castilla

tiende a

rias. Co

tonces,

ra el go

des, y

Burgos

mas com

Conde D

Don Al

Conde D

de quibus Sampir. & post eos commendant Comitum Dignitates, Roderic. Toletan. lib. 5. cap. 3. & seq. & cap. 22. & lib. 6. cap. 33. lib. 7. cap. 4. 7. & 15. Val. post loca relata ann. 1076. Roderic. Sanch. par. 3. cap. 8. Moral. lib. 15. cap. 17. 25. 33. & 53. & lib. 16. cap. 33. Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 3. cap. 10. 15. & 19.

31 Audiamus, quæ de his Dignitatibus, Moral. lib. 15. cap. 33. lib. 15. cap. 25. notat circa illarum ortum, munera, officia, ac Circulos, quibus comitiua Dignitas præibat ad regimen publicum sub Ordonio II. lib. 15. cap. 53. (enumerantur hac in periodo Comites Didacus, Gomezius, Didacius, Ferdinandus, & Gúdifalvus. Comites Saldaniæ, Era DCCCCLXIII. Gomezius, Diazius, & Garcia, Era M. LXII. & Sándou. Historia de los cinco Reyes, fol. 64. & 65.) Conde en la Region de Portugal, llamada Egítania, Conde de Leon (de hac Dignitate etiam sub Sceptro Regis D. Alphonfi VII. Sandou. en su Historia, fol. 191.

Hos Ramirus sequitur Comes ordine Minus

Prædens, & mitis Legionis cura salutis,

Forma præclarus natus de semine Regum.)

Conde de Astorga, y de el Vierzo, Conde de Tuid, y de el Puerto en Portugal, Conde de Emimo, y parece en Portugal, Conde de Vergança, Conde de Visco, y de Castilla, Conde de Prucios, y no se entiende de donde era, y parece en Asturias. Conde de Lago. Sin estos auia entonces, y agora otros muchos Condes para el gouerno de otras muchas Ciudades, y Fronteras de Moros. Et post: Burgos, donde sabemos auia Conde, y mas comarcano de aquella Ciudad, el Conde Don Nuño Fernandez, el Conde Don Almodares el Blanco, y su hijo el Conde Don Diego, y el Conde Don Fer-

nando Assurez. Almodares el Blanco, y su hijo tenían el gouerno de lo de Burgos, y Oca, y todo lo de azia las Montañas, y Navarra: y el Conde Nuño Fernandez à Zamora, ò algo más acá en Campos: Don Fernando Assurez, se verá claro adelante, como los de su linage tenían su hazienda, y Señorío cerca de la Ciudad de Palencia, que aun agora no estaua poblada, en aquello de Monçon, y Husillos, y assi se puede creer tenía el Conde por alli su gouernacion, hasta Dueñas, y Simancas. De el Conde Fernan Gonzalez se puede muy bié creer tenía toda la tierra de Simancas arriba, por la Ribera de Duero, hasta las Fróteras de Navarra.

32 Hoc enim seruato regimine publico, acta fuit res communis sub officio, ac Dignitate Comitum, à Pelagio, vsque ad Sancium I. sub quo Bardulia, seu Castella vetus, à Dominatione Regum Legionensium liberata fuit Ferdinandi Gundifalui Comititis virtute, ab eoque Domino facta etiam Dignitatem Comitalem suscepit ad regimen publicum, Militare, & Politicum; sic inuenimus commendatam Agarim, vulgò Naxera, Comiti Domino Vela, Moral. lib. 16. cap. 27. Val. anno 1011. Roderic. Sanch. par. 3. cap. 25. Melgaremque Al Conde Hernan Montalez, Moral. lib. 16. cap. 23.

33 Et vt mentis nostræ veritas, dubitationis nebulis repulsis, refulgeat, audiatur Sandou. Historia de los cinco Obispos, fol. 252. Notable ha sido el descuido, que los Coronistas han tenido en dezir en su proprio tiempo, y lugar las cosas de el Conde Fernan Gonzalez, y la confusion con que escriuieron, lo poco que de este Principe dixerón, y de los Iueces, y Condes de Castilla; y lo que mas confusion causa, y ha engañado, es pensar, que en Castilla auia Condes, como Reyes en Leon, y que heredauan aquel Estado los hijos à los Padres. Claramente consta por papeles, que eran muchos los Condes, y todos estauan debaxo de la obediencia de los Reyes de Asturias, que les ponian, y

dauan sus Honores, y Tenencias como Gouernos, que afsi lo hizieron muchos años despues los Reyes de Castilla, y de Leon. De esta manera auia vn Conde en la Rioxa, otro en Amaya, otro en Lara, otro en Osma, y afsi en otras partes.

34 Ex hoc leuato à Maioribus Instituto, diuersis sub Regibus Legionis, & Castellæ, memorantur ab Historiographis Sampir. Roderic. Toletan. Tudenl. Roderic. Sanch. Vas. *Historia de el Rey Don Alonso el Sabio*, Sandou. Marian. Ambros. de Moral. Garibai, y Salaz. de Mendoz. Carrillo en los *Anales*, & Padilla. In Regno Castellæ ab Ildephoso Magno, vsque ad Ferdinandum II. Post Comites relatos, supra aliosque: Los Condes Don Gomez de Gormaz, Don Garcia de Cabra, el Conde Don Rodrigo, el Conde Don Gonçalo Saluadores, los Condes Don Gutierre Alonso, Don Gomez Dias, Don Alonso Muñoz, Don Lain Fernandez, Don Pedro de Traba, Don Gomez Candespina, Don Pedro de Lara, Don Malrique, Don Alauaro, y Don Nuño Perez de Lara, Don Pedro Fernandez de Castro, el Conde Don Garcia de Naxera, Don Pedro de Carrion, Don Lope de Alaua, los Condes Don Fernando, Don Martin, Don Garcia Ordoñez, Don Rodrigo Ximenez Ossorio, Don Gomez Nuñez, Don Rodrigo Perez el Velloso, Don Ramiro Flores de Guzman, Don Rodrigo Gonçalez Giron, Don Pedro Gomez de Sandoual, el Conde Poncio, y el Conde Don Ramiro de Guzman.

Horū enim aliorūque Procerū ac Magnatū manu, & Cōsilio, ornato Infulis Dignitatis Comitatis, agebatur res Hispana publica, Militaris, utique Ciuilis, & Aulica: His commendata limitum tutela, & defensio: Horum etiam suffragio comitia celebrabantur: & horum Cōsilio res Maiores Regni discernabantur. Notentur verba *Histor. de el Rey Don Alonso el Sabio*, par. 4. c. 3. fol. 351. B. (agens enim de iudicibus à Rege Ildephoso electis, ad cognitionem iniuriæ illatæ

filiabus, Roderic. Viuar. vulgò *el Cid*, quæ fuit vna ex præcipuis rebus agitatis in Curijs Toletanis) inquit: *Escogidos el Rey, los quales fueron el Conde Don Romonao, el qual era yerno de el Rey Don Alfonso, que era casado con su fija, el qual fue despues Padre de el Emperador de España, que dizen Don Alonso: el segundo fue el Conde Don Vela, que poblò en Salamanca, por mandado de el Rey D. Alfonso: el tercero fue el Conde Don Suero, que se llamaua de Campos, y de este Conde Don Suero vienen los de Villalobos, y Xuarez (de quo meminit Morales lib. 17. cap. 13.) El quinto fue el Conde Don Rodrigo, que poblò en Valladolid, por mandado de el Rey; y de este Conde D. Rodrigo vienen los Girones: el sexto fue el Conde Don Pedro de Lara, y de este vienen los de Lara.*

36 Hunc ortum tenuit Comitatus Dignitas, inter Hispanos; & quavis leuata fuit Regum voluntate ad Summam rerum, commendatio tamē ac personali iure, nec admissio, nec recepto in ea, hæreditario, successiuo, seu Feudali, vsque ad Regnum Ildephonsi XI. sub quo realis effecta in Feudum perpetuo possessori, & successoribus concessa inuenitur, cuius naturam tenuit, & tenet, vt notamus *Glos. 33. à num. 135.*

37 Sed nec ignota fuit, etiā illo vigente Instituto, ac Maiorum More firmante, naturam commendatitiam Dignitatis Comitatis, vt realem, ac perpetuam teneret, conferreturque iure sanguinis successiuo à patre in filios, ac descendentes, etiam multis ante annis, quam sub illis, sub quibus gloriatur Germania, decantante ab Othone Imperatore, Gallia vero à Carolo Caluo, seu Hugone Capeto, in sufflatum fuisse Dignitatibus Regalibus spiritū vitæ immortalitatis Politicæ. Cum anno Christi 765. inueniamus Aznarium Comitem Aragoniæ illam leuantem Dignitatem indiuiduam, trāsmissibilem filijs suis sanguinis successiuo iure, Maria. *Histor.*

Histor. li.
 Rod.
 Anna
 rin. S.
 el Rey
 23. fol.
 dum
 ipso p.
 nitat.
 der.
 Sanc.
 par. 3.
 cap. 6.
 el Rey
 Sand
 Mari
 ad suc
 famin
 si I. fu
 statis
 S
 1 D
 2 Du
 inte
 3 Pat
 sibi
 4 Dig
 que
 5 Dig
 cony
 tion
 7 Com
 betu
 8 L. 6
 Dig
 9 Dig
 miny
 10 Di
 perp
 11 Di
 det à
 12 Di
 dum
 nifib
 13 Di
 bibit
 peria
 prob
 28

*stor. lib. 7 c. 5. Carrill. Annal. ann. 765. Roder. Toletan. lib. 3. cap. 1. Zurit. Annal. de Arag. lib. 1. cap. 1. Luc. Marin. Sicul. de reb. Hispan. lib. 8. Histor. de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 3 cap. 23. fol. 275. Annoque 926. Ferdinandum Gundifaluum Castellæ Comitē isso perpetuo iure Comitalem Dignitatem Supremam efformantē, Roder. Toletan. lib. . cap. . Roderic. Sanch. *Hstor. Hispan. par. 1. cap. 11. & par. 3. cap. 14. Cartagen Anacephalaos, cap. 64. Val. Chron. ann. 957. Historia de el Rey D. Alonso el Sabio, par. 3. cap. 23. Sandou. Historia de los cinco Obispos, Marian *Hstor. Hispan. lib. 8 cap. 2. illā ad suos deferētē tam masculos, quā fēminas, vsque ad Regnum Ildephōsi I. sub quo Titulum Regiæ Maiestatis accepit.***

S V M M A R I V M.

- 1 Dignitates Regales, iure communi attento temporales sunt.
- 2 Ducatus, Comitatus, Personales sunt inter Hispanos, & quare.
- 3 Patre mortuo, filius supplicat Regi, ut sibi conferat Dignitatē Regalē patris.
- 4 Dignitatis Regalis honor, in vnoquoque successore renouatur.
- 5 Dignitates Regales Personales sunt, si conferuntur simpliciter, 6. Si verò ratione rei, perpetua habentur.
- 7 Concessio facta ratione rei, Realis habetur.
- 8 L. 6. tit. 26. par. 4. circa qualitatem Dignitatum Regalium, refertur.
- 9 Dignitas Regalis concessa tanquā administratio officij, Personalis cōsēdā.
- 10 Dignitates Regales inter Hispanos, perpetua.
- 11 Dignitatum Regalium qualitas pendet à concessione.
- 12 Dignitates Regales, ex quo in Feudum concessa, perpetua sunt, ac indiuisibiles.
- 13 Dignitatum Regalium diuisio prohibita, cap. licet de voto, cap. Irāperialem, §. Præterea, de vot. de prohibet. feud. alienat.

- 14 Feuda Suprema diuisibilia, ex Roderico Suar. 16. & alijs.
- 15 Ducatus, Marchionatus, Comitatus, appellantur feuda Regalia, à feudistis.
- 17 Regna diuisibilia inter filios, de quo exempla referuntur. Atticonem.
- 18 Dignitates Regales diuisibiles, in Thascia, & Lombardia, & Germania, 21. 24. & 92.
- 19 Dignitates Regales diuisibiles ante Federicum Imperatorem, 83.
- 20 Feudi successio patens filijs absolute ex iure communi feudali.
- 22 Feudorum Regalium diuisio, consuetudine induci valet.
- 23 Dignitates Regales, diuisibiles inter Hispanos.
- 24 Iurisdictio, & si ratione incorporalitatatis diuisionem non recipiat, diuisibilis est quo ad exercitium, & commoditatem.
- 25 Feudi diuisio admixibilis, vel ex natura concessionis, vel consensu habentium ius.
- 26 Dignitates Regales, indiuisibiles sunt ex natura, & exercitio, 30.
- 27 Diuisio Dignitatum Regalium prohibita, quia tenderet in dispendium, & detrimentum publicam.
- 28 Diuisio Dignitatum prohibita, nisi ex Principis consensu.
- 29 Feudorum communium diuisio permissa, 90.
- 31 Dignitatum Regalium conseruatio, utilior, & necessaria bono publico, 93. & 97.
- 32 Dignitates Regales inter Hispanos indiuisibiles.
- 33 Feudi indiuisibilitas procedit tantum in ipsa Regali Dignitate ex Roderico Suarez.
- 34 Diuisio Dignitatum Regalium prohibita ex natura illarum, 42.
- 35 Dignitas Regalis, hereditas Primogeniti.
- 36 Dignitates Regales inseparabiles à Regio Diademate, iurisque publici habenda, dependentesque à Rege, 39.
- 37 Dignitates Regales indiuisibiles in Honorem Imperij, 38. Et boni publici, 43.

- 40 Dignitates Regales regulantur secundum naturam Regij muneris.
- 41 Dignitatum Regalium indivisibilitas procedit tantum, attento iure Francorum.
- 44 Feudorum diuisio admissa tantum iure Longobardico.
- 45 Longobardorum leges transacta, tractato illorum Regno.
- 46 Dignitates Regales, an ex illarum natura vinculo maioratus subijciantur, 47. Quod sic, si in feudum concedantur.
- 48 Dignitas Regalis concessa cum proprietate Territorij, posse, & filijs, diuisibilis ex Roderico Suar. 49. Contra ex Molina, & decisione Senatus Vallisoletani, & ex usu Gentium, 52.
- 50 Feuda diuisibilia, si comitantur, aut Honorantur Titulo, aut Dignitate Regali, inducant naturam indivisibilitatis.
- 51 Legalis prouidentia aque, ac voluntas testatoris, constituere potest indivisibilitatem bonorum.
- 53 Dignitas Regalis si conferatur bonis liberis, an ex eo ista bona indivisibilia efficiantur, 54. Quod libera permanent.
- 55 Dignitates Regales sunt indivisibiles in se, non in bonis, quibus conferuntur, 56.
- 57 Bona libera, ex quo in ea Dignitas Regalis constituatur non mutant naturam diuisibilitatis.
- 58 Dignitatis indivisibilitas tantum operatur in individuo, in quo confertur.
- 59 Indivisibilitas Dignitatum irregularis est; ideo non extensibilis.
- 60 Dignitas Regalis concessa oppido, aut loco, constituit illum, & bona ei connexa in indivisibile.
- 61 Comes non bene dicitur, qui non habet Territorium.
- 62 Dignitates sunt sine Territorio.
- 63 Dignitas sine bonis in detrimentum Honoris.
- 64 Constantinus assignauit Dignitatibus bona agros ad decoris sustentationem.
- 65 Dignitas concessa bonis separabiliter, non confert illis naturam indivisibilitatis, sed successio defertur secundum qualitatem bonorum.
- 66 Dignitas concessa bonis, in quibus antea prescripta est successio forma, separatur ab illis, casu quo ius separatum est, & de per se.
- 67 Dignitates Regales eo ipso, quod conferuntur, sunt indiuidua, & in his succeditur iure Maioratus.
- 68 Bona unita Dignitati, mutant qualitatem, sequunturque naturam illius, cui uniuntur.
- 69 Dignitatis investitura perpendenda ad formam successiois.
- 70 Bona, in quibus Dignitas Regalis confituitur, sequuntur qualitatem, & naturam illius, & si illam habeant diuersam.
- 71 Addimentum debet sequi naturam principalis.
- 72 Bona unita Dignitati, si in concessione non separantur, sequuntur naturam Dignitatis, 73. Praecipue si uniantur, aut conferuntur pro honore Dignitatis.
- 74 Primogenitus successor Dignitatis Regalis, ex Gentium more.
- 75 Princeps non valet praedudicare Primogenito in successione Dignitatis concessae iure communi.
- 76 Primogenito feudo Regali diuiso, ex Principis voluntate obcedenda est pars ultra ceteros filios.
- 77 Dignitates Regales, ex illarum natura competunt Primogenitis, 80. 85. 87. 95. & 98.
- 78 Aetatis prerogatiua attendenda in successione.
- 79 Dignitates Regales conferuntur absolute iure Francorum.
- 81 Primogenito competit feudum, & bona diuisibiliter, si id concessum sit in investitura, aut dispositione.
- 82 Cap. 1. §. Praeterea Ducatus, de Prohib. feud. alien. loquitur de indivisibilitate Dignitatum, non de illarum successione.
- 84 Filij absolute ad successioem feudum admittuntur.
- 86 Feudorum Regalium comertium prohibitum a iure; ideo successio illius ad Primogenitum pertinet.

- 88 *Filio Secundogenito, de bonis Feudalibus tantum debita vita, & Militia,*
 89. *Precipue attento iure Francorum.*
 94 *Dignitates electorales, indivisibiles ex Caroli III. Constitutione.*
 96 *Dignitatum Regalium indivisibilitas ex quam plurimis causis induci potuit.*
 99 *Primogenitorum Privilegia, Prerogativa, & Honor, quid referant?*
 100 *Femina, an capaces sint Successionis Dignitatum Regalium. Quid sit*

- iure Feudorum? 101. absolute, 109.*
 102 *Femina Feudorum capaces, ni in Feudo requirente seruitium personale,*
 103. & 105.
 104 *Femina succedant in Feudo Franco; alias non.*
 106 *Maioratus successio regulatur secundum successionem Regni: ni aliter dispositum in fundatione.*
 107 *Masculi, ac Feminae regulariter capaces successionis maioratus sunt.*
 108 *Feminae capaces Regnorum.*

AN DIGNITATES DV CATVS, MARCHIONATUS, Comitatusve perpetuae, ac indivisibiles sint? Atque eo ipso, quod conferantur, iure Primogeniturae concessae censeantur? Et vtrum Agnatis tantum, verum etiam, & faeminis?

GLOSSA TRIGESIMASEGVNDA.

HAc in quaestione notanda veniunt, quae late diximus *Glos. antecedenti*, scilicet, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, communi iure attento, temporales esse, vt ex *cap. 1. de Feud. Marchi.* deducitur; nec ad haeredes transmissibiles, nec iure Suitatis, nec haereditario, vt late Andr. de Ifern. in *dict. cap. 1.* a quo hanc deduxit conclusionem, *Afflict. eod. cap. 1. num. 9. & 10.* late Roderic. Suar. in *l. Quoniam, in prioribus, in declarat. l. Regn. limit. 11. per tot.*
 2 Quorum autoritate *Parlad. lib. 2. rer. quotid. cap. 15. Molin. de Primogen. lib. 1. cap. 11. num. 12.* obseruat Ducatus, Marchionatus, Comitatusque apud Nos personales esse, cum necesse sit post mortem parentis, ad hoc vt filius Comes, aut Dux circumferatur, a Rege denuo pro tali referibi, *Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 10. num. 20.* sic *Marian. Histor. Hispan. lib. 8. cap. 2. Algun rastro de esta Antiguiedad queda en España, en que las*

Señores Titulados, despues de la muerte de sus padres, no toman los apellidos de sus Casas, ni se firman Duques, Marqueses, o Condes, antes que el Rey se lo llame, y venga en ello, fuera de pocas Casas, que por especial Privilegio hazen lo contrario de esto, ex Roderic. Suar. Velasc. de iure Emphyteut. quest. 40. num. 26. Caued. decis. Lusitan. 4. num. 7 par. 2.
 (3) Praxisque id demonstrat. Nam mortuo parente, filius Regi nunciat obitum; vt ei licentia conferat vtendi similibus Dignitatibus; nec illarum Titulo antea fungitur, *Roderic. Suar. dict. limit. 11. num. 4. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. ex num 62. Anton. Perez ad Titul. C. de Dignitat. lib. 12. num. 24.* Quod etiam in Feudis Dignitatum notat Doctores traditi *num. sequenti*, & *Hubert. Gifan. de iure Feud. cap. 4. num. 23.*
 4 Quia familia Feuda, velut notauimus, personalia censentur, vel ad minus in vnoquoque successore renouatio investiturae necessaria est. *Helfric. Vric. Hunn. tract. de Feud.*

cap. 16. de diuis. feud. fol. 169. vers. Nam etiam, Georg. Obrec. de iure feud. lib. 1. cap. 5. num. 39. Andr. Kcnoch. de Origin. territor. cap. 1. num. 57. Gabriel de Bell. tract. de Feud. par. 2. cap. 1. ex num. 21. & cap. 4. num. 20. Montan. de Regal. Præl. num. 48. Barthol. Camerar. repet. cap. 1. de succes. feud. num. 6 & cap. 1. de natur. succes. feud. num. 8. & 9. lect. 14. Georg. Schomborner. lib. 5. Politic. cap. 38. Petr. Gudelin. de iure feudor. par. 1. cap. 1. num. 12.

In quo scripsere Matienç. in l. 11. tit. 7. num. 2. Glos. 7. lib. 5. Anton. Gomez in l. 40. Tarr. nu. 12. Gregor. Lopez in l. 6. tit. 26. par. 4. Molin. de Primogen. dict. lib. 1. cap. 11. n. 12. D. Ioan del Castillo tom. 6. controuers. cap. 159. num. 5. Molin. de iust. & iur. disp. 581. num. 4. & 11. Bobad. dict. cap. 16. num. 6. Giurb. de feud. §. 2. Glos. 13. num. 90.

5 Latissimè disputatur inter Doctores, nec in ea in diuersa feruntur; immò omnes vno fatentur ore, supradictas Dignitates personales esse, quoties habita tantum ratione personæ concessæ sunt, ac simpliciter, Barbof. in l. Quia tale, num. 2. solut. matrimon. Cancer. variar. resolut. lib. 3. cap. 5. num. 324. Menoch. cons. 276. num. 16 & 17. Pont. cons. 1. nam. 69. latè Giurb. de feud. §. 2. Glos. 13. num. 90. vers. Secundus casus, Capic. Latr. lib. 1. Consultat. cons. 3. num. 55. Barthol. Camerar. repet. 6. de succes. feud. cap. 1. & de natur. succes. feud. lect. 14. num. 14. & 15. Petr. Gudelin. de iure feud. par. 1. cap. 3. num. 12.

6 Sed quoties Oppido, Castro, Ciuitative conceduntur, perpetuæ habentur: cum magis prædio, quam personæ concessæ dicantur. Secutus fuit hanc distinctionem noster Molin. d. et. lib. 1. cap. 11. nu. 12. 19. & 21. Ex quo eam conclusionem, ac distinctionem amplectuntur Anton. Gomez, Matienç. Gregor. Lop. Castell. & alter Molin. Theolog. Tass. Pragmat. de Antefact. vers. 14. Obseruat. 1.

num. 93. 94 & 95. Montan. de feud. dict. cap. 6. fol. 69. & 70. Freccia lib. 2. de subfeud. tit. Quis dicatur Comes, num. 53. Paul. de Castr. cons. 333. volum. 1. Ponte cons. 1. num. 58 & sequentib. Intrigliol. de feud. Centur. 1. quest. 8. num. 93. & 94. Scipio Rouit. super Pragm. Neapol. Pragm. 1. de Titulor. abusu, num. 63. 64. & sequentib. ex Roder. Suar. Socin. Issern. & Bald. Rosental. de feud. cap. 7. conclus. 15. litt. O. Crauet. cons. 404. num. 5. Menoch. de præsumption. lib. 3. præsumpt. 103. nu. 25. & 26. Barbof. in dict. l. Quia tale, num. 2. solut. matrimon. Burlat. cons. 30. num. 5. latè Giurb. dict. Glos. 13. num. 90. vers. Primus est, & antea, num. 68. Capic. Latr. dict. cons. 3. num. 56. Cancer. dict. cap. 3. num. 324. ex Camil. de Curt. & Menoch.

7 Quæ comprobatur ex doctrina Bart. in l. Penult. num. 8. de seruitut. legat. vbi subiicit, concessionem factam respectu determinatæ rei præsumi realem, transireque in quemcumque, cum vtilitate concessionis; & si personalis est, extinguitur, extincta persona, l. Si seruus heredi, de stat. liber. l. Tale pactum, & Glos. verbo Per exceptionem, de Pact. Menoch. de Arbitrar. lib. 1. quest. 68. num. 21. Surd. cons. 262. num. 39. volum. 2.

8 Distinctio illa deducitur ex eleganti dispositione, l. 6. tit. 26. par. 4. ibi: Mas Reyno, ò Comarca, ò Condado, ò otra Dignidad Realenga, que fuesse dada en feudo, non lo heredaría el fixo, nin el nieto de el vassallo, si señaladamente el Emperador, ò el Rey, ò otro Señor, que lo ouiesse dado al padre, ò al abuelo, non se lo ouiesse otorgado para sus hijos, ò para sus nietos.

9 Ex hoc textu Gregor. Lopez, verbo Camara, dixit, quod si Marchionatus, Ducatus, aut Comitatus conceditur, tanquam administratio officij, qualis erat primæua harum Dignitatum natura, tanquam succuriatarum loco Præsidium, ac Præfectorú, vt diximus Glos. 30. de Origin.

fideicom. familiar. cap. 6. num. 326. Reinling. de Regimin. Sacular. lib. 1. clas. 4. cap. 17. num. 5. ex Hotthom. Schard. Oldendorp. & alijs.

13 Theorica huius quæstionis deducitur ex dispositione, *cap. Imperiale, §. Præterea Ducatus, de prohib. feud. alienat. per Federic. & cap. Licet, de vot. vbi absolute Dignitatum dissecatio inhihetur.*

14 Sed quamvis cõcolor hac in re fuit omnium Scribētium assensus; tamen Roderic. Suar. in l. Quoniam in prioribus, *ampliat. 11. dub. 2. num. 3. & 4. dedignatus non fuit feuda etiam (15) Suprema, seu Regalia (qualiter Ducatus, aut Marchionatus, Feudifæ in cap. 1. Quis dicatur Dux, Paul. Montan. Pecha conf. 96. nu. 11. & 12. Bodin. lib. 4. de Republ. cap. 8. fol. 555. Alex. conf. 25. num. 1. lib. 5. Nizol. allegat. 1. num. 126. Camil. Borrel. de præstant. Reg. Cathol. cap. 5. num. 6. Redin. de Maieftat. Princip. in princ. n. 52. Oflasc. conf. 19. num. 34. Conrad templ. iudic. cap. 4. num. 6. Thufc. litt. D. cõclus. 426. num. 1. Pacian. de probationib. lib. 2. cap. 37. nu. 15. Mier. de Maiorat. par. 1. quæst. 1. num. 11. Menoch. conf. 1. num. 16. Curt. Iaf. Præpos. Scharder. Borrel. Tap. & alij adducti à Giurb. de feud. §. 2. Glos. 13. num. 5. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 2. ex num. 1. Iul. Ferrec. de re Milit. cap. de Confl. Imperat. num. 69. Forcat. de feud. cap. 3. Anton. Contz. Comment. de feud. cap. 3. vers. 3. Diuifio, Theodor. Hoeping de iure insign. cap. 8. nu. 272. Theodor. Reinling. de Regimin. Sacul. lib. 1. clas. 4. cap. 16. ex num. 1. Tobias Paurmeift. de iure Imper. Roman. lib. 1. (16) cap. 4. num. 8.) diuidi posse, cui adfentit Brun. à Sole in locis Communib. verbo Dignitas, num. 4. Cephal. conf. 617. num. 46. Hubert. Gifan. de iure feud. cap. 4. num. 21. & 22. Ioan. Rudinger. lib. 1. iure feua. cap. 51. n. 4. Georg. Obrech. de iure feud. lib. 1. cap. 5. num. 32. Scharder. de feud. par. 2. cap. 3. num. 3. ni sub conditione con-*

ferantur, vt tantum filius natu maior possit ea sibi vindicare. Quod ad (17) Regna etiam extendit, quando pleno modo possidentur, & in Patrimonio sunt; secus vero, quando modum succedendi acciperent ex populi consensu, Hugo Groc. de iure Bell. & Paz. lib. 2. cap. 7. num. 12. Taliter, vt aliquando diuifa Regna fuerint inter defuncti filios, sic patet ex Oedipi Historia, & Vetus Attica inter Pandionis liberos diuifa est. Idem notatur de Argiuorum Regno diuifo inter quatuor Persæi filios, & si exitiosum, & perniciosum Regnis fuerit, vt ex Ioan. Tilio de reb. Gallic. lib. 2. eleganter notat Philip Kinifchil. de fideicommiss. familiar. cap. 6. ex num. 325.

18 Cui sententiæ adhæret consuetudo in Thufcia vigens, & in Lõbardia, vbi absolute omnes filij Marchiones appellantur, diuiditurque Dignitas, teste Afflict. in rubr. de feud. Marchion. num. 9. & in cap. 1. §. Præterea Ducatus, num. 1. de prohib. feud. alienat. per Federic. Andr. Capan. de vit. & Milit. quæst. 1. num. 9. Minad. conf. 1. num. 27. Capiç. Latr. tom. 1. variar. consult. 3. num. 37. latè Merlin. de legitimat. decis. 67. num. 13. Gabriel de Bell. tract. de feud. num. 11.

19 Ex quo Franc. Hotthom. in dict. §. Præterea, verbo de Catero, notat, ante Constitutionem Frederici similes Dignitates diuiduas esse, idque seruari iure communi attento, ex cap. 1. §. omnes filij, si de feud. fuerit controuer. cap. 1. §. 1. de his, qui feud. dar. pos. Petr. Gregor. de vit. & Militar. (20) quæst. 1. num. 5. Cum ex eo omnes filij ad feudi successione admittantur, Rouit. conf. 1. num. 23. Andr. Capan. de vit. & Militar. quæst. 1. num. 8. Ioan. Marc. Neuar. Pragmat. Neapol. 4. de feud. Collat. 5. num. 11. Montan. de (21) Regal. prælus. 1. num. 51. Et ita apud Germanos seruatum refert Oldrald. conf. 237. Tiraq. & Dec. adducti à Molin. dict. cap. 11. num. 25. Ma-

strill,

strill. *de Magistrat. lib. 4. cap. 12. nu. 21.*
 (22) & 22. Consuetudineque indu-
 ci posse, ex Iul. Clar. *de feud. quest. 44.*
 Cassanat. *cons. 57. num. 68.* Molin. *de*
inst. & iur. quest. 81. num. 5. Socin. *cons.*
278. num. 2. vol. 1. Marant. *cons. 130.*
num. 1. Ioan. Andr. Georg. *alleg. feu-*
dal. cap. 39. num. 2. & seq. Bullenger.
variar lect. iur. feud. lib. 1. cap. 51. n. 4.
 Probat latè Andr. Keninch. *de Sa-*
xon. non prouocat. iur. cap. 3. num. 67. &
sequentib. & 87. & 95. cum sequentib.
 Sandou. *Histor. Carol. V. lib. 28. §. 13.*
 Hercul. Marefcot. *lib. 2. variar. cap.*
28. num. 1. & cap. 120. Paul. de Cast. *(23)*
cons. 179. lib. 1. Quod apud Nos
 olim factum, notat Salaz. *de Mendo-*
za Historia de el Gra. Cardenal. lib. 1.
cap. 4. Quod sic procedere notamus.
 24 Ut & si hæ Dignitates iurif-
 dictionales censentur; adhuc tamen
 illarum diuisio non aduersatur natu-
 ræ feudorum, cum inter cohæredes
 feudi admittatur. Præsertim noto,
 quod & si iurisdictio indiuidua sit,
 aut substantia iurisdictionis quid in
 corporale, per se diuisionem non re-
 cipiens, illam recipere valet iurisdi-
 ctionis exercitium, aut commoditas
 fructus, ex doctrina Bartholi in *l. Tu-*
toris, de administ. tutor. Bald. in *dict.*
cap. 1. §. Præterea Ducatus, num. 2. de
prohibit. feud. alienat. Cephal. *cons. 3.*
num. 68. Tiraquel. *de Primogen. quest.*
4. num. 50. Ruin. *cons. 119. num. 18. lib. 1.*
 & *cons. 29. num. 16. & 29. lib. 5.* Paris.
cons. 10. num. 19. & cons. 20. num. 20.
lib. 1. Roland. à Vall. *cons. 80. num. 17.*
 & *28. lib. 1.* Tiraq. Gullielm. Benedi-
 dict. & alij Molin. *dict. cap. 11. nu. 15.*
 Bartholom. Socin. *cons. 278. num. 2.*
vol. 2. Menoch. *cons. 163. num. 20. &*
298. Bæz *de non meliorand. cap. 23.*
num. 7. Montan. *de feud. §. Præterea*
Ducatus, nu. 66. Andr. Keninch. *dict.*
cap. 3. ex num. 69. cum sequentib. qui
 hanc reijcit diuisionem, ex num. 163.
 Bald. in *dict. cap. 1. §. Præterea Duci-*
tus, & Afflict. latè hanc disputant
quæstionem. De quo videndus Ro-

sent. *de feud. dict. cap. 9. concl. 53.* Moz.
de diuision. feud. num. 48. Roland. à
 Valle *cons. 80. num. 44. lib. 1.* Iul. Clar.
 §. *feud. quest. 40. num. 1.* Camil. Larat.
de feud. par. 7. dilucidat. 50. per tot. ex
Lanar. cons. 59. Hier. de Mont. *de fi-*
nib. Regal. cap. 1. nu. 3. Ponte *decis. 60.*
 Georg. *alleg. 40. num. 35.* Tasson Prag-
 mat. *de antefact. obseruat. 4. vers. 3. num.*
279. Theodor. Reinring. *de Reginine*
Sacul. lib. 1. clas. 4. cap. 17. ex num. 17.
 (25) & sequentib. Præcipuè, atten-
 to, quod omnes feudistæ dictis in lo-
 cis tenent, feudi diuisionem fieri vâ-
 lere consentientibus omnibus habé-
 tibus ius ad feudum, vel ratione con-
 cessionis, quia pro filijs concessum
 est, vel si hæreditarium, vt Afflict.
 Moz. Rosent. & Larat. tenent dictis
 in locis Valenç. *cons. 69. num. 160.* Al-
 uar. Valasc. *de iure Emphyteut. quest.*
58. num. 12. Bolognet. *cons. 9. nu. 30.*
 Marefcot. *lib. 2. resolut. 120. num. 1.*
 Polid Ripi. *de indiuid. par. 2. quest. 2.*
ex num. 2. Giurb. *de feud. præiud. 6. nu.*
20. Gabr. de Bell. *tract. de feud. par. 2.*
cap. 4. ex num. 8. cum sequentib. Mon-
 tan. *de Regal. præiud. 1. num. 51.*
 26 Sed adhuc reiectis his, &
 rationibus traditis a Roderic Suar.
 explossoque Montan. *de Regal. dict.*
num. 51. tenendum est, attenda ferie,
dict. §. Præterea Ducatus, similes Dig-
 nitates, indiuisibiles esse, & etiâ quod
 ad fructus, & commoditates, elegan-
 ter Menoch. *cons. 163. num. 21.* Andr.
 Keninch. *dict. cap. 3. ex num. 168.* cum
 absolute iurisdictio secundum Con-
 stitutionem, *dict. cap. Imperialem, §.*
Præterea Ducatus, indiuisibilis sit,
 Bald. ibi, & Afflict. *not. 3.* Camil. Bor-
 rrel. *summ. decisionum, tit. de iurisdict.*
num. 273. Donat. Anton. de Marin.
quotidian. cõtrouers. lib. 1. cap. 215. n. 1.
 Taliter, vt ipse Keninch. *credat dict.*
cap. 3. num. 75. ex Molin. *dict. cap. 11.*
num. 28. apud Nos, omnes filios,
 Primogenito de mpto, incapaces, &
 Tituli Dignitatis, ac Honorum esse,
 Hercul. Marefcot. *lib. 2. var. cap. 120.*

num. 13. & 20. reiecta resolutione tenentium, feuda diuidi posse, fouet Ioan. Andr. Georg. *repet. feud. cap. 50. per tot.* Montan. *de Regal. dict. prel. 1. num. 52.* la tē Philip. Kinischil. *de fideicom. famil. cap. 6. num. 526. & seqq.* Theodor. Reinring. *de Regimin. Sacul. lib. 1. clas. 4. cap. 17. num. 10. & 11.*

27. Nam & si regulariter feuda diuisionem recipiant, attentata Imperatoris dispositione in *dict. cap. 1. ibi: Aliud autem feudum si consortes voluerint, diuidatur.* Limitatur in Dignitatibus, in quibus admissio diuisionis in Commune, ac Publicum detrimētum vertitur, ac in familiae dispendium, Bald. *cap. Cum omnes, num. 6. de Constitutionib. Barzar. cap. 1. §. Hoc quoque, num. 16. de succes. feud.* Hering. *de fideicom. cap. 27. §. 2. nu. 35.* Castill. *controuers. cap. 9. num. 73. lib. 4.* Cassanat. *conf. 30 num. 13. & conf. 45. num. 130. & 137.* Fufar. *de fideicom. quest. 385. num. 6.* Sfort. *cod. tract. quest. 41. num. 26. ex pluribus Giurb. de feud. §. 1. Glos. 11. num. 2. & sequentib.* Merlin. *de legitim. tit. 1. lib. 2. quest. 2. ex num. 2.* Gabr. *de Bell. dict. tract. de feud. par. 2. cap. 4. num. 11. & 12.* Theodor. Reinring. *dict. cap. 17. num. 12.* Ideo (28) que, ni consensus interueniat Principis, non admittitur diuisio, vt ex Bald. Curt. Moz. & alijs, notat Schomborn. *de feud. lib. 1. disp. 6. thes. 26. & antea disp. 1. thes. 34.* Quod se (29) cus est in feudis communibus, in quibus admittitur absolute, consensu interueniente successorum, late Menoch. *dict. conf. 163. num. 20. & 21.* Valenç. *dict. num. 160 & 161.*

30. Hanc distinctionem, qua asserimus Dignitates Ducatus, Marchionatus, Comitatusve diuidi non posse, limitata in id regula generali Constituyente feudorum diuisiones secuti sunt, vltra traditos à nobis supra, omnes feudistæ Issern. Bald. Laudens. Albarot. Afflict. Balsaran. *dict. §. Præterea, num. 4. 5. & 11.* Hotthoman. *ibidem, verbo De cætero, la-*

cob. de Sanct. Georg. Curt. Capic. Zaz. Barchol. Moz. Scharder. traditi à Rosent. de feud. cap. 9. membr. 1. conclus. 55. addit. litt. A. Cassan. consuetud. Burgund. rubr. 3. §. 6. num. 7. & sequentib. Tiraquel. *de Primogen. quest. 4. ex num. 21.* innumeros consulentes refert Dueñas *regul. 316.* Oldrald *conf. 68. num. 7.* Barthol. Socin. *conf. 68. per tot. vol. 1. & conf. 278. num. 1. vol. 2.* Ruin. *conf. 19. num. 18. lib. 1.* D. Ioan de el Castillo *tom. 6. cap. 159.* Valenç. *conf. 199. à num. 1.* D. Ioseph Vela *controuers. Hispal. dissert. 4. num. 21.* Cephal. *conf. 3. num. 62. & 68. & conf. 12. num. 13.* Dec. *conf. 389. num. 6.* Afflict. *decis. 265. num. 17.* Corneo *conf. 199. num. 12. vol. 1.* Ancharran. *conf. 339. num. 1.* Natta *conf. 289. num. 1. & 3. vol. 1.* Bursat. *conf. 3. num. 21. vol. 1.* Curt. Senior *conf. 66. num. 9. & 10.* Idem Socin. *conf. 165. num. 15. & conf. 272. num. 2. vol. 2.* Roland. à Vall. *conf. 80. num. 5. vol. 1.* Tyber. Decian. *respons. 117. num. 14. vol. 3.* Menoch. *conf. 304. num. 10. & conf. 298. num. 3. & conf. 401. num. 19. & conf. 163. nu. 20. & 21.* Camil. Larat. *de feud. par. 7. dilucidat. 51. per tot. & conf. 34. num. 8.* Cancer. *variar. resolut. par. 1. cap. 17. de feud. ex num. 22.* Barthol. Camerar. *repet. cap. 1. de succes. feud. num. 9.* Michael de Aguirr. *Apol. de succes. Regn. Portugal. num. 34. par. 1. & par. 2. num. 19.* Petr. Gudelin. *de iure feud. par. 3. cap. 4. num. 1.* Mastrill. *de Magistratib. lib. 4. cap. 12. ex num. 3.* Camil. Borrel. *de Præstant. Reg. Catholic. cap. 46. num. 290.* Cassanat. *conf. 57. num. 66.* Cacheran. *decis. 25. num. 2.* Robl. de Salzedo *de representat. lib. 3. cap. 13. ex n. 1.* Parlador. *in Sexquicen. different. 18. §. 1. num. 4.* Baez. *de non meliorand. cap. 23. num. 7.* Bobad. *lib. 2. Politic. cap. 16. num. 6.* Mandel. *Albens. conf. 188. num. 24.* Vincent. Annibald. *ad eum, litt. F.* Ioan. Bullenger. *lib. 1. de iure feud. cap. 51. num. 4.* Hubert. Giffan. *de iure feud. cap. 3. nu. 26. & disp. 2. num. 152.* Andr. Keninch. *de Saxon nō*

pro-
ner.
quen
lib. 1
conf.
leg. 4
Geo
tract
de fe
uius
iure
num.
conf.
lib. 2
cis. 6
feud.
Theo
lib. 1
quent
31
ctore
Cassa
de Pa
rat. R
ter fe
trime
incui
confer
Vall.
Oldra
cin. con
dict. ca
fan. dia
rrel. de
num. 2
1. quest
ganter
art. 3
num. 7
13. ex
ni schil
dict. cap
32
cum vi
tudo ia
quo ca
Cassan
rubr. 3
316. T
num. 14
pro-

prouoc. iur. cap. 3. per tot. Ioan. Schaner. de feud. lib. 1. disp. 1. thes. 34. & sequentib. Georg. Obrech. de iure feud. lib. 1. cap. 5. num. 36. Ludouic. Bell. cons. 4. ex num. 44. vsque ad 48. Ann. alleg. 41 num. 5. Thusc. litt. F. concl. 151. Georg. de feud. cap. 49. num. 2. Peregr. tract. var. lib. 1. n. 129. & 130. Giurb. de feud. §. 1. Glos. 4. num. 24 & 25. Viuius decis. 130. Ioan. Mar. Nouar. de iure Neapol. Pragm. 4. de feud. Collect. 5. num. 13. Capic. Latr. select. iur. tom. 1. cons. 3. num. 57. Merlin. de legit. dict. lib. 2. quæst. 11. tit. 1. ex num. 2. & decis. 67. num. 13. Gabr. de Bell. tract. de feud. par. 2. cap. 4. ex num. 11. cum seqq. Theodor. Reinring. de Reginin. Sacul. lib. 1. clas. 4. cap. 12. ex num. 5. cum sequentib.

31 Ratio enim, vt omnes Doctores, præcipuè Roland. à Valle, Cassan. Arias Pinel. Tiraquel. Burg. de Paz, Tyber. Decian. Camil. Larat. Rosent. ea est, ne Dignitates inter se diuisæ desolentur, idque in detrimentum tendat boni communis, in cuius commodum vertitur illarum conseruatio, vt eleganter Roland. à Vall. dict. cons. 80. num. 7. & sequentib. Oldrald cons. 68. num. 7. Barthol. Socin. cons. 68. num. 36. vol. 1. Bullenger. dict. cap. 51. num. 6. & 7. Hubert. Gifan. dict. disp. 2. num. 152. Camil. Borrel. de præstant. Reg. Catholic. cap. 46. num. 290. latè Mier. de Maiorat. par. 1. quæst. 26. num. 54. & sequentib. eleganter Vrsin. de feud. par. 2. quæst. 2. art. 3. num. 13. Mastrill dict. cap. 12. num. 7. & 8. Andr. Keninch. dict. cap. 13. ex num. 19. 20 & 25. Philipp. Kinschil. dict. cap. 6. num. 350. Reinring. dict. cap. 17. num. 13. & 14.

32 Quæ resolutio præcipue locum vindicat apud Nos, vbi consuetudo iam eas indiuisibiles constituit: quo casu id seruandum obtestantur Cassan. Consuetud. Burgund. dict. §. 6. rubr. 3. ex num. 7. Duénas dict. regul. 316. Tyber. Decian. dict. respons. 117. num. 14. lib. 3. Rosent. de feud. dict. cap.

9. conclus. 55. num. 9. cum sequentib. Tiraquel. de Primogen. quæst. 4. num. 37. & 46. Intrigliol. de feud. quæst. 39. num. 28. Iofred. cons. 7. num. 41. & omnes traditi à Rosent. dict. cap. 9. concl. 56. num. 5. & Addit. litt. E. & G. Mastrill. dict. cap. 12. num. 18. Hubert. Gifan. dict. disp. 2. num. 151. Georg. Obrech. dict. cap. 5. num. 31. Andr. Keninch. dict. cap. 3. num. 10. & sequentib. Cacialup. cap. 1. de feud. cogn. par. 5. num. 25. Scaner. de feud. lib. 1. disp. 6. thes. 66. & disp. 1. thes. 40. Theodor. Reinring. dict. cap. 17. num. 15.

33 Nec obstat, quæ ex cap. licet, de voto, deducit Roder. Suar. dict. limitat. 11. inquiring, id procedere in Regno tantum, cuius dissectio difficilium admittenda est.

34 Nam in hac quæstione potius complectenda est Abbatis doctrina in dict. cap. Licet, num. 6. respuetis diuisionem Dignitatum; quia verba Innocentij, ex quibus voluit Roder. Suar. deducere, dict. cap. Constitutionem tantum loqui in Dignitate Regali, nil probant, cum tantum dicat: *Si esset alia hæreditas præter Regnum, filius haberet legitimam.* Quod intelligendum est de hæreditate successibili, & in qua à iure successio inhibita non erat filijs, qualiter Regni, aut cæterarum Dignitatum, quarum commercium liberum non extat, sed tantum successio permissa filio Primogenito, taliter, vt hæreditas Primogeniti dicatur ex Andr. de Iffern. & Tiraquel. Mastrill. lib. 4. de Magistrat. cap. 12. n. 14. & 15. Giurb. de feud. §. 1. Glos. 11. num. 4. Menoch. cons. 1082. num. 16. & 17. Leon decis. Valenc. 209 num. 16. Petr. Georg. de vit. & milit. quæst. 1. per tot. Andr. Capan. de vit. & Milit. quæst. 1. num. 13. Sic ex plurimis Anton. Amat. variar. resolut. 1. num. 17. Camil. Borrel. in summ. decis. tit. 34. num. 295. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 2. num. 6. ex quam plurimis Doctoreb. Cancr. variar. resolut. par. 1. cap. 12. ex n. 40.

ex dict. cap. 1. §. Præterea, de prohibet. feud. alienat. & ex dict. cap. Licet, omnes Doctores supra traditi, Burg. de Paz, Valenc. Rosent. Tyber. Decian. Castell. Molin. vterque D. Ioseph. Vela controuers. Hispal. dissert. 4. n. 21. n. 36. Præcipue, quod illæ Dignitates inseparabiles sunt à Regia Diademate. Ipse Roderic. Suar. dict. limit. 1. 1. dab. 1. num. 1. vt temporariâ Dignitatem faceret, nec ad hæredes transférissibilem, tenuit esse iuris publici, nec perpetuo separari posse à Regia Dignitate. Et Roland. à Vall. conf. (37) 80. num. 6. vol. 1. Marchionatus, Ducatus, Comitatus, nec diuidi in Honorem, & fauorem Imperij, Andr. Gail lib. 2. Obseruat. 153. nu. 3. Camil. Larat. de feud. par. 7. dilucidat. 52. num. 7. Bullenger. lib. 1. iur. feud. cap. 51. num. 5 & 6. & lib. 2. cap. 58. num. 1. Helfric. Vlic. Hunn. tract. feud. cap. 6. de diuis. feud. fol. 68. vers. Restius, Hubert. Gitan. de iure feud. cap. 6. num. 19. & disp. 2. ex num. 548. Andr. Keninch. de Saxon. non prouoc. iur. cap. 3. num. 48. Theodor. Reinling. dict. lib. 1. clas. 4. cap. 17. ex num. 11. & sequentib.

38 Ideoque sicuti Regna indiuisibilia sunt, quo bono communi consulitur, teste Iustin lib. 21. Firmius futurum esse Regnum; si penes unum remansisset, quam si portionibus inter filios diuideretur, arbitrabantur. Et Cyr. apud Xenophont. Hugo Groz. de iur. (39) re Bell. lib. 2. cap. 7. num. 13. Ita etiam Dignitates Ducatus, Marchionatus, aut Comitatus ab illa Regia Dignitate dependentes, Bald. cap. 1. de feud. Marchion. Marcar. conf. 8. lib. 1. num. 3. Mier. de Maiorat. par. 1. quest. 26. num. 90. Parlador. 3. par. dif. 18. §. 1. num. 6. Mastrill. de Magistrat. lib. 4. cap. 14. Molin. de iust. & iur. disput. 581. num. 2. Castell. dict. cap. 159. nu. 4. Rosent. de feud. cap. 2. quest. 1. num. 4. Camil. de Larat. de feud. par. 7. dilucidat. (40) dat. 8. num. 1. Secundum quam naturam regulantur, yt ex Menoch.

Iofred. Molin. Andr. Keninch. de Saxon. non prouoc. iur. cap. 3. num. 34. In simili consuluit Menoch. conf. 158. num. 46. & 47. Dec. conf. 389. num. 7. Alex. Raudens. variar. resolut. cap. 44. num. 46. & 47. Sesse decis. Aragon. 362. ex num. 4. & 5. & sequentib. Cassanat. conf. 57. num. 64. & 66. Anton. Gom. l. 40. Taur. num. 12. Castell. cap. 159. num. 4. Matienç. l. 11. Glos. 7. num. 3. tit. 7. lib. 5. ex Couarr. lib. 3. variar. cap. 5. num. 5. vers. 4. Menchac. de success. creat. §. 26. num. 94. Molin. de iust. & iur. disp. 581. num. 6. Giurb. decis. 50. num. 4. & 6. Merlin. de legitim. dict. lib. 2. quest. 2. tit. 1. num. 3. & sequentib.

41 Nec etiam obstat illa Roderici ratio, quod hæc indiuisibilitas Dignitatum procedit tantum, iure Francorû attento, vt Afflict. & Scribentes in dict. cap. 1. §. Præterea, de prohibet. feud. alienat. & passim Doctores per Nos supra adducti, Intriglio. de feud. cap. 5. num. 481. & 486. Petr. Georg. de feud. cap. 5. nu. 481. & 486. Camil. de Curt. diuers. iur. feud. par. 2. num. 84. fol. 109. Ioan. Franc. Ponte conf. 3. num. 32. Georg. alleg. 8. nu. 27. & 28. Camil. Larat. de feud. par. 7. dilucidat. 52. Paul. Staibon. conf. 82. nu. 32. Anton. Dadin. de Ducibus, & Comitib. Gall. lib. 3. cap. 16. Namin omni casu, & tēpore, præcipue apud Nos, indiuidua sunt ex natura ipsarum Dignitatum, Molin. dict. lib. 1. cap. 11. num. 16. Mastrill. dict. cap. 12. num. 23. Cassanat. conf. 57. nu. 69. Castell. dict. cap. 159. num. 4. Ob bonum publicum, Petr. Gregor. de vit. & milit. quest. 1. num. 17. ex Luc. de Pen. & Petr. Gregor. Giurb. decis. (44) 50. num. 6. Et ex eo, quod diuisio feudi lege tantum Longobarda Constituta fuit, vt notat Camil. de Larat. dict. dilucidat. 52. num. 11. Quæ (45) seruanda non est, præcipue cum illarum legū vigorē, quo ad diuisionem feudi transacto Imperio Longobardorû emarcuisse dicant Hostiens. Bald. & Marat. traditi à Paul. Christi-

stin.

fin. decis. Belgio. 212. num. 76. volum. 4. ab Aulaque recessisse, de quo videntur Hect. Capic. Latr. lib. 1. *cons. 3. per tot.* quia irrationabiles sunt perpensa.

46 Ad secundam quæstionem devenientes, præscrutandum est, an hæc Dignitates si indivisibilitatem contineant, eo ipso, quod sunt concessæ, vinculo perpetuo subiectæ censeantur; adeo, ut iure Maioratus debeant in familia conservari.

Hæc sanè quæstio satis inter Doctores discussa: ab omnibus in ea, illa affertur distinctio tradita à Molin. de Primogen. lib. 1. cap. 11. ex num. 21. *vers. Vi autem;* quam secuti sunt Scriptores, & Iudices in iudicando, & consulendo.

47 Si enim Dignitas Ducatus, Marchionatus, Comitatus perpetua conceditur, nec personalis est; tunc fatentur omnes, indivisibilitatem continere, Tituloque Maioratus ad Primogenitum pertinere, ac medio eo ad cæteros descendentes transire cum ipsa qualitate Maioratus, ac Primogenituræ, ut latè Molin. *dict. cap. 11. nu. 24.* quem sequitur P. Molin. *disp. 581. num. 4.* Cancr. *variar. tom. 1. cap. 12. de feud. num. 47.* D. Ioan de el Castillo *tom. 6. cap. 159. num. 4.* & *sequentib.* Leon *decis. Valenc. 209. ex num. 16. par. 2.* Roman *cons. 100. num. 304. & 305.* Ciriac. *tom. 2. controuer. 312. num. 73. & 74.* Anton. Perez *ad Titul. God. de Dignitat. lib. 12. à num. 22. cum sequentib.* De quo Theodor. Reinling. *de R. g. min. Sacul. lib. 1. clas. 4. cap. 17. ex num. 30.*

48 Si vero confertur Dignitas cum proprietate Territorij, aut Oppida cum Iurisdictione, Tituloque Ducatus, aut Marchionatus, alicui pro se, & filijs, Roderic. Suar. *dict. limit. 11.* tenuit diuisibile esse, nec iure Maioratus vinculo subiectam.

49 Tamen contraria Doctrina defenditur à Molina *dict. cap. 11. nu. 25. vers. In secunda specie.* Pro qua

resolutione iudicatum refert contra Roderic. Suar. in Vallisoletano Conventu; cuius resolutionem omnes Regni Doctores amplectuntur, Anton. Gom. *l. 40. Tauri, num. 12.* Martienç. *l. 11. Glos. 7. num. 3. tit. 7. lib. 5.* Recopil. Gregor. Lop. *l. 1. tit. 12. par. 2. Glos. 1. Micr. de Maiorat. par. 1. quæst. 12. n. 10. & 11.* Minand. *cons. 1. n. 24. & 25.* Robl. de Salcedo *de representat. lib. 3. cap. 13. num. 2.* Castill. *dict. cap. 159. num. 6. & 7.* Leon *decis. Valenc. 209. lib. 2. num. 18.* Molin. *de iust. & iure, disp. 581. num. 6.* Parlad. *Sexquicent. differ. 18. §. 1. num. 4. & 5.* ex Ponte, & alijs Giurb. *de feud. §. 2. (50) Glos. 13. num. 46.* Adeo, ut si feuda, quæ alias diuisibiliter possideri valerent, in Baroniam, aut Comitatum concedantur, omnia unum corpus conflent, Tituloque Maioratus ad successores transferri, notant ex Socin. & Petr. Gregor. *alleg. 8. num. 8. & de feud. cap. 45. num. 22.* Giurb. vbi proximè, Cancr. *tom. 1. variar. cap. 12. de feud. nu. 47.* Roman. *cons. 100. num. 304. & 305.*

51 Ratio ex mente Menoch. *cons. 401. num. 19.* ea est, quia sicuti voluntas testatoris sufficiens est ad inducendam indivisibilitatem bonorum, bonaque vinculo subiicienda: æqua lance, & legalis providentia constituit, ut illæ Dignitates perpetuo Titulo Maioratus mancipentur, Mastrill. *de Magistrat. lib. 4. cap. 12. num. 12. & 17.* & ex Socin. *Sen. cons. 69. n. 7. & sequentib.* Rubeo *cons. 113. col. 4.* Crauet. *cons. 135. num. 1.* Paris. *cons. 23. n. 137. lib. 1.* Idem tenet Menoch. *cons. 304. num. 9. & 10.* Montan. *in repet. de feud. cap. Imperialem, §. Præterea Ducatus, num. 17.*

52 Quod etiam consuetudine receptum apud omnes Mundi Regiones, testatur Rosent. *de feud. cap. 9. conclus. 55. num. 9. 10. & 11.* qui litt. H. in *addit.* adducit plures Doctores pro recepta resolutione, Molin. Rayner. Valcer. Issern. Zaf. Cassan. Tiraquel.

Dec. Celf. Hug. Neuizanc. Brun. Rub. Alex. Paris. & Gail.

53 In qua quidē quaestione concors est Doctorum resolutio ; sed alia inter eos exoritur dissensio , in eo quod resoluit pro limitatione dictæ Regulæ , Molin. *dict. lib. 1. cap. 11. num. 26.* Scilicet, si alicui bona, seu castra, Oppidave habenti Princeps in illis bonis Titulum Ducatus, Marchionatus, aut Comitatus conferat pro se, & descendantibus, an libera maneant, an vero mutant antiquam qualitatem, seu naturam taliter, vt iure Maioratus ad Maiorem, seu Primogenitum spectent, Anton. Gom. *l. 40. Tauri, nu. 12.* Molin. *de iust. & iure, disp. 581. num. 7.* Sequentes Molinæ resolutionem, *dict. cap. 11. num. 26.* ex Issern & Roderic. Suar. tenent bona libera per (54) manere, neque mutare illorum naturam, ex quo illa qualitas conferatur, seu superaddatur bonis, quorum natura erat libera, nec vinculo, aut restitutioni obstructa, Andr. Georg. *allegat. 5. num. 34.* Montan. *de feud. dict. §. Præterea Ducatus, num. 17.*

55 Rationem assignat Franc. Curt. Senior *conf. 68. num. 9.* consulens, quod illæ Dignitates Marchionatus, Comitatus, Ducatus tantum ex *dict. cap. 1. §. Præterea Ducatus,* sunt indiuisibiles, Ludouic. Bell. *dict. conf. (56) 4. num. 47.* Ex qua indiuisibilitate illa qualitas, vt vinculo perpetuo subiecta censeatur ; bona verò annexa illis Dignitatibus diuisibilia permanent, Cassan. *consuetud. Burg. rubr. 3. §. 6. num. 21.* de quo videndus latè Scip. Rouit. *Pragmat. 1. de Titulor. abusu, ex num. 91. cum sequentib. & (57) num. 25.* Nec ex quo Dignitati vniuntur, mutare naturam. Sequuntur Calderin. *conf. 3.* Socin. *conf. 68. ex num. 31. vol. 1. & conf. 278. n. 1. vol. 2.* & Ruin. *conf. 19. n. 18. vol. 1. qui conf. 29. num. 17. vol. 5.* tenet, quod si Oppidum, Ciuitas, Castrumve Titulo

Ducatus, aut Marchionatus conferatur, hoc indiuisibile erit tantum. (58) Sed si multa Oppida sint, aut Castra, tunc diuisibiles remanent, cum *dict. §. Præterea Ducatus,* Constitutio, attenda omnium supradictorum Doctorum resolutione, vt Calderin. Socin. Ruin. & alij Scribentes in eo, Bald. Issern. Rosent. exorbitans sit, nec admittenda, ni tantum in ipso indiuiduo dispositionis, Menoch. *conf. 163. num. 12.* Roland. à Vall. *conf. 80. ex num. 14. volum. 1.* Cassanat. *consuetud. Burgund. rubric. 3. §. 6. num. 21.* Tiraquel. *de Primogen. quest. 4. ex num. 48.* Boer. *decis. 204. num. 29.* Rouit. *dict. num. 90. & 91.* præcipuè, si bona de per se extiterint, vt ex Bartholom. Cephal. *conf. 468. num. 92.* Molin. *de Primogen. lib. 1. cap. 26. num. 3.* Garcia *de expens. cap. 22. num. 5.* Giurb. *de feud. §. 11. num. 14.* De quolatè ex Iure, & Consuetudine Germanica, Theodor. Reinring. *de Regimin. Secular. lib. 1. clas. 4. cap. 17. ex num. 43.*

59 Attamen, quamvis agnoscam plurium resolutionem dicetium indiuisibilitatem illarum Dignitatum non extendi ad alia bona ; sed in ipsa tantum Dignitate permanere, cum *dict. §. Præterea Constitutio* sit irregularis à iure Communi, ac etiam à natura ipsa feudorum, quare vltra id, quod ipsa verba sonant porrigenda non est. Vt ipse Rosent. *dict. cap. 9. conclus. 55. num. 9.* & refert Calderin. Alberic. & alij adducti à Socin. Ruin. Rouit, & traditi supra.

60 Nihilominus Rosent. secutus fuit contrariam sententiam, *dict. concl. 56. num. 15.* inquiens, contra mentem Imperatoris Constituentis in *dict. §. Præterea,* indiuisibilitatem similibus dignatum esse, vt quid diuersum in eis, ac in bonis, super quibus Constituta est Dignitas, Constituat : Immo sensit ab illarum

natur
rifi
ab C
fed
tur,
tutio
exist
renu
étibu
bus
feud.
nes,
posu
num.
quia
compr
ne D
conce
sunt
lis, cu
stinat
licebit
subins
latis,
poteri
Deci
trigli
ualca
ad Co
Domit
ch. de
(61)
Com
torium
num. 2
qui n
Melius
& pra
lo poss
quint
flic.
Rosen
litt. F.
cap. 7.
homo,
de Reg
lib. 2. c
ta in
grin. c
3. num

naturæ absonum esse, vt redditus, iurisdictiones, seruitia, & si diuersa sint ab Oppido Dignitatis diuidantur, sed vna indiuisibilitate contineantur, cum si *dict.* §. *Præterea*, Constitutio non seruaretur, nulla Dignitas existeret, cum diuisæ omnes, ac extenuatæ essent, diuisis Oppidis, fructibus, ac iurisdictionibus, in quibus consistunt, Hubert. Gifan. *iure feud. disp.* 3. num. 49. In qua quæstiones, haud conténenda verba quæ exposuit Andr. Koch. *de subfeud. cap.* 2. num. 7. 8. & 13. præcipue num. 9. *Tum quia feuda Regalia, & bona, quæ sub ipsis comprehensa intuitu, siue contemplatione Dignitatis, eiusque tuenda gratia concedantur, eaque non tam propria sunt inuestiti, quam Dignitatis Regalis, cui principaliter mancipata, siue destinata sunt; quare, vel hac de causa non licebit inuestito illa bona particularia subinfeudare, quibus in alterum translatis, Dignitas commodè sustentari vix poterit.* De quo eloquenter Tyber. Decian. *resp.* 19. num. 118. *vol.* 3. Intrigliol. *de feud. quæst.* 8. num. 83. Caualcan. *decis.* 20. *par.* 2. *nam.* 26. Sola ad *Constit. Sabaud. rubr. de nominat. Domiu. Glos.* 2. num. 3. Andr. Kcninch. *de Saxon. non prouoc. iur. cap.* 3. (61) & num. 228. *cum sequentib.* Cum Comes non censeatur, qui Territorium nõ habet, Menoch. *conf.* 701. num. 20. Kcninch. *dict.* *cap.* 3. *nu.* 235. qui num. 242. hæc verba profert: *Meliusque cum illis ageretur, si agros, & prædia sine Ducali nota, & Titulo possiderent. Quam sententiam sequuntur Bald. cap.* 1. *num.* 2. & Afflæ. *num.* 4. *tit. Quis dicatur Dux,* Rosent. *de feud. tom.* 1. *cap.* 2. *concl.* 2. *litt.* F. Mastrill. *de Magistratib. lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 18. & 19. Alciat. *l. Liber homo, num.* 9. *de verbor. obligat.* Sixtin. *de Regalib. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 108. & *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 18. Catelin. *Cotta in Memorabil. verbo Comes,* Peregryn. *conf.* 84. *num.* 5. *volum.* 1. & *conf.* 3. *num.* 44. *volum.* 2. Pont. *conf.* 7. *num.*

16. *volum.* 2. Larat. *de feud. tom.* 1. *par.* 5. *dilucid.* 19. Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patric. lib.* 3. *cap.* 2. *in Appendic. de Titulor. simplicit. & luxur. num.* 5.

62 Nam quavis conferatur Dignitates personales tantum, sine Territorio, aut iurisdictione, Bobad. *lib.* 2. *Politic. cap.* 16. *num.* 25. In Dignitate (63) detrimentum verti apparuit, cum sine agris aut Oppidis honorificè, vt decet, sustineri non possint, *l. Et si non sint, §. Pecuniam, de aur. & argent. legat.* De quo Ioan. Iacob. Dracon. *dict.* *Append. num.* 5. (64) & 6. Theodor. Reinsing. *dict.* *cap.* 17. *n.* 11. Ob quod Constantinus Augustus statuit vt his Dignitatibus Agri, aut Oppida consignarentur, quæ illis adiuncta splendide decorarentur, ad hæredesque transfirent, Renat. Chopin. *Doman. Franc. lib.* 1. *tit.* 6. *num.* 11. *in margin.*

65 Quare Dignitatum causa, ac conseruationis, si bona Titulo, aut Dignitati non connexa, in concessione non coniungantur, naturam inducere non debent indiuisibilitatis, Anton. Perez *ad Titul. C. de Dignitatib. lib.* 12. *num.* 27. Nec successione, si succedendi forma iam ante Constituta est, vt latè exemplificat in Ducatu Bauariæ, Marchionatu Lansgrauij Hæxiæ, Theodor. Reinsing. *dict.* *cap.* 17. *ex num.* 30. (66) Nam si bona vinculo subiecta sunt, Constitutæque vocationes ex quo illis bonis Dignitas conferatur, non mutatur successio, sed separatur à bonis Dignitas, si vnaquæque de per se diuersas vocationes, aut ius independens habet, vt iudicatum vidimus in Ducatu de Lerma, Marchionatu de Orellana, & Dominatu de Galisteo, nec sequi debent naturam, quam nouiter reasumant, nisi aliud ex investitura, aut concessione pateat; & si id iudicatum in Ducatu de Villa-Her-

mosa, refert Leon. *decif. Valenc.* 209. num. 20.

67 Ideo, sicuti natura ipsa, ac Constitutione, *dict. cap. 1. §. Præterea, de prohibition. feud. alienat.* indivisibiles sunt Dignitates, ex legalique dispositione, ipso iure, quod concessæ sunt Vinculo, ac Maioratus subiectæ iudicantur, Parlador. *Sexquicent. differ.* 18. §. 1. num. 5. Burgos de Paz *conf.* 9. Iacob. Cancer. *tom. 1. cap. 12. de feud. num.* 47. & adducti supra. Pariter omnia bona, & si contrariam naturam non includant, regulanda sunt secundum naturam Dignitatum, vt ex Bald. in *dict. §. Præterea Ducatus*, Guido Papa *quæst.* 265. Natta *conf.* 636. num. 88. Tyber. Decian. *respons.* 123. num. 69. volum. 3. Theodor. Reinsing. *de Regimin. Sacular. dict. lib. 1. clas. 4. cap. 17. num.* 95. Si in Titulum tales Dignitates sunt concessæ, vt in simui consuluit, Alciat. *conf.* num. 30. lib. 3. & reiecto Molin. tenet Caneusius in *Extrauag. Volentes*, verbo *Sed opere prætium*, num. 8. Theodor. Reinsing. *dict. cap. 17. num.* 95.

68 Hanc resolutionem contra Molin. defendit Parlador. *dict. differ. 18. §. 1. num.* 4. & 5. Cum vnionis virtus talis sit, vt licet diuersas qualitates contineant res vnitæ, & cui adiunguntur, illæ amittunt natiuam, reasumuntque naturam rei principalis, Bobadill. *lib. 2. Politic. cap. 16. num.* 6. per tot. & contra Molin. Mastrill. *de Magistratib. lib. 4. cap. 12. ex num.* 24. & sequentib. Montan. *de feud. in dict. §. Præterea Ducatus*, num. 17. Anton. Perez ad *tit. C. de Dignitatib. lib. 12. num.* 27.

69 Quod ex verbis investituræ, seu concessionis pensandum est, insinuat Dom. Ioan. de el Castillo, *act. cap. 159. num.* 7. & 8. Molin. *de iustit. & iure, dict. disput.* 581. num. 10. Vt enim Oppida, & alia emolumenta connexa eis sunt tanquam bona vin-

culata Maioratus, vel non. Primo enim euentu integra pertinebunt ad Primogenitum. Latè Scip. Rouit. *dict. Pragmat. de Titulorum abusu*, num. 97. & 100.

70 Explosa fuit hæc distinctio à Parlador. & secutus Montan. *de feud. §. Præterea Ducatus*, num. 17. tenens contra Andr. Georg. & alios absolutè eo, quod aliqua bona Titulo Ducatus, Marchionatus, aut Comitatus conferuntur, & si diuersa sint, diuersasque habeant qualitates à Dignitate ex ipsa legali, ac iuridica dispositione indiuiduam naturam recipere natam, virtute, *dict. §. Præterea*, adeò vt Titulo Maioratus sint conferenda, siue id investitura exprimat, siue non.

71 Credo tamen præcipuum, quod in similibus concessionibus perpendendum est, ipsam Dignitatem esse; & ideò cum cætera bona, siue iurisdictionem de per se habeant, siue non, concessa causa additamenti sint, naturam sequi debent principalis, *l. Inter Socerum, §. fin. de pact. dotalib. l. Etiam, Cod. de iure dot. Barthol. l. Si conuenerit 2. §. Si nulla, de pignorat. act.* eleganter Angel. Aretin. *conf.* 274. num. 1. & sequentib. Et secundum hanc distinctionem concessionis tenuit Barbosa. *l. Cum Prator; §. fin. ex num.* 198. præcipuè num. 219. de *Iudicib.* (72) Bona enim vnita Titulo, aut Dignitati, si in concessione vniuscuiusque rei ius non separatur, seu conceditur inseparabiliter, sequi debere naturam Dignitatis: quod intelligendum est, dum vnio est facta æque principaliter, vel non; nam à concessione, seu vnione, vnitas dignoscenda est. Vt ex Angelo, Felin. Curt. Ferret. & Crauet. deducit Rouit. *dict. Pragmat. 1. num.* 90. & ex Gregor. Lopez num. 91. sequuntur vt cõmunem hanc conclusionem Tyberio Decian. *conf.* 123. num. 70. lib. 3. Marth. *de succession.*

legat.
(73)
Hono
nitati
ria
tur,
non v
Mier
Glas.
fecus
& vt
Ceph
Schon
sequen
latè T
ex num

74
secund
deuen
moger
cedet
Mos on
rimus,
dict. cap
Aretin
tit. 15.
num. 7.
quæst. 4
Paz co
par. 3.
tiens. d
pil. Val
conf. 15
cap. 24
Ioan. d
cum seq
adduci
cap. 36.
num. 16
cti à la
in dict. l.
11. lib. 1
feud. par
fiict. dict.
num. 6.
ibidem
cif. 361.
num. 46
conf. 50
num. 9

100

legit. *quest. 23. art. 3. nam. 52.* Si enim (73) Oppida, fructus, redditus pro Honore, aut conseruatione Dignitatis conferuntur, cum accessoria omnia illi Dignitatis censeantur, illius sequi naturam, in dubium non venit. Sic ex Cephal. Marth. Mier. & alijs Giurb. *de feud. §. 1. Glos. 11. ex num. 10. vsque ad fin.* quod secus dicendum, si æque principaliter, & vt separata res concedatur. Vt ex Cephal. Mantic. Menoch. Roland. Schomborn. Giurb. *ex num. 14. cum sequentib. Scip. Rouit. conf. 97. nu. 11. latè Theodor. Reinsing. dict. cap. 17. ex num. 16. cum sequentib.*

74 Quibus sic prænotatis, ad secundam huius quæstionis partem deueniendo, num tantum filius Primogenitus in his Dignitatibus succedet? testatur Herodot. Polym. *Mos omnium populorum est, vt natu Maximus, Imperium habeat, asserit Molin. dict. cap. 11. num. 9. ex Angel. conf. 281. Aretin. conf. 262. Gregor. Lop. l. 2. tit. 15. par. 2. Anton. Gom. l. 40. Taur. num. 7. & 51. Tiraquel. de Primogen. quest. 4. num. 31. sequuntur Burg. de Paz conf. 9. num. 3. Pinel. in dict. l. 1. par. 3. num. 17. C. de bon. matern. Martieng. dict. l. 11. Glos. 7. tit. 7. lib. 5. Recopil. Valenc. conf. 69. nam. 21. Menoch. conf. 158. ex Molin. de ritu nupt. lib. 3. cap. 24. num. 167. & alijs multis D. Ioan. del Castillo cap. 159. ex num. 1. cum sequentib. qui, vt solet, Doctores adducit, Pacian. de probationib. lib. 2. cap. 36. nu. 93. Leon decis. Valenc. 209. num. 16. lib. 2. Menchac. & alij adducti à Iacob. Valdes, ad Roder. Suar. in dict. leg. Quoniam in prioribus, limit. 11. lib. 1. fol. 87. Camil. de Larat. de feud. par. 7. dilucidat. 52. per tot. Afflict. dict. cap. 1. §. Præterea Ducatus, num. 6. & 7. de prohib. feud. alienat. & ibidem Hotthoman. Sesse tom. 4. decis. 361. nu. 4 & 5. Menoch. conf. 158. num. 46. & 47. & conf. 401. num. 19. & conf. 504. num. 9. & 10. Paris. conf. 10. num. 9. lib. 1. Andr. Gail. lib. 2. obser-*

uat. 153. ex num. 1. Frec. de subfeud. lib. 2. different. inter feuda Regl. & c. ex num. 1. Rubeo conf. 132. Mastrill. de Magistrat. lib. 4. cap. 12. num. 13. & sequentib. Andr. Georg. alleg. 5. num. 51. Iofred. conf. 1. num. 39. Robles de represent. lib. 3. cap. 13. ex num. 1. & 2. & sequentib. Parlador. Sequicent. diff. 18. §. 1. ex num. 4. Brun. à Sole in locis communib. verbo Feudum, num. 8. latè Cephal. conf. 617. per tot. Milan. decis. 3. num. 25. & 26. Surd. conf. 502. num. 6. & conf. 403. num. 1. Tapia decis. Suprem. Senat. Ital. 2. num. 151. & 152. Marant. conf. 130. num. 1. Capic. Latr. decis. 37. num. 1. Guillielm. Benedict. cap. Raynuntius, verbo Feudum, de testament. num. 175. Ludonic. Bell. conf. 4. nu. 32. Mantic. de Tacit. lib. 23. tit. 27. num. 15. Rip. de indiuid. quest. 2. num. 49. Afflict. decis. 112 & 248. Petr. Gregor. de vit. & Milit. quest. 3. num. 2. Et Addit. Mastrill. litt. B. Lannar. conf. 59. num. 1. Anton. Amat. variar. resolut. 1. nam. 17. C. auer. variar. cap. 12. ex num. 40. par. 1. Fontanel. de pact. nuptial. par. 2. claus. 5. Glos. 10. par. 1. num. 52. Ioan. Andr. Georg. repetit. feudal. cap. 39. ex num. 2. Ioan. Bullenger. variar. lect. iur. feud. lib. 1. cap. 51. num. 9. & 10. Georg. Obrech. de iure feud. lib. 1. cap. 5. num. 41. Hug. Groz. de iure Bell. lib. 2. cap. 5. num. 21. & cap. 7. num. 13. Andr. Keninch. de Saxon. iur. non prouoc. cap. 3. ex num. 16. cum sequentib. Ioan. Schomborn. de feud. lib. 1. disp. 6. thes. 53. & 54. Camerac. in l. Imperialem, §. Præterea Ducatus, fol. 365. Bodin. de Republ. lib. 5. cap. 2. & lib. 6. cap. 5. fol. 1140. Capic. Latr. lib. 2. select. consult. 3. Petr. Gudel. de iure feud. par. 3. cap. 4. Henric. Soecius de iure feud. cap. 11. per tot.

75 Nec posse Principem iuri succedendi in his Dignitatibus derogare in præiudicium filij Primogeniti, concessa Dignitate antiqua Secundogenito, Afflict. rubr. de feud. Marchion. num. 7. & decis. 112. Peregrin.

grin. *conf.* 22. *num.* 1. *vol.* 2. Giurb. *de feud.* §. 2. *Glos.* 3. *num.* 32. & *antea prae-* (76) *lud.* 6. *num.* 23. Eoque locum sibi vindicare, vt notat; quod cum feuda Regalia habens tempore Regis Roberti, ea diuidere inter filios fatageret Theologorum, & Doctorum sententia, & Consilio firmatum extitit ea posse diuidere, dummodo Primogenito integram legitimam traderet, & ultra eam tantum, quantum cuilibet ex alijs filijs.

77 Hæc diuisio contra Regalem prouidentiam constituta fuit; ex qua notauit Menoch. *conf.* 401. *num.* 19. & *conf.* 504. *num.* 1. Camil. de Larat. *de feud. par.* 7 *dilucidat.* 52. *num.* 8. Dignitates Regales ex ipsa earummet natura filio Primogenito competere, Vazq. *de succes. creat. limit.* 31. §. 26 *num.* 93. & *sequentib.* Giurb. *dict.* *Glos.* 3 *num.* 33. & *antea prælud.* 6. *num.* 16. Bodin. *lib.* 6. *de Republ. cap.* 5. *fol.* 1143. Anton. Amat. *variar. resolut.* 11 (78) *num.* 17. Quia ætatis prærogatiua semper, absolutèque in similibus successiõibus perpendenda est, Capic. *Latr. tom.* 1. *consult. conf.* 3. *nu.* 38. *præcipue num.* 46.

79 Præsertim, cum iam apud omnes ferè Nationes iure Francorum in his Dignitatibus succedatur, Intrigliol. *de feud. quest.* 39. *num.* 3. Andr. Keninch. *dict.* *cap.* 3. *num.* 32. quo casu inconcussè hæc opinio defenditur, vt omnes adducti Doctores, præcipuè Tapia *dict. decis.* 2. *ex num.* 151. *cum sequentib.* Andr. Gail. *dict. Obseruat.* 153. Bald. *dict. lib.* 2. *cof.* 123. *num.* 4. Ruding. *dict. cap.* 51. Marefcot. & cæteri supra adducti, Valenz. *conf.* 69. *num.* 151. & 162. Schönborn. *dict. thes.* 54. Parlador. in terminis. A quo nec dissentit Roderic. (80) *Suar. dict. limit.* 11. Immo tueretur, si in Dignitate iure Francorum succeditur, ad Primogenitum pertinere debere ex vi, & natura ipsius, Marant. *dict. conf.* 130. *num.* 1. Giurb. *dict. Glos.* 3. *num.* 43. & *antea prælud.* 6.

num. 22. & 23. Georg. *de feud. cap.* 49. *num.* 5. & 6. Corset. *conf.* 111. *num.* 23. Burfat. *conf.* 148. *num.* 38. Bologn. *conf.* 9. *num.* 31. Larat. *conf.* 3. *n.* 5. & 6. Franch. *decis.* 4 *num.* 3. Pont. *conf.* 3. *num.* 43. *vol.* 1. Bodin. *de Republ. lib.* 6. *cap.* 5. *fol.* 1151. & 1152. Mastrill. *decis.* 105. *num.* 1. Anton. Amat. *variar. resolut.* 1. *num.* 31. Milanens. *decis.* 8. *a num.* 69. Ioan. Mar. Nouar. *sup. Pragmat.* 2. *de feud. col.* 2. *num.* 7. Gabriel de Bell. *tract. de feud. in Prolegom.* §. 1. *nu.* 5. & *par.* 1. *cap.* 3. §. 1. *num.* 4. Montan. *de Regal. prætud.* *num.* 50. Camerar. *cap.* 1. *de succes. feud. num.* 9.

81 Sed ex aduerso notat Roderic. *Suar. dict. limit.* 11. *per tot.* & id, quod latè disputat Paris. *conf.* 10. *nu.* 11. & 14. Scilicet Primogenitos tantummodo ad successiõnem admittendos esse, quando per investituram sunt vocati; alias inter omnes filios diuidenda sunt bona, & feuda, Afflict. *in dict.* §. *Præterea, latè num.* 7. Andr. Keninch. *de Saxon. non prouoc. iur. cap.* 3. *ex num.* 67. & *sequentib.*

82 Nam, vt Scribètium est placitum *in dict.* §. *Præterea Ducatus.* Imperator tantum de indiuisibilitate feudi Regalis, non de successiõne commentus fuit, ex quo Guilielm. Benedict. *cap. Raynuntius, verbo In eod. testam.* 1. *num.* 76. inquit: *Non est bona consequentia, quod feudum est indiuisibile: ergo ad vnum pertinet; cum absurdum non sit, quod feudum Regale indiuisum penes plures sit in solidum, Menoch. conf.* 163. *num.* 20. & 21. Præ- (83) cipuè cum ante Federici Constitutionem feuda etiam regalia diuisibilia fuissent, inter filiosque diuidirentur, vt in *cap. omnes, si de feud. fuerit controuers.* *cap.* 1. *d. Gradib.* & *cap.* 1. *de suc. feud.* Imperator vero *in dict.* §. *Præterea,* tantum de indiuisibilitate disposuerit nihil circa successiõnem innuens, vnde iuris communis dispositioni concedere assensus non gra- (84) uabimur. Ex quo omnes filij ad successiõnem admittuntur. Ita

Mon-

Montan. de feud. dict. §. Præterea Ducatus, num. 88. cum sequentib. Rosent. de feud. cap. 9. conclus. 55. ex num. 9. qui plures Doctores adducit in addit. litt. G. insinuat Hubert. Gifan. tract. iure feud. disp. 2. num. 151.

85 Nihilominus tamen inhærendo vestigijs Doctorum supra adductorum, fatendum est, quod si ex ipsa natura feudi, ac eo ipso, quod à Frederico rescriptum extat in dict. §. Præterea, vt Dignitates indiuisibiles sint, illarum successio ad Primogenitum pertinebit, Menoch. dict. conf. 401. num. 19. Brun. à Sole, dict. verbo Feudum, num. 8. Cum feudum regulariter ex iuris prohibitione, vel com- (86) mercio diuidi non possit. Dum enim res non est in commercio, voluntas disponentis, seu ius testatoris nihil præstat; sed ipsa natura rei, aut legalis dispositio inspicitur, & præualet. Ideo cum à iure, ac Imperatoris prohibitione, feuda Regalia interfecari non valeant, sequitur illorum commercium à iure prohibitum esse. Ideo quomodocumque sit, secundum ipsum ius regulanda est illorum successio, admissio tantum Primogenito, Oldrald. conf. 237. per tot. quod rationi consonum defendit Andr. Gail. dict. lib. 2. Obseruat. 153. num. 2. 3. & sequentib. Montan. de feud. dict. §. Præterea Ducatus. Latè agit de hac quaestione, num. 88. 89. & sequentib. Andr. Keninch. de Saxon. non prouoc. iur. cap. 3. num. 32. 73 & 175. Iacob. Gall. conf. 105. num. 20. & 22. Petr. Gudelin. de iure feudor. par. 3. cap. 4. per tot. præcipuè num. 4 & 5.

87 Eo maximè, cum iam consuetudo apud omnes invaluerit, vt iam diximus, quod Primogenitus tantum in Dignitatibus Regalibus succedat, quod notant Bald. Gail. Montan. Menoch. Tapia, Robert. Marant. Capic. Latr. dict. decis. 37. num. 1. Gifan. dict. disp. 2. num. 152. Keninch. dict. cap. 3. per totum, Cumia de feud. in prælud. ad cap. Si aliquem, num. 266. ex

Petr. Gregor. de concession. feud. par. 4. quaest. 14. Rosent. dict. concl. 55. & (88) addit. latè. Secundum quod, tantum vita, & Militia Secundogenito debetur, Islern. cap. 1. num. 2. §. Præterea Ducatus, de prohibet. feud. alienat. Thom. Marin. de iure Francor. tit. 13. num. 1. & 2. Iofred. conf. 1. num. 11. & 12. Frec. lib. 3. de feud. different. inter feud. regal. num. 3. Intrigliol. de feud. Centur. 1. quaest. 7. Afflict. decis. 119. Ludouic. Bell. conf. 1. n. 220. & 258. (89) Et hoc esse viuere iure Francorum. Ex Intrigliol. Marin. Dec. Afflict. Tiraquel. notat Ludouic. Bell. dict. conf. 2. ex n. 27. Andr. Capac. de vit. & Milit. & Petr. Georg. eod. tract. Ioan. Marc. Nouar. de iure Neapol. Pragmat. de feud. 1. col. 2. nu. 7. Capic. Latr. dict. tom. 1. Selector. Consilior. iur. conf. 3. num. 46. qui plures Doctores refert Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quaest. 2. per tot. Vide Doctores supra D. Francisc. Merlin. controuers. Forens. Centur. 2. cap. 10. num. 8. & 9. Perez in rubr. num. 25. C. de Dignitatib. lib. 12.

90 Sed cum Frec. de subfeud. lib. 2. cap. 10. de different. inter feud. Regal. num. 1. contra Guillielm. & cæteros notandum est, quod licet feuda, attenta dispositione dict. cap. 1. de gradib. cap. 1. de succes. feud. diuisibilia fuerint; attamen feuda Regalia, vt Ducatus, Marchionatus, Comitatus nunquam diuisibilia extitere, iure communi perpenso, sed consuetudine Longobarda, vt diximus num. 44. (92) Quod cum immutari cæperit, feudaque in perpetuum concedi, illa qualitas indiuisibilitatis interuersa non fuit; erat etiam ante, & post Cōstitutionem Frederici in dict. §. Præterea. Cum illa natura primæua perpetuò his Dignitatibus imbibatur, vt resoluit Frec. quod Reipublicæ consultum, cum in eis neruis consistant Imperia, ex Andr. Keninch. Theodor. Reinsing. de regimin. Sacular. lib. 1. claus. 4. cap. 16. num. 28. Ob id.

(94) idque inhibitū à Carolo III. nè Electorales Dignitates aliquo modo paterentur sectionem, sed iure Primogenituræ conferrentur Primogenito, notat ex Gail. & alijs Runding. *dict. lib. 1. variar. lect. iur. feud. cap. 5. num. 11. & 12.* Bodin. *lib. 6. de Republ. cap. 5. fol. 1152.* Philipp. Kinischil. *de fideicommiss. familiar. cap. 6. num. 295.*

95 Ex quo, cum natura ipsa indivisibiles sint hæc Dignitates, ac feuda, & ad unicum pertinere debeat successio, ad Primogenitum devolui opus est, ex ipsa naturali Gentium, ac positiua dispositione, Iustin. *lib. 11. Artabazanes maximus natu etatis Privilegio Regnum, sibi vindicabat: quod, & ordo nascendi, & natura ipsa Gentibus dedit,* Georg. Schomborn. *latè lib. 2. Politio, cap. 11.* Iacob. Lampad. *Republ. Roman. Germ. cap. 4. num. 11.* Bald. *cons. 275. num. 3. lib. 2.* Ioan. Plat. *Alberic. & Tiraquel. adducti à Molin. dict. lib. 1. cap. 11. num. 74.* Frec. *dict. cap. de differ. feud. Regal. num. 3.* Iofred. *cons. 1. num. 39.* Mastrill. *dict. lib. 4. cap. 12. num. 14. & sequentib.* Sesse. *dict. decis. 362. nu. 5.* Brun. à Sole. *dict. verbo Feudum, num. 8.* Rubeo. *cons. 133. num. 11.* Crauet. *cons. 125. nu. 1.* Borcolt. *de feud. cap. 7. num. 42.* Angel. *cons. 281.* Aretin. *cons. 162. n. 4.* Alex. *cons. 4. num. 3. lib. 4.* Couarr. *variar. lib. 3. cap. 5. nu. 3.* Menoch. *cons. 439. nu. 1.* Larat. *de feud. par. 7. dilucid. 51. num. 3.* Montan. Tapia, Cumia, & cæteri supra adducti, Ioan. Andr. Georg. *repetit. feud. cap. 39. num. 4. & 5.* ex Aretin. Suar. Couarr. Canet. Menoch. *cons. 1005. nu. 24.* Hugo Groz. *de iun. Bell. lib. 2. cap. 3. num. 21. & cap. 7. num. 3.* Giurb. *de feud. §. 2. Glos. 3. ex num. 32.* Capic. Lattr. *lib. 1. consultat. cons. 3. num. 49.*

96 Hæc ratio fulcitur ex ipsa Constitutione Dignitatum: nam, & si verum sit, quod indivisibilitas illarum alijs ex causis induci potuit, ut ad intelligentiam *dict. §. Præterea Du-*

catus, notavit Menoch. dict. cons. 439. num. 15. & 16. & Doctores adducti num.

97 Tamen in hoc casu asserendum, quod Constituta fuit ob bonum publicum, ut supra diximus *num.* ex Gail. Camil. Larat. Roland. Et ut (98) vni tantum deferantur: quo casu pro Primogenito asserendum, favore Primogenituræ, Camil. Larat. *de feud. dict. dilucid. 52. num. 7.* ex Frec. *supr. Adeò ut Mastrill. ex Andr. & Tiraquel. dict. lib. 4. cap. 12. num. 15.* foueat, hæc feuda haberi, uti legitimam filij Primogeniti, Vrsin. *de feud. par. 2. quest. 4. art. 4. num. 13.* Menoch. *cons. 1082. nu. 6. & 17.* Giurb. *de feud. §. 1. Glos. 11. num. 3. & 4. & §. 2. Glos. 3. ex num. 32. cum sequentib.* Franch. *decis. 287.* Ioan. Mar. Nouar. *aa Pragmat. Neapol. de feud. col. 1. num. 14.* Andr. Capan. *de iure feud. quest. 26. n. 13.* Petr. Gudelin. *de iure feud. par. 3. cap. 4.*

99 Nec hic de Privilegio Primogenituræ, nec de præeminentia natiuitatis, nec de prælatione, antelatione, dilectione, honore, amore debito Primogenitis tam iure primæuo naturæ hominibus, ac brutis communi; quam iure naturæ tantum hominibus concessio, à ratione insito Gentibus. De hoc quidem latè Ioan. Licirier. *de Primogenit.* Simanc. *cod. tract. Tiraquel. de Primogenit. in præfat. Molin. de Primogen. lib. 1. cap. 1. num. 4. & cap. 2. num. 3. & cap. 3. nu. 7.* Matienç. *l. 3. tit. 7. Glos. 1. lib. 5. Recop. Mier. de Maiorat. in init. par. 1. num. 7.* latè pluribus adduc. Valenç. *cons. 69. num. 17. & cons. 199. num. 91.* Aluarad. *de cõiectur. ment. defurç. lib. 2. cap. 3. num. 16.* Flor. *de Men lib. 1. variar. quest. 17. num. 22.* Surd. *de aliment. tit. 4. quest. 18. num. 21.* Roland. à Vall. *cons. 2. num. 70. vol. 1. & cons. 10. nu. 1. lib. 3. Iass. cons. 236. lib. 2. & cons. 107. lib. 4. Seraphin. decis. 268. num. 2.* Stephan. Gratian. *discept. cap. 834. nu. 12.* Fontanel. *decis. 32. num. 24.* Aguirr.

Apolo
33. &
lin. de
Tall
seruat
cap. Si
Primo
rat. de
ch. con
61. Si
Mont
num. 1
tres e
gatiua
go Gr
21. M
tut. Po
2. cap.
Reg qu
omni
ac Mu
trouer
conf. 1
conf. 3
chil. a
num. 2
100
nit vlt
tas Du
tiua in
par. 4.
cessio
lis excel
tat fac
101
clusio
lariter
Vt not
redib. s
Contz.
feud. cap
par 5. n
5. num.
num. 2.
fric. de
accipere
stant Re
& Doct
(102)
minæ,
Jun 9

Apolog. de succes. Rega. Portugal. nu. 32. 33. & sequentib. par. 1. Petr. Gudelin. de iure feud. par. 3. cap. 4. per tot. Tass Pragmat. de antefact. vers. 1. Obseruat. 1. num. 57. Ioseph. Cumia in cap. Si aliquem, de succes. feud. verbo Et Primogenitura, ex num. 5. Camil. Larrat. de feud. par. 9. dilucidat. 4. Menoch. conf. 232. num. 33. & conf. 204. num. 61. Sic in successione Marchionatus Montisferrati, Menchac. conf. 163. num. 1. quia licet pares inter se fratres existant, eos distinguit prerogatiua natiuitatis, ex Aristotel. Hugo Groz. de iure Bell. lib. 2. cap. 5. num. 21. Marc. Frederic. Vvendelin. institut. Politic. Georg. Schomborner. lib. 2. cap. 3. Franc. de Balboa Monarch. Reg. quest. 2. par. 10. per tot. & munit omni iure Diuino, Naturali, Ciuili, ac Municipali, D. Ioseph. Vela controuers. diff. t. 4. num. 55. Iacob. Gall. conf. 105. num. 20. & 22. Capic. Latr. conf. 3. lib. 1. num. 48. Philipp. Kinischil. de fideicom. familiar. cap. 6. a num. 224.

100 Ex quo perquirendum venit vltimò, an si regulariter Dignitas Ducalis, Marchionalis, ac Comitua in feudum, secundum l. 6. tit. 26. par. 4. concedatur; fæminæ ad successionem illius admittantur, vel illis exclusis, masculis tantum competat successio?

101 Sanè in materia feudali conclusio est, successionem patere regulariter, tam maribus, quam fæminis. Vt notant cap. 1. de eo, qui sibi, & heredib. suis, cap. 1. de feud. fæmin. Anton. Contz. de feud. cap. 6. Duaren. comm. de feud. cap. 6. num. 15. Zas. Epitom. feud. par. 5. num. 65. Borcholt. de feud. cap. 5. num. 44. Vvesembach. cod. cap. 5. num. 2. Menoch. conf. 65. Henric. Vlfric. de feud. cap. 3. quest. an fæmin. feud. accipere possint? Camil. Borrel. de præstant. Reg. Catholic. lib. 1. cap. 2. num. 64. & Doctores adducti infra, Ludouic. (102) Bell. conf. 1. num. 19. Nec fæminæ, semper feudorum expertes

sunt, immo illorum esse capaces, probant §. Filia verò, de succes. feud. Iul. Clar. §. Feudum, quest. 73. Tyber. Decian. respons. 58. lib. 4. nu. 50. Menoch. conf. 65. latè Ludouic. Bell. conf. 2. ex num. 138. cum sequentib. & conf. 16. ex num. 17. Giurb. de feud. præiud. 6. num. 19. Molin. de iustit. & iur. disp. 474. Petr. Gregor. de dot. de parag. quest. 1. num. 4. & 5. Cancer. variar. par. 1. cap. 12. num. 50. Camerar. in repetit. feud. cap. 1. an Agn. num. 45.

103 Limitatur hæc conclusio in feudis requirentibus seruitium personale, vt in cap. 1. de feud. Marchion. secundum distinctionem Hotthom. disp. feud. cap. 13. Moz. de feud. cap. 3. num. 34. Bellapertic. cap. 4. Henric. diet. quest. an fæmina succed. possint? Quod deducunt ex cap. 1. §. 2. de succes. feud. Cassanat. conf. 47. num. 22. latè Cumia de feud. in præiud. num. 73. & verbo Subfeudatarium, num. 15. Rosent. de feud. cap. 7. conclus. 31. Paul. Staibon. conf. 39. num. 6. Iacob. Gall. conf. 38. num. 40. & 67. Henric. Kinschot. respons. 3. num. 49. & resp. 76. nu. 2. & 3.

104 Alia enim adducitur per Doctores distinctio, scilicet aut feudum francum est, aut non? Primo casu admittuntur fæminæ ad successionem; non verò secundo, Gabr. com. concl. lib. 5. de verbor. signific. concl. 6. num. 59. Harman Pistor. quest. feud. 34. num. 32. Seraphin. decis. 1105. n. 1. Camerar. repet. cap. 1. de natural. succes. feud. lect. 17. num. 33. & 34. Quia (105) in feudo franco cessat seruitium personale, per quod à feudo id requirente excluduntur fæminæ, Ruding. de feud. lib. 1. cap. 33. num. 3. 4. 5. & 6. Fachin. lib. 7. controuers. cap. 45. Hubert. Gifan. disp. iur. feud. 4. nu. 50. 51. & 52. Georg. Obrech. de feud. lib. 2. cap. 14. Andr. Kinischil. de Saxon. non prouoc. iur. cap. 3. ex num. 118. Iul. Clar. §. Feudum, quest. 73. num. 7. Paris. conf. 12. num. 27. lib. 1. Dec. conf. 32. li. 4. Bertazol. conf. Ciuil. 82. n. 11.

Stephan. Gracian. *discptat. cap. 88. nu. 26.* Vide quæ latè ex quam plurimis Scriptoribus resoluit Rosent. *de feud. cap. 2. cõcl. 31. 39. 40. & 41. & sequentib.* Schomborn. *de feud. lib. 1. disp. 1. thes. 26. & disp. 7. ex thes. 1. & sequentib.* vbi Doctores refert Montan. *de feud. §. Prater ea Ducatus, ex num. 137. cum sequentib.* Vrsin. *de feud. par. 1. quæst. 3. num. 3. & 13. & alijs in locis Cumia de feud.* Andr. Georg. *repetit. feud. cap. 9. num. 14. & cap. 51. per tot.* Kacher. *decis. 26. & cons. 38. num. 42.* Petra *de Potest. Princip. cap. 23. nu. 15.* Menoch. *cons. 1155. num. 47.* Matieç, *l. tit. 10. Glos. 2. num. 22. lib. 5.* Aluar. Valaf. *de iure Emphyt. par. 1. quæst. 41.* Camil. Borrel. *de præstant. Regis Catholic. lib. 1. cap. 2. ex num. 63. vsque ad fin.* Vincent. Camerar. *variar. lib. 1. cap. 19. 20. & 21.* Camil. Larat. *de feud. par. 9. dilucid. 32. & par. 12. dilucid. 104. num. 11. & 13.* Gabr. de Bell. *tract. de feud. par. 1. cap. 1. §. 2. num. 7.* qui omnes innumeros Auctores referunt Petr. Gregor. *lib. 6. Syntagmat. cap. 12. & Petr. Gregor. Sycul. de success. feud. par. 4. quæst. 1. num. 8. & quæst. 2. num. 2. & par. 6. quæst. 14. num. 11.* Mastrill. *decis. 56.* Valenc. *cons. 98. nu. 114.* Conan. *lib. 1. Comment. cap. 8. n. 7.* D. Ioseph Vela *controuer. Hispal. dissert. 4. num. 92.* Intrigliol. *decis. 48. nu. 8. 9. & 10. latè Paulus de Montepic. cons. 100.* Ludonic. Bell. *cons. 1. 2. & 3. ex num. 24. & cons. 4. ex num. 30.* Giurb. *de feud. prælud. 6. num. 19.* Bodin. *de Republ. lib. 4. cap. 2. & lib. 6. cap. 5.* Molin. *de iust. & iur. disp. 474.* Ioan. Mar. Nouar. *com. iur. Neapol. Pragm. de feud. col. 2. num. 8.* Bessold. *cons. 4. nu. 11. & sequentib. par. 1.* Michael ab Aguirre *Apolog. de succes. Regn. Portugal. par. 2. ex num. 13.* Ansald. *cons. 13. num. 198.*

106 Sed ad rem nostram, cum successio Maioratum, dum dispositio contrarium non incutit, regulari debeat secundum Regni successiõnem, vt latè, & eleganter Molin. *de*

Primogen. lib. 1. cap. 2. per tot. præcipue num. 21. & 22. Paul. de Montepic. *cons. 96. num. 20.* ex Burg. de Paz *cons. 29. num. 1.* Raudens. *de Analog. lib. 1. cap. 15. à num. 29.* Castill. *tom. 2. controuerf. cap. 4. num. 159. & tom. 5. cap. 19. num. 146.* D. Ioan Baptist. de Larea. *decis. Granatens. 34. num. 19.* Hugo Groz. *de iure Bell. lib. 2. cap. 7. num. 22.* (107) In eoque successio deferatur masculis æque ac fæminis, ex *l. 2. tit. 15. par. 2. l. 2. tit. 18. par. 3.* Couarr. *lib. 3. variar. cap. 5.* Molin. adductus supra, Auiles in *Proem. cap. Prætor,* verbo *Regna plura,* ex quam plurimis Michael de Aguirre *dict. Apolog. par. 2. nu. 62.* Don Ioseph Vela *controuerf. (108) Hispal. dissertat. 4. nu. 92.* Quod de Regno Missiæ, narrat Diodor. & Trogus de Medorum Imperio: de Regno Scotiæ, Angliæ, Archiducatu Austriæ, Martin Maguer. *aduocat. armat. cap. 7. num. 220.*

109 Fouendum erit regulariter ad successiõnem harum Dignitatum Ducatus, Marchionatus, Comitatusve admittendas esse fæminas, deficientibus masculis eiusdem lineæ, & gradus ex Andr. Issern. Baldo, Hoffiense, Ioan. Andr. Archidiac. Angel. Dec. Purpurat. Grammat. Afflict. Grato, Gozadin. Tiraquel. Iacobin. à Sanct. Georg. Ioan. Liciner. Martin Laudens. Paris. & Socin. notat Molin. *de Primogen. lib. 3. cap. 4. nu. 5.* quem sequuntur Molin. *de iust. & iur. disp. 625. num. 3.* Peregrin. *de fidei-commis. art. 26. num. 12.* Castill. latè *tom. 2. cap. 143. §. vnic. num. 13.* Fufar. *de substitution. quæst. 385. num. 7.* Molineus *de ritu nuptiar. lib. 3. quæst. 16. & 17.* communem hanc esse opinionem dicit Addicion. ad Molin. *dict. lib. 3. cap. 4. num. 5.* Capic. *de Baron. in Proem. num. 32.* ex Frec. Francisc. Curt. & Marth. *de succes. legal. par. 1. quæst. 11. art. 1. num. 13. & 14.* Cassanat. *cons. 6. per tot. Montan. Pech. dict. cons. 96. ex num. 19.* agit latè de exclusionem, admissiõneque fæminarum, Paul.

Paul. Montepic. *cons.* 100. *per tot.* Ludouic. Bell. *cons.* 40. *per tot.* *præcipue* *ex num.* 32. & *cons.* 16. *num.* 17. Iacob. Orloshaus. *resp. an fœmina in successione Regni* *cap.* 16. Marth. *de iurisdic.* *par.* 1. *cap.* 16. Renat. Chopin. *Doman. Franc.* *cap.* 1. *num.* 5. Petr. Gregor. *de Republ.* *lib.* 7. *cap.* 12. Hering. *de fideiussorib.* *cap.* 7. *num.* 5. 17. Martin Maguer. *aduocat. armat.* *cap.* 7. *num.* 220. Marquez *en el Govern. Christian.* *lib.* 1. *cap.* 30. D. Ioseph Vela *controuers. Hispal.* *dissertat.* 4. *num.* 91. & 92. Cyriac. *tom.* 3. *controuers.* 401. *per tot.* Et concessione feudi, aut Maioratus simpliciter factam regulari debere secundum ius commune Regni, ac illius consuetudinem. Ex Capic. *Latr. tom.*

1. *cons.* 3. & 8. *num.* 35. *cum sequentib.* Hug. Groz. *de iure Bell.* *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 18. late Molin. *de legitim.* *lib.* 3. *tit.* 1. *per totas quæstiones,* Cancer. *variar.* *par.* 1. *cap.* 12. *num.* 49. & *sequentib.* Gabr. de Bell. *tract. de feud.* *par.* 2. *cap.* 1. §. 2. & 3. Montan. *de Regal. prælud.* *num.* 50. Camerar. *repet. feud.* *cap.* 9. *per tot.* *par.* 1. Hodier. *ad Surd. decis.* 95. *num.* 17. Petr. Gudelin. *de iure feud.* *par.* 1. *cap.* 1. *per tot.* *num.* 13. & *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 9. & *par.* 3. *cap.* 3.

Cæterum, cum de exclusione, aut admisione fœminarum ad Maioratum successione peculiaris sit *Constitut. l.* 13. *tit.* 7. *lib.* 5. In qua de hac materia fauente Deo late agemus, calami coarctemur habenas.

A NINGVNO, QVE NO SEA GRANDE.

SVMMARIVM.

- 1 **R**epublicæ in ordine ad decorè publica Romana instituta tenuerūt.
- 2 Dignitates ad splendorem Maiestatis inuenta à prima periodo mundi.
- 3 Dignitates publicæ non debent aequali decorè gaudere, sed Maiori, ac Minori.
- 4 Dignitates primum in Clases a Tyberio Digeste, 5. Post à Constantino in ordines.
- 6 Dignitas Supremum gradum tenens in Republica necessaria est, 7. Et ita executum à Carolo Magno notatur ex Bessold.
- 8 Dignitas prima in ordine publico qualis fuerit, incognitum.
- 9 Tituli Honorum crediti Dignitatibus primo in seculo Principum, Procerum, Optimatum, Magnatum.
- 10 Primates, qui primum tenebant locum in Republica.
- 11 Proceres appellati incolæ Constantinopolitani, primam vindicantes Dignitatem, ex More Romano.
- 12 Proceres, ac Optimates dicebantur primum tenentes gradum in Regno, ex More Europeo.

- 13 Pares sub Carolo Magno, qui Optimates, aut Primates inter alias Gêtes.
- 14 Grandes, seu Magnates inter Hispanos, qui primum vindicant locum in Republica.
- 15 Magni nomen, Dignitatem designat.
- 16 Grandes, & ac illorum Dignitate à quibus Doctoribus agatur.
- 17 Grandes, è Ricorum hominum præ semine.
- 18 Riei homines, qui primum locum in Regno vindicabant.
- 19 Hispanum regimen Summo Politico Arcano laudatum à prima Gothica atate.
- 20 Hispanum regimen diuersè notandum secundum temporum seriè, 21. Ab Euricio, vsque ad Pelagium, 22. A Pelagio, vsque ad Carolum V.
- 23 Gothicum regimen Militare, sine iure, ac legibus seruatis tamen Moribus Maiorum agebatur.
- 24 Maiestas Gothica Summam tenebat rerū electionè, tamen collatā Regibus.
- 25 Gothi successiuum ius non receperunt in Regia Maiestate.
- 26 Reges Gothi voto Gentium ad apicem Maiestatis euecti.

- 27 *Magnatum, seu Maiorum Dignitas inter Gothos inventa à Regno Eurici ad Constituendum ordinem publicum.*
- 28 *Proceres, seu Magnates in prima periodo Regni Gothorum fuerunt nati ex Regio semine, & 30.*
- 29 *Magnatum Suprema iura prima in atate Gothorum.*
- 31 *Reges voto procerum eligebantur inter Gothos.*
- 32 *Magnates inter Gothos dicti, tam qui rebus Bellicis, quam qui Aulicis præponebantur.*
- 33 *Magnates inter Gothos, non decorabantur Titulis Honorum Ducum, ac Comitum.*
- 34 *Gothi suos Primates Titulo Seniorum, ò Señores, aut Aulicorum decorabant, 40. & 54.*
- 35 *Gothi Gubernatores, ac Iudices Præfectos, aut Præsides appellabant.*
- 36 *Regales Dignitates Ducum, ac Comitum receptæ inter Gothos, ab Sceptro Recaredi Regis.*
- 37 *Dignitates Regales receptæ inter Gothos, post firmatum Regnum Hispanum.*
- 38 *Dignitates Regales inter Gothos non receptæ, nec laudatæ ante Recaredum, ex Concilio Toletano VIII. 44. & 45.*
- 39 *Dignitatum Regalium Origo, indigeste notata per Scriptores.*
- 41 *Proceres dicebantur inter Romanos, & Constantinopolitanos primum ordinem tenentes publicam.*
- 42 *Proceres Aulici, Dignitas sine administratione.*
- 43 *Dignitatum antiquarum munera, & officia cognoscere assidue habitum.*
- 46 *Comitum Dignitas prima inter Gothos, sed Aulica, 50. ex l. Partita.*
- 47 *Ducalis Dignitas Militaris inter Gothos, 48. Comprobatur ex l. Partita. 49. 51. & 52.*
- 53 *Ducalis, & Comitalis Dignitas in uno subiecto reseasse sub Gothico regimine ex Conciliorum serie.*
- 55 *Grandes inter Hispanos suffecti loco Ricorum hominum.*
- 56 *Magnatum iura, quoad Regiam electionem extincta à Regno Pelagij.*
- 57 *Ducum, ac Comitum Dignitas laudatæ temporibus Pelagij, & primorum Regum.*
- 58 *Grandes, Titulis Honorum Ducum, ac Comitum decorati.*
- 59 *Duces, ac Comites prima in periodo Regni Hispani laudati referuntur.*
- 60 *Magnatum Dignitas indigeste acta, ac digesta per Scriptores.*
- 61 *Primus ordo Nobilium inter Hispanos diuersis sub Titulis, aut Epithetis ornatus fuit.*
- 62 *Rica Ombria Regalis Dignitas inter Hispanos.*
- 63 *Rico Home, à Rica Ombria vocata.*
- 64 *Ricos Homes, primum gradum tenebant in scala publica.*
- 65 *Rico Home, ex Nobilitate, dicebatur.*
- 66 *Grandes, Altos, Granados, Ilustres, ò Condes, qui dicebantur erant Ricos Homes.*
- 67 *Ricos Homes diuersè laudandos secundum temporum seriem.*
- 68 *Ricos Homes, à Regno Pelagij, aliter laudati, vsque ad Ildephonsum I. aliter ab Ildephonsi Sceptro.*
- 69 *Ricos Homes, ex Nobilitate proprioque censu, dicti, prima periodo Pelagij, & Fruela.*
- 70 *Ricos Homes de Pendon, y Caldera, ex quo dicti.*
- 71 *Pendon, vexillum Militare signum Imperij.*
- 72 *Caldera signum annonæ erogatæ Militibus.*
- 73 *Ildephonsus I. egit de extendendo limite Christianorum.*
- 74 *Ildephonsus I. Rex, Nobilibus suis, commendauit populationem Regni.*
- 75 *Magnates prima in periodo Regni Hispani ex Regia Stirpe præuenientes,*
- 76 *Nobiles ex sanguine Gothico, 77. & qui virtute, & opibus pollebant.*
- 78 *Magnatum iura antiqua, & Honores.*
- 79 *Domni Titulo Honorabantur Magnates in signum Honoris.*

- 80 Rico-Hombre, Titulo de Honor.
- 81 Ricos-Homes, primam ordinē tenebant in Regno.
- 82 Rica Ombria, Patricialis Dignitas inter Hispanos, & 83. ex l. Partitæ 88. ex Salazar de Mendocça.
- 84 Rica-Ombria, prima Dignitas post Regiam, ex Carrillo.
- 85 Grandes a Carrillo, ex acceptione communi memorabantur.
- 86 Grandes, y Ricos-Homes, indistinctè honorati Epithetis de Altos, Nobles, & Ilustres.
- 87 Ricorum hominum iura Suprema, 100. & 105.
- 89 Rici homines erant absque Titulis honorum Comitaliū reiecto Salazar de Mendocça, & eis compete bāt iura proceritatis.
- 90 Magnatam Epithetum, seu de Grādes laudatum ad designandum primum ordinem Nobilitatis, proceres, Magnates, Grandes.
- 91 Ricos-Hombres, insigniam honoris, Titulo de Don honorabantur.
- 92 Ricos-Homes nomina fortiebantur ex populatione, ac incolata.
- 93 Rici homines, Titulo Comitum honorabantur ex munere, officio, ac Imperio eis commendato.
- 94 Domni dicti Nobiles viri, quibus commendatum Imperium Ciuitatum ex Garibai.
- 95 Proceres nati, & dati.
- 96 Proceres nati ex Nobilitate.
- 97 Proceres dati ex munere, & officio.
- 98 Proceres ex munere sub Ildephonso III.
- 99 Proceres nati, ex sanguine, dati ex munere sub Ildephonso VIII. referantur.
- 101 Magnates Nobilitatem conferebant, vulgò Armauan Caualleros.
- 102 Magnatum clases non erant sub Castellanorum Regum Sceptro.
- 103 Ordines publici in Regimine Regni Hispani fuerunt.
- 104 Magnatum ordo unicus inter Hispanos.
- 106 Magnates confirmantes Præuilegia referuntur ex Garibai, sub Rege Sanctio, 107. sub Ildephonso IX.
- 108 Duces, Comites non fuerant inter Hispanos ab Henrico I. vsque ad Ildephonsum XI.
- 109 Magnates honorabantur Lastrali nomine, & appellatione Gentilitia, absque Dignitatum Titulis.
- 110 Titulis Dignitatum honorabantur Nobiles.
- 111 Dignitates Regales personales tantum fuerant.
- 112 Rica-Ombria Regalis Dignitas, æ perpetua.
- 113 Suffragiorum iura sanguini concessa, in electione Regis more Gothico.
- 114 Ricos-Hombres, iura vindicabant, confirmationem, Præuilegia Ducalia.
- 115 Proceritas ex sanguine, & munere, aut officio concurrere potest in indiuiduo unico.
- 116 Proceritas ex munere personalis erat.
- 117 Magnatibus necessarius sanguinis splendor, ad consequendam proceritatem, 134.
- 118 Proceritas vindicata sanguine Regio, Gothico, vel Nobili.
- 119 Census ad Proceritatem necessarius, & qualis.
- 120 Census qualis ad Nobilitatem ordinariam.
- 121 Census Domaniæ Publicus necessarius ad Proceritatem, 122. exemplis comprobatur, 124. 125. & 131.
- 123 Apellido, y Nombre, Honor necessarius ad Proceritatem, 130.
- 125 Grandes, sub Henrico II. Dinastia familiarum De Haro, Lara, y Castro, 126. 127. & 128.
- 129 Magnitudo, ac Dominatio orta ex possessione bonum Domaniæ.
- 132 Proceres coadunati ad Curias Burgenses, sub Ildephonso II. ex illius Historia.
- 133 Aluaro Nunio ad Proceritatem cō-

- cessus fuit Domanialis census publicus secundum Morem Maurorum.*
- 135 *Dignitates Regales insufflatae inter Hispanos, spiraculo Ildephonsi XI. Regis concessa Alvaro Nunio, sub Titulo Comitum de Trastamara.*
- 136 *Ducalis Dignitas leuata, sub Rege Henrico II. sine Frederici Infantis, Titulo de Duque de Benavente.*
- 137 *Ducalis Dignitas priuatiua fuit Regij sanguinis inter Hispanos, 138. More Hungarico.*
- 139 *Ducalis Dignitas concessa Alvaro Nunio, a Rege Ioanne II.*
- 140 *Proceritas, nec amissa ab his quibus competebat Natiuo iure, & si Titulis Dignitatum Regalium non honorarentur.*
- 141 *Proceres, sub Ioanne, & Henrico, & si Titulis Dignitatum non ornati.*
- 142 *Proceres iura suffragiorum tenentes in Comitibus, & si Titulis non ornati.*
- 143 *Dignitates Regales varie laudatas secundum rerum seriem.*
- 144 *Regni regimen deturbatum ab Sceptro Henrici II.*
- 145 *Dignitates Regales concessas ab regimine Henrici II.*
- 146 *Magnates dicti omnes honorati Titulis Dignitatum Regalium.*
- 147 *Magnatum iura vindicabant in Confirmatione Priuilegiorum omnes Hispani decorati Titulis Dignitatum Regalium, 148. etiam sub Carolo Rege.*
- 149 *Magnatum distinctio inter Nostrates nata, lata, ac coalita, ab Imperio Caroli V. 150. Probatur ex Madori vaga.*

DE ORIGINE MAGNATVM, VVLGO
Grandes inter Hispanos.

GLOSSA TRIGESIMA-
tercera.

ET si Bessoldus *dissertat. de Comitibus. & Baronibus Imper. cap. 4. num. 6.* notet, omnes Respublicas Romana Instituta secutas, in id præcipue studuisse, quod splendori, ac decori adscriberetur, Æguinar. Baron. *ad tit. de Senatoribus.* retinentes Dignitatum pópam, præfæcamque illius regiminis normam: (2) Credimus tamen ex alia antiquiori Origine, à prima scilicet Mundi periodo, ad splendorem Maiestatis, ac Reipublicæ deductas Dignitates, & si varijs decoratas Epithetis, secundum temporum, & rerum seriem, varijsque sub gradibus, cum inter se æquali nitore non gauderet, (3) quod quidem, Politica ratio suauis, & legalis, l. 2. C. *de Dignitat.*

ordin. seruet. lib. 12. ordoque exigit rerum, vt sint maiores, & minores, maiori minorive præditas auctoritate.

Primum id inter Romanos, & si ab antiquioribus laudatum Gentibus, cognitum notamus à Tyberio in classes digerente Dignitates, Sueton. *in Tyber. cap. 46.* Tacit. *lib. 5. Annal.* quem secutus Constantinus antiquas Romanas, vel representat, (5) sit, vel extinxit, Comitatus Primi, Secundi, & Tertij ordinis instituens, à quo mutuati varij Cæsares, ac Imperatores, alias creati, Arcano illo seruato, quem Regibus præscripserunt Pharaones in primo Ægyptiorum Regum Regno, inter eas seruato, vt esset Suprema

(6) ma Dignitas in Republica, quæ authoritatem primam, primumque locum obtineret post Regiam; sicuti à Carolo Magno Europæam Maiestatem digerente executioni mandatum demonstrat Bessol-
(7) dus, his verbis: *Insigni Politico stratagemate plures eorum fecit, & tunc etiam absolute Palatini dicti fuerunt Procerum Summi, ad Regemque proximi.*

8 Qualis fuerit in Republica illa prima Dignitas, quove Honorata Titulo, cui necesse credere in alias Primatum difficile est, cum varium fuerit regimen, secundum rerum varietatem, & Gentium. Vt verò ad cognitionem nostræ rei deueniamus, alijs omisissis, notandum est, quod in omni Republica erant Nobiliores, (9) qui primum locum obtinebant, quibus in authoritatis, Dignitatis, Suprematistivè signa *Principum, Optimatum, Procerum, Primatum, Magnatumve* (omisissis *Præfectorum, Præsulum, post Ducum, Marchionum, Comitum*) Tituli adiciebantur, vt de Israelitica, & Assyria ex Sacro libro enuncitur, 3. Regum cap. 21. 4. Regum cap. 10. Esdr. 2. cap. 2. & 4. Daniel. cap. 4. Ieremias cap. 27. Amos cap. 6. Esth. cap. 13. & 16. Vide Glos. 30. à n. 2. Carol. Sygon. *Republic. Hebraeor. lib. 7. cap. 5.* De Romana, l. *Quinque* 57. *Cod. de Decurion. lib. 10.* & *tit. Cod. de Alexand. Primat. lib. 11.*
(10) Vnde laudatum, vt dicerentur Primates, & Primores, qui primi in Populo prælucebant, Horat. lib. 2. *Satyr.*

Primores populi arripuit.

Silius Italicus.

His modo Primores socium, modo iussa

Deorum,

Nunc se se increpitat.

L. Sc. iendum, §. ordine, de legat. l. Qui sub

prætextu, C. de Sacrosanct. Eccles. ex alijs iuris, & Consultorum responsis, Tiraquel. de Nobilit. cap. 37. à num. 32. cum sequentib. Bodin. de Republ. lib. 3. cap. 8. Carol. Sygon. de antiquit. iur. Ciuilium Roman. lib. 2. cap. 21. D. Ioan. Baptista de Larea alleg. 8. per tot. præcipue à num. 10.

11 Ab illo Imperij Romani fonte eructanti ex capite Ægyptiaci regiminis, moribus, ac Institutis Græcarum Rerumpublicarum, ac Regnorum, vt prænotatur ab Scriptoribus, translatum ad Imperatores Constantinopolitanos fuit, vt Summa Dignitate prædicti dicerentur *Proceres*, Codin. *de offic. Constantinopolitan. cap. 5. num. 8. & cap. 6. num. 18.* A quibus deriuatus mos ad Europæos, præcipue Brabantos, (12) inter quos invenimus Maiores suos, seu Patricios, *Proceres*, seu *Optimates* dictos ante Caroli Magni Imperium, vt de ætate Caroli Marteli, notat Fredegardus in *Chron. exchamb. 1. Carolus inito Consilio Procerum, & cap. 100.* Loquens de Pipino iam Francorum Rege: *Omnes Francos, sicut mos est, in Bernaco Villa publica ad se venire præcepit. Initoque Consilio, cum Proceribus suis.* Idem Fredegard. sub Marthel. *exchamb. 2. Constuebant autem ad Aulam ipsius Vniuersi Optimates.* De Pipini ætate cap. 110. *Et multitudine Primatum,* qui narrans Ataulphi Longobardorum Regis facta, inquit: *Nam, & Optimatibus Francorum multa* (13) *ta munera largitus est; à quo Carolus Magnus emulatione Romanorum motus Pares dixit, Primates, Optimatesque illos, quos ad apicem Dignitatum Supremarum euexit, Orthoman. in Franc. Gall. cap. 17. Pancirol. variar. lib. 1. cap. 88. Cassanat. Cathalog. glor. mundi, par. 5. conf. 43. Bodin. de Republica, lib. 2. cap. 2. Harnif. lib. 2. cap. 6. num. 13. Renat. Chopin. Doman. Franc. lib. 3. tit. 7. Ioan. Iacob. Draconens.*

de iure Patric. lib. 2. cap. 6. à num. 34. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 6. à num. 415. Ioann. Lynn. notie. Franc lib. 2. cap. 24. Et si de Pariu Origine, Dignitate, ac Instituto vario Marte digladietur inter Gallos Scriptores.

14 Ex ipsa Origine (& si inter Nos diuersæ sint Dignitates, Titulisque varijs Honorum ornatæ) descendit, vt qui in Regno primum tenent ordinem Magnatum Titulo (quia Magni nomine Nobilitatem, ac Dignitatem designat laudatum ex Græcorum, & Romanorum assensu, vt notat Pineda in Iob cap. 1. vers. 3. num. 17.) seu voce de Grandes Honorarentur, l. 2. tit. 9. par. 2. l. 4. tit. 18. par. 3. de quibus (16) bus nostra lex: *Ni Excelencia a ninguno, que no sea Grande.* De illorum Dignitate agunt Parlador. lib. 2. rer. quotidianar. cap. 13. num. 3. Tasson in Pragmatic. de antefacto, vers. 14. Obseruat. 1. num. 1. Petr. Gudel. de iure feud. par. 1. cap. 6. per totum, præcipue num. 8. & 9. Antonio Perez ad tit. Cod. de Dignitat. lib. 12. num. 6. Bobadill lib. 2. Politic. cap. 16. num. 38. Capic. Latro decis. 35. & Addit. Pined. dict. n. 17. Montemaior de Cuenc. Investigac. de el Origen de los Ricos Homes, par. 1. cap. 1. & 2.

17 De Magnatum Origine inter Nos Grandes, breui calamo Scriptores rem attigerunt, Bobadilla etenim dict. num. 38. & post eum Domin. Ioan. Baptista Larea dict. allegat. Fiscal. 8. num. 1. & sequentib. Nouissimè ex Blanca Excellentissimi. & Sapientissimi. Dom. D. Christophor. Crespi de Valdaura Obseru. in decis. Valent. Obseruat. 61. num. 103. conantur deducere Nostram Magnatum Dignitatem Maximam, Primamque post Regiam, Supremus Honoris Infulas vindicantem, è Ricorum Hominum pro femine: Cum (18) Ricci-Homines, vt apud eos

videre non grauaberis, fuissent, qui primum in Regno locum tenebant. Super quo digladiantur ad intellectum Div. Thom. de regimin. Princip. lib. 3. cap. fin. Matienço leg. 11. Glos. 2. tit. 7. lib. 5. Recopil. Garc de Nobilitat. Glos. 18. num. 81. & 82. Ioann. Gutierrez Practicar. lib. 3. quæst. 16. num. 123. & 124. Bobadilla dict. cap. 16. num. 38. Salazar de Mendoça, Origen de las Dignidades, lib. 2. cap. 9. Gudiel. Historia de los Girones, cap. 2. Moreno de Vargas, Discurso 15. de la Nobleza, num. 10. Capic. Latro Obseruac. ad decis. 35. Don Alonso Carrillo Origen de las Dignidades de Grande de Castilla, Don Francisco de Montemaior de Cuenca dict. par. 1. cap. 1. & 2.

19 Salua tamen Scriptorum tantorum auctoritate, in hac re liceat clauum dirigere ad veram cognitionem productionis, seu generationis Honorificentissimæ huius Supremæ Dignitatis, vt ab exteris Gentibus dignoscatur, regimen Hispanum, nec rude fuisse, nec indigestum à primis sui Regni crepundijs, sed seruatum in eo ordinem Hierarchicum, ac Politicum ad bonum, & Reipublicæ communem vtilitatem, pariterque decorem Maiestatis. Ad quod credimus (ne cerebrino dictamine, vt aliqui notant Authores, procedamus, sed iure, moribus, legibusque attentis, (20) ac vera Historiarum serie) quod distinguenda sunt tempora, periodi, seu ætates Hispanici regiminis. Nam aliud inuenimus obseruatum inter Gothos à tempore Ataulphi, vsque ad Eurici Reg. (21) num: Aliud ab Eurico, vsque ad Pelagij Sceptrum: Aliudque secundum temporum, & Constitutiones rerum laudatarum, & legum (22) uatarum ab ortu Regni sub Pelagio, vsque ad Sceptrum Catholicorum Regum Caroli V. & filiorum.

23 Gothi enim, si perpendantur tempora, quo à Natiuis Patrijs larinis transnigrantes, post Scythiam sub iugo missam, Afsiam armis suis depopulantes, vel Gratiano, & Valentiniano Imperij habenas moderantibus; siue quo à Valente victoriam reportarunt; siue à Theodosio Magno victi; siue Italiam subigentes sub Labaro Athanarici, Fridigerni, Alarici, Ataulphi, neque sedem, neque firmum Territoriale Imperium habuerunt, omnia manu Militari, moreque Castrensi agentes, sine legibus, iureque certo; quare inter Gothorum monumenta nulla Dignitatum, neque munerum mentio est, regia tantum manu venerata, collata Maiestatica Dignitate (more Gothico) electione cōmuni, Cassiod. lib. 10. Epist. 31. *Gothos inter provinciales gladios more Maiorum scutorum supposito, Regalem nobis contulisse prestante Deo Dignitatem. Vt Honorem arma darent, cui bella opinionem pepererant. Non enim in cubilibus augustijs, sed in campis latè patentibus electum me esse noveritis; nec inter blandientium delicata colloquia, sed tubis concrepantibus sum quaestus, ut tali fremitu concitatus desiderio virtutis ingenita Regem sibi Martium Gothicus populus inveniret. Quapropter primum Divina gratia, deinde Gothorum fauete iudicij, quia me Regem omnes facitis, qui unanimiter vota confertis,* Lel. Jordan. de reb. Gothic. Marian. Histor. Hispan. lib. 5. cap. 2. Roderic. Toletan. de reb. Hispan. li. 1. cap. 9. & sequentib. Vvolphang. Laz. (25) de Migrat. Gentil. lib. 10. Non recepto, nec admissio inter eos iure hæreditario, nec successorio ad apicem Regni, ut videre licet in toto Iordanis opere, Ioannis Magni, Roderic. Toletan. dict. cap. 9. Historia de el Rey Don Alonso, 2. par. à cap. 1. & seqq. Sic Segericus apud Barcinonem post (26) Ataulphi mortem communi voto Gothorum laudatus Rex, Vvalia, Theodorctus, cæterique, vsque ad

Euricum, quem primum Vvisogothis leges (& si peculiaris ista lex ad Regni, successione, nec laudata fuerit, nec admissa) tulisse, referunt D. Isidor. Chronic. Gothor. Roderic. de rebus Hispan. lib. 2. cap. 10. Volateran. in Geograph. lib. 2. Garib. Histor. lib. 8. cap. 11. Saaved. Histor. Gothic. cap. 8. Histor. de el Rey Don Alonso, par. 2. cap. 29. Republicam, ac Imperium Gothorum ratione, ac ordine digerentem.

27 Ex tunc enim seu ab Sceptro Eurici, inter Gothos nata fuit distinctio illa ordinum, Tribuum, seu Clasticum, ab Israeliticis laudata, inter Gentes alias, præcipuè Athenienses, & Romanas recepta *Patriciorum*, seu *Magnatum*, *Seniorum*, aut *Maiorum* natiua voce *Maiorales*, l. 2. & 8. de el Prologo del Fuero-Iuzgo, Garcia de Nobilitat. Glos. 1. à num. 2. & Glos. 18. à n. 38.

28 Quæ variè laudata fuit secundum temporum, & Regum seriem: Prima enim in periodo Regni Hispani Vvisogothorum post Euricum *Proceres*, *Magnates*, seu *Primates* habiti fuerunt, nati ex Regio sanguine Balthicæ familiæ, cui creditus erat primus ordo in Regno. Eo quod natiuo iure eis competerent Suprema (29) illa iura, ut ad apicem Regni eligerentur, eisque ad illud pateret aditus, Concil. Toletan. III. Can. l. 2. de el Prologo del Fuero-Iuzgo, infra num. . . Pilei usus, seu ut velato capite incederent, de quo infra §. 2. Tum suffragiorum in electionem, ac in augurationem Regum, designato ei insignum Honoris, verbali Epitheto (30) *Procerum*, *Primates*, aut *Seniorum*, Concil. Toletan. III. Can. 75. *Sed defuncto in pace Principe Primates totius Gentes tum Sacerdotibus successorum Regni Consilio communi constituent;* Roderic. Toletan. de reb. Hispan. lib. 3. cap. 1. & 18. Hinc Mariana lib. 5. Histor. cap. 6. *Eurici funere procurato Alaricus filius Procerum suffragijs successor est nominatus. Et cap. 7. Gothorum Proceres Amalarici tum quinquennis etate*

completa Gesselaicum collatis suffragijs rebus praesuerant. Et cap. 8. & 9. & lib. 6. cap. 2. & 4. Sicebuto, & Recaredo morte sublati, Suinthila Procerum suffragijs Rempubicam guernandam suscepit.

31 Hac seruata formula, hisque Titulis Honorum Procerum, aut Magnatum ad electionem Regum coadunabantur Gothi, ad illudque voto communi euecti fuerunt Nobiles ex progenie Balthica nati, ab Ataulpho vsque ad Rodericum, Luithprand. Chron. num. 123. eod. anno: Sed tertia feria eiusdem mensis fuit electus in Regem Visigothorum Rex Flavius Vvamba Palatinus de Nobilissimo genere Gothorum.

32 Sequenti aetate, seu secunda in Periodo, cum Aulica res aliarum Rerum publicarum exemplo, Politicè se gereret, reiecto Militari Gothico more, hi, qui primū locum obtinebant, quia ex Regia Stirpe, tum Nobiles, qui Bellicis, aut Aulicis Honoribus decorabantur, Magnates, ac Seniores appellari ceperunt, Roderic. lib. 2. Histor. cap. 19. Et cum Senioribus Palatij, qui digni iutereffe Consilio habebantur. Et in Chronic. Luithprand. passim inuenies, praecipue num. 64. de Suinthila Rege: Collegit Rex Conuentum Aulicorum suorum De electione Vvambæ à num. 123. Vt praesentibus Episcopis, & Palatinis fieret. Et num. 134. de electione Eruigij: Sequenti die feria secunda xv. mensis Octobris votis omnium Palatinorum Eruigius (qui dato poculo dicitur Regem demeruisse) Rex eligitur. Et num. 147. Qualiter dicti Seniores accesserunt ad accipiendum in Dominum, & Regem dictum Principem Aegyptanem.

33 Ex quibus notandum venit, quod ante Regis Recaredi tempora Primates, Magnates, seu Maiores Regni Vvisigothici, nullo designabantur Honoris Titulo, noua acceptione, laudato inter Gætes Europæas, Germanas praecipue, Gallicanas, & Longobardas, Ducum, Comitum, Baronum,

Budæo ad l. ult. de Senatorib. Hotoman. in Gallofranc. cap. 17. latè Theodor. Reinsing. de Regimin. Saecul. lib. 1. clas. 4. cap. 1. & cap. 12. & 13. Bessold. dissert. de Comitib. & Baron. Imper. cap. 4. Renat. Chopin. Doman. Franc. lib. 3. tit. 7. Sed ad designandam altitudinem Nobilitatis, officij, ac muneris, (34) Seniores, aut Aulici tantum dicebantur. Nondum vt diximus inter Visigothos erant inductæ Dignitates Ducatus, Comitatus, & Marchionatus, Petr. Pantin. de Dignitat. & offic. ac Dom. Regia Gothor.

35 Et si aliqui Honorum Tituli admissi fuerunt, ex more Romano, viguit per id temporis, quod Gubernatores, aut iurisdictionem exercentes decorarentur nomine Praefectorum, aut Praesidum, sic inuenimus apud Casiod. lib. 3. Epist. 16. Gemellū Vicarium Praefectum Galliarum nominatum à Theodorico Ostrogothorum Rege, pro minore Amalarico Visigothorum, tutelario nomine Hispaniam administrante, Saauedr. Histor. Gothie. cap. 10.

36 Post tempora Recaredi Dignitates Ducales, ac Comituias à Romanis laudatas, ab Imperatoribus Constantinopolitanis receptas, & inventas, Honoratas inuenimus in Concilijs Toletanis, vbi adsunt iam inscriptiones saecularium Illustrium virorum Titulo Ducum, ac Comitum, vt in illis videre licet.

37 Garcia tamen de Loaysa in not. ad Concil. Toletan. fol. 455. cum sequentibus. Post Pantinum, vltra vires insudauit perquirens, quale fuisset Ducum, Aulicorum, Palatinorumque Comitum apud Vvisigothos Nostros munus, & officium? Et quavis plura enumeret ex ipsa Gothorū, & Conciliorum Historia, praenotandum credimus; quod Gothi à tempore Ataulphi Regis, vsque ad Recaredum vario Marte, more Militum, sine Sede Hispanias migrarunt, vt praenotauimus supra, vsque dum

victis Romanis, Sueuis debellatis, cæterisque Nationibus Hispaniam incolentibus, Vvisogothicum firmarunt Regnum. Ex tunc limite proprio constituto, quæsito amorum iure Territorio, cognoscentes esse necessariū agere de Politica re incæpta fuit forma regiminis publici, & privati ipsius Principis. Inde orta discretio fuit Prouinciarum, concessæ Iurisdictiones, Militareque Imperiū, denominati, qui adsisterent Regibus ad splendorē, & auctoritatem Regiæ Maiestatis, vnde ortæ etiam Dignitates, ac Munera publica, & Aulica, Petr. Pantin. *dict. tract. de Dignitat. Regn. & Dom. Reg. Gotbor.*

38 Quæ omnia firmantur ex ferie Conciliorum, exque inscriptionibus, quæ non inveniuntur in alio, ex Toletanis Concilijs, vsque ad VIII. (Et si in III. adsint inscriptiones Illustrium virorum) forte ex eo quod in illo Hæresis Arriana, quæ à tempore Valentis irreperat in Gothos, abiurata fuit. Prima enim inscriptio hoc in Concilio Toletano VIII. sic legitur: *Hodoacrus Comes Cubiculariorum, & Dux: Ophilo Comes Cubiculariorum, & Dux: Dabilo Comes, & Procer.*

39 En (ò Doctissimè Lector!) Dignitates antea, nec in Concilijs, nec inter Vvisogothos auditas. Ex quo depromitur omnes Scriptores in cognitione Originis illarū, Magnatumque, sine digestionem egisse. Et vt ad earum cognitionem deveniamus: Nota, quod vt diximus supra, à tempore Ataulphi, vsque ad Recaredum Primates Gothi in spectationem, & cognitionem supremiatis, *Proceres, ac Magnates* dicebantur (40) *Illustres, ac Seniores* Sic in Concilio Toletano III. *Signum quoque signarunt viri Illustres Proceres.* Et postea: *Similiter, & omnes Seniores Gothorum subscripserunt.* Concil. Toletan. XI. cap. 5. *Si quis Episcopus Magnatis,* (41) *euiasque uxorem, Quod à Roma-*

nis acceperant, militantes sub Labaro Constantinopolitano. Cum illa in ætate *Procerum* Epitheto veneraretur primus ordo, *l. Humanum, C. de legib. Id ab omnibus antea, tam Proceribus Nostri Palacij.* De quo supra *Glos. 1. & Glos. 23.* Mos in vltima ætate receptus, in cap. 1. *de prohib. feud. alienat. per Lotar. Dum Proceres Nostri.* De quo vide cap. 1. *de Pace iuram. firman. Afflict. vers. hac adictali, num. 3. cap. 1. de prohib. feud. alien. per Federic. Tiraquel. de Nobilit. cap. 37. num. 34.*

42 Horum vero Procerum, seu Magnatum Aulicorum præscribere, quale fuerit munus, & si in eo laboriosè egerint Loayfa, & Pantin. arduum creditur, cum nec iudiciale, nec Potestatiuum habeatur, sed tantum honorarium, vt notat Loayfa, in *not. ad Concil. Toletan. fol. 465. Erat autem sola Dignitas sine administratione iurisdictionis.*

43 Sed quamvis omnium Scribentium nota fateatur, difficillimum esse introspicere Rerumpublicarum gubernacula, sicque indagare officia, muneraque antiqua, vt æquerentur Dignitatibus, ac officijs nostra tempestate vigentibus, Cujac. *l. fin. C. de silentiar. lib. 12. Menoch. de arbitrar. lib. 2. Cetur. 1. cas. 68. & conf. 342. Garcia Toletan. rubr. C. de Dignitat. lib. 12. num. 7. Conrad. Rither. sup. Nouell. par. 2. cap. 2. de Magistratib. (44) num. 10.* Nihilominus patet ex *dict. Concil. VIII.* ab Sceptro Eurici fuisse *Proceres, seu Magnates* Nobiliores ex sanguine regio, hique quibus vindicata, seu præfixa fuerant iura (45) *Pilei, & Suffragiorum.* A tempore verò Recaredi, non antea creatos fuisse Comites, ac Duces, vt diximus Luithprand. in *aduersar. num. 131.* Sed distinctè, vt voluerunt Scriptores Nostri.

46 Comitum enim Dignitas, & si prima inter Gothos, vt fatetur cõmunis assensus Scriptorum. De quo supra *Glos. 31.* Aulica tantum fuit, Pan-

Pantin. *dict. tract. de Dignit. & offic. Regn. & Dom. Reg. Gothor.* ac Principis personam comitans ac in Palacio Regum agēs, seu in Aula Regia, tam Rege in pace agēte intra Gynaceorū Cancellōs, quā in castris sub vexillo Regio; idē eos decoratos invenimus nomine officij ac muneris Palatini, sub quo militabant, Concil. Toletan. VIII. *Item ex viris Illustribus officij Palatini Hodoacrus Comes Cubiculariorum, & Dux*, Concil. Toletan. IX. Cum nec Politicam, neque Militarem iurisdictionem exercerent, Concil. Toletan. VIII. cap. 1. Salaz. de Mendoza *Origen de las Dignidades, lib. 3. cap. 5.* D. Laurencio Ramirez de Prado *in not. ad Luitprand. in aduersar. num. 131.*

47 Ad rem vero Militarem erat Ducalis Dignitas recepta, sic notamus Claudium Ducem Emeritēsem, & Lusitanum, Marian. *lib. 5. Histor. cap. 14.* ex Vaseo, Paulo Diacono, & Padilla, Saavedra *Histor. Gothie. cap. 15. num. 10. 15. & 16.* Cui Dignitati mandabatur Politicum, & Militare Imperium decretæ Prouinciæ, Pantin. *dict. tract. vt de dicto Claudio patet, & de Seueriano, Saavedra Histor. Gothie. cap. 14. Hija de Seueriano, Duque de la Prouincia de Cartagena, Titulo en aquel tiempo de Gobierno.* De Ranos fundō Tarraconensi Duce, Paulo Narbonensi, Eugenio, ac Theodofredo Corduæ, Fabyla Cantabriæ, Marian. *Histor. Hispan. lib. 5. cap. 12. & 19.* Loaysa *in not. ad Concil. Toletan. VIII.* Moreno de Vargas *Nobleza de España, Discursō 13. num. 14.* Saavedra *Histor. Gothie. cap. 27.* Luitprand. *aduers. dict. num. 131.*

48 Firmatur mens, tūm ex principio Concilij Toletani XII. vbi ea, quæ ad Prouinciarum regimē pertinebant commendātur Ducibus, *dict. Concil. XII. Et Clarissimorum ordinum totius Hispania Ducibus;* tūm ex serie legum Hispanarū. Agens enim Ildēphonfus Rex de Dignitate Du-

(49) cali, inquit in *l. 11. tit. 1. par. 2.* E Duque, tanto quiere dezir como Caudillo, guiador de bueste, que tomò este officio antiguamente de mano de el Emperador, è por este officio, que era mucho honrado, heredaron los Emperadores de grandes tierras, que son agora llamados Ducados.

50 De Comitali vero in ipsa *l. 11. tit. 1. par. 2.* E Conde, tanto quiere dezir como cōpañero, que acompaña quotidianamente al Emperador, ò al Rey, faziendole seruicio señalado. E algunos Condes auia, que llamauan Palatinos, que muestran tanto como Condes de Palacio; porque en aquel logar les acompañauan, è los fazian seruicio continuamente.

51 Hæc distinctio inter Duces, ac Comites (vt ex Concilijs, & antiquis Scriptoribus patet) inualuit à tempore Recaredi, vsque ad Roderici Regis Imperium, sub quo Sarracenorum iugo subiecta fuit Hispania (52) nostra, *l. 16. tit. 9. par. 2.* E en algunas tierras los llamā Duques, que quieren tanto dezir, como Caudillos, que aducen las buestes. Estos nomes usaron en España, fasta que se perdió, è la ganaron los Moros. Ex quo in subscriptionibus (53) Conciliorum extat Comes, & Dux, vt ex Cōcilij Toletani inscriptionibus relatis, patet, & notat Salazar de Mendoza *Origen de las Dignidades, lib. 3. cap. 5.* quia ille Comes nunquam in Palacio gerebat, & quia pariter alicuius Prouinciæ regimen fortiebatur, dicebatur Dux. Quibus ex (54) Nobilitate natiua, exque officijs, Magnitudinis, ac Proceritatis iura competeabant, habebantur, dicebanturque Señores, ò Maiores, vt ex legibus Fori depromitur, & ex Historia de el Rey Don Alonso, *par. 2. cap. 51.* E todos los Ricos-Homes, è los Altos Señores, è los Alcaldes de Palacio, aieron por juizio, è por sentencia por traidor à Paulo.

Supradicta sunt, quæ de Origine Magnatum, Dignitatūque Ducum, ac Comitum tempore Vvisogothorum deducere potuimus: à Pelagio

ye-

vero,
notan
panico
nem
rumq
fine p
(55)
co Di
qua R
tit. 9.
25. pa
num. 2
18. M
pañã,
Menc
1. cap.
tit. 7.
practi
diel H
bed. de
ductis
verbo
1. à nu
tract. 1
Homes.

56
laudat
storun
antiqu
Hispa
nebuli
& si se
Mauro
tataqu
sangu
tum in
euanue
(57) r
cum, &
Regali
Optima
coraba
Maifest
phonfo
rumqu
qui vet
liberta
stor. Hi
Moral
seu Pro

vero, postque Maurorum ingressum, notandum est; quod Scriptores Hispanici desiderantes indagare Originem *Magnatum*, seu *de Grandes*, ipsarumque Dignitatum Regalium, etiã sine præexcellentiã Magnitudinis, (55) absolutè tenent successisse loco Dignitatis dictæ *Rica Umbria*, à qua *Ricos-Homes*, de quibus l. 2. & 6. tit. 9. par. 2. l. 2. tit. 18. par. 3. l. 10. tit. 25. par. 4. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. num. 21. & 36. Garcia de Nobilit. Glos. 18. Moreno de Vargas *Nobleza de España*, Discurs. 13. num. 10. Salazar de Mendoza *Origen de las Dignidades*, lib. 1. cap. 9. Matienç. l. 11. Glos. 2. num. 1. tit. 7. lib. 5. Recopil. Ioan. Gutierr. practic. lib. 3. quest. 16. à num. 123. Guidiel *Historia de los Girones*, cap. 2. Cabed. decis. 108. par. 2. Blanc. cum adductis à Portoles addit. ad Molin. verbo *Ricus-Homo*, Sesse decis. Aragon. 1. à num. 40. Montemaior de Cuenc. tract. *Investigac. de el Origen de los Ricos-Homes*, cap. 1. & 2.

56 Sed quamvis hæc sententia laudata inveniatur ex mète supradictorum scribentium, vt in hac re lux antiquæ Nobilitatis, & Dignitatum Hispanicarum, absque ignorantia nebulis effulgeat, notandũ est; quod, & si secuta Gothici Regni euerfione Maurorum inundate profluvie, mutataque Regni successione, ac iure sanguinis delato Diademate, Optimum ius, quo ad Regum electionem euauerit, attamen non fuit obliuio (57) ne deletus, nec extinctus Ducum, & Comitum, Dignitatumque Regalium primus ille ordo *Procerum*, *Optimatumque*, seu *de Grandes*, quo decorabatur antiqua Gothici Regni Maiestas: immò sub Catholico Ildephonso I. gloriosissimo, Sarracenorumque tropheis Illustrissimo Rege, qui veterem Castellam in pristinam libertatem vindicauit, Roderic. *Histor. Hispan.* par. 3. cap. 3. Ambros. de Moral. lib. 13. cap. 14. *Altos homines*, seu *Proceres*, ò *Grãdes*, inuenimus Du-

(58) cum, ac Comitum Titulis Honoratos, quibus militare Imperium commendabatur, limitumque Regni tutela, iuraque competebant prima Patriciali primo ordini innata. No- (59) tamus enim post Petrum Ildephonfi Regis Patrem Cantabrorum Ducem (illosque noua inuentione suscitatos à Fr. Gregorio de Argæz, *Coronica Real de España*, cap. 68. & sequentib.) Comites Ferdinandum, & Fruelã sub Sceptro Regum Fauliæ, & Silonis, Nepotianum, Alderedum sub Ramiro, Rodericum, Don Orios, Don Tibalte, sub Ildephonso, Sandoual *Historia de los cinco Reyes*, fol. 99. Didacum Porcelum, Mendum, Gundifaluum, Sanctium, Diacum, Petrum, Vimarandum, & alios sub primis Hispaniæ Regibus, vt notat *Historia de el Rey Don Alonso el Sabio*, par. 3. cap. 10. Sandou. *Historia de los cinco Reyes*, fol. 178. & 245. Salaz. de Mendoza *Origen de las Dignidades*, lib. 1. cap. 10. 11. & sequentib. Vvolphang. Laz. de *Migrat. Gent.* lib. 10. fol. 580. & 582.

60 Quare fatendum credimus Scriptores, qui primum gradum conferunt Ricis Homibus in ordine publico, & si legitimè, indistinctè tamen egisse, sine digestionem rerũ, cognitioneque, sub qua *Rica Umbria* nata, ac leuata fuit, receptaque Magnatum Dignitas, primis sub crepundijs Hispaniæ Dominationis, & absque intelligentia illa uocum, seu idiomatum, receptorum in periodis, ac ætatibus Regnorum, necessaria ad veram rerum cognitionem, Epithetorum, Titulorum, seu Dignitatum, aut munerum publicorum, vt obuenisse cõperitur omnibus in Regnis, ac Imperijs ab Ægyptiorũ ætate, si evoluantur Historiarum antiquarum monumenta.

61 Verum enim habemus inter nostrates, si Conciliorum Toletanorum seriem recolimus, si Sampiri, Sebastiani, Tudensis, & Roderici Toleta-

tani scripta, quod primus ordo Nobilium decoratus fuit Titulis, Epithetis, ac cognominibus *Seniorum, Primatum, Magnatum, Nobilium, Illustrium*, Latino Idiome, Concil. Toletan. III. in subscription. Concil. Toletan. IIII. Can. 75. l. 1. tit. 1. lib. 2. For. Roderic. Toletan. de reb. Hispan. lib. 5. cap. 1. ex Molin. & Bardax. Motemaior de Cuenc. dict. tract. cap. 3. num. 47. & 48. Patrio verò Hispano: *De Altos, Granados, Maores, y Ricos-Homes*, dict. l. 1. & 2. l. 6. tit. 9. par. 2. l. 10. tit. 18. par. 3. Zurita Annal. de Aragon, lib. 1. cap. 5. & 21. Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 2. cap. 51. *A todos los Ricos-Homes, è los Altos Señores*. Et par. 3. cap. 3. 9. & 10. *En la Corte de el Rey Don Alonso el Casto auia dos Altos Homes, que eran parientes de Bernaldo, y el uno dezian Velasco Melendez, y el otro Suero Velazquez. E los Altos Homes, que vos ya diximos de suso, à quien llamauan D. Arias Godo, y el Conde Don Tibalte*. Et post: *Hizo el Rey D. Alonso por la Cinquesma Cortes en Leõ, y fuerõ quãtos Altos Homes auia en el Reyno, la misma Histor. del Rey D. Alonso el Sabio par. 3. cap. 21. fol. 261. & cap. 23. fol. 277. & 4. par. cap. 3. fol. 510. En aquel dia fueron ayuntados à Cortes todos los Altos Homes de el Reyno, Salaz. de Mendocça Orig. de las Dignidad. lib. 1. cap. 9.*

62 Sed illa Honoris Epitheta Supremiorem, ac Proceratum designantia, coæua fuerunt ac innata à la Rica-Ombria, Regalis Dignitas inter Hispanos, apicemque Supremiatis publicæ tenentia. A quo receptum, quòd hi qui inter alias Gêtes, Duces, Comitès, ac Marchiones, ex Dignitatibus Ducum, Comitum, ac Marchionum, Proceres dicebantur, Magnates inter Hispanos appellarentur atque à la Rica-Ombria, Ricos-Omes.

63 Et hinc primus gradus in scala Rerumpublicarum adscriptus fuit *Ricis Hominiibus*, siue illam Dignitatem tenebant ob antiquam Go-

thicam Nobilitatem, vt in *Don Arias Godo, Don Orios Godo* notatur, siue quia ex Regio sanguine fuissent progeniti los *Ricos-Hombres*, qualiter Comes *Don Rodrigo Froilez*, Regis Ildephonfi (65) patruus; siue à Nobili peregrina Nobilitate, vt inuenimus en el Còde de *Don Teobaldo, seu Tibalte*, Ambros. de Moral. lib. 13. cap. 13. Nuncio Ratura, & Layno Caluo, Roderic. Toletan. de reb. Hispan. lib. 5. cap. 1. alijsque Illustribus Bardulix viris, Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 2. cap. 19. *Y vn mancebo de los mas Nobles de Castilla, que auia nombre Don Vella, alçose contra el Conde Fernan Gonçalez, è non le queria obedecer, porque se tenia por de tan alta guisa como èl.*

66 Adducimur ad id firmadum, ex eo quod hi omnes, cæterique ab Historiographis relati, efformantes, & tenentes ordinem primum Patriacalem, sub Epithetis *Maiorum, Magnatum, Procerum, Illustriũ*, seu de *Maores, Seniores Granados, Altos, ò Condes*, Titulo condecorantur, & Dignitate Honoris de *Ricos-Homes*, Salazar de Mendocça *Origen de las Dignid. de Castilla: Son todos Grandes, è Señores, ò como antiguamente se llamaron Altos, ò Ricos-Homes, y en tiempo de los Godos los Proceres*; quod dilucidius prænotauit Zurita Anal. de Aragon, lib. 1. cap. 6. *Que pues todos elegian Rey voluntariamente, y le dauan lo que auian ganado de los Moros, que junasse de los mantener en derecho, y mejorasse sus fueros, y partir la tierra con los naturales: y que no pudiesse tener Cortes, ni juzgar sin consejo de ellos, ni mouer paz, guerra, tregua, ni negocio importante, sin acuerdo de doze Ricos-hombres, ò de doze de los mas ancianos, y sabios de la tierra. Y assi fue la autoridad de los Ricos-hombres tan grande, que ninguna cosa se bazia sin su parecer, y consejo: y todo el gouerno de la paz, guerra, y justicia, fue de alli adelante de los Nobles, y Principales Varones, que se ballaron en la defensa de la tierra. A los quales, y à sus descendientes llamaron*

Ri-

Ricos-hombres, à quien los Reyes tenían tanto respeto, que parecían ser sus iguales, y con ellos repartía la renta de sus Lugares principales, que se iban ganando: y con ella ellos mantenían Caualleros, y vasallos con que seruir à los Reyes, y defender la tierra, segun la cantidad de los redditos que cada Villa tenía: lo qual se llamaua honor.

67 Ex quo credimus cum Ofsor, de glor. lib. 2. in Dignitate de Rica-Ombria, seu entre los Ricos Homes, distinguendum esse, non Dignitatem, seu Patriciatum, sed illius Originem, (68) ac receptionem: A Rege enim Pelagio, usque ad Ildephonsum I. aliam fuisse notamus illius naturam, aliam ab Ildephonso. Sub Pelagio enim, & Fruela filio *Ricos Homes* laudantur (69) dabantur, qui erant ex Nobilitate, censuque priuato, priuatique diuitijs fruebantur (sicuti in oritu Atheniensis, & Romani Regni receptum inuenimus) & quia diuites isti, à *Ricos Homes*, subueniebant debili, egeno, pauperique Regno, Reges comitabantur; ex proprijs bonis rem militarem agebant, atque ad repellendos Maurorū incurfus exurgenti Regno opem dabant; proprijs militabant expensis, nulla stipendia ex publico percipientes; imò ipsi ex celsu proprio annonas exercitui suppeditabant, certoque militum numero stipendia soluebant, *Ricos-Homes* (70) dicebantur, quibus ob merita in Patriam, inque Honoris signū (more seruato Gothico, seu Hispano Cantabro) datum fuit, vt uti possent de Pendon, y Caldera, Guardioli, de la Nobleza de España, cap. 40. Salazar de Mendocça lib. 1. cap. 9. Blanc. in Commentar. fol. 323. Montemaior de Cuenca tract. Investig. de el Origen de los Ricos Homes, cap. 3. a num. 48. Pendon, (71) quod vexillum appellatur, seu stola, aut Syrapa, Superioritatis, & Imperij insigne, tract. de Contrauand. cap. 1. num. 30. Sandou. H stor. de los cinco Obispos, en el Conde Fernan Gonça-

lez, fol. 301. Puso por Capitan, dandosele en honor a Lain Bermudez, hijo de Bermudo Luinez, con Titulo de Conde, como se balla en escrituras, de quien fueron aquellos grandes Caualleros Castellanos, llamados Castro, cuya Varonia se acabò en Castilla, y se conserua en el Reyno de Portugal con mucha Grandezza.

72 Caldera, vt ex eo dignoscitur quod annonam Militibus erogarent, Bobad. dict. cap. 6. num. 38. Salazar de Mendocça dict. cap. 9. Sessie decis. Aragon. 1. num. 162.

73 Defunctis Pelagio, & Fruela orbato liberis, Rex Ildephonsus I. vulgò el Catolico, nec tantum de conseruanda egit Christianorum gente, sed de augendo Regni limite, protèdendaque Dominatione, Roderic. Sanch. H stor H span. par. 3. cap. 3. Po- (74) pulandis terris, manui, ac regimini Nobilium id commendando, Moral. dict. lib. 13. cap. 13. En esta tierra de Salamanca, àzia las Montañas de Miranda, y el Castanal, a ò el Rey tierra, y Señorío al Conde Teobaldo de Francia, Historia de el Rey Don Alfonso, relata supra, Salaz. lib. 1. cap. 11.

75 Ex tunc primum ordinem Magnitudinis, seu Proceratus incæperunt tenere in Regno, tum, qui ex Regia Stirpe proueniebant, vt Comes Rodericus Froilaz; tum, qui ex (76) sanguine Gothico, vt Comes D. Mendo, D. Arias Godo, Histor. de el Rey Don Alfonso, dict. cap. 10. Salazar de Mendocça dict. cap. 11. Sandoual dict. H stor. en el Rey Don Ordoño, fol. 252. Claramente consta por papeles, que eran muchos los Condes, videnda (77) Glos. 31. tum etiam, qui virtute, Opibus, Consilio, & autoritate Regibus adstabant, illos comitabantur, tam in Aula Regia, quàm in Bello. (Videnda verba Zuritæ, relata supra num. 66.) & notatur de Gustio Gonzalez de Salas, Ruy Velazquez, Gonçalo Diaz, Don Lope de Vizcaya, y los Velascos en la (78) batalla de Hazinas. Comitè Ferdinandum Castellæ comitantibus, vt

referunt *Histor. de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 3. cap. 19.* Sandoual *Histor. de los cinco Obispos, fol. 310.* Quibus à Regibus in honorem concessum fuit comendatiue defensio publica Ciuitatum, ac Prouinciarum, Ciuile, & Politicum regimen, populationes, proventus, iuraque confirmationum, Comitiorum, & Suffragiorum, vt de Ricis hominibus Aragonicis, notant post Zuritam, Blanc. in *Commentar. Molin. verbo Ricus-Homo, Sese decis. 1.* Montemaior de Cuenca *Investigae. al Origen de los Ricos-Homes, cap. 1. & 2.* Et de Ricis Hominibus Castellanis, & Legionensibus, notamus, vtque etiam in honoris signum venerarentur Titulo Comitum, Episcop. Asturicens. in *Histor. Roderic. Sanch. Histor. Hispan. (79) par. 3. cap. 10.* ac etiam vterentur Epitheto, seu voce *Dominorum*, seu *Don*, Garib. *lib. 9. Chronic. cap. 2.* En la lengua Castellana pudieron surtir estos cognomentos de Don, y Dona, y que agora con tilde dezimos Doña. A esto ayudan, y favorecen mucho las antiguas escrituras de los Reyes de Ouiedo, Leon, Castilla, y Nauarra, otorgadas, y concedidas à muchas Iglesias, y Monasterios de estos Reynos, y à diuersas Ciudades, y Villas donde los Grandes de el Reyno, cuyos nombres, por confirmadores se infieren allí, se agnominan Donno, en lengua Latina Comite. Domno Garcia dominante in Naxera, Comite Domno Lope dominante in Vizcaya, Comite Domno Munio dominante in Lara. Cuyo Romance es: *El Conde Don Garcia, Señor en Naxera: el Conde Don Lope, siendo Señor en Vizcaya: el Conde Don Nuño, siendo Señor en Lara.* Esto se halla en grande numero de instrumentos, y en muchos de ellos, à los que no eran de tanto Estado, llamauan Señores, poniendolos por testigos, y no por confirmadores: el Señor Aluar Diaz por testigo, el Señor Lope Gonzalez por testigo, el Señor Lope Garcès por testigo, latè videndus Salazar de Mendoça *Orig. de las Dig-*

nidades, lib. 1. cap. 11. & 17. Gil Gonçal. Dauila *Historia de el Rey Don Henrique el III. cap. 88.* Montemaior de Cuenca. *tract. Investig. de el Origen de los Ricos-Homes, cap. 3. à num. 1.* De quo verbo supra *Glos. 3. à num. 46.*

Sed quamvis in his Honorum Infulis concessis primum ordinem publicum efformantibus varius sit Scribentium assensus, variaque Epitheta constituta in designationem Patriciatus, Magnitudinis, seu de *su Al-* (80) *teza*, alijs reiectis, laudatus fuit inter Hispanos Titulus Honoris de *Ricos-Homes*, siue à Regio sanguine provenirent, siue ab alio Illustri pro semine, vt de Didaco Diaz notat Sandoual *Historia de los cinco Reyes, era Don Alonso VI. Fue de los mas altos Caballeros de Castilla, de sangre Real.* Alijsque euincitur ex *Historij.*

81 Audiamus in hac re Zurita, *Anal. de Aragon, dict. lib. 1. cap. 5.* & ex eo Sese *dict. decis. Aragon. 1.* Et si traditur supra *nu. 66.* A los quales, y à sus descendentes (loquitur de Magnatibus, ac Illustribus viris primæ ætatis Regum Hispanorum) *llamaron Ricos-Hombres, a quienes los Reyes tenían tanto respeto, que parecían ser sus iguales, y con ellos repartían la renta de sus Lagares principales, que iban ganando, y con ella ellos mantenían Caballeros, y vassallos con que seruir à los Reyes, y defender la tierra, según la cantidad de los reditos que cada Villa tenía, lo qual se llamaua honor.*

Quo inspecto, fatemur quod *Rica-Ombria* fuit Patricialis prima Dignitas Hispana, qua splendebat Maieestas, sicuti Germana, & Gallicana ex Regalium Dignitatum, Ducum, Comitum, & Marchionum receptione, quod dilucidius euincitur *attent a. l. 6. tit. 9. par. 2.* Cabeça de el Reyno llamaron los Sabios al Rey, por las razones que de suso son dichas, è à los homes Nobles de el Reyno pusieron como miembros, ca bien así como los miembros fazen al home apuesio, è fermoso, è se ayuda de ellos:

ellos:
Reyn:
à des:
son le:
nago:
el lin:
è ven:
puede:
puos:
plido:
Rey c:
tos p:
no, or:
de con:
así c:
como:
sas L:
segun:
quart:
fiar, q:
les, q:
primer:
lealda:
rian a:
è desv:
bros d:
viene:
sean d:
que eli:
grande:
fuesse:
darian:
sen ent:
que les:
como d:
dar su:
mo los:
otrosi b:
Homes:
de buer:
de ser se:
el Rey,
fabran:
otros t:
ellos ma:
bien. E:
fuertes:
esforçad:
ñor, è à:
Reyno, a:

ellos: otrosí los homes honrados fazen al Rey no Noble, è apuesto; è ayudan al Rey à defenderlo, è à acrecentarlo, è Nobles son llamados en dos maneras. O por linage, ò por bondad. E como quier, que el linage es Noble cosa, la bondad passa, è vence: mas quien las ha ambas, este puede ser dicho en verdaá Rico-Home, pues que es rico por linage, è home cumplido por bondad. Ellos han de aconsejar al Rey en los grandes fechos, è son puestos para fermosear su Corte, è su Reyno, onde son llamados miembros, por ende consejó Aristoteles à Alexandre, que assi como los miembros, para ser tales como deuen, han de auer en sí quatro cosas. La primera, que sean cumplidos. La segunda, sanos. La tercera, apuestos. La quarta, fuentes: que assi deue el Rey putar, que los Ricos Homes fuesen a tales, que ouiesen en sí estas quatro cosas, primeramente que fuesen cumplidos en lealdad, è en verdad. Ca estonce le amarian derechamente, è querrian su pro, è desviarian su daño. E segund los miembros deuen ser bien sanos. Otrosí conviene mucho, que los Ricos Homes lo sean de seso, è de entendimiento, pues que ellos han aconsejar al Rey en los grandes fechos. Ca si de buen seso non fuesen, non lo sabrian fazer, ni guardarian bien sus poridades. E si non fuesen entendidos, non conoscerian el bien, que les ouiesse fecho, ni ge lo servirian como deuiessen, ni sabrian otrosí guardar su buena andança. Otrosí dixo, como los miembros deuen ser apuestos, que otrosí ha menester, que lo sean los Ricos-Homes, è de mas bien acostumbrados, è de buenas maneras, pues que por ellos ha de ser fermosa, è enoblecerse la Corte de el Rey, è el Reyno: ca seyendo à tales, sabran al Rey mejor servir, è todos los otros tomarán ende buen exemplo, è ellos mantenerse han honradamente, è bien. E assi como los miembros han de ser fuertes: otrosí deuen los Ricos-Homes ser esforçados, è rezios, para amparar su señor, è à su tierra: è para acrecentar su Reyno, à honra uel, è dellos. E quando ta-

les non fuesen, vernia ende mucho mal, primeramente à ellos, non faziendo las cosas que deuiessen, è faziendo otras, que les estuiesse mal; porque ouiesen de caer en pena, segund los fechos, que fiziesen, otrosí vernia al Rey grand daño, è sin los pesares, que le farian, que por derecho ge lo avria à caloinar, è assi perderian ellos su bien fecho, è su esperança.

Summo enim Arcano Maieftatis concepta fuit lex, & ex ea totus Nostræ sententiæ firmatur assensus, ac quod Rica-Hombria fuit Suprema Dignitas. Nam cū Ildephonfus Rex ordiæm publicum Hispanum Hierarchicæ Constitutum fuisse, designare concupiret, & iisdem esse or(83) natum Infulis honorum, quibus, & in cæteris Orbis Regnis, ac Imperijs, nec Dignitatum expertem esse, exarauit in l. 10. tit. 18. par. 3. qualis esset, haberique deberet la Rica-Hombria, sub his verbis: Ricos-Homes, segun costumbre de España, son llamados los que en otras tierras dizen Condes, è Duques; quam mentem secutus fuit D. Thom. de regimin. Princip. lib. 3. cap. fin. & Doctores adducti, numer.

84 Quare, & si rectè notauit Carrillo dict. Discurs. 1. à num. 111. Aunque comunmente se afirma con Santo Tomas, y otros, que en Castilla se llamaron Ricos-Homes los que oy tienen calidad de Grandes; porque las mismas Historias hablan de la Rica-Hombria, como de la Dignidad mas principal despues de la Regia: Adhuc tamen salua illius pace, & Historiographorum ab eo adductorum mente, non acquiescimus ijs, quæ addidit: Se deue considerar, que siendo esta Dignidad tan peculiar, y generica à la primera, y mayor Nobleza de estos Reynos, la poseñan muchos, que no fueron llamados Grandes. Nec ijs, quibus sic profequitur. Siendo assi, que este nombre de Grande, aunque no fuesse merced de los Reyes, ni huuiesse despacho, que le llamasse Grande, le daua la estimacion vniuer-

sal. Addito: *Contando los Historiadores antiguos por Grandes à muy pocos Señores, en numero proporcionado a los que conocemos cubiertos en sola esta Corona.*

86 Cum illi quorum virtute restituta Castella fuit ab Ildephonso, vsque ad Beremundum II. Potestatum, Procerumve, seu Magnatum Dignitas tenebant, seu Patrio Idiomate de *Grandes*. Quibus etiam Titulus de *Ricos-Homes* innatus erat, Epithetusque de *Altos*, *Nobles*, ac *Illustres*, indistinctè honorabantur, absque digestionem, ac distinctionem illa recepta nouo more.

87 His etiam *Ricis*, inquam, *Hominibus*, ex Patriciali iure compete- bant, vt notamus *num. 78. iura*, tum Comitiorum, Suffragiorum, Regio- rum Officiorum in Aula Regum, tum Populorum, Ciuitatum regi- men, tum defensio limitum (sicuti inter Gallos, hæc iura notamus con- cessa primo ordini Principum san- guinis, Paribusque Franciæ, vt la- tẽ Lymneus *notic. Regn. Franc. lib. 2. cap. 23. & 24.*) concessio in Honorem Titulo Comitum, vt ex *Sebast. Histor. Era 880. Sampir. Histor. Era 964.* euincitur, memorantibus Aluarum Ægunensem Comitem, Beremun- dum Legionensem, Sarracinum Af- toricæ, Betetum in Deza, Ordo- nium Castellæ, Rodericũ Amaia, ex- que Garibay enumerãte Rodericum Comitem Castellæ, *Era 798. lib. 10. cap. 2. ex Morales, lib. 13. cap. 33.* alijsque adductis à Salazar de Men- doça *Origen de las Dignidades, lib. 10. cap. 9.* Sandoual *Historia de los cinco Obispos, en Don Alonso el Casto, fol. .* & in *Historia de los cinco Reyes en Don Alonso el VI.*

88 Ex his motus fuit Salazar *dicẽ. cap. 9* dicere: *En tiempo de los Goasos, y hasta el Rey Don Fernando el Santo, los Condes eran los verdaaderos Ricos-Homes, y de mayor aatoridad que buuo.* Sed hæc mens absolutè fuiti-

nenda non est, cùm illa in Periodo (89) ab Ildephonso, vsque ad Fer- dinandum inueniantur Dignitate *Ri- corum Hominum* ornati, ex Nobili- tate, bonitateque illa necessaria, at- tenta legis *6. tit. 9. par. 2.* Constitu- tione; Nunius Rafura, Nanius Bel- chides, Lainus Caluus, alijsque No- bilissimi viri relati à Sandoual *Hi- storia de los cinco Obispos en la Funda- cion de el Convento de San Pedro de Ar- lança, y en el Conde Fernan Gonçalez, fol. 310.* Llenaua el Conde à su la- do à *Gustio Gonçalez, Abuelo de los In- fantes de Lara: à Don Velasco: Roarigo Gustios: Diego Gonçalez: Martin Gon- çalez: Ruy Velazquez: Gonçalo Diaz, hermano de el Conde, Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 3. cap. 19.* A quibus Suprema iura vindicata erant Suffragiorum, Confirmatio- num, cæteraque competentia Nati- uo iure primo ordini Magnatum, seu Procerum, vt comprobatur ex Roderic. Toletan. *de reb. Hispaniar. lib. 5. cap. 1.* *Historia de el Rey Don Alonso, par. 3. cap. 10. & cap. 29.* *El Conde Fernan Gonçalez de Castilla, con todos los Ricos-Homes de el Reyno de Leon, Sandoual Historia de los cinco Reyes, en Don Sancho, y en el Rey Don Alonso el VI. Garib. lib. 10. cap. 10.* Salazar *dicẽ. lib. 1. cap. 14.* Et si Co- mitum Titulis non honorarentur, sed de *Altos*.

90 Quare dicendum in prima, ac in secunda Regni Hispanici perio- do, *Magnatum, Procerum* vocem, seu de *Grandes* laudatam fuisse (sicuti, & in Iudaico regimine capita Tribuum in Græca, & Romana, Clarissimi Nobiles Patresque, Primum ordi- nẽ Constituentes, quibus sicuti No- stris Magnatibus, Suprema illis con- cessa honorum Suprema iura etiam) receptaque ad designandũ, in genere omnes generosas personas, Cõc. To- letan. *XI. Can. 5.* efformãtes primum ordinem cæteros in honore præcel- lentem, *Div. Isidor. lib. 9. Etimolog. cap.*

cap. 4. Loays. in not. ad Concil. Toletan. VIII. verbo Procer. Bessold. dissert. 2. de iure ordinis Civil. cap. 9. num. 1.

91 Hinc receptum, vt diximus, ab Sceptro Ildephonfi Magni, quod his quibus Natio iure, allectionis, vel muneri Bellici, populationis, aut iurisdictionis, & Imperij, competeret Proceritas, seu Dignitas de Rico-Hombre, Zurit. Anal. de Arag. lib. 1. (92) cap. 1. Estos Ricos Hombres tomaban los sobrenombres de los Lugares que tenían en honor en las Montañas, à cuyo mandamiento se sujetaban los Caballeros, a quien ellos daban el sueldo, las rentas de los Lugares que tenían de el Rey en honor, à los quales, y à sus Sucessores Primogenitos llamaron Ricos Hombres de natura, in honoris publici signum Domni dicerentur, seu voce de Don designarentur, vt supra notamus n. 79. (93) de Señores. Et quia eis commendabatur Circuli alicuius regimé clientelariter, Comitum Titulis honorarentur, non ratione Dignitatis de Rico-Home, sed regiminis publici, aut commendaticij, vt euincitur ex monumentis Historiarum Proceres in clamatibus Primates Regni, Consilij adstantes, Comitem Domnum Garcia Capræ: Domnum Sisenandum Fortunium Domnum in Pancoruo: Azenum Garciam Domnum in Thobia, Domnum Aznar in Naxera, Bermudum Gutierrem, Lupum Sancium, Gandisaluum, & Aluarum Saluatorem, Garib. lib. 11. cap. 10. & 11. vt de Regno Sancij II. testatur idem Garib. cap. 12. Don Marcelo Señor en Grañen: Fortun Lopez en Punicastro: Garcia Fortuniones de Cartes, Mayordomo en el Palacio de el Rey. Confirmantibusque Priuilegia. quia ornatis Magnatum, aut Procerum Excellentia: El Señor Alvaro Diaz, el Señor Lope Gonzalez, y el Señor Lope Sanchez, y el Señor Diego Sanchez. Subque Ildephonso VI. El Conde D. Garcia Ordoñez, D. Garcia hermano de el Rey, Don Sancho de Nuarra, D. Fernando, D. Ra-

mon, Antonio Nuñez, el Conde D. Lope de Alaua, Aluar Diaz, Gócalo Nuñez, Diego Sanguis, y Tello Diaz, Garib. dict. lib. 11. cap. 22.

95 Hinc laudatum, vt Proceres, Magnates, & Grandes dicerentur, iuraque Proceritatis tenerent Nati, & Dati. Nati, quia orti, ac traducti ex (96) femore Regio sanguineque, infra §. 2. Sicuti, & inter Gallos Nati Proceres dicuntur à Regio sanguine descendetes, Ioan. Lymn. notic. Regn. Franc. lib. 2. cap. 23. litt. A. Et in Anglia prouenientes ex Regalibus familijs Lancastricæ, & Eboracense, efformatis, ab Edmundo, & Eduardo Hérici II. Regis filijs, Theod. Hoeping. de iur. insign. cap. 6. num. 499. Vel quia pululati ex Gente Patria, Zurit. lib. 5. Annal. cap. 5. relatus supra nu 66. Gothica, aut externa Illustri: (97) Dati ex munere, Regūque beneficentia, ac placito, aut ex officio Aulico, Zurit. dict. cap. 21. Añque despues se dió esta Dignidad à los Caballeros de la Casa Real, dandoles Estado, y de Caballeros Mesnaderos haziendolos Ricos-Homes de Mesnada, porque eran de la Casa Real, que se llamaua Mesnada. Post hæc scriptæ Montemaior de Cuenc. tract. Investigac. de el Origē de los Ricos-Homes, cap. 1. num. 3. & 4. Sic notamus (98) sub Ildephonso VI. Proceres, à Caluet Alferez de el Rey, à Gutierre Fernandez Mayordomo de la Reyna. In bello Aragonico, sub Ildephonso VIII. primum tenere ordinem, notatur: D. Lope Diaz, Don Sancho Diaz, D. Garcia Fortuniones, el Conde D. Rodrigo Gonzalez, el Conde D. Pedro Lopez, el Conde D. Gomez Nuñez, y Gutierre Perez de Lorca, Diego Nuñez, y Garcia Garcez, D. Almerico Alferez de el Rey, D. Lopez Mayordomo de el Rey, y Rodrigo Nuñez de Guzman, Garib. lib. 12. cap. 4.

100 Quibus Ricis-Hominibus, Comitibus, ac Dignitatibus, quidquid asserant scribentes, indistinctè competeabant à primo Gothorum tēpore (& si ex Regia voluntate, vt patet

tet ex declaratione Eruigij Regis, Concil. Toletan. XIII. in initio) iura Sefsionis in publicis Regalibus congressibus. aut Comicijs: Quod de Cōfilio Regis essent, vt ex tempore Eurici diximus, & patet in l. 3. tit. 4. lib. 2. Recopil. Capiteque cooperto Regibus adlisterent, de quo D. Ioan. Baptista Larea alleg. Fiscal. 3. & post cum D. Alonso Carrillo Origen de las Dignidades de Grande. Et nos infra Glos. hac §. 2. Ac quod Nobilitatem cōferrent patrio idiomate: *Que armassen Caualleros*, Histor. de el Rey Don Alonso el XI. cap. 105. *Otro dia los Ricos Hombrs que el Rey armò Caualleros, hizieron otros Caualleros. Aliaque iura Suprematatem honoris eructantia, de quibus infra §. 1. & seqq.*

102 Ne verò in his prolixius immoremur, sed deuincatur sub Castellanorum Regum Sceptro classes distinctas non fuisse, vt allucinatus fuit Haro in Nobiliar. lib. 1. en el princip. antes de el caso 1. notandum venit, quod inter Hispanos, & si ordines fuissent (103) publici (sicuti inter Romanos Patriciorum, & æquitum, de Ricos-Homes, y de Caualleros, vt euincitur ex tota Hispanicarum rerum serie, locis citatis, & Historia de el Rey Don Alonso el XI. cap. 104. & 105.) Patricialis (104) vero, Procerum, seu Magnatum vnus fuit, vt videre licet in his, quæ de Illustribus, altisque viris primum ordinem tenentibus in Regno, sub Sceptro Ferdinandi Magni, refert Sandou Histor. de los cinco Reyes en Don Fernando el Magno, fol. 20. Los Caualleros, mas notables Alcaydes, y Señores de Lugares, que los Reyes les encomendauan, ò se nombran en los Priuilegios, ò cartas Reales. Hallò en estos años de el Rey Don Fernando el Conde Don Rodrigo. Fue en este tiempo el Conde Don Fernando Saluadores notable Cauallero, y de la Casa, y sangre de Castilla. Et post: El Conde don Gutierre Alonso, don Nuño Alvarez, don Diego Muñoz, don Diego Ossorio, don Alonso Ordoñez, don Velasco

Hernández, don Fortun Alvarez, don Gonçalo Alvarez, don Aluaro Vela, don Nuño Vela, don Diego Quequez, don Gutierre Rodriguez, don Belasco Ximenez, don Layn Gonçalez, don Fernando Muñoz Conde de Aforga, el Conde don Gomez Diaz, el Conde don Alonso Muñoz, el Conde don Layn Fernandez, Sarracin. Fanez, Munio Fanez, Munio Alvarez, don Gimeno Belasco de Luna, don Hernando Tellez, don Diego Alvarez, don Ramon de Oliua, don Ordoño Ordoñez, Sancho Aznarez, don Mendo Arias, don Alvaro Rodriguez don Vermudo Alvarez, Queco Sarracino, Mendo Vermudez, don Alvaro Trutinez, don Peáro Vermudez, don Pedro Assurez, el Conde Fernando Laynez, el Conde Nuño Alonso, el Conde Gutierre Alonso, el Conde su hermano, Assur Diaz, don Garcia Ossorio, el Conde Peáro Laynez, don Rodrigo Ossorio, don Fernando Gutierrez Ossoriz, el Conde Pedro Laynez, el Conde Gutierre Alonso, el Conde de Pinor Ximenez, el Conde Vermudo Ordoñez, don Garcia Ordoñez Alferez del Rey. y page de lança. Este fue en tiempo de don Alonso el Sexto, Conde de Najera, y valeroso, casò con hija del Rey don Garcia de Nauarra, era de la casa Real, emulo, y enemigo del Cid Rodrigo Diaz. Nuño Gutioz, don Fernando Ordoñez, Vermudo Mendez, Aluaro Gutierrez, Pelayo Muñoz, el Conde don Alonso Muñoz, don Nuño Nuñez, don Tello Muñoz, Fortun Sanchez Alferez del Rey. Este Cauallero era Alaues, ò Nauarro, parece ser hijo de Sancho Fortanez el que matò al Rey don Garcia en la batalla de Atapuerca. Don Pedro Gonçales page de lança del Rey, Lain Fernandez, Nuño Pelaez, Froyla Ossorio, Rodrigo Romaniz, Sancho de Velasco, Nuño Nuñez de Gozman, don Gonçalo Cidaz, Conde don Peáro Assures, Conde don Fernando Diaz, Conde Martin Lainez, Ordoño Pelaez page de lança del Rey, el Conde don Pedro Pelaez, Vermudo Quequez, don Arias Diaz, Lain Nuñez, Nuño Ossorez, Lain Gonçalez, Rodrigo Vermudez, don Peáro Gonçalez, Pelayo Ocides Mayor domo de todo el Bierço.

105 Quibus vindicata notantur illa iura Primatui, seu Magnitudini coeua inaugurationum, confirmatio- num, comitiorumque, ac ut in hono- rem honorarentur voce Procerum, Magnatum, ò Grandes. Audiamus Gar- rib. lib. 12. cap. 7. Fueron confirmadores los Reyes Don Sancho, y Don Fernando sus hijos, Don Iuan Arçobispo de Toledo, Don Victor Obispo de Burgos, Don Ramõ Obispo de Palencia, Don Iuan Obispo de Osma, Don Gonçalo Mirañon, Alferrez de el Emperador, Don Gomez Manrique Se- ñor en Baeza, Don Garcí Fernandez Se- ñor en Castro, Garcí Fernandez Mayor- domo de el Emperador. Qui agens de re- gimine Sancij IIII. anno 1158. Pro- ceres exarauit, cap. 11. Don Sancho el Sabio Rey de Nauarra vassallo de el Rey, Don Iuan Arçobispo de Toledo Primado de las Españas, Don Ramon Obispo de Palencia, Don Pedro Obispo de Burgos, Don Celsbruno Obispo de Siguença, Don Rodrigo Obispo de Calaborra, Don Iuan Obispo de Osma, el Conde Malrique, Gu- tierre Fernandez Iuez de Castilla, el Con- de Vista de Naxera, el Conde Lope Alferez de el Rey, el Conde Gonçalo Mayordomo de el Rey, y Sancho Diaz, Pedro Xime- nez, tenedor de la Tenencia de Logroño, y Fortun Lopez de Soria, Gonçalo Rodrí- guez, y Gonçalo Mirañon. Ad fædera inita inter Regem Ferdinandum II. Castellæ, & Sancium Aragoniæ nu- merantur: Don Manrique de Lara, Don Ponce de Minerva, Gutierre Fernandez de Castro, Gonçalo Ruiz de Atiença.

107 In illo memorabili, ac Sa- cro prælio ad Nauas Tholosanas, in quo gloriosam victoriam reportauit Ildephonsus IX. Grandes, quorum virtute bellica res acta fuit, nume- rantur, vt apud eundem videre potest, ne in nosemur repetentes.

108 A morte Ildephonsi Patris inauguratione Regis Henrici I. anno M. CC. XXX. vique ad Sceptrũ Ildephonsi XI. nulla Ducum, Comi- tumque inter Nos mentio; quare ex Historia Regis Ildephonsi, cap. 64.

notat Bobad. lib. 2. Politic. cap. 16. nu. 31. Salaz. de Mendocça Origen de las Dignidades, lib. 2. cap. 4. 6. & 7. Auia tiempo luengo, que en los Reynos de Cas- tilla, è de Leon no auia Conde; sed Pro- ceres, Magnates, Maiores, ò Grandes, iuribusque gaudentes Proceritatis, ex Nobilitate censabantur Natiua, seu datiuu, aut Domaniali, qui hono- rabantur Lustrali nomine Natiuo. (109) Appellatiuis Prænomibus familiarum, Historia de el Rey D. Alon- so el Sabio, par. 4. cap. 10. fol. 401. El Rey Don Henrique, por su consejo de Don Al- uar Nuñez de Lara, fizo Cortes en Valla- dolid, y no fue, y la Reyna Doña Beren- guela. E entonces los Ricos-Homes D. Lo- pe Diaz de Faro, y Don Gonçalo Ruiz Giron, y sus hermanos, y D. Aluar Diaz de los Cameros, y Don Alonso Teitez de Meneses, y otros Ricos-Homes. Historia de el Rey Don Alonso el XI. cap. 7. El In- fante Don Iuan, Don Felipe, y Don Iuan Nuñez, y Don Fernando, y Don Alfonso, y Don Pedro Ponce. Et cap. 104. Otro dia el Rey mandò venir a su Palacio a todos aquellos, que auian de ser Caualleros, los Ricos-Hombres, que eran estos Don Pe- dro Fernandez de Castro, y D. Iuan Alon- so de Alburquerque, y Don Iuan Alonso de Haro Señor de los Cameros, y Don Ruy Perez Ponce de Leon Señor de Marche- na, y Don Pero Ponce de Leon, y el Viz- conde de Tarcas, y Don Sancho de la Cer- da, hijo de Don Alonso, y Aluar Diaz de Haro, hermano de Don Iuan Alonso de Haro, y Alonso Telles de Haro su herma- no, y Don Fernan Roguez de Villalobos, y Don Ruy Perez de Villalobos, y Don Iuan Garcia Manrique, y Don Garcia Fernan- dez Manrique su hermano, y Don Aluar Perez de Guzman, y Don Alonso Mendez de Guzman, y Don Gonçalo Ruyz Giron, y Don Pero Nuñez de Guzman, que mo- rraua en las Montañas de Leon, y Ramiro Flores de Guzman, hijo de Don Iuan Manuel, y Fernan Aluarez de Daza. (110) Aut Titulis Dignitatis pu- blicæ, aut Aulicæ à Regibus commé- data, vt euincitur ex Priuilegio Re-

gis Ferdinandi III. concessio Villæ Matriti, Garib. lib. 13. cap. 2. in quo confirmarunt: *Sancho Lopez, Merino mayor en Leon, Garci Fernandez, Mayordomo de el Rey.* Et in obsidione Hispani Magnates Comitatus Sanctum Regem Ferdinandum III. enarrantur à Garib. *dict. lib. 13. cap. 6.*

111 Convincuntur memorata ex Historiographorum serie, moribus Maiorum, legibusque Hispanicis, quibus attentis, & si Proceritas, iuraque Magnitudinis Dignitatibus Regalibus Comitum, Ducum, & Marchionum annexa essent à Pelagio, usque ad Henricum I. quia Ducalis Dignitas, & Comitalis recepta erat in Honorem, atque in decorem publicæ Maiestatis, non tamen reali iure, cum tunc personalia fuissent tantum, ut notamus *Glos. 31. sed Natio reali annexa erant à la Rica-Ombria, ex iure (112) re suitatis, aut hæreditarij, tam ante Henricum, quam post, tanquam cohærentia sanguini, bonis, ac censui, dict. l. 6. tit. 9. par. 2. Zurit. dict. lib. 1. cap. 21. latè Sesse decis. Aragón. 1. a num. 42. Historia de el Rey D. Alonso XI. cap. 172.*

113 Quæ firmitatè tenere credimus, attento, quod in l. 2. de el Prologo del Fuero-Iuzgo, à Gothorum ætate suffragiorum ius ad Regum electiones sanguini coæquum fuit, Dignitatisque de la Rica-Ombria: *E deue ser elegido por consejo de los Obispos, è de los Ricos-Homes.* Ex quo iure Gothico, moreque Maiorum, cum Ildephonus Rex (cuius regimine vigeat Dignitatum Regalium honor, & si, (114) ut diximus temporalis) Proceritatis iura præscriberet circa Divalium Priuilegiorum confirmationes, quibusque competeret illa, quæ recepta in regimine antiquo fuerant, & ex quibus agnosceretur primus (obliterato more electionis Regum) ordo in Regno, illum designavit iure reali, Ricis-Hominibus in l. 2. tit. 18. par. 3. *E despues de esto deuen, è otro si*

escrebir los nomes de los Reyes, è de los Infantes, è de los Condes que fueren vassallos, que lo confirman, tambien de otro Señorio, como de el suyo, è de si deuen fazer la rueda de el signo, è escrebir en el medio el nombre de el Rey de aquel que. èl da, è en el cerco mayor de la rueda deuen escrebir el nombre de el Alferex, è de el Mayordomo, como lo confirman; è de la vna parte, è de la otra deuen escrebir las nombres de los Arçobispos, è de los Obispos, è de los Ricos-Homes de los Reynos.

115 En, sapiens lector, Regis, & legis verba euincunt Magnatum ordinem vnicum fuisse, sed distinctè in ea laudatam Proceritatem, ex munere ortam, vel natam ex sanguine, & censu. Et si nec dubitemus vnico in subiecto Dignitatem Comitalem, seu Maioritatem Domus Regiæ, aliaque Aulica, aut Bellica munera Proceritatem conferentia concurrere posse, cum natiua qualitate de Rico-Hombre, ut notamus supra ex subscriptionibus Conciliorum Toletanorum narrantium Hodoacrum Comitem, ac Procerè, & videre licet in toto opere Salazarij de Mendoza *Origen de las Dignidades*, enarrantis quam plures ornatos, Comitum Titulis, Ricorumque hominum excellentijs. Nec exinde dicendum est Magnitudinem muneri annexam priuatiuè, sed quod viget duplicata Dignitas ex sanguine vna, ex munere alia, quæ nec contraria, nec repugnantes sunt inter se, cum idè homo diuersis respectibus, diuerso iure, & diuersis qualitatibus censeret, & sic duplicem personam Ciuilem, seu Politicam representare possit, *cap. cum Cappella, de Priuil. cap. ex litteris, de probat. l. fin. de iust. l. apud filium, de manum. vindic. l. Miles, §. pro parte, de legat. 2. Sixtin. de legalib. lib. 1. cap. 4. num. 122. latè Valenc. conf. 101. à num. 95. immò necessaria hæc distinctio habita fuit ad ornatum Reipublicæ, ac Regiæ Maiestatis, ut receptum ac laudatum est inter Nos more antiquo vigente, quod Magna-*

tes,

tes, vulgò *Grandes*, vt plurimum munerera obeant: *De Camareros mayores, Mayordomos mayores: Cauallerizos mayores de los Reyes, y Reynas.*

116 Sed cum Proceritas Datiua Muneris, aut officij causa personalis habeatur omiffa, quæ ad eam pertinent, ad dignoscendam naturam, & qualitatem procedamus Natiuæ Proceritatis, & Datiuæ in se, coæuæ Dignitatibus Regalibus Nostris.

117 Ad hunc primum ordinem vindicandum (Natiuæ, aut Datiuæ, vt supra notamus) realiter, vt que Ricus homo interger natiuus haberetur, Infulis, ac iuribus Magnitudinis honoraretur, neceffe erat ex iure Gothico, vel vt in purpura nasceretur, Nobilitasque ex Regio sanguine virefceret, infra §. 2. Sic Ricorum hominum iura, quia geniti ex fæmore Regio, Nati, ac leuati in purpura, tenuerunt, Aurelius II. filius Ildephõfi I. Syllo, & si post defunctos Froilam, & Aurelium ad apicem Regni ascenderit, Rodericus Froilanus Patruus Ildephonfi, vulgò *El Casto*, Salazar de Mendoza *Origen de las Dignidades, lib. 1. cap. 11.* Rodericus Diaz, dictus *El Cid*. Nepos Ildephonfi V. Regis Legionensis: Comites dicti *Infantes de Carrion*, Ramiri Regis Nepotes, Roder. Sanch. *Histor. Hispan. par. 3. cap. 23.* *Histor. de el Rey D. Alonso el Sabio, par. 3. cap. 23.* Vaseo *Chron. ann. 965.* Sandou. *Historia de los cinco Obispos, fol. 63.* Regiaque Progenies Regum Beremundi, & Fruelæ, Ambrosi. de Moral. *lib. 17. cap. 21.* alijque Proceres, Magnates, *Maiores*, & *Grandes*, tam sub Prima, quam Secunda, & Tertia ætate Regum Hispanorum, quorum mentio in opere de Salazar de Mendoza, quibus Natiua Proceritas innata, quia Progenies Regia (vt de Hæricorum, Aragoniæ, Cuenca *tract. Investigac. Origen de los Ricos-Homes, cap. 1. fol. 9.* Cerdarû familijs notum habemus, & notat Carrillo *Origen de las Dignidades de Gran-*

des, Discurso 10. num. 9.) tam ex Masculino, quam fæmenino sexu.

Vel vt ex antiqua Nobilitate Gothica Originem teneret, l. 2. *de el Prologo del Fuero-Iuzgo*, sic Proceres *Don Arias Godo, Don Orios*, illique Nobiles (de quibus metio apud Zurit. *Annal. lib. 1. cap. 6.* relatus supra n. 66.) Capita Illustrium Familiarum illuminantium radijs antiquissimæ Nobilitatis Spheram Hispanicæ Monarchiæ.

118 Est etiam iam iam Natiua Proceritas inter Nos, sed ex iure Datiuo, illa quæ leuatur, ac coalitur ex Regio placito, concessa virtute propria, & bonitate illam desiderantem ex More antiquo, ad ius redacto per Constitutionem, l. 6. *tit. 9. par. 2.* sic inter Historiographos notamus Procerum honore, nec decoratam tâtunt capita Illustrium familiarum, ac Tribuum, sed filios fratresque etiam Patre viuente, Maiorumque Domus, ac Familiarû, Montemaior *dict. tract. cap. 1. num. 15.* *No le faltaua la naturaleza de Rico-Home, pues era hijo de tal;* vt ex relatis supra locis Garibai, & aliorum euincitur.

119 Vt vero illa Natiua Proceritas, seu Datiua, personalis nõ haberetur, sed Reali iure, & progenie, descenderet in progenies, & successiuo iure transfret, Montem. de Cuenca, *Investigacion de el Origen de los Ricos-Homes, cap. 1. à num. 10.* Neceffe habebat ornamenta census publici, non qualis qualis, nec illius ad Nobilitatem ordinariam de *Hijosdalgo* requisiti (120) to ex l. 2. & *sequentib. tit. 21. par. 2.* De quo latè Garcia de *Nobilit. Glos. 18. à num. 13.* Villadieg. *ad l. 2. de el Prologo del Fuero-Iuzgo, à num. 20.* Ex quo producta discretio illa, notata in *Histor. Regn. Ildephonf. III. cap. 174.* *Los Ricos-Homes, los Caualleros, y los hombres Hijosdalgo;* sed Domaniãli (121) orto à populatione, donatione Regia, cum Imperio ac iurisdictione in clientelares (de quo Domi-

nio, ac iure in bonis, Domanalibus necessario ad naturam Ricæ-Ombriæ, inter Aragonios post Blanc. Molin. Calixtum Ramirum, & alios Montemaior de Cuenca tract. *Investigac. de el Origen de los Ricos-Homes, cap. 1. à num. 10. cum sequentib.*) qualiter habuisse notamus Rodericū Comitē populantem Amaiam, Didacum Porcellum Burgim, Monium Momunium Raudam, Gundifaluum Tellum Oxonam, Ferdinandū Gundifaluum Septempubicam, Sampir. *Histor. Era 963.* Ludouicum Lopezium Cantabriam, dictam *Vizcaya*, Gustium Gundifaluum dominantem Larām, Comitē Saluatorium Regum munificentia tenentem commēdatorio illo iure antiquo inter Gentes Europæas recepto, Burebæ Territorium, Gutherium Rodericum, cui sub Rege Beremundo Castrum Xericium donatum, à quo origo familiæ Castrorum. Subque Ramiro III. Velasum Lopezium Domnum *Embijuzes*, Lupum Enecum Mendozanum Lodiū Dinaftā, cui data in commendam Calaguritana Ciuitas, Petrum Anfurium, vulgò *El Conde Don Pedro Anfurez*, Vallisoletum populantem, Petrum Lassium in Asturicensi tractu Veguam, Gudmaniūque in Cande Roa Moral. *Discurso de Santo Domingo.*

122 Hæc qualitas Domaniæ Domini, iurisdictionis, ac Imperij, in clientelares, sic necessaria habebatur ad ordinē primum Proceritatis realis, ac à la Ricæ-Ombria, vt & si filijs Regum iure natiuitatis competeret, *l. 2. aict. tit. 18. par. 2. E escrebir los nomes de los Reyes, è de los Infantes*, sicuti inuenimus confirmantes Priuilegia tempore Ildephonfi Regis XI. Dominos Infantes Ioannem Petrum, & Philippum Regis patruos, sub ipso Henricum, & Fredericum filium Frederici, filium Henrici Secundi Regis nepotem. Adhuc ad perfectiōnem Proceritatis, ac Primatiatus ad

Natiuam Realem publicam Dignitatem de Ricæ-Ombria erat necessè, vt Nobilitas ornaretur Infulis Domaniæ bonorum, Patronalique iure (123) *con Apellido, y Nombre.* Ex quo cum desideraret Ildephonfus Rex filio suo Petro Proceritatem, ac Magnitudinem publicam, vtque Ricus homo integer haberetur, caputque (124) familiæ, seu Tribus, vt ex *Histor. Regis Ildephon. cap. 98.* notatur: *Le dió a Aguilar de Campo, y le dio apellido de Aguilar, porque tuuiesse el Solar de Aguilar, y el apellido, y voz para ser conocido, Garc. de Nobilit. dict. Glos. 18. num. 22. & 23.* hæc sunt verba: *Y el Rey dióle casa, y haz. éda, y tierra, y vasallos, y heredólo en Aguilar de Campo, y en Lieuana, y en Pernia, y dióle el apellido de Aguilar.*

Quo ipso Arcano, vt Henricum Filiū ipsis decoraret ornamentis (recepto illo inter Gentes more adoptionis, de quo latè *en el Examen de la Verd. tr. 2. §. 1. vers. 1. à n. 66.*) *Le prohibió vn gran Cauallero, que llamauan D. Rodrigo Aluarez de las Asturias, Señor de Noroña, y Xijon, y Trastamar, y hecho todo esto de él, y su Padre, le hizo Conde de Trastamar, Salazar de Mendoça Origē de las Dignidad. lib. 3. cap. 4. Garc. dict. Glos. 18. num. 21.*

125 Quare, & si Carrillo *dict. Discurs. 1.* prænotet: *Quien podrá negar, que en el Reynado de Don Henrique el Segundo eran Grandes los poseedores de las tres Casas de Haro, Lara, y Castros?*

Notandum est, quod Magnitudo, Proceritas, seu Primus ordo publicus his Patricialibus Domibus innatus fuit cum Nobilitate ex Populationis Domaniæ, Patronalique iure competenti ex Regalibus munificent. (126) tijs, vt de familia de Haro Cātabrorum Domina, *Garib. lib. 9. cap. 21. & 23. & lib. 12. cap. 15.* Salazar de Mendoça *Orig. de las Dignid. lib. 1. cap. 12.* A quo ortum Diſterium *Diego Lopez el Vizcaino, Rico de Mançanas, y*

pobre de Pan, Garib. De la de Lara, vt euincitur ex Histor. Reg. Ildephonsi. XI. cap. 101. Don Iuan Nuñez heredaua el Solar de Lara por su abolengo, è porque Doña Maria su muger heredaua el Solar de V. zcaya, vno de los mayores Solares de el Mundo, Garc. dict. G. f. 18. num. 17.

(128) De la de Castro, Pedro Lopez de Ayala, Histor. de el Rey D. Pedro, ann. 17. cap. 10. Que el Rey le dexasse el Condado, que el Rey D. Pedro le auia dado, ca le diera a Castroxeriz, por quanto dezia Don Fernando, que aquella Villa fuera de su linage, que de aquel Lugar se llamauan los de Castro.

129 Quod vero Proceritas, seu Magnitudo, ac Dominatio primo creata ordini, germinauerit ex radice de la Rica-Hombria, plasmataque fuerit tū ex Regali sanguine, Nobilitateque antiqua, tū simul ex possessione bonorum Domanialium, iureque Patronali, Imperiali, ac iurisdictionali in clientelares, & ipsorum bonorum Domanialium possessione depromitur, attenta serie Historiarum conferētium Supremiorem Regiæ Stirpi, alijsque Nobilibus viris, l. 1. tit. 25. par. 4. Señor es llamado propriamente aquel que ha mandamiento, y Señorío sobre todos aquellos, que vuenen en su tierra; ex moreque antiquo à prima ætate Regni laudato, vsque ad Sceptrum Henrici II. vt euincunt adducta à Sampiro Histor. Era 963. à Garibay agente de Lopio Eneco Lodij Domino, à quo Mendozarum familia: Velaschio sub Rege Ramiro III. Domno Enuijuezes: à Gudiele agente de Poncio Comite Mineruæ; à quo Ponciorum series, Salazar de Mend. lib. 2. cap. 2. A Gudiel. Histor. de los Girones en los presuuestos, cap. 2. Por ser de el Alto, y Antigo Solar de los Cisneros: à Moral de Guzmanorum dominatione, en el Discursò de el linage de Santo Domingo: El Lugar de Guzman su Cabeça: y siendo el Señor de alli Rico-Home, que los podia acaudillar, y fauorecer en paz, y en guerra. Ex quo Garc. dict.

(130) Glos. 18 num. 24. Y de esta manera en las Casas mas Nobles, y antiguas de España, hallamos esta consuntancia de Solar, voz, y Casa el Solar de Mendota: la Casa de este Solar, y Cabeza Mendocarios Señores de esta Casa, y Solar de Mendogas. El Solar de Velasco, los Señores con voz, y apellido de Velasco.

131 Ex illo more Maiorum, legisque Partitæ dispositione, ex qua Proceritas trutinanda est, notamus, quod ad illam necessaria habebatur non Dignitatum Regalium, aut Aulicarum honor, sed Nobilitas natiua ex sanguine, Domanialiumque bonorum possessione, cum qualitate de Rica-Hombria, quaesita ex Patronali iure publico in clientelares, ConSolar, y voz, qualiter ornabantur Proceres, seu Magnates, qui in Curijs Burgensibus Comitatu fuerunt Regē Ildephosum XI. de quibus in Histor. cap. 104. relato sup. n. 110. diuersisque, qui, & si illi actui non interuenerunt Magnates, seu Rici-Homines erāt, qualiter

(132) Don Iuan hijo de el Infante Don Manuel, y Don Iuan Nuñez de Lara, que no quisieron venir al llamamiento de el Rey, dict. Histor. cap. 103. Et alij Rici-Homines antiquo iure, hunc honorē Natiuitate vindicātes, vt notamus in Guzmanorum, Velasorum, Médozarum, Stunica Pontiorum familijs; alterisque sub Regibus ante Ildephosum, ornatis Infulis de Ricos-Homes; vt latè Salazar de Mendoga.

133 Resonat veritas nostræ mētis ex eo quod sub Imperio Ildephosif XI. executum notamus, cum enim Rex Aluarum Nunium primo ordini Proceritatis adlectare cōcupiret, & si diuitijs, & opibus ditatus à Rege fuisset, plurimisque collatis Castris, & Villis, Roderic. Sancius Histor. Hispan. par. 4. cap. 11. illum honorasset Titulo Comitatus; necesse fuit ad consequendum Proceritatis gradū primum, vt Domanialem Dominationē reciperet, iuraque de Rico-Home, secundū antiquum Castellanos morem:

rem: cū nec opes, nec Principis gratia, Proceritatem Natiuam Hispanam, iuraque ad suffragia, & Comitiam, nec Patronalem Dominationem conferrent. Audiamus verba Historiæ Regis Ildephonsi, cap. 64. relata à Garcia dict. Glos. 18. num. 20. *Pisò licencia al Señor Rey D. Alonso para traer Pendon, y que pudieffe tomar Solar. Y el Señor Rey Don Alonso, en lo que tocava al Pendon, y la Caldera, le hizo Conde de Trastamara, Lemos, y Sarria; y en lo que tocava à la Casa, Solar, y Tierra, le dio la Casa de Ribera y Cabrera, con el Solar, y vassallos Salariegos. Et post. Esto faltava à Aluar Nuñez, aunque le sobrauan dineros, y rentas. Audiatur verba Histor. de el Rey Don Alonso el XI. cap. 64. Y habiò cò el Rey, que si el le diese estado, y lugar, segun que auian los Ricos Hombres de el Reyno, y lo buuieron en los tiempos passados, en manera, que el buuiesse Pendon, con que pudieffe tomar Solar, y voz, que el se pararia en qualquier parte de el Reyno, do el quisi-esse à le defender la tierra còtra los Moros, ò contra Don Iuan. Y el Rey por esto, y otrosi vienao la guerra que tenia començada con los Moros, y los males, y daños que le hazia Don Iuan hijo de el Infante Don Manuel, y otros en el Reyno. Otorgòselo, y que era bien lo que auia dicho Aluar Nuñez, y hizoite Conde de Trastamara, y de Lemos, y de Sarria, y diòle el Señorío de Ribera, y de Cabrera: Y porque este Aluar Nuñez traia antes en sus señales lobos bermejos, y el campo salde, diòle otras señales, que eran cabras prietas en campo blanco, y en derredor de el Escudo, y de el Pendon auia trabas, como el de el Señorío de Cabrera, y de Ribera. Y el Rey diòle el Privilegio Et de hac re Gudiel. Historia de los Girones en los Presupuestos, cap. 2.*

134 Ex his edocemur Magnates, seu Proceres, prima, & secunda in Periodo Regni, præcipuè à Sàcto Ferdinàdo Rege, vsque ad Ildephòsū XI. illos fuisse, penes quos erat Nobilitas natiua, vel virtute parta, pos-

sessioque bonorum Domanialium, secundum morem, & leges Hispanas. Agens enim Garib. lib. 13. cap. 11. *De muchos Grandes de los Reynos, que se ligaron contra el Rey, exarat capita Tribuum, seu familiarum Ricorum. Hominum natiua præexcellencia oratorū, ex sanguine Regio, Nobilitate, aut possessione Domaniorum: El Infante D. Felipe, D. Lope Diaz de Haro, D. Nuño de Lara, D. Esteuā Fernandez, D. Fernando Ruyz de Castro, D. Ximen Ruyz de los Cameros, D. Iuan Nuñez, D. Nuño Gonçalez, hijos de D. Nuño, D. Aluaro Diaz, D. Diego Lopez de Haro, hermano de D Lope Diaz, D. Lope de Mendoz, D. Gil Ruyz de Roa, D. Aluar Diaz de las Asturias, Rodrigo Rodriguez de Saldaña.*

135 Hæc sunt, quæ de Magnitudine, seu Proceritate Hispana notantur à prima Regni periodo, vsque ad Sceptrū Ildephonsi XI. Per inflationem Maiestatici spiritus Ildephonsi, Regales Dignitates Ducum, & Comitum, in monumentis maiorum sepultæ vitam susceperunt, Comitali concessa, anno 1348. Aluaro Nunio, sub Titulo Comitum Trastamarèsis, Roderic. Sanch. dict. cap. 11. Garib. lib. 14. cap. 4. *Histor. de el Rey D. Alonso el XI. cap. 64. Garcia dict. Glos. 18. num. 20. Bobad. lib. 2. Polit. cap. 16. num. 31. Villad. Catalogo de los Reyes de España.*

136 Ducalis sub Hérico II. nata fuit in persona Frederici Infantis Benevètani Ducis, seu vt alij in Beltrano Claquinio, Salaz. de Mendocça *Orig. de las Dignidad. lib. 3. cap. 15. Sed (137) hæc sanguini, ac Regiæ proli consecrata priuatiuè, Garib. lib. 15. cap. 3. Haro in Nobiliar. lib. 4. cap. 2. Salaz de Mend. Orig. de las Dignidad. (138) lib. 3. cap. 16. Seruato in eo Húgarico iure, ex quo Ducalis Dignitas fratribus Regum, Regiæque proli consecrata erat Bonfin. de reb. Hungar. Pined. Monarch. Eccles. lib. 15. (139) cap. 7. §. 1. Vsquequo sub Sceptro*

tro
Lu
di
can
est
Ilus
Sec
gal
rata
Exc
iura
nes
tiqu
i
post
indu
Reg
Exc
tes i
ctuc
ob i
hon
ac M
nitu
miti
oblit
quib
(14
ex te
pez d
Ioan
Gari
Dau
qui, &
nitat
enim
lem
domo
1430
cerita
cap. 88
te may
drique
Rey, D
de Cast
Monte
mayor
de Rica
tro Re
Ildeph

tro Ioannis II. concessa fait Aluaro Lunic: S. edo (vt notat Haro Nobilitan. diēt. lib. 4. cap. 2.) el primero que abrio el camino, y hizo la primera introduccion de esta Dignidad para los demas Caualleros Ilustres de sangre, y Poderosos Estados. Sed non ex illa noua Dignitatū Regalium inuentione amissa, nec oblitterata fuit Procerum, ac Magnatum Excellentia, sed etiam ea ornabatur, iuraque primi ordinis tenebant omnes hi, quibus cōpetebat iure, ac antiquo more.

140 Haud ignotum nobis, quod post renouationem publici regiminis inductam in Honorem Dignitatum Regalium, illas desiderarūt Ilustres Excelisique viri primū gradum tenētes in Regno, ad quas paulatim, tractuque temporis ascenderunt; sed nō ob id, nec ex quo aliqui venerabatur honorum Titulis Ducum, Comitum, ac Marchionū, Proceritas, ac Magnitudo, iuraque Suffragiorum, Comitiorum, inaugurationum regiarū oblitterata fuerunt, nec amissa ab his, quibus ex Natiuo iure de Ricos-Hō- (141) mes cōpetebat. Notamus enim ex testamento Henrici III. Diego Lopez de Zuniga, y Iuan Lopez de Velasco, Ioannis Regis Tutores nominatos, Garib. lib. 15. cap. 57. Gil Gonçalez Dauil. Histor. Regn. Henric III. cap. 88. qui, & alij, & si Regalibus tunc Dignitatibus non fuerant ornati (Regis enim Ioannis II. munificentia Regalem Dignitatem obtinuerunt capita domorum de Estaniga, y Velasco, anno 1430) primum tenebant gradū Proceritatis, vt ex Historia patet diēt. cap. 88. Don Alonso Henriquez, Almirante mayor de Castilla, Tio de el Rey, D. Fadrique Conde de Trastamara, Primo de el Rey, D. Ruy Lopez Dcaualos, Condestable de Castilla, D. Henrique Manuel, Conae de Montealegre, Iuan de Velasco, Camarero mayor de el Rey (cuius familia Honore de Rica-Hōbria decorabatur ab Sceptro Regum Mauregati, Bermudi, & Ildephonfi, vulgò El Casto, Salaz. de

Mendoç. Orig. de las Dignid. lib. 2. cap. 11. Tituloque Comitum, Sandoual Histor. de los cinco Obispos, en D. Alonso el Casto, fol. 164. Velasco Comēs, Honoreque Magnatū, sub Ferdinando Gundisaluo Comite Castellæ, Histor. de el Rey D. Alonso, par. 1. cap. 1. Sandou. diēt. Histor. fol. 310. Lleuaua el Conae a sulado a Gustio Gonçalez, Abuelo de los Infantes de Lara, D. Velasco, Rodrigo Gutierrez, &c.) Diego Lopez de Estaniga, Iusticia mayor de Castilla, Carlos de Arellano, Señor de los Cameros, Diego Fernandez de Quiñones, Merino mayor de Asturias, Pero Nuñez de Guzman, Copero mayor de el Infante, Garib. diēt. lib. 15. cap. 47. El Duque de Benavente, el Condestable D. Pedro, los Condes de Nebla, y Medinaceli, D. Ruy Lopez de Aualos (nondum ad Dignitatem Comestabilis ascenderat) Iuan Hurtado, Diego Hurtado, Diego Lopez de Estaniga, Iuan de Velasco, Gomez Manrique, Adelantado de Leon, Perafan de Ribera, Adelantado de la Frontera, Iuan Hurtado el viejo, Mayor domo mayor. Iuraque Comitiorum ad Proceritatem innata, vt ex Histor. Regn. Henrici III. cap. 7. notamus, vbi enarrantur vndecim Proceres ad Curias Matritenses euocati, anno 1312. Don Fadrique Duque de Benavente, D. Pedro Conde de Trastamara, Pedro Lopez de Ayala, Alcalde mayor de Toledo, Aluar Perez Ossorio, Ruy Ponce de Leon, Pedro Suarez, Adelantado de Leon, y Asturias, Garci Gonçalez Mariscal.

Hæc sunt, quæ ex serie Historiarū notantur, à Pelagio, vsque ad Ildephonsum XI. Castellæ, & Legionis (143) Regē, & ex quibus euincitur diuerso varioque iure susceptas Dignitates, varijsque sub Titulis discretas, secundum temporum, ac Regiminis Constitutionem. Suscepto verò (144) ab Henrico II. Regio Diademate, deturbari captus fuit antiquus mos Hispani regiminis, tam Aulicus, quàm Bellicus, tūm ex Aulicorum libidine desiderantium apicem Dignitatum apparentium Ildephonfi Regis

gis renouatione; tūm sequentiū exēpla exterarum Gentium in auxilium (145) Henrici appulentiū Hispanas oras. Ab illo enim Regno inuenimus Dignitates Regales Ducum sine sanguine Regio, Comitum, & Marchionum Ricis. Hominibus concessas, primumque ordinem publicū digestum, & si ex Patricijs Ricis. Hominibus, sub tamen Titulis Ducum, Comitum, ac Marchionum, oblitterato more illo, vt Amphidromiali nomine, appellatiuoque pronomine venerarentur Proceres, qualiter laudatum à Ferdinando Rege, vsque ad II. (146) dephonsum. Nulla tamen inter eos distinctio cōstituta, immò primo illi ordini Dignitatum, seruatis iuribus Supremis Proceritatis, tā in actū confirmationum, inaugurationum, Comitiorum, ac Comitatus regij, quā in appellatiua nominatione de *Grandes*. Audiamus verballdephonsi Cartag. *Anacephalaos Reg. Hispan. cap. 93. Ibant cum eo Ioannes de Guzman Dux Metinae, Fredericus Admiraldus, Petrus Girō Magister Calatraue, Enacus Lupi de Mendoz. Marchio Sancta Iuliana, Ioannes Pacheco Marchio Villena, Aluarus de Astuniga Comes Placentinus, Alphonsus Pimentel Comes Beneuentanus, Ferdinandus Aluari de Toledo Comes de Alua, Ioannes Manrique Comes de Castañeda, Ioannes Ponce de Leon Comes de Arcos, Rodericus Manrique Comes de Parodes, & Ioannes de Luna Comes de Sancto Stephano, & Gabriel Manrique Comes de Offorno, & alij alij Magnates.*

147 In fædere enim cū Granatēsi Rege inito, inuenimus iura Magnatum tenētes vltra Duces Metinæceli, Sidoniæ, Infantatus, Aluæ, Naxeræ, Alburquerqui, & Gaditaniæ, Marchionem Asturicensem, Comitē Beneuentanum nostra ætate Magnitudinis Infulis ornatos: A D. Bernardino de Mendoz. Conde de Coruña: Don Bernardino de Quiñones Conde de Luna, D. Pedro Henriquez Adelantado mayor

de Andaluzia, D. Diego Sarmiento, Conde de Salinas. Qui omnes illo in regimine primum ordinē tenebant, cum distinctio nulla esset inventa, nec nata, nec admissa inter Nostrates Classium distinctio, nec Patriciorum in ordine Patricio.

148 Ex hoc Maiorum more, sub Rege Carolo, antequā ad culmen accēderet Imperij, Magnates, seu *Grādes*, habitos, & dictos inuenimus omnes Regalibus ornatos Dignitatibus indistinctē, tenentesque iura confirmationum, inaugurationum, Sessionis, ac coopertionis, vt cuincitur ex serie narrationis rerum gestarum in Curijs Vallisoletanis, apud Sandou. *Hisor. Carol. V. lib. 3. §. 8. & 9.*

149 Ex quibus credimus, & si in aliud versentur, & tendant Scribentium recentiorum mentes, Magnatū vocem, seu de *Grandes* receptam, ac admissam fuisse nouiter, in diuersum, quam per se accipienda esset, tātumque laudatam in designationem Proceritatis, ac Magnitudinis illius laudatæ in vltima Périodo Nostræ ætatis, Hector Capic. Latr. *Obseru. in decis. 35. à n. 9.* natæque manu Philippī I. coalitæ sinu Caroli V. suspensis ex tunc iuribus Natiuo iure ornantibus Regales Dignitates (cum absolute hoc Supremū ius Proceritatis à Regio Placito, Maiestaticaque voluntate innatum sit, vt ex Regia Constitutione euincitur, relata à Carrill. *Orig. de la Dignid. de la Grandez. Disc. 3. num. 18.*) à Gothorū Regno, vt vniuoco assensu decantatur, Maderiag. (150) *en el Trat. del Senad. y su Princip. Solianse cubrir del ante del Rey todos los Señores de Título, y se usò assi, hasta q vino à España el Emperador Carlos V. delante del qual por respetar mas à su Mag. se descubrieron los mas, y despues acà se quedaron estos descubiertos: Los demás, q entonces se cubrieron, perseveran assi; y à estos Señores que se cubren, llaman comúnmente Grādes, Larea alleg 8. à n. 5. Carrill. Orig. de las Dignid. Disc. 2. à n. 1.*

1 D
Har
2 Dign
ta, n
que
3 Dign
dial
4. C
6 Mag
omn
7 Mag
in bo
8 Mag
nati
refer
9 Mag
appe
10 Sef
land
11 Ma
ribas
12 Ma
in R
13 Sef
tus, c
14 Sef
Sena
15 Car
noren
16 Sef
datu
17 Sef
ueren
18 Sed
nuen
19 Dis
regin
20 Sig
cogni
21 Sig
cogni
19. L
ter P
22 Sef
sas.
23 Sig

SVMMARIVM.

- 1 **D**ignitates Regales in tres ordines vel Clases diuisit Ildephonsus ab Haro.
- 2 Dignitatū diuisio in Clases, nec inventa, nec cognita inter Hispanos, 5. usque ad Regnum Caroli V.
- 3 Dignitates Regales vnum ordinem indiuisum Constituunt inter Germanos, 4. & Gallos.
- 6 Magnatum Dignitas maxima, ideo ab omnibus concupita.
- 7 Magnatum Dignitas Hispana æqualis in honoribus exteris Dignitatibus.
- 8 Magnatum iura communia cum Magnatibus Germanicis, Gallicanis, quæ referuntur remissiuè.
- 9 Magnates cognati Regum in honorem appellantur.
- 10 Sessionis præexcellencia, & ius velandi capita concessum Magnatibus.
- 11 Magnatum honores, à quibus Doctoribus referantur.
- 12 Maioritas, & inferioritas necessaria in Republica.
- 13 Sessionis honor, quia magnus receptus, & laudatus inter Hispanos.
- 14 Sessionis honorem vindicant Sceptri Senatus authoritas.
- 15 Cardinalitia Dignitas Sessionis honorem tenet.
- 16 Sessionis honor inter Hispanos laudatus, ex Gentium placito ortus.
- 17 Sedere ad conspectum superioris irreuerentiæ creditur à Tertuliano.
- 18 Sedere ad conspectum Regis, eo anuente Honorificum.
- 19 Discretio Publica ordinum ad bonum regimen recepta per Gentes.
- 20 Signa vocalia Titulorum inventa ad cognitionem, & discretionem ordinū.
- 21 Signa muta inventa per Gentes ad cognitionem Maiestatis, & honoris, 19. Et quælibet inter Agyptios, 20. inter Persas.
- 22 Sessionis honor Maximus inter Persas.
- 23 Signa muta Maiestatica Romano-
- rum concessa Primo ordini Patricio, remissiuè.
- 24 Signa Maiestatica à Romanis inventa, ab Vvisogothis recepta.
- 25 Sedere ad latus Regis summus honor inter Persas, 26. Macedones, 27. Hetruscos.
- 28 Sessionis honor, non receptus in Prima Periodo Romanorum.
- 29 Sessionis honor laudatus inter Romanos à censura Sexti Aelij Peti.
- 30 Sessionis locus præscriptus Primo ordini Romano ad ludos, & spectacula.
- 31 Romana in Populum, & Senatuum, seu Patriciatum diuisio ad spectacula, quando, & quare inducta.
- 32 Sedere ad conspectum Principis Maximum inter Romanos, 33. Subque Imperatorum regimine.
- 34 Sessionis honor, quia summus concessus ab Imperatoribus Constantinopolitanis, Dignitati, Paniuersatica.
- 35 Sessionis Excellentia, quia summa credita Senatoribus.
- 36 Sessionis honor creditus Illustribus viris inter Gothos.
- 37 Sessionis præexcellencia credita, sub Sceptro Regum Hispanorum Nobilitatibus, ac Illustribus viris.
- 38 Sedes Didaci Viuarij, vulgò El Cid, contigua Sedi Regali.
- 39 Dignitas dignoscitur ex reuerentia Sessionis.
- 40 Sessionis ius dignum Illustrium, & Nobilium virorum.
- 41 Sessionis honor laudatus, ac receptus inter Gallos.
- 42 Magnatum Sedes subsequenter Regiam Sedem.
- 43 Precedentia, aut prælatio non datur inter Magnates, in loco Sessionis, vulgò Banco de los Grandes.
- 44 Proceritas est nomen iuris Politici Maiestatici, ideo indiuidua in se absolutè.
- 44 Proceritas, siue ut ordo, siue ut Dignitas, siue ut quid aliud habeatur indiuidua est.
- 45 Hereditas indiuidua est in se.

- 46 Dignitates Regales in se indiuiduam naturam sustinent.
- 47 Magnitudo in se habenda, vt substantia indiuidua.
- 48 Magnates sedent indistinctè, ac indistinctim, & quare.
- 49 Senatores in Orchestra sedebant indistinctè.
- 50 Indiuidua in se, possunt diuidi, quo ad usum, & utilitatem.
- 51 Dignitates Regales, & si indiuidua diuisionem in exercitio patiuntur, rem exemplificant Scribentes, in Dignitatibus Germanicis.
- 52 Ordo in Sessione necessarius ad altioris præminentiam, & Dignitatem.
- 53 Ordo Sessionis laudata inter Gallos.
- 54 Electoralis Dignitas, & si summa in se, Electores tamen suas sedes tenent discretè, ac distinctè.
- 55 Electorum Germanicorum ordo.
- 56 Ordo, seu Gradus Sessionis Constituti inter Gallos, ex Regio placito orti.
- 57 Electores Germanici vindicant loca, ex munere, ac officio unicuique competenti in Aula Imperiali.
- 58 Mayordomo mayor de el Rey, suam sedem, & locum vindicat, ex natura muneris.
- 59 Proceritas est honor Publicus tendens in ornatum Regni.
- 60 Magnatum locus in Senatu, si Senatorio muneri allebantur, attenta possessione: in vero priuato congressu, vulgò Iunta, Præminens, seruato more laudato, & recepto inter Nos.

DE HONORE EXTERNO SESSIONIS,
Cooperationis, ac Cognationis Regiæ, quo à Regibus ornata, ac
venerata est Prima Suprema Dignitas Procerum, vulgò inter
Hispanos *Grandes*, illorumque Origine honorum
*De Cubrise, Sentarse. I que se les llame con el
Tratamiento de Primos.*

S. I.

Igens Ildephonsus ab Haro in *Nobiliar. lib. 1. in principio. de Regali Dignitate Comitali*, illam diuisit in Primam, & Secundam Classem, fortè ductus ab illa distinctione inducta à Tyberio, in tres digerente Comitum Cohortes, vt diximus *Glos. 33. num. 2.* Vel à Constantino constituyente Comites Primi, Secundi, & Tertij Ordinis, vt (2) notamus *Glos. 30. nu. 37.* Quæ digestio, seu descriptio ab Haro recepta, ignari sumus, quo innitatur principio, ni intelligenda sit, attèto publico communi vsu loquedi, laudato in regimine Regni, seu ab Sceptro Phi-

lippi I. Imperioque Caroli II. vt notauimus *Glos. anteced. à num. 148.*

Cum verum sit omnes Dignitates Regales vnã Primam Classẽ constituisse, mero iure attento, vsque ad Regnum Caroli, à quo, & si Proceritas, seu *la Grandeza*, quò ad ordinem publicum vnã substantiam recipiat (3) indistinctam, ac indiuiduam, primum tenentem locum, sicuti Patricialis inter Romanos, Electoralis inter Germanos, Theod. Reinsing. *de regimin. Sacul. lib. 1. clas. 4. cap. 3. à num. 1.* (4) Paritalis inter Gallos, de qua Hotthoman. *de auctorit. iur. Reg. Gall. lib. 1. cap. 17.* Theod. Hoeping. *de iur.*

in-

insign. cap. 6. à num. 435. Ioan. Lymn. not. Franc. lib. 2. cap. 24. Vide Glos. 32.

(5) à num. 13. à Caroli verò Regno in tres Classes diuisa fuit, hoc ordine: De Grandes de Primera Classe, de Segunda, y de Tercera, de quo infra §. 2.

6 Absolutè verò accepta Dignitate Procerali, sic summa est, sic Excellentissima in ordine Supremo, vt ausi simus asserere, nullã esse in tota Maiestatica Re propria, ac externa, Dignitatem, Excellētioribus honorum Infulis ornatam, Nobilitatisque Priuilegijs refulgentem, ob idque à proprijs, & externis Clarissimis Viris, iustè flagrantissimè cōcupitam. Ne verò amore Patrio rapti decantemur, sed dignoscatur legitimis fulcris morum, iurium, ac cōsuetudinum firmari assertionem nostrã:

(7) Notandum est, quod siue Electoralem Dignitatem inter Germanos laudatã notamus ex Caroli III. Imperatoris Constitutione, Aurea Bulla dicta: de qua in ea Arum. & quæ de hac Dignitate scripserant Matth. Stephan. Pomeran. *de iurisdic. lib. 2. par. 1. cap. 5. Theod. Reinsing. de regimin. Sacul. & Eccles. lib. 1. claus. 4. cap. 3. & sequentib. Bessold. cōsil. feud. inter tractat. de stat. Reipubl. sub altern. cap. 3. Thob. Paurmeist. de iuris. Imper. Roman. lib. 2. cap. 6. Si Principum Solij ornamenta honorifica in Romani Pontificis Aula. Si iura Natiuo iure, & beneficentia Regū credata, Principibus sanguinis inter Gallos, de quibus, & illorum iure, honoribusque, latè Lymn. not. Regn. Gall. lib. 2. cap. 23. siue Paribus Franciæ, de quorum Dignitate diximus hac Glos. 32. §. 2. num. . Papon. ar. rest. lib. 4. tit. 5. in Appendice, & corpore, idè Lymn. dict. lib. 2. cap. 24. Si Magnates, quibus Rosæ in signum Supremitatis cōcessæ inter Anglos, Thom. Smith. *de Republ. Anglor. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 6. nu. 499. Si Vaibodas inter Polonos. Si honores Familiæ Regiæ concessos in**

Hungaria, supra in Glos. 33. num. 177. Si Basas, ac Visyres inter Turcas, Theophil. Simocrat. *in Prothoestiar. in explicat. Dignitat.* Omnibus in omnia æqualis est Hispana Proceralis Dignitas: In aliquibus vero Excellentior, ac maxima.

8 Vindicant Proceres Hispani Natiua Supremitate iura illa, quæ etiam communia sunt ex Germanicis, & Gallicanis moribus Electorali Dignitati, Principibusque sanguinis, ac Paribus: Præcedētē in omni actu publico, locoque Regi proximo: Vt sint Regis nati Consiliarij: Vfus Regis armorum: Vt ad Regiam Aulam pateat eis ingressus: Quod ad primum adventum Magnatibus milites stationarij stent facibus militaribus erectis: Quod capi non possint, nec carcerari absolutè, ni mandato Regis intercedente, manu Diuina subscripto, sicuti, & de Principibus sanguinis, ac Paribus inter Francos Institutum extat, denegata illorum captura, ni ex Regio mandato, ac Parium interuentione, Lymn. dict. cap. 23. & 24. Quod minoribus in ætate Constitutis, tutor, aut curator detur à Rege, ex Consilij Supremi consultatione, sicuti, & in Germania seruatur, vbi Ducibus, ac Magnatibus curator, ac tutor datur ab Imperatore priuatiuè, Rosentaur. *de feud. cap. 12. concl. 10. num. 63. & sequentib.* In dieque Lustrali Baptismi filiorum, ac filiarum Regis Sacra insignia portent, cereum scilicet candidum, Sacrum candidum velamen, Salem, Lactem, & Mellé, cuius loco suffectum Macipanem, Mappamque, & Vrceolum (de quibus Ecclesiæ insignibus Sacris late videndus Ioseph Vicemit. *de Baptism. lib. 5. per tot.*) Inque ludis, ac Festiuitatibus publicis loca eis assignentur, vt vero Natiua æqualitas inter eos, de qua infra hoc §. seruetur, cum locus, vulgò *el Balcon*, & si in primo gradu, primus vnique Magnati

constitui non possit, vt parilitas seruarietur Natiua. Placito Magni Philippi III. edito die XX. Iunij, anno M. DC. LXIII. Statutum fuit, vt forti committeretur. Quod Regum defunctorum corpora, in pompa Funerale sustineant, & comitentur, intercedantque in exequijs inducti pullis vestibus, capitibusque coopertis incedant, mos à Gothis receptus ab Imperatoribus Constantinopolitanis, Codin. *de offic. Constantinopolit. cap. 21.* De his iuribus Carrillo *Origen de la Dignidad de Grande*, Montemaior de Cuenca *Investigacion de el Origen de los Ricos-Homes, cap. 2. & 4.*

9 Ultra Suprema illa iura communia alijs, cum Magnatibus exteris, vindicant *los Grandes de España*, sicuti Electores Germaniæ, Principesque sanguinis inter Gallos illum Supremum honorem à Persarum Regum ætate receptum, vt notamus §. 3. de quo sic Lymn. *dict. lib. 2. cap. 23. Rex eos patruos, consanguineos, vel nepotes suos compellat.*

10 Sed quod priuatiuo eis iure micipatur, ac ex quo super omnes Dignitates extollit caput Nostra Pro-

DE IVRE SESSIONIS MAGNATIBVS, vulgò *Grandes* competenti.

12 CVM ad perfectionem vniuersi, ex rationis dictamine necesse habeatur, vt aliquid aliquo melius sit, vt latè notamus *Glos. 1. à num. 1. vide Glos. 26. num. 27.* hinc est, vt in omni Republica, ad bonum illius regimen necessaria habeatur honorum publicorum discretio, ordo, & gradus, ac vt alij altiores sint alijs. Ex hoc discrimine orta fuit in Regnis, Imperijs, ac Respublicis honorum digestio, inque illorum demonstrationem illud varium signorum inventum realium, verbalium,

eternalis, est ille honor summè acceptus à Persis, à quibus translatus ad ceteras Gentes, Sessionis ad latus Regis, de quo infra, vtque ex more, ac iure Gothico ad conspectum Regum, pileati intercedant, de quo infra §. 2. *El cubrirse, y sentarse delante de los Reyes, y en las Reales Cortes. Y son llamados Primos, y reputados por deudos de la Persona Real*, Salazar de Mendoça *Origen de las Dignidades, lib. 3. cap. 8.* Sandoval *Historia de Carlos V. lib. 3. §. 8.* Carrillo *tract. de el Origen de la Dignidad de Grande, Discurso 2. & 3.*

11 Sed cum indistinctè, ac genericè de Magnatum Dignitate, ac iuribus actum sit, post relatos Scriptores *Glos. antecedent. à Gamma decis. 1. Capic. Latro Obseruat. ad decis. 38. Larea allegat. 8. Theodor. Reinsing. de regimin. Sæcular. lib. 1. clas. 2. cap. 2. num. 27.* Giurb. *ad Consuetud. Messanens. cap. 1. Glos. 1. par. 1. à num. 23.* Nos de iuribus Magnitudinè competentibus, discretè, ac singulariter agere decreuimus, vt notæ sint omnibus Insulæ, quibus decoratur Supremus illius honor.

mutorumque; de quo latè per Nos actum in hoc opere.

13 Sed attentis illis mutis signis laudatis, ac receptis, pergentes ad designandum honorem, tam in Ciuili re, quàm Militari, ac Aulica, primum gradum tenuit Sessionis prærogatiua, Sylueir. *tom. 1. in Apocalyps. quest. 57. num. 507. & quest. 58. num. 510.* A quo inter Vvisogothos Nostros, postque in sequentibus periodis Hispanici regiminis receptam notamus in caput anguli Aulici, ac Publici, inque primum honorem præexcellentiam Sef-

Sef-
à los
(14)
rita
sulta
nida
ni ac
giar
(15)
tas,
amp
in V
16
Etos
mis
ad pr
res h
natib
Maic
Gent
(17)
tulian
irreue
contr
cū ma
(18)
Etup
tate, a
honor
Quint
di. cap
te veni
resisti.
19
nostrig
stration
na Eg
licrem
orta fun
cretio,
Medis,
tanquam
minis c
dicarun
publicar
Reges,
sic. Conf
Vvisog
Ramir. c
prand. nu

Sessiois concessam Magnatibus, seu à los Grandes (vindicat hunc Sessio- (14) nis ornatum Maieftatica authoritas Consilij Supremi, in actu consultationis, Carrillo *Origen de la Dignidad de Grandes, Discurs. 4.* inque omni actu publico inaugurationum Regiaru, exequiaru, aliorumque. Emi- (15) nentissima Cardinalitia Dignitas, vt notamus *Glos. 20.*) Cū nulla eis amplior superesse credatur, Médoç. in *Viridar. lib. 4. Problem. 1.*

16 Ducimur ad afferendum, ductos fuisse Hispanos Nostros à primis suorum Regnorum crepundijs, ad præscribendum inter alios honores hunc Sessiois Proceribus, Magnatibusque, non ex proprijs tantum Maiorum moribus, sed ex communi Gentium Supremo Maieftatis vni- (17) uersæ Arcano. Nā, & si ex Tertuliani assensu, *tract. de orat. cap. 12.* irreuerens sit assidere sub cōspectu, contraque cōspectum eius, quem cū maximè reueraris, ac venereris; (18) adhuc tamen sedere ad cōspectum Regum suo ex placito, voluntate, ac beneficentia, quia maximus honor, laudatus fuit per Gentes, ex Quinto Curc. *lib. 5. Cerd. in Tertulian. dist. cap. 12. num. 31. Quotiescumque ad te venit, donec vt confederem annuens, refisti.*

19 In cuius rei cōfirmationem, nostrique moris speciosissimi Illustrationem, notādum est, quod à prima Ægyptiaci Regni periodo, ad meliorem regiminis publici culturam orta fuit ordinum, & honorum discretio, quæ post recepta fuit à Persis, Medis, Cyroque Magno, præcipue tanquam necessaria ad publici regiminis culturam, hoc Arcanum vindicarunt, vt vtilem, & necessarium ad publicam rem, tum Romani, Græci Reges, ac Imperatores, Codin. *de off. Constantinop. cap. 6. à num. 46.* tum Vvisogothi, Hispanique D. Lauren. Ramir. *de Prado in not. ad Chron. Luit. prand. num. 8.*

20 Ad cognitionē ordinum, & honorum, nec tantum Ægyptij, Persæ, Medi, Græci, & Romani, laudantur publicum signū vocale Titulorum, inducta nomenclatura Principu, Procerum, Magnatum, Ducum, Prætoru, Præfectorum, Præsulum, Archiepi, Episcoporum, Comitum, Marchionu, de quibus (21) passim in Sacra, Prophana iurisque Historia; sed alia varia, diuersaque signa muta designatiua Maieftatis secundum Regnorum, ac Imperiorum Constitutiones, suscepta ab vnoquoque, quod vtilius creditur ad splendorē Maieftatis. Ægyptij enim à Pharaonis Regno in honoris Supremi signum tenuerunt annulum, stolam bisinam, torquem aureum, *Genes. cap. 42. vbi Pererius vers. 36.* (22) Cyrus Magnus, post susceptum aui morte Imperium Persarum, & Medorū, ex Ægyptiacis, ac proprijs moribus, in Honoris, & Dignitatis insigne, Supremitatisque Insulam, auro bibere, vti curru, & cydara, leuatoque ab eo, ac coalito, hoc summo Honoris publici iure *Sessiois*, vt ex Sacra pagina notatur, *Esdr. 3. cap. 3. Ioseph. Antiquit. lib. 11. cap. 4.*

23 Nec Romanis incognitum hoc Arcanum: Conditā enim vrbe ab Hetruseis, receperunt in honorabile Imperij, & Maieftatis signum Sellā, Togam, Liçtores, *Liu. lib. 1. Dion. lib. 2.* Ab Isracliticis, & Atheniensibus, ad regimen publicum Tribuum, Classium, seu Ordidum diuisiones. Primæ Classi, seu Ordini Patricio in venerabilem authoritatis demōstrationē, *Liu. dist. lib. 1. Dion. dist. lib. 2. Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 4. cap. 11. & lib. 5. cap. 18.* præscripsit ornamenta vestium, calceamentorum effingētium reuerentiam, ac cultum, *Iacob. Dracon. de Orig. Patric. lib. 1. cap. 10.* Quæ ceremoniæ, seu ritus à Roma antiqua, ad nouam Romam vnā cum Imperio, & personali Imperatorum assistentia translata sunt, à qua illas receperunt Vvisogothi, vt diximus

ex D. Lauren Ramirez de Prado in Chron. ad Luitprand. num. 8. ad sui Regni, Maiestatis, & Authoritatis regimen, & cultum.

24 Nec tantum hæc signa muta primo Patriciali ordini data à Romanis fuerunt in signum honoris, sed etiam alia tam in Regno, Republica, quam Imperio, scilicet iura Sacrorum, Cōnubiorum, Imaginum, Magistratum, Suffragiorum, Vestium, ac Sessioinum.

Ex illa Ægyptiaca, Romanaque Instituta, ducti Vvisogothi, Hispanis Proceribus, seu à los Maores, Señores, ò Grandes, de quibus supra in *Glof.* ex Dignitatis apice efformarūt iura, de quibus in *Glof.* illud vero præcipuum ius Sessioinis. De quo Nostra quæstio.

25 Sedere enim ad latus Regis, fuisse maximum honorum, diximus supra ex Regum formula, Arcanorque Persarum, & Medorum, quod, ut euincatur notanda sunt, quæ de Darij ætate narrat Historia Esdr. 3. cap. 3. Ioseph. *Antiquit. lib. 11. cap. 4.* Cum enim post magnam illam cenam factam à Dario, Satrapis, & Magnatibus, in cubiculo suo iaceret Rex, interque pueros custodes ageretur de dicendo Sermonem, taliter, ut qui in eo præcelleret, daret illi Rex honores sum nos, inter eos enumeratur *sedere cum Rege*, quorum voto annuit Rex concessio victori honore, ut *proximus Regi sederet.*

26 Hic Persarum mos, ad Macedones translatus notamus, quare Alexander in summum honorem cōmilitonibus post perfectam militiam concessit Sessioinis ius, Quint. *Cure. lib. 10.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 5. cap. 16.*

27 Hinc fit ut summus habitus hic honor, ac præexcellencia, inter Hetruscos, & Romanos, sufficiens fuisset fallere Mutium Scævola, teste Livio *lib. 2.* ad detruncandum Personæ Regis Scribam ducto in-

sedentem mucrone.

28 Ex hoc more Constituyente inter honores Publicos primatū iuri Sessioinis, natum fuit, ut in honorem filiorum Mater Zebædeorum concupiret sedes filijs, ad dexteram, & sinistram ex Sacra Historia, Matth. *cap. 20.* Et quavis inveniamus hunc summum honoris Arcanum ignotū Romanis, primis in Regni, ac Reipublicæ crepundijs, cum quamvis primo ordini Patriciorum Suprema iura concessa fuissent, non tamen Sessioinis, nec in publicis, nec solemnibus actibus, immò in omni re publica Senatores, Equites, Plebsque confuse (29) stabant, & spectabant. Turpe verò id habitum, indecorūque splendori Reipublicæ, illa inordinata cōmixtio, exterminata fuit Sexto Ælio Peto, & C. Cornelio Cetego Censoribus, commisso eis communi honore, Cēturiarum discrimine, & decore, Liu. *lib. 4.* à quibus, ut decens (30) erat, Patriciali ordini concessum fuit ius *Sessioinis*, distinctaque loca, & sedes ad ludos, ad spectacula, Liu. *dict. li. 4. §. 5.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 5. cap. 16.* vbi Tiraquel. *Rosin. Antiquit. lib. 5. cap. 5.*

31 Nec contrariatur hæc mens Liuji narrationi, *lib. 1.* Primum circo (loquitur de Tarquino Prisco) *qui nunc Maximus dicitur, designatus locus est, loca diuisa Patribus, Equitibusque, vbi spectacula sibi quisque facerent.* Cū distinctio illa non versata fuerit ad Constituendum discrimē inter ordines, sed ut Patres, Equites, Plebes, separatim spectacula, ludosque facerent, nec Plebs cum Patribus contenderet, nec exercerentur acernæ inimiciæ, quæ iā ante Tarquinum ortæ fuerant inter eos, Carol. Sygon. *de Antiquit. iur. Roman. lib. 2. cap. 3.*

32 A censura Sexti, & Cornelij, tam sub Republica, quam Imperio Sessioinis honor maximus habitus erat, proximumque Imperatori sedere,

re, c
(35)
mo
retu
Con
bus
ab I
mon
Lyp
ctus
in A
prop
pote
gul.
3
nius
tor,
foro
rare
nita
hono
Cod
num.
3
rato
blicu
Auli
blici
ni, à
inter
in ho
rem
præf
ties, v
Clarif
vbi G
Illust
blicis
vers.
Qu
ropæ
Rebu
Quin
nior.
for. pa
lit. cap
gibrat
map

re, coæuum Patriciali, ac Senatorio (33) Primo ordini, taliter vt cum mortuo Druso, in Curiam ingrederetur Tyberius, Senatoresque, ac Consules per speciem tristitiæ sedibus relictis, sederent in sella vulgari ab Imperatore loci, & honoris admonitos fuisse, notat Tacit. *lib. 4. vbi Lypsius videndus. Quo exemplo ductus Caligula, cum Tribunis Plebis in Aula angusta se excusabat, quod propter angustiam loci eos audire non poterat, nisi stantes, Sueton. in Caligula. cap. 12. vbi Beroald.*

34 Hinc cum Alexius Comnenius Constantinopolitanus Imperator, Michaellem Taronitem, sibi ex sorore coniunctum honoribus decorare cuperet Paniperfibasticam Dignitatem excogitauit, constituta ei in honorem Sessiois præexcellencia, Codin. *de offic. Constantinopol. cap. 2. num. 1.*

35 Quo Arcano attento, Imperatores, Reges, ac Principes, ad publicum regimen tam Ciuile, quam Aulicum in suis Regnis, Rebus publicis, ac Imperijs (præcipue Romani, à quibus inuenimus excogitatum) inter Maiestatica muta signa publica in honorem, authoritatem, & decorem Sessiois ius Senatorio ordini præscriperunt, tam in Senatu, *l. Quoties, vbi Scriptores, C. vbi Senator. & Clarif. l. Sciant, C. de offic. diuersor. iudic. vbi Glos. verbo Sedendi, Authent. vt ab Illustr. quam in ludis, actibusque publicis, Sydon. Apolin. in Carmin. 23. vers. 317.*

----- Consulumque sedes.

Quod translatum ad Gentes Europæas fuit, vt honorum maximum, Rebus. *in l. 1. C. de Præposit. Sacr. Cubic. & in l. in Sacris, C. de proxim. Sacror. scrip. Nicol. Boer. de ordin. vtriusque for. par. 1. num. 10. Tiraquel. de Nobilit. cap. 20. à num. 51. Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 6. num. 26. cap. 13.*

num. 168. & lib. 5. cap. 7. nu. 25. Gamma decis. 1. a num. 10. Camil. Borrel. de præstan. Reg. Catholic. cap. 60. a num. 19. Bessold. dissert. de prærogat. session. cap. 2.

36 Hoc maximum ius, tanquam Maiestati proximum, quod Procerali, ac Maiorali, seu Ordini primo Magnatum concessum fuisset à Regibus Hispanis Magnatibus, seu à los Grandes, eructant antiqua monumenta Visigothorum, vt notamus sub Eurico, Sessiois honorem conferente sublimioribus viris ex sanguine, officiove Aulico, Concil. Tolentan. XIII. in princip. *Atque sublimiorum virorum Nobilitatem, qui ex Aula regalis officio, in hac Sancta Synodo nobiscum sesuri præelecti sunt.*

37 Quod nec suspensum fuit Regum Castellanorum ætate, immò virescens, creditumque sublimioribus, illisque, quorum sanguis, virtus suorum, & propria, vitæque impensa fuit in commodum, & vtilitatem Reipublicæ, ac Regni, sic sub regimine Ildephonsi inueniuntur Roderici Didaci, & Magnatum sedes ad conspectum Regis, quam scamnum esse refert Historia *de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 3. cap. 3. fol. 350. B. Passeron en el mas honrado lugar la Silla Real, en que el Rey se assentasse. Et post: Tal rededor de el Palacio fizieron sus esfrados muy buenos, è muy honrados en que estuuesen, è los Condes, è los Ricos-Homes, q̄ eran venidos à las Cortes. Et fol. 352. B. Despues que la entrega fue fecha, è el plazo passado, seyendo el Rey en su Corte, è todos los otros, leuantòse el Cid de su escaño en que seye. Et fol. 353. agens de los Infantes de Carrion: E Diego Gonzalez, el mayor de ellos, se leuanto en pie, en paes leuantòse Hernan Gonzalez su hermano, è despues que ouo dicho esto, callòse, y assentòse. Et post: Quando esto oyò el Conde D. Garcia, leuantòse en pie.* (38) Ipsumque Regem Ildephonsum conferentem Roderico Viuario, vulgo El Cid, vt sedes illius contigua

esset sedi Regiæ, Roderic. Sanc. *Hispan. Hispan. par. 3. cap. 27.*

39 Hinc cum ingentia fuerint Hispanorum virorum merita in Patriæ redemptionem, liberationem, ac defensionem, exque Sessiois Excellentia Dignitas dignoscatur, D. Nazianc. *orat. 44. Lorin. Act. Apostolor. (40) cap. 2. vers. 2.* iuste, excogitatum fuit Nobilibus Illustribus, Patriciislibusque viris, ius Sessiois, Apocalypf. *cap. 3. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, Mendoc. in Viridar. dict. lib. 4. Problem. 1.* Huiusmodi situs solis Magnatibus, Purpuratis, ac viris Principalibus conceditur.

41 Sic inter Gallos præscriptum invenimus Magnatibus, seu Proceribus, à translatione Imperij ad Carolum, tam Paribus in duodecemvirali illorum Senatu, quam in Regum inaugurationibus, Comitijs, actibusque publicis, Sessiois ius, Ioan. Lymn. *notic. Regn. Franc. lib. 2. cap. 23.* vt euincitur ex contentionibus Ludouici Borbonij Regulo Vindosinensi: Magistro Equitum Gallia, Archiepiscopo Laudunensi, & Rupis Soriana Principi Monsperensi, & Niuernensi, agentibus de Sessiois prærogatiua, alijsque relatis à Renato Chopino *Doman. Franc. lib. 3. tit. 7. num. 14. Roman. Republ. de el Mundo, lib. 1. cap. 13.*

42 Sed in hac Sessiois præcellentia Proceribus vindicata, prænotare debemus: quod sicuti inter Romanos à Cæsaris Imperio, in orchestra designata Senatoribus, Patricialique Ordini, sub Sellia sequebantur suggestum Imperatoris, Sueton. *in Cæsar. cap. 76.* Sic inter Nos Hispanos post Vela Regia Idiomate Patrio, *desde la Cortina Real*, sequitur sub Sellium, vulgò *el Banco de los Grandes*, Tapete coopertum dicto *Bancal*, vt notamus ex Regum Catholicorum placito, *Glos. 20. num. 11. & 52.* in quo eis Sedes Constituta est.

43 In eo verò (*en el Banco señalada*

do à los Grandes) nulla est inter Magnates, à *Grandes* loci prioritas, maioritas, amplitudo, aut prælatio, sed commixtim, ac indistinctè sedent, siue Proceritas ex Progenie regia nata sit, siue ornata antiquiori origine, leuataque ex maiori ampliorive censu, aut quia capita tenent *ios Grandes*, Tribuum, ac Familiarum, reiecto more seruato in ordine Sessiois apud Gallos, inter quos præcedentia trutinatur inter Proceres, vltra iura notata à Renato Chopin *Doman. Franc. lib. 3. tit. 7. à nu. 13.* Proximitatis gradus ad successionem Regni, Ioan. Lymn. *dict. lib. 2. notic. Regn. Franc. cap. 23. litt. BB.* Cum inter Nos Hispanos hoc ius non personis, nec Dignitatibus in specie competat, sed in genere affixum sit realiter ordini Magnatum, substantiæque Proceralis, ob id indiuisibile, Nicol. Brun. *de ordin. Grad. num. 59.*

44 Proceritas enim, Magnitudo, à *la Grandezza*, inter Nosrates, ad hoc vt iure nulla inter Proceres, seu *Grandes* in Sessione discretio inueniatur, ex illo scaturijt, quod habenda est, nomen iuris Maiestatici indiuiduum, inventum ad decorem Regiæ Maiestatis, adque designandum primum ordinem publicum Hierarchicum Regni, & priuatū Aulæ Regiæ, *l. 6. tit. 9. par. 2.* Quia siue Proceritatem, à *la Grandezza*, vt Dignitatem habeamus, siue ordinem primum Regni, ac Reipublicæ, sicuti Patricialis inter Romanos, Iacob. Draco. *de Origin. Patric. lib. 2. cap. 4. num. 18.* Vel si, vt aliqui volunt, eam dicamus membrum proximum capiti Regio, aut fulcrum Nobilissimum Regni, vt de Suprema electorali Dignitate Germanica, notauit Theod. Reinfin. *de Dignit. Sæcul. lib. 1. claus. 4. cap. 3. à num. 1.* Indiuiduam habendam fate-mur, ac indistinctam, absque diuisione, aut incisione ad prioritatem, aut præcedentiam, sicuti iure attento communi notantur, tam in hæreditate, quam

quan

dorū

(45)

ditat

signif

duaq

Stirp

ac iur

(46)

tura

corpu

diuer

nentu

(47)

nitud

quam

dinis

da, &

tur ho

Prior

fid-ret

vindic

48

seu illu

ter M

nation

retur p

dentia;

natum

ipfa Pr

Ne ver

fulcro

que tan

cantetu

cenfura

formem

quibus

(49) bus

Senator

orchestr

pra nota

prælatio

sonis, sed

Rosin. Ar

Martial. I

tati, ac or

tus hono

50 I

etiam inv

ius indiui

quam in Dignitatibus ex iure Feudorū. Nomen enim hæreditatis iuris (45) est, *l. hæreditas, de petition. hæreditat l. Pecunia, § hæreditas, de verbor. signif.* Ex quo hæreditas vna, indiuiduaque, & si diuersis in Capitibus, Stirpibus, aut Vncijs commoda, ac iura hæreditatis diuidantur. Dignitates etiam si Regalium naturam intueamur, inuenimus, quod corpus illarum non scinditur, & si diuersæ personæ sese de tota nominentur Dignitate, Rosent. *de feud. cap. (47) 9. conclus. 56. nu. 9.* Sic, & Magnitudo, *ò la Grandeza*, censenda, tanquam in se vnā substantiam ordinis retinens, indiuiduaque habenda, & si in diuersas personas inueniatur honor Proceritatis, ad hoc vt Prioritas, vel præcedentia nulla desideretur inter eos, inter quos honor vindicatur Magnitudinis.

48 Hoc Arcanum Maiestatis, seu illud indiuiduum ius, induxit inter Magnates Sessiois indiscriminationē, ac vt inter eos nullavindicaretur prioritas, prælatio, aut præcedentia; sed quod in vnaquaque Magnatum persona, Maiestatica fictione ipsa Proceritatis substantia sedeat. Ne verò hæc formula absque iuris fulcro laudata inueniatur, receptaque tantum Hispanorum inventu decantetur. Notandum est à Romana censura ortum tenuisse, iurique conformem esse communi, ac feudali, à quibus leuata per Nostrates. In sedibus enim præfixis Primo Ordini Senatorio, Patribus, seu Patricijs in orchestra ad spectandos ludos (vt supra notamus) nulla fuit Sessiois prælatio, aut prioritas constituta personis, sed confusè sedebant Patres, Rosin. *Antiquit. lib. 5. cap. 4.* Rader. in *Martial. lib. 5. Epigram. 8.* quia Dignitati, ac ordini indiuiduus erat creditus honor ille, non personis.

50 Iure enim communi attento etiam inuenimus, quod, & si aliquod ius indiuiduum sit in se, potest tamen

illius administratio, aut iurisdictionis exercitium diuidi, & ex eo nec diuidi, nec scindi dicitur, vt latè deducitur ex sensu Bartholi in *l. inter Tutores, de administr. tutor. & cons. 289* latè Tiraquel. *de Primogen. quest. 4. num. 50.* Molin. *de Primogen. lib. 1. cap. 11. a num. 10.*

51 Quod idem notamus, inspecto feudali iure: Inuenimus enim inter aliquas Gentes, inter quas feudales vigent mores, Germanas præcipuè, quod, & si Regalis Dignitas, Ducalis, Comitatus, aut Marchionalis, quò ad substantiam indiuidua est, diuiditur tamen quò ad honores externos, vt de Lansgraviatu Hæliæ, notat Theod. Reinling. *de regimin. Secular. lib. 1. claus. 4. cap. 17. nu. 22.* Ducatu Alsaciæ *num. 23.* alijsque corporibus Imperij, Rosent. *de feud. dict. conclus. 56 à num. 9.* In quibus omnis possessoris Progenies Dignitatem vindicat, quò ad nomen, & honores, & si in se indiuidua permaneat substantia ipsius Dignitatis.

52 Ne vero in morem Nostrum obstrepant aliqui, ex eo quod inter Gentes Sessiois præcedentia summa habita est ad discretionē, ac Dignitatum cognitionem; quare laudare debemus ordinem in Sessione ad altiore præminētiam, maioremque Dignitatis, aut Nobilitatis qualitatem, sicuti laudatum inuenimus inter Gallos, vt diximus *num. 53*. Et (54) inuenitur receptum inter Electores Primam Classē constituentes in ordine Publico Germanico. In Camera enim Imperiali vnaquæque Dignitas tenet locum, nec confusè sedet, sed in suis præscriptis Sedibus: (55) Primum enim locum tenet in Sæculari Elector Palatinus: Secundum Saxonix Dux: Tertium Marchio Brandenburgensis. Inter Ecclesiasticos Primatum vindicat Archiepiscopus Maguntinus; post Treuerensis: Vltimum Coloniensis, vt ex Aurea Bulla, & serie prænotatur

operum Reinſing. Hoeping. Pomeſan. Beſſold. Arum. Harniſ. & alijs Germanicorum Doctorem.

56 Cum, & ſi hæc locorum diſtinctio, ac Prælatio, ſeu præcedentia inveniatur inter Gallos, ex ſuis priuatis moribus, ac Regum placitis, vt euincitur ex Renati Chopini loco. (57) Inter Germanos verò non nata fuit, nec leuata ex Procerali origine, nec ex quo primum ordinem publicum Romani Regni Conſtituunt Dignitates Regales in ſe; ſed quatenus exercent munera, ac officia priuata Imperij, Aulæque Imperialis, & quia ſecundum præexcellentiã officiorum loca vindicant: Eſt enim Palatinus Comes Archidapifer Imperatoris, Saxonix Dux Archimarifcalus, Brãdeburgenſis Archicamerarius: Inter Eccleſiaſticos Electores primus numeratur Moguntinus, tanquam Archicancellarius Imperij per Germaniam. Treuerenſis per Galliam, & Regnum Arelatenſe, Coloniensis per Italiam, vt latè notant Reinſing. de regim. ſacul. lib. 1. clauſ. 4. cap. 7. Theodor. Hoeping. plura cõgerens, de iur. inſign. cap. 6. à num. 25. & à num. 604.

58 Quod a moribus noſtris Hiſpanis alienum non eſt, nec à formulis, ac Inſtitutis Aulicis: In Aula enim aut Camera Regia noſtra Hiſpana inuenitur, quod, & ſi Magnatibus inter ſe, in ſede ac loco eis præfixo, præcedentia non detur; adhuc in Sacello Sacro, cæterisque actibus publicis Maiordomus Regis, dictus *Mayordomo mayor*, l. 17. tit. 9. par. 2. vbi Greg. Lop. ratione muneris ac officij, ſedè locumque tenet primum poſt Regem, ſedetque in ſcabello ſerico, ſupr. Gloſ. 20. num. 51. cum id decens, & neceſſarium Dignitati, Aulæque Regiæ credatur, nec infringens primos honores debitos, ac natos Proceritati, vt de Aula Conſtantinopolitana notat Codinus. Quod diuerſè habendum (59) à re noſtra, cum Proceritas, & illius honor non priuatus Aulæ Re-

giæ ſit, ſed publicus tendens in Supremæ Maiestatis publicæ decorem, & ornatum, ſub quibus regulis Maiestaticis trutinanda eſt.

60 Ex his prolatis iuribus, natum fuiſſe credimus inſtitutum, ſeu mos, vt inter *Grandes* in Seſſionis præexcellentiã, nec prioritas verſetur, nec prælatio, ſed ad conſpectum Regis indiscriminatim ſedeant, ſintque in eo iure pares, ac quod parilitas extendatur ad id, quod in cæteris actibus publicis, in quibus ordo publicus regularis Conſiliorum, aut Parliamentorum non ſeruatur (in Conſilij enim ſeruadus eſt ordo receptus, etiam ſi in eo allecetur decoratus Infulis Maioris Dignitatis, vt videre licet ex relata ſupra in Gloſ. nu. 115. & prænotat Montemaior de Cuenc. *Investigacion de el Origen de los Ricos-Homes*, cap. 2. à num. 160.) Sed priuatorum congreſſuum naturam recipiunt, quæ idiomate Patrio, *Iuntas* vocantur. Inter Magnates parilitas ſeruatur, nullaque eſt inter eos locorum diſcretio, ſed in loco, ac ſuffragio menſurandum ſit tempus ingreſſus ad illum actum, taliter, vt, & ſi vnus prior vna fuerit die, ſequenti poſterior cõuenerit, prima primum, ſecunda ſecundum locum obtinebit ab alio Primatè, cum ſubſtãtia Magnitudinis, ſemper præeminere credatur, non perſonarum diuerſitas.

SVM MARIVM.

- 1 **V**elandi capita ad conſpectum Regis, Honor Magnatibus competēs.
- 2 Cubririſe los Grandes en preſencia de los Reyes, que Origen tuuo.
- 3 Capite nuuo egerunt Gentes prima itate.
- 4 Pileus libertatis inſigne, 5. & priuata, 6. & Publica.
- 7 Pilei in poſitio formula manumiffionis, in dæ ad pileum ire tranſire ad libertatem.
- 8 *Rema Pileata mortuo Caſare diſta* quia

quia
9 Pile
Rom
10 Pi
man
11 Ca
&
12 Ve
leo,
13 Pi
inte
14 Pe
tum
15 Ve
Gen
16 Ve
17 Pe
Ma
18 Ga
nati
18 Ve
19 Pi
ruca
Cap
tes
20 Ve
ri, 2
Rom
22 Ma
pita,
ordin
23 Pr
na in
24 Cu
es ho
dos.
25 Pile
ter G
gio I
26 Ve
priua
& ſi
28 Scy
29 Got
30 Pile
à Got
renta
31 Scy
Rege
32 Scyth

- quia libera facta.
- 9 Pileus, & si signum libertatis inter Romanos, non ingenuitatis.
- 10 Pileus non admissus per Gentes Romanas precipue.
- 11 Caput reuelare signum reuerentia, & obsequij.
- 12 Velare capita inter Romanos, non Pileo, sed toga ipsa fiebat.
- 13 Pileus ad velandum capita receptus inter Romanos, ex Lulio.
- 14 Petasus tegumentum capitis laudatum inter Romanos.
- 15 Velandi capita vsus receptus inter Gentes diuersas.
- 16 Velandi caput Mos iure Sacer.
- 17 Petasus honoris insigne Pontificie Maiestatis.
- 18 Galerus insigne Dignitatis Cardinalitia.
- 18 Velare capita honoris signum.
- 19 Pileus, Petasus, Galerus Caperuça, Sombrero, Gorra, Chapeo, Capelo, Birreta, voces sunt designantes velamina capitis.
- 20 Velare capita receptum in re militari, 21. iure Sacris ludis, in itinere, à Romanis.
- 22 Magnates vindicant ius velandi capita, quatenus illa Nobilitas Primum ordinem tenet in re militari.
- 23 Proceres in Aula Constantinopolitana in sedebant capite velato.
- 24 Cubrirse en presencia de el Rey, es honor introducido por los Godos.
- 25 Pilei vsus, ac Gestamen, concessum inter Gothos Nobilibus ex sanguine Regio Illustribusque viris tantum.
- 26 Velare capita in Nobilitatis signum priuatiuum Gothorum ex Luciano, 27. & si retharum vldetur Raynaudo.
- 28 Scythia à Gothis subacta.
- 29 Gothi ab incolatu Scythi dicti.
- 30 Pileum receptum in honoris signum à Gothis antequam Scythiam dominarentur, 42. & 43.
- 31 Scythicum bellum sub quo Gothorum Rege susceptum.
- 32 Scythia sub quo Rege Gothorum subacta.
- 33 Gothorum leges à quo Nomotheta lata.
- 34 Pilei honor concessus Nobilibus ex lege Gothica, 38. & 41.
- 35 Gothi Nobiles Pileati dicti in honorem.
- 36 Berovista Nomotheta Gothorum.
- 37 Euricus I. leges dedit Gothis.
- 39 Gothi, sine iure certo, ac legibus More Bellico res agebant.
- 40 Gothorum diuisio in Ostrogotos, & Visogotos sub Philimero Rege.
- 44 Gothorum leges a Zeuta non Inuerse, sed restitue.
- 45 Romani ex legibus Regijs, & moribus ius Constituerunt Romanum.
- 46 Gothi egerunt iure certo a Berovista Rege, vsque ad Imperium Valentis.
- 47 Valens Imperator Victus Gothorum virtute.
- 48 Gothi Maiorum Mores, quo ad electionem Regum, & ius Pilei tenuerunt omni etate.
- 49 Pilei honor laudatus inter Gothos, etiam post extinctum Regnum Gothorum.
- 50 Cubrirse delante de el Rey, vnde laudatum inter Hispanos, reiectum per alias Gentes Europæas, 53. & 65.
- 51 Gothi oblitterato nomine, & iure Imperij Romani, Regnum, & ius Gothicum plasmarunt.
- 52 Gothicum ius reiectum à Germania, & Gallis.
- 54 Capillitium honoris signum inter Gallos.
- 55 Galli Dominationem Gothicam sustinuerunt.
- 56 Marcomirus ab Scythia remeans Sedes suscepit suis Sycambri ad Rheni ripas.
- 56 Coglion Francorum Rex Transacto Rheno, Regnum Francorum in Treueri, & Alsacia incepit, 57. Firmatum, & auctum ab alijs Regibus, vsque ad Carolum Magnum, a quo ad culmen Imperij euectum.
- 58 Pilei honor à Gallis reiectus in odium Gothorum.
- 59 Coma à Gallis in signum honoris recepta, 61.

- 60 Gallia Comata dicta, & 63.
 62 Coma detonsio signum abdicati Regni, & Nobilitatis inter Gallos.
 64 Germani Comam in honorem receperunt ab Imperio Caroli Magni.
 66 Cladium distinctio inter Magnates invenitur in iure coopertionis.
 67 Grandes de Primera, Segunda, y Tercera Classe, 68. & ex qua formula dignoscatur discretio, 70.
 69 Cladium distinctio orta ab Imperio Caroli V. reiecto Carrillo.
 71 Cladium distinctio inter Magnates, firmata Arcano Tyberij, & Constantini.
 72 Comitum Primi, Secundi, & Tertij Ordinis, à Constantino Constituti.
 73 Grandes, non se pueden cubrir sin licencia de el Rey.

DE IVRE COOPERTIONIS MAGNATIBVS
 competenti, vulgò *Cubrirse delante de los Reyes.*

§. II.

VIndicat Magnitudo ius velandi caput ad conspectum Regis, Salaz. de Mendoc. *Orig. de las Dignidad. lib. 3. cap. 15. Carrill. Orig. de las Dignidad. de Grande, Discurs. 2. & 3. Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 13. num. 169. Montemaior de Cuenc. Investigacion de el Origen de los Ricos-Homes, cap. 2. num. 61. ex more Patrio Hispanorum, non vt notavit Bobadilla, ex Germanico vsu, lib. 2. Politic. cap. 16. num. 35. A los Grandes, y Prelados à quien el Rey, de vsança de España, y de Alemania manda cubrir. Cum hoc ius velandi capita inter Germanicos nõ admissum, immò reiectum sit.*

2 Vnde hic decor honorificus, ac præexcellens honor natus Dignitati Magnatum, seu à los Maiores, ò Grandes, inter Gentes Hispanas, ac leuatus fuerit, dignoscere desideramus, cum, & si de illo actum sit ab Scriptoribus, non vero sic vt decens, ac necessarium, quovsque Ildephonsus Carrillo iactauit tractatum *De el Origen de la Dignidad de Grande de Castilla*; qui *Discurso 3.* quærens naturam, & Originem huius moris, seu Maiestaticæ formulæ cooperiendi capita ad conspectum Principis, eam extollit ex vsu Gentium varia-

rum recipientium, aut reijcientium (3) vsu velandi, aut reuelandi capita. In quo verè immorari non credimus, cum firma fronte fateantur Critici capite nudo cõmuniter egisse Gentes à prima mundi Periodo, vsque ad Romanos, à quibus an fuerit admissus communis Pileorum, seu Galerorum vsus, notant Lypsius in *Amphit. cap. 19. & 20. Salmuth. in not. ad Pancirol. tit. 44. de fibul. Fr. Geron. Roman. Republ. de el Mundo, lib. 9. cap. 12. Theophil. Rainad. tract. de Pileo, sect. 2. & 8.*

4 Nec oblitteratur hæc mens scribentium, de vsu pilei (à Carrillo post alios in huius præexcellentiæ ornamentum illustrato) inter Romanos (5) laudato in signu libertatis. Nec priuatè tantum, l. 1. §. *Sed qui Romani, C. de Latin. libert. tollend.* vbi latè Gothofred. Ex quo receptum ad Pileum vocare ad libertatem transire, ac quod inter manumissionis formulas inauguraretur impositio Pilei, post Rosinum *Antiquit. lib. 1. cap. 20. Corraf. leg. 2. §. Casso, num. 2. de Orig. iur. & in l. 4. §. Serui, de stat. homin. Osuald. lib. 2. cap. 15. litt. F. Cerda in Tertul. lib. de Patient. cap. 4. num. 64. Salmuth. dict. tit. 44. Rader. in Marc. lib. 11. Epigr. 6. Bodin. de Republ. lib. 1. cap.*

cap. 1.
 cap. 1.
 nan
 The
 (7)
 blicè
 extin
 cusis
 quib
 fact
 per m
 fet, q
 (8) f
 1. de E
 cap. 4.
 Syntax
 lib. 4.
 vt libe

9
 nobis
 inde re
 ximum
 Magni
 quia P
 recepta
 natura
 signaba
 uatum
 nitudin
 euincit
 4. Cuius
 de, aut P
 lib. ult.
 capite r
 Libertas
 insignita

10
 honoris
 cum Pil
 Petaso, G
 brero) in
 Lypsi. de
 put aper
 Romanis
 etiam Gr
 nis, Galli
 Turneb
 aud

cap. 5. Petr. Gregor. *Syntagm. lib. 14. cap. 15. num. 18. & lib. 32. cap. 17.* Konan. *Commetar. lib. 2. cap. 6. num. 6.* Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. (7) 2. num. 20. & sequentib.* Sed publicè, cū inueniamus in Re Romana, extincto Iulio, Brutum monetam cussisse Pileo imposito pugionibus, quibus occisus Cæsar, eoque interfecto Plebem, & Populum, Pileum per mediam urbem in hasta prætulisset, quasi ex illa morte restituta fuisset ciuibus libertas, Apian *lib. 1. de Bell. Ciuil. Cerd. in Tertul. lib. 8. cap. 4. nu. 68.* Lil. Girald. *Histor. Deor. Syntagm. 1. Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 4. cap. 3.* A quo Marcialis Romā, vt liberam Pileatam dixit.

----- *Pileata Roma.*

9 Cum, & si hæc summa teneat, nobis tamen non placent ad id, vt exinde receptum, ac natū dicamus maximum hunc coopertionis honorem Magnitudini præscriptum. Primo, quia Pilei vsus admissus in signum receptæ libertatis, non ingenuum natura, ac maximum honorem designabat, sed libertinum, non illo leuatum decore, quo illuminatur Magnitudinis Supremitas, vt ex mente euincitur Tertuliani *de Patient. cap. 4. Cuius iudicium in suos, non in compe- de, aut Pileo vertitur.* Et iudicio Liuij *lib. vlt.* loquentis de Prusia: *Pileatum capite raso obviam ire Legatis solitum, Libertumque Populi Romani ferre, & ideo insignia ordinis eius gerere.*

10 Secundo, Pilei gestamen in honoris signum haberi non potuit, cum Pileus (recipiamus Pileum pro *Petaso, Galero Hispano Idiomate Sombreno*) inadmissus fuerit inter Gentes, Lypf. *de Amphiteatr. dict. cap. 19. Caput apertum, & sine tegmine habere non Romanis solum, sed quod magis mirere, etiam Græcis veteribus, & fortè Germanis, Gallisque nobis commune,* Adrian. Turneb. *lib. 8. aduers. cap. 4.* Hinc no-

tant Critici, quod ex omnibus Decretis sibi Honoribus, non alium liberius vsurpasse Iulium Cæsarem, quam ius Laureæ Coronæ, ad celandam caluiciem, quod necesse non haberet, si Pileus admissus fuisset inter Romanas Gentes Patricias præcipuè.

11 Nec à sua mente submouentur Lypf. & Turneb. quibus adest Rainaud ex quo ad reuerentiam velare, aut reuelare capita inter Romanos receptum, ac laudatum fuerat, Lypf. *dict. cap. 19. & 20. Roman. dict. cap. 12. Alex. ab Alex. lib. 2. cap. 18.* (12) Cum reuelatio, aut velatio, nõ ex gestamine Pilei, Petasi, aliove indumento fieret, sed quia reuelabantur capita, submota toga vesteuè communi, qua velabantur, vt prænotant latè ipse Lypf. *dict. cap. 20. Theoph. Rainaud. tract. de Pileo, sect. 8.*

13 Sed, & si hæc sententia, sic firmetur à Lypfio, & Turnebo, non defunt nobis alij ex quibus credamus inter Gentes, Romanas præcipuè, *Pileum, Petasum, Galerum, tegminaque capitum recepta fuisse, audiamus Liuium (de Pileo) lib. 1. A Ianiculum forte ventum erat (loquitur de Tarquinio Prisco) ibi ei carpento sedenti cum uxore Aquila suspensis demissa leuiter alis Pileum aufert, superque Carpentum, cum magno clangore volitans, rursus velut ministerio diuinitus missa, capiti apte reponit, inde sublimis abiit, accepisse id augurium lata dicitur Tanaquil, perita, vt vulgò, Hetrusei, celestium prodigiorum mulier, excelsa, & alta spectare complexa virum lubet,* Dion. *lib. 3.*

14 Audiatur etiam de Petaso, Suetonius in August. *cap. 82. Domo quoque non nisi Petasatus sub Dino spaciabatur, vbi latè Philip. Beroald. (reiecta aliquorum mète variantium circa Petasi qualitatem) ex Cicerone, & Plauto firmans inter Romanos; Petasum fuisse communem speciem capitalis velaminis.*

De Galero Poætam Cæsari exercitum decantantem:

----- Pars spicula gestat

Bina manu, fulvosque Lupi de pelle Galeros.

15 Quibus attentis, prælibatisque omnibus in hac re ab Historiographis. & Criticis Scriptoribus, & si à Lypfio, & Turnebo dissentiamus, firmandum credimus, quod velamina capitum recepta, ac laudata fuerint, diuersè etiam secundum tēporum, Gentium, & terrarum naturam, omni ætate (omittimus, quæ de Thiara, Corona Regia, Diademate, Regalibusque insignijs notant Scribentes) varijs sub figuris, formulisque tum ad vsum communem, tum ad tutamen tantum capitum, tum ad temperandum frigoris, aut caloris intemperiem, tum ad defensionem in re Bellica, vt de Laconijs, & Pannonijs, notat Vegecius *de re milit. lib. 1. cap. 20.* vbi latè Steuvech. tum ad ornatum in re Sacra, vt de Iudæis (16) narrat Sacra Historia, *Leuitic. cap. 1. & 21.* à quibus translatum ad Christianos, *cap. Cleros, §. Sacerdotes, 21. dist.* (A quo inter Supremas Pontificiæ Maiestatis honoris Infulas receptum notamus, vt de Petaso Vvolp. Laz. Theod. Hoepin. *de iure insign. cap. 2. num. 403.* Galerus (18) in designationem Dignitatis, ac authoritatis Cardinalitiæ, Petasus etiam, ac Birreta purpurei coloris, laudatus fuit ex Pótificû Placito, Azor *instit. Moral. par. 2. lib. 4. cap. 3. §. Decimus*, ex Tyber. Decian. Marc. Anton. & alijs Theod. Hoeping. *dict. cap. 2. à num. 335*) tum ad decorem, (19) honorisque signum, vt ex Historia Cōstantinopolitana patet apud Gretser. *Comment. in Codin. lib. 9. cap. 17. num. 3.*

Hæc enim signa Publica, vt dictum maneat, designata notantur varijs sub vocibus, scilicèt Latinè, Pi-

leus, Petasus, Galerus, Caussa, Hispanicè Caperuca, Gorra, Sombrero, Chapeo, Roman. *Republ. de el Mundo, lib. 9. cap. 12.* Gallice Chapeau, Italicè Capelle, Birreta.

20 Cum ergo inueniamus à Prima Periodo Mundi, velamina capitum admissa in re Militari, præcipuè à Persis, Græcis, Laconicis, Thessalicis, Lacedæmonijs, Pannonicis, vt post Veget. Theophil. Rainaud. *tractat. de Pileo, sect. 8.* à Romanis non communiter, sed in (21) Re Sacra, Ludis, Peregrinatione, & Militia præcipuè; taliter vt velare capita, seu Pileis vti, seu vellatis agere, tantum in Militia Castrisque admitteretur, Lypf. *dict. cap. 19. & 20.* Turneb. *dict. cap. 1.* Rainaud. *dict. sect. 8.* Salmuth. *dict. tit. 44.*

22 Exinde dicere possemus Pileos, seu Galeros permisos Magnatibus, coopertionisque ius Proceritati vindicatum, quatenus Procerum Ordo summam Rei Militaris tenet, genitus ex Marte, & Bellona, ortusque, ac susceptus in vellis Militaribus *De el Pendon*, coalitus ac nutritus *Con la Caldera*, signo Hispano demonstratiuo Supremitatis, Nobilitatis, ac Magnitudinis, vt supra noramus in *Glos. num. 70. & 71.*

23 Quod, & ad Aulicâ rem extensum notamus, ex more Aulico Constantinopolitanæ Aulæ Imperatorum concessio Proceribus ad distinctionem iure Pilei, in Sacello, Lyturgia, Mensa, Comitatuque Imperiali, Codin. *de offic. Constantinopol. cap. 3. num. 9.* vbi Gretser. *lib. 3. cap. 17. num. 3.* Salmuth. *in Pancirol. tit. 44.* quatenus in persona Principis adest Maiestas, Supremaque Potestas, tam Bellica, quam Ciuilis, & Politica.

24 Adhuc cum Nos apprime amatores simus, venerabundique Patriorum rituum, Morumque à Maioribus

bus
quo
fer
M.
sum
pre
dini
mur
Got
noru
Scep
2
serie
tur,
thic.
Hispa
Don
quoc
Vvar
Scyt
thica
minis
iura S
rent N
tam e
tibus
Prog
ritati
capita
capitib
cupam
tes Pi
cap. 18
eos Ger
Reges
Ioan.
33. Pi
Nobili
Roder
Et Gen
cari, H
Sabio,
Griego,
cia las
que à lo
Pileato
Caualle
nal de C
zian lo
Interdi

bus receptorum, credimus ex antiquo iure Gothico, Castellanaque observatione, Magnatibus, seu à los *M.iores*, *Señores*, ò *Grandes*, concessum fuisse ius velandi capita in Suprema Nobilitatis, Primique Ordinis signum; quod firmare conabimur, reuolutis monumentis antiquæ Gothicæ Gentis, recultaque Hispanorum Regum Historia à Pelagij Sceptro.

25 Inter cætera enim, quæ ex serie Gothicarum rerum depromuntur, illud est, teste Iordano *de reb. Gothic. cap. 15.* Roderic. Toletan. *de reb. Hispan. lib. 1. cap. 8.* Histor. *de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 2. cap. 1. & 2.* quod post subactos Vlmorugeros, Vvandalos, subque iugo redactam Scythiam vi, armis, ac potentia Gothicæ Gentis, inter alia ad sui regiminis polituram, illud recepisse, vt iura Sacerdocij, ac Regni competèrent Nobilibus, Illustribusque viris, tam ex Regio sanguine prouenientibus, quam ex antiqua Nobilique Progenie, quibus in signum Proceritatis concessum fuit Pileis velare capita, Iordan. *vt reor. quia opertis capitibus, quos Pileos alio nomine nuncupamus, à quo Nobiliores, seu Magnates Pileati dicti, Iordan. de reb. Gothic. cap. 18. Vocatos Pileatos hos, qui inter eos Generosi extabant, ex quibus eis, & Reges, & Sacerdotes ordinabantur, Ioan. Magn. Histor. Gothic. lib. 1. cap. 33. Pileatos apud eos vocatos fuisse, qui Nobiliores, & Illustriores habebantur, Roderic. Toletan. dict. lib. 1. cap. 10. Et Generosos dicit inter eos Pileatos vocari, Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, par. 2. cap. 2. Este Sabio Dio fue Griego, y compuso en el lenguaje de Grecia las Historias de los Godos: y dize, que à los mas Nobles de ellos llamauan Pileatos, que quiere tanto dezir, como Caualleros, que traen sombreros en señal de Caualleria. E à estos Pileatos fazian los Godos sus Reyes, è sus Obispos. Interdicto alijs Gentibus Pilco,*

Constitutoque ad distinctionem, ac discretionem Primi Ordinis Nobilissimorum, alijs permissum, vt capillis vterentur, nudoque agerent capite, & capillati inde dicebantur, Iordan. *dict. cap. 18. Vt ergo ad nostrum propositum redeamus, in prima parte Scythia, iuxta Meotidem pauidem commanentes præfati, vnde loquimur, Filimer regem habuisse noscuntur. In secundo, id est Dicia, Thraciaque, & Mæsia solo Zalmoxen, quem miræ Philosophiæ eruditionis fuisse testantur plerique Scriptorum Annalium. Nam, & Zeutam prius habuerunt cruditum, post etiam Diceneum, tertium Zalmoxen, de quo superius diximus. Nec defuerunt, qui eos sapientiam erudirent. Vnde, & pene omnibus Barbaris Gothi sapientiores semper extiterunt, Græcisque penè consimiles, vt refert Dio, qui Historias eorum, Annalesque Græco stylo composuit. Qui dixit primum Zambos Tereos, deinde vocatos Pileatos hos, qui inter eos Generosi extabant: ex quibus eis, & reges, & Sacerdotes ordinabantur.*

26 Quod hoc ius Pilei priuatiuum fuerit Primi Ordinis Gothici, concessum tenentibus Primum Ordinem, & locum in Republica, euincitur ex Lucian. *Dialog Scyth. seu Hospes.* In eo enim agens de Toxaro, & Anacharsi Philosophis, huius Nobilitatem, & illius communem naturam describit his verbis: *Non fuit primus Anacharsis, qui ex Scythia Athenas vsque peregrè profectus est Græcanicæ disciplinæ perdiscendi desiderio, sed ante illum Toxaris vir, & multæ Sapientia, & elegantia, ac rerum optimarum studiosus admodum, sed qui homo non erat de sanguine Regio, neque ex his qui Thiaras gestare solent.*

27 Et quamvis huius auctoritatis virtute, Theophil. Rainaud. *dict. tract. de Pileo, sect. 8.* illum morem, seu ritum velandi capita in (28) Scythis commendat, non in

Gothis, ex vi verborum Luciani, nostra mens acquiescit assensui huius Authoris; cum Scythia ante Toxaris ætatem, & peregrinationem Anacharxis (quem Solonis tempore floruisse euincitur ex ipso Luciano ante Olimpiadem 74. sub anno Mundi M. DC. LXX. tenentibus Sceptrum Macedonicum Aminta, Gessō Lidorum, Ægyptiorum Amasi, Cyro Persarum, Romanorum Tarquino) sub Imperio fuisset Gothicæ Gentis, deuicta virtute Borobistæ Regis (cuius inventu notatur creditus vsus Pilei Nobilibus, Magnatibus, Sanguinique Regio in signum honoris, vt infra num. 33.) & ob id Gothi Scythæ dicerentur inter Gentes illa Periodo, non attento illorum Origine, & nomine Patrio, sed habitatione, & incolatu (vt, & Troianis, & Æneæ obvenisse notamus apud Virgil. *Æneid. lib. 1.* in Latini nomen, mutato Natiuo Troadum, *Genus vnde Latinum*, de quo tractat *Examen Veritat. tract. 1. §. 7. à num 52.*) & (29) euincitur ex Iordan. *dict. num. 15.* Ioan. Magn. *de reb. Gothic. lib. 1. cap. 17.* *Gothos ex deuicta Scythica terra, nomen non Originem contraxisse, ex Ioseph. & alijs Roderic. Toletan. dict. lib. 1. cap. 9. Et quia ibi diutius resederunt, & regimen tenuere, Scythæ, vt indigenæ sunt vocati*, *Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, dict. par. 2. cap. 1. Conqueriendo à Scytia, metieron la so su Señorío. E por que moraron bi luengo tiempo, è tuuieron el Señorío de la tierra, llamaron los Scytias los otros Homes, assi como llamauan à los naturales de la tierra de Scytia.*

30 Quod vero vsus Pilei in honoris signum inventum Gothicæ Gentis fuerit, non Scytharum, antequam quam Scythica plaga sub Imperio esset Gothico, depromitur ex serie Gothicarum rerum. Inuenimus enim (& si dissentiant Hi-

storiographi an sub manu Borouistæ Regis, Zentæ, aut Felimer I. Bellum Scythicum actum sit, de quo Iordan. Diodor. Sycul. *antiquitat. lib. 1. cap. 11.* Ioan. Magn. *dict. lib. 1. cap. 21. & 22.* Saauedr. *Histor. Gothic. cap. 1.*) apud Iordanum, Ioan. Magn. Diodor. Bonfin. *rer. Hungar. lib. 1. Decad. 1. Irenic. in sua German. lib. 6. cap. 2.* Ioan. Magn. *de reb. Gothic. lib. 1.* *Historia de el Rey Don Alonso el Sabio, dict. cap. 2.* Pineda *Monar. Ecclesiast. lib. 13. cap. 25.* (31) quod post subactos à Gothis Vlmorouingios, Vvandalos, subiugatasque Balthici maris Insulas, ad Scythiam transmigrarunt, Marteviam aperientibus, occupantibusque omnem Scythicam plagam, extremamque partem Pontico unitam mari, angustias Bosphori, Caucasumque montem, & anem Araxem, vsquequo post varias peregrinationes tentoria tenuerunt, sedesque, ac loca iuxta paludem Meothidem.

32 Hac enim in plaga Scythica, seu Ouim dicta, nouo Regno Scythico-Gothico Thronum firmarunt (Natiuum enim Regnum Gothiæ, seu Handinauiæ proprio Imperio regebatur) cuius vero manu translata sit Maiestas, & regimen Gothicum, Zentæ an Beroæ Berouistæ, aut Philimeri, Prima in Sede, aut Secunda illorum, & si dissentiant Historiographi, vt diximus (33) mus, nihil ad Nos. Concors autem sensus est, quod cum Gothi sine lege iureque certo agerent, Berouista, vt voluit Vvolphang. *Laz. de Migrat. Gentil. lib. 10.* Saauedra *Histor. Gothic. cap. 1.* Zenta, vt insinuat Iordanus, Dicinei Philosophi Consilio, & doctrina, post Philimer. vt Iordano, & Pined. *dict. lib. 13. cap. 26.* eis leges præscripsit, in (34) ter quas vna fuit præscribens Nobilium, & Plebeiorum distincticnem, Constituensque Primo Ordini,

ni, Re
bilib
signu
(35)
leatiq
tur M
rò cap
ce ap
liquas
st. A
sum l
Zenta
etiam
quo su
eos Sa
omnib
titeru
refer
que Gr
mum Z
leatos
bant, e
ordina
thio. lib
36
dicent
stram
Gothi
asserti
uedr.
Gothi
multo
sis flor
ætate,
cap. 17
lib. 10.
Gotho
actam
fiam;
gothor
talem p
Baltho
de reb.
cap. 22.
37
to, Hi
Pined.
§. 2. 3.
riodo p
legum f

ni, Regio sanguini, Generosis, & Nobilibus, iura Sacerdotij, & Regni, insignumque Proceritatis, aut Magnitudinis, vt Pileo vterentur, *Pileatique* in Titulum honoris vocarentur Magnates, ac Patricij, Plebs verò capillata esset, *Capillatorumque* voce appellarentur Gentes, Iordan. *Reliquas vero Gentes Capillatas dicere iussit.* Audiamus de hac re Gothica ipsum Iordan. *de reb. Gothic. Num, & Zentam prius habuerunt eruditum, post etiam Diceneum, tertium Zalmogenem, de quo superius diximus, nec defuerunt, qui eos Sapiaentia erudirent. Vnde, & pene omnibus Barbaris Gothi Sapiaentiores extiterunt, Gracisque pene consimiles, vt refert Dio, qui Historias eorum, Annalesque Graco sty'o composuit, qui dicit primum Zarabostereos, deinue vocatos Pileatos hos qui inter eos generosi extabant, ex quibus, & Reges, & Sacerdotes ordinabantur,* Ioan. Magn. *Histor. Gothic. lib. 1. cap. 13. & 31.*

36 Ne verò ostrepent aliqui dicentes, non sustinere mentem nostram, nec Luciani verba ad mores Gothicos referri posse. Cum attenta assertione Vvolphang. *lib. 10. & Saavedr. cap. 1.* Berovista Nomotheta Gothicae Gentis Imperium tenuerit multo post tempore, quam Anacharsis floruit, scilicet Syllæ, & Augusti ætate, vt notant Ioan. Magn. *lib. 1. cap. 17.* ex quo ab Vvolphang. *dict. lib. 10.* non numeratur inter Reges Gothorum, sed Dacorum, post subactam Thraciam, Daciam, & Misiam; postque diuisionem Ostrogothorum, sub Amalo ad Orientalem plagam, Vvisogothorum sub Baltho ad Occidentalem, Iordan. *de reb. Gothor. Ioan. Magn. lib. 1. cap. 22.*

37 Notandum est cum Herodoto, Hirenico in *German. lib. 6. cap. 2.* Pined. *Monarch. Eccles. lib. 13. cap. 26. §. 2. 3. & 4.* quod Gothica Gens Periodo prima, et si sine iure, metuque legum fuit, Euricus illorum Rex, ob

cuius prudentiam, & virtutem primus adnumeratur, Ioan. Magn. *lib. 1. cap. 8.* Pined. *dict. lib. 13. cap. 26. §. 2.* Rex Gothorum, tenesque Sceptrum circa annos à Mundi Creatione M. CCC. XXIX. post Cataclismū, antequam sub Gothico Imperio collū submitteret Scythia, suis præscripsit leges (eas carmine longo refert Ioan. Magn. *dict. lib. 1. cap. 8.*) iustas, legitimas, ac salutare, quas ea permisit ætas. Inter quas, & illa fuit, vt maximi Sacerdotes, illustresque, & ex quibus Reges cooptaretur in signum Nobilitatis, & Illustrissimatus Pileo vterentur, dicerenturque Pileati in honorem, Ioan. Magn. *d. lib. 1. cap. 13.*

39 Sub Eurico Gens Gothica nōdum in Scythicam regionē appulerat, sed vltra patriā solam Danicā, & Cymbricā regionem incoluit, sed, & si vario post Marte agitata (mortuo Eurico) ab Vlmorugijs, Vāvdallis, aliisque Gentibus, sub manu suorum Regnum, subque Bericone, Garto, Augi, Amalo, Baltho, & Gadarico egit de protendendo Imperio, occupandis terris, subiugandisque Gentibus, credens Bellorum Præsides sanguini humano placādos esse. Quare oblitis legibus Eurici, Marti, ac Bello dedito regimine, virtute Goderici Regis Scyticas Gentes sub Imperio posuit.

40 Mortuo Gadamino Magno, ob strenuitatem, & gloriam, ad Regni apicem ascendit Filius suus Philimer, cuius ductu Ouim Regio, omnis Scythica terra, vsque ad mare Thracicum, paludēque Meothidem, subiugo Gothorum siluit, Sedesque Gothica in omni Scythiæ regione firmata fuit, Iordan. *de reb. Gent. Roderic. Toletan. dict. cap. 8. & 9.* Histor. *de el Rey Don Alonso, dict. cap. 2.* Huius Regis industria, cum totius Gentis Gothicae Orbis illius plaga capax non esset, regi, gubernari, nec sustentari posset præ multitudine,

post transitum medij exercitus submersus fuit pons iussu Regis structus Meothicæ paludi ; ex quo diuisæ Gêtes, primaque orta diuisio Ostrogothorum Orietalium ductu Amaltorum Principum, Orientalem terram subiugantium, ex quibus Masagetarum Gens : ac Vvisogothorum Occidetalium sub Amaltorum Principatu, in quorum Progenie permansit Sceptrum Gothicum.

Plenus gloria, & Tropheis requieuit Philimer, anno Mundi MM. DC.L. cuius morte successit in Regno Gothico Scytico, Tanais (vt alij) Zentas (vt alij) videndi Iordan. Ioan. Magn. *lib. 1. cap. 24.* Roder. Tolétan. *lib. 1.* Bonfin. *rer. Hungaric. Decad. 1. lib. 1.* Pined. *lib. 13. cap. 26.* Sabelic. & alij.

41 Zentas verò, siue ex Maiestate vt Rex, siue ex autoritate, quia vir eximia Virtutis, & Sapientia, Eurici Regis leges, Martis strepitu obliteratas, quasi ex posthliminio inter Gothos restituit, illos edocens, instruensque in Politicis Ciuilibus virtutibus, ac disciplinis, inter quas, & illa fuit insufflata antiqua lex, ius Regni, & Pilei, cedens Regio sanguini, & Illustribus, relata à nobis ex Iordan. & Magno.

42 Ex his euincitur, honoris signum *Pilei* Primo Ordini Publico constitutum, inter Gothos, inventum fuisse Eurici, ante illorum apulsum versus regionem Ouim, à Zenta verò restitutum multo ante Anacharsis ætatem, profectioemque illius in Athenas, quam fuisse notat ipse Lucianus Solonis Periodo, seu tenente Sceptrum Gothicum Euripilo, teste Vvolphang Laz. quem regnasse Gothis, notat Ioan. Magn. *lib. 1. cap. 27.* sub Troiano Bello, in quo occubuit armis Pyrrhi Achilis filij.

43 Quare quidquid asserat Rainaud. ius ad Regnum, Pileique, sanguini Regio, & Illustrioribus constitutum, non Scythi ante ingressum

Gothorum vindicandum fatemur, sed Gothi à quibus translatum ad regionem Scyticam, tanquam natuum, & proprium ab Eurici Imperio, vt notat Ioan. Magn.

44 Nec ob est, quod Vvolphag. & Saavedra, Boroistæ ex Dicenei consilio Nomothetam Gothorum dicant ; nam id intelligendum censemus, non ita, vt leges Gothicas mancipemus Boroistæ, nec quod ab eo inventæ fuerint credamus ; illæ, præcipue iura Regni, ac Pilei conferentes Magnatibus, ac illustribus viris, sanguinique regio, sed quod eis obvenit, quod inter Romanos notamus, quibus, & si à Romulo, & Numa latæ fuerint leges, post verò extinctos Reges cum agerent sine eis, iureque certò, ex Regijs Sanctionibus, moribus Maiorum, & gentium. *l. 2. §. ex ætis, & sequentib. de origin. iur.* ius constituerunt, quod Civile Romanum dictum fuit. Sic, & Gothi, qui & si leges, & præcepta tenerent ad vitam agendam ab Eurici Sceptro, non tamen ius scriptum, vsque ad Boroistæ Regis Regimen, sub quo scriptum Gothica lingua, & ad volumen redactum, Gothicum ius, sicut, & Romanum, dictum fuit.

46 Nec possumus in hac re deferere historicam narrationem ad firmandum opus quod suscepimus, & si devij videamur à nostra iuris via, quare notamus in ea, quod sub legibus Boroisticis res Gothica acta fuit à Comositi Regimine, Boroistæ successore, Syllæ, Augustique ætate florentis, vsque ad Regimen, & mortem Magni Armanauci, Imperiumque Valentis, à quo comitali amicitia inita inter Gothos, & Romanos, Missia, & Thracia eis tradita, & donata fuit Domaniali iure.

47 Ab Imperio Valentis victo, & interempto armis, & virtute Gothorum, diversa fortuna agitati, fuerunt Gothi vsque ad Honorium ; sed quamvis Marti, & bello mancipati,

iu-

iure armorum, moreque potius bellico, quam lege certa, rem agerent publicam; tamen inter eos Maiorum mores seruabantur ex Eurici, Zentæ præceptis, & Beroistæ legibus, in eo (48) præcipue, quod electione Regnum conferretur; quod illud vindicaret sanguis Balthorum, nec possent euehi ad apicem Regni, ni hi qui essent sanguine, & Origine Gothica, quibus etiam ius competeret Regem eligendi, Jordan. *de reb. Gothor.* Ioan. Magn. *lib. 1. cap. 18. & lib. 5. cap. 21.* Vvolphang. *Laz. de Migrat. Gentil. lib. 10* Pineda *lib. 13. cap. 25. §. 3.* Qui Maiorum, vt diximus, mos post susceptam ab Vvisogothis Hispaniarum, & Galliarum Dominationem ad ius scriptum redactus fuit, Concil. Toletan. IIII. *Can. ultim.* & Concil. IX. *Can. 10. l. 2. & 8. Prolog. de el Fuego-Luzgo.*

49 Ex hoc iure Gothico credente Magnatibus, *Maiores, ò Señores*, Suffragiorum iura, honoremque Pilei, insignum Nobilitatis Supremæ, post Roderici mortem, & Pelagij Sceptum, & si Regnum non iam electione, sed iure successiuo delatum fuisset, tamé credimus coalitum fuisse morem, vt Proceres, seu *Grandes* inter alia Suprema honoris signa, vindicarent ius Pilei, velandique capita in signum honoris, tum vt ex illa honorabilissima præexcellencia Primus ordo Magnatum à cæteris discretus haberetur, tum vt hoc more seruato, litaretur antiquis ritibus à Gothis plasmatis, ab Vvisogothis coalitis, & nutritis.

50 Nec mirentur Gentes, quod inter Hispanos hoc ius velandi capita, seu *Cubrirse delante de los Reyes*, Summam teneat; inter cæteras vero Europæos inadmissum sit, seruato Instituto illo, vt omnes quacumque sint Dignitate Ecclesiastica, aut Sæculari prædicti, adfent, intercedantque coram Regibus, capitibus reuelatis, vt de Germanis, & Gallicanis in cõ-

(51) pecto est. Cum, vt notamus supra, Hispani in Natiuo iure Gothico leuati sint, receptique Nobiles, ac Magnates in Pileo, à quo *Pileatorû*, nomen in honorem, alijs omnibus reiectis Gentium moribus, proprio seruato, vt ex Orosio notamus *lib. 7. cap. ultim.* Obliterato Romanorum nomine, Romanorum omne solum Gothicum Imperiû, & foret, & vocaretur, essetque vt vulgariter loquitur, *Gotbia*, quod Romana diceretur, fieretque tunc *Attaulphus*, quod quondam *Cæsar Augustus*.

52 Germani uerò, & Galli hoc ius Gothicum non solum, non tenuerunt, sed recusarunt, & ob id ius Pilei. Vt verò designemus vnde orta (53) hæc discretio, ac distinctio velandi, aut reuelandi capita, ac quod Summum honoris sit inter Hispanos *Pileatio*, inter Germanos autem, & Gallos *Capillitium*; notandum est ex (54) serie Historiarum, quod cum post Troianum excidium, diuersas in plagas migrassent Troades, illorum aliqui ad Scythiæ ora decutrentes, Helesponto remenso, in Pötum Euxinum appullissent, sine loco agentes, Persarum, & Romanorum signa sequebantur. Sed à Gothis victi in Bello Persico, in quo pro Dario steterunt, mortuoque Antenore, Dominationem Gothicam sustinuerunt, vsque ad annum Mundi M. M. M. D. XVIII. in quo Gothicum Imperium recusantes, Marcomiri Regis ductu à Scythica plaga in Germaniam transmigrarunt. Ibiq; à Saxonibus, Hospitali, & Natiua charitate recepti (erant Saxones de Origine Troianorum) ad Rheni ripas sedes elegerunt, Sycambrorum nomine, vsque ad Francum Regem Antharij filium, à quo Sycambrorû appellatione oblita, Franci nominari ceperunt.

56 A Franco, vsque ad Coglionem Rheni ripas incolentes Franci arma egerunt tum pro, tum contra Romanos. Coglion ad annum Chri-

Christi Domini CCC. XX. relicto Rheni limite, Gallias desiderauit, vt in eas protenderet Francorum Dominationem: quare deductis Gētibus suis Treueri, & Alsacia occupata, Gallorum fines depopulatus fuit; superatisque Loure, & Sequana fluminibus Regni Francici, post (57) Gallicani, iecit fundamenta, extructi post virtute Pharamundi, Merouingij, & Clodouei, vsque ad eleuationem Imperialis Maieftatis sub Carolo Magno.

58 Franci Gothorum gloriam æmulantes, auersantesque Gothicum Nomen, Mores, & Instituta, vtque Dominationis antiquæ memoriam obliterarent, stemmataque seruitutis Gothicæ euerterēt, Pileum, Nobilitatis insigne, quod à Gothis receperant, Coglioni Regis præcepto à capitibus eiecerunt, inque indicem libertatis, & honoris, suis Regibus, Nobilibusque, & in honoris no- (59) tā Crines, seu Comas præscribere, ex Triten. Pined *Monarc. Eccles. par. 2. lib. 14. cap. 26. §. 1.* excitantes Parthicum morem (laudatū à tēpore, quo sub Parthis, Persis, Darioque (60) meruerant) inter quos crines, Regium, & Nobile signum habebatur, Sueton. *in Vespasian. cap. 23.* vbi Beroald. & Leuin. Torren. Iuven. *Satyr. 6. Claud. Panegy.*

----- *Tunc Flaua repexo
Gallia crine ferox.*

Sydon. Apollin. *Carm.*

*Ad frontem Coma structa iacet, nuda-
taque ceruix
Gatarum per damna nitet.*

61 Ex hinc à Francicis, & Gallis, tūm in Regiæ Maieftatis signum, Nobilitatis, Dignitatis, ac Patriciatu honorem, & decorē recepta coma fuit, laudatī crines, copiosaque ornata, ac promissa Cæsaries, taliter

vt Comæ detonsio in Regni abdicationem, ac Supremæ Patricia- (62) lis Dignitatis, & Nobilitatis amissionem recepta fuerit, vt de Theodorico Rege Francorum, & Ebroino Maiore domus notat Sygebert. *in Chron. ann. 667. Porro Theodoricus, & Ebroinus tonsurantur*, Gregor. Turonens. & ex eo Francisc. Hotthoman. *de antiquit. iur. Regn. Gall. lib. 1. cap. 11. Maluit autem illa* (loquitur de filiis Reginæ Chlotildis) *interfectos videre, quam tonsos.* Latè, ne transcribere videamur, de hoc Instituto Sacro inter Francos, Petr. Greg. *lib. 6. Syntagmat. cap. 15. à num. 20.*

63 Ne vero repetere, aut traducere videamur, videre licet, quæ de Crinitis, ac Comatis Regibus, & Nobilibus, à Coglione, & Pharamundo, vsque ad Carolum Magnum, notant ex Gregor. Turonens. Sygebert. Aymon Forcatul *de Gallor. Imper. lib. 5. Hotthoman. de antiquit. iur. Regn. Franc. dict. lib. 1. cap. 11. Petr. Gregor. de Republ. lib. 6. cap. 16. num. 12. Vinc. Camerar. Horar. successuar. Centur. 1. cap. 36. & Centur. 2. cap. 40. Henric. Salmuth. in Pancirol. lib. 44. de fibula, Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 10. à num. 168.*

64 Hic mos, iusve Comæ, à Caroli Magni Imperio, ad Germanos trāsijt, taliter vt & si in Aula Cōstantinopolitana Proceres, ac Magnates Pileis vterentur in signum Proceritatis, ac honoris, vt supra notamus, inter Germanos reiecti fuerint Pilei, seruato more, in Aula Gallorum Regum recepto Comarum, & Crinium, sicuti, & inter Patricios viros, seu Pares, Illustresque Gallos, Camerar. *dict. cap. 36. Hoeping. dict. cap. 18. num. 182.* Seruatoque, vt discoopertis capitibus coram Regibus incedant.

65 Ex his laudatis moribus Gothicis, ex illoque antiquo iure Pilei, inducto inter Gothos ab Eurici Regno, à præceptoque Coglioni, de

Co-

Com
atio
præc
Gal
disco
66
velan
venit
dinis
nec æ
Sessi
hac p
ex qu
Prim
trio I
(67)
vero
metu
tas, se
noris,
Origen
(68)
esto ay
cubrir
de auer
otros a
dido, C
Grand
Mages
respon
Classe.
prehen
que se
de el E
69
re ipsa
aquello
tiempo
ante C
tur Ma
uimus,
so tra
Titulos
y Tercer
De dona
conseru
lante de
guos. Q
Cæsare
ex illo,
80

Coma, ac Crinibus inducto, distinctio fuit orta vigens inter Europæos præcipuè Hispanos, Germanos, & Gallos Procures coopertionis, aut discoopertionis capitum.

66 Sed in hoc iure Pilei, vsuque velandi capita Magnates, notandum venit, quod non omnibus Magnitudinis Ornatis Infulis, parilitas datur, nec æqualitas, sicuti in præexcellètia Sessiois, vt dixim. §. 1. à n. 32. sed in hac prærogatiua Clasiū est distinctio, ex qua natum, vt Magnates dicantur. Primi, Secūdi, & Tertij Ordinis Patrio Idiome, *Grandes de Primera, Segunda, y Tercera Classe.* Quibus vero formulis hæc distinctio efformetur, vndeque dignoscatur, qualitas, seu substantia Dignitatis, ac honoris, exponit Salazar de Mendoça, *Origen de las Dignidades, lib. 3. cap. 15.* (68) *Cubrense delante de el, aunque en esto ay distincion; porque à vnos manda cubrir antes que le hablen; à otros despues de auerle hablado antes de responderles: à otros despues de auerles hablado, y respondido, Carrillo Origen de la Dignidad de Grande, Discurso 3. A vnos manda su Magestad cubrir antes que le hablen, y les responda, à quienes llaman de Primera Classe. Y en estos particularmente se comprehenden los descendientes de aquellos que se cubrieron los primeros en tiempo de el Emperador Carlos V.*

69 Hinc Carrillus, deuius est à re ipsa Moreque Aulico in eo, *De aquellos que se cubrieron los primeros en tiempo de el Emperador Carlos V. cum ante Caroli Imperium Pileo vterentur Magnates indistinctè, vt notauimus, & sui immemor testata in ipso tractat. num. 46. Se cubren todos los Titulos de Portugal, y los hijos Segundos, y Terceros de los Duques de aquel Reyno. De donde, como en filiacion de Castilla, se conseruò la prebeminencia de cubrirse delante de los Reyes sus Ricos-Homes antiguos. Quare si hæc distinctio nata, sub Cæsare Carolo fuit, vt voluit ipse ex illo, vt credimus principio relato*

à Maderiage en el *Tratado de el Senad. y su Princ. Solianse cubrir delante de el Rey todos los Señores de Titulo, y se usò assi, basta que vino à España el Emperador Carlos V. Delante de el qual, por respetar mas à su Magestad, se descubrieron los mas, y despues acà se quedaron estos descubiertos: los demás que entonces se cubrieron, permanecen assi: y à estos que se cubren llaman comunmente Grandes. Quo iure? quo ratione distinctio Clasiū inter Magnates, ante Caroli V. Sceptrum orta dicendum?*

70 Prosequitur Carrillus in firmanda distinctio Clasiū: *A otros se les concedió la Grandeza, mandando se cubriessen despues de auer hablado, oyendo à su Magestad cubiertos, que corresponde à la Classe Segunda. En los que ni hablan, ni oyen cubiertos, y à quien su Magestad manda cubrir despues de auerse arrimado à la pared, se considera la Tercera Classe.*

71 Quo enim innitatur principio hæc distinctio quoue rationis fulcro firmetur à nobis edi non potest. Ni sufficiat pro cunctis voluntas ipsa Regum, sicuti sufficiens habita ad firmandum Arcanum, illud à Tyberio seruatum Constituendi Tres Comitum Clases, Sueton. in Tyber. cap. 46. Allectis Primo, ac Secundo illis, quibus in honorem Maximum datum *Amicorum* nomen. Tertio vera *Gratorum* tantum. Leuatumque à Constantino efformante Comitum (72) Dignitates Digestas, sub Primo, Secundo, ac Tertio Ordini, Maiora honoris codicilla conferente Primis, quam Secundis, his, quam Tertijs, vt latè exponit Pancirol. *notic. Imper. Guther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 45. De quo Gios. 30. num. 13.* (72) Sed an omnibus Magnatibus cuiuscumque Clasis, gradu adnumerentur, ad coopertionis actum necessaria sit semper Regis voluntas, verbis, aut signo expressa, audiamus Magni Philippi Placitum, sub his exaratum verbis: *En España es regla*

general, que todos los vassallos asistan descubiertos delante de su Rey; y esta regla no tiene mas excepcion, ni limitacion, que la que el Rey quiere darle por su voluntad; porque en esta parte, todos los vassallos son iguales.

El Principe jurado no se cubre delante de su Magestad, si no se lo ordena: assi los Señores Infantes se cubren quando su Magestad se lo permite. Los Embaxadores, y Grandes, quando se lo manda, pues no basta para cubrirse siempre, que se ayan cubierto alguna vez; porque en cada año, y en cada ocasion es necessario, que su Magestad se lo mande de nuevo, y esto se entiende aun con el mismo Principe jurado, y se executa con los Señores Infantes, Grandes, y Embaxadores, sin referuarse nadie. Todos llegan descubiertos à la presencia Real: y si no gusta su Magestad de que se cubran, con no mandarles cubrir, se quedan descubiertos, aunque lo aya mandado, y permitido en todas las ocasiones anteriores. Diuertido vno de los Grandes, se cubrió vna vez delante de el Rey, y mandòle aduertir de aquel descuido, y que si otra vez caia en èl, no se cubriria mas, Carrillo Origen de las Dignidad. Discurso 3. num. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 Cognatus Regis Epithetum summū inter honores publicos.
- 2 Primo Epithetum, quo honorantur Magnates, an ortum ex cognate vera, an ex Placito Regum, 3. Quod natum sit ex sanguinis prerogatiua, Carrillo, 7. contra, 8. comprobatur lege, & exemplis, 9.
- 4 Reges Castellani cognatos honorabant voce designatiua gradus affinitatis, seu cognationis.
- 5 Regum cognati honorantur Titulis Supremis inter Hungaros.
- 6 Lusitani Reges cognatos designaret gradu cognationes.
- 10 Salutatio cognationis expressiua sub voce Primo, & Pariente, orta à Politica cognatione fuit, 15. 26. & 34.

11 Cognatus Regis Titulus honoris Magnus inter Persas.

12 Cognatio Salutatrix recepta ab Alexandro Magno, 13. Romanisque Gentibus.

14 Cognatio Politica, non inventa à Regibus Catholicis, sed ex More Gentium inducta.

16 Cognationis Epithetum de Primo, y Pariente, inventum ad designandam correlationem inter Regiam, & Regales Dignitates.

17 Cognatio inducitur, natura Gente, & affectu.

18 Cognationis honor Politicus inductus à Sygismūdi Imperatoris ex Koninch.

19 Cognatio Politica inventa ad cognitionem Ordinum, & Graduum Publicorum.

20 Pontifex, Titulo Fratrum appellat Episcopos.

21 Episcopi Clericos Fratres appellabant.

22 Pontifex Reges, aliosque Principes filios appellat.

23 Reges subditos ornatos Dignitatibus voce decorant, Fratrum Parentum, cognatorum.

27 Imperatores Antecessores suos Patrum Epitheto decorabant, ex vi Politica cognationis.

28 Imperatores Primarios viros in auctoritatem Fratres compellabant.

29 Cognatio Politica recepta in honorem inter Brabantos, & Gallos ab aate Caroli Marteli.

30 Iudices Supremi in honorem Titulo Parentum laudati ab Imperatoribus.

31 Pares, seu Patres Gallia dicit Carolus Magnus Primarios viros à cognatione Politica.

32 Pares inter Gallos dicti Primatis, à Parilitate, ex Bodino.

33 Cognatio Politica, quo More seruata inter Francos, ex Lymn.

35 Epithetum de Primo, non ludeuit integram proceritatem.

DE IVRE COGNATIONIS REGIÆ, EX
quo ortum, vt Dignitas Magnatum, seu *los Grandes*, hono-
rentur à Rege cognomine, *de Primos*: Cæteræ verò
Dignitates, *de Parientes*.

§. III.

1 **I**nter Honoris Infulas, à pri-
mis Mundi Regnis, genitas,
nata fuit Regalis Cognatio
in Supremorum Honorum, ac Digni-
tatum signum; sic inter Afsirios Da-
rium Magnum, invenimus, 3. Esdr.
*cap. 3. credentem in tropheum virtu-
tis puero suo, cap. 4. Et cognatus meus
vocaberis.*

2 In incognito verò est, iacet-
que sepultum in antiquitatis monu-
mentis, an ex hoc antiquo iure Cog-
nationis Regiæ, nata, ac leuata fuerit
inter Nostrates formula illa, ex qua
laudatù, vt Reges Dignitatibus Re-
galibus Proceritatis Excellentia de-
coratis, Epitheto honorent, *de Pri-
mos*, Sandou. *Histor. Caroli V. lib. 15. §.
12. Condestable Primo, cæteris vero, de
Parientes*, Carrillo *Origen de la Digni-
dad de Grande, Discurs. 8. La principal
prerogatiua, que en los Grandes correspõ-
de à las de Cubrirse, y Sentarse en presen-
cia de los Reyes, es el Tratamiento de Pri-
mo, que les dan por escrito, como à los Ti-
tulos el de Pariente.*

3 Et quamvis Carrillo in revo-
lutis lapidibus monumentorum, na-
tum credat hunc morem inter Hispa-
nos ex sanguinis pullulatione, vera-
que cognatione, à Catholicis vero
Regibus Ferdinando, & Elisabetha
hæc formula extensa dicat in honoris
signù ad Primum Gradù Ordinis Pu-
blici. Cum antea Reges designassent
Cognatos, & scripto, & verbo, gra-
du proximitatis. Sic Carrillo *dict.*
*Discurso 8. De aqui nació, que el trata-
miento de Primo, deuido à los que tenian*

*parte en la sangre Real, se diesse en ade-
lante a muchos, que no eran Parientes de
los Reyes, por honra, y demonstracion de
sus Ilustres Casas: y esto quedò assentado
desde el Rey Catolico, diferenciando assi
à los primeros, y mayores Señores de el
Reyno, llamando Parientes à los demás
Titulos.*

4 Inque designatione huius mentis
adsint exempla hunc morem laudan-
tia, tam in iuris Nostri corpore, quã
in Historiarum monumētis, cum ha-
bemus in *l. 7. tit. 20. lib. 9. Recopil. Ca-
tholicos Reges Ildephonsum Hen-
ricum Admiraldum, Titulo honorã-
tes Patruï: El Almirante Don Aloaso
Henriquez Nuestro Tio; qua ipsa voce,
anteque ab Henrico III. Rege deco-
ratum, notatur à Gil Gonçal. Dauil.
Histor. de el Rey D. Henrique III. caq. 88.
Don Alonso Henriquez, Almirante mayor
de Castilla, Tio de el Rey: Don Fadrique,
Conde de Trasmiera, Primo de el Rey. In-
ueniamusque Ildephonsum Regem
in quodam Priuilegio expedito, die
x. Ianuarij, anno M. CCC. LXX. in
fauorem filij sui Petri, sic de cognato
locutum *Infante D. Pedro, Nuestro Tio.*
Henricumque in alio dato, 18. Fe-
bruarij, anno 1409. in commodù Do-
mini Ioannis filij Comitis Domini
Telli: *A vos Don Iuan, Nuestro Sobrino,
Ioannemque I. anno 1417. cum ipso
sic agentem: A vos D. Iuan, Nuestro Pri-
mo, hijo de el Conde Don Tello.* In regimi-
ne Regum Catholicorum, Didacum
de Mendoça, & Dominum Petrum
Gundisaluum de Mendoça Patruos
Regum appellatos, Haro in *Nobiliar.*
lib.*

lib. 4. cap. 13. D. Diego Hurtado de Mendoza, Marqués de Santillana, Conde de el Real, Nuestro Tio. Et post: Don Pedro González de Mendoza, Cardenal de España, Arçobispo de Sevilla, Obispo de Sigüenza, Nuestro Tio.

5 Pro quo more stant iura Hungarici Regni Fratibus, ac Cognatis Regum, honorantia Infulis Excellentioris præexcellentiæ, supra cæteras Dignitates, Bonfin. rer. Hungar. lib. 8. Decad. 2. Pineda Monarch. Ecclesiast. lib. (6) 15. cap. 7. §. 2. Lusitanosque vsus, ex quibus Reges gradum Cognationis exprimunt in Epistolis, Libellis, aut Placitis datis, aut missis Proceribus Cognatis.

7 Adhuc tamen non acquiescit mens Nostra huic sententiæ absolute, vt asseritur à Carrillo. Cum, & si verum sit, quod Reges Nostri Cognatos, Titulo designatiuo gradus Cognationis decorassent, appellassentque, non tamen sic ordinate, non sic formula seruata, vt illud Epithetum Cognationis habeatur sic Maiestaticè, vt ex illo honore euinceretur Proceritas, qualiter invenitur Nostra in Periodo laudatū Epithetum, de Primo, receptaque illius appellatio ad designandum gradum Magnitudinis, efformandamque distinctionem inter Grandes, y Titulos, qui tantum salutantur Epitheto de Pariete.

8 Comprobantur hæc, ex ipsis iuribus, ac Historiarum memoria, ex quibus fulcitur mens Carrilli, & cæterorum Nam, & si in dict. l. 7. tit. 20. lib. 9. Recopil. ornatus sit Titulo Patruī, seu de Tio, el Almirante Don Alonso Henriquez; in ipsa lege nullo Epitheto, aut voce designatiua Cognationis ornatur, decoraturque ab ipsis Regibus Catholicis, ipse, nec Admiralus Federicus Henricus I dephonsi filius, sed honore suæ tantum Dignitatis: Ya ora Don Fadrique Henriquez de Cabrera, Almirante de Castilla, Conde de Modica.

Idem mos, eademque inobseruantia, invenitur in confirmatione Regiorum Priuilegiorum, in sui fulcimen adductorum à Carrillo: In illo enim relato ex Pedraza Hisfor. de Granada, par. 3. cap. 48. Et si honorantur Cognationis Epitheto: Don Pedro González de Mendoza, Cardenal de España, Arçobispo de Toledo, Primo de el Rey, (qui Patruus, seu Tio appellatus, alijs in Priuilegijs invenitur, vt notamus supra num. 4.) Don Pedro Henriquez, Adelantado mayor de la Andaluzia, Tio de el Rey: Don Fadrique Henriquez, Almirante de Castilla, Conde de Modica, Primo de el Rey: Don Henrique de Guzman, Duque de Medina-Sidonia, de Niebla, Primo de el Rey: Don Gaston de la Cerda, Duque de Medina-Celi, Conde de Santa Maria de el Puerto, Primo de el Rey, y de la Reyna: Don Inigo Lopez de Mendoza, Duque de el Infantado, Marques de Santillana, Conde de el Real, Primo de el Rey, y de la Reyna: Don Pedro de Toledo, Duque de Alua, Conde de Piedrabita, Primo de el Rey.

9 Attamen hi ipsi Magnates, in alio Sacro diplomate ipsorum Regū voluntate expedito, in ipsa die, ac loco, adstant cõfirmantes, absque Cognationis Epitheto, ex vero Dignitatum Regalium Excellentia, Pedraz. dict. par. 3. cap. 49. Don Fadrique Henriquez, Almirante mayor de Castilla, Conde de Modica, confirma: Don Henrique de Guzman, Duque de Medina-Sidonia, Conde de Niebla, confirma: Don Gaston de la Cerda, Duque de Medina-Celi, Conde de el Puerto de Santa Maria, confirma: Don Inigo Lopez de Mendoza, Duque de el Infantado, Marques de Santillana, Conde de el Real, confirma: Don Fadrique de Toledo, Duque de Alua, Conde de Piedrabita, confirma.

10 Quare, quidquid asserat Carrill. ex Mendoza, Ægidio, Ramirez, & cæteris ab eo relatis dict. Discursu 8. fatendum credimus, ac tenendum: Inter Hispanos, ab Sceptro Sãcij III. laudatum fuisse morem antiquum,

quum, tam Persarum, quam Romanorum, recipientem, tum ad designationem Dignitatis, ac honoris, tum ad demonstrationem charitatis, & amoris, nomenclaturam salutaris cognationis, Epithetumque cognationis.

11 Invenimus enim inter Persas in summum honorem, laudatum fuisse (vt notamus *num. 1.*) Epithetum, seu Titulum illum, *Cognatus Regis*, nec genitum, leuatum, nec coalitum ex iure sanguinis, sed ex placito, ac beneficio Regum, vt magnum inter honores publicos. Audiamus viros Nobiles, illum concupiscentes, *Esd. 3. cap. 3. Dabit illi Darius dona magna, & secundo loco sedere a Dario propter sapientiam: & cognatus Darij vocabitur.* Dariumque illum conferentem in virtutis trophæum, *cap. 4. Tunc Rex ait: Et proximus mihi sedebis, & Cognatus meus vocaberis.*

12 Ex hoc more recepto à Gentibus, à Magnoque Alexandro Laudatum, notamus quod cum in Ammonis templum venisset Sacerdos illum salutasse cõperitur, hac Salutatione: *Salue fili*, quæ resalutauit Alexander dicens: *Eam accipe, ò Pater, Augustin.* Nyph *de re Aulic. lib. 1. cap. 23.* recepta fuit inter Romanos illa Salutatix, ac reuerentialis ceremonia appellatiuæ cognationis, de qua Horat.

----- *Frater, Pater adde,*

Et vt quaque est atas, ita quemque facetus adopta.

L. vt ius iurãdi, §. dabitur, vbi Gotthofred. de oper. libert. l. vlt. §. fin. de liber. caus. ex Senec. & Quint. Schar. Lexic. verbo Nomenclator. Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 2. cap. 19. vbi Tiraquel. Carol. Sygon. de antiq. iur. Ciuil. Roman. lib. 2. cap. 30. Pignor. de seru. fol. 138. Rosin. antiquit. lib. 7. cap. 8.

14 Ex quibus ducimur ad fatendum, quod hæ voces, Epitheta, seu

Ditados de Primo, y Pariente, nec ortæ fuerunt à cognatione naturali, vindicata tantum ab his, in quibus venis virescit Regius sanguis, sed nec extensa nostrorum Regum voluntate, à Regis Catholici Ferdinãdi Sceptro; nec producta ex adoptione liberali Principum, vt de Tyberio Caium, & Tyberium (Gemellum dictum) ex adoptione filios, & fratres appellate, Sueton. in Caligul. cap. 15. vbi Causabon. Beroald. & Leuin. Torren. De qua adoptionis Politicæ formula, latè Chiffec. stem. Childebrand. cap. 7. Sed germinata ex cognatione Politica, Abulens. in Exod. cap. 20. quest. 18. (15) Leuataque fuisse à Regibus Nostris in honorem Supremitatis, ad omnes hunc gradum consequentes, attento communi iure Supremoque (16) Gentium placito, desiderante, notam facere correlatiouem illã necessariam ad splendorem Reipublicæ, & Regnorum, inter Regiam Maiestatem, Dignitatesque Regales quatenus partes sunt ipsius Regis, à Regioque Diademate oriuntur, producuntur, ac viuificantur, Oldrãld. cons. 8. num. 9. Theodor. Reinring. de regimin. Sæcul. lib. 1. claus. 4. cap. 17. num. 54. diximus Glos. 30. ex num. 36.

17 Tribus enim modis cognatio inducitur, natura, gente, & affectu, Diu. Hieronym. aduers. Heluid. cap. 8. Diu. Isidor. Etymolog. lib. 9. cap. 6. Ex quo receptum, vt hi, qui honorari à Supremis desiderabãt, & si non à natura, ex affectione Fratres, Sorores, Patruj, Auunculi, alijsque similibus nominibus nomenclantur, Eucher. Homil. 4. Apostol. vt infra videbimus.

18 Ex hoc fonte natã firmamus cognationem hanc, à Regibus leuatã in honorem Dignitatum Regalium, nec ab eo deuiamus, ex quo Andr. Kcninch. de Saxon. non pronocat. iur. verbo *Electorum*, cap. 1. ex num. 321. & post eum adducês Bertrand. de Comit. Nolden. de Nobil. cap. 8. n. 73. Heruig. questio. Illustr. lib. 2. q. 4. Ioan. Lymn.

de iure public. lib. 3. cap. 3. ex n. 3. Ioan. Iacob. Speid not. H stor. iurid. Politic. litt. T verbo Tituli, num. 12. notant dicentes, adoptionis beneficio Dignitates Regales prædicamētis cognationis, Nepotum Patruorum, Consanguineorumve, ab Imperatoribus honoratas, inventum fuisse Sigismundi Imperatoris, seu Frederici III. ex quibus à cæteris Imperatoribus receptum, ac laudatum.

19 Nā siue Sacræ Historiæ narrationem, Romanæ Ecclesiæ morem, Sanctorum Patrum assensum recolimus, siue iuris Ciuilis, & Politicorū documenta, inueniemus prædicata hæc non ab adoptiua cognatione orta, sed à qualitate, Plat. in M. nex. Omnes, qui in vna Ciuitate viuunt Fratres esse, Lorin. in Act. Apost. cap. 1. vers. 15. Maieftatici Hierarchici regiminis, ad cognitionem graduum, & ordinū, Hug. Victor. ad not. in Diu. Dionys. de Cælest. Hierarch. lib. 1. Franc. Halier. Hierarch. Eccles. lib. 1. cap. 3. Sicut à natura inducta nomina Patris, Filij, (20) Fratris, ad familiarū distinctionem: Ideò Pontifex in cap. Quam graui, de crim. fals. Patriarchas, Episcopos, Inferiores in administratione, & si æquales in ordine, Fratres appellat. Abb. Annan. Aretin. cap. Tua Nos, cap. Venerabilis, de iur. iur. Anastas. Germ. de Sacror. Immunit lib. 3. cap. 6. Fragos. de reg. m. Re: publ. par. 2. lib. 6. disp. 15. §. 1. num. 3. Homob. de stat. par. 2. cap. 5. (21) Sicuti, & Episcopi Clericos in Prima Ecclesiæ Periodo, cap. Esto 96. dist. cap. Quid autem 8. quest. 1. D. Tho. in 4. disp. 20. quest. 1. art. 4. Conrad. tēpl. iud. lib. 2. cap. 1. §. 3. vers. 4. & cap. 2. (22) §. 1. num. 19. Reges verò, aliofque Principes, ex vi ipiritualis Paternitatis, Filios, dicit. cap. Quam graui, cap. Dilectus, de Præbend. cap. Ductus, de iur. iur. cap. Dilectus de rescript. Abb. Proæn. Decretal. Anton. de Butr. dicit. cap. Quam graui, Gasp. Säch. Act. Apostol. cap. 1. num. 29.

23 Ex ipsa origine, etiam in Sæ-

culari Republica ad gloriā Maieftatis receptū est, vt Principes Subditos decoratos Regijs Dignitatibus Titulo honorent Parentum, Fratrum, Tertul. in Apoilog. lib. 2. cap. 39. Fratres autem vestri iure natura matris vnus, Cognatorū Lamprid. in Scuer. vi Fratrem, vt Filium, vt Parentem, non enim (26) Cognationis naturalis virtute, sed Politicæ. Sic vigente, vt Imperatores ipsi anteriores suos, & si inter eos cognatio nulla naturalis, sed Politica tantū, Parentes dicerent, vt ex l. 1. C. Ne liceat potentior, Parens noster, l. Adictos: Diui Marci Parentis nostri, C. si aduers Fisc l. 1. C. Diuor. fact. l. 1. & l. ult. C. qui non possunt ad libert. l. ult. C. de adend. l. Iure mariti, C ad leg. Iul. de adult. l. 2. C ad leg Cornel. de fals. l. Si Tutor, C. de seru. pign. dat. l. vnic. C. de Reis postul. lib. 10. l. vnic. C. de pericul. eor. qui pro Magistrat. l. 1. C de omni agr. desert. lib. 11. l. Defunctorum, C. de re Milit. lib. 12. Gothofr. dicit. l. Adictos 3. C si aduers Fisc. Imperatores solēt Prædecessores suos, ne quidā agnatione, aut Stirpe coniunctos Parentes appellare.

28 A quo, & Primarios Subditos in authoritatem Fratres compellarūt, Cassiod. lib. 6. Epist. 21. Adassur quod à Principe Frater vocaris, vt utilitate pratiofi nominis à vilitate criminum tollaris, vt Theodosium fecisse habemus cum Marcellino Comite Illirici Præf. cto in l. 1. Nouell. Theodos tit. de Patrim. rei Dowin. Cum Floriano in l. 3. tit. de Palatin. vtque habeātur cognati Maieftatis, Optat Mileuit. Euseb. Emisen. Homil. 4. Fratres, Sorores, non natura, sed officio, Cerd. in Tertul. Apologet. lib. 2. cap. 29. num. 933. Bulleng. de Imper. Roman. lib. 2. cap. 18.

29 Sicuti à Carolo Martelo factū inuenimus cū Hildebrando, qui, & si Lōgobardus, in honorē decoratus fuit Titulo Germani Fredegat. in Chron. cap. 109. Sicuti post Carolū à Pipino Auunculi, idē Fred. cap. 110. de quo vidēda, quæ latē cumulat Iacob. Chlifec. stem. Childebran. cap. 8. & 9.

Et

Et inter FrancoGallos laudatum ex
omni Gentium vsu, refert Suer. *Annal. de Fland. lib. 4.* anno 1070. Boluid-
se à casar en aquellos dias la Condesa Ri-
childa con Guillelmo Fitzosbert, à
quien auia hecho el Rey de Inglaterra
Conde de Hereford, dandole por sus ser-
uicios tanta autoridad, que hazia, y da-
ua las leyes: aora le negociò este casa-
miento, y la Condesa, por autorizar aun-
mas al marido, quiso, que se intitulasse
Conde de Flandes, pues que era Primo
de el Rey Guillelmo, que assi le llaman
algunos, ò porque lo fuesse, ò porque le hõ-
raria Guillelmo con este Titulo, como sa-
ben, y suelen hazer los Reyes.

30 Hinc ortum etiam, vt Iu-
dices Supremi, Præfecti, Comites,
Duces Titulo Parentum, in signifi-
catu cognationis Politicæ, de qua
ex Salust. Petr. Victor. *variar. le-
ctio. lib. 4. cap. 16.* Tiraquel. *de re-
tract. lignag. verbo Le Parent. Glos 8.*
num. 1. Alex ab Alex. *dier. genial lib.*
1. cap. 15. ab Imperatoribus honora-
rentur, vt ex Alex. Seuero patet, Vl-
pianum Præfectum Parentis Titulo
decorante, in *l. ex Diui 4. C. Locati, l.*
5. *C de Consulib. lib. 12. Authent. Con-
stitut. qua Dignitat. & Episcopat. filium
liber. à Patr. Potest.* Theodorum Flo-
rentium Præfectum Prætorium in
Nouel. de Iudic. Nouel. ne Curial. præd.
Nouel. de Paternis bon. Nouel. de Tutor.
*Nouel. de Repud. Talatium Præfectum
Prætorium Illirici: Cyrum, & Apol-
lonium Præfectum Prætorium: Au-
relianum Consulem: Ariauandum
Magistrum Militum: Æcium Co-
mitem, & alios quos videre licet in
Nouellarum Theodosij volumine,
& congerit Brisson. *de verb. iur. Schar-
der. Lexic. verbo Patricij, Demster ad
Rosin. Paralytom. lib. 7. cap. 5. Adrian.
Turneb. lib. 15. aduersar. cap. 16. Petr.
Gregor. lib. 47. Syntagn. cap. 16. num.*
3. Ex quo Eutropius Eunuchus,
quia Patricius ab Archadio creatus
illius Pater, comprobatur à Nice-
phoro Calixto, *Histor. Ecclesiast. lib.**

13. cap. 1. Quapropter Eunuchus dein-
de Imperatoris Pater fuit, qui etiam vi-
lioris sortis filium procreare non po-
tuit. De ipso Claudian. *lib. 2. in Eu-
tropel.*

Præsidium legum, Genitorque vocatur
Principis, & famulum Dignatur Re-
gia Patrem.

Et ad Eutropium.

Diruptas quid plangis opes, quas
Natus habebis.

Non aliter poteris Principis esse Pa-
ter.

Et de Laudib. Stilicon. *Panegy. 2.*

Quem vidit Augusti socerum,
Regnique Parentem.

Luitprand. *de reb. Europ. gest. cap 8.*
Carol. Sygon. *lib. 14. de Occident. Im-
per. relatus supra Glos. 25. num. 31.*
Bullenger. *de Imper. Roman. lib. 2. cap.*
18. Gutther. *de offic. Dom. August. lib.*
2. cap. 1. Ioan. Iacob. Dracon. *de iure
Patric. lib. 1. cap. 4. num. 10.*

31 Ab ipso, credimus, transla-
tum à nouæ Romæ Principibus ad
Germanos, vt Primariæ Dignita-
tis Parentum Titulo honoraren-
tur, vt de Carolo Magno Romano
Germanico Imperatore agnosci-
mus, qui Romanorum exempla sus-
citans (omisso scribentium dicte-
rio, dicentium à Hugone Capeto,
à Roberto, vel à Ludouico VII. vt
post Gaguinum, & alios notat ad
Paponium, *Arrest. lib. 4. tit. 5. Cassan.
Cathalog glor. Mund. par. 5. Centur.*
43. & 57. Theodor. Hoeping. *de iu-
re insign. cap. 6. num. 435.* Ioan. Lym-
neo *notic. Regn. Franc. dict. cap. 15. lit-
ter. C.*) Pares Franciæ (seu Magna-
tes, ac Proceres) appellauit, id est,
Parentes, seu Patres Patricios, Bud.
*in not. ad l. vltim. de Senatorib. quo
adsensit Lymn. dict. cap. 15. litter. B.*

♣ G. Renat. Chopin. *dict. tit 7. num. 7.* reiecto assensu Bodin *lib. 2. de Republic. cap. 1.* dicentis: *Curia Parium, sic appellantur, quod inter se quidem pares sunt, non autem Principi.* De quo (32) munere videndus Ioan. Iacob. Dracon *lib. 2. de iure Patric. cap. 6. ex num. 34.* Theodor. Hoeping *dict. cap. 6. num. 435.*

33 Hinc hoc attento Gallicano iure, ac More laudata est, tam à Prima Comatorum, seu Crinitorum Principum periodo, vt notamus supra *num. 28.* quam sub Nostris sæculis cognatio Politica inter Reges, & Proceres. De qua sic exarat Lymneus *de iure public. cap. 3. & Addition. num. 35.* *Principes sanguinis, qui genere vere eum attingunt, ab eo appellantur Patruum quando aetate eum superant, aut consanguinei si aetate fere pares, aut nepotes, si aetate inferiores sunt. Et notic. Regn. Gallican. lib. 2. cap. 12. litt. X. Rex eos Patruos, Consanguineos, vel Nepotes suos compellat. Et dict. cap. 23. in testimon. litt. Y. Sed hic nihil præcipui habent Principes sanguinis, quod non etiam reliquis Principibus attribuatur. Et post: Sic etiam ceteri Principes diuersis illis prædicatis a Rege afficiuntur. Quod firmant relata à Renat. Chopin. *Sacr. Politic. lib. 2. tit. 1. num. 10.* vbi adducit Diploma Henrici VI. in quo cognationis Politicæ ornamentis decorantur Principes Gallicani indistinctè: *Et Mattheum Comitum Tullensem consanguineum nostrum: Et Syno Dux Lotbaringia consanguineus noster.**

34 Omnibus supra relatis apprimè attentis fatendum credimus, prædicamenta de Primo, ò Pariete, à Regalibus formulis recepta, ac seruata, non sanguinis gradu attento leuata fuisse, sed ad designationem cognationis Politicæ inter Regiam Maiestatem, Dignitatesque Regales, vtque illustrentur utilitate illius prætiosi nominis, Casiod. *lib. 6. Epist. 21.*

35 Ac quod Epithetum de Primo, voluntati Regum mancipatum esse. Nec ex eo induci Proceritatem ad hoc vt Procer integer habeatur, illæ cui inscribitur honore de Primo, cum sint inter Nos Dignitates Regales, quibus afficitur prædicatum de Primo, & si Infulis integris Supremæ Proceritatis, expertæ sint, qualiter: *El Condado de Castro-Xeriz. El Marquesado de Ayamonte. El Marquesado de Villanueva de Barcarota.*

S V M M A R I V M.

- 1 Vir, & vxor ex vnitatem Maritali inseparabiles sunt.
- 2 Vxor ornatur honoribus viri, 3. Siue Publicis, siue priuatis.
- 4 Magnatum iura producta ex iure Maiestatis.
- 5 Honores Publici inuenti ad ornatum, & decorem Maiestatis.
- 6 Signa Publica Constituta ad designationem Clarissimatus, & Nobilitatis.
- 7 Ordo Primus Constitutus in Re Publica, quo Constituti Supremi honoris ad distinctionem ceterorum Ordinum.
- 8 Fæminis Clarissimis, exque Primi Ordinis, Suprema iura Constituta fuerunt.
- 9 Fæminis Patricijs concessum ius Sacrorum, 10. Vestitum, 13. Licetorum, 14. Imaginum.
- 11 Ornamenta muliebria, qualia ex Vlpiano.
- 12 Galerius ornamentum capitis fæminarum.
- 15 Fæminis Nobilibus concessus Comitatus Imperatricium in Aula Constantinopolitana.
- 16 Vxoribus Nobilium concessi honoris, in omnibus, quibus decorantur viri.
- 17 Gorra ornamentum fæminarum Illustrissimarum inter Hispanos.
- 18 Fæminis Proceralibus, vulgò Grandes Assurgit Regina, & 36.
- 19 Fæmina Proceres, a conspectum Regina sedent in Puluinari.

20 A
21 A
uu
22 A
bu
23 A
ob
non
24 S
tri
25 A
bra
27 A
Sup
nit
28 A
bon
29 A
gifi
que
30 Ob
bus
31 A
ren
Sen
guli
aut
&
33 A
re B
sed n
37 Fa
cxb
38 A
des
Quo
DE
ce
1 R
Glos. 10

- 20 *Assurgere Magnus honor.*
 21 *Assurgere venienti, honor privatius Maiestatis.*
 22 *Assurgere Nobilibus, ac spectabilibus viris laudatum inter Gentes.*
 23 *Assurgere inferiores Superioribus obsequium; Superiores inferioribus honor.*
 24 *Salomō in obsequium assurrexit Matri, & 32. Sed priuatē, non Publicē.*
 25 *Assurgere honor laudatus inter Hebraeos, 26. Romanosque.*
 27 *Assurgere Principes Magistratibus Supremis laudatum in honorem Dignitatum.*
 28 *Assurgere Magistratibus Supremis in honorem, necessarium.*
 29 *Assurrectio honorifica, facienda Magistratibus Supremis, quomodo exequenda.*
 30 *Obuiam ire in honorem Magistratibus, quando, & quomodo?*
 31 *Assurgere tantum permissum in reuerentiam, dum auctoritate stat corpus Senatus in Pratorio; dum vero ut singuli obuiam cum Maiori Magistratui, aut equali, quod comprobatur ex usu, & More laudato.*
 33 *Assuerus assurgit, ex Solio suscipere Estherem, 35. Non ex voluntate; sed necessitate.*
 37 *Foemenino sexui Maximi honores exhibendi.*
 38 *Almohada, se pone à las Grandes en presencia de las Reynas, 59. Quod iustē receptum, in honorem illarum, & decorem Maiestatis.*
 39 *Pulvinaria, seu los Estrados, recepta ex More antiquo.*
 40 *Pulvini dicti, qui plumis resecti.*
 41 *Estrados receptos ex Maurorum usu, inciuliter prænotaui Carrillus, cuius verba referuntur.*
 42 *Triclinium pro Aula Regia, 49. Seu locus ad sedendum.*
 43 *Pauimenta Regiarum Domorum ornabantur in honorem Tapetibus, & Pulvinaribus.*
 44 *Ornamenta Domorum varijs explicata vocibus.*
 45 *Pulvinaria sunt laudata, 46. Priuatiua ornamenta Deorum, & 45.*
 47 *Ornamenta Pauimentorum inventa, & recepta à Persarum Regum etate.*
 48 *Vestibus Auleis ornabantur pauimenta Palaciorum.*
 50 *Didonis Stratum, Tapetibus, & Pulvinaribus structum, & 51.*
 52 *Pulvinaria à Principibus honorifica ornamenta habita.*
 53 *Sponda, seu Estrados, ornamenta honorifica, ad sedendum.*
 54 *Foeminis prohibitum sedere in subsejijs.*
 55 *Ornamenta Domorum, sub voce Estrados, laudata à Politicis, & Iureconsultis.*
 56 *Estrado, ab structura dictus.*
 57 *Stratus decantatus à Poetis pro re structa ad reclinandum.*
 58 *Stratum ex mente Iuris. Consultorum res ornata ad sedendū ex rebus cictis.*

DE HONORE DEBITO FOEMINIS PRO-
 ceribus, vulgò *Grandes*, tam ex proprio iure, quàm
 nuptis viris Proceribus, ex vi Matrimo-
 nialis vnitatis.

§. III.

Ratione vnitatis, ac cōnexio-
 nis maritalis, vt notamus
Glos. 10. num. 3. inseparabiles sunt, nec

tantū, quo ad honores Vir, & Vxor,
Glos. 12. à num. 3. Sed os, & caro mari-
 (3) ti habenda mulier, ad hoc vt
 Gg 3 quam;

quamcumque Procer ducat, Proce-
rali honore ornata laudetur, sicque
radijs Proceritatis refulgeat, hono-
ribusque veneretur, honoretur, ut cū
Ioan. Ouen dicamus:

A Sole suum deriuat Cynthia lumen.

3 Ex hac vnitae Maritali, ex
qua vxor Virago dicta, inductum
per Gentes fuit, ut maritus, & vxor
æquali honore, iisdem obsequijs, eo-
demque iure versarentur, inque om-
ni re tam publica, quam priuata, si-
cut ille Caius, illa & Caia, seu Domi-
nus, ac Domina dicerentur, ut viro
suo Ferdinando dixisse notamus, Eli-
sabetham Reginam Catholicam Ma-
ritali charitate ductam, Nebrisen. *Hi-
stor. Reg. Cathol. Decad. 1.*

4 De iuribus competentibus
vxoribus ex capite viri agimus, &
agemus, *dict. Glos. 10. & 12. & Glos. 51.
52. & 53.* Sed cum hæc iura Magna-
tum, circa infulas honoris, non ex re-
gulis communis iure procedant, sed
ex priuato, ac Supremo Maiestatis,
de eis agendū hic est, remittendo cō-
munia iura ad *dict. Glos. 11. & seqq.*

5 Ad decorem Reipublicæ, or-
natum Maiestatis, latè à *Glos. 2.* no-
tamus inventos Honores Publicos
fuisse, & Titulos, Epitheta honorifi-
ca, Signave vocalia, & muta, desig-
(6) nãtia, ac demonstratiua Clarissimatus,
Nobilitatis, ac Excellentia, de quo post
Glos. 1. & 5. latè in hac
(7) *Glos.* Diximusque Primo Ordi-
ni Publico, ab Ægyptiorum Regum
ætate, Persarum Sceptro, Romano-
rum Disciplina, Cōstitutos honores,
ac iura, ex quibus à Plebe, seu etiam
ab Ordine Equestri, ac Plebeio dis-
cretè versaretur, concessa illi Primo
Ordini iura Sacrorum Officiorum
vestituum, connubiorum, de quibus
latè in *Glos. & §. 4.*

8 Hæc iura Clarissimis Viris
Nobilibus, Patricialique Ordini
mancipata, communia fuisse foemi-

neo sexui invenimus, si antiquos mo-
res, ac Instituta recolimus: Inter Ro-
manos enim, cum primatum teneret
res Sacra, & ad Sacrificia Primo Or-
dini ædes fuerint discretæ, nec tan-
tum virili, sed foemineo: huic enim
(9) Cōstitutus locus fuit in Sacello
Pudicitia Patritia, in foro Boario,
ad Ædem rotundam Herculis, ad
quæ inadmissibiles Plebeia mulieres,
Liu. lib. 10 ut ex illo, honorū distin-
ctio versaretur Patriciarum, ac Ple-
beiarum foeminarū, de quo *Dracon.
de iure Patric. lib. 1. cap. 7. num. 3.*

10 Prærogatiua etiam circa ve-
stitum credita fuit (sicuti de Claris-
simorum, ac Patriciorum vestitu, di-
ximus §. 1.) Patricialibus foeminis,
Plebeis denegata mulieribus, ut Sto-
la demissa, Palla, aliaque ornamenta,
ex *Vlpian. in l. Vestis, §. muliebria, de
auro, & argento legats.* Hinc notamus
Ouid. lib. 3. de Pont.

----- Nec stola longa pedes.

Horat. lib. 1. Sermon. Sat. 2.

Ad talos demissa, & circumdata Palla.

De quo latè *Alex. ab Alex. dier. ge-
nial. lib. 5. cap. 18.* vbi *Tiraquel. & in
ll. connub. l. 3. verbo Palla.*

11 Et quamvis *Vlpianus* indi-
stinctè ornameta muliebria hæc om-
nia dicat in *dict. §. Muliebria*; præci-
puè vero Matronis Illustribus, Ve-
stibus Virginibus, ac Patricialibus,
in Honore, Nobilitatis, ac spectatæ
pudicitia signum erant *Vitta, Mitra,
Siuemitra,* ac *Calantica, dict. l. argu-
mento, dict. §. Ornamentum, de auro, &
argento legat.* ad capitis velamen, *Ti-
bul. lib. 1. Eleg. 6. Ouid. lib. 3. Fastor.
loquens de Rhea Vestali Virgine:*

*Ignibus illiacis, aderam cum lapsa ca-
pillis*

*Decidit ante Sacros linea vitta fo-
cos.*

Quæ

Quæ ornamenta, & si variè, diuersèque accepta, vt latè videre possumus apud Tiraquel. *ll. conub. litt. V.* (12) verbo *Vitta*, in forma tamen Galeri vsitata fuisse, notat Iuuenal. *Satir. 6.*

Et nigrum flauo crinem abscondente Galero.

De quo ex Pignor. vide supr. *Glos. 16. num. 26.* vsus receptus à Laconicis Nobilibus mulieribus, Arcadisque *Cyna, Pileo*, seu *Petafo*, vtentibus ad ornatum, & speciositatem capitis, Lazar. Vaif. *de rer. Vestiar. cap. 20.*

13 Erat etiam in signum honoris, vtque Dignitas, Nobilitasque conspectior, ac honoratior foret, Primo Ordini foemineo concessum, vt lictoribus vteretur, Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 1. cap. 27.* iusque Statuarum, & Imaginum, vt ex (14) Tacito, Budæo, & Pontano, Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 7 à num. 24. & cap. 20 à num. 106.* Tiraquel. *de Nobilit. cap. ult.*

15 Ex quibus Supremis iuribus à Constantinopolitanis Imperatoribus laudatum, notat Codin. *de offic. Constantinopolit. cap. 22* vt Senatorum Magnatum, ac Principum vxores præstantiores, ac Nobiliores, Imperatrices prosequantur, honorent, ac recipiant, inque Gynnacæo comitentur, vt comitatu illo Illustri conspectior fiat Maiestas, illarúque Dignitas radijs Maiestaticis illuminata splendidior refulgeat.

16 Quod à Regibus Nostris cognitum, edoctisque ex Aristotelis præceptis Principis edocentis, in decorem Maiestatis, vt subditos honoribus ornent, ac decorent, in obsequium, ac auctoritatem Nobilium Clarissimarum foeminarum statuerunt, vt eisdem decorentur reuerentijs, quibus, & viri, tam in Ducum, Marchionum, ac Comitum Epitheto, verbali necessaria reuerentia de

Señoria, permilla *de Excelencia*, de quo latè *Glos. 52. & sequentib.* quam quod in scripto, Titulo Regalis cognationis *de Primas*, decorentur.

17 Illud etiam commune fuit vxoribus Magnatum inter Noftrates, vt sicut, viri in honorem vterentur, vt notamus §. 2. *Pileo, Galero*, aut *Petafo*, ita, & Clarissimæ Illustrissimæque foeminae ad ornatum capitis *Vitta, Mitra*, aut *Calantica*, apud Nos dicto *Gorra*, de qua supra num. 12. vt illo Maiestatico signo à cæteris communibus mulieribus discretæ haberentur.

18 Priuatiuè vero Magnatum foeminarum, siue ex iure proprio cõpetat Proceritas, siue ex Maritali vnione, ac societate, illud receptum est ex more Aulico, Carrill. *Origen de la Dignidad de Grandes, Discurso 7.* vt dum in Gynnacæo, Regiave Aula ingrediuntur ad conspectum Regina- rum, assurgat Regina, sedeantque in (19) puluinari: *La honra que reciben las mugeres de los Grandes, y que es igual à las mayores, que gozan sus maridos en la presencja Real, es, que la Reyna se leuanta de su Estrado à recibir las, y las dà almohada para que se sienten.*

20 Maximi enim hi honores habendi, cum vnusquisque in se summum teneat inter publica Nobilitatis ornamenta; ideo de vnoquoque discretè agendum.

Assurgere venienti, in Republica, sic maximus honor receptus, ac laudatus fuit, vt priuatiuum Maiestatis haberetur inter ambitiosas Imperatorum luxuries honorum, taliter, vt incommunicabilis crederetur, filijs Augustorum, etiãsi Imperatorijs nominibus auctis, vt de Augusto notat Sueton. grauiter querente in Senatu, eo quod venientibus nepotibus assurrexissent, quasi ex eo in superbiam præcipitarentur, Lyps. *elect. cap. 10.*

22 Sed quamvis hic honor, aliquo tempore, ex ambitiosa libidine

ne Imperatorum suspensus fuerit, in-
comunicabilisque alijs præter Prin-
cipis personam, adhuc tamen inter
Gentes ratione ductas, virtutem-
que, ac Nobilitatem colentes, admis-
sa fuit assurrectio his, qui honoribus
digni putabantur ex Nobilitate, vir-
tute, gloria, aut munere, Alexand. ab
Alex. *dier. genial. lib. 2. cap. 19.* Hoc
(23) vero attento discrimine, vt as-
surgendo inferiores superioribus,
credatur libata reuerentia Maieftati,
ac Superioritati in signum obsequij,
& recognitionis, Lypf. *diēt. cap. 10.*
latè Lorin. *AA. Apostolor. cap. 1. vers.*
15. & cap. 15. vers. 34. Si vero assur-
gat Superior inferioribus viris, No-
bilitate, Gratia, aut Dignitate con-
spicuis, habeatur pro honoris luce,
qua Maieftas publicas illuminat Di-
gnitates, vt splendidior lucefcant Ma-
ieftatis fulgor, cuius radij habentur.

24 Inter maximos honores Ma-
tri Bersabeæ exhibitos à Salomone,
& ex quo ille clarior, & Illustrior ef-
fectus, ille fuit, de quo 3. *Reg. ca. 2. Et*
surrexit Rex in occursum eius. De quo
vidend Abulens. *quest. 22.*

25 Ex more isto inter Hebræos
laudato assurgendi in honorem, de
quo latè Lorin. *Act. Apostol. diēt. vers.*
15. & 34. extincta vero iam, seu tem-
perata Imperatorum Romanorum li-
(26) bidine, notamus Trajanum Sen-
atores, Patritiosque viros, in hono-
ris exhibitionem assurgendo osculo
recepisse, Plin. *in Panegyrr.* A quo
edoctus Antoninus, cum eum salu-
tassent Gratianus, Adamantus, &
Opilius Macrinus optimæ virtutis,
vtriusque ordinis, Nobilitate, vir-
tute, ac officiorum viris, ad eos pro-
cessit, id est, assurgit, vt ex *l. 1. C sen-*
tent. pass. notat in ea *Accurs.* verbo
Processisset.

27 Ex capite huius fontis scatu-
rijt mos Aulicus, receptus, ac lauda-
tus à Regibus, & Imperatoribus, in
authoritatem Dignitatum Suprema-
rum, vt honorentur à proprio Prin-

cipe, eis aliquatenus assurgendo, vt
latè notant post Felin. *in rubr. de Ma-*
iorit. & obedient. Angel. l. 1. C. de sen-
tent. pass. Nicol. Brun. *de ordin. grad.*
num. 49. Barbat. *de prest. cas. 8. quest. 1.*
vers. Bellissimum, Stephan. Gracian.
discept. Forens. cap. 284. nu. 11. Giurb.
conf. 38. num. 22.

28 Et ex illo fonte etiam pro-
fluit Politicum, Ciuileque Arcanum
summe laudatum, vt Magistratibus
Supremis, vulgò *A los Presidentes,* ad
ingressum in Consilij assurgatur in
reuerentiam, ac obsequium, de quo
videndi vltra Gracian. *diēt. cap. 284.*
& adductos *num. antecedenti,* Calixt.
Ramir. *de lege reg. §. 7. num. 5.* Solor-
zan. *tract. de las plaz. honorar. num. 278.*
referens Giurb. Zyppeum, Mastrill.
Bobad. & alios.

29 Sed in hac Suprema, ac au-
thoritatiua ceremonia, non absolute
incedendum est, sed distinctione
adhibita; aut enim Consilij corpus in
Throno, aut Prætorio authoritative
fedet, aut coadunatus stat ante Ses-
(30) sionem. Primo casu tantum as-
surrectio necessaria: Secundo vero,
nec assurgendum tantum, sed obviam
eundum est Præsibus, stantibus ve-
ro in vtroque actu omnibus de Con-
silio capitibus discoopertis, vsque dū
suum teneat locum Præs, omneque
Consilij corpus.

31 Firmatur hæc Ciuilis, reue-
rentialisque ceremonia, in Maiorum
more, ipsoque in iure Maieftatico.
Inuenimus enim, quod cum Supre-
mus Senatus in Pascharum ferijs,
in Sexviralem Aulam progreditur
ad carceratorum visitationem, Sex-
viri, vulgò *Alcaldes,* cum vt corpus
authoritative stent in Prætorio, Im-
perium suum referentes, Supremam-
que criminalē authoritatem, & non
obviam eunt Senatui; sed stant, vs-
que dum Præs, ac Senatus sua te-
neant loca: In cæteris vero diebus, in
quibus Consilium intercedit ad visi-
tationem ordinariam carceratorum,
cum

cum
tue
Con
enim
Mag
præ
thor
ac o
vivi
rem
veni
aut N
ceat,
senten
iori
capit
32
Reg
statis
exijff
in occ
(33)
reside
vestib
Solio
fuis, E
tur M
ritate
in ob
tum, s
34
Mos
statis
dum S
in Th
thorit
le: Cu
tri, ob
non er
stated
priuat
fit du
qua ill
bebat,
diēt. cap
cè, ac i
haud d
Thron
in ded
Perfar

cum Sexviri non spectent authoritatiuè, sed vt singuli, ideo obviam eunt Consiliarijs venientibus. Sedente enim in Prætorio, aut in Tribunali Magistratu, Regiam Maiestatem repræsentat, publicamque sustinet authoritatem, quam tueri sui muneris ac officij est, nec illam submittere obviam eundo potest, & si in honorem assurgere, ac in venerationem venienti Supremo alij Magistratu, aut Nobili, Clarissimoque viro, deceat, vt notamus supra ex dict. l. i. C. *sentent. pass.* necessariumque sit Maiori Magistratu, vt Præsidi tanquã capiti illius Mistici corporis.

32 Et si obijciant, Salomonem Regem in Throno sedentem Maiestatis surrexisse, obviamque matri exiisse, 3. Reg. cap. 2. *Et surrexit Rex in occursum eius, adorauitque eam.* Af. (33) fuerumque Assiriorum Regem residentem super Solium Regni, suis vestibus Regijs ornatum exiisse de Solio, recepisseque Estherem vlnis suis, Esther cap. 11. Ex quo videbatur Magistratibus Supremã Authoritatem Maiestaticam retinentibus, in obsequium, nec assurgendum tantum, sed obviam eundum.

34 Adhuc tamen ceremonia, seu Mos Maiorum noster, ex iure Maiestatis laudanda est, nec obviam eundum Supremis Magistratibus, dum in Throno, Solio, aut Prætorio authoritatiue sedet corpus Magisteriale: Cum, & si Salomõ surrexisset matri, obviam exiisset Assuerus vxori, non erat Salomon in Throno Maiestaticè, cum Matrem suscepit, sed priuatim, obviamque ad eam processit ductus ex maternali charitate, ex qua illam obsequialiter reuereri debebat, vt notat Cornel. à Lapid. in dict. cap. 2. vers. 19. Cum si Maiestaticè, ac in Publico reciperet Matrem, haud deberet ire obviam illi, nec à Throno discedere, cum verteretur in dedecus Maiestatis, vt exemplis Persarum, & Romanorum, notat

Cornel. à Lapid. dict. cap. 3. vers. 19.

35 Nec Assuerus surrexit in occursum vxoris, quia Maiestaticè agebat, vt patet ex litera, nec exijt à Solio, nec vxorem Estherem recepit in vlnis suis, vsquequo illa corruit, & in pallorem colore mutato, laxa super ancillam reclinauit caput, Esth. dict. cap. 11.

36 Si hæc enim vt summe necessaria ad decorem Maiestatis credita sunt, quanto potiori iure laudatum in decorem, tam Reginarum, in honoremque Clarissimarum, Nobiliumque foeminarum: *Que la Reyna se leuante de su Estrado à recibir las Grandes*, tam ex qualitate Dignitatis Proceralis, quam attenta foemini sexus præexcellencia, sic semper vbique laudata, vt Alexander Magnus, teste Quinto Curcio, lib. 5. cap. 8. ad conspectum Syfigambis considerare noluisset, & si ipsa annueret.

38 Sequitur honor *De darle à las Grandes Almobada para que se sienten:* dignè digna habita fuit hæc ceremonia, seu vsus, in honorem Nobilium, (39) Proceraliumque foeminarum, cum à Romanorum Regno, & antea, pulvinaria in genere Patrio Idiomatice: *Los Estrados compuestos de almobadas*, (40) Pulvinarque (sic dictus, quia plumis farcitur, Var. lib. 4. *La almobada*, Ciacon. de Triclin. Guillielm. Stuk. *antiquit. conuiu. lib. 1. cap. 33.*) illius vsus signum honoris fuerit, libatum Primoribus viris, ac foeminis, Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 9. num. 390.

41 Et miror quo principio, iure, aut ratione D. Ildephons Carrill. Hispana ornamenta, seu *A los Estrados*, nec tantum Domorum Nobiliu, sed Maiestatis decorosa vestimenta (vestimentum accipimus omne ornatum pauimentorum, vt latè notat Ciacon. de Triclin. Cerd. ad Virgil. lib. 1. vers. 642. num. 12.) suscepta dicat ex Barbaro Maurorum vsu, leua-

taque ad Regias Aulas, Thronos, Tricliniosve, audiamus Carrill. *dict. Discurs. 7. Como la mayor parte de España estuuo sujeta à los Sarracenos, aunque despues los auyèt assè, y expeli. se à la Africa, de donde avia procedido aquella Militar inundacion, tomò de los Barbaros algunas costumbres, y de su lengua algunas voces, de q̄ usan los Españoles: vicios comunicados de la vezindad de los Arabes, usan los Mahometanos de Estrado, y se siētã hõbres, y mugeres en los pauimentos de los edificios. Este uso permanece oy entre las mugeres Españolas; y por esso la almohada, y Estrados Moriscos son adorno comun de las Casas Nobles, y Plebeias.*

42 Cum ornamenta pauimentorum Regiarum Aularũ, seu Tricliniorũ (accipimus Tricliniũ pro Aula secundũ Ciaconũ, & alios) in quibus sedebatur, aut reclinabatur, ordinarentur ad splendorẽ, & Maiestatem, Tapetibus, Pulvinaribus, seu (43) Pulviolis, Bullenger. *de Imper. cap. 34. lib. 2.* ex plumis, vt folijs rosarum repletis, aut Peripetasmatis, Theodor. Hoeping. *de iur. insign. cap. 10. à num. 155.* Mos à Persarum Regũ ætate laudatus, à quibus translatus ad Græcos, & Romanos, à quibus Aulea ornamenta recepta, quæ (44) & si varijs explicata vocibus præcipuè dicta fuit Pulvinaris.

45 Hinc Pulvinaria sic summe habita, vt priuatiua Deorum crederentur, Sacrataque Deis habebantur, cum sub eis effigies Deorum imponerentur, vt que pro numine haberetur, in Pulvinari assidere.

46 Sed omisissis, quæ de Pulvinaribus Deorum, notant Plin. *Panegy. Trajan. Seru. lib. 3. Georg. Ciacon. de Triclin. Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 5. cap. 26. Guillielm. Stuk. de antiquit. conuileal. lib. 1. cap. 35. Adrian. Turneb. aduer. lib. 7. cap. 17. Gutther. de iure Pontif. lib. 3. cap. 9. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 9 nu. 390. Philip. Beroald. ad Sueton. in Iul. Cesar. cap. 36. & in August. cap. 45. vbi*

Leuin. Torren. & Sabelic.

47 Haud ignorare poterat Carrillus, quod vt notamus supra, à Persarum Regum regimine, ad ornamentum, & cultum Maiestatis receptæ fuissent Regiæ vestes parietum, ac pauimentorum Domorum, ac Palatiorum, Cubiculorum, ac Aularum Regiarum, vt latè Athen. *lib. 5. & lib. 12. Bullenger. de Imper. cap. 34. lib. 2.* Inter quas præcipua Tapeta Pulvini, Pulvili, ac Peripetasmata.

48 His arte laboratis vestibus, vt cum Virgilio loquamur, à Persico more, seu luxu inventis, notamus vñs fuisse gentes ad ornatum, & decorem Maiestatis Ciuilis, leuatis, præcipuè, ac receptis ad structuram, & decorem Regalis Triclinij (accipimus (49) Triclinium pro meta, seu loco ad sedendum generice, ex mente Ciacon. & aliorum) vt de Palacio (50) Didonis modulatur, Virgil. *Aeneid. 1. vers. 644.*

Arte laborata vestes, Ostroq; superba.

Vbi videndus Cerda, *num. 12.*

51 Deque Regifico ornatu Spõdæ (El Estrado, apud Nos ex mente Cerdæ) structæ ex Aureis vestibus, Tapete, & Pulvinaribus, ad speciositatem, Maiestatisque authoritatem demonstrandam, idem Virgil. *cod. lib. 1. vers. 701.*

Auleis iam se Regina superbis.

Aursa composuit Sponda.

Vbi Cerda, *num. 8.*

Hinc Pulvinar à Principibus inter Maiestatis ornamenta laudatum, (52) notat Sueton. *in Domic. cap. 13. Vocatam eam in Pulvinar suum.*

53 Hinc Sponda Pulvinaribus structa, recepta ad operienda pauimenta Domorum Illustrium, atque reclinatorium, ac Sessionẽ, Marcial.

Effultis ostro, sericisque Puluinis.

Ti-

Tiraquel. *l. Connub. 3.* verbo *Pulvinar.* Fœminarum præcipue cum fœ-
(54) minino sexu sedere in subli-
lijs, nec Græco More, nec Romano
a missum fuerat (extra priuatos la-
res, familiamque propriam) in con-
uiujs, congressibus, re que publica.
Ciacon. *Stuk. & Bulleng. ex Athe-
neo, & alijs.*

55 Illa enim structura, seu or-
natus pauimentorum compositus ex
iactis Tapetibus, Pulvinaribus, aut
pulvilis, seu Perispetasmatis, quæ in-
ter ornamenta Illustria Nobiliarum
Regiarum fœminarum, & Nobilium
meratur, haud obliuioni inter Ro-
numanas Gentes commendatus fuit,
nec ignotus Politicis, Iuris-Consul-
tisque sub voce *Estrados* (ab struendo
(56) inventa, cum omne compositum,
ac structum ex diuersis speciebus
stratum dicatur) ad hoc vt Mauro-
rum inventum vindicetur à Car-
rillo.

57 Si enim Romanos Poetas
recolimus, enarrantes Romanas res,
inuenimus inter ornamenta inuen-
ta, ac recepta ad ornatum pauimen-
torum, *Los Estrados de las Señoras*, sub
hac voce *Stratum*, Virgil. *Aneid. 4.*
vers. 82.

----- *Stratisque relict. s.*

Papin. *Sylu. 1. de vener.*

----- *Fassa iacet stratis.*

Et 2.

----- *Impositis stratis.*

Quod struebatur Auleis vestibus il-
lis, quibus apud Nos *De Alfombras, y*
Almobadas, Virgil. *Aneid. 7.*

*Instratos Ostro alipedes, pictisque Ta-
petis.*

Marc.

*Stragula purpureis lucent villosa Ta-
petis.*

Tibul. *lib. 1. Eleg. 2.*

*Nam neque tunc pluma, nec stragu-
la picta soporem.*

58 Nec Iuris-Consultos (vt di-
ximus) stratum qualitas, structura,
compositio, & ornatus latet: immo
recolitis illorum responsis. Stratum
inuenimus dixisse ornamentum neces-
sarium fœminis Illustribus, *l. Instra-
tum, de verbor. signif. 1. Si victum, de sen-
tent. & re iudic.* Et quamvis in strato
genericè sumpto omnes vestes Aulic-
as, tam pauimentorum, quam pa-
rietum comprehensas credant in *dict.*
legib. Accurs. Andr. Alciat. & Petr.
Rebuf. in *dict. 1. Instratum*; attamen
verè, ac in specie Antonomasticè
stratum habebatur, omne illud quod
eijciebatur in pauimentorum orna-
mentum: *Como el Estrado compuesto de
tendidas Alfombras, y de Almobadas.* De
stratus compositione, comprehen-
sioneque, latè post Alciat. & Rebuf.
Rader. in *Marc. lib. 2. Epigram. 14.*
Scharder. *Lexic. verbo Stragula.*

59 Ex quibus decantandum,
non ex Maurorum vsu, sed ex Ma-
iestatico Arcano, communique Gen-
tium Placito, iuste, in honorem Il-
lustrissimarum Procerum fœmi-
narum, Laudatum Morem Sessio-
nis, ac Pulvinariorum, cum in eo, nec
tantum versetur authoritas Digni-
tatum Regalium Magnatumque fœ-
minarum, sed decor, ornamentum
Palatiorum, & Aularum Regalium,
necessarius, ad splendorem, & deco-
rem Maiestatis, & ipsius Regis, vt
notamus en *el Tratado de la Nuaricion
Real, cap.*

COMENDADOR MAYOR DE SANTIAGO,
Calatraua, y Alcantara, y à los Claueros de las dichas
tres Ordenes.

S V M M A R I V M.

- 1 **O**rdinum Militarium Origo, & Dignitates.
- 2 Ordinis Militaris Diui Iacobi ortus Regno Ferdinandi Legionis, & Ildephonsi Castelle.
- 3 Ordinis Calatraue ortus sub Sanctio Rege.
- 4 Ordinis Alcantara ortus sub Regno Ferdinandi Legionis, & Castelle.
- 5 Magister caput Ordinum Militarium.
- 6 Dignitas: De Treces, in Ordine Diui Iacobi, Summa.
- 7 Dignitas prima in Ordinibus Calatraue, & Alcantara Preceptor maior, vulgo Comendador mayor, 8. & 21. Secunda Clauicularius, vulgo: Clauero, & 27.
- 9 Preceptoria maiores dua in Ordine Diui Iacobi.
- 10 Preceptor maior, Comendador mayor, in Ordine Diui Iacobi, praefert Magisterialem gladium in signum Dignitatis.
- 11 Magnus Domesticus in Aula Constantinopolitana, praeporat enses Imperatoriam, 17.
- 12 Saxonia Dux in Imperio Germanico, Archimariscalius Imperij, in cuius signum praefert enses Imperatorium.
- 13 Comes Spartarius, Dignitas in Aula Regum Gothorum, ex portatione mensis Regalis.
- 14 Alferez mayor, in signum Imperij praeporat gladium regium.
- 15 Comites Oropesa, enses regium inter Hispanos, in actibus publicis praeporant, ex More, & iure antiquo, 16. Et bis absentibus, El Cauallero mayor, 19.
- 18 Magnus Domesticus, prima Dignitas in Aula Imperatoria.
- 20 Protostator idem, quod Archimariscalus.
- 22 Preceptor maior in Ordine Calatraue Dux, seu Capitan General de las Lanças de la Orden.
- 23 Ducis, vulgo: De Capitan General, Dignitas Summa.
- 24 Praeceptoria, vulgo Encomienda, idem, quod mandatam iurisdictionem exercere. Preceptor maior: Comendador mayor, in designationem honorit, Maior appellatus, ibidem.
- 25 Maior, qui ceteros in honore praecellit.
- 26 Maiores Antonomastica, dictae Prima Dignitates, Ciuiles, Militares, & Aulica Regum Hispanorum, Francorum, & Imperatorum.
- 27 Clauicularius Ordinis Calatraue, custos clauium Castris Ordinis.
- 28 Clauicularius Ordinis Alcantara, custos clauium Archiui Ordinis, & 49.
- 29 Clauicularius Calatraue, Praefectus Castellis, seu Arcis Ordinis.
- 30 Castellorum structio inventa ad defensionem, & tuitionem Imperij.
- 31 Clauium traditio, signum translationis Domini.
- 32 Claves, signum Auctoritatis, & Imperij, & 35. Ac ex Comenda iurisdictionis, & Potestatis.
- 33 Claves tradere, signum subiectionis.
- 34 Clauicularius, vulgo, Clauero, idem quod, Alcaide, inter Hispanos: Burgabrium, inter Germanos.
- 36 Saxonia Dux, Burgarius Magdeburgij.
- 37 Brandenburgensis Marchio, Burgarius Norimbergensis.
- 38 Clauicularij, Dignitas Militaris.
- 39 Clavis tradebatur Praetoribus, in signum Imperij, & 40.
- 41 Rubrica, C. de Praet. & hon. Praetor. lib. 12. refertur, exponiturque.

42 Cl
torib43 Au
tatio

44 Cl

45 Au
litar46 Au
crim

& M

DE

tar

G

L

I

I

Iure, ac

graphis

scriptum

his ager

fit ad me

stinctio

rum, Di

post Ma

mum gra

ior, Con

commun

latraue,

Clauero.

uerential

lum: De

aliquid d

2 D

do (de c

tium diff

Ferdinan

IX. Cast

dinandez

phydrom

nuit, Pont

tio Non

nis Domi

- 42 Clauarium Donatiui nomen, Prætoribus collatum.
- 43 Augusti Clauis Dignitas, ex præportatione Clauis Imperialis.
- 44 Clauus, Militare ornamentum.
- 45 Augusticlauium, ornamentum Militare.
- 46 Augusticlauij, & Augusticlaui discrimen, ex mutatione litterarum V. & N.
- 47 Clauium Castri cura commissa Tribunis Militum, Romanorum Imperio, ex Iur. Consult. Menandro.
- 48 Tribunorum Militum Dignitas Militaris Summa.
- 49 Archiepiscopus Moguntinus Clauicularius, seu Archi-Chancellorius Archiui Imperialis.
- 50 Præceptor maior, & Clauigero Ordinis Montesia, præscripta Señoria.

DE DIGNITATIBVS ORDINVM MILITARIUM, vulgò: Comendadores mayores, y Claueros: Et illorum officijs, Muneribus, & Honoribus.

GLOSSA TRIGESIMAQVARTA.

DE Militarium Nostorum Ordinum Origine, Nobilitate, Dignitate, Iure, ac Priuilegijs, sic à Historiographis Doctoribus narratum, ac scriptum, vt imprudentiæ esset de his agere. Sed, cum in vnoquoque sit ad melius regimen, Constituta distinctio Supremorum, & inferiorum, Dignitatumque Ordo, quarum post Magistrum, vulgò *Maestre*, Primum gradum tenet, Præceptor maior, *Comendador mayor*; Idiome communi, Secundum in Ordine Calatrauæ, & Alcantaræ Clauicularius, *Clauero*. Ex quo à lege permissum reuerentiale, ac honorificum vocabulum: *De Señoria*. Et si breui Calamo, aliquid de illis prænotare necesse.

2 Diui Iacobi Equestris Ordo (de cuius ortu varius Scribentium dissensus) sub Sceptro Regum Ferdinandi Legionis, Ildephonsi IX. Castellæ, Magistro Petro Ferdinandez à Fonte-Encalata, Amphydromialem spiritualementem tenuit, Pontificatu Alexandri III. tertio Nonas Iulij, Anno Incarnationis Domini M.C.LXXV. coadu-

natis ad simul agendum de Spirituali Instituto Animæ, & Militari defensione Christianorum, corpufque regulare conflantibus, sub Regula Diui Augustini, Equitibus Sæcularibus, Canonicis Regularibus S. Loy (Consilio Cerebruni Tolletani Præsidis, Petri Compostellani) sub manu Magistri, Tituloque Ordinis Diui Iacobi de Spata.

3 Sub manu Sancij III. dicti *El Deseado*, Auspicijs Raimundi Abbatis Cisterciensis Ordinis, & Didaci Velazquez spectatæ virtutis Militis, Lustralem meruit diem Ordo Militaris Calatrauæ, Titulo accepto à Castello illius nominis, Donato Institutioribus à Sancio Rege, laudatus Sacro Diplomate Alexandri III. anno M.C.LXIII. Garcia Primo Ordinis Magistro.

4 Regno Ferdinandi Legionis, & Castellæ, Gomezus Ferdinandus Summæ Nobilitatis Eques, initium dedit Ordini Militari Sancti Iuliani de Pererio extracto Cœnobio ad ripas Coæ fluminis, in Opido illius nominis, decem Milliaribus distante à Ciuitate, dictas

Ciudad-Rodrigo, anno vt aliqui credūt M.C.LVI. vt alij M.C.LXXVI. Confirmato ab Alexandro III. anno M.C.LXXVII. Lucio III. anno M.C.LXXXIII. Hic Ordo floruit sub Magistro ad instar Ordinis Diui Iacobi, & Calatrauæ, Titulo Diui Iuliani, vsque ad Regnum Ildephonsi VIII. In quo erepto à Mauris Alcantaræ Oppido, anno M.CC.XIII. concessoque Ordini Calatrauæ, illius Magister Ferdinandus de Quintana, illud donauit, Regis voluntate, Nunio Ferdinando Diui Iuliani Magistro, qui Sedem Ordinis in Alcantaram transtulit, vt arx esset, propugnaculumque, ad incursum Maurorum. Ex qua translatione, antiquato Titulo Diui Iuliani, Ordo Alcantaræ dictus fuit.

5 Hæc fuit Origo Nobilissimorum trium Ordinum Militarium, in quibus (vt diximus) caput, seu Stips *Magister est.*

6 Sed, & si in Ordine Diui Iacobi, à primo ortu sit Dignitas: *De Trezes*, vt ex Bulla Alexandri III. & Regula notatur; quibus præscriptum ius eligendi Magistrum in obitu, & causis à iure Constitutis, Consilijque ad dispositionem rerum communium, cum de eis lex Nostra, nihil loquatur, nec Nos.

7 In his Ordinibus, Primum Gradum à Magistro tenet *Præceptor maior, Comendador Maior*, Regla de Santiago, *Statut. de el Orden de Calatraua, fol. 147. Statut. de el de Alcantara, tit. 18. cap. 1. & 2.* In Ordine Calatrauæ, & Alcantaræ, Secundum Clauicularius, *Clauero*, *Statut. de Calatraua, dict. fol. 147. de el de Alcantara, tit. 25. cap. 20.* Horum munera in Ordine Maxima, ex quibus *Dignitates* dictæ.

9 Præceptoris maioris Diui Iacobi munus, & exercitium. (Nota, quod in hoc Ordine duæ sunt Dignitates Præceptoriales Maiores, sub

Titulo Castellæ, & Legionis: quæ (10) duplicatio orta à Regno Ferdinandi II. Legionis Regis, & Ildephonsi IX. Castellæ. De qua *Glossa 35. num. 7.*) vt in Constitutionibus, est deferre *Ensem*, seu *Gladium Magisterialem*, signum sui Imperij, Potestatis, & Authoritatis, *Bobadill. lib. 1. Politic cap. 13. num. 75.* ex *Herodian. & Petr. Gregor.* Ex eo honor Supremus Præceptoris creditus, Dignitas Summa; nec priuatiuo iure Ordinis tantum; sed communi Gentium. Sic inuenimus (omissis alijs, quæ de Ense Prætorio, Ense cingendo, tradendoque in signum sui Imperij, notant *Scriptor. (11) res*) in Aula Imperatoria Constantinopolitana, concessum Primum Dignitatis gradum *Magno Domestico*, cuius erat *Ensem Imperatorum* reportare, *Codin. de offic. Constantinopolitan. cap. 5. num. 5. & cap. 14. num. 16.*

12 Mutato, à Græcis ad Europæos Imperio, Imperatores Romani Germanici antiquum seruantes Morem, Præfecturam Imperialis *Ensis*, seu *Gladij*, in honorem concessere Duci Saxonico, ex eo Constituto Imperij Archimariscalii, *Restaur. Castald. de Imper. quest. 7. num. 7. & quest. 71. num. 7.* ex *Nolden. Bessold. thes. Practicar. litter. C. num. 33.* *Ioan. Lynn. de iur. public. lib. 3. cap. 10.* *Petr. Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 14. num. 6.* ex *Arum. Fabric. Rosin. & alijs Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 6. ex num. 609. cum sequentib.*

13 Illam Sacram Politicam ceremoniam Imperatorum Constantinopolitanorum, acceperunt Gothici Reges ab illa ætate, qua floruerunt sociali iure, inter Imperatoria vexilla. Ex quo Dignitatem constituerunt Comitibus Spathariis, à præportatione Spathæ strictæ in Aula Regia. Vt ex subscriptionibus Concilij Toletan. VIII. *Cunefridus Comes Spathariorum,*

Con-

Cono
nor, v
Milit
diam
Panti
Dom
rum, I
VIII.
fol. 49

14
tum, v
Alfer
iestati
9. par
de el. C
tempo
necess
splend
(15)
Ensis,
inter
Carr
Discur
nor.

16
ab Inf
mirari
prædu
origin
dict. D

Conde
minenc
zo may
lo de la

(17)
tus sit

perato
no De

(18)

offic. C

Magna

vbi G

Symo

Dignit

(sicuti
(19) s
ta Reg
yor, vt
li ingr
gis; in

Concil. Toletan. XIII. Ni ille honor, vt aliqui credunt, fuerit Ducis Militum Constitutorum ad custodiam corporis Regum. De quo Pantin. *de Dignitat. & offic. Regn. ac Dom. Gothor.* verbo Comes Sparthariorum, Loais. *in not. ad Concl. Toletan. VIII.* Saauedra *Chron. Goth. cap. 30. fol. 495.*

14 Inde etiam apud Nos seruum, vt Primipilarius Regis, vulgò *Alferex mayor*, in designationem Maiestatis enssem regium portet, *l. 6. tit. 9. par. 2. E por esto trae la espada delante de el.* Quod munus, vsque ad Nostra tempora perdurare, notum, tanquam necessarium ad designationem, & splendore Maiestatis, *dict. leg. 6.* Ideò (15) exeunte publicè Rege Nostra, Ensis, seu Spata Regia præportatur inter Nos, à Comitibus de Oropesa, Carrill. *Orig. de la Dignid. de Grand. Discurs. 6.* quibus hic concessus honor.

16 Sed, & si videamus aliquid ab Instituto abesse, non possum, non mirari: quare sic absolutè, nullaque præducendi Ensem Regium, notata origine, honorevè præterat? Carrill. *dict. Discurs. 6.* Pero en el de à cauallo, el Conde de Oropesa, à quien toca esta prebeminencia, ò por su ausencia el Cauallerizo mayor lleua el Estoque desnudo, simbolo de la Iusticia, la Cruz leuantada sobre (17) el ombro. Cum sic summe habitus sit, sic Maximus, vt in Aula Imperatoria Cõstantinopolitana Magno Domestico crederetur (Prima (18) Dignitas in ea, vt ex Codin. *de offic. Constantinopol. cap. 2. qui num. 6. Magnus Domesticus post Casarè Primus*, vbi Gretser. *lib. 2. cap. 2.* Theophil. Symochat. *in Prothovestiar. explicat. Dignitat. fol. mibi 3.*) & illo absente (sicuti inter Nos Comite de Oropesa (19) sa deficiente, præportatur Spata Regia, manu *De el Cauallerizo mayor*, vt aduenisse testamur in triùphali ingressu Magni Philippi IIII. Regis; in quo ob infantiam Comitum D.

D. Duarte illum præportauit Dux Infantatus, tunc munere fungens: *De Cauallerizo mayor*) in Aula Imperatoria præportabat Gladiù Protrostrator, Codin. *de offic. Constantinop. cap. 5. num. 5.* Theophil. Symochat. *dict. fol. 3.*

20 Mutata vero Aulæ Imperialis forma, simul cum Imperio apud Germanos honor præportandi gladium Imperialem, ad Protrostratorem transijt, Gretser. *in Codin. lib. 2. cap. 2. num. 8.* Idem quod *Cauallerizo mayor*, apud Nos; & apud Imperatores Romanos Germanicos, *Archimariscalis*, Saxonico Duci competens, vt diximus *num. 12.*

21 Præceptores, seu *omendadores mayores* (vt ad Institutum reuertamur) Ordinis Calatrauæ *Statut. Titul. de las Dignidad. fol. 147.* Alcantaraque *Stat. tit. de las Elecciones, cap. 2.* Primæ Dignitates, qui præter quod Sedevacante Potestatem Superiore consequantur, iusque convocandi Capitulum ad electionem Magistri (ante vnionem loquimur) vnusquisque suo in Ordine Magnum, ac Summum gerit officium.

22 Præceptor maior Calatrauæ est Dux, seu Archimariscalis, *Statut. dict. fol. 147. Capitanes Generales de las Lanças con que sirue la Orden.* Quod (23) Militare Supremum munus, quantum conferat honoris, ac Dignitatis, tam inter Gètes, quàm apud Nos ab Ildephonso Rege, exprimitur in *l. 16. tit. 9. par. 2.* vide *Glos. 40.* In qua de Honore, Dignitate, ac reuerentia, *De los Capitanes Generales.*

24 Ad designationem honoris, ac Dignitatis competentis: *Al omen-dador mayor*, receptum est, vt & si in Ordine dicantur *Encomienda*, Præceptor, Gubernatio, seu Regimen alicuius Villæ, Oppidi, Castri, aut Territorij, & inde illi, cui à Magistro commendatur, *Comendador.* Hi, quibus Primariæ Præceptorie commendantur, in honorem venerantur

Titulo, seu voce *De Comendador mayor*. Cum maior (omissis, quæ Lexio- (25) nistæ Scriptores notant, verbo *Mior*) habeatur, & dicatur, qui plus inter cæteros pollet, l. 23. tit. 9. par. 3. *Merino mayor, è este ha gran poder*, omnesque antecellit. Hinc apud Nos in (26) Foro Ciuili, *Merino mayor*, ad designationem Excellentia, ac Supereminentia inter cæteros, l. 23. tit. 9. par. 2 l. 1. 5. & 9. tit. 4. lib. 3. *Recopil. Salaz. de Mendoc. Origen de las Dignidad. de Castilla, lib. 1. cap. 19. Canciller mayor. Idè lib. 2. cap. 6. Cauillo mayor, l. 16. tit. 9. par. 2. Salaz. de Mendoc. dict. lib. 2. cap. 14. In Aula vero Regia: Camarero mayor. Sicuti Protuestiarius in Aula Constantinopolitana, Codin. de offic. Constantinop. cap. 2. & 4. vbi Gretser. lib. 2. cap. 2. Symochat. in Protuest. Mayordomo mayor, Cauallerizo mayor, Andr. Bosch. Titls. de Catal. lib. 2. cap. 16. §. 4. Quæ munera ab Aula Imperatoria Constantinopolitana, sub nomine Magni Domestici, Protrostratoris, Codin. dict. cap. 2. & 7. Gretser. dict. cap. 2. accepit: Aula Francorum à Regno Carolingiorum, & Morouingiorum, Ioan. à Terra-Rub. contr. Rebel in Proem. Petr. Gregor. lib. 7. de Republ. cap. 1. nu. 14. & Syntagm. lib. 45. cap. 26. n. 11. ex Laz & alijs Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 6. nu. 432. Ioan. Lymn. Notic. Franc. lib. 2. cap. 15. Hinc apud Lusitanos, *A ferez mayor*. Primus ex omnibus, Cued. decis. 102. par. 2. *Como Adiantado sobre as outras.**

27 Secundum gradum (vt diximus) Constituunt in Ordine Calatrauæ, & Alcantaræ, *Los Claueros*, dicti Clauerarij, Clauigeri, Clauicularij. Sed, & si eadem appellatione decorentur, diuersè vero se gerunt hæc munera in vno quoque Ordine.

28 Clauicularius, seu Clauero de Calatraua, vt ex Statut. fol. 147. est custos Clauium Conuentus, & Castellii Ordinis: Alcantaræ, Clauium Archiui, Statut. de Alcant. tit. 25. cap. 20. Ab-

(29) sente verò Præceptore Maiori, vnusquisque ius habet convocandi Capitulum, primumque subintrat gradum Dignitatis in suo Ordine.

30 Ex illo enim munere, seu officio, vt melius dicamus cum Cicer. lib. 1. de offic. credito Clauiculario Calatrauæ custodiæ Clauium Castri, seu Castellii: Dicere poteramus creditam Præfecturam Cõuentus arcis, seu Castellii Ordinis. Nam, cū vt notauimus supra num. 3. Rex Sancius Raimundo Abbati, & Didaco Velazquez, Oppidum, seu Castrum Calatrauæ commédaret, vt esset arx, propugnaculumque contra Maurorum, & Barbarorum incurfiones (à quo Clausura, seu Castellum, cum hæc sit illorum instructio, vt ex l. 2. §. In Sardinia, & §. Homines, C. de offic. Præf. prat. Affric. l. vlt. C. de offic. Magist. Milit. l. Cura, C. de offic. Magist. offic. vbi de Origine Castellorum, Burgium officio Præfectorum, Gothofr. Cujac. lib. 3. Obseruat. cap. 24. latè Amay. in l. 1. ex num. 31. C. de Annon. & tribut. (31) lib. 10.) Credere, seu mandare Clauiculario Clauis Castellii, idem est, quod curam, munus, officium, defensionem mandare, ad idque Potestatem, & Imperium: Cum Clauis sit Symbolum sic acceptum (omissis, quæ de Clauibus, ad designationem spiritualis Potestatis notantur) nec tantum ad translationem Domini inter priuatos, l. 1. §. Si iustum, de acquirend. possess. l. Clauium, de contrabend. empt. §. Item si quis instit. de rer. diuis. (32) vbi latè omnes Scribentes. Custodiam, & administrationem rerum commissarum sub Clauibus: Sicuti familiarium vxori, ex traditione illarum, solemnibus Romanorum ritus in Nuptijs, Petr. Victor. lib. 2. variar. lectio. cap. 2. Hothoman. de Feud. cap. 22. Ossuald. lib. 3. Commentar. cap. 21. litt. H. Rosin & ad eum Demster. antiquit. lib. 5. cap. 37. Petr. Fabr. lib. 2. Semestr. cap. 23. Borrel. de Præstant. Reg. Catholic. cap. 9. num. 42.

33 Sed ad assignandam Authoritatem, Superioritatem, & Imperium in rebus publicis; unde fabularum enarratores in signum Potestatis, sicuti cæteris Dijs signa diuersa Plutoni, clauis designabant. Orpheus in *Hymn. Plutonis*:

Pluto, qui terra Clauis, & Regna gubernas.

Camil. Borrel. *de Præstant. Reg. Cathol. cap. 9. num. 44.* Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 2. num. 248.* Portumnoque Deo, quasi quod sub eo portuum esset custodia, Ouid. 4. *Metamorph. Rosin. antiquit. lib. 2. cap. 13.* Lilius Girald. & cum eo Borrel. *dict. cap. 9. num. 40.*

34 Hinc acceptum, vt in Auguratione, & Occupatione Urbium, Castellorum, solemne sit in signum subiectionis Clauis tradere Principi, Nicol. Boer. *de custod. Clauium, n. 5.* Theodor. Beierlinch. *Theatr. vit. human. litt. C. verbo Clauis; de quo etiam ipse Boer. dict. tract. late agit, quid sit traditio Clauium; quod ius, Authoritatem, Imperium constituat. Et quamvis multa cogerat, ex Iure Canonico, Ciuili, More, & vsu Gentium, Custodemque Clauium, Ostiarium dicat, ex l. Quæsitum, §. Ostiarij, de fund. instruet. l. fin. §. Hi quoque, de muner. cap. Constantinus 76. dist. cap. Ostiarus 23. distin. Attamen à n. 42. cum Luc. de Pen. notat ex Clauium commendatione mandari Imperium, Iurisdictionem, Potestatem ad defensionem Castri, curam Castellum, ex Aretin. & alijs Menoch. *conf. 353. num. 17.* Valenç. *conf. 1. num. 30.* Præfectumque, seu Castellatum creari dicemus, Martin Maguer. *aduocat. armat. cap. 10. num. 280.* Ille, cui clauis traduntur.*

36 Hinc Clauerarium, seu El Clauero, Præfectum, Castellatum, seu Capitanum Castri dicemus: Sicuti apud Nos, *Alcayde, l. 6. & 7. tit. 18.*

par. 2. Apud Germanos, *Burgabrius*, qui maiori, minorivè honore, aut Dignitate decoratur, secundum Excellentiam Castellum, aut Ciuitatis (37) commissæ. Ex quo, quia custodia Arcis Imperialis Magburgij cõmendata est Duci Saxonico, dicitur: *Burgabrius Magdeburgij, & ex ipso Marchio Bandeburgensis: Burgabrius Norimbergensis, Bessold. de Comitib. & Baron. Imper. num. 11. & Thes. Pract. litt. B. num. 95.* Ioan. Lymneo *de iure public. lib. 4. cap. 4. num. 83.* Ioan. Iacob. Speidel. *Notabil. Histor. Politic. litt. B. num. 65.* Philip. Knifchilt *de fideicom. famil. cap. 1. num. 153.*

39 Nec nouiter in Ordine Calatrauæ hæc Dignitas, *De Clauero* creata, ac Constituta habeatur, cum sub illa voce, aut Titulo, antiqua Militaris, ac summa fuerit. Et quamvis (40) illam decorare valeremus ex illustri Romanorum Origine, inter quos Prætoribus inter cætera Potestatis insignia Clauem tradit Scharder. *in Lexic. litt. C. verbo Clauis: Clauem dari credendum est Prætoribus, quoniam ea signum libera Potestatis, & Dominij in rebus acquisitis, probans ex rubr. C. de Prætor. & honor. Prætor. lib. 12.* (De qua meminit Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 6. num. 6.*) Cum rubrica sic exponatur: *De Prætoribus, & Honore Prætorum, & Collatione, & Gleba, & Clauis, & Pabuli, & septem solidorum functione sublata.* Deducentes Clauis, Clauem designare. Cum tamen Gothofred. *in suo Cod. exponens rubricam: De Clauis, mentionem non faciat, neque Cujac. Pen. Plat. Rebuf. Didac. Perez, Andr. vero Alciat. vocem Clauis, de qua (42) in rubrica, non esse Clauem teneat, sed speciem Donatiui Prætoribus Collati, Clauerarium dictum à Tacit. lib. 3. Histor. Clauerarium Donatiui nomen est flagitantium.* De quo Adrian. Turneb. *lib. 4. Aduefar. cap. 4.* non ex eo deducendum Originem muneris (43) *Clauicularij.* Sed ex illo, quod

Criticl notant ex Sueton. *in Othon. cap. 10. Interfuit in bello Pater meus Suetonius Lenis Tertia Decima Legionis Tribunus Augusti Clauus*. In quo Philip. Beroald. asserit. Trāquillum Lenem Suetonij Patrem in bello Ciuili Othonis, & Galbæ munus, seu officium obijse Augusti Clauij, acceptum ex præportatione Clauis Imperialis. Cui adfensit Marc. Anton. Sabelic. Et si dubitat, an Titulus or- (44) tus a præportatione Clauis, aut à Clauo; cūm Clauus fuerit Militare ornamentum, an quia Tranquillo concessum ius vtendi Augusti Clauio, veste Senatorum. In qua etiam dubietate hæret Beroald.

45 Cum tamen Leuin. Torren. & Theodor. Pulman. *in dict. cap. 0.* credant verè honorem Augusti-Clauij creditum Tranquillo. De quo Sueton. nō fuisse à Clauo, sed ab Augusti Clauio ornatu, Turneb. *aduers. lib. 1. cap. 2. & lib. 12. cap. 16.* quibus adhæret Gothofredi assensus *in l. Naper, de Donat. inter. l. Si Ruffinus, C. de testam. milit. tenentis contra Accursium*, Augusti-Clauium non fuisse Dignitatem, sed ornamentū Equitum Romanorum, ad distinctionem Latī-Clauij concessi Senatoribus. Postque Turneb. & Sygon. *Rosin. antiquit. lib. 5. cap. 33.* teneat, inter Tribunos Militares fuisse Maiores, & Minores, quorum discrimē in eo, quod Maioribus concessum Augustum Clauium; Minoribus Angustum Clauium.

46 Pro Beroaldo verò asserere possumus: Aliud Augusti-Clauium ornamentum esse. De quo Torren. Theodor. Turneb. & Gothofred. Aliud Augusti-Clauium. De quo Sueton. cum ex mutatione litteræ V. vel ex positione N. magnum discrimen oriatur. Ne vero in his latius immoremur, satis sit tenere assensum Beroaldi, & Sabellici, fatendo, (47) *Clauicularij* officium fuisse Romanorum ætate summum in re Mili-

tari, curamque Clauium Castrorum Primarijs Militaribus muneribus concessam, ac mandatam, interque præcipua Militaris disciplinæ officia, Tribunis Militum fuisse, ad securitatem publicā Imperij, & Exercitus, vt ex Iur. Consult. Menandro euincitur *in l. Officium, §. Officium, de re Milit. Steuuech. ad Vegec. lib. 3. cap. 8.* Ioan Baltrin. *de re Milit. lib. 3. cap. 10.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 6. cap. 18. Claues portarum suscipere* (loquitur de officio Tribuni Militū, quæ Dignitas Militaris Summa, vt apud Steuuech. *dict. cap. 8.* Baltrin. *dict. cap. 10.* Lyps. *de Milit. Roman lib. 2. Dialog. 9.* Gutther. *de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 15.* Verrut. Hotthom. *de Magistr. Roman. de Tribun. Milit. Andr. Flor. de Potest. Roman. lib. 2. cap. 10.*) ne occulta colloquia serant, neud quid author noui Consilij, cum hostibus molliri quis possit.

49 *Clauicularij* officium, & ex eo Dignitas: De el Clauero de Alcantara, à custodia Clauium Archiui Ordinis leuata fuit qui honor inter Constantinopolitanos Imperatores dictus *Chartaphylax*, Codin. *de offic. Constantinop. cap. 1. num. 5.* De qua Gretser. (50) *in eum, lib. 1. cap. 4.* Inter Romanos Germanicos, sic acceptus, vt Clauium Archiui Imperialis custodia concessa sit Archiepiscopo Maguntino Imperij Archicancellario, vt ex Roland. Theodor. Hoeping. *de iure insign. cap. 6. num. 193.* Theod. Reinsing. *de Regimin. Sacul. lib. 1. claus. 4. cap. 7. nu. 10. & 12.* Ioan. Iacob Speidel. *Notab. iurid. Histor. Polit. litt. A. un. 30.* Thob. Paurmeist. *d. iur. iudic. Roman. German. lib. 2. cap. 1. num. 17.* Kirner. *de offic. & Dignitat. Chancell. lib. 1. cap. 2. per tot.*

51 Sed notandum in lege Nostra, quod, & si in ea mentio non sit de permissiua verbali reuerentia, *De Señoria*, de Dignitatibus Præceptoris Maioris, ac Clauerij Equestris Ordinis Beatæ Mariæ de Mon-

Mon
gon
Agi
conf
Mat
cap.
a nu
ac h
min
Vald
filij
litari
ser. in
Post

A I

C

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

Montesa (sub Rege Petro II. Aragoniæ Instituto, ab anno 1201. Agit tamen de ordine, creatione, confirmatione, latè Dom. Laurent. Matth. de regimin. Valenc. tom. 2. cap. 7 §. 4. à num. 1. & cap. 8. §. 8. a num. 16. De illius Privilegijs, ac honoribus Excellentissim. Domin. D. Christophor. Crespi de Valdaura, Supremi Aragonici Consilij Vice-Chancellarius, illius Militaris Ordinis Clauigerarius, *Obfer. in decis. Valenc. Obseru. 55. per tot.* Post hæc scripta Don Hipolit. de

Samper. *Montesa Illustrad. tom. 1. At tamen hic honor concessus eis fuit à Regibus Nostris, vt ex l. 8. hoc tit. relata a Narbona, euincitur: Comendadores mayores de las Ordenes de Santiago, Calatrava, y Alcántara, y al Comendador mayor de Montesa.* Et in Pragmatica, ædita 1. Augusti, anno 1635. *Y al Clauero de la Orden de Montesa, Señoria. De Dignitate Præceptoris Maioris, ac Clauerarij Ordinis Montese, Don Hipolito de Samper. Montesa Illustrado, tom. 2. art. 4. in corpor. & diuis. 1. &*

A LOS PRESIDENTES DE LOS NUESTROS Consejos.

S V M M A R I V M.

- 1 Consilium Supremum Castella creatum ad regimen Regni; illius gradus primus, 8. & 11.
- 2 Hispanicum Regnum Summum Regno Ferdinandi, & Elisabetha.
- 3 Regnum Aragonicum unitum Castella coniugio Ferdinandi, & Elisabetha.
- 4 Indicum Imperium inventum, detectum, & unitum Regio Castella.
- 5 Carolus I. Rex Castella, sub quo Hispania Monarchia.
- 6 Consilia Suprema Constituta sub Carolo Rege, ad regimen Regnorum.
- 7 Consilia Suprema Hispana, remissa.
- 9 Consiliarij Consilij Bellici, æquales cum Senatoribus Supremi Consilij in Sessionibus.
- 10 Consilij Status Constitutio, & prerogatiua.
- 12 Consilij Aragonici Origo.
- 13 Consilij Italici Constitutio, & illius Senatores.

- 14 Consilij Belgici creatio, & Senatoris.
- 15 Consilij Indici Constitutio, illius Consularij Iurisperiti, & Politici, ubi de Consilio an. era, & Classis Bellica, 16. & 17.
- 18 Consilij Orarium Militarium Institutio, & Senatorum numerus.
- 19 Consilij Patrimonialis, vulgò: De Hazienda Constitutio.
- 20 Patrimonium Regale, antiquitas commendatum Maioriaomus, aucto Mayordomo mayor.
- 21 Tribunalis Patrimonialis iurisdictio, & numerus.
- Consilium Supremum Castella, Imperium, & Auctoritatem tenet in rebus Regalis Patrimonij, ibidem.
- 22 Consilij Sanctæ Cruciate Origo, & forma, & 24.
- 23 Commissarij Generalis Sanctæ Cruciate Auctoritas.
- 25 Præses caput Consilij; & de illius Dignitate, & honore.

DE DIGNITATE CONSILIORVM SV-
premorum Regni Hispanici, Senatorum Numero,
& Gradu.

GLOSSA TRIGESIMAQVINTA.

Diximus de leg. Politic. lib. 1. cap. 7. Reges creatos, Maieftatem natam ad agendam iustitiam inter subditos. Diximus etiam Glos. 23. num. 20. Inter Nostrates ad meliore politiam (extincto, seu antiquato Ciuilibus regiminis More) Sceptro Regis Ildephonfi, seu Ioannis II. creatum Supremum Consilium, cuius authoritati credita Suprema Regia manus. His flo-(2)ruit auspicijs Castellorum Sceptum, vsque ad Ferdinandum, & Elisabetham Catholicos Reges, quorum virtute sic fuit Hispanorum Regnum propagata Dominatio, vt possimus de eo dicere cum Tertul. lib. de Pall. cap. 2. *Transvolauere redundantium Gentium examina. Deo tot Augustis in unum fauente. Quot census transcripti? Quot populi propaginati? Quot Ordines Illustrati? Quot Barbari exciisi? Re vera Orbis cultissimum huius Imperij ius est, eradicato omni aconito hostilitatis, carecto, & rubo subdola familiaritatis, consitum, & amannum, super Alcinoi pometum, & Mida rosetum.*

3 Coniugio enim Ferdinandi, & Elisabethæ notum est, vnita sub manu Regia (omitto Vnionis naturam æque principaliter factam) Castellana Regna: Valentinum, Aragonicum, Neapolitanum, Siculum. In quibus, vt ex oratione Reginae ad Regem, relata ab Anton. Nebrisenf. *Histor. Regin. Cathol. Decad. 1. lib. 3. cap. 3. Vbi tu aius, ibi ego ata, idest, vbi tu Dominus, ibi ego Domina. Cur mihi non liceat inde mutuari, vbi ego Regina, ibi & tu quoque Rex?*

4 Anno 1492. Indicum Imperium inventum, & detectum cura, ingenio, atque impensa Catholicorum Regum; quasitum, vt perpetuo vnitum haberetur Regibus Castellæ, & Legionis. De quo latè Solorzan. *de iure Indiar. lib. 1. cap. 5. lib. 2. cap. 23. & 24. & lib. 3. cap. 1.*

5 Diem sancta Elisabetha Regina Catholica, successio absoluta Regnorum ad Ioannam filiam peruenit, qua nupta Philippo Burgundia Ducis, Flandriae Comiti, suscepit filium, & Successorem Carolum Hispaniarum Regem Primum, Romanorum post Imperatorem. Sub Carolo requieuit Hispana Monarchia, de qua dixisse credimus Tertul. *diēt. cap. 2. Quantum reformauit Seculum istud: quantum Urbium, aut produxit, aut auxit, aut rediit presentis Imperij triplex virtus.*

6 Sed, cum tanti Regni molem manu propria Rex agere non posset, exemplo Maximorum Principum, Auorumque, ad Subditorum regimen, & directionem, ex Aristotelis documento *Politic. lib. 4. cap. 15.* exigente id publica necessitate: Caroli Regis, Summo arbitrio; diuersa Consilia, seu corpora Senatuum creata fuere, secundum Regnorum distinctionem. In quibus Senatores gnari rerum, & Prouinciarum Constituerentur. Quo medio res facilius eaderent, nec ignorantia, aut varietate turbarentur, Adam Contz. *Politic. lib. 7. cap. 13. §. 11.* Sed omnia sub Maieftate Regis.

7 Hæc Consilia Suprema enume-

mera
præsta
Cont
bis:
Consil
est Con
Neapo
guntur
gicun
uerfa
tus, qu
Religi
lium G
8
ea enu
suum
gradu
cepiss
cundu
Rege
stitutu
scala h
(9) m
nomat
minati
quo et
sen Co
vt vnu
ne, & h
æquali
emptio
cripto
1623.
34. Se
cum; S
Belgic
litariu
miniali
Etæque
10
ordine
stituun
bus, Ac
Natiu
bus, ac
ceptis
li, quor
filij, cur
Status
rijs præ

merat Camil. Borrel. *de Reg. Cathol. præstan. cap. 66.* Laconicæ Adam Contz. *dict. cap. 13. §. 12* sub his verbis: *In Hispania singularum Gentium Consilia sunt. Hinc illa diuersitas est: Nã est Consilium Italicarum rerum, quo res Neapolitanæ, Sicula, Mediolanenses diriguntur: Cõsilium Belgicum, Indicum, Belgicum. Singula Regna Hispaniæ sua diuersa Consilia habent: Est Consilium Status, quod est honoratissimum, Consilium Religionis, quod est potentissimum Consilium Commendatorum, Vectigaliumque.*

8 Sed quamvis Camil. Borrel. ea enumerat, Constituens unicuique suum gradum in ordine litterali. Cũ gradualem enarrationem ab alijs accepisse fateatur, enumerabimus, secundum delineationem factam sub Rege Philippo IIII. Ab eo enim Cõstitutum fuit, vt primum gradum in scala honoris publici teneat Supremum Consilium, dictum Antonomasticè: *El Consejo*, vulgari denominatione: *Consejo Real de Castilla*, in quo etiam adnumerantur Senatores, seu Consiliarij Consilij Belli, ad hoc, vt vnum corpus consent, in Sessione, & Præcedentia, seruata inter eos æqualitate, Secundum Dignitatis ademptionem, ac possessionem, ex Rescripto Regio, ædito 16. Maij, anno 1623. relato à Valenc. *conf. 20. num. 34.* Sequuntur Consilium Aragonicum; Sanctæ Inquisitionis, Italicum, Belgicum, Indicum, Ordinum Militarium, Ætarij, seu Patrimonij Dominiæ, vulgò: *De Hazienda*, Sanctæque Cruciatæ.

10 His enim Consilijs, seruato ordine relato à Regibus Nostris Cõstituuntur gradus in Processionibus, Adoratione Sacræ Purpuræ, die Natiuitatis Domini, cæterisque actibus, ac solemnitatibus Publicis, exceptis vero Senatibus Status, & Belli, quorum concursus in corpus Consilij, cum cæteris nullus. Sed attamen Status Consiliarij, cæteris Consiliarijs præcedunt, primumque locum

tenent ex Cõstitutione supra relata, num. 9. Philippi IIII. Regis, suspensa, seu derogata, ex tunc Præcedentia competenti Consilio Supremo Castellæ, ex *l. 5 tit. 10 lib. 6. Recopil.* Hoc Supremum, seu Maiestaticum Consilium creatum fuit sub Carolo Imperatore, anno M. D. XXVI. ad vniuersale regimen Hispanicæ Dominationis, Sandou. *Historia de Carlos V. lib. 14. §. 18.*

11 Primum enim gradum (vt diximus) tenet in ordine, Consilium Supremum De illius ortu, Progressu Præfide summo, & numero, cum Senatorum. Diximus *Glos. 23.*

12 Sequitur Aragonicum, à Regno Catholici Regis creatum, Pragmatica sanctione lata de illius erectione Matriti, die XIX. Noëbris, anno M. CCC. XCIII. Cõfirmatum à Carolo I. anno M. D. LII. Sanctione expedita Bruxellis, die XX. mensis Aprilis. Moxque per Epistolam Philippo Principi Misam, datam in Villa de Palamos, die III. mēsis Maij, anno M. D. XLIII. Huius Senatus autoritate, nec tantum res agebantur Regnorum Aragoniæ, Valenciæ, Comitatus Cathalonix, & Insularum; sed autoritas Maiestatica ad Circulum Italicum Dominationem Regnorum Neapolitani, Siculi, & Ducatus Mediolanensis protēdebatur, Surgenf. *Neapol. Illustr. lib. 1. cap. 41. Valenc. conf. 94. num. 13.* Publici vero Beneficij, & utilitatis communis causa, diuisum fuit regimen, sub Philippo II. anno M. D. LVII. Senatu creato Italico, & si aliqui credant hanc Italici Consilij erectionem factam, anno M. D. LXXIX. alij anno M. D. LX. expedito ad id mandato, in Toletana Ciuitate, die III. Aprilis. Corpus Cõsilij Aragonici Supremi conflatur ex Vicechancellorio. De quo *Glos. 24.* Thesaurario Generali, cui competit post Vicechancellorium, Primus locus, & vnitatis causa etiam illo gaudet

det in Supremo Consilio Italico. (Qua Dignitate decoratus Excellentissim. Dom. D. Ramirus Philipez de Guzman, Dux *De Medina de las Torres*, Magnus Camerarius Philippi III. Magni) Senatoribus, ac Magistratibus, de quibus Illustrissim. Dom. D. Christophorus Crespi de Valdaura *Obferuat. in Decif. Consilij Aragonic. in Admonit. ad Lector.*

In scala Publici ordinis tertium gradum vindicat Sanctæ Inquisitionis Supremum Cõsilium, cuius Præses, Titulo ornatur: *De Inquisidor General*, reuerentialique voce: *De Señoria Illustrissima*. Corpus Consilij plasmatur Sexviris Senatoribus, Fiscali, & Secretario, Munus Supremum: *De Inquisidor General*, tener Excellentissimus Dominus *Don Diego Valladares Sarmiento*, ad quod euectus post transactos studiorum labores in Vallisoletano Academia. In qua ornatus fuit Stola Collegij Maioris Sanctæ *✠*. In ipsaque Ciuitate allectus Tribunali Inquisitionis, à quo ad officium Fiscalis, & Consiliarij Supremi illius Senatus fuit coaptatus, atque Episcopatum Ouetensem electus. Post cuius Sacras Infulas susceptas, Supremam meruit Præturam Supremi Consilij nominatus: *Presidente de el Consejo*, quam Dignitatem agens transijt ad hanc Dignitatem: *De Inquisidor General*, quam gerit, & in Sexvirali Aula: *De el Gobierno*, dignissimè Sexviralem Dignitatem.

13 Italicum vero (ab anno relato, teste Surgento) Consilij corpus Constituunt Præses (Quam Dignitatem tenet Excellentissim. Dom. D. Gaspar de Bracamonte, Pennarandæ Comes. Qui post emeritum in Supremo Senatus, & Camera laborem, Iniunctum Plenipotentiarij ad Pacem Monasteriensem Munus, Consilij Status honorem, Præturam Consilij Ordinis, ac Indianum, Augustam Legationem ad

elationem Imperatoris, vltimo Catholici Philippi Elogio in Sexvirali Aula ad Publicum regimen emologatam fuit nominatus) Duo Senatores, vulgò *Regentes*, pro vniuscuiusque Regni Circulo Neapolitano, scilicet Siculo, & Mediolanensi, quorum vnus Regnicola, alter ad Regis nutum, Regius Fiscalis, tres Proximi Sacrorum Scriniarum *Secretarios*.

14 Sequitur Consilium Belgicum, creatum anno M. DC. XVIII. Nam, & si postquam Philippus II. in feudum concessit Statum Belgicum Elisabethæ Infanti, & Archiduci Alberto, investitura expedita die 16. Maij, anno M. D. XLVIII. referuato Domaniali iure, notitia rerum Status ageretur manu Magistratum (vt aliqui voluerunt) vnus decorati Titulo: *De Presidente*, alterius Secretarij, seu duorum Secretariariorum (vt alij) Camil. Borrel. *dict. cap. 66. num. 35.* Cum verò morte Archiducis, iam iam extincta feudali investitura, ad verum Dominum reuerfum fuit absolutum Dominium (vt notamus in *Examine Veritatis, Tract. 2. §. 5. ver. 5.*) ad regimè Belgici tractus, Consilium hoc Constitutum habemus inter alia Supremæ Curia. Cuius præfecturam tenet Excellentissimus Dominus Marques de Castell-Rodrigo, ad quam euectus post executum Munus *De Gentil. Hombre de la Camara de el Rey*, completam Augustam Legationem ad Imperatorem, emeritum officium Vice-Regis Comitatus Cathalonix, Insulae Sardinix, Regimen Statum Fladrix, electus vnus Consilij Status, officiumque *De Cauailerizo mayor de la Reyna Nuestra Señora*. Huius Consilij Senatores numerantur, Duo aut Tres ex Regio placito, quibus adest vnus Secretarius, omnes vero oriundi ex Belgica Dominatione.

15 Indianum Consilium, Lustralem tenuit diem primum Augusti, anno M. D. XXIII. sub Sceptro

Ca-

Care
Deca
16. C
Mad
de Gu
3. Na
ult.
& a
com
putat
tate
nator
filij
India
la, S
Consi
Gover
pus it
phidr
mune
corat
mes M
lo fac
Regia
Cama
que M
stra s
Ordin
flam
Orbis
Senat
Fiscal
Regis
men
vulgè
(16)
Naua
in eo
Clasfi
coadu
Cõsili
lici. P
(17)
stituta
de Indi
meræ
post De
nem, &
ad om
Ciuite

Caroli I. Herrer *Histor. Gener. Indiar. Decad. 1. lib. 5. cap. ult. & lib. 10. cap. 16.* Gil Gonçal. Dauil. *Grandezas de Madrid, pag. 477.* D. Ioan de Solorz. *de Governat. Indiar. lib. 4. cap. 12. ex nu. 3.* Nam, & si vt notat Herrer. *dict. cap. ult.* Indicarum rerum regimen, vt & ad inventio, populatio, tutela, com nissum Magistratibus ad id deputatis fuit; non vero sub auctoritate Senatoria; sed coadunatione Senatorum electorum de corpore Cōsiliij Regalis, cuius pars habebatur India, tanquam vnita Regnis Castellæ, Solorz. *Memor. super Præcedent. Consil. huius Indio. Flandr. §. 12. & de Governat. Indiar. cap. 12. num. 6.* Corpus itaque istius Consilij à die Amphidromiali Constituit Præses (Quo munere, Meritissima electione decoratur Excellētissim. Dom. D. Comes Medellinensis. Qui post in Bello facinora magna executi, in Aula Regia Munus de *Gentil-Hombre de la Camara*, apprimè executum, officiumque Magni Stabularij Reginæ Nostræ summa cura actum, Consilijque Ordinum Militarium Præturam gestam, ad Clauum Supremi Noui Orbis gubernacula allectus fuit) Senatores octo Doctissimi: Regius Fiscalis: duo Secretarij. Sed placito Regis, aliquando ad Politicum regimen eliguntur Illustres Equites, vulgò: *De Capa, y Espada.* Cum verò (16) res Militaris, Terrestris, & Naualis ad Tutelam Imperij Indici in eo agatur, ex ipsoque corpore fit Classis dicta: *Iunta de Guerra*, ad eam coadunantur, Natiuo iure, quatuor Cōsiliarij antiquiores Consilij Bellici. Principio creationis huius Consilij, ex illius visceribus, Constituta Classis, dicta *Cōsejo de Camara de Indias*, instar Supremi Cōsiliij Cameræ Castellæ, Herrer. *in Descript. post Decad. 4. pag. 92.* ad consultationem, & Propositionem Magistratuum, ad omne regimen Ecclesiasticum, Ciuile, ac Militare. Hic honor ad

omne corpus Senatus redactus fuit, suspenso iure Honorario Consilij Cameræ, Solorzan. *dict. lib. 4. cap. 12. n. 23.* Sed noua Regis Philippi III. Constitutione lata mēse Februario, anno M. DC. XLIII. insufflato nouo spiritu vitam accepit, habuit, & habet Consilium Cameræ. *in p. 115. de*

18 Sub Catholicorum Regum Diademate, Summo Arcano Militarium Ordinum Supremarum Magisterialium Dignitatum administratio concessa fuit Regibus, expedita Bulla à Pontifice Alexandro VI. sub Carolo I. in Pontificatu Adriani VI. trium dictorum Ordinum Supremum ius, non administratiuè, sed inseparabiliter vnitum fuit Regno Castellæ, dato Sacro Diplomate, III. Maij, anno M. D. XXIII. Sed, & si hæc incorporatio absoluta Magistratum ab Adriano VI. facta fuerit; at tamè, cū sub Regno Catholicorū Regū ab anno M. CCCC. LXXXVII. Regibus administratio concessa ab Alexandro, hi ad regimen omnium rerum Magisterialium, seu Ordinibus pertinentium, Consilium sub regia manu Constituerunt, dictum: *Cōsejo Real de las Ordenes.* Corpus Consilij constat Præses (cuius munus agit Excellentissim. Dom. D. Inigo Fernandez de Velasco, Castellæ Archimariscalus, vulgò *Condestable*, cuius (vltro antiquam Nobilitatem de qua mentio, *Glos. 33.*) virtutem decantat Longobardicus Ducatus, in Bello ad Sabionetum, lachrimatur Gallia in obsidione Gironæ Equestrem Præfecturam Supremā agens. Regimen laudat Gallecia, desiderat Flandria. Et venerantur omnes in Senatu Status, Sexviralique Aula, seu *Iunta de Gouierno*, ex Reginæ voto ad illam allectus) Cōsiliarij octo, addito numero; cum Prima Constitutione quatuor tantum fuissent, Regius Fiscalis, Secretarius.

19 *Ararium*, seu Patrimoniale Consilium, vulgò: *De Hazienda.*) De quo

quo Borrel. *dict. cap. 66. num. 28.*) nec Nomen, Titulum, nec Authoritatem Senatoriam habuit, vsque ad Regnū Philippi III. anno M. DCII. l. 3. tit. 2. lib. 9. *Recopil.* ex tunc octo in eo Consiliarij honorati Titulo: *De Con-* (20) *sejeros, dict. l. 3. cap. 4.* Nam, & si ab antiquis Hispano-Gothicis Ærarij Publici cura ad certos Magistratus cōmissa fuit (omissis, quæ de antiqua Gothorum serie depromitur Comitibus Sacri Patrimonij Ærarium Publicum Comittentibus, vt ex Toletanorum Conciliorum Historia) ex legibus Partitar. dispositione notatur Regale Patrimonium commissum fuisse Magno Domestico, Hispana voce: *Mayordomo maior, l. 17. tit. 9. par. 2. l. 12. tit. 18. par. 4. l. 16. tit. 7. par. 6.* Gregor. Lop. l. 14. verbo *A la Corte de el Rey, eod. tit.* Sequenti tēpore ante Sceptrum Catholicorum Regum, vt ex l. 1. tit. 9. lib. 9. *Recopil.* & ex Gregor. Lop. *dict. verbo: A la Corte de el Rey, creditum duobus Calculatoribus, dictis: Contadores mayores, dict. l. 1. tit. 1.*

20 Sed, & si Suprema administratio Regalis Patrimonij concessa Magno Domestico: *Al Mayordomo mayor, & Quæstoribus dictis Calculatoribus Maioribus: Contadores mayores;* attamen nec Imperium, nec Authoritatem habebant Senatoriā, sed officium, nudumque Ministerium ad Tutelam, administrationem, & Calculationem Patrimonij, ex l. 17. tit. 9. par. 2.

21 Hinc ortum, quod cum necessaria haberetur ad causas iurisdictionis, seu Imperium, quod Calculatorum manus capere non poterat, lata l. 3. *dict. tit. 1. lib. 9. Recopil.* Constitutum fuit, vt in Tribunali adessent tres Iurisperiti, vulgò *Oydores*, quibus non fuit mandata Suprema Maiestatica Authoritas credita Consilijs, aut Senatoribus Supremis; sed: *La Jurisdiccion, y Autoridad, que con los Oydores de las Nuestras Audiencias:*

Nec locus in Aula Principis, sed in domo: *De el Contador mayor, l. 8. dict. tit. 1.*

Suprema Authoritas Regalis Patrimonij in manu Regis adhærens ad Summā regiminis, erat penes Supremum Consilium. Ideo in l. 12. *dict. tit. 1.* cautum, vt in Tribunali Patrimoniali adessent duo Senatores illius Supremi Consilij, quorum suffragio causæ agerentur, expedirenturque mandata, eorum subscriptione, l. 18. *tit. 1. l. 1. cap. 11. & sequentibus. tit. 2. eod. lib. 9.* vtque Regius Fiscalis adesset Supremi Senatus ad defensionem Iurium Regalium, l. 7. *dict. tit. 1. l. 1. cap. 14. dict. tit. 2.*

Tractu verò temporis cura Regalis Patrimonij, sub Titulo: *De Consejo de Hazienda*, commissa fuit Præsidentiali Dignitati (quam tenet Illustrissim. Dom. D. Lope de los Rios, Vir validis decoratus Infulis virtutis, & honorū, qui fuit in Regia Vallisoletana Chancelleria Senator, Cōsiliij Supremi Nauarræ Regens, Ordinum Militarium Cōsiliarius, Granatensis Chancelleriæ Præsides, postque in Supremū Senatū Castellæ allectus) corporique Senatorum Plasmati ex Consiliariorum numero ad Regium Placitū, quibus adsunt Duo Viri Secretarij, Regius Fiscalis. Res verò iudiciales commissæ sunt ad Aulam Sexvirorum Senatorum, vulgò *Oydores*, & Fiscalis. Ad vero calculationem reddituum Regalium, alia Aula Constituta est, dicta *Tribunal de Cuentas*, Quatuorviris, & Fiscalis, constanti.

22 Habent Reges Nostri Consilium Infulis Supremæ Authoritatis decoratum, appellatum: *Consejo de Cruzada*, ad curam, regimen, & administrationem Patrimonij Regalis obvenientis ex largitione, & Collatione proventuum Bullarum, Regibus pertinentium à Pontificatu Calixti III. sub Regno Henrici III. Marian. *Histor. Hispan. lib. 22. cap. 18.* Et si à

Iu-

Iulio
conce
zan. &

2

Com

Impe

ria I

Vena

tum S

ruit e

noren

lamqu

tute a

Card

cuius

tem C

Aula

Sumill

prema

terian

(24)

A Reg

sisteba

Supre

ris, l. 1

tium

Seque

Julio I. Originem quærant huius concessionis, anno M.D.IX. Solorzan. & ab his adducti.

23 Hoc Consilium Constituunt *Commissarius Generalis*, Præses; cuius Imperium tenet Dignissima gloria Illustrissim. Dom. D. Anton. de Venavides, ex Nobilissima Comitum Sancti Stephani Progenie. Meruit enim in Salmantina Palestra honorem Conchenfis Collegij, Stolanque, à qua ex Nobilitate, & virtute allectus fuit Camera Sereniss. Cardinalis Infantis Ferdinandi, post cuius mortem Senatoriam Dignitatem Consilij Ordinum tenuit, inque Aula Regia Munus, ac honores: *De Sumiller de Cortina*. Iurisdictionio Suprema, ac absoluta in causis ad materiam Cruciatæ pertinentibus. Cō-
(24) missario Generali commissa est. A Regno Catholicorum Regum adfistebat Commissario Generali, vnus Supremus Senator, Titulo *Assessoris*, l. 10. tit. 10. lib. 1. *Recopil.* Consul-
tium tantum suffragium habens. Sequenti ætate aucti fuerunt alij

Senatores, Assessorum etiam iure, ex Consilijs Supremis Curie illorum Regnorum, quibus concessus Indulgentiarum Bullæ thesaurus. Sic in eo Consilio Nostra ætate adsunt Commissario Generali Assessor Supremi Consilij Natiuo iure: adiectione, vnus Consilij Aragonici, vnus Italici, ex Circulo Siculo: vnus Indiani, Regius Advocatus, Secretarius, Chancellarius, & Duo Calculatores, horum munus à Prima Consilij creatione, *dict. l. 10. Dom. Crespi in dict. Admonit. ad Lector.* De Commissario Generali, illius Origine, & Iurisdictione, Solorzan. *de Gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 25. & Politic. Indiar. lib. 4. cap. 25.*

25 Omnium Consiliorum caput, *Præses*, vt ex lege Nostra. Præfidis Dignitas Sûma, Præfecti Prætorij loco suffecta, seu Prætoris Urbis. De qua, illius Imperio, ac Honore vide, quæ latè congerit Dom. D. Christophor. Crespi, *in dict. Admonit. ad Lector.* Et quæ diximus *Glos. 23.*

Y CHANCILLERIAS.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**hancellariarum Authoritas ex legum, & Authorum relatione; illarum Origo, & num. 2.
- 3 Chancellaria creata sub Henrico Rege II. forma ad expeditionem causarum præscripta sub Regibus Catholicis.
- 4 Chancellaria suffecta loco Chancellarij, ex Parlador. & num. 7. Quod non, 28.
- 5 Chancellarij munus, inter Hispanos, non fuit Iurisdictionale.
- 6 Iudicium Officia designata in legibus Partitarum.
- 8 Chancellaria creata loco muneris, & off. y: De Adelantado Mayor de la Corte, & 31.
- 9 Ildephonsus Rex præscripsit officia Domus Regia, & Ciuita, in tit. 9. par. 2. Et num. 10. & 11.
- 12 Canciller, Officium Aulicum, & 15.
- 13 Canciller, idem quod Secretarius.
- 14 Chancellarij Magisterialis Summa Dignitas inter Gallos, & Europæos, 26.
- 16 Officia, suas habent Periodos.
- 17 Chancellarij munus inter Israelitas, & Græcos agebatur Ministerio Seribarum.
- 18 Quæstoris officium inter Romanos idem, quod inter Nos Secretario.
- 19 Quæstor Sacri Palacij adnotabat, subscribebat, & custodiebat Mandata Principis.
- 20 Magistri creati ad expeditionem principalium Mandatorum.

- 21 Logotheta, sub Imperatoribus Constantinopolitanis expediebat Mandata, & mittebat Epistolas Imperatorias.
- 22 Chancellarij Munus, non fuit habitum officium Magisteriale, antiquorum tempore. Ex Kirnerio, & Petr. Gregor. & 25.
- 23 Chancellarij dicti adfistentes Iudicibus, & Assessoribus ad Scribendum.
- 24 Chancellarius Gallie, loco Quaestoris creatus, ex Eguimarto.
- 27 Chancellarij Gallicani Dignitas Summa Iurisdictionalis, post Regnum Philippi Pulchri.
- 29 Iudicum Ciuilium officia praescripta inter Nos, ex l. 18. tit. 9. par. 2.
- 30 Adelantado Mayor de la Corte, Supremus Magistratus.
- 32 Chancelleria suffecta loco Imperij: De el Adelantado Mayor, & 42.
- 33 Ordinarij Iudices, qui cognoscunt in Prima instantia.
- 34 Iudices Appellationis, qui cognoscunt in Secunda instantia.
- 35 Amparamiento, voce Hispana, idem quod Latine Appellatio.
- 36 Rex Iudex Appellationum, ex officio.
- 37 Alcaldes de Corte, Iudices in Curia ex More Gothico.
- 38 Adelantado Mayor, Supremus Iudex Appellationum, & 40.
- 39 De el Adelantado Mayor, no se admitia apelacion.
- 41 Iuezes de Alçadas, dicho Sobre-Iuezes.
- 43 El oficio de Adelantado Mayor de la Corte, durò hasta el Reynado de el Rey Don Henrique 1.
- 44 Chancillerias, Constitutas in Subditorum, & Vassallorum commoda.
- 45 Curiam sequentium, misera conditio.
- 46 Chancelleria Constituta ad audiendas causas Subditorum.
- 47 Chancelleria designata in Villa Vallisoleta a Rege Ioanne II.
- 47 Camera Imperialis creata ad Ius dicendum inter Subditos Imperij.
- 49 Chancelleria creata in Ciuitate Regia, translata ad Granatensem.
- 50 Chancelleria creata, loco Iudicum Curialium.
- 51 Chancelleria dicta a Chanciller.
- 52 Audiencia, dictus Senatus ad designationem Maiestatis.
- 53 Auditorium, Principis locus Constitutus ad causas audiendas, & dirimendas.
- 54 Chancilleria dicta, vbi Senatores, in Aula Regia stipati Cancellis ius dicunt.
- 55 Vela Regia, idem, quod Dofel.
- 56 Chancellarij Dignitas in honorem concessa Archiepiscopo Toletano.
- 57 Chancellarij Imperij Archiepiscopi Electoris.
- 58 Oydores, subeunt aliqua Ministeria concessa Chancellario.
- 59 Prouisiones expediuntur ex vi Sententiarum, & Decretorum Senatorum, & quomodo.
- 60 Prouisiones, subscribuntur manu Senatorum, Signantur ad Maiestaticam Auctoritatem Sigillo Regio.
- 61 Chancellarius signat Mandata Sigillo Regio.
- 62 Praefectus, Sigilli Dignitas in Aula Imperatoria Constantinopolitana.
- 63 Chancilleria locus, vbi Sigilla Regia seruantur.
- 64 Senatorum Chancelleria numerus, ex lege Regni.
- 65 Praeses caput corporis Chancelleria.
- 66 Praeses Chancelleria honorandus appellatione: De Señoria, ex more Maiorum.

DE CHANCELLARIARVM HISPANIARVM
Origine, Authoritate, Numero Senatorum, & cuius
muneris antiqui loco suffectæ.

GLOSSA TRIGESIMASEXTA.

DE Authoritate, Imperio, Iurisdictione Chancellariarum, deque Iurisdictionali representatione Maieftatis, cuius Vices gerunt in Inredicendo. Post *tit. 4. lib. 2. Ordinam. tit. 5. lib. 2. Recopil. ex Gregor. Lop. Cassan. Rebus. Couar. Tiraquel. Azued. Thefaur. Gam. Alfar. Mantic. Didac. Perez, Tap. Valenç. & alijs agunt Parlador. Sexquicent. different. 10. & 11. Montal. in Repertor. litt. A. verbo Auditores, Matienç. Dialog. Relator. par. 1. cap. 7. D. Ioan. Solorzan. de Gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 3. & Politic. Indian. lib. 5. cap. 3. Illustrissim. Dom. D. Christophor. Crespi de Valdaur. Obseruat. 15. num. 70.*

2 De illarum Origine, diuersè notant Scribentes, Solorzan. *diçt. lib. 4. cap. 3. num. 5.* ex D. Didaco de Médoz. *Histor. de la Guerra de Granada, lib. 1. fol. 6. num. 4.* voluit, illas natas ab Sceptro Catholicorum Regum Ferdinãdi, & Elisabethæ. Dissentit Bermudez de Pedraz. *Historia de Granada, par. 4. cap. 30.* tenens, fuisse à Regno Ioannis II. Cui adhæret assensus Parladorij, *diçt. differ. 1. num. 10.*

3 In quo prænotandum. Inter se hos Doctissimos Scriptores, haud dissensisse, cum, & Chancellariarum creatio fuerit sub Henrico II. Adsignatio Territorialis, sub Ioanne II. Illarum regularis forma ad expeditionem causarum, sub Regibus Catholicis fuit.

4 Sed, vt ad cognitionem Nostri Instituti deueniamus, dignoscamusque Chancellariarum Nostra-

rum Originem, Authoritatem, & Honorem, sciendum duximus. Quod, & si voluerit Parlador. *diçt. different. 10. a. num. 10.* illam deducere ex quo suffectæ loco officij Chæcellarij, cuius Ministerio vtebantur Reges, *l. 4. tit. 9. par. 2.* ad expedienda Regalia mandata cognoscenda, corrigenda, (5) & Chancellanda. Adhuc huic sententiæ haud adhærendum: cum & si Summum fuerit Chancellarij officium inter Hispanos, *diçt. l. 4. l. 1. tit. 8. lib. 2. Ordinam.* vbi Didac. Perez, Salaz. de Mendoc. *Origen de las Dignidades de Castilla, lib. 2. cap. 6.* non verò illa gaudens Authoritate ad Iudicalem cognitionem causarum, qualis Chancellarijs concessa.

6 Quod euincitur ex ipsa legum antiquarum serie, in *l. 18. diçt. tit. 9. par. 2.* præscribitur Iudicum officium, & Authoritas, tam Maiorum, quam minorum, præscriptorum ad causarum cognitionem; Iustitiam agendam inter subditos. in *l. 1. tit. 4. par. 3.* designantur Iudices Ordinarij, & Superiores ad ius reddendum. Et quamvis Parlador. *diçt. (7) differ. 10. num. 7.* præter congestos in his legibus, alium Supremum Magistratum Regibus adfistentem, & comitantem referat, quem esse Chancellarium tenet, & cuius loco Consilium Supremum, & Chancellarias creatas, ac Constitutas credat. Audiantur verba Parladorij, *diçt. num. 10.* Ex huius igitur Chancellarij officio, & Senatus Regius, & Regales Chancellaria Originem sumpserunt. Hæc (8) mens haud sustinenda (attenta

legum Partitarum Historia, relatarum ab ipso Parladoro;) sed fatendum, Chancellarias creatas loco Supremi Imperij mandati ad ius reddendum Supremo Magistratui, dicto inter Nos: *Adelantado Mayor de la Corte*. De quo *Glof. 23.*

9 In cuius comprobatione, Nostræque mentis fundamentum, notandum est, Regem Ildephonsum Regum Israelitarum, Afsiriorum, Imperatorum Romanorum, & Constantinopolitanorum Mores sequentem, sui Regni regimen Aulicum, & Civile Constituisse illud digerentem *in tit. 9. par. 2.* Sic rubrica: *Qual deue el Rey ser à sus Oficiales, è à los de su Casa, è de su Corte.* Primò præscribentem in eo officia, & munera Domus Regiæ necessaria ad Splendore, & Maiestatem, *ex l. 2. vsque ad 17.* Civilia, ad Politicam administrationem, regimenque Subditorum, *ex l. 18. vsque ad final.* Audi *l. 2. Conocencia grande deus el Rey auer, que los homes, que traxesse en su Casa para seruirse de ellos cotidianamente.*

12 Aulicarum Dignitatum Primus gradus creditus fuit Capellano, *l. 3.* Secundus Chancellario, dicto *Canciller*, cuius Ministerium, seu officium creatum fuit ad expeditionem mandatarum Epistolarum Regiarum, seu Diualium, vt Maiestatica Politica voce loquamur, *l. 4. Canciller es el Segundo Oficial de la Casa de el Rey, porque todas las Cartas, de qualquiera manera que se m, h in de ser con su sabiduria.*

13 Enim verò, quod hoc munus, seu officium: *De Canciller*, de quo Ildephonsus Rex, *dict. l. 4.* Aulicum sit, ad expeditionem, adnotationem Epistolarum Regiarum, dictum Præfectum Sigilli, *Codin. Europal. de offic. Constantinopol. cap. 4. num. 27.* Præfectus Sigilli, seu Sigillifer Imperatoris palla, seu annulo designat litteras cera, quando oportet. Hoc vero per ceram Sigillum nõ usurpat vsquam Imperator, nisi ad Dominam Matrem suam, ad Dominam

uxorem suam, & ad Imperatorem filium suum: acceptum illa ætate sub hac voce, aut Titulo, sicuti hodie: *Secretario de las Consultas de el Despacho Vniuersal*, *Salaz. de Mendoz. Origen de las Dignidad. de Castilla, lib. 2. cap. 6. de Secretario.* Sic *Codin. cap. 5. n. 39.* *Primi Secretarij munus, ex ipso vocabulo innotescit; non verò Civile, aut Iurisdictionale dignoscitur ex verbis, dict. l. 4.* & quæ in ea notat *Gregor. Lop.* verbo *Canciller*, tenens Chancellarium, & illius officium esse idè, quod *Secretarios*.

14 Nec facit, quod ex *Parlador. Luc. de Pen. & Cassan.* refert *Bobad. dict. cap. 9. num. 12. & 13.* Chancellarium appellantes inter Francos Summam Dignitatem Magisterialem, à quo ipse *Parlador.* credit Chancellarium Nostrum, Civile munus esse, & illius loco ortam Authoritatem Supremi Consilij, & Chancellariarum. Nam, & si inter Francos Chancellarij Dignitas Summa sit; non vero, vt (15) sensit *Parlad.* Nec exinde dicendum fuisse Civilem Dignitatem inter Hispanos; immò fatendum officia, non (16) ex Titulis, & nominibus accipienda, cum secundum temporum, & regiminum varietatè, etiam suas habeant Periodos, *Philip. Beroald. Comment. ad Sueton. in Claud. cap. 1.* Israeli- (17) tæ enim, quem Reges Catholici ante Ildephonsum, & suo in Regno Chancellariū, dicebāt: *Scribã* dixere, *2. Reg. cap. 8.* *Salaz. de Méd. dict. cap. 6.* *Pined. de reb. Salom. lib. 5. cap. 12. ex n. 5.* Sicuti ex Græcis, notat *Beroald.* 18. Romani Primi Imperatores, quæ Nos *Secretarium*, sub Ildephoso, & antea *Canciller*, appellarunt *Quæstorem*, *l. 1. de offic. Quæstor.* Hi enim solis libris principalibus in Senatu legèdis vacabant, *l. fin. C. de diuers. reser. Auth. de Diuiciation. subscr. habeant Gloriosissimi Quæstores*, *Tertul. de Idolat. ca. 18.* Credito eo muneri ab *Augustis* cura seruandi *Senatus Cõsulta*, *Dion. Cassio. lib. 54. Histor. Quæstoribus etiã, quo unoquoque*

tempo
uanda
nar. l.
(19)
cuti
stura
ta,
cript
dator
Not.
tagn.
Petr.
Kirn
Matt
2. &
lib. 2.
gust. li.
dict. li.
que a
quo C
Tribu
dict. c.
iure P
Corra
de offic
20
stantin
ris off
antiqu
batur
gistris
larum
sterial
& Sac
Panci
ciat. &
quitat
21
Digni
men, &
ab Imp
tanis,
tio, cu
rum, D
queret
Kirne
din. de
& cap.
sentet
6 num.

tempore fierent Senatus-Consulta seruanda tradita, Ioan. Corraf. & Æguinar. Baron. in dict. l. 1. de Quæstor. Ex (19) quo hæc Dignitas Diuinæ executionis, & Ministerij causa, Quæstura Sacri Palacij Secunda ætate dicta, & Quæstor, cui commissa Inscriptio, adnotatio, subscriptio mandatorum, vt post Zozim. Pancirol. Not. Imper. Orient. cap. 72. Ioan. Montagn. de Auctorit. Magn. Consil. ex n. 5. Petr. Greg. lib. 47. Syntagm. cap. 29. Kirner. de Dignit. Chancellar. cap. 2. Matth. Stephan. de iurisdict. lib. 3 cap. 2. & 14. Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 2. cap. 2. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 41. Salaz. de Mendoc. dict. lib. 2. cap. 6. Quod perdurasse vsque ad Iustinianum, notum est, sub quo Quæsturam Sacri Palacij egisse Tribonianum, testantur Pancirol. dict. cap. 72. Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patric. lib. 2. cap. 5. num. 10. Ioan. Corraf. l. 1. §. Ex Quæstoribus, num. 7. de offic. Quæstor.

20 Secunda Imperatorum Constantinopolitanorum ætate Quæstoris officium, & si quo ad nomen, non antiquatum, munera ei credita agebatur manu Magistri Memoriarum, Magistri Libellorum: Magistri Epistolarum, Constituta ad munera Magisterialia, Sacra Scrinia, quæ Palacij, & Sacri Laterculi dicebantur, vt ex Pancirol. Gutther. Bullenger. Alciat. & cæteris indagatoribus antiquitatis dignoscitur.

21 Suam Periodum habuere hæc Dignitates, quo ad Titulum, & Nomen, & loco Magistrorum, receptum ab Imperatoribus Constantinopolitanis, vt expeditio, notatio, subscriptio, custodia Epistolarum, Libellorum, Diualium Constitutionum exqueretur manu Logothetæ, vt post Kirner. dict. lib. 1. cap. 2. num. 77. Codin. de offic. Constantinopol. cap. 2. n. 12. & cap. 5. num. 18. Et si hanc reiciat sententiam Gretser. in Codin. lib. 1. cap. 6. num. 4. Ex Codin. qui de Logothe-

ta, cap. 5. num. 31. Logotheta cursus olim habuit, officium nobis incognitum; nunc vero nullum.

22 Ex quibus rectè dixisse (factor) Kirnerium, antiqua acceptione Chancellarij Dignitatem, nec officium fuisse, vt ex inde deducatur illius Origo, dict. lib. 1. cap. 2. num. 24. At eo nomine (loquitur de Vlpiano, & Papiniano Chancellaris Alexandri Seueri ab aliquibus dictis) neque huc, neque illum memini me vspiam apud veteres Authores legisse.

23 Quod rectè, ac legitimè dictum, cum Chancellariorum exercitium, ministerium, & nomé, nec creditum Magistratibus, Illustribus viris, nec Primi, ac Secundi Ordinis, sed Adstantibus, & Amanuensibus Confiliariorum, & Iudicum, l. Conciuarios, l. Nemo, C. de Assessor. & Domestic. Gotthofred. Chancellar. dicti, vt Kirner. dict. cap. 2. num. 10. à subiecto loco, quo versabantur, adsentiunt Scribentes adducti, infra num. 40.

24 Ex quibus Æguinar. Baron. in l. 1. de Quæstor. legitimè sensit, Chancellarium Galliarum vindicare locum Quæstoris Sacri Palacij, quatenus Constitutus ad expedienda mandata Regia, Secretaque Regum custodienda, Cassiod. lib. 11. Epist. 6. Non videretur, quo ad Iudiciale Imperium, ac Iurisdictionem, cum in eo Præfectus Prætorius Imperiū teneat: quare Legibus Salicis, & Longobardicis Chancellarium non fuisse Magistratum antiquo more Francico, notant Petr. Gregor. dict. lib. 47. cap. 29. Renat. Chopin. Doman. Franc. lib. 3. tit. 29. num. 9.

26 Sed, vt huius assensus Munus dignoscatur, notandum est, quod diuersè habitum fuit, diuersisque Infulis laudatum secundum rerum, & ætatum acceptiones, ac quod, & si summum inter Polonos, Anglos, & Gallos, apud quos caput habetur iustitiæ, Præsesque vt late notat Ioan. Lynn. Not. Franc. lib. 2. cap. 15. & in

Addit. litt. AAA. Hic honor nouo Regum Placito, ac Morum nouarum acceptione, huic voci, aut Dignitati, sub Epitheto Chancellarij creditus fuit, cum antea Chancellarij officium, idē esset, quod Quæstor, Scrinarius, hodie: *Secretario Vniuersal, o De la Puridad*, Kirner. Gregor. Orosc. Æguinar. Corraf. Bessol. Matth. Stephan. (27) Nec facit quod Childebertus (ex hinc antiquior notitia Chancellarij Gallicani) Gallorum Rex, Politicum, & Militare regimē Domusque Regiæ Cōstituit, Petr. Gregor. *diēt. cap. 29. num. 11.* Creatis Militaribus, Aulicis, Politicis officijs; in cuius Ordine Secundum gradum cōcessit Chancellario: attamen, vsque ad annum M. CCC. XVI. sub Sceptro Philippi Pulchri, hæc Dignitas Maiestaticam Authoritatem non accepit. Ab illo enim tempore (teste Bud. *in Pandect.*) Philippus Chancellario credidit Summam Gallicani Regni, nec tantum, quæ sub Quæstore, sed, & quæ sub Præfecto Prætorio erat, post Bud. Guillielm. Benedict. Luc. de Pen. Orosc. Cassan. Kirner. & Petr. Gregor. A quo etiam tempore Summa Chancellariorum Authoritas inter Europæos; de qua Petr. Bros. *in Cassiodor. lib. 11. Epist. 6.* Ioan. Lymn. *de iure public. lib. 3. cap. 3.* Ioan. Iacob. Speidel. *notab. iurid. Politic. litt. B. num. 7.* Adrian. Turneb. *Aduersarior. lib. 11. cap. 25.* Bessold. *Tbes. Pract. litt. C. num. 10.* & Addit. Speidel. Matth. Stephan. *de iurisdic. lib. 2. par. 2. cap. 5. num. 53.* & *lib. 3. par. 2. cap. 14.*

28 Ex quo euincitur, Chancellarij officium, nec fuisse, nec posse haberi illa cum Authoritate, Imperio, ac Iurisdictione, qua voluit Parladorus, vt inde dicamus, Chancellarias creatas ad meliorem regiminis culturam, loco muneris Chancellarij, cū Magistratus fuerit, & si Summus, inter Aulicas vero Dignitates Regibus assistentes, ad rerum Summam

Eodem cursu honoris, ac authoritatis, vitam tenuit inter Nostrates Magni, seu Chancellarij honor (de quo licet Marian. *de reb. Hispan. lib. 15. cap. 18. Scrinij Regij Præfectura, quo Magistratu proxima secundum Regem Potestas continebatur, & ab antiquo penes Toletanos Præsides fuerat.* Hinc Archiepiscopi Toletani Natiuo iure honoris: *Grandes Cancilleres de Castilla*, appellantur, ab Ildephonso Hispaniarum Imperatori Sceptro.) Quæ Dignitas, Munusve (asserant quidquid voluerint Hispani Scriptorum) Authoritatem, nec Imperium Iudiciale tenuit, attenda legum Partitarum serie, l. 4. & 13. tit. 9. par. 2. & quod de hoc munere notat Salaz. de Mendoc. *Origen de las Dignidad. lib. 2. sap. 6.*

29 Quod dilucidius apparebit, attenda secunda parte Nostrarum legum, *diēt. tit. 9. par. 2. nā ex diēt. l. 18.* (vt diximus) præscribitur Magisterialis Iurisdictionis Imperium, illius regimen, munusque, quorum Ministerio agenda est Iustitiæ administratio: *Iuezes son llamados aquellos, que juzgan los pleytos, è por ende los que han de juzgar en la Corte de el Rey, tienen muy gran officio. Porque, no tan solamente juzgan los pleytos, que vienen ante ellos, mas aun han poder juzgar de los otros Iuezes de la tierra.*

30 Ad hanc Supremam cognitionem, ac executionem *in l. 17* illius Tituli, præscribitur Potestas, Imperium, ac Iurisdictione: *Al Adelantado Mayor de la Corte*, cum teneat maioritatem, l. 17. tit. 23. par. 3. *Sobre todos los otros Oficiales de el Reyno* (de quo (31) diximus *Glos. 23. a num. 7.*) quare in scala officiorum Supremorum Iudicialium Primum gradum vindicet, sicuti Chancellarij in Aulica, l. 1. tit. 4. par. 3.

31 Quare fatendum Supremum Cōsiliū, de quo *Glos. 23.* Chancellarij (32) que iunctas non fuisse loco muneris Chancellarij, sed loco mu-

ne-

neris

de la

33

rum

colim

form

qui tã

cunt,

dinar

dicho,

(34)

sicuti

in Tit

diēt l.

ladame

bredic

35

titaru

corpu

matun

Idiom

los que

zes, Pr

cum d

For. tit

36

dex Su

Digest

tio No

tamen

re, Reg

Cogni

stati pe

Ante el

acta fir

tia per

(37) a

l. 1. tit.

ria, vu

panos

Gotho

Alonso

De los

par. 2. V

author

de la Cor

(9) ti

bilis ap

lantado

no se pu

no se pu

no se pu

neris, ac officij *De el Adelantado Mayor de la Corte de el Rey.*

33 Quod euincitur, si antiquarum Hispanicarum legum seriem recolimus, Constituentium iudicalem formulam iudiciorum, Iudicesque, qui tam in Prima instantia cognoscunt, dicti in *dict. l. 1. tit. 4. par. 3. Ordinarij: E todos estos Iuezes, que auemos dicho, llamanlos en Latin Ordinarios:* (34) quam in secunda appellationis, sicuti à Iure Communi præscripta in Titulis, *f. & C. de Appellation. & in dict. l. 1. Aquestos, que son apuestos señaladamente para oír las Alcadas de los sobredichos.*

35 In legibus enim Fori, & Partitarum, in quibus plasmatum fuit corpus scripti iuris Hispani, efformatum est in tutamen oppressorum, Idiomate Patrio: *En amparamiento de los que se juzgan querellosos de los Iuezes, Proem. & l. 1. tit. 23. par. 3. Iudicium dictum: De Alcadas, tit. 15. lib. 2. For. tit. 23. par. 3.*

36 Quis vero habendus sit Iudex Supremus: *De Alcadas, in legibus Digestis his in Titulis (de quo contentio Nostra) non invenimus, noramus tamen ex Maiestatico Primæuo iure, Regibus præscriptam fuisse hanc Cognitionem, Regiæ ipsique Maiestati personaliter, l. 2. & 4. dict. tit. 15. Ante el Rey: sine iudicia incæpta, & acta sint in Prima, & Secunda instantia per Iudices Ordinarios locorum, (37) aut Villarum, de quibus in dict. l. 1. tit. 4. par. 3. vel per Iudices Curia, vulgò *Alcaldes de Corte*, inter Hispanos ad id Constitutos ex antiquo Gothorum More, *Histor. de el Rey D. Alonso el Sabio, par. 2. cap. 51. fol. 192. De los Alcaldes de Palacio, l. 18. tit. 9. par. 2. Vel Iurisdictionis Maiestaticæ autoritate: De el Adelantado Mayor de la Corte, l. 19. dict. tit. 9. par. 2. l. 17. (9) tit. 23. par. 3. A quo inadmissibilis appellatio: E esto dezimos de el Adelantado Mayor de la Corte de el Rey, que no se puede alçar de él: quam esse Iurif-**

dictionem Supremam, in appellabilemque præscribit, *Glos. 1. dict. tit. 15.*

40 Huic muneri, officio, Dignitati, aut Imperio: *De el Adelantado Mayor de el Rey*, mancipata fuit Iurisdictionis, aut cognitio appellationum, seu *De las Alcadas*, ex legibus Partitarum Nec enim invenimus cui alio muneri, aut officio Constituta fuerit, cum, & si ius Nostrum Iudices: *De (41) Alcadas, Epitheto honoret De Sobrejuezes, dict. l. 1. tit. 4. par. 3. E à tales como estos llamaron los Antiguos Sobrejuezes, por el poder que han sobre los otros, in toto illo Fori, & Partitarum voluminibus, non invenimus illos aliquo Titulo, nomine, aut appellatione certa præscriptos.*

42 Quare fatendum Supremam Iurisdictionem in causis appellationis ipsis Regibus ex officio natam, ex illorum vero placito creditam fuisse: *Al Adelantado Mayor de la Corte (cuius loco suffectum Supremum Consiliu, notat Gregor. Lop dict. l. 1. tit. 4. p. 3.*

43 Vitam tenuit hoc munus, seu officium *De el Adelantado*, sub antiquorum Regum regimine, vsque ad Sceptrum Henrici II. Catholicorum, que Regum, à quibus cognitum, tum, quod ipsi onus publicum sustinere non posset, vt latè diximus *Glos. 2. à n. 50. E que el Rey, è si él no lo pudiesse oír por algunas priessas, ò embargos que aya, l. 19. tit. 23. par. 3. Tum quod Adelantatus Regius comitans Reges, Curiam sequebatur; ex quo intolerabile onus sequebatur subditis, tam in recursu, quam in processu causarum. Et cum Iudicium fuissent variè (45) sedes, & ex eo misera conditio sequentium Curiam, Nicol. Boer. *de ord. grad. & utriusque For. par. 2. n. 38. Matienç. Dialog. Relator. par. 1. cap. 4. (46) & 5. Ad subditorum subsidiu iudiciale Forum Constitutum fuit, dictum Audiencia, y Chancilleria, in quo Vice-Regia ius diceretur, l. 1. tit. 4. lib. 2. Ordinam. l. 1. tit. 5. lib. 2. Recopil. (47) Designata Sede Camerali in Vil-**

Villa Vallisoletana, l. 4. dict. tit. 4. E Mandamos, que la nuestra Audiencia resda continuamente en la Villa de Valladolid, por ser Villa Noble, y convenible para ello. Iustissimum sanè Maieftatis Arcanū à Prudentissimis Principibus feruatum, vt de Imperiali Camera creatione à Maximiliano Imperatore in Ciuitate Francfurti, quæ ad Spiram translata, post Gail. lib. 2. de Pace publ. cap. 1. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 4. num. 8. Bessold. Thes. Pract. litt. C. num. 4. Martin Maguer. Adocat. armat. cap. 17. num. 116 & sequentib. Thob Paurmeist. de iurisdic. lib. 2. cap. 6. ex nu. 1. per tot. Theodor. Reinling. de Regimin. Secul. lib. 1. clas. 2. cap. 2. ex nu. 153. Matth. Stephan. de iurisdic. lib. 2. par. 1. cap. 3. per tot. qui num. 4. Et quidem ante institutum Iudicium Camerale, vt plurimum Imperatorem, eiusque Curiam sequebantur, cum maximis litigantium expensis, & sumptibus. At cum Imperator eiusmodi litibus priuatorum dir. mendis, nimirum occupatus publicis Imperij Romani Curis minus incumbere posset, ex usu Reipublicæ futurum existimatum est, vt præter Casaream Aulam, vel Curiam certum aliud adhuc tribunal in medio institueretur, quo præsi, lesique tutum haberent refugium, & in quo Vice-Imperatoris, & statuum de causis litigantium cognosceretur.

49 Post hæc creationem factam à Ioanne II. Rege, secuta fuit, urgente necessitate, diuisio Iurisdictionis Audienciæ Vallisoletanæ; & alia Audiencia creata Cluniæ, vulgò: Ciudad-Real, l. 1. tit. 5. lib. 2. Recopil. quæ ad Granatensem Ciuitatem translata fuit, anuo M. D. V. Pedraz. Histor. de Granada, par. 4. cap. 30.

50 Ex his credo, quidquid teneat Parladorus, Chancelleriam, nec creatam, habendamque loco officij Chancellerij; sed illorum Supremorum Magistratum, quorum Autoritate in Regia Curia agebatur Ciuile regimen. De quibus dict. l. 19. & 22. tit. 9. par. 2. l. 1. tit. 4. l. 17. tit. 22,

par. 3. vt, & de Camera Imperiali diximus, & de Parlamentis Gallicanis; post Petr. Gregor. dict. lib. 47. cap. 29. Ioan. Lymn. Notic. Franc. lib. 7. cap. 2. Cum autem istud Parlamentum Lathetianum tot negotijs non sufficeret in tam vasto Regno, & tanta litium multitudine, in quas admodum procliuus Galli, subinæ à Regibus, quo unicuique suum tribueretur, alia Cõstituta sunt, vt hodie pro vno, quod olim erat numeretur dena. Et post: Quodlibet suos habet Præsides, Consiliarios, Chancelleriam.

51 Quare, & si ab officio: De Chanciller, Chancelleria, designetur in dict. l. 4. E de esta palabra tomò nombre Chancilleria; non tamen dicendum corpora Senatorum Vallisoletanæ, & Granatensis Chancelleriarum, Chancellerias dictas, ex Ethimologia præscripta in dict. l. 4. nec loco Chancellerij creatas; cum verum sit, quod ætate Regū Ferdinandi, & Ildephonfi, qua Cõstituta est lex, Chancellerius, nec Magisteriale Imperium gereret, nec Magistratus legitimus haberetur, vt diximus supra.

52 Ideo credimus hos Senatus Supremos (si verum amamus, reiecto Parladoro) dictos Audiencia, y Chancilleria, Rubric. tit. 4. lib. 2. Orainam. tit. 5. lib. 2. Recopil. indistinctè Audiencia, ad designationem Maiefticæ Authoritatis, & Imperij, Vice-Regia creatè ad audiendas causas, lites agendas, Iudiciaque discernenda inter subditos; vt erat præscriptum in tit. 4. par. 3. Iusque dicendum: Cum ex illa voce, munus vere Supremum, ac Maieftaticum designetur, idemque sit, quod Auditorium.

53 Auditorium enim habetur, & dicitur (omissis, quæ Doctores notant tit. C. de Episcop. Audien.) iure cõmuni, & More Gentium, locus præscriptus Magistratui, l. Minor, §. 1. de Minorib. l. Contra, de re iudicat. l. Cum in fundo, §. fin. de Fund. Dotal. l. Malier, ad Senat. Consult. Trebellian. l. Nemo, C. de Iurisd. omn. Iudic. l. Si quando, l. Ampliorum,

rem, C.
Lect. a.
eti Fra
stratib
Publi
verbis
dienda
offic. A
1. num.
num. 3.
de Impe
num. 8.
lib. 1. ca
tit. litt
del. No

54
dicta, v
braque
des, ius
decif. Ly
cellis f
Cicer. a
& Dign
Ioan. Sa
(15) st
apud N
vbi Au
lib. 5. Pa
ping. de
& 512.

56
more a
mendat
citium e
honoris
in Supr
laz. de M
des de Ca
mez lib.
(57) H
in Roma
guitas
Magunt
culo Ge
Gallican
Theodo
lar. lib. 1.
Pract. lit
del. Aru
(58) Co

rem, C. de Appellat. l. Lecta, de reb. credit. Lecta in Auditorio Amilij Pauli Praefecti Fratorio. Seu assignatus Magistratibus, aut Senatoribus in loco Publico ad lura, & causas partium, verbis, & scripto proponendas, audiendas, & dirimendas, l. Consiliarij, de offic. Assessor. vbi Ioan. Corraf. & in l. 1. num. 3. de Origin. iur. Dec. dict. l. lecta, num. 3. de reb. credit. Restaur. Castald. de Imper. quest. 79. num. 4. & quest. 86. num. 8. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 16. & 20. Bessold. Thes. Pract. litt. A. num. 99. Ioan. Iacob. Speidel. Notab. Iurid. Politic. Histor. à n. 35.

54 Chancilleria, etiam credimus dicta, vel quia corpus Senatus membraque, scilicet: Los Oydores, y Alcaldes, ius dicunt in Aula Regia, Caud. decis. Lusitan. 1. num. 13. par. 1. Chancellis stipata in reuerentiam, vt ex Cicer. de Orator. lib. 1. Kirner. de offic. & Dignit. Chancell. lib. 1. cap. 2. ex n. 2. Ioan. Sauar. in not. ad Sydon. lib. 1. Epi. (15) stol. 2. Subque vellis Regijs, apud Nos, Dosel. l. 2. C. vt nemo priuat. vbi Augustin. Barbof. num. 3. Alciat. lib. 5. Parergon. cap. 13. Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 17. num. 510. & 512.

56 Vel, quia aliqua munera, quæ more antiquo Chancellario commendata erant (postquam illius exercitium euauit, remasere in Titulum honoris ad Splendorem Maiestatis in Supremo Toletano Primato, Salaz. de Mendoc. Origen de las Dignidades de Castilla, lib. 2. cap. 2. Aluar. Gomez lib. 1. de Gestis, Francisc. Ximen. (57) Hispan. Ilustr. pag. 939. Sicuti in Romano Germanico Imperio Dignitas Chancellarij Imperialis, in Maguntino Archiepiscopo, pro Circulo Germanico: Treuerensi, pro Gallicano: Colonienfi, pro Italico, Theodor. Reinling. de Reginin. Secular. lib. 1. claus. 4. cap. 7. Bessold. Thes. Pract. litt. A. num. 10. vbi Addit. Speidel. Arum. de Comit. cap. 7. n. 1. & 19.) (58) Concessa sunt Excellentiori

Authoritate: A los Oydores, y Alcaldes. quod euincitur ex ipsius leg. 4. dispositione, exque Iurisdictione, Imperio, & exercitio Senatorum.

In enim dict. l. 4. commendata fuit Chancellario, expeditio Regionum mandatorum, & Epistolarum; sed secundum decreta, ac iussa Principum, & Regum; nec verò ipse mandabat, sed notabat tantum, ac subscribebat. (59) Senatores autem: Oydores, y Alcaldes, causas, & lura partium audiunt, Sententias, aut Decreta proferunt, illarum virtute Mandata, dicta: Prouisiones, expediunt, quæ à Senatore, vulgò: Oydor Semanero. Sicuti olim per Chancellarium, dict. l. 4. Kirner. dict. cap. 2. nu. 12. Iacob. Speidel. Addit. ad Bessold. Thes. Pract. litt. C. num. 10. revidentur, quod: Passar de Semaneria, dicitur: Signantur, si secundum sententias expedita sunt; si vero in eis non est seruatus Sententiarum, aut Decretorum tenor, Chancellantur.

60 Vel ex eo dicitur Chancilleria, quod Prouisiones, quæ Subscriptione Diuina (Regum, inquam) expediti non possunt, cum à Maiestatica voluntate, aut dispositione, orta non sint, sed illorum, quibus Vice-Regia commissum est Imperium ad ius dicendum, manu ipsorum Senatorum subscribuntur, l. 19. dict. tit. 4. lib. 2. Ordinam. Ad Maiestatem verò, publicæ fidei, atque Authoritatis munimentum, Kirner. de Dignitat. Chancellar. lib. 4. cap. 2. num. 80. post signationem, subscriptionem, referendum Notarij, vulgò: Estruano de Camara, regio signantur Sigillo, l. 25. dict. tit. 4. l. 1. tit. 8. lib. 2. Ordinam. l. 1. & tot. tit. 15. lib. 2. Recopil. Kirner. dict. cap. 2. per tot. latè Theodor. Hoeping. de iur. Sygillor. cap. 3. Quod fit Ministerio Chancellarij, credita ei custodia Sigilli Regij; sicuti Praefecto Sigilli (62) li sub Constantinopolitanis Imperatoribus, Codin. de offic. Constanti-nopolit. cap. 5. num. 27. Theodor. Hoeping.

ping. *dict. tract. cap. 6. per tot.*

63 Hinc locus, ubi Sigillū Regium seruat, cum in Aula sit Regia, Chancellisque Septum, l. 1. & 2. tit. 8. lib. 2. *Ordinam. l. 5. dict. tit. 15. lib. 2. Recopil. Chancilleria*, dictus; ex quo tenendum dictum in rubric. *dict. tit. 8. De la Audiencia, y Chancilleria*. Non inquam, ex alio principio, Kirner. *dict. lib. 1. cap. 2. Matth. Stephan. de iurisdic. lib. 3. par. 2. cap. 14.*

64 Corpus hoc Audientiarum, & Chancellariarum plasmauerunt Reges prima creatione, l. 1. tit. 4. lib. 2. *Ordinam. De vn Prelado Presidente, y quatro Oydores, y tres Alcaldes de la Carcel, y dos Procuradores Fiscales*. Secunda vero ætate auctum fuit sub Regno Catholicorum Regum, Caroli I. Romanorum Imperatoris V. vt ex l. 3. tit. 5. lib. 2. *Recopil. ob litium multitudinē, & ad meliorem causarum expeditionem: Con vn Presidente, y diez y seis Oydores*. Sicuti de Camera Imperiali, & Parlamēto Gallicano, notant Doctores relati supra.

65 Huius corporis, vt ex legibus euincitur, caput est Præses, vt de Lusitanis Conuentibus testatur *Caues. decis. 1. num. 17. par. 1.* Præsidum Dignitatē. (Quam Meritissimē gerit in Vallisoletana Chancilleria, Amicus Noster D. Pedro Xil de Alfaro, Diui Iacobi eques, in Complutenſi Academia olim Stola Collegij Diui Ildephonſi ornatus, & ad Ca-

thedram Primam Canonici Iuris iustē euectus. Post in Hispalensi Audiencia, Vallisoletana Chancilleria Senator, in Aula Suprema Sexvivali: *De Alcaldes de Casa, y Corte*, Concollega Noster, nunc post Præsidentialem Dignitatem in Supremo Senatu Senator: Summam tuisse omnætate, & Imperio, Gutther. *de offic. Dom. Augustin. lib. 1. cap. 5.* Suffectamque loco Præfecturæ, diximus *Glof. 2. num.* seu Quæsturæ Sacræ, Ioan. de Montaign. *de Authorit. Magn. Consil. num. 5.* Pet. Gregor. *dict. cap. 29.* Sicuti Præsidentum Parliamentorum Gallicanorū; de quibus Ioan. Lymn. *dict. lib. 7. cap. 2.* Illustrissim. Dom. D. Christophor. Crespi, *Observat. in decis. Consil. Aragonic. in Admonit. ad Lector.*

66 Ex illo Summo honore inter Illustres Dignitates enumeratur; & decoraturque veneranda appellatione: *De Señoria*, Solorzan. *de iure Indiar. lib. 4. cap. 24. num. 4. & Politic. Indian. lib. 5. cap. 4.* Nec noua lege, sed Maiorum More; sic inuenimus in Visitatione Chancilleriæ Vallisoletanæ facta à Domin. Dom. Ioan. Daza, sub Regno Catholicorum Regum, anno M. CD. XCII. Honoratum Præsidentem Vallisoletanæ Chancilleriæ, his venerabilibus Epithetis: *Muy Reuerendo Señor, y Virtuosos Señores. Lo que V. S. y Mercedes ban de mandar fazer.*

Y A LOS PRIORES, Y BAYLIOS DE EL Orden de San Iuan.

S V M M A R I V M.

- 1 **O**rdinis Militaris Hospitaliorum sub Titulo Diui Ioannis ortus: & progressus, & Sedes Primaria Hierusalem.
- 2 Equitum Diui Ioannis Institutio, infirmorum cura.
- 3 Ordinis Equitum Diui Ioannis Sedes à

Hierusalem ad Rhodem Insulam translata: ad Melitam sub Regno Caroli V.

- 4 Ordinis Diui Ioannis Insigne: Vestis nigra, Crux alba.
- 5 Ordo Diui Ioannis Digesta ad regimen Politicum in octo linguas.
- 6 Prior in Ordine Diui Ioannis Dignitas, Bailius Dignitas in Ordine Diui Ioannis.

DE ORIGINE, SEDE, INSIGNI, ET DIGNITATIBUS ORDINIS D. IOANNIS; DIGNITATIBUSQUE:

De Priores, y Baylios.

GLOSSA TRIGESIMASEPTIMA.

A Tempore, quo Catholicis Principū expeditionibus Terra Sancta, profligatis Infidelibus, posthliminiō pristinum statum recuperavit, inter alios Militares Ordines pietate Catholica Institutos: miseria, ac tempestate tamē temporum extinctos, aut suspensos excelluit ille Equitum Hospitalariorum (vt credunt aliqui) à Ioanne Hircano Machabæo Originem trahens, seu à Ioanne Eleemosynario Alexandrino Patriarcha, florente sub tutela, auspicijs, ac Patronatu Diui Ioannis Baptistæ, à quo Lustrale illius nomen: *Orden de Señor San* (2) *Iuan*. Illorum Equitum Institutum erat peregrinis ad loca Sacra confluentibus, genus omne officij, ac pietatis sollicitè exhibere, ad hæc itinera à latrocinijs, & incursionibus Barbarorum tuta reddenda. Sedes Primaria Hospitalis Sancti Ioannis in Hierusalem, ædificatum à Gerardo I. restitutore Instituti; à quo tempore floruit Ordo confirmatus, ac laudatus à Gelasio II. Pontifice Maximo: Sub verò Honorio II. Magistro Raymundo de Rhodio Constitutiones, ac Statuta ad regimen Ordinis, Consilio Capituli Digesta habuit. De quo Cassan. *Cathalog. glor. Mund. par. 9. consider. 4.* Camil. Borrel. *de Præst. int. Regim. Cathol. cap. 74. num. 34.* Beierlinch. *Theatr. vit. human. litt. E.* verbo *Equites, vers. Ordo Equitum Hospitalar. Sancti Ioannis*, Polidor. *Virg. de Invention. rer. lib. 7. cap. 5.* Ioseph. de Rustic. *l. Cum Ciues, de cond. & demonst. Azor Institut.*

Moral. tom. 1. lib. 13. cap. 5. quest. 3. Petr. Gregor. *lib. 15. Syntagmat. cap. 33.* Theod. Hoeping. *de iure insign. cap. 2. num. 464.* Ioan. Iacob. Speidel. *Notabil. Iuridic. Histor. Politic. litt. E. n. 32.* Christianorum rebus in Syria deperditis, Hierusalem à Saladino Ægyptiorum Soldane iugo submissa, factaque sub tributo, Sedes Ordinis translata fuit ad Rhodon Insulam, anno M. CCC. VIII. sub Clemente V. Pontifice, in arcem contra Turcarum, & Sarracenorum vim; in qua mansit, vsque ad Pontificatum Clementis VII. & Imperium Caroli V. sub quo, anno M. CCCC. LXXVIII. die XXV. Decembris dicata Memoriae Natiuitatis Domini Nostri, proditione magis, quam vi, Solymano Turcicum Imperium possidente, ad manum, & Imperium Barbaricum misere oppressa, & afflictata redijt, Equitibus cum Magistro, & rebus, quas efferre poterant, liber exitus permissus. Quibus noua Sedes Melita Insula à Carolo V. Imperatore data, quam etiam nunc gloriosè, ac fortiter tuentur, tanquam insuperabile cōtra Turcas munimentum.

De huius Ordinis Instituto, Priuilegijs, Immunitatibus, iure sic passim apud Scriptores, vt de eo agere laboriosum sit.

4 Huius Ordinis Insigne: Vestis nigra: Crux alba in latere Sinistro: Regula Diui Augustini, sub qua communiter, ac Regulariter viuunt.

5 Politici regiminis caput Magister Magnus, administratio Digesta

sta

sta in octo Circulos, linguas, seu Prouincias. Vniuscuiusque Circuli Prima Dignitas: *Prior Magnus*. Ex eo, (6) quod in Ordine Diui Augustini, sub qua Regula, vt diximus, militat Equestris hic: *Prior Summa obediencialis Dignitas*, vt *Glof. 38. num. 4.* Sic inter Nos: *Gran Prior de San Iuan*, Maximus honor Infulis Magnitudinis decoratus, Carrillo *Origen de la Dignidad de Grande, Discursio 3. num. 32.* De honore, & potentia illius, latè Sandoual *Histor. de Carlos V. lib. 2. §. 47.* Vt plurimum hæc Dignitas habetur Patrimonium filiorum Regis (illum tenet, Serenissimus Dominus, Dominus Ioannes Austriacus, Magni Philippi filius, Magnus Dux, Magnus Miles, Magnus Omnium bonarum artium cul-

tor.) De qua Priorali Dignitate, Petr. Gregor. *lib. 15. Syntagmat. diēt. cap. 34. num. 2. & 5.* In illo Ordine est *Prior Magnus Ordinis totius, qui præest omnibus, seu Magister Magnus*. Et postea: *In singulis ferè sunt Prouincijs Priores præcipui, quibus subijciuntur alij Commendatarij.* Secunda Dignitas est *Baylius*, dictus *Baylio*, secundum gradum constituens, Petr. Gregor. *diēt. cap. 34. num. 2. Priores Castellani Amposta, vel Bayliuij, Beierlinch. diēt. litter. E. verbo Eques.*

Cuius Dignitatis ratione, piè, ac iustè à Regibus Nostris, laborumque pro Fide, & defensione Religionis Subditorum in honorem concessus Prioribus, & Bayliuijs reuerentialis honor: *De Señoria.*

Y A LOS PRIORES DE VCLES, Y SAN Marcos de Leon, de la Orden de Santiago, durante el tiempo de sus oficios.

S V M M A R I V M.

- 1 *Equites Diui Iacobi, vniti Clericis Regularibus Diui Augustini.*
- 2 *Prior Dignitas Ecclesiastica, in Ordine Diui Iacobi.*
- 3 *Prior Dignitas, quia Primus in Ordine.*
- 4 *Prior Superior Ordinum obediencialium.*

- 5 *Prior Equitum Clericorum Ordinis Diui Iacobi, Prior Conuentus S. Lodij.*
- 6 *Priores duo, in Ordine Diui Iacobi.*
- 7 *Ordinis Diui Iacobi distinctio, tam in Præceptorijs Maioribus, quam Communitatibus Ecclesiasticis, orta ex disidijs Regum Legionensium, & Castellanorum, & num. 8.*

DE DIGNITATE PRIORVM COMMVNITATVM Ecclesiasticarum, seu Conuentuum Ordinis D. Iacobi.

GLOSSA TRIGESIMAOCTAVA.

Diximus *Glof. 31. num. 2.* Ordinem Diui Iacobi Institutum, sub Regula Diui Augustini, vnita Militarium Equitum Confraternitate, cum Priore,

ac Canonicis D. Augustini: à quo tempore sub illius Instituto floruit, eoque ad Nostræ ætatis Periodum. (2) Ex illa vnione cautum, vt post Magistrum, vulgò *Maestre*, Regia ià Dig-

Dign
dum t
de el O
Cui, S
conve
electi
que M
ad res
dri II
3
Priori
do Di
seu Pr
Prior e
tur, qu
Priore,
Primu
Roman
rio, Pri
cer. Sec
in rubr.
rez, Cu
fector. F
lib. 24.
not. Veg
gustinu
rium Ma
quia Pr
stam fer
re Milit
sum, lib.
Oriental
Scriben
lio. 12.
4 H
aliquoru
Ordinis
vers. Pri
vers. Prio
nachor. c
cap. Iuuen
tin. 2. de K
conf. 23 I
II. num. 8
2. cap. 9.
remur in
gimin. Reij
2. nu. 4. B
na. II. Et
cessaria, v
82

Dignitas, Primum in Ordine gradum teneret Prior Conuentus, Reg. de el Orden de Santiago, cap. 35. & 36. Cui, Sede vacante, regimen creditur, convocatio Capituli Generalis ad electionem Magisterialem; viuentique Magistro, votum in Capitulo ad res necessarias, vt ex Bulla Alexandri III. notatur.

3 Hæc Dignitas fuit Titulo Prioris decorata, quia Regularis Ordo Diui Augustini suos Superiores, seu Prælatos: Priores appellat. Cum Prior ex Gentium acceptione habeatur, qui cæteros antecellit, l. Si quis Priore, ad Sen. Consult. Trebell. vel quia Primus in exercitio, Lyps. de Milit. Roman. lib. 2. Dialog. 1. Vt de Primicerio, Primus in munere, l. 1. C. de Primicer. Secundicer. & Notar. lib. 12. Alciat. in rubr. vbi Scribentes, & Anton. Perez, Cujac. l. 3. C. de Apparitorib. Praefector. Prætor. lib. 12. Adrian. Turneb. lib. 24. Aduersarior. cap. 12. Steuuech. not. Vegec. lib. 2. cap. 21. Hinc D. Augustinus, Diuum Stephanum: Primicerium Martyrum, dixit. De Primipilo, quia Primus Centurio pilam, seu hastam ferebat, ex Liu. lib. 7. Vegec. de re Milit. lib. 2. cap. 21. Steuuech. ad ipsum, lib. 2. cap. 8. Pancirol. not. Imper. Oriental. cap. 21. Anton. Perez, per Scribentes, ad titulum, C. de Primipil. lio. 12.

4 Hinc in Regulari regimine aliquorum Ordinum Prior, Superior Ordinis obediencialis, cap. Monachi, vers. Priores, cap. Cum ad Monasterium, vers. Prior, cap. In singulis, de stat. Monachor. cap. Ne Religiosi, de Regularib. cap. Iuuenti, de offic. Ordin. lib. 6. Clementin. 2. de Rescript. vbi Immol. Oldrald. cons. 231. Sylu. de Benefic. par. 3. quaest. 11. num. 85. Conrad. Templ. iudic. lib. 2. cap. 9. num. 1. & 5. Et, ne immeremur in re nota, vide Fragos. de Regimin. Reipubl. par. 2. lib. 11. disp. 34. §. 2. nu. 4. Bessold. Thesaur. pract. litt. A. nu. 11. Etiam, vt omnia ad casum necessaria, vide apud Doctif. Dom. Lau-

rent. Matth. de Regimin. Valent. tom. 2. cap. 8. §. 8. De hac acceptione, moreque recepto in Ordine D. Augustini, vide Dom. Valenç. cons. 1. per tot. vbi latè.

5 Primus Clericorum Equitum Prælati, post vnionem, Ferdinandus Prior appellatus, non iam Canonicorum Regulariū Monasterij Sancti Lodi, sed Clericorum Fratrum D. Iacobi; à quo cæterique Successores Priores dicti, vt latè Mota, Princ. de el Orden de Santiago, lib. 1. cap. 7. & sequentib. & Tract. de Confirmat. Ordin. lib. 1. cap. 2. §. 2. & lib. 2. cap. 4. §. 3.

6 Sed quamvis vno sub Magistro floreat Equestris Ordo, legitime lex Nostra duos Priores notat, duasque Priorales Dignitates, quibus durate officio honorarium ius cōcessum: De Señoria, quia duæ Communitates Ecclesiasticæ, seu Conuentus Ordinis. Vnus Vclesij in Regno Castellæ, dictus: De Vcles. Alius in Regno Legionis in Ciuitate Legionensi, Titulo: Diui Marci. De quibus, & illorum erectione, aut fundatione latè Mota dict. Tract. Princip. de el Orden de Santiago, lib. 1. cap. 8. & lib. 4. cap. 1. & sequentib.

7 Quæ Cōmunitatum, seu Conuentuum duplicatio ex eo orta, quod cum Primus Cōuentus Ordinis fuisset Sancti Lodi Diocesis Compostellanæ, seu Lucunensi in Dominio Regni Legionensis, in quo Ordinis vnio facta. Regnante Ferdinando II. & in Castella Hdephonso IX. dissidia, ac Bella inter patrum, & nepotem orta fuerunt. Sed cum Castellana Vexilla sequerentur Equites Ordinis Diui Iacobi, odio graui motus Ferdinandus, Equites omnes, tam Sæculares, quam Ecclesiasticos a Regno relegauit, ablatis bonis Ordini competentibus. De quo Marian. Histor. lib. 11. cap. 14. E. stablecimient. de Santiago, fol. 7. cap. 5. relati à Mota dict. tract. Princip. de el Orden de Santiago, lib. 1. cap. 9. Inter alia subla-

tum fuit Ordini Xenodochium Diui Marci in Ciuitate Legionensi fructum ad consolationem Peregrinorum; in quo mutata habitatione, Monasterio Sancti Lodij degebant Prior, ac Clerici Fratres sub Instituto Ordinis Diui Iacobi. Quæ cognoscens Ildephonsus Pijssimus Rex, in Dominium concessit Magistro, Clericis, Equitibus, & Ordini in Castellano Circulo, Oppida, Castraque diuersa; inter alia vero Volufium, vulgò *Vcles*, vbi ab illa ætate erectum, ac fundatum Conuentum sub Priore, & Clericis, sicuti, & in Lodio videmus; ne absque Sacris Laribus Nobilissimus Ordo vagaretur.

8 Sed poenitentia motus Ferdinandus Rex, pristina iura, bona, honoresque concessit in Legionensi Regno, Magistro, Priori, Equiti-

bus, & Ordini; Xenodochio Diui Marci restituto proprio iure, vsque in hodiernum diem. Hinc orta in Ordine distinctio Regnorum Castellæ, & Legionis; & si non quo ad Ordinis regimen, ad hoc quod duo Præceptores sint, seu Commendatores Maiores, quos à Regnorum cognomine Castellanensem, & Legionensem nuncupamus, duasque Dignitates Priorales, duosque Conuentus Castellani Circuli in Volufio, vulgò: *De Vcles*. Legionensis: Diui Marci.

Cæterum, & si dissensio sit circa Originem, antiquitatēque Nobilissimarum harum Communitatum, meum non est in tanto discrimine agere, sed asserere æquali iure Dignitates, Priorales pollere, tam honoris, quam suffragij in Actibus Capitularibus, vt ex Constitutionibus notatur.

A LOS VISO-REYES.

SUMMARIUM.

- 1 **V**ice-Regis officium, idē quod Præsidium Prouinciarum, & 2. Sen Procuratorum.
- 3 Pro-Regum Imperium, & Authoritatem, De Etores referunt.
- 4 Præsidium munus, ex l. 1. de offic. Præsidi.
- 5 Præsides dicti Procuratores Prouinciarum minorum.
- 6 Prouinciarum Cōsiliarium, & Prætoriarum diuersa gubernatio, & 30.
- 7 Vice-Reges, si Præsidium loco habentur, decorandos esse honore: De Señoria.
- 8 Præsides Illustres, Clarissimi, Spectabiles, & 9.
- 10 Præsides Clarissimi, si ex Ordine Patrio electi.
- 11 Præsides Prouinciarum maiorum, Clarissimi.
- 12 Pro-Reges Præsidi Prætores, 13. & 20.
- 14 Præsidi Prætorio iniuncta admi-

- 15 Præsidi Prætores electi à Senatorio Ordine.
- 16 Præsidi omnes Dignitates antehabebat.
- 17 Prætores, Illustres, Excellentes, Sublimes, Eminentissimi, dicti.
- 18 Prætura extra Urbem, Summa Dignitas.
- 19 Prætura Imperium sine purpura.
- 21 Pro-Reges, dicti Præsidi Augustales ab Alciato.
- 22 Guttherius refertur notās, Hispanias sub ditione Præsidi Galliarum fuisse.
- 23 Hispania, ex Guttherio, Prouincia Prætoria non fuit.
- 24 Hispana Prouincia Prætoria fuit abmotio Populi, & Imperij Romani.
- 25 Hispanorum virtus gloriosa omni ætate.
- 26 Consularis Potestas Summa initio Romanæ Reipublicæ.
- 27 Hispania tēpore Reipublicæ Prouincia Consularis.

- 28 Prætoribus, post Consules à Romanis iniunctum regimen Reipublicæ.
- 29 Hispania Prætorica & Trouiacia, 30. & Consularis.
- 32 Hispania viterior Proconsularis, Citerior Prætorica.
- 33 Hispania Prætorica, post Constantini ex Amaia.
- 34 Hispaniarum regimen creditum Maximis Dignitatibus.
- 35 Constantinus Magnus Præturam imminuit.
- 36 Comites creati à Constantino Primi, Secundi, & Tertij Ordinis ad regimen Imperij.
- 37 Comites Primi Ordinis Constituti ad regimen Hispaniarum, sub Imperio, 38. Ex Volaterano.
- 39 Comititia Dignitas Illustris.
- 40 Hispaniarum regimen, post Constantinum incognitum Bellorum intestinarum causa, 56. & 58.
- 41 Hispania Betica Consularis, Lusitania Prætorica post Constantinum.
- 42 Inscriptio Prætorum Hispanorum, refertur ex Lazio.
- 43 Pro-Prætores ad Hispaniam mittebantur, non Prætores, ex Guttherio.
- 44 Præfecti Prætores creati ab Augusto, ex Guttherio.
- 45 Prætorianæ Potestatis Origo, ex l. 2. de Origin. iur.
- 46 Prætorica Potestas ab Augusto aucta, non creata fuit.
- 47 Pro-Prætorica Potestas concessa fuit Gubernatoribus Hispaniarum Summa, 48. & 55.
- 49 Pro-Prætor, cui post annum prorogabatur Imperium, 50. Vel cui commissa tantum Bellica res, 51. Vel qui ad anni finem regens Præturam in Urbe ad Prouinciam mittebatur.
- 52 Pro-Prætor Gubernator Consularis Prouincia: erroneè Guttherius.
- 52 Prætores ad Belligerentes Prouincias mittebantur ab Imperio Augusti.
- 53 Pro-Prætores Superiorum Prouinciarum referuntur ex Tacito, & Apiano.
- 54 Proprætorum insignia eadem, quæ Prætorum.
- 55 Vandali, sub Theodosio Iuniore, Hispanias occuparunt.
- 58 Gothi, sub Imperio Valentis Europam deuastarunt.
- 60 Germani Imperium inuadunt sub Gratiano Imperatore.
- 61 Maximus Militari plausu apud Hispanias Imperator salutatur.
- 62 Gothorum, & Francorum Bella sub Theodosio.
- 63 Romanum Imperium desertum gliscente Bello Gotlazo.
- 64 Gallie gubernatio commissa Comitibus sub Honorio.
- 65 Athaulphus Primus Gothorum Hispania Rex.
- 66 Francorum nomen primò auditum sub Regno Athaulphi.
- 67 Franci sub Arcadio, & Honorio Primum Rhenum transgressi, & 69.
- 68 Francorum Regum initium ignotum.
- 69 Francorum, Rex Primus Pharamundus.
- 70 Clodouæus Primus Francorum Rex, 75. & 76.
- 71 Francorum irruptio Prima in Gallias, sub Honorio Imperatore.
- 72 Ætius Barbaros à limitibus Imperij profligauit.
- 73 Clodius, & Merouæus, non Reges, sed Duces Francorum fuerunt.
- 74 Franci Attila ætate gens incognita.
- 77 Francorum gens ferox, rapinis, & Vastationibus dedita.
- 78 Gothi, subuerso Imperio inter Europæos, Constituerunt Regnum Visigothorum in Hispania, Ostrogothorum in Italia.
- 79 Theodoredus, profligato Attila, limites Hispani Regni in Gallias extendit.
- 80 Eucherius Visigothorum Rex funditus euerfit Romanum Imperium.
- 81 Hispania nunquam Constituta sub Præfecto Galliarum.

DE VICEREGVM MVNERE, AC OFFICIO,

& an hæc Dignitas loco Præfecturæ Prætoris suffecta sit?

Vbi agitur, exploso Guttherio, Hispanias nunquam sub Præfecto Galliarum fuisse.

GLOSSA TRIGESIMANONA.

Vice-Regum officiū, voluit Bobad. lib. 1. Politic. cap. 2. num. 3. 4. & 6. idem esse, quod Munus antiquum, executū manu Præsidum Prouinciārum, ex l. 4. de offic. Præsi. Bulleng. de Imp. Roman. lib. 4. cap. 37. Leuin. Torren. ad Sueton. in Ag. off. cap. 36. Robert. Baltur. de re Milit. lib. 8. fol. 171. Anton. August. lib. 1. emend. cap. 7. cumulat Doctores Mastrill. de Magistr. lib. 5. cap. 6. n. 23. (2) Alij vero Scribentes crediderunt, Pro-Reges Procōsulibus, similes fuisse. De illorum Autoritate, Imperio, & Iurisdictione. Vide Pont. de Potest. Proreg. D. Ioan de Solorz. de Gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 9. & Politic. Indiar. lib. 5. cap. 12. per tot. quāplures Doctores adducens, quos cōsultō omitto. Adde Theod. Rein. de Regimin. Secular. lib. 1. clas. 2. cap. 2. nu. n. 30. Doctissim. Concolleg. meus D. Lauren. Mattheu de Regimin. Valenc. cap. 2. §. 1. ex num. 1. adducens Giurb. Paul. Xamn. & alios.

4 Sed cum Præsidum Autoritatem, & Imperiū describat Iur. Cōsul. in l. 1. & tot. tit. de offic. Præsid. Bulleng. cap. 37. & 38. Vvolph. Laz. Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 8. Rosin. Antiquit. Roman. lib. 7. cap. 42. Pancir. var. lib. 1. cap. 3. Gutther. de offic. Dom. August. cap. 5. Philip. Beroald. ad Suet. in Galb. cap. 10. & in Vespas. cap. 4. Leuin. (5) Torren. in Neron. cap. 17. Ex eis caue, ne absolutè Præsides Prouinciārum Vice-Reges autumes, cum etiam aliquando Procuratores Pro-

uinciārum Præsides indigentur, quia nec ad omnes Prouincias Præsides (6) mittebantur; sed diuersa illarum gubernatio, tū si Consularis Prouincia; tum si Prætoris existeret. De quo Rosin. Antiquit. lib. 7. cap. 44. Salmaf. Not. in Spartian. ad Adrian. fol. 36. & 56. Laz. dict. lib. 7. cap. 7.

7 Sed vt sit, Vice-Reges Præsides dicamus, hæc Dignitas honoranda est venerabili vocabulo: De Señoria. Cum iure Ordinario. Clarissima (8) diceretur, seu: Spectabilis, vt ex l. Præsides, C. de Pignor. deducit Pancir. dict. lib. 1. cap. 3. l. Omnes, C. de Episcop. & Cleric. l. 7. de offic. Rector. Prouinc. Bulleng. dict. lib. 4. cap. 38. Cassiod. lib. 7. cap. 39. Perfectissima, & in l. Cura reis, C. de Pen. Præsides Arabia Vigilantissimis, Iustissimos, l. 3. C. de offic. Rector. Prouin. Bullég. dict. lib. 4. cap. 38. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 4.

9 Adstipulantur, quæ ex Zenonis Constitutione deducit Gutther. dict. lib. 1. cap. 5. Præsides Clarissimos dicens, l. 1. C. vt omnes Iudices: Nemo ex Viris Clarissimis Præsibus Prouinciārum, vel Consularibus, aut Correctoribus, & c. l. 4. C. de iur. & facti ignor. Philip. Beroald. in Suet. ad Vesp. cap. 4. fol. 850.

10 Et ex Vvolph. Laz. Rom. Reipubl. lib. 2. cap. 8. conferente Clarissimum Præsibus; cū Præsides verè dicantur, qui ex Equestri Ordine ad Prouinciā gubernationem mittebantur: quod sufficere visū fuit Alciato, ad hoc vt Titulo Clarissimus condecorarentur; quamvis hunc reiiciat in-

intelle
Anton
in Tyb
rum C
rio O
Baron
(11) t
rissim
Proui
Spart
bus C
batur,
Tarrac
tione.

VIC
PR
M.
NOB
CO
VALE
PR
C

Vbi ill
rissimu
Pancir
teri, V
Republ

12
yes, qui
Prætor
Solorz
num, 1.

Laz. lib
Contz
cap. 22.
Neapol.

13
de Præ
Reges c
iudican
fed illi,
phang.
Quantu
torius di
perio ene
eijs H I
mitibus

intellectum, Gutther. & si Marc. Anton. Sabellic. *Paraphrast. ad Sueton. in Tyber. cap. 41.* Præsides Prouinciarum Clarissimos dicat, dum Senatorio Ordini adscriberetur, Aeguiar. Baron. *in l. Nupta, de Senatorib.* non (11) tamen absolute Præsides Clarissimi erant, vt notamus num. 5. Sed Prouinciarum Maiorum, Salmaf. *ad Spart. in Adrian. fol. 36.* Hique, quibus Clarissima Prouincia designabatur, seu Senatoria, vt de Præside Tarraconensi, notatur ex Inscriptione.

VICTORISSIMO
PRINCIPI IVVENTVTIS
M. AVR. CARINO
NOBILISSIMO CÆSARI
COS. PROCOS. M. AVR.
VALENTINIANVS V. C.
PRÆSES PROVIN. HISP.
CIT.

Vbi illæ litteræ V. & G. Virum Clarissimum significare, notant passim Pancirol. Gutther. Demster. & cæteri, Vvolphang. *Laz. lib. 2. Roman. Reipubl. cap. 1.*

12 Sed Nostro videri: *Los Virreyes*, quidquid dicat Bobad. Præsidi Prætorij dicendi sunt, vt latè notant Solorz. D. Laurenc. Matth. adducti num. 1. *Authent. de Prætor. Pisid. cap. 1. Laz. lib. 2. Roman. Reipubl. cap. 1. Adam Contz. lib. 7. Politic. cap. 21. §. 14. & cap. 22. §. 17. Marc. Anton. Surg. Neapol. Illustr. cap. 13. num. 4. & cap. 22. num. 4.*

13 Quod haud intelligendum de Præfectura ordinaria, nec Vice-Reges censendi Prætores, qui litibus iudicandis tantum constituebantur; sed illi, de quibus in hæc verba Vvolphang. *Laz. dict. lib. 2. cap. 1. fol. 83. Quartum, qui & proprie Præfectus Prætorius dicebatur, Constitutus primum Imperio creatum, qui pluribus simul Prouincijs H. E. integro limiti, vel pluribus limitibus nomine Romanorum Augustorum*

præsidebat, à quo prouocari non poterat, & qui præter Ciuiles, Criminalesque causas, Belli quoque, Armorumque administrationem tractabat. Ex quo, & alijs principijs, ac Doctoribus, quos videre licet, Præfectum Prætorium dicendum esse Proregem, deducit Mastrill. *de Magistrat. lib. 5. cap. 7. per tot. præcipue num. 18. & 22. Cumulat Doctores Giurb. de feud. §. 2. Glos. 13. num. 50.*

14 Præfectis enim (teste Lauren. Vall. *lio. 4. de ling. Latin. & Varron.*) iniuncta erat tam rei Bellicæ Imperium, quam legum præscriptio, *l. vnic. de offic. Præfect. Prætor.* vbi videndi Scribentes, & latè Ioan. Orosc. de quo legem refert Pyghe *Prætores, Iudices, Consules appellantor Milites Summum ius habento*, Cagnol. *in l. 2. num. 163. de Orig. iur. Alex. ab Alex. lib. 2. dier. gen. cap. 15. latè Amaria in l. Curialibus, cap. 2. per tot. C. de De- (15) curion. lib. 10.* Hi enim, nec tantum ex ordine Equestri eligebantur (cui concessum hoc ius honorarium, teste Dion. *lib. 52. Alex. ab Alex. dict. cap. 15. ab Augusto, vsque ad Alexandrum Seuerum.*) Sed è Senatorio ordine, Cassaubon. *in Spartian. fol. 17. num. 38. renouato antiquo iure Patricialis Ordinis. De quo Dracon. de iure Patric. lib. 1. cap. 5. Diximus Glos. 23.*

16 Nec mirum, cum Præfectura, seu Prætura cæteras Dignitates antecelleret, *l. 3. C. de Præfect. Urb. inter Patricias adnumeraretur*, Sydon. *lib. 2. cap. 13. Ioan. Iacob. Dracon. dict. cap. 5. num. 3. latè Glos. 23.* Hinc (17) Præfectis à Iustiniano Constitutis, Procop. *Histor. Arcan. fol. 91. & sequentib.* Illustres, Excellentissimi, Sublimi, Eminētissimi nomine indigatis præter alia Epitheta, ac Titulos, à Gutth. cumulat, *de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 1. Bullég. lib. 3. de Imper. Roman. cap. 2. Vvolphang. Laz. cap. 1. Roman. Reipubl. Pancir. variar. lib. 1. cap. 3. Et si de Prætoribus Urbis*

loquantur Petr. Fabr. lib. 1. Semestr. cap. 1. & 2. Petr. Gregor. lib. 47. Synagmat. cap. 30. Petr. Gilken. in l. 2. nu. 4. C. de Sp. ritul.

18 Præcipue si de Prætoris extra Urbem, eiusque Summa Potestate loqui nurr, Rosin. Antiquit. Roman. lib. 7. cap. 43. Bulléger. d. et. lib. 3. cap. 4. Laz. dict. lib. 2. cap. 2. 3. & 4. Panciroli. lib. 2. variar. cap. 188. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 2. 6. & 7. Munus, vt diximus ex Laz. æquandum Vice-Regale, Salmaf. in not. ad Ed. Capitolin. fol. 85. num. 1. litt. F. De quo Cassaubon. in not. ad Lamprid. (19) fol. 142. num. 29. Cum Imperiũ sine Purpura esse dicat, Steph. Pygh. Ann. Roman. lib. 4. fol. 262. Petr. Fab. lib. 1. Semestr. cap. 2. fol. 15. Andr. Kenischil. de Territor. Origia. cap. 1. ex num. 206. usque ad 212. Adam Contz. lib. 7. Politic. cap. 21. Mastrill. dict. cap. 7. Amaia, l. Curiales 66. cap. 2. per tot. C. de Decurion. lib. 10.

20 Ex quibus Scriptores assensu concordi (vt diximus) notant Præturam equipollere muneri Vice-Regis. Virrey. De quo Marant. de Ordin. iudicior. par. 5. princ. num. 9. Auedañ. in dictionar. verbo Virrey, Borrel. de Præstan. Reg. Catholic. in Præfat. num. 60. Curt. de feud. par. 1. num. 5. Mar. Mutta consuetud. Pan. cap. 11. num. 28. Graf. de Exceptionib. except. 1. num. 43. Mastrill. de Magistrat. lib. 5. cap. 7. n. 1. & 2. Bellug. Specul. Princip. libr. 1. & ibi Borrel. litt. L. Franc. Marc. decis. 616. & præcipue tit. 7. de Assens. Reg. 9. 6. num. 24. Solorzan. de iure Iudiar. lib. 4. cap. 9. & Politic. Indian. lib. 5. cap. 15. Doctissimus Magna iuris, & antiquitatis notitia præditus D. Lauren. Matth. de Regimin. Regn. Valenc. cap. 2. 9. 1. a num. 2. & sequentib. Oliuan. de iure Fisco. cap. 4. num. 58. Fontanel. de Pact. nuptial. claus. 4. Glos. 15. num. 120. Pont. de Potest. Prorog. qui etiam, quatenus Bellicam rem gerant, Præfecti Castrorum dicendi.

21 Sed quamvis hic sit Commu-

nis assensus Scriptorum, Alciatus de Magistrat. Roman. credit, Vice-Reges Præfectos Angustales esse, Ioan. Grosc. Rubric. de offic. Proconsul. n. 19. cui nec assentior.

Cum vero Instituti Nostri non sit agere de Potestate huius muneris, de qua late Solorzan. Mastrill. Pont. D. Laur. Matth. relati num. 1. (omissis, quæ circa illorum Potestatem, & (22) Authoritatem profuse notant.) Extra Chorum non erit, cum de Prætura loquamur, si perscrutemur: qua motus authoritate Gutther. de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 6. & 7. tractus Præfecti Prætoris enumerans, post Constantini diuisionem, sub Prætura Galliarum, Hispanos Circulos describat. Et quamvis temeritatis sit aliquid inscribere post ea, quæ in Guttherium late prænotauit D. Francisc. de Amaia, l. ult. ex num. 8. C. de Canon. largit. lib. 10. cum ex ipso Patriæ amor in omnibus sit innatus, & quadam suaui violentia nos rapiat in suam defensionem. Omissis late, & doctè prælibatis ab Amaia, vt ignorantia Guttherij dignoscatur in antiquitatum, & Historiarum notitia, tæporumque computatione, Circulum Romani regiminis patefacere nõ erubescemus, vt exinde dignoscatur quanta temeritatis fuerit, dict. cap. 7. (23) dicere: Sed mirari ergo satis non possam eorum imperitiam, qui Præfectum Prætoriam Hispaniarum somniant. Vt vero claritatem veritatis denigret, Præturamque Hispaniarum, prosequitur: In Martyrologio, in persecutione Diocletiani Præfecto Hispaniarum Daciano Leocadiam Virginem, dira carceris custodia maceratam legimus: Sed Præfectum Dacianum, non dico Præfecti nomen simpliciter prælatum pro quouis Rectore accipitur, et in eodem Martyrologio sequenti die Dacianus Præses dicitur.

24 Velle enim Guttherium dict. cap. 7. lib. 2. subdictione Præfecturæ Galliarum, Hispaniam describere, Hercle, Commentum est: Et Gallia

Pre
H/p
fent
num
te
expu
de in
Pro
& vl
publ.
(25)
Gall
dum
batu
man
ti O
nia. C
te Re
Liu. 2
trema
cui (i
tulant
Quibu
ferme
Pani
cautiu
uiter i
trepid
quin op
26
rum p
niemu
Nam,
Summ
ciaque
Guber
fules s
de, de O
Liu. D
gor. A
man. lib.
gistrat.
Iacob.
Antiqui
uinciar
Stepha
(27) Ty
publica
cia Con
cad. 3. N
28

Præfectum Præterium habuit, nusquam Hispania. Nam, & si quærerem, quæ sententia, aut assensu fulciretur adnumerandos Prætores Galliarum ante Constantinum, vt Hispaniarum expungeret. Ineptumque Lazium inde incusaret, inter cæteras Prætorias Prouinciâs, Hispanias Citeriorem, & vltiorem recedentem, lib. 2. *Reipubl. Roman. cap. 2.* haud inuenitur. (25) Nam, si verum amamus, nec dum Gallia nomie auribus irrepserat, nec dum inter Orbis Prouinciâs iustrabatur; sed subingali Dominulorum mancipabatur moderamine. Cum toti Orbi terrarum innotuerat Hispania. Omitto Hispanorum glorias ante Romæ ortum, & consulamus, ex Liu. *Decad. 3. lib. 1.* Annibalem ad extrema redactum ob illorû facinora; cui (ni Di; auerterent) in ipsius petulantia exordio parauisset excidium. *Quibus tu multuarijs certaminibus, aut ferme plures Saaguntini cadebant, quam Peni. Vt verò Annibal, dum murum incautus subit adersum ferunt tragula grauius ictus cecidit: tanta circa fuga, ac trepidatio fuit, vt non multum abesset, quin opera, ac vineæ dericerentur.*

26 Porro, si tempora Romanorum perlustremus, Supremum inuenimus Hispaniarum moderamen. Nam, expulso Tarquino, Potestas Summa fuit penes Consules, Prouinciâque illæ Cõsulares erant; ad quas Gubernationis, aut Belli causa, Consules sortiti mittebantur, l. 2. §. *Deinde, de Origin. iur.* vbi Corras. & Orosc. Liu. Dionis. Halicarnas. Petr. Gregor. Andr. Domin. Floc. *de Potest. Roman. lib. 2. cap. 9.* Pompon. Let. *de Magistrat. Roman. cap. 15.* Carol. Sygon. Iacob. Dracon. *de iure Patrie. Rosin. Antiquit. lib. 7. cap. 42.* His enim Prouinciârum gubernatio iniuncta erat, Stephan. Pygh. *Annal. Roman. lib. 2.* (27) Tyrannis, fol. 66. Illa prima Reipublicæ Periodo, Hispania Prouincia Consularis extitit, Liu. lib. 1. *Decad. 3. Nominata antea Consulibus Pro-*

uincia erant. ante sortiri iussit Cornelio Hispania, Sempronio Africa. De quo passim Liuus.

28 Post Consules a crepundijs (vt ita dicam) Reipublicæ Romanæ regimen Prætoribus intinctum fuit, tum litibus iudicandis, tum Bellis gerendis, exigente re. Ad quod duo Prætores creati, Vrbanus scilicet, & Peregrinus, l. 2. *de Origin. iur. §. Post aliquid.* Sed Prouincijs subingalis post Victos Reges, ad illarum regimen Prætores assignatos, ac decretos fuisse, ex *Histor. dict. l. 2. de Origin. iur.* deinceps Petr. Gregor. lib. 47. (29) *Syntagm. cap. 30. num. 11.* Hinc deinceps Hispania Romanæ Reipublicæ ab ipsa die, Prætor illam sortitus est, *dict. l. 2. §. Capta deinde Sardinia, de Origin. iur.* vbi Orosc. Corras. Rosin. *Antiquit. Roman. lib. 7. cap. 23.* Stephan. Pygh. *Annal. Roman. lib. 4. fol. 162.* Aleiat. *de Magistratib. Adam Contz. lib. 5. Politic. cap. 21. §. 3.* Kimisch. *dict. cap. 1. ex num. 206.* Morifat. *Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 20.* Liu. lib. 2. *Decad. 5. Prætores deinceps Prouinciâs sortiti sunt. Attilius Serianus, Vrbanam: C. Clauius Saxula inter Cines, & Peregrinos: Cn. Fabi. Buteo, Hispaniam Citeriorem: M. Matienus, vltiorem. Et postea: Prætores deinceps sortiti sunt, Sp. Posthum. Albius Vrbanam; & inter Peregrinos M. Sempronius Tuditenus Sicitiam: Q. Fabius Prætor Flamen Quirinalis Sardiniam: Quin. Fabr. Labeo Classem. L. Plaucius Lapseus, Hispaniam Citeriorem: L. Bibius Dicus, Hispaniam vltiorem. Et lib. 2. *Decad. 5. Lucius Canaleius Hispaniam. Et lib. 4. Prætores, Cn. Bibius, Vrbanam: L. Annicius, Peregrinam. Et se quo S. natus censuisset Cn. Octauius Classem: P. Fonteius Hispaniam. Proficitur lib. 9. Decad. 4. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagm. cap. 30. num. 8.* Volphang. *Laz. lib. 1. Roman. Reipubl. cap. 10. §. lib. 2. cap. 1. Panciroli. not. Anperat. cap. 77. Carol. Sygon. de Antiquit. iur. Prouinc. lib. 1. cap. 51. Marian. Hispan. lib. 2. cap. 25.**

30 Hinc Liuij autoritate motus, Laz. *diēt. lib. 2. cap. 5.* inter Consulares, & Prætorias Prouincias, Hispanias recenset: à quo nec dissentit Strabo, immo Prætorias Prouincias esse apud Hispanos, Bæticam affirmat Alex. ab Alex. *dier. gen. cap. 27.* Sed Alciatus *de Magistrat.* post translata Potestatem in Imperatores, Bæticam, & Lusitaniam Consulares, Ioan. Orosc. *in rubr. nu. 7. de offic. Proconsul.* notat, cæteras Præsidiales, (31) Vvolphang. Laz. *diēt. lib. 2. cap. 5.* ad quas ipse Imperator Præsidentem mitteret. In quo versabatur discrimen ab Augusto Constitutum (vt supra ex Salmas. diximus) inter Consulares, & Prætorias, aut Præsidiales Prouincias.

32 Quamobrem Vvolph. Laz. *diēt. cap. 5. lib. 2. ex Liuij. lib. 5. Decad. 5.* Proconsularem vocat, Hispaniam Vteriorè; Citeriorem verò Prætoriam censet. Quo functus munere Cæsar, Plutharc in Cæsar: *Cæsar. ex Prætura in Hispaniam abiturus.* Sueton. *in Cæsar. cap. 18. Ex Prætura sortitus Hispaniam.* Quo principio, & notis Liuij locis, Philip. Beroald. *ad Sueton. in Cæsar.* ait: Citeriorem autem, & vltiorem Hispaniâ Prouincias fuisse Prætorias, testis est Liuius, qui frequenter ait: Prætores sortitos esse Hispaniam Citeriorem, & Vteriorem.

33 Quibus referatis, Præturam Hispaniarum omni viguisse tempore in propatulo est: quam etiam floruisse post Constantini Constitutionem, comprobatur latè, ac Doctissimè D. Franc. de Amaia *in l. vlt. C. de Canon. largit. lib. 10. ex num. 8.*

34 Et si aliquando Hispaniarum regimen Prætoribus, non creditum inueniatur, fuit tamen cõcessum alijs Maximis, & Supremis Magistratibus Illustriori Authoritate illa ætate fulgentibus, vsque ad Gothorum tempora, quibus Cæterorum Romanorum Magistratum vigor emarcuit, Ioan. Orosc. *rubr. de offic. Prætor.*

num, 30. Anton. Per. *Praelect. in C. ad titul. de offic. Prætor.*

35 Quod elucidius patet, si notamus Imperij Romani regimen post Constantinum. Nam, cum Præfecturam minuere tentasset, & fecisset. Vt ex Euseb. Cæsarien. & Zozim. notum, alias suffecit; illius loco Summas Dignitates, quas Comitibus appellauit. Primi, Secundi, & Tertij Ordinis, vt diximus *Glos. 30. ex num. 30. Anton. Dadin. de Ducib. & Comitib. Prouin. Galliar. lib. 1. cap. 2. Ad (37) Gubernationem Hispaniarum Comites Primi Ordinis misit, qui Clarissima Dignitate fungebantur, & Præfectum Prætorium anteibant post Præfecturæ emacerationem, vt ex Cassan. notat Mastrill. de Magistrat. lib. 5. cap. 6. num. 24. & eleganter Claud. Salmas. in not. ad Trebel. Polion. fol. 307. de promiturque ex l. 4. C. Theodos. de Decurionib. Constantin. A. ad Octavian. Comitem Hispaniarum. Et in l. Scriptura 14. C. de fid. instrum. Idem AA. & CC. ad Seuerum Comitem Hispaniarum. Et in l. Data 27. C. de Donat. Idem ad Seuerum Comitem Hispaniarum. Et in l. Cum Seruum 6. C. de seru. fugitiu. Idem A ad Tyberianum Comitem Hispaniarum. Sic, & in l. 1. C. vbi Senat vel Clarissim. Hispaniarum Comes dicitur Octavianus. De quo Pancirol. not. Imper. Occident. cap. 77. comprobatur Andr. Kinisch. de Territor. Origin. cap. 1. num. 209. Diuiso autem Imperio, in Orientale, & Occidentale, quam feliciter liquet ex Panuino in Præfat. & lib. 1. Roman. Princ. Constantinus, non solum Potestatem Præfectorum Prætorio, quorum quatuor Constituit, adstrinxit, vt iudicandis causis tantummodo præessent, diēt. cap. 3. fol. 256. ad fin. Verum etiam Byzantium, seu Constantinopolim Imperium, omnemque Potestatem transfudit, adeò, vt Iudiciorum Summa resideret penes Consistorium Principis, ex quo omnis iuris, & fori antiquitas cum ipsa Roma euersa.*

38 Quare credimus ex Nostra sententia, Comitem Hispaniarum fuisse Maximū Magistratum in Dignitate, & honore, cui commissa moderatio Prouinciæ, Volateran. lib. 2. Geograph. Ab Augustotandem Cantaber omnium ultimus subiugatus est, una cum reliqua Hispania in Prouincia formam redacta, eoque modo per Prætores administrata. Deinde per Comites, vsque ad Honorium Principem. Cui Omnigena, & Belli, & Facis Potestas incumbabat, Marin. Frec. de subfeud. lib. 1. cap. (39) de offic. Admir. num. 10. quem tãquam Comitem Primi Ordinis Cõsulibus æquatum, Illustrissimatuque decoratum patet, ex l. 1. & ibi Rebus. C. de Comitib. rei Militar. Anton. Dadin. de Ducib. & Comitib. Gallia, lib. 1. cap. 2.

40 Bellorum sanè intestinorum calamitate per Hispaniam grassante, ante Constantini Imperium, ob Imperatorum Tyrannidem effectū est, vt Hispanæ ditionis, aut finium veratio haberi non posset, Vvolphang. Laz. lib. 1. Roman. Reipubl. cap. 10. qui

curam Imperatorum in digerendo, ac stabiliendo Hispano limite extol- lit, & commendat; in quo neque parum infudarunt Marcus Imperator media Commodi filij persona; quod postea proprio perfecit labore Carus.

41 Vnde post Constantinum, tẽporeque Honorij, ex Scoto, rectè euincit Laz. lib. 2. cap. 5. Vario regiminis Marte, rem Hispanicam actã; nam, & si Comitibus Primi Ordinis commendatam, notant Scribentes, Cõsularem extitisse Prouinciam Beticam; Lusitaniam verò à Præfecto Prætorio proprio moderatam, testatur Pancirol. not. Imper. Occident. cap. 77. De quo Constitutio Iustiniani, de Præfide Pifidæ, Nouell. 24. Et multi Prætores partim Siciliam, partim Sardiniam Insulam, partim Hispaniam, partim Terra, Marique alij aliud, vel Imperio iecerunt, vel texerunt. Meminit de Præture Hispaniarum, Contz. dist. lib. 7. Politic. cap. 21.

42 Patent hæc ex Inscriptione antiqua à Laz. exhibita:

M. Vivio Solemni Seuero Cos. Adlecto à Secretis Imper. Adriano inter Tribunitios P. R. Peregrin.

Aug. Leg. Prouinc. Beticæ Leg. Legion. XI. CL.

P. F. Leg. Aug. P. R. P. R. Prouinc. Lusitaniæ.

Vbi ex illa P. R. in Inscriptione Præfecturam Prætoriam connotari, satis (43) incomperato est apud Scriptores; quamvis hunc reiiciat intelle-

ctum, Gutther. petulanti rogitanis dubitatione volens Pro-Prætozem denotare, non Prætozem, sicuti alia Inscriptio:

M. PORTIO CATONI XV. VIR S. F.

LEG. AVG. Pr. Fr. PROVINC.

C. ET IN EA DVCI, TERRA, MARIQVE.

44 Cui Guttherij Commento, tantum conferendum est, quantum effugiato interpretamine interpellat eum Laz. præcipuè cum loquenti de Præfectura, invehés in eū hæc extol-

lit verba: Hos à Regibus Institutos scribit: quo tempore, inquit, iudicio, & Militibus præfuerunt. Quis hoc non rideat? Nam Præfectum Prætorium ab Augusto creatum tonsoribus notum. Quod antea

asseruit, *lib. 2. cap. 1.* ipse Gutther.

45 Latè enim possemus huius Doctores convincere figmentum, si vindici indulgeremus calamo. Sed vt initium Prætorianæ Potestatis agnoscas, assertionemque Guttherij explodas, perpende Iur. Consult. in *l. 2. §. Capta deinde Sardinia, de Origin. iur. & ibi scribentes Stephan. Pygh. Annal. Roman. lib. 4. fol. 263. Rolin. Antiquit. Roman. lib. 7. cap. 43. Pancirol. not. Imper. cap. 5. Adam Contz. lib. 7. Politic. cap. 22.*

46 De quo latè Liuius supra traditus, conspirat Sueton. in *Cesar. cap. 18. Ex Prætura sortitus Hispaniam, vbi videndus Philip. Beroald. & cæteri, Mar. Anton. Sabellic. in Paraph. Prætura enim ab Augusto creata non fuit, vt Doctores supra adducti, quibus annectendus Adam Contz. lib. 7. Politic. cap. 21. Quod, & ex ipso Guttherio patet, dict. l. 2. cap. 1. Sed aucta tantum ab eo fuit Prætoria Potestas; de quo Tacit. lib. 4. *Annal. Vm Præfectura modicam antea intēdit. Cui album adiiciunt calculum Lypf. & cæteri Romanæ antiquitatis indagatores. Nec absolutè, vt Guttherius iactat, se res habet, sed distinctione adhibita de Prætura ante Imperium, & de Prætura post Imperiū, vt Laz. dict. cap. 1. & 2. Rebuf. in rubr. de offic. Prætor. Vide Glos. 23. num. 38. & sequentib.**

47 Velle quippe deducere etiam Guttherium ex supradicta Inscriptione P. R. P. R. Pro-Præturam, & non Præfecturam, Diuinatorium est, ratione, ac fundamento destitutum: at cum non gloriæ, ac honorum splendore ita viduemur, vt Commentis facinora effigiemus Hispana; assentior aliquando Hispanici tractus habenas tenuisse Pro-Prætores, & de eo valere intelligi illa verba, seu literas à Laz. exhibitas dicta Inscriptione P. R. P. R.

48 Quale verò Pro-Prætorum existebat munus, vt minor Dignitas,

quam ea quæ Gallicum tractum subigebat, censeatur, perquiramus. Præstantior meo videri Imperatorum tēpore Pro-Prætorum Hispanorum (si fuere) Dignitas extitit, quam Prætorum. Nam si vere notas, Pro-Prætoris officium diuerse habitum est.

49 Velenim trutinamus Reipublicæ, vel Imperatorū tēpora. In primis de Pro-Prætoribus Scriptores notant. Illos Pro-Prætores Prouinciarum dictos, quibus prorogabatur Imperium ultra legitimum tempus, vel hos, quibus denegata gubernatione Iuridica Prouinciæ, Belligerendi Potestas concessa fuit, vt de Augusto Sueton. in *eum, cap. 10. Iussusque cōparato exercitui Pro-Prætoris præfesset, ex Cicer. lib. 2. Epist. famil. De Q. Terma Helesponti Pro-Prætoris, meminit Ioan. Corras. rubr. de offic. Prætor. num. 7. Hoc munere, teste Cicer. Philip. II. functus est Cæsar. Idem Cicer. Philip. V. Demus Imperium Cæsari, sine quo res Militaris administrari, teneri exercitus, Bellum geri non potest: Pro-Prætores faciamus, qui bonos quamquam magnus illi etati, tamen ad necessitatem rerum gerendarum, non solum ad Dignitatem valet. Et Cn. Pifo vt Salust. in *Catilin. Postea Pifo in Citeriorem Hispaniam Quæstor Pro-Prætoris missus est adnitente Craso. De Lucio Martio Pro-Prætoris meminit Val. lib. 2. cap. de Disciplin. Militar. I. Martius Pro-Prætor, cuius honoris usurpatione uti cum Patribus conscriptis non placuit, quia Duces à Populo, non à Militibus solerent creari.**

51 Vel Pro-Prætores erant, quibus Prætura in Vrbe gesta ad anni finem in Prouincias profecti sunt, Liui. lib. 4. *Decad. 3. Ex Prætoribus prioris anni Pro-Prætor Q. Mulcius obtineret Sardiniam, Rolin. Antiquit. Roman. lib. 7. cap. 43. Franc. Hotthoman. de Magistr. Roman. verbo Proconsules, & Pro-Prætores, Philip. Beroald. in Sueton. ad August. cap. 10. deducitur etiam ex*

Vvol-

Vvol
cap. 4.
fert d
non re

52
r. se
tem li
Prato
gonum
Leuin
cap. 41
Autho

52
immu
ramen
nas Pr
iniung
tuosas
adscrib
ritim. lu
rius sec
remear
Prætor
cæteris
vt ex l
Hotton
Procon
Antiqui
phang.
4. Bulle
cap. 37.
de Imper

53
Pro-Pr
de Q. C
ci, Tac
Mefio La
lib. 2. de
Prætor
tor fuit
ducit V

54
nia Fasco
itas non
nus, adie
tore disc
ex Dion
Rofin. &

55
mentum

-idi

Vvolphang. Laz. lib. 2. Reipub. Roman. cap. 4. qui eleganter hæc verba profert de Pro-Prætura: *Et nomine solū, non re, à verò Prætore differebat.*

52 Quapropter credimus aberrasse Bullenger. ex Strab. lib. 17. dicentem lib. 4. de Imper. Roman. cap. 31. Pro-Prætores Gubernatores peculiarium regionum esse. Nam, vt videre licet apud Leuin. Torren. ad Sueton. in Tyber. cap. 41. Præfecti Pro-Prætores ab Authoribus promiscuè vsurpantur.

52 A tempore autem Augusti immutatum fuit Reipublicæ moderamen. Nam ipse cum Senatu Romanas Prouincias partitus est, pacatas iniungens curæ Senatorum; tumultuosas vero, ac Bellumgerentes sibi adscribens, Morisot. *Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 21.* ea ratione, vt celerius sedarētur, & pacatæ ad Senatum remearent. Ad has Prouincias Pro-Prætores, tam ab Augusto, quam à cæteris Imperatoribus mittebantur, vt ex Dion. lib. 53. & alijs Franc. Hottoman. de Magistrat. Roman. verbo *Proconsules, & Pro-Prætores*, Rosin. *Antiquit. Roman. lib. 7. cap. 43.* Vvolphang. Laz. Roman. Reipubl. lib. 2. cap. 4. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 4. cap. 37. & lib. 1. cap. 11. Onuf. Panuin. de Imper. Roman. fol. mibi. 797. & 805.

53 Sic Cæsar, lib. 3. Ciuil. Bell. de Pro-Prætore Thessaliæ meminit, & de Q. Carnificio Pro-Prætore Illirici, Tacit. lib. 2. *Histor. de Pro-Prætore Meso Latinio Pando*, & Apiano, Alex. lib. 2. de Ciuil. Bell. de Mauritaniæ Pro-Prætore, Quintilius Varus Pro-Prætor fuit Germaniæ, vt ex Tacit. deducit Vvolphang. dict. cap. 4.

54 Erant Pro-Prætoris insignia Fasces, Militaris habitus. Potestas non minor Prætoris, nomine tenus, adiecta præpositione Pro, à Prætore discriminabatur, vt videre licet ex Dion. latè apud Hottoman. Laz. Rosin. & cæteros.

55 Hinc patet Guttherij commentum non foueri; licet supradictâ

inscriptionem de Pro-Prætura intelligamus. Nam si de Prætore, vt Laz. rectè voluit, iam patet, Hispaniam Prætoriam extitisse Prouinciã: Si de Pro-Prætura, ad summum deducitur, Hispaniam Prouinciã Cæsari iniunctam esse, non Senatui.

56 Affatim Hispaniarum gloria innotuit toti terrarum Orbi; cuius formam, nec breui celare penicillo ausim venerabundus. Quamobrem difficile Nobis adinventum est, de Gubernatione Politica (vt & notamus *nu. 40.*) aut Bellica Romani Imperij disserere: Cum diè functo Constantino Romanum fuerit disperditum Imperium, partim Hispaniarum cum Gallia, Arcadibus, Britania, & Tyl-læ; Sortito Constantino: Africam, Italiam, & Illiricum, moderante Constantio, qui vario Belli euentu moti sunt. A quo tempore agitatam Imperium diuersis sub Tyrannis, diuersis sub Gëtibus è proprijs Sedibus pulsas, ad nouas Sedes, nouaque Regna quærenda; præcipuè intra Hispanos, Gallicanosque limites, vt ex Historia Imperij Romani depromitur.

57 Honorio enim, & Theodosio Iuniore Imperantibus anno circiter CCCCXI. Vandali Hispanias occuparunt, multisque commissis prælijs eam tandem obtinere, vt diximus de leg. Politic. lib. 1. cap. 6. Pácirol. not. Imper. Occident. cap. 77. ex Casiod. Prosper. Paulo Diacono, & Orosio.

58 Tumultuante Gallia, Constantio Principe apud Persas ob Bellum degente, Iulianus post Apostata indigitatus, Militum auspicio apud Gallos Imperator Salutatur. A quo tempore, vsque ad Valentis Imperium, subito fatis erepto Louiniano, acclamato Valentiniano, de intestino potius Bello actum est, quam de Imperij gubernatione. Vnde notu difficile est, quo pacto Hispaniæ regerentur, præessent Prætores, Præsides, aut Legati, vel an ipsi Imperatores Bel-

Bellicam rem gerent.

59 Tempore Valentis teterrima Clades Romano Imperio incussa est. E proprijs enim Sedibus Gothi ab Hunnis pulsi, exteris, nouumque Imperium quærentes, non iam per Illiricum, aut Afsiam, vt Gallieno Imperatore, seu Perdicæ Atheniensium Rege, aut Sylla, vt voluerunt Treb. Pol. & Lel. Jordan; sed Regnum Occidentale ambiètes, totam Europam deuastarunt.

60 Nec Gothicum Bellum Romanis inditum tatummodo fuit, Valente à Gothis in Tracia interfecto; sed ipsa Gallia Gratiano nouo Imperatori Bellum intulit, triginta millia Germanorum ora Romana, ac fines depopulantium.

61 Nec etiam hac tempestate immunis à Ciuili Bello lætabatur Hispania: Nam Maximus in ea, Militari plausu Imperator inauguratus, in Galliam transijt, cui retundendo Gratianus occurrit. Sed volente facto ex subita Militum defectione confertus Gratianus Lugduni è medio tollitur.

62 Erupit post Theodosij Maximi mortem Ruffini, apud Orientales: Gildonis in Affrica: Styliconis nefaria in Europa Tyrannis: Stylico Vvandalus genere, Vvandalos accedit ad invadendas hostiliter Gallias. Commisisis ex aduerso prælijs cum Gothis, vario Marte certatum, tandem Alaricus Styliconis perfidiam notam faciens Honorio per Legatos, cum eo pace inita, Stylicone è vita sublato, Gallia partem Gothis quæsiuit.

63 Hoc glifcente Bello, Vrbs, quæ totum cepit Orbem, capta fuit. Ex hoc Vice-Gothi, Vvandalis, Suis, Alani, Galliam primò, mox Hispaniam rapinis, ac Bellis foedarunt, sic in ea abolito Romani Imperij nomine, vt postea ad harum Prouinciarum aures non pertingeret: penitus Romano detracto, & excluso Do-

minio. Testantur hæc Paul. Oros. Nicephor. Calixtus, Lel. Jordan. Sigibert. Marc. Anton. Sabellic. Profper. Aquitan. Luithprand. Cassiod. Gregor. Turonens. Paul. Emil. Venerab. Beda, Procop. Rober. de Monte. Adon. Vienen. Baron. Olympiodor. ne ad hoc Hispanos, tam antiquos, quam Neotericos Scriptores in medium afferam.

64 Verumtamen sub Honorij Imperio, teste Paulo Orosio, lib. 7. cap. 42. Vener. Beda lib. 1. Eccles. Histor. Gentil. Angl. cap. 11. Bellicam rem Gallia, non Prætori Galliarum, sed Constantio Comiti iniunctam comperimus. Nam, vt prænotauimus; à tempore Constantini Magni Summa rei Bellicæ, ac Politicæ Comitum incumbere curæ, non Prætorum, cuiam Prætura post Maxentij Tyrannidem emarcuisset.

65 Honorij Imperatoris tempore, duo Magna Europæ regna à Romano Imperio auulsa fuere, Hispanum nempe, & Francicum. Ataulphus quippe, post captam Urbem, Placidiamque Honorij Sororem in vxorem ductam, ex Italia ad Hispanias transfretauit, vbi legitimum, iureque Belli quæsitum Imperium sibi, suisque firmavit.

66 Tuncque primò Francorum nomen auribus irrepsit, Gens Barbara, ferox ab Honorio dicta; à cuius tempestate Franci iuste, siue iniuste Romanorum Imperio, Bellum tulerunt, Sabellic. Anead. 7. lib. 9. His sub (67) Arcadio, & Honorio, mutandæ Sedis causa, Rhenum transgressis in Treueris, Leucis, alijsque finitimis locis confedere; sed manu Vvandalorum è Gallia finibus pulsi, eo vnde dicefferant remeare coacti fuere.

68 Suis vero non contenti Sedibus Franci, in Imperij excidium, & tetrâ cladé irrupere; sicuti, & cæteræ Barbaræ Nationes: Illorum regnum, (suorumque Regû, siue Regulorum, vel Vice-Regum incognitû) initiû, sibi-

fibi
Gre
2. ca
6
raru
riun
rum
Bur
vt et
ludi
rent
Fran
Se
Gall
Chron
dum
mum
& in
tum,
dican
7
script
ricum
habui
se Ge
dem a
lorum
Vnde
Clodi
indict
71
Anton
Hono
noriu
in spem
omni B
omniun
pania e
dubiam
Barbar
sine Imp
tur, fac
72
sensus e
Præfec
baros p
Francos
Rheini
que Gall
coegit re

sibi que abstrusum recenset antiquus,
Gregor. Turonens. *Histor. Franc. lib.*
2. cap. 9.

69 Nam Colluvies illa Barbararum Gentum in Romanum Imperium irruens Vandalarum, Suecorum, Gothorum, Visigothorum, Burgundionum, & aliarum effecit, ut etiam Franci ora Meothidis Paludis, habitantes proprium effligerent Principem, Paul. *Æmil. de reb. Francor. in princip.*

Sed licet ipse Paul. *Æmil.* alijque Gallici Scriptores, ut Ioan. Till. in *Chronic.* & Sigisbert. Pharamundum Ducis Marcomiri filium, Primum Francorum Regem prædicent, & in eo Regnum Francorum creatum, ad totius Galliarum dimensionem dicant.

70 Nobis verò ipsorummet scripta rimantibus, usque ad Childe-ricum, ac Clodouæum, Regem non habuisse credimus, sed Francos fuisse Gentem Barbaram, propriam Sedem ambientes per calamitosam illorum Bellorum intercapedinem. Vnde, teste *Æmilio*, illa Periodo Clodius, non (ut ipse) Rex, sed Dux indictus fuit.

71 Deducuntur hæc ex Marc. Anton. Sabellic. *Anead. 8. lib. 1.* de Honorio Imperatore loquente: *Honorius Italia, Gallia, & Africa pacatis in spem certam venit Romani Imperij ab omni Barbaria vindicandi, ac primum omnium Gothos, qui nuper Citeriori Hispania erant potiti, quibus victis nulli dubium erat, quin Vandali, & omnis Barbarorum coluuiæ; qui sine Regibus, sine Imperio remotioribus terris vagabatur, facile deleberetur.*

72 Fulcitur quoque Noster assensus ex ipso Sabellico, qui de *Ætio* Præfecto Exercitus Honorij Barbaros profligante, subiungit: *Idem Francos, Germanorumque Gentem, qui Rheni ripam insederant, imminabantque Gallia, armis disiectos in suos fines coegit retrohabitare.*

73 Et quamvis Clodionis, & Morouei ductu Galliam invaserunt, & Parisiorum, & Aurelianorum terram occuparunt (ut ex *Chronic.* Sigisbert. Ioan. Till. *Æmil.* & Sabellic. depromitur) non ut Reges, sed ut Duces rem Bellicam agebant.

74 Porro notatu dignum è vulgo, eo habitam Francorum Gentem hac temporis intercapedine, ut cum post Cathalaunicam Cladem, in qua Attilam Hunnorum Regem *Ætius* fuderat, suas Gentes Attila alloqueretur, ut denuo in aciem irruerent, de Francis nulla mentio fit: licet omnes Imperiales, & Barbaras Nationes suam detrectates iugum enumeret.

75 Ex quo, cum de Regibus Francorum agitur à Marco Antonio Sabellic. *Anead. 8. lib. 2.* Primum Francorum Rex *Clodouæus* dicitur.

76 Gregor. Turonens. *Histor. Francor. lib. 2.* Et si accurate Regum Francorum initium indagare conetur, nullum verum, usque Childe-ricum, & Clodouæum adinvenit, cæteras Francorum irruptiones trans Rhenum, & reliquas Galliarum partes, non manu Regali, sed ductu Pharamundi, ac Clodij inundasse autumat, sicuti, & Duces Marcomirum, Genebaldum, & Hunonem extitisse affirmat.

77 Hac quidem tempestate, licet conuieamus Francos, Crinitos habuisse Reges, erat inculta gens, ferox, rapinis, & vastationibus imbuta, Gregor. Turonens. *lib. 2.* Sygibert. & Adon. *Vienens. in Chronic.* & Paul. *Æmil. Histor. Regn. Francor. in Clodou. & Childe-ric.* testatur Marc. Anton. Sabellic. *Anead. 8. lib. 1.* nullum gloriæ specimen ambiens, sed prædam tantummodo suspirans, ut ex his colligitur Scriptoribus, & Paul. *Orosio lib. 7.*

78 Gens verò, quæ hisce temporibus terrorem Orbi, Imperioque Romano incuserat, fuit Gothica, Vvandalica, Hunna. Hæ omnes subvertère Imperium: Hæ abdicato Gallia Sceptro, depopulata Hispania, subversa Italia, Affrica deuicta duo regna constarunt, Vvifo Gothorù in Hispania, Ostro-Gothorum in Italia, Sigisbert. Adon. Vienenf. in Chron. Paul. Oros. lib. 7. Gregor. Turonens. lib. 2. Histor. Francor. Beda Histor. Gener. Angl. lib. 1. Paul. Æmil. in Pharamund. & Clodou.

79 Paruerunt Gallia partim Gothis, partim Honorio, Constantio, & Valenti, vsque ad irruptionem Attilæ, qui strenuitate Theodoretæ Gothorum Regis profligatus, & Gothis gloriam adauxit, & Regnum stabiliiuit, cui successerunt Theodoretus, Thurismundus, & Theodoricus filij.

80 Eucherius Theodoretæ filius, funditus Imperium Romanum ab Hispanis eradicaui, & cum iam ipsum in Italia à Barbaris subuersum iaceret, & Bello Italico arma Imperij tenerentur, subacta Gallia, sua limina, Regnumque ad Rhe-

mensem vsque, & Lemouicensem tractum protelauit, Regiumque Thronum in Arlem Ciuitatem fixit: vbi anno circiter 485. Victorij refectus, licet Arriana Hæresi denigratus diem clausit extremum.

Inter hos Belli clangores diu elaboraui perquirendo, quo iure Guttherius, siue tempore Constantini Magni, siue aliorum Imperatorum, iactitet Hispanias Præfecto Galliarum additas paruisse. Maximè, cum (vt latius alibi agemus) Gallia Narbonensis, Guiennia, & Aquitania; præcipuaque Galliarum pars, si ius Belli irreuocabile maneat, nec armis temerari possit, legitimo iure Hispanis Regibus competat; Nam Eucherius, & Amalaricus Gothorum Reges, etiam Galliarum Salutati sunt, à quibus ius Nostri Catholici Reges deducunt, vt in comperto est. Cuius comprobationi non indulgemus, cum hic tantum Guttherij iuscitiam interpellare, & invicem eius placitum euincere duxerimus firmantes: nunquam Hispanias Gallijs additas morem tulisse; licet Hispania, & Gallia Imperio subderentur Romano.

GENERALES DE EXERCITOS.

SVM MARIVM.

- 1 Exercitus Ductorum Munus maximum in Republica.
- 2 Ductores Exercituum dicti Reges, Duces, Imperatores.
- 3 Romani à Romulo, vsque ad Casarem Imperatores dixerunt: Ductores Exercituum.
- 4 Militaris res distincta in Terrestri, & Nauali.
- 5 Hispani Gothi Duces appellabant: Ductores Exercituum.
- 6 Alferes, inter Hispanos præcipua Dignitas Militaris.

- 7 Alferes Mayor, el Cid Rodrigo Diaz de Vibar.
- 8 Condestable, Militaris Summa Dignitas, creata inter Hispanos, sub Sceptro Regis Henrici II. 9. Concessa Supremis Viris.
- 10 Comeftabilis vox, Origo, & Ethimonia.
- 11 Comeftabili res Bellica commendata.
- 12 Comeftabilis Dignitas concessa familia Velascorum, & num. 15.
- 13 Comeftabilis Dignitas varijs honoribus ornata.
- 14 Comeftabilis Dignitas inter Fran-

- cos Summa, sed varie laudata, ac suspen-
 16 Exercitus diuersi necessarij ad regi-
 men Hispanum.
 17 Mariscalis Francie leuati ad Sum-
 mam rei Militaris, suspenso munere
 Comestabilis.
 18 Capitā General, loco Comestabilis.
 19 General, Dignitas equalis Magi-
 stro Militum.
 20 Magister Militum, quando creatum,
 & num, 22.
 21 Capitan General, Maior in Hono-
 re, ac Potestate, quā Magister Militum.
 23 Capitan General, Honorandus ap-
 pellatione de Señoria, quia Illustris-
 simi, Magnifici, ac Gloriosissimi
 Titulis honorabantur, & 29.
 24 Capitan General, qui praest exerci-
 citui.
 25 Capitan, el que tiene debaxo de
 su mandado. Compañia de Sol-
 dados.
 26 Capitan, vox Itala à Gracis re-
 cepta.
 27 Capitaneus Regius, Dignitas Rega-
 lis, & 28.
 30 Dux eligendus rei, ac disciplina Mi-
 litaris gnarus.
 31 Dux Vulgi commendatione eligen-
 dus, nec admittendus inuitus pro po-
 pulo, & Militibus.
 32 Amor Militum in Ducem necessarius
 ad bene agendum.
 33 Romani Ducem, & si à Senatu ele-
 ctum rejiciebant si exitiosus erat po-
 pulo.
 34 Bonum Omen in Duce necessarium.
 35 Felicitas quarenda in Duce, vt com-
 probatur exemplis Atheniensium, &
 Romanorum.
 36 Imperium à Deo.
 37 Ducis electio à Principe facienda,
 attentis electi virtutibus.
 38 Ducis Magni Fundisalui à Cordua
 virtutes, ex Paulo Iouio.
 39 Ducis, scientia Militaris necessaria
 ex leg. Hispana.
 40 Dux omnia cognoscere, agere, prou-
 dere tenetur,
 41 Belli casus irreparabile.
 42 Ducum Atheniensium, & Romanorum
 scientia exemplis comprobatur.
 43 Ducis virtus, apud Nos Esfuerzo,
 necessaria ex leg. Partit. 45. Compro-
 batur exemplis Atheniensium, Lacedae-
 moniorum, & Romanorum, 47.
 44 Ducum ignauia periculosa.
 46 Marchionis Pischariae virtus in Bello
 apud Rauenam, ex Paulo Iouio, & 52.
 48 Prudentia necessaria in Duce, ex leg.
 Hispana: Buen Sello, 49. Compro-
 batur exemplis.
 50 Consilium in Duce necessarium ad agē-
 dum, exemplis probatur.
 51 Sforcia Dux magis praeditus virtu-
 te, quam prudentia.
 53 Dux animos Militum allicere debet,
 exemplo, 54.
 55 Probatum exemplis Alexandri, Cesa-
 ris, 56. Pescenij Nigri.
 57 L. 4. & 5. tit. 23. par. 2. de virtuti-
 bus Ducum referuntur.
 58 Auaritia criminossissima in Duce.
 59 Dux de stipendijs Militum accipien-
 s acriter puniendus, 61.
 60 Dux stipendia Militum fraudans, an
 sit in perniciem Reipublicae?
 62 Dux de lachrymis Prouincialium, ni-
 hil ultra stipendium recipiat.
 63 Ducum continentia laudata exēplis.
 64 Dux non se, sed Milites dicere debet.
 65 Ducum crimina acrius punienda, 61.
 66 Dux de stipendijs Militum, aut Pro-
 uincialium, ultra debita percipiunt,
 tenentur legibus repetundarum, 67.
 68 Ducum auaritia induxit excidium
 Legionum Romanarum in Germanias.
 69 Auaritia Lupicinij, & Maximi Go-
 thos à Romanis auertit.
 70 Vindicta publica anteponenda omni
 rei.
 71 Respublica interest, vt delicta puniā-
 tur, 73.
 72 Pietas aliquando dānosa bono cōmuni.
 74 Principis est iustitiam agere, ac ne de-
 licta impunita maneant, praecipue Mi-
 litaria.
 75 Delicta militaria, veniā nō admittūt.

- 76 *Pœna Militares, remissiuè.*
 77 *Fidelitas in Duce necessaria, & qualitas, 79.*
 78 *Fides qualiter attendenda in Duce?*
 80 *Dux Natiuus præferendus ad regimen.*
 81 *Ducum fidelitas commendatur exemplis.*

- 82 *Infidelis Principi, ex omni iure damnandus.*
 83 *Infidelitas, omnium criminum maximum.*
 84 *Infidelitas, & punitio Ducum, referuntur.*
 85 *Punitio criminum necessaria Principi ad firmitatem Imperij.*

DE OFFICIO AC MVNERE IMPERANTIS,
 Ducisve Exercitus, dicto: *Capitan General*, illiusque
 virtutibus ac munere.

GLOSSA QVADRAGESIMA.

P Ræcipuus, seu Maximus Honor inter Rerum-Publicarum Illustrissimos, fuit Imperium, Authoritas, Iurisdicctio, Manus, Munus Ductoris Exercitus; cum ex eo pendeant Regna, Imperia, Ciues, Omnisque res, & Salus publicæ. (2) ca. Ob id, hic (vt diximus) Honor per Gentes à Mundi crepundio Maximis Honoratus Titulis, Primo Regum, vt ex Ægyptijs, Laconibus, Atheniensibus, Israelitis, diximus *Glos. 4. post Ducum, & Comitum; vt Glos. 30. de Origin. Dignit. & vltra ibi relatos, Georg. Schomb. Politic. lib. 5. cap. 38. Adá Contz. Polit. lib. 10. cap. 22. Bessold. dissert. de iur. Bell. cap. (3) 2. ex num. 13. Inter Romanos, à Romulo, vsque ad Iulium, Imperatorum voce honorabantur accitis ad Militatem Supremam Authoritatè, Manum, Potestatem, & vt vna voce dicamus, Imperium, à quibus ad cæteras translata Gentes, Liu. lib. 8. Cicer. lib. 5. Epist. 20. Tacit. lib. 3. Annal. Sueton. in Iul. Casar, cap. 76. & in Tyber. cap. 26. vbi Cassaubon. Beroal. & Leuin. Torren. Ioan. Valtr. de re Milit. lib. 7. cap. 1. Steuuech. ad Vegec. lib. 2. cap. 5. Lypf. de Milit. Roman. lib. 2. Dialog. 12. Roman. Repub. de el Mundo, lib. 4. de la Republ. Gentil. cap. 5. Anton. August. Dialog. 4. & 7. Adam Contz.*

Polit. lib. 10. cap. 22. Iul. Ferrec. de re Milit. tract. de virtut. bon. Imper. Simon Sterovols. de re Milit. lib. 2. ca. 1. Hug. Groc. de iur. Bell. lib. 1. cap. 4. num. 21. Redin. de Maieft. Princip. verbo Imperatoriam Maieftatem, Conrad. Templ. iudic. lib. 1. cap. 1. num. 4. Ioan. Corraf. l. 2. §. Nouissimè, num. 12. de Orig. iur. Petr. Greg. de Republ. lib. 9. cap. 9. & lib. 47. Syntagm. cap. 20. Alex. ab Alex. dier. gen. lib. 2. cap. 1. ex Lypf. & Thob. Paurmeist. Theod. Hoep. de iur. insig. cap. 22. num. 52. Salmut. ad Pancir. tit. 46. Arnold. Clapm. de Arcan. rer. public. lib. 1. cap. 22. ex Anton. Matth. & Petr. Heig. & Ioan. Harpret. Commēt. Institut. in Procem. num. 14.

4 Sed cum Militaris res in Terrestre, & Nauale distincta sit, Ælian. de instruē. acie: Duplices esse copias nouimus, aut Terrestres enim, aut Nauales. Sintque Duces, seu Imperatores Exercituum, & Classiū; sic distinctè se habuit lex Nostra, & Nobis ideò hic agendum de Imperatore, seu Duce Terrestrium armorum, suoque in loco, Naualium.

5 Quo prælibato sciendum, Hispanos cæterarum gentium Mores secutos, sub Regno Gothorum Ducem dixisse illum, cui commendabant Supremam rei militaris manum, vt ex Gothicis Monumentis prænotat Loais.

Loais
 & par
 (6) P
 Regn
 merc
 lus ex
 panor
 nensi,
 ageba
 bebat
 Bellu
 & Au
 reBel
 ris: D
 tierras
 tanto
 las Hu
 ña, sã
 Moros
 tianos,
 rez. E
 el mas
 mostrac
 Hueste
 cuerpo
 de el M
 cap. 4.
 7
 ctio, E
 cum D
 Titulo
 Castel
 co Rey
 El Rey
 do el of
 cuerpo
 Recibid
 Rodrig
 ro, y fu
 fue su A
 el offico
 22. B. E
 mo que
 ser Cona
 pos anti
 Reyno,
 Cui ser
 doz. Or
 lib. 3. cap
 11. vsq

Loais. in not. ad Conc. Tolet. 8. fol. 455. & patet in l. 16. tit. 9. par. 2. supra Glos. (6) Postquã verò Hispano-Gothicũ Regnum Maurorum potentia, & numero extinctum fuit, Ducum Titulus extinctus etiã; renatis verò Hispanorum virtute Asturicensi, Legionensi, ac Castellano Regnis, dum Rex agebat militarem rem, ipse Dux habebatur: si verò sub alterius manu Bellum gerebatur, illius Imperium, & Authoritas summa erat, in omni re Bellica honorabatur Titulo honoris: De Alferex, dict. l. 16. E en algunas tierras los llaman Duques, que quiere tanto dezir, como Caballos, que aducen las Huestes. Estos nomes usaron en España, fasta que se perdió, è la ganaron los Moros. Ca desue que la cobraron los Christianos, llaman al que este oficio faze, Alferex. Et postea: E de estos, el primero, è el mas honrado es el Alferex que auemos mostrado. Ca à el pertenece guiar las Huestes, quando el Rey non va, è por su cuerpo, Fr. Geronim. Roman. Republ. de el Mundo, lib. 6. de la Republ. Gentil. cap. 4.

7 Sic invenimus sub Rege Sanctio, Era 1104. anno 1066. Rodericum Diaz, dictum El Cid, honoratum Titulo: De Alferex, maximo inter Castellanos, Sandou. Histor. de los cinco Reyes, en el Rey Don Sancho f. l. 21. B. El Rey Don Sancho salio contra ellos, dando el oficio de Alferex, y General de su cuerpo à Rodrigo Diaz el Cid. Et fol. 22. Recibio el Rey Don Sancho de Castilla à Rodrigo Diaz, lo criò, y lo hizo Cauallero, y fue con el contra Zaragoza, y que fue su Alferex, que era como Condestable, el oficio mas honrado de el Reyno. Et fol. 22. B. Era el oficio de Alferex Real lo mismo que despues de Don Henrique II. fue ser Condestable, y tuuieronle en los tiempos antiguos los mayores Caualleros de el Reyno, Infantes, y Señores de Vizcaya. Cui sententiæ assensit Salaz. de Mendoz. Origen de las Dignidades de Castilla, lib. 3. cap. 19. Tenens à Rege Sanctio II. vsque ad Henricum II. Supremã

Authoritatem Militarem fuisse penes: Alferex Mayor: Alferex Mayor de el Rey es el que oy es Condestable.

8 Ab Sceptro Ioannis I. & Henrici II. Dignitatem Militarem creatam notamus dictam, vulgò: Condestable (forsitan à Gallis ad Nos translata, Petr. Gregor. lib. 6. Syntagmat. cap. 8. num. 6. & lib. 19. cap. 18. num. 6. Cassan. in Cathal. glor. Mundi, par. 6. consider. 7. Kirner. de offic. & Dignit. Chancellar. lib. 4. cap. 5. num. 17. ab eis leuatam ab Regno Ludouici Pij, & Caroli Calui, Ioan. Lymn. not. Franc. lib. 2. cap. 26. litt. L.) ad quam creditã Authoritatem, ac Imperium Supremum Militarem Terrestrem, notat ipse Salaz. de Mendoz. dict. lib. 3. cap. 19. De qua post Luc. de Pen. in l. fin. C. de re milit. & alios Mastrill. de Magistratib. lib. 5. cap. 13. ex num. 1. Caued. decis. Lusitan. 98. par. 2. Sicuti apud Gallos, quã sic Supremam, notat Ioan. Lymn. not. Franc. lib. 2. cap. 26. vt Militaris disciplinæ, ac Bellicarum rerum arbiter sit, ac moderator totius Exercitus, in quo omnibus Imperat, etiam Principibus sanguinis.

10 Hæc Dignitas De Condestable (de illius vocis Origine, ac Ethimologia, an à Comite-Stabili, an secũdum Goropium, à compositione vocum Comes, & Stabil. vidẽdus Ioan. Lymn. not. Franc. d. cap. 26.) Cui credita Summa Terrestrium Bellicarum rerum, perdurauit inter Hispanos Nostros, Illustribus concessã Viris, Nobilissimarum Familiarum, Primum tenentium Ordinem in Regno, à Sceptro Regis Ioannis Primi, vsque (12) ad Regẽ Henricum III. à quo data fuit, ann. M. CCCC. LXXIII. A Pedro Fernandez de Velasco, Conde de Haro, Señor de Frias, y Virviesca, Camarero Mayor de el Rey Don Iuan el Segundo, Salaz. de Mendoz. Orig. de las Dignidad. lib. 3. cap. 19. 20. & 21.

13 A qua ætate coalita fuit hæc in domo, & Familia, decorata illis

Illustribus ornamentis honorum, in quibus nata fuerat sub Primis Regibus. Audiamus Sandou. *Historia de el Emperador Carlos V. lib. 11. §. 9. Lleuana el Condestable, como Capitan General de el Reyno, y Iusticia Mayor, vna espada metida en la vayna (porque estaua el Rey presente.) Luego seguia al que lleuaua la espada el Herald, o Rey de Armas, con la cota de Armas vestida de la Casa de los Velascos, que esto se tomò en España de las costumbres, y vsos antiguos de los Romanos, en semejantes desafios, y empresas de armas. Como llegò el Condestable à la Plaza, en llegando al Trono donde el Emperador estaua, le hizo vna gran reuerencia, y hecha, se boluì al Trono, o Sitial, que para el estaua aparejado, y sentòse en la silla. Cumque Summa auctoritate, ac Imperio, ad quod euectum ipsum Munus Comestabilis, inter Francos, quod sic laudatù fuit, vt de eo dicat Lymn. *dict. cap. 26. litt. NN. Verum, vt ceteris, plerisque rebus, haud constans, & perpetua facies, ita etià Comestabilis officium, modo Summo in cultu, post inquietè, modo renouatum fuit: post vero iterum cessauit, quemadmodum Nostra aetate sub Ludouico XIII. Rege. Et in testimon. dict. litt. NN. OO. & PP.**

15 Apud Nos vero Hispanos fecus notamus, cum huius Dignitatis *De Còdestable*, perpetua sit facies, quia in Feudum concessa (vt diximus) Illustrissimæ Familiæ Velascorum, in Progenie: *De Pedro Fernandez de Velasco*; quam tenet Excellentissim. D. Inigo Fernand de Velasco. De quo supra *Glos. 25. num. 18.*

16 Sed cum Hispana Dominatio extens. sit, totque in illius tutamen, defensionem, & regimen, ac diuersi exercitus manusque Militaris necessaria habeantur ad Summam rerum Bellicarum Terrestrium, non extincto munere, honore, ac Dignitate: *De Condestable*, in genere (sicuti inter Gallos, notat Lymn. *notic. Franc. dict. lib. 2. cap. 22.*) His tēporibus exemplo Francorum ad res

Bellicas instituentium officium Mariscalium Franciæ, Ioan. Lymn. *dict. (18) lib. 2. cap. 27.* Suffectù fuit munus, Dignitas, ac Officium in Titulū ornatum, decoratumque Epitheto, Voce, ac Nomine: *De Capitā General*, Didac. Perez *ad tit. C. de Comitib. rei Militar. lib. 12. Bobadill. lib. 4. Politic. cap. 2. num. 28. & 72. Mastrill. de Magistrat. lib. 5. cap. 7. num. 1. Generalis Capitaneus, Solorz. Politic. Indian. lib. 3. cap. 33. fòl. 493. Como Capitan General. Et lib. 5. cap. 18. fòl. 918. & 919. Co-uarr. Tesoro de la lengua Castellana, litt. G. verbo Capitan, ibi: Sobre todos estos es el Capitan General. Et litt. G. verbo General, ibi: General en la Milicia, la Cabeça Suprema en el Exercito, o Armada, que lleua las vezes de el Rey.*

19 De hoc Munere: *De General*, meminit Mastrill. *dict. cap. 13. num. 9.* ex Frec. & Marc. Anton. Surgenf. Garcia Toletan. *ad tit. C. de Comitib. rei Mil. lib. 12. num. 1.* Credens idem esse Munus, quod Romanorum Imperio Magister Militum; ad sensu ex Mastrill. Valenç. Corraf. Ponte, Camil. Borrel. & alijs latè Solorçan. *de iure Indiar. lib. 4. cap. 9. per tot. & Politic. Indian. lib. 5. cap. 18.*

20 Sed liceat tatorum salua pace virorum, prænotare Magisteriale Authoritatem, & si Summam, fuisse creatam multis retro annis, antequam ortum Imperij, vt aliqui, vt alij ad vltimum illius spiritum, subque Còstantino, Præfecti Prætoris extincta Authoritate, vt notamus *Glos. 33. & infra Glos. 41. & patet ex l. Magisteria, C. de iurisdict. omn. iudic. directa Anthemio, Honorio, & Theodosio Imperatoribus. De quo Pancirol. notic. Imperat. cap. 30. Petr. Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 18.*

21 In quo immorandum nò est: notandum verò Supremam Authoritatem Militarem competentem: *A lot Capitanes Generales*, ex iure communi, & *dict. l. 16. tit. 9. par. 2.* non coæquandam Magisteriæ Dignitati ab-

solu
(22)
Ron
nitas
fular
Trib
toriu
cemu
Dion
tio er
quen
quet
De q
omn.
Mil
nus R
Dict
ro his
Supr
pitan
Glos. 4
23
ral, le
ñoria,
dict. l.
ex In
mens
vt nec
Titul
nanim
corum,
l. 1. &
C. de Ca
Theodo
& The
24
ro, ac a
menda
Bellic
tan Gen
Castella
extra r
maxim
(25) S
fan. Cat
rat. 18.
baxo de
quasi c
neral, q
est: quo

solutè, sed temporum distinctione (22) Constituta. Prima enim, ortu Romanæ Reipublicæ Militaris Dignitas, & Munus Senatorium, Consulare, Dictatorium, Decemvirale, Tribunitium, Imperatoriū, & Prætorium fuit, vt de Historia Iuris edocemur in *l. 2. per tot. de Orig. iur.* & ex Dion. Liuius, Lamprid. Tacit. Vegetio euincitur, vsque ad Constantinū, quem Magistros Militum creasse liquet cum Authoritate, ac Imperio. De quo in *dict. l. Magisteria, de iurisd. omn. iudic. & tot. tit. C. de offic. Magistr. Milit.* Et si Magistri Militum Munus Romanæ Reipublicæ ætate, cum Dictatorio gemellum fuerit, non vero his decoratū Infulis, vt coæquetur Supremo Honori Nostro: *De el Capitan General*, vt videre licebit in *Glos. 41.*

23 Vt cumque vero sit. *Al General*, legitimè permissus Honor: *De Señoria*, tam ex honore Constituto in *dict. l. 16.* quam credito huic Muneri, ex Imperatorum placito, quorum mens fuit, sic eum habere Illustrem, vt nec dedignati sint illum honorare Titulis *Insignium, Præclarorum, Magnanimorum, Gloriosissimorum, Magnificorum, l. 1. C. de offic. Præf. Prætor. Affric. l. 1. & ult. C. de offic. Magistr. Milit. l. 56. C. de Curs. public. in Cod. Theodos. Nouell. Theodos. tit. 14. & p. ssm in Iustiniani, & Theodosiani Codicibus.*

24 Cum verò, dum Magno viro, ac armis excellenti à Rege commendatur Summum Imperium rei Bellicæ, honoretur Titulo: *De Capitan General*, Couarr. *Tejoro de la lengua Castellana, litt. G. verbo Capitan.* Haud extra rem erit, vnde ortus hic Honor maximus supra omnes Reipublicæ? (25) Sanè Couarr. *dicto loco*, ex *Cassan. Cathalog. glor. Mund. par. 9. considerat. 18.* inquit: *Capitan, el que tiene de baxo de su mando compañía de soldados, quasi caput tenens, vnde: Capitan General, qui omnis rei Militaris caput est: quo ad sensum Hottoman. de verbis*

Feudalib. litt. C. verb. Capitanei, P. Marian. Histor. Hispan. lib. 27. cap. 10. v. (26) luit: *Capitan*, Græcam vocem fuisse, ab Italis acceptam, cum Græci Duce *Capatan*, Maritima Neapolitana ora appulerūt, Regni que Neapolitani partem incoluerunt, quam à Duce: *Capatania*, dixerunt nunc: *Capitanatà: Quedòle este nombre de tiempo, que los Griegos poss. à in aquella parte de Italia, cuyo Governador llamaron Capatan, y la Prouincia se dixo Catapania, y de alli se formo el nombre que aora tiene; y assimismo el nombre de Capitã tan usado.* Huic assensui conuenit Petr. Gregor. *lib. 6. Syntagmat. cap. 7. num. 7.* à Græcis notans Capitaneos, dictos Ductores Exercituum: *Et Capitaneus ideò dictus, qui præest exercitui.*

27 Hæc vox, seu Titulus, & si sic receptus acceptione in communi, attamen Feudali vsu, ac lure attentò, *Capitaneus Regius*, qualiter apud Nos: *El Capitan General*. Supremus habebatur, interque Regales Dignitates numerabatur, vt ex *tit. Quis dicatur Dux, Marchio, Comes, Capitaneus, lib. 2. tit. 10 Feud. cap. 1. de natur. Feud. Marchiones, Comites, & ipsos, qui propriè hodie appellantur Capitanei, vbi Aluarot. & Scribentes, ex quo inter eos, qui Supremæ Authoritatis iure infeudare possunt, connumerantur Capitanei Regij, tanquam Regalium Dignitatum, ac Iurium participes, cap. 1. de his, qui Feud. dar. possunt, ibi: Notandum est, quod illud beneficium, quod à Regijs Capitaneis, & ibi Gotthofred. & in *dict. cap. 1. tit. Quis dicatur Dux*, vbi Afflic. *num. 26.* Neuius in Syxtin. ex Scharder. & alijs Rosent. *de Feud. cap. 2. conclud. num. 8.**

28 Quare inter Summas Dignitates Ducum, Comitumve, Capitaneorum Regionū Honorem designauit, Bessold. *dissertat. de Comit. & Baron. Imper. cap. 4. num. 20.* Capitaneum quoque Regni, vel Regis, Renat. Chopin. *Doman. Franc. lib. 3. tit. 26. num. 1.* Hi etentur Feudorum legibus a-

pitanei Regni propriè nominantur, quasi Summi Copiarum Duces.

29 Ex quibus nil mirum, quod reuerentialis appellatio: *De Señoria*, huic Supremo, ac Maximo Muneri præscribatur, tam Iurisdictionis, Imperij, Authoritatisque causa, quâ Excellentia, ac Virtutum, qualitatumque quibus decoratus esse debet, qui ad tantæ Dignitatis onus, & honorem eligitur.

30 Dux enim, cum, vt diximus, Summam habeat rei Militaris, eique omnes pareant, eligendus est magna cum deliberatione, omnique disciplina Militari præditus, cum per illam stet omnis res publica, Tacit. lib. 2. *Histor.*

31 Primo enim agere debet Princeps, vt *El Capitan General*, cui Summa Bellicæ rei mandatur, Populo inuisus nõ sit, Sym. Sterouolf. lib. 2. *Instit. rei Militar. cap. 10.* Non parum enim præsidij erit eum eligere Vulgi commendatione probatum humanitate, amabilique comitate, vt executum à Tyberio Germanicum ad componendos motus mittente, vt Sueton. notat in *Caligul. cap. 4.* Communis enim in eum dilectio cõpresfit seditionem Legionum, Tacit. 1. *Annal. Amorem apud ceteros auxerat.* Militumque animos ferocitate, ac crudelitate imbutos, incitauit ad agendum alacri Spiritu, ad Imperij reuerentiam, necessario, vt de pariter à suis dilecto Marchione Pischariæ, narrat Paul. Iouius *de vita illius, lib. 4.* *Tanta enim Piscarij Consilij, & dictis fides inerat, vt nemo vel Militum, vel Maiorum Ducum eo auspice, & Duce quicquam incommodi recipi posse existi-* (33) *marit. Quod summè ab omnibus Principibus acceptum, præcipuè à Romanis, qui, & electum à Senatu Ducem rei, ciebant si exitiosum esse ceasabant, & odiosum Militibus. De quo mirabile notatum à Liu. lib. 2. Cum enim ad Bellum Volscum Dux crearetur Apius, quia Imperatoris persona inuisa erat populo, odio Du-*

cis Romani vinci voluerunt, Liu. lib. 2. Non enim vincere tantum noluit, Favianus exercitus: sed voluit, productus in aciem Turpi fuga petit Castra. Tantum enim necessarium habetur assensus communis ad electione Ducis, quantum ex verbis Liuij dignoscitur, qui loquens enim de Bello in Equos, li. 2. Fabio aliquãto plus negotij cū Ciuibus, quam cum Gentibus fuit. Vnus ille vir, ipse Consul Rempublicam sustinuit, quam Exercitus odio Consulis quantum in se fuit, prodebat; nam, cum Consul præter Imperatorias artes, quas parendo, gerendoque Bello edidit plurimas, ita instruxit aciem, vt solo equitatu emissos, Exercitum hostium funderet, insequi fessos pedes noluit, nec illos, & si non adhortatio inuisi Ducis, suum saltem flagitium, & publicum in præsentia deæcus, postmodo periculum, si animus hosti reddisset, cogere potuit gradum accelerare: aut si aliud nihil instare instructos, iniusu signa referant: mastique (credere vietos) exccrantes nunc Imperatorem, nunc nauata ab equitibus operam redderent in Castra.

34 Nihil enim æque Militum animos extollit, quam de Duce bonum Omen, vt accidisse comperitur Marco Valerio, Dictatori dicto ad Bellum cõtra Volscos, Liu. lib. 2. *Nihil ex ea familia triste, nec superbum timebat, Contz. Politic. lib. 10. cap. 21. §. 4. Morisot. Histor. Orbis Maritim. lib. 1. cap. 25. fol. 84. Kokier. in Onosuand. cap. 1. num. 8. Nec parum quidè erit præsidij electo Duce vulgi commendatione probato, quem enim homines spontanea voluntatum inclinatione cordi habent, eius facillimè Imperio parent, dicto audiunt, periculis subueniunt, desertam rēque protegunt.*

35 Secundo, in Duce felicitas seruanda, Ayala *de iure Bello, lib. 2. cap. 2. num. 6.* Gregor. Schomborn. *Politic. lib. 3. cap. 11. num. 7.* Sym. Sterouolf. *Instit. rei Militar. cap. 13.* Ea Imperium Scipioni Affricano contulit ad Bellum contra Anthiochum, &

forte omiffa Græcia ei decreta est, L. Cornelio Scipione, & C. Lelio Consulibus reiectis: *Experiri libuit, utrum plus præsidij Antibioco in Annibale esset, an Consuli, & Romanis Legionibus in Scipione*, Liu. lib. 37. *Lyps. de Milit. Roman. lib. 2. Dialog. 12.* Marc. Anton. *Sabellic. lib. 6. Anead. 5. Morisot. lib. 1. Hystor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 25. fol. 84.* Lacedæmonij in Bello Attico Ducem crearunt Agefilaum, quia Fortunatum. Ex ipso ab Atheniensibus Conon: Alexander, & si multum virtuti debuerit, plus fortunæ, ut accidisse Alcibiadi ad Syimbriam, narrat Sabellic. *Anead. 3. lib. 8.* Et si inter Romanos summa fuit in Scipione virtus taliter, ut Græciæ Hispaniarum, Affricæ, Imperia decreta, quod ei fuerint, *Stirps eam Diuinæ virum esse crediderunt Romani*, Liu. lib. 26. Tamdiu floruit Romana res, quamdiu Ducum fortuna, & omen perduravit, mutata, abdicatum fuit ab ea Imperium: *Observabat igitur (inquit Sterobolus. Instit. rei Militar. lib. 2. cap. 14.) Diligenti cautione Romani, apud quos Magistratus Cōsularis annuus status fuerat, ut si Imperator felix esset, ne mutaretur anno Magistratus sui exacto, sed ei officium Imperatoris confirmabant, in plures annos ita Scipioni in Bello Hispanico, & Africano: F. Flaminio in Bello Macedonico: C. Mario in Cymbrico: & Julio Cæsari in Bello Gallico.*

36 Hæc ad fatum pertinent, à quo traditum Imperiū Augusto, cecinit Horat. lib. 4. *Odd. 14.*

Te copias, te Consilium, & tuos præbente Divos.

Ouid. lib. 11. de Tristib.

Auspicium, cui das grande, Deosque tuos.

37 Ad Principē verò: strenuum eligere Ducem, habentemque virtutes præscriptas, à Salust. in Jugurt.

Hostes ferire, Præsidia agitare, nihil metuere, nisi turpem famam, Hyemen, & Astatē iuxta pati, humi requiescere, eodem tempore inopiam, laboremque tolerare, Kokier. in Onosoand. cap. 2. Equus, benignus, affabilis, facilis, intrepidus.

38 Omnia enim hæc, & si in Duce invenire difficile est; in vno tamen Gundisaluo Ferdinando Corduæ Magno Duce inventa, notat Paul. Iouius, *in eius vita, lib. 1.* qui post laudatas virtutes Ducum suo tempore vigentium Tribulcij, Scilicet, Petilianii Mantuani Ducis, Vitellij, Liuiiani, Fosci, Nauarri, Columnæ: *Cæterum eorum, quos modo præstantissimos fuisse memoravimus, nemo omnes simul Militarium virtutum numeros ad Bellum attulisse prædicatur, cum alijs in gerendis rebus expeditus vigor; alijs matura Consilia, alijs sincera fidei, nitidior fama; plerisque vero fortuna ipsa, quæ iam sibi ex professo rei Bellicæ gubernacula vindicavit omnino defuerint: ita ut planè perfectum Imperatorem, quem frustra oculis, & cogitatione requirimus, neque nos vidisse, neque unquam in posterum visuros esse fateamur; quod si miscere in unum singulas omnium virtutes, absolutumque Ducem detractis ingentibus vitijs sfigere animo, & expectandum, comparandumque cæteris proponere velimus, ei certe Magnus Gorsalvus, cum felici meritoque cognomine, tum virtute lugentis animi, lineamentisque excelsi corporis longè omnium nostræ ætatis proximus ad illum accesserit.*

39 Quæ omnia ab Hispanis Nomothetis cognita, partes, seu virtutes ad Ducis electionem necessarias præscripserunt in *dict. l. 1. tit. 22. par. 1.* quas, cum de hoc Munere agamus, breuiter commendabimus. Habeant enim Primò Duces Sapienciam, sic lex: *La primera Sabiduria: nihil vtilius Sapienti Imperatore, cum illius Munus sit omnia cognoscere, agere, nulla omittere, distinguere tempora, providere necessaria, neque prius de hoste victoriam spectare;* sed

sed ne ipse ante vincatur prospicere, Paul. Iouius *in vita Ferdinand. Daual. lib. 2.* arripere congreendi tempora, cum irreparabile sit in Bello, (41) quod amittitur; triste, quod omittitur; turpe, quod negligitur, Marc. Caton. *Alijs in rebus errata post modum corrigi possint: in Bello autem delicta emendationem non recipiunt*, Valer. Maxim. *lib. 7. cap. 2.* Inemendabilis est error, quod violentia Martis committitur. Et Nostra. *5. & 8. tit. 13. par. 2.* Que los fechos de guerra son tan llenos de peligros, desventuras: E demas, el yerro que azi viniere, no se puede enmendar, Patric. *lib. 9. de Repub. tit. 3.* Bobad. *lib. 4. Politic. cap. 2. num. 39.*

42 Laudantur inter Athenienses Militaris Sapientiae Themistocles, Pausanias. Damnantur Menander, & Adimantus, qui reiecto Alcibiadis Consilio, nec agitates, nec prouidentes à Lacedæmonijs victi exitium fuere, & sibi metipsis, & Atticis rebus. De Alcibiadis scientia, vulgò dictum referunt Scriptores, rem Atticam sua prudentia seruasse. Corbulus inter Romanos, non solum genere, & viribus; sed Sapientia rei Militaris emicuit. Prouidè ergo lex Nostra, Primum Scientiam Militarem in Duce requirit, Adam Contz. *Politic. lib. 10. cap. 22. §. 3.* Georg. Schomborn. *lib. 6. cap. 11. nu. 3.* Sym. Sterovolf. *Instit. rei Militar. lib. 2. cap. 3. & 4.* Ayal. *de iure Bell. lib. 2. cap. 2. num. 6.* Bessold. *de iure Bell. cap. 6. d. num. 2.*

43 La segúda: Es fuerço, Kokier. *in Onofandr. cap. 2.* Virtus in Duce necessaria, nec de Ignauo cõfidendum. (44) Desidia Sardanapali ad Medos traduxit Imperium, cum eo in Pyra Regio ornata instructa, excessit Assyriorum Regnũ; Xerxis fuga gloria Themistoclis fuit, & Atheniensium. (45) Sed quid dicendum de Milciadis virtute? de quo fatentur antiqui; quod, & si ad Marathonem sic strenue ab omnibus dimicatum fuit, vt

difficile sic iudicare quis primã laudem reportauit: attamè remansit penes Milciadem, cui illa die Summa rei Bellicæ commissa fuit. Hæc virtus in Leonide Spartano Xerxem ad Termopylas, Persasque repressit. Audi Ducem suis alloquentem. *Fertur Dux ipse de aliorum salute sollicitus, alios hortatus, vt dum liceret in pacatum abirent: sibi non licere creditam ab omni Gracia stationem turpiter deserere, quin aut retento loco sibi deinceps honestè viuendum esse, aut in vestigio cadendum pro Salute Patriæ*, Marc. Anton. *Sabellic. Anead. 3. lib. 2.*

46 Nec omittendum est, quod de Piscario Duce, refert Paul. Iouius *de vita Ferdinandi Daual. lib. 1.* Dum à Magna vi Gallici Agminis circuiretur in Bello ad Rauenam: *Herebat eius lateri Placidius Sangrius, Nobilitate, virtuteque eques insignis. Is paulo ante animaduerso imminentis Cladis periculo animaduersus ad Piscarium, non virilis (inquit) est animi mactè virtute iuuenis, sed penitus insania, tamdiu cum infesta fortuna colluctari: quin potius dum integer equus, viresque sufficiunt, te morte eripis? & melioribus fati reseruas?* Ad hæc ille: *Parerem (inquit) fidissimè Sangri, Salutari Consilio, si tam decora, quam tuta suaderes; lugeant me potius amici honesta morte defunctum: quam ego ex turpi, & ancipiti fuga, tot funera Magnorum Ducum domi cum ignominia defleam.* Et postea: *Pugnant: ante alios Piscario equus interficitur. Hi sũt quærendi, ac eligendi Imperatores: Hi (47) Principi gloriam quærunt, & Imperium: quid aliud attulit Romanis, nisi gloriam, Cincinnati virtus? Nam cum ingens Sabinorum multitudo ad Urbis mænia stetit, Dictator consensu omnium dictus, composito agmine, prælio magis, quam itineri apto Legiones duxit, Liu. lib. 3. equosque circumvectus, contemplatusque tractus Castrorum, quæque forma esset, ipse strenuè dimicans vicat, illosque sub iugo missit. Audi de*

A.

A. Po
Liu. li
moò
fis cor
mina,
aut illa
Etatore
ton. T
trepida
aut for
carsat
plurim
Manu,
eo post
xillariu
rit; mox
tit, quo
tes resti
- 48
Buen Se
tit. 23.
otrofi ca
todo, qu
tural, p
ça alli d
duria, ca
so es sob

Virib
Iu
Robu
F

Kokier
verò, au
Consilio
probant
ciunt, n
Sapient
deficient
citur. S
Tacit, a
sed quia
eligend
Consili
dici val
notant
gitandun
ta essent
Anead.

cill et

A. Posthumo Dictatore, in Latinos, Liu. lib. 2. Non enim Duces ad regendam modò Consilio rem affuere; sed suis met ipsis corporibus dimicantes miscuere certamina, ne quisquam Procerum ferme, hac, aut illac ex acie sine vulnere, præter Dictatorem Romanum excessit. De Anton. Tacit. lib. 3. Histor. Nullum in illa trepidatione Antonius Constantis Ducis, aut fortissimi Militis officium omisit, occursat pauentibus, retinet cedentes, ibi plurimus labor, vnde aliqua spes Consilio, Manu, Voce insignis, hosti conspicuus suis, eo postremo ardoris prouectus est, ut vexillarium fugientem hasta transueruerat; mox raptum vexillum in hostem vertit, quo pudore, haut plusquã cætum equites resistere.

48 Habeat, & Dux: La tercera, Buen Sefso natural. Ad quid enim? l. 5, tit. 23. par. 2. Verba respondeant: E otrofi cataron los Sabios antiguos sobre todo, que el Caudillo ouiesse buen sefso natural, porque supiesse guardar la vergüença alli do conuiene, è el esfuerço, ò la sabiduria, cada vna en su lugar, porque el Sefso es sobre todo, Adrian. Iun. Embl. 13.

Viribus Cyllenius integris stat

Iunctus cum sinu graui

Robur inuinctum est Sapiaentia si

Firmes, qua sine, concidet.

Kokier. in Onosoandr. cap. 1. num. 8. Qui verò, aut corporis vires, absque ingenij Consilio, aut Consilium, absque viribus probant, falluntur, neque vllum proficiunt, nimirum omissa prudentia, nihil Sapienti calliditate consultitur, viribus deficientibus nihil rectè consultum perficitur. Sic docuit suis Cæcina, apud Tacit. ann. 1. Vnam in armis Salutem, sed quia Consilio temperanda. Ex quibus eligendus Dux, sic vniformiter, & Consilio, & manu strenuus, vt de eo dici valeat, quod de Atheniensibus notant Scriptores: Viros fuisse ad excogitandum veloces, & ad ea quæ excogitata essent, celeriter exequenda, Sabellic. Aenead. 3. lib. 5.

49 Georg. Schomborn. lib. 6. Polit. num. 3. ex Dione laudat Corbulum prudentissimum, quod summe commendat Principibus in eligendo Duce, Bessold de iure Bell. cap. 6. num. 1. Ayala lib. 2. cap. 2. num. 9. & 10. Cum ad Constituendum perfectum Imperatorem necessaria prudentia sit, Scipio ille Africanus Calumniatoribus respondisse fertur, Imperatorem illum genuisse Matrem, non Bellatorem, significans in Imperatore, ac Duce plus habere momenti solertiam, ac prudentiam in Consilij, quam vires in prælijs, Laert. lib. 6. cap. 1. Tutissimum esse murum, prudentiam, quod is neque collabatur, neque proditur. Nulla quidem mania sunt tam munita, quin machinis, aut suffossionibus, aut vt nihil horum, prodicione capiatur. Prudentis autem decreta sunt inexpugnabilia.

50 Munia strenui erunt Imperatoris, nec tatum manu omnia agere, sed Consilio, ac iudicio, Tacit. lib. 3. Histor. Sed diuisa inter Exercitum, Ducesque Munia: Militibus cupidinem pugnandi conuenire: Duces prouidendo, consultando, cunctatione, sapius quam temeritate prodesse, vt pro virili portione, armis, ac manu victoriam iuuerit, ratione, & Consilio proprijs Ducis actibus, profuturum. Exploratoque euentu non dubiam, sed securam victoriam firmare, quæ accidere possunt prouidendo. Vt de Piscario Marchione, Paul. Iouius in vita, lib. 5. Qui cuncta Diuino iudicio longissimè prouidebat. Prouisa ponderado, Tacit. lib. 2. Annal. Plura Consilio, quam vi perfecisse. Aristides non solum armis dicebat, sed Consilij vtendum contra hostes. Themistoclis prudentia fecit, vt Ionnes à Xerxe desisterent, quorum defectioe Xerxiana Clasis ab Atheniensibus victa Alcibiadis prouidentia vicit Lacedæmonios; Mindarum, atque Pharnabazum illorum Duces; Sylimbriamque occupauit, Sabellic. Aenead. 3. lib. 8. tanta enim fuit præ-

di-

ditus, vt Athenienses crediderint. Quod re Atticam iam maris Imperio expoliatam sua virtute restituisset, Sabellic. *Aenead. 4. lib. 3.*

52 Magnus Sforcia, cum potior manu, quam Consilio esset, nullus paruit ei felix exitus, Paul. Iouius in vita Magni Sforciae, cap. 72. E contra Piscariae Marchio æqualiter præditus virtute, & Consilio, omnia feliciter assumpsit, & perfecit, Iouius in eius vita: Summa virtute aduersus omnia aspera inuictus, absque vlla de generis animi suspitione, atque item manu, & Consilio, omnium longe promptissimus habebatur.

54 Ad prudentiam Ducis pertinet, allicere Militum animos, comitate, & exemplo, vt de L. Papirio Dictatore, notat Liu. lib. 8. *Securitatem miscendam Comitati. Itaque adhibitis Legatis ipse circum saucios Milites inserens in Tentoria caput: singulos, vt sese haberent rogans curam eorum nominatim*

----- Dum primus Arenas

Ingrediar primusque gradus in pulvere ponam,

Me calor atereus feriat, mihi plena veneno,

Occurrat serpens, fatoque pericula vestro

Pertentate meo, stiat quicumque bibentem

Viderit, aut umbras Nemorum quicumque petentem

Æstuet, aut Equitem peditum precedere turmas

Deficiat, si quo fuerit discrimine notus

Dux, an Miles eam.

57 De Pescenio Nygro, Spartian. in eum: Idem in omni expeditione ante omnes Militarem Cibum assumpsit ante papilionem; nec sibi vnquam, vel contra Silem, vel contra Imbres quasiuit tenti suffragium. Tantum denique Belli tempore ratione Militibus demonstrata sibi, & seruis suis, vel contubernalibus portauit, quantum à Militibus ferebatur: Idem in concione iurauit se quando in expeditionibus fuisset, essetque adhuc futurus, non aliter esse acturum, quam Militem.

58 Apud Nos de hac re præcipua est l. 4. 5. & sequentib. tit. 23. par.

*Legatis, Tribunisque, & Præfectis de mandabat; rem per se popularem ita dexter egit, vt medendis corporibus, animi multo prius Militum Imperatori reconciliarentur. Germanico, Tacit. 1. Annal. Vtque Gladii memoriam etiam comitate lenirent, circumire sanos, facta singulorum extollere, vulnera intues, alium spe, alium gloria, cunctos colloquio, & cura sibi que, & praelio firmabat. Alex. (55) Macedo Tyrum opugnans, cū amplam fossam manibus adiectam superare cuperet, primus ipse corbem arenæ apportauit, edocens exemplo, alliciens commilitones, vt crederent vnam ipsi, & Imperatori in Militia esse fortunam; quod Macedones, videtes, Regemque suis manibus opus facere, confestim abiectis clamydibus loca æquarunt. Quid dicam de exemplo Valerij, Catonis, ac Parmenionis. Vide Schomborn. lib. 6. (56) cap. 11. num. 1. De Comitatu Cæsaris, Lucan. lib. 9. *Farsalis.**

2. Xenophon. in Cyroped. Vegec. de re Milit. lib. 5. cap. 10. Plin. lib. 25. cap. 5. Cel. Rodigin. lib. 9. lect. antiq. cap. 11. Cepol. tract. de Imper. Milit. eligend. in Præfat. num. 5. Cotereus lib. 2. cap. 5. Bellin. de Bell. par. 1. tit. 9. Ayala de iure Bell. lib. 2. cap. 2. Luc. de Pen. l. Tribun. C. de re Militar. lib. 12. Carol. Sygon. de Republ. Hebraeor. cap. 9. lib. 7. Lypf. de Milit. Roman. lib. 4. Dialog. 4. latè Adam Contz. lib. 10. Politic. cap. 22. Paschal. dict. cap. 3. Bessold. dissertat. Philolog. de Art. iur. Bell. cap. 2. num. 13. Sym. Sterovolf. dict. lib. 3. cap. 29.

59 His annexum virtutibus esse, notat Kokier, in *Onosōā tr. dict. cap. 1. num. 1.* Ut Imperator non sit avarus. Si enim nihil turpius avaritia in gregario milita, & inter atrociora crimina numerantur cupiditas, Luxuria opam, cum Salust. *Bello Catilinario: Avaritia fidem, probitatem, ceterasque Artes bonas subvertit:* grauiori censura digna illa creditur in Imperatore, Plutharc. in *Lacon. Per igi...* est, ut delicti penas dent præ cæteris. In quo di- (60) stingendum est; nam, aut Dux de stipendijs Militum lucrum acquirit, & turpissimum, ac perniciosum, l. 2. C. de offic. Præf. Prætor. Affric. Magis enim debent esse Duces, & Tribuni supra deputata sibi emolumenta secundum labores suos de Nostra largitate remunerationem sperare, & non de comæatis Militum, aut eorum stipendijs lucrum, sibi acquirere.

61 Si enim de stipendijs Militum, vel non soluendo, vel dimittendo Milites lucra propria Duces quaerunt, tendunt in euersionem Reipublicæ, & illius comodis insidiari videntur, Petr. Greg. lib. 19. *Syntagm. cap. 6. num. 4. & lib. 35. cap. 2. num. 11.* ut Iustinian. notat dict. l. 2. §. Vnumquæque, C. de offic. Præf. Prætor. Affric. Et nullum audeant Duces, aut Tribuni Comenstalem de ipsis dimittere: ne dum sibi lucrum student conficere in custoditis nostras derelinquant Prouincias, Barbol. l. 1. par. 7. num. 3. solut. matrim. Bessold. de iure Bell. cap. 7. num. 6. Nihil frequentius est quam, ut pauci quidam subtrahendo stipēdia Militibus ditiores reddantur: & interim Principum laudabiles conatus (62) impediatur. Quare grauius puniendi sunt, ut factum à Pescenio, & alijs patet apud Spartian. in *Pescen. Lamprid. in Seuer. Andr. Alciat. ad tit. C. de erog. Milit. annon.* Petr. Greg. lib. 9. *Syntagm. cap. 6. & lib. 36. cap. 30. nu. 16. & de Republ. lib. 11. cap. 7. n. 36.* Addit. Contz. lib. 10. *Politic. cap. 54. §. 3.* Lyps. de *Milit. Roman. lib. 5. Dialog. 18.* Sim. Sterovols. *Instit. rei Milit.*

tar. lib. 3. cap. 28. Georg. Schomborn. *Politic. lib. 6. cap. 29.*

63 Aut de lachrymis Prouincialium, si pariter damnatum hoc in Milite diximus supra, in Duce quid dicemus? Tyber. teste Sueton. in eum, cap. 30. *Præf. de vi, & rapinis reum causam in Senatu dicere coegit.* De Luculo Romano, sic Sabel. *Anead. 6. lib. 5. Criminari in eo avaritiā, cuius impulsu post Ciliciam captā, Asiā, Bythiniam, Paphlagoniam, Gallaciam, Pōtum, & Armeniam ad diripēdam Tygranis regiam per aqua, & iniqua duxisset Exercitum, velut ad spoliandos Reges, non debellandos esset a Populo Romano missus.* Hæ voces ex Prouincia ad Urbem delatæ causa extiterunt, ut non multo post, sit (64) Imperium illi abnegatum. Pausanix avaritia Græcorum studia à Lacedæmonijs alienarunt, quem à suis fuisse capitali supplicio damnatum, narrat Trogus; è contra Aristidis continentia, summa gloria Atheniensibus fuit, post tot Imperia, victorias Ducatus obiit tanta parsimonia, ac virtute, ut domestico sumptu funerari nequiverit, qualiter de Publio Posthumio narrat Liu. lib. 2. *Publ. Posthumio Consule moritur gloria ingenti, copijs familiaribus ad eum exiguis, ut funeris sumptus deesset, de publico stellatus.* Quid exemplis egemus apud Nos Nobilissimus, Strenuus Magnusque Vir D. Gōsaluus Cordubæ, verè Magni alterius Gōsalui nepos, post diuersos, æqualesque auo suo triumphos obiit diuitijs pauper, victorijs gloria, & virtutibus sic diues, ut æquari cum Posthumio, & Aristide debeatur. Lamachus Atheniensis tam modeste vixit, talis Imperator fuit, ut postquā gloriosè pro suis gessit arma, ut Pe- (65) Ioponesiaci Belli tēporibus ad Bellū Siculum Dux crearetur, cū Nicia, & Alcibia de adhuc pauper erat, ut necesse fuerit decernere aliquantulum pecuniæ ad pallium ei, & crepidas comparandas: Optimi Imperatoris est (dicebat Agefilus) non se, sed

*Exercitū ditare. Sic Cincinnatus apud Liu. lib. 3. Prædā ab Aquis quasitam nõ sibi, sed Militibus dedit. Curius Victo Pyrro Epirotarum Rege, ex opulenta præda nihil, præter fagineū attigit. Laudabile est Pyrri responsum, nam cum ad Eracleā Romanos vinceret, Paul. Oros. lib. 4. cap. 1. Legati Romanorum ad eum venerūt, vt Captiuos redimerent, quibus respondisse Regē fertur: *Se certaturū cum Populo Romano de gloria, & Imperio, non Magonum more negotiari.* Captiuos sine pretio restituit, quos mille, & octingētis numero fuisse traditur. Quare Sim. Sterovoll. sic docet Duces, *Instit. rei Milit. lib. 2. cap. 9. Maxime autem auaritiā fugiat, quia ea sola summa auctoritas in Duce est, incorrupte, & Magnifice præfese Exercitui.**

66 Ideò hoc crimē auaritiæ fur-
ti, repetundarū maiori pæna punien-
dum in Duce, Iuvenal:

*Omne animi vitium tãto cõspectius in se
Crimen habet: quanto maior, qui pec-
cat habetur.*

Principum peccata grauius coercen-
da, Anneo Robert. lib. 1. rer. iudic. cap.
4. Stephan. Anaten. instit. vuln. tit. 3.
cap. 7. num. 3. Ioan. Bapt. Frag. Regim.
Reipubl. Christian. lib. 1. disp. 1. §. 4. Cū
periculosio: a damna condonēt, Sal-
uian. lib. 4. de Gubern. Criminosior culpa
est ubi honestior status, si honoratior est
persona peccantis, peccanti quoque maior
invidia, furtum in omni quidem est homi-
ni, malum facinus sed damnabilius absque
dubio si Senator furatur. Inde grauiores
(67) pænae statuta cõtra Duces, qui
vel de stipendijs Militum, vel de la-
chrymis Prouincialiuũ lucra quærūt,
Repetundarum eos teneri, notat C. in
l. 3. ad leg. Iul. Repetund. & Imperator in
l. 1. C. cod. statuit: *Vt vnius pæna metus
possit esse multorum Ducem, qui male egit
ad Prouinciam, quam nãdauerit, cum cu-
stodia competenti tradi præcipimus, vt nõ
solum quod eius non dicam Domesticus, sed*

*Manipularius, & Minister acceperit; ve-
rum etiam quod ipse à Prouincialibus no-
stris rapuerit, aut sustulerit, in quaru-
(68) plurim exoluat inuitus. Sic cū Gn.
Pisone factum: nam cū postularetur,
quod auare habuisset Hispaniã, Au-
relius Cotta Consul in eum rogauit
sententiam, teste Tacit. lib. 3. Annal.
*Nomen Pisonis radendum fastis censuit,
partem bonorum publicandam. Cum Ca-
io Syllano, qui repetundarum postu-
latus, captarumque pecuniarum in
Proconsulatu Afsiæ: Aqua, atque Igne
Syllano interdicens censuit, ipsumque
in Insulam Gyarum relegandum, Tacit.
diēt. lib. 3. Marc. Priscus repetundarū
conuictus iussus fuit, vt septingenta
millia, quæ acceperat, Ærario infer-
ret, Vrbi, & Italia interdictus, ex
Plin. Petr. Gregor. lib. 26. Syntagmat.
cap. 28. nam. 16. Tyber. Decian. tract.
crimin. lib. 7. cap. 15 & lib. 8. cap. 34.**

69 Prima Principum æquitas sit
in punitione huius criminis à Duci-
bus inchoare, magno enim, qui Impe-
rio sunt præditi, cū in excelso agant
eorum facta cūcti mortales notuere;
ideò curandum est, ne illorum exem-
plo auide Milites in perniciem Pro-
uinciarum procedant: Imperatorum
auiditas, nec tantum auertit discipli-
nam, sed affert excidium Reipublicæ.
(70) Luxuria Quintilij Vari. (De
quo: *Syriam diuitem pauper ingressus,
diues egrediens pauperem reliquit*) post
Drusi mortē Germanias regentis, sic
Germanos oppressit, vt Arminio
Duce, reiecto Romanorum Imperio,
arma caperent, Quintilium cum tri-
bus Legionibus penitus abolerent,
cæciderunt Legatos, rapuerūt Aquil-
as, sic ignominia afficerent Romanū
nomen, vt cogerent Tyberium præ-
ficere Germanicum in Germanos:
*Abolenda magis infamia ob amissum cum
Quintilio Varo Exercitum, quam cupidine
proferendi Imperij, Tacit. 1. Annal.*

71 Quid dicā de auaritia Lupi-
cini, & Maximi Romanorum Du-
cum? De his Oros. li. 7. cap. 33. Deinde
prop-

propter
Ducis,
Iurgeni
Fracta
dibus,
quod l
Getit. l
compel
auariti
Boumq
mandor
magn
cipiun
in vna
mancip
filios eo
eesit at
occasione
tissimi
cere, &
ximini
dies Got
curitat
iam non
Graes, &
tot a squ
Danub
72
ponen
præcip
tinent
pulo a
na Imp
publica
l. Brutu
antea in
73
cæque
ceat, q
Cassio
tus ad l
dian, re
Guid.
lib. 4. ti
13. dif.
num. 4.
Farin.
do proce
(74) S
missa c
ic

propter intolerabilem auaritiam Maximi Ducis, fame, & iniurijs adacti in arma surgentes, Victo Valentis Exercitu per Thraciam, se se miscentes simul omnia cadibus, incendijs, rapinisque sadarunt: quod latius narrat Lel. Jordan. de reb. Getit. Verum quid non auri Sacra fames compellit acquirere? Caperunt Duces, auaritia compellente, non solum ouium, Bouumque carnes; verum etiã Canum immundorum animalium, morticina eis pro magno contrahere adeo, vt quodlibet mancipium in vnum panem, aut decem libras in vnam carnem mercarentur; sed iam mancipijs, & suppellectili deficientibus, filios eorum auarus mercator victus necessitate exposcit. Et postea: Qui nacti occasionem votiuam elegerunt viri fortissimi in Bello magis, quam in fame desicere, & illico in Ducum Lupicini, & Maximini armantur occisionem; illa namque dies Gothorum famam, Romanorumque securitatem ademit, caperuntque Gothi, iam non vt aduena, & Peregrini, sed vt Graes, & Domini possessoribus Imperare, totasque partes Septentrionales, vsque ad Danubium suo iure tenere.

72 Publicæ vindictæ omnia postponenda sunt à iusto Principe, in his præcipuè, quæ ad stabilimentum pertinent Imperij. Sic audi Papiriũ populo alloquentem, Liu. lib. 8. Manliana Imperia, & posthabita filij charitas publicæ utilitati, iactabantur, hoc etiam Brutum Conditorem Romanæ libertatis antea in duobus liberis fuisse.

73 Necessè enim est, Reipublicæque interest, vt vindictæ subiacet, qui prauis moribus obsecudat, Casiod. lib. 4. Epist. 49. l. Ita vulneratus ad leg. Aquil. Anton. Marin. quotidian. resol. crim. cas. 294. num. 71. Guid. Pap. quæst. 65. Ant. Fab. in Cod. lib. 4. tit. 15. dif. 10. num. 5. & lib. 9. tit. 15. dif. 2. num. 8. Cæf. Barz. decis. 145. num. 4. Lancellot. de attent. num. 90. ex Farin. & Thusc. Marius Burg. de modo proced. ex abrupto, quæst. 13. num. 25.

(74) Sciat Princeps, quod si commissa crimina cõdonat, secundum ef-

fugium non desperat, qui laqueos criminis prioris euasit; pana leuior turpi exemplo maiorem peccadi occasionem suggerit; dum cunctos latere sperant, aut si detegantur, non dif-

(75) ficulter euadere. In exemplum scelera puniantur in Castris, ne delicta, quæ mali sunt exempli, in perniciem vertantur communem, cap. Præcipuè 11. quæst. 3. Menoch. de arbitr. cas. 358. num. 4. Tiraq. de panis temper. cas. 44. nu. 53. Farin. in Prax. quæst. 18. n. 65. Petr. Cauat. resol. crim. cas. 214. (76) num. 5. Maiores nostri ex parua magnam fecisse Rempublicam, cõperimus; non armis tantum, sed iustitia. Et si enim comitas, amor, indulgètia speriosum reddant subditorum amorem; paulatim tamen, & occultè disciplinam, ac obedientiam minuunt, Hirc de Bell. Alex. lib. 1. Proinde proficiat Princeps, ne in Castris, vel minimum etiam scelus impunè trãseat, si authoritatem conseruare velit. Nã si delicta neglecta, vel leuiter castigata fuerint, disciplina dissoluitur, &

(77) Principis oritur contèptus. In Militaribus delictis veniam non dandam; ex Iul. Cæsar, notat Sim. Sterovols. lib. 3. Instit. rei Milit. cap. 30. At delicta Militũ nulla venia prosequi vsus a librè, & misericordia melius semper apparuit, Petr. Cauat. resol. crim. cas. 294. n. 70. quia ad Reipublicæ statum spectant, Bessol. dissert. de Panis, & Legib. cap. 3. n. 9. & 10. & de iur. Bell. cap. 7. n. 3. Ayala de iure Bell. lib. 3. cap. 8. n. 8.

78 His piaculis, si quid aduersum Militiæ leges peccatum est, vt èdum Militum nota, ignauorum sanguine, strage filiorũ: hæc disciplina acriter retèta Principatum Romano Imperio peperit, & quãdiu viguit, res Romana stetit, Sim. Sterovols. Instit. rei Milit. lib. 3. cap. 29. Sed si non punias excessus, non habebis tibi obedientes, quare nihil tam deterius in Castris.

79 Vltimo, lex Nostra addit: La quarta se altad. Quæ enim fides necessaria in Duce? Credo, non esse iust-

ligendam hanc legem tatum de fidelitate, quæ ad Regiam Maiestatem pertinet. De qua *l. 1. ad leg. Jul. Maiest. l. 1. & tot. tit. Cod. l. 1. & 3. tit. 19. par. 2.* Sed de fide, animo, ac voluntate ad rem bene gerendam, quæ in Imperante Exercitum perquirat lex: *Mis sobre todas las cosas obviene que sean heales, de manera, que sepan amar su ley, y su Señor natural, è la campaña que guiã, è que defamor, ni mal querencia, ni codicia no les mieuca à fazer cosa, que contra esto sea.*

80 Fidem enim in Duce dupliciter attende, vel ex parte Principis, vel ex facto ipsius Ducis: à Principe curandum est, sic Duces eligere, ut si triste aliquid occurrat fato, non vitio attribuat; malumque quod eveniat vi hostium, non fraude; Tacit. *lib. 4. Histor.*

81 Agendumque, ut Nativum Ducem, non externum eligat. Achimenes frater Xerxis reiecit Demarati comilitium in subigenda Sparta, cum illum, ut Spartanum parum fidum haberet. Laudantur Atheniensium Duces Menander, & Ardimantus; quia Alcibiadis Consilia vilipendio habuere; fidem enim de eo suspectam habebant.

82 Ex parte Ducis, gloriosa fides querenda est, Tacit. *lib. 4. Histor. Esse sibi Vitellium Principem, pro quo fidem, & arma, usque ad Supremum Spiritum retenturos. Hæc est fides querenda in Duce, quæ neque auditu contaminanda, Tacit. 1. *Annal. Faustis in Germanicum hominibus: & si velle Imperitii promptos ostentare. Tum vero quasi scelere contaminaretur, Præses Tribunali desiluit, opposuerunt abeunti arma ministrantes, ne regrederetur. At ille morturam potius, quam fidem exuere clamitans, ferrum à latere diripuit, elatumque deserebat in pectus, ni proximi prebensam dextram di tenuissent.**

83 Laudabilis est ad casum Nostræ Legis, Themistoclis pietas in suos, qui, & si Ostracismo à Patrijs

laribus eiectus, à Xerxe ditatus, ab eo Græciæ expeditione oblata, Charitatis Patriæ memor, ne suo ductu violaretur, Taurino sanguine Magnetis epoto periit. Nicias tanta fidem Atticam gessit in Bello Siracusanico, ut, & si à Collega vtilia afferrentur, ut à Siracusa obsidione discederet; infamiam tamen veritus: Ne pecunia corrupti abscessisse crederentur curandum duxit, impensisque omnia facere deberent. Quid dicam de C. Fabricio Romano, qui ad Pyrrum Regem Epirotarum missus, ut Captivos redimeret, experiri voluit Rex an auro, & muneribus corrumpere illum posset? quartamque sui Regni partem ei pollicitus, si secum Militare vellet, Patriamque deserere, frustra à Regentatum, Liu. *lib. 13.* nec ab similem in Piscario Marchione fidem invenimus; nam à Clemente VII. Sforcia, Venetis, oblato Neapolitani Regni Sceptro, totiusque Italicarum rerum Imperio, id adiecit, ut fidem, & operam Cæsari reseruet, latè Paul. Iovius *de vita Ferdinandi Daual. lib. 7.* Illesc. *Histor. Pontif. in vita Clemente VII.* Sandou. *Hist. Caroli IV. lib. 6.* Suam in posterum fidelitatem absque labis nota incolumen seruante, cum infamia forti viro, formidolosior sit, quam mors. Sic Blessus apud Tacit. *lib. 1. Annal. Mea potius cede imbuite manus, leuiore flagitio legatum interficietis, quam ab Imperatore desiscitis, aut incolumis fidem Legionum retinebo, aut iugulatus penitentiam accelerabo.*

84 Econtrario, sicuti fidem Divina diligunt, mortalia venerantur, Cassiod. *lib. 5. Epist. 40.* Infidelitatem omnia iura abhorrent: Quare à Principe curandum est, ut Dux sic fidelitate nitatur, ut nec suspicionis nebula deformetur. Attilam virum in confusione Gentium natum, terrarum omnium metum, vnam præcipue habuisse virtutem notat Lel. Jordan. *de reb. Gothic.* quod fidelissimus fuit his, quos semel in fide recepit.

Si

Si vero turbato fidelitatis ordine in damnum molitur Principis Status, exercitusve, in eum omnia euaginentur arma Iurium; cum nihil turpius, nihil criminiosius infidelitate in Principem. Cum enim Euribades, & Adimatus Corinthiorum Duces, à Themistocle in perniciem propriæ Patriæ Chalcidensi pecunia (85) corrupti fuissent. Quidquid in eos executum, & si durum habitum pium. Quid vilius Tysapherne, quem Docylides Lacedæmoniorum Dux, pecunia perpulit, vt ab armis discederet, Iustin. lib. 6. Xenophont. lib. 3. cap. 1. Quid criminiosius, Tacit. lib. 1. *Histor. Damnatos fidei crimine grauissimo inter desciscentes; quam quod Xerxiana munera Pausaniam raperent; Ptholomaica Aratum Achæorum Ducem? Schomborn. Politic. lib. 6. cap. 11. num. 6. Attentè agat ergo Princeps, ne sui infideli manu profiliant. Quid deterius Bleso? Regem suum perimente propria manu, cui hostis Alexander pepercit. Quid Arbacene infidelissimo, qui apud Viennam Valentinianum Imperator (86) rem strangulauit? Nicephor. Calixt. lib. 12. *Histor. Ecclesiast. cap. 38. Paul. Oros. lib. 7. cap. 35. O infida hominum natura! Gildus Comes, Africae Præfectus, sub Theodosio, eo defuncto, Affricam molitus fuit ab Imperio segregare, Paul. Oros. dict.**

lib. 7. cap. 36. Stilico perfida Gente & dolosa editus parui pendens, quod sub Imperatore imperabat, Eucherium filium suum in Imperium substituire nitebatur.

Abstinendum ab his præcipit lex Nostra; sed si misera, vel naturæ, vel avaritiæ vi in hoc crimen inciderit Dux, & Fædifragus in Regem proprium molitur, inque Patriam reiecto Lacedæmoniorum exemplo, qui Pausaniam in exilium miserunt, sequantur Principes Alexandrum de Bleso loquentem, Sabel. *Aenead. 4. lib. 5. Quem ego in Crucem tollere iam dudum meditor omnibus Regibus, Gentibusque meritas luiturum pœnas.* Nouius Donatus, Domilius, & Calpurnius fidei crimine damnati occisi sunt, Tacit. 1. *Histor. Stiliconis sceleribus ab Honorio patefactis mortis pœnam luerunt ipse, & Eucherius, Nicephor. Calixt. dict. lib. 13. cap. 35. Paul. Oros. lib. 7. cap. 38. Lel. Jordan. de reb. Gotbic. Hoc enim pœnarum genere vtendum necessario ad Salutem publicam, edocuit ex Vitellio, Tacit. lib. 1. *Histor. Plures, quam CXX. libellos præmia exposcentium ob aliquam notabilem illa die operam, Vitellius postea inuenit, omnesque conquiri, & interfici iussit; non honore Galua, sed tradito Principibus more, munimentum ad præsens, in posterum, ultionem.**

MAESSES DE CAMPO GENERALES.

S V M M A R I V M.

- 1 **M** Aesse de Campo General, idem, quod sub Romanorum Imperio, Magister Militum, 4. 10. & 22. Vel Præfectus Castrorum, 5.
- 2 Magister Militum creatus loco Legatorum, 3. De illius officio, ac munere, 24.
- 6 Magister Militum idem, quod Princeps Exercitus.

- 7 Magistri Militum Dignitas, quando creata?
- 8 Magister Militum, ac Equitum idem munus.
- 9 Magister Equitum electus munere Dictatorio ad agendam rem Militarem.
- 10 Magister Militum inferior Præfecto Prætorio.
- 11 Señoria, al Maestre de Campo General.
- 12 Magistri Militum Dignitas Mag-

- nifica, Illustris.
- 13 Maestro de Campo General, *Sūma Dignitas ex munere, & Scientia.*
 - 14 *Militaris Scientia necessaria in Bello.*
 - 15 *Alcibiadis Militaris virtus, Imperium contulit Atheniensibus.*
 - 16 *Magistri appellati gnari rerum Militarium, 17. Et qui Tyrones exercebant.*
 - 18 *Milites Institutio facit, & disciplina.*
 - 19 *Milites exercendi in armis, & exercitio Militari.*
 - 20 Maestro de Campo, qui præest vni Legioni, seu Tercio.
 - 21 Maestro de Campo General, cui commissa cura totius Exercitus.
 - 22 Maestro de Campo, Titulus ignotus inter Hispanos.
 - 25 Maestro de Campo General, *Dignitas Suprema.*
 - 26 Maestro de Campo General, reparte las ordenes que dà el Capitan General, en todas las partes que se halla, 28. & 31.
 - 27 *Legatorum Romanorum Militare munus, ex Ayala.*
 - 29 Maestro de Campo General, voz de el General en dar la orden, y el nombre, seña, y contraseña.
 - 30 *Tessera Militaris inter Romanos, qualis, & vnde recepta? 32. Qualiter executata?*
 - 33 Maestro de Campo General, acampaña el Exercito, y le forma para la batalla, señalando à cada Tercio, ò trozo los pueustos.
 - 34 *Aciei instructio, pars præcipua Belli.*
 - 35 *Acampañar el Exercito, scientia Militaris in Magistro necessaria. Ideo dictus apud Nos: Maestro, cui hac cura commissa.*
 - 36 *Pyrrhus Epirotarum Rex Primus, qui metationem aciei in orainem reduxit, à quo illa acceperant Romani, 37. Et si contra sentiat Lyps.*
 - 38 *Disciplina in Exercitu necessaria.*
 - 39 *Militum genus licentiosum.*
 - 40 Maestro de Campo, *agere curam debet circa obseruationem disciplinae Militaris.*
 - 41 *Obedientia, Primum Militia Sacramentum.*
 - 42 *Segnicies in Militia lethale.*
 - 43 *Audacia contra Ordinem, aut sine ordine, Lethalis in Militia, 44. Exemplo comprobatur.*
 - 45 *Disciplina Militaris necessaria, ex Lypsio.*
 - 46 *Leges in Militia necessariae ad conseruationem disciplinae Militaris.*
 - 47 *Venus separanda à Castris.*
 - 48 *Militares Leges contra venerem, Antigonem, Iustiniani, & Frederici.*
 - 49 *Milites, nec propriam uxorem ex lege Opia ad Exercitum ducebant; reuocata, tam en ex Senatus-Cõsulto.*
 - 50 *Anaritia, crimen grauissimum in Militia.*
 - 51 *Furta graniter punita à Pescenio Nigro, 56. Et ab Auid. Cassio. 61.*
 - 52 *Milites Prouinciales grauare non debent indebitis exactionibus, sub pena grauissima.*
 - 53 *Leges latae ab Imperatoribus de disciplina Militari seruanda, remissiuæ, 54. Doctores in eas Scribentes.*
 - 56 *Furta Militaria exemplo punienda ex Aureliani præcepto.*
 - 57 *Tyberius Militem capite punit ob subceptum ex Viridario pauonem.*
 - 58 *Pescenij Nigri disciplina Militaris refertur ex Spartiano.*
 - 59 *Militibus vinum bibere prohibitum ex Præcepto Piscenij Nigri.*
 - 60 *Pistores ab Exercitu expulsos à Pescenio.*
 - 62 *Disciplina Castrorum charior, quam charitas Liberorum.*
 - 63 *Dux metendus magis, quàm inimicus.*
 - 64 *Castigatio aspera necessaria in Militia.*
 - 65 *Seueritas securior in Bello, quam misericordia.*
 - 66 *Disciplina Militaris violatur, si Militaria crimina non puniuntur.*
 - 67 *Militia Nostra aberrauit à disciplina antiqua.*

68 Romana arma, terror Gentium.

69 Hispani, rati ad Bellum, quia strenua est ad Militiam illorum natura.

70 Hispanorum virtutes ex Velleio Paterculo.

71 Alexandri virtus Militaris ex Quinto Curtio.

DE MVNERE, OFFICIO, AC HONORE
debito: Alos Maesses de Campo Generales.

GLOSSA QVADRAGESIMA
primera.

STatuit Lex Nostra, vt Titulo possit decorari: De Señoria. El Maestre de Campo General. Ex antiquitatum monumentis Magistrum Militum fuisse, quem hodie dicimus: Maesse de Campo General, deducit Petr. Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 18. num. 3. qui cum Fensfela refert Summam fuisse illius muneris Dignitatem, primamque post Dictaturam. Veget. lib. 2. de re Militar. cap. 9. & Ayala de iur. Bell. li. 3. cap. 1. num. 2. & 3. tenent, loco Legatorum (2) creatos fuisse Magistros Militum, à quibus binæ legiones, seu plures (3) res gubernabantur. De hoc officio agit, l. 1. & toto tit. C. de offic. Magistr. Milit. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 3. cap. 2. & lib. 3. cap. 12. Rosin. Roman. antiquit. lib. 6. cap. 20. Vvolphang. Laz. lib. 4. Roman. Reipubl. cap. 10. Marc. Anton. Sabellic. ad Suet. in August. cap. 38. & ibi Philip. Beroald. & in Caesar. cap. 5. & in Tyber. cap. 41. Pancirol. not. Imper. cap. 30. Galgagnet. de iur. public. lib. 1. tit. 8. num. 12. & 13. Anton. Perez ad tit. C. de Comitib. rei Militar. lib. 12. num. 3. Fr. Geronym. Roman. Republ. del Mund. lib. 5. cap. 12. Guther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 15. Ioan. Baltrin. de re Milit. lib. 3. cap. 10. & 11. Simon Sterovolf. lib. 3. Instit. rei Milit. cap. 7. 8. & sequentib. Basconcel. art. Milit. par. 1. fol. 133.

4 Sanè, & si difficile est antiqua

munera nostris æquare Dignitatibus, cū quàm plures fuerint apud Romanos; Nostro videri: Maesse de Campo General, erat quod Legatus Consularis, cui Summa rei Militaris credebatur, sed sub Potestate Imperatoris, aut Ducis, Lypf. de Milit. Roman. lib. 2. Dialog. 9. Adam Contz. lib. 10. (5) Politic. cap. 26. §. 3. Seu erat idè, quod Præfectus Castrorum, si huius Dignitatis, aut officij functiones recolimus ex Veget. de re Milit. lib. 2. cap. 20. Adam Contz. dict. cap. 27. §. 1. vers. Præfectus Castrorum.

6 Variè enim in hoc Munere agitantur Scriptores: nam Tiraquel. de Nobilit. cap. 8. num. 15. Magistrum Militum idem, quod Ducè, ac Principem Exercituum fuisse narrat. Noster Bobad. lib. 1. Polit. cap. 9. num. 26. asserit: En otra parte dize el misino Ioan de Platea, que el Prefecto Pretorico, y el Prefecto de la Ciudad, y el Maestro de los Milites, no se auentajan, sino por la antiguedad. Adfensit Fr. Geronim. Roman. Republ. de el Mundo, dict. lib. 5. cap. 12.

7 Dissentiunt Bullenger. de Imper. Roman. lib. 3. cap. 1. & Steuvech. in Comment. ad Veget. lib. 2. cap. 9. Circa tempus, quo creatum fuit hoc officium; nam videbatur à Constantino Magno erectum, ex Zozim. lib. 8. Histor. Et si sub Aureliani Imperio Magistros Militum fuisse comperiatur, Veget. de re Milit. lib. 2. cap. 9. De quo

Ama-

Amaya lib. 66. cap. 2. num. 14. cum sequentibus. C. de Decurionibus. lib. 10. Petr. Gregor. lib. 19. Syntagm. cap. 18. num. 5. & 6.

8 Petr. Rebuf. in l. Quibus 57. de verbor. signific. voluit Magistrum Equitum, ac Militum idem esse, Petr. Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 18. num. 1.

9 Magister verò Equitum ex l. 2. §. Post deinde, vers. Et his Dictatoribus, de Orig. iur. l. 1. de offic. Præf. Prætor. ab incunabulis Romanæ Reipublicæ creatus invenitur, allectus Ministerio, seu officio Dictatoris, qui primam in Republica habebat Dignitatem; Magisteriū verò sub Dictatore iniunctam habebat curam rei Militaris, Ioan. Corraf. dict. l. 2. §. Post deinde, num. 19. de Orig. iur. vbi Oros. & Æguinar. Adam Contz. lib. 10. Politic. cap. 27. §. 2. Petr. Gregor. dict. cap. 18. num. 1. Alex. ab Alex. lib. 4. diem. genial. cap. 23. Is autem Dictator simul atque dictus erat, Magistrum Equitum, velut Imperij Socium nominabat, cui Summa rei Bellicæ dabatur. Quam Magistri Authoritatem, seu Potestatem per Comestabilem apud Gallos exequi demonstrat. Idem Rebuf. Petr. Gregor. lib. 6. Syntagm. cap. 18. num. 10. & lib. 19. cap. 1. num. 5. Ioan. Corraf. rubr. de offic. Præf. Prætor. num. 2. & in l. 2. §. Populo deinde cauto, num. 20. de Orig. iur.

10 Sed, & si Bobad. dict. cap. 9. num. 15. ex Ioan. Platea haud voluit, vt Magister Militum tanto fruere-tur honore, quanto Præf. Prætorius: Dize mas el dicho Ioan de Platea, y otros Doctores, que en la Orden de los Magistrados, vnos son muy Ilustres, como el Patricio, y Consul; y otros Expectables, como el Maestro de los Militos, & el Proconsul.

Nihilominus credimus Summā hanc fuisse Dignitatem, Romanorum tempore, Munusque: De el Maesse de Campo General, idem esse quod Magister Militum, siue attenda huius officij

creatione Reipublicæ, siue Imperatorum, aut Constantini temporibus: ex quo ei iuste: Señoria præscribitur; cum si Imperatorias Constitutiones perlegimus, Magnifica appelletur Magisteria Dignitas, l. Viros l. vlt. C. de diuers. offic. lib. 12. Illustrisque, l. 2. C. ut Dignitat. ord. seruetur, (12) lib. 12. Æqualique honore præfulget, æquaturque Præf. Prætorio, Tiraquel. de Nobilit. cap. 8. num. 15. Petr. Gregor. dict. lib. 47. cap. 18. Claud. Seifel. l. 1. §. 1. de iurisdic. omn. iudic. Hotthoman. Verrutio, Calvino, Brisonio, Scharder. in Lexic. verbo Magistri Militum, Bulleng. de Imper. Roman. lib. 3. cap. 12. Vvolphang. Laz. de Republ. Roman. lib. 4. cap. 9. Gutther. de offic. Dom. August. lib. 1. cap. 15.

13 Ex hoc ergo principio (reiecto Doctorum dissensu) Credimus: Maesse de Campo General, rectè apud Nos summam habere Dignitatem, tam ratione Muneris, ac exercitij, quam Scientiæ Militaris, qua decoratus esse debet, qui ad hoc Munus sufficitur. Dictumque: Maestre de Campo General, à Magisterio Militaris Scientiæ, qua præditus esse debet ex Cōstitutione, l. 11. tit. 23. par. 2. ibi: E por ende los vnos los llaman llaue, è los otros freno, è los otros Maestro. Et postea: E Maestro fue llamado, porque en èl yaze toda la Maestria de como los hombres deuen vencer sus enemigos, è fincar ellos honrados: Ca bien afsi como el Navio va por el mar, maguer se muevan velas, è con remos, no pueden llegar los que en èl van, do quieren, è han de peligrar muchas vegadas, si el Maestro que tiene el gonnalle, no los endereza: Otrosi, los que quieren gouernar, no pueden acabar su voluntad, è son vencidos, è desvaratados muchas vezes, quando no son bien acatadillados.

14 In re enim Bellica Militarè scientiam, & virtutem necessariam in Duce, diximus Glos. superiori, & dignoscitur ex Bessold. de Arte iureque Bell.

Bell.
Etio
ni
ce ta
rò l
suffic
ritta
nem
Alci
tari,
(15)
in v
ximi
fueri
trans
lib. 2.
dum l
rator
tia g
vtere
16
indig
pana
in l. C
rut. l.
(17)
Mag
inexp
Virg
Su
Ma
gola
Aff
gnic
Quod
ab Al
nus ve
natore
litie n
Exiul
ad Ale
18
Axion
cap. 2.
facit. C
lopem
Plutar
(19) I

*Bell. cap. 2. num. 15. Placuit Hispanis ele-
ctio Ducis Albani. Militis enim Hispani
virtus inutilis esse videbatur, si Du-
ce talibus digno destitueretur. Albano ve-
rò Duce, etiam quemcumque Exercitum
sufficere putabant. Et postea: Magis pe-
nitiam, quam virtutis, & morum ratio-
nem in Duce habendam existimarunt. De
Alcibiadis virtute, & Scientia Mili-
tari, refert Morisot. *Histor. Orb. Mari-*
(15) tim. lib. 1. cap. 9. fol. 40. Tantum
in vno Viro fuisse momenti, vt Ma-
ximi Imperij Consiliator, & Author
fuerit, & vnde steterisset, eo se victoria
*transferret. Ex eo notat Lypsi. *diēt.**
lib. 2. de Milit. Roman. Dialog. 11. Quod
dum Bellum gerebant Romani cum Impe-
ratore ac Duce, Legatos mittebant Mili-
tia gnaros, quorum operibus, & Consilijs
*uteretur.**

16. A quo Militaris rei gnaros
indigitatos Magistros, Præter His-
panam legem Nostram, comperimus
in l. *Quibus 57. de verbor. signific. Ver-*
rut. Hotthoman. Brisson. Scharder.
(17) in Lexic. verbo Magistros. Inde
Magister, qui Tyrones exercebat,
inexpertesque operum Militarium,
*Virgil. lib. 8. *Aeneid.**

Sub se tolerare Magistro
Militiam, & graue Martis opus tua
cernere facta,

Affuescat: primis & ta miretur ab
annis.

Quod D. Iuliu fecisse, testatur Alex.
ab Alex. *dier. genial. lib. 1. cap. 20. Di-*
nus verò Iulius Equites Romanos, aut Se-
natores armorum peritos, sub quibus Mi-
litia nescij erudirentur, Magistros dedit.
Ex Iul. Capitol. Herodian. Tiraquel.
ad Alex.

18. Ob id laudat antiquorum
Axioma, Bessold. *de Arte iureque Bell.*
cap. 2. num. 6. Institutio, non aer Milites
facit. Quibus cognitis à Cæsare, Phi-
lopermenisque Præcepto in Acheos,
Plutarchus in Philomen. in Arte
(19) Bellica Milites exercebat; si-

cuti, & Pyrrus, qui exercitatione Ta-
rentinos Milites fecit, Bessold. *Mi-*
litari olim gloria exceuerant Romani,
Parti, Germani, sed exercitio magis,
quam natura. Idem Bessold. ead. dissert.
cap. 7. de Nostra Militia, num. 1. De Hs-
panis fertur, nullam hodie Gentem esse,
nullum Populum in Vniuerso Orbe terra-
rum, quæ æque polleat disciplina Milita-
ris laude. Et postea: Palcherrimum vi-
su est inter eos Militem nouitium statim,
atque in numerum est relatus, erudiri à
Veteranis. Hinc ortum Magistri Mi-
litum Munus, vt que suos Milites in-
struat, & disponat acies.

20. Inde indigitatus: *Maestro de*
Campo, qui certæ Legioni præest, apud
Nos: Tercio; de eaque curanda agit
Simon Sterovols. de re Militar. lib. 3.
cap. 7. Didac. Perez ad tit. C. de Comi-
*rib. rei Militar. lib. 12. *Maesse de Campo**
(21) General, seu Legatus Præto-
rius, Magister Militum, aut Legatus
Consularis, qui toti Exercitui, Lypsi.
Dialog. 11. Ayala de iure Bell. diēt. lib. 3.
cap. 2. & 3. Petr. Gregor. lib. 10. Syn-
tagm. cap. 16. num. 6. Steiovol. diēt.
lib. 3. cap. 7. Sed sub Imperio Ducis,
Demster, ad Rosin. lib. 5. cap. 25. Pa-
rallypom. est.

22. Hoc Munus: *De Maesse de Cã-*
po General, inter antiquos Nostrates
ignotum, Couarr. Tesoro de la lengua
*Castellana, litt. M. verb. *Maestre*: à Ro-*
(23) manis ortum annotans, inquit:
Maestre, es Dignidad tomada de aquella
*antigua de los Romanos: *Magister Equi-**
tum. Cui conveniunt Germanorum
Ordinum Militarium Constitutio-
*nes, in quibus, qui apud Nos: *Maesse**
*de Campo General, *Magister Equitum,**
dicitur, vt ex Legibus Militaribus
relatis ab Adam Contz. Politic. libi
10. cap. 60. art. 21. 24. 39. & 40. & in
annot. art. 1. dignoscitur.

24. Postquam verò Militia No-
stra reiecit antiquos Militiæ Roma-
næ Titulos ad nouam formam reda-
cta, loco Legatorum Romanorum,
seu Magistrorum Equitum, Summa

cum

cum ipsa Authoritate accepit Dignitatem: *Del Maesse de Campo General.* Simon Sterovolf. *Institut rei Militar.* lib. 3. cap. 7. Magistros Militum viros Illustres substituiimus, quos vsitato nomine, Duces Campestris appellamus; Imperatores verò ipsos Supremos Exercituum Duces: Germani autem, & alij Occidentales, illos Campi Mariscalos vocant; istos Generalissimos Belli.

25 Sed cum hoc Munus, seu Dignitas Maxima sit, & si sub Potestate: *De el Capitan General.* Placartes: *De el Principe de Parma,* Editos 15. Maij, anno 1587. art. 1. Por quanto queremos, y es nuestra voluntad, que ninguna persona, de qualquier condicion, o calidad que sea de este Exercito, fuera de (26) *el Maesse de Campo General.* Haud extra rem erit agere, quale illius Imperium, ac exercitium? Et omisis, quæ ab antiquis Scriptoribus prænotantur circa vsum, & manum, D. Francisc. Deza, *Discurso Milit.* cap. 17.

26 Consecutiuamente deue tener la Armada vn Teniente General, o Maestre de Campo General, el qual toma las ordenes de el General, y las distribuye à todo el Exercito, y las haze executar tan absolutamente como el mismo General. Y si bien se han visto estos dos puestos ocupados en vna mesma Armada, no se yo que pueda ser sin mengua de la autoridad de alguno de los dos sujetos: si ya no es, que el Teniente General sirua solamente de cerbatana por donde passe la orden de el General al Maestre de Campo General, que la ha de distribuir, y haze executar. (27) Hoc Imperium Magisteriale Legatis Romanis, creditum ad Nostros Maesses de Campo Generales, deriuatum, notat Ayala *de iure Bello,* lib. 3. cap. 2. num. 2. his verbis: Legati verò erant Comites expeditionis, & Adiutores negotiorum, qui Consulibus, & Imperatoribus decernebantur, & ipsorum vires gererent, & eorum Consilio rem administrarent; Consilio quoque, & fortium factorum, ac merita virtutis, & ignauia

cuiusque: qua cura, qua fide, & diligentia, quaque disciplina Militari Duces Exercitui, & Castris præessent, si quid scierim, vanumque, aut parum integra veritate afferrent, locupletissimi testes erant Legati; quorum etiam Authoritas, tam in administranda Prouincia, quam ducendo Exercitu, acieque instruenda tanti fuit, vt absentibus, vel impeditis Consulibus, vel Imperatore Summam Imperij teneret, Alex. ab Alex. *dier. genial.* lib. 6. cap. 3. Vasconcel. *Arte Milit.* par. 1. fol. 135. 28 Ex quibus credimus acceptum, vt generaliter omnia Mandata, Præceptaque tam generalia, quam particularia; & si à Ducis voluntate procedant, seu: *De el Capitan General,* manu exerceantur. *De el Maestre de Campo.* (29) General, cum verè sit vox Suprema, à quo inferiores Magistratus Militares Ordines recipiunt in Castris, in motione illoꝝ dicta: *Marcha,* in vigilijs, & statione; ideo signum vocale datum ad executionem, vel ad regimen Exercitus, omnium Militum cognitionem in conflictu, Vigilia, excubijs, dictum apud Nos. *El Orden,* idest: *El nombre, y contranombre,* ad libitum Ducis; vel etiam: *Seña, y contra seña.* Apud antiquos: *Tessera Militaris,* Vegec. *de re Militar.* lib. 3. cap. 5. & ad eum Sterovolf. lib. 2. cap. 7. Lypf. *de Milit. Roman.* lib. 4. Dialog. 12. Vvolphang. *Laz. Roman. Reipubl.* lib. 7. cap. 3. Rosin. *antiquit.* lib. 10. cap. 5. vbi Demster. Theodor. Hoeping. *de iure insign.* cap. 17. ex num. 56. Simo Sterovolf. Georg. Schomborn. *Politico.* lib. 6. cap. 20. Sterovolf. *Instit. rei Militar.* lib. 3. cap. 17. Exequatur manu: *De el Maesse de Campo General.* Sicut in Vigilijs pro signo dicitur: *Iesus, vel Maria,* vel vtrumque simul, aut simile aliquod, Solorzan. *Politico. Indian.* lib. 5. cap. 18. Mos equidem ab antiquis receptus ex Palamedis invento in Bello Troiano, Plin. lib. 7. cap. 56. Lypf. lib. 4. Dialog. 9. ad quem accipiebant Deorum nomina, vt de Cyro notat Xenophon. in *Cyroped.* dante *Iouen. Sog.*

cium.
Deum
Cæsa
tricen
Lyp
ci. l. m
d. c. t. o.
61. lo
20. de
31
nu: De
explic
17. La
que el
de el G
les de B
al Com
Assimij
Artille
de Vna
lleuan a
son las
con lo q
didas en
gun res
persona
Campo
à sus A
ra bien
que no
en ellas.
32
litaris
ductus.
per Cast
banum
Eques B
Ex eo,
9. Fuit
ni Milit
accipian
nes, Dec
Decuria
Reipubl.
Hoepin
33
Maesse d
Belli ac
ri, locaq
Nos: Te

cium. Inter Romanos Marius: Larem Deum. Sylla: Appolinem Delphicum. Cæsar in Bello Ciuili: Venerem Genitricem, Cæs. de Bell. Ciuil. lib. 1. cap. 5. Lypf. dict. Dialog. 12. Pompeius: Herculem Inuictum, Steuuech. ad Veget. dict. cap. 7. Hoeping. dict. cap. 17. num. 61. Ioan. Corraf. l. 2. §. Fuit post. num. 20. de Orig. iur.

31 Exequitur (vt diximus) manu: Del Maesse de Campo General. Tessera explicatur, Dez. dict. Disc. Milit. Disc. 17. La forma de distribuir las ordenes, es, que el Maestro de Campo General las recibe de el General, y da à los Sargētos Generales de Batalla, las q̄ tocan à la Infanteria: al Comissario General las de la Caualleria. Assimismo al Teniente de el General de la Artilleria: y al de el Proueedor General de Viueres, las que le tocan: los quales las lleuan à sus Superiores, y con su permission las distribuyen en sus jurisdicciones: con lo qual quedan promptamente entendidas en todo el Exercito. Quando por algun respeto particular no pueden estos personages acudir a casa de el Maestro de Campo General; y por esta causa embian à sus Ayudantes à tomar las ordenes, se-
rá bien que las lleuen por escrito, para que no venga a hallarse algun equiuoco en ellas.

32 Mos equidem, seu vsus Militaris etiam à Romana disciplina deductus. De quo sic Liu. lib. 27. Tessera per Castra à Litiuo Consule data, vt Tribunum Tribanus: Centurio Centurionem: Eques Equitem: Pedes Peditem acciperet. Ex eo, & alijs sic Corraf. in dict. l. 2. §. Fuit post. de Orig. iur. num. 20. Tribuni Militares sub noctem ab Imperatore accipiunt; y autem celerrimè ad Cēturiones, Decuriones, & ij tandem ad singulos Decurie sua Milites, Vvolphang. Laz. Reipubl. Roman. lib. 7. cap. 3. Theodor. Hoeping. dict. cap. 17. num. 65.

33 De manu etiam est: De el Maesse de Campo General, ad conflictū Belli aciem disponere, Castramentari, locaque vnicuique Legioni (apud Nos: Tercio, regimiento inter pedites:

Trozo, ò Batallon inter Equites, apud Gallos: Brigada. Garcia Toletan. ad tit. C. de Comitib. rei Milit. lib. 12. n. 1.) Signare, Deza dict. Disc. 17. En dia de Batalla, el Maestro de Campo General señala à cada vno de los cuerpos de el Armada el puesto que ha de ocupar, y luego los Sargentos Generales de Batalla ponen los Esquadrones de Infanteria de sus Brigadas en los lugares destinados: y el Comissario General haze lo mismo con su Caualleria: y antes que salga el General à ver el Exercito en Batalla, tendrá el Maestro de Campo General reconocido si estan sus ordenes bien executadas. De quo accipe Demster. ad Rosin. lib. 5. cap. 25. Paratypom. Est enim Campiductor idem, qui Castrorum Praefectus, cui scilicet incumbit loca in Castris designare, idoneam Castrametationibus stationem eligere.

34 In enim collocanda acie, occupandisque locis ad instructionem Exercitus, magna pars est victoriae, vt ex Vegec. doct. lib. 3. cap. 4. Aelian. de instr. acie: Locis convenientibus instruemur. Laudatur, & in C. Flaminio prudentia ad instruendam aciem, cum ex ea Gallos victos notet Polibius, lib. 2. Et cum in eo praecipua impendenda sit cura, cum Summa sit rerū Militarium, pendeatque in Instructione aciei, seu: Acampar el Exercito, virtus Militum, victoriarum gloria, merito iustè commendatur huic Supremo Muneri, Liu. lib. 4. Copias omnes partim Praetor ipse, partim Legatus, Tribunusque Militum instruxit, Ioan. Baltrin. de re Militar. lib. 5. cap. 3. Hæc enim instruendæ aciei disciplina, & ordo, à quo motio Exercitus praecipua pars Bellicæ Scientiæ, Aelian. de instr. acie, Georg. Schomborn. Polit. lib. 6. cap. 19. Annibali ad Canas gloriam quæsiuit; Alexandro in Perlico Bello; Scipioni, Metello, & alijs Magnis Ducibus. De quibus latè Iulius Frontin. Stratag. lib. 2. cap. 3. Vegec. de re Militar. lib. 3. cap. 15. & 16. Lypf. de Milit. Roman. ex Poliu. lib.

lib. 4. Dialog. 1. & sequentib.

35 Nec Græcorum, aut Romanorum disciplina Militaris, illiusque necessitas, & utilitas ignota fuit Nostræ Hispaniæ Regibus. Quare Rex Ildephonsus dum suis in Legibus necessaria ad Bellum præscribit: Primo Magistratibus dicitis: *Caudillos, Castramentationem Exercituum, locaque necessario occupanda, & formam Constituendæ aciei ex antiquis moribus, ac disciplina vt notû in l. 7. & 9. tit. 23. par. 2.* Ille verò, qui bene aciem secundum Militarem disciplinam instruxerit, Magistrum dici, ac denominari, ipse notauit in *l. 11. dict. tit. 23. par. 2. E Maestro fue llamado, porque en el yaze toda la Maestria de como los homes deuen vencer sus enemigos, (36) è fncar ellos honrados.* Quod sic honorificum habitum, vt inter antiquos Illustrissimos Duces vt Militiæ Magister, Collaudetur Pyrrus Epyrotarum Rex, cum fuerit Primus diligentissimus Bellator, qui aciei Instructionem in ordinem reduxit, à quo illum accepere Romani, Iul. Frontin. *Stratag. lib. 4. cap. 1. Pyrrus Epyrotarum Rex Primus, totum Exercitum sub eodem Vallo continere instituit. Romani deinde, victo eo in Campis Arusinis circa Urbem statuentium Castris eius potiti, & ordinatione nota, paulatim ad hanc, vsque metationem, quæ nunc effecta est, peruenunt.* Et si hunc assensum reiiciat, Lyps. *Milit. Roman. lib. 5. Dialog. 1. Homerica Originem credens Militari disciplinæ, vtinam ex Ælian. in princip. de instruct. acie.*

38 Huius equidem est Muneris, seu: *Al. Maess. de Campo General, cura aciei pertinet circa disciplinam Militarem, l. officium, de re Milit. quæ in omni bene Constituto Exercitu præcipua, immo, & necessaria, Valer. Maxim. lib. 2. cap. 7. Nicephor. Callixt. Eccles. Histor. lib. 18. cap. 10. Egesip. de excid. Urb. Hierosolym. lib. 5. cap. 24. Cum nullum licentiosius genus hominû Militibus, Sterovolf. Instit.*

(29) *rei Militan. lib. 3. cap. 29. Quibus licita, quæ in alijs prohibita, immo detestabilia sunt, Diu. August. de Ciuit. lib. 1. cap. 1.*

40 Quare Magister attente agat, vt illos contineat intra Militari disciplinæ limites, Sygon. *de antiquitat. Ciu. Roman. lib. 1. cap. 15. Aliam enim disciplinam Militarem esse voluerunt, aliam Urbanam, itemque aliam ad parandum terrorem Exercitui, aliam populo esse propositam.*

41 Primum Militaris disciplinæ est Sacramentum obedientiæ, vtque Milites Ducis Mandata, nec negligant, nec omittant, in eo omnis culpa lethalis, *l. Omnis, §. Contumacia, de re Milit. l. 13. tit. 18. par. 2.* Siue à (42) segnicie orta, vt de Piscario Duce, Paul. Iouius *in vita, lib. 1. Nec multo post vt negligentia, vel ignavia delictum, si non atroci, insigne tamen ad exemplum pana puniretur: Corueriam ignominia notauit. De Hortensio Tribuno Plebis diem dicente C. Sempronio Consuli ob negligentiam habitam in Bello Volseo, Liu. lib. 4. Si (43) ue à temeritatis audacia contra ordinem Militarem, & si victoria consequatur, Capitale, l. 3. §. in Bello, de re Milit. Ayala de iure Bello, lib. 3. cap. 2. num. 3. & 4. Bessold. de iure Bell. cap. 7. num. 5. Sic executum legitur à Dictatore Posthumio, à Lucio Papyrio Dictatore, cum Q. Fabio Maximo Rutiliano, Liu. lib. 8. Sic, & si in filio victore à Tiro Mælio Torquato. Idem Liu. lib. 2. Ioan. Koxier. *Theaur. Politic. lib. 2. cap. 2. in not. num. 2. Sygon. dict. lib. 1. cap. 15. Epaminondas capite punit Stefymbrum, ex quo sine ordine cum Lacedæmonijs pugnam adortus est; & si triumphum reportauit, neque omitendum factum Magni Nostri Imperatoris Caroli V. qui Hispanum Militem strenuum in Bello Germanico, dum Castram entatus esset Inglostat occidere iussit, ex quo cum Germano Milite priuata extra ordinem pug-**

na dimicauit, & si victor redijt. Charior enim fuit inter Romanos disciplina Castrorum, quam liberorum charitas, cæterarumque rerum omnium. Quare inuenimus apud Liu. lib. 8. Papyrium Dictatorem, oblita gloria, & victoria à Fabio reportata, ad intuitum violatæ disciplinæ, dicentem: *Quirites, vicit disciplina Militaris, vicit Imperij Maiestas.* De quo, post notata à Marc. Anton. Sabellic. *Anead. 4. lib. 3.* De Publio Valerio, qui ad pugnam à Gallo milite euocatus exijt recusante in consultoque Duce, videdi Alex. ab Alex. *dier. gen. li. 2. cap. 13. & lib. 3. cap. 5.* Ros. *antiq. li. 10. c. 25.* Cel. Rodigin. *antiq. lib. 10. ca. 5.* Gel. *lib. 8. not. atticar. cap. 13.* Petr. Greg. *de Republ. lib. 11. cap. 10. & lib. 19. Syntagm. cap. 10. & 11.* Petr. Herod. *rer. iudic. lib. 2. tit. 4. cap. 14.* Petr. Relin. *de re Milit. par. 8. tit. vnic.* Ayala *de iurat. offic. Bell. lib. 3. cap. 1. & 10.* Tyber. *Dec. lib. 7. crimin. cap. 15. n. 45.* Adā Contz. *lib. 10. Polit. cap. 4. §. 12.* Lyps. *de Milit. Rom. Hug. Grot. de iure Bell. Paschal. de vir. Patr. Potest. 3. p. cap. 30.* Thom. Henriq. *tract. de Bell. cap. 18.* Georg. Schomb. *lib. 6. Polit. cap. 29.* Ioan. Baltrin. *de re Milit. lib. 1. cap. 3.* Simon Sterovoll. *Inst. rei Milit. lib. 3. cap. 28.* Carol. Sygon. *de antiq. iur. Roman. lib. 11. cap. 15.* Carleu. *de iudic. lib. 1. tit. 1. disput. 2. num. 467.*

45. Huius disciplinæ Militaris vtilitatē si scire velis, Cōsule Valer. *lib. 2. cap. 7.* Salust. *de Bell. Catil.* Ayala *de iure Bell. lib. 3. cap. 1. & pro omnibus vide quod adducit Lyps. dict. Dial. 1.* Itaque per annos septingentos tot triumphos penā, quot annos numeret, & Imperio suo sabiecerunt, quidquid validū, aut bonum in Orbe terrarum: nam alios quosdam latius Imperasse fortasse dixeris, aut nunc Imperare (cente Magnum Nostrum Regem) sed in tam selectis gentibus, aut terris nō dices: Hispanos, Macedones, Assyrios viscerunt, & Imperium in eos usurparunt, qui ante imderant, quid Hispanos, aut Gallos quos vincere non gloria

fortassis maioris, sed opera fuit ita paulatim molem illam maximi secundū Deorum opes, Imperij (Liu.ij verba agnoscit) constituerunt; idque in optima Europa, Asia, Africa parte, qua autem alia re, nisi Militia hac, quam laudamus; nam ingenia, numerum, robora hominum, si vides singulis, aut omnibus sape vincebantur. Superabat ordo, & disciplina ergo, aut vanē olim vaticinatus apud Liuium Romulus nullas opes humanas armis posse resistere Romanis. Quid Romulus? Ipse Romanorum hostis Taxides: ille à sinu, & latere Mitridatis libero ore apud Tygranem fassus, rem Inuictam Romana arma, atque hæc ita olim fuerunt, quamdiu disciplina, & Sæctitas quedam, ut ita dicam, armorum viguit, postquam sanguine Ciuili infecta ea, & corrupta sunt, postquam rapere, & lancinare, atque etiam lasciuire, in morem vertit, resedit illa virtus, & quod sequitur fortuna, nec aliud, quam umbra, & nomen fuit Militiæ Romanæ, Schomborn. *dict. lib. 6. Politic. cap. 29.* Simon Sterovoll. *Inst. rei Milit. lib. 3. cap. 28.* Ioan. Baltrin. *de re Milit. lib. 1. cap. 3.* Ayala *de iure Bell. lib. 3. cap. 1.*

46. Ex his enim euincitur, quantum bono conveniat publico in Militia, disciplina, ad quam plurima necessaria esse (notant leges) præcepta Militaria, quæ à manu Ducum pendent. Primo, & præ omnibus Continentiæ leges seruandæ, abstentionis, (47) Veneris, & furti. Exemplar conferunt Diuinæ litteræ: ob lasciuam Iudæorum quantum passus Israeliticus populus, *Numer. ca. 25.* Luxuriosa voluntas vires eneruat, animos tollit, hæc Troianū euertit Imperium: nihil turpius est Martialibus viris solitis vincere, à foemineo subiugari sexu. Capuanæ delitiæ Annibalem Pænorū Ducem cum Exercitu suo euerterunt, Ayala *dict. cap. 1. n. 2.* (48) Ideo omnes Politici Scriptores Ducibus suadēt, vt luxuriā omnino à suo repellant Exercitu, sic ex legibus Iustiniani, *Pet. Gre. li. 19. Syn. c. 12. n. 1.* Militi, qui puellā corrupserit, nasus am-

putatur. Quæ lex inter Militares, ab Imperatore Frederico lata refertur:

*Non est in nostris nobiscum femina Castris,
Qui reuerterit spolijs nudatus abibit
Turpiter, & naso mutilabitur illa resecto.*

Iul. Frontin. lib. 4. ca. 1. Antigoni legem refert: *Ne quis minor quinquaginta annos natus hospitio matris familias uteretur.* Vt illo præcepto libidinum occasionibus occurreret. Inter res detriorem Constituentes Militem mulieres enumerat ipse Pet. Gregor. lib. 11. de Republ. cap. 9. num. 11. Iul. Ferret. de re Milit. cap. De Continentia, fol. 14. ex num. 31. & cap. De conseruando Exercitu in afeminat. fol. 91. per tot. (49) Et in iure cautum esse patet, vt miles, nec propriam ducat vxorem dum in procinctu est, aut in statione Militari munus gerit, neque etiam illam denuo in matrimonium recipiat, l. *Præfectus*, l. *Eos*, de ritu nuptiar. l. *Quicumque*, de re Milit. lib. 12. Ex quo Scipio duo millia Scortorum è Castris reiecit, narrat Liū. Ayala dict. lib. 3. cap. 1. num. 3. Cuius prohibitionem Tacit. lib. 3. Annal. rationemque sic enumerat: *Ne quem Magistratum, cui Prouincia obuenisset, vxor comitaretur: haud enim frustra placitum olim ne feminae in socijs, aut Gentes externas traherentur inesse mulierum comitatu, que pacoem luxu, Bellum formidine morentur,* & Romanum agmen ad similitudinem Barbari incessus conuertant, non imbecillum tantum, & impari laboribus sexum; sed silicentia adsit, seuum, ambitiosum Potestatis auidum, Lata ad id Lege Opia, & si derogata ex Senatus-Consulto, Cotra, & Messalla Consulibus decreto, Ayala dict. cap. 1. n. 5. Lyps. de Milit. Roman. lib. 5. Dialog. 15. Adam Contz. lib. 3. Polit. cap. 17. §. 11. & lib. 10. cap. 24. §. 9. Marquez Gubernator. Christian. lib. 3. Paschal. dict. cap. 3. Thom. Henric. de Bell. cap. 18. num. 8. Sim. Sterovolf. Instit. rei Milit. lib. 3. cap. 28. & cap. 29. Bessold. dissert. de in-

re Bell. cap. 7. num. 4. Petr. Cauall. cas. 294. latè de his Bobad. Nauarret. Mastrill. Solorz. de Gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 9. num. 75.

50 Huic proximum à Militia auertere auaritiã, quod omni animo conentur Duces, cum Exercitum præcipitet in profundum vitiorum, Iul. Ferret. de re Milit. cap. De Continentia, fol. 25. n. 4. Hæc fures, ac raptores facit Milites. Petr. Antibol. de muner. 3. par. de excusat. muner. nu. 83. Ex quo ab omnibus cõtra auaros latè cautum, ac præceptum fuit: Contra officiales de emolumentis Militũ lucrantes, l. 2. §. *Pro limitaneis*, G. de of. (51) sic. Prator. Affric. Quæ sic executum à Pescennio Nigro, notat Spart. Nam, & Imperator Tribunos duos, quos constitit Stellaturas accepisse, lapidibus obrui ab Auxiliarijs iussit. Id siue ab ipsis Militibus, siue à Prouincialibus subreptum æquali damnadum pœna, l. 38. de erogat. Milit. annon. dict. l. 2. notat Cassaubon. in not. ad Spartian. in Pescen. fol. 223. num. 12. & Claud. Salmer. ibidem, fol. 145. nu. 13. Petr. Gregor. lib. 11. de Republ. cap. 4. num. 2. Bessold. de iur. Bell. cap. 7. nu. 6. Sic Imperator in l. *Coenaticorũ*, G. de erogat. Milit. annon. Cõstituit, vt Milites com. (52) moda ab stipedijs proprijs percipiant, detrimento Prouinciales nõ afficiãt. De quo mirabilis est lex Militaris Aureliani, tradita à Vospico: *De præda hostis, non de lachrymis Prouincialium habeat miles*, Petr. Gregor. lib. 11. de Republ. cap. 10. num. 6. & lib. 19. Syntagym. cap. 13. num. 3. Ayal. de iur. Bell. lib. 3. cap. 1. num. 11.

53 Pro quo ad conseruationem disciplinæ Militaris, latè sunt quam plurimè ab Imperatoribus leges, l. 2. & toto tit. ff. de re Militar. tit. C. de Metat. & Epidim. tit. C. de Salgamo Hospitibus non præstand. tit. de Commeat. tit. C. de Tyronibus. & tit. C. de Desertoribus. lib. 12. vbi Scribentes Bart. Angel. Luc. de Pen. Plat. Rebuf. Gujac. And. Baruh. Neuiio, Engleberneus, & alij.

54
gibu
dict. l.
lib. 11
tagm
10. Pe
Milit.
vech.
dissert.
ad Par
Petr.
55
ri disc
ta fun
uincia
infere
tat, re
Syntag
iure Be
lit. par
Contz
(56) r
verbis
viuere,
lum rap
quam n
rat, sal
content
chrymi.
57
rio, no
Milit
è Viri
rit. Et
cont. Go
29. Sin
dict. lib
58
gridisc
rator a
rum est,
simus. L
quod ac
re Milit
eo miles
extorsit
Tribun
Nam, &
constitit
bus obru

54 De quibus Militaribus Legibus & illarum pænis videndi Lypf. *dict. lib. 5. Dialog. 5. Petr. Gregor. dict. lib. 11. cap. 5. & 7. & dict. lib. 19. Syntagm. cap. 10. & 11. Adam Contz. lib. 10. Polit. dict. cap. 58. Iul. Ferrec. de re Milit. Paschal. dict. cap. 3. par. 3. Steuvech. ad Vegec. lib. 3. cap. 4. Bessold. dissert. de iure Bell. cap. 7. Salmut. in not. ad Pancir. tit. 53. de morib. in Bell. & sarp. Petr. Cauat. ref. crim. cas. 294 ex n. 13.*

55 Sanè acriter furta in Militari disciplina, siue Republica, vindicata sunt. Auidius Casius Milites Prouincialibus iniuriã, vim, aut furtum inferentes in crucem sustulit, vt notat, relata lege Petr. Gregor. *lib. 19. Syntagm. cap. 10. num. 1. Ayal. lib. 3. de iure Belli, cap. 19. Petr. Bellin. de re Milit. par. 8. de delict. Milit. num. 89. Adã Contz. lib. 10. Polit. cap. 24. §. 3. Au-* (56) *reliani Epistolam refert sub his verbis: Si vis Tribunus esse, immò si vis viuere, manus militum contine: nemo pulum rapiat alienum; ouem, nemo cõtingat, ouam nullus auferat; segetem nemo deterrat, sal, lignum nemo exigat, annona sua contentus sit. De prada hostis, non de lachrymis Prouincialium habeat.*

57 Quod sic executum à Tyberio, notat Sueton. in eum *cap. 10. vt Militem Prætorianum ob subreptũ è Viridario Pauonem capite punierit. Et à Bellifario ex Aretin. de Bell. cont. Gothos, Schomb. lib. 7. Politic. cap. 29. Simon Sterovolf. Instit. rei Milit. dict. lib. 3. cap. 28.*

58 Mirabilis fuit Pescenij Nigri disciplina, de qua Seuerus Imperator apud Spartian. in Pescen. *Miserum est, vt imitari eius disciplinã non possemus. Latè enim de eo Spartian. Sed quod ad Nos attinet sic: Et re vera in re Militari uehemens fuit, nunquam sub eo miles Prouinciali lignum, oleum, operã extorsit: ipse à Milite nihil accepit, cum Tribunatus ageret, nihil accipi passus: Nam, & Imperator Tribunos duos, quos constitit stellaturas duas accepisse lapidibus obrui iussit. Laudes enim Pescenij*

sic profequitur Spartian. *Fuit ergo Nigler, miles optimus, Tribunus singularis, Dux præcipuus, Legatus Seuerissimus, Consul insignis, Vir domi, forisque conspicuus. Ex quo enim? Ex illis Militaribus legibus, de quibus sic profequitur Spartian. Hic tantã fuit seueritatis, vt cum Milites quosdam in cauo argenteo expeditionis tempore bibere vidisset, iussit omne argentum submoueri de usu expeditionali; addito vt ligneis uasis uterentur, quod quidem illi odium Militare concitauit, dicebat enim: posse fieri, quod sarcina Militares in Potestatem hostium uenirent. Contrarium verò Cõstitutũ apud Græcos, notat Alex. ab Alex. lib. 4. dier. gen. cap. 2. De qua re videndus Petr. Greg. lib. 11. de Repub. cap. 9. num. 7. & 11. Adam Contz. lib. 10. Polit. cap. 53 & 54. Iul. Ferret. de re Milit. cap. Qua sint considerata ante pugnam, num. 52.*

59 Profequitur Spartian. *Idem iussit vinum in expeditionem neminem bibere, sed aceto uniuersos esse contentos. Ratio enim huius Constitutionis adducitur ab Adam Contz. dict. lib. 10. cap. 21. §. 3. cap. 24. §. 2. & Petr. Gregor. lib. 11. de Republ. cap. 9. num. 1. & cap. 9. num. 7. Fuit enim ad auertendam ebrietatem, quam periculosissimam censuerunt antiqui in Bello, & Nostra, in ætate Germanorum Militiã statuentes Imperatores in ordinationibus Germanicis relatis ab Adam Contz. Politic. dict. lib. 10. cap. 60. ait 56. Eum sibi quisque computandi modum statuito, vt & ipse sibi à tamalentia temperet. Quare inter annonas Militares vinum vno die, altero acetum dare constituit ad euitandas ebrietates, Imperator in l. 1. C. de erogat. Milit. annon. lib. 12. De quo Hispana Lex Nostra, l. 9. tit. 25. par. 2. E vinagre deuen otrosi lleuar, que es cosa, que les cumple mucho en sus comeres, ò para haber con el agua, quando ouieren gran sed: Ca la sidra, y el vino, como quier, que los homes lo amen mucho, son cosas, que embargan el seso,*

lo que no conviene en ninguna manera à los que han de guerrear sobre mar. E por ende los Antiguos defendieron, que no traxessen estos Viueres à tales en las grandes guerras, tambien de mar, como (60) de tierra: Idem Pistores sequi expeditionem prohibuit buccellato iubens Milites, & omnes contentos esse, Adam Contz. dict. cap. 24. §. 2. & 3. & dict. cap. 21. Petr. Gregor. dict. lib. 11. cap. 9. num. 7. Iul. Ferret. de re Milit. cap. de bon. Milit. num. 29.

61 Idem ob vnus Gallinacei direptionem Commanipulones, qui raptum ab vno comederant, securi percussi sunt, & fecisset nisi ab omni Exercitu prope, vsque ad metum seditionis esset rogatus, & cum pepercisset: iussit, vt denorum Gallinaceorum pretio, Prouinciali redderent decem, qui simul furto coniunxerant, addito eo, vt tota in expeditione in comanipulatione nemo focum faceret, ac nunquam recens costum cibum sumerent; sed pane ac frigidis vescerent, appositis Speculatoribus, qui id curarent. De hac enim pena latè scripsere Doctores, Petr. Gregor. lib. 11. de Republ. cap. 7. num. 36. & lib. 19. Syntagm. cap. 10. & 11. per tot. Adam Contz. lib. 10. Polit. cap. 24. §. 5. Lyps. de Milit. Roman. lib. 5. Dialog. 15. Philip. Beroald. in not. ad Sueton. in Tyber. cap. 60. Iul. Ferret. de re Milit. cap. de Milit. inst. num. 2. quia furtum in Militari Republica, lethale, seu Capitale erat, Aul. Gel. lib. 6. cap. 4. Poliu. traditus à Lyps. dict. Dialog. 15. Iul. Ferret. dict. cap. 5. num. 5.

62 Hæc enim disciplina pulchra & laudabilis dicitur à Lypsio, dict. Dialog. 15. nec cruenta, immo necessaria taliter, quod etiã Paterna Charitas oblita pro illius conseruatione sit, cum antiquior fuisset Parentibus Romanis, quam charitas liberorum, l. Postulimium, §. Filios, de Captiu. & Postblim. reuers. Tit. Liu. lib. 8. Imperiũ Inuictum Populi Romani, & disciplina rei Militaris, & Dictatoris editum pro numine semper obseruatum: & Manliana Imperia, & posthabita filij charitas pu-

blica vtilitati iactabantur. Quod etiam in Tito Scauro, notat Liu. lib. 24. Posthumio Manlio, & Epaminonda Scriptores. Vide Addit. l. 29. tit. 23. Glos. vnic. num. 41.

63 In Bello etiam ex Præcepto Clearchi potius Duci metuendum, quam inimico, l. 29. tit. 23. par. 1. Petr. Herod. lib. 10. rer. iudicat. tit. 5. cap. 2. Ayal. de iure Bell. lib. 3. cap. 15. Schöborn. dict. lib. 6. Polit. cap. 29. Simon Sterovol. Instit. rei Milit. lib. 3. cap. 28.

64 Aspero enim castigationis genere indiget disciplina Militaris, (65) Valer. Maxim. lib. 8. cap. 2. In illa securitas longe misericordia salubrior, Tacit. lib. 3. Annal. Nec quicquam omittendum, nec remittendũ: Polluta (inquit Liu. dict. lib. 8.) semel Militari disciplina non miles Centurionis, non Centurio Tribuni, non Tribunus Legati, non Legatus Consulis, non Magister Equitum Dictatoris pareat Imperio: nemo hominum, nemo Deorum verecundiam habeant: non edicta Imperatorum, non auspicia obseruentur, sine comæatu vagi Milites in pacato, in hostico errent, immemores Sacramenti, licentia sola se vbi vellent exhaustarent, in frequentia deserant signa, neque conueniant ad edictum, nec discernant media nocte, equè, iniquo loco, iussu in iussu Imperatoris pugnent, & non signa, non ordines seruent latrocinij modo caeca, & fortuita, pro solemni, & Sacrata Militia sit, Veget. de re Milit. lib. 3. cap. 10. Petr. Greg. lib.

11. de Republ. cap. 7. num. 4. Petr. Bellin. de re Milit. num. 48. Claud. Coter. de iure, & Priuileg. Milit. lib. 3. cap. 8. & 13. Cauat. resol. crimin. cas. 294. nu. 76. Ayal. de iure Bell. lib. 2. cap. 4. & lib. 5. cap. 9. Bobad. lib. 4. Polit. cap. 2. nu. 27. & 73. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 15. num. 1. Carol. Scrib. in Polit. 1. tom. cap. 36. Petr. Herod. dict. lib. 10. tit. 5. cap. 18. & 19. Petr. Fab. lib. 1. Semestr. cap. 18. Adam Contz. lib. 10. Polit. cap. 24. Paschal. dict. cap. 3. Simon Sterovol. Instit. rei Milit. li. 3. cap. 26. Bessold. dissert. de iure Bell. cap. 7. n. 5.

66 Carpitur Dux, qui omnia
punitio delictorum violat disci-
plinam, vt de Piscario Duce, qui ad-
missum scelus per Milites non punit,
dum Gallos pacto admissos Comen-
semque Ciuitatem diripuerunt sub
fide traditam, & quamvis disciplina
postulabat, vt ad abolendam ignomi-
niam in eos more Militari animad-
uerteret in eum omnes ingēti inuidia
onerabāt, quod impunitum delictum
dimisit. Quare sic Paul. Iou. in vita
Piscar. lib. 2. *Audiui ego postea Prospec-
rum columnam predicantem Piscarium
famæ suæ iure optimo fuisse consulturum,
si totum Exercitum, vel saltem stationis
cohortem secura lege decumasset.*

67 Sed cum Nostrum non sit de
hoc tantum agere, vide, quæ Spar-
tian in Pescen. prosequitur, & quæ
Doctores supra adducti notant, &
forsan deplorares Nostrorum tem-
porum Militiam, quantum aberrat
verit ab illa, quæ, & Nos, & Roma-
nos Imperij vniuersi dignos fecit. De
quo sic Piscarium Duce dixisse fer-
tar, Paul. Iou. in eius vita, lib. 2. *Quan-
do mos Bellicus in hac corruptela Militia
à Iustitia, & Religione penitus auersus
esse videretur.*

68 Si Nostrates Hispani anti-
quorum obseruarent disciplinam,
crederem omnibus Mundi Nationi-
bus terrorem fore; sicuti de Roma
Plutarch. in Lucul. *Rem Inuictam Ro-
mana arma, Liu. lib. 1. Nullas opes hu-
manas armis Romanis posse resistere. Cui
(69) enim latent Hispanorum vir-
tutes, strenua Militum natura? 1. 2.
tit. 18. l. 9. tit. 19. par. 2. Gregor. Lop.
diēt. l. 2. Glos. fin. Redin. de Maest. 1.
Princip. verbo Non armis, num. 17. Cam-
mil. Borrel. de Præstant. Reg. Catholic.
cap. 82. num. 17. Valdes de Dignitat.
Reg. cap. 4. num. 5. Alderete Origen de
la lengua Castellana, lib. 1. cap. 5. Valen-
çuel. Discurs. Stat. & Bell. consider. 18.
par. 2. num. 78. consider. 28. num. 24. Pe-
tr. Gregor. lib. 4. de Republ. cap. 4. n. 5.
(70) De Hispanorum enim gloria,*

Virtute, Constantia, sic Veleins Pa-
tercul. *Per quinquennium diiudicari non
potuit, Hispanis, Romanis ne in armis
plus esse roboris, vt vter Populus alteri
imperaturus esset. Et Liu. de Hispanis:
Gentem natam instaurandis reparandis-
que Bellis. Si eis addas disciplinam il-
lam Militarem. De qua Lypf. lib. 1.
de Milit. Roman. Dialog. 11. Delectum
vide nihil accuratias, ordinem nihil ap-
tius, disciplinam nihil seuerius, sanctius-
que. Et vt vno ore dicam, si penes
Hispanos esset antiqua disciplina,
totus Orbis fuerat, & erit suæ vir-
(71) tutis trophæum, sicuti de Ale-
xandro notant Quint. Curt. lib. 3. de
reb. Alex. Macedonum acies torua sanè,
& inculta: Clypeis, hastisque immobiles
cum eis, & contorta robora virorum te-
get. Ipsi phalangem vocant, peditum sta-
bile agmen, vir viro, armis arma contor-
ta sunt ad nutum momentis intenti, se-
qui signa, ordines seruare; dedicare, quod
imperatur omnes exaudiunt, obistere,
circuire, discurrere in cornu, mutare pug-
nam, non Duces magis, quam Milites cal-
lent, & ne auri, argentique studio, pu-
tes teneri, adhuc in illa disciplina pau-
pertate Magistra, stetit fatigatis humus
cubile est: Cibum quem occupant satiat,
tempora somni artiora, quam noctis
sunt, Thom. Henriq. tract. de Bell. cap.
18. de disciplina Militar.*

S V M M A R I V M.

- 1 **D**elicta Militum sunt, vel priuati-
uè Militaria, vel communia.
- 2 Militare delictum, ex Modestino, &
Menandro, quidquid committitur con-
tra disciplinam Militarem.
- 3 Delictum commune, quod committitur
extra disciplinam Militarem.
- 4 Delictorum Militarium coercitio, ad
Militares Iudices pertinet.
- 5 Magisteria Potestas inter Milites,
qualis, 6. Inter Romanos creata à
prima Reipublicæ ætate.
- 7 Magisteria Potestas in Milites con-
cessa Magistro Equitum post Regum

- Romanorum repulsam.
- 8 Magistros Equitum nominatos, Dictatura durante.
 - 9 Magistri Equitum Iurisdictio, & Auctoritas inter Romanos in Milites.
 - 10 Magistri Equitum, & Dictatoris Potestas Semestris.
 - 11 Dictatura legimus in Magistratura fuisse.
 - 12 Magister Militum una cum Dictatore, usque ad tempora Sylla perauit.
 - 13 Dictatura à Cesare, Imperio extincta.
 - 14 Præfectus Prætorius loco Magistri Equitum creatus.
 - 15 Præfecto Prætorio commissa res Militaris.
 - 16 Præfectura Prætoris extincta à Constantino.
 - 17 Magisteria Potestas renata sub Imperio Constantini, cum Potestate in Milites.
 - 18 Stylico fuit Magister Militum.
 - 19 Militaris Iurisdictio Magisteria dicta, quia concessa Magistro Militum.
 - 20 Militaris Potestas, an ad omnes Militum causas concessa.
 - 21 Miles in communi crimine atrocis, punitur à Iudice Ordinario, in medio-cri remittitur post cognitionem ad munus Iudicis Militaris, 26.
 - 22 Delicta communia à Militibus perpetrata per ordinarios Iudices punita iure antiquo.
 - 23 Reus puniendus à Iudice Territorij, ubi crimen committitur.
 - 24 Forus delicti cæteris præfertur.
 - 25 Reus atrocis criminis Priuilegium amittit ex ipsius perpetratione.
 - 27 L. Miles, §. Irreuerens, de re Militari. exponitur circa Iurisditionem Iudicum ordinariorum. Inter Milites, 29. Qualiter intelligenda, & 33.
 - 28 Iudex ordinarius dictus principalis.
 - 30 Principalis in Exercitu dicebatur, qui primo militabat, 31. Seu, qui primum locum obtinebat, 32. Seu Princeps cohortis.
 - 34 Militares Iudices absolutè cognitionem habet inter Milites omnium criminum, ac delictorum, 35. Præcipue inter Hispanos.
 - 36 Milites Constituti ad defensionem publicæ rei.
 - 37 Priuilegia labore quaesita, seruanda ex Tertuliano.
 - 38 Priuilegium fori Militibus concessum generale habendum ad omnes causas, & num. 62.
 - 39 L. Magisteria, C. de iurisdict. omn. iudic. correxit antiqua Iurisconsultorum responsa, quo ad Iurisditionem Iudicum Militarium.
 - 40 Milites subsunt Ordinarijs Iudicibus in causis extractionis auri, & argenti; & in introductione prohibitarum mercium.
 - 41 Delicta irreuerentia, vulgò: Refistencia, punitur etiam inter Milites per Iudices Ordinarios.
 - 42 Iusticia vindicatiua habet in se virtutem ex iure naturali ad procedendum contra irreuerentes, illiusque contemptores, ne ex eo violetur ordo publicus.
 - 43 Miles Mercator in causis tangentibus mercaturam non habet fori Priuilegium, 45. & 47.
 - 44 Miles armata Militie omni casu gaudet fori Priuilegium, ex Cujac. Militaria Priuilegia concessa insuauitibus, ac laborantibus in bonum commune, 49.
 - 48 Militibus negotiatio prohibita, & qualiter intelligendum, 50. & 57.
 - 51 Milites Mercimonia agentes priuabantur honore, & Cingulo Militari, 52. Etiam si sint de Constitutis ad custodiam Principis.
 - 53 Milites, vulgò: Soldados de la Guarda, in causis ad Mercaturam. seu Questuram tangentibus, non habent Priuilegium fori, 58.
 - 54 Militaris prærogatiua amittitur per exercitium Mercatura.
 - 55 Mercatura obest Nobilitati.
 - 56 Miles, cui non supetunt stipendia ad sustentationem, non possit agere Mercaturam.

ca
59
gi
60
ma
61
tor
63
gi
co
64
tis
65
66
67
iud
68
len
tot
69
uile

DE
Iudi

G

I
nander
l. 3. tit.
verba
Milita
miles
lib. 3. ca
Milit.
cap. 7. n
min. lib
de defen
Petr. C
num. 1.

- caturam sine amissione Priuilegiorum?*
- 59 Miles Agricola non amittit Priuilegia, & quare?
 - 60 Miles ab honesto exercitio non remouetur, per Militiam.
 - 61 Lucius Quintius Cincinnatus Dictator Agriculturam agebat.
 - 63 Miles non ualet renuntiare Priuilegium fori, 64. Contra ex l. Si quis in conscribendo, C. de Pact.
 - 64 Priuilegia Militaria, ac Nobilitatis renunciari possunt.
 - 65 Scholaris potest renuntiare forum.
 - 66 Mulier potest renunciare Velleianū.
 - 67 L. Si conuenerit, de iurisd. omn. iudic. exponitur.
 - 68 Clerici forum renunciare, non ualent, quia concessum illud Priuilegium toti ordini.
 - 69 Milites non possunt renuntiare Priuilegium fori, nec pacto nudo, neque per stipulationem.
 - 70 Renunciatio Priuilegij non est permissa, si causam publicam tangit concessio.
 - 71 Iurisdictio actiua Suprema Militaris residet penes Iudices, cuius causae fori Priuilegium irrenunciabile.
 - 72 Militares Iudices retinent actiuam Iurisditionem Militarem irrenunciabilem etiam consensu Militum, & iuramento.
 - 73 Militares Iudices qui sint?
 - 74 Miles ad hoc, ut Priuilegio Militari gaudeat necesse est, ut in Militari Matricula adscriptus, 76.
 - 75 Miles notabatur, & scribebatur in Matricula, seu numero, ut pro Militate haberetur.
 - 77 Miles delicto ante Militiam commisso, remittendus ad Iudicem delicti.

DE IURISDICTIONE, MEROQUE IMPERIO Iudicum Militarium: & an Magisteria Potestas inter Milites habeat priuatiuè cognitionem omnium causarum, tam Ciuilium, quam Criminalium.

GLOSSA QUADRAGESIMA secunda.

Delicta Militum, vel Militaria, vel Communia cū Paganis esse, dixit Menander in l. 2. l. Militum, de re Militar. l. 3. tit. 19 par. 2. à quo ipsius secuti uerba Doctores dixerunt proprium Militare esse delictum, quod quis uti miles committit, Ayala de iure Bell. lib. 3. cap. 8. num. 3. Ioan. Baltrin. de re Milit. lib. 6. cap. 8. Besold. de iure Bell. cap. 7. num. 5. Tiber. Decian. eract. crimin. lib. 7. cap. 15. num. 2. & 3. Guacin. de defension. reor. defens. 1. cap. 3. nu. 30. Petr. Gregor. de Republ. lib. 11. cap. 7. num. 1. Giurb. cons. 59. num. 64. Petr.

Cauat. crim. resol. cas. 294. ex num. 71. Carleu. de Iudic. lib. 1. disp. 2. quæst. 6. sect. 4. num. 462. Galganet. de iure publ. lib. 4. tit. 19.

2 Quæ ne sic absolutè reciperetur, Modestini. in l. 3. & ipse Menander delicta Militaria præscriperunt in l. omne delictum, eod. tit. de re Militar. Cassius, Cæsar, Piscen. Niger; Aurelian. ut Vopiscus in Aurelian. Vulcan. Gallican. in Auid. Cæsar. quam plura, quæ delicta non erant, criminali Decreto Militibus uti crimen Constituere, Petr. Gregor. lib. 11. de Republ. cap. 5. & 9. & lib. 19. Syntagm. cap.

cap. 10. num. 2. Cum absolute Militare delictum, sub Vexillis, intraque Castra, vel extra sit, quid contra Militarem disciplinam committatur: contraque formulam, ac viuendi rationem à Superioribus, aut ordinationibus Militaribus præscriptam.

5 Commune delictum à Milite perpetratum id erit, quod extra disciplinæ rationem committitur, vt ex dict. l. 2. tenet Petr. Gregor. dict. lib. 19. cap. 10. num. 2. Ioan. Baltrin. de re Milit. lib. 6. cap. 8. Franch. decis. 88. num. 2. Giurb. dict. conf. 59. num. 64.

4 Delictorum Militarium coercionem, ac cognitionem, de quibus Iuris-Consult. in d. et. l. 2. et in l. Omne delictum, de re Militar. ad Iudices Militares pertinere absolute, fatentur iura, & Scribentes dict. l. Magisteria, C. de Iurisdict. omn. iudic. vbi post Accur. Bald. Angel. Salicet. & Fulgos. l. 1. §. Si vero Miles, C. de fals. monet. l. Tam Collatores, §. Intentum, et §. Quoniam, C. de re Milit. lib. 1. 2. l. Si quis postea quam, de Iudic. l. Desertorem, l. Officium regentis, §. Officium, de re Militar. l. De Militibus 8. de custod. reor. l. 16. tit. 9. par. 2. l. 11. tit. 18. par. 4. Azeued. l. 1. num. 70. tit. 16. lib. 8. Recopil. Mastrill. de Magistrat. lib. 5. cap. 16. num. 5. Bobad. lib. 4. Polit. cap. 2. ex num. 67. Bellug. Specul. Princip. §. Sapissimè, num. 2. et 3. Ponte de Potestat. Proreg. tit. 7. §. 7. num. 11. Cauat. resolut. crim. cas. 225. num. 29. et cas. 294. ex nu. 52. Bos. de for. co. n. pet. ex num. 3. Castill. decis. 105. num. 8. Giurb. conf. crimin. 56. num. 64. latè Carleu. de Iudic. lib. 1. tit. 10. disp. 2. quest. 6. sect. 4. n. 461. Barbof. l. Si quis postea quam, num. 164. de iudic. Solorzan. de Gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 31. num. 9. et 10. et Politic. Indian. lib. 5. cap. 18. Petr. Gregor. lib. 19. Syntagmat. cap. 17. ex quo Iuvenal. Satyr. 16.

Legibus antiquis Castrorum, et more Camilli
Seruato, miles, nec valli litiget extra,

Et procul à signis, iustissima Centurionum

Cognitio est igitur de milite.

Narbon. ad l. 20. tit. 1. hoc lib. Glos. 20. num. 54. Cancer. lib. 2. variar. cap. 2. num. 133. Caued. decis. Lusitan. 103. par. 2. Valenc. conf. 200. num. 33. Ofuald. lib. 17. Comment. cap. 20. litt. H. Amaya rubr. C. de Decurion. lib. 10. nu. 15. Ayala de iur. Bell. lib. 3. cap. 8. Ioan. Baltrin. de re Milit. lib. 5. cap. 10. Galganet. de iure public. lib. 4. tit. 18. et 19.

5 Sed cum de Militari Iurisdictione agamus, quæ fuerit illa Magisteria ab Imperatoribus concessa in Milites, per quosque exercebatur videre non abs re credimus: In quo prænotandum, quod Magisteria Potestas inter Milites, nec tantum fuit cognita à temporibus Constantini, Amaya in rubr. C. de Decurionib. lib. 10. (6) num. 15. post Steuvech. & Pancirol. Sed à primis Roman. Reipubl. exordijs, vel manu Consulium, Dictatorum, vel Magistrum Equitum, l. 2. §. Populo, deinde vers. Et bis Dictatoribus, de Orig. iur. ibi enim Caius: Et bis Dictatoribus Magistri Equitum iniungebatur sic, quomodo Regibus Tribuni celerum: quod officium fere tale erat, quale hodie Præfectorum Prætorio. Vel Tribuni Militaris, vt ex dict. l. 2. §. Deinde cum post. vbi Ioan. Corras. num. 4.

7 In huius textus serie Iuris-Consultus refert Magisteriam Potestatem concessam in Milites, Magistris Equitum; hoc enim munus, reiecta Regia Potestate, in Semestre Instituta Dictatura, inventum, notat (8) Liu. lib. 2. Nam cum Titus Larius, Primus Romanorum Dictator nominatus fuisset, sibi elegit S. P. Cassium Magistrum Equitum, Steuvech. ad Vegec. li. 1. cap. 3. Luc. Quintus Cincinnatus Magistrum Equitum L. Tarquinius dixit: post in secunda Dictatura G. Seruiliu. Alem. A. Posthumius Iubertus L. Iulium Magistrum Equitum elegit, & Mamercus.

Æmi-

Æmilius, Dictator dictus à Cornelio, Magister ipse Equitum est dictus ab Æmilio, Dionis. Halicarnas. lib. 5. Alex. ab Alex. *dier genial. l. 4. cap. 23.* Petr. Fab. lib. 1. *Semestr. cap. 1.*

9 Huius Magisterij Dignitatis Potestatem qualè fuisse, notat Hotthoman. *de Magistrat. Roman. de Magistr. Equitum: Magister Equitum dicebatur, quod Summa Potestas huius in Equites, & ad adscensos, ut est Summa in Populum Romanum Dictatoris,* Petr. Gregor. *li. 19. Syntagm. cap. 18. num. 2.* Ex Legibus Populi Romani, Ioan. Orof. *l. 2. de Orig. iur. num. 66.*

10 Dictatoris, Magistrique Equitum Dignitas, Semestr. *l. 2. §. Populo, vers. Hanc Magistratum, de Orig. iur. Liu. lib. 3. Quintius decima sexta die Dictatura in sex menses accepta se abdicavit,* Cicer. *de legib. lib. 3.* Fenestel. *de Magistr. cap. 8.* Apian. Alex. *lib. 1. Bell. Ciuil. Dictator esto, ne amplius sex menses,* Hotthoman. Hier. Verrut. Petr. Gregor. *lib. 19. Syntagm. cap. 2. num. 3. & lib. 47. Syntagm. cap. 17. per totam, (11) præcipue num. 10.* Sed tamen legitimum Magistratum, ut ex *dict. §. Populo, vbi Corras. Æguinar. Baron. Orof. Petr. Gregor. dict. lib. 47. cap. 18. num. 19.*

12 Illud munus Magistri Equitum, vsque ad tempora Syllæ perdurasse in dubium est. Is enim Dictaturam contra mores, Institutaque maiorum, in annos centum sibi prorogauit, nec ab altero Consule dictus, sed à se ipso etiam contra mores maiorum, Plutarc. in Syll. Alex. ab Alex. *lib. 4. cap. 3.* Petr. Gregor. *dict. lib. 47. cap. 17. num. 10.* Et si ipse voluntarie eam deposuerit; post Syllam à Republica abdicatum fuit hoc munus, & in desuetudinem abiit, nam, & si Cæsar perpetuam Dictaturam à (13) Populo, & Senatu recepisset, cum in Imperium, ac prænomen Imperatoris mutasset regimen, Dictatura abiit, & munus Magistri Militum cum illa occubuit, *l. 1. C. de offic.*

Præf. Prator. Petr. Gregor. dict. lib. 47. cap. 17. & cap. 20. num. 3. Alex. ab Alex. *dict. cap. 23.* Petr. Fab. *lib. 1. Semestr. cap. 1.*

14 Neciam auditum est munus Magistri Equitum: loco enim illius Præfectus Prætorius institutus fuit, *dict. l. 1. de offic. Præf. Prator.* eleganter Ioan. Corras. *ex num. 19.* De quo munere, & si variè, lateque Scribentes prænotent; attamen inconcusse fatendum huic Dignitati curam rei Militaris concessam, Gotthofred. *ex dict. l. 1. C. de offic. Præf. Prator.* Gutther. *de offic. Dom. August. lib. 2. cap. 1.* Petr. Gregor. *lib. 47. Syntagm. cap. 30. nu. 23. & 24.* Ioan. Orof. *Rub. de offic. Præf. Prator. num. 2.* Petr. Fab. *lib. 1. Semestr. cap. 1. & 2.* Ioan. Baltrin. *de re Milit. lib. 3. cap. 10.* Pancirol. *not. Imper. cap. 5.*

16 Nihil inmutabile inter humanos: sua obtinuit tempora Præfectura Prætoria; illam Constantinus Magnus imminuit, eo quod pro Maxentio in eum extiterunt Prætorianæ cohortes, ut diximus *Glos. 30. & Glos. 40.*

17 Ab his enim Constantini temporibus sublata Prætoribus antiqua Dignitate, Authoritate Summa, in eius locum aliæ, diuersæque Constitutæ Dignitates; Magistrique Militum munus, Authoritas, & Imperium in sufflato Potestatis, ac exercitij spiritu reuixit: ademptoque Prætoribus in Militès Imperio, Magistris Militum concessum fuit, ut ex Zoziimo *lib. 2. Histor.* notat post Gotthofred. *in l. 1. C. de offic. Magistr. Militar.* Pancirol. *not. Imper. cap. 30.* Gutther. *de offic. Dom. August. lib. 3. cap. 5.* Steuvech. *Comment. ad Vegec. lib. 2. cap. 9.* Petr. Gregor. *dict. cap. 30. à num. 24.* Non nouiter inueto munere, sed renato à captiuitate obliuionis, quidquid sentiat noster Amaya.

18 Pro quo facit (ut cognoscamus, quod Magisteria Nostra Dignitas eadem fuit, quæ Dictatorum

etate Constituta inter Romanos) Inscriptio tradita à Tiraq. *de Nobilit. cap. 8. n. 16. vbi Stilico, nec tātū Magister*

indigitatur Militū, sed Equitū: quo nomine, & Magister allectus Dictatori decorabatur. Sic Inscriptio:

----- FL. STILICONI V. C.
FLAVIO STILICONI ILLUSTRISSIMO VIRO
MAGISTRO EQVITVM, PEDITVMQVE.

19 Ex hoc principio Magisteria Potestas dicta in *l. Magisteria, C. de Iurisdict. omn. iudic.* Quia Magistro Militum in Milites absolute concessa, Pancirol. *not. vniſque Imper. cap. 30.* quare agēdum est num cognitio Militarium criminum priuatiuē fuerit (20) Magisteriæ Potestati tributa. Et quid in causa, ac re merē Ciuili, quod agunt Doctores in *dict. l. Magisteria, l. 2. & 3. C. de offic. Magistr. offic. l. fin. C. de re Milit. lib. 12.* Pancirol. *not. vtriusque Imper. cap. 30.* Petr. Gregor. *lib. 4 Syntagm. cap. 30. nu. 25.* August. Barboſ. *in Collect. dict. l. 1. 2. & 3. C. de offic. Magistr. offic.*

21 Sed vt à primo Iuris Exordio procedamus, *Gloſ. in dict. l. Magisteria,* distinctionem Constituit, quæ omnibus Iuris Interpretibus ansam præbuit, vt diuersè agerent in huius iudicialis exercitij cognitione. Inquit enim Accurs. in Militari crimine tantum Magistro concessam coercionem: in communi verò si enormi, Præsidi Prouinciæ: in mediocri, Præfidem habere cognitionē; coercionem verò remittēdam Magistro Militum, post iura à *Gloſ. adducta l. fin. de Accusat. l. 1. C. vbi Senator. ex l. Dessertorem 3. de re Milit. l. 1. C. de exhibend. reis.*

22 Hanc Glossæ Doctrinam sequutus fuit Azon. *in Summ. ad tit. C. de offic. Magistr. Milit.* Et ex ea Constituta *l. 3. tit. 29. par. 7.* quæ absolute delicta communia à Militibus commissa per Iudices ordinarios puniēda Constituit, vbi Gregor. Lop. tenent Glossæ sententiam Paul. de Castr. Alois. Leo, Angel. Salicet, *in dict.*

l. Magisteria. Ex quibus iuribus hanc sequuntur sententiam Bos. *tractat. de for. competent. num. 3. Iul. Clar. lib. 5. quest. 35. num.* Franch. *decis. 88. per totam,* vbi Flau. Amendol. & Vicent. *in addit. Bellug. Spec. Princip. rubr. 25. §. Sapissimè, num. 1. Donel. li. 17. Comment. cap. 20. vbi Ossuald.*

23 Horum assensus duabus innititur rationibus. Prima deducta ex *l. fin. de Accusat.* Præfiniente quod reus ibi puniatur, vbi crimen commissit, etiam si Militari Cingulo decoratus sit, *dict. l. Dessertorem, de re Milit. l. 1. C. vbi Senat. vel Clarissim. Azon. in Summ. dict. tit. C. de offic. Magistr. Milit. Cujac l. 1. C. de exhibend. reis, & lib. (24) 16. responsor. Paul. Cum forus delicti causa publicæ vindictæ omni foro, & Priuilegio præferatur, dict. l. 1. C. vbi Senator. dict. l. Dessertorem. Authent. Qua in Prouincia, C. vbi de Crimin. agi oport. cap. 1. de Priuileg. lib. 6. Abb. in cap. Licet, num. 11. de for. competent. Couarr. Practicar. cap. 11. num. 5. Carleu. de Iudic. lib. 1. tit. 1. disput. 2. num. 717.*

25 Secunda, quia & si Priuilegio aliquo decoratus sit reus, si crimen atrox committit, Priuilegium amittit ex ipsa criminis perpetratio-
ne, *Gloſ. in l. vnic. vbi Angel. & Salic. C. de Rapt. Virgin. Farin. de inquis. quest. 7. num. 8.*

26 Quibus rationibus præter Doctores adductos distinctionē relatā sequuntur, Tiber. Decian. *tract. crimin. lib. 7. cap. 15. num. 2.* latè Petr. Cauat. *cas. 294. à n. 277. Mar. Giurb. conf. 59. num. 64. cum sequentib. Farin. conf. 4. num. 18. Guazin. de defens. reor.*

defens
Sicil. 1
& de
& 19
Azon
copil. F
11. de
27
ni iur
de la
nator
in pul
respon
re Mil
à Trib
pali co
(28)
etiam
litarib
ordina
pali d
cui in
ter Pa
2. de Pa
Decuri
thofre
lib. 10.
29
pace, &
bertati
tus fer
in Mil
exercer
tur in
sis intr
litaris
tū ex M
niri va
illo, qu
nendam
(30) In
Princip
qui prin
Milit. li
Vnde E
pium pu
perunt
(51) D
honorat
nuerant

defens. 1. cap. 34. num. 30. Castill. decis. Sicil. 105. Mastrill. decis. 290. nu. 126. & de Magistratib. lib. 5. cap. 12. nu. 18. & 19. Bobad. lib. 4. Polit. cap. 2. n. 63. Azzed. lib. 1. num. 70. tit. 16. lib. 8. Recopil. Rouit ad Pragmat. Neapol. rubr. 11. de Militib.

27 Quam resolutionem, vt omni iure tutam denotasset D. Martin. de la Reatigui, Summi Consilij Senator, dum Fiscij Regij causas agebat in publicum eduxit. Iuris-Consulti responsum in *l. Miles, §. Irreuerens, de re Militar. Irreuerens miles non tantum à Tribuno, vel Centurione, sed à Principali coercendus est.* Deducens ex illo (28) verbo: *Sed à Principali*, quod etiam in omni crimine, exclusis Militaribus, mere cognitio ad Iudices ordinarios pertinet: eo quod *Principalis* dicitur Iudex ordinarius, seu cui in Ciuitatibus Constituta est inter Paganos Potestas, *l. Diui, §. 1. & 2. de Pen. l. Omnes 34. l. Quilibet 4. C. de Decurionib. lib. 10. De quo Glos. & Gothofred. Amaya rubr. C. de Decurionib. lib. 10. num. 8.*

29 Salua tamen tanti Magistri pace, & si habenas declamatoriae libertatis laxemus, adhuc ex illius textus ferie non credimus deducendum in Milites ordinariam Iurisdictionem exercendum; cū illa lex tantum loquatur in delictis Militaribus, ac commissis intra castra: In Exercitu enim Militaris obedientia tanta est, vt nō tantū ex Militari lege irreuerentia puniri valeat à Supremo Iudice; sed ab illo, qui alias qualem qualem ad retinendam disciplinam, ac seruandam (30) Ius habent. Principes enim, seu Principales in Exercitu dicebantur, qui primi Militabant, vt Veget. *de re Milit. lib. 2. cap. 8.* & ibi Steuveh. Vnde Principes, eo, quod principium pugnandi dabant, nomen acceperunt, *Lypf. de Milit. Roman. lib. 2. (31) Dialog. 1. seu principales*, quia honorarium locum pugnandi obtinuerant, *Alex. ab Alex. dien. gemal.*

lib. 4. cap. 7. Sed cum videri Principem, qui melior in operā nauasset, Ioan. Valtrin. de re Milit. lib. 3. cap. 12. De quo Ouid. Fastor. 3.

Et totidem Princeps, totidem Pilanus habebat.

32 Tiraquel. ad Alex. *dict. cap. 7.* Seu quod Principes primae cohorti præerant, *Panciol. not. Imper. cap. 9.* Inde Iure-Consultus statuit, vt irre- (33) uerens miles, non tantum à Cæturione, qui Iudex erat Militum puniretur, sed à Principali, seu à Principe, vt notat Gothofred. non attento Principalium Paganorum Iudicum officio, sed Principalium Militum Ministerio.

34 Sed omissa supradicta distinctione Glossæ, & Legis Partitarum dispositione, *Nicol. Boer. de Custod. num. 29. & cum eo Iul. Clar. lib. 5. §. fin. num. 24.* tenent consuetudine generali delictorum Militarum coercionem absolutè per Iudices Militares faciendam, *Mastrill. de Magistrat. dict. lib. 5. cap. 16. nu. 19. & decis. 290. num. 126. & 127. Carleu. de Iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quæst. 6. sect. 4. nu. 463. Petr. Cauat. resol. crimin. cas. 294. num. 389.* quod non more Militari tantum, sed ipsius Iuris Ciuilibus Constitutionibus procedere; Latè selectis, ac distinctis legibus probat *Scipion. Rouit ad Pragmat. Neapol. rubr. 11. de Milit. Fontanel. de Pact. nuptial. Glos. 3. claus. 3. num. 38. & claus. 7. Glos. 3. num. 43.*

35 Apud Nos Constitutum est indistinctè, vt de Militum criminibus Militares Iudices cognitionem, ac coercionem habeant. *Azed. l. 1. num. 70. tit. 16. lib. 1. Recopil. Bobad. lib. 4. cap. 2. num. 68. Carleu. dict. num. 463. D. Ioan. de Solorz. de Indiar. Gubernat. tom. 2. lib. 2. cap. 31. num. 8. & 9.* ni in causis, legibus, ac Constitutionibus Principalibus expressis, *Rodrig. de ann. redditib. lib. 5. quæst. 1. n. 3.*

36 Quod satis attente à Nostris legibus prospectu n, cum Milites ad defensionem Regnorum, & Prouinciarum Constituantur, l. 2. C. de offic. Praefect. Prat. Affric. vbi Azon. num. 2. illorumque virtute omnia publica Iura virecant, Cicer. pro Maren. Rei Militaris virtus praestat ceteris omnibus, haec nomen Populo Romano, haec huic vbi aeternam gloriam peperit, haec Orbem terrarum parere huic Imperio coegit: Omnes urbana res, omnia haec praecleara Nostra studia, & haec forensis laus, & industria, latens in tutela, ac praesidio bellicae virtutis, simul atque increpuit suspicio, tumultus, artes illico Nostra conticescunt: quoa si ita est, cedit opinor, forum Castris, otium Militiae, stylus gladio, umbra Soli, sit denique in Ciuitate ea prima res, propter quam ipsa Ciuitas est omnium Princeps.

37 Nec foro committendus, qui Priuilegiu fori, non otio, no administratione quaesuit, sed Vigilia ac labore, vt Tertulian. lib. ad Martyr. cap. 3. Nemo miles ad Bellum cum delicijs venit, nec de cubiculo ad acie procedit, sed de Papilionibus expeditis substrictis, vbi omnis duritia, & inbonitas, & insuauitas consistit, etiam in pace, labore, & in comodis bellum pati, iam ediscunt, in armis deambulando, campum decurrendo, fossam moliendo, testudinem densitando; sudore omnia constant, ne corpora, atque animi expauescant, de umbra ad Solem, & Sole ad Caelum, de tunica ad loriam, de silentio ad clamorem, de quiete ad tumultum.

38 Quare parta Priuilegia fori in causis Militum, limitanda ad Militaria delicta non credimus, immo causa publici boni latam fuisse, dict. l. Magisteria, C. de iurisdic. omn. iudic. ad hoc, vt revocatis Iuris Consulto responsis, absolutè Iudicibus Militariibus, in omni causa tam Ciuili, quam Criminali cognitio pertineret.

39 Cum si verè Papiniani, & Modestini responsa Valentiniani, & Valentis Constitutiones in dict. l. 1. C.

de exhib. reis, l. fin. de Accusation. l. Desertorem, de re Milit. praenotamus, antiquiorem Originem habuerunt, qua dispositio, dict. l. Magisteria, in ea enim Iuris Consultorū placita, & Imperatorum Sanctionem antiquarunt Honorius, & Theodosius: nā Aemilius Papinianus, Imperante Septimio Senero, floruit, eiusque discipulus Modestinus, Valentiniano, & Valente, anno 367. antequam Imperium Honorij, & Theodosij fuerunt; hi enim anno ab Vrbe condita 411. Imperij moderati sunt habenas Anthemio Praefecto Praetorio omnem curam rei Militaris commendantes, cuius causa, ac ad obseruandam Militarem disciplinam, dict. l. Magisteria, Sanctionem tulerunt, cuius virtute Iure Communi attento, Imperialique Constitutione, obseruandum est Priuilegiu Militibus fori, antiquato omni iure, exclusaque Glossae distinctione, cum Constitutio, dict. l. Magisteria, nouior sit, & posterior, & per illam abrogata censeantur omnes priores dispositiones, vt ex cap. 1. de cognat. spiritual. cap. 1. de Constitut. in 6. Glos. & l. Non est nouum, de legib. Suar. de legib. lib. 6. cap. 27. num. 13.

40 Ex quo etiā credimus à Nostris Regibus cautum per Constitutiones laudatas à Bobad. & Azeued. dictis in locis, vt omnis causa inter Milites ad Iudices Militares pertineat: ni in causis nouiter exceptis, quales sunt extractio argenti, & auri, vt in l. 61. tit. 18. lib. 6. Recopil. introductio mercium prohibitarum Pragmatica de el Señor Rey Don Phelipe III. de 31. de Enero de 1651. de quibus late diximus in Nostro Tract. de el Contrauando.

41 Et etiam irreuerentia Iudicibus Saecularibus facta, quae vulgò dicitur: Resfencia. In hoc enim casu cognitio, ac coercitio ad Iudices Ordinarios pertinet, milesque forum Militare amittit, vt ex Regia Constitutione edita die 26. Septembris, an-

anno
pil. F
tion
(42)
enim
tum
pria,
Iuris
omni
fa qu
legal
Iustit
& om
blicu
tur, al
pudic
princ
re, pra
mus
Sylla
Cutili
Felin
18. nu
dill. li
Grati
Petr.
cas. 12
& con
Recop
43
merca
rio, se
Los So
sones,
legiur
culse
fs Mil
vbi D
Ayal.
Petr.
te de P
& seq
44
tit. C. in
Obseru
cissione
nem, i
bus an
in Cur
tant; c

anno 1637. addit. ad tit. 1. lib. 4. Recopil. Hoc enim, & si priuata dispositione Regis Nostri cautum sit, adhuc (42) sulcitur ratione iuridica. Si enim miles irreuerens sit in contemptum Iustitiæ ad vindictam manu propria, in ipsaque iustitia adest virtus, ac Iurisdicção Suprema, ac præeminens omni Priuilegio, ex quacumque causa quæsito, alias violaretur Iustitia legalis, consonantia publica, ipsius Iustitiæ gubernatricis vis Suprema, & omnia ruerent in detrimētum publicum; iniuste, ac flagitiose viueretur, aliena cupiendo, sine pudore, ac pudicitia, omisso naturali iure, ac principio, ex quo alterum non lædere, præceptum est. De quo alibi dicemus (vt de Republica Romana post Syllæ tempora, notat Salust. de Bell. Catilin.) post Oldrald. Archidiac. & Felin. Narbon. in concord. famil. Glos. 18. num. 8. & ultra ab eo relati Bobadill. lib. 3. Polit. cap. 1. num. 33. Steph. Gratian. discept. Forens. cap. 51. per tot. Petr. Cauat. variar. resolut. Centur. 2. cas. 128. Mar. Giurb. conf. 24. à num. 1. & conf. 38. à num. 13. Corras. ad leg. Recopil. cap. 3. §. 4. num. 12. & 13.

43 Idem dicendum de milite mercaturam exercente, vel Dardanario, seu vt addit. ad tit. 1. lib. 4. Recopil. Los Soldados que tiencn Tabernas, ò Mesones, ò Bodegones. In his enim Priuilegium fori Militaris amitti, inconcussè fatendum, l. vnic. C. in quib. causis Militantes fori præscript. vti possint, vbi Doctores, & August. Barbof. Ayal. de iure Bell. lib. 3. cap. 8. num. 6. Petr. Cauat. cas. 294. num. 258. Ponte de Potest. Proreg. tit. 7. §. 7. num. 18. & sequentib.

44 Cujacius autem Paratit. ad tit. C. in quib. causis Militantes, & lib. 9. Obseruat. cap. 37. ad finem, voluit Decisionem dict. l. vnic. & fori amissionem, intelligi debere, non de Militibus armatæ Militiæ, sed de his qui in Curia Magistrum officiorum Militant; deducens Milites armatos ab-

solute in omni casu posse reuocare litem ad Magisteriam Potestatem, errareque, qui putant mercaturæ de ditos priuari Militia.

45 Sed quidquid dicat, ac teneat Cujac. cum Bald. in dict. l. vnic. & dict. l. fin. C. de iurisdicção. omn. iudic. fatendum est, Milites negotiatores causa negotiorum conueniendos esse coram Iudicibus negotiationis, aut Iudice Ordinario; nec enim iuri, aut rationi conueniens est, vt Milites in his gaudeant Priuilegio fori, cum esset in fraudem, & damnum Reipublicæ, in cuius præiudicium non censentur concessa, nec habere vires Priuilegia Militaria, nec Constituta in fauorem illorum, qui mercaturæ, ac quæstui se dederunt. (46) Sed horum, qui proprio munere dediti prompti sunt ad Bellum, l. vnic. C. Negotiatores ne Militent, lib. 12. l. Milites 15. l. Nemo, C. de re Milit. eod. lib. 1. Miles 31. l. fin. C. Locat. l. 2. tit. 12. par. 5. Petr. Gregor. lib. 11. de Republic. cap. 7. num. 30. & lib. 19. Syntagmat. cap. 14. num. 1. & 2. Nicol. Boer. decis. 9. num. 6. Ayala dict. lib. 3. cap. 8. num. 6. Tyber. Decian. tractat. crimin. lib. 7. cap. 15. num. 63. & 64. Ponte de Potest. Proreg. dict. tit. 7. §. 7. num. 20. Rodrig. de ann. redditib. lib. 3. quæst. 1. num. 3. Petr. Cauat. resolut. crimin. cas. 294. ex (47) num. 26. Ideò conueni ratione mercaturæ, aut negotiationis, respondere tenentur, tam Criminaliter, quam Ciuilitè coram Iudice Ordinario, nec vti valent præscriptione fori, Anton. Perez ad tit. C. Negotiatores ne Militent, lib. 12. num. 6. Carleu. de Iudic. dict. quæst. 6. sect. 1. num. 471. Narbon. concord. familiar. Glos. 20. num. 22. & 39.

48 Sed hæc Iurisdicção Iudicibus Ordinarijs concessa: A la Sala de poder conocer en las causas de los Soldados Bodegoneros, Tabernereros, & Mesoneros, etiam descendit ex eo, quod Militibus prohibita sit nego-

tiatio, seu mercatura, ex dispositione Imperatorum in dict. l. *Milites*, C. de re Milit. & l. *unic.* C. *Negotiatores, ne Militent*, & Iuris-Consulti responsum, in l. *Milites* 13. de re (49) *Militar.* Quæ iura, & si procedant in vero Milite, qui in Castris agit cum teste Casiodor. lib. 2. cap. 31. *Publicis debet insidere, nec tela in usus vomeris, aut ligonis convertere*, l. *fin.* C. de *Mancipijs*, & *Colonis Patrimonial.* lib. 11. Etiam in omnibus cæteris Militibus, siue Stationarijs, siue corporatis intelligenda sunt, etiam si in Castris non degant, sed certis sint in Paganismo stationibus (50) constitutis. In quo distinguendum est inter Milites, qui in actu Militari, & in Castris agunt, & qui in stationibus particularibus sunt, veluti apud Nos: *Los Soldados de las Guardas*. Primis enim absolutè prohibita est negotiatio, admissa enim subverteretur disciplina Militaris, teste Sidon. lib. 1. cap. 8. *Si negotiatores Militarent, si Milites negotiantur*, Cujac. ad tit. C. *Negotiatores ne Militent*, & ibi Plat. & Rebuf. Petr. *Caua. resolut. crimin. cas. 294. ex num. 40.* D. Ioan. de Solorz. *Polit. Indian.* lib. 4. cap. 18.

51 Quod sic apud antiquos obseruatum inuenimus, vt Milites, qui mercimonijs, ac quæstui dediti sunt, priuentur honore, Cingulo, ac Militia, l. *Militare*, l. *Viros*, C. de re Milit. lib. 12. cum teste D. Ambros. *Is, qui Imperatori Militat à susceptionibus litium actu negotiorum forensium, venditione mercium, prohibentur humanis legibus.*

52 Quod in Milites non ad Castra stipendia merentes, sed ad custodiam corporis Principis Constitutis, quos vulgò dicimus: *Soldados de las Guardas*, idem procedit, ex quo enim mercaturæ exercitium suscipiunt, honore, ac Priuilegio Militari priuantur, l. *Ne quis*, C. de *Dignitatib.* lib. 12. quod eleganter exponit

Imperator in l. *Si cohortalis*, C. de *cohortalib.* lib. 12. *Iubemus à Prouincialibus officijs remoueri, vt omnis honor, atque Militia à contagione huiusmodi segregetur*, l. *Nemo Miles*, C. de re Milit. lib. 12. vbi Platea, Luc. de Pen. & Rebuf.

53 Quare legitimè cautum à Nostro Magno Philippo fuit, vt Militum ad sui corporis custodiam Constitutorum, qui vulgò: *De las Guardas* apellantur, mercaturam exercentium aliudve munus quæstorium, causæ ad Iudices Ordinarios, seu ad Aulam criminalem pertineant, suspensa in his Militari suorum Ducum, ac Militaris Consilij iurisdictione, cum honor illis competens amittatur per publicum Dardanariorum exercitium: Nam, & si ratione (54) sui in milite adsit prærogatiua, amittitur per usum humilis exercitij, l. *Humilem*, C. de *Incestis nupt. Ministerij, aut eam, quæ mercimonijs publica præfuit*, l. 1. C. de *Naturalib. liber. vel Tabernaria*, Luc. de Pen. dict. l. *Ne quis*, C. de *Dignitatib.* lib. 12. & Ioan. de Platea.

55 Sicuti disponitur in Nobilibus, quia cum sit prohibitum commercium ab Imperatore in l. *Nobiliores*, C. de *Commercijs*, & *Mercatorib.* & mercatura obsit Nobilitati, vt post Tiraquel. de *Nobilitat.* cap. 23. à num. 1. ex Bodin. lib. 3. de *Republ.* cap. 8. Kekerman. *disput.* 31. thes. 8. Bessold. *dissertat.* 2. de *iure ordin. quæstion. Ciuil.* cap. 10. num. 10. Minfingero *Obseruat.* 54. num. 11. Præcipuè si minutim exerceatur. De quo Guid. Pap. *decis.* 196. ex Bartul. in l. 1. C. de *Dignitatib.* Alciat. l. *Mercis appellat. de verbor. signific.* Gamma *decis.* 322. num. 6. Bæz. de *Imperat. debitor.* cap. 16. num. 32. & 34. Lassart. de *Decimis vendit.* cap. 18. num. 64. Azeued. *Cur. Pisan.* lib. 1. cap. 12. num. 20. & l. 3. num. 10. tit. 1. lib. 6. *Recopil.* Gutierr. *Præct.* lib. 1. quæst. 137. n. 8. & lib. 2. q. 13. n. 96. Thom. Val. *alleg.* 13. n. 219

tom. 1. Quod idem procedere in Milites quo ad amissionem fori fatendum est.

56 Sed nec extra rem erit ex *l. Milites, C. Locat. ibi: Rem publicam, à qua aluntur, quære cum Lucas de Pen. in l. Milites 15. C. de re Militar. lib. 12. Si stipendia Militibus à Principe non soluantur, vel statuta non sufficiant ad sustentationem, an tunc possint absque priuatione Priuilegij mercaturam agere, aliudve munus, alias prohibitum statui Militari. Sanè cum ipso Platea distinquendum credimus. Aut loquimur de vero Milite in expeditione agente, in his enim omnis negotiatio absolutè prohibita, Ioan. Baptist. Casialup. de debitor. suspect. quest. 5. nam. 15.*

58 Aut loquimur de Milite stationario Constituto ad custodiam arcis, vulgò: *Presidio*; aut de Militibus ad custodiam Principum deputatis; in his enim si Dardanariam, Cauponariam, aut Stabulariã agunt, ad Iudices Ordinarios suas causas in his rebus pertinere dicimus, ex dispositione dictæ Constitutionis Regiæ, *remis. ad tit. 1. lib. 4. Recopil. in honestam enim rem exercere videntur, vt latè Petr. Antibol. de munerib. §. 4. num. 22. & sequentib. quam sic probat Aristot. 1. Politic. cap. 10. Altera quidem sit Cauponaria, altera ad rem familiarem tuendam pertinens, hæc quidem necessaria sit, & laudatur; illa autem, quæ in permutatione nummi consistit vituperetur, non enim natura consentanea est, Menoch. cons. 648 num. 1. Ideo illorum causæ ad Iudices Ordinarios remittendæ, quorum curæ publicæ res commissæ sunt, l. 1. §. Cura carnis, de offic. Prefect. Urb.*

59 Si vero aliam rem agant, vel Agriculturam exercendo, aliudve munus, sub distinguendum sit. Aut illud taliter exercent, vt detrimentum adferat exercitio Militari; tunc nihil proficiet Militare Priuilegium.

Aut munus suum exercent sine detrimento excubiarum, cæterarumque executionum Militarium; hoc casu non amitti iura Militaria, fateor; ita intelligenda sunt verba, *l. Qui stipendia, C. de Procurator. Qui stipendia merentur suis negotijs superesse in offensa disciplina possint, cap. Clericus 3. §. 1. dist. Honestam tunc rem exercere videntur, à qua miles non remouetur, l. Veterani, C. de Veteran. lib. 12. Petr. Antibol. de Munerib. §. 4. num. 21. immò laudatur illa spes (61) publica Imperij. Lucius Quintus Cincinnatus, qui teste Lioio lib. 3. Quatuor Iugerum, colebat agrum. Cui convenit illud ab Aristot. dict. cap. 20. Quare ea pecunie quærenda ratio, naturæ consentanea omnibus est, quæ est à fructibus, & animalibus, Bessold. de Nobilit. cap. 11. vers. Eodem modo agros suos colebat.*

62 Ex quibus fatendū, quod Milites omni ferè Priuilegio gaudent, omni casu, ac causa, tam Ciuili, quam Criminali (ni in exceptis per leges, Pragmaticas, aut Constitutiones) etiam si per pactum expressum alijs Iudicibus submittantur, (63) reiecto, seu renunciato foro proprio Militiæ, quod latè defendunt Petr. Cauat. cas. 225. per tot. & cas. 294. num. 255. Paschal. de Virib. Patr. Potest. cap. 3. num. 27. par. 3. Carleu. de Iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quasi. 6. sect. 4. num. 464. cum sequentib. Ripol. variar. cap. ult. num. 189. Fontanel. de pact. nupt. claus. 3. Glos. 3. num. 39. Ioan. Gutierr. de iuram. confirmat. par. 1. cap. 16. Couarr. in cap. Quamuis pactum, par. 2. in init. à num. 5. D. Ioan. de Solorz. Politic. Indian. lib. 5. cap. 18. Galgan. de iure publ. lib. 4. tit. 18.

64 Sed Ayala de iure Bell. lib. 3. cap. 8. num. 3. ex l. Si quis in conscribendo, Cod. de pact. tenet, Militem posse forum Militiæ renunciare, Claud. Coter. de iure Milit. lib. 2. cap. 6. Acacio de Priuileg. Milit. lib. 1. cap. 11. n. 5. Rouit. Pragmat. Neapol. 16. de Milit.

num 44. Petr. Barbof. l. Alia 15. §. Eleganter, num. 21. solut. matrim.

64 Ex quo deduxerunt Doctores Nostri, posse iura, ac Priuilegia, nec tantum Militaria, sed Nobilitatis remitti, ac renunciari, vt post Menchac. de success. creat. §. 22. num. 74. Couarr. dict. cap. Quamuis pactum, 2. par. init. num. 5. & variar. lib. 2. cap. 1. num. 4. Greg. Lop. l. 34. tit. fin. par. 7. Garc. de Nobilit. Glos. 6. n. 18. & 19. Ioan. Gutierr. dict. cap. 16. à num. 37. Sesse decis. Aragon. 435. per tot. Ea nēpe ratione, quod, & si verè toti ordini Militum, aut Nobilium hæc iura concessa sunt; attamen non sic inhærent publico iuri, vt à particulari remitti voluntariè haud possint: quo casu pacta seruanda erunt, ne, vt inquit dict. l. Si quis in conscribendo: Fraus contrahentibus fiat, præcipuè cum miles, cæterique, qui Priuilegio gaudent, per renunciationem, non tribuat Iurisdictionem non habenti; sed Iudici Ordinario Iurisdictionem in habitu retinenti, Alberic. in dict. l. Si quis in conscribendo, num. 6. Paul. de Casfr. num. 5. Philip. Dec. num. 18. quo sensu hanc legem admittit, seruandamque dicit Gothofred. in not. Giurb. decis. 46. n. 18. Cæterique omnes, qui Priuilegij renunciationem admittunt, ex dispositione dict. l. Si quis in conscribendo, tenent Scholares (65) posse renunciare forum, post Bart. Salic. & Baldum, Carleu. de iudic. dict. quest. 6. sect. 5. num. 492. Mu- (66) lieres Velleianum, cum priuatam primario vtilitatem contineat, l. fin. §. penult. ad Senat. Consult. Velleian. l. Isuemus, C. eod. Ceual. quest. 515. num. 1.

67 Sed omiffa in hoc casu Scribentium Doctrina, latè disceptantium, an dispositio dict. l. Si quis in conscrib. seruanda sit? stante l. Si conuenerit, ac iuris. omn. iur. cæterisque latè discussis; quod casu, quo per pactum nudum renunciatio fori fiat, seruanda non est, secus si per stipulationem,

vt in dict. l. Si quis in conscribend. notant Ias. Alois. Leo, Dec. & omnes antiqui, Cujac. tom. 7. ad African. Corraf. l. 4. Miscellanar. cap. 15. Fachin. controuers. lib. 1. cap. 61. Anton. Fab. in rational. ad dict. l. Si conuenerit. Et quæ ad intelligentiam dictar. leg. notat Barbof. Collectan. ad dict. l. Si quis in conscribend. Anguian. de legib. lib. 2. controuers. 21. num. 38. cum sequentib. Morl. in Empor. iur. par. 1. tit. 2. de iuris. omn. iudic. num. 117. Carleu. de iudic. dict. sect. 4. num. 466.

68 Eaque, quæ ex cap. Si diligentibus, de foro compet. prænotant deducto argumento de Militia armata, ad Militiam Cælestem. Quare sicut Milites Cælestis Militiæ fori Priuilegium renunciare non valent, vt notant Scribentes in eo, & Doctores in dict. l. Si quis in conscribend. Cod. de Episcop. & Cleric. Farin. in præx. quest. 8. num. 10. & 11. & quest. 27. num. 84. Carleu. de iudic. sect. 3. num. 452. Scac. de iudic. cap. 11. à num. 36. Balboa in dict. cap. Si diligentibus, quest. 2. D. Anton. Graña ad illam text. num. 1. Petr. Barbof. l. Alia, §. Eleganter, num. 20. solut. Matrim. Marth. de iuris. 2. par. cap. 6. à num. 37. Suar. ad regul. Angl. lib. 4. cap. 31. à num. 1. Petr. Cauallatè cas. 225. per tot. Cum non ad sui, sed totius Ordinis honorem sit concessum; idem seruandum in milite armatæ Militiæ, cum suo ordini, non priuato militi, Priuilegia Militaria conferantur: quo innituntur fundamento, vt renunciationem huius Priuilegij non admittant, expulso Ayala, & Doctoribus adductis, num. 63.

69 Adhuc tamen reiecto Iasfone in dict. l. Si quis in conscribend. tenendum credimus, Priuilegium fori concessum Militibus renunciari non posse; ad quod adducimur ex elegantibus Bart. distinctione in dict. l. Si quis in conscribend. C. de pact. quem sequitur Bald. num. 4. Scilicet, quod si Priuilegium habet admixtam in-

(70)
blici
illiu
ter,
fius
quis
Mili
est c
causa
tatu
infuc
in C
Bono
tit. 1
C. de
leg. M
insep
Regi
Supr
illos
(71)
lite a
omn.
num.
num.
72
Supr
illius
Iuris
alij,
certi
tacit
imian
subm
ua Iu
à Pri
numij
(ex B
Mar.
de leg.
Quar
Super
dex, de
cti à
mo se
voca
uæ P
ctioni
dispo
quam

(70) inseparabiliter vtilitatem publicam, ac priuatam, renunciationem illius invalide fieri: aut si separabiliter, sed non est concessum causa ipsius renunciantis, Alberic. *dict. l. Si quis in conscrib. num. 9.* Salicet. *num. 4.* Militare enim Priuilegium fori non est concessum separabiliter Militum causa, sed Republicæ, neque causa tantum defensionis communis, in qua insudant Milites stipendia merentes in Castris, *l. Milites 31. C. locat. l. 1. de Honor. posses. l. fin. de testam. Milit. l. 4. tit. 1. par. 6.* Decius *l. Quam, num. 12.* *C. de testament. Milit. Acacius de Priuileg. Milit. lib. 2. Priuileg. 5. num. 12.* Sed inseparabiliter in fauorem Supremæ Regiæ Iurisdictionis inhæretis apud Supremos Militares Iudices; penes illos enim residet Suprema actiua (71) Iurisdictione, quæ passiuè in Milite adest, *l. Magisteria, C. de Iurisdictione omn. iudic. & quæ supra congerimus, num. 4.* Carleu. *de Iudic. disp. 2. quæst. 6. num. 461.*

72. Hæc enim Iurisdictione actiua Suprema cohæret ossibus Supremæ illius Potestatis, Bart. *l. 1. num. 15. de Iurisdictione omn. iudic.* Ex quo miles, nec alij, in quos concessa est Iurisdictione certis Iudicibus, pacto expresso, nec tacito poterunt illam renunciare, cū imminuatur per renunciationem, ac submissionem ad alium Iudicem actiua Iurisdictione illius, cui commissa est à Principe, vt eleganter Bald. *l. Manumissionis, num. 6. C. de libert. diximus (ex Boecio conf. 21. num. 13. volam. 3. Mar. Giurb. decis. 96. num. 20. & 21.) de leg. Polit. lib. 2. cap. 8. num. 12. & 17.* Quare renunciatio absque consensu Superioris fieri non valet, *l. 2. §. Si lude de de Iudic. Alex. & Socin. iun. adducti à Menoch. conf. 340. num. 56.* immo semper valent Iudices causas aduocare, ac retinere ex vi conseruatiuæ Potestatis, seu propriæ Iurisdictionis à Principe concessæ, reiecta dispositione, *dict. l. Si quis in conscrib. quam seruandam non esse fateor; vt*

expressè in casu tenent Tiber. Decian. *tract. crimin. lib. 6. cap. 26. nu. 12.* Pechic. *de Iurisdictione sistendi, cap. 9. num. 3.* Bobad. *lib. 2. Polit. cap. 14. num. 79.* Mastrill. *decis. 169. num. 9. & 10. qui, & si in Priuilegio fori Ecclesiastici, siue Communitatis loquantur, idem in Iurisdictione passiuà laica, quod non possit renunciare in præiudiciu Iurisdictionis actiuæ, asserunt ex l. 1. & 2. de Iudic. Ias. in l. 5. Et post, de oper. nou. nūciat. Fab. Annan. *conf. 107. num. 10.* Gregor. Lop. *l. 2. verbo Por Priuilegio, tit. 1. par. 2.* Octau. Carac. *de for. Priuileg. quæst. 22.* Capic. *Latro decis. 177. num. 22. tom. 2.* Cancer. *tom. 2. variat. cap. 2. de Iurisdictione omn. iudic. num. 194.* ex Roman. Cardin. *Afflict. Gratian. Cost. Rouit. Gail. Cened. Frec. Mar. Giurb. conf. 95. num. 13.* Fontanel. *de pact. nuptial. claus. 3. Glos. 3. ex num. 39.* Carzou. *de iudic. disp. 2. num. 808.* Bellug. *Specul. Princip. rubr. 15. num. 5.* Leon. *decis. Valens. 168. ex num. 12.* Dom. Christophor. *Crespi. Observat. 15. num. 273.**

Sed ne sic absoluta habeatur actiua Militaris Iurisdictione D. Ioan de Solorz. *de Gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 31. num. 8. & 9.* Notandum est, tunc (73) Militares Iudices tam Supremi Belli Consilij, quam Duces Regios, vulgò: *Capitanes Generales; Maestre de Campo General; General de la Caualleria; Maesses de Campo; Capitanes de Infanteria, y Caualleria,* posse illam reducere ad actum, dum reus passiuæ illius capax est, seu, vt in terminis loquamur miles fit. Ad quod necesse est, vt in Matricula pro Milite fit receptus apud Nos: *Que aya assentado plaza.* Quod exequitur Nomine, (74) ætate, Patria, Patribus adscriptis in Matricula, apud Nos: *Pie de lista, Legionis, seu Centuriæ, Compania dicta.* Antea enim nemo pro Milite habebatur, nec particeps Iurium, ac Priuilegiorum Militarum, vt ex Iuris Consulto responso, ni in numero Militum relatus, *l. Ex quo, de Milit. te-*

Item l. *Scriniarios, & l. seq. C. eod. l. vnic.*
ibi: Qui in causis breuibus, C. de Collegia-
tis, & Charta patris, & numular. lib. 11.
Steuvech. ad Vegec. lib. 2. cap. 5. late
Carleu. de Iudic. plures adducens lib. 1.
tit. 5. disp. 2. quæst. 6. nu. 468. Narbon.
l. 20 tit. 1. lib. 4. Glos. 5. num. 3. Cote-
reo de iur. & Priuileg. Milit. lib. 1. cap.
3. Capic. Latro decis. 105. cum multis
sequentib. Mosc. de probat. concl. 1057.
Parej. de instrum. edit. tit. 2. resol. 6. nu.
36. Petr. Cauat. cas. crim. 294. num.
383. cum sequentib. Mastrill. de Magi-
strat. lib. 1. cap. 16. num. 5. & decis. 173.
Giurb. decis. crimin. 59. num. 77. Miles
(75) enim nemo ante habebatur,
quam ad defectu relatus, eligeretur,
l. Qui 4. vers. In Insulam, de re Militar.
in cute scriberetur, & in Matricula
infereretur, iuramentoque Militari
obstringeretur, Vegec. de re Militari,
lib. 2. cap. 4. Poliui. lib. 6. Liu. lib. 7. Di-
etator omnes iuniores, nullo detractante
Militiam Sacramento adigit, Steuvech.
ad Vegec. dict. cap. 4. Ioan. Baltrin. de
re Milit. lib. 2. cap. 7. Lyps. de Milit. Ro-
man. lib. 1. Dialog. 9. Petr. Gregor.
Syntagm. lib. 19. cap. 3. num. 13. & 15.
Garc. Toletan. ad tit. C. de his qui non
implet. stipend. Sacramento soluti sunt,

lib. 10. num. 2. & ad tit. C. de Tyrone,
lib. 12. num. 3. Paul. Rubeus Practic.
conclus. cap. 44. num. 132. Aul. Gil.
not. Atticar. lib. 16. cap. 4. Cum defectus
antiquitus fieret, & Milites scriberen-
tur, in iurandum eos Tribunus ad-
gebat.

76 Ex quo, vt reus Militari
 Priuilegio fori vt valeat adscriptus
 esse debet, receptusque ad Militiam,
 nec tantum allectione, sed nota in
 Matricula, apud Nos: *Pie de lista*. Et
 cum hæc qualitas in reo inueniatur,
 cognitio ad Militares Iudices perti-
 nebit, de crimine comisso post adep-
 tam Militiam, de antea verò perpetra-
 to, ad suos Paganos, seu Ordinarios
 Iudices, vt praxi receptum inveni-
 mus in causis, Decisionibus: *De la In-*
ta General de Competencias; & à Iure
 statutum, receptumque per Docto-
 res in l. *Si quis postea quam, de Iudic. l.*
Hos accusare, §. Hoc beneficio, de Accusa-
tionib. Vincent. de Franch. decis. 417.
ubi Addit. Ayala de iure Belli, lib. 3.
cap. 8. num. 4. Carleual de Iudic. dict.
disput. 2. num. 474. & sequentib. Petr.
Cauat. resolut. crimin. cas. 294. nu. 256.
Fontanel. de pact. nuptial. claus. 3. Glos.
3. num. 18. & 19.

Y GENERALES DE EXERCITOS, Y GALE-
ras, y Armada de el Mar Oceano, ù otra qualquier Ar-
mada, y no de Esquadras, Flotas, ni Galeones.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**lassium Instructio utilissima ad
 Dominij, & Regni tutelam, 5.
- 2 Mare natura liberum.
- 3 Maris Dominium quæsibile.
- 4 Maris usum, quo ad Dominium, &
 piscationem quæsibile, ex mente Do-
 ctorum.
- 6 Dominium Maris à diuersis Græcorum
 Regnis quæstum.
- 7 Classium regimen Magnis commenda-
 tum Ducibus, 11.
- 8 Iasson Primus Græcorum, cui com-

- missum regimen Classis.
 9 Amazonæ Penæarogam Classis Pra-
 fectum elegerunt in Bello Amazonio.
 10 Maritimi Praefecti Xerxis, Athe-
 niensium, Lacedæmoniorum referun-
 tur.
 12 Atheniensis Dominium Maris arrip-
 tum, à Xerxe obtinuerunt, 15.
 13 Græci vires Magna in Classibus.
 14 Lacedæmonij Domini Maris.
 16 Alexander Magnus Dominus Ma-
 ris.
 17 Carthaginenses Domini Maris.
 18 Romani cognoscentes Dominium Ma-

- uris necessarium ad Maiestatem, illud desiderarunt contra Classem in Hieronem Sicilia Tyrannum.
- 19 Romani Dominium Maris obtinuerunt euersis Peris, 24.
- 20 Imperium Maris concessum Pompeio ex lege Gabinia.
- 22 Duo viri Navales creati à Romanis ad curam Classium.
- 23 Classium cura commissa Consulibus, Prætoribus, ac Præfectis, 42.
- 25 Romani Maritimas res egerunt diuersas instruendo Classes, sub manu Præfectorum.
- 26 Navium structio, & rei Maritimæ cura necessaria ad Summâ Reipublicæ.
- 27 Hispania Domina Orbis.
- 28 Hispani Reges, ratione Dominiorum, necessario habere debent Classes.
- 29 Almirante, Præfectus Maris, 32.
- 30 Archigubernus, Præfectus Classis.
- 31 Magal Dux, cui Classis committatur.
- 33 Almirante, Dignitas, 34. Dux rerum Navalium.
- 35 Admiralis Dignitas, quando creata, 36. Tempore Caroli Magni, 37. Ferdinandi Secundi, 38. Inter Gallos in expeditione Terra Sancta, 39. à Saracenis inventa, 40. Imperio Augusti creata, 43. Constantini.
- 41 Admiralis Dignitas ignota Romanis sub hac voce.
- 44 Admiralis vox ignota antiquis, ex Erasmo.
- 45 Admiralis Dignitas temporalis sub Regibus, usquequo fuit concessa in feudum Nobilissimæ Familie Henri-ciorum.
- 46 Señoria decorandus Præfectus Classium.
- 47 Præfecti Classium Illustrissimi.
- 48 Appellatio honorifica inventa ad declarandas virtutes.
- 49 Señoria, non permittitur: A los Generales de Esquadras, Flotas, y Galeones.
- 50 Classes diuersæ Constitutæ ad tutelam limitum Imperij sub Vicarijs.
- 51 Classes Tyberinæ, & Alexandrina ad vecturam frumenti.
- 52 Alexandrina Classes sub Præfecto Prætorio Orientis.
- 53 Galeones, y Flotas, ad adducendos ab India Thesauros regios.
- 54 Salomon Classes mittebat in Offer.
- 55 Gabinia lex de Piratis, qualiter intelligenda?
- 56 Señoria permiffa: A todos los Generales de Armadas, y Galeras de Reynos.

DE PRÆFECTURA MARIS, ET QUANTO Maritimæ Classes necessariae sunt.

GLOSSA QUADRAGESIMA
tercera.

THemistoclis, deinde Pompeij fuisse Consilium, refert Cicer. ad Attic. ab eo omnia possideri, qui Mare teneat. Ex hinc omnes Respublicæ, post Iasonis inventum, qui primus ad Pargas Argonauem instruxit, quæ, & prima longarum Mare est transfretata, in id euigilarunt, vt Mariti-

ma instructione proprii Imperij fines protenderent, ac tutarentur. De quo ita Morisot. *Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 23.* Populus Romanus preparatas habebat Classes, quibus Magnitudinem suam sustineret: Ingens Arcanum, quo, & Maritimum, & Terrestre simul Imperium tandiu retinuit, donec discor-dijs diuideretur.

2 Nam, & si verum sit Mare natura omnibus commune esse, l. *Quadam*, l. *Nemo*, de rer. diuis. §. *Et quidem Instit. eod. tit. l. 3. Ne quid in loco publico*, l. *Venditor Communia pradior*. Ouid. *Metamorphos. 6.*

Quid prohibetis aquas? Vsus communis aquarum est:

Nec Solem proprium natura, nec aëra fecit,

Nec tenues undas,

Virgil. 7. *Aeneid.*

Litusque rogamus:

Innocuum, & cunctis undamque, aut ramque patentem.

De quo Menchac. *controuers. Illustr. cap. 89. nu. 30.* Hug. Groc. *Mar. liber. Ioan. Selden, Mar. claus. lib. 1. cap. 2. & sequentib.* Marisot. *Histor. Orb. Maritim. lib. 2. cap. 19.* Isacio Pótan. *Mar. liber. lib. 2. ex cap. 1.* Nihilominus, Aponte *ex Glos. in l. Litora, ne quid in loc. publico.* Alberic. post Bald. *in l. 2. de rer. diuis. de Potest. Proreg. tit. 11. de trinem. n. 28.* (3) Iurisdictionem, Dominiumque Maris quæsitibile esse, ad propriumque Principatum pertinere, asserit. De (4) quo his omisissis, quæ circa Maris usum, præscriptionem, piscationem, scripserunt Doctores, Peregrin. *de iure Fisci, l. 1. tit. 2. num. 22.* Rosent. *de feud. cap. 5. conclus. 21.* Sixtin. *de Regal. lib. 2. cap. 3.* Claud. *de re Naual. cap. 22.* Donel. *lib. 4. Commēt. cap. 2.* Freit. *de Instit. Imper. Lusitan. cap. 10. num. 27.* & 38. Papon. *Comment. ad consuetudin. Barbon. §. 343.* Angel. Matheac. *de via, & ration. iur. lib. 1. cap. 36.* Hugo Groc. *de iure Bell. lib. 2. cap. 3. num. 8.* Anton. Perez. *ad Titul. C. de Classic. lib. 11.* Fragos. *regim. Christ. Reipubl. lib. 3. cap. 1. disp. 6. §. 1.* Pontan. *Mar. liber. cap. 3. lib. 2.* Notandum est Dominium à Principe quæri posse, vel ex permissiuo naturali iure Secundo (5) dario, seu Gentium; ad vero il-

lius tutamen necessaria desideratur Classium instructio, quæ Tutelari propugnatione quæsitæ Maris (vt ita dicamus) fines protegat, ab eisque Pyratarum grassationes propellat, ac eliminet. Sic apud omnes Gentes exequutum legimus.

6 Græcas, Romanasque Respublicas Dominium Maris obtinuisse, inconcussè fatètur Scriptores; quod ius Gétium Regibus, & Prouincijs, quibus subiacebat, præscripsit, sic inuenimus Neptuno assignatum, Eactan. *de fals. Relig. lib. 1. cap. 11. Sis Neptuno Maritima omnia cum suis Insulis obtulerunt.* Post Athenienses, & Lydij Maris Domini circumferuntur ab Euseb. Cæsariens. *in Chron. anno Mundi 4020.* Thraces, Rodij, vt aperte innuit l. *Depræcatio ad leg. Rhodiam, de iact.* deinde Phryges, Tyrij, Phænices, Milelij, Cares, Lesbij, vt latè Euseb. *in Chron. cumulat Ioan. Selden. Mar. claus. lib. 1. cap. 1.* Morisot. *Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 1. & lib. 2. cap. 19.* Isac. Pontan. *Mar. liber. lib. 2. cap. 2. 3. & sequentib.*

7 At, vt pacato Dominio possidere valerét Imperium, & proprias Regnorum sedes, Nauium instructionem necessariam, illarumque Præfecturam credendam Magnis Ducibus etiam credidere Gentes, vt de (8) Græcia Iassone electo, Morisot. *Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 2. Ne quis longis nauibus præter Iassonem vteretur, quem Ducem in Pyratas, & ad custodiam Orbis Maritimi Græci selegerrunt.* Amazones Penexagoram Scytharum Regis filium Classe præfecerunt bello Amazonico in Thesem, idem exequutum notatur à Policrate Samio Tyranno, qui nauibus instructis Ægei Maris oram cum Insulis interiectis suo Dominio adiunxit. Xerxes mille, & ducentis nauibus Mari conceditis, nec tantum viribus fissus, sed Classi Daurisæ Præposito, Bellum Græciæ suscepit, Orosius *lib. 2. Hist. cap. 9.* Athen-

nientes sem co
Rempu
à Delp
lignei
ex Ari

Iupit
Qui
lu

Iste eni
ualium
extitit,
ca apud
& Arist
derunt
Græcia
rol. Syg
Morisot
24. fol. 1
lib. 3. E
mis trire
tigit, et
tione, cal
Athenien
meque op
miratione
mis essen
Postea
Ostracis
reductu
cam libe
Quamobr
tam Asia
cadibus r
que dudu
recipit,
Magni no
miratione
greditur,
40. Tant
(loquitu
Imperij s
ti auctor
victoriam
post viro
re decre
(11) etu
Viris, qu

nienfes Themistoclis consilio Classem construxere : aliter enim tueri Rempubicam non posse acceperant à Delphico Oraculo præcinente, vt ligneis muris Ciuitatem defenderet, ex Aristonice Pythia:

*Iupiter è ligno Muris Tritonida donat,
Qui soli Inuicti tibi sint, natisque saluti.*

Iste enim (Themistocles scilicet) naualium virium Atticarum Præfectus extitit, quæ functi Potestate, quæ vni ca apud Atticos emicuitque; Zimon & Aristides, nec tantum Xerxem fuderunt; sed Athenas supra omnes Græciæ Ciuitates extulere, Carol. Sygon. *de Republ. Atheniens. cap. 5.* Morisot. *H. stor. Orb. Marit. lib. 1. cap. 24. fol. 151.* Marc. Anton. *Sabelic. lib. 3. Anead. 4. Zimon ex Atticis turmis triremes suppleuit, eoque breui contigit, vt assidua rei Maritimæ exercitatione, cæteris Domestico otio deditis, soli Athenienses Græcorum fortissimi, maximeque opulenti euaserint, ita vt non admiratione solum, sed terrori etiam finitimis essent,* Bart. Morisot. *lib. 1. cap. 4.* Postea Alcibiades è Ciuitate per Ostracismum eiectus, ac in Patriam reductus, ei commissa Classe Atticam liberauit, Orof. *dict. lib. 2. cap. 16.* *Quamobrem Alcibiades Classe victrici totam Asiã peruagatur, bellis, incendijs, cadibus rapit, sternitque omnia: Vrbes, quæ dudum à societate defecerant, capit, recipit, quam plurimas: Sic Alcibiades Magni nominis factus Athenas, cum admiratione, & gaudia omnium victor ingreditur,* Marisot. *dict. lib. 1. cap. 9. fol. 40.* *Tantum in vno viro fuisse momenti (loquitur de Alcibiade) vt Maximi Imperij subuersi hostes, & rursus recepti auctor fuerit. Et vnde stitisset eo se victoriam transferret.* Quo perpenso post vires in re Maritima Constituere decreuerunt, Classium Præfecturam Magnis concreditam (11) Eturam Magnis concreditam Viris, quales fuere Timotheus, Mel-

lanthus, Pericles, Cleonimus, Carcinus, Archidamus, Formion in illo satis memoriabili Græcorum Bello Persico, & inde oborto Peloponesiaco, *Olimpiada 84.* Cui vires totius Græciæ sunt adhibitæ tam in auxilium, quam euerfionem Atheniensium. Vt latè de eo Thucidid. *lib. 2. per tot.* in quo Nicofratum, Eurimedontem, Præfectos habuerunt Athenienses, qui in Siciliam Classem mittentes, vt Cattanensibus in Syracusanos suppetias irent, Lamponio illã commiserunt, postea Leacheto, & Chariadæ, Nisix, Aristidi, Demodoro, & Lamacho.

12 Ex quo id quæsiuere ius, vt intra Maris proprii terminos, ipsis reuentibus nauigare non liceret. Sic ab Zimone Atheniensium Duce cum Artaxerxe Longimano factum refert Plutarco. *Vt semper à Mari Græco curriculum equi abstineret, nec intra Insulas Cyaneas, & Chelidoneas longam nauem, vel rostratam haberet,* Ioan. Selden. *Mar. claus. li. 1. cap. 11.* Idem apud Lacedæmonios refert Groc. *dict. lib. 2. cap. 3. num. 15.* Morisot. *dict. lib. 1. cap. 4.*

13 Quæ bella intersectis Atheniensibus, & Lacedæmonijs Græcia non est perpenfa? Omnium Bellorum Theatrum indigitare non iniuria valemus: at præcipuè Græcæ, Persarumque vires in Classibus, Maritimisque Exercitibus Cõstitutæ sunt, cognito nihil esse securius ad Imperij tutam, oppressorumque leuamen.

14 Varia fortuna dimicauerunt Athenienses, & Lacedæmonij: oppressis quippe à Syracusanis Atheniensibus, Demosthene, Niciaque Ducibus victis, & occisis, Classibusque direptis, Athenarum etiam nomen cum Pericle Classis Præfecto extinctum fuisse, memorant Historici. Maris Dominium Lacedæmones obtinuerunt, sed nondum fata voluerant, vt Athenæ penitus delerentur: nam Conon Atticæ gloriæ tutela à Sy-

(15) Syracusanis, Lyfsia Duce : à Thebanis. Menia Principe adiutus, ab Artaxerxeque Classi Præfectus, pristinam Athenarum gloriam vindicauit, Imperiūque Maris ab Spartanis quæsitum, Atheniensibus restituit : quo functi sunt ad vsque Philippi Macedonis Dominatum, cuius virtute, ac solerti dolo, nec tantum Maris arreptum Imperium inuenimus; sed Focensibus, Thebanis, ac Atheniensibus deletis, vniuersam Græciam Dominationis gloria, & vetustissima viduasse libertate.

16 Magnus ille Alexander, subiugata Græcia, profligato Dario, euerfa Tyro, Orienteque subactō, Macedonibus Maris Imperium constituit, Aristone Macedoniæ Classi Præfecto: Nearco, & Onesicrito, Oceano commisso.

17 Plagis in Occiduis Carthaginenses Dominium Maris obtinuerunt tempore Alexandri, illi se viribus, licet Bello congrederentur, non autumantes impares, eo sunt potiti, vsque ad primum Bellum Punicum, Poliu lib. 1. & 3. Histor. Anton. Sabelic. lib. 9. Histor. Anead. 4. Obtinebant tamen Carthaginenses Maris Imperium. Quos Hannoni, Amilchari Afrubali primo (cuius Classis CC. nauium longarum, CCC. honerariarum fuit) Annibalique Præfecturam inuixisse comperimus apud Scriptores.

18 Deinde cum Romanis non effugeret Orbis Dominium, absque Maris Dominatione assequi non posse, Classes construxere primo in Hieronem Sicilia Regem Appio Claudio eis Præfecto: postea in Carthaginenses Cn. Cornelio, Afsinno, & C. Duellio, Sabelic. lib. 9. Anead. 4. Morisot. Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 13. Deinde Attilio Regulo, M. (19) Emilio, Seruo Fulvio: æuque sequenti L. Manlio, & C. Attilio CC. nauium Classe commissa, aliisque suffectis, quibue Pænis fun-

ditus euerfis Imperium à Carthaginensibus ad Romanos transfulere, Flor. lib. 2. cap. 6. Et pudebat Nobilem Populum, ablato Mari, raptis Insulis dare tributa, quæ iubere consueuerat. De quo ita lachrymabatur Annibal, apud Liuium: Carthaginenses in clusi Africa littoribus vos (quamdiu ita Dys placuit) externa etiam terra, Marique regentes Imperia. Taliter, vt reuentibus, Pæni ultra Sacrum Promontorium transmeare non possent, vt de primo, & secundo fædere inter Romanos, & Carthaginenses innito, cautum refert Groc. lib. 2. cap. 3. num. 15. Morisot. Histor. Orb. Maritim. lib. 2. ca. 19. fol. 470.

20 Anno D. CLXXXV. ab Vrbe condita à Gabinio Tribuno Plebis, Metello, & Mario Consulibus, teste Veleio Paterculo, lib. 6. Dionis. lib. 38. Plutharc. in Pompeium, lata lege Gabinia, Præfectura Maris Pompeio iniuncta fuit, vt toto Mari, quod Heracleas Columnas, & Maritimas Prouincias interfluit, vsque ad quadragesimum à Mari stadium, munere fungeretur Imperandi Regibus, Præsidibus, Ciuitatibus, Hothoman. Berrut. Sicard. Caluin. Brisson. in Lexic. litt. G. verbo Gabinia de Pyratibus, Fulu. Constant. in l. vnica. num. 79. C. de Classic. lib. 11. Ant. August. de legib. Roman. cap. de leg. Gabinia, Morisot. Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 23. Ioan. Selden. Mar. claus. lib. 1. cap. 8. Marc. Anton. Sabelic. lib. 4. Anead. 6. Tantæ molis erat apud antiquos res Maritima, eiusque Præfectura, vt de Pompeio, & leg. Gabinia, referrat Plutharc. in eum: Quæ non Classis Præfectura, sed apertum vni in omnes homines, nullisque obnoxium legibus Imperium daret.

22 Sed ne primoribus (vt aiūt) labris vitium naualium apud Romanos libemus memoriam, notandū est, curam, seu Potestatem Classium. Primo creditam fuisse Duumviris Naualibus, vt ex Carol. Sygon. de ar-

riqua
H/fo
ex le
Brit
Aug
Duu
id ve
orna
(23)
blati
latè
credi
ma re
perat
Mari
nutu
tratin
lib. 1.
24
diruta
Græc
exulta
uersi M
quod in
verum
nauiga
Ane. a
Qui
n
Etlau
Magni
Adt
Colla
25
stinend
fas Cor
latime
stor. Orb
342
Occident
per diue
que sub
ca, vt d
49. Cla
næ ad S
ris tutel

tiquit. iur. Prouer. lib. 3. cap. 7. Marisot. *Histor. Orb. Maritim.* lib. 1. cap. 23. Et si ex leg. Decia. teste Liu. lib. 9. & cum C. Brisson. Hothoman. Verrut. Anton. August. *de legib. Romanor. in l. Decia.* Duumvirorum naualium cura circa id versaretur, vt Classis pararetur, ornaretur, ac reficeretur. Deinde la- (23) bentibus annis, Duumviris sublati, Consulibus, ac Prætoribus, vt latè Marisot. *dict. cap. 23.* Classes cōcreditæ sunt, in eosque collata summa rerum authoritas, vsque dum Imperatores Legatis Comitibus rei Maritimæ curam committere, suo nutu Imperij molem, ac moderamentinantes, Isac. Pontan. *Mar. liber. lib. 1. cap. 6.*

24 Carthagine etenim penitus diruta, paccata Hispania, Oriente, Græciaque subacta, Maris Domini exultabant Romani, Dion *lib. 1. Vniuersi Maris Domina est, non solum illius, quod intra Herculis Columnas habetur, verum, & ipsius Oceani quocumque est nauigabilis. Quod prædixerat Virgil. Ane. d. 1.*

Qui Mare, qui terras omni ditioe teneret.

Et laudat ex Errhina Poeta, Lypf. *de Magnitud. Romæ. lib. 1. cap. 2.*

*Ad tuum Currum renitente frano
Colla telluris, tumidique Ponti illigas.*

25 Ad cuius Imperij molem sustinendam in Occiduis plagis diuersas Constituerunt Classes, quas sigillatim enumerat Claud. Marisot. *Histor. Orb. Maritim.* lib. 2. cap. 4. fol. 341. & 342. qui ex Pancirol. *not. Imper. Occident.* cap. 9. ait: *Classes quoque xvij. per diuersa Occidentis loca nauigabant, qua suberant Præfectis Italiae, & Africae, vt de Augusto Sueton. in eo cap. 49.* Classem Misseni, alteram Raue-næ ad Superioris, & Inferioris Maris tutelam collocante, Lypf. *Roman.*

Reipubl. Magnitudin. lib. 1. cap. 5. Diximus *Comment. ad l. 34. tit. 7. lib. 1. Fulu. Constant. l. vnic. C. de Classic. num. 64. cum sequentib.* Claud. Morisot. *dict. lib. 1. cap. 23. fol. 141. & lib. 2. cap. 4. fol. 342.* Sub Potestate Præfecti Prætoris Orientis, l. 1 C. de *Classic. lib. 11.* Anton. Perez *ad illum. titul. num. 3. & 4.* Morisot. *dict. lib. 2. cap. 5.* Exequentes prima Patrum præcepta, qui Consulibus Classis Præfecturam iniunxerant, vt de A. Attilio, L. Manlio, M. Æmilio, Seru. Fuluio, Aul. Aquilio, C. Cornelio, Classium Præfectis notant Romanæ antiquitatis indagatores, Salust. in *Catilin. Carthago amula Imperij Romani ab Stirpe interijt, cuncta maria, terræque patebant.*

26 Hæc Nauticæ rei, Classiumque cura ex illo invaluit Themistoclis, & Pompeij Consilio à Iur. Consult. non expulso asserētibus ad summam Reipublicæ pertinere nauium exercitium, l. 1. §. *Licet, de exercit. act. Strac. de nauib. par. 1. num. 1.* nam, vt ex Plutharè. diximus *Comment. ad dict. l. 34. num. 50.* Nauium vero Præsidio, & Barbaros propulsari, & Græciæ Imperiū adipisci posse intelligebant. Inde Vegec. *de re Milit. lib. 4. cap. 31.* Romanus Populus pro decore, & utilitate Magnitudinis suæ, non propter necessitatem tumultus alicuius, Classem parabat extemplo. Et postea: *Et cum ratio postulasset sine mora, sine circuitu ad omnes Mundi partes nauigio peruenissent.* Hinc de Mauro-rum Imperio, Morisot. *Histor. Orb. Maritim.* lib. 2. cap. 1. *At vero postquam Osmenus Califa Mare tentauit, omnia Sarracenis prospere cesserunt.*

27 Sed ad Nostra Imperia clauum dirigentes obtestamur, nullum à Mundi Origine Regnum extitisse, quod potiori iure Maris Dominationem, sibi adscribere possit, quam Nostrum, Thom. Boz. *de sign. Eccies. lib. 21. cap. 23.* *Nullum unquam Regnū, vel Imperium, tam longe, latèque sua con-finia protulit vt Hispanicum, Dionis.*

Ha,

Halicarnaf. initio *Histor. suar.* probat Imperium Romanum fuisse omnium, quæ existerant, amplissimum: nunc vero Hispanicum maius est illo, Camil. Borrel. *de præst. Reg. Catholic. cap. 45. num. 8.* Plures enim hodie Coronas, plura Regna, & Nationes, plures etiam diuitias terrenas possidet, quam ulli antea maiorum suorum, aut ullas unquam Christianus Princeps habuit. Et Bessold. *dissert. de præced. & Sessio. prærogat. cap. 2. nu. 7.* Cum præter Hispaniam, Flandriam, & bonam Italia partem ditioni, & Imperio eius subiectam, præter Siciliam utramque, & quam plurimas Insulas ei obediens: ad nouum Indorum Orbem ab Hispanis, & Lusitanis repertum, cui ipse Dominatur, quis respexerit, innumerasque ferè Gentes, & Prouincias illas ipsi obtemperantes inueniet, ipsius Imperium non solum longius, latiusque se se porrigere, quam aliorum Principum, qui nunc sunt; sed etiam omnium aliorum, qui ab Origine Mundi unquam fuerant.

28 Ex hinc Camil. Borrel. *de præstant. Reg. Catholic. cap. 46. nu. 227.* Reges Nostros Maris Dominos salutauit, quos Themistoclis præcepto imbutos sua Imperia tutari non posse absque Classium valida instructione agnouerunt in *l. 1. tit. 10. lib. 7. Recopil. Principalmente pertenece a Nuestro Real estado tener en las Nuestras Villas, y Lugares de la Costa de la Mar de los Nuestrros Reynos, muchos Nauios, y Galeras, y otras Fustas, especialmente para quando Nos mandáremos fazer Armada, y Flota, do fuere Nuestro seruicio: y estando fecho, estarian mas à punto para Nuestro menester, y Nuestra Corona Real seria en mas tenida, y ensalzada, y los robos, y Represalias por la mar se escusarian.*

29 Quod ab antiquis legibus hauserant: nam in *l. 24. tit. 9. par. 2. incissum extat: Marauillosa cosa son los efectos de la Mar.* Ob id Maris Præfectura, seu Classis Præfectus magni habitus: Admirabilisque dictus, Salmuth. *ad Pancirol. rer. memorab. tit. 1.*

(30) *de nou. Orb. fol. 19.* Cum rei admirabili præficiatur. Et licet Archigubernus indigitetur, qui rebus Maritimis, seu nauticis præest à Iure Consult. in *l. Seius Saturninus ad Senat. Consult. Trebel. vt in eo notat Gothofred. Morisot. Histor. Orb. Maritim. lib. 1. cap. 24. fol. 153.* Strac. *de nauib. par. (31) 1. num. 4.* Hoc munus Præfectis competere notat *l. 1. C. de Classic. lib. 11. Luc. de Pen. & Neu. Rosin. lib. 10. antiquit. cap. 19. Veget. de re Milit. lib. 4. cap. 32. Bullenger. de Imper. Roman. lib. 6. cap. 6. Philip. Beroald in Sueton. ad August. cap. 46. Ioan. Selden. Mar. claus. lib. 2. cap. 6. Postque Constantini Imperium Magal Duci, vt ex Tyrio notat Iacob. Gretser. lib. 2. Comment. cap. 2. in Codin. cap. 2. fol. 184.*

32 Apud Nos, ac Lusitanos, Caueued. *decis. 99. par. 2.* Post hæc scripta, Emanuel Pegaf. *Comment. ad Ordin. Lusitan. lib. 1. tit. 2. §. 12. Glos. 43.* Gallos, & Anglos, Ioan. Selden. *dict. lib. 2. cap. 14. & 15.* Præfectus Classis, *Almirante indigitatur, l. 3. tit. 14. par. 2. l. 24. tit. 9. par. 2. Marauillosa cosa son los fechos de la Mar, è por ende antiguamente los Antiguos Emperadores, è los Reyes que auia en Ribera de Mar, quando armauan Nauios para guerrear con Nuestrros enemigos, ponian Caudillo sobre ellos, que llamauan en Latin Dimioratus, que quiere tanto dezir en romance, como Caudillo, que es puestto, ò Adelantado sobre los marauillosos fechos, al qual llaman en este tiempo Almirante.*

33 De quo munere, *vltra dict. l. 24. vbi Gregor. Lop. dict. l. 3. tit. 24. l. 26. & 30. par. 2. Couarr. Tesoro de la lengua Castellana, verbo Almirante, Salaz de Mendoz. Origen de las Dignidades de Castilla, lib. 2. cap. 15. Moren. de Varg. de la Nobleza de Ejspaña, Discurs. 13. num. 18. Forcat. de Gallor. Imper. fol. 83. Rebuf. ad leg. Gallic. tit. de Admiral. Cassan. Cathal. glor. Mandi, par. 9. consid. 16. Afflict. de feud. cap. Qua sint Regalia, verbo Armandia, num. 6. Fab. de Ann. conf. 107. num. 2. vol. 2. Caueued.*

dict. d.
lib. 5
(34)
loqu
fe, no
lib. 1.
Princ
Conff
fic. lib
Duce
tica
Doman
Bullen
de Adm
l. 1. nu
lib. 3. a
de Pa
fic. Ma
de Mag
de Adm
lib. 2. c
lib. 2. C
fol. 201
35
placitu
re, que
Bullen
rit nul
Gallos
(36) a
Magn
late Id
lib. 2. c
res an
structi
vtriusc
pirat V
de Ma
(37)
nandun
Admir
rauit, p
ricula
men di
16.
38
Admira
peditio
tum, a
Gregor

dict. decis. 99. Mastrill. de Magistratib. lib. 5. cap. 13. ex num. 10. Rebut. in ru-
(34) brie. C. de Classic. De Admirali
loquitur, cui Regias Classes subes-
se, notat ex Petr. Gregor. Tholosan.
lib. 1. Syntagmat. cap. 3. num. 6 7. & 9.
Principem Maris evulgat Fulv.
Constant. in l. unie. num. 66. C. de Clasi-
fic. lib. 11. habendumque in terra
Ducem, ac Imperatorem, in re nau-
tica Admiralem, Renat. Chopin.
Doman. Franc. lib. 1. cap. fin. num. 39.
Bullenger. Append. officior. Gall. cap.
de Admirali, Sebast. Neu. in Syst. ad
l. 1. num. 6. C. de Classic. lib. 11. Bodin.
lib. 5. de Republ. cap. 6. fol. 511. Carol.
de Tap. de iure Neapol. in rubr. de of-
ficio Magn. Admiral. Vincent. Lupan.
de Magistratib. & Praefect. Franc. lib. 1.
de Admiral. Ioan. Selden. Mar. claus.
lib. 2. cap. 17. & 18. Jacob. Gretser.
lib. 2. Comment. cap. 5. in Codin. cap. 20
fol. 201.

35 Discolor est apud Doctores
 placitum, & coniectamen de tempo-
 re, quo munus hoc creatum sit; nam
 Bullenger. ante annum 1327. asse-
 rit nullam invenire mentionem apud
 Gallos, de officio Admiralis. Alij
 (36) arbitratur à tempore Caroli
 Magni esse Constitutum. De quo
 late Ioan. Lymn. notit. Regn. Franc.
 lib. 2. cap. 29. cum Graeci Imperato-
 res animaduertissent Classium in-
 structionem expectandam esse ad
 vtriusque Siciliae protectione. Con-
 spirat Volateran. lib. 29. Philolog. cap.
 de Magistratib. Graecor. Licet apud
 (37) Imperium, vsque ad Ferdi-
 nandum, qui Fridlandiae Ducem
 Admiralem Maris Balthici inaugu-
 ravit, per quam plura temporis cur-
 ricula incognitum Admiralis no-
 men dicat Morisot. *dict. lib. 2. cap.*
16.

38 Ioan. Till. de reb. Gall. fouet
 Admiralis munus apud Gallos in ex-
 peditione Terrae Sanctae adinven-
 tum, ac instauratum fuisse, Petr.
 Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 29.

num. 10. Admiralis officium à Chil-
 perico, creatum testatur. De eo Mo-
 risot *dict. lib. 2. cap. 7.* & sic haec pro-
 ferat: *Primum Admiralis nomen audi-*
tum est in Gallijs regnante Ludouico
VII. ab eo vsque ad Philippum III.
vnus Admiralis fuit: creabatur ingruen-
te Bello Maritimo & quo finito Praefe-
ctura, & Imperium etas cessabat. Cum
nullum in Mari, aut Maritimis oris
Dominium habuissent, Ioan. Selden.
Mar. claus. lib. 2. cap. 18.
 39 Tasson vero in Pragmat. de
 Antefact. vers. 3. Obseruat. 3. num. 220.
 antiquissimum profert Admiralis
 officium Facell. *Histor. Sicil. lib. 2. De-*
cad. 2. cap. 11. Sarracenis principium
 eius adferibit. Ex quo Morisot. *Hi-*
stor. Orb. Maritim. lib. 2. cap. 3. notat
 Mahometem Pseudo Prophetam Sar-
 racenorum quatuor Praefectos ele-
 gisse, quos Amireos nominauit, qui
 eius auspicijs Terra, Marique gras-
 farentur. Ipseque Amiras Antho-
 nomasticè dicebatur, Sygibert. in
Chronic. anno Domini 630. ex quo cre-
 didit Gretser. lib. 2. Comment. cap. 5.
 in Codin. cap. 2. fol. 201. de iumptum,
 vt Praefecti Maris Admiraldi dice-
 rentur.

40 Forcat. lib. 2. de Gallor. Im-
 per. tempore Augusti hoc munus ef-
 figiatum testatur, Henric. Salmuth.
 ad Guid. Pancirol. rer. memorabil.
 tit. 1. de nou. Orb. fol. 19. Frec. de sub-
 feud. lib. 1. cap. de Admir. Mar. Et quam-
 (41) vis Liuij sententiam, ac no-
 tionem à Nobis supra adductam re-
 ferat, munus hoc Romanis ignotum
 autumat. Quo assensit Anton. Ne-
 brisens. *Histor. Reg. Catholic. in excu-*
sator. Praefation. difficul. 3. Apud Nos
 Marques, aut Almirante, nihil respon-
 det apud Romanos (non remorante
 Ioan. Selden. *Mar. claus. lib. 1. cap. 8.*
 qui Pompeium ex leg. Gabinia Ad-
 miralem fuisse creatum asserit) sed
 (42) Classium habenas Praefectis
 fuisse concreditas, Fulv. Constant.
 (43) *dict. l. unie. num. 64.* vsque ad

Constantini tempora, quibus credit erectum Admiralis munus, Petr. Contz. in sua Schedul. Magistr. de Præsid. Prouinciar. ad med. vers. Itaque Admiralium, Cassan. dict. considerat. 16. De quo variè Morisot. dict. lib. 2. cap. 7. fol. 364.

44 Dignitas hæc apud Nos sub hac nomenclatura, Epitheto, seu Titulo: *De Admirante* floruit (& si unde quidquid Scribentes relati prænotent, & asserit Erasmi. de conscribend. Epistol. cap. Simpli. Salut. fol. 67. Nam Admiraldus pro Littorum curatore, siue Maris Præfecto, nescio, cuius lingua verbum est) à Regno Sancti Regis Ferdinandi III. l. 3. tit. 24. par. 2. *Admirante es dicho el que es Caudillo de todos los que van en los Nauios para fazer guerra sobre Mar.*

45 Ad libitum tamen Regis, nō successorio iure conferebatur, hæc Dignitas Summis, Primisque ornata honoribus, authoritate, ac Imperio, ob idque commendata excellis, Illustribusque viris, Nobilitate, virtute, ac gloria conspicuis, Salazar de Mendocæ Origen de las Dignidades, lib. 2. cap. 15. Sic inuenimus tempore Regis Ildephonfi ad annos 1328. Admiralem Dom. Ildephonsum Xofre, Alphonsum Ortizium Calderon; & anno 1340. Ægidium Bocanegra Genuensem, Marian. Histor. Hispan. lib. 16. cap. 8. Morisot. Histor. Orb. Maritim. lib. 2. cap. 20. fol. 476. Postea Didacum de Mendocæ ad annos 1393. Marian. Histor. Hispan. lib. 18. cap. 18. Sub Rege verò Henrico III. hoc munus Supremis Natiuis iuribus ornatum, concessum fuit Ildephonso Henriquio Regis nepoti, in quo, suaque Progenie perdurauit, illudque feudali iure tenet Excellentissim. Dom. Alphonsus Hériquez, Supremi Status Consilij dignissimus Consiliarius, Salazar de Mendocæ dict. cap. 15. Har. in Nobiliar. lib. 5. cap. 8.

46 Hunc enim Summum Claf-

sium Præfectum honore: *De Señoria* decorandum fore iure præcipitur, tam ex eo, quod per se Illustrissimus sit; Præfecturaque Classis Illustrissimatus, & Clarissimatus Titulo nitescat antiquitus, l. 1. C. de Comitib. rei Milit. lib. 12. vbi Luc. de Pen. & Neu. & in l. 2. eod. tit. Frec. dict. cap. de Admiral. num. 2. Ioan. Selden. Mar. claus. lib. 2. cap. 5. quod munus, cum sit excelsum, magnique habitum, & apud externos, sicut inter Nostrates, dict. l. 24. tit. 9. par. 2. *E su officio de esse es muy grande.* Et l. 3. tit. 24. ead. par. *E ha gran poder, como si el Rey mismo fuese.* Nec apud Europæos statum, vt de Admirali inter Francos, Ioan. Lymn. not. Franz. lib. 2. cap. 29. Anglosque, Ioan. Selden. Mare claus. sed apud Turcas, Marisot. Histor. Orb. Maritim. lib. 2. cap. 11. nō dicitur.

48 Ideò summa, parilisque reuerentia Præfecto nauticæ rei exhibenda est, vt notat Casiodor. lib. 8. cap. 18. *Nam cum omnis appellatio ad declarandas res videatur imposta, sicuti per Gentes receptū extat, vt summo gaudeat verbali honore, qui summa fruitur Dignitate, ad culmenque Supremarum rerum euectus est.*

49 At licet illa prærogatiua: *De Señoria*, à Rege Nostro Ducibus, seu: *A los Generales de Armadas*, adscribatur: *A los Cabos, ó Generales de Esquadras de Flotas, y Galeones*, non adscribitur. Quod non iniuria fuisse præscriptum, sed iure euincitur, si notamus apud omnes Gentes ad res Nauales, diuersas fuisse Classes Constitutas, sed non æquali cum honore, ac authoritate, sic inuenimus, in re Romana. Nam, & si ex lege Gabinia Summum, ac Supremum Imperium Duumviris Naualibus, Pōpeioque, & Prætoribus data fuit erant tamen Classes diuersè commodatae Legatis, Præpositis, aut Vicarijs, Anton. Per. ad tit. C. de Classic. (50) lib. 11. num. 3. quales in Oronti flu-

fluuii
no, a
Mori
5. fol
iunge
tis fu
onic.
Danu
mani
Danu
Ama
Tribu
man. li
Præfe
Danu
Eufra
claus. l
liber. l
nitatu
rerum
mi app
cum,
ad tu
Præf
mæ, &
tres p
cto P
quatu
quo M
z. cap
quinq
fitanic
Valeri
fecti,
toris
bant r
fimati
51
Confi
tis Ty
lib. 6.
den. 2
ya in
ceat, l
mentu
de Can
De qu
qui C
quæ f
drina

Fluuiio Seleucana, in Pontho Eugi-
no, aliæ *l. vnic. C. de Classic. lib. 11.*
Morisot. lib. 2. Histor. Orb. Marit. cap.
5. fol. 346. quæ licet certo Duci in-
iungebantur, tamen Prætoris Orientis
subdebantur Potestati, *dict. l. vnic. in fin.* Erant etiam Classes in
Danubio, & Rheno ad tutamen Ger-
mani ci limitis, *l. vnic. C. de Lufforib. Danub. in Cod. Theodos. ex Pytheo,*
Amaya l. 1. num. 45. C. de Annon. &
Tribut. lib. 10. Lypf. de magnitud. Ro-
man. lib. 1. cap. 5. A quibus indigitati
Præfectus Ripæ Danubij, Comes
Danubij, Rheni, & de Præfecto
Eufratis meminit Ioan. Selden *Mar.*
claus. lib. 2. cap. 6. Isac Pontan. Mar.
liber. lib. 1. cap. 6. hic enim ordo Dig-
nitatum non confert illam summam
rerum, ex qua *Illustres*, seu *Clarissimi*
appellari, vel censerì valerent,
cum, & eis Classes adnumerarentur
ad tutelam Prouinciarum, vt de
Præfecto ad Curam Pannoniæ Pri-
mæ, & Norici Ripensis, notatur cui
tres parebant Classes. De Præfec-
to Pannoniæ secundæ cui suberant
quatuor, Præfecto Hispani oris De
quo Morisot *Histor. Orb. Maritim. lib.*
2. cap. 4. fol. 342. Vicarius Hispaniarum
quinque Classes regebat, Beticam, Lus-
itanicam, Galleciacam, Fingitanam, &
Valerianam. Cum illarum omnes Præ-
fecti, sub Potestate Præfecti Præ-
toris essent, nec Summo illo gande-
bant munere, quo Dignitas Illustris-
simatus consequitur.

51 Erant etiam in Tyberim
Constitutæ naues, vt in *tit. C. de Nau-*
tis Tyberinis, lib. 11. Vvolphang. Laz.
lib. 6. Roman. Reipubl. cap. 5. Ioan. Sel-
den. *Mar. claus. dict. lib. 2. cap. 6.* Ama-
ya in *l. vnic. num. 47. C. vt nemini li-*
ceat, lib. 10. Aliæque Classes, vt fru-
mentum ad Urbem portarent, *tit. C.*
de Canon. frumentar. Urb. Roman. lib. 11.
De quo Ælius Lamprid. in *Comment.*
qui Classem Affricanam Instituit,
quæ subsidio esset, si forte Alexan-
drina frumenta cessassent, Demster.

ad Rosin. antiquit. Roman. lib. 7. cap. 38.
Bullenger. *de Imper. Roman. lib. 6. cap.*
6. & 7. Aliæ Alexandrinæ dictæ eo,
quod ab Alexandria, vnde frumen-
tum, *l. 1. & 2. C. de frument. Alexan-*
drin. lib. 11. ad Urbem Romanam
transportabatur, Morisot. *Histor.*
Orb. Marit. lib. 1. cap. 3. fol. 147. & lib.
2. cap. 5. fol. 346. Claudian.

Tot mihi pro meritis Lybiam, Nilum-
que dedere,
Vt Dominum Plebem, Bellatoremque
Senatum
Classibus æstiuis alerent, geminoque
vicissim
Littore diuersi complerent horrea
venti.

52 Has quidem Præfecto Præ-
torio Orientis addictas fuisse, pa-
tet in *l. vnic. C. de frumento Alexandr.*
lib. 11. directa Anthemio, qui Præ-
fecturam Prætoriam Orientis, sub
Imperio Honorij, & Theodosij ge-
rebat, vt videre licet in *Tract. No-*
stro de Contrauando, cap. 21. num. 38.
Sed iniungebatur Comitibus infe-
rioris Ordinis, vt ex *dict. l. vnic. C. de*
Classic. & ibi Glos. patet.

53 Quibus confero Classes, il-
larumque Præfecturam: *De las Es-*
quadradas de Cantabria, Galicia (sic di-
ctæ, vel quia ad has Prouincias sunt
decretæ, seu quia illarum oras lu-
strarent, ac tutarent, quod ab anti-
quis vsurpatum, testatur Morisot. *Histor. Orb. Maritim. lib. 2. cap. 5. fol.*
348.) Armadas de Flotas, y Galeones,
(54) ad transfretandas ab Indis re-
gias Gazas constitutas; sicuti tem-
pore Salomonis ibant in Afsionga-
ber. *3. Reg. cap. 9. & 4. Reg. cap. 22.*
Paralypomen. 2. cap. 9. & 10. Pined.
de reb. Salomon. lib. 4. cap. 16. quæst. 2.
Carranç. de Moned. 1. par. cap. 2. Ha-
rum Classium Præfectus licet pecu-
liaris eis præficiatur, non ea deco-
ratur Dignitate, qua Præfectus Clas-
sum Regiarum.

55 Hoc pacto invenimus à Romanis exequutum tempore quos ex leg Gabinia Pompeius Maris habenas moderatus est; nam, & si summum eius extiterit Imperium, discretæ fuerunt Classes, & assignatæ Summis Viris, qui Legati, non Præfecti nominabantur, & quisque suæ præerat Classi, Marc. Anton. Sabellic. *Histor. lib. 4. Anead. 6. Pompeius ita Legatis partitus est Provinciam Ibericoram, usque ad Herculis columnas Tyberio, Neroni, Manlio Torquato tuendam tribuit: Gallicam Mare, & Ligusticum M. Pompeio: Lybicum Sardum, & Corsicum cum interiectis Insulis Lentulus Marcellinus, & P. Attilius obtinerent, Italia oram L. Gelius, & Gn. Lentulus: Siculum, & Sanium in Armeniam, usque Plotius, & Terentius Varro: Peloponensi Attica Eubæa, Thessalia, Ma-*

cedonia L. Cinna: Aegæum cum Insulis, & Helesponto L. Culeio cæssit: Bythiniam, Tyraciam, & Propontidem cum Bosfero P. Pisso tueri est iussus, Lyciam Pamphyliam, Cyprium Phænicem Metellus, Nepos: Singulis certus est navium numerus attributus.

56 Ex quibus confectarie notandum est, quod cum Noster Rex quâplura possideat Regna, quæ proprio iure, ac præscripto Classes instructas habet, veluti: *Las Armadas de Galeras, y Navios de el Reyno de Napoles, y de Sicilia.* Quæ quidem Regna licet sub Nostri Regis Dominio lætabunda glorientur, æque principaliter Monarchiam conflent; illarum Classium Præfecti Summi censendi sunt, atque functuri illo honore, Classium Præfectis concessio, cum vnusquisque discretū Regnū referat.

Y A LOS DE EL TVSON.

S V M M A R I V M.

1. **O**rdinis Equitum Velleris auri ortus anno 1429. *Fundatione Philippi Boni Ducis Burgundie; illius ortus, & progressus ex Doctoribus, num. 6.*
2. *Equitum Velleris auri numerus viginti quinque; post triginta, & vnus: à Carolo V. auctus ad quinquaginta, & vnus.*
3. *Magister Equitum Velleris auri Dux Burgundia.*

4. *Equitum Velleris auri adlectio prohibita, ni in Capitulo Generali, usque ad Ducatum Philippi III. Hispaniarum Regis.*
5. *Equitum Velleris auri Insigne: Torques aureus, 10. Restituendus Ordini, post mortem Equitis.*
7. *Equites eligendi Nobilissimi.*
8. *Electio Equitum contra morem sub minoritate Canoli V.*
9. *Equitum Velleris auri adlectio facta de Nobilissimis Proceribus à Carolo V.*

DE

D I
que
C
I
fral
Ianu
pus
mon
filia
lemn
dito
fulen
relat
Reg.
riam
Virg
picij
(2)
Quo
armi
conf
iunct
ferua
Stat
tfran
tulo
rei;
riquo
anno
loru
Caro
man
(con
boni
& qu
3
vulg
tem,

DE ORIGINE, ELECTIONE, INSIGNI-
que Ordinis Velleris aurei, apud Nos: *De el Tuson*, cuius Ma-
gister Rex Noster ex Ducatu Burgundico; Numero,
Nobilitate, & Honore Equitum.

GLOSSA QVADRAGESIMA
quarta.

Equitum Velleris aurei Or-
do, apud Nos: *De el Tuson*,
Amphidromialem, seu Lu-
stralem diem tenuit decimum mensis
Ianuarij, anno 1429. in quo Philip-
pus Bonus Burgundiæ Dux Matri-
monium contraxit cum Elisabetha
filia Regis Portugaliæ; in cuius so-
lemnizationem illum instituit, expe-
dito ab eo diplomate in Oppido In-
fulensi, 27. die Nouëbris, anno 1431.
relato à Camil. Borrel. *de Præstan.*
Reg. Cathol. cap. 34. num. 58. ad glo-
riam, & laudem Omnipotentis Dei,
Virginisque Matris Mariæ, sub aus-
picijs Apostoli Diu. Andreæ. Vt ex
(2) Constitutione Foundationis:
Quod 25. Nobiles Viri nomine, &
armis, ardenti, & singulari affectu
confraternaliter, & in ordinem con-
iuncti defenderent, custodirent, con-
seruarentque Fidem Catholicam,
Statum Sanctæ Matris Ecclesiæ, &
tranquillitatem Reipublicæ, sub Ti-
tulo Ordinis Equestris Velleris au-
rei; cuius caput ipse Philippus, cæ-
terique Burgundiæ Duces. Tertio post
anno à Fundatione, ipse Philippus il-
lorum numerum auxit, vsque 31. Sed
Carolus V. Hispaniarum Rex, Ger-
manorumque Imperator, anno 1516.
(comitijs Ordinis habitis, melioris
boni causa) voluit, numerum esse vnus
& quinquaginta Equitum.

3 Caput Ordinis (vt diximus)
vulgò: *Maestre*, post Philippi mor-
tem, Duces Burgundiæ; ex quo His-

panorum Reges. Sed cum adlectio
Equitum, seu electio ex Constitutio-
(4) nibus prohibita, ni Capitulo co-
adunato, autoritate Pontifici Grego-
gorij XIII. & Clementis VIII. Re-
ges Nostri, Principes habentur hu-
ius Illustrissimi Ordinis, cum facul-
tate adlegendi Equites extra Capi-
tulum.

5 Insigne Ordinis: Torques au-
reus inserto Emblemate: Ignitabili
scintillas ex filice excudentis, ynde
Vellus aureum dependet.

6 De Origine, & progressu il-
lius scripserunt Historiographi lau-
dati à Lauren. Beierlinch. *Theatr. vit.*
human. litt. E. verbo *Equites*, vers. *Ordo*
Equitum Velleris aurei; quibus addendi
Petr. Opmeer, *Chronograph. Orb. Uni-*
uers. fol. 413. Petr. Greg. *lib. 15. Syn-*
tagm. cap. 35. num. 13. Albert. Cranc.
lib. 2. Vandalar. cap. 2. Math. Stephan.
de iurisdiet. lib. 2. par. 1. cap. 6. num. 20.
Fulu. Pacian. *de Probat. lib. 2. cap. 42.*
num. 29. & 30. Bud. *ad leg. ult. de Sena-*
torib. adducens Cassan. Forcatul. &
alios. Theodor. Hoeping. de iure in-
sign. cap. 2. ex num. 518. Bodin. *de Re-*
pub. lib. 5. cap. 5. Camil. Borrel. *de Præ-*
stant. Reg. Cathol. cap. 75. num. 57. ex
Nolden. & Munster. Philip. Knisch.
de Fideicommiss. famil. Nobil. cap. 1. num.
180. Math. Stephan. *de iurisdiet. lib. 2.*
par. 1. cap. 6. memb. 1. num. 21.

7 Equites ad hunc Ordinem ad-
legendi, secundum voluntatem Phi-
lippi (vt ex Diplomate euincitur) de-

bent esse nomine, & armis Nobiles sine reprehensione: acceptione tamen semper Dynastæ, & Procures, Prin- (8) cipesque adleguntur. Et quamvis suam adlectio periodum habuit sub minoritate tamen Caroli V. (colato insigni luxuria potius quam virtute) Comitij celebratis, vt refert Sandou. *Histor. Caroli V. lib. 5. §. 43.* seruato more, ac voluntate Fundatoris ad modum pristinum, & splendorem, redacta electione (sicuti in Patriciali Ordine factum ab Augusto, refert Sueton. *in eum, cap. 35.*) (9) In Capitulo Barcinonensi, à Carolo Imperatore celebrato, adlecti fuerunt ad illum Ordinem Nobilissimi, ac Excellentissimi Procures, relati à Sandou. *dict. Histor. lib. 3. §. 7.* his verbis: *A cinco de Marzo de este año de*

1519. celebrò la Fiesta de el Tuson, y recibieron el Abito, y diuisa en ella: el Condestable de Castilla Don Inigo de Velasco, Don Fadrique de Toledo, Duque de Alua, Don Aluaro de Zuñiga, Duque de Vejar, Don Fadrique Henriquez, Almirante de Castilla, Don Estevan Aluarez Offorio, Marques de Astorga. Et postea. *De el Reyno de Aragon el Duque de Cardona, y el Principe de Visiniano, que era del Reyno de Napoles.* Ex quo acceptum, vt in illum Ordinem Imperatores, Reges, illorumque filij, ac Supremi Principes, allici, atque aggregari desiderant; quia est Summus Honor inter omnes Europæas Prouincias.

10 Torques aureus Insigne Ordinis, à Magistro mittitur Equiti electo, qui restituendus post mortem, vt alij benemerito offeratur.

Y A LOS VIZCONDES.

SVM MARIVM.

1 Vicecomitalis Honor habetur Dignitas Regalis.

DE VICECOMITVM DIGNITATE.

GLOSSA QVADRAGESIMA

quinta.

CVm inter Regias Dignitates numeretur: *Vicecomitalis*, dicta apud Nos: *Vizconde*, l. 11. tit. 1. par. 2. Ex quo per se in secula Dignitatum, gradum constituit, legitime honore illo decoratur: *De Señoria*. Nam, & si assensus adsit Speculatoris, tit. 1. de *Vicecomit.* credentis Vicecomites Dignitate haud gaudere, cum habeantur tanquam Comitum Vicarij. Quod fulciri posset legibus Viufogothorum, in quibus de Vicarijs Comitum mentio, vt latè Loais. *in not. ad Concil. Toletan. VIII.*

fol. 458. *Mexiaque lib. 1. cap. 78.* & *Garib. lib. 10. cap. 4.* asserentium Vicecomitum nomen non fuisse Dignitatis, sed Patrimonij Primogenitorum filiorum Dignitatum Regalium. Attamen hoc reiecto dictamine, ex concordi Scribetium dictamine, Vicecomitalem Dignitatem inter Regias enumeramus, *Bobad. lib. 2. Polit. cap. 16. nu. 36.* Fr. Geronim. *Roman. Republ. de el Mundo, lib. 4. de Republic. Gentilic. cap. 15.* Petr. Gregor. *lib. 6. Syntagm. cap. 9. per tot. num. 14.* *Caued. decis. Lusitan. 105. par. 2.* Mastrill. *de*

Ma-

*Magistrat. lib. 4. cap. 9. per tot. Schar-
der. Lexic. verbo Vicecomes, Ioan. Ia-
cob. Speidel. Notab. Iurid. Politic. Hi-
sto. litt. V. num. 24. Thob. Paarmeist.
de Iurid. Imper. Roman. lib. 2. cap. 11. nu.
19. Inter easque; de quibus dict. l. 12.
tit. 1. par. 2. Los Principes, è los Duques,
è los otros Grandes Señores, de que habla-
mos en la Ley ante de esta. Lex enim 11.*

expressè de Vicecomitibus loquens,
illos in Dignitatum gradu enumera-
tur, vt ex ipsius verbis: *E Vizconde,
tanto quierè dezir, como Oficial, que tie-
ne lugar de Conde. Ex quo Bobad. dict.
num. 36. absolutè, explosa Specula-
toris sententia, hanc Dignitatem in-
ter Regales enumerat.*

Y A LAS CIUDADES, Y CABEZAS DE EL Reyno, y à las otras, y Villa, que tienen voto en Cortes.

S V M M A R I V M.

1 **S** Eñoria permiffa Capitulis Ciui-
tatum habentium ius suffragij in
Curijs.

2 Curiarum coadunandi mos ad Respu-
blicas antiqua.

3 Concilium Amphicticum ad agendum
de rebus communibus Græcia constitu-
tum ab Amphictionio Atheniensium
Rege.

4 Athenienses ad res maiores publicas
concionem habebant, ex omni populo.

5 Lycij coadunabantur ad maiores cau-
sas, & Acheitque coadunatio, Socie-
tas Achaica dicta.

6 Athelorum Comitia dicta: Conciliū
Prænetoltum, seu Piiicum.

7 Romulus, Populum Romanum diuisit
in Tribus, & Curias.

8 Suffragij ius inter Romanos à Romulo
commune omnibus Cluibus, absque di-
stinctione Patriciorum, & Plebeiōrū.

9 Romani Populi diuisio in Classes facta
a Seruio Tullio.

10 Romanus Populus ad Respublicas co-
adunabatur in Curias.

11 Curia vnde dicta?

12 Comitia, & Curia idem.

13 Curia Romana sub Regibus Roma-
nis coadunabantur Regum iussu, 14.
Sub Republica, mandato Supremorum
Magistratum.

15 Decemviri ius suffragij à Populo
euellere conarunt.

16 Suffragij ius diuisum in Republica

*Romana censura Publij Scipionis Af-
fricani.*

17 Comitia Cesar cum Populo partitus
fuit, 18. Quod secutus fuit Augustus.

19 Comitiorum ius, à Tyberio; de Popu-
lo ad Principem absolutè translatum.

20 Comitiorum ius, & forma recepta in-
ter Europæos, sub voce Curiarum,
Comitiorum, Dictarum, Conci-
liorum, Conuentuum, Parlamen-
torum, Statuum.

21 Curiarum coadunatio Suprema Re-
galia.

22 Curiarum forma, Cortes inter His-
panos, ad maiores causas publicas, &
num. 28.

23 Cortes, ex more antiquo laudatæ
inter Hispanos.

24 Cortes inter Hispanos, à Primo
Catholicorum Regum Origine.

25 Cortes, Concilia, prima etate Re-
gum Hispanorum.

26 Cortes à Regibus Hispanis habita-
re, remissiuè referuntur ab Sceptro Ilde-
phonsi Magni.

27 Cortes landata in l. 3. tit. 15. p. 2.

29 Curiarum coadunatio ad maiores
causas ex more Gentium.

30 Rex suffragio Curiarum Tributa im-
ponit ex legibus Hispanis, 33. & 34.

31 Rex Hispaniarum Collectas indicere
potest absque suffragio Curiarum, ex
Marianna, & num. 35. & 36.

32 Tributorum indicendorum ius, Su-
prema Regalia.

37 Curiarum forma antiqua inter His-
pa-

- panos, coadunatis Proceribus, Ecclesiasticis, & Secularibus, 38. Usque ad Regnum Ildephonsi XII. sub quo suffragij ius in Curijs concessum Communitatibus Ciuitatum; tantum sublato Proceribus, & 41. Quare id Constitutum, 48.
- 39 Ciuitates habentes ius suffragij in Curijs, referuntur ex Mariana.
- 40 Suffragij ius in Curijs, & si habeant Communitates apud Valentinus, & Aragonios, Gallici, & Germani habent etiam Proceres, Ecclesiastici, & Seculares.
- 42 Electionis Imperatoris forma mutata ob vitanda desidia, reductaque ad numerum septem electorum.
- 43 Concilium Amphycionicum coadunatum legatis duodecimarum Ciuitatum.
- 44 Lycij, & Achei, ad Concilium mittebant Legatos Urbium.
- 45 Comitua particularia coadunatione Legatorum Ciuitatum Constituta ad regimen Circuli Latini à Seruio Tullio.
- 46 Concilium creatum à Theseis ad Phanium Dea Voltumae, ad agendas res communes Legatorum Communitatum.
- 47 Concilia, seu Conuentus Societatis Achaicae, Rhodiorum, Aethruscorum, coadunata ex Ciuitatibus sub Potestate vigentibus.
- 49 Ciuitates Primariae, capita dicta.
- 50 Ciuitates Primariae honorificenda, 51. & 57. Titulo Maximarum, 52. Matrum, 53. Metropolitanarum, 54. Matricium, & 58.
- 55 Metropolis Ciuitas Suprema, Materque aliarum.
- 56 Metropoles Ciuitates Primariae.

DE HONORE, AC REVERENTIA METROPOLITANARUM, CIUITATUM, vulgò: Cabeças de Reyno, ò Provincias. Qualeque fit in Curijs, apud Nos:

Cortes, illarum ius.

GLOSSA QVADRAGESIMA

sexta.

V Astum sanè pelagum ex Legis Nostræ præscripto apparebat, ad cognitionem antiqui moris, apud Nos vigentis. *De juntarse en Cortes*, qualiter ad quid, & cuius Imperio. Sed, & si de eo agere non sit Instituti Nostræ; sed tantum de honore debito: *De Señoria* his Ciuitatibus, quibus Comitiale ius peculiare; adhuc tamen, cum ex illo proueniat reuerentia debita Communitatibus, vulgò: *Cabeças de Reyno*, ò *Provincia*; quibus suffragijs ius concessum, seu *De votar en las Cortes* aliqua, de Comitiorum Origine, & vsu prænotare censuimus. Ad quod non (2) tandem, Hanc consuetudinem,

moremve maiorum coadunandi Curias, non fuisse Hispana præscriptione inductam, sed ortam ex placito Regnorum, Arcano Principum, consensu Rerumpublicarum. Primus enim (3) inter Græcos Amphythion V. Atheniensium Rex, Euseb. Cæsar. in *Chronic.* anno 3700. post Deucalionis Diluuium III. Gordon. in *Chronolog.* cap. 6. ad period. 3. & cap. 18. in *Append. Carol. Sygon. de Regib. Atheniens.* Ioan. Meurs. de *Reg. Atheniens.* lib. 1. cap. 15. vt melioris notæ Scribentes; vel, vt alij Anchrifius Argivorum Rex XIII. Cui non assentio, animadvertens, Gentem Græcā (nondum enim orta inter eos Regna My-

Myce
rinthi
esse, ac
conco
agen
ne bon
tum i
Amphy
ferend
Princ
Dioni
Diodo
tom. 3
phyto
nial. li
Tiraq
de Sen
Regn.
Sygon
Theat.
tia, Th
per. Ge
sic inv
Corin
cedoni
duraue
lippi,
cul. B
lo Sac
Thesal
Amphy
bitrio
linquen
vel po
aqui tr
4
stituc
iuuan
Magis
beban
lus co
ne, cu
effet,
publ. A
blic. At
sthene
dict. lib
5
chaos
fas Sa

Mycenarū, Lacedæmoniorum, Corinthiorum) infirmam, incultamque esse, ad illorum salutem, ad mutuam concordiam, ad grauiore causas, ad agendum de Bello, adque commune bonum totius Græciæ, conventum instituit sub nomine, *Concilij Amphythonicij*, in quo ad suffragium ferendum coadunabantur Primariæ, Principalesque Ciuitates Græciæ, Dionis. Halicarnas. *Antiquitat. lib. 4.* Diodor. Sycul. *lib. 16.* Vvon. Emn. *tom. 3 Veter. Græco. De Concilio Amphytonico*, Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 3. cap. 28.* & *lib. 5. cap. 7.* vbi Tiraquel. Budeo *in not. ad leg. final. de Senatorib. ad fin.* Ioan. Meurs. *de Regn. Atheniens. lib. 1. cap. 15.* Carol. Sygon. *de Regn. Atheniens.* Beierlinc. *Theat. vit. human. litt. G. verbo Comititia*, Thob. Paurmeist. *de iurisdic. Imper. Germ. lib. 2. cap. . . num. 18.* Quod sic invenimus laudatum, vt etiam Corinthiacis, Lacedæmonijs, Macedonicis Regnis florentibus perdurauerit, vsque ad Sceptum Philippi, & Alexandri, Diodor. Sycul. *Bibliothec. lib. 16.* Philippus, *Bello Sacro confecto, adhibitis in Concilium Thebalis*, & *Boatijs Statuit Concilium Amphythonium habere, eorumque arbitrio cognitionem omnium rerum relinquere*, Quintil. *lib. 5. cap. 10.* Sed *vel potentissima apud Amphythones aqua tractatio est.*

4 Athenienses, ex Solonis Instituto, ad leges nouas, ad Bella iuuanda, ad Pacem inhiandam, ad Magistratus maiores, contionem habebant, ad quam vniuersus populus coibat, sine Classium discrimine, cum omnibus ius par suffragij esset, Vvon Emn. *Veter. Græc. de Republ. Atticar.* Carol. Sygon. *de Republic. Atheniens. ex Aeschine, & Demosthene lib. 2. cap. 4.* Thob. Paurmeist. *diet. lib. 2. cap. ult. num. 57.*

5 Quem morem secutos Achæos, coadunari ad maiores causas *Societatis Achæicæ* in Ciuita-

te Ægypt. vt referunt Vvon Emn. *de Republ. Achæor. Poliu. lib. 4.* Alex. ab Alex. *dier. genial. diet. lib. 3. cap. 28.* & ad eum Tiraquel. & *lib. 4. cap. 7 ad fin. list. O.*

6 Lycios, notat Alex. ab Alex. *diet. lib. 3. cap. 28.* Ætholosque Concilium habuisse ad Termopylas, dictum *Prænetolium*, seu *Pylæicum*, vbi de Pace, & Bello agebatur, & alibi nefas. Quare merito ausus fuit ex Althus. *Politic. cap. 30. num. 3.* & *Sequentib. Theodor. Reinling. de Regimin. Sæcular. lib. 1. clas. 5. cap. 5. ex num. 4.* dicere Curiarum generalium vsus, apud Nos: *Cortes*, ab omnibus Regnis, Imperijs, Rebus publicis communiter acceptum, ac laudatum: Nec tantum Græcis (vt diximus) sed Romanis.

7 Romulus enim principio Urbis, post raptas Virgines, Sabinos victos, Populum digerere necessarium dignoscens, illum in tres diuisit partes, quas *Tribus* appellauit, & vnamquamque Tribum in decem Curias. Ex quo triginta fuisse, patet ex Dionis. *lib. 2.* Liu. *lib. 1.* Plutharc. *in Romulum*, Steph. Pyg. *lib. 1. Annal.* Alex. ab Alex. *dier. gen. lib. 1. cap. 17.* quæ sub (8) Populi voce (includente vniuersitatem omnium absque distinctione, cum ad suffragia nulla fuisset Patriciorum, & Plebeiorum distinctio, à Prima Romuli ætate, vsque ad Seruium) ex Regio Præcepto ad agendum de rebus maximis coadunabantur; & deficiente Rege, ad illius electionem.

9 Suscepto post Romulum, & Numam Romano Diademate, à Seruio Tullio Secunda Populi diuisio subsequitur, immutata Tribuum, Curiarumque forma, in Centurias, ac Classes, non seruata Regionum, aut Sacrorum Communionem, sed census, Dion. *lib. 4.* Ex quo ortum inter Scribentes discrimen circa diuisionem Populi Romani. Alij cum Liuiio asserentes, factam à Romulo. Alij ex

Dio-

Dionifio, à Seruio. De quo Carol. Sygon. *lib. 1. Antiquit. Ciu. Roman. cap. 3.* Bodin. *de Republ. lib. 2. cap. 1. & cap. 7.* Adam Contz. *Politic lib. 7. cap. 18. §. 1.* Aul. Gel. *not. Atticar. lib. 15. cap. 27.* Anton. Clar. *Sylu. lib. singul. in leg. Reg. cap. 9.*

10 Sed, vt cumque fit, Populus per Curias à Romulo, vsque ad Seruium: à Seruio, vsque ad Tarquinū, per Classēs, & Centurias coadunabatur, ad publicas res, quales Regem eligendum, Magistratus creandos, Bellum inferendum, Leges fanciendas. Quæ coadunatio, quia Primus Conuentus Romanorum, & Sabinorum ad inhibendum fædus Comitium appellatum, Varron. *lib. 4. Latin. ling. Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 2. cap. 28.* Carol. Sygon. *dict. lib. 1. cap. 15.* dicta fuit Comitia. Et si ex Varron. (11) Sygon. *dict. cap. 3.* quia curiarum Populus coadunabatur, Curia, à quo indistinctè sumpta: Comitia, ac Curia, vt videre licet apud Hothoman. Brisson. Verrut. Calvin. Scharder. *Lexic. verbo Curia, Vvolphang. Laz. Roman. Reipub. lib. 12. ca. 3.* Lypf. *ad Tacit. lib. 12. Annal. num. 57.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 1. cap. 16. & 17.* Ioan. Oros. *2. num. 12. de Origin. iur.* Adrian. Turneb. *lib. 12. Aduersar. cap. 14.* Camil. Borrel. *de Præstant. Reg. Cathol. cap. 31. num. 13.* Rosin. *Antiquit. lib. 6. cap. 2.* Bullenger. *de Imper. Roman. lib. 2. cap. 10.* Adā Contz. *Politic. lib. 6. cap. 18. ex §. 1.* Thob. Paumeist. *de iurisdict. lib. 2. cap. 2.* Iacob. Lampad. *de Republ. Roman. German. cap. 8.* Georg. Schomborn. *lib. 4. Polit. cap. 33.* Carol. Sygon. *dict. lib. 1. cap. 3.* Ossuald. *Comment. lib. 6. cap. 6. litt. B.* Arumn. *de Comit. cap. 1.* Althus, & Reinling. *adducti num. 6.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 24. cap. 1.* Frederic. Vvendelin. *Doctrin. Polit. lib. 2. cap. 23.* Maximilian. Faust. *Consl. pro Erar. clas. 6. conf. 549.* Anton. Clar. *Sylu. in l. Reg. dict. cap. 9.* Kekerman. *de Consilio, dist. 9.* Hugo Groc. *de iure*

Bell. lib. 1. cap. 3. num. 10. Mendoc. *in Viridar. lib. 8. Saturn. de cas. 7. cap. 9. & (12) 10.* Quæ vel Curiata, vel Centuriata, vel Calata dicebantur. De quo apud relatos.

13 Hæc Comitia coadunabantur sub Regibus (vt diximus) manu (14) Regia. Mutata vero Regni in Reipublicæ forma, autoritate Supremorum Magistratum, Dionif. *lib. 2. Liu. lib. 6. & 27.* Ipse Comitia, in quem diem primum potuit edixit. Et *lib. 35. M. Fuluius Prator misit ad Consulem, Senatui placere Romam verti, & ex itinere præmittere edictum, quo Comitiam creandis Consulibus edixerat, Dionif. Cal. Histor. Roman. lib. 46. Qui Comitij præessent delecti sunt, Aul. Gel. not. Atticar. lib. 13. cap. 14.* Kekerman. *dict. dist. 9.* permanente suffragij iure penes Populum, quod perdurare (15) comperitur. Et si Decemviri sua ætate, teste Liuius, *lib. 3.* Comitiam tollere absolutè conarentur: Sed fædus clandestinum inter ipsos iurando litium, ne Comitiam haberent, perpetuoque Decemvirata, possessum semel (16) retinerent Imperium. Vsque ad censuram Publij Scipionis, Affricani, & L. Munij, quos suffragia mutare, notatur; à quo orta diuisio Comitiorum, Curiatorum, & Centuriatarum: sub Tribunatu verò Cn. Domitij secunda mutatio orta suffragij, denegato illo iure Populo, quo ad Sacerdotia, resque Sacras, concessio tantum septem Tribunos selectis, Aulo Gelio *not. Atticarum, lib. 15. cap. 17.* Tiraquel. *in Alex. lib. 4. cap. 3.*

17 Hic Comitiorum vsus seruatus sub Republica, vt notum est ex Historia Romana, invaluit, vsquequo extincta Syllæ, & Cinnæ Dominatione, Pompeij, & Crassi potentia: Lepidi, & Antonij arma in Cæssarem cessere omnia, à quo accepta perpetua Dictatura, Imperiumque sub nomine Principis: Cum iam iam teste Tacito in-

invalidum esset legum auxilium, suspectum Senatus, & Populi Imperiū, Comitiam cum Populo partitus fuit, Sueton. *in Casarem, cap. 41.* Quod se- (18) cutus Augustus, & si absolute illa non submouit: habebantur, tamen nihil agendo, præter Augusti voluntatem, Dion. *Cal. Histor. Roman. (19) lib. 53.* Sed Tyberius, ut potissima arbitrio Principis fierent, Tacit. *lib. 1. Annal.* Comitiorum iura a Populo abstulit, & a Campo Marcio, Tacit. *dict. lib. 1. Tum primum a Campo Comitiam ad Patres trāsata sunt,* Dionis. *lib. 58.* Quod, & si immutare Caligulam conatus est, Comitiam reddens Populo, abrogatis Tyberij Constitutionibus, Dionis. *dict. lib. 58.* Sueton. *in Caligul. cap. 16.* Tamen breui tempore, ipse Caius Comitiam substulit, reducens omnia, ut sub Tyberio ordinata fuerant, Dionis. *lib. 59.* De quo l. 1. *ad leg. Jul. de Ambit.* Iuuen.

..... *Iam pridem ex quo suffragia nulli*
Vendimus, effugit curas, nam qui dabat olim
Imperium fasces, Legiones omnia nunc se continet.

Philip. Beroald. *in Sueton. ad Caligul. cap. 16.* Arnold. Clapmar. *de Arcan. rer. publ. lib. 1. cap. 14.* Thob. Paurmeist. *de iurisdic. Imper. Roman. lib. 1. cap. 5. num. 45. & cap. 26. num. 6.*

20 Illam Curiarum, seu Comitiarum formam, & si non æque (ut à Græcis, & Romanis ortam, ac acceptam) laudatam invenimus inter Europæos, Germanos, Gallos, Italos, Nostros Valétiños, Aragonios, Cathalaunos, sub voce *Curiarum, Comitiarum, Dietarum, Conventuum, Conciliorum Imperialium, Parlamentorum, Statuum*, ut ab Imperio Caroli Magni, Regum Longobardorum, Gallorum, Valentiæ, Aragoniæ, Comitatu Cathalaunico, notant Arumn. *de Comis. cap. 1. ex num. 30.* Thob. Paur-

meist. *de iurisdic. Imper. Roman. German. lib. 2. cap. 2.* Ioan. Iacob. Speidel. *Notabil. Iurid. Histor. Politic. litt. R. nu. 24.* Ioan. Lymn. *Not. Regn. Franc. lib. 7. cap. 1.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 24. cap. 4. & 5.* Theod. Reinsing. *de Regimin. Sæcul. lib. 1. clas. 5. cap. 8.* Betsold. *de iure, & Imper. Ciuitat. Imper. cap. 5. num. 7.* Bodin. *de Republ. lib. 2. cap. 7.* Arnold. Clapmar. *dict. lib. 1. cap. 14.* Frederic. Vvendelin *Doctrin. Politic. lib. 2. cap. 26.* Caued. *decis. 3. par. 2.* Mastrill. *de Magistrat. lib. 5. cap. 15.* Kekerm. *dict. Discours. 9.* Fontanel. *de Pæct. nuptial. claus. 3. Glos. 3. num. 69.* Oliuan. *de iure Fisci, cap. 6.* Merez *ad Constitut. Cathalon. coll. 2. cap. 26.* Bellug. *specul. Princip. rubr. 1. & 2. vbi Camil. Borrel. Calixt. Ramir. de ieg. Reg. 5. 18. & 19.* Concollega Meuf. Dom. Lauren. Mattheu *de Regimin. Valenc. tom. 1. cap. 3. §. 1.* Maximilian. Faust. *Consil. pro Arar. clas. 6. cons. 549.* Illustrissim. Christophor. Crespi de Valdaur. *Observat. 15. ex num. 180.*

21 Seruato etiam illo Maiestatico, ac Supremo Iure ex Græco, & Romano more, quod ad illarum coadunationem Supremum Regis mandatum necessarium sit, Bellug. *rubr. 3.* Caued. *dict. decis. 3.* Merez. *ad Constitut. Cathalon. Collat. 7. in Proem. cap. 1. num. 2. & 3.* Fontanel. *dict. Glos. 3. claus. 3. num. 68. & decis. 367. num. 2.* Bobad. *Politic. lib. 3. cap. 7. num. 8.* D. Lauren. Mattheu *dict. cap. 3. num. 15. §. 1.* Domin. Crespi *dict. Obseru. 15.* Arumn. *dict. tract. de Comit. cap. 3. n. 7.* Bodin. *de Republ. lib. 3. cap. 7.* Petr. Gregor. *dict. lib. 24. cap. 5. num. 3.* Lymn. *dict. lib. 7. cap. 1. litt. F. vbi Adit. Maximil. Faust. dict. cons. 549.* Ripol. *de Regal. cap. 4.* Thom. del Ben. *de Parlam. dub. 1. sect. 1.* Mastrill. *dict. lib. 5. cap. 1. ex num. 1.* Capiblan. *de Baron. Pragmat. 10. num. 15.* Paurmeist. *dict. lib. 2. cap. 2.* Iacob. Lampad. *de Republ. Roman. German. cap. 8.* Theod. Reinsing. *dict. cap. 8. ex num. 18.* Frederic. Vvendelin. *dict. lib. 2. cap. 26. thes. 3.*

Arnold. Clapmar *dict. lib. 1. cap. 14.*

22 Ex dicto more per Gentes recepto, credimus etiã ortum Comitiorum vsũ, apud Nos, laudatum in *l. 7. tit. 11. lib. 2. Ordinament.* vbi Didac. Perez *l. 2. tit. 7. lib. 6. Recopil.* vbi Azeued. De quo Auend. *de exequend. par. 2. cap. 10. num. 7.* Bobadill. *lib. 3. Polit. cap. 7. num. 16.* Bodin, *lib. 3. de Republ. cap. 7.* Arumn. *dict. cap. 3. num. 7.* Kekerm. *dict. Discurs. 9.* Thob. Paurmeist. *de iurisdict. Imper. Roman. lib. 1. cap. 4. num. 29.* Ad maiores causas *dict. l. 2. Porque en los hechos arduos de nuestros Reynos, es necessario consejo de nuestros Subditos, y naturales, especialmente de los Procuradores de Cortes de nuestras Ciudades, Villas, y Lugares de los nuestros Reynos: Por ende ordenamos, y mandamos, que sobre los tales hechos grandes, y arduos se ayen de ayuntar Cortes, y se haga Consejo de los tres citados de nuestros Reynos, segun lo fizieron los Reyes nuestros Progenitores.*

23 Quam legem, & si à Rege Ioanne II. latam inueniamus anno 1419. in Curijs Mantuanis, vt ex inscriptione *dict. l. 6. tit. 11. lib. 2. Ordinam.* innixam fuisse credimus, vt ex ipsius verbis euincitur communi assensu Regum Nostrorum, more antiquo, scriptoque iure Hispano. Et omisso Visigothico, ex quo Concilia convocabantur mandato Regum; in quibus, nec tantum Prælati, sed Sæculares Optimates coadunabantur ad agendum, tam de Spirituali, quam Sæculari regimine. Vt ex Concilijs Toletan. præcipuè III. in quo de Regni successione actum, *Can. 75. Concil. Toletan. XIII. sub Eruigio, de rebus ad regimen Politicum Regni, Sauedr. Histor. Gothic. cap. 27. & ex legibus relatis in Prologo de el Fuero-Iuzgo, à Villadiego notatur.*

24 Inuenimus à Primo Regni Catholici Periodo ad maiores causas Comitiam coadunari; qualiter sub Ildephonso, vulgò: *El Casto*, refert Ma-

rian. *lib. 7. cap. 9.* (Ni Concilia dicamus, cum Ambros. de Moral. *Chron. (25) Gener. lib. 13. cap. 42.* Cum, quod nunc Cortes, Concilia dicebantur, vt ex Historia antiqua Compostellana, Sandou. *Histor. de los cinco Reyes en D. Alonso el VII. fol. 144.* Saued. *Histor. Gothic. in Recaredo, cap. 15. num. 45.*) (26) Ildephonso Magno, *Era 942. anno Domini 904.* in Ciuitate Burgensí, in quibus plura ad regimen Castellanorum Constituta, & inter alia præcipuum Collatio Comitium Dignitatis facta Ferdinando Gundifaluo. De quo vidend. Fr. Pruden. de Sandou. *Histor. de los cinco Obispos, fol. 297.* Alia in Ciuitate Salmatina, Marian. *lib. 7. cap. 17.* Ferdinando Magno in Villa Caiancæ, Sandou. *Histor. de el Emperador D. Alonso, cap. 2. & en la de los cinco Reyes, en D. Fernando el Magno, fol. 8.* Sanchio dicto: *El Gordo.* Ildephonso; *El Emplazado*, Marian. *lib. 8. cap. 2. & 7.* Ildephonso VII. Sandou. *dict. fol. 144.* De quo ipse Sandou. *Era 1173. fol. 156. & 157.* Otro dia tuuo el Emperador junta, con los principales Obispos, y Caualleros, tratando con ellos lo que mas conuenia al gouierno de el Reyno. Ordenaron muchas cosas, y establecieron lo que el tiempo pedia, para que en todo hauiesse justicia, que con las quiebras passadas estaua el Reyno estragado.

27 Ex quibus, per Ildephonsum Regem, reducto antiquo more Hispano ad ius scriptum in *l. 3. tit. 15. par. 2.* Mas si el Rey finado de esto non quiesse fecho mandamiento niugano, estõce deuese ayuntar alli do el Rey fuere, todos los Mayorales de el Reyno, assi como los Prelados, è los Ricos-Homes, è los otros homes buenos, è honrados de las Villas. A (28) quo Comitiam calari, apud Nos seruatum (vt diximus) ad Summa, Arcanaque Regni. Sic post Regis Ildephonsi mortem coadunata, à Rege Petro Castellæ, inuenimus in Ciuitate Vallisoletana, *Chron. de el Rey Don Pedro, ann. 2. cap. 2.* à Rege Henrico II. in Burgensí, vbi Ioannes in

Prin-

Principem iuratum, testatur *Chronic. de el Rey Don Pedro, ann. 17. cap. 19.*
 De Curijs, seu Comitijs sub Rege Ioanne I. in Ciuitate Segouieſi, *Chronic. de el Rey Don Ioan el I. ann. 5. cap. 5.*
 In Ciuitate Guadalaxarenſi à Rege D. Ioan. II. ad renunciationem Regni, *Chronic. de el Rey Don Ioan, ann. 12. cap. 1.* De Curijs Mantuanis ad regimen Regni sub minoritate Henrici III. Gil Gonçal. Dauil *Histor. de Henrique III. cap. 7.* Gregor. Lop. l. 2. verbo *Elos Ricos Homes, tit. 15. par. 2.*
 Vnde subsecutæ Curia Mantuanæ secundæ ad suscipiendum regimen Henrici III. Idem Gil Gonçal *cap. 42.* Numantinæ, *cap. 29.* Toletanæ, vbi suborta quæstio de Sessione, & si fragio inter Regiam Urbem: *De Burgos, & Imperialem: De Toledo, Gil Gõçal. auct. Histor. cap. 71.* Et si prius agitata sub Ildephonso, & Petro Regibus, *Chron. de el Rey Don Pedro, ann. 2. cap. 16. & 17.* Marian. *Histor. Hispan. lib. 6. cap. 15.* Garib. *Compend. Histor. de España, cap. 23.* Herrer. *par. 2. de la Histor. Gener. li. 14. cap. 19.* Toletanæ, ad fidelitatem, & homagium Ioannæ Reginae, Sandou. *Histor. de Carlos V. lib. 1. §. 18.* Vallisoletanæ, sub Carolo Compostellanæ, Palentinæ, Toletanæ. Idem Sandou. *lib. 5. §. 5. & 21. lib. 5. §. 12. lib. 11. §. 15. lib. 13. §. 4.*

29 In huius moris laudem extat (præter adducta ex Græcis, & Romanis) communis omnium Europæorum Regnorum, & Imperij Romani Germanici vsus, Comitia coadunandi ad causas summas, ad Arcana regiminis, vt prænotant loquentes de Curijs, Dietis, seu Imperialibus Cõuentibus, Freder. V. vendel. *Doctrin. Politic. lib. 2. cap. 26. thes. 9.* De firmanda Republica: *De Cursu Summi Tribunalis Imperij: De Collectis: De moderatione inductarum pensionum: De inchoandis fœderibus: De re Monetaria: De reintegrãdis Imperij viribus, & avulsis membris recuperandis, Adam Contz Politic. lib. 7. cap. 6. §. 4.* Gallicanis, Arumn.

de Comit. cap. 3. num. 3. Thob. Paur meist. *de iurisdic. lib. 2. cap. 3. ex num. 3.* Theodor. Reinſing *dic. clas. 5. cap. 8. num. 5.* Ioan Lyma. *nob. Regn. Franc. dic. lib. 3. cap. 1.* Causas potissimas tres enumerat Gallici Periti, de quibus convocatio statuum aliquando facta fuerit. Vnam, quando ob minorem Regis ætatem, aut mētis vitium, aut captiuitatem, Regno gubernator, Tutorve Conſtitui debet. Secundam quando reformatione vitiorum, & abusu opus fuit. Tertiam, quãdo noua Tributa, & subsidia Populo imponenda fuerunt, Bodin. *lib. 3. de Repub. cap. 7.* Pet. Greg. *cod. tract. lib. 24. cap. 5.* Kekerm. *dic. Disc. 9.*

30 Sed, & si supradicta recepta sint iure, & consuetudine attamen, quod Tributa non imponantur à Rege, ni interveniente suffragio Comitiali, vt in l. 1. *dic. tit. 7. lib. 6. Recopil.* haud inuenio seruatum, vsque ad Sceptrum Ildephonſi XI. sub quo concessum vectigal, seu Tributum dictum *Alcauala*, in Curijs Burgenſibus, Marian. *Histor. Hispan. lib. 16. cap. 9.* *Historia de el Rey Don Alonso (31) el XI.* Nam, vt ipse Marianus Reges absque Curiarum assensu vectigalia, seu Tributa indicebant Sic de Rege Ildephonſo, vulgò: *El Magno, lib. 7. cap. 19.* *Para tan grandes, y tantas obras, no bastauan los tesoros Reales, ni sus aueres, impuso nueuos pe-* (32) *chos, y derramas.* Cum ex vi Maiestaticæ Potestatis, Supremæque Regaliæ Hispanis Regibus competentis, competat etiam Supremum ius indicendi Tributa, l. 2. & 3. *C. Vectigal. nou. Vectigal. de Public. cap. vnic. Que sint Regal.* vbi Afflic. verbo *Regalia, num. 8. cap. Innouamus, de Censib.* Roland. à Valle *conf. 1. num. 141. vol. 1.* Renat. Chopin. *Doman. Franc. lib. 3. cap. 9. num. 6.* Peregrin. *de iure Fisc. lib. 6. tit. 5.* Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 2. num. 40. cum sequentib. & lib. 2. cap. 6. num. 14.* Lancelot. *Templ. Iudic. lib. 1. cap. 1. num. 1.* Corſet. *de*

Potest. Reg. par. 4. quest. 48. Andr. Kinisch *de Saxon. non prouoc. iur. cap. 5. num. 60.* Rosent. *de Feud. cap. 5. concl. 23.* Fontanel. *decif. 217. num. 10.* Menoch *cons. 302. num. 23.* Ripol. *de Regal. cap. 7. à num. 1.* Molin. *de iust. & iure, disp. 666.* Caued *decif. Lusitan. 40. par. 2.* Mastrill. *de Magistrat. lib. 3. cap. 10. num. 219.* Oflasc. *decif. 155.* Farin. *de Furt. quest. 172. num. 68. cum sequentib.* Flores *de Men. variar. quest. 21. §. 1. num. 11.* Mysinger. *Menchac. Natta, & alij adducti à Barbof. Collect. ad dict. l. 2. C. de Vectigal. nou. instit. non posse,* Calixt. *Ramir. de leg. Reg. §. 26.* Bobadill. *lib. 5. Politic. cap. 5. num. 1. & 13.* Castill. *de Tertijs, cap. 41. ex num. 78.* Sanch. *cons. Moral. lib. 2. cap. 4. dub. 1.* Amaya *l. Omnes, à num. 5. C. de Annon. & Tribut.* Martin *Maguer. Aduocat. armat. cap. 6. num. 198.* Petr. *Gregor. de Republ. lib. 9. cap. 1. à num. 11.* Georg. *Schomborner. lib. 4. Politic. cap. 25.* Arnold. *Clapmar. Arcan. rer. publicar. lib. 1. cap. 21.* D. Hieronym. *Leo decif. Valenc. 82. num. 6.* Ganauer. *decif. Neapolit. 14. num. 34.*

33 Sed quamvis hoc Axioma receptum sit absolutè, nec defunt dicentes: Quod, & si Rex, ex vi Potestatis ius habeat collectandi, non vero manu libera, seu arbitrio absoluto; suffragio tamen Populi indicenda sunt Tributa: Vt de Catalaunis, Valentinis, Siculis, alijsque Proincijs, notant *Cancer. variar. tom. 3. cap. 3. n. 127.* Fontanel. *decif. 210 & dict. clas. 3. Glos. Ripol. de Regal. cap. 7. n. 20.* Mastrill. *dict. lib. 5. cap. 15. à n. 1.* De Gallijs, & Germanijs, *Bessold. de Arar. cap. 4. n. 5.* Syxt. *de Regal. lib. 1. cap. 2. n. 3. & 4. & ca. 6. n. 22.* D. Laur. *Matth. dict. cap. 3. §. 1.* Illustrif. *Crespi, dict. Obseru. 15. ex num. 180.*

34 Apud Nos expressa est, *dict. l. 7. tit. 11. lib. 2. Ordinam. l. 1. tit. 7. lib. 6. Recopil. quas summè laudat ex Parlador. lib. 1. rer. quotidian. cap. 3.* *Menchac. controuers. Illustr. lib. 1. cap. 6.* *Maximil. Faust. cons. pro Arar. clas. 7.*

cons. 649. Vnde verò hoc ius suffragij ad Tributa Ciuitatibus competat, si absoluta est penes Regem, & libera manus? Audiamus ex *Bodin. Bessold. de iure, & Imper. Imperial. Ciuitat. cap. 5. num. 2. Quae paulatim irrepere solent, vix vnquam percipiuntur, nec nisi conuersione secuta sentiuntur: quaratione, & alia fere infinita in Imperio Germanico conspiciuntur, quarum certa origo plane ignoratur.*

35 Hinc *P. Marquez* quærit: An apud Nos (& si in corpore iuris compilata, *dict. l. 1.*) valeat Rex Tributa indicere, suffragio omisso Ciuitatum? *Gouernad. Christian. lib. 1. cap. 16. & 29.* *Burg. de Paz Proem. leg. Taur. num. 294.* *Thom. Sanch. cons. Moral. lib. 2. cap. 4. dub. 2. num. 5.* ex *Cabrer. de Metu, lib. 2. cap. 23. num. 49.* *Ioan. Bapt. Larea Alleg. Fiscal. 59. num. 9.* *Menchac. de succes. creat. §. 12. num. 102.* *Girond. de Gabell. in preclud. num. 5.* *Suar. de Legib. lib. 5. cap. 17.* *Zeuall. Arte Real, Docum. 20.* *Castill. de Tertijs, cap. 9. num. 26.* *Archiepisc. Hispanens. Tapia Caten. Moral. lib. 4. quest. 11. art. 5. n. 5.* Sicuti impositum super lanis extra Regnum exportandis, absque suffragio Curiali, *Menchac. dict. lib. 2. §. 17. n. 102.* De quo *Maximil. Faust. cons. pro Arar. clas. 7. cons. 649.* Et si, teste *Menchaca*, laudatum potest fuit, & approbatum in *Curijs.*

36 Sed huius quæstionis disputatione, ac resolutione omissa (& si semper crederemus, sequendam antiquorum Regum, & Patrum mentem tenentium, vt Tributa Populorum, subditorumque voluntate imponantur) ad Nostræ Legis seriem (37) gradum reuertamur. In qua notandum ab *Sceptro Ildephonfi*, vulgò: *El Casto*, ad *Comitia*, seu *Concilia* convocari *Ecclesiasticos, Prælatos, Proceres, ac Nobiles Regni, Ciuitatumque Principalium Legatos, seu Procuratores, vt ex leg. Partitæ, Chronicis Mariannæ, Sandou. Gil Gonçal. euincitur locis addu-*

ctis,

His, num. 26. Exque Histor. de Don Alonso el Sabio, relata Glos. 33. num. 62. (38) ad fin. Quod inualuit, vsque ad Sceptrum Ildephonfi XII. sub quo ad comprimendas Nobilium, Magnatumque discordias, inductum, vt Curia, non iam coadunatione fierent Prælatorū Nobilium, sed Procuratorum Ciuitatum, quibus præscriptum ius suffragij voce, seu nomine Ciuitatum, Villarum, Oppidorum, suarum Ditionum, aut Circulorum, Didac. Perez dict. l. 1. tit. 7. lib. 2. Ordinam. Azcued. dict. l. 1. tit. 7. (39) lib. 6. Recopil. De quo Marian. lib. 16. Histor. Hispan. cap. 15. Diez y ocho Ciudades, y Villas son las que suelen tener voto en las Cortes: Burgos, Soria, Segouia, Auila, Valladolid: estas en Castilla la Vieja. De el Reyno de Leon es la primera: La Ciudad de Leon, despues Salamanca, Zamora, y Toro. De Castilla la Nueua: Toledo, Cuenca, Guadaluara, Madrid. De el de Andalucia, y de los Condestanos: Seuilla, Granada, Cordoua, Murcia, Iañ. Entre todas estas Ciudades: Burgos, Leõ, Granada, Seuilla, Cordoua, Murcia, Iañ, y Toledo, por ser Cabeças de Reynos, tienen señalados sus assientos, y sus lugares para votar, conforme al orden que estan referidas. Las demás Ciudades se sientan, y hablan sin tener lugares señalados, sino como vienen a las Iuntas, y Cortes.

Magni vero Philippi III. Priuilegio concessum fuit ius suffragij Regno Galleciæ, pro quo antea illud habebat Ciuitas Zamorensis, Prouinciæque Beticæ, dictæ *Estremadura*, quæ sub Circulo erat Ciuitatis Salmantinæ, Azeu. dict. l. 1. n. 4.

40 Et quamvis diu ageré, quærens: Vnde hæc mutatio orta, iusve suffragij concessum in Curijs priuatiue Ciuitatibus, exclusis Prælati, ac Nobilibus. Haud inueni, præcipueque noto: Quod, & si inter Europæos seruatum, vt ad Comitata cõvocentur Procuratores, aut Syndici Ciuitatum; vt de Comitijs Valentini Regni testatur Illustrissim. Dom.

Christophor. Crespi, dict. *Obseru.* 15. ex num. 178. & num. 196. brachio regali enumerans Ciuitates habentes suffragia in Curijs, Dom. Laur. Mattheu de *Regimin. Valenc. tom. 1. cap. 3. §. 1. ex num. 78.* Imperialibus Germanicis, in quibus ius suffragij habere Ciuitates Constituētēs duo latera Rhenanicum, & Sueuicum, Freder. Vvëdelin. *Doctrin. Polit. lib. 2. cap. 26. thes. 3. in explic. num. 1.* Thob. Paurmeist. de *iurisd. lib. 2. cap. vlt. num. 15.* Martin Maguer. *Aduocat. armat. cap. 6. ex num. 141.* Arum. de *Comit. cap. 4. ex num. 126.* & cap. 7. ex num. 145. Hanfiaticasque, Bessold. *dissertat. de liber. Imper. Ciuitat. & tract. de Legat. cap. 3. & Thesaur. Prætic. litt. H. nu. 11.* Ioan. Iacob. Speidel. *Notabil. Iurid. Histor. Polit. litt. G. num. 13.* ex Roland. Bessold. & alijs Theodor. Reinring. de *Regimin. Sæcul. lib. 1. claus. 4. cap. 20. ex num. 10.* Adam Contz. *Polit. lib. 7. cap. 6. §. 3.* Clasisibus Gallicanis, ex Ciuitatibus Cõstitutis, Ioan. Lymn. *Notabil. Franc. lib. 7. cap. 1. litt. 00.* Adam Contz. *dict. cap. 6. §. 4.* Adhuc tamen Procures Ecclesiastici, ac Sæculares coadunantur: vt de Comitijs Valentinis testantur Illustriss. Dom. Crespi, & Dom. Lauren. Matth. Germanicis, Tob. Paurmeist. Vvëdelin. Maguer. Bessol. Speid. Arum. Reinring. Gallicanisque Lymn.

41 Ni dicamus inducta melioris regiminis causa, obque euitanda disidia; cum Comitata, teste Arum. de *Comit. cap. 1. num. 8.* sint refugium innocentia, robustissimum repagulum inter potentiam Magnatum, & imbecillitatem pauperum, factiones (42) que Potentium. Sicuti ex ipso principio mutata, notatur ab Arum. *cap. 2. num. 21.* forma electionis Imperatoriæ reducta ad tres Principes Ecclesiasticos; & Sæculares quatuor, vt in *Glos. 4. num. 35. & 36.*

Vel forsitan potuit Ildephonfus Rex adduci (vt dicimus) ad inducendam nouam Comitiorum formam à

suo Sceptro inter Nos seruatum: Ex
 eo, quod tam apud Græcos, quam
 Romanos receptum fuit Supremo
 Arcano, vt Concilia, Conventus,
 per Ciuitatum Legatos coadunaren-
 tur, vt ex Gunther. Hugo Groc. *de*
iure Bell. lib. 1. cap. 3. ex num. 10. Praelati,
Proceres, missisque Potentibus Vrbes.
 (43) Ad Conuentum enim Amphy-
 thionicum, seu Concilium De quo
 supra num. 5. non Duces, non Magi-
 stratus Supremi, non Nobiles con-
 uocabantur; nec aderant proprio
 Natio iure, sed duodecim Vrbes
 ius Concilij habentes, mittebant sin-
 gulos Pylagoras, seu Procuratores,
 quorum suffragio res agebatur, vt
 ex Schine, Vvon. Emn. de Concil.
 Amphythion *Enumerabant porro gen-*
tes duodecim, qua Templi participes es-
sent, Thesalos, Boetios, Dorienses, Iones,
Perhebos, Magnetes, Locrenses, Oettos,
Pphythios, Malcenses, Phocenses. Et ha-
rum Gentium vnāquamque demonstra-
bant par suffragij ius habere Maximam
idem, quod minimam, cum qui venissent
Dorio, & Cyrinio tantum valere, quan-
tum Lacedæmonios, Binum enim quam-
libet Gentem suffragium ferre. Ex Io-
nibus, item Erytreum, & Priensensem,
quantum Athenienses eodem modo. Sicu-
 (44) ti, & in Liciaco Conuentu. De
 quo etiam supra num 5. Conuenie-
 bant viginti tres Urbium Legati,
 quarum duodecim nomina refert
 Strab. lib. 8. Et in Achaica societa-
 te Legati Urbium relatarū ab Vvon.
 Emn. *Veter. Græc. tom. 3. de Republ.*
Acheo. Petra, Dymia, Phara, Thry-
thea, Cenotia, Ægyra, Pyllena, Ca-
raunia, Carycia. Simile formam ser-
uatam in Conuentu Thetrapolita-
no apud Rhodios, refert Alexan. ab
Alex. diæ. genial. lib. 3. cap. 28.

45 Hoc Supremū Politicæ Ar-
 canū à Græcis, accepit Seruius Tul-
 lius Romanorum Rex, qui, & si ad
 Urbis regimē Populi Comitia à Ro-
 mulo Instituta seruauit. Quoad vero
 commune bonum Romanorū simul,

& Latinorum, nō desiderauit Comi-
 tia Popularia, sed Conuentum Lega-
 torum, aut Procuratorum Ciuitatū
 inclusarum sub Primo Circulo agri
 Latini, Constituto ad id Concilio, ad
 Lucum Dianæ Ferentinæ. De quo
 Dionis. Halicar. lib. 4. *Histor. num. 30.*
Quorum exemplum imitati & Iones, qui
ex Europa in Martimam oram Carie de-
migrauerant, & Dorienses his contigui,
templa construxerunt impensis communi-
bus; Iones Dianæ sanum Ephesti. Doriën-
ses, Apollinis, Triopij: quo statim tempori-
bus cum vxoribus, & liberis conuenientes,
vnā sacris dabant operam, & mercimo-
nijs: institutisque equestribus, Gymnicis,
& Musicis certaminibus varijs, deos quo-
que communibus donarijs honorabāt, per-
actis spectaculis ac negotiationibus, cate-
risque humanitatis officijs vltro citroque
exhibitis, si qua inter Ciuitates interces-
sisset offensus, considerabant iudices, qui li-
tem componerent: tum de Bello cōtra Bar-
baros gerendo, deque mutua Gentis cōcor-
dia consulebatur in medium. Horū, & his
similium exempla setutus Tullius animū,
& ipse adiecit ad constituendum velut vnū
corpus ex Latinorū Populis, ne intestinis
Bellis, & dissidijs debilitati subiugarētur
à finitimis Barbaris. Id postquam apud se
statuit Optimates convocauit è singulis
Urbibus denunciāns se consultaturū cum
eis de magnis rebus, & ad communem uti-
litatem pertinētibus. Qui cū aduenissent,
convocatis Romanis Senatoribus, & hit
Latinarum Urbium Legatis, verba fecit de
concordia, docens quantopere Ciuitates cō-
sensus deceat, quāque fadū visu sit cogna-
torum inter se dissidium. Ostendebat etiā,
infirmas res concordia potētes fieri, cate-
rū, vel potentissimas, pessum ire vbi labo-
ratur invidia mutua, atq; ita docebat eos,
oportere Latinos finitimis imperare, iu-
raque reddere, nimirum Græcos Barbaris:
Romanorum autem principatum esse in
reliquo Latio; vt qui habeant Urbem mag-
nitadine, ac rerum gestarum gloria præ-
cipuam, & a dijs magis propitijs ad
tantum claritatis fastigium sint euecti.
In hanc sententiam longa oratione suasis-
 eis,

is, et templum cum inviolabili refugio
 communibus impensis Romæ construerent,
 quo Civitates quotannis convenientes
 privatim simul, & publica Sacra face-
 rent, forumque rerum venalium exerce-
 rent, quibus id decerneretur temporibus:
 & si qua offensa Populis incidere, inter
 ista Deorum Sacra conciliarentur ex alio-
 rum Populorum arbitrio. Hes, & alia
 multa commoda proponens, quæ conse-
 querentur si communem Curiam Romæ
 statuerent, omnibus persuasit qui tum in
 confesso aderant. Collatis deinde oppida-
 tum pecunijs Dianæ Templum edificavit
 in Aventino Eminentissimo Urbis tumu-
 lo, & fœderis leges conscripsit Ciuitati-
 bus, Ritusque celebrandi festi, & fori
 Constituit. Et ne vlla iniuria temporum
 abolerentur, in arca columna incidit, De-
 creta Concilij, & Ciuitates eius Conven-
 tus participes. Ea columna permansit,
 usque Nostram aetatem in Diana Templo
 dedicata, inscripta litterarum caracte-
 ribus Grecanicis, qualibus olim uteba-
 tur Græcia, quod, & ipsum non leue ar-
 gumentum est, Romanam non esse conditam
 a Barbaris, nunquam enim vti fuissent
 Græcis litteris, si fuissent Barbari.

46 Quam doctrinam secuti Tuf-
 chi, seu mauii Hetrurij, Alexand. ab
 Alex. *dier. genial. dict. lib. 3. cap. 28.*
 Concilium constituerunt, seu Con-
 vêtum apud Voltumnæ Deæ fanum,
 Liu. *lib. 6. Coniurationem de Bello fan-
 nam Voltumnæ factum.* In quo si quid
 Consulto opus foret indicebatur ad-
 stantibus Legatis duodecim Vr-
 bium habentium in eo suffragium,
 Liu. *lib. 5. Cum ob iram repulsæ, quod
 suffragio duodecim Populorum alius Sa-
 cerdos ei Prælatum esset.* Quas refert
 Alex. *dict. cap. 28.*

47 Sed obiicitur Concilium
 Amphythonicum haud absimile
 fuisse Curijs, seu Comitijs Nostris,
 cum coadunaretur Legatis Ciuita-
 tum fœderali iure vnitarum, non
 agentium sub vnus Dominio, aut
 Maiestate. Quam obiectionem parui
 facimus, cum certum sit, ac notum

Amphythonicis illud Politicum
 inventum non fuisse ad res commu-
 nes diuersorum Regnorum, seu Re-
 rumpublicarum, se f Ciuitatum agē-
 tium ex naturæ dictamine (cum ætatē
 & Regno Amphythionis, vt no-
 tauimus *num. 2.* Græcorum Regna,
 nec Respublicæ ortæ fuerint) Post
 verò nec repulsam habuit inter Gen-
 tes Græcas hæc Comitiorum, seu
 Conciliorum consuetudo, inter Ci-
 uitates Regium, Democraticum, aut
 Aristocraticum regimien habentes.
 Nam, vt notum est ad Conuentum
 Societatis Achaicæ coadunaban-
 tur Ciuitates Rempublicam Achæo-
 rum cōflantes, quales inter alias fue-
 re Ægyra, Dymia, & relatae ab
 Alex. ab Alex. *dict. cap. 28.* vbi latè
 liquet ex Strabon. & Plin. Tiraquel.
 Von Emn. *de Republ. Achæor.* tam dū
 Monarchicum regimen habuerunt,
 sub Thismaneo, quam Popularè post
 mortem Ogygis vltimi illorum Re-
 gis, quo res Achaicæ acta fuit, vs-
 que ad mortem Alexandri Magni,
 quando societas illa soluta fuit. Idem
 de Theatropolitano Concilio Rhō-
 diorum, cum verum dicendū ex Plin.
lib. 5. cap. 31. Rhodiā Rempublicā ex
 tribus Constitui Ciuitatibus Lyndo,
 Camyro, & Ialyso, Raph. Volateran.
lib. 9. Habram. Ortel. Geograph. quæ
 ad Concilium convocabantur, tam-
 dum egerunt sub Democratico, quā
 Aristocratico regimine Von. Emn.
de Republ. Rhodior.

Sed ad quid egemus probatione,
 cum hunc morem laudatum inuenia-
 mus in Concilio Tuschorum, seu
 Hetruschorum ad fanum Voltumnæ
 Deæ. De quo *num. 46.* coadunatum
 Conuentu Legatorum Ciuitatum
 agentium, sub manu Tuschorum Re-
 gum, seu Hetruriz, vt ex Liu. *lib. 5.*
 & 6. Dion. *lib. 3. & 9.* De quo Alex.
 ab Alex. *dict. cap. 28.* vbi vide, Carol.
 Sig. *de Antiqu. iur. Ital. lib. 1. cap. 9. per
 tot.* In quo de Hetruscho agro, Regi-
 bus, & fœderibus Hetruschorū latè

48 His enim edoctus Politicis exemplis Rex Ildephonus legitime, vt diximus, sublato suffragij iure, Statui Ecclesiastico, ac Nobili, voluit: Illud tantum præscribere Comunitatibus, illo More apud Nos recepto ac feruato. Ex quo etiam Ciuitates; capita Regnorum, seu Prouinciarum sic dictæ à Iur. Consult. in l. Si in aliquam, de offic. Proconsul. vel Prouinciæ caput peruenit, à Nobis: Cabeças de Reyno, ò Prouincias. (50) Maximis decorandæ honoribus, More Gentium, tam Sessiois, quam vt non habeantur iuris priuati, Theodor. Reinring. de Regimin. Secular. dict. clas. 4. cap. 20. num. 38. Fontanel. de Pæct. nuptial. claus. 3. Glos. 1. num. 9. Gabriel Berat. Specul. Vistat. cap. 22. ex num. 12. Præcipuèque, vt decorentur reuerentiali vocabulo: De Señoria, Bobad lib. 3. Polit. cap. 8. num. 20. Narbon. ad hanc legem Glos. 15. & 16. & 1. 19. Glos. . Frec. de subfeud. lib. 1. fol. 14. num. 14.

51 Sicuti olim Primariæ Ciuitates Titulis Maximarum, l. Si duas, de Excofsat. tutor. quia supra Medias, & Minores, l. 1. C. de Metrop. Beryt. vbi Bart. Plat. Rebuf. Pen. Ban. tract. de Regim. Ciuit. num. 15. Tyber. Decian. respons. 19. num. 21. lib. 3. Petr. Greg. de Republ. lib. 2. cap. 1. num. 5. Theod. Reinring. de Regim. Secul. lib. 1. claus. 4. (52) cap. 20. num. 2. Matram, quia loco talium habebantur, aliarum sub Circulo Cõstitutarum, dict. l. Si duas, §. Decet, vbi Glos. Abulens. in Iosue, cap. 10. quest. 5. dict. rubr. C. de Metr. Beryt. Petr. Gregor. Syntagn. lib. 1. cap. 11. num. 4. Bullenger. de Imper. Roman. (53) lib. 2. cap. 2. Metropolitanarum, dict. l. vnic. C. de Metropol. Beryt. sic dictarum ex superioritate à Græcis, à (54) Latinis, Matricum, cap. Cleros 21. dist. Bud. in not. ad l. Obseruare, §. Antequam, vbi Ioan. Corras. num. 13. & in l. Si in aliquam in princip. eod. tit.

55 Ex quo Petr. Gregor. lib. 2. de Republ. cap. 1. num. 8. & 9. Metropo-

tes, in honorem appellat Ciuitates, sub quibus aliæ degunt, vt de Amassia Metropoli Helesponti, Neocæsarea Ponti Polemoniaci, Authent. de Moderator. Helespont. Hierusalem in Iudæa; Antiochia in Syria; Alexandria in Ægypto; Corintho in Achaia; Epheso, vt diximus, in Afsia. De quo verbo, Bessold. Thesaur. Pract. litt. E. num. 6. & litt. M. num. 65. De quo Glos. 21.

56 Ex quo Metropolitanico iure, capitaliue Regnorum, seu Prouinciarum decorari debere, Summo honore, notarunt Imperatores, vt de Cæsarea Metropoli Palestinæ, Iustinian. in Authent. de Proconsulib. Palestin. Venit autem nobis in mentem, vt Metropolis Cæsarea, quæ Prima Palestinæ Principatum tenet, quam præ ceteris maiori etiam honore perfrui oportere. Ideo præter illum Maximarum, Metropolitanarum, Matricum, Illustrantur Titulo Clarissimarum, vt de Carthagine Lybiæ Metropoli, Diu. Athanas. ad solitar. vit. agent. Cerda in Tertul. lib. 1. de Palio, cap. 1. in not. num. 1. Epheso, quæ, & lumen Afsiæ appellata, Lorin. in Act. Apostol. cap. 18. vers. 19. Illustrium. De Roma, & Constantinopoli, Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 6. nam. 928. vel Urbium Regiarum, l. Si quis 3. C. de Natural. liber. Ex quo Ciuitates Imperiales Insignes, notat Bessold. de iure, & Imper. Ciuitat. Imper. cap. 5. num. 14. & Noster Bobadill. lib. 3. Politic. dict. cap. 8. num. 20. Nostras Hispanas. Cabeças de Reyno, ò Prouincias: Es de tanta calidad la congregacion de vna Ciudad Insigne, que es Metropoli, y Cabeza de Prouincia, que tiene autoridad de Grande, y como à tales las escriuen los Reyes, dandoles quenta de las cosas, y negocios arduos, Giurb. de Feud. §. 2. Glos. 13. num. 62.

S V M M A R I V M.

1. **T**ributa imponantur suffragio Ciuitatum inter Hispanos.

2. Principi afferenti de necessitate, an credatur, 3. Quod sic ex Larea, & alijs, 5. Contra ex Thomasio de el Bene, 4.

6. Principi afferenti de necessitate credendum est, & 11.

7. Principis munus est res publicas agere.

8. Tributa pendenda Principi ad subuentionem rerum publicarum.

9. Princeps, rationem reddere subditis non tenetur de regimine, ex Tacito, & 21.

10. Procuratores Ciuitatum, quoad concessionem Tributorum, non sunt Iudices, sed Peraquatores honorum Regni.

12. Reges, nec tenentur, nec debent vulgare subditis regiminis Arcana.

13. Rex est Iudex inter subditos, & commune bonum, ex quo Tributa imponit, & exigit.

14. Subditi, ratione subiectionis, tenentur obedire Regi.

15. Subditi non possunt, nec debent discutere Superiorum mandata.

16. Obedientia Subditorum, vim Imperij, 20.

17. Subditi obsequialiter obedire tenentur.

18. Arcana regni, necessitasque, nec subditis exponenda.

19. Publica causa haud iudicanda communibus regulis.

22. Princeps bona publica erogat, quasi de eis rationes redditurus sit.

23. Tributa pensantur ad necessitatem, non ad vanitatem.

24. Principis Magnificencia haud excercenda in bonis, & rebus a subditis Tributorum causa solatis.

25. Principis assertio de necessitate sufficiens ad iustificationem impositionis Tributorum.

26. Principes ad exactionem Tributorum; omnia necessaria perquirant, quae iustam constituent exactionem.

AN CREDENDA SIT NVDA PRINCIPIS assertio de necessitate, ad prorogationem, aut concessionem Tributorum?

GLOSSA QVADRAGESIMA septima.

1. **C**ognito iam, apud Nos Constitutum esse, ac receptum, vt Tributa in Comitijs Suffragio Ciuitatum indicentur, l. 7 tit. 11 lib. 2. Ordinam. l. 1. tit. 7. lib. 2. Recopil. Sanch. Larea, & adiecti supra Glos. 43. num. 34. Parlad. lib. 1. rer. quotidian. cap. 3. num. 13.

2. Non extra rem erit agere, an standum sit Regiae attestatiōi dicenti, noua vectigalia necessaria esse, vt publicae rei subueniatur, sicque assentiendū sit, vt alia diligentia ommissa, debeantur, aut indicēda noua, siue

continuanda antiqua? Sanè de hac re egit Noster D. Ioā de Larea, alleg. 60. (3) per tot. Tenens quod sic, his motus rationibus: Quod publica res commissa est Principi, cuius assertioni vrgentis, ac instantis necessitatis standum est, cum proponat intra propriae rei creditae Cancellis, ad melioremque tuitionem subditorum: vt videre licet penes eum adducentem, num. 6. quamplures Doctores, & post eos Dian. 2. par. Instit. Moral. tit. 3. resol. 11. dicentem, credendum esse Principi afferenti indigere, vt

nouis vectigalibus causa publica succurratur. Nouissimè post hæc scripta Excellentissim. Dom. Christophi Crespi, Supremi Aragoniæ Senatus, meritissimus Vicechancellorius, *Obseruat. 1. ex num. 57. cum sequentib.*

4 Contrariam sententiam tenuit Thom. del Bene, *Parlam. dub. 2. sect. 1. num. 4.* asserens, quod si Regnum vectigalibus, ac indictionibus grauatum sit, attestationi Regis dicentis de necessitate, standum non esse, eo quod credendum non sit Regi, quando agitur de præiudicio tertij.

5 Et quamvis hæc quæstio, nec omissa sit à Larea, *dict. alleg. 60. nu. 7. dicente num. 3.* ex omnium consensu Doctorum, pro Principe tenendum, dum inter Subditos disponit, agit, aut proponit; præcipuè in causa publicæ necessitatis.

6 Attamen contra Thom. de el Bene, *dict. dub. 2. sect. 1.* Nouissimè post Dian. & Lar. aperto Marte scriptit Francisc. Censal. *Obseruat. & addit. ad Peregrin. de Fideicom. art. 52. vers. Ex dictis verò, fol. mibi 353.* cui te libenter remitto: Cam tam iuris principia, quam Doctorum placita Authoresque referat pro Principe, omniaque Thomasi fundamenta nerosè refundat. Sed ne sicco pede pertranseamus, breuiter enucleabimus eius resolutionis theoremata; inquit enim, quod simplici Principis assertioni circa necessitatem publicam standum est, sicuti statum mero iure assertioni officialis in re ad suum officium pertinente.

7 Quod Principis, seu Regis munus est publicas res agere, subditos in pace, & iustitia conseruare, & eos defendere, ne à proprijs, aut alienis præiudicium, iniuriamve patiantur, *ut ex cap. Regum, cap. Principes Saculi,* omniumque Politicorum, aut Iuriconsultorum placito, diximus de *leg. (8) Polit. lib. 1. cap. 7. per tot.* Et cum ad id consequendum Tributa pendatur, subministrètur, à Rege, ac Prin-

(9) cipe erogantur. Quis enim de necessitate ad publicam illam utilitatem consequendam consulendus? Cui distributioni publicæ rei reddendæ rationes à Principe? Quibus publica regni Arcana aperienda? Parlamentarijs enim, seu Procuratoribus Ciuitatum voluit Thomasius: verè in eo toto cælo aberrauit ex Tacit. *Annal. 1. Monuit Liuium, ne Arcana Domus, ne Consilia amicorum, Ministeria Militum vulgarentur: Neve Tyberius vim Principatus resolueret, cuncta ad Senatum vocando. Eam conditionem esse imperandi, ut nò aliter ratio constet, quàm si vni reddatur, Arnold. Clapmar. de iure Imper. lib. 1. cap. 11.*

10 Hæc Potestatis ratio facit, vt Procuratores Ciuitatum, seu Parlamentorum, non sint Iudices Principum, quoad concessionem, aut negationem vectigalium, vtque ad eos pertineat discussio necessitatis, vt Dom. Lar. *dict. alleg. 60. num. 8. Nec Procuratores Comitiorum generalium aliquid detrahunt Principis assertioni.* Sunt enim Peræquatotes tantum, vt Censal. *dict. art. 52. vers. Siquidem, fol. 355. Proportio, vt tributum respondeat facultatibus subditorum, & vt cum maxima lenitate, & minore difficultate, vel incommoditate exigatur: hæc siquidem eis committitur.* Quod antea dixerat Lar. *dict. alleg. 60. num. 8. Sed examinant in quacumque Prouincia, quid vires subditorum ferre possent, vt quantitas seruitij decernatur, & iuxta qualitatem locorum, in quibus rebus imponenda, & quomodo tributa exigenda? Et nunquam Hispani suis Regibus necessaria tributa denegarunt.* Quod deduci posset ex doctrina Luc. de Pen. *in l. Onic. num. 8. C. de Super indicto; Et in tali casu iustum est, quod subditi exhibeant, vnde possit communis eorum utilitas prouenire.*

11 His iisdem principijs innixus Montan. de *Regalib. verbo Vectigalia, num. fin.* Ex Sixtin. tenuit, solam assertionem necessitatis sufficere Principibus ad hoc, vt tributa concessa pro-

prorogentur, seu noua concedantur: cum stari debeant nudæ Principis assertioni: vt vltra Nattam, Mascard. Roland. Ceuall. Surd. Bellarmin. Vazq. Nauarr. & Azor, adductos à D. Ioan. Lar dict. alleg. 60. num. 6. Põte conf. 15. nam. 11. lib. 2. Dian. par. 1. tract. 3. resol. 11. Capiblan. de Baron. Pragmat. 1. cap. 1. num. 17. tom. 2. Censal dict. art. 52. Idem sequuntur Valenç. conf. 99. num. 1. D. Ioan. de Solorç. de Gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 13. num. 23. diximus de leg. Politic. lib. 2. cap. 12. à num. 10.

12. Es omisissis, quæ latè, dictis in locis adferunt Larea, & Censal. adducor ad id ex doctrina Turriani, 2.2 cap. 46. dab. 6. asserentis, Reges nec debere vulgare subditis causas, & rationes, ad Tributorum impositionem, cum ex vi naturalis iuris publici, ius vindicat Maiestas, vel indicendi, vel petendi, Petr. Marc. Archiepisc. Tolosan. de concord. Sacerdot. & Imper. admonit. ad Lector. ibi: *Itaque pacis, & Belli summum, atque liberum arbitrium, & subsidiorum, quæ ad vtriusque temporis rationes, necessaria sunt, ad solum Principem spectat, ex vi (13) regie Potestatis. Illo in casu Rex se habet, vt Iudex inter subditos, & bonum commune, ex quo munere imponere, seu exigere, aut petere necessaria tenetur ad vtilitatem (14) publicam: Quod recusare subditi non valent, cum pro Rege adsit iustitiæ præsumptio, Villalob. in Summa, par. 2. tract. 8. diffi. 13. num. 14. ex qua iustificatur præceptum, sub quo ligantur omnes, ratione obedientiæ, & vi subiectionis, Diu. Augustin. cap. Quid culpatur 23. quæst. 1. Ergo vir iustus, si fortè sub Rege, homine etiam sacrilego Militet, rectè potest illo iuente bellare, latè Bessold. dissertat. iurid. Politic. de iurib. Maiestatis, cap. 2.*

15. A quo principio Victor. de Potest. Pap. & Concil. num. 17. asserit, non licere subditis examinare, ac discutere Principis iussa. Quare ex

ipsa Supremæ Auctoritatis vi, Põtifficia mandata inferioribus inquirere, illicitum censuere Patres, ac Conciliares Constitutiones, vt elegantissimè Petr. Marc. lib. . de Concord. Sacerdot. & Imperat. cap. 116. *Perfectus subditus non disputat, sed patet, ex Apostoli præcepto Epist. ad Roman. cap. 13. Nec Vassallo licet, nec inferioris est agere de iustitiæ præcepti, deferendum enim est Principi asserenti de causa, ac necessitate. Post Dian. Machad. de el Perfect. Confes. lib. 6. par. 1. tract. 1. Docum. 14. n. 3. Andr. Georg. repetit. feud. cap. 57. Nam valde durum esset Superioris assertionem reuocare, & Subditos inquirere de iustitiæ assertionis, Molin. de iust. & iur. disp. 113. num. 4. repugnat id non tantum Diuino Præcepto, Diu. Paul. dict. cap. 13. Qui resistit Potestati, Dei Ordinationi resistit, Diu. Petr. Epist. 1. cap. 2. sed Politicorū rationi, Quint. Curt. lib. 8. Regum, Ducumque clementia, non in ipsorum modo, sed etiam in illorum, qui parent, ingenijs sita est, obsequio mitigantur Imperia.*

16. Hanc enim Supremam Potestatem, esse vimque Imperij, ac fundamentumque cognitum fuit à Romanis, dum Dictaturam Constituentibus hoc solum censuere ad conseruationem Reipublicæ necessarium, teste Liu. lib. 2. *Neque pronocatio erat, neque vllum vsquam, nisi cura parendi auxilium.*

17. Nec Vassallum obsequialiter obedire dicemus, si rationes, quibus Princeps innitatur ad Tributorum indictione, vltra illius assertionem investigare, ac discutere conetur, Tertul. lib. 8. de Patien. cap. 4. *Nisquam impiens obsequitur, aut patiens quis oblectatur.* Et quamvis Thom. de el Bene dict. dub. 2. sect. 1. num. 6. asserat, rarò accidisse, quod Princeps nõ possit subditis dicere necessitatem (18) suam: Attamen quidquid dicat Thomasius, Imperij, aut Regni necessitas, indigentiaque exponenda,

da, nec etiam subditis est, Turian. 2. 2. disp. 46. dub. 6. Molin. de iust. & iur. dict. disp. 113. num. 4. Hoc quidem ad Summum Reipublicæ Arcanum pertinet.

19 Non enim causæ ad publicum, summumque ius pertinentes communibus regulis decernendæ sunt; multa, quæ Principem ad indigentiam perducunt celari etiam subditis debent, neque Arcana status, quarum causa, quamplura erogantur à Principe aperienda, ut Thomasius malè credidit, à Superioribus est necessitas pensanda; sed non petenda à subdito erogationis ratio: Cum tam nescire quædam subditi, quam scire oporteat ex Axioma, Tac. lib. 1. Histor. Parendo potius commilitones, quam Imperia Ducum sciscitando, res Militaris continetur, si ubi iuuantur, quarere singulis liceat, pereunte obsequio, etiam Imperium intercidit.

21 Ex vi enim Principatus concessa est à Deo Regibus Potestas, regimè, subditis relictum obsequium, Diu. Petr. Epist. 1. cap. 2. Deum timete, Regem honorificate: Serui subiecti stote in omni timore Dominorum, uon tantum bonis, & modestis, sed etiam discolis. Naves, Milites, armaque parare Regiæ Maiestatis est, pecunias neruos Belli conferre, Subditorum, sed illorum non est dispungere distributionis formam.

22 Sed quamvis supradicta cõveniant Maiestati; attamen legitimum Principem decet sic tributa disponere, sic exacta consumere, ut videatur teneri de omnibus rationes reddere, Plin. in Panegyric. Assuescat Imperator, cum Imperio calculum ponerè, sic exeat, sic redeat, tanquam rationem redditurus, edicat, quid assumpserit ita fiet, ut non assumat quod pudeat edicere.

23 Sciat Princeps, quod tributa concessa ad publicam vtilitatem non dilapidare debet, nec prodiga liberalitate consumere, nec superfluis largitionibus, ac vanis sumptibus; de

quo Consiliarij, ac Confessores consulant, Molin. de iust. & iure, disp. 667. num. 5. Vazq. Opuscul. de Restitut. cap. 6. §. 1. dub. 2. Nam, & si in his Iudices non habeant Principes, neque Potestati temporali subsint, iniusta profusio vectigalium, abusioque publicorum bonorum satis Deum habet vltorem, ut ex 1. Machabæor. cap. 2. Rebuf. l. Eum qui 16. vers. Imponere vectigal, de verbor. signific.

24 Nec in vectigalium, ac tributorum distributione pensanda est Magnificencia Principis, sed Ptholomei dictum: Melius est ditare, quam ditescere, Ælian. var. Histor. lib. 13. cap. 13. nec Alexandri Axioma, Plut. in Alex. Liberalitatis gratiam Regum esse gloriam, & Regnorum firmamentum. Nam, ut docet Plin. in Panegyric. Nihil largiatur Princeps, dum nihil auferat: ut aliat, dum non occidat. Liberalis verè habendus Princeps si se abstineat à subditorum rebus: Cognito, quod omne, quod à subditis exequitur, in detrimentum vertitur Principis; cuius munus est subditorum sic curam agere; ut ni urgente necessitate exigat, quod proprijs, ac Patriæ necessitatibus reseruetur.

25 Nam quamvis Zeuall. Commun. quæst. 906. num. 163. dicat, quod necessitas in tributorum Collatione discutienda non est; & Solorz. de Gubern. Indiar. lib. 1. cap. 13. num. 24. Net scrupulosa informatio, sed sufficere assertionem Principis circa necessitatem, Valenç. cons. 99. per tot. Ponte cons. 15 num. 12. lib. 2. Fab. Capic. Galeot. respon. Fife. 23. num. 85. & 105. Lar dict. alleg. 60. & alleg. 61. num. 18. Capiblanç. Pragmat. 1. cap. 1. num. 17. de Baron. ex Menoch. cons. 109. Fontanel. de Pact. nuptial. claus. 4. Glos. 10. par. 2. num. 28. Cum ex ipso principio Originis Reipublicæ tributa necessaria sint ad illius conseruationem, & illorum impositio iure regio ad Principes competat (ut latè diximus) cui patent omnia ad conseruationem Reg-

Reg
dispo
tran
Con
Pri

Y
I

1 C

Ep

2 Ca

tur

16

3 Cap

iur

ciat

4 Cap

risc

bus

5 Ep

Ecc

6 Ecc

tio

run

7 Ha

Præ

8 Bpi

stin

DE

G

C

ra inte
Episco

ma

Regni necessaria, & cuius Ordini, ac dispositioni stare debemus ex iure translatione Potestatis, ac Diuinæ Constitutionis, à qua Reges regnant.

26 Nihilominus agere debet Princeps, sui que Supremi Consilia-

rij cum consulentes in impositione tributorum, vt omnia necessaria perquirant, quæ iustam Constituant indictionem, Plin. in Panegyric. *Augeo Principis munus, cum ostendat liberalitati inesse rationem.*

Y A LOS CABILDOS DE LAS IGLESIAS Metropolitanas.

S V M M A R I V M.

- 1 Capitula Ecclesiarum, corpora intellectualia sunt, quorum caput Episcopus.
- 2 Capitula Ecclesiarum Ordinem Constituant in Hierarchia Ecclesiastica, & 16.
- 3 Capitula non habent, Vacante Sede, iura competentia Episcopis, iure speciali, & ratione Ordinis.
- 4 Capitula Ecclesiarum, Sede plena, iurisdictionem habent in rebus, in quibus necessarius est simultaneus consensus illorum, & Episcopi.
- 5 Episcopi, & Capituli vnitas coaeva, Ecclesia ortu.
- 6 Ecclesiasticarum rerum regimen initio Ecclesie aucto concursu Episcoporum, & Prasbyterorum.
- 7 Hæresis orta asserens, Episcopos à Prasbyteris non distingui.
- 8 Episcoporum, & Prasbyterorum distinctio declarata, contra Hæreticos.

- 9 Ecclesiasticum corpus Episcopi, & Capituli indiuisum, quo ad substantiam.
- 10 Ecclesiasticum corpus, in honorabilibus non recipit diuisionem.
- 11 Potestas, honoris, & iurisdictionis in Ecclesia.
- 12 Episcopis Excellentior reuerentia debita in Ordine Ecclesiastico.
- 13 Capitulis Ecclesiarum honore, & reuerentia debita, ratione vnionis, Potestatis, & iurisdictionis.
- 14 Episcopi, & Capitula, in reuerentialibus non recipiunt discretionem; & si Excellentiori gradu exhibeatur honor Episcopis.
- 15 Señoria debita Episcopis, permixta Capitulis.
- 17 Cardinales membra sunt corporis Pontificis, ex quo eis debentur Regij, & Eminentissimi honores.
- 18 Capitulis Ecclesiarum particularium non competunt honores Supremi crediti Supremis Ecclesijs.

DE HONORE, ET DIGNITATE CAPITVLO- rum Ecclesiarum Cathedralium.

GLOSSA QVADRAGESIMA

octaua.

Capitula Ecclesiastica, quæ communi acceptione: Cabildos appellantur, corpora intellectualia sunt, quorum caput Episcopus, cap. Nouit de his, quæ fiunt

à Pralat. cap. Cum non deceat, de elect. in 6. Anton. de Pret. de iurisdic. Episcop. defens. cap. 3. num. 13. Ioan. Francisc. Panuin. de offic. & Potest. Capitul. prelud. 5. num. 10. & par. 1. quæst. 2. num. 2.

De

De Capitulorum auctoritate, Abb. Panormit. *cap. Capitulum, de rescript. & in dict. cap. Nouit.* Azor *Institut. Moral. par. 2. lib. 3. cap. 37.* Augustin Barbof. *de Dignit. Fragos. de Regimin. Reipubl. par. 2. lib. 2. disp. 4. §. 1. num. 19.* Menoch. *conf. 52. num. 140. & sequentib. Homobon. dissent. par. 1. cap. 9.* Valenc. *conf. 184. num. 71.* Cipeus *de Magistrat. Ecclesiar. lib. 3. cap. 4. num. 48.* Solorzan. *de iure Indiar. lib. 3. cap. 14. ex num. 1. & adducti infra num. 4.*

2 Ex hinc inter Hierarchiæ Ecclesiasticæ Ordines, adnumerantur Ecclesiarum Capitula, cum in eis resideat actualis Iurisdicção ad regimen Ecclesiasticum, *cap. ad Abolendam, de Hæretic. cap. Si Episcopus, de supplend. neglig. Prælator. lib. 6. cap. vnic. de Maiorit. & obedient. eod. lib.* Francisc. Halier *Hierarch. Eccles. lib. 3. cap. 3.* (3) (quod intellige in his, quæ non attinent ad Ordinem, nec commissæ sunt iure speciali ab Ecclesia Episcopis, in honorem, & commodum, ut ex *Glof. in cap. Cum olim, verbo Capitulo, de Maiorit. & obedient. Franc. Halier dict. cap. 3. §. 3.* Valenc. *conf. 107. num. 5.* Renat. Chopin. *de Sacr. Polit. lib. 2. tit. 5. num. 8.*) Nec tantum vacante Sede; quo casu omnia Magisteria, & Iurisdictionalia Episcopis concessa, manu exercentur Capituli; sed etiam viuente Episcopo, & Sede plena, multa expediuntur necessario simultaneo concursu Episcopi, & Capituli. De quo post Decreta Pontificalia relata, *num. 1. sunt, cap. Cum olim de Maiorit. & obedient. cap. Quia saepe. cap. Ecclesia, de supplend. neglig. Prælat. lib. 6. cap. Cum nullus extra, eod. tit. cap. Nomine 23. dist. cap. Si quid, cap. Episcopus 15. quæst. 7.* Ioan. Gutierrez. *Canonic. quæst. lib. 1. cap. 11. n. 10.* Silu. *de Benefic. par. 2. num. 2.* Garc. *eod. tract. par. 5. cap. 7. num. 4.* August. Barbof. *de offic. & Potest. Episcop. par. 2. allegat. 36.* Lothar. *de re Benefic. lib. 2. quæst. 2. ex num. 26. & quæst. 21. ex num. 37.* Suar. *de Censur. disp. 50. sect. 5. num. 1.*

nouissimè D. Michael Moez. *ad cap. Si Episcopus, per tot. de supplend. neglig. Prælator. lib. 6.* Petr. Gregor. *lib. 17. Syntagm. cap. 7. num. 6.* Bessold. *thes. Pract. litt. C. nu. 13.* Arumæus *de Comit. cap. 4. num. 105.* Valenc. *conf. 107. & conf. 184.*

5 Hæc vnitas Episcopi, & Capituli, ex qua Hierarchicum corpus, dehincque Senatus Ecclesiasticus, plasmatur, *cap. Ecclesia 16. quæst. 1.* Martin Maguer. *Aduocat. armat. cap. (6) 11. num. 31.* Coæua fuit ipso ortu nascentis Ecclesiæ; in quo regimen Ecclesiasticum agebatur concursu Præsbyterorum, & Episcoporum, Baron. *Annal. Ecclesiast. anno Chrifti LVIII.* tam vtilitatis causa, quam Ministrorum indigentia, ac Charitate. Quod perdurauit (vt ex Sacris Apostolorum Actis, & Historia Ecclesiæ comperitur) vsquequo Diaboli instinctu studia sub orta fuerunt, asserentium Hæreticorū, Episcopos Iure Diuino à Præsbyteris non distingui. Ad quæ rescindenda Ecclesiæ declaratione, distinctio secuta fuit, & Constituta, *cap. Olim 95. dist. latè ex Sanctis Patribus, Lorin. in Acta Apostolor. cap. 20. vers. 17.* Halier. *de Diuin. Episcop. Institut. lib. 1. cap. 5. art. 11.* designataque Episcopis Excellentia, Præminentia, curaque Ecclesiasticarum rerum, *dict. cap. Olim, cap. Legimus 95. dist. Halier. de Diuin. Episcop. Institut. lib. 1. art. 3. cap. 1.* (9) Sed non ex eo diuisa, seu deserta Hierarchica corpora Ecclesiarum, Constituta ad optimum regimen spirituale; immo indiuisa māsere, Azor *Institut. Moral. lib. 3. cap. 27. quæst. 2. ex multis Moez. ad dict. cap. Si Episcopus, secundum substantialem naturam sui compositi, ac formæ, l. Quid tamen 10. §. vlt. & l. penult. quib. modis vsusfr. amittat. l. Si seruus, §. Boue subrepto, de condit. furtiu. Valenc. Illustr. tom. 2. lib. 2. tract. cap. 3. num. 4.*

10 Quod præcipuum habendum in honorabilibus, & reuerentialibus.

Nam,

Nam, & si, quoad exercitium iurisdictionis corpus Ecclesiasticum diuisionem recipiat, re quidem ipsa; nõ vero ratione totius compositi. Quare cum verum sit ex mente Cardinal. Turrecrem. Archidiac. & Hostiens. in cap. Denique 21. dist. quod in Eccle-

(11) siastica Hierarchia duplex sit species, Potestatis, Honoris, & Iurisdictionis, Menoch. conf. 52. num. 93. Illa reuerentialis coæua est, & indiuidua toti corpori Ecclesiæ, & Ecclesiarum inseparabiliter, cap. Requisisti, de testam. cap. Cum Clerici, de verbor. signific. 12. Ideò, & si Capiti (Episcopis scilicet) Excellentioris gradus causa conferatur præeminentia, Sanct. Leo Pap. Epist. 84. Connexio vnus corporis vnã sanitatem, vnã pulchritudinem facit: & hæc quidem connexio totius quidem corporis vnã unitatem requirit, sed præcipue exigit concordiam Sacerdotum, quibus, & si Dignitas non sit communis, est tamen ordo generalis. Quoniam, & inter Beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quadam discretio Potestatis, & cum omnibus par esset electio, vni tamen datum est, vt cæteris præemineret. (13) Attamen Corpori, Capitulis, etiam, honor, & reuerentia debetur. De quo vide Glos. 48. num. 31. Cum in eo Status Hierarchicus maneat in actu primo ratione vnionis aptitudinis, Halier. dict. lib. 3. cap. 3. §. 2. Potestatis, & Iurisdictionis.

14 Ex quo fortasse, Felin. in cap. edoseri, de rescript. num. 1. ex Abb. & Innocen. asserit, quoad reuerentia nullam discretionem in actu primo esse inter Episcopum, & Capitulum: inueniendam tamen quo ad

Excellentiam exhibitionis, quatenus Episcopus caput Anguli. Quare legitime lex Nostra, sicuti concessus Episcopis obsequialis honor: De Señoria, ex ipso principio, & permissus Capitulis ex connexione, vnitate, & indiuisibilitate, dict. cap. Requisisti, Abb. in cap. Cum nec liceat, de prescript. num. 2. notab. 3. Felin. & Innocen. in cap. Cum Clerici, de verbor. signif. Valenc. conf. 184. num. 56. Solorz. de Gubernat. Indiar. lib. 3. cap. 14. n. 3.

16 His principijs innixa Nostra lex, Sacrosque Canones imitata, legitime præscribit: Señoria, a los Cabildos de las Iglesias Metropolitanas Cũ Capitula, seu Congregationes Cathedralium Ecclesiarum sint, quæ Hierarchicum corpus Constituunt in Ecclesia, cap. Antiquos 10. quest. 1. cap. Videntes 12. quest. 1. Glos. in cap. Cum Clerici, verbo Ecclesie Palestina, de verb. signif. & ibi Innocen. Halier. dict. (17) lib. 3. cap. 3. per tot. Et sicuti Cardinalibus, ex quo sunt membra Corporis Pontificalis, quo ad executionem Potestatis, Cardin. Paleot. de Sacr. Connect. par. 1. quest. 3. art. 2. Ioan. Capistran. de Pap. & Eccles. auctorit. par. 3. 2. par. princ. fol. 101. De quo diximus Glos. 20. num. 12. honores regij Illustrissimi, ac Eminentissimi, & Collegio Apostolico debentur, pariter, & Capitulis Ecclesiarum (18) Cathedralium; non vero Communitatibus particularium Ecclesiarum, quæ, & si perfectæ, habentque Iurisdictionem, ac Potestatem, quo ad se; non vero, quoad regimen Ecclesiæ, Constituendumque ordinem Hierarchicum, ex quo Potestas reuerentialis actiua ad Suprema obsequia.

DONDE HVVIERE COSTVMBRE DE llamarfela.

S V M M A R I V M.

1 Consuetudinis vis summa.

2 Consuetudine quaritur præeminentia, honor, obsequium.

3 Consuetudo in honore exhibendo seruanda.

4 Honor, & reuerentia Superioribus debita, iure Nature.

R₂ MOS₂

MOS, ET CONSVETUDO SERVANDA
in Honorificentia, & Reuerentia exhibenda.

GLOSSA QVADRAGESIMA

nona.

CVm ex mente, tam antiquorum, quam modernorum Scriptorum, consuetudo sic vim habeat, l. De quibus, cum sequentib. de legib. vt ex illa iustum, legitimumque oriatur ius irreuocabile, ad quærendam præminentiam, honorem reuerentiæ, formulam, seu formam in Sessionibus, præcedentijs, obsequijs reuerentialibus, l. Singuli 2. Honorificentiam debitam, l. Sciant 3. Aut reuerentia non fuerit in Salutatione delata, aut sedendi cum iudice societas denegata, C. de offic. diuersor. iudic. l. Potioris, C. de offic. Rector. Prouinc. l. 1. C. de Præposit. Sacr. Cubicul. lib. 12. cap. Cum olim, de Consuetudin. cap. 2. §. Tam in his, de Maioritat. & obedient. (2) Nobilitatem, exemptionem, Iurisdictionem, cap. 1. de consuetud. vbi Bald. notabil. 1. post Bart. in dict. l. De quibus, num. 10. Bald. & Scribentes. Idem Bart. in l. In causa, la 2. §. fin. de Minorib. Doctores in l. Imperium, de Iurisdic. omn. iudic. Bald. in l. Obseruare, §. Antequam, de offic. Procons. Innocent cap. 1. de offic. Archidiacon. Petr. Raunen. tractat. de Consuetud. Roch. de Curt. eod. tractat. Luc. de Pæn l. 2. C. de Fund. limitroph. lib. 11. Ioan. Guttierr. Practicar. lib. 1. quæst. 84. Marth. de Iurisdic. par. 1. cap. 33. num. 9. & 12. Caued. decis. Lusitan. 41. num. 4. par. 1. Rosent. de Feud. cap. 1. concl. 13. & 14. Maltrill. de Magistrat. lib. 1. cap. 19. per tot. præcipue num. 15. Boer. decis. 115. & de Authorit. Magni Consil. num. 68. Garc. de Nobilit. Glos. 18. ex num. 44 & de expens. cap. 8. Me-

noch. conf. 51. num. 41. & conf. 126. num. 3. Syxtin. de Regal. lib. 1. cap. 15. Castill. de Tertijs, tom. 7. cap. 12. num. 36. & sequentib. Martin Maguer. aduocat. armat. cap. 9. num. 839. Surd. conf. 262. ex num. 18. Seraphin. decis. 964. Fab. de Annan. conf. 40. num. 1. Stephan. Grac. discept. 298. num. 8. & discept. 492. num. 9. & discept. 867. n. 2. Riccius in Prax. variar. resolut. par. 1. resolut. 554. nu. 1. & decis. 1446. Mar. Giurb. de consuetudin. Mesan. in Procem. ex num. 18. & conf. 19. ex n. 42. Thob. Paurmeist. de Iurisd. lib. 1. cap. 21. Bessfold. de Sess. & præced. cap. 3. ex num. 1. Turamin. de legib. lib. 3. cap. 6. Rodolphus de Ducib. Ital. num. 234. & 257. Sarmient. selectar. lib. 7. cap. 17. Fulv. Racion. de Probation. lib. 2. cap. 26. num. 136. Bobad. lib. 2. Politic. cap. 1. lib. 3. cap. 2. num. 43. Valenc. conf. 101. num. 27. & sequentib. August. Barbof. de Potest. Episcop. par. 3. alleg. 128. Petr. Hothobon. decis. 4. num. 35. Dom. Michael Moez. cap. De liberat. 4. §. Nos enim, num. 30. de offic. legat. lib. 6. San Felic. decis. 149. num. 9. lib. 1. Hector Capic. Latro decis. 181. ex num. 18. Dom. D. Christophor. Crespi. Obseruat. in decis. Valenc. Obseruat. 1. ex num. 112. Andr. Bosch. de les Titols de honor, lib. 5. cap. 37.

3 Hinc, legitime Reges Nostri Constituerunt, vt Communitatibus Ecclesiasticis, honor ille, aut reuerentia exhibeatur: De Señoria; quibus communi assensu, aut more; seu, vt verbis legis Nostræ loquamur: *Donde bauiere costumbre de llamarfela.* Cum pro-

(4) proveniat ab illo iure, oſibus Naturæ infixo, vt notavit Excellentissim. Dom. Crespi, *dict. num. 112*. ex quo Superioribus obedientia, & reverētia debita. Nec enim ad id præscriptio ordinaria per metas temporis, & annorum necessaria ad quærenda iura communia: Cum nec in exhibitione honoris huius inducatur violatio Superioritatis Principis, nec morum Reipublicæ; immo sit mo-

duſ, & forma, qua subditi honorare tenentur Superiores, quibus ex iure Naturæ ratione Excellentia debetur; Aristot. *Rethoric. lib. 1. cap. 5.* Et obsequium non permissum tantum, sed præceptum, Aristot. *Politic. lib. 1. cap. 3. & 4.* nec voluntarium, sed necessarium, *cap. State, cap. Non oportet 95. dist.* De quo latè vide congesta ab Stephan. *Grac. disceptat. 284. per tot. Giurb. conf. 38.*

Y A LAS HIJAS DE LOS GRANDES SE LES pueda llamar Señoria.

S V M M A R I V M.

- 1 Filij sunt Parentum partes.
 - 2 Patris vox, vox filij.
- 3 Pater, & filius una caro.
- 4 Filius, substantialis pars Patris.
- 5 Nobilitas Paterna, communis filio continuative, 7.
- 6 Dignitas Paterna, in filio residet.
- 8 Filia Magnatum, inter Nos, valent honorari appellatione: De Señoria, ex principio Paternalis honoris, 17. & num. 61. Si nuptæ non sint.
- 9 Nobilitas Patris, communis filiabus.
- 10 Filia Nobilis, vulgò: Hijodalgo, Nobilis habetur.
- 11 Filius familias, non habetur homo integer, nec personam legitimam constituit.
- 12 Filij, Romano iure, sub Patris Potestate.
- 13 Patria Potestatis iura, Civilia sunt.
- 14 Filius, iure Civili, pro nullo habetur.
- 15 Patriæ Potestatis ius, naturale est.
- 16 Paternale ius, pietatis.
- 18 Obsequialis reverentia debita Patri, communis filio.
- 19 Honor Patri debitus, ad filios transfusibilis.
- 20 Salutatio honorifica: De Señoria, à Maiestatico iure descendit, 26.
- 21 Filij, Politico iure, honorandi honore Paterno.
- 22 Patritiorum filij honorabantur inter

- Romanos, honore, ac signo Patritiali:
- 23 Paeris Romanis, tam masculini, quam femeniini sexus, ad honorem præscripta prætexta Bulla.
 - 24 Puella Patritia honorata, pupis.
 - 25 Feminis Patricijs ius Sacrorum concessum, ad quod conveniebant in Sacello pudicitia Patritia.
 - 26 Filia, post Matrimonium, retinet iura reverentialia à Patre orta.
 - 27 Obsequiale ius, sanguine, & natura quaritur.
 - 28 Paterna Nobilitas, filijs communis.
 - 29 Paterna Dignitas ne in filia refulgeat, necesse est, vt absolutè ignobili viro nubat; si verò Nobili, non amittit Dignitatem à Patre quasitam.
 - 30 Mulier nupta, Paternam retinet Nobilitatem.
 - 31 Patria Potestas, post Matrimonium filia, non dissolvitur, quo ad iura Nobilitatis.
 - 32 Mulier per Matrimonium amittit iura, à Paterna Dignitate deducta.
 - 33 Vxor socia Mariti in Sacris, & humanis.
 - 34 Vxor unita viro, ab illo recipit sortè, 35. Ex iure, more Gentium, 36. & naturale.
 - 37 Matrimonij origo, ex iure natura.
 - 38 Maritus caput mulieris.
 - 39 Paternalis honor in filia potentior Maritali, quo ad durationem.
 - 40 Paterna qualitas suspensa tempore

- Matrimonij, reuiuiscit eo soluto.*
- 41 Honor Paternus durate Matrimonio deprimitur in muliere, 42. Etiam iure Neapolitano.
- 43 Filia nupta erat sub Patria Potestate, more antiquo Romanorum, 44.
- 45 Mulier per Matrimonium, ad familiam, & Potestatem viri transmigrabat.
- 46 Filius per Matrimonium non exibat ex Patria Potestate, ni contraheret consensu Patris, 47. Nec, quo ad collationem bonorum.
- 48 L. 2. §. Quod si in Patris; & l. Quoties, solut. Matrim. declarantur.
- 49 Filia nupta liberatur à Patria Potestate, efficiturque sui iuris ad acquirendum. *Voi* exponitur l. 2. §. Quoties, solut. Matrim. In qua durat Patria Potestas, quatenus interest Patri, ne filia dissipet bona dotalia profectitia. Dos adventitia queritur filie absolute, absque attentione iuris Paterni.
- 50 Potestas Patria soluebat per Matrimonium.
- 51 Filij liberabantur à Patria Potestate per emancipationem, 52. Et per trinam venditionem.
- 53 Emancipatio ad liberandum filium à Patria Potestate, per venditiones fideuciarias exequabatur.
- 54 Filia per Matrimonium soluta à Patria Potestate.
- 55 Nuptia inter Romanos contracta ad usum, per confarreationem, per coemptionem.
- 56 Mulier nupta per coemptionem liberabatur à Patria Potestate, effecta mater familias.
- 57 Mulier per coemptionem, de familia mariti efficiebatur, & eius haeres. 60.
- 58 Vir iustus, & iusta uxor dicebantur, contractis nuptijs per coemptionem.
- 59 L. Vxor. de rit nup. & l. Ex parte, §. Mulier, de verb. oblig. referuntur.
- 62 Filia per Matrimonium liberatur à Patria Potestate.
- 63 Patritiorum filia, per Matrimonium amittebant Priuilegia Patritio iure proveniente, si Patritio nupsissent.
- 64 Familia mutata, mutatur Nobilitas.
- 65 Filia Magnatū, etiam post Matrimonium decoranda, honore: De Señoria.
- 66 Nobilitas nata, non amittitur per Matrimonium, 69.
- 67 Filia Nobiliū post Matrimonium, Titulo, & honore Paterno honoranda.
- 68 L. Mulieres, C. de Incol. lib. 10. & C. de Dignit. lib. 12. conferentes uxoribus qualitatem viri, loquuntur in fauorabilibus, & in quibus non fuisset deterior mulieris conditio.
- 70 Nobilitas nata filie, non amittitur, nec facta Patris, nec per mutationem familiae.
- 71 Fœmina per Matrimonium, nō amittit insignia Nobilitatis Paternae, quo ad claritatem Originis.
- 72 Filius, quidquid acquirit, acquirit Patri.
- 73 Castrensis bona, filio quaruntur, excluso Patris iure.
- 74 Adventitorum bonorū Dominium filio cōpetit, reseruato Patri vsu fructu.
- 75 Bona filiorū familias, distincta, in Castrensis, profectitia, & adventitia.
- 76 Filius in bonis Castrensibus integer homo, secus in alijs.
- 77 Filius familias, nec actiue, nec passiuè in iudicio agere potest.
- 78 Filius, ratione bonorum Castrensum habet personam, & conueniendus in foro proprio.
- 79 Filius familias Dominus bonorum Castrensum, & administrator.
- 80 Filius familias in bonis adventitijs, conueniendus in foro Patris.
- 81 Pater in bonis adventitijs, quo ad administrationem bonorum, retinet ius Patrie Potestatis, actiue, & passiuè.
- 82 Pater retinet iura Patrie Potestatis in administratione bonorum filij.
- 83 Pater est vsu fructuarius bonorū filij.
- 84 Vsufructuario, in re fructuaria, competunt actiones actiue, & passiuæ.
- 85 Pater Dominus est fructuum maioratus filij, & in eis agendum in foro Patris.
- 86 Patris, & filij concursus necessarius in causa, in qua agitur de proprietate rerum ad filium pertinentium.

87 Pater in causa filij convenire tenetur, & ad id compellendus.

88 Patris persona dignior, & trahit ad suam forum, filiorum causas.

89 Filius in adventitijs conveniendus in foro patris, 90. ex l. Medicos, C. de Professorib. & Medic. lib. 10.

91 Filij incapacitas standi in iudicio, provenit ex vi Patrie Potestatis, ex qua Patri competit ususfructus, & administratio bonorum.

92 Filius super bonis, in quibus Pater lege, vel voluntate hominis, non habet ususfructum, ubi conveniendus? 93. Quid in foro proprio filij?

94 Filius in bonis, in quibus Pater non habet ususfructum, si maior est viginti quinque annorum, legitimam perso-

nam habet standi in iudicio, absque licentia, & consensu Patris, 95. Si minor, agere debet auctoritate tutoris à Iudice nominati, etiam sine Patris licentia, aut consensu.

96 Pater est administrator bonorum filij pupilli, si ei denegata est legis, vel hominis dispositio, acquisitio ususfructus ex Salgad. 97. Quod tenendum non est, sed curator à Iudice nominandus, 99. Præcipue si notus fuerat testatori, 100.

98 Pater in bonis filij, in quibus non habet ususfructum, pro extraneo habetur.

101 Pater administrator bonorum filij, quorum ususfructus ei denegatus, ex legali dispositione.

DE HONORE EXHIBENDO FILIABVS
Magnatum, Constitutarum sub Parentum Potestate. Et quid
post contractum Matrimonium. Vbi, & agitur, an Pri-
vilegium fori Patri competens, commune
sit filio, & in quibus
bonis.

GLOSSA QVINQVAGESIMA

Prescribit lex Nostra, honores exhibendos filiabus Magnatum: *X à las hijas de los Grandes se les pueda llamar, y escriuir Señoria.* Filij enim partes sunt parentum, neque natura eos distinxit, l. fin. C. de impuber & alijs substitutionib. Cū, & natura, Pater, & filius eadem esse persona, l. Cum scimus, C. de Agricol. & censit. lib. 11. Simmach. lib. 8. Epist. 24. Nihil inter te, & Patrem tuum, optimum re, aut affectione divisum est, Petr. Fabr. lib. 3. Semestr. cap. 8. Petr. Binius conf. (2) 257. num. 10. tom. 3. Inde est, vox Patris, filij vox, & econtra, §. Ei vero, Instit. de Inutilib. stipulat. Ancharan. conf. 82. Valenc. conf. 95. num. 70. (3) Immo caro parentis in carne filij aucta dicitur, non facta, cap. Con-

tradimus, §. Hac auctoritate 25. quest. 3. Paul. de Castr. conf. 164. lib. 2. Ioan. (4) Angl. lib. 7. Semestr. cap. 2. Nec novus homo censetur; immo filius pro substantiali habetur parte patris, Aristot. Ethicor. 5. cap. 6. Petr. Gregor. lib. 11. Syntagm. cap. 8. nu. 6. Langleo dict. cap. 2. Martin Maguer. advocat. armat. cap. 13. num. 194. Agel. de legitimat. contradict. quest. 11. art. 1. num. 21. Menoch. conf. 279. num. 47. D. Ioan de Solorz. de Gubern. Indiar. cap. 23. num. 95. lib. 2. latè Robl. de Salced. de represent. lib. 1. cap. 7. per tot. Philip. Kinisch. de fideicom. familiar. cap. 9. num. 54. & 55.

5. Quæ unitas induxit, teste Diu. Naziancen. carm. ad Nichobol. ut Nobilitas paterna communis est

set filio inseparabiliter:

Gloria namque Patris natorum est forma, decusque,

Vt rursus natis est gloria, fama Parentum.

Gratia communis, labes communis utrisque.

6 Ac, vt Iur. Consult. responderent, honorem, seu Paternam Dignitatem, penes filios residere, *l. Senatoris 5. & 6. l. Emancipatum, de Senatorib.* (7) neque transire, sed continuari, siue masculinae sint, siue foemeninae qualitatis, *l. Foeminae, de Senatorib.* vbi Aeguiar. Corras Oros. *l. 1. C. de Dignitatib. lib. 12.* & ibi Bart. Platea, & Scribentes, Duaren. *tit. de Senatorib. cap. 2 num. 4. l. 3. tit. 21. par. 2. l. 6. tit. 2 lib. 4. Ordinam. l. 9. tit. 11. lib. 2 Recopil.* Didac. Perez dict. *lib. 6. fol. 796.* Ioan. Gutierrez. *conf. 3. num. 6. & 7.* Garc. de Nobilit. *Glos. 1. §. 1. num. 48.* Langleo dict. *cap. 2.* Fulu. Constant. *ad tit. C. de filijs official. ex num. 24.* Matienç. *in Dialog. relat. par. 3. cap. 5.* D. Ioan. de Solorz. *de Gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 30. num. 39.*

8 Illa vnitas induxit etiam legem Nostram ad hoc, vt Dignitas Paterna pullularet in Magnatum filium, valerentque honorari voce: *De Señoria, cum indiuiduitas parentum, & filiorum, æqualiter conferat filiabus Dignitatem, l. Filiae, de Senatorib.* vbi Ioan. Oros. *num. 8.* Aeguiar. Baron. Duaren. *cap. 2. num. 4.* Bart. *in l. Quoties, num. 2. C. de Priuileg. Scholar.* (9) *lib. 12.* Qualitatem, ac honorem Paternum, Tiraq. *lib. 1. ad leg. Connub. par. 1. num. 39.* Otalor. *de Nobilit. 4. par. cap. 8 num. 1. & 2.* Barbof. *l. Cum tale, num. 26. solut. Matrim. Valenç. conf. 95. num. 70. l. 3. tit. 11. par. 2. l. 6. tit. 2. lib. 4. Ordinam.* Fragos. *regimin. Republ. par. 1. lib. 3. disp. 6. §. 10.* Ta- (10) liter, vt indubium habeamus, quod filia Nobilis, vulgò: *De el Hijodalgo, Dignitate Parentis decore;*

l. 9. tit. 11. lib. 2. Recopil. Ioan. Gutierrez. *conf. 3. num. 6. & 7.* Amayal. *Mulieres, & l. fin. C. de Incol. lib. 10.* Garc. de Nobilit. *Glos. 1. §. 1. num. 48.* Fontanel. *de Paçt. nuptial. tom. 2. par. 15. claus. 7. Glos. 3. ex num. 51.* Surd. *conf. 140.* Hipol. Riminald. *conf. 569. num. 160.* Tiber. Decian. *lib. 5. respons. 54. num. 6. & 7.*

11 Ex hac indiuiduitate, etiam exortum fuit, illud ius lumine naturali hominibus perfusum, vt filij, homines integri non censerentur; sed in eos attenderetur qualitas Patris, illius Auctoritas, Dignitas, ac quod, nec personam per se haberent, Aristot. *Ethicor. 8. cap. 2.* Vacun. Vascun. *lib. 1. declarat. 8. à num. 1.* Albert. Géttil. *de Nupt. lib. 4. cap. 1. & 2.* Bessold. *dissert. de trib. Domestic. Societat. specieb. cap. 4 num. 1.* Pet. Gregor. *lib. 11. Syntagm. cap. 5.* Konan. *lib. 2. Commen. cap. 13. num. 2.* Duaren. *ad titul. solut. Matrim. cap. 1. de Nupt. num. 1.* Donel. & Ossuald. *lib. 2. Comment. cap. 20. lit t. B.* D. Michael de Luna *de iure ration. lib. 2. cap. 4. num. 7. & lib. 3. cap. 11. num. 3.* Georg. Schomborner. *lib. 1. Politic. cap. 7.*

12 A quo Romani ducti superbe suis Ciuibus adrogarunt illud ius Patriæ Potestatis, statuente Romulo, vt priuato iure filij semper sub Patris Potestate essent, *l. 3. l. Patre furioso, de his, qui sunt sui, & alien. vbi Corras. Oros. & Fab. §. 2. Instit. de Patr. Potest.* vbi Aeguiar. Baron. Hotthom. Claud. Claciunc. Ioan. Harprect. Villiellm. Ludel. Rosin. *antiq. lib. 9. cap. 3.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 6. cap. 10.* & late notant Doctores (13) adducti, *num. antecedenti.* Vnde, reiecta aliquorum doctrina, rectè sensisse credimus Vacunum adscribentem, iura Patriæ Potestatis ad ius Ciuile pertinere, *l. Nam Ciuium, de his, qui sunt sui, Cujac. Instit. de Capit. diminut. Claud. in l. Pregnantis, nu. 57. de Pen. Bald. Nouel. rubr. de verb. oblig. num. 15.* Caccialup. *in l. Frater à Fra-*

tre,

tre, §. *Quasitum*, nu. 67. de *condit. indeb.*
 Restaur. Castald. de *Imperat. quasit.* 89.
 num. 6. Paschal. de *Virib. Patr. Potest.*
 cap. 1. par. 1. num. 1. Azor *Instit. Mor-*
ral. tom. 2. lib. 2. cap. 19. Carranç. de
partu, cap. 4. à num. 25. cum *sequentib.*
 Duaren *ad tit. solut. Matrim.* cap. 1. de
nupt. Matienç. l. 8. *Glos.* 2. tit. 1. num. 2.
 lib. 5 *Recopil.* Berlinch. *conclus. Practi-*
cabil. par. 2. *conclus.* 11. num. 3. ac, quod
 (14) filius familias pro nullo habeatur,
 Corraf. l. *Qui liberos*, nu. 19 de *rit.*
nuptiar. Arias Pinel. *rubr. C. de bon.*
Matern. par. 2. ex Azeued. Gutierrez.
 Anton. Gomez, & Surd. Castill. de
usufruct. cap. 3. num. 8.

15 Ius verò Paternæ Potestatis ad naturale, Plin. in *Panegy.* Tu quidem Caesar illam exceptionem remouisti: Si modo filius in Potestate Patris fuisset, intuitus opinor, vim, legemque natura, quæ semper inditionem Parentum esse liberos iussit: nec uti inter pecudes, sic inter homines Potestatem, & Imperium Valentioribus dedit, Aul. Gel. lib. 2. not. Atticar. cap. 2. & 7. Rebuf. in l. *Pronunciatio*, §. *Familia*, de *verbor. signific.* Azor tom. 2. *Moral. Institut.* lib. 2. cap. 19. *quæst.* 3. latè Bodin. de *Republ.* lib. 1. cap. 4. Groc. de *iure Bell.* lib. 2. cap. 5. ex num. 5.

16 Ni dicamus, Paternale ius, iure naturæ pietatis officium esse, nõ Potestatis, ex D. Ambros. in *Luc.* cap. 18. *Aliud est legis beneficium, aliud Pietatis officium*, *Instit. de Nupt.* in *princip.* vbi Gothofred. Ioan. Harpret. §. *Ius naturale*, *Instit. de iure natur.* ex nu. 15. Anneo Robert. *rer. iudicat.* lib. 3. cap. 1. Vide, quæ notat Dom. Hieronym. de *Oros.* de *Apitib. iur.* lib. 5. cap. 13. per tot.

17 Ex illa ergo vnitate indiuiduitateque Parentû, ac filiorum formulis, ac regulis à iure Ciuili indutis, legitimè cautum: *Que à las hijas de los Grandes se les llame Señoria*, Cassiod. lib. 9. *Epist.* 22. *Latere potest forsitan vulgari hominum genus, nescire non* (18) *potest proles Senatus.* Hic enim

honor, nec reuerentialis tantum, ac obsequialis habendus, debitus simul filio, ac Patri mero iure ex continuatione Domini, l. *Parentis*, de *obsequ. Parent.* & *Patron. debit.* l. *Etiam liberis*, C. eod. Sed Politicus, à Supremo iure ortus; ex quo, nec tantum gloriosos habendos, quos in se clementia Principis illustrauit, reuerentiali honore verbali Constituto, l. 2. & 3. C. de *offic. diuers. iudic.* ni honor ad filios protendatur, cum omnium splendor tendat ex Maiestatis publicæ decorem, & ornatum, Senec. de *Benefic.* lib. 4. cap. 30. Cassiod. lib. 2. *Epist.* 2. & lib. 9. *Epist.* 23. *Quidquid in illo viro gratia Diuina congescit, integra perfectione transmissum charos in posteros.*

19 Et quamvis ex Doctorum mente Nostram legem exornare valeremus, dicētium: Honores ex Dignitate Paterna ortos, ad filios, & filias venire inseparabiliter. Præter adductos, supra num. 6. l. *Fœmina*, de *Senatorib.* l. 1. C. de *Dignitatib.* lib. 12. Bald. *conf.* 355. volum. 1. Dom. Ioan. de Solorz. de *Gubernat. Indiar.* lib. 2. cap. 30 num. 39. Fragos. *regimin. Reipubl.* par. 1. lib. 3. *disp.* 6. ex num. 180.

20 Adhuc verò, cum honorifica salutatio: De *Señoria*, vt Imper. in *dict.* l. 3. C. de *offic. diuers. iudic.* A particulari prouidentia Maiestatis proueniat in designationem Dignitatis, aut honoris publici, non legem Nostram communis iuris regulis conditam dicemus; sed Summo Arcano (21) Reipublicæ enixam. Dum enim Pater Infulis Magnitudinis Illustratur, decens, immò, & necessarium est, vt iisdem radijs illuminentur vtriusque sexus filij, Cassiod. lib. 9. *Epist.* 23. *Et ideo P. C. alumnus vestrum Paulinum laurea Dignitate vestimus: vt iuuentus eius, quæ fulget meritis, trabea quoque resplendeat triumphali.* Iuris Consultus in l. *Speciosus*, de *verbor. signif.* & in *dict.* l. *Fœmina*, vbi Æguinar. Baron. Corraf. Oros. Petr. Rebuf.

22 Sic à primis Romanæ Reipublicæ cunabulis Seruatum, vt Patriorum filij ad honoris cognitionem, & Nobilitatis designationem, tam masculini sexus, quam foemenini, signis honorificis decorarentur (inuentu Romuli, vt aliqui credunt, vel vt alij Lucij Tarquini Prisci) Cōmunia enim fuerunt in pueris, Pretexta Bulla, *l. Vestis, §. Vestimenta, vers. Puerilia, de aur. & argent. legat. Macrob. Saturnal. lib. 1. cap. 6. Rosin. antiqu. lib. 5. cap. 32. Vvolphang. Laz. Reipubl. Roman. lib. 9. cap. 13. Salmuth. ad Pancirol. rer. memorab. tit. 43. de habit. & vestim. veter. Pet. Herodot. rer. iudic. lib. 1. tit. 57. Forster. Histor. iur. Ciuil. lib. 1. cap. 10. num. 4. Turturet. de Nobilit. Gentil. lib. 1. cap. 10. ad finem, plures refert, Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 2. num. 693. & sequentib. Carol. Sygon. de antiq. iur. Ciuil. Roman. lib. 1. cap. 6. Lacar. Vaif. de re (24) vestiar. cap. 12. Præcipuè vero in feminis Pupa, quam veneri consecrare puellæ, dum pubertatem vicinæ erant, notat Iuuen. Satyr. 2.*

Nepè hoc, quod donat e à Virgine pupa,

25 Sed cum foemenino sexui, clausus aditus ad munera publica fuisset; pateret verò ad iura Sacrorum, quæ communia cum Patribus, filiabus etiam iura Paterna fulgentibus speciositateque, *l. Speciosas, de ver. sign. ybi Alciat. Rebuf. Patriciorum, ac Nobilium concessum fuit, vt in Sacello Pudicitæ supplicationes facerent, Liu. lib. 10. Rosin. antiquit. lib. 2. cap. 18. Ioan. Corraf. in l. Foemina, num. 14. de Senatorib. Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patric. lib. 3. cap. 8. num. 8. ad fin. Vt inde à communibus foeminis discretæ haberentur, honorarentur. Ex quo iuste lex Nostra: *T à las hijas de los Grandes se les pueda llamar, y escriuir Señoria, Corraf. in dict. l. Foemina, num. 13. Nam si nec dum nuptui collata essent Patris fulgerent Dignitate.**

26 Sed nonne hæc prærogatiua seruanda, si filia nupserit, per Matrimoniumque ad manus viri deueniat. Sanè tanta est Paternalis virtus, ac ius ab ea proueniens, quod hæc reuerentialis qualitas à Patre proueniens conseruatur, *l. Qui manumittuntur, de oper. libertor. l. Etiam liberis, C. de obseq. Patron. præstand. Quod eleganter Calsiod. dict. lib. 9. Epist. 33. Non translatica vstitutione vocabuli, sed honorata sorte nascendi. Etiam si Matrimonio, emancipatione, aut alio modo liberi filij inueniantur à paterna Potestate, l. Si quis, §. Vtrum, de agnoscend. liber. l. Parens §. de obseq. Parent & Patron. præstand. l. iura, de iure Patron. Iustum æquidem est, vt in filijs, semper Patris persona colatur, etiam si (27) illius non sit hæres. Cum obsequia exhibeantur iure sanguinis, non iure hæreditario, l. Si operarij, de oper. libertor. Donel. lib. 2. Comment. cap. 18.*

28 Comprobatur ex l. foemina, C. de Dignit. lib. 12. vbi Paterna Nobilitas, aut Dignitas, quæ filijs communis est, *l. Liberos, de Senatorib. nec amittitur eo, quod filia per Matrimonium transeat in Potestate viri, Bartul. in (29) dict. l. 1. ex num. 39. Immo, vt suspendatur necesse est tali nubat viro, cui absolute præclussæ sint portæ Nobilitatis; si verò Nobilis est, & si Clarissimam, vel Senatoriam qualitatem proprio, aut Paterno iure non obtinuerit, mulier natiuam Dignitatem non amittit, l. Cum te, C. de Nupt. Rebuf. dict. l. 1. num. 8. Fontanel. de Paët. nuptial. Glos. 3. par. 15. claus. 7. (30) num. 52. tom. 2. Sed nupta honorem, ac familiam Paternam retinet, Bart. l. fin. §. penult. ad Municipal. Loais. l. Filius familias, §. Diui, num. 42. (31) de legat. 2. Cum ad conseruationem horum iurium Patria permaneat Potestas, dict. l. 1. & 2. de liber. exhibend. l. 2. §. Quod si in Patris. solut. Matrim. ex quam plurimis Tiraquel. l. 1. connub. num. 1. Barbol. dict. §. Quod si in Patris, num. 1. Franch. decis. 549. Pur-*

pu-

purat. *cons. 396. num. 24. vol. 1. Hieronymym. Leo decis. Valenc. 55. num. 2. Martienc. l. 8. tit. 1. Glos. 1. lib. 5. Recopil. & ibi Azeued. num. 9. Mar. Giurb. ad cōsuet. Messanens. cap. 4. Glos. 2. num. 5. Virgil. de legit. person. cap. 4. num. 37. Basil. de Matrim. lib. 2. cap. 1. num. 22.*

52 His obstat Bart. doctrina sibi aduersantis ad ea, quæ notauerat in dict. l. 1. C. de Dignitat. nu. 39. lib. 12. tenentis in l. Quoties, num. 2. de Priuil. Scholar. lib. 12. Tiraquel. l. 1. connub. num. 34. quod Priuilegium competens filiabus ratione Dignitatis, aut muneris Paternalis, toties durat, quoties per Matrimoniū, status mutationem, seu capitls diminutionem, vt Cujac. passæ non fuerint, dict. l. Fœminæ, de Senatorib. ex quo honorem Constitutum filiabus Magnatum nō permanere, exeuntibus à Paterna factis (33) milia, Ioan. Corras. dict. l. Fœminæ, num. 13. Si verò per Matrimoniū in aliam mutantur naturam dependentem à qualitate viri, cum nec tantum socia censenda in Sacris, & humanis, l. Aduersus, l. 4. C. de crimin. expilat. heredit. l. 1. de rit. nupt. l. Lucius Titius, de administr. tutor. Duaren. ad tit. solut. Matrim. cap. 4. num. fin. Sot. in 4. dist. 26. quæst. 1. art. 1. Basil. de Matrim. lib. 1. cap. 2. num. 70. Georg. Schomborn. lib. 1. Polit. cap. 6. Sed sic vnita viro, §. Ius naturale, in st. de iure natural. vbi Glos. verbo Coniunctio, §. 1. Inst. de Patr. Potest. cap. Illud, de præsum. cap. 2. & 27. quæst. 2. Basil. dict. lib. 1. cap. 2. ex Ossuald. Giurb. & alijs nulli (35) iam retinet sortem diuersam à maritali. Nec tātum ex iuris Ciuilis dispositione, aut cōsuetudinario Gētium, Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 1. num. 5. Ossuald. lib. 13. Comment. cap. 18. in not. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 2. Anneo Robert. rer. iudic. lib. 4. cap. 1. Bessold. de trib. Domestic. societ. speciebus, cap. 2. Georg. Schomborn. Polit. lib. 1. cap. 6. vt voluit Tiraquel. l. 1. (36) connub. à num. 2. Sed ex eo ipso iure naturali, §. Hinc descendit, vbi

Glos. in st. de iur. natur. l. 1. §. Ius naturale, de iust. & iur. vbi Bart. Oros. & (37) Scribentes. A quo est origo Matrimoniij, Diu. Ambros. lib. de Paradis. cap. 10. Nec illud ociosum, quod non de eadem terra, de qua formatus est Adā, sed de ipsius Adæ costa facta sit mulier, vt sciremus vnā in viro, & muliere corporis esse naturam. Pluribus adductis Basil. de Matrim. lib. 1. cap. 3. num. 1. & 4. Sāch. eod. tract. lib. 2. disp. 4. Ioan. Harprecht. §. Ius naturale, num. 5. & 6. Inst. de iure natur.

38 Sic patet ex Genes. cap. 2. Et adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna. Quæ vnio à creatione mulieris producta, & ex Eua ad cæteras mulieres descēdens absolutē substulit ab eis, dū viro copulata, ac nuptæ sunt omnia propria, & nouā accipiūt à cōditione mariti, D. Ambr. cap. 10. Multarum, & disparium naturarum eripuit facultatem: vir enim caput electum fuit, Diu. Paul. Corinth. 1. cap. 11. vt Diu. Hieronym. ibi: Secundum ordinem naturalem, Bessold. de trib. Domestic. societ. speciebus, cap. 2.

39 Quare dicendum, legitime decorandam filiam honore: De Señoria, dum sub Patris Potestate fuerit, nec translata ad virum, cum verum sit, perdurare Dignitatem à Parentibus deductam, quo ad durationem (40) honoris, ac reuerētiae, in omnibus fauorabilibus, l. 9. tit. 11. li. 2. Recopil. vbi Azeued. num. 9. Garc. de Nobilit. Glos. 1. §. 1. à num. 45. Otalor. de Nobil. 3. par. cap. 6. reiecta Tiraquel. doctrina, & Guid. Papæ, Pichard. de Nobilit. communic. nu. 60. D. Franc. de Amaya in l. ult. num. 27. C. de incol. lib. 10. Fragos. de regimin. Reipubl. par. 1. lib. 3. disp. 6. nu. 184. Paschal. de virib. Patr. Potest. par. 1. cap. 3. n. 43. & 44. (41) Alias viuente marito Paternus honor deprimitur; ni in casibus infra referēdis, Bart. l. 1. num. 34. C. de Dignit. vbi Rebuf. num. 3. præualente in exercitio maritali Excellentia, Rebuf. l. Maior, num. 1. vbi Plat. C. de Dignit.

nit. lib. 12. Azeued. l. 9. num. 5. tit. 11. lib. 2. Recopil. Otor. de Nobilit. par. 3. (42) cap. 6. fol. 110. Quod esse secundum Neapolitanam consuetudinem, refert Vinc. de Fräch. decis. 546. à n. 9. vbi Addit. Vizcon. Roland conf. 67. vol. 4. Cephal. conf. 426. Stephan. Grat. discept. Forens. cap. 382. Paschal. de virib. Patr. Potest. par. 1. cap. 3. num. 43. & 44.

43 Comprobatur ex ipsius iuris penetralibus, Romuleis Constitutionibus, legibus, ac placito longæuo Romanorum: Nam, vt notum est, & si illud ius Patriæ Potestatis semper illibatum permansit, etiam si filius nuptias contraxisset, l. 1. §. fin. & l. seq. de liber. exhibend. l. Si maritus, C. de Patr. Potest. & quæ notant Scribètes, Ant. Gom. l. 47. Taur. Thom. Säch. de Matrim. lib. 7. disp. 82. num. 7. Basil. de Matrim. lib. 2. cap. 2. De quo passim Scribentes.

44 Et per hæc iura dicamus in Paterna Potestate perdurare, etiam filiam nuptam, dict. l. 1. §. ult. de liber. exhibend. l. 2. §. Quod si, l. Quoties, solut. Matrim. l. 3. l. Nec inter, l. Sicut proponis, C. de Nupt. l. Si uxorem, C. de condit. (45) incert. l. Filia, C. de collationib. & quæ in his congerunt Scribètes. Adhuc credimus ex ipso Romanorú iure primæuo, eo ipso, quod per Matrimonium mulier mater familias efficiebatur, absolutèque transibat ad Potestatem viri, deque familia illius censebatur, subque erat Maritalibus aris, suspensam esse Patriam Potestatem, vt Doctores adducti, Glos. num. & supra num. 34.

46 Nec contra suadent Iuris Consultorum responsa, & Imperatorum placita in legib. num. anteced. adductis, si illarum series, ac casus prænotantur, & non indistinctè recipiuntur: Nam si nec desint dicentes, filios etiam post Matrimonium esse in Patris Potestate; vel loquuntur de nuptijs contractis, absque Patrum licentia, quod illicitum erat, l. 3. l. Nec in-

ter, l. Si vt proponis, C. de Nupt. De quo eleganti Doctrina, Doctissimus Don Hieronym. de Oroz. de Apicib. iur. (47) lib. 5. cap. 23. ex num. 2. Vel de dote ad collationem conferenda, vt l. Filia, de collation. Cû si verè notatur Vlpia. in l. 2. §. Quod si in Patris, l. Quoties, solut. Matrim. Vt ex ipso patet, per Matrimonium filiam liberari à Patria Potestate dicendum, nec ex Paterna qualitate, ac iure censendâ, quia ex mente illius textus, filia ius quærat ad exactiorem dotis à Patre promissæ; quod repugnaret absolutè, si sub Potestate Paterna esset, l. Imperator, ad Senat. Consult. Trebel. l. Ne cum filio, de furt.

Quare dicendum, ex omnium iurium mente, Paternam Potestatem suspèdi per Matrimonium filia, purgarique per eam incapacitatem à iure inductam acquirendi, manente in Patria Potestate. Præcipuè ex eo, quod diximus, de dote profectitia, de qua loquitur, dict. §. Quod si in Patris, in qua attèditur ius filia, & si annexum Patri, quod non esset si illibata remansissent iura Potestatis Patriæ, & quamvis amborum consensus necessarius sit ad agendum; à quo deduci valet, filiam, & si nuptam, manere sub Paterno Dominio. Adhuc contrarium deducitur ex ipso textu, cum illud ius agendi etiam si sit conexum cum Patre, non daretur à Iur. Consult. si in filia remaneret Paternæ Potestatis ius impeditiuum ex sua natura acquisitionis, sed ne filia in præiudicium Patris exigeret dotè, ac illâ dissipado, cogeretur Pater denuo dotare, vt notat Bart. Paul. de Castr. in dict. §. Quod si: Quare legitimè Constitutû fuit, vt filia acquirere posset; sed exactio fieret, interueniente Paterno consensu, quatenus Patris interest. Quod secus erat in dote adventitia, in qua quæritur ius filia absque attentione iuris Paterni, nec Patriæ Potestatis, l. Gaius, solut. Matrim. quam distinctionem sequuntur Bart.

Bart. Paul. de Castr. *in dict. §. Quod si in Patris*, Anton. Fab. *in rational. ad l. Pomponius. famil. herciscund.* Petr. Barbos. latè ex Alex. Iasson, Pontan Rubeo, & alijs *dict. l. 2. §. Quod si in Patris, num. 15. & sequentib. solut. Matrim.*

50 Hæc enim liberatio filia à Patria Potestate per Matrimonium, etiam omisso Diuino principio, reiectisque Prouinciarum ritibus, ex ipso Romanorum iure, ex quo deducta Patria Potestas, deducitur: Ad quod notandum est, quod aliter liberantur filij à Patria Potestate, aliter filia.

51 Inter alia verò inventa per Romanos ad liberandos filios ex Patria Potestate, erat emancipatio; in quo haud immorandum, §. *Præterea, Instit. quib. mod. ius Patr. Potest. soluit.* vbi latè Pichard. Æguinar. Baron. Balduinus, Claud. Claciunc. Oinotom. Ioan. Harprect. Villiellm. Ludel. ad Donel. Ossuald. *lib. 2. Comment. cap. 26. litt. C.* quæ à principio ex legis XII. Tabular. Constitutione, vt *dict. §. Præterea*, per fiduciarias venditiones exequebatur: Notum enim est, quod, & si Parentes Romano iure, ius vitæ, ac necis in filios haberent, licentiamque eos oppignorandi, ac vendendi: si ter venundati essent ex leg. XII. Tabular. liberarentur à Patria Potestate. Sic lex: *Si Pater filiam ter venundedit filius à Patre liber esto*, Vlpian. *Instit. tit. 10.* Dionis. *lib. 2.* Carol. Sygon. *de antiquit. iur. Ciuil. Roman. lib. 2. cap. 10.* Demster. *antiquit. Roman. lib. 8. par. 3. ad leg. XII. Tabular.* Balduin. Reuard. Hottoman. & Scribentes ad *dict. leg. XII. Tabular. De quo elegantissimè Dom. Hieronym. de Oroc. de Apicib. iur. lib. 5. cap. 13. per tot.*

53 Ex hoc enim inductum, vt Parentes, qui filios emancipare, ac à Potestate Patria liberare conabantur, eos venū ibant, interuenientibus tribus fiduciarijs venditionibus, ex quo liberatio sequebatur, vt Iustin. *in dict. §. Præterea, Instit. quib. mod. ius Pa-*

tr. Potest. vbi post Scribentes Æguinar. Baron. Ioan. Harprect. Villiell. Ludel. Carol. Sygon. *dict. ca. 10.* Bessold. *dissert. de Trib. Domestic. Societ. speciebus. cap. 4.* Petr. Gregor. *lib. 11. Syn. tagm. cap. 10. num. 9.* Ossuald. *dict. lib. 2. cap. 26. & 27.*

54 Quo ad filias verò, vt liberarentur à Paterna Potestate per Matrimonium, aliter executum fuit: Erant enim apud Romanos ad contrahendas nuptias diuersæ ceremoniæ, quæ (55) nuptijs nomen dedere. Per usum, scilicet, per confarreationem, per coemptionem: Pariter etiam inter eos mulier coniuncta viro, vel vxor dicebatur, vel mater familias; vxor erat, teste Cicer. & Boec. quæ coniungebatur viro per usum, vel (56) per confarreationem. Mater familias, quæ per coemptionem; hæc enim conueniendo in manum viri à Paterna Potestate liberabatur, in familiam, ac mancipium mariti transibat: ad quod sicuti ad emancipationem filiorum tres fiduciariæ emptiones interuenerant, pariter filia, vt mater familias fieret in manum mariti conueniebat, & assēs afferebat emendæ familiæ causa, ex quibus vnū marito tradebat, Cicer. *pro Murena*, Dionis. notat Carol. Sygon. *de antiquit. iur. Ciuil. Roman. lib. 1. ca. 9.* Demster. *antiquit. lib. 5. cap. 37.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 2. cap. 5.* Petr. Gregor. *Syntagm. lib. 9. cap. 5. num. 24.* Barnab. Brisson. *de ritu nuptiar.* Hieron. Berrut. Hottoman. Brisson. *de verb. iur. verbo coemptio, & verbo Vxor*, Cujac ad Vlpian. *tit. 12.* Bessold. *dissertat. 1. de Trib. Domestic. Potest. speciebus. cap. 2.* Tiraquel. *l. 1. Connub. à num. 1.* Lyps. ad Tacit. *lib. 1. Annal. num. 46.* D. Hieronym. de Oroc. *dict. lib. 5. cap. 13. num. 10.*

57 Ex qua conuentione, coemptioneque, filia mater familias facta, à Patre liberabatur, in mancipium, Potestatemque viri cum capite, fortunisque transibat, suusque hæres mariti

riti erat ex asse, si filios non haberet; cumque filijs, pro virili portione, Vlpian. *Instit. tit. 12. ibi: Item vxor, quæ in manu est, Cujac. ad illum tit. 12. Hieronym. Verrut. verbo Coemptio, Demster. dict. cap. 37. Petr. Gregor. dict. cap. 5. num. 26. Coemptio autem illa erat simulata quædam distractio Potestatis, qua tenebatur mulier antequam nuberet, & ex qua in Potestatem aliam, mariti scilicet, traducebatur, Alex. ab Alex. dict. cap. 5. Per coemptionem vxor in viri familiam transit, quare mater familias dicta, quæ in mariti manu, & mæcipio sit, Reuard. ad leg. XII. Tabul. cap. 21. & ad l. 3. de Orig. iur. Ossuald lib. 7. Comment. cap. 2. litt. F. ex Corraf lib. 9. cap. 1. litt. R.*

58 Per hanc enim in manus conventionem, ac per Matrimonium, & per coemptionem iustus vir, iustaque vxor dicebantur, vt in l. Si vxor, §. Planè, ad leg. Iul. de adulter. Cujac. lib. 6. Obseruat. cap. 16. Rosin. ad Demster. Paralipom. lib. 5. cap. 37. Et vxor iniusta, quæ viro coniuncta est, sed non per coemptionem. De quo latè Tiraquel. in leg. Connub. Glos. 8. num. 244.

59 De hac nuptiarum forma loquitur, l. Vxorem, de rit. nupt. l. Ex parte 121. §. Mulier, de verbor. oblig. Nam, & si illarum verba in corpore Digestorum dicant, in Matrimonium conuenire, mutata fuerunt à Triboniano, cum à Papiniano dictum fuisset, in manum conuenire, vt Gotofred. in dict. l. Vxorem, Cujac. tit. 9. ad Vlpian. Alciat. lib. 11. Parerg. cap. 7.

60 Cum verò post hanc nuptiarum formam mulier (vt diximus) mater familias dicebatur, transibat in familiam mariti, secundum quam mentem intelligenda est, l. Cui fuerit 15. de condit. & demonstrat. l. Si dies 21. Quando dies legat. cedat, Hottoman. de verb. iur. verbo Vxor, Rosin. ad Demster. dict. c. 37. inque viri priuatis laribus, Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 15. Dionis. lib. 2. Petr. Gregor. dict. lib. 9. cap.

4. Basil. de Matrim. lib. 1. cap. 2. num. 7. & à Paterna Potestate liberatur, vt ex Vlpian. *Instit. tit. 11. §. 13.* notat Cujac. & ex Varron. Ossuald. lib. 14. cap. 18. litt. L.

61 Quare dicendum credimus, quod dispositio Nostræ legis, quatenus Constituit, vt filia Magnatum decorari valeant honorifico Titulo: De Señoria, intelligenda est de filiabus in nuptis, subque Paternali Potestate (62) existentibus: Cum post Matrimonium absolutè liberae sint à iure Paterno, subque Maritali qualitate viuant, præcipuè apud Nos, post Constitutionem, leg. 47. Taur. vbi Anton Gom. l. 8. tit. 1. lib. 5. Recopil. vbi Matienç. & Azeued. ex quibus, reiectis alijs legibus, Constitutionibus, consuetudinibus, absolutè filij liberantur à Patria Potestate, siue iuris efficiuntur, Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 82. num. 7. Petr. Barbof. l. 2. §. 1. num. 1. solut. Matrim.

63 Quibus adstipulatur, quod è Romano more, notat Liu. lib. 10. Et si enim Patritiorum filia radijs Paternæ Nobilitatis resurgant, non Patritio nuptæ obumbratur Nobilitas, denigrata speciositate Paterna. Audi Romanam Historiam à Liuiio relata. Anno enim ab Vrbe condita 458. Q. Fabio, M. Rusilano, & P. Decio Consulibus, a verruncandorum prodigiorum causa supplicationes in biduum à Senatu Decretæ fuerunt, ad quas frequentes ibant, & viri, & foeminae; sed cum ad templum Pudicitia Patritia accessus tantum licitus foeminis Patricijs fuisset. Et virginitas, & si Aurelij Patricij filia, L. Volumnio Plebeio nupta ad Sacellum deuenisset, à Matronis eiecta fuit, denegato honore Paterno ob qualitatem Viri, sic enim illa habitata inter Romanos Matrimonialis vnitas. De quo meminit Corraf. dict. l. Foemina, nu. 14. Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patric. lib. 3. cap. 8. num. 8. Tiraquel. de Nobilit. cap. 18. num. 16. Sed au-

audi
runt
suppl
uit
preb
viri,
nem
Patri
rotun
tum.
Plebe
na, q
eueru
cundi
moru
Patri
dicit
tam,
64
ra ha
muta
dissert
Cod. li
huc ta
(65)
nubar
est) et
randa
mur l.
nitat.
(66)
honor
Nobi
sold. a
à iure
cap. 11
Matr
bus, &
iudici
Nobil
(67)
filia C
mitali
Corra
Anton
12. ex
68
Mulier
Amay
12. ag

audi Liuium: *Eo anno prodigia fuerunt, quorum auerruncando um causa supplicationes in biduum Senatus decreuit, publicè vinum, ac thus, Sacrificijs prabitum: supplicatum iere frequentes viri, feminaeque. Insignem supplicationem fecit certamen in Sacello Pudicitiae Patriciae, qua in foro boano est, ad eadem rotundam Herculis. Inter Matronas ortum. Virginiam Auli filiam Patriciam, Plebeio nuptam volumnio Cos. Matrona, quod è Patricijs enupisset Sacris arcuerunt. Breuis altercatio inde ex iracundia muliebri in contemptum animorum exarsit, cum se Virginia, & Patriciam, & pudicam, in Patricia pudicitiae templum ingressam, & vni nuptam, ad quem virgo deducta sit.*

64 Sed si adhuc supradieta vera habeantur, & mutatione familiae mutari Nobilitates, dicat Bessold. *dissertat. 2. de Nobilit. Anton. Fab. in Cod. lib. 9. tit. 29. differ. 16. & 17. adhuc tamen Magnatum filiae (ni ab (65) solute ignobili, aut Plebeio nubant viro, quod credendum non est) etiam post Matrimonium venerandas esse honore: De Señoria, fate-mur l. Fœmina, de Senator. l. 1. C. de Dignitat. lib. 12. Et quæ in illa l. 1. notat (66) Bart. n. 39. & 40. scilicet, quod honor deductus ex Progenie, seu Nobilitas, quæ nata dicitur, Bessold. *dict. dissert. 2. cap. 10. num. 8. Cum à iure Gentium descendat, Bessold. cap. 11. num. 3. permanet etiam post Matrimonium, cum in fauorabilibus, & in quibus non obvenit præiudicium iuris maritalis splendor Nobilitatis natæ non adumbratur. (67) Hinc ipse Bart. notat, quod filia Comitum nupta Illustri viro, Comitum honore decoranda est, Ioan. Corras. in *dict. l. Fœmina, num. 8. & 9. Anton. Perez ad tit. C. de Dignitat. lib. 12. ex num. 45.***

68 Nec ad id faciunt, quæ ex l. *Mulieres, C. de Incol. lib. 10. & ibi latè Amaya l. Mulieres, C. de Dignitat. lib. 12. agunt Doctores, & Nos infra:*

quoniam illarum legum dispositio loquitur in fauorabilibus, & in his, quæ non faciunt deteriorem conditionem mulieris, vt eas intellexit Azeued. l. 9. num. 7. tit. 11. lib. 2. *Recopil. ex Castell. l. 57. Taur. nu. 4. Tiraq. (69) de Nobilit. cap. 6. n. 52. Ideò, cum hæc prærogatiua concessa filiabus Magnatum, Natiuitate quæsita sit, & proveniat à Regia largitate, per Matrimonium amittenda non est, l. Eum qui 3. de interd. & relegat. l. Tutelas, de capit. diminut. Præcipuè in casu, ac dispositione Nostræ legis, vbi ad concessionem huius præeminentiæ attèditur qualitas naturalis: *A las hijas de los Grandes, quæ per translationem ad familiam mariti non amittitur, Bald. l. Cum quedam puella, de iurisdict. omn. iudic. Tiraquel. de Nobilit. cap. 18. num. 40. sequitur ex Alex.**

70 Hinc Anton. Fab. in *Cod. lib. 9. tit. 29. differ. 6. ex l. Filiæ, de Senator. dict. l. Eum, qui 3. de interd. & relegat. tenet absolutè, Nobilitatem, & ex illa honorem obvenientem amitti non posse, nec factò Patris, nec vt rectè tenet contra Parlador. lib. 1. cap. 17. & in Sexquicent. def. 6. num. 9. ex mente Azeued. *dict. l. 9. num. 7. tit. 11. lib. 2. Recopil. & l. 2. nu. 104. tit. 10. lib. 8. mariti consensu, aut delicto; ex quo principio Pichard. tract. de Nobilit. communic. num. 46. vers. His asserit per Matrimonium, non amitti naturalia iura.**

71 Quare speciositas illa, seu splendor à natura cõcessus, seu natus filiae, ex quo à Patritio, seu Magnatè Patre genita per Matrimonium obûbrandus non est, nec per communicationem iurium maritalium revulsos honores Paternos dicendum; sicuti, nec amittit filia ius deferendi insignia, & arma Nobilitatis Paternæ, quo ad claritatem Originis, antiquitatem generis, memoriam familiae, vt post multos notat Theod. Hoeping. *de iure insign. cap. 7. num. 39.*

72 Ex supradictis descendit secunda pars Nostræ quæstionis. Nam cum illud Primæuum Patriæ Potestatis ius induxisset, vt filius famil. incapax fuisset acquisitionis; immo, quod omnia bona per filios quæsitæ, Patribus pertinerent, l. *Placet, de acquir. heredit. l. 1. §. Item adquirimus, & l. 4. de acquirend. posses.* Petr. Gregor. lib. 11. *Syntagm. cap. 8. num. 17.* Ossual. lib. 9. *Comment. cap. 5. & 6.* Paschal. *de Virib. Patr. Potest. par. 1. cap. 3.* Anton. Fab. *in rational. l. Si longius, §. Si filius, de iudic. Hermos. l. 3. num. 13. Glos. 1. tit. 4. par. 5.* doctissimè noua, elegante & doctrina Frater meus D. Ioan. Gonçal. de Salcedo in Sacro Hispanensi Senatu Inquisitionis Inquisitor in *Allegat. pro Reg. Fisco, art. 2. n. 107. l. Dominus 39. l. Quidquid dicitur, de verbor. oblig. l. 2. C. de Patr. Potest. Arias Pinel. l. 1. par. 1. num. 15. C. de bon. Matern. Alex. ab Alex. *dier. genial. lib. 6. cap. 10. Neque filijs in bonis esse quidquam Patribus uiuentibus, Bessold. de Trib. Domestic. Societ. specieb. cap. 4. num. 7.* Georg. Schomborner. *Polit. lib. 1. cap. 7. num. 4.* Lanfranc. *Zach. de Salar. quæst. 26. num. 1.**

73 Exceptis bonis Castrensi- bus, quæ Priuilegio Militari concessa fuerunt filijs seclusa iure Patrio, l. *Ex nota, de Castrens. pecul. l. Filius famil. C. eod. l. 6. tit. 17. par. 4.*

74 Post enim, ratione suadente, iure Codicis inventa fuerunt bona adventitia, quorum Dominium filijs competere, statutum est, reseruato Parentibus vsufructu, l. 1. & toto tit. *C. de bonis, quæ liber. l. 1. l. Placet, & toto tit. C. de bon. Matern. l. 5. vbi Gregor. Lop. dict. tit. 17. par. 3. Paschal. de Virib. Patr. Potest. cap. 3. num. 31.*

75 Ex quo, deducta bonorum distinctio, inter Castrensia, & Quasi-castrensia, Profectitia, & Adventitia, seu (vt aliqui) Castrensia, & Pagana, Bart. *dict. l. Non oportet, num. 1. & 6.* Bald. *nu. 1. §. 1. Inffit. Per quas person. nob. acquirit. in l. Frater à fratre, à n. 1.*

de condit. indeb. Mendez de Castr. dict. l. Cum oportet, par. 1. num. 2. latè Paschal. dict. cap. 3. à nu. 1. Donel. & Ossuald. lib. 9. Comment. cap. 5. Stephan. Grac. discept. Forens. cap. 365. à nu. 14. Virgil. de legitim. person. cap. 4. nu. 28. 30. vsque 33. Claud. Coter. de iure, & Priuileg. Milit. par. 2. cap. 11. Georg. Schomb. dict. lib. 1. Polit. cap. 7. num. 4. Azon. Inffit. Moral. lib. 2. cap. 22. q. 1. latè Castill. de vsufruct. cap. 3. per tot.

76 Indequè etiam ortum, vt duplex persona in filio familias dignosceretur, secùdum bonorum qualitatem, scilicet in Castrensi- bus bonis integer homo; secus in alijs, l. *Filius famil. de Procurator. l. Si longius, §. 1. de Iudic. l. Filius famil. vbi Glos. verbo Putat, de actiõ. & oblig. dict. l. 5. & 6. tit. 17. par. 4. l. 2. & 3. tit. 2. par. 3. vbi Greg. Lop. In adventitij medius tantù fit, Glos. in l. fin. verbo Simili modo, C. de bon. Mat. Bart. in ipsa l. §. Necessitate.*

77 Hinc etiam cautum, ac seruatum fuit, vt filij familias agere non possint in iudicio actiue, nec passiuè, dict. l. 1. & toto tit. *C. de bon. Matern. & l. 1. & toto tit. C. de bon. quæ liber. l. 11. tit. 17. par. 3. Bart. dict. §. Necessitate, num. 2. Bald. l. Nec quicquam, §. De plano, de offic. Proconsul. Iasson, Neuizanc. & Caualcant. adducti à Paschal. de Virib. Patr. Potest. cap. 6. num. 26. Azeued. l. 10. tit. 17. lib. 4. Recopil. Menoch. Viuius, Paz, Caualcant. Barbof. Marant. Afflict. Scac. Thusc adducti à Giurb. in consuetud. Messinens. cap. 7. Glos. 3. par. 1. num. 19. Guid. Pap. quæst. 54. & 410. vbi addit. Lanfranc. ab Adr. de confes. n. 5. Bertachin. de Epiop. lib. 4. par. 5. n. 81. Mainer. decis. 37. lib. 2. Ric. Collett. decis. par. 12. decis. 14. Donel. & ibi Ossuald. lib. 17. Comment. cap. 4. litt. G.*

78 A quo orta dubitatio: An filius, ratione Dominij orti, ex distinctiõne bonorum, sic homo integer habeatur, vt forum sortiatur, vel absolutè in foro Patris, conueniendus sit conueniri- que valeat. Ad quod

notandum est, vel agitur cum filio fam-
 mil. circa bona Castrensis, vel circa,
 Quascastrensis, aut Pagana, si enim
 actio dirigitur ratione bonorum Ca-
 strensium, conveniendus est in pro-
 prio foro, excluso Patris Privilegio,
dict. l. Filius famil. & ibi Glos. de action.
 (79) & oblig. Cum in his personam
 habeat, & ipse iudicium valeat age-
 re, Bart. *dict. § Necessitate, num. 2 l. 2.*
tit. 2. par. 3. vbi Gregor. Lop. sitque
 Dominus, & administrator absolutè,
l. 1. ad Senat. Consult. Macedonian. l. fin.
C. de inoffic. testam. l. penult. & fin. C.
Qui testament. facere possunt, §. 1. Instit.
quib non est permis. facere testament. Af-
 flict. *decis. 180. num. 3.* Mend. de Ca-
 str. *ad l. Cum oportet, num. 134.* Bez.
conf. 97. num. 12 lib. 1. Surd. *conf. 256.*
num. 21. lib. 1. Ludouic. Gilhausen.
arbor. iudiciar. par. 6. cap. 6. num. 12.
par. 1. Barbof. l. 2. §. Quod si in Patris,
num. 19. solut. Matrim. Castill. de usu-
fruct. cap. 3 num. 14. Virgil. *de legitim.*
person. cap. 4. num. 44. Lanfranc. Za-
 chias *de Salar. quest. 26. num. 2. & 3.*

80 Vel circa Aduentitia, & Pa-
 gana in hisverò absolutè cū eo agen-
 dum in foro Paterno, siue ordina-
 rium, siue extraordinarium sit iudi-
 cium; quia in his non habet personā;
 sed Patri competat illorum admini-
 stratio, *Glos. in dict. l. fin. §. Necessitate,*
 vbi sic Bart. *num. 2.* Aut loquimur in
 aduentitijs, & tunc aut Patri quaritur
 usufructus, & filius nullo modo potest
 agere, nec defendere, quia sibi non compe-
 tit administratio, sed Patri.

81 Hæc Glos. & Bart. doctrina,
 eo innittitur, quod *dict. l. 1. C. de bon.*
matern. & cæteræ, quæ filijs conces-
 sere proprietatem bonorum adven-
 titiorum, non violarunt iura Patriæ
 Potestatis, nec legitimam personam
 in filio constituerunt standi in iudi-
 cio; immo quo ad administrationem
 bonorum Parentibus reseruarunt il-
 libatum passiuè, & actiuè ius Pater-
 næ Potestatis, *dict. l. 1. Atque ita om-*
nia agere tanquam solidum, perfectum-

que Dominum eis adquisitam fuisset, &
personam ferant legitimam, vbi Bald.
num. 8. Arias Pinel. par. 2. num. 63. &
64. Gamma decis. 77. ex num. 2. Aze-
ued. l. 10. num. 13. tit. 17. lib. 4. Recopil.
Olea de cession. iur. tit. 2. quest. 6. n. 40.
 Fontanel. *de Pact. nuptial. claus. 4 Glos.*
7. par. 3. num. 15. Giurb. *in consuetud.*
Messanens. cap. 7. Glos. 3. num. 14. & 15.
 Salgad. *in Labyrinth. credit. par. 1. cap.*
27. à nu. 19. Ossual. *ad Donel. lib. 17.*
Comment. cap. 4. litt. H. Virgil. de legiti-
tim. person. cap. 4. num. 23. & 102. vers.
 Bart. Barbof. *in l. 3. num. 7. solut. Ma-*
 (82) *trim. in compensationem illius*
iuris ablati, per dict. l. 1. C. de bon. ma-
tern. Ripol. variar. cap. 3. num. 68. Ma-
 rescot. *variar. lib. 2. cap. 13. nu. 1.* Ber-
 lich. *conclus. practic. par. 2. conclus. 11.*
nu. 66. Anton. Gom. *l. 48. Taur. n. 14.*
 Arias Pinel. *l. 1. par. 2. num. 53. C. de*
bon. matern. ex Castill. & alijs Salgad.
Labyrinth. credit. par. 1. cap. 17. à nu. 19.

83 Quæ iuuatur ex eis, quæ no-
 tat Virgil. *dict. cap. 4. num. 104.* Scilli-
 cet, quod cum Pater formaliter sit
 usufructuarius bonorum adventitio-
 rum, Molin. *de Primog. cap. 19. à nu. 18.*
 Castill. *de usufruct. cap. 3.* Ponte *conf.*
19. n. 28. Capic. *Latro decis. 124. v. 11.*
 (84) Actiones, quæ directè ad vsum-
 fructum pertinent, competunt vsu-
 fructuario, agendo, & excipiendo, &
 durante usufructu, ei principaliter à
 iure commissæ sit defensio bonorum,
l. 1. §. fin. cum l. seq. de usufruct. quemad-
mod. caueat. Castill. de usufruct. cap. 20.
 pariter cum Patre agendum in bonis
 aduēitijs, & in proprio foro, exclu-
 sa absolute filij persona.

85 Idem dicendum, si super bo-
 nis maioratus filio competentibus lis
 sit: nam cum durante Paterna Pote-
 state, illorum fructus, seu prouentus,
 ad Patrem pertineant, in foro Pater-
 no agendum est, de re ad maioratum
 filio competentem, Anton. Gom. *l.*
48. Taur. Molin. de Primog. lib. 9. cap.
19. à nu. 18. Arias Pinel. *in dict. l. 1.*
par. 1. à nu. 9. C. de bon. matern. Castill.

de usufruct. cap. 3. per tot. Mier. de Maior. par. 4. quest. 30. Giurb. ad consuetud. Messanens. cap. 6. Glos. 2. par. 1. num. 9. & 10. D. Ioan. de Solorzan. de Gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 15. à num. 1. Addit. Molin. dict. cap. 19. à num. 18. Olea de cession. iur. tit. 2. quest. 6. à num. 27. D. Francisc. Salgad. in Labyrinth. creditor. par. 1. cap. 27. à num. 9. Capic. Latr. decis. 124. num. 11. Ni lis agitetur de successione maioratus, nam in hoc casu seruanda sunt iura Regia statuentia formam his litibus, sine attentione fori personalis.

86 Sed si actio dirigatur simul ad usufructum, & proprietatem, cum simultaneus consensus, ac concursus Patris, & filij necessarius sit, dict. l. fin. §. Necessitate, vbi Bart. C. de bon. matern. Virgil. dict. cap. 4. nu. 102. Castill. dict. cap. 3. num. 13. Ripol. variar. cap. 3. num. 69. Marefcot. variar. (87) lib. 2. cap. 13. num. 2. Taliter, vt recusante Patre, cogi valeat, ad suscipiendam litem, Bart. l. 3. §. Num. quid, de contrar. tutel. act. ex Roderic. Suar. l. 13. De las acudas, nu. 34. Vanz. de nullit. Virgil. dict. cap. 4. num. 106. (88) Vtque iudicium sustineat, filius conueniendus est etiam in foro Paterno, ratione indiuiduitatis: nam cum Patris persona dignior sit, attrahere debet filium ad suum forum, Bart. l. Praecipimus, §. eodem obseruando, C. de appellat. Alex. & Bart. l. Iurisperitos, §. Cum oriundus, de excusat. tutor. Marth. de iurisdic. tom. 1. par. 2. cap. 1. num. 11. Ripol. variar. cap. 1. num. 509. Alex. Trentacinch. variar. lib. 2. tit. de Iudic. resol. 15. Nec cogendus erit Pater assistere filio, nec consensum præbere, tam agendo, quam excipiendo coram alieno Iudice: id enim esset in derogationem Paternalis iuris, ac Potestatis, ac reuerentiæ, cuius conseruatio induxit, vt Dignitas, seu immunitas Patri competens, ratione Dignitatis, trāsiret ad filios, Patre viuente, l. In filijs, C. de Decurio- (89) nib. lib. 10. vbi Platea tenuit,

quod in bonis adventitijs filius conueniendus est in foro Patris, Mendoz. de Castr. in l. Cū oportet, par. 2. n. 133. C. de bon. quæ liber. Franc. Marc. decis. Delphin. quest. 637. par. 1. Guid. Pap. quest. 389. vbi Addit. quod expressius scripserunt Rouit. cons. 60. n. 6. vol. 2. Ioan. Bapt. Toro, Compend. decis. verbo Filius Priuilegiati, Sanct. Felic. decis. 21. tom. de Elect. & variat. for. quest. 9. per tot. sect. 3. Ricci Pract. for. Ecclesiast. resolut. 449. num. 2.

90 Comprobatur ex l. Medicos, & ibi Glos. C. de Professor. & Medic. lib. 18. vbi ab Imperatore statutum inuenimus, quod filius, dum extat in Sacris Paternalibus, ad aliud iudicium adducendus non est, sed ibi conueniendus, vbi Pater, l. Grammaticos, l. Eodem, l. Viros, C. de Comitib. Consistor. l. In Sacris, C. de Proxim. Sacror. Scrinior. l. Multis, C. de Principal. agent. in reb. l. Quoties, C. de Priuileg. qui in Sacr. Palat. Militant. eod. lib. 10.

91 Ex supradictis iuribus, ac Doctrinis, insurgit alia questio per Doctores agitata, scilicet, quod cum incapacitas filij ad hoc, vt in Iudicialibus integer homo sit, proueniat ex vi Patriæ Potestatis, ex qua Pater habet administrationem, & usufructum bonorum adventitijs filij, indeque Patri competat ius standi, ac exercendi iudicia, tam actiuè, quam passiuè? vt ex dict. l. 1. C. de bon. matern. & l. Cum oportet, C. de bon. quæ liber. & quæ notauimus ex Castill. dict. cap. 3. & Salgad. Labyrinth. creditor. par. 1. cap. 27. ex num. 14. cum sequentib. Quare diximus, filium in his bonis conueniendum esse (92) se in foro Patris. Quid erit, si lege, vel voluntate testatoris cautum, ac dispositum sit, quod in bonis adventitijs Pater, non habeat usufructum, nonne filius integer homo censendus ad hoc, vt ipse sine consensu, ac licentia Patris agere in iudicio actiuè, ac passiuè possit, atque in suo foro conueniri debeat?

Sanè in hoc, dicendum primò: Quod casu, quo Pater lege, vel voluntate nullum ius habet in bonis filij, quo ad forum conveniendus est (93) filius in proprio; sed quo ad formam iudicalem, & capacitatem standi in iudicio, distinguendum ex mente, *l. Cum non solum, C. de bon. qua liber.* Nam aut filius est maior 25. annor. aut maior 14. aut minor.

94 In primo casu, quando filius sit maior viginti quinque annorum, ei omnia iura competunt, legitimâque habet personam standi in iudicio absolutè, absque Patris consensu, ac licentia, Paul. de Castr. Bald. Crot. in *l. 1. C. de bon. matern.* Cagnol. in *l. Frater à fratre, num. 160. de condit. in (95) debet.* Si verò filius minor sit viginti quinque annorum, & agere velit, aut conveniatur, & si nec defint, dicentes, necessarium esse consensum Patris, adhuc verior opinio est, posse filium agere, curatore ad litem nominato per Iudicem, sine consensu, ac Patris auctoritate, ex doctrina Bart. in *l. fin. §. Necessitate, nu. 2. C. de bon. qua liber.* quam defendit Petr. Barbof. in *l. 2. §. Quod si in Patris, num. 19. solut. Matrim.* Cagnol. dict. *l. Frater à fratre, num. 161. de condit. indeb.* Præcipuè, si ex legis, aut testatoris voluntate Patri præclusa fuit via quærendi ususfructum, ut distinguit eleganter Barbof. *l. 3. num. 8. solut. Matrim.* quæ relatis quam plurimis refert, & sequitur Castill. de *us. fruct. cap. 3. num. 14.* Salgad. *Labyrinth. creditor. par. 1. cap. 27. num. 30. & 31. adducens Surd. conf. 216. num. 21. Bertr. conf. 47. num. 12. lib. 1. ultra traditos à Castill. Amat. decis. March. 70. num. 21. Ioseph. Ludovic. decis. Perusina. 13. num. 2. Mastrill. decis. 83. Pont. conf. 19. nu. 28. Paschal. de virib. Patr. Potest. cap. 3. num. 84. & sequentib.*

96 Minore verò filio quatuordecim annorum. Tunc, & si Dom. Francisc. Salgad. dict. *cap. 27. num. 34.*

teneat administrationem bonorum, necessario Patri assignandam. Ex eo utimur suis verbis: *Nec tunc ei alius dabitur curator, quia Pater omnibus præfertur.* Et addit: *Quod est multum notandum, quia ut plurimum diceretur contrarium, ex Aretin. Cagnol. Salicet. & Corneo.*

97 Adhuc ex mente, & dispositione, dict. *l. Cum non solum, §. Sin autem, C. de bon. qua liber.* & quod in ea notat Paul. Castrenf. & si filius sit in prima ætate, ante septimum annum, aut in secunda ante quartum decimum, Pater administrator bonorum filij non erit, & si voluerit, nec pro filio agere poterit in iudicio; sed filio minori curator ad litem nominandus est à Iudice, Philip. Corn. Authent. *Excipitur, num. 1. vbi Salic. C. de bon. qua liber.* Cagnol. *l. Frater à fratre, num. 162. de condit. indeb. cum (98) pro extraneo Pater habeatur, Bart. in l. Lis nulla, de iudic. Capic. decis. 56. num. 4. & decis. 73. num. 10. Menoch. Amat. Bursat. & Ludovic. adducti à Paschal. de Virib. Patr. Potest. cap. 2. num. 84. par. 1. ut Bart. Cuman. Fulgos. Crot. Corn. & Doctor. post Pont. conf. 19. Paschal. dict. *cap. 2. Mastrill. decis. 83. per totam, præcipuè num. 8. & sequentib. Cald. Pereir. l. Si Curatorem, verbo Læsis, num. 147. Castill. dict. *cap. 3. num. 62. Ex Riminald. Thusc. Trentacinq. Capic. Cancer. Surd. & Peregr. Giurb. ad Consuetud. Messanens. cap. 7. Glos. 3. par. 1. num. 36. Vide prænotata ad casum ab Excellentissim. Dom. Crespi, Observat. ad decis. Valenc. Observat. 108. ex num. 5.***

99 Quæ sententia comprobatur ex mente, & assensu Stephani Gracian. (& si in contrarium illum adducat Salgad. *disceptat. Forens. cap. 365.*) ex eius verbis respondet ipsi Salgad. Sic Gracianus: *Quamvis si Pater esset suspectus, ut quia ei fuisset prohibitus ususfructus, tunc nec esset administrator bonorum si iij, & dabitur curator, Salic. in Authent. Excipitur, C. de*

bon. qua liber. Riminald. Jun. §. 1. num. 101. Instit. per quas person. nobis adquisit. Castill. de usufruct. cap. 3. num. 57. cum sequentib. Cald. de restitut. in integ. verbo Lesis, num. 145. Quamvis enim Pater sit legitimus administrator si velit, licet non habeat usufructum, tamen intelligitur, quando proprio motu recusat usufructum. Et sic ubi non est suspectus testatori, nec legi, & ita procedit, l. fin. §. Sin autem in secunda, C. de bon. qua liber. vt per Doctores in dict. Authent. Excipitur, C. eod. tit.

100 Et ne immoremur in hac materia: pro communi cum Graciano, Paschali, Castillo, Ponte, Masfrillo, dicendum est, quod si Patri ex dispositione testatoris acquisitio usufructus ex bonis filio relictis sublatam est, & Pater notus sit testato-

ri, nec administratio bonorum, nec tutela filij Patri concedenda; sed per Iudicem administrator nominandus. si à testatore designatus non sit, & absolutè curator ad lites, qui pro (101) minore agat. Quod secus dicendum (vt aliqui Scribentes) si prohibitio legalis sit: nam tunc Patri petenti administrationem bonorum filij, denegandam non esse, dicunt, quod verius credimus ratione Paternæ Potestatis; præcipuè, cum causa particularis in lege adhuc non inueniri possit, quæ remoueat Patrem à cura, & administratione bonorum filij; quod aliud est in testatore, quorum bonorum libera dispositio est, & cuius voluntas vt lex seruanda. Videndus Giurb. dict. cap. 7. Glos. 3. ex num. 30. vsque ad 47.

SEÑORIA A LAS NVERAS DE LOS CAVALLeros de Titulo, q̄ estuierē casadas cō los Primogenitos.

S V M M A R I V M.

- 1 **M**ulieres per Matrimonium naturam Virorum inducunt.
- 2 Vir nubens mulieri Dignitatem Ducatus, ac Comitatus habenti, efficitur Dux, Comes, aut Marchio.
- 3 Regnum Matrimonio queri ex lege Hispana.
- 4 Vir mortua uxore, an gaudeat honore, ac præeminentia competenti ratione Dignitatis uxoris, 5. Doctores referuntur tenentes, mortua uxore extinguunt Dignitatem viri.
- 6 Uxor morte cessant iura competentia viro ex vi Matrimonij in bonis uxoris, & num. II.
- 7 Maritus in honore competenti uxori, non habet ius irrevocabile, nec perpetuum, ultra metas Matrimonij.
- 8 Ius competens Augusto, transmissibile est: secus Augusta, & 10.
- 9 Principis Dignitas perpetua.
- 12 Præeumentia competens viro, ex Dignitate uxoris, ea extincta expirat.

- 13 Cessante causa honorum, cessat illorum prerogatiua.
- 14 Obsequia marito debita media uxore, cessant post mortem illius.
- 15 Maritus Aulico more inter Hispanos, etiam mortua uxore gaudet honore, ac Priuilegijs ab illa communicatis.
- 16 Honor viro questus causa uxoris, etiam ea mortua amitti non debet, & 18. Iure, 20. & 26.
- 17 Ius tertij causa questum, eius defectu non expirat.
- 19 Honor marito competens causa uxoris, ea mortua, non ex iure, sed ex urbanitate procedit.
- 21 Honorariū, & reuerentiale ius transit post mortem uxoris in maritum, & si ad alios transmissibile non sit.
- 22 Obsequiales opera debentur marito, etiam mortua uxore.
- 23 Reuerentia debita Patrono debetur, & illius personam representanti.
- 24 Reuerentiale obsequium irremissibile pacto.

- 25 Patroni persona Sacrosancta in exhibitione honoris.
- 27 Honorificum ius est permanens, non transmissibile.
- 28 Honor Dignitatis, translata Dignitate, non amittitur.
- 29 Titulati, qui Titulos refutant, non amittunt honores.
- 30 Opera officiales, & artificiales.
- 31 Opera, quæ estimationem recipiant, transmittuntur.
- 32 Opera diuiduntur in obsequiales, & officiales.
- 33 Obsequiales opera transmissibiles, & 36.
- 34 Obsequium Regibus, Superioribus, Patri, Marito, Patrono debitum, operam loco non habendum, 35. Quia à natura ortum.
- 37 Obsequium, & honor marito debitum uxoris causa, ea mortua non expirat.
- 38 Rex, mortua uxore, Rex, ex Marianna.
- 39 Dignitates Regales honorant maritum, etiam uxore mortua; quia radj sunt solij regij, & illius naturam recipiant.
- 40 Honor Magnatibus competens, morte uxoris non amittitur, ex more Autlico.
- 41 Honores à liberalitate Principum orti, non amittuntur mutatione Dignitatis.
- 42 Dignitas à Rege concessa, affixa habetur ossibus illius, cui creditur.
- 43 Magnates Patritia.
- 44 Patritia Dignitas morte tantum amissibilis.

DIGNITAS, AVT PRÆEMINENTIA
 competens mulieri, communis est viro: quæ etiam soluto
 Matrimonio perdurat, præcipuè in Dignitate,
 aut prærogatiua, vulgò: *De Grande.*

GLOSSA QVINQVAGESIMA
 prima.

Licet Iuris Consultorum
 responsa, Principum rescripta merito constituent virorum naturam coniugio induere uxores, illorum Nobilitate nitere, ignobilitate fucari, l. *Fœmina*, de *Senatorib.* l. *Cum te*, C. de *nupt.* l. *Mulier*, C. de *Dignitatib.* lib. 12. Anton. Fab. in *Cod.* lib. 3. tit. 18. diffn. 16. Bessold. *dissert. de iure Ciuil.* dissert. 2. cap. 11. num. 30. Philip. Kinisch. *de fideicommiss. familiar.* cap. 7. num. 52. & cap. 8. nu. 174. Ioan. Iacob. Dracon. *de Orig. & iur. Patrit.* lib. 3. cap. 12. ex num. 8. Theodor. Hoeping. *de iure insign.* cap. 7. §. 8. ex num. 338. & 339.

2. Adhuc tamen aliquando mari-

tus Dignitate vxoris honoratur, vt puta si mulier Ducissa, Marchionissa, aut Comitissa sit, virum tunc Comitem, Ducem, aut Marchionem constituit, vt recepta Doctõrum sententia testatur, Bald. cap. *Significauit*, vers. *Pone*, de *rescript.* Burg. de *Paz*, *Procem. leg. Taur.* num. 15. Tiraquel. *de Nobilit.* cap. 18. num. 40. ex Hostiens. in cap. *Rainuntius*, de *testament.* Auil. in *Procem.* cap. *Prætor.* num. 13. & 14. Ioan. Gutierr. *de Tutel.* par. 1. cap. 18. num. 40. Mastrill. *de Magistrat.* lib. 4. cap. 13. num. 37. cum sequentib. Ponte *de Potest. proreg. tit. 10. de diuers. prouis.* §. 1. à num. 16. cum sequentib. qui adducunt Garc. *de Nobilit. Glos.* §. 1. Gregor.

gor. Lop. i. 9. verbo *Llamar*, tit. 1. par. 2. l. 3. sub nu. 51. C. de *Marilegal*. lib. 11. *Fragos. de regimin. Reipubl.* par. 1. lib. 3. disp. 6. §. 10. num. 193. *Amaya l. ult. nu. 27. C. de Incol.* lib. 10. *Olea de cession. iu. tit. 3. quest. 3. num. 29. Giurb. de feud. §. 2. Glos. 13. à num. 91. Azeued. l. 9. tit. 1. num. 8. lib. 2. Recop. Anton. Per. ad tit. C. de Dignitat. lib. 12. num. 49. Capic. Galeot. controners. lib. 1. cōtrouers. 55. per tot. Qui omnes, & si mero iure locum non habere tueantur, consuetudine receptum clamitant *Bodin. lib. 1. de Republ. cap. 3. & lib. 6. cap. 5. Ioan. Iacob. Dracon. dict. cap. 12. num. 10.**

3 Iure Nostro in l. 9. tit. 1. par. 2. cautū est, Matrimonio Regnū quæri notetur, verbo: *La tercera razones por casamiento, è este es quando alguno casa con Dueña, que es heredera de el Reyno, que maguer el nõ venga de linage de Reyes, puede se llamar Rey despues que fue re casado con ella, vbi Montalv. & post eum Auil. dict. Proem. num. 15. qui nõ tantum consuetudine tenent; sed iure Matrimonij Regna quæri posse, D. Ioseph Vela, contr. H. spalens. contron. 4. à num. 2. ad cuius exemplum mouentur Dignitates regales, cum illorum naturam sequantur, Gutier. dict. cap. 18. num. 40.*

4 Sed cum verum sit maritos Dignitate vxoris decorari, siue iure, siue consuetudine inspecta, si mulier Dignitatem in dotem conferat, quæ honore Magnatis præfulgeat, illoque vtatur vir constante Matrimonio; indagandum subit, ea mortua filio relicto, ad quem transmittitur Dignitas, vel orbato manente ad alios successores; an maritus illud ius Magnatis amittat, vel sic personæ inseparabiliter imbibatur, vt gaudere possit ac debeat honore coopertionis, ac sessionis toto vitæ curriculo.

5 Hac in quæstione scripserunt, *Ponte dict. tit. 10. de discours. prouis. §. 1. num. 3. & sequentib. & post eum Mastrill. de M. ystr. dict. lib. 4. cap. 13.*

num. 48. latè *Fab. Capic. Galeot. lib. 1. contron. 55. per tot. Fragos. regimin. Reipubl. dict. §. 10. num. 194. vers. Illud etiam est, qui ex Bald. in l. 2. & l. Generaliter la 2. num. 5. & sequentib. Cod. de (6) Episc. & Cleric. qui vno ore fatentur, Priuilegia viro concessa, eique competentia virtute Matrimonij, illo dirupto antiquari, cum causa, ex qua Priuilegio gaudeat, per obitum vxoris reducatur ad non causam, deficiatque finalis, ac impulsua honoris, & præeinentiæ, neque iure dotis perpetuo penes virum permanet Dignitas; ex quo perempta censenda est, ac ius illud amissum dicendum absolute per vxoris obitum, vt ex *Ripa, & alijs latè Tiraquel. tract. cessante caus. num. 108. & cum Bos Panormit. Barbof. l. Quia tale, à num. 11. 23. & sequentib. solat. Matrim. Ponte dict. §. 1. à num. 35. Mastrill. dict. cap. 13. num. 50 & 51.**

7 Corroborantur supradicta ex eo, quod honor Magnitudinis possessus mediate per vxoris personam non præbet irreuocabile ius viro eo modo, vt mortua vxore penes illum remaneat: cum Dignitas possessa, ex iure ab alio dependenti, illo deficiente amittatur, nec eum sortiatur effectum, vt transmitti, seu protellari valeat ultra metas societatis maritalis, cum ex alieno, non ex proprio iure deriuetur. Sic in l. *Quod Principi, (8) de leg. 2. Ius transmissionis inuenitur in legato facto principi, & si antequam dies cedat, diem obierit: Secus in legato facto Augustæ, l. Augusta, eod. tit. Quam disparitatem ex illo conflare, notauit Glos. Gothofred. Bart. in dict. l. Quod Principi, & in l. Bello, num. 2. de Captiu. & Posthum. reuers. Fab. Capic. Galeot. dict. contron. (9) trouers. 55. num. 15. Quod Dignitas Principalis, cui legatum conferebatur per se, & immediate penes Principem exitit, quo extincto non euanescit: at in Augustæ mediate residet ex persona viri; vnde mortua*

(10) ea antequam dies cedat ius transmissionis non indulgetur, seu conseruatur euanescente quidē Dignitate eius obitu, cum non sit insolens facilius ea amitti, quæ medio iure alieno, non ex proprio pertinent, Tiraquel. *de Nobilit. cap. 18. num. 12.*

11 Et cum vir de gente vxore Magnus non existat; sed tanquam vsuarius illius Dignitatis ac honoris censeatur, fatis erepta, ius æstimabile penes eum non permanet, vt Magnatis honore fungi debeat, aut valeat, latè Ponte *de Potest. Proreg. tit. de diuers. Prouision. §. 1. ex num. 30.*

12 Etiam ex eo, quod præeminentia non est ea compagine viro affixa, vt mortua vxore ab illo facillimo negotio non auellatur, secundum mentem Paul. de Castro *in l. 2. num. 6. C. de Episcop. & Cleric. & Tiraquel. tract. cessante causa, num. 111.* dicentium id necessarium esse ad hoc, vt (13) Priuilegia, ac honores perpetuo dicantur perdurare, vt non extinguatur causa, ex qua concessa sunt, *l. Sordidor, C. de excusation. mun. lib. 10.* ibi: *Neque enim potest esse perpetuum, quod non rebus, sed personis contemplatione diputatis, atque Militia indulgisse non constat,* vbi latè Luc. de Pæn. Petr. Barbof. *in l. Quia tale, num. 26. & 27. solut. Matrim. Surd. decis. 39. nu. 7.* vbi ex Natta *conf. 19.* & Bos *de Princip. num. 344.* tenet: Priuilegium concessum Regi vti Duci amitti per amissionem Dignitatis Ducalis. Idem *Surd. conf. 445. nu. 18.* Salgad. *de supplicat. ad Sanctissim. par. 2. cap. 5. §. 4. num. 4.* & *Labyrinth. creditor. par. 2. cap. 10. num. 43.*

14 Et quia iure cautum extat, vt obsequia marito debita media vxore ea diem functa non exhibeantur ei, *l. Liberti, C. de oper. libertor.* hoc de Ducali placito rescribit Alexand. *Liberti libertor. defunctorum operas, nec extraneis heredibus Patronorum, nec maritis Patronarum debent,* vbi Glos. Bald. & Salicet. Cum neque ad hæ-

redes, neque ad maritum transmissibiles sint, Cujac. *lib. 17. Observat. cap. 14.*

15 Sed quamvis hæc Scriptorum sinu foueantur, Aulicus stylus, valgò, vt iam notauimus: *Etiqueta* induxit, vt qui coram Rege caput cooperit, honoribusque Magnatis decoratur, licet Priuilegium media vxore possideat, ea præmorta, non amittat illum Nobilissimum splendorem: *De Grande,* sed toto vitæ curriculo conseruet. Quod præter expressam Constitutionem Regis Philippi, relata à Pichard. *de Nobilit. communicat. num. 61.* doctrinamque Tiraquel. & Ioann. Garc. consonum iuri esse demonstrauius. Nam si maritalis societas illustrat, regalisque Dignitas mariti vxorem Nobilitate perfundit, Ben. de Curt. *tract. de Nobilit. par. 3. num. 197.* vt ex Tiraquel. *de Nobilit. cap. 19. num. 39. & 40.* Hypolit. à Calib. & Frederic. Druteman. Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patrit. lib. 3. cap. 12.* Quid diuersum in marito indicetur ad hoc, vt qualitas, Dignitasve communis effecta per Matrimonium euanescat morte vxoris, per (16) maneat extincto marito: Cum semel hæc quæsitamitti nõ debeat, *l. Eos, C. de excusat. muner. lib. 10. l. 4. C. de Præpos. Sacror. Scriniar. l. 2. C. de Magistr. Scriniar. l. 2. C. de Præpos. Sacror. Cubicul. l. Quisquis, C. de Præf. Præf. (17) lib. 12.* vbi Glos. & Rebus. Nec nouum est in iure, vt ex alterius causa parta, etiam eo deficiente permaneat, *l. Si post mortem 10. §. fin. de honor. posses. cont. tabul.* vbi Bartul. D. Francisco de Amayal *ult. num. 25.* (18) *C. de Incol. lib. 10.* Ex quo dicendum Magnitudinis Excellentiam præeminentia cooperiendi post mulieris obitum penes maritum residere, cum honor à Dignitate possessa descendans, morte illius, cuius causa prouenit, non euanescat, sic ex *l. Mulieres, C. de Dignit. lib. 12.* Barbof. *l. Quia tale, num. 23. solut. Matrim.*

Ex his principijs hanc tenuerunt sententiam, Ioan. Garc. de Nobilit. *Glof. 1. §. 1. num. 45.* nouissimè reiecta Capic. Galeotæ resolutione, Olea de *cession. iur. tit. 3. quæst. 3. num. 34. & 35.* Anton. Perez ad titulum, C. de Dignit. *lib. 12. num. 5. ad fin.*

19 Et quâvis Ioan. Bapt. Thoro in *Compend. decis.* verbo *Fœmina Titulata*, & cum eo Olea *dict. num. 35.* fateantur id obseruari, receptumque esse; tamen non iure, sed ex vrbantate dicendum, cū duplex Dux, Comes, Marchio consilari non possit, maritus ex vi Matrimonij, & legitimus possessor Dignitatis, ad quam transmissa est iure successione.

20 Nihilominus dicendum, iure perpenso, etiam fati erepta vxore penes maritum permanere ius, vt honorificetur præeinentia, ac honore per Matrimonium sibi quæsito. Nam aliqua sic transeunt per Matrimonium (21) in maritum, quæ, & si ad alios successores transmissibilia non sint iure maritali post obitum vxoris cōseruantur; & inter alia præcipuum habendum, quod reuerentia, ac honor, quæsitus ex persona vxoris: istud morte non extinguitur; immo permanet, cum amissio aduersaretur naturæ societatis maritalis, Argument. *l. Amicissimos, in fin. de ex-* (22) *cas. tutor.* Hinc ortum, vt obsequiales operæ, merito post mortem vxoris debeantur. Nam, & si certum sit, vt diximus ex *l. Liberti, C. de oper. libertor.* mortua vxore, operas non deberi, fallit ex mente Gothofredi, ad illam leg. in obsequialibus, ac honorificis ex naturali, ac iuris consona ratione, *l. 2. C. de in ius vocand.* Cum (23) obsequia, quæ in memoriâ beneficij ex libertate collati Patrono præstatur, etiam personam Patroni repræsentantem debeatur, *l. Liberti 3. C. de libert. & cor. liber. Authent. vt liberti, de cater. Aureo non indig. annul. §. 1. ibi: Verumtamen seruent, etiam post hanc Nostram Constitutionem eis, qui ad*

tales perduxerunt honores omnem reuerentiam, & hoc, quod vocatur obsequiū, & reuerentiam rectè legibus introducam.

24 Quod sic Politicæ Sacrum habitum est, inuolabile, ac perpetuum hoc ius, vt etiâ pacto, irremissibile sit, vt ex *l. 1. C. de libert. & eorum liber. Cujac. de dot. al. instrum. Nouel. 78.*

(25) Ex honorabilibus, ac Sacrosanctis Patronorum personis, quo ad exhibitionem reuerentiæ à libertis præstandæ, *l. Liberti 9. de obseq. parentib. & Patron. & c. Ossuald. lib. 2. com-* (26) *ment. cap. 17.* Merito ergo, cum nec tantum maritus vxorem repræsentent; sed vna caro sint, vnicamque personam consent, honor, ac reuerentia ei collata, degente vxore, exhibebitur è medio sublata. Reuerentia (27) tale quippe ius, ac honorificentia, nec est tantummodo transmissibile; sed, & permanens, vt Gothofred. notat ad *dict. leg. Liberti.*

28 Nec facit, quod in aliū Dignitas transferatur, cum splendor tanti muneris, fulgorque honorificans perduret in antiquo possessore, quidquid in contrarium asserat Ponte de *Potest. Proreg. tit. 10. de diuers. prouit. §. 1. num. 30. Qui in tit. 3. de elect. offic. §. 8. num. 9.* assentit, quod illæ, qui renunciauit Dignitati, vel ab eo est trāsata, retinet Priuilegia illius, Bald. in *l. Eos, & l. Maximarum, C. de excusat. muner. lib. 10. nu. 19.* Et ex *Is-* (29) *sern. & Afflict. comprobatur Titulatos, qui Dignitates refutant in filios, etiam post refutationem gaudent Priuilegijs, ac honoribus Titulorum, Rouit. Pragmat. Regn. Neapol. de Titulor. abus. num. 24. & sequentib. Ponte conf. 31. num. 10. Mastrill. de Magistrat. lib. 4. cap. 13. num. 73. & 74. Capic. Latr. decis. 35. & addit. quæ diuersam in marito induere naturam non debent, teste Casiod. lib. 6. Epist. 2. Nam mox, vt aatus erit in vite tempus reliquum fit coæuus, ornatus, indiuiduus, cingulum fidele, quod nescit ante*

de-

deserere, quam mundo homines contingat exigere.

30. Ad vero Excellentiorē cognitionem huius rei sciendum est secundum a Doctores melioris notæ, operas diuidi in Artificiales, & officiales: hæc cedi, nec transmitti possunt; illæ vero, quia æstimationē recipiunt, transmissibiles sunt: de quo Bart. in dict. l. Liberti, C. de oper. libert. Schifor liger. ad Fabr. lib. 3. tract. 16. quest. 3. Cujac. lib. 17. Observat. cap. 14. Donel. & Ossuald. lib. 2. Comment. cap. 18. Arias de Messa lib. 2. variar. cap. 16. num. 13. D. Ioseph Vela tom. 2. differt. 35. à num. 61. Amaya l. vnic. C. Ne opera à Collatorib. exigant. lib. 10. latè Olea de cession. iur. tit. 3. quest. 6. à n. 1. Petr. Gregor. lib. 14. Syntagm. cap. num.

32. Alij vero voluerunt, Officiales diuidendas esse in obsequiales, & Officiales. De quo vidēdi Doctores (33) res adducti. Obsequiales enim transmissibiles dicentes; non verò Officiales. Obsequium enim, honor, ac reuerentia Superioribus debita, & si ab aliquibus opera dicantur, verè opus dicendum non est: veluti, quod Regibus debent subditi, l. 18. (34) tit. 13. par. 2. Parentibus filij, l. 2. de iust. & iur. Bald. & Roman. in l. 2. de in ius vocand. Bessold. de Trib. Domestic. Societat. specieb. cap. 3. & 4. Georg. Schomborn. Polit. Maritis vxores, l. Alia, §. Eleganter solut. Matrim. Tiraquel. ad leg. Connub. l. 1. Glos. & l. 8. num. 9. Bessold. dict. differt. cap. 2. Dominis serui, latè Donel. & Ossuald. dict. lib. 2. Comment. cap. 9. Bessold. dict. differt. cap. 5. Patronis liberti. De quo Doctores adducti, nu. 31. præcipuè Bald. in l. Liberti, num. 7. 8. & 9. & Salic. num. 2. & 3. C. de oper. (35) libertor. Hi enim omnes subditi, vxores, filij, serui, liberti honorē, ac reuerentiam debent Regibus, Maritis, Parentibus, Dominis, ac Patronis, iure, ac natura, Cujac. lib. 17. Obseru. cap. 14. l. 12. & l. 18. tit. 13. par. 2.

(6) Et hoc reuerentiale ius transmissibile est ad hæredes ex ipso iuris, & naturæ dictamine, l. Sed si bac, §. Libertos, de in ius vocand. Alciat. l. Sciendum 70. num. 9. de verbor. signific. (37) Et si aliæ operæ non transmittantur, ideo reuerentia debita viro, vxoris causa morte illius non extinguitur, vt notat Gothofred. in dict. l. Liberti, C. de oper. libertor. Cum ad id nec extincta sit societas illa Maritalis, ex qua Romulea lex dixit: Mulier vero legitimè coniugata fortunarum, & Sacrorum sociæ illi esto. Cum correlatiua sint maritus, & mulier, & vni concessum, alij condonatum censeatur, Iaf. l. Non tantum, num. 7. de re iudicat.

38. His principijs innitti videbantur, quæ prænotat Marianna, lib. 28. Histor. Hispan. cap. 13. his verbis: Iunto con esto, que se deuia llamar Rey de Castilla, assi por el Titulo de usufructuario, como porque fue marido de la Inclita Reyna Doña Isabel, alegaua à este proposito el exemplo de el Rey Don Iuan su Padre, que despues de muerta su primera muger, se continuò à llamar, y fue vcrdadero Rey de Nauarra: si bien quedaran hijos de el primer Matrimonio, y el Reyno era de la Madre.

39. Sed quamvis dici valeat hæc procedere in Dignitate Regia, ob cuius prærogatiuam, ac magnitudinem Regij radij virum per illustrent; sed ad cæteras Dignitates extendi non valeat; adhuc tamen cum regales Dignitates, vt Magnatis, Ducalis, Comitium, ac Marchionalis (de quo latè supra) sic adhæreant Regiæ Maiestati, vt censeantur nunquam ab illa recessisse; immo sint radij Regij Diadematis, Roder. Suar. l. Quoniam in Prioribus, limit. 11. dab. 1. num. 1. æquo iure regulantur, Mier. de maiorat. par. 1. quest. 26. num. 40. in eo, quod attinet ad honores indiuisibilitatem, & Primogenituram, vt diximus dict. Glos. 30. Vt dicamus has Dignitates pariter ab vxoribus posses-

fessas Nobilitate virum, sicut Regalis, etiamque honorem ab illis deductum, diem functa vxore perdurare, vt ex Hostiens. Tiraq. & Ioan. Garc. notat Pichard. *de Nobilit. Communic. dict. num. 62.*

40 Hæc enim omnia procedere nota circa ea, quod maritus post vxoris mortem decorata Dignitate Magnatis, debeat honorari appellatione reuerentiali: *De Señoria*, valeat: Præexcellenti: *De Excelencia*. Sed quo id vt seruentur illesæ Infule Sefsionis, ac coopertionis coram Rege, præcipuum Magnitudinis culmen, post adductos *Glof. de Origin. Magnat. Capic. Latro decis. 35. num. 18. Gamma decis. 1.* Scribaturque Titulo: *De Primo*. Alio ex Illustriori Origine prouenit, non laudato ex iuris communis regulis, sed accepto à Supremæ Maiestaticæ Authoritatis, Magnificentia, ac Benignitatis Arcano.

41 Notum quidem est, Placitoque Regum, ac Principum seruatam, Moreque Aulico acceptum, vt honores à tranquillitate Sacri Consistorij, Aulæque Regiæ meritos, *l. 1. C. de Comitib. Consistorial. lib. 12.* A clementiaque Maiestatis ortos: nec amittantur mutatione Dignitatum; immo omnifarie obseruantur, *l. 1. C. de Silenciar. lib. 12.* Cum Natiuum sit Maiestatis, Marian. *de Reg. & Regis Instit. lib. 2. cap. 12.* *Intelligat nihil esse magis regium, quam posse subditis benefacere, eos non deturbare; sed augere, l. Cum multa, C. de bon. qua liber. l. 1. C. de Domestic. & Protector. l. 3. C. de Proxim. Sacror. scriin. lib. 12.* *Cassiod. lib. 1. Epist. 12.* *Nec tamen benignitas Nostra vna remuneratione contenta honorem geminat, augmenta procurat, & eo studia dona reparat, quasi debeat amne quod prestat.*

42 Hinc ortus Doctorum assensus, innixus Imperatorum scriptis, *l. vnic. C. de Comit qui Prouinc. Reg. l. fin. C. de Decurionib. lib. 10. di-*

centium, Dignitatem semel concessam, honorem ortum à clementia Maiestatis, sic ossibus honorati affixum, sic irreuocabiliter, vt nulla ex causa amittantur; sed permaneant quantum honoratus vixerit, *l. Eos, l. Eam, C. de excusat. muner. Marc. Anton. Surg. Neapol. Illustr. cap. 23. num. 47.* *Frech. de subfeud. lib. 2. tit. Quis dicatur Dux, num. 20.* *Afflict de feud. Marchion. num. 12.* *Moz. de feud. tract. de his, qui feud. dar. possess. num. 15.* *Pont. conf. 31. num. 10. & 11.* *Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 13. num. 7. & sequentib. vide adductos Glof. seq. num. 12. & 13.* Quod præcipuè in prærogatiua, ac Excellentissimo honore, more Hispano competenti Magnatibus, illa enim seruanda est, etiam post dissolutam morte vxoris societatem Matrimoniale. Hic (43) enim honor semel quæsitus, naturæ honoris Patricialis habendus, cum Magnatum Dignitas Patricia censeatur in omnibus, tam inter Nos, quam Gallos, *Budæus not. ad l. ult. de Senatorib. Renat. Chopin. Doman. Franc. lib. 3. tit. 7.* *Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patric. lib. 2. cap. 4. num. 11.* *Æguinar. Baron. ad tit. de (44) Senatorib.* Ideo semel culmen Magnitudinis quæsitum Patriciatumque, *Cassiodor. lib. 6. Epist. 2.* in admittibile erit, vt diximus, quia mox vt datum in vitæ tempus homini est coæuum, habeturque ornamentum indiuiduum, cingulum fidele, quod nescit ante deferere, quam de mundo homines cõtingat exire, *Cassiod. dict. Epist. 2.* Præcipuè attento, iure Maiestatis, Regiæque Authoritate, cum lugubre esset, vt hi, qui attento splendore viguerunt, & in Aula Regia inter obsequia numerosa ante pedes Regios infederunt primi, *Cassiod. lib. 7. Epist. 5.* amisso honore præterirentur, vt incogniti, *l. vnic. C. de Quæstor. & Magistrat. offic. lib. 12.*

S V M M A R I V M.

- 1 **M**aritus Dominus honorum dotalium.
- 2 Vxor est sub Potestate viri.
- 3 Maritus est Dominus honorum totaliter, quod nullus permaneat in vxore.
- 4 Mulier est verè Domina honorum dotalium.
- 5 Dotalium honorum Dominium qualiter habeatur, ex mente varia scribe-
ntium.
- 6 Dotalium honorum verum Dominium penes vxores est, non penes Maritum, & num. II.
- 7 Maritus dotalia bona alienare non potest.
- 8 Dotalium rerum fructus competunt Marito, non ratione Dominij; sed oneris Matrimonialis.
- 9 Maritus fructus dotis lucratur, quia alit vxorem.
- 10 Dotis fructus augere dotem, si Maritus onera non sustinet Matrimonij.
- 12 L. in rebus, C. de iure dot. circa Dominium honorum dotalium exponitur.
- 13 Dominium honorum dotalium inestimatum, penes vxorem est.
- 14 Bartoll verba declarantur, circa honorum dotalium Dominium, ex Constitutione dict. l. In rebus, C. de iure dot.
- 15 Mulier Domina honorum dotalium, per anticipationem.
- 16 Maritus administrator honorum dotalium.
- 17 Maritus iure Saxonico administrator, & Curator honorum Mulieris.
- 18 Dotalium honorum periculum, ad Mulierem, tanquam Dominam veram pertinet.
- 19 Periculum rei, ad verum Dominum pertinet.
- 20 Mulier absolutè Domina dotalium honorum.
- 21 Vsufructu in dotem dato, an fructus sint absolutè Mariti, vel augeant dotem, taliter, ut in casu restitutionis competant vxori, vel heredibus? 22. Doctores scribentes referuntur.
- 23 Maritus tenetur restituere fructus vsusfructus dotalis, si ipsi fructus in dotem dantur, ex Gregor. Lop. 24. Quod sequitur Sarmiento, si specialiter alia pensio in dotem confertur, 25. Secus, si inter dotalia bona connumeratur in dotem.
- 26 Fructus census vitalitij in dotem dati, ad Maritum pertinent absolutè, ex Rodriguez.
- 27 Fructus census vitalitij in dotem collati restituendi a Marito absolutè, ne vxor remaneat in dotata.
- 28 Fructus absolutè in dotem dati, non pertinent ad Maritum: sed restituendi, tanquam fors principalis.
- 29 Maritus fructus vsusfructus in dotem dati, suos facit, nec ei restituere tenetur, tanquam fors principalis, soluto Matrimonio, ex l. Dotis fructus, §. Si vsusfructus, de iure dot. 30. & ex l. Si conuenerit, de Pact. dota-
lib. 45.
- 31 Fructus, seu emolumenta officij in dotem dati, restituendi non sunt Mulieri.
- 32 L. Si vsusfructus, de iure dot. refertur.
- 33 Fructus vsusfructus, seu annui redditus, restituendi Mulieri, tanquam principale, cum aliter radix dotis non remaneret.
- 34 Vsufructu fundi ad Maritum perti-
nente in dotem dato, si soluat Matrimonium, & si eo durante consolidetur, denuò cõstituitur in fauorem vxoris, ut remaneat radix dotis.
- 35 Vsufructu in dotem dato cauebit Maritus, soluto Matrimonio, passurum se vxorem uti, & frui illo.
- 36 Vsufructu in dotem dato in fundo, cuius proprietates competit vxori, soluto Matrimonio remanet radix per consolidationem.
- 37 Maritus fructus dotis non amittit, nisi pacto expresso constituatur.
- 38 L. Vxori, 37. de vsufruct. legat. exponitur, & reijcitur ex ea mēs Sar-

- 39 *Fructus consumentes substantiam rei dotalis, ad Maritum non pertinent.*
- 40 *L. Divortio, §. Si vir, solut. Matrim. declaratur, & 41.*
- 42 *Fructuum appellatione, multa continentur.*

- 43 *Arbore gremiali in dotem data, germen ad Maritum pertinet.*
- 44 *Lapides ex lapidicinis renascentes, ad Maritum pertinent, & quando, 48.*
- 46 *Maritus non tenetur restituere rem extinctam fatalitate ipsius, 47. non facta ipsius.*

MVLIER PER MATRIMONIVM AN SIC transeat in Potestatem viri, vt Dominium bonorum ad vxorem pertinentium, Mariti censeatur? Et quid, si vsusfructus, vel annui redditus in dotem dentur, an absolutè fructus Mariti sint, vel soluto Matrimonio restituendi vxori, vel heredibus, tanquam fors principalis dotis?

GLOSSA QVINQVAGESIMA secunda.

EX supradicta Maritalis societatis virtute, fortunarum promiscuum vsum, Livioli lib. 1. dixit Corrasius *Miscellanar. lib. 5. cap. 14. num. 14.* Bonorum dotalium esse Maritum verum dominum, penesque eam existere efficacem Dominium illorum omni iuris mente attentata, Fontanel. *de Pact. nupt. Glos. 1. par. 2. clausul. 6. num. 13. tom. 2.* Bodin. *de Republ. lib. 1. cap. 3.* Bessold. *de trib. Domestic. Potest. speciebus. cap. 2.* Osswald. *ad Donel. lib. 13. cap. 18. in not. & qualitate Glos. anteced. retulimus.* Taliter, vt

(2) subiectio, ac Translatio vxoris ad Potestatem viri, sic vxorem Constituat, vt Ciuilitè agendo, vel partiendo, pro nihilo habeatur, præcipuè, quo ad bona collata in dotem, attenda in eis tantum viri qualitate.

3 Hinc quæritur, an rerum dotalium Dominium per Matrimonium sic in Maritum transeat, vt penes vxorem nullum remaneat? In quo

variè agunt Doctores: Ex textu enim in *l. Dotali 13. §. Dotale prædium, de fund. dot. l. Si prædium 23. C. de iure dot. l. Doce ancillam, de rei vindicat.* tenent, Dominium verè rerum dotalium, ad Maritum pertinere.

4 Ad vxorem verò, penesque eam remansisse verum, & plenum Dominium, deducunt Scribentes, ex *l. Divortio, §. Si fundum, ibi: Quasi in alieno inventi, solut. Matrim. l. 3. §. Sed utrum, de minorib. l. Filium, de collat. bonor. l. Quamvis 28. de iure dot. l. In rebus, C. eod. tit. l. Aviduis, C. Qui potior in pignor. habeant.*

5 Ex his, & alijs, Scriptores latissimè agunt, circa huius Domini rerum dotalium existentiam, in quo immorandum non est. Sed ad distinctiones ab eis traditas deveniendum. Alij tenent: Maritum dotalium bonorum Dominum esse; alij, vxorem retinere Dominium; alij, tertiam viam eligentes asserunt, fictè, quo ad effe-

ctus

ctus Ciuiles à lege expressos Maritū esse dominum; vxorem verò ad omnes à lege non expressos dominam esse, à quo illud deducunt de Dominio vero, & ficto. Alij asserunt, Maritum, & Vxorem Dominos dici, Maritum Ciuilitè, vxorem naturaliter; aliqui, vsufructuarium tantum esse Maritum. Nec desunt, qui dicant de præsentì, Maritum Dominum esse; vxorem verò in spe: alij reuocabiliter, Dominium existere penes Maritum, vel Quiritariū; Bonitarium verè penes vxorem. Quæ omnia, ommissis antiquis Scriptoribus, congerunt post Duaren. *ad tit. solut. Matrim. cap. 1.* Corraf. *Miscellanar. lib. 5. cap. 14.* Arias Pinel. *l. 1. C. de bon. Matern. par. 3. num. 13.* Molin. *de Primogen. lib. 1. cap. 23. à num. 6.* Barbos. *in l. Diuortio, §. Si fundam, l. Dotalem 62. solut. Matrim.* Nicol. Garc. *de Benefic. cap. 9. §. 1. à num. 149. par. 5.* Petr. Gregor. *Syntagm. lib. 1. cap. 12.* Fontanel. *de Pact. nuptial. claus. 6. par. 1. Glos. 2. ex num. 13.* Valenç. *conf. 31. num. 44.* Staphil. *Pacific. de Saluian. interdict. inspect. 3. cap. 4. num. 58. & 59.* latè Castill. *de vsufruct. cap. 4. per tot.* quam plures, vt solet referens Ossuald. *ad Donel. lib. 14. cap. 4. litt. F.* Mar. Giurb. *consuetud. Messanens. cap. 3. Glos. 5. par. 1. num. 35.* D. Ioseph Vela *dissertat. Hispalens. dissert. 1. num. 39.* Anton. Fabr. *coniecturar. lib. 17. cap. 17. & in Cod. lib. 4. tit. 22. diffin. 6. num. 8.* & de error. *Pragmat. Decad. 26. error. 8. num. 35.* Anneo Robert. *rer. iudicatar. lib. 4. cap. 19.* Ioan. Chopin *obseruat. iur. lib. 1. Obseruat. 103. num. 5.* Ioan. Garc. *de expens. cap. 13. num. 1. & 6.*

6 Sed si Nostrom licet in hac re interponere iudicium, tam iure communi, quam Hispano, dubij ferimur, quo fundamento Doctores, Dominiū dotalium rerum penes Maritum constituant: immo credimus absolutè penes Mulierem esse; verum, nec fictū, nec Quiritariū esse penes virum Sed nouo iure, seu Hispanica Constitu-

tionè, aliarumque Provinciarū legibus, aut moribus, vt latè, & elegāter Ossuald. *dict. lib. 13. cap. 18. in not. sic addens: Vera autem societas, & communio proprietatis honorum utriusque, nec Canonico, nec Ciuili iure, inter coniuges, latè Giurb. Consuet. Messan. cap. 1. Glos. 1. & 6.* Ad Maritum dotalium rerum pertinere fruitionem interim, dum Matrimonij onera subiit: ni bona sic in dotem tradantur æstimata, vt vera illorum venditio habeatur, ex venditioneque in Dominium Mariti absolutè Constituantur.

7 Ducimur ad id. Primò, ex factis noto legis Iuliæ principio, ex qua cautum est, Maritum nullatenus posse dotalia bona alienare, *l. Lex Iulia, & sequentib. de fund. dotal. l. Vnic. §. Cum res, C. de rei vxor. act.* Barbos. *l. 1. par. 5. num. 2. solut. Matrim.* Arias Pinel. *l. 1. 3. par. nu. 73. C. de bon. Matern.* Anton. Gom. *in l. 50. Taur. num. 63.* Fontanel. *de Pact. nupt. claus. 7. Glos. vnic. par. 1. num. 14. & 18.* Hermosill. *l. 22. Glos. 5. num. 3. & sequentib.* Quod fecus dicere fateremur, si sic per Matrimonium in Maritum transferrentur, vt verè ad illum illorum pertinerent Dominium, Bart. *in l. Et si dotis, de iure dot.*

8 Secundo, quod fructus rerum Dotalium non pertinent Marito ratione Domini; sed oneris Matrimonij, *l. Dotis fructus, l. Si quis Stubicum, §. Ibi dos, de iure dot. l. Pro oneribus, C. eod. l. 25. tit. 11. par. 4.* Bart. *in l. Diuortio 8. num. 11. solut. Matrim.* Barbos. *in l. Si constante, num. 1. cod. tit.* Surd. *de aliment. tit. 1. quest. 32. num. 24.* Giurb. *Consuetud. Messan. cap. 3. Glos. 5. par. 1. (9) num. 9.* Seu in compensationem damni possi per Maritum alēdo vxorem, vt post Immol. & Alexand. *l. In Insulam, §. Vjuras, solut. Matr.* Giurb. *dict. cap. 3. num. 10.* Anton. Gom. *l. 50. Taur. num. 33.* Pater Molin. *de iust. & iure, disp. 423. nu. 5.* Fontanel. *de Pact. nuptial. claus. 6. Glos. 2. par. 1. à num. 1.* Ioan. Gatierr. *Practis. quest. 33. n. 14.*

Aluar. Valasc. *de partit. cap. 29. num. 1.*
Barbos. *l. Diuisione, num. 4. solut. Ma-*
trim Hermosill. l. 10. Glos. 4. num. 161.
cum sequentib. D. Ioan del Castill. lib.
3. cap. 23. num. 57. & 58. Capic. Latr.
consult. 37. num. 39.

10 Et si vera est Scribentiũ Do-
ctrina, dicẽtium, fructus dotis auge-
re dotem, quãdo Maritus onera Ma-
trimonij non sustinet, *l. Ante nuptias,*
solut. Matr. l. Dotis fructus, §. 1. de iure
dot. Greg. Lop. l. 25. tit. 11. par. 4. ver-
bo Fructus. Etiam constante Matrimo-
nio, & extra casus, *dict. l. Ante nup-*
tias, vt post Bald. & Anton. Gabriel,
Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. cõ-
vention. lib. 11. tit. 19. num. 17. dicere
(11) cogimur: necessario nullum esse
Dominium penes Maritum, nec fi-
ctum, nec Quiritarium; immo cum
Ioan. Baptista Costa *de rat. rat. quast.*
52. num. 7. Maritum rerum Dotalium
exercitium tantum, seu administra-
tionem habere, Merlin. *de pignorib.*
lib. 2. tit. 1. quast. 18. num. 45.

12 Quæ sententia Nostro vide-
ri fulcitur, ex ipsa dispositione, *l. In*
rebus, C. de iure dot. Nam, quidquid di-
cant Scribentes, illius textus series,
dum per iuris subtilitatem, ad Patri-
monium Mariti transire dotales res,
(13) decreuit, de rebus æstimated
æstimatione faciente vẽditionem, in
dotẽ datis intelligenda est, non enim
de rebus inæstimated; nam in his Do-
minium vxoris esse, ac permanere, di-
xit Imperator, & ita distinguit Go-
thofred. *litt. N. Res dotales inæstimata*
manent vxoris: æstimata subtili iure sunt
Mariti. A quo nec dissentit Bart. in
dict. l. In rebus; immò per illam Con-
stitutionem, sublatũ tenet antiquum
ius, quo Marito competeat Domi-
nium bonorum dotalium.

14 Nec obstat ipsius Bartoli
doctrina, *dict. l. In rebus,* dicentis: *Et*
non est dubium, quod constante Matrimo-
nio est in bonis viri: Nam hoc intelli-
gendum est de bonis dotalibus æsti-
matis; quod ex ipsa lege dignoscitur,

dũ enim loquitur de rebus dotalibus
æstimated, sic disponit Imperator:
Posse sibi priorem causam in his per hypo-
thecariam vindicare, cum eadem res, &
ab initio vxoris fuerint, & naturaliter
in eius permanserint Dominio. Concede-
des ipso iure Mulieribus ius rei vin-
dicationis, quod ratione Dominij cõ-
petit; dum verò de æstimated loquitur,
in rem actionem hypothecariam
confert, non ex proprio iure; sed ex
Priuilegio nouiter Cõstituto ab Im-
peratore: *Volumus itaque eam in rem*
actionem, in huiusmodi rebus, quasi pro-
prijs habere, & hypothecariam, omnibus
anterioribus possidere, vt siue ex natu-
rali iure eiusdem Mulieris res esse intelli-
gantur, siue secundum legum subtilita-
tem ad Mariti substantiam peruenisse vi-
deantur per vtramque viam, siue in rem,
siue hypothecariam, ei plenissimẽ consu-
latur, vbi notanda sunt illa verba
Bald. in ipsa leg. num. 6. Quasi ista tra-
ditio refertur ad res æstimatas. Quã di-
stinctionem sequitur Salicet. in dict.
l. In rebus, num. 3. Anton. Fab. lib. 8.
coniecturar. cap. 12.

15 Ex quo credimus, verè Mu-
lieres dotaliũ bonorũ dominas dici,
per anticipationẽ, non per spem, sicuti
de filio familias in *l. In suis, de liber.*
& posthum. distinguit Alciat. lib. 2. Pa-
(16) rerg. cap. 15. ac quod verè Do-
minium sit penes eas. Ius verò Mari-
ti ad res dotales inæstimated admini-
strandis, ac percipiendi fructus, vt di-
ximus, ratione onerum Matrimonij;
quod verè explosis vtrisque senten-
tijs, tenet Barbos in *l. Dotalem, n. 8. &*
9. solut. Matr. Arias Pinel. lib. 1. par. 3.
num. 12. & 13. C. de bon. Matern. Surd.
decis. 278. num. 6. Molin. de iust. & iur.
disp. 426. num. 6. Et hoc, vt diximus, si
Maritus onera Matrimonij sustineat
l. 25. tit. 11. par. 4. Paul de Castr. in l.
De diuisione, num. 13. solut. Matr. Surd.
decis. 211. n. 27. Ant. Gom. l. 50. Taur.
n. 33. P. Mol. de iust. & iur. disp. 432. n.
2. Monter. decis. Arag. 17. n. 65. Font.
de pact. nupt. decis. 6. Glos. 2. par. 2. n. 15.

17 Ex quo, iure Saxonico Maritus curator vxoris censetur, & omnia bona illius in administrationem, & curam recipit, Harman. Symmac. Pistor. *Observat.* 155. ex. num. 1. Ioan. Chopen. *lib. 1. Observat.* 58. num. 11.

18 Inde Iur. Consult. in l. Plerumque, de iure dot. in æstimatorum rerum dotalium periculum, nõ ad Maritum, sed ad vxorem pertinet; quod secus in rebus æstimatis, l. *Æstimatorio* § 1. l. *Æstimatoria* § 2. *solut. Matrim.* Vnde enim? ni ex eo, quod notat Bart. in l. *Meuia*, *solut. Matrim.* Quod dum datur fundus æstimatus transfertur in virum Dominium verè; quando verò inæstimatus, Periculo Mulieris res dotalis amittitur, l. *Si res æstimata*, §. *Si Mulier*, de iure dot. ibi: *Ceterum si simpliciter dedisset, pro cuius dubio periculo eius moreretur, non Mariti, vbi Glos. verbo Si simpliciter, id est non æstimatū, l. Plerumque, de iure dot. l. Cum dotem, C. eod. l. vnic. §. Et cum lex, C. de rei vxor. act. l. 19. tit. 11. par. 4. & ibi Gregor. Lop. Couarr. *Pract.* cap. 28. num. 5. Barbof. *dict. l. Æstimatis* § 1. *solut. Matrim.* num. 5. Staphil. *Pacif. de Saluian. interd. inspect.* 3. cap. 4. nu. 56. & 59. Molin. *dict. disp.* 426. num. 2. Anton. Fab. *lib. 7. coniect.* cap. 5. Cancer. *vari. par. 1. cap. 9. num. 100.* Quia penes eum inest Dominium.*

19 Et nulla Nostro, & si ignauo iudicio maior ratio inveniri potest ad hoc, vt dicamus, inæstimatorum rerum dotalium Dominium ad vxores pertinere, quam quod rei dotalis periculum ad mulierem pertinet, cū sit in iure cognitum, periculum rerum ad Dominum pertinere, cap. 1. *Commod. l. Id, quod de peric. & commod. rei vendit. l. 1. l. Cum inter, C. eod. Menoch. conf.* 854. num. 21. Paul. *Parif. conf.* 47. num. 17. *lib. 1. Dec. conf.* 102. *Mantic. de Tacit. convent. lib. 6. tit. 21. num. 14.* *Surd. conf.* 155. num. 8. *Ant. Amat. resolut.* 20. num. 40. latè *Salgad. in Labyrinth. creditor. par. 3. cap. 10. per tot.*

20 Et taliter hæc vera sunt, vt nec cum Bald. *dict. l. In rebus*, nec cum Molin. *de Primogen. lib. 1. cap. 23. num. 6.* Staphil. *Pacif. de Saluian. interd. inspect.* 3. cap. 4. nu. 58. audeamus dicere, diuersis respectibus Maritum, & vxorem Dominos esse rerum dotalium, nec sequendam Dominiorum distinctionem inter Directū, & Vtile, Naturale, & Ciuile, Quiritarium, ac Bönitarium. *lib. 1. cap. 10. num. 1.*

21 His enim omnibus summam prænotatis, ad casum Nostræ principalis quæstionis deueniendum est, *Osswald. enim lib. 14. Comment. cap. 4. in not. litt. F.* quærit, an si Marito iura, seu vsufructus dentur in dotem, ipse illorum Dominus sit, taliter, vt irreuocabiliter suos faciat fructus, seu percepti sic augeant ipsam dotem, vt teneatur eos restituere vxori, aut hæredibus, tanquam dotem. De quo, aliqui Doctores citandi agunt latè, circa quod dicendum: Si, vel annui redditus ad vitam, vel aliud simile ius temporale in dotem concedatur, an ius, seu fructus illius iuris ad Maritum pertineat absolutè, vel soluto Matrimonio restituendi sint ad Mulierem, vel hæredes, computato iure, seu fructibus perceptis, tanquam principale ipsius dotis?

22 In qua quæstione scripsere *Gregor. Lop. l. 25. & 27. tit. 11. par. 4.* *Sarmient. Select. lib. 3. cap. 10.* *Spino specul. testament. Glos. 13. num. 67.* *Ioan. Garc. de expens. cap. 23. num. 5. & de coniugal. ac quæst. num. 174.* *Barbof. in l. Divortio 8. §. Si vir, num. 9. & 10. solut. Matrim.* *Ioan. Gutierr. de tut. el. par. 3. cap. 35.* *Parlad post Sexquicent. quæst. 4.* *Morquech. de diuision. honor. 2. par. cap. 11.* *Costa de rat. quot. & rat. quæst. 131.* *Stephan. Grac. discept. Forens. cap. 756. num. 6. & 7.* *Cumulat Doctores suo more, Noguier. allegat. 19. num. 6.*

23 Quorum resolutionem suo ordine distinguemus, *Gregor. enim Lop. in dict. l. 25. verbo Fructus, tit. 11.*

¶ 17. 4. ex text. in *l. Dotis fructus*, §. *Si ususfructus de iure dot.* tenet fructus usufructus absolutè ad maritum pertinere, quando usufructus in dotem datur; secus vero si fructus provenientes ex usufructu, & *l. 27. verbo Despuer.*

24 Aliam distinctionem adducit Sarmiento *Selectar. dict. cap. 10.* quem sequitur Spin. *specul. testamentor. Glos. 13. num. 67.* Quod si specialiter usufructus, aut annua temporalis pensio in dotem datur, fructus ad Maritum (25) pertinet; secus quando specialiter non est datus, sed vitalitia pensio, aut census inter cætera bona do- (26) talia confertur. Et quamvis distinctio illa à Sarmiento tradita rejiciatur à Rodriguez *de Annuis redditib. lib. 1. quest. 3. à num. 15.* tamen *num. 18.* absolutè tenet per Maritum fructus annui census vitalitij, restitui non debere; sed ad eum irrevocabiliter pertinere tanquam commodum dotis.

27 Morquech. *de divis. bonor. 2. par. cap. 11. num. 19.* Ioan. Gutierr. *de tutel. cap. 35. à num. 2.* credunt, absolutè per Maritam restituendos esse fructus ex annuo vitalitio censu perceptos, tanquam principalem dotem, quam Maritus extinguere sine obligatione restitutionis non valet, alias mulier in dotata remaneret, destructa radice dotis, ac consumpta illius substantia. Sequitur Costa *dict. quest. 31.* Parlad. *dict. quest. 4. num. 6.* præcipuè, si sortis *Principalis* nomine usufructus, ac vitalitius census datus est, Stephan Gracian. verò hanc materiam tangit, nec quidquam resoluit; sed Doctores, utramque doctrinam tenentes refert

28 Et omisis iuribus ab Scribentibus adductis, Paul. de Castro in *l. Si Pater puella, C. de inoffic. testament.* per text. in *l. Si convenerit, de Pact. dotal.* tenet, quod si per Mulierem in dotem dantur fructus, non pertinent ad Maritam irrevocabiliter: Sed erunt

in dotem fructus, & fructur iste usuris, quæ ex fructibus collectis, & in dotem reductis percipi possunt; quod secus erit si fundus in dotem datur: nam tunc fructus ad Maritum pertinent, cum substantia dotis conferuetur in fundo, & fructus Marito competant iure proprio maritali.

Hanc Doctrinam, Doctores supra allegati, scilicet, quod annua pensio, aut fructus ex usufructu percepti, restituantur vxori, tanquam dos, comprobant ex text. in *l. Diuortio 8. §. Si vir, solut. Matrim. l. Vxori 35. & l. Vxori 37. de usufruct. legat.*

29 Sed, & si in hac materia Nostri interponere iudicium, facilitatis, ac temeritatis sit; attamen cum videremus illam agitatam in Supremo Consilio, & ter fuisse remissam adstantibus Supremis Magistratibus trium Aularum, & adhuc nec digestam fuisse cognouimus, pro Nostri tantorumque virorum dubitatio sensu, ne acquiescentium menti, ac doctrinæ Doctorum, audacter fatendum, dicimus: Maritum, si in dotem receperit usufructum, vel ius ad percipiendam aliquam pensionem vitalitiam, aut censum, non teneri restituere vxori, soluto Matrimonio morte, vel diuortio, nec hæredi fructus, aut pensiones perceptas; ni tantum illud ius, in quo usufructus constituitur, aut ius ad perceptionem redditus annui. Ad quod (salua Doctorem in hac quæstione scribentium pace) adducimur ex Iuris Consulti resolutione in *l. Dotis fructus*, §. *Si usufructus de iure dot.* ibi enim quærens Vlpianus, an si usufructus in dotem sit, fructus pertineant ad Maritum, vel restituendi soluto Matrimonio? Respondet: Ius percipiendi fructus in dotem esse, non fructus; ideò marito competunt, etiam sine spe restitutionis.

30 Quæ dispositio Vlpiani in *dict. §. Si usufructus*, videtur secundum mentem, *l. Si convenerit, de pact. do.*

dot. al. vbi pacto expresso fieri potest, quod fructus rei, vel fructus vsufructus in dotem convertantur, solutoque Matrimonio restituantur tanquam dos; sed si pacto expresso id tantum non est, seruanda responsio, *dict. §. Si vsufructus*, & fructus in dotem non erunt, sed ius tantum eos percipiendi; quod tenebitur Maritus restituere, Gothofred. *in dict. l. Si conde-* (31) *nerit.* Quod ex legali dispositione seruandum in officio vitalitio in dotem tradito, ex Gama *decis* 314. tenet Mar. Giurb. *in consuetud. Messanen.* cap. 1. *Glos. 2. num. 14. 15. & 16.*

32 Ducimur ad id, etiã ex text. *in l. Si vsufructus 66. de iure dot.* vbi, si vsufructus in dotem ab extranea datur, soluto Matrimonio, maritus non compellitur restituere fructus perceptos; sed locare vsufructum vxori, vel vendere vno nummo, vt perceptio fructuum ad mulierem pertineat.

33 Ex quo textu satisfacies ad id, quod Ioan. Gutierrez. notat *dict. cap. 35.* Scilicet, quod fructus annui census vitalitij restituendi vxori sunt, tanquam principale dotis, aliã nulla dotis radix remanet, quã restituitur vxori: Nam dicendum est, quod remanente illo iure tradito marito, & ex quo percipit provetus, aut redditus vsufructus, vel annuã pensionis, vt Celsus *in dict. §. Si vsufructus*, remanet dos, nec maritus ad aliud tenebitur. Quod, vt facilius agnoscamus, cum Iuris Consultis distinguemus: Aut vsufructus consistit in fundo mariti, & sic consolidatur cū proprietate, diuortio, dissoluto Matrimonio, tunc ipse maritus denuo constituit vsufructum, *l. Cum in fundo, de iure dot.* vt ex eo dotis radix pululet, ac reuiuiscat; nec per consolidationem, aut consumptionem fructuum, extinguitur substantia.

35 Aut in fundo alieno marito causa Matrimonij vsufructus, aut annua pensio fuit Constituta, tunc ca-

uebit maritus passurũ se quandiu vixerit vti, & frui mulierem, hæredesque eius, si ius transmissibile sit, secundum doctrinam, *l. Vsufructus 57. solut. Matrimon.* vbi Bartul. Paul. de Castro.

36 Aut vsufructus Constitutus est in fundo, cuius proprietates ad mulierem pertinet, etiam restitutio per consolidationem fit, tam fauore vxoris, quam hæredum, Duaren. *dict. l. Vsufructu, l. Datis, §. fin. num. 8. solut. (37) Matrim.* His enim remedijs, nec indotata remanet mulier; immo à iure succursa est cum nec idem patiat, quod maritus, in pacto expresso fructibus adiecto, illos amittat, Gothofred. *in dict. l. Si conuenerit*, ibi: *Pactum verò adiectum fructibus, vt eos in dotem maritus vertat, valet, neque illo casu vir lucratur fructus, sed utilitatẽ illam tantum, quam medio tempore requirere ea pecunia poterit.*

Sine pacto verò expresso fructus vsufructus, aut annuã pensionis vitalitiz ad Maritum pertinere verè credimus, *l. Dotis fructus, de iure dot.* Cū aliter iniquum esset, vt onera Matrimonij subiret, *l. Pro oneribus, C. de iure dot.* fuissetque contra naturam dotium, vt expressè respondet Vlpian. *in dict. l. Si conuenerit, de Pact. dot. al.*

38 Nec invenire possumus, qualiter ex text. *in dict. l. Vxori 37. de vsufruct. legat.* Sarmient. *dict. cap. 10. Gutierrez. dict. cap. 35. Garc. de expens. dict. cap. 23 num. 5.* deducit, quod in vsufructu omnium bonorum, veniunt fructus Kalendarij, & pecuniarum vsuræ, & non ipsæ res, vt inde maritus fructus perceptos ex vsufructu restituat ipso iure; in casu enim, *dict. l. Vxori*, expressè vsufructus omnium bonorum, tam vrbanoꝝ, quam rusticorum, mancipioꝝ, ac suppellectilium, legatus fuit: quid mirum, quod tunc ipse res ad mulierem non pertineant: Sed vsufructus illarum rerum, cum id tantum legatum videatur;

tur; sed ex eo asserere Maritum non facere fructus vsufructus in dotem dati suos? Nescimus quo fundamento, præcipuè cum idem in casu Nostrò dicamus, quando per Maritum pacto non statutum fuerit, *l. Si fundorum in dotem, solut. Matrim.* vt restituat fructus: nam si recipit eos in dotem, vt restituat, pacto standum; secus vero, si simpliciter, tunc enim fructus facit suos, *dict. §. Si vsufructus, & dict. l. Vxori*, nec eos restituet soluto Matrimonio.

39 Nec quidquam facit decisio, *l. Divortio, §. Si vir, solut. Matrim.* Ex qua Doctores deducunt, fructus consumentes substantiam rei dotalis, ad Maritum non pertinere. Nam ommissis, quæ Sarmiento *dict. cap. 10.* Gutierrez *dict. cap. 35.* & Garcia *dict. cap. 23.* notant, dicendum est, quod Iuris Consulti responsio in *dict. §. Si vir*, ad (40) casum Nostræ quæstionis adaptari non potest; in illo enim textu quæritur, an marito solvenda sit impenfa facta in re dotali, sua cultura, aut cura prætiosiore facta: In cuius responsionem Consultus distinctionem adhibuit, secundum dispositionem, *l. fin de fund. dotal.* Scilicet, quod si in inuentione lapidinarum renascentium fertilitas fundi consistat, vxor impensas soluit; lapides verò ad Maritum pertinent: Si vero non renascentium, & infructuosior redditur fundus, Mulier non soluit impensas, nec lapides sunt Mariti, vt Accurt. Maritus verò tenebitur, si fundus deterior fuerit effectus, ad æstimationem dotis, *dict. l. Divortio, §. Si fundum.*

41 Et quamvis ad intelligentiam, *dict. §. Si vir*, latè agant Doctores, vt Bart. Alexand. Paul. de Castr. quos congerit Barb. in eo à num. 2. credimus reiicienda omnia per Doctores tradita, quo ad casum Nostrum, & notanda tantum: Quod in iure multa Constituta sunt, quæ fructuum appellatione non continè-

tur, vt *l. Si ex lapidibus, de iure dotal. dict. l. Divortio, §. Si fundum, solut. Ma-* (43) *trim.* Si enim hæ res per Mulierem in dotem dentur, ad Maritum non pertinent, cum fructus non sint; sicuti de arboribus respondit Consultus in *dict. §. Si fundum.* Si autem arbor gremialis est, ac germinat, tunc arbor Mulieris erit; germina verò, vel surculi ab eis collecti ad Maritum pertinent, *dict. §. Si fundum, l. 27. tit. 11.* (44) *par. 4.* Sicuti lapides ex lapidicinis renascentibus, cum lapidicinæ, aut arboris germinantis substantia permaneat in quo dotis essentia existat, *dict. §. Si vir, l. Si fundus, solut. Matrim. dict. l. 27.* vbi Gregor. Lop. verbo *Despues.*

45 Annuæ enim pensio, vel vsufructus in dotem traditus, arbor gremialis est germinans redditus, permanente substantia illius iuris pensionem producentis, nec perceptione vnus anni extinguitur essentia dotis, nec dissolutione Matrimonij per mortem viri, aut divortium, extinguitur ius percipiendi fructus, causa mariti: Et si morte vxoris finiatur vsufructus, aut extinguatur (46) annua pensio ad nihilum, nec tenebitur Maritus, cum extinguatur ius instabilitate, ac fatalitate ipsius rei, *l. Caro, & corium, quibus mod. vsufruct. amittat. l. Mortuo bove*, vbi Bart. Paul. de Castr. & Doctores, *de legat. 2. Anton. Gom. tom. 1. variar. cap. 12.* (47) *num. 41.* Non factò Mariti, *l. In ratione, §. certis vero, ad leg. Falcid. Ofuald. lib. 8. cap. 25. litt. N.* Nec cuius causa fuit effecta infructuosior res dotalis: Ergo ille suos faciet fructus, nec tenebitur ad illorum restitutionem, vt in casu *dict. l. Dotis fructus, §. Si vsufructus, de iure dot.*

48 Nec deviandum credimus ab hac resolutione, ex traditis à Doctores in *dict. l. Divortio, §. Si vir, solut. Matrim.* adducta ad hunc casum à Sarmient. Gutierr. & Garc. Nam, vt latè notat Molin. *lib. 1. cap. 23. à n. 8.* Garc.

Garc. de expens. cap. 22. num. 42. Don Iuan de el Castill. de usufruct. cap. 37. per tot. Laudata Pauli Castrensis sententia ad hoc, vt lapis cæsis ex lapidicinis dotalibus ad Maritum pertineat, nihil aliud prospiciendum, ni fructuosior fiat fundus, in inuentione, ac cæsiōne lapidum, si infructuo-

fior non fiat, ad Maritum pertinet. Ex quo fatendum, quod cum ex perceptione fructuum, vel pensionum, non fiat deterior vxoris conditio, cum absolute in ea ipsum ius percipiendi permaneat; fructus, aut pensiones irreuocabiliter durate Matrimonio, ad Maritum pertinebunt, ipso iure.

Y DECLARAMOS, QUE EL TRATAMIENTO que se ha de hazer à las Mugerres de los Grandes, y de los Cavalleros de Titulo, sea lo mismo que se ha de hazer à sus Maridos.

SVMMARIVM.

- 1 **M**ulier ex persona Maritorum honores sumunt.
- 2 Mulier ignobilis nupta viro Hijo-dalgo, Nobilitate gaudet.
- 3 Mulier Nobilitatur Nobilitate Mariti, 4. Doctores referuntur hanc tenentes sententiam.
- 5 Maritus, & vxor socij sunt Diuina, humanaque domus.
- 6 Mulier honoratur honore viri, ex l. Mulieres, C. de Incol. l. Mulieres, C. de Dignitatib.
- 7 Mulier Comiti nubens, Comitissa dicitur.
- 8 Mulier à viro radios Nobilitatis recipit, sicut à Sole Luna.
- 9 Mulier nubens Duci, Ducissa habenda.
- 10 Mulier vidua post viri mortem honoratur honore, ac Nobilitate Mariti.
- 11 Matrimonij virtus, durante viduitate perdurat, quo ad effectus Civiles.
- 12 Dignitas semel quaesita infigitur offibus personæ, ideò inamissibilis, quo ad effectus Civiles, & 13.
- 14 Privilegia concessa Illustribus viris, seu Magnatibus, an vxori competant?
- 15 Magnatum causa inter Hispanos, non expediuntur inconsulto Principe.
- 16 Mulier, an fori Privilegio gaudeat competentis Marito? 17. Quod si ex mente Anaya, tam in Civilibus, quam in

- Criminalibus. 18. Econtra Pareja.
- 19 Mulier retinet omnia iura post Matrimonium, præter forum Originis, ex Pareja, & 28. Ex Amaia omnia amittit Mulier, & conuenienda est absolute in foro Mariti, 26.
- 21 Mulier Munera Patrimonialia subijt in foro Originis: & si contra sentiat ex Castrensi Fulcius Pacianus.
- 22 Mulier post Matrimonium non tenetur ad Munera personalia in loco Originis, cum qualitatem propriam amittat.
- 23 Mulier per Matrimonium sic viri vnitur, vt forum Originis amittat, & 35.
- 24 Mulier conuenienda in foro Mariti, tã in Civilibus, quam in Criminalibus.
- 25 Maritus caput est vxoris.
- 26 Filius pietate naturali, Patribus egenis alimenta præstare tenetur.
- 27 Filia nupta non tenebatur, legibus Hæbraicis, alere Patrem.
- 29 Mulier post Matrimonium in fauorabilibus, non amittit forum Originis.
- 30 Bona Mulierum, vel dotalia, paraphernalia, vel propria.
- 31 Mulier non habet legitimam personam standi in iudicio; ideò conuenienda in foro Mariti.
- 32 Mulier, nec active, nec passive agere potest in iudicio.
- 33 Maritus, ratione superioritatis, administrator, & Dominus Mulieris.

- 34 *Mulier incapax est standi in iudicio, ratione communicationis bonorum dotalem, cum Marito: ideo convenienda in foro illius, ne mutetur qualitas, & Maritus ducatur ad forum uxoris contra naturam Matrimonij.*
- 36 *Mulier convenienda est in foro contractus inniti ante Matrimonium, omisso foro Mariti, ex Bart. 37. contra ex Bald.*
- 38 *Mutatio fori licita ex causa necessaria.*
- 39 *Forum contractus mutabile, mutatione domicilij, & non inventionis in eo persona debitoris.*
- 40 *Mulier, mutato foro contractus, convenienda in foro Mariti.*
- 41 *Mulier conventa ratione rei, aut hereditatis, agere tenetur in foro rei, ad hereditatis, omisso Mariti.*
- 42 *Heres conveniendus in foro defuncti, si captum est iudicium.*
- 43 *Qualitas superveniens non mutat fori.*
- 44 *Heres conveniendus, etiam pro debito ex hereditate proveniente, in proprio foro.*
- 45 *Forum attendendum conventi, dum agitur de executione obligationis, non primi debitoris.*
- 46 *Mulier conventa, ratione bonorum hereditarium, convenienda in foro Mariti.*
- 47 *Mulieris bona, quo ad administrationem, sub Dominio Mariti sunt.*
- 48 *Mulieris bona communia Marito.*
- 49 *Mulier, sine expressa Mariti licentia, in iudicio adesse non potest.*
- 50 *Bona receptitia sunt, que uxor sibi referuat, ea non tradendo Marito.*
- 51 *Mulier conventa, ratione bonorum receptitiorum, non habet forum ex persona Mariti.*
- 52 *Matrimonij unitas operatur circa personam uxoris, non circa bona.*
- 53 *Bona uxoris sub administratione Mariti, si tacite, vel expresse conferantur Marito.*
- 54 *Coniugalis unitas, ex lege Romulea, circa personam, non circa bona, intelligenda.*
- 55 *Bonorum communicatio inter coniuges, more, non iure inducitur.*
- 56 *Mulier Domina in omnibus bonorum receptitiorum.*
- 57 *Presentatio beneficij in bonis paraphernalibus, aut recepticijs Constituti, ad uxorem, non ad Maritum pertinet.*
- 58 *Mariti qualitas non afficit bona receptitia.*
- 59 *Licentia Mariti ad agendum in bonis paraphernalibus, ac recepticijs, non ex necessitate iuris necessaria: sed ex reverentia, & pudore, requisita.*
- 60 *Licentia ad agendum, a Marito denegata in casibus a iure permissis, officio iudicis concedenda.*
- 61 *Mulier tenetur ad rationes reddendas administrationis tutela, & pro debito illarum potest capi.*
- 62 *Mulier pro debito ex administratione capi non potest.*
- 63 *Maritus rei vindicat corpus Mulieris.*
- 64 *Mulier ad rationes tutela tenetur in foro administrationis.*
- 65 *Mulier non querit forum Mariti Clerici coniugati, nec Familiaris Sancti Officij, in Regno Valencia.*
- 66 *Mulier in criminalibus non habet Privilegium fori Maritalis, ex Pareja, & quare?*
- 67 *Mulier habet Privilegium fori ex persona Mariti in criminalibus, 68. Ratione probatur, 74. 75. & 76.*
- 69 *Clerici habent diversa Privilegia, Ordinis, & fori.*
- 70 *Privilegium Ordinis personale, non extensibile fori extensibilis ad bona.*
- 71 *Mulier Clerici incapax Privilegij Ordinis.*
- 72 *Canon: Si quis suadente diabolo, in honore Clericorum latus, extensibilis ad uxores, & familiam illarum.*
- 73 *Clericorum Privilegia, quo ad forum extensibilia.*
- 77 *Mulier Militis gaudet foro Mariti.*
- 78 *Clericatus Dignitas.*
- 79 *Equites Ordinum Militarium, Dignitatem habere dicendum.*

- 80 Matrimonium non repugnat Clericali minorum Ordinum.
 81 Matrimonium non repugnat statui Equitum Ordinum Militarium.
 82 Subiectionis duplicitas non repugnat societati coniugali.
 83 Equites Ordinum Militarium in Ciuilibus non gaudent Priuilegio fori.
 84 Fori Priuilegium competens Clericis, non est anexum Ordini.
 85 Fori Priuilegium concessum famulis Clericorum.
 86 Mulier non est sepananda à seruitio viri.
 87 Mulier separatur à seruitio viri ob crimen.
 88 Iustitia vindicatiua præfertur omni iure.
 89 Priuilegia Maritorum, ut ad uxores extendantur, expressio necessaria est.
 90 Priuilegia generalia Maritis concessa, communia ad uxores, non extenduntur, 91. Sed comprehensione.
 92 Priuilegium personale, non extenditur, 98.
 93 L. 2. C. de Episcop. & Cleric. circa immunitates uxorum Clericorum, quomodo intelligenda: 94.
 95 L. 1. & 2. C. de uxorib. Milit. Constituens Priuilegium restitutionis uxoribus Militum, quomodo intelligenda?
 96 Militia simplex non confert Nobilitatem.
 97 Militum ordinariorum Priuilegia personalissima.
 99 Priuilegia personalia Mariti, extendibilia ad uxores.
 100 Restitutionis beneficii concessum Militibus est ratione absentia, & seruitij.
 101. Et tantum dum in actu militant.

MULIERIBVS NVPTIS EADEM EXHIBENDA
 reverentia, quæ Marito, eodemque honore, quo ijdem decorantur, decorandæ. Et an forus competens Marito,
 Mulieri, & in Ciuilibus, & in Criminalibus
 competat?

GLOSSA QVINQVAGESIMA
 tertia.

Satis trita quæstio in iure est, receptaque conclusio, multipliciterque à nobis relata hoc in opere, Mulieres ex persona Maritorum Nobilitatem, muneribus, & honores sumere, *l. Fœmina, de Senatorib.* ubi Mulier Clarissimi, Clarissima dicitur, & in *l. Si Augusta 57. de legat. 2.* Augusti uxor Augusta, Bullenger. *lib. 2. Imper. Romanor. cap. 19.* Petr. Rebuf. notat in *l. Speciosas, de uerbor. signif.* Senatorum Mulieres, Clarissimas esse, illoque decorandas honore, ac Titulo, Alciat. in *dist. 1. Speciosas, de uerbor. signif.* Hieron. Verrut. *de uerb. iur. verbo Digni-*

tatum genera, Tiber. Decian. *responsor. lib. 5. respons. 84. per tot.* præcipue *num. 6. & 7.* ex quam plurimis *Besold. cons. 33. num. 3. cum sequentib. par. 2. & dissertat. Philip. cap. 6. num. 3.*
 (2) Ex hoc principio Constitutum apud Nos, ut Titulorum Mulieres illo honore afficiantur, quo decoratur vir, sicut nubens Nobili, apud Nos: *Hijodalgo*, Nobilitate honorantur, *dict. l. 3. tit. 21. par. 2. dict. l. 6. tit. 2. lib. 4. Ordinam. & in l. 9. tit. 11. lib. 2. Recopil. ibi: Tôtrosi à las mugeres que*
 (3) fueren casadas con *Hijodalgo*. Nam, cum per Matrimonium indiuisibilitate gaudeant, à Marito, tanquam à

capite deriventur qualitates honorificæ, quæ uxorem Nobilitent, ac decorent, Sidon.

Illustris pro sorte viri.

Dict. l. Fœmina, l. Nuptiæ, de Senatorib. & ibi Ioan. Corral. num. 4. Aeguiar. Baron. l. Filia, l. Nuptia, ead. l. Cum te. C. de nupt. l. Filij, §. Vidua ad Municipal. l. Medicos, l. Grammaticos, C. de Professorib. & Medic. lib. 10. l. 3. l. Edicimus, C. de Murilegul. lib. 11. l. 3. C. de Fabri. (4) censib. ead. lib. Ex quibus iuribus hanc conclusionem deducunt, lateque probant Bobad. lib. 3. Politic. cap. 2. num. 24. Barbof. in l. Quia tale, ex num. 26. solut. Matrim. Gutierrez. conf. 3. num. 6. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 47. Ricc. Collect. 1251. Ossuald. ad Donel. lib. 3. Comment. cap. 21. litt. E. & F. Mastrill. de Magistr. lib. 4. cap. 13. ex num. 20. & lib. 5. cap. 4. num. 70. Thesaur. decis. 123. num. 9. Surd. decis. 330. num. 26. Brisson. de rit. nupt. lib. 1. cap. 23. num. 44. Carleu. de iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quæst. 2. num. 65. Pichard. de Nobilit. num. 15. & 17. adducti à D. Francisco de Amaya in l. fin. C. de Incol. lib. 10. qui in illa l. Adducit, Azeued. Parlad. Cutellum, & August. Barbof. videndi Brun. à Sole in locis commun. verbo Mulier, num. 1. & 3. D. Ioan. de Solorz. de gubernat. Indiar. lib. 2. cap. 25. na. 91. & sequentib. Narbon. l. 18. tit. 1. lib. 4. Glos. 1. num. 1. & 3. Kokier de iurisdic. in exempl. par. 1. quæst. 29. num. 1. Tutret. de Nobilit. Gentil. lib. 2. cap. 6. Lel. Visciol. horar. successuar. lib. 8. cap. 4. vers. Modestissima, Capic. Galeot. lib. 1. cõtrouers. 55. num. 11. Nouar. de grauaminib. vassal. lor. par. 1. grauam. 349. nu. 4. Hortaus. incertamin. mascul. & foemin. acie virilis, cap. 5. num. 4. & 5. Franchis. decis. 363. num. 2. Franc. Milan. decis. 9. num. 7. Menoch. de arbitr. cas. 354. num. 5. Fab. de Annan. conf. 108. num. 9. lib. 2. Baldaxar de Argel. addit. ad decis. Guizarel. nu. 15. Griuel. decis. Dolan. 104.

num. 27. Dom. D. Ioan. Bapt. Larea. decis. Granat. 62. num. 15. Iacob. Menoch. conf. 758. num. 10. & 11. & conf. 454. num. 24. Hypolit. Riminald. cõf. 44. num. 1. & conf. 242. num. 51. ex quam plurimis Surd. conf. 40. num. 10. & 11. Mandel. Albens. conf. 255. Ioan. Petr. Vim. conf. 121. & cõf. 260. num. 1. & 12. Fulv. Pacian. conf. 4. ex num. 88. Paschal. de virib. Patr. Potest. par. 4. cap. 2. num. 35. Mier. de Majorat. par. 4. quæst. 27. num. 3. & antea par. 1. quæst. 2. ex num. 144. Fontanel. de Pact. nupt. tom. 2. par. 15. claus. 7. Glos. 3. ex num. 40. Georg. Schombor. lib. 1. Politic. cap. 6. Besold. Discurs. Politic. de Monarch. cap. 3. num. 7. & Discurs. 1. de trib. Domestic. societ. cap. 1. & 2. Stephan. à Nathen. iustit. vulnerat. par. 1. tit. 8. cap. 10. ex nu. 1. Ansaldo. conf. 98. ex num. 25.

5 Et etiam ex eo, quod Maritus, & vxor socij sunt (vt diximus) Diuinæ, humanæque domus, l. Adversus, C. de crimin. expilat. hered. cap. Cum societas 27. quæst. 2. & ibi vidend. Præposit. & Augustin. Barbof. Bodin. lib. 1. Reipubl. cap. 3. Gregor. Lop. Glos. 1. l. 5. tit. 2. par. 3. ex Arist. Modestin. Valenc. conf. 13. num. 4. Menoch. de arbitr. cas. 420. num. 52. Grac. discept. 113. num. 9. vol. 2. Zeuall. comment. contra comm. quæst. 77. num. 7. & quæ notauimus.

6 Quod sic in iure receptum, vt duplici in loco posita fuerit Constitutio illa, quæ Mulieribus Priuilegia, & virorum honores concessit, scilicet in l. Mulieres fin. C. de Incol. lib. 10. & in l. Mulieres, C. de Dignitatib. lib. 12. De quibus videndus præter Scriptores, Pen. Rebuf. Plat. Cujac. Bart. Angel. Neuiz. Amaya in dict. l. fin.

7 Quæ conclusio sic recepta inuenitur, vt ex Ioan. Andr. Curt. teneat Hypol. Riminald. conf. 569. num. 160. quod nubens Mulier Comitissæ, Comitissa iudicanda est ob vim, viresque Matrimonij, Fontan. de Pact. nuptial. tom. 2. par. 5. claus. 7. Glos. 3. num.

num. 65. Bessold. *conf.* 88. par. 2. Stephan. à Nathen. *iustit. vulnerat. dict. tit. 3. cap. 10. num. 1.* & ex *dict. leg. Mulieres*, notat Petr. Vim. *conf.* 227. n. 2. (8) Quod Mulier Dignitate viri illustratur, illiusque radijs illuminatur, sicut Luna Solis lumine, Menoch. *de arbitr. cap.* 229. Salicet. *in l. ult. num. 6.* & ibi Bart. Bald. & Alberic. *C. de iurisdict. on. n. iudic.* Quare Societatem Maritalem, coniugumque qualitatem per Solem, & Lunam demonstrabant apud Ægyptios, Apol. *lib. 2. cap. 13.* Pier. Valer. Hiero. *lib. 44.*

9 A quo ortum, quod Mulier Duci nubens, Ducissa dicitur, illiusque Dignitate, honore, ac prerogativa fruatur, Ioan. Franc. Ponte *conf.* 31. ex num. 7. latè Tassion. *Pragmat. de antefacto, vers. 8. obser. 2. num. 14.* Fab. Capic. Galeot. *dict. lib. 1. controvers. 55. num. 6.* Fontanel. *dict. Glos. 3. num. 65.*

10 Quæ Dignitas etiam mortuo Marito permanet: Et Mulier vidua iisdem erit decoranda insignibus, quibus honorabatur durante Matrimonio, *l. Fœmina, de Senatorib.* (11) Matrimonium enim, quo ad id, viduitate seruata, perdurat Barbof. *in l. Quia tale, num. 29. solut. Matrimon.* & Mulier Privilegio, Immunitate, & Dignitate viri decoratur, Vim. *dict. conf.* 217. num. 2. & 3. Hypol. Riminald. *dict. conf.* 657. num. 58. & *conf.* 202. num. 4. vt Doctores supra dicti, num. 5. notant Otalor. Nouar. Garc. Azeued. Borrel. traditi ab Amaya in *dict. l. fin. C. de incol. lib. 10. ex num. 24.* Guid. Pap. *decis.* 379. Tiraq. *de Nobilit. cap. 18. num. 3.* Cued. *decis.* 98. & *decis.* 213. num. 5. & 16. Fulv. Pacian. *conf.* 4. num. 86 & 87. Mantic. *de tacit. lib. 21. tit. 6. num. 17.* Fontanel. *dict. Glos. 3. num. 49.* Steph. à Nathen. *iust. vulner. par. 1. dict. tit. 8. cap. 10. num. 1.* Surd. *decis.* 330. num. 27. Capiblan. *de Baron. Pragm. 8. par. 2. num. 193.* Carleu. *de iudic. lib. 1. tit. 1. disput. 2.*

quest. 6. sect. 8. num. 683.

12 Rationem cōseruationis harum Dignitatum è vita viro transacto post Pichard. Otalor. Azeued. adductis ab Amaya, *dict. l. fin. num. 25.* ex Plat. *in l. fin. C. de incol. lib. 10.* Ioan. Franc. Ponte, *dict. conf.* 31. num. 8. 9. & 10. designat in eo, quod Dignitas semel acquisita taliter ossibus infigitur, vt notamus *Glos. 51. à num. 16.* vt nunquam amittatur, concessa est enim ratione rei, & personæ, vnde, & si res deficiat, non tamen persona; qualitas non immutetur, ni per translationem ad familiam aliam per nouum Matrimonium, vel ex amissione qualitatis ex iuris Cōstitutionibus. Idem Ponte *de Potestat. Proreg. tit. de elect. offic. § 8. num. 9.* & 11. comprobant hanc cōclusionem Doctores, ex *l. vnic. C. de Comitib. qui Prouin. Reg. lib. 12. Palac. Rub. rubr. de donation. § 31. num. 6.* Cued. *dict. decis.* 98. & *decis.* 113. num. 16. Frederic. de Senis *conf.* 19. & ex plurimis Mastrill. *de Magistrat. lib. 1. cap. 24. num. 29. 30. & 31.* Ioan. Horloshaut. *certam. mascul. femin. cap. 27. num. 23. cum sequentib.*

13 Sed in casu Nostro, illam ab Aponte adductam rationem sequuntur ex Cassan. *in Cathal. glor. Mund. par. 5. cap. 59.* Camil. de Curt. *diuersor. iur. feudal. par. 1. cap. Sed vnde digressi, num. 6.* Andr. Barel. *in l. Inuenimus, C. de Proxim. Sacror. scrinior. lib. 12. Mastrill. de Magistrat. lib. 4. cap. 13. num. 68. vsque ad 83. & num. 208.* & in casu simili, *Glos. in cap. Ex parte, de foro competent. Didac. Per. l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordinam. col. 96.* Fulv. Pacian. *conf.* 4. num. 86. & 89. Capiblan. *de Baronib. Pragmat. 8. cap. 57. num. 10.* Fontanel. *dict. Glos. 3. nu. 65.* Giurb. *ad consuetud. Messanens. cap. 1. Glos. 1. par. 1. num. 48.*

14 Sed cum vis Matrimonij tanta sit, Mulierque vna caro, vnaque cum viro persona censeatur, haud extra rem erit quærere: Vtrum Privilegia Marito Duci, Comiti, aut Mar-

chioni concessa, etiã ad illorum vxores extendantur? Sanè in causis Ciuilibus, ac in Criminalibus, Clarissimis, ac Illustrissimis concessum est, vt per Procuratorem agere valeant, vt in Criminalibus à nullo iudice iudicari possint, ni ab ipso Principe, vel ab eo cui causa delegata fuerit, vt in l. 2. & fin. C. vbi Senator. vel Clarissim. conuen. Authent. vt ab Illustrib. De quo Scribentes in dict. legib. August. Barbof Collect. ad dict. l. 1. & fin. per tot. cum sequentib. Pancirol. notit. vtriusque Imper. cap. 2. Marc. Anton. Surg. Neapol. Illustr. cap. 23. Bald. conf. 52. vol. 5.

15 Apud Nos causæ Magnatum, ni prius per rescriptum Principis committantur iudicibus, vulgò: *Alcaldes de Corte*, non expediuntur, & sententiam condemnatoriam ferre non valent inconsulto Principe: *Auto acordado* 152. fol. 33. quod secundum ipsius iuris communis regulas Constitutū videtur Albano ad Bart. in l. Quoties, num. 1. C. vbi Senator. vel Clarissim. conuen. Menoch. de arbitr. lib. 1. quæst. 43. num. 32. ex Zafio, Sebast. Nenio ad dict. l. Quoties, num. 8. & 9. Bald. in dict. l. Quoties, num. 1. De quo iure, ac More Nostro, & Gallicano, Romanoque antiquo, Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 4. cap. 11. Bodin. de Republ. lib. 4. cap. 6. Parlad. lib. 2. rer. quotid. cap. 1. num. 20. & sequentib. ex Franc. Hotthoman. Petr. Hug. & alijs Ioan. Iacob. Dracon. de iure Patris. lib. 2. cap. 4. num. 27. Ioan. Lymn. not. Ragn. Franc. lib. 2. cap. litt.

16 Ex quibus quæredum est, an Mulier Clarissimo, ac Illustrissimo nupta, vel apud Nos: *Con algun Grande*, gaudeat Privilegio, aut prærogativa Marito à iure concessa, taliter, vt absolutè illius forum sequatur? Pariterque notandum, an idem sit in cæteris Mulieribus nuptis viris, quibus Privilegium fori competit ratione honoris, Dignitatis, aut Officij, taliter, vt conveniri non va-

leant; nisi in foro Mariti?

17 Sanè in hac re duo Hispani Iur. Consult. diuersè se habuerunt: Nam D. Francisc. de Amaya in l. fin. C. de Incol. lib. 10. num. 7. Mulieres, voluit, absolutè frui Priuilegijs viris concessis, ac quòd forum illorum sequantur, tam in Ciuilibus, quàm in Criminalibus, pluribus ad id adductis rationibus, ac auctoritatibus.

18 Contrariam sequutus fuit sententiã, aperto Marte, vt inquit, contra Amayam, D. Gabriel de Pareja de instrument. edict. tit. 2. resolut. 6. spec. 6. num. 346.

19 In quo Doctorum dissensu, nõ sic absolutè, vt vnusquisque prænotauit; sed iuridica distinctione procedendum est: Et prius notandum, Parejam voluisse, Mulierem retinere omnia iura præter forum Originis, etiam post Matrimonium; (20) Amayam vero, omnia extingui contracto Matrimonio, cum Mulier forum viri sic sequatur, quod Ciuis illius Ciuitatis, vbi nata sit, non remaneat, quo ad conventionem iudicialè, siue virtute personalis actionis, siue ratione delicti: Cum si conveniatur extra forum viri ab illius seruitio remoueretur, cogeturque Maritus sequi vxoris conditionem contra legum mentem, omnisque iuri, & Doctorū placitum, l. 1. C. de Mulier. & in quo loco honor. lib. 10. (21) Vbi tantum Mulier Originis Munera subijt Patrimonialia, licet, neque ad hæc teneri Mulieres affectat ex Castrenf. conf. 89. num. 2. vol. 2. Ceph. conf. 526. num. 38. Fulv. Pacian. conf. 4. num. 102.

22 Quare ad personalia non teneri Mulieres post Matrimonium in foro Originis, deducit Bald. in l. Cum quædam puella, de iurisdict. omni. iudic. ex num. 1. inquit: *Tantam esse virtutem Matrimonij, vt forum Originis tollat.* Et etiam num. 2. *Qualitatem naturalem Nobilitatis, attentam tantum à viro proveniente, l. Ingenuæ, l. Edicimus, C.*

de Murilegul. l. 2. C. de fabricens. lib. 11.
 Idem Bald. in rubr. solut. Matrimon.
 (25) num. 2. ait: *Mulierem sic unitam
 viro esse per Matrimonium, ut mutet fo-
 rum Originis*, Paul. de Castr. in l. Rej
 iudicata, §. fin. num. 7. solut. Matrimon.
 sequuntur ex Franch. decis. 363. num.
 1. latè Fontanel. de Pact. nuptial. tom.
 2. claus. 7. Glos. 3. par. 15. ex num. 40.
 & sequentib. Molin. de vita nuptiar.
 lib. 1. comparat. 23. num. 44. Giurb. ad
 consuetud. Messanen. dict. cap. 1. Glos. 1.
 num. 48.
 24 Ex l. 32. tit. 2. par 3. Mulier
 conveniri debet in Domicilio viri:
 quod, & si Gregor. Lop. in crimina-
 libus, dicat, locum non habere; attam-
 en, quod tam in Ciuilibus, quam in
 Criminalibus forum Mariti sequa-
 tur, notat Tiber. Decian. lib. 4. cri-
 min. cap. 8. per tot. & cap. 16. num. 17.
 Hipol. Riminald. cons. 142. num. 51. &
 52. latè Ioan. Petr. Vim. cons. 121. per
 tot. vbi respondit ad dict. l. Assumptio,
 ad Municipal. Berrut. cons. 48. num. 2.
 & cons. 99 num. 6. ex Iasson, Salicet.
 Richard. & Anton. Gabr. Ioan. Fran-
 cisc. Ponte cons. 31. num. 7. Menoch.
 cons. 454. num. 24. Benedict. Capra,
 cons. 21. num. 4. Brun. à Sole locis com-
 mun. verbo *Mulier*, num. 13. Couarr.
 de sponfalib. 2. par. cap. 7. nu. 6. Hector
 Felic. 3. par. alleg. 35. nu. 50. Thesaur.
 decis. 123. n. 9. & 12. Ossasc. decis. 127.
 Carleual de iudic. disp. 41. n. 65. Dom.
 D. Ioan. Bapt. Larea decis. Granat. 62.
 num. 15. Barbol. in l. Heres absens, §.
 Proinde, de foro ration Orig. num. 39. &
 40. Dueñas reg. 377. Quæ opinio pro-
 bata (vt diximus) ab Amaya, eo in-
 (25) nittitur supra tradito Axioma-
 te: Societatis, ac indiuiduitatis Ma-
 ritalis, ac quod Maritus, teste Div.
 Paul. ad Ephes. cap. 1. Corinth. 1. cap. 11.
 Couarr. de sponfalib. par. 2. cap. 2. tit. 5.
 Tiraquel. in leg. Connubial. l. 1. ex num.
 3. Mier. de Maiorat. par. 1. quest. 57.
 num. 43. & 44. caput sit Mulieris, cu-
 ius qualitates, illa tanquã membrum
 absolutè recipit, Bessold. dissert. Phi-

lolog. præcogn. Philosoph. complet. cap. 6.
 num. 3. Guillel. Hamner. in Genes. fol.
 50. *Viros quidem oportet obtemperare
 legibus Ciuitatis; Mulieres verò moribus
 virorum quibuscumque habitant: quod
 Sabinos edocebat Romulus, apud Liliam,
 lib. 1. Illas tamen in Matrimonio, in so-
 cietate fortunarum omnium, Ciuitatis-
 que, & quo nihil charius humano generi
 sit liberum fore. Quare Bodin. de Re-
 publ. lib. 1. cap. 3. ex Bald. & alijs sic
 assensu: Ac propterea aequissimum esse,
 vt uxor conditionem, Patriam, Fami-
 liam, Domiciliū, Originem ænique Ma-
 riti sequatur.* Ex Fusar. Tiraq. & alijs,
 ipsam sententiam sequitur Philipp.
 Kinisch. de fideicom. familiar. cap. 1.
 num. 184. Dian. resol. Moral. par. 3. tra-
 ct. 1. resol. 45. & par. 4. tract. 1. resol.
 41. par. 6. tract. 8. resol. 6. & Fermosin.
 cap. Ex tenore 11. quest. 8. cap. Cum con-
 tingat, de foro compet. Excellentissim.
 Dom. D. Christophor. Crespi, Obser-
 uat. in decis. Valenc. Obseruat. 55. argum.
 5. ex num. 55.

26 Quod ita observatum inue-
 nimus, vt, & si filij, naturali pietate,
 ac iure Parentibus egenis alimenta
 exhibere tenebantur, l. fin. §. *Ipsam
 autem, C. de bon. quæ liber. l. Filia, C. de
 Patr. Potest. l. 1. C. de alend. liber. Surd.
 de aliment. tit. 1. quest. 17. Bessold. de
 trib. Domestic. societ. specieb. Discurs.
 1. cap. 3. num. 6. Ioan. Harpret. §. *Ius
 naturale*, num. 15. Instit. de iure natur.
 gent. ac traditione Divina, vt D. Am-
 brof. relatus in cap. Caterum 86. dist.
 Ex quo Alciat. Emblem.*

*Aereo insigni pietate Ciconia nido,
 In vestes pullos, pignora grata fouet,
 Taliæque expectat sibi munera mutua
 reddi.
 Auxilio hoc, quoties Mater egebit
 anus,
 Nec pia spem soboles fallit, sed fessa
 Parentem,
 Corpora fert humeris, præstat, &
 ore cibos.*

27 Attamen filia, per Matrimonium ad Potestatem viri translata, legibus Hæbraicis, Parentem alere non tenebatur, vt ex Drusio, notat Bessold. *de trib. Domestic. societ. spec. c. 2. num. 1.* Sic enim illa coniunctio Maritalis, omnia iura competētia Mulieribus, extinguebat, Ouid.

Exigit hoc socialis amor, fœdusque Maritum.

28 Sed, & si his iuribus, ac rationibus contra sentiat, latè traditis fundamentis, Pareja, *dict. resol. 6. spec. 6. num. 346. cum sequentib.* volens tantum Originis forum amitti per Matrimonium; non verò delicti, contractus, solutionis, hæreditatis, prorogationis.

29 Notandum est, quod Doctores adducti ab eo, & ab Amaya, & post eos ab Anfald. *cons. 98. num. 25. & sequentib.* absolutè, ac indistinctè scripserunt, alij, volentes, quod proprium Mulier amittat forum etiam Originis. Alij è contra, quod ferendum non est: nam in fauorabilibus, ac realibus, Mulier per Matrimonium, forum, ac Originem non amittit, Fontanel. *de Pact. nuptialib. tom. 2. par. 15. claus. 7. Glos. 3. num. 54. cum sequentib.* Secus in alijs.

30 Quare distinguendum est. Aut in Ciuilibus convenitur Mulier ratione contractus initi ante Matrimonium, vel ratione hypothecæ, aut hæreditatis, bonorum dotalium, aut paraphernalium; vel ratione bonorum, quorum Dominium, & administratio ex pacto ante Matrimonium, sibi reseruauit Mulier (receptitijs vocatis ex Aul. Gelio not. *Atticar. lib. 17. cap. 6.* Cujac. *Gifan. Gail. Misinger. Ossuald. ad Donel. lib. 18. Comment. cap. 12. litt. L.*) distinctio tradita per Doctores, *l. Si ego, §. Dotis, ll. Dotis fructus, de iure dot. l. Maritus, de Procurator.* vbi Bart. Bald. Paul. de Castr. & Butrigar. *l. fin. G. de Pact. cõ-*

vent. Gregor. Lop. l. 17. verbo: Todos los bienes, tit. 11. par. 4. Anton. Gom. *l. 50. Taur. num. 20. & l. 54 n. 1.* Guid. Pap. *quest. 468. num. 17.* Castill. *controuers. cap. 23. num. 30. & de usufruct. cap. 4. num. 16.*

31 Primo casu, cum post Matrimonium Mulier legitimam personam non habeat, nec in iudicio agere possit, conuenienda est in foro Mariti, quomodocumque ei cõpetat, extinctum est per Matrimonium forū vxoris, Alex. *l. Cum quedam puella, n. 1. de iuris d. omn. iud. l. Exigere, de iudic. pluribus ad id cumulatis Doctoribus, ex adductis supra Mar. Giurb. in consuetud. Messanen. dict. cap. 1. Glos. 1. par. 1. num. 48.* Philip. Kinisch. *de fideicom. fa. (32) mil. dict. cap. 1. nu. 182.* Nec amplius in ea attendenda propria qualitas, præcipuè iure Nostro, secundum quod Mulier, nec actiuè, nec passiuè iudicialiter agere Ciuilitèr valet, *l. 55. Taur. l. 2. tit. 3. lib. 5. Recop. vbi Martienç. Glos. 5. Azeued. num. 106.* Ant. Gom. Castr. Cifuent. *dict. l. 55. Taur. Palac. Rub. ca. Per vestras, §. 68. n. 17. in rubr. Hermos. l. 1. Glos. num. 23. tit. 4. par. 5.* Bodin. *de Repub. dict. lib. 1. (33) cap. 3.* Quia omnium bonorum illius est cõcella Marito administratio, non tantum ratione societatis Maritalis, sed superioritatis, D. Thom. *2. 2. quest. 32. art. 8. Barb. l. 1. par. 1. n. 39. solut. Matrim. Giurb. consuet. Messan. cap. 1. Glos. 6. par. 1. num. 49.*

34 Cõprobat, si attentè colligas, quæ Martienç. *dict. Glos. 5. n. 3.* prænotat. Nam, & si iure cõmuni Mulier ratione subiectionis incapax esset agendi; attamen apud Nos corroboratur inhabilitas excommunicatione bonorum Dotalium, & eo quod Marito medietas lucrorum communicatur: & si Mulier legitimam personam haberet standi in iudicio, posset Marito præiudicium inferre, quod ius, & æquitas non patitur, supra *Glos. 5. num. 48.* quare incapax erit iudicanda, vt conueniri possit per se, ni in fo-

foro Mariti, ne ille adducatur ad forum vxoris, mutata illius prærogativa, & translato qualiter qualiter in vxoris Potestatem contra naturam Matrimonij.

35. Quæ doctrina descendit ex mente Iuris Consulti in *l. fin. §. Item rescripserunt, ad Manicipal.* vbi Bart. num. 4. absolutè tenet, Mulierè nuptam in Ciuilibus, sic amittere originis forum per Matrimonium, quod in eo trahi ad causas nõ valeat, *l. Cum quedam puella, de iurisdic. omn. iud.* vbi Bald. num. 1. Alex. Ias. Paul. Castrès. Cagnol. num. 3. Sebast. Neuius, num. 1. & 10. *l. vnic. C. de Mulier. & in quo loc. lib. 10. l. fin. C. de Incol. eod. lib.* Thefaur. *decis. 123. num. 1.* Franch. *decis. 416. num. 3.* vbi Flav. Amendol. ex Barbof. Traquel. & Becius, Carleual *de iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quest. 1. num. 56. & 66. & quest. 6. sect. 8. num. 682.* Andr. Gail. *lib. 1. obseruat. 80. num. 10.* Ruin. *conf. 58. num. 4. vol. 3.* Mazol. *conf. 10. num. 33.* Ciriac. *controuers. for. controuers. 173. per tot. præcipuè num. 27.* Valenc. *conf. 55. nu. 51.* Anton. Sola ad Const. Subaud. *rubr. de Tribunal. compet. Glos. 9. num. 2. latè Surd. decis. 330. à num. 3. vsque 17. & ad eum Hodiern. Stephan. Grac. disceptat. Forens. cap. 23. à num. 4. vsque 21.* Milanen. *decis. 10. nu. 6. lib. 1.* Menoch. *conf. 1082. num. 2.* Aluar. Valasc. *conf. 175. nu. 23.* Ioan. Petr. Vim. *conf. 260. num. 18.* Tiber. Decian. *criminal. lib. 4. cap. 9. num. 53. & cap. num. 17.* Caualcán. *decis. 42. num. 48. par. 1. latè Giurb. ad consuetud. Messanens. cap. 1. Glos. 1. num. 48. & obseruat. 18. à num. 1.* Fragos. *de regimin. Reipubl. par. 1. lib. 3. disp. 16. §. 10.* Ansaldo. *de iurisdic. par. 2. tit. 11. cap. 9. num. 4. & sequentib.* Alsin. *de execut. §. 1. cap. 52. num. 15.* Ludouic. Gillicus *arbor. iudic. par. 1. cap. 1. §. 2. num. 10.*

36. Sed, & si cõtraria sit opinio, Bart. in *dis. l. Cum quedam puella, n. 1.* dicentis, forum contractus immutabile esse; ideoque Mulierem etiam

post Matrimonium conueniendam in foro contractus, reiecto Maritali, ex (37) *l. 2. C. de iurisdic. omn. iud.* Contrarium tamen tenuit, Bald. in *dis. l. Cum quedam puella, num. 3.* inquiring, dispositionem *dis. l. 2.* procedere casu, quo mutatio domicilij voluntaria est Sic lex: *Iuris ordinem conuerti postulat, vt non actor rei forum, sed reus actoris sequatur: nõ vbi domicilium reus habet, vel tempore contractus habuit, licet hoc postea transfulerit, ibi tantum eum (38) conueniri oportet.* Sed non quãdo necessaria, aut ex legali providentia, latè Giurb. *decis. 82.* vt in vxore: tunc enim forum Mariti, non contractus attenditur, Baldi mentem sequitur, supra *dis. l. Cum quedam puella, num. 11.* Gregor. Lop. *l. 32. verbo: En aquella tierra, tit. 2. par. 3.*

39. Præcipuè attento, quod forum cõtractus non est sic immutabile, vt non amittatur per Matrimonium, si enim mutatione domicilij amittitur, taliter, quod si in loco cõtractus debitor non invenitur, poterit in illo recusare iudicium, ex *l. Si conuenerit, de iurisdic. omn. iudic. l. Heres absens, §. 1.* vbi Paul. de Castr. *nu. 3. de iudic. cap. Romana, §. Contrahentes. de foro compet. reiecta Butrij, & Abbat. sententia, Couar. Practic. cap. 10. num. 3.* Greg. Lop. *l. 32. verbo: Si le fallaren, tit. 2. par. 3.* Gutierr. *de iuram. confirmat. 3. par. cap. 16. per tot.* Barbof. *dis. l. Heres absens, §. 1. num. 11. 32. & sequentib.* Carleual *de iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quest. 4. num. 218. & sequentib.* Donel. *lib. 17. Cõment. cap. 14.* vbi Ossuald. Fortius in nostro casu dicendum, cum Mulier non tantum locum, sed domicilium amittat per Matrimonium, etiamque originem (40) propriam, vt diximus: Ideò reiecto foro contractus, conuenienda est in foro Mariti, *l. 52. tit. 2. par. 3. ibi: Ante aquel Iudgador, que ha poderio sobre su Marido,* Gregor. Lop. verbo: *De casamiento.*

41. Si vero conueniatur Mulier

ratione hæreditatis sibi delata, aliud dicendum est, & secundum iuris regulas procedendum, iudiciumque agere tenebitur in loco rei, cum omnibus alijs præstantius, & fortis habeatur D. Christophor. Cresp. *Observat.* 15. n. 288. In quo Doctores quæ- rere superfluum: Aut hæreditatis, l. *Heres absens*, l. *Sed si suscepit*, §. *fin. de iudic. l. fin. C. ubi in rem act. cap. Sanè*, cap. *fin. de foro compet. l. 32. tit. 2. par. 3.* vbi Gregor. Lop. verbo: *Por razon de* (42) *heredamiento*. Cum distinctione tradita per Doctores, in convention- e hæreditaria; quod aut captum est iudicium, & tunc forum defuncti at- tenditur, l. *Vbi acceptum* 30. *de iudic.* & ultra Doctores hoc Axioma laudan- tes Doctissimus Crespi de Valdaur. *dict. observat.* 15. num. 280. & *obser-* (43) *uat.* 54. num. 43. Cum qualitas, aut Privilegium superveniens non valeat mutare iudicium, nec forum, *dict. l. Cum quedam puella*, l. *Si quis pos- stea quam, de iudic. latè Salgad. in Laby- rint. creditor. par. 1. cap. 7. à num. 79.* (44) Aut cū testatore non fuit cap- tum, & tunc in foro proprio hæredis agendum est, cum post aditam hære- ditatem, de proprio Patrimonio hæ- redis agatur, l. 1. §. *Veteres, de acquir. posses. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 116.* num. 1. *conf.* 516. num. 12. Merlin. *con- trouers. Forens. cap. 3. num. 15.* Præci- (45) puè, quod dum agitur de iure fori, non de iure obligationis, atten- ditur successoris persona, à qua iudi- cium sumit initium, non testatoris, *Glos. & Doctores in dict. l. Heres ab- sens*, vbi *Barbos. num. 175. cum sequen- tib. Couarr. Practic. cap. 8. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. §. 1. par. 2. Do- nel. & post eum Ossuald. lib. 17. Com- ment. cap. 11. post Bald. ex l. 2. §. Ex his, de verb. oblig. Ponte conf 18. num. 15. Rodrig. Suar. in l. Post rem iudicat. in declar. leg. Regn. ampliat. 1. num. 4. Carleu. de iudic. disput. 2. nu. 319. Qua-* (46) *re si Mulier conveniatur tan- quam hæres, non tenebitur litem sus-*

cipere in foro testatoris, sed in foro Mariti tanquam proprio ex iuris cõ- muni dispositione, Frách. *decis.* 234. num. 2. & *decis.* 363. num. 4. vbi *Flav. Amend. Surd. conf.* 222. num. 16. *vers.* *Et non obstat*, *Giurb. decis.* 82. num. 9. *Carleu. de iud. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quæst.* 5. num. 298. & 299. *Fab. in Cod. lib. 3. tit. 1. affinic. 4.* *Ludouic. Gilhaus. ar- bor. iud. par. 2. de foro competent. cap. 1.* (47) §. 1. num. 31. Quod intellige si- ue bona dotalia sint, siue paraherna- lia, cum in illis Dominium penes Ma- ritum habeatur, ni cõtraria adsit vo- luntas vxoris expressa; quo ad admi- nistrationem, l. *Hac lege, C. de pact. con- vent.* *Alex conf.* 144. num. 5. *lib. 5. Iaf. l. Maritus, num. 13. C. de Procurat. Me- noch. conf.* 56. num. 9. *Barbos. l. 1. par. 1. nu. 29. & 30. solut. Matrim. ex Bald. l. Vbi adhuc, num. 27. C. de iure dot. Præ-* (48) *cipuè iure Nostro, ex quo om- nia bona vxoris communia sunt, l. 64. & 65. Taur. l. 1. & 2. tit. 3. lib. 2. Recop.* vbi *Matienc. & Azeued. Couarr. lib. 1. var. cap. 8. num. 8. Barbos. dict. l. 1.* (49) *par. 1. num. 27. Quare dicendū,* in dictis bonis Mulierè sine expressa licentia Mariti in iudicio agere non valere, l. 54. & *sequentib. Taur. l. 4. tit. 3. lib. 5. Recopil. vbi Scribentes, Co- uarr. dict. cap. 8. num. 8.*

50 Si verò conveniatur Mulier ratione bonorū receptitorum, quo- rum Dominium, & fructus sibi reser- uabit pacto, quod (vt diximus) iuri, ac rationi esse consonum. Laudat ex *dict. l. Hac lege, C. de Pact. convent.* *Dua- ren. ad tit. solut. Matrim. de nupt. cap. 1.* (51) num. 1. Tunc credimus in his forum Mariti non attendendum, sed vxoris proprium, secundum naturam obligationis: dum actio, non in per- sonā, sed in rem dirigatur. Vis enim Matrimonij, ex qua Mulier in Pote- statem viri transit, vtque de familia, Origine, ac de Sacris (loquimur mo- (52) re Romanorum) Mariti habe- tur, in personam operatur, ad indiui- ditatem vitæ, non ad translationem

Do-

Dominij bonorum priorum vxoris (53) nec ad administrationem, vt diximus: nitacitè, aut expressè in dotem conferantur, vt post Duaren. *dict. num. 1. ex l. Velles, C. de reuocand. donat. l. Vxor tua, C. de Pignorib. Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 7. §. 1. num. 5. Tello Fernand. l. 16. Taur. num. 2. & 13. Palac. Rub. de donation. inter, §. 62. num. 4. & 5. Mar. Giurb. in consuetud. Messanens. cap. 1. Glos. 6. num. 4. Ex quo Fragos. de regimin. Reipubl. par. 1. lib. 3. disp. 5. §. 10. nu. 194. tenet, quod si Mulier Ducissa, aut Comitissa nubat, & in dotem non det Ducatum, aut Comitatum, non erit Maritus Dux, nec Comes, & si more recepto dicatur Dux, ac Comes; nam verè ex consensu tradendi in dotem nascitur ius ad bona dotalia, non ex vi coniunctionis.*

54 Sic legem Romuleam à Dionisio relata statuentem, Mulierem viro legitimo coniunctam, fortunarum, & Sacrorum sociam esse, Lips. de leg. Reg. Rosin. antiquit. lib. 8. cap. 5. intellexerunt, adficientes, Societatem illam non fuisse communicatiuam, ni pactum dotale, aut tacitus consensus vxoris intervenerit, quo ad bona ab vxore possessa ante Matrimonium; sed quo ad cohabitationem, & consortium vitæ. Vt post Conan. lib. 8. Comment. cap. 1. Valasc. *dict. cap. 5. nu. 6. ex Marth. vot. 93. Annæus Rober. rer. iudicat. lib. 4. cap. 1. Felic. de societ. cap. 3. num. 6. Gutierr. lib. 2. Practic. quest. 126. nu. 1. P. Molin. de iust. & iure, disp. 274. num. 5. & disp. 423. num. 6. Mantie. de tacit. lib. 6. tit. 12. num. 4. Barbof. *dict. l. 1. par. 1. num. 23. solut. Matrim. Mar. Giurb. consuetudin. Messanens. cap. 1. Glos. 6. ex num. 1. & Glos. 7. ex num. 2. Paz in l. 203. stili. num. 4. & sequentib. Garc. de coniugal. ac quest. ex num. 14. Basil. de Matrim. lib. 1. cap. 2. per tot. latè antiquas Romani iuris ceremonias, & mores referens Duaren. ad tit. solut. Matrim. *dict. cap. 1. num. 1. Ossuald. lib. 13. com-***

ment. cap. 18. Bessold. de trib. Dmest. c. (55) societ. specie. cap. 2. Quod sic iuri consonum esse notant, vt quo ad communicationem bonorum necessarius habitus fuit mos receptus aliquarum Gætium, iam iure, & legibus laudatus inter Hispanos, Gallos, Siculos, Belgicos, taliter, vt assertiue firmet Ossuald. ad Donel. lib. 13. cap. 18. litter. H. non obligatoriam, nec à mero iure ortam, sed consuetudinariam.

56 Cum ergo in his bonis Dominium, ac administratio vxori competat, taliter, etià Marito reuente, cū verè Domina, illorum dispositio suis (57) stinetur; vt in præsentatione Beneficij pertinentis ad vxori in bonis recepticijs, ac etiam, vt aliqui, in paraphernalibus, post Bald. in cap. significauit, num. 3. de rescript. Palac. Rub. in cap. Per vestras, §. 42. num. 10. Barbof. l. Divortio, §. Si vir, num. 58. vers. Vnae, solut. Matrim. Ioan. Gutierr. de tutel. par. 3. cap. 29. num. 4. Molin. de Primogen. lib. 1. cap. 24. num. 32. & 33. vbi addit. refert Viuian. de iure Patronat. cap. 7. num. 8. Garc. de Benefic. 5. par. cap. 9. num. 24. & 182. Fontanel. de Pact. nuptial. tom. 2. claus. 6. par. (58) 3. Glos. 1. num. 12. Idem dicendum ad hoc, vt qualitas quæ sita per Matrimonium non afficiat bona, quo ad mutationem fori, cum in his Mulier personam legitimam administrandi, & agendi habeat, etiam reuente Marito, & nolente ei licentiam præstare ad agendum, quam non ex necessitate iuris; sed ex reuerentia, & (59) obsequio, seu imbecillitate sexus, & ne contra pudorem Matrimoniale, in Curijs vagentur, procedere censemus attenta Imperatoris Constitutione, in l. Maritus, C. de Procurat. l. 3. tit. 7. par. 3. Anton. Gom. ex Glos. & Doctores, ad *dict. l. Maritus, & l. fin. C. de Pact. convent. in l. 54. Taur. num. 1. Konan. lib. 9. Comment. cap. 3. num. 3. August. Barbof. in *dict. l. Maritus, C. (60) de Procurat. Nam, ex quo Mari-*
tus*

tus in bonis Dominium, nec administrationem habeat, si vxori licentiam ad agendum concedere recusaret, officio iudicis datur, tam iure Nostro, l. 57. Taur. l. 4. tit. 3. lib. 5. Recopil. vbi Matienç. quam communi, & assensu Doctorum, vt ex Bart. Rodrig. Suar. & Palac. Rub testatur Azéued. dict. l. 4. quod in admittibile esset, si vnio Maritalis in omnibus capite minueret Mulieris personam, vel ex aptitudine ad agendum, damnum in bonis sequeretur Marito, vt notat Roderic. Suar. tit. de las deudas, num. 21.

61 Comprobatur Nostra sententia ex recepta Doctrina Bartholi in l. Si quis sub conditione, num. 20. solut. Matrim. laudata à Gregor. Lop. dict. l. 3. tit. 7. par. 3. verbo Personalmente, Couarr. lib. 2. varian. cap. 1. nu. 3. Matienç. & quos adducit l. 10. Glor. 1. tit. 3. lib. 5. Recopil. dicentis Mulierem teneri ad rationes reddendas, debita soluenda, capiendamque esse, mittendam in carcerem, omisso Maritali iure, ratione debiti provenienti ex tutela administratione.

62 Et quamvis dissentiant in captura personali Doctores adducti à Matienç. & cogitandum relinquat Gregor. Lop. cum Mulier ex contractu; nec alia ex causa criminosa, possit præiudicare viro in exhibitione obsequiorum conugalium, ad quod rei vindicatorium ius habet in corpore vxoris ex vi Matrimonij, vt post Abbat. Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 7. nu. 3. Ossald. ad Donel. lib. 13. (63) cap. 18. litt. A. Et illorum necessaria amissio sequeretur, si posset in carcerem mitti. Hæc enim ratio fuit ex qua pro tutelari debito carcerari non posse, Mulierem credant aliqui Scribentes: quo verò, ad executionem obligationis, nec dissentiant; immò communiter asserunt, post Bart. teneri vxorem ad rationes tutelæ, cæterasque obligationes natas ex vi administrationis, ad quod (64) in foro proprio administratio-

nis ex iuris dispositione, l. 1. C. vbi, de ratiocin. exequendum sit, non Mariti cum non circa res ad societatem, & vnionem Maritalem pertinentes iudicium agitetur, nec in eo violetur Maritale ius; immò eam non attentata fori mutatione: locus est, tam iure attento, quam consuetudine, vt de Valentiniano more in vxore Clerici (65) coniugati, & Familiarum Sancti Officij, testatur Doctissim. Crespi de Valdaur. Obseruat. 54. num. 58. & notat Amaya, in vxoribus Naviculariorum, in l. fin. num. 20. C. de Incol. lib. 10. & si in eum inuehat, Pareja dict. tit. 2. resol. 6. spec. 6. num. 383.

66 Sed quid dicendum in criminalibus? Sanè Pareja dict. spec. 6. nu. 351. ex Reinoso, & Thom. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 47. neruose tenet contra Amayam, Mulieres Clericorum Minorum Ordinum, Equitum Militarium, Familiarum Sancti Officij, aliorumque fori Priuilegium habentium, iure communi attento, non gaudere Priuilegio fori Mariti, in delictis. Primo, quia si hoc esset necesse, non haberet Princeps in Priuilegijs Marito competentibus exprimere, vt ad vxores extendatur casu, quo illas comprehendere vellet. Secundo, quia forum communicabile vxori tantum habendum, dum ratione Nobilitatis ex natura provenienti, aut Dignitatis procedit; non vero si ratione tantum officij, aut administrationis. Et casu, quo admittenda fori communicatio, censendum tantum de foro domicilij, ne à seruitio Mariti abstrahatur; non verò competenti ratione Clericatus coniugatis, aut Equitibus Ordinum Militarium, quatenus Religiosi dicuntur, cum in communicabile sit, quia competens Clericis, eo, quod corpus, & animam in obsequium Dei transfulerint Equitibus, quatenus vota Religionis emisserunt, secundum Bullas Apostolicas; quod in vxore non reperitur, nec capacitas partici-

pationis Status, aut Ordinis. Viden-
di Antald. *de iurisdic. Eccles. par. 2. cap.*
9. tit. 11. Thom. del Bene de immunit.
Eccles. cap. 4. dubit. 23. tom. 1.

67 Nihilominus contrariã opi-
nionem præter Doctores adductos à
Sanch. *dict. quæst. 47. num. 2.* dicentes,
vxores Clericorum gaudere Privile-
gio Maritali, & si ratione Ordinis
proveniat, defendunt post Panormit.
& Dominic. à Sãcto Germinian. Ti-
raquel. Graf. & vterque Barbof. ad-
ducti ab Amaya in *l. Mulieres, num. 10.*
C. de Incol. lib. 10. Barbof. in *l. Quaja ta-*
le, num. 26. solat. Matrim. Tiber. De-
cian. tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 53.
Bellug. *specul. Princip. tit. de proposit.*
grauamin. §. Videndum, num. 6. Mar.
Giurb. *consuet. Messanens. §. 1. Glos. 1.*
par. 1. cap. 1. num. 53. Thom. Sanch.
(sui immemor, si sua snt opera) *cons.*
Moral. lib. 6. cap. 1. dub. 3. num. 2. Dian.
par. 3. tract. 1. resol. 45. alij adducti à
Thom. del Bene *de immunit. Eccles. cap.*
1. dub. 11. sect. 4. tom. 1. Sapiientissim.
D. Crespi de Vald. *Obseruat. 54. ex*
num. 55. cum sequentib. Fragof. regim.
Christ. Reipubl. par. 1. lib. 3. disp. 6. §. 10.
à num. 179. D. Ildephons. de Escobar,
de Pontif. & Reg. iurisdic. cap. 36.

68 Sed ne ducamur tantum au-
toritate, rationes inquiramus huius
sententiæ, vt inde verum cognosca-
tur. Sanè nostro videri futile est fun-
damentum dicentium, Mulieres in-
capaces esse, vt ratione Maritalis Or-
dinis, fori Priuilegio gaudeant, cum
personale sit, ac iniunctum Ordini,
seu characteri; quod, vt cognosca-
(69) mus, prænotandum est. Cleri-
cis duo Priuilegia competere, Ordi-
nis scilicet, ac fori. Priuilegium Or-
dinis, seu characteris, distinctum est
à Priuilegio fori: illud personale,
(70) nec extensibile; istud, non tan-
tum Clerici personam respicit, sed
bona, *cap. Cum non ab homine, vbi Do-*
ctores, de iudic. cap. Aduersus, cap. Non
minus, de immunit. Eccles. cap. 2. 3. & 4.
de foro compet. Anton. de Butr. cap. 5.

num. 9. cod. tit. Bobad. lib. 2. Polit. cap.
18. num. 41. Suar. *de immunit. Eccles.*
lib. 4. cap. 25. num. 6. *de Privil.*
Clericor. cap. 8. num. 34. Fragof. *regi-*
mit. Reipubl. par. 2. lib. 1. disp. 3. §. 18.
num. 315. Thom. del Bene *de immunit.*
Eccles. cap. 5. dub. 2. assert. 1. Mulieres
(71) enim Clericorum Priuilegio
Ordinis incapaces sunt; ideò si quæ-
reremus, an Priuilegium, *cap. Si quis*
suadente Diabolo, quæsiibile sit vxori,
benè, & firmiter credimus ad illam
non transire, Tiraquel. *ad leg. Conna-*
bial. Glos. 2. num. 62. & si, nec desint,
(72) qui teneant Constitutionem,
dict. cap. Si quis suadente Diabolo, ex-
tensibilem esse, in eamque compre-
hensos vulnerantes, ac iniuriam fa-
cientes consanguineis, ac proximis
Clericorum, vt post Roman. Tiraq.
& alios Cephal. *cons. 587. num. 3.* Ba-
yard. *ad Clar. quæst. 77. num. 3. §. fin.*
Schard. *de feud. par. 9. cap. 4. num. 16.*
post Barbof. Garc. Donat. Anton. de
Marin. *quotid. resolution. lib. 2. cap. 77.*
num. 2. & 3.

73 Econtra vero dicendum de
Priuilegio fori, cum non sic pendeat
ab Ordine, vt personam tantum Cle-
rici respiciat; qua distinctione atten-
ta, *ex Glos. in cap. Eos 32. dist. cap. Cleri-*
cum 11. quæst. 1. Abb. Panormitan. *in*
cap. 2. num. 6. de foro compet. Immol.
num. 3. Mar. Socin. *cap. 1. num. 20. cod.*
tit. Dom. à Sancto Geminian. cap.
unic. §. fin. num. 7. de Cleric. coniug. in 6.
(74) tenent, fori Priuilegio gaude-
re in criminalibus, vxores Clerico-
rum, Giurb. *dict. cap. 1. Glos. 1. n. 54.*

75 Et quamvis Gregor. Lop. in
l. 52. tit. 2. par. 3. verbo *Casamiento,*
duas fuisse opiniones refert, Ioan.
Andrææ tenentis, forum Mariti Cle-
rici, ad Mulierem non transire; & si
contrarium defendant Abb. Socin.
Immol. ipseque teneat, seruandam
opinionem Ioan. Andrææ; contrariũ
resoluit Montalu. in ipsa *l. 32.* verbo:
La tercera. Et reiecto Gregor. Lop.
Didac. Per. in *l. 1. vers. Vxorem Clerici,*

Ex quibus infertur, tit. 3. lib. 1. Ordin. fol. mibi 57. & 58. quos sequitur Thom. Sanch. dict. lib. 6. conf. Moral. cap. 1. dub. 3. num. 2.

76 Ex quibus credimus, reiectis rationibus à Pareja, & Sanchez adductis, vxores Clericorum, Equitumque Ordinum Militarium in criminalibus, fori Priuilegio gaudere, vt latè Narbon. l. 20. Glos. 1. concord. familiar. tit. 1. lib. 4. Recopil. num. 43. & sequentib. Omisissis, quæ Abb. Immol. Socin. Montal. Didac. Per. & Sanch. notant Crespi, dict. Observat. 54. num. 55. cum sequentib. & Amaya dict. l. fin. (77) Ex eo, quod si Mulier Militis, ratione Dignitatis, forum Mariti sequitur, vnde priuanda Mulier Clerici coniugati, aut Equitis, foro Mariti: (78) Cum quidquid sentiat Pareja, Clericatus, & Equestris Ordo, Dignitates habeantur, vt de Clericatu, post Ioan. Andr. cap. Libenter, de seruis non ordinand. Bon. de Curtil. de Nobilit. par. 3. num. 220. Tiraq. de Nobil. cap. 9. Barbos. in l. Quia tale, n. 26. solut. Matrim. Giurb. dict. ca. 1. Glos. 1. (79) num. 54. De Equestri Ordine, post ea, quæ ex l. Vnic. C. de Equestr. Dignit. lib. 12. notant Scribentes. De Dignitate Equitum Ordinum Militarium, videndi Ant. Per. ad tit. C. de Equestr. Dignit. lib. 12. nu. 9. & Matth. Stephan. de Nobilit. cap. 3. num. 3. Ioan. Nold. de stat. nou. Ciuitat. cap. 1. num. 7. Besold. dissert. 2. de Nobilit. ex num. 5. Tumen. de Nobilit. gener. cap. 4. latè Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 2. ex num. 26. cum sequentib. Sixtin. de re- (80) gal. lib. 1. cap. 2. num. 36. Præcipuè, cum coniugium non repugnet substantiæ Ordinis in Clerico Minorum Ordinum, Abb. cap. 2. num. 7. (81) de foro compet. Nec in Equitibus Ordinum, ex Summorum Pontificum Constitutionibus, Montal. dict. l. 32. verbo: La tercera, tit. 2. par. 3. latè Carleu. de iudic. disp. 2. ex num. 418. cum sequentib. ex cap. 1. de vot. lib. 6. Archid. Hostiél. Caietan. Ledesm.

Victor. Thom. Sanchez, & alij, Magister meus semper colendus Dom. D. Ferdinand. Pizarro, Supremi Cõfilij venerandus Senator, in Apolog. fauore Ordin. Militar. ex num. 27.

82 Nec enim obstat, quod de multiplicatione subiectionis voluit Pareja, num. 400. Vt ex inde Mulier priuaretur foro Mariti, aut Priuilegio, ex vnione Matrimoniali nato, cum non sit nouum, nec iuri contrarium, vt notant Geminian. & Montal. dictis in locis, Mar. Socin. cap. Si quis Clericus, num. 20. de foro compet. quod in vno subiecto, duplex subiectione Ciuilis inueniatur, vna Originis competens Natiuitate, Domicilij habitatione; alia Dignitatis, ex ipsisque habeat forum, secundum vniuscuiusque qualitatem, de quo expressa l. Senatores, de Senator. in qua Bart. Bald. & Scribentes notant (vidèda Glos. 33. §. 4.) præcipuè Æguinar. Baron. Senatores, ratione Dignitatis, forum quærere, sed ex ea non amittere Origines, cum ex allectione, aut assumptione ad Dignitatem, non amissum primum forū sit, sed additum ortum ex Dignitate, Corraf. in dict. l. Senatores, num. 6. Vt magis auctus honor, quam mutata conditio videatur. Vbi, & Fab. Ioan. Oros. Ex quo etiam dicendum, non repugnare in Muliere forū proprium, & nouum additū per Matrimonium, ad hoc, vt conveniatur coram iudice viri; immò decens esse societati Maritali sine obice multiplicationis subiectionum, vt ex dict. l. Assumptio, Æguinar. Baron. dict. l. Senatores, Corraf. num. 6.

83 Quod in ipsis Equitibus Militaris Ordinis inuenitur, vt in Ciuilibus conveniri valeant coram Sæculari Iudice, vt notum est, ac receptum inter Nos, Bobad. lib. 2. Politic. cap. 19. num. 26. Dom. Crespi de Valdaur. dict. Observat. 54. num. 8. & negari non potest, quod Ecclesiastici sint, forumque habeant, vt conveniantur coram suis Iudicibus, vt latè Dom. semper

venerandus D. Ferdin. Pizarro, *dict.*
Apolog. Ordin. Militar. fauor. Carleu.
de iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quest. 6. sect.
 4. à num. 408. cum sequentib.

84 Nec etiam ex eo, quod Pri-
 vilegium fori competat ratione Or-
 dinis, quo Mulier capax non est; nam
 forum non sic vnitur Ordini, vt so-
 lum competat his, qui Sacros, aut
 Minores Ordines susceperunt; im-
 mò in l. 2. vbi Glos. & Doctores, C.
de Episcop. & Cleric. latè Farin. quest.
8. num. 46. Narbon. l. 20. Glos. 1. num.
34. tit. 1. lib. 4. Recopil. Thom. del Bene
de immunit. Eccles. cap. 4. dub. 11. tom. 1.
 (85) fori Privilegium concessum
 invenimus familiaribus Clericorum;
 licet admissum id sit tantum in fami-
 lia Cardinalium, aut Episcoporum.

86 Minus obstant, quæ Pareja
 expendit, num. 407. dicens, in graue
 damnum societatis Maritalis esse, si
 per participationem Privilegij, Mu-
 lier in criminalibus fortiretur forum
 Mariti, conveniendaque esset coram
 iudicibus Supremis Militariū Equi-
 tum, cum de his copia omni in loco
 non habeatur, separeturque ob id à
 seruitio viri, si ibi comparere debe-
 ret; quod iura non patiuntur, l. *Sicut*
Patronus 48. de ritu nuptiar. l. Qui ex
libera, C. eod. l. 2. C. de obseq. Patron. præ-
stan. Anton. Fab. in Cod. lib. 7. tit. 1. dif-
fini. 11. num. 1.

87 Nam utique semper seque-
 retur damnum idem Maritali socie-
 tate, cum etiam à seruitio viri segre-
 getur, quoties Mulier conventa ob
 crimè in carcerem mittatur, & quod
 Magis est, nec puniri posset, quod
 absurdum esset: Hæc enim separatio
 provenit in pœnam criminis ex iure
 necessario in vindictam malorum, ex
 vi que iustitiæ vindicatiæ ad puni-
 tionem criminum. Ex hoc prin-
 cipio, nec attendi debet separatio so-
 cietatis coniugalis, cum iustitiæ exe-
 cutio omnibus iuribus anteferenda
 sit, reiecta ratione Domini, seruitij
 Maritalis, vel Dominatiui, Argum.

l. *Bona fides depositi, l. Servus, C. ad leg.*
Iul. de vi public. Diximus Tract. de Con-
trauand. cap. 29. num. 82. & sequentib.

89 Nec obstat D. Gabrielis Pa-
 rejæ fundamentum traditum, n. 361.
 & 362. dicentis, multa Privilegia
 concessa Maritis, ad vxores extendi,
 eo, quod expressa est extensio: quod
 necesse non esset, si ipso iure in eis
 (90) comprehenderentur. In quo
 distinguendum: Aut Privilegium est
 absolutè personale, vel generale, fa-
 uorableque; hoc casu Privilegia cõ-
 cessa Maritis, ad vxores extēduntur,
 etiam sine expressione, nec tantum
 iuris extēsiōne, vt voluit Geminian.
cap. Vnic. 9. In ceteris, num. 7. de Cleric.
coniug. Tiraq. post leg. connub. Glos. 2.
num. 59. Montal. dict. l. 32. verbo. La
tercera, tit. 2. par. 3. Sed comprehen-
sione indiuiduitatis Matrimonialis,
Franch. decis. 363. num. 3. & ibi addit.
Vizcont. & Amend. latè Grat. discip-
at. Forens. tom. 4. cap. 623. à num. 3.
Surd. decis. 330. num. 9. & sequentib.
 vbi Hodiern. addit. Milan. *decis. Sicil.*
10. vol. 1. Fab. Annan. conf. 108. No-
uar. de elect. fortun. quest. 47. sect. 1.
Narb. concor. familiar. Glos. 1. à nu 41.
 cum sequentib. Et cum Privilegium
 fori fauorable sit, Mulierque capax
 inclusionis, gaudebit foro Mariti.

92 Aut Privilegium personale,
 quale Canonis, & id ad vxorē prop-
 ter incapacitatem, non extenditur;
 Tiraq. *Glos. 2. num. 61.*

93 Neque obstant, l. 2. C. de Epif-
 cop. & Cleric. l. 1. & 2. C. de vxor. Milit.
 vbi expressè de vxoribus Clericorū,
 aut Militum fit mentio, vt competat
 vxori beneficium Mariti.

94 Nam in l. 2. loquitur de im-
 munitate Munerum, quæ diuersa
 est à Privilegio fori; immunitas enim
dict. l. 2. Clericis competens sordido-
rum Munerum est; & cum Clerici
 immunes sint ratione Dignitatis Sa-
 cerdotalis, nihil mirum, quod in *dict.*
 l. *Expresserit Imperator,* quod ad vxo-
 res, & familiam Clericorum exten-
 da-

datur, non per vim concessionis, sed declarationis: cum ab his Muneribus, sicuti à cæteris personalibus Clericorum bona libera sint, ratione spiritualitatis ipsius Clerici, vt diximus supra.

95 Dispositio etiam *dict. l. 1. & 2. C. de vxor. Milit.* necessaria fuit ad hoc, vt vxores Militum gauderent (96) beneficio restitutionis. Primo, quia Militia simplex Nobilitatem non confert, vt ex *l. fin. C. qui Milit. nō poss. l. 1. C. de equestr. Dignit. lib. 12.* notat Paris. *de Put. de sindic. in form. inquisit. gener. num. 38.* Bart. Alberic. Didac. Perez, Tiraquel. Barb. *dict. l. (97) Quia tale, num. 27.* Sed Ministerium iudicatur ob id Privilegium Mariti personalissimum, Bart. *l. Maximarum, n. 2. C. de excus. numer. lib. 10.* (98) ad vxoresque non extensibile, vt præf. Doctores adducti à Barbof. *Franch. decis. 363. num. 1. & 3.* vbi addit. Vizcont. & Amendol. Et si (99) Gracian. *dict. cap. 623. num. 3.* teneat ex plurimis, quod Privilegium personale Mariti ad vxorem extendatur, Intrigliol. *singul. 36. lib. 2. Cácer. variar. tit. de vniuers. cap. 2. num. 220. tom. 2.* Mar. Cutel. *ad leg. Sicul. Stephan. à Nathen. iust. vulner. tit. 8. cap. 10. num. 1.* Capiblan. *de Baron. Pragmat. 8. cap. 57. num. 7.* latè Fon-

tanel. *de Pact. nupt. par. 15. claus. 7. Glos. 3. tom. 2.*

100 Secundo, quia beneficium restitutionis concessum in casu, *dict. l. 1. & 2.* non est ratione Militiæ, exercitij, aut Nobilitatis; sed absentia, ac seruicij Reipublicæ exhibiti, vt in *ipsis leges*, notât Doctores, Vvefemb. *paratit. ad illam tit.* quod præcipuè cognosces, ex *l. fin. C. de restit. (101) Milit.* vbi nec etiam illud beneficium ipsis Militibus, ni in expeditione conceditur, & ibi Bald. & Doctores, Bellug. *specul. Princip. rubr. 20. de Milit. grauam. num. 20.* Maur. *de restit. cap. 83. num. 3.* Petr. Gregor. *lib. 19. sint agm. cap. 17. num. 1.* Costa *de iur. & fact. ignor. inspect. 84. num. 11.* & 15. Sforc. *de rest. Milit. num. 2. & 4.* Menoch. *cons. 408. num. 56.* Barbof. *ad l. 2. C. de restit. Milit. num. 2. & 4.* Claud. Coter. *de Priuil. Milit. lib. 2. cap. 10.* Quare nihil mirum, quod in casu illarum leg. *Mentio fiat*, vt ad Mulieres, Maritos in Bello sequentes extendantur, tam ratione absentia, quam ex eo, quod illis sequi, ac comitari laudabile censeatur, operamque nauare pro Republica videantur, ne amor coniugalis, Maritos auertat à Castris, Claud. Coter. *de Priuil. Milit. lib. 2. cap. 2.* Sforc. *dict. quæst. 6. art. 8.*

SIN PONER DEBAXO DE LA CRVZ, EN LO
alto, ni al principio Titulo alguno.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**ruce in initio Epistolarum apponenda ad felicitatem.
- 2 Cruce apponebatur in omen felicitatis in locis, & rebus publicis.
- 3 Crucis laudes ex Sanctis Patribus.
- 4 Cruce imponenda in initio instrumentorum.
- 5 Cruce venerata ab Hispanis.
- 6 Crucis signum Maiestaticum inter Hispanos.
- 7 Vexillum Regum Hispanorum Cruce.
- 8 Vexillum Constantini Cruce.
- 9 Cruce signum Regum inter Hispanos.
- 10 Regia instrumenta signata signo Crucis.
- 11 Signum, quo Comites Castella signabant, erat Effigies Crucis.
- 12 Crucem imponere ad initium librorum, peculiare inter Hispanos.
- 13 Cantabri, qui sint inter Hispanos.
- 14 Cantabri per ducentos annos bellum cum Romanis gesserant.

- 15 *Hispānia prima, Gentium litteras coluit.*
- 16 *Signa necessaria ad rerum cognitionem, præcipuè in bello.*
- 17 *Signa Militaria Persarum, Dacorum, Romanorum qualia?*
- 18 *Centabrorum signum Militare Crux, 24.*
- 19 *Crux inter Hispanos symbolam, seu Hieroglyphicum felicitatis.*
- 20 *Signa animalium ad bellum ducebantur, & cuius ductu prospere successores veneratione colebant.*
- 21 *Iuppiter Ammonius veneratus in formam arietis.*
- 22 *Apis in formam Tauri.*
- 23 *Mars veneratus simulachro ensis.*
- 25 *Crux symbolum felicitatis à Mundi principio. Præcipuè inter Hebraeos, 27.*
- 26 *Arbor, in qua lapsus Adam, notata signo Crucis.*
- 28 *Crucis Misterium præfiguratum diuersè in Sacris litteris.*
- 29 *Littera T. ultima Alphabeti ad felicitatem, & perfectionem consequendam, quia effigiem Crucis æsignat.*
- 30 *Tbau in formam Crucis designabatur.*
- 31 *Crux ad felicitatem insculpta ab Aegyptijs in pectore Serapidis, 32. Et in parietibus Templi ad perpetuitatem.*
- 33 *Crux fuit signum Dei. De quo Iur. Consult. in leg. Titia, §. Seix, de aur. & argent. legat. contra Accursium.*
- 34 *Crucis effigies venerata Romanorum Imperio ante Christi Domini Passionem.*
- 35 *Annulus signatorius Iosepho datus à Pharaone in Potestatis signum habebat insculptam effigiem Crucis.*
- 36 *Romani in Nummis Crucem effigiebant.*
- 37 *Romani ab Aegyptijs Deos acceperant, præcipuè Serapim.*
- 38 *Romani ad venerationem Deorum, & cognitionem signis utebantur.*
- 39 *Crux signum Isidis, seu Osiridis inter Romanos.*
- 40 *Milites notabantur ad designationem vitæ, littera T.*
- 41 *T. Littera Sacra inter Sacerdotales, Absolutoria in Iudicijs, 42.*
- 43 *Crux apponitur in initio omnium rerum, ab instanti, quo Dominus Noster Iesus Christus passus fuit in Cruce.*
- 44 *Crux initialiter apposita à Regibus Catholicis.*
- 45 *Aegyptij incoluerunt partem Hispaniarum.*
- 46 *Tarracona ab Aegyptijs condita, & Populata.*
- 47 *Crucis effigies venerata ab Aegypcio, à nocte Phæse, 48.*
- 49 *Signo, quo signata fuerunt domus Hebraeorum cum sanguine Agni in nocte Phæse, fuit effigies Crucis.*

DE IMPOSITIONE CRUCIS IN LITTERIS.
Deque huius Sacri Signi devotione, & Pietate inter Hispanos:
ab hisque veneratam illius Effigiem fuisse, sub Titulo: *Signi
Cantabri*, ante Christi Domini Passionem, & vnde
hæc orta veneratio?

GLOSSA QVINQVAGESIMA
quarta.

ET si post Mermaniū, Lyp-
sium, Bosium, Gretserum
de Cruce agere temerita-
tis sit, cum tamen lex Nostra in Epi-
stolarum initio signum Sacrum ap-
ponere commune esse demonstrat, tā
in felicitatis fundamentum, quam, vt
in eis contenta feliciter occurrant,
cum ex illius appositione principium
habeant decens, & Deo amabile, ne-
cessariumque in omni actu, *cap. Non
obseruetis 16. quest. 7. Nouell. 6. Quo-
modo oporteat Episcop. in Præfat. Virgil.
Eglog. 3.*

----- *A Ioue principium Musa.*

2 Ducimur aliqua prælibare de
Pietate, ac Devotione Sanctæ Cru-
cis apud Nos. Et si Bernardin. Græ-
cus in *Prægnat. Neapol. fol. 259.* breui-
ter aliquid de hac Crucis impositio-
ne Epistolari pie notauit. Et omis-
sis prænotatis circa vsum signandi Sa-
cro signo Ecclesias, Urbium portas,
Monumenta, Tumulos, Sepulchra,
Vexilla, Naues, Nūmos; de quo præ-
ter relatos Scriptores, Ioan. Lymn.
de iure public. lib. 2. cap. 4. num. 28. Tor-
res *Philosoph. Moral. lib. 3. cap. 3.* Theo-
dor. Hoeping. *de iure insign. cap. 3. ex
num. 76. & cap. 17. ex num. 337.* Ioan.
Iacob. Speidel. *Histor. iurid. Polit. litt.
L. num. 38.* Nouar. *lect. Sacr. lib. 2. cap.
14. num. 372. & lib. 3. cap. 24. ex num.
495.* Laurent. Beierlinch. *Teatr. vita*

*human. litt. C. verbo Crux, Ioseph. Vi-
ce-Comit. de antiq. Baptism. ritib. lib. 2.
cap. 40.* Conrad. Brun. *de Cerem. lib. 3.
cap. 5.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 12.
cap. 16.* latè, & eleganter Salmer. *Cō-
ment. in Euang. tom. 10. tract. 36. De Sa-
cro Crucis Mister. Vazq. in 3. par. Div.
Thom. quest. 46. art. 4. & quest. 57.
art. 6. sect. 2.* Castill. *de Ornatu Aaron,
vers. 5. Illat. 58. & vers. 37. Illat. 263.
cum sequentib.* Nicol. Hontem. *de Art.
Notariat. lib. 2. cap. 6.* Matth. Steph.
ad tit. C. Nemin. licet. sign. Saluator.

3 Quæque à Sanctis Patribus
Ignatio, Athanasio, Naziaceno, Da-
masceno, Chrysostomo, Hieronymo,
Ambrosio, Augustino prædicantur;
quia Ara, in qua sacrificatus Chri-
stus, dignissima Hostia, ex quo Scala
Cælestis Regni: Instrumentum libe-
rationis, & reconciliationis inter
Deum, & homines: illorum inexpug-
nabilis Murus: Trophæum in interi-
tum, & ruinam Diaboli; Salutis Ve-
xillum; Palma æternæ vitæ, Dignif-
simūque laudatur venerationis Mo-
numentum. Et deducitur ex Impe-
ratoris Iustiniani Constitutione ca-
uente in *l. Sancimus 22. §. Sin autem, C.
(4) de iur. deliber.* Quod venerabile
Signum Sanctæ Crucis, necessario in
initio Instrumentorum requiratur.
De quo Bart. B. ild. in *dict. l. Roland. à
Vall. conf. 73. num. 4. vers. 2.* Ant. Fa-
ber in *Cod. lib. 5. tit. 11. diffn. 17.* Man-
tic. *decif. 189. num. 2.* Petr. Gregor.

lib. 46. Syntagmat. cap. 3. num. 9 ad sui firmitatem, & infalibilitatem, Authent. de testib. in Prefat. Et signum venerabile Crucis, Nouel. Leon. 79. Quantum Sacrosanctum signum, Diuinitatisque nomenclatura in illis conspecta prebeat, vbi Gothofred. ex Conrad. & alijs, Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 2. ex num. 106. Ioan. Harpret. Procem. institat. in init. num. 8. Nicol. Hontem. dict. cap.

5 Notandum est, Hispanas Gentes sic semper Sacrum hoc signum habuisse, vt de eis crederem sensisse Tertulianum, dum de Coron. Milit. inquit: Ad omnem progressum, atque promotum, ad omnem aditum, & exitum, ad vestitum, ad calceatum, ad lauacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quocumque nos conuersatio exercet frontem Crucis signaculo teximus. Nam si Catholicorum Regum crepundia recolimus, inuenimus ad felicitatis omen acceptum in Maiestaticis insignibus, Crucis signum imponere. (7) Sic post captam Hispaniam, & recuperari ceptam, Primus Pelagius illud in vexillum accepit; à quo ad ceteros translatum peculiare fuit, & primum. Ambros. de Moral. Chron. lib. 13. cap. 5. Vald. de Dignitat. Reg. cap. 15. num. 17. Georg. Schomborn. Politic. lib. 2. cap. 20. num. 2. Torres Philosoph. Moral. de Princip. lib. 3. cap. 13. Ioan. Iacob. Speidel. Histor. iurid. Politic. litt. C. num. 38.

8 Nec in Bellicis rebus tantum habitum præcipuum (haud acceptum ex Constantino, qui Crucem in vexillo, sub Lauari Titulo accepit, vt diximus Tractat. de Contrau. cap. 13. late P. Viegas in Apocal. cap. 7. Comment. 5 sect. 2. de quo non erit Sermo) sed in omni Hispanicarum Gentium Circulo, vt ex Pelagio, diximus numero antecedenti. Et inuenimus in illis Primis Sobrarvensis Regni crepundijs. In quo signum Regium in felicitatis omen receptum fuit à Garcia Ximeno Rege, laudatumque

à Catholicis Hispanis, sequentibusque Regibus Illustrissimi Regni Nauarrei (Stirps nempe Aragonici, & aliorum Regnorum) Tarraph. de reb. Hispan. an. 754. Sotomayor de Cuenc. Investigac. de el Orig. y Priuileg. de los Riccos. Homes, Introduc. fol. 3. Sed etiam in cæteris omnibus. Regalia enim Mandata, Rescripta, aut Instrumenta nuda Crucis impositione vim, & virtutem recipiebant, nec in eis subscriptio Regalis alia, Ambros. de Moral. dict. lib. 13. cap. 5. En ningun Priuilegio Real de los Reyes ya dichos, no ay señal de sello, ni mencion de el, solamente ay el signo de el Rey, nombrado assi en las escrituras, y comunmente es vna Cruz de diferentes maneras.

10 Quæ formula à Catholicis Regibus laudata, ad Castellanorum Comites descendit, qui pietatem, etiam illam secuti vexilla Sacro Crucis Symbolo venerati sunt, & in Instrumentorum fidem, inuolabilitatem, & firmitatem ipso signo utebatur, vt euincitur ex Instrumentis Munij Nuñez, Ferdinandi Gundi-falui, & Sancij Comitum, relatis à Sandou. Histor. de los cinco Obispos, fol. 293.

11 Et ego Monio Nuniz, & vxor mea Argilo, in ista scriptura roborauimus, Caballarius roborabitur, Armonius Presbyter, Monio Ardega Camna, Vincentius Tellus, Abaca Valerio, pro testibus †. †. †. †. †. †. †. Et postea in confirmatione Sancij Comitum: Et manu mea †. roborauimus. Et in scriptura erectionis Monasterij Diui Mamæ, facta Era 968. à Comite Ferdinando: Maria Abbatisa Signum feci †. Auria in hoc testamento manu mea Signum †. feci. Nobilia Signam †.

12 Pietas illa, & veneratio, vsusque Sacri Signi in omni actu (vt diximus) sic receptus fuit inter Hispanos, vt ausus sit asserere Ambros. de Moral. Chron. Gener. lib. 13. cap. 27: Ponerla Cruz, pudo ser vso general en comun para todos los libros que los Chris-

tianos escriuiian: Mas fue particular, y propia de nuestros Españoles. Nec dicam temere hæc verba prolata, immo legitimè, secundumque cultum Hispanorum: Ab eis enim, sic Sacrum hoc habitum signum sic veneratum, nec post Domini Nostri Iesu Christi Passionem tantum; sed multis retro annis, ex Maiol. & Vald. Theodor. Hoeping de iure insign. cap. 17. n. 472. (13) Quod, vt dignoscatur sciendum est, inter Iberas Gentes à Prima Periodo Mundi, post Cataclismum Cantabros fuisse Incolas Cantabri Circuli, ex Strabon lib. 3. Paul. Oros. lib. 1. cap. 1. Plin. lib. 6. cap. 20. Volateran. lib. 2. Flor. de Ocampo lib. 2. cap. 5. Marian lib. 1. H stor. Hispan. cap. 4. & lib. 3 cap. 25. Per ora Oceani à Pyrenæis Montibus, vsque ad Iberi fluminis fontes, Montesque Idubeda, quas sic liberè egisse, notant Scribentes à morte Abidis Hispaniarum Regis: Sic eis innatam libertatem, vt nec tantum Græcorum Dominationem, Carthaginensium manum repulerint; sed per ducentos annos cum Romanis Bellum gesserint, illorum abijcientes Imperium, taliter, vt Augustus teste Oros. lib. 6. cap. 21. crederet parum cum toto Orbe actam, si Cantabros vti suis legibus, & Imperio sineret, quare in eos ipse Hispaniam cum Exercitu profectus fuit.

15 Acceperant Cantabri (cum Hispania inter Primas Mundi Prouincias, antequæ Græcia disciplinam, & scientiã coluisset, ac litteras, Flor. de Ocampo Chron. Hisp lib. 1. cap. 9. Dixim. de leg. Polit. lib. 1. cap. n. .) (16) Vel à suis Regibus Osiride, Hercule, Abido; vel fortè rationali lumine ducti, necessaria esse ad rerum cognitionem signa, Corad. Brun. lib. de Imag cap. 1. Muta dicta, quod præcipuum (alijs omisis) in re Bellica, vt illorum visu, & ductu exequeretur recta disciplinæ Militaris formã, vt latè ex Lipsio, Vvolphangio, Ale-

xãdro, Marifoto, Hoepingio, & alijs Tract. de Contrau. cap. 13. Ioan. Limn. de iure publ. lib. 6. cap. 6. Ioan. Iacob. Speidel. Hister. iurid. Polit. litt. F. nu. 2. Gretser. in Codin. cap. 6. lib. 3. cap. 1. cæ num. 18.

17 Quare sicuti Persæ, Macedones, Daci, Romani, habuere in signum Militare, Ignem, Aquilã, Draconem, Fasciculum fani, latè de Contrau. dict. cap. 13. Demster. ad Rosin. (18) Paralipom. lib. 10. cap. 29 Hispani Crucis Effigiem, etiam, & ante Augustum, & quia eis peculiarem: Cantabrum signum appellatum fuit, vt ex Tert. & alijs; diximus de Contrau. cap. 13. num. 24. & 25. Vald. de Dignit. Reg cap. 15. num. 15. & 16. Theodor. Hoeping. de iure insign. cap. 17. n. 249. 354. & 356. Steuuech. ad Vegec. lib. 7. cap. 17. Grets. de Cruc. lib. 2. cap. 39.

19 Sanè Vald. dict. cap. 15. n. 16. quærens, vnde inductum à Cantabris, vt Signum Crucis in vexillum acciperent? Afferit fuisse Profectitium symbolum eo, quod Hispania omni sæculo salua fuerat ex Sanctæ Crucis veneratione, & cultu, vt de India Occidentali censuit Lips. in not. ad lib. 3. de Cruc. cap. 13. Nouus etiam Orbis, in quo sanè, hoc mirum, Cruces repertas fuisse plurifariam in Templis, atque sepulchris. De India loquor. Qua Origine, aut fine? Nescimus, nisi iam tunc prouidus ille Deus stare voluit omen, & signum Dominaturæ illius Crucis.

20 Et quamvis huic pio assensui adherere possemus, adhuc credimus dicendum, quod sicuti Ægyptij, cæteræque Gentes superstitioso errore animalium figuras tabulis pictas ducebant ad bellum, quod si prosperè successerat animal, cuius auspicijs victores euaserant veneratione colebant, vt semper propicium adesset, Diodor. Sicul. Theod. Hoepin. dict. cap. 17. num. 45. latè Alex. ab Alex. dier. genial. lib. 6. cap. 2. & cap. 26. Petr. Greg. de Republ. lib. 12. cap. 18. & 19. Beierlinch. Teatr. vit. human. litt. S.

(21) verb. *Stemma*. Vt de Ioue Amō-
nio, effigie arietis culto eo, quod cū
liber Pater, seu Bachus Exercitum
in Affricam ducens inopia aquæ pre-
meretur, aries illū ad fontem perdu-
xit: quo facto liberi omnes euaserūt;
in cuius gratitudinē fanum Magni-
ficum extruxit in honorem Iouis cū
simulachro Arietis cornibus ornato
Ioue Ammonio exinde appellato,
Strab. lib. 17. Macrobr. lib. 1. cap. 21.
De quo Lucan. lib. 9. vers. 514.

----- Stat corniger illic.
Iuppiter, ut perhibent sed non aut ful-
miza vibrans,
Aut Nostro similis, sed totis cornibus
Ammon.

Siluius Italic. lib. 9. punic.

Ac Patrius flexis per tempora corni-
lus Ammon.

Claudian. lib. 1. in Eutrop. & de 4. bo-
nor. Consul.

----- Tibi corniger Ammon.
Et dudum taciti rupere silētia Delphi:

De quo latē Adrian. Turneb. lib. 14.
cap. 18. Demst. Paralipom. ad Rosin.
antiq. lib. 2. cap. 5. Alex. ab Alex. dier.
genial. lib. 6. cap. 2. vbi latē Tiraq. Ra-
der. ad Quint. Curt. lib. 4. cap. 20. Pe-
tr. Greg. de Republ. lib. 12. cap. 19. De
(22) Api in formam Tauri, Strab.
lib. 17. Plin. lib. 18. cap. 46. Stat. lib. 3.
Thebaid.

Niliacumque pecus, Patrioque equa-
lis honore.

Solin. Polistor. cap. 45. vbi Salmat.
Helian. Histor. animal. lib. 3. cap. 17.
(23) Alex. ab Alex. dict. cap. 2. De
Marte, ensis simulachro, Herodot.
lib. 4. Solin. dict. cap. 45. Alex. ab Alex.
lib. 6. cap. 16.

Ex quo ortum, vt effigies Deorū,

aut illorū signa vexillis imponerent,
Plin. lib. 10. cap. 4. Virgil. 8. *Æneid.*

----- Omnigenamque Deum, &c.

24 Gasp. Sanch. *Cōment. in Deut.*
cap. 9. num. 146. Sic Cantabri, vellu-
mine rationale imbuti, vel scientia-
rum lectione; ac traditione (vt
diximus) Crucem, in signum vexilla
re ducebant, credētes illo Duce om-
(25) nia feliciter occurrenda; nam
Crux à Prima Periodo Mundi sim-
bolum fælicitatis, securitatis, & glo-
riæ Hieroglificū habebatur, vt præ-
ter notata per Sacros Scriptores, cap.
9. *Ezechiel.* Theod. Hoeping. *de iurē*
insign. cap. 2. ex num. 76. Decantauit
Aurel. Prud. Peristephan. *Hymno Ro-*
man. Martyr. simpl.

Cruce ista Christi, quam nouellā dicitis,
Nascente Mundo, factus vt primus
est homo,

Expressa signis expedita est litteris
Aduentus eius mille per miracula.

Prænunciatus ore vatū consono,
Reges, Prophetæ, Iudicesque, & Prin-
cipes

Virtute, Bellis, Cultibusque Sacris, stylo
Formā Crucis non destiterunt pingere.

Cruce prænotata, Cruce adumbrata est
prius,

Crucem vetusta conbiberunt secula.

26 Cui convenit, quod piē no-
tat P. Salmerō dicens, ab instanti Pri-
mi lapsus arborem, in qua transgres-
sus Primus Parens, fuisse notatam
signo Crucis in symbolum, in desig-
nationemque futuræ fælicitatis, ex
illo Hymni.

De Parentis Protoplasti

Fraude facta condolens,

Quando Pomi noxialis

Morte morsu corruit.

Ipsè lignum tunc notauit

Dammum ligni, vt solueret.

Sic Salmer. *Comment. in Euangel. tom. 10. tract. 36. de Cracis Mister.* Ex quo enim lignum notauerat, fecit illud depingi, figurari, ac ad perpetuam rei memoriã publicari. Immo lignum notasse: capisse tunc habere figuram Crucis.

27 Et quod ex D. Thom. P. Vazq. scripsit, figuram Crucis semper fuisse Sacramentum futuræ felicitatis, in 3 par. quæst. 6. art. 4. Præcipuè inter Hebræos, quos cum in Christum vëturum omnia dirigerent tanquam in vltimum bonorum finem, quem liberaturum Mundum in ligno Crucis (28) prænotauerant, Abel palo occisus. Arbos sub qua Abraham inuitauit Angelos: Strues lignorū, in qui immolaturus fuerat Isaac: Baculus Iacob, in quo transiuit Iordanem: Therebintus, sub qua infodit Deos: Chancellatio manuum, & adoratio Virgæ, quando benedixit Manasem, & Ephraim filios Ioseph: Agnus Paschalis in figuram Crucis afflatus, affixus duobus lignis retro, & trãverso in modum Crucis expansus: signum, quo tingebantur superliminaria domorum filiorum Israel, quando transibat Angelus percutiens Primogenitos Ægyptiorum: Virga Aaron, qua flagellatus fuit Ægyptus, quæque floruit supra ordinem naturæ: Virga, qua Moyse petram in Deserto percussit: Lignum, quo indulcatæ fuerunt aquæ amaræ: Manus extensæ Moyse, quibus leuatis Amalec vincebatur: Clypeus eleuatus à Iosue contra Ciuitatem Hay. Vt ex D. Hieronymo, Iustino, Tertuliano, & alijs, Vazq. *dict. quæst. 46. art. 4. Salm. (29) dict. tract. 36.* Ideo ad felicitatē consequendam, ac perfectionem suarum operationum in vltimam litterã Alphabeti, simbolo Misterioso Crucem acceperunt characteratam effigie T, seu X, inque vltimum numerorum perficiens, ac tutelare cæterarum, Euseb. *Cæsar de Preparat. Euangel. lib. 10. cap. 2. Anton. August. Dialog. 7. Euseb. Nieremb de Orig. Sacr.*

Script. lib. 4. cap. 16. & 17. Gretser. de Cruc. lib. 2. cap. 38. & cap. 43. & 54. Pined. de reb. Salom. lib. 5. cap. 13. num. 9. Cornel. à Lap. Comment. in Ezech. cap. 9. vers. 4. vbi Gasp. Sanch. Comment. in lib. Reg. cap. 11. num. 5. Alcaz. in Apoc. cap. 7. vers. 2. & 3. Theod. Hoeping. de iure insign. cap. 2. ex num. 76. 82. & (30) sequentib. Qui cõtra Hæreticos ex D. Hieron. & alijs notat vltimam ac perficientem litteram Alphabeti fuisse Thau designatam in formam Crucis, tam inter Hebræos, quam Græcos, Ægyptios, & Æthiopicos, Theod. Hoeping. *dict. cap. 2. num. 76. & sequentib.*

31 Quod sic receptum fuit, sicque illud sacrum signum ad felicitatem acceptum, vt Ægyptij in perpetuitatis, & incolumitatis omen illud insculperint in pectore Serapis illorum Dei Deorum, Petr. Crinit. *de honest. disciplin. lib. 24. cap. 16. Cornel. à Lapid. in Ezechiel. cap. 9. vers. 4. Inque (32) parietibus Templi Serapici, Petr. Crin. lib. 7. cap. 2. Pet. Obmear. Chronolog. Orb. vniuers. fol. 200. Torr. Philosoph. Moral. lib. 3. cap. 7. Paschal. legat. cap. 17. Beierlinch. Theatr. vit. human. litt. T. & litt. S. verbo Stemma, Euseb. Nieremb. de Orig. Sacr. Script. lib. 4. cap. 16. Gretser. de Cruce, lib. 1. cap. 51. & tom. 3. lib. 1. cap. 3. Theod. Hoep. de iure insign. dict. cap. 2. n. 76.*

33 Ex quibus à Romanis recepta fuit Crux in terminale signum representatiuū æternitatis, vt ex Vvolphang. Laz. *lib. 7. Roman. Reip. cap. 3. Theod. Hoeping. dict. cap. 2. num. 87.* Quare reiiciendus Accursius in *Glos. l. Titia, §. Seia, de aur. & argent. legat.* afferens, illa verba à testatore madata, *Signum Dei*, de sacro signo Crucis intelligenda non esse, quia illò tēpore, scilicet Scevolæ, Christus nõ venerat in virginem; cum ex concordia assensu Crux, etiam ante Scevolæ ætatem Sacrum Dei signum fuisset, vt ad intelligētiam *dict. §. Seia*, notat Theod. Hoep. *de iur. insign. cap. 2. ex*

Glossa Quinquagesimaquarta. 5

num. 104. Pet. Fab. lib. 3. Semestr. cap. 1.

(34) Tam inter Ægyptios, vt patet ex prænotatis, nu. 31. Et ex eo, quod annulus signatorius donatus Iosepho (35) à Pharaone in superioritatis signum insculptam habebat effigiem Crucis, Nouar. elect. Sacr. lib. 3. cap. (36) 18. num 533. quam Romanos, quos in Nummis effigiassent Crucem. Patet ex traditis ab Estenuech. ad Vegec. li. 3. cap. 17. Leuin. Torren. in Suet. in Neron. cap. 1. Gretf. dict. li. 2. cap. 39. Cõsulatu Caij Valerij Flaci, Caij Flaci Fimbrij, & M. Cornelij Cethegi, anno Urbis D. XC. III. ante Scævolæ ætatem, quæ de iure respõdissè notũ est sub annis DCXVII. Præcipuè cũ verũ sit Scævolæ æuo effigiem Crucis signum Dei fuisse, si (37) antiquos Codices revoluiamus, cũ inueniamus Romanos ab Ægyptijs recepissè Deos, præcipuè Serapidem, aut Osiridim, Isidève Marc. Capel. lib. 2. de Nupt.

*Te Serapim Nilus, Mæphis veneratur
Osirim.*

Strab. lib. 17. Diod. Sicul. lib. 1. cap. 2. Alex. ab Alex. diær. genial. li. 16. cap. 4. Vbi Tiraq. Tert. Apolog. cap. 6. Licet Serapidi tam Romanos Aras refraxeritis, Liu. lib. 1. Arnob. lib. 2. Lucan. lib. 4.

*Evoluã busto, iã Numen Gëtibus Ofim.
Et lib. 8.*

*Nos in templa tuã Romana accepimus
Ipsim.*

Valer. Max. lib. 7. cap. 3. Dion. Halic. lib. 5. Cerd. in Tertul. dict. cap. 6. n. 206. Rosin. antiq. vbi Dèster. lib. 2. cap. 22. Alex. ab Alex. diær. gen. lib. 6. cap. 4. & (38) 26. Quos Deliacis, & signis venerabantur, vt Lamprid. in Seuer. Ipsim, & Serapim decenter ornabit, additis (39) signis, & Deliacis. Signum vero Isidis, aut Osiridis fuisse effigiatum in formam hanc Crucis.

Ex Macrobl. lib. 1. Saturn. cap. 21. p. 1. bat Gretf. lib. 1. cap. 51. Quare nihil mirum, quod signũ Dei, de quo Scævolæ respondet, imponi præceptũ à testatore, effigiem Crucis fuisse intelligeretur, cum inter Romanos in illo signo, & Deorum veneratio, & felicitas desiderata designaretur.

Ex eo etiã, quod illo signo T. Crucem effigiente Tertul. Ipsa est littera Græcorum Thau; Nostra autem T species (40) Crucis. Ad securitatem vitæ notandam, adque consequendam felicitatem notabatur Milites, Steuuech. ad Vegec. lib. 2. cap. 19. Paschal. legat. cap. 19. Theod. Hoep. dict. cap. 2. n. 81. Et vt notat P. Alcaz. in Apocal. cap. 7. vers. 2. not. 3. Et si variè sentiat Lips

vidèdus de reët. pronũc. cap. 13. & 16.

(41) T. Sacram inter Sacerdotale litteram referebat, Conrad. Brun. ds Cerem. lib. 3. cap. 5. Gretf. de Cruce, libe 1. cap. 51. ex Rufin. P. Vazq. in 3. par.

(42) quæst. 46. art. 3. dub. 1. Ideo absolutoria in Iudicijs criminalibus, dum notis Iudicia soluebantur, vt ex Cicer. Cornel. à Lap. in Ezech. Matth. Steph. lib. 1. Dialect. iur. cap. 28. nu. 4. Paschal. legat. cap. 17. Theod. Hoep. dict. cap. 2. num. 80. Mendoc. in Virid. Saturn. Decad. 2. cap. 7. lib. 8.

Hæc communis acceptio apponendi Sacrum signum in symbolum felicitatis venturæ inter Gentes, perdurauit vsque ad Domini Nostri Iesu Christi Passionem, Euangelicæque (43) legis sonum. Ex quo enim pro humano Genere factus homo in ligno Sacra victima accepta fuit Crucis effigies in felix initiũ, directionẽ, perfectionem omnium operationum ac rerum. Et transverso ordine signum Crucis, seu Thau habitum inter Hebræos, vltimum litterarum elementũ Alphabeti, receptum fuit inter Catholicos in initiale, Cornel. à Lap. Cõment. in Ezech. cap. 5. vers. 4. De quo eleganter Theod. Hoep. dict. cap. 2.

(44) num. 79. A quo Catholici Hispaniarum Reges initialiter illũ appo-
fue

fuere ad felicitatem, & gloriã in Numismatibus, antequam propria nomina, vt ex relatis dignoscitur ab Ant. Augustin. *Dialog. 6. & 7.*

45 Et si ex dictis satis nõ liqueat pietatem, ac cultum Hispanorum, ab hisque à primis illorum crepundijs Crucis effigiem acceptam in felicitatis symbolum; ideò illam habuisse in signũ securitatis, ac præcipuum Militare, vt diximus, adducor ad id ex alio ab ipsa Origine orto. Notum quidem est Tyrachum Regẽ Ethiopiã post subactam Assiriam, deuictũque Senacherib Ægyptiorum Regem, Ægyptiacã obtinuisse Monarchiam, quem Hispaniam appulisse magna cum Ægyptiorũ manu, Tarraconẽque cõdidisse, relictis Ægyptiacis incolis; à quibus Tarraconen- (46) sis Ciuitas ortum habuisse, notant Marian. *Histor. Hispan. lib. 1. cap. 14.* Flor. de Ocampo *lib. 2. cap. 13.* Hos equidem Ægyptiacos Deos, Ritus, Ceremonias, Cultum Ægyptiacum seruasse in dubium est, quos etiã Misteriosè signum Crucis coluisse in salutare symbolum à Pharaonis, & Moyfis ætate, verum est ex eo, quod de Sacra enarratione prænotant Patres.

47 Cum enim Pharaonis Regis duritia, post alias induceret vltimã plagam, quam patet fuisse eadẽ Primogenitorũ in omni Ægypto, *Exod. cap. 11.* Transente Domino, & percutiente illos, vt saluaret Israel, præcepit Deus, vt sanguine Agni Paschalis tingeretur super liminare, & vtraque pars postium domorum Israelitarum, vt cum videret percussor sanguinem, transiret, nec læderet illorum Domos. Quod executũ ex Domini Præcepto fuit percussis Ægyptiorum Primogenitis, à Pharaonis filio, vsque ad feruã, saluis Israelitis; id enim videntes Ægyptij, saluaque Primogenita illorum, quorum postes signati apparebant sanguineo signo in formam Crucis caractera-

to, illud acceperere in felicitatis, bonitatis, & salutis Hieroglyphicum.

48 Illam enim sanguinis Agni tinctionem in formam Crucis fuisse, asserunt Cel. Rodigin. *lib. 6. cap. 8.* Cassan. *Cathalog. glor. Mund. cap. 1. conf. 99.* Cornel. à Lapid. *Comment. in Exod. cap. 12. vers. 7.* Diu. Hieronym. *in Isaiã 66.* agens de signo Crucis: *Hoc, & postes domorum in Ægypto signabantur, quando pereunte Ægypto, solus Israel mansit illasus, quasi sanguis Agni postibus illius fuerit in formam Crucis.* Et *Comment. in Ezech. cap. 9. vers. 4.* Diu. Augustin. *Serm. de Cathaclism.* Hug. Victorin. *lib. 1. Sacram. cap. 3.* Sic cum occiderentur Primogenita Ægypti populus Hebræorum postibus domorum sanguine Agni Paschalis in typo Dominice Passionis saluatus est, Ioseph. Vice Comit. *de antiquit. Baptism. ritib. lib. 2. cap. 40.* Gretser. *de Cruc. lib. 4. cap. 8.* Quod, & si Mysticè, prænotauit Salmer. *Commentar. in Euangel. tom. 10. tract. 36.* & expressè asserit P. Alcaz. *in Apocal. cap. 7. vers. 2. not. 3.* explicans Diu. Hieronymum *super Ezechiel:* Nec verbis tantum, sed signo delineante oblineationem postium hoc signo.

Dicens: Sed ad formandum duplex Thau, non erat necesse integrũ super luminaire linire; satis erat in extremis illius partibus, qua ratione supra figuratur. Ex quo intelligitur, quod ait D. Hieron. *Isai. 66.* cum dicens de signo Crucis ait: *Hoc, & postes domorum in Ægypto signabantur, quando pereunte Ægypto, solus Israel mansit illasus.* A quo acceptum videtur à Magno Ildephõso Catholico Rege, vt in Monumento, teste Ambrosio de Moral.

lib. 15. Chron. cap. 32. insculptam Crucem imponeret his verbis: *Signum Salutis, pone Domine in domibus istis, & nō permittas introire Angelū percutiētē.*

49 Cui adfertiens Gretser. de *Cruce, lib. 1. cap. 50. ex D. Cyprian. tenuit, Aegyptios in sui, & suarum rerū incolumitatē imitatos fuisse Iudæo-*

rū factum, quotannisque obseruatos eo tempore Phasē, sanguineo colore postes domorū intingere signo, quo Iudæi. Audi verba Gretseri: *Aegyptij remediū hoc metu similis calamitatis curiose usurpabant, quod, & à posteritate diligenter obseruabatur, Cornel. à Lap. ex Epiph. Com. in Exod. cap. 12. vers. 7.*

Y EN EL SOBRESCRITO TAMPOCO se pueda poner, ni ponga mas que: Al Rey Nuestro Señor.

Que en los sobreescritos se ponga al Prelado la Dignidad Ecclesiastica que tuuiere: y al Duque, Marqués, ò Conde, el de su Estado. A los otros Caualleros, y Personas, su nombre, y sobrenombre, y la Dignidad, y Oficio, Cargo, ò Grado de letras que tuuiere.

Que de esta orden, y forma de escriuir, no se ha de exceptuar, ni exceptue persona alguna, escriuiendo el vasallo al Señor, ni el Criado à su Amo: Pero los Padres à sus Hijos, y los Hijos à los Padres, podrán sobre el nombre proprio añadir el natural: Y tambien entre el Marido, y la Muger el estado de el Matrimonio, si quieren: Y entre el Hermano, y Primos-Hermanos, Tios, y Sobrinos, el tal Deudo.

S V M M A R I V M.

- 1 *Charta sunt Interpretes absentium.*
- 2 *Inscriptio nominis Scribentis, & cui scribitur necessaria in Epistolis.*
- 3 *Sobreescrito, quid in chartis? 4. Qualiter imponatur.*
- 5 *Inscriptio in litteris, aut Epistolis interior, exterior nulla, & 7.*
- 6 *Epistola involuebantur, sigillabantur, & obsignabantur.*
- 8 *Epistola mittebantur per Pueros, 9. vel Tabellarios notos, 11.*
- 10 *Seu per homines ad id designatos.*
- 12 *Inscriptio externa in Epistolis, accepta inter antiquos, ex Cicerone, 13.*
- 14 *Salutatio missiua, qualis?*
- 15 *Epistola Missæ, absque Tabellarijs.*

- 16 *Symbola in exteriori parte Epistolarum ad cognitionem.*
- 17 *Symbolum est signum externum ad cognitionem absentium.*
- 18 *Cap. Quam graui, de crimine falsi, verba referuntur.*
- 19 *Inscriptio externa Regalis: Al Rey, Nuestro Señor.*
- 20 *Rex Noster, Titulus designatiuus Suprema Maiestatis.*
- 21 *Verbum: Nuestro, in plurali significatu demonstratiuo Maiestatis, 22. Et priuatiuum Regij culminis.*
- 23 *Sobreescrito, in Epistolis familiaribus imponenda, addita nomini, cui scribitur, prerogatiua Dignitatis, 24. Particularibus nomen tantum, 25. Patribus naturale, 26. Vxoribus, ac Muritis, qualitas Matrimonij, 27. Inter affines gradus fraternitatis, aut agnationis.*

DE INSCRIPTIONE EXTERNA, VVLGO:

Sobreescrito, apponenda in Epistolis, tam Regi scribendis, quam Dignitatibus, ac Particularibus. Et an olim vsitata fuerit.

GLOSSA QVINQVAGESIMA

quinta.

Cum notum sit (vt diximus *Glos. 3. num. 15.*) Litteras, Chartasve inventas esse, vt absentium Interpretes sint, Plaut. *Pseudol. Senec. 1. Act. 1.*

----- *Litterasque Interpretes.*

Cicer. *lib. 2. Epist. 4.* & præter adductos dict. *Glos. 3. Div. Basil. Epist. 55. Quintil. lib. 1. cap. 7. Plin. lib. 13. Epist. 11. Diodor. Sicul. lib. 12. Bibliothec. Cel. Rodigin. antiquit. lib. 4. cap. 13. Petr. Gregor. lib. 16. de Republ. cap. 11. Ludouic. Beierlinch. Teatr. vit. human. litt. S. verbo Scriptio, Menoch. de arbitr. cas. 94. num. 1. & seqq. D. Ioan. à Solorz. de Gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 12. ex num. 4. Idem Petr. Gregor. de Republ. lib. 12. cap. 13. n. 1. Nouar. elect. Sacror. lib. 3. cap. 9. num. 378. Lorin Comment. in Act. Apostol. cap. 8. vers. 14.*

2 Et illarum inter alias præcipua pars, quod vnus sit Scriptor, Philip. Beroald. *Comment. in Sucton. in Tyber. cap. 52.* Alius ad quem remittuntur, *l. Si Epistola, de acquirend. rer. domin. Erasmi. de ration. conscriben. Epistol. cap. de Salutationibus: Posteriore eius, ad quem remittitur, Theod. Hoeping. de iure sigillor. cap. 7. nu. 25. Henric. Salmuth. in not. ad Pancirol. tit. 42. de charact. litterar.* Illa ratio, quæ induxit, vt notas exarando formarentur ad explanationem animorum, induxit etiam, quod ad cognitionem,

cui scriberentur, imponeretur inscriptio aliqua, Titulus, Signumve demonstratiuum illius, cui scribuntur.

3 Hoc ex lege Nostra, & à sensu communi dicitur: *Sobreescrito*, à Lipsio verò *Instit. Epistolar. cap. 4. Inscriptio*, à Bulcher. *de conscrib. Epistol. cap. de Inscriptis, fol. 342. Super inscriptio.*

4 Qualiter verò exequatur Nostra ætate apud omnes Gentes, exprimit Bulcher. *dict. fol. 342. & 343. Nomen, & cognomen illius, cui redditur Epistola. Tertio iam loco apponitur Magistratus, Dignitatis, aut Officij nomen, Restaur. Castald. de Imperat. quaest. 60. nu. 9. Hodie Imperator Carolus V. semper Augustus scribens Reuer. Cardin. S. R. E. vt vidi, scribendo Reuerendissimo, ac Illustrissimo Domino meo D. Guill. Ascan. Sfor. Cardin. S. Floræ S. R. E. Cardinali Dignissimo S scribit vulgari Sermone, licet Hispano: Al Muy Reuerendo en Christo Padre Cardenal de Santa Flor, Nuestro Muy Caro, y Muy Amado Amigo, Henric. Salmuth. *dict. tit. 42. Diuersa etiam à Nostra erat litterarum Inscriptio; in illa enim nomē ponebatur, & eius qui scribebat, & ad quem scribebatur. Noster modus plus securitatis habet, eius tantum nomine ad quem scribitur expresso.**

5 Sed cum Doctores, de Origine huius formulæ, nihil agāt, diu agitati sumus quæretes vnde ortum habuerit. Nec mireris, quod dicam diu agitatum esse, cum inueniamus ex Lips. & traditis *dict. Glos. 3. Quod, & si Inscriptio in Epistolis erat: im-*

ne-

nebatur tamen in principio corporis illarum; exterius vero nulla, Claud. Salmut *de modo vsurar. cap. 11. Nulla enim exterior scriptura in Tabulis, sed interior tantū. Vt deducitur ex Plaut. Comed. in Bachid. Act. 4. Scen. 4. & Scen. 6. vers. 16. Et in Trinum Act. 4. Scen. 2. vers. 31. Ibi enim cum Syco-phanta quæreret adolescentem Lesbonicum, cui traderet Epistolam à Charmide impositam. Interrogatus à Charmide: cuius nomine vocaretur ille, ad quæ erat scripta, & si eam manu haberet, haud dicere valuit:*

Lesbonicū hic adolescentē quæro in his Regionibus.

Vbi habitat, & item alterum ad istam Capitis altitudinem.

Calliolē aiebat vocari, qui has mihi dedit Epistolas.

Et postea vers. 53.

Sy: hęc me iussit Lesbónico suo gnato dare Epistolam.

Et infra vers. 75.

C. H. At enim multi Lesbonici sunt hic nisi Nomen Patris.

Dices, nõ monstrare possam istos homines, Quos tu quaritas?

6 Id enim eo quod Epistola erat involuta, sigillata, obsignatave, taliter, vt interna Inscriptio legi nõ posset, Plaut. Bachid. Act. 4. Scen. 7.

----- Quid me rogas?

Vt ab illo accepi, ad te obsignatas attuli.

7 Quo modo ergo dignoscebatur cui scriptæ erāt, certè haud invenimus. Et quāvis possemus acquiescere cum Lypfio dicente, *Epist. 11. Instit. cap. 4. Subscriptio, quæ nobis inter legitima; veteribus vero rarò fortasse usurpata*, Laurent. Beierlinch. *Teatr. vit. human. litt. E. verbo Epistola, vers.*

Interdum Cumque Bulcher. de conscribend. Epistol. cap. de Inscriptio. fol. 342. De Inscriptioe nihil habeamus, quod possimus affirmare.

8 Adhuc, cum & siasserat Lypsius, Inscriptioem non fuisse necessariam, eo quod Epistolæ mittebantur per Pueros, Cicer. *Epist. ad Atticum, lib. 2. Epist. 10 & lib. 4. Epist. 7. Si (9) don. Apolin. lib. 4. Epist. 4. Seu Tabellarios notos, Cicer. lib. 2. Epist. familiar. Epist. 12. Quin Dolabella, qui nefarie Tribonio occisso Asiā occupavit: Tabellarios meos deprehēderit, litterasque interceptit. Et lib. 10. Epist. 33. Binos Tabellarios in duas Naues imposui, & tibi, & Consulibus de Octaviano scripsi. Vt de Tabellario Licinij, Livi Decad. 5. lib. 5. Tabellarius, qui se ex Macedonia venire diceret, Laureatus litteras attulisse dicitur, Tiraq. in not. ad Alex. ab Alex. dier. genial lib. 1. cap. 17. Mendoc. in Viridar. lib. 8. Saturnal. diēt. cas. 6. cap. 4. num. 117. Quibus in manus tradebantur, Plaut. in Trinum, Act. 4. Scen. 2. vers. 57.*

Sy: E manibus dedit mihi, ipse in manus.

Cicer. ad Attic. lib. 5. Epist. 9. & Epistolar. familiar. lib. 4. Epist. 5. indicato nomine, seu dicto illius, cui tradendæ erant, Cicer. lib. 4. Epist. ad Brutum, Epist. 5. Tui etiam Tabellarij ad multos familiares tuos litteras attulerant. Et ad Attic. lib. 5. Epist. 8. Mitte tamen ad Nos de tuis aliquem Tabellarium, vt & tu, & quid Nos agamus, & Nos quid tu agas, quid acturus sis, scire possimus, Plaut. Pseudol. Act. 4. Scen. 2. vers. 21.

Quid est homini nomē Sy. Leno Ballio B. A. Scivim ego?

Ipsē sum adolescens, quem tu quaritas. Sy. Tunē est Ballio.

B. A. Ego enim vero is sum.

Et in Trinum, Act. 4. Scen. 2. D. Isidor. lib. 6. Etimologiar. cap. 8. Pomp. Fest. lib. 18. antiq. verbo Tabellis, Bulleng.

de Imperat. Roman. lib. 4. cap. 7. Solorz. dict. cap. 12. num. 9. Mendoz. in Virid. dict. lib. 8. cap. 4. nam. 118. latè Lorin. in Act. Apostolor. cap. 15. vers. 23.

10 Desumptum ex antiquo more: (cum certorum hominum Ministeriolitteræ mitterentur, Terent. in Phormion. Act. 1. Scen. 2.)

Sed Epistolam ab eo allatam esse audiui modo:

Et ad Portitores esse delatam, hanc petam.)

Perfarum præcipue, vt narrat Herodot. lib. 6. fecisse Histieum Scribentem Persis: Quas litteras fecit per nuntium quendam Hermipum Artanistum. Demaratum Græcis de expeditione Græciæ à Xerxe suscepta, Herod. lib. 1. Alexandrum Polidamo tradentem litteras, vt daret Parmenioni, Quint. Curt. de reb. Alexand. lib. 7. cap. 3.

11 De quo apud Iure-Consultos habemus, l. Epistolam, de acquir. rer. domin. dicentem: Proprios fuisse Tabellarios, quorum manu litteræ mittebantur, Plaut. Pseudol. Act. 2. Scen. 2.

----- Tu Epistolam hanc à me accipe, atque illi dato.

Et in Trinum, Act. 3. Scen. 3.

----- Ferat Epistolas

Duas, eas Nos consignemus, quasi sint aperte.

Det alteram illi, dicat alteram tibi Dare se velle.

Et Act. 4. Scen. 2.

Hæc me iussit Lesbatico suo grato dare Epistolam.

Et itè hanc alteram suo amico Charmidi iussit dare.

Designato nomine illius, cui tradendæ, vt dixit Plaut. Pseudol. Act. 4. Scen. 2. vers. 20. & 23.

Scio iam te me rectè dedisse Epistolam Postquã Polimachero Placides eloquutus Nomen es.

Et factò Pausan. comprobatur ex Tucidid. lib. 1. Bell. Peloponesiaco, Diodor. Sicul. lib. 11. Composita namque Pausania ita res erat, vt quicumque Epistolas ad Regem tulisset neminem redire inde permetteret, necaret omnes, nec ullam occulta rei iudicium sineret extare: quod quidam ex Tabellarijs animadvertens rem secum reputando, vt inerat suspicans, Epistolas sibi creditas aperit, certiorque inde fuit legendo, de Tabelliorum necè iam suspecta.

12 Cum vero ipse Lipsi dict. cap. 4. Inscriptionem exteriorem admittat in Epistolis veteribus, & si raro, inueniamusque dicentem, Cicer. Epist. ad Attic. lib. 11. Epist. 9. Quotidie Balbi ad me litteras languidiores, multaque multorum ad illum fortasse contra me: meo vitio pereo, mihi mali causa attulit; omnia culpa contracta sunt. Ego enim cum genus belli viderem, imperata, & infima omnia contra paratissimos iueram (quid facerem?) caperamque consilium, non tam forte, quam mihi præter ceteros concedendum, cessimus, vel potius parui, ex quibus vnus quamente fueritis, quam tu mihi commendas, cognoscens ex ipsius litteris, quas ad te, & ad alios misit, quas ego nunquam aperuissem, nisi res acta, sic esset: delatus est ad me fasciculus solui, si quid esset ad me litterarum, nihil erat Epistola Vrenio, & Ligurio altera. Et postea: Hoc ego dolore accepto volui scire, quid scripsisset ad ceteros, ipsi enim illi putavi perniciosum fore, si eius hoc tantum scelus percrebuisset, cognoui eiusdem generis litteras ad te mitti. Inducimus (13) mur, vt credamus vsos fuisse antiquos externa Inscriptione, seu signo designatiuo illius ad què mitterentur; qualiter, & hodie inter Nos, & ceteras Gentes seruatur quidquid dicat Bulcherius.

14 Primo, attenta sententia Erasmi,

de ration. conscribend. Epistol. cap. De Sa-
lutation. sub his verbis: Sed in tergo Ti-
tuli vice adderetur, velut ab eo recitanda,
qui litteras praeferret M. Tul. Cicer. Tre-
batio Imper. S. vt deducitur ex Plaut.
in Pseudol. Act. 4. Scen. 2. vers. 13.

B. A. Ebo an non prius salutas? Sy.
Nulla est mihi salus dataria.

Et vers. 25.

Sy. Herus meus tibi me salutem
Multam voluit dicere,
Hanc Epistolam accipe à me, hanc
Me tibi insit dare.

15 Secundo, cum inueniamus
litteras diuersè missas absque medijs
illis, quibus verbaliter exprimi, seu
dici poterat cui tradendæ, vt per sa-
gittas à Timogene in obsidione Po-
tidea, Herodot. lib. 8. Per columbas
à Cleonimo, per hirundines à Cinn-
na, per aliosque relatos à Paschal. de
legat. cap. 29. Marc. Anton. Sabelic.
Aneid. 9. lib. 9. Alex. ab Alex. diu gen-
nial. lib. 1. cap. 17. Vlises Aldroband.
cap. 15. Ormit. Laurent. Beierlinch.
Teatr. vit. human. litt. E. verbo Epistola,
Aul. Gel. noct. Atticar. lib. 17. cap. 9.
Georg. Schomborner. Politic. lib. 4.
cap. 28. num. 2. Adam Contz. Politic.
lib. 10. cap. 51. §. 7. Conrad. Brun. de
legation. lib. 1. cap. 2.

16 Sed quale fuerat signum il-
lud, aut Inscriptio externa? vere cum
Lypsis, & cæteris fatemur, haud in-
uenisse, & si credamus fuisse per
symbola Constituta inter amicos, aut
familiares ad securitatem, & cogni-
tionem litterarum, ne Epistolæ, aut
interciperentur, aut fraudarentur, vt
deducitur ex Plaut. in Pseudol. Act. 2.
Scen. 2. vers. 53.

Tu Epistolam hanc à me accipe, atque illi
dato.

Nam ista symbolum est inter Herum
meum, & tuum.

Et Act. 4. Scen. 2. vers. 44.

Sy. Symbolum est in Epistola.

17 Cum esset symbolum (omis-
sa sententia Salmas. de modo usurar.
cap. 10. & in specim. confutat animad-
uert. Herald. cap. 18.) Signum exter-
num, quo absentes inter se cognos-
cebantur, Petr. Crint. de honest. dis-
ciplin. lib. 7. cap. 2. Theodor Hoeping.
de iure insign. cap. 22. ex nu. 281. Her-
man Kirner. de offic. & Dignitat. Chan-
cellar. lib. 2. cap. 4. num. 27. Bullenger.
de conuiu. lib. 1. cap. 2. Quale fuit il-
lud inter Militem, & Balion Poly-
marchedo, relatum à Plaut. in Pseu-
dol. Act. 4. Scen. 2. vers. 29.

Sy. nosce imaginem tute, eius nomē memo-
rato mihi.

Vt Sciam Ballionem te esse ipsum B. A.
Cedo mihi Epistolam.

Sy. accipe, cognosce signum B. A. Ebo
Polimarche placides.

Purus purus est ipsius noui.

Et vers. 41.

Conscriptam mittit Polymarchedo
Placides.

Imaginem obsignatam, qua inter nos
Duo conuenit olim.

18 Ex ipso etiam dicemus or-
tam Nostræ legis Constitutionem:
ac etiam ex Maestatico iure, ordina-
rioque, ac communi digerente for-
mulam seruandam in superscriptioni-
bus, tam Regalibus, quam familia-
ribus secundum mentem Pontificis
in cap. Quam graui, de crimin. falsi: Cum
scire debeas Apostolicam Sedem, consueta-
dinem in suis litteris hanc tueri, vt Pa-
triarchas, Archiepiscopos, Episcopos Fra-
tres, cæteros autem Reges, Principes, vel
alios cuiuscumque ordinis filios in Nostris
litteris appellatis, & cum vni tantum
personæ Nostræ litteræ diriguntur, nun-
quam

Yy quam

quam ei loquamur in plurali, ut vos, siue vestri.

19 Ad Regiam enim designavit (alijs honorificentijs omisis) illa verba: *Al Rey nuestro Señor*. Ex quibus dignoscitur omne in Epistolis necessarium, Persona, Dignitas, & Dominatio; nec quid aliud vltra comprehensibilius, verius, ac purius ad Regum super inscriptionem inveniri valuit. Quis enim illam legit, auditve, qui simul non agnoscat compendio omnes virtutes, omnemque Regalem Maiestatem, omnemque Subditorum, & Vassallorum in eum Reuerentiam, Honorem, ac Charitatem, Lorin. in *Act. Apostolor. cap. 5. (20) vers. 8.* Tam ex Titulo: *De Rey, y Señor*. Quam ex verbo: *Nostro*. Ipso enim, voceque: *Noster*, tanquam Honore, & gloria comprehensiuam, Glos. verbo *Fruimini*, in *l. 1. de superficieb.* Honorabant suos Reges Israelitæ, *2. Reg. cap. 15. Dominus autem Noster Rex, 3. Reg. cap. 1. Domino Nostro Regi, Baruch. cap. 1. Regibus Nostros.* Suos Imperatores Romani, Marcial. *lib. 5. Epigram. 6.*

Edictum Domini, Deique Nostri.

Et *lib. 7. Epigram. 33.*

Vt quid tu Domini, Deique Nostri?

Div. Cyril. *Apolog. ad Imperatorem Theodosium: Regi Nostro Theodosio.* Reges suos Vifo-Gothi, vt ex Conciliorum Hispanorum Historia euincitur, Concil. Toletan. III. in *edit. post Canon. 23. Dominus Noster Recaredus Rex, Concil. Ossans. in princ. Tarracones. in princ. Concil. Tolet. IIII. Can. 75. Concil. V. Can. 1. 2. & 9. Concil. VI. Can. 5. 18. & 19. Concil. VII. Can. 1. Concil. VIII. Can. 13. Domini Nostri Recisumbi Regis, Concil. X. in Decreto Concil. Emeritense, in princip. & Can. 23. Concil. Toletan. XIII. in princip. & Concil. XVII. Can. 8. Do-*

minus Noster Egica Rex, Loais. in nos. ad Concil. Toletan. IX. in Plaut. Iudæor. fol. 475. Domino Nostro Recisumbi Regi. Et suos Ostro-Gothi, Casiod. lib. 4. cap. 16.

21 Pluralis enim Locutio: *Nuestro*, designatiua est naturalis Dominationis, & Subiectionis Politicæ. Sic Iustinianus, vt superioritatem denotaret: *Nostram Imperatoriam*, dicebat *l. 1. & 2. de nouo Codice faciendo, l. 1. & 3. Nostrium Imperium, subditos Nostros.* Et §. 3. *Ad pias Nostras aures, l. Inter claras, l. Reddentes, l. Liquet, C. de Summ. Trinitat.* Plin. Trajanum, in *Panegyrico*, dicebat: *Nostrium Principem*, Theodoricus dum Maiestatice scribebat, illa utebatur, *lib. 1. Epist. 30. Animum Nostrium, lib. 4. cap. 16. & Epist. 46. Bonis Nostros, lib. 2. cap. 5. Nostra humanitas, lib. 3. Epist. 24. Prouidentia Nostra. Et cap. 31. Nostram conscientiam, lib. 4. cap. 1. Nostros Parentibus, cap. 6. Rempublicam Nostram, lib. 5. Epist. 2. Gentium NostRARUM, & cap. 4. NostRA Iudicia. Et cap. 43. Legatos Nostros.* A quo in tit. de Pace Constant. Frederic. Imper. repetitiue profert: *Benignitas Nostra gratia: Imperium Nostrium: Nostram Maiestatem: Nostram Excellentiam.* Et in §. 1. *Vassalli Nostri.* Et §. *Sententia: Parte Nostra.* Et ita loquutos fuisse Imperatores, inuenies in toto Cod. Iustiniani, Theodosiani, & Authenticorum volumine; quod congerere laboriosum esset potius, quam utile.

22 Quare cum sit cœua Maiestatis, ac priuatiua Regij culminis, cap. *Quam graui, de crimin. fals.* Iustè ad distinctionem Regiæ reuerentiæ Constitutum, quod plurali locutione utamur in subscriptione Regia, vt ex Aristotele, Erasmo. *diēt. tractat. de rat. scribend. Epistol. cap. de Consuetudin. vtrum multitudin. numer. compell. Regem, vt ceteris in rebus precellit populum, ita Sermone quoque differre debet; itidem par esse, vt quo conditio,*

Dig-

Dignitas, Opes, Cultus, Insignia discernat, & Sermo: nec prorsus alia nota re-
ctius dignosci a privato Magistratum,
quam ab usu numeri. Propterea quod il-
le unus sit è multis, hic non simplicem
continet personam, Restaur. Castald.
de Imperat. quæst. 6 per totam. De quo
in repulsam Petrarchæ, & Bodini,
calumnantium usum huius vocis
videndus, Ioan. Iacob. Dracon.
de iure Patrio lib. 2. in Appendice, post
cap. 2. de Titulor. simplicit. à num. 8.

23 In familiaribus vero Epi-
stolis statuitur, quod dum Prælato,
Duci, Comiti, aut alto Dignitatis
honore præcellenti, inscribitur, ho-
noris Titulus apponatur: Al Prola-
do, la Dignidad Ecclesiastica, que tuuiere,
y al Duque, Marques, o Conde, el de su
Estado. Vt receptum à Gentibus fue-
rat, ex Epistola Artaxerxis ad Es-
dram, Esdr. 3. cap. 8. Esdra Sacerdoti;
Assueri, Artaxerxis ad suos, Esther,
cap. 13. Principibus. & Ducibus. Oniæ
Sparthanorum Regi ad Ionatam,
Machabæor. 1. cap. 12. Ionatae Sacer-
doti. Vide relata Glos. 3. num. 36. &
executum à Cicerone in ipsius Epi-
stolis, lib. 1. Epist. ad Lentulum, Epist. 1.

MARCO TVLLIO CICER.
LENTVLO PROCONS. Et
lib. 2. Epist. 7. C. CVRIONI TRI-
BVNO PLEBIS. Et Epist. 11.
M. CÆLIO ÆDILI CVRVLI.
Et ad Apium, Epist. 1. ADIO PVL-
CHRO IMPERATORI. Et lib.
5. Epist. 7. C. N. POMPEIO EN.
F. MAGNO IMPERATORI.
Et Epist. 11. VATINIO IMPE-
RATORI. Et alijs cura omis-
sis. De quo videndi Plin. Simmach. Sidon.
Cassiodor. D. Ciril. Ambros.
Hieronym. Augustin. Greg. Ænea
Sylvius Petrarch. Lyps. Eras. de
ration. conscribend. Epistol. cap. De Salu-
tation. & sequentib. Bulcher. de cons-
cribend. Epistol. dict. cap. de Subscript.
fol. 342. Lips. Institut. Epistol. cap. 3.
Laurent. Beierlinch. Teatr. vit. huma-
næ, litt. E. verbo Epistola.

24 Dum vero alijs tantum ins-
cribatur proprium nomen, addito
familiæ cognomine, l. Lucius Titius,
de Insitor. act. Domino Felici, l. Quintus
Calius deposit. Patro Rogatiano, Pe-
trarch. lib. 1. Senil. cap. 5. Ad Ioannem
de Cortaldo. Et 6. Ad Franciscum Brun.
Et sic in cæteris, Lyps. lib. 1. Episto-
lar. Epistol. 1. Adriano Turnebo. Vt pa-
tet in omnibus ab eo Scriptis per to-
tas Centurias, Eras. dict. cap. de Sa-
lutat. Ipse Lyps. Institut. Epistol. dict.
cap. 3.

25 Permissio tamen Patribus, &
filijs; & è contrario, post nomina
cognomina, vt qualitatem Paterna-
lem, naturalemve superinscribere
valeant: Los Padres à sus Hijos, y los
Hijos à los Padres, pedràn sobre el nom-
bre proprio añadir el natural. Cum il-
lud præter naturæ inductum, Mori-
bus Gentium conveniat, Plant. in
Bachid. Act. 4. Scen. 4. vers. 79.

C. H. Salutem tuo Patri verbis tuis.

Et vers. 82.

M. N. Mnesilochus Salutem dicit suo
Patri.

Et in Trinum, Act. 3. Scen. 3. vers. 42.

Salutem ei nunciet verbis Patris.

L. Cum quis, de legat. 3. Sua Matri, l.
Generali, §. Filios, de usufruct. legat.
Ælia Dorida Matri mea, Cicer. lib.
tit. 4. Epist. 14. Matri Optime. Et cap.
18. Eras. de ration. conscribend. Epi-
stol. cap. de cognat. & affinit. spirit. Pa-
ter Optime, Mater Indulgentissima,
Lyps. dict. cap. 3. l. Titia, §. Lucius Ti-
tius: Octauiana Stratonice Dulcissima
filia mea Salutem, l. Cum filius, §. Pa-
ter: Sempronio nepotimæo, l. Caius Se-
ius, l. Lucius Titius, §. Quæ Marito:
Mæuij, & Sempronij Dilectissimi filij,
l. Cum Pater, §. Filia mea, §. Mando fi-
lia mea, & §. Donationis, de legat. 2.

Si mihi 90. Mæuia, & Sigidia filia mea, l. Nomen, §. Filio: Titio filio meo, l. Quæstum, §. Mæuij filij, de legat. 3. l. Generali, §. Duas filias: Iustam filium meum, de usufruct. legat. l. Pediculis, §. Item: Filia mea dulcissima, de auro, & argent. legat. Sic Cicer. Tuliolæ filia scribebat, vt ex toto lib. 14. Epistolar. Epist. 14. Tullius Terentia sua; & Pater Tullia duabus animis suis. Et Epist. 18. Pater suauissima filia Tullia, & Cicero Matri. Et inscriptione relata ab Ambros. de Morales, lib. 9. Chron. gener. cap. 25. P. VALERIA FILIA MIHI CHARISSIMA.

26 Quod idem Constitutum inter virum, & vxorem: *Tambien entre el Marido, y la Mager, el estado de el Matrimonio. Cum id petat ipsa Maritalis vnionis ratio omni æuo accepta, l. Codicillis, §. Matre: Ate, vxor charissima peto, de legat. 2. l. Qui concubinam, §. Cum ita: Titia vxor mea, l. Vxori, l. Cum quis, §. Flauia Albina coniugi, l. Vxorem: Domina mea, l. Titius, l. Vxori, l. Fundi, de usufruct. legat. l. Cum scriptum, l. Vxori mea, l. Seia: Lucio Titio Marito meo, l. Qui dotem: Seia vxori mea, l. Vxori: Titia vxori mea,*

de dote pralega; l. Titia, §. Caius Seius, & §. Titia: Caium Seium, virum meum, de legat. 2. l. Aurelius, §. Quidam: Sempronia vxori mea, de liberat. legat. Cicer. dict. lib. 14. Epist. 14. & 18. Terentia sua, Erasm. de Ration. conscribend. Epistol. cap. De cognat. & affinit. spiritual. Lyps. dict. cap. 3. Brisson. de formul. lib. 8.

Interque cognatos, & affines: *T entre Hermanos, y Primos-Hermanos, Tios, y Sobrinos, el tal Deudo, l. Seia, §. Caio Seio, alumno meo, §. Tyrannæ Sorori mea, de fundo instruet. l. Cum Pater, §. Dulcissimis fratribus meis, l. Sempronius, l. Cum Pater, §. Titio Fratri suo, l. Lucius Titius, §. Lucius: Seia alumna sua, l. Testator, §. Qui in diuisam: Lucretio Pacato Patruo vestro, de legat. 2. l. A filio: Mæuio infanti alumno suo, de aliment. & cibarij. legat. l. Aurelio: Sempronio Fratri meo, l. Aurelius, §. Titias: Titio affini meo, de liberat. legat. Cicer. dict. lib. 14. Epist. 14. & 18. Div. Ambros. lib. 2. Epist. 1. Marcellina Sorori. Et lib. 3. Epist. 21. Annisso Fratri. Et Epist. 22. Erasm. dict. cap. De cognat. & affinit. Frater Charissime Patruæ obseruande affinis Sodalis, Lyps. dict. cap. 3.*

ORE

ORDENAMOS, Y MANDAMOS, QUE LOS que vinieren contra lo dispuesto, y ordenado en esta nue- tra Ley, o qualquiera cosa, y parte de ello, assi hombres, como mugeres, caigan, e incurran cada vno de ellos, por la primera vez, en pena de duzientos ducados, y por la segunda, en quatrocientos ducados; y por la tercera, en mil ducados, y vn año de destierro de esta Corte, y cinco leguas.

S. V. M. M. A. R. L. V. M.

Ambitiosi monstra Reipublica sunt.

- 1. Ambitio initium scelerum.
- 2. Ambitio causa eversionis Regnorum.
- 3. Ambitio miseria, & pestis Regnorum, & num. II.
- 4. Reipublice utilitas ex virtute.
- 5. Ambitiosi cupiunt, qua sua non sunt.
- 6. Adalatores perniciosissimi, & obumbrantes Principibus veritatem.
- 7. Ambitiosi sciendi, & cavendi ex Precepto Evangelico.
- 8. Romana Reipublica eversa ex ordine, & honorum turbatione.
- 9. Honorum contemptio, & disciplina publica signum ruitura Reipublice.
- 10. Principes iusti abiecta vanitate, virtutem quarunt.
- 11. Marcus Antonius Philosophus filio suo tantum permisit honores propria virtute quastos.
- 12. Alexander Severus clarior, reiectis vanitatis Titulis.

... de ...

Modestia commendata Regibus ad bonum Regni.

- 13. Honores indebitos usurpantes, damnantur pena mortis.
- 14. Pena legitime constituta in usurpantes honorificas appellationes.
- 15. Falsarius habetur, & poena falsi damnatur, qui cognomina publica, vel privata usurpat.
- 16. Et quicum nec miles est, nec Doctor, pro Doctore, aut Milite se gerit.
- 17. Armis, & signis alienis utens, exorsus est actione iniuriarum.
- 18. Pena legitima in usurpantes honores, ac detractantes conferre debitos.
- 19. Maestatis reus habetur, qui pro Potestate, aut Magistratu se gerit.
- 20. Honores debitos conferre recusans, Ciuiliter Sacrilegus habetur, ac punibilis.
- 21. Honores conferendi legitimi, non ambiendi, precipue a Magistratibus.

... de ...

DE PÆNIS IN AMBIENTES HONORES,
reuerentias indebitas, recusantesque conferre legi-
timas, &c.

GLOSSA QVINQVAGESIMA
sexta.

I Monstra Reipublicæ, ab
ambitionis luxuria ge-
nita sunt homines, qui
simplicitate naturali, ac Ciuili obli-
terata, honorum haud fatiati, Ioan.
Iacob. Dracon. *de iure Patric. lib. 3. in*
Appendic. cap. 2. Philautiaque imbu-
ri ambiunt vaniloqua vocabula, Fir-
(2) tulosque indebitos. In Regno-
rum, Rerum publicarum, & Imper-
riorum detrimentum; hanc enim
odiosam elationem, execrandamque,
initium, & caput scelerum Publi-
corum esse, sentinam malorum, spe-
lucam effrenatorum animalium, vi-
tiorum omnium Panopliam, & Me-
tropolim. Notauit Eduard. Vve-
ston. *de triplic. homin. offic. lib. 2. cap.*
11. Demster. *lib. 3. Cosynogr. cap. 21.*
Ioan. Iacob. Dracon. *de Origin. Patric.*
lib. 3. cap. 2. in Append. de Titul. simpli.
(3) *de luxur.* Quam ambitionis lux-
uriam vnã esse dixerunt ex dua-
bus causis inducentibus mutatio-
nem, & euersionem Regnorum, Pla-
to *lib. 5. Reipubl.* Aristotel. *lib. 5. Po-*
litic. cap. 4. Nam sicuti in corpore hu-
mano, ad conseruationem necessaria
proportio in quantitate, & si vna
supperat, corruptio aliarum subse-
quitur. Diximus *Nudric. Real. cap.*
ita in Republica, necessaria Ciuilis
proportio ex Præcepto Menenij
Agripæ, Liu. *lib. 2. ne turbato Rei-*
publicæ ordine, ac Politicæ compa-
ginis forma proprio vitio violata
communitas corruat.

4 Quid deterius communi bo-

no hominibus falso Mangonio vani-
tatis, plus de se opinantibus, quam
in veritate sit, ambientibus reue-
rentias, Quid. *Trist. lib. 4. Eleg. 10.*

Nec patiens corpus, nec mens fit apta

labori, inodiosa est, oisidua

Sollicitaque fugax ambitionis eram.

Et honores indebitos? Quid mise-
rius, quam seruilibus macipare ope-
ribus Reipublicam? Cicer. *lib. 1. of-*
ficiar. vt ambitionis monstra nutrian-
tur vaniloquis vocibus, & superfluis
fructibus in euersionem ordinis Po-
litici, & Ciuilis, Harnif. Politic. lib.
2. cap. 4. Bodin. lib. 5. cap. 8. Diximus
in Proem.

5 Florebat humanum genus,
Regna, Reipublicæ, dum sine cupi-
ditate agebatur inter Gentes, Salust.
in princip. bell. Catilinar. Sed postquam
ambitio exercuit animas hominum
optantes indistincte, tam Nobiles,
quã Ignobiles, solertes, quã igna-
vi honores, & gloriam, hebescere
virtutes, & cum eis ruere Regna,
Imperia; vt de Romana Republica
cæperunt, Tacit. *lib. 1. Annal. verso*
Ciuitatis statu, nihil vsquam priui, &
antiqui moris.

6 Hæc ambitionis pestis, tan-
quam ex naturali quodam vitio, om-
ni flagrãs ætate, induxit, vt homines
in nostra, non contenti propria sorte
ac fortuna, quæ non sua sunt flagran-
tissimè concupirent, Bessold. *Nobi-*
lium Titulo nolunt esse contenti subsali

bo-

hominet, Ioan. Iacob. Dracon. *dict. lib. 2. in Append. cap. 2.* Ioan. Iacob. Speidel. *Notabil. Histor. Politic. Iurid. litt. T. num. 12.* Bessold. *Praef. litt. T. no. 23.* Audi Petr. Gregor. *de Republ. lib. 6. cap. 11.* *Hec est miseria Nostri Saculi, quae semper omni aetate obtinuit, & malorum infinitorum mater, & origo extitit, ut nemo suis contentus uiuat, & ideo, quae non oportet, & modis illicitis persequatur, & sibi cum non possit consequi irreparabile: & quod non prauidetur, nec sentitur priusquam adgenerit, damnatum ingeneret. Plebeius diuitijs, vel à Patre usurario, latrone impio, vel criminoso quaesitis saepe conditionis oblitus, Nobilis Titulum cupit, ambit mercatura Principibus: Nobilis uero uult haberi antiqua casusam Nobilitatis successor, quam nec retinet ullo modo, & ceteris praestantior. Qui ex Progenie Nobili, per carnem, & sanguinem propagati sunt, & saepe à vera Nobilitate degenerarunt uitijs, impudicitijs, & sceleribus, manibus maiorum nominibus, sibi personam induunt, finguntque Titulos, Principes uolunt haberi; Principes autem eadem stultitia quidam Reges: Reges Imperatores; Imperatores, & utrique Dy aliquando, uel honoribus Diuinis admirari se cupiunt, & se homines esse natos, & morituros, humanisque actionibus, passionibus, & morbis obnoxios obliuiscuntur. Ita praesumptio ex radice stultitiae superbiam generat; superbia fastum; fastus aliorum contemptum, & superlatiorem; contemptus seditiones, rebelliones, inimicitias; hinc bella, & postremo subuersio, & Principum, & Principatum personarum, & honorum.*

7 Adfunt nutrices ambitionis, Claud. *de Tert. Honor. Conf.*

----- *Qua uestibus foribusque potentum excubat.*

Diximus *ad l. 65. tit. 4. lib. 2.* Adulatorum perniciosum genus Patriae, Reipublicae, & uirtutis inimicum, quibus nulla pestis grauior, nulla

bellua truculentior, nullum immanius monstrum, Marian. *de Reg. institut. lib. 2. cap. 11.* Bessold. *dissertat. de Republ. curand. cap. 1. nu. 8.* Petr. Gregor. *dict. lib. 6. cap. 11. num. 3.* Kokier. *Tthesaur. Aphorism. lib. 4. cap. 4.* Georg. Schomborn. *Politic. lib. 3. cap. 24.* Hi enim adficientes, Principibus, ueritatis lumen uaniloquijs auscultationibus, & reuerentijs extinguentes; inducunt, quos dominos dicunt in speluncam effrenatarum libidinum tara habentibus, quae ambitio praetiosa fecit, Tertul. *de Pallio*, Eduard. Vveston. *Reipubl. Christian. lib. 3. cap. 25.* *Excessum tunc fit, quando amplior est Ceramonia representatio, siue uerbis, siue gestu corporis, siue utriusque perficitur, quam postulat conditio personae.*

8 Euerfionem monstruorum ambitionis, tanquam necessariam, in spiritali, & temporalis Reipublica edocuit Dominus in Euangelio, Div. Marc. *cap. 12.* *Cauete à Scribis, qui uolunt in stolis ambulare, & saluari in foro: & in Primis Cathedris Sedere in Synagogis, & primos discubitus in Cenis.*

9 Quod cognitum à Politicis, ac Sapientibus, Romanæque Reipublicae excidium inceptum, postquam turbatus ordo publicus, Plebs Romana arripuit honores, cognomina Patribus concessa ad splendorem, & ornatum Dignitatum, Carol. Sigon. *de Nomin. Romanor.* Cum (10) ex superbia, uanitate, contemptus disciplinae, & ueterum morum oriretur, & inde, nec signum tantum interiturae Reipublicae, Bessold. *de Republ. curand. dict. cap. 1. num. 12.* Pompon. Letus, *de Magistratib. (11) Roman.* sed excidium: Cautè, ac summe egerunt, de Modestia commendanda, euertenda luxuria, cum ambitio, & abusus honorum sit peffis, & ortus calamitatum publicarum, Ioan. Iacob. Dracon. *de iure Patrio. lib. 1. cap. 12. num. 2.* Eduard. Vveston. *dict. lib. 2. cap. 11.* *Ita enim gloriae cupidus ardet pleno desiderio pe-*
tun-

viuendi voti, & aliorum vitas, facultates, emolumenta omnia habeat venalitia, Marian. de Reg. Institut. lib. 1. cap. 2.

12. Boni ex hoc origine Principes (abiectionis vanitatis Titulis, cognominibus, vocabulis ambitiosas ab Augusto inventis, vanagloriosis à Caligula usurpatis, à Trajano insculptis) quaerere virtutem, industriam, splendoremque iustitiae, modestiam in honoribus: Cum sapiens non fruatur laude per blanditias adulteratas; sed stabilita per veritatem. Philon Iudaeus, tanquam Synthomata ad concordandam Rempublicam, & stabiliendum commune bonum. Marcus Antonius, Philosophus, vt doceret exemplo, & ambitionis vitia auerteret ab Caligula, Neronis, & Traiani Imperio pululantia, & contaminantia Rempublicam, Emeritos Honores, & Titulos admisit, ambitiosos reiecit à Republica, & ab aula; permisit tantum Filio Marco Titulum, quem virtus, & propriam bellum parauerat. Iul. Capitolina Marc. Anton. Phil. *Tantum Parthicum Germanicum se vocaret,* (14) *quod sibi bello proprio pepererat.* Severus Alexander credens, Titulos onerosa insignia esse, & onerosa decremenda Reipublicae, Antonini, & Magni recusavit cognomina iudicio Senatus oblata. Lampid. *In Alexand. Souer. Multo clarior visus est alienis nominibus non receptis, quam si* (15) *recepisset.* Quibus, & alijs exemplis modestiam quaerendam, amplectendam, praecipendam in honoribus, & conferendis, & recipiendis; vtque usurpatio iniusta Titulorum, reverentiarum, & obsequiorum, medijs omnibus compescatur: Suaserunt Regibus, ac Principibus Politici, cum aliter semen vtilitatis publicae amittatur. Bodin. lib. 3. de Repub. cap. 8. Kokier. *Thesaur. Aphorismor. lib. 2. cap. 7. & lib. 5. cap. 17.* Schöborner. *Politica. lib. 1. cap. 10.*

16. Hinc in superbos armatas Le-

ges ab Atheniensibus, & Lacedaemonijs videri licet Decian. lib. 8. tract. *Crim. ex cap. 21. usque ad 24.* Petr. Gregor. lib. 36. *sent. cap. 29.* Constituta à Romanis in ambitiosos, late *l. Julia, de ambitu, l. 1. ad l. Jul. de ambit. l. 1. C. eod.* Camil. Borrel. *de Magistrat. lib. 1. cap. 9.* Menoch. *de arbit. casu 401. & 403.* Vischial. *unic. C. ad l. Jul. Visel. l. 1. C. si seru. aut libert. lib. 10. Ant. August. ad lib. Roman. de leg. Visel. Rosin. antiq. lib. 8. cap. 5.* inque usurpantes alienos Honores, Supremas reverentias: si enim qui sacrum encauflum sibi abrogat temeritatis Reus publicatis bonis, capite punitur, *l. Sacri affatus, C. de diuers. rescript.*

17. Etiam legitimae poenae (vt diximus) constituta à lege nostra in usurpantes Reverentiales, & Honorificas appellationes: Si etiam, qui cognomina publica, vel privata usurpat, falsarius habetur. Simmach. lib. 9. *Epist. 109.* & falsi poena damnatur. *l. Falsi ad leg. Cornel. de fals. Iul. Paul. lib. 5. sententiar. tit. 25.* *Si qui sibi falsum nomen imposuerit, genus, parente suae fuerit, qui quid alienum interceperit, possederit: poena legis Corneliae de falsis coercetur;* quam per flagellorum impressionem, traditionem in triremes executam ab Augusto, & Pertinace, Cujac. *in Paul. Bart. de Insign. & Arm. ex num. 4. Abb. cap. Dilecta, num. 4. de Excessib. Pralator. Cassan. Cathalog. glor. mund. p. 1. considerat. 38. conclus. 2. num. 1. & sequentib. Costa de fact. sciēt. & ignoran. dist. 51. num. 3. Guid. Pap. cons. 29. Sola ad constitut. Sabaud. rubr. de Insign. & Arm. num. 7. Farinac. de Falsitat. quest. 150. p. 1. ex num. 132. Tyber. Decian. tractat. *Crimin. lib. 7. cap. 9. num. 5.* Ioann. Iacob. Drac. *de Iur. Patric. lib. 3. cap. 6. num. 13.* Theodor. Hoeping *de Iure insign. cap. 2. num. 1059. & cap. 22. num. 255.* Giurb. *de Feud. §. 2. gloss. 13. num. 50.**

19. Et qui nec Doctor, nec Miles est, Titulum Doctoris, aut Militis assumit, *l. Eorum, §. Qui se pro Milite*

lite ad leg. Cornel. de falsi. eadem pœna falsi punitur, post Scribentes in dict. § Qui se pro Milite, Farin. dict. quest. 150. ex num. 80. Guillielm. Lausen. Arbor. iudiciar. crimin. cap. 2. tit. 26. num. 33. Theodor. Hoeping. dict. cap. 2. num. 1074. Cauat. resol. crimin. cas. 176. Amaya in l. 61. num. 7. C. Si seru. ac libert. lib. 10.

20 Et si etiam iniuriarum actionis expers habetur vtens armis, signis alteri concessis, aut præscriptis, tam ratione illius, cuius sunt, quam ne populus decipiatur, vt ex l. 1. §. Sed qui, C. de Latin. libert. tollend. cap. Nonnalli, de iudic. Bartul. dict. tractat. de insign. & arm. ex num. 5. De quo ex Hoeping. & alijs Excellentissim. Dom. Christophor. Crespi, Obseruat. in decis. Valenc. Obseruat. 1. num. 131. Quid mirum, quod iuste armentur leges, Nostraque dispositio penalis exararetur, cum illius violatio in commune periculum collimet.

21 Nec nouum in iure, vt tam in vsurpantes honores, quam in recusantes, etiam grauis pœnæ infligantur: Cum violatio vniuscuiusque Præcepti tendat in detrimentum Maiestatis, Bodin. lib. 5. de Republic. cap. 4. ex fol. 854. Stephan. Naten. instit. vulnerat. tit. 8. cap. 1. Petr. Herodot. rer. iudicat. lib. 2. tit. 9. cap. 8. Sic ad Maiestatem Reipublicæ pertinebant, vt, siue quis sponte, maiora insignia assumeret, siue negligeret sua, vtrumque reprehenderetur. Cuius filix Dignitates Regales, Magistratus Supremi. (22) Nam cõmuni attēto, capitibus legis Iulix Maiestatis tenetur, qui sic ambitiosè habetur, vt pro Potestate, aut Magistratu segerit, l. 3. §. Eadem lege, ad leg. Iul. Maiestat. vbi Bart. & Scribentes Tiber. Decian. tract. crimin. dict. lib. 7. cap. 9. num. 5. Cassan. Luc. de Pen. Noldenf. Theodor. Hoeping dict. cap. 2. num. 1072.

23 Et si ambitiosè, vel inuidiosè honorem cupientes invidia vexaretur, Salust. Bell. Catilin. Honoris

cupido, eademque ceteros fama, atque invidia vexabat. Et iuste damnatur, qui legitimos honores in dedecus authoritatis publicæ, sibi vsarpant tamque habendus, vt Sacrilegus, l. 1. C. de Domestic. & Protectorib. lib. 12. ac punibiles, l. 1. & 2. C. de offic. diuers. iudic. l. Potioris, C. de offic. Rector. Prouinc. l. 1. C. de Silentiar. lib. 12. Bobadill. lib. 3. Politic. cap. 1. ex num. 45. Camil. Borrel. de Magistratib. cap. 4. Stephan. Gracian. discept. 284. per tot. Mar. Giurb. conf. 38. per tot. ex num. 11. vsque ad 29. Valenc. conf. 81. per tot. Glos. 20. num. 9. Quid mirum, vt in eum erigantur fasces, iura pretendantur.

24 O! vtinam, & ætate Nostra illorum sequerentur vestigia Principum, quorum cura fuit, vt vnusquisque intra proprios suæ Dignitatis cancellos contineretur: Lucius Marius Tribunus Plebis à Senatu Romano reprehensus, & legitime eo, quod ambitioni deditus, Proprietoris Titulum indebitum assumpsit, & si fecit post Punicum Exercitum cæsum, & recuperatum decorem nominis Romani: Quem enim non tædet Titulos, honoris, insigniaque vocabula: De Excelencia, Primarijs Dignitatibus concessa in decorem Maiestatis, inculcata videre! Quis rectis auribus recipit reuerentialia vocabula: De Señoria, Maiestatica nuper, missa aliquando in abiectissimos, & ridiculos homines? Redeant ad pristinum decorem honores; sileant voces adulantium Syrenarum, tribuatur vnicuique quod suum est: Et laudemus Nostrorum Regum Sapientiam, in promulgatione Nostræ legis ad euertendos ambitionis abusus: Ha auido, y ay mucha desorden, exceso, y desigualdad, y seguidose de ello muchos inconvenientes.

Dignoscant Magistratus, non esse fallax signum ruituræ Reipublicæ, si violato legum Præcepto honores, & reuerentias assiduitate vile-

lescunt. Pœnas legum irrogent in noxios; nec tolerantes, vt turpia exēpla, latè vagentur: Decet enim, vt in his rari non sint ad puniendam violationem disciplinæ publicæ; nec in pectore proprio aspidem adulationis foueant adulterinis blandimentis: nam si in auribus illorum dulciter resonat reuerentiale vocabulum: Et, vt cum Tertuliano loquamur, si Ambitionis delicta velut procerò fune nectunt, regentes animum ad suarum modulationem adulantium, consummatam esse, inflicitatem cognoscemus: Cum delicta, nec placeant tantum; sed delectent. Audiant omnes pro me, Eduard. Vveston. Reipubl. Christian. lib. 3. cap. 25. num. 6. Defectus autem est ciuitatis formas disparitatum in Republica collocare, in moribus, in vestibus, in edibus, ac similibus nugis: nam odiosum est, & omnibus vicijs agnatum hoc animi propositum. Simplicitas idcirco illa prisca genuina Ciuilis: hæc verò artificiosa

Nostra voluptas, elaboratus Noster fucus, fucata, ac pulebrè picturata est Barbaries. Etenim virtutibus suis ciues modo diffidentes, quibus potius carent, recipiunt se ad hosce apparatus corporum, ad nominum splendorem, vt honores prorsus extortos, & falsatos consequantur. Quorum omnis felicitas bracteata, vt loquitur Seneca. Excessus itaque iste Ciuilis vitæ in extremum Barbarici tandem erumpit. Qui autem istis hominibus externis, dumtaxat bonis insignitis, honores attribuunt, adulatores plerumque sunt, non cultores, illos idcirco nuncupat Aristoteles seruos: quod nempè seruili instituto, non sponte, aut ex iudicio honores alijs deferant. Itaque quando quo ad hæc ratio deseritur, tunc hi, qui honorandi sui amantes, maleuoliti idem, & vitiosi reperirentur: qui vero honores largiuntur, adulatores sunt, serui sunt. Quæ hominum conditiones sine dubio optimo statui Republica plurimum aduersantur.

FINIS.

IN:

INDEX RERVM,

& verborum contentorum hoc in opere ordine Alphabetico, quæ per Glossas, Perigraphos, Numeros, & folia facile reperientur.

A.

- A** Busus honoris: *De Señoria*, ab infimis hominibus ortus, *Glos.* 25. num. 38. fol. 230.
- Acampar el Exercito*, scientia militaris in Magistro necessaria; ideò dictus apud Nos: *Maestro*, cui hæc cura commissa, *Glos.* 41. n. 35. fol. 430.
- Acclamatio *Viva el Rey*, *Glos.* 6. num. 38. fol. 75.
- Accusatio qualiter edenda, *Glos.* 17. num. 21. fol. 157.
- Accusator post editam accusationem non habet potestatem dimittendi, aut diferendi causam, *Glos.* 17. num. 41. fol. 160.
- Accusatore omisso in causis, in quibus non potest Iudex ex officio procedere, nec causam prosequi valebit, *Glos.* 17. n. 47. fol. 461.
- Aciei instructio pars præcipua belli, *Glos.* 41. num. 34. fol. 429.
- Actio iniuriarum datur contra detrectantes honores debitos, *Glos.* 20. num. 14. fol. 184.
- Actiones non transeunt iure sanguinis, *Glos.* 19. num. 23. fol. 174.
- Addimentum debet sequi naturam principalis, *Glos.* 32. n. 71. fol. 302.
- Aditus ad Principem non omnibus licitus, *Glos.* 3. num. 13. fol. 37.
- Adelantado mayor*, Iudex appellationum, *Glos.* 23. num. 24. fol. 214.
- Adelantado mayor*, loco Præfecti Prætoris creatus; de illius munere, *Glos.* 23. num. 7. & 9. fol. 212.
- Adelantado mayor de la Corte*, Supremus Magistratus, *Glos.* 36. n. 30. fol. 388.
- Adelantado mayor*, Supremus Index appellationum, *Glos.* 36. n. 38. & 40. fol. 389. *De este no se admitia apelacion*, & num. 39. *ibid.*
- Admiralis Dignitas quando creata, *Glos.* 43. num. 35. fol. 455.
- Tempore Caroli Magni 36. Ferdinandi II. 37. Inter Gallos in expeditione terræ Sanctæ 38. à Sarraçenis inventa 39. Imperio Augusti creata 40. Constantini, & num. 43. *ibid.*
- Admiralis Dignitas ignota Romanis sub hac voce, *Glos.* 43. num. 41. fol. 456.
- Admiralis Dignitas temporalis, sub Regibus, vsquequo fuit concessa in feudum Nobilissimæ familiæ Henriciorum, *Glos.* 43. num. 45. fol. 456.
- Admiralis vox ignota antiquis ex Erasmo, *Glos.* 43. n. 44. fol. 456.
- Adolescentulæ decantatæ à Salomone erāt puellæ ornatrices sponsæ, *Glos.* 16. num. 30. fol. 152.
- Adonin Dominus, *Glos.* 3. num. 61. fol. 46.
- Adventitiorum bonorum Dominiū filio cōpetit, reseruato Patri vsu, fructu, *Glos.* 50. n. 74. fol. 492.
- Ædificiorum luxus magnus præcipue in Palacijs, *Glos.* 29. num. 15. fol. 258.
- Ægypti Magistratus Principes dixerunt, *Glos.* 30. n. 2. fol. 270.
- Ægyptij incoluerunt partem Hispaniarum, *Glos.* 54. num. 45. fol. 534.

INDEX RERVM.

- Ægyptiorum Rex Sefostris inter eos primus Præfecturas constituit ad Ciuile, & Militare regimen, *Glof. 2. num. 47. fol. 29.*
- Ægyptij suos Reges Titulo Pharaonis decorabant; postea Ptholomæi dicti, *Glof. 4. n. 10. & 12. fol. 52.*
- Ætas prima hominum mentis, seu auri dicta alumnam habuit iustitiam, *Glof. 2. num. 16. fol. 25.*
- Ætas secunda mundi à Nembroth incepta, *ibid. num. 25.*
- Ætatis prærogatiua attendenda in successione, *Glof. 32. num. 78. fol. 304.*
- Æternum nihil sub Sole, *Glof. 5. num. 16. fol. 61.*
- Æthelorum Comitia dicta Concilium Prænetoltum, seu Priaicum, *Glof. 46. num. 6. fol. 463.*
- Ætius Barbaros à limitibus Imperij profligauit, *ibid. n. 72. fol. 407.*
- Alcaldes de Corte*, summum munus à primo ortu Regni Hispani, *Glof. 23. num. 73. Virgis vtuntur in signum Imperij, num. 75. fol. 221.*
- Fasces summittunt Supremo Præsidi, *num. 72. ibid.*
- Alcaldes*, non submitunt virgas ad inspectum Regis, submitunt Præsidi, *Glof. 23. nu. 75. fol. 227.* Excellentissimi Comitis de Villavmbrosa Præsidis Consilij quaesitum: Quare Sexemviri (*que son los Alcaldes*) submitunt Fasces Præsidi, non verò Regibus. Responsio dicti Excellentissimi Domini, *ibi. num. 76.*
- Alcaldes de Casa, y Corte*, tanquam Ministri Aulici Fascibus erectis intercedunt Regibus inque omni actu Regifico, *Glof. 23. n. 88. fol. 227.*
- Alcaldes de Corte*, virgam non submitunt, *Glof. 29. nu. 60. fol. 264. & num. 61. Refertur casus occurrens auctori circa submissionem virgæ; & num. 64. decisio Magni Regis Philippi III de non deponenda virga.*
- Alcaldes de Corte*, virgam submitunt Præsidi Supremi Consilij, *Glof. 29. num. 74. fol. 266.* Chancellariarum suo, *num. 75. ibid.*
- Alcaldes de Corte*, Iudices in Curia ex more Gothico, *Glof. 36. num. 37. fol. 389.*
- Alcibiadis Militaris virtus Imperium contulit Atheniensibus, *Glof. 41. num. 15. fol. 427.*
- Alexáder Primus, qui in charta scripsit, *Glof. 3. num. 30. fol. 39.*
- Alexander ægrè tulit, quod in Epistola Darius non apposuisset honorificam inscriptionem, *Glof. 3. num. 37 fol. 41.*
- Alexander seruiebat opinioni, Socrates veritati, *Glof. 9. num. 50. fol.*
- Alexander Magnus offensus à Dario ex quo honorem ei debitum omisit, *Glof. 10. num. 18. fol. 94.*
- Alexander honorauit Regio honore filios Darij, *Glof. 13. n. 3. fol. 114.*
- Alexander, & Annibal sine resalutatione scribebant, *Glof. 15. num. 5. fol. 138.*
- Alexander Magnus Dominus maris, *Glof. 43. num. 16. fol. 452.*
- Alexander Seuerus præscripsit, vt priuatis salutationibus honoraretur, *Glof. 3. num. 43. fol. 41.*
- Alexandri ingressio in Babiloniam qualiter exequata, *Glof. 13. num. 11. fol. 114.*
- Alexandri virtus Militaris ex Quinto Curtio, *Glof. 41. n. 71. fol. 435.*
- Alexandrina, & Anthiochena Ecclesia Primaria dicta, *Glof. 21. num. 15. fol. 198.*
- Alexandrini, & Anthiocheni Antistites, vsque ad Imperium Theodosij Titulo Episcoporum honorati, *Glof. 21. num. 50. fol. 202.*
- Alferez mayor*, in signum Imperij portat gladium Regium, *Glof. 34. num. 14. fol. 373.*
- Alferez mayor*, el Cid Rodrigo Diaz de Viuar, *Glof. 40. n. 7. fol. 411.*
- Alferez*, inter Hispanos præcipua Dignitas militaris, *Glof. 40. n. 6. fol.*

INDEX RERVM.

- Almirante*, Præfectus maris, Glof. 43. num. 29. & 32. fol. 454.
- Almirante*, Dignitas, Glof. 43. num. 33. fol. 454. Dux rerum Naualiū, & num. 34. fol. 455.
- Almohada, se pone à las Grandes en presencia de las Reynas*, Glof. 33. §. 4. num. 38. fol. 367. Quod iuste receptum in honorem illarum, & decorem Maiestatis, ibid. num. 59. fol. 369.
- Alteza*, dicitur Infantibus filijs Secundogenitis Regum Hispanorum, & Gallorum, Glof. 13. num. 74. & 75. fol. 133.
- Alteza*, Titulo, seu voce veneranda sunt Tribunalia Suprema, Glof. 8. num. 37. fol. 83.
- Alteza*, Titulus competens Principi, & quare, Glof. 11. num. 34. & 36. fol. 104. & 105.
- Altitudo translatiuè sumpta significat honorem, Dignitatem, ac Magnitudinem, Glof. 12. num. 35. fol. 104.
- Aluaro Nunio*, ad Proceritatem concessus fuit Domaniæ census publicus secundum morem Maiorum, Glof. 33. num. 133. fol. 331.
- Amado*, Titulus honoris, ac dilectionis, Glof. 15. num. 27. fol. 143.
- Amazonæ Penexarogâ Classis Præfectum elegerunt in Bello Amazonico, Glof. 43. n. 9. fol. 450.
- Amici* Titulus benemeritis, & Supremis Dignitatibus, Potentibus conferebatur: Collatus Ptholomæo Regi Ægypti, alijsque Regibus, Glof. 15. n. 29. & 30. f. 143.
- Amigo*, Titulus Summi habitus inter Israelitas, Græcos, ac Romanos, Glof. 15. num. 28. fol. 143.
- Amor Militum* in Ducem necessarius ad bene agendum, Glof. 40. num. 32. fol. 414.
- Ambitio* iura naturalia societatis humanæ dissoluit, Glof. 2. num. 62. fol. 27.
- Ambitio* subripit honores indebitos, Glof. 6. num. 31. fol. 72.
- Ambitio* induxit Titulorū abusu, Glof. 25. num. 24. fol. 228.
- Amparamiento*, voce Hispana, idem quod Latine Appellatio, Glof. 36. num. 35. fol. 389.
- Anacleti Epistola relata in cap. *Provincia* 91. dist. recepta nō est absolutè, Glof. 21. num. 26. fol. 199.
- Andræas de Iffernia refertur, Glof. 19. num. 47. fol. 178.
- Annulus signatorius Iosepho datus à Pharaone in Potestatis signū habebat insculptam effigiem Crucis, Glof. 54. num. 35. fol. 533.
- Anthiochena Sedes Prima Episcopalis, Glof. 27. num. 17. fol. 198.
- Anthiochena Synagoga Iudæorum Illustris à Regno Anthiochi, Glof. 21. num. 28. fol. 198.
- Anthiocheni, & Alexandrini Episcopi Primates, Glof. 21. num. 19. fol. 198. vsque ad tempora Conciliorum Generalium, ibid. n. 30. fol. 199.
- Anthiochena, & Alexandrina Ecclesia non Patriarchalis initio Ecclesiæ, sed Primas, Glof. 21. num. 20. & 24. fol. 198.
- Anthiochenus Patriarchatus ortus sub regimine S. Euodij, Glof. 21. num. 21. fol. 198.
- Antoninus legitimè ob pietatem dictus Pius, Glof. 5. num. 33. fol. 63.
- Apis in formam Tauri, Glof. 54. num. 22. fol. 531.
- Appellatio honorifica inueta ad declarandas virtutes, Glof. 43. num. 48. fol. 456.
- Appellationū causæ inter Hispanos agebantur coram Iudicibus: *De Alcada*, Glof. 23. n. 24. fol. 214.
- Apellido, y nombre*, honor necessarius ad Proceritatem, Glof. 33. num. 123. fol. 330. & num. 130. fol. 331.
- Apochrifarij Legati particulares, Glof. 26. num. 3. fol. 234.
- Arbor, in qua lapsus fuit Adam notata signo Crucis, Glof. 54. num. 26. fol. 531.

INDEX RERVM.

- Arbore gramiali in dotem data ger-
men ad maritum pertinet, *Glof.*
52. num. 43. fol. 510.
- Arcana Regni, necessitasque, nec
subditis exponenda, *Glof.* 47. num.
18. fol. 475.
- Archiepiscopi in crepundijs Eccle-
siæ Beatissimi appellati, *Glof.* 15.
num. 20. fol. 141.
- Archiepiscopi Principes Episcopo-
rum, *Glof.* 21. num. 14. fol. 205.
- Archiepiscopi, & Episcopi loco Sa-
cerdotum Ethnicorum in Eccle-
sia, *Glof.* 25. num. 7. fol. 226.
- Archiepiscopi ingredienti Romam
insignia, ac Crucem deponunt,
Glof. 29. num. 72. fol. 266.
- Archiepiscopus Toletanus Nativo
iure Dignitatis Titulo Illustrissi-
mi venerandus, *Glof.* 21. num. 52.
fol. 141.
- Archiepiscopus Toletanus, quia Pri-
matis Dignitate decoratus, Illu-
strissimus, *Glof.* 21. n. 2. fol. 195.
- Archiepiscopus Moguntinus Clavi-
cularius, seu Archichancellarius
Archiui Imperialis, *Glof.* 34. num.
49. fol. 376.
- Archiflamines, & flamines inter
Ethnicos Sacra faciebant, *Glof.*
21. num. 9. fol. 197.
- Archigubernus Præfectus Classis,
Glof. 43. num. 30. fol. 454.
- Ariostus invehens contra Hispanos
circa abulum: *De la Señoria*, & Lym-
næus contra Italos referuntur,
Glof. 25. num. 37. fol. 230.
- Aristoteles conquærebat, eo quod
debiti ei honores denegarentur,
Glof. 15. num. 6. fol. 138.
- Arma pro amicis arripere licitum,
Glof. 27. num. 53. fol. 248.
- Assuerus assurgit è Solio suscipere
Esterem non ex voluntate, sed ne-
cessitate, *Glof.* 33. §. 4. num. 33. &
35. fol. 367.
- Assurgere magnus honor, *Glof.* 33.
§. 4. num. 20. fol. 365.
- Assurgere venienti honor priuatius
Maiestat, *Gl.* 33. §. 4. n. 21. f. 365
- Assurgere Nobilibus, ac Spectabili-
bus viris, laudatum inter Gentes,
ibid. dict. §. 4. num. 22.
- Assurgere inferiores Superioris, Ob-
sequium; Superiores inferioribus
honor, ibid. dict. §. 4. n. 23. f. 366.
- Assurgere honor laudatus inter He-
bræos, Romanosque, ibid. dict. §.
4. num. 25. & 26. fol. 366.
- Assurgere Principes Magistratibus
Supremis in honorem Dignitatù,
laudatum, ibid. dict. §. 4. num. 27.
fol. 366.
- Assurgere tantum permissum in re-
uerentiam, dum authoritatiue stat
corpus Senatus in Prætorio; dum
veri, vt singuli obviam eunt maio-
ri Magistratui, aut æquali, quod
comprobatur ex vsu, & more lau-
dato, *Glof.* 33. dict. §. 4. num. 31.
fol. 366.
- Assurrectio honorifica facienda Ma-
gistratibus Supremis quomodo
exequenda, dict. §. 4. num. 29.
- Assurrexit Salomon in obsequium
matri, ibid. dict. §. 4. num. 24. Sed
priuatiue, non publicè, ibid. num.
32. fol. 367.
- Assyrij publicas res agebant Officio
Sapientum virorum, *Glof.* 2. num.
42. fol. 28.
- Assyriorum facta à Nino, vsque ad
Sardanapalum omissa à Sacra Hi-
storia, *Glof.* 2. num. 45. fol. 28.
- Athalus Rex Primus invenit deau-
ratas vestes, *Gl.* 12 n. 15. fol. 108.
- Athaulphus Primus Gothorum His-
paniæ Rex, *Glof.* 39. num. 65. fol.
406.
- Athenièsum hominum qualitas na-
turalis, *Glof.* 2. n. 54. fol. 30.
- Athenienses, cum Duces urbè ingre-
diebantur, eos recipiebât solemnè
plausu, *Glof.* 13. num. 10. fol. 114.
- Athenienses luxuriam in domibus à
Persis acceperunt, *Glof.* 29. num.
12. fol. 257.
- Athenièses Dominium Maris arrep-
tum à Xerxe obtinuerunt, *Glof.*
43. num. 12. & 15. fol. 451.

INDEX RERVM.

- Athenienses ad res maiores publicas concionem habebant ex omni populo, *Glos.* 46. num. 4. fol. 463.
- Attici Magistratus honorarunt Titulo Archontum Prithanorū aliisque, *Glos.* 30. num. 6. fol. 270.
- Auaritia criminofissima in Duce, *Glos.* 40. num. 58. fol. 418.
- Auaritia Lupicini, & Maximi Gothos à Romanis auertit, *ibid.* num. 69. fol. 420.
- Auaritia crimen grauissimum in Militia, *Glos.* 41. num. 50. fol. 432.
- Audacia cōtra ordinem, aut sine ordine Læthalis in Militia exemplo comprobatur, *Glos.* 41. num. 43. & 44. fol. 430.
- Audientia Senatus ad designationem Maieftatis, *Glos.* 36. n. 52. fol. 390.
- Auditorium Principis locus Constitutus ad causas audiendas, & dirimendas, *Glos.* 36. n. 53. fol. 390.
- Augusti Titulus communis omnibus Imperatoribus, *Glos.* 5. num. 33. fol. 63.
- Augusti nomen designatiuum Imperij, *Glos.* 5. num. 34. fol. 63.
- Augusti nomen datum Octauiano à Senatu, *Glos.* 11. num. 22. fol. 102.
- Augusti clauij Dignitas ex præportatione clauis Imperialis, *Glos.* 34. num. 43. fol. 375.
- Augusti clauium ornamentum Militare, *ibid.* num. 45. fol. 376.
- Augusti clauij, & Angusti clauij discrimen ex mutatione litterarū 11. & num. *ibid.* num. 46. fol. 276.
- Augustus primus statuit, vt acta publica signata darentur, *Glos.* 9. num. 19. fol. 87.
- Augustus ad expeditionem libellorū utebatur sigillo, *ibid.* num. 20.
- Aulæ Regiæ cultura interior commendata famulis, *Glos.* 16. num. 16. fol. 149.
- Aulicæ rei regimen Hispanicum, sub formulis dictis *Etiqueta* Constitutum est, *Glos.* 20. n. 29. fol. 186.
- Authoritas Senatus seruanda est, *Glos.* 8. num. 30. fol. 82.
- Authoritas in Dignitatibus honoratur, *Glos.* 29. num. 40. fol. 261.
- B.
- B**artholi verba declarantur circa bonorum dotalium Dominium ex Constitutione leg. in rebus, C. de iur. dot. *Glos.* 52. n. 14. fol. 506.
- Baston*, Latine Scipio, Militare signum, Regale Sceptum, *Glos.* 29. num. 63. fol. 264.
- Beatissimus Titulus tantum Summi Pontificis, *Glos.* 15. n. 19. fol. 141.
- Bella, & rixæ oriuntur, si ordo non seruetur, *Glos.* 1. Procem. num. 33. fol. 11.
- Belli casus irreparabiles, *Glos.* 40. num. 41. fol. 416.
- Bellum iustum ob defensionem foederati, *Glos.* 27. n. 45. fol. 247.
- Bellum Mythridaticum à Romanis acceptum ante aggressionem, *ibid.* num. 49. fol. 247.
- Berovista, Nomotheta Gothorum, *Glos.* 35. §. 2. num. 36. fol. 350.
- Beso las manos*, reuerentia verbalis apud Hispanos, Italos, & Germanos, *Glos.* 6. n. 15. fol. 70.
- Bona libera, ex quo in ea Dignitas Regalis Constituatur non mutant naturam diuisibilitatis, *Glos.* 32. num. 57. fol. 300.
- Bona vnita Dignitati mutant qualitatem, sequunturque naturam illius cui vniuntur, *ibid.* num. 68. fol. 302.
- Bona, in quibus Dignitas Regalis Constituitur, sequuntur qualitatem, & naturam illius, & si illam habeant diuersam, *ibid.* num. 70. fol. 302.
- Bona vnita Dignitati, si in concessione non separantur, sequuntur naturam Dignitatis, præcipue si vniuntur, aut conferuntur pro honore Dignitatis, *ibid.* num. 72. & 73. fol. 302.
- Bona filiorum familias distincta in Castrensia, Profectitia, & Adventitia, *Glos.* 50. num. 75. fol. 492.

INDEX RERVM.

- Bona mulierum, vel dotalia Paraphernalia, vel propria.
- Bona receptitia sunt, quæ vxor sibi referuet ea non tradenda marito, *Glos.* 53. num. 50 fol. 520.
- Bona vxoris, sub administratione Mariti, si tacite, vel expressè conferantur Marito, *ibi.* n. 53. fol. 521.
- Bonorum communicatio inter coniuges more, nõ iure inducta, *ibid.* num. 55. fol. 521.
- Bonum omen in Duce necessarium, *Glos.* 40. num. 34. fol. 414.
- C.
- C**æsar ius creandorum Magistratum, cum Populo partitus fuit, *Glos.* 2. num. 69. fol. 32.
- Cæsar in Consulatu ne absque insignijs Imperij prodiret, relictis socio Fascibus accepit Apparitores, *Glos.* 29. num. 69. fol. 265.
- Cæsares dicti futuri Successores Imperij, *Glos.* 11. num. 17. fol. 102.
- Cæsares verè qui dicebantur, dict. *Glos.* num. 18. & 19. fol. 102.
- Cæsaris nomen vnde ortum, & quibus concessum, *Glos.* 5. num. 28. fol. 62.
- Caldera signum annonæ erogatæ Militibus, *Glos.* 33. n. 72. fol. 321.
- Caligula accepit cognomen Pij, & Optimi, *Glos.* 5. n. 38. fol. 64.
- Camera Imperialis creata ad ius dicendum inter Subditos Imperij, *Glos.* 36. num. 48. fol. 390.
- Chancellor officium Aulicum, *Glos.* 36. num. 12. & 15. fol. 386.
- Chancellor idè, quod Secretarius, dict. *Glos.* num. 13. fol. 386.
- Chancilleria, vide Chancilleria.
- Canon: *Si quis suadente Diabolo*, in honorem Clericorum latus extensibilis ad vxores, & familiam illarum, *Glos.* 53. num. 72. fol. 523.
- Cantabri, qui sint inter Hispanos, *Glos.* 54. num. 13. fol. 530.
- Cantabri per 200. annos Bellum, cū Romanis gesserunt, dict. *Glos.* num. 14. fol. 530.
- Capellanorum Regionum Sedes si celebrant officium est scamnum, *Glos.* 20. n. 46. fol. 188.
- Capellanorum, & concionatorum Regionum Sedes, *Glos.* 20. nu. 53. fol. 188.
- Capicius Latro qualiter intelligendus circa variationem iudiciorum, *Glos.* 17. num. 36. fol. 159.
- Capilli diuersè ornabantur flosculis aureis, Margaritisque in formam turris, *Glos.* 16. num. 24. 25. & 26. fol. 150. & 151.
- Capillitium honoris signum inter Gallos, *Glos.* 33. s. 2. n. 54. f. 353.
- Capillorum speciositas ex similitudine auri, *Glos.* 16. n. 23. fol. 150.
- Capitan General, loco Comestabilis, *Glos.* 40. n. 18. fol. 412.
- Capitan General, maior in honore, ac Potestate, quam Magister Militum, dict. *Glos.* num. 21.
- Capitan General, honorandus appellatione: *De Señoria*, quia Illustrissimi, Magnifici, ac Gloriosissimi Titulis honorabantur, *ibid.* num. 23. & 29. fol. 413.
- Capitan General, qui præest Exercitui, *ibid.* num. 24. fol. 413.
- Capitan, *el que tiene debaxo de su mandado Compañia de Soldados*, *Glos.* 40. num. 25. fol. 413.
- Capitan vox Italica à Græcis recepta, *ibid.* num. 26.
- Capitaneus Regius Dignitas Regalis, dict. *Glos.* 40. num. 27. & 28. fol. 413.
- Capite nudo egerunt Gentes prima in ætate, *Glos.* 33. s. 2. n. 3. fol. 346.
- Capitula Ecclesiarum corpora intellectualia sunt, quorum caput Episcopus, *Glos.* 48. n. 1. fol. 477.
- Capitula Ecclesiarum ordinè Constituant in Hierarchia Ecclesiastica, *ibi.* n. 2. fol. 478. & n. 16. fol. 479.
- Capitula Ecclesiarum Sede plena iurisdictionem habent in rebus, in quibus necessarius est simultaneus consensus illorum, & Episcopi, dict. *Glos.* 48. num. 4. fol. 478.

INDEX RERVM.

Capitula non habent vacante Sede iura competentia Episcopis iure speciali, & ratione ordinis, *ibid.* num. 3. fol. 478.

Capitalis Ecclesiarum honor, & reuerentia debita ratione Ordinis Potestatis, & iurisdictionis, *ibid.* num. 13. fol. 479.

Capitulis Ecclesiarum particulariū, non competunt honores Supremi crediti Supremis Ecclesijs, *dict.* *Glos.* num. 18. fol. 479.

Cap. *Cleros 21. dist.* refertur de distinctione Dignitatum Ecclesiasticarum, *Glos.* 21. num. 28. fol. 198.

Cap. *Cleros est de additis collectione*, D. Isidori, *dict.* *Glos.* n. 29. fol. 199.

Cap. *Cum super, de caus. posses.* declaratur ex iassone, *Glos.* 18. num. 55. fol. 169.

Cap. *Pastoralis, de caus. posses. & propr.* refertur, *Glos.* 18. n. 53. fol. 169.

Cap. *P. 8. Præterea Ducatus, de prohib. feud. alienat.* Loquitur de indivisibilitate Dignitatum non de illarum successione, *Glos.* 32. num. 82. fol. 304.

Cap. *Quam graui, de criminib. fals.* refertur, *Glos.* 55. n. 18. fol. 539.

Caput reuelare, signum reuerentiæ, & obsequij, *dict.* *Glos.* 9. 2. num. 11. fol. 347.

Cardinales *Reuerendissimi, Venerabilissimi, Illustrissimi*, *Glos.* 20. num. 7. fol. 183.

Cardinales *Eminentissimi* appellantur à Pontificatu Urbani VIII. Constitutione, *ibid.* n. 8. fol. 184.

Cardinales sunt partes corporis Pontificij, filijque Pontificis habentur, *Glos.* 20. n. 17. & 18. fol. 185.

Cardinales cum Pontifice vnam personam mysticè cōficiunt, *ibid.* n. 20.

Cardinales honorandi Titulis à Pontificibus Constitutis, *dict.* *Glos.* 20. num. 22. fol. 185.

Cardinales coram Rege Hispaniarū gaudent honore Magnitudinis, & eis apponitur sella, tapes, & pulvinar, *ibid.* num. 24. fol. 186.

Cardinales Reges dicuntur regentes Ecclesiam cum Papa, *ibid.* n. 25. Cum eo de Episcopis iudicant, & num. 26.

Cardinales præcedunt Episcopis in Sessione, & insignijs, *Glos.* 20. num. 27. fol. 186.

Cardinales membra sunt corporis Pontificis, ex quo eis debentur Regij, & Eminentissimi honores, *Glos.* 48. num. 17. fol. 479.

Cardinali celebranti formula, *Glos.* 20. num. 49. fol. 188.

Cardinali ingredienti ad conspectum Regis in Aula, aut Gymnæceo, qui honores conferendi ex Etiqueta, *ibid.* num. 55. & 56. fol. 189.

Cardinali infirmanti sanguinis missio non permittitur absque Pontificis assensu, num. 19.

Cardinalibus locus Sessionis in Sacello Regio præscriptus est in planitie ad conspectum Regis in latere sinistro, ornatus tapete, sella, & pulvinari, cum reclinatorio ornato sericis infuis, & aureis, *ibid.* n. 48. fol. 188. & num. 57. fol. 189. & num. 80. fol. 192.

Cardinalibus sella credita; vide sella credita.

Cardinalitia inscriptio Epistolæ Regiæ qualis, *Glos.* 15. num. 22. fol. 142.

Cardinalitia Dignitas summa, *Glos.* 20. num. 6. fol. 183.

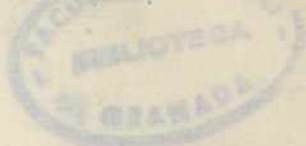
Cardinalitia Dignitas non inclusa in lege præscribente formam honorum, *ibid.* n. 9. & 15. fol. 184.

Cardinalitia Dignitas an comprehendatur in generali Pontificia Constitutione, *ibid.* num. 19.

Cardinalitia Dignitas honorem Sessionis tenet; vide Sessionis honorem.

Cardinalium origo, munus Potestatisque refertur per Doctores adductos, *ibid.* num. 23.

Carolus Magnus Dominus dictus à Leone Pontifice, *Glos.* 3. num. 55. fol. 45.

INDEX RERVM.

- Carolus Primus Rex Castellæ, sub quo Hispana Monarchia, *Glof. 35. num. 5. fol. 378.*
 Carthaginenses Domini maris, *Glof. 43. num. 17. fol. 452.*
 Casanbonus refertur circa ambitionem Titulorum originem, *Glof. 5. num. 47. fol. 65.*
 Castellorum structio inventa ad defensionem Imperij, *Glof. 34. num. 30. fol. 374.*
Castilla ornata, *Titulo de Condado*, in Sceptro Sâcij Primi, virtute Ferdinandi Gundifalui, *Glof. 31. num. 32. fol. 287.*
 Castigatio aspera necessaria in Militia, *Glof. 41. num. 64. fol. 434.*
 Casus occurrens Authori circa submissionem virgæ, & decisio Regia de non deponenda, vide *Alcaldes de Corte*, vt supra.
 Catholici Titulus competens Regibus Hispanorum à Gothorum tempore, *Glof. 7. num. 3. fol. 77.*
 Causa terminanda, vbi cæpta, *Glof. 19. num. 8. fol. 172.*
 Censuræ ad proceritatem necessarius, & qualis, *Glof. 33. n. 119. fol. 329.*
 Censuræ Domaniæ publicæ necessarius ad Proceritatē, dict. *Glof. num. 120. fol. 329.* Exemplis comprobatur, num. 122. 124. & 125. fol. 330 & num. 131. fol. 331. ibi.
 Censuræ qualis ad Nobilitatem ordinariam, dict. *Glof. n. 120. fol. 329.*
 Cessante causa bonorum cessat illorum consuetudo in honore exhibendo seruanda, *Glof. 51. num. 13. fol. 499.*
 Chancelleria creata sub Hérico Rege II. Forma ad expeditionē causarū præscripta sub Regibus Catholicis, *Glof. 36. n. 3. fol. 385.*
 Chancelleria Constituta ad audiendas causas subditorum, *Glof. 36. num. 46. fol. 389.*
 Chancelleria designata in Villa Vallesoletana à Rege Ioanne II. *ibid. num. 47. fol. 389.*
 Chancelleria creata, *en Ciudad la Real*, translata ad Ciuitatem Granatensem, *ibid. num. 49. fol. 390.*
 Chancelleria, à *Chancellor*, *ibid. n. 57.*
 Chancelleria dicta, vbi Senatores in Aula Regia stipati Chancellis ius dicunt, dict. *Glof. 36. n. 54. f. 391.*
Chancelleria locus, vbi sigilla Regia seruantur, dict. *Glof. 36. num. 62. fol. 395.*
 Chancelleriæ suffectæ loco Chancellarij ex Parladoro, *Glof. 36. nu. 4. & 7. fol. 385.* Quod non, num. 28. fol. 288.
 Chancelleriæ creatæ loco muneris, & officij *De Adelantado mayor de la Corte*, num. 8. fol. 385. & num. 31. fol. 388.
 Chancelleriæ suffectæ loco Imperij *De el Adelantado mayor*, *Glof. 36. num. 32. fol. 389.* & num. 42.
 Chancelleriæ creatæ loco iudicium Curialium, num. 50. fol. 390.
 Chancelleriarum autoritas, ex legum, & Authorum relatione illarumque origo, *Glof. 36. num. 1. & 2. fol. 385.*
Chancellerias Constitutas in Subditorum, & Vassallorum commodum, *ibid. num. 44. fol. 389.*
 Chancellarij Magisterialis summa Dignitas inter Gallos, *ibid. num. 14. fol. 386.* Et Europæos, nu. 26. fol. 387.
 Chancellarij munus inter Israelitas, & Græcos agebatur Ministerio Scribarum, *ibid. num. 17. fol. 386.*
 Chancellarij munus non fuit habitum officium Magisteriale antiquorum tempore ex Kirnerio, & Petro Gregorio, dict. *Glof. 21. & 25. fol. 378.*
 Chancellarij munus inter Hispanos non fuit iurisdictionale, dict. *Glof. num. 5. fol. 385.*
 Chancellarij dicti assistentes Iudicibus, & Assessoribus ad scribendum, *Glof. 36. num. 23. fol. 387.*
 Chancellarij Gallicani Dignitas summa iurisdictionalis post Regnum Philippi Pulchri, *ibid. n. 27. f. 388.*
Chan.

INDEX RERVM.

- Chancellarij Dignitas in honorem concessa Archiepiscopo Toletano, *ibid.* num. 56, fol. 391.
- Chancellarij Imperij Archiepiscopi Electores, *ibid.* num. 57, fol. 391.
- Chancellarium inter Gallos Prætorum dictum, nō Præfectum, *Glof.* 23, num. 71, fol. 221.
- Chancellarius Gallie loco Quæstorie creatus ex Æguinario, *Glof.* 36, num. 24, fol. 387.
- Chancellarius signat mandata sigillo Regio, *ibid.* num. 61, fol. 391.
- Chaos oritur ex inordinatione, *Gl.* 1. *Proem.* num. 32, fol. 11.
- Chari Titulus sublimis, *Glof.* 15, num. 26, fol. 142.
- Choro Titulus concessus à Regibus dum Cardinalibus scribitur, *dict.* *Glof.* 15, num. 25, fol. 142.
- Charta quid, *Glof.* 3, n. 15, fol. 37.
- Charta dicebatur *Philara* ex Papiro confecta ad scribendum, *Glof.* 3, num. 28, fol. 38.
- Charta Vrbs Tyri, *ibid.* num. 29, fol. 38.
- Charta apud Hispanos dicitur omnis Scriptura, tam publica, quam priuata, *ibid.* num. 32, fol. 38.
- Chartæ, quæ absentibus mittebantur, *ibid.* num. 25, & 31, *dict.* fol.
- Chartæ dictæ, quia Papyro scribebantur, *ibid.* num. 26, fol. 88.
- Chartæ Hieroticæ, & Augustæ, quare dictæ, *dict.* *Glof.* 3, n. 34, fol. 40.
- Chyromanta obsoniorum scissorum, *Glof.* 10, num. 36, fol. 153.
- Circuli, & Territoria, in quibus Constituti Comites ad regimen publicum referuntur ex Ambrosio de Moral. *Glof.* 31, num. 31, fol. 287.
- Ciuitas Metropolis Suprema mater quæ aliarum, *Glof.* 46, n. 55, f. 472.
- Ciuitates habentes ius suffragij in Curijs referuntur ex Marianna, *Glof.* 46, num. 39, fol. 469.
- Ciuitates primariæ capita, *dict.* *Glof.* 46, num. 49, fol. 472.
- Ciuitates primariæ honorificandæ Titulo: *Maximarum, Matrum*, *ibid.* num. 50, 51, 53, & 57, fol. 472. *Metropolitanarum*, num. 54. *Matriciū*, num. 58, *ibid.*
- Ciuitates Metropoles Primariæ, *dict.* *Glof.* 46, num. 56, fol. 472.
- Clarissimi, qui appellati, *Glof.* 1, num. 8, fol. 16.
- Clarissimi Senatores dicti, quia ornati Clarissimis, & speciosissimis ornamentis, *ibid.* n. 40, fol. 28.
- Clarissimi vox designatiua Nobilitatis, aut virtutis, non Dignitatis, *ibid.* num. 34, fol. 19.
- Clarissimorum vocabula inducta in notam virtutis, *ibid.* n. 44, fol. 12.
- Clarissimorum vox concessa Senatorio ordini, non in Titulum Dignitatis, sed honorificentia, *dict.* *Glof.* 1, num. 38, & 39, fol. 19.
- Classes diuersè Constitutæ ad tutelam limitū Imperij, sub Vicarijs, *Glof.* 43, num. 50, fol. 456.
- Classes Tyberinæ, & Alexandrinæ ad vecturam frumenti, *ibid.* num. 51, fol. 457.
- Classes Alexandrinæ, sub Præfecto Prætorio Orientis, *dict.* *Glof.* 43, num. 52, fol. 457.
- Classium distinctio inter Magnates invenitur in iure coopertionis, *Glof.* 33, §. 2, n. 66, fol. 335.
- Classium distinctio inter Magnates firmata Arcano Tyberij, & Constantini, *dict.* *Glof.* 33, §. 2, num. 71, fol. 355.
- Classium instructio vtilissima ad Dominijs, & Regni tutelam, *Glof.* 43, num. 1, fol. 449.
- Classium regimen Magnis commendatum Ducibus, *ibi.* num. 7, & 11, fol. 450.
- Classium cura commissa Consulibus, Prætoribus, ac Præfectis, *ibid.* n. 23, fol. 453, & n. 42, fol. 455.
- Clauarium donatiui nomen Prætoribus collatum, *Glof.* 34, num. 42, fol. 375.
- Claues tradere signum subiectionis, *Glof.* 34, num. 33, fol. 375.
- Claues signum authoritatis, & Im-

INDEX RERVM.

- perij, dict. *Glof. 34. n. 32. fol. 347.*
- Clauicularij Dignitas Militaris, ibi. num. 38. fol. 375.
- Clauicularius Ordinis Alcantaræ custos Clauium Archiui Ordinis, ibid. num. 28. fol. 374. & num. 49. fol. 376.
- Clauicularius Calatrauæ Præfectus Castellij, seu Arcis Ordinis, ibid. num. 29. fol. 374.
- Clauicularius Ordinis Calatrauæ Custos Clauium Castrij Ordinis, dict. *Glof. 34. num. 27. fol. 374.*
- Clauicularius, vulgò: *Clauero*, idem quod: *Alcayde*, inter Hispanos: *Burgubrium*, inter Germanos, ibid. num. 34. fol. 375.
- Clauis tradebatur Prætoribus in signum Imperij, *Glof. 34. num. 39. & 40. fol. 375.*
- Clauium traditio signum translationis Domini, ibid. n. 31. fol. 374.
- Clauium Castrij cura commissa Tribunis Militum Romanorum Imperio ex Iure-Consulto Menandro, *Glof. 34. num. 47. fol. 376.*
- Clauus Militare ornamentum, ibid. num. 44. fol. 376.
- Clement. 1. *de caus. posses. & propriet.* refertur, *Glof. 18. n. 55. fol. 169.*
- Clericatus Dignitas, *Glof. 53. num. 78. fol. 524.*
- Clerici forum renuntiare non valêt, quia concessum illud Priuilegium toti Ordini, *Glof. 42. num. 68. fol. 446.*
- Clerici habent diuersa Priuilegia Ordinis, & fori, *Glof. 53. num. 69. fol. 523.*
- Clericorum Priuilegia, quoad forû extensibilia, ibid. nu. 73. fol. 523.
- Clodius, & Morouæus non Reges, sed Duces Francorum fuerunt, *Glof. 39. num. 72. fol. 407.*
- Clodouæus Primus, Francorû Rex, dict. *Glof. 39. num. 70. 75. & 76.*
- Coglion Francorum Rex, transacto Rheno Regnum Francorum in Treueri, & Alsacia incepit, *Glof. 33. §. 2. n. 56. fol. 353. Firmatum,*
- & auctum ab alijs Regibus, vsque ad Carolum Magnum, à quo ad calmen Imperij euectû, ibid. n. 57.
- Cognatio inducitur natura, gente, & affectu; *Glof. 33. §. 3. num. 17. fol. 359.*
- Cognatio Politica non inventa à Regibus Catholicis, sed ex more Gentium inducta, dict. *Glof. 33. §. 3. num. 14.*
- Cognatio Politica inventa ad cognitionem ordinum, & graduum publicorum, ibid. §. 3. & num. 19. fol. 360.
- Cognatio Polirica recepta in honorem in tea Brabantos, & Gallos ab ætate Caroli Martelli, ibid. dict. §. 3. num. 29.
- Cognatio Politica, quo more seruata inter Francos, ex Lynneo, dict. *Glof. 33. §. 3. num. 33. fol. 362.*
- Cognatio salutatrix recepta ab Alexandro Magno, Romanisque Gentibus, ibid. num. 12. §. 3. fol. 359.
- Cognatio spiritualis inducitur ex susceptione Infantis in Baptismo, *Glof. 13. num. 62. fol. 132.*
- Cognitionis Epithetum: *De Primo, y Pariete*, inventum ad designandam correlationem inter Regiam, & Regales Dignitates, dict. *Glof. 33. §. 3. num. 16. fol. 359.*
- Cognitionis honor Politicus inductus à Sigismundo Imperatore ex Koninchi, ibid. dict. §. 3. num. 18.
- Cognatus Regis Epithetum summû inter honores publicos, *Glof. 33. §. 3. num. 1. fol. 357.*
- Coma à Gallis in signum honoris recepta, *Glof. 33. §. 2. num. 59. & 61. fol. 354.*
- Comæ detonsio signû abdicati Regni, & Nobilitatis inter Gallos, dict. *Glof. §. 2. n. 62. fol. 354.*
- Comes non bene dicitur, qui non habet Territorium, *Glof. 32. num. 61. fol. 301.*
- Comes Spartarius Dignitas in Aula Regum Gothorum ex portatione ensis Regalis, *Gl. 34. n. 13. f. 372.*
- Co-

INDEX RERVM.

- Comestabili res Bellicæ commenda-
tæ, *Glof. 40. num. 11.*
- Comestabilis Dignitas inter Fracos
fuit, sed varie laudata, ac suspē-
sa, *ibid. num. 14. fol. 412.*
- Comestabilis Dignitas varijs hono-
ribus ornata, *ibid. num. 13.*
- Comestabilis Dignitas concessa fa-
miliæ Velascorum, *dict. Glof. 40.*
num. 12. & 15. fol. 411.
- Comestabilis munus æquale Præfe-
cturæ Prætoris Augustali, *Glof.*
23. num. 46. fol. 217.
- Comestabilis vox, origo, & Æthy-
mon, *Glof. 40. num. 10. fol. 411.*
- Comitalis Dignitas prima inter His-
panos, *Glof. 31. num. 4. fol. 283.*
contra, num. 5. ibid.
- Comitalis Dignitas nata inter His-
panos, post Maurorum ingressum
ex Bobadilla, *dict. Glof. 31. n. 6.*
- Comitalis Dignitatis ortus, & ori-
go, inter Hispanos varie laudata,
ibid. num. 18. fol. 285.
- Comitalis Dignitas inter Bardulos,
ò Castellanos viejos, Militaris, dict.
Glof. 31. num. 24. fol. 286.
- Comitalis Dignitas perpetua, ac fa-
miliaris inter Hispanos, *ibi. n. 37.*
- Comitatus appellatur feudum Re-
gale à feudistis, *Glof. 32. num. 15.*
fol. 294.
- Comitatus Illustrium foeminarum
acceptus à crepundio Mundi, tan-
quam necessarius, *Glof. 16. num.*
6. fol. 147.
- Comites à Comitando dicti, *Glof.*
30. num. 30. fol. 275.
- Comites à Constantini Imperio ere-
cti loco Prætoris, *Glof. 30. num.*
51. fol. 279.
- Comites Constituti loco Præsidum,
& Prætorum ad regimen Prouin-
ciarum, *ibid. num. 30.*
- Comites de Oropesaensem Regium
inter Hispanos in Actibus publi-
cis præportant ex more, & iure an-
tiquo, *Glof. 34. num. 15. & 16. fol.*
375. Et his absentibus: El Canalle-
rizo mayor, ibid. num. 16. & 19.
- Comites dicebantur, qui Præsides,
Proconsules, Legatos comitaban-
tur, tanquam negotiorum adiuto-
res in re Militari, aut Politica,
Glof. 30. num. 31. & 32. fol. 275.
- Comites diuersi referuntur florescē-
tes diuersis in ætatibus in Castel-
lano, & Legionensi Regnis, *num.*
34. fol. 267.
- Comites electi ad custodiam limitū
Imperij, *Glof. 30. num. 43.*
- Comites idem quod Prætores, ac
Præfecti Prætoris, *ibid. num. 48.*
fol. 279.
- Comites *Illustrissimi, Spectabiles, Glo.*
25. num. 14. fol. 227.
- Comites in Regno Legionensi, *Glof.*
31. num. 30. fol. 286.
- Comites inter Hispanos ab Sceptro
Ferdinandi, vulgò *El Catolico*, *ibi.*
n. 21. Referuntur, n. 29. fol. 286.
- Comites non fuerant inter Hispanos
ab Henrico Primo, vsque ad Ilde-
phonsum XI. *Glof. 33. num. 108.*
fol. 327.
- Comites Primi, Secundi, & Tertij
Ordinis à Constantino Constitu-
ti, *Glof. 33. §. 2. num. 72. fol. 375.*
& ad regimen Imperij, *Glof. 39.*
num. 38. fol. 402.
- Comitis Primi Ordinis Constituti
ad regimen Hispaniarum, sub Im-
perio ex Volaterano, *Glof. 39. nu.*
37. & 38. fol. 402.
- Comites, qui sectabantur Principes
lateribus eorum adstantes, vel in
Aula, vel Exercitu, *Glof. 30. num.*
33. fol. 276.
- Comites sunt Locumtenentes Regū,
ac de illorum Consilio iure hono-
rario, *Glof. 25. num. 54. & 55. fol.*
232.
- Comitia Cæsar, cum Populo partitus
fuit, quod sequutus fuit Augustus,
Glof. 46. num. 17. & 18.
- Comitia, & Curia idem, *ibid. num.*
12. fol. 464.
- Comitia particularia coadunatione
Legatorum, & Ciuitatum Consti-
tuta ad regimen Circuli Latini à
Ser-

INDEX RERVM

- Seruius Tullio, *ibid.* n. 45. fol. 470.
- Comitiorum ius à Tyberio de Populo ad Principem absolutè translatum, *ibid.* num. 19. fol. 465.
- Comitiorum ius, & forma recepta inter Europæos, sub voce *Curiarum*, *Comitiorum*, *Conciliorum*, *Conuentuum*, *Parlamentorum*, *Statuum*, *Glof.* 46. num. 20. fol. 465.
- Comitis munus Dignitatis expers, vsque ad Imperium Constantini, *Glof.* 30. num. 34. fol. 276.
- Comitiua Dignitas Illustri, *Glof.* 39. num. 39. fol. 403.
- Comitiua famulorum commendata Legatis, *Glof.* 28. n. 5. fol. 250.
- Comitum Dignitas summa inter Gothos, *Glof.* 31. num. 13. fol. 284.
- Comitum Dignitas nata prima in Periodo Regum Hispanorum præcipuè ab Sceptro Ramiri I. *ibid.* num. 19. & 20.
- Comitum Dignitas, & munus temporalis inter Hispanos, *dict. Glof.* 31. num. 23. fol. 285. & num. 36. fol. 287.
- Comitum Dignitas non inventa inter Hispanos ex Gallorum exemplo, *ibid.* num. 26.
- Comitum Dignitas Prima inter Gothos, *Glof.* 33. num. 46. fol. 317. Sed *Aulica ex lege Partit. nu.* 50. *Glof.* 52. fol. 318.
- Comitum Dignitates Constantinus creauit, *Glof.* 30. n. 35. fol. 276.
- Comitum Dignitates diuersæ, Primi ordinis, Secundi, & Tertij, *Gl.* 30. num. 37. 38. & 39.
- Comitum Ministerio agebantur omnes res publicæ inter Hispanos, *Glof.* 31. num. 35. fol. 287.
- Comitum variæ appellationes secundum munera, & administrationes, *Glof.* 30. num. 40. fol. 277.
- Commissarij Generalis Sanctæ Cruciatæ authoritas, *Glof.* 35. num. 23. fol. 383.
- Commune bonum consulendum tam Præsens, quam futurum, *Glof.* 27. num. 43. fol. 247.
- Concessio facta ratione rei realis habetur, *Glof.* 32. n. 7. fol. 282.
- Concilia, seu Conuentus Societatis Æchaichæ, Rhodiorum, Æthruicorum coadunata ex Ciuitatibus, sub Potestate vigentibus, *Glof.* 46. num. 47. fol. 471.
- Concilium Amphythonicum coadunatum Legatis duodecim Ciuitatum, *Glof.* 46. num. 43. fol. 470.
- Concilium Amphythonicum ad agendum de rebus communibus Græciæ Constitutum ab Amphythonio Atheniensium Rege, *Glof.* 46. num. 3. fol. 462.
- Concilium Constantinopolitanum distinxit Ecclesias Antistitum Catholicorum, & Hæreticorum, *Glof.* 21. num. 47. fol. 202.
- Concilium creatum à Thæseis ad phanum Deæ Voltumnæ ad agendas res communes Legatorum communatum, *Glof.* 46. n. 46. fol. 471.
- Confusio ordinis graue malum, *Glof.* 1. Procem. num. 22. fol. 7.
- Condestable Militaris summa Dignitas creata inter Hispanos ab Sceptro Regis Henrici II. & concessa Supremis viris, *Glof.* 40. num. 8. & 9. fol. 417.
- Coniugalis vnitas ex lege Romulea, circa personam, non circa bona intelligenda, *Glof.* 53. n. 54. fol. 521.
- Consejeros nombrados para formar las leyes de las Partidas por el Rey D. Alfonso*, *Glof.* 23. num. 21. fol. 214.
- Consilia Suprema Hispana remissive, *Glof.* 35. num. 7. fol. 378.
- Consilia Suprema Constituta, sub Carolo Rege ad regimen Regnorum, *ibid.* num. 6.
- Consiliarij Consilij Bellici æquales, cum Senatoribus Supremi Consilij in Sessionibus, *ibid.* num. 9.
- Consilij Aragonici origo, *Glof.* 23. num. 12. fol. 213.
- Consilij authoritas sub Regno Ferdinandi, & Ildephonsi non fuit Suprema iudicialis, *Glof.* 23. nu. 22. fol. 214.

INDEX RERVM.

- Consilij Belgici creatio, & eius Senatores, *Glof. 35. n. 14. fol. 380.*
 Consilij Italici Constitutio, & illius Senatoresque, *Glof. 35. num. 13. fol. 380.*
 Consilij Indici Constitutio, illius Consiliarij Iurisperiti, & Politici, vbi de Consilio Camerae, & Classis Bellici, *ibid. num. 15. 16. & 17. fol. 381.*
 Consilij Ordinum Militarium Institutio, & Senatorum numerus, *ibi. num. 18.*
 Consilij Patrimonialis, vulgò *De Hazenda*, Institutio, dict. *Glof. 35. num. 19. fol. 381.*
 Consilij Status Constitutio, & prerogatiua, *ibid. num. 10.*
 Consilio Supremo credita auctoritas iurisdictionalis à Regno Regis Ildephonsi, *Glof. 23. num. 30. fol. 215. & num. 12. fol. 213.*
 Consilium in Duce necessarium exemplis probatur, *Glof. 40. num. 50. fol. 417.*
 Consilium Regium in Regno Ferdinandi, & Ildephonsi non agebat de causis, seu rebus iudicialibus, *Glof. 23. num. 27. fol. 215.*
 Consilium Sanctæ Cruciatæ; eiusque origo, & forma, dict. *Glof. 35. num. 22. & 24. fol. 382.*
 Consilium Supremum subrogatum loco muneris: *De Adelātado mayor*, *Glof. 23. num. 29.*
 Consilium Supremum Castellæ creatum ad regimen Regni; illius gradus primus, *ibid. num. 1. 8. & 11. fol. 378. & 379.*
 Consilium Supremum, cum summa auctoritate iudiciali nō fuit creatum à Sācto Rege Ferdinādo III. *Glof. 23. num. 21. fol. 214.*
 Consilium Supremum Castellæ Imperium, & auctoritatem tenet in rebus Regalis Patrimonij, *Glof. 35. num. 21. fol. 382.*
 Consonantia in Republica necessaria fieri, & in Musica, *Glof. 1. Proœmio, num. 26. fol. 10.*
 Constantinus assignauit bona, & agros Dignitatibus ad decoris sustentationem, *Glof. 32. num. 64. fol. 301.*
 Constantinus Domum Purpuream, Porphyram dictā, ædificauit, vbi Imperatrices partus ederēt, *Glof. 13. num. 67. & 69. fol. 133.*
 Constantinus Duces Athenarum, & Constantinopolitanos creauit aliosque, *Glof. 30. n. 26. fol. 274.*
 Constantinus Imperator Galieno mortuo mutauit ordinem, & nomina Titulorum, *Glof. 30. nu. 13. fol. 272.*
 Constantinus Magnus Præturā imminuit, *Glof. 39. n. 35. fol. 402.*
 Constantinus vocabatur Episcopus, *Glof. 22. num. 9. fol. 205.*
 Consuetudo Curiaē seruanda, *Glof. 16. num. 10. fol. 156.*
 Consuetudo in honorabilibus seruanda, *Glof. 16. num. 8. fol. 155.*
 Consuetudo in honore exhibēdo seruanda, *Glof. 49. n. 3. fol. 480.*
 Consuetudinis vis summa, *Glof. 49. num. 1. fol. 486.*
 Consuetudine quæritur præeminentia, honor, obsequium, *Glof. 49. num. 2. fol. 486.*
 Consularis Potestas Summa initio Romanæ Reipublicæ, *Glof. 39. num. 26. fol. 401.*
Corregidores perpetuos, los Duques, Condes, y Marqueses, *Glof. 2. num. 78. fol. 33.*
Cortes, à Regibus Hispanis habitæ remissiuè referuntur ab Sceptro Ildephonsi Magni, *Glof. 46. num. 26. fol. 466.*
Cortes, Concilia prima ætate Regum Hispanorum, *ibid. num. 25.*
Cortes, ex honore antiquo laudatæ inter Hispanos, *ibi. n. 23. fol. 466.*
Cortes, inter Hispanos à prima Catholicorum Regum Origine, *ibid. num. 24.*
Cortes, laudatæ in *l. 3. tit. 15. part. 2.* dict. *Glof. 46. num. 27. fol. 466.*
Cortes, vide *Comitia*, & *Curia*.

INDEX RERVM.

- Cortina de el Rey*, exterior pars instruitur velis purpureis: interior tapetibus, Sella Regia, & Pulvinari, *Glos.* 20. n. 37. vsque ad 40. f. 187.
- Crimen læsæ Maieſtatis**, an committatur in Reginam, *Glos.* 12. num. 24. fol. 109. Quod non tenet Ioannes Lymnæus contra Farinac. num. 25. & 31. fol. 110. *ibid.*
- Crimen læsæ Maieſtatis** in Reginam committitur, sed non perduellionis, *ibid.* num. 27. fol. 103.
- Crimen læsæ Maieſtatis**, vt non extinguatur morte necesse est vt committatur directè in personam Regis, vel in damnum Reipublicæ, *dict.* *Glos.* 12. n. 28. & 31. fol. 110.
- Crimina Illustriorum maxima**, *Glos.* 27. num. 26. fol. 244.
- Criminosus** in Principem foederatum, an à Principe amico capi ob id crimen valet, *Glos.* 27. num. 33. fol. 246.
- Criminosus** in Principem foederatū capi potest in Territorio foederati ex *Alv. Gentil.* *ibid.* n. 34. fol. 246.
- Crucem imponere** ad initium librorum peculiare inter Hispanos, *Glos.* 54. num. 12. fol. 529.
- Crucis effigies venerata** ab Ægyptis à nocte Phasæ, *Glos.* 54. num. 47. & 48. fol. 534.
- Crucis effigies venerata** Romanorū Imperio ante Christi Domini Passionem, *ibid.* num. 34. fol. 533.
- Crucis laudes** ex Sanctis Patribus, *Glos.* 54. num. 3. fol. 528.
- Crucis Myſterium præfiguratum** diuersè in Sacris litteris, *ibid.* num. 28. fol. 532.
- Crucis signum Maieſtaticum** inter Hispanos, *ibid.* num. 6.
- Cruz apponebatur** in omen foelicitatis in locis, & rebus publicis, *Glos.* 54. num. 2. fol. 528.
- Cruz apponitur** in initio omnium rerum ab instanti, quo Dominus noster Iesus Christus passus fuit in Cruce, *ibid.* n. 43. fol. 533.
- Cruz ad foelicitatem** insculpta ab Ægyptijs in pectore Serapidis, & in parietibus Templi ad perpetuitatem, *dict.* *Glos.* 54. nu. 31. & 32. fol. 532.
- Cruz in initio Epistolarum** apponenda ad foelicitatem, *Glos.* 54. num. 1. fol. 528.
- Cruz fuit signum Dei**; de quo Iure-Consulti *in l. Titiam, §. Sei. de auro, & argento legat.* contra Accurs. *ibid.* num. 33.
- Cruz imponenda** in initio instrumentorum, *ibid.* num. 4.
- Cruz initialiter apposita** à Regibus Catholicis, *ibid.* num. 44.
- Cruz inter Hispanis symbolum**, seu Hyeroglicum foelicitates, *dict.* *Glos.* 54. num. 19. fol. 530.
- Cruz symbolum foelicitatis** à mundi principio, præcipuè inter Hebræos, *ibid.* num. 25. & 27.
- Cruz signum Isidis**, seu Osiridis inter Romanos, *dict.* *Glos.* 54. num. 39. fol. 533.
- Cruz signum Regium** inter Hispanos, *ibid.* num. 9.
- Cruz venerata** ab Hispanis, *dict.* *Glos.* 54. num. 5. fol. 529.
- Cubrirse delante de el Rey*, vnde laudatum inter Hispanos; reiectum per alias Gentes Europæas, *Glos.* 33. §. 2. num. 50. & 53. fol. 353. & num. 65. fol. 354.
- Cubrirse en presencia de el Rey*, est honor introductus à Gothis, *ibid.* §. 2. num. 24. fol. 348.
- Cubrirse los Grandes en presencia de los Reyes*, vnde ortum, *Glos.* 33. §. 2. num. 3. fol. 346.
- Cumulatio iudicij petitorij**, & possessorij an admittatur? *Glos.* 18. num. 1. fol. 163. Quid dicendum ex Bartolo, *ibid.* num. 2.
- Cumulatio**, seu Conuinatio petitorij, & possessorij iuris ex quibus Regulis cognoscenda, vt admittatur, vel denegetur, *dict.* *Glos.* 18. num. 3. fol. 163.
- Curia** vnde dicta, *Glos.* 46. num. 11. fol. 464.

INDEX RERVM.

Curia Romanæ sub Regibus Romanis coadunabantur Regum iussu; sub Republica, mandato Supremorum Magistratum, dict. *Glof.* 46. num. 3 & 14. fol. 464.

Curiam sequentium misera cōditio, *Glof.* 36. num. 45. fol. 389.

Curiarum coadunandi mos ad Republicas antiquas, *Glof.* 46. nu. 2. fol. 462.

Curiarum coadunatio Suprema Regalia, dict. *Glof.* 46. n. 21. fol. 465.

Curiarum coadunatio ad maiores causas ex more Gentium, *ibid.* nu. 29. fol. 467.

Curiarum forma antiqua inter Hispanos coadunatis Proceribus Ecclesiasticis, & Sæcularibus, dict. *Glof.* 46. num. 37. & 38. Usque ad Regnum Ildephonsi XII. sub quo suffragijus in Curijs concessum communitatibus Ciuitatum, tantum sublaturum Proceribus, 41. Quare id Constitutum, num. 48. fol. 470. *ibid.*

Curiarum forma *Cortes*, inter Hispanos ad maiores causas publicas, *Glof.* 46. num. 22. & 28. fol. 466.

D.

Damæ dictæ Nobiles foeminae, *Glof.* 16. n. 3. & 4. fol. 146.

Damas, y Dueñas de la Reyna, partes principales sunt Aulae Regiae, hisque necessaria est ex eo appellatio *De Señoria*, *Glof.* 16. num. 1. & 2. fol. 146.

Dauid honorauit Saulis Regis nepotem, *Glof.* 13. num. 4. fol. 114.

Dauid filiam vocauit nurum uxorem Salomonis, *Glof.* 14. num. 13. fol. 136.

Decemviri ius suffragij à Populo euellere conati sunt, *Glof.* 46. nu. 15. fol. 451.

Decisio Supremi Senatus refertur in causa Comitatus de Cifuentes, vt simul concurrere possint iudicium petitorium, & possessorium

tenetur, absque alterius suspensio-
ne, *Glof.* 18. num. 53. fol. 169.

Defensio amici necessaria ex iure naturæ, tam personæ, quam rerum, *Glof.* 27. num. 59. fol. 248.

Defensio etiam cum armis licita pro amicis, ac foederatis, *Glof.* *ibid.* num. 46. fol. 247.

Defensio licita ante damni illatione, *ibid.* num. 57. fol. 248.

Delicta communia à Militibus perpetrata per ordinarios iudices puniuntur iure antiquo, *Glof.* 42. num. 22. fol. 440.

Delicta irreuerentiæ, vulgò *Resistencia*, puniuntur etiam inter Milites per iudices ordinarios, *Glof.* 42. num. 41. fol. 442.

Delicta Militaria, veniam non admittunt, *Glof.* 40. n. 75. fol. 421.

Delicta Militum sunt, vel priuatiuè Militaria, vel Communia, *Glof.* 42. num. 1. fol. 437.

Delictorum Militarium coercitio ad Militares iudices pertinet, dict. *Glof.* 42. num. 4. fol. 438.

Delictum commune, quod committitur extra disciplinam Militare, dict. *Glof.* 42. num. 3. fol. 438.

Delictum Militare ex Modestino, & Menandro, quidquid committitur extra disciplinam Militare, *ibid.* num. 2. fol. 437.

Delinquentis remissio ad foederatum Principem licita ex iure Maiestatico, *Glof.* 27. num. 47. fol. 247. & num. 60. fol. 249.

Delinquentium remissio de Principe ad Principem iusta, & ex urbanitate, *ibid.* num. 34. fol. 246. Præcipuè inter foederatos, num. 35.

Delinquentium remissio de Regno ad Regnum admissa in pactis foederum, dict. *Glof.* 27. num. 54. fol. 246.

Demetrius sine resalutatione scribebat, *Glof.* 15. num. 5. fol. 138.

Dianæ Chorus octoginta Nympharum, *Glof.* 16. num. 12. fol. 148.

INDEX RERVM.

- Dictatura à Cæsare Imperio extin-
 cta, *Glof. 42. num. 13. fol. 439.*
 Dictaturam legimus in Magistratū
 fuisse, *Glof. 42. num. 11. fol. 439.*
 Dies Lustralis apud Romanos dice-
 batur, qua nomen imponebatur
 apud Græcos Amphydromialis,
Glof. 13. num. 45. & 46. fol. 119.
 Dignitas à Rege concessa affixa ha-
 betur ossibus illius cui creditur,
Glof. 51. num. 42. fol. 502.
 Dignitas concessa bonis, in quibus
 antea præscripta est successionis
 forma, separatur ab illis casu, quo
 ius separatū est, & de per se, *Glof.*
32. num. 66. fol. 301.
 Dignitas concessa bonis separabili-
 ter non confert illis naturam in-
 diuisibilitatis, sed successio de-
 fertur secundum qualitatem ho-
 norum, *Glof. 32. num. 65. fol. 301.*
 Dignitas: *De Trezes*, in ordine Div.
 Iacobi summa, *Glof. 34. num. 6.*
fol. 372.
 Dignitas dignoscitur ex reueren-
 tia Sessiois, *Glof. 33. §. 1. n. 39.*
fol. 342.
 Dignitas dicitur officium publicum,
Glof. 2. num. 71. fol. 32.
 Dignitas Ducum, ac Comitum va-
 riè laudata in munere, & exercitio
 secundum mores, ac recepta pla-
 cita, *Glof. 31. num. 28. fol. 286. &*
num. 33. fol. 287.
 Dignitas Eminētia super alias, *Glof.*
2. num. 9. fol. 24.
 Dignitas non est capax Maieftatis,
Glof. 2. num. 8. fol. 24.
 Dignitas Paterna in filio residet,
Glof. 50. num. 6. fol. 484.
 Dignitas Patritia morte tantum
 amissibilis, *Glof. 51. num. 44. fol.*
502.
 Dignitas prima in Ordinibus Cala-
 travae, & Alcantarae Præceptor
 Maior, vulgò: *Comendador mayor*,
Glof. 34. num. 7. & 8. fol. 372. Se-
 cunda Clauicularius, vulgò *Gla-*
uero, *ibid. num. 17. & 21. fol. 373.*
 Dignitas Prima in Ordine publico
 qualis fuerit, incognitum, *Glof.*
33. num. 8. fol. 313.
 Dignitas Regalis concessa, tan-
 quam administratio officij per-
 sonalis censetur, *Glof. 32. num. 9.*
fol. 292.
 Dignitas Regalis concessa cum pro-
 prietate Territorij per se in fi-
 lijs diuisibilis ex Roderico Sua-
 rez, dict. *Glof. 32. num. 48. fol.*
299. Contra ex Molina, & Deci-
 sione Senatus Vallisoletani, & ex
 vsu Gentium, *ibid. num. 49. & 52.*
 Dignitas Regalis concessa Oppido,
 aut loco Constituit illum, & bona
 ei annexa in indiuisibile, *Glof. 32.*
num. 60. fol. 301.
 Dignitas Regalis hæreditas Primo-
 geniti, dict. *Glof. 32. num. 35. fol.*
302.
 Dignitas Regalis si conferatur bo-
 nis liberis, an ex eo ista bona in-
 diuisibilia efficiantur? *ibid. num.*
53. fol. 30. Quod libera perman-
 neant, num. 54.
 Dignitas semel quæsitâ infigitur of-
 ficijs personæ, ideo inamissibilis
 quo ad effectus Ciuiles, *Glof. 53.*
num. 12. & 13. fol. 517.
 Dignitas sine bonis in detrimentum
 honoris, *Glof. 32. n. 63. fol. 301.*
 Dignitas summa Ducis, vulgò: *De*
Capitan General, *Glof. 34. num. 23.*
fol. 373.
 Dignitas Supremum gradum tenens
 in Republica necessaria est, & ita
 exequentum à Carolo Magno, no-
 tatur ex Bessoldo, *Glof. 33. num.*
6. & 7. fol. 313.
 Dignitates à Regia Maieftate pro-
 veniunt, *Glof. 2. n. 4. fol. 24.*
 Dignitates ad splendorem Maiefta-
 tis inventæ à prima Mundi Perio-
 do, *Glof. 3. num. 2. fol. 312.*
 Dignitates distinctas in Illustrissi-
 matum, Clarissimum, & Specta-
 bilitatem, *Glof. 1. num. 5. fol. 16.*
 Dignitates Ducum, ac Comitum Su-
 premæ cumque absoluta Potesta-
 te, *Glof. 30. num. 58. fol. 280.*

INDEX RERVM.

- Dignitates Electorales indiuisibiles ex Caroli Quarti Constitutione, *Glof. 52. num. 94. fol. 525.*
- Dignitates, & illarum Tituli orti ad splendorem Maieftatis, & qualis inter antiquos, *Glof. 2. n. 48. f. 29.*
- Dignitates filia Maieftatis, *ibid. num. 49 fol. 29. & num. 72. fol. 32.*
- Dignitates in reuerentiam salutantur, *Glof. 29. num. 43. fol. 261.*
- Dignitates inter Athenienses conseruatæ etiam mutato regimine, *Glof. 2. num. 57. fol. 30.*
- Dignitates Magifteriales decoratæ Titulis Ducum, Comitum, &c. *dict. Glof. 2. num. 75. fol. 33.*
- Dignitates primum in Classes à Tyberio Digestæ, post à Cõstantino in Ordines, *Glof. 33. num. 4. & 5. fol. 312.*
- Dignitates publicæ nõ debêt æquali decore gaudere, sed maiori, ac minori, *ibid. num. 3.*
- Dignitates Regales, an ex illarum natura vinculo maioratus subijciantur? *Glof. 32. num. 4. fol. 299.*
- Quod sic si in feudum concedantur, *num. 47.*
- Dignitatis Regales concessæ à regimine Henrici II. *Glof. 33. n. 145.*
- Dignitates Regales conferuntur absolutè iure Francorum, *Glof. 32. num. 79. fol. 304.*
- Dignitates Regales diuisibiles ante Fredericũ Imperatorẽ, *dict. Glof. 32. n. 19 fol. 294. & n. 83. fol. 304.*
- Dignitates Regales diuisibiles in Thuscia, Lõbardia, & Germania, *ibid. num. 18. 21. & 24. fol. 294. & num. 92. fol. 305.*
- Dignitates Regales diuisibiles inter Hispanos, *dict. Glof. 32. fol. 295.*
- Dignitates Regales Ducum, ac Comitum receptæ inter Gothos à sceptro Recharedi Regis, *Glof. 33. num. 36. fol. 316.*
- Dignitates Regales eo ipso, quod conferuntur sunt indiuiduæ, & in his succeditur iure maioratus, *Glof. 32. num. 67. fol. 302.*
- Dignitates Regales, & si indiuiduæ diuisionem in exercitio patiuntur, rem exemplificant scribentes in Dignitatibus Germanicis, *Glof. 33. §. 1. num. 51. fol. 343.*
- Dignitates Regales ex illarum natura competunt Primogenitis, *ibid. num. 69.*
- Dignitates Regales ex quo in feudũ concessæ, perpetuæ sunt, ac indiuisibiles, *Glof. 32. n. 12. fol. 293.*
- Dignitates Regales honorant Maritum etiam vxore mortua, quia radij sunt Solis Regij, & illius naturam recipiunt, *Glof. 51. num. 39 fol. 501.*
- Dignitates Regales indiuisibiles in honorem Imperij, & boni publici, *ibid. num. 37. 38. & 43. fol. 298.*
- Dignitates Regales indiuisibiles sũt ex natura, & exercitio, *Glof. 32. n. 26. fol. 295. & num. 30. fol. 296.*
- Dignitates Regales in se indiuiduam naturam sustinent, *Glof. 33. §. 1. num. 46. fol. 343.*
- Dignitates Regales inseparabiles à Regio Diademate, iurisque publici habendæ, dependentesque à Rege, *Glof. 32. n. 30. & 39. fol. 298.*
- Dignitates Regales insufflatæ inter Hispanos spiraculo Ildephõsi XI. Regis, cõcessæ Aluaro Nunio, sub Titulo Comitum de Trastamara, *Glof. 33. num. 135. fol. 332.*
- Dignitates Regales inter Gothos nõ receptæ, nec laudatæ ante Recaredum ex Concilio Toletano VIII. *ibid. n. 38. 44. & 45 fol. 317.*
- Dignitates Regales inter Hispanos perpetuæ, *Glof. 32. n. 10. fol. 293.*
- Dignitates Regales inter Hispanos indiuisibiles, *dict. Glof. 32. num. 32. fol. 297.*
- Dignitates Regales in tres Ordines, vel Classes diuisit Ildephõsus ab Haro, *Glof. 33. §. 1. n. 1. fol. 336.*
- Dignitates Regales iure cõmuni attempto temporales sunt, *Glof. 32. num. 1. fol. 291.*
- Dignitates Regales perpetuæ ab Im-

INDEX RERVM.

- perio Iustini II. inter Francos, & Hugonis Capeti, *Glof. 30. nu. 54. fol. 280.*
- Dignitates Regales personales tantum fuerunt, *dict. Glof. 33. n. 111. f. 328*
- Dignitates Regales personales sunt, si conferuntur simpliciter, *Glof. 32. num. 5. fol. 292. Si vero ratione rei perpetuae habetur, n. 6. ibid.*
- Dignitates Regales personales receptae inter Gothos post firmatum Regnum Hispanum, *Glof. 33. num. 37. fol. 316.*
- Dignitates Regales regulantur secundum naturam Regij muneris, *Glof. 32. num. 40. fol. 298.*
- Dignitates Regales sunt indivisibiles in se, non in bonis, quibus conferuntur, *dict. Glof. 32. num. 55. & 56. fol. 300.*
- Dignitates Regales temporales, & amobiles erant, *Glof. 30. num. 45. & 46. fol. 278. In perpetuum concessae ab aetate Ottonis, & Hugonis Capetti, num. 53. fol. 279.*
- Dignitates Regales varie laudatae secundum rerum seriem, *Glof. 33. num. 143. fol. 334.*
- Dignitates Regales Vicarias Regis, *Glof. 2. num. 7. fol. 24.*
- Dignitates Regales vnum ordinem indivisum Constituunt inter Germanos, & Gallos, *Glof. 33. f. 1. nu. 3 & 4. fol. 336.*
- Dignitates, seu officia creata ad Regimen Reipublicae Romanae post exactos Reges, *Glof. 2. n. 67. f. 31.*
- Dignitates sunt sine Territorio, *Gl. 32. num. 62. fol. 301.*
- Dignitatis divisio in Classes, nec inventa, nec cognita inter Hispanos, *dict. Glof. 33. f. 1. num. 2. fol. 336. Vsq. ad Regnum Caroli V. num. 5. ibid.*
- Dignitatis indivisibilitas tantum operatur in individuo, in quo conferatur, *Glof. 32. num. 58. fol. 300.*
- Dignitatis investitura perpendenda ad formam successionis, *Glof. 32. num. 69. fol. 302.*
- Dignitatis Regalis honor in vnoquoque successore renouatur, *Gl. 32. num. 4. fol. 291.*
- Dignitatum antiquarum munera, & officia cognoscere difficile habitum, *Glof. 33. num. 43. fol. 317.*
- Dignitatum arbor ex Aequinario Baronio, *Glof. 1. num. 9. fol. 9.*
- Dignitatum Classes sex ex Petro Gregorio, *ibid. num. 19.*
- Dignitatum gradus in prima Mundi aetate nulli, *Gl. 2. n. 17. & 24. f. 26.*
- Dignitatum indivisibilitas irregularis est ideo non extensibilis, *Glof. 32. num. 59. fol. 300.*
- Dignitatum omnium humanarum principium est Deus, sed non Dignitas, quo ad constituendum gradum in ordine Dignitatum, *Gl. 2. n. 10. f. 24.*
- Dignitatum ordo non fuit oblitteratus inter Hispanos Maurorum ingressu, *Glof. 31. num. 15. fol. 284.*
- Dignitatum ordines in Republica Romana quatuor ex Accurs. *Glof. 1. n. 17. fol. 10. Tres ex Alciat. n. 18.*
- Dignitatum Regalium conservatio utilior, & necessaria bono publico *Gl. 32. n. 31. fol. 97. & n. 93. & 97.*
- Dignitatum Regalium divisio prohibita, *cap. licet de voto, cap. Imperiali, & Praterea, de prohib. feud. alien. Glof. 32. num. 13. fol. 294.*
- Dignitatum Regalium indivisibilitas ex qua plurimis causis induci potuit, *dict. Glof. 32. n. 96. fol. 306.*
- Dignitatum Regalium indivisibilitas procedit tantum attento Francorum iure, *dict. Glof. num. 41.*
- Dignitatum Regalium origo indigeste notata per Scriptores, *Glof. 33. num. 39. fol. 317.*
- Dignitatum Regalium originem, ortum, & progressum varie agitant Scriptores, *Glof. 31. num. 3. fol. 282.*
- Dignitatum Regalium qualis prima in Republica, *Glof. 30. num. 1. fol. 270.*
- Dignitatum Regalium qualitas pendet a concessione, *Glof. 32. num. 11. fol. 293.*

INDEX RERVM.

- Dignitatum Regalium vsus varius inter Hispanos, *Glof.* 31. num. 27. fol. 286.
- Disciplina Castrorum charior, quam charitas liberorum, *Glof.* 41. num. 38. fol. 430.
- Disciplina in Exercitu necessaria, *Glof.* 41. num. 38. fol. 430.
- Disciplina Militaris necessaria ex *Lypfio*, *ibid.* num. 45. fol. 431.
- Disciplina Militaris violatur, si Militaria crimina non puniuntur, *dict.* *Glof.* 41. num. 66. fol. 435.
- Discordia est venenum vrbs, *Glof.* 3. num. 1. fol. 35.
- Discretio publica ordinum ad bonum regimé recepta per Gentes, *Glof.* 33. 6. 1. num. 19. fol. 339.
- Distinctio Patritiorum, *Æquitum*, & Plebeiorum inter Romanos ex triplici, aut singulari appellatione nominum, *Glof.* 1. n. 26. fol. 10.
- Diuisio Dignitatum prohibita ni ex Principis cōsensu, *Glof.* 32. num. 28. fol. 296.
- Diuisio Dignitatum Regalium prohibita ex natura illarum, *dict.* *Gl.* 32. num. 34. fol. 297.
- Diuisio Dignitatum Regalium prohibita, quia tenderet in dispendium, ac detrimentum publicum, *Glof.* 32. num. 27. fol. 296.
- Diuisio Geometrica necessaria in Republica, *Glof.* 1. Procem. num. 21. fol. 10.
- Doctores de Titulis honorum Scribentes referuntur, *Glof.* 1. num. 1. fol. 15.
- Dolo neque vtédum in hostes, *Glof.* 27. num. 17. fol. 242.
- Dolus licitus cum dolofo, *ibid.* num. 16. fol. 242.
- Domesticus Magnus in Aula Constantinopolitana præportat enses Imperatorium, *Glof.* 34. num. 11. & 17. fol. 372.
- Domesticus Magnus prima Dignitas in Aula Imperatoria, *dict.* *Glof.* 34. num. 12. fol. 372.
- Dominatio dupliciter accipitur, *Gl.* 3. num. 63. & 64. Tiranaica gubernatio, 65. Principatus legitimus, 68. ius Regni, 69. fol. 46.
- Dominatio est beneficium naturæ ad regendos Subditos, illiusque distinctio ex *Petr. Gregor.* *Glof.* 3. num. 66. & 67. fol. 46.
- Dominatio, & subiectio ex ordine naturæ necessaria est in omni re præcipuè in publica, *Glof.* 4. num. 4. & 5. fol. 51.
- Dominatio idem quod *Señorio*, *Glof.* 3. num. 62. fol. 46.
- Dominationes à libidine ortæ, *Glof.* 2. num. 32. fol. 27.
- Dominationis iura dicuntur Regalia Gallorum, *Glof.* 3. n. 79. fol. 48.
- Dominationis Titulo honoratus *Theodosius* à *Diuo Cyrilo*, & alij Imperatores, *Glof.* 3. num. 71. & 72. fol. 47.
- Domini dicebantur Mariti ab vxoribus, *Glof.* 3. num. 59. fol. 45.
- Domini dicti Imperatores Romani, *dict.* *Glof.* 3. num. 73. fol. 47.
- Domini dicti Reges Galli, *dict.* *Glof.* 3. num. 78. fol. 48.
- Domini dicti Romani ratione *Dominij*, *dict.* *Glof.* 3. num. 70. fol. 47.
- Domini dicuntur Magistratus ratione exercitij, *ibid.* num. 8. fol. 36.
- Domini dicuntur Principes ob Dignitatum honorem, *dict.* *Glof.* 3. num. 80. fol. 48.
- Domini Patres dicebantur, *dict.* *Glof.* 3. num. 58. fol. 45.
- Domini vox amplissima, significatiua Maioritatis, *Glof.* 3. num. 56. & 57. fol. 45.
- Domini vox communis *Senecæ*, & *Martialis* ætate, *Glof.* 25. num. 40. fol. 230.
- Domini vox designatiua Potestatis, *Glof.* 3. num. 51. & 75. fol. 47.
- Domini vox recepta in significato Superioritatis, ac Dignitatis ex feudorum vsu, & iure communi, *Glof.* 25. num. 41. fol. 230.
- Dominus dicitur Rex in Sacris litteris, *Glof.* 3. num. 49. fol. 43.

INDEX RERVM.

- Dominus** dictus Antoninus, dict. Glof. 3. num. 74. fol. 47.
- Dominus Dominorum**, Titulū assumpfit Sefoftris, Glof. 5. n. 5. fol. 59.
- Dominus iure Maieftatis Tituloque honoris**, Glof. 3. num. 60. fol. 46.
- Dominus vocatur Rex Hispaniarū**, ibid. num. 52. fol. 44. Comprobatur ex Constitutionibus Conciliorum, ibid. n. 53. & 54. fol. 45.
- Domorum Romanorū secunda ætate ex marmoris lapidibus, auro, & argento**, Glof. 29. n. 14. fol. 258.
- Domorum structura primo sæculo rudis**, Glof. 29. num. 3. fol. 257.
- Domorum structuræ Vesta invetrix**, dict. Glof. 29. num. 5. fol. 257.
- Domos luteas primus ædificavit Domitius; lateritios Eurilus, & Hyperberius**, ibid. num. 7. & 8.
- Domus apud Arabes ex ebore, auro, & argento**, ibid. n. 11. fol. 257.
- Domus constructæ ab hominibus exemplo avium nidificantium**, Glof. 29. num. 6. fol. 257.
- Domus ex arundinibus, vel virgultis constructæ**, ibid. n. 4. fol. 257.
- Domus primæ Romanorum ætate è cemento constructæ, vsque ad Pyrrhi Bellum**, ibid. num. 10.
- Domus, speluncæ, tentoria inventa ad tutamen corporum humanorū**, Glof. 29. num. 2. fol. 257.
- Dotium bonorum Dominium qualiter habeatur**, Glof. 52. num. 5. fol. 504.
- Dotium bonorum inæstimatorum Dominium penes vxorē est**, ibid. num. 13. fol. 506.
- Dotium bonorum Dominium ad mulierem tanquam Dominam veram pertinet**, Glof. 52. num. 18. fol. 507.
- Dotium bonorum verum Dominium penes vxorem est, non penes Maritum**, ibid. n. 6. & 11. fol. 505.
- Dotium rerum fructus competunt Marito, non ratione Domini, sed oneris Matrimonialis**, ibid. n. 8.
- Dotis fructus augere dotem si Matrimonium non sustinet Matrimonium**, dict. Glof. 52. n. 10. fol. 506.
- Ducalis, & Comitatus Dignitas in vno subiecto resederunt sub Gothico regimine ex Conciliorū serie**, Glof. 33. num. 53. fol. 318.
- Ducalis Dignitas concessa Aluaro Nunio à Rege Ioanne II. dict.** Glof. 33. num. 139. fol. 332.
- Ducalis Dignitas credita inter Hispanos primoribus viris**, Glof. 31. num. 16. fol. 284.
- Ducalis Dignitas inter Romanos Imperatorum initio**, Glof. 30. num. 24. & 25. fol. 274.
- Ducalis Dignitas laudata inter Gothos à Regno Eurici ad Militares res**, Glof. 31. num. 8. & 10. fol. 283.
- Ducalis Dignitas leuata sub Rege Henrico Secundo, sinu Frederici Infantis, Titulo De Duque de Benevente**, Glof. 33. n. 136. fol. 332.
- Ducalis Dignitas Militaris inter Gothos**, Glof. 33. num. 47. & 48. fol. 318. Cōprobatur ex leg. Partit. n. 49. 51. & 52. ibid.
- Ducalis Dignitas prima in ordine inter Hispanos**, Glof. 31. num. 12. fol. 283 & 284.
- Ducalis Dignitas priuatiua fuit Regij sanguinis inter Hispanos more Vngarico**, Glof. 33. num. 137. & 138. fol. 332.
- Ducatus appellatus feudum Regale à Feudistis**, Glof. 32. num. 15. fol. 294.
- Ducatus Comitatus personales sunt inter Hispanos, & quare**, Glof. 32. num. 15. fol. 294.
- Duces, ac Comites inter Italos, & Francos, cum Potestate, & perpetuitate; Duces, ac Comites Titulo tenus, ac sine iurisdictione**, Glof. 30. num. 56. & 57. fol. 280.
- Duces, ac Comites inter Hispanos cum Potestate, & iurisdictione**, Glof. 25. num. 47. fol. 231.
- Duces, ac Comites prima in Periodo Regni Hispani, laudati referuntur**

INDEX RERVM.

- runtur, *Glof. 33. n. 59. fol. 319.*
- Duces cum imperio inter Athicos, sub Philippo Rege inter Ægyptios, *Glof. 30. n. 22. & 23. fol. 274.*
- Duces decorabatur Titulo Illustriū, Illustrissimorum, Spectabilium, *Glof. 25. num. 11. fol. 229.*
- Duces dictos; quos Romani mittebant ad regimen alicuius Prouinciæ, *Glof. 30. num. 18. fol. 273.*
- Duces florentes Gothorum ætate referuntur, *Glof. 31. num. 9. & 11. fol. 283.*
- Duces idem quod Prætores, ac Præfecti Prætorij, *Glof. 30. num. 48. fol. 279.*
- Duces in Occidentali Imperio, *Glof. 30. num. 9. fol. 271.*
- Duces non fuerunt inter Hispanos ab Henrico Primo, vsque ad Ildephosum XI, *Glof. 33. num. 108. fol. 327.*
- Duces suffecti Prætorum loco per Orientem, & Ægyptum, *Glof. 30. num. 49. fol. 279.*
- Duces sunt Locumtenentes Regum, ac de illorum Consilio iure honorario, *Glof. 25. num. 54. & 55. fol. 202.*
- Duces Superillustrium Titulo decorati, *Glof. 25. num. 12. fol. 229.*
- Ducis Dignitas inter Europæos à Caroli Magni Imperio cognita, *Glof. 30. num. 19. fol. 273.*
- Ducis Dignitas prima in Republica à prima Mundi Periodo, *Glof. 30. num. 16. fol. 272.*
- Ducis electio à Principe faciendâ attentis electi virtutibus, *Glof. 40. num. 37. fol. 415.*
- Ducis Magni Gundisalui à Cordoua virtutes ex Paulo Iouio; *ibid. num. 38. fol. 415.*
- Ducis scientia Militaris necessaria ex lege Hispana, dict. *Glof. 40. num. 39. fol. 415.*
- Ducis Titulus concessus his quibus comissa summa rei Bellicæ, *Glof. 30. num. 17. fol. 273.*
- Ducis virtus, apud Nos: *Es fuerzo, necessaria ex lege Partit. Glof. 40. num. 43. & 45. Comprobatur exemplis Atheniensium, Lacedæmoniorum, & Romanorū, num. 47. ibid. fol. 416.*
- Ducis vox cum Dignitate audita inter Italos in Imperio Iustini Imperatoris, *Glof. 30. n. 20. fol. 273.*
- Ductores Exercituum dicti Reges, Duces, Imperatores, *Glof. 40. num. 2. fol. 410.*
- Ductorum Exercitus munus Maximum in Republica, *Glof. 40. num. 1. fol. 410.*
- Ducum, ac Comitum Dignitas laudata temporibus Pelagij, & primorum Regum, *Glof. 33. num. 53. fol. 318.*
- Ducum Atheniensium, & Romanorum scientia exemplis comprobatur, *Glof. 40. num. 42. fol. 416.*
- Ducum auaritia induxit excidium Legionum Romanarum in Germanias, *Glof. 40. num. 68. fol. 420.*
- Ducum Continentia laudata exemplis, *Glof. 40. num. 63. fol. 419.*
- Ducum crimines acriter puniendâ, *ibid. num. 61. & 65.*
- Ducum fidelitas commendatur exemplis, *ibid. num. 81. fol. 422.*
- Ducum ignauia periculosa, *Glof. 40. num. 44. fol. 416.*
- Ducum infidelitas, & punitio referuntur, *Glof. 40. num. 84. fol. 422.*
- Ducum munus cum Republica ortū, *Glof. 30. num. 21. fol. 274.*
- Ducum munus defensio Prouinciæ, & Regimen, *Glof. 30. num. 27. & 28. fol. 275.*
- Duumviri Nauales creati à Romanis ad curam Classium, *Glof. 43. num. 22. fol. 451.*
- Dux animos Militum allicere debet exemplo. Comprobatur exemplis Alexandri, Cæsaris, & Pescenij Nigri, *Glof. 40. num. 53. 54. 55. & 56. fol. 418.*
- Dux de Cardona inter Hispanos: *Muy Ilustre, Glof. 25. num. 13. fol. 229.*

INDEX RERVM.

- Dux de lachrymis Prouincialium nihil extra stipendium recipiat, *Glos.* 40. num. 62. fol. 419.
- Dux de stipendijs Militum, aut Prouincialium vltra debita percipiēs tenetur legibus repetundarum, *Glos.* 40. num. 66. fol. 420. Exemplis probatur, & num. 67.
- Dux de stipendijs Militum accipiēs acriter puniendus, *Glos.* 40. num. 59. & 61. fol. 419.
- Dux eligendus rei, ac disciplinae Militaris gnarus, *Glos.* 40. num. 30. fol. 414.
- Dux metuendus magis, quam inimicus, *Glos.* 41. num. 63. fol. 434.
- Dux natiuus praerendus ad Regimen, *Glos.* 40. num. 80. fol. 422.
- Dux non se, sed Milites ducere debet, *Glos.* 40. num. 64. fol. 419.
- Dux omnia cognoscere, agere, & providere tenetur, *dict.* *Glos.* 40. num. 40. fol. 415.
- Dux stipendium Militum fraudans agit in perniciem Reipublicae, *dict.* *Glos.* 40. num. 60. fol. 419.
- Dux vulgi commendatione eligendus, nec admittendus invitus pro Populo, & Militibus, *ibid.* num. 31. fol. 414.
- E.**
- E**cclēsia Romana venerata Titulo Primatis, *Glos.* 21. n. 23. fol. 198.
- Ecclesiasticae Communitates honorantur Titulo venerabilium, *Glos.* 15. num. 32. fol. 139.
- Ecclesiasticae Dignitates ad conspectum Legati à Latere Fasces submitunt, *Glos.* 23. n. 87. fol. 227.
- Ecclesiasticae Dignitates primū gradum obtinent in omnibus, *Glos.* 25. num. 1. fol. 225.
- Ecclesiasticarum rerum regimen initio Ecclesiae, actum cōcursu Episcoporum, & Praesbyterorū, *Glos.* 48. num. 6. fol. 478.
- Ecclesiastici arma saecularia arripere nō debent, *Glos.* 22. n. 25. fol. 206.
- Ecclesiastici contra infideles, inimicosque Ecclesiae Belligerare possunt, *Glos.* 22. n. 27. fol. 207.
- Ecclesiastici in Bello, & si iusto inter Principes Catholicos, actu arma agere non possunt, *Glos.* 22. num. 26. fol. 207.
- Ecclesiasticis, etiam Episcopis pro defensione Patriae pugnare permissum, ac praerceptum, *Glos.* 22. num. 40. fol. 209.
- Ecclesiasticis licitum arma, ac Bella tractare pro propaganda Fide Catholica, *dict.* *Glos.* 22. num. 38. & 39. fol. 208.
- Ecclesiasticum corpus Episcopi, & Capituli indiuisum, quo ad substantiam, *Glos.* 48. n. 9. fol. 478.
- Ecclesiasticum corpus in honorabilibus non recepit diuisionem, *dict.* *Glos.* 48. num. 10. fol. 478.
- Ecclesiasticum regimen ad exemplū Romanorum, *Glos.* 21. num. 5. fol. 196.
- Electoralis Dignitas, & si summa in se est, Electores tamen suas Sedes, tenēt discretē, ac distinctē, *Glos.* 33. §. 1. num. 54. fol. 343.
- Electores Germanici vindicant loca ex munere, & officio vnicuique competenti in Aula Imperiali, *Glos.* 33. §. 1. num. 57. fol. 344.
- Electorum Germanicorū ordo, *dict.* *Glos.* 33. §. 1. num. 55. fol. 343.
- Electio equitum contra morem sub minoritate Caroli V. *Glos.* 44. num. 8. fol. 460.
- Electio Imperatoris forma mutata ob vitanda dissidia, reductaque ad numerum septem Electorum, *Glos.* 46. num. 42. fol. 469.
- Elisabetha Regina Catholica ornamentis, ac vestibus modestis utebatur, *Glos.* 12. num. 20. fol. 109.
- Emancipatio ad liberandum filium à Patria Potestate per venditiones fiduciarias exequabatur, *Glos.* 50. num. 53. fol. 489.
- Embaxador*, officio honorato, ex lege Partit. *Glos.* 26. n. 28. & 31. fol. 238.
- Embaxador* honoratur appellatione

INDEX RERVM.

- necessaria: *De Señoria*, *Glof. 26. nu.*
 1. fol. 234. & num. 21. fol. 236. *Di-*
cti Apocrifurij, 2. *Responsales*, 4.
Oratores, 5. *Legati*, 6. *Nuncij*, 7.
Missi, 8.
Embaxadores, seu *Legati Regis No-*
stri, honora. di appellatione: *De*
Señoria, etiam post impletum mu-
 nus, *ibid. num. 30. fol. 238.*
Emendatio, vel *mutatio libelli illi-*
cita in criminalibus, *Glof. 17. nu.*
 37. fol. 160.
Eminentia aliqua vnis rebus creatis
in alijs inuenitur, ex qua primus
 locus *Excellentiæ cōcessus*, *Glof.*
 2. num. 12. fol. 25.
Episcopalis Dignitas Illustris est,
Glof. 22. num. 6. fol. 205.
Episcopalis muneris est agere Ec-
clesiasticas res, *Glof. 22. num. 21.*
 fol. 206.
Episcopalis Dignitas sæcularis in-
ter Romanos, *Glof. 22. num. 10.*
 fol. 205.
Episcopalis Sella, vide *Sella Epif-*
copalis.
Episcopatus est Dignitas, culmen-
 que *Dignitatum*, *Glof. 22. num. 3.*
 & 4. fol. 204.
Episcopi ab Imperatoribus honora-
buntur Titulis, *Reuerendissimo-*
rum, *Beatissimorum*, *Amabilium*,
Glof. 22. num. 1. fol. 204.
Episcopi ante Concilium Constan-
tinopolitanum I. Primatus Exar-
chi dicti, *Glof. 21. n. 48. fol. 202.*
Episcopi Clericos fratres appella-
bant, *Glof. 33. f. 3. n. 21. fol. 360.*
Episcopi, & Capitula in reuerentia-
libus non recipiunt discretionem,
 & si *Excellentiori gradu exhi-*
 beatur honor *Episcopis*, *Glof. 48.*
 num. 14. fol. 479.
Episcopi, & Capituli vnitas corua
Ecclesiæ in ortu, *Glof. 48. num. 5.*
 fol. 478.
Episcopi funguntur temporali iuris-
ditione, ac sunt *Proceres*, & de
Consilio Regis, *Glof. 22. num. 15.*
 fol. 206.
Episcopi Gallicani notati, ex quo
Bella gerebant personaliter con-
tra Regem, & Patriæ bonum, *dict.*
Glof. 22. num. 33. fol. 208.
Episcopi Hierarchæ appellatur, quia
Supremi in Ecclesia, *Glof. 22.*
 num. 5. fol. 204.
Episcopi honorantur Titulo De Se-
ñoria, *Glof. 22. num. 13. fol. 205.*
Episcopi in crepundio Ecclesiæ
Beatissimi appellati, *Glof. 15. nu.*
 20. fol. 141.
Episcopi in defensionem Religionis
Bellis adesse possunt, *Glof. 22. nu.*
 31. 33. & 35. fol. 207. & 208.
Episcopi inter Romanos curabant
res publicas, *Glof. 22. num. 10,*
 fol. 205.
Episcopi nominati initio natæ Ec-
clesiæ in Primarijs Ciuitatibus,
Glof. 21. num. 8. fol. 196.
Episcopi non possunt personaliter
adesse in Bello, neque etiam *licen-*
tia interveniente Summi Pontifi-
cis, *Glof. 22. n. 23. fol. 206. Quod*
 cum *licentia Papæ possint Bellis*
adesse, ex *Diana*, num. 24.
Episcopi Occidentalis Ecclesiæ Pri-
marum Ecclesiarum dicebantur
Primates, *Glof. 21. n. 35. fol. 200.*
Episcopi Primates habebant ius in
Episcopos Minorum Ciuitatum,
Glof. 21. num. 13. fol. 197.
Episcopi Principes Hierarchiæ Ec-
clesiasticæ, Constituti loco Archi-
flaminum, ac Flaminum, *Glof. 22.*
 num. 17. & 18. fol. 206.
Episcopi ratione muneris dicuntur
Imperatores, & Speculatores, ac Re-
tores, ad consequendam *spiritua-*
lem vitam, *Glof. 22. n. 8. fol. 205.*
Episcopi Regem Comitari debent
in Bello, ex *l. 52. tit. 6. par. 1. dicti*
Glof. 22. fol. 206. & n. 38. fol. 208.
Episcopi Spectabiles, & Illustres, *dict.*
Glof. 22. num. 7. fol. 207.
Episcopi vtuntur licitoribus, ac Fas-
cibus, *Glof. 22. num. 19. fol. 206.*
Episcopis celebrantibus librum Sa-
crum tenet Præsbyter existens,
Glof.

INDEX RERVM.

- Glos. 20. num. 73. fol. 191.
- Episcopis Excellentior reuerentia debita in Ordine Ecclesiastico, Glos. 48. num. 12. fol. 479.
- Episcopis debita: *Señoria*, Capitulis permiffa, Glos. 48. n. 15. fol. 479.
- Episcopis infcribitur: *De el Consejo de fu Mageftad*, Glos. 22. n. 16. fol. 206.
- Episcopis præfcriptus Titulus Reuerendifsimi, Glos. 15. num. 31. fol. 139.
- Epifcoporum, & Præbyterorum diftinctio declarata contra Hæreticos, Glos. 48. n. 8. fol. 478.
- Epifcoporum munus Conftitutum ad regimen Ecclefie, Glos. 22. n. 2. fol. 204.
- Epifcoporum munus inter Atheniefes, Glos. 22. num. 12. fol. 205.
- Epiftola, Littera, Chartaque promiffuè recipiuntur, Glos. 3. num. 20. fol. 38.
- Epiftola quid fit, Glos. 3. num. 14. fol. 37.
- Epiftolæ Authographæ erant, vel Holographicæ, Glos. 9. num. 6. fol. 85.
- Epiftolæ, & Litteræ diftinctè fe habent ex Cujacio, & Gothofredo, Glos. 3. num. 19. fol. 38.
- Epiftolæ involuebantur, figillabantur, & obfignabantur, Glos. 55. num. 6. fol. 537.
- Epiftolæ Miffæ abfque Tabellarijs, Glos. 55. num. 15. fol. 539.
- Epiftolæ mittebantur per Pueros, vel Tabellarios notos, Glos. 55. num. 8. 9. & 11. fol. 537. Seu per homines ad id designatos, Glos. 55. num. 10. fol. 538.
- Epiftolæ referuntur, quæ illo Titulo notantur, Glos. 3. n. 21. fol. 38.
- Epiftolares infcriptiones diuerfè referuntur, Glos. 3. nu. 36. 38. & 39. Tam Imperatorum, quam Regū, num. 40. & 41. fol. 42.
- Epiftolaris fubfcriptio manu fcribentis neceffaria ad fidem, Glos. 9. num. 11. & 12. fol. 86.
- Epiftolarum inventio à cælo orta mirabilis, Glos. 3. n. 16. fol. 37.
- Epiftolarum remittendarum forma remiffiuè, ibid. num. 17. fol. 38.
- Epiftolas, Chartas, & alias fpecies Littera in genere comprehendit, Glos. 3. num. 18. fol. 38.
- Epithetum de *Primo*, non inducit integram Proceritatem, Glos. 33. §. 3. num. 35. fol. 362.
- Equites Diui Iacobi vnitæ Clericis Regularibus D. Auguftini, Glos. 38. num. 1. fol. 394.
- Equites eligendi Nobiliffimi, Glos. 44. num. 7. fol. 459.
- Equites Ordinum Militarium Dignitatem habere dicendum, Glos. 53. num. 79. fol. 524.
- Equites Ordinum Militarium in Ciuilibus non gaudent Priuilegio fori, Glos. 53. num. 83. fol. 524.
- Equitum Diui Ioannis Inffitutio infirmorum cura, Glos. 37. num. 2. fol. 394.
- Equitum Velleris Aurei adlectio prohibita, ni in Capitulo Generali, vſque ad Ducatū Philippi III. Hispaniarum Regis, Glos. 44. n. 4. fol. 559.
- Equitū Velleris Aurei infigne Torques Aureus, ibid. num. 5. Reftituendus Ordini poſt mortem equitis, num. 10. fol. 460.
- Equitum Velleris Aurei numerus viginti quinque, poſtea vnus, & triginta, à Carolo V. auctus ad vnum, & quinquaginta, Glos. 44. num. 2. fol. 459.
- Eſtrado* ab ſtructura dictus, Glos. 33. §. 4. num. 56. fol. 369.
- Eſtrados* receptos ex Maurorum vſu inciuiliter prænotauit Carrillo, cuius verba referuntur, Glos. 33. §. 4. num. 41. fol. 367.
- Eſtrados*, ſeu ſponda, ornamenta honorifica ad fedendum, dict. Glos. 33. §. 4. num. 53. fol. 368.
- Eucherius Vviſogothorū Rex funditus euertit Romanum Imperiū, Glos. 39. num. 80. fol. 408.
- Euricus I. leges dedit Gothiſ, Glos.

INDEX RERVM.

33. §. 2. num. 37. fol. 351.
- Exarchialis Dignitas honorata honore *Excellentia*, Glof. 25. num. 31. fol. 229.
- Excellentia decoratæ Dignitates Regales inter Europæos, Glof. 25. num. 34. fol. 229.
- Excellentia* honor concessus Præfectis Prætorijs, Glof. 25. num. 30. fol. 229.
- Excellentia non est Titulus honoris, sed reuerentiæ permiffa Dignitati Regali, Glof. 1. num. 50. fol. 21.
- Excellentiffimi Comitiss de Villa-Vmbrofa quæfitum, & refponfio, vide *Alcaldes*, fupra.
- Excellentiffimi* Titulus concessus Supremo Confilio inter Gallos, Glof. 25. num. 27. fol. 219.
- Excellentiffimi*, Titulus Regius Regibusque præfcriptus, Glof. 25. num. 20. & 21. fol. 228.
- F.
- F**aldiftorium involucrum eft, quod inferior pars Sedis Epifcopi cooperitur, & ex eo Sedes ipfa, Faldiftorium dicta Glof. 20. num. 70. & 71. fol. 191.
- Familia Legati puniendâ à Iudice de delictis, & pœnis à iure communi Conftitutis, non municipalibus, Glof. 28. num. 15. fol. 251.
- Familia Legatorum abfolutè fubiecta eft iurifdictioni ordinariæ Territorij. Et quid in hac re fentiat Kekermanus, Glof. 28. num. 13. & 14. fol. 251.
- Familia Legatorum an fcuritate publica gaudeat? Glof. 28. n. 11. fol. 251.
- Familia Legatorum criminofa, quâ manu puniendâ, Glof. 28. num. 8. fol. 251.
- Familia Legatorum decorofa, Glof. 28. num. 6. fol. 250.
- Familia Legatorum non eft immunis à iurifdictione in contractibus, ac delictis, Glof. 28. num. 19. fol. 252.
- Familia mutata, mutatur Nobilitas, Glof. 50. num. 64. fol. 491.
- Famulorum agmina damnata, cû non interueniant ad virtutem, fed luxum, Glof. 28. num. 6. fol. 250.
- Famulorum Comitatus neceffarius ad culmen Dignitatis, Glof. 28. n. 1. fol. 250.
- Fafces fignu Imperij, & vis Imperij, Glof. 29. n. 56. & 57. fol. 263.
- Fafces fubmittebantur Superiori, vt Conful Plebi, Proconful Confuli, Glof. 29. n. 70. & 71. fol. 265.
- Fafces fubmittuntur ad confpectum maioris Dignitatis, Glof. 23. num. 83. fol. 222.
- Fafces funt figna Poteflatis, Glof. 22. num. 20. fol. 206.
- Fafces tanquam ornamenta Maieftatis tenebantur erecti ad confpectum Regum Romanorum: Ad confpectum verò Confulum fubmittebantur, Glof. 23. num. 84. & 85. fol. 222.
- Fafcibus erectis præcedebat Marius Afiam regens, & in eam accelfo Mithrydate, Glof. 29. n. 59. f. 264.
- Fafcibus erectis femper procedere debent Magiftratus exemplo Pompeij illis vtente etiam extra Romanum Imperium, Glof. 29. n. 82. fol. 267.
- Fafcibus vti inter Atticos Antonio concessum in honorem vrbs Romæ, Glof. 29. n. 58. fol. 263.
- Fafcium fubmiffio à Pompeio excuta ad Domum Rofgonij: Non tangere fores virga, non habendû inductiuum moris fubmittendi virgas ad ingreffum Domus Dignitatum, Clariffimorumque viorum, dict. Glof. 29. nu. 81. 83. 84. & 88. fol. 267. & 268.
- Fafces fubmittere dum familiariter ingreditur quis in Domum Clariffimam, non inducit ius, dict. Glof. 29. num. 89. fol. 268.
- Felicitas quærenda in Duce, vt cõ-

INDEX RERVM.

- probatur exemplis Atheniensium, & Romanorum, *Glof. 40. nu. 35. fol. 414.*
- Ferdinandus Sanctus Rex Castellæ III. creauit Supremum Cõsilium, cū authoritate Suprema iudiciali ex Patre Marianna, *Glof. 23. nu. 20. fol. 213.*
- Ferdinandus Rex Catholici nomen accepit, *Glof. 7. num. 2. fol. 77.*
- Ferdinandus III. *El Santo*, egit primus de iure scripto inter Hispanos, perfecto sub Sceptro Ildephonfi IX. *Glof. 23. num. 19. fol. 213.*
- Feuda diuisibilia, si Comitantur, aut honorantur Titulo, aut Dignitate Regali, inducunt naturam indiuisibilitatis, *Glof. 32. n. 50. fol. 300.*
- Feuda; Suprema diuisibilia ex Roderico Suarez, & alijs, *Glof. 32. nu. 14. & 16. fol. 294.*
- Feudi diuisio admissibilis, vel ex natura concessionis, vel cõsensu habentiũ ius, *Glof. 32. n. 24. fol. 295.*
- Feudi indiuisibilitas procedit tantũ in ipsa Regali Dignitate, ex Roderico Suarez, *Glof. 32. num. 33. fol. 297.*
- Feudi successio patens filijs absolute ex iure communi Feudali, *Glof. 32. num. 26. fol. 294.*
- Feudorum communium diuisio permessa, dict. *Glof. 32. n. 29. fol. 296. & num. 9. fol. 305.*
- Feudorum diuisio admissa tantũ iure Longobardico, ibi. n. 44. *fol. 298.*
- Feudorum Regalium commercium prohibitum à iure, ideo successio illius ad Primogenitum pertinet, dict. *Glof. 32. num. 86. fol. 305.*
- Feudorum Regalium diuisio consuetudine induci valet, *ibid. n. 22. fol. 295.*
- Fidelitas in Duce necessaria, & qualiter, *Glof. 40. n. 77. & 79. fol. 241.*
- Fidem frangentibus, illam non esse seruandam, *Glof. 27. n. 20. fol. 243.*
- Fides non est seruanda foedifragis, *Glof. 27. num. 18. fol. 243.*
- Fides publica in litteris Chirographicis, Authographicis, *Glof. 9. num. 13. fol. 87.*
- Fides publica in litteris manu propria exaratis, *Glof. 9. n. 8. fol. 85.*
- Fides qualiter attendenda in Duce, *Glof. 40. num. 78. fol. 241.*
- Filia Nobilis, vulgò: *Hijodalgo*, Nobilis habetur, *Glof. 50. num. 10. fol. 484.*
- Filia nupta erat sub Patria Potestate more antiquo Romanorum, *Glof. 50. n. 43. & 44. fol. 488.*
- Filia nupta liberatur à Patria Potestate, efficiturque sui iuris ad adquirendum, vbi exponitur *l. 2. §. Quoties, solut. matrim.* in qua durat Patria Potestas, quatenus interest Patris, ne filia dissipet bona dotalia profectitia, dos aduēticia quaeritur filia absolute, absque attentione iuris paterni, *Glof. 50. n. 49. fol. 488.*
- Filia nupta non tenebatur legibus Hæbraicis alere Patrem, *Glof. 53. num. 27. fol. 518.*
- Filia Pharaonis Regis Ægyptiorum Regina appellata, *Glof. 13. nu. 37. fol. 118.*
- Filia per Matrimonium liberatur à Patria Potestate, *Glof. 50. n. 62. fol. 490.*
- Filia per Matrimonium soluta à Patria Potestate, *Glof. 50. num. 54. fol. 489.*
- Filia post Matrimonium retinet iura reuerentialia à patre orta, *Glof. 50. num. 26. fol. 486.*
- Filia Magnatum etiam post Matrimonium decorandæ honore: *De Señoria*, *Glof. 50. n. 65. fol. 491.*
- Filia Magnatum inter Nos valent honorari appellatione: *De Señoria*, ex principio Paternalis honoris, si nupta non sint, *Glof. 50. n. 8. & 17. fol. 484. & n. 61. fol. 490.*
- Filia Nobilium à tempore Gothorum educabantur in Aula Regum, *Glof. 16. num. 13. fol. 148.*
- Filia Nobilium post Matrimonium
 Ti.

INDEX RERVM.

Titulo, & honore paterno honoranda, *Glof. 50. n. 67. fol. 491.*
 Filia Regum Comitatum habebant Puellarum Illustrium, *Glof. 16. n. 7. fol. 147.*
 Filia Regum Gallorum dicebantur Reginae, *Glof. 13. n. 36. fol. 118.*
 Filia de Franca, 38. Madames.
 Filia Regum honore Regio veneranda sunt, *Glof. 13. n. 34. fol. 118.*
 Filij absolute ad successione[m] feudi admittuntur, *Glof. 32. num. 34. fol. 304.*
 Filij honor parentis, & gloria, *Glof. 13. num. 1. fol. 113.*
 Filij Imperatorum appellabantur, *Nobilissimi, & Despota, Glof. 13. num. 53. & 54. fol. 120.*
 Filij Imperatorum *Porphyrogeniti* dicti, *Glof. 13. num. 70. fol. 133.*
 Filij incapitas standi in iudicio prouenit ex vi Patrie Potestatis, ex qua Patri competit ususfructus, & administratio bonorum, *Glof. 50. num. 91. fol. 494.*
 Filij liberabantur a Patria Potestate per emancipationem, & per trinam venditionem, *Glof. 50. n. 51. & 52. fol. 489.*
 Filij nisi a Patribus susciperentur non censentur legitimi, *Glof. 13. num. 57. fol. 131.*
 Filij Politico iure honorandi honore Paterno, *Glof. 50. n. 21. fol. 485.*
 Filij Regum communicatiue dicuntur *Señores*, dicti, *Glof. 13. num. 82. fol. 134.*
 Filij Regum, dum Ciuitates introeunt, recipiuntur solemniter pompa, & quomodo exequatur, *Glof. 13. num. 7. & 8. fol. 114.*
 Filij Regum communicatiue dicuntur *Señores*, *Glof. 13. n. 82. fol. 134.*
 Filij Regum Gallorum: *Fils de France*, *Glof. 13. num. 35. fol. 118.*
 Filij Regum in honorabilibus preferuntur uxori Regis, *Glof. 10. n. 37. & 38. fol. 97. Moribus Constitutionibus, & legibus Gothicis, ibid. num. 39.*

Filij Regum in *Titulum honoris*, dicti
 Filij Dei, dicti, *Glof. 13. num. 43. fol. 119.*
 Filij Regum uti valent Olofericis, dicti, *Glof. 13. num. 21. fol. 116.*
 Filij Romano iure, sub Patris Potestate, *Glof. 50. num. 12. fol. 484.*
 Filij sunt Parentum partes, *Glof. 50. num. 1. fol. 483.*
 Filij suscepti legitimi Parentum haeredes, *Glof. 13. num. 58. fol. 121.*
 Filij Triumphatoris in curru, cum Patribus uehebantur, dicti, *Glof. 13. num. 21. fol. 116.*
 Filij, ut legitimi haberentur, necesse erat, quod post natiuitatem a Patribus leuarentur, & sinu ferrentur, *Glof. 13. num. 56. fol. 120.*
 Filij debentur obsequia, & si haeredes parentum non sint, *Glof. 13. num. 77. fol. 133.*
 Filij Regum Secundogenitis Patrimonia, & officia conferenda, *Glof. 13. num. 29. fol. 117.*
 Filij Regum tribuendus honor, iure Canonico, Hispano, & Constitutionibus Conciliorum Toletanorum, tam verbis, quam scripto, *Glof. 13. n. 79. & 80. fol. 134.*
 Filio Secundogenito de bonis Feudalibus tantum debita Vita, & Militia, praecipue attento iure Francorum, *Glof. 32. num. 88. & 89. fol. 305.*
 Filio quaeruntur Castrensia bona excluso Patris iure, *Glof. 50. num. 73. fol. 492.*
 Filius familias Dominus bonorum Castrensium, & administrator, *Glof. 50. num. 79. fol. 493.*
 Filius familias in bonis adventitijs conueniendus in foro Patris, dicti, *Glof. 50. num. 80. fol. 403.*
 Filius familias, nec actiue, nec passiuue in iudicio agere potest, *Glof. 50. num. 77. fol. 492.*
 Filius familias non habetur homo integer, nec personam legitimam constituit, *Glof. 50. num. 11. fol. 484.*

INDEX RERVM.

- Filius in adventitijs conveniendus in foro Patris, ex l. *Medicos, cap. de Professorib. & Med lib.* 10. *Glof.* 50. n. 89. & 90. fol. 494.
- Filius in bonis Castrensibus integer homo, secus in alijs, dict. *Glof.* 50. num. 76. fol. 492.
- Filius in bonis, in quibus Pater non habet vsumfructum, si maior est viginti quinque annorum, legitimam personam habet standi in iudicio absque licentia, & consensu Patris: Si Minor, agere debet auctoritate tutoris à Iudice nominati, etiam sine Patris licentia, aut consensu, dict. *Glof.* 50. num. 94. & 95. fol. 495.
- Filius in concursu necessitatis præferendus vxori, *Glof.* 10. num. 28. fol. 96.
- Filius in honorabilibus præfertur, *Glof.* 10. num. 24. fol. 95.
- Filius iure Ciuili pro nullo habetur, *Glof.* 50. num. 14. fol. 485.
- Filius per Matrimonium non exibat ex Patria Potestate ni contraheret consensu Patris. Nec quoad collationem bonorum, dict. *Glof.* 50. num. 46. & 47. fol. 488.
- Filius pietate naturali Patribus egenis alimenta præstare tenetur, *Gl.* 53. num. 26. fol. 517.
- Filius, quidquid acquirit, Patri acquirit, *Glof.* 50. num. 72. fol. 492.
- Filius ratione bonorum Castrensium habet personam, & conveniendus in foro proprio, dict. *Gl.* 50. num. 78. fol. 492.
- Filios Regis maledicens tenetur poena læsæ Maiestatis, *Glof.* 13. n. 5. fol. 114.
- Filius substãtialis pars Patris, *Glof.* 50. num. 4. fol. 483.
- Filius super bonis, in quibus Pater, lege, vel voluntate hominis non habet vsumfructum, vbi conveniendus? Quod in foro proprio filij, *Glof.* 50. num. 92. & 93. fol. 494.
- Flamines Primi, qui ad rem Sacram nominabantur in Ciuitatibus Primarijs, Capitibusque Diœcesum, *Glof.* 21. num. 12. fol. 197.
- Fœmina per Matrimonium nõ amittit insignia Nobilitatis Paternæ, quo ad claritatem Originis, *Glof.* 50. num. 71. fol. 491.
- Fœminæ an capaces sine successio- nis Dignitatum Regalium? *Glof.* 32. num. 100. fol. 307. Quod sic iure Feudorum, num. 101. Absolutè, num. 109. fol. 308.
- Fœminæ capaces Regnorum, *Glof.* 32. num. 108. fol. 308.
- Fœminæ Feudorum capaces ni in Feudo requirente seruitium personale, *Glof.* 32. num. 102. 103. & 105. fol. 307.
- Fœminæ inter Romanos, *Gaiæ dictæ*, idest Dominæ, *Glof.* 16. num. 3. fol. 146.
- Fœminæ Proceres ad conspectum Reginæ sedet in Pulvinari, *Glof.* 33. num. 19. fol. 314.
- Fœminæ succedunt in Feudo Franco, alias non, *Glof.* 32. num. 104. fol. 307.
- Fœmineo sexui Maximi honores exhibendi, *Glof.* 33. §. 4. num. 37. fol. 367.
- Fœminis Clarissimis, exque Primi Ordinis, Suprema iura Constituta fuerunt, *Glof.* 33. §. 4. num. 8. fol. 364.
- Fœminis Nobilibus concessus Comitatus Imperatricium in Aula Constantinopolitana, *Glof.* 33. §. 4. num. 15. fol. 314.
- Fœminis Patricijs concessum ius Sacrorum, *Glof.* 33. §. 4. num. 9. Vestituum, 10. Licetorum, 13. Imaginum, 14. fol. 365.
- Fœminis Patricijs ius Sacrorum concessum, ad quod conveniebant in Sacello Pudicitia Patritia, *Glof.* 50. num. 25. fol. 486.
- Fœminis Proceralibus, vulgò *Grandes*, assurgit Regina, *Glof.* 33. §. 4. num. 18. fol. 365. & num. 36. fol. 367.

INDEX RERVM.

- Foeminis prohibitum sedere in sub-
 sellijs, *Glof.* 33. §. 4. num. 54. fol.
 369.
Formulae Praetorū ob nimiam scrupulositatem ablatae, *Glof.* 17. nu.
 16. fol. 157.
Fori Priuilegium competens Clericis non est annexum Ordini, *Glof.*
 53. num. 84. fol. 525.
Fori Priuilegium concessum famulis Clericorum, *Glof.* 53. num. 85.
 fol. 525.
Forum attendendum Conuenti, dum agitur de executione obligationis, non primi debitoris, *Glof.* 53.
 num. 45. fol. 420.
Forum contractus mutabile mutatione domicilij, & non inventionis in eo personae debitoris, *Glof.*
 53. num. 39. fol. 519.
Forus contrahitur ex delicto, praecipue in crimine laesae Maiestatis, *Glof.* 27. num. 22. & 23. fol. 243.
Forus delicti ceteris praefertur, *Gl.*
 42. num. 24. fol. 440.
Franci, Atiliae aetate gens incognita, *Glof.* 39. num. 71. fol. 407.
Franci in Diplomatum apponebant annos Reginarum, *Glof.* 12. nu. 9.
 fol. 107.
Franci sub Arcadio, & Honorio primum Rhenum transgressi, *Glof.*
 39. num. 67. & 69. fol. 406.
Francorum gens ferox rapinis, & vastationibus dedita, *Glof.* 39. n.
 77. fol. 407.
Francorum irruptio prima in Gallias sub Honorio Imperatore, *Glof.* 39. num. 71. fol. 407.
Francorum nomen primo auditum sub Regno Athaulphi, *Glof.* 39.
 num. 66. fol. 406.
Francorum Regum initium ignotum, *Glof.* 39. num. 68. fol. 406.
Francorum Rex Primus Pharamundus, *Glof.* 39. num. 69. fol. 407.
Fructus absolute in dotem dati non pertinent ad maritum, sed restituendi, tanquam fors principalis, *Glof.* 52. num. 28. fol. 508.
Fructus census vitalitij in dotem collati restituendi à Marito absolute, ne vxor remaneat indotata, *Glof.* 52. num. 27. fol. 508.
Fructus census vitalitij in dotem dati, ad Maritum pertinent absolute ex Rodriguez, *Glof.* 52. num. 26. fol. 508.
Fructus consumetes substantiam rei dotalis ad Maritum non pertinent, *Glof.* 52. num. 39. fol. 510.
Fructus, seu emolumenta officij in dotem dati, restituendi non sunt mulieri, *Glof.* 52. num. 31. fol. 509.
Fructus vsusfructus, seu annui redditus, restituendi Mulieri, tanquam principali, cum aliter radix dotis non remaneret, *Glof.* 52. n.
 33. fol. 509.
Fructuum appellatione multa continentur, dict. *Glof.* 52. num. 42. fol. 510.
Funeralis pompa diuersè executà secundum Dignitatem personarum, *Glof.* 13. num. 24. fol. 116.
Funerum leges, & Doctores remissiuè, dict. *Glof.* 13. num. 29. fol. 117.
Furta grauius puniuntur à Pescenio Nigro, & ab Auid. Cassio, *Glof.* 41. num. 51. fol. 432. & num. 56. & 61. fol. 433. cum sequentibus.
Furta Militaria exemplo puniuntur ex Aureliani Praecepto, dict. *Glof.* 41. num. 56. fol. 433.

G. p. l. 1. §. 1. n. 39.

Gabinia lex de Pyratibus qualiter intelligenda, *Glof.* 43. num. 55. fol. 458.

Galeones, y Flotas, ad dducendos ex India Thesuros Regios, *Glof.* 43. num. 53. fol. 457.

Galerus insigne Dignitatis Cardinalitiae, *Glof.* 33. §. 2. num. 18. fol. 348.

Galerus ornamentum capitis foeminarum, *Glof.* 33. §. 4. n. 12. fol. 365.

INDEX RERVM.

- Gallia *Comata* dicta, *Glos.* 33. §. 2. num. 60. & 63. fol. 354.
- Galliæ gubernatio commissa Comitibus, sub Honorio, *Glos.* 39. num. 64. fol. 406.
- Galli Dominationem Gothicam sustinuerunt, *Glos.* 33. §. 2. num. 55. fol. 353.
- Galli suum Regem *Syre* dicunt, *Glos.* 33. num. 77. fol. 48.
- Dom. D. Petrus Gutmanius, Comes ni Villæ-Vmbrosæ, *Presidente de el Consejo*, *Glos.* 23. num. 11. fol. 212.
- General*, Dignitas æqualis Magistro Militum, *Glos.* 40. num. 19. fol. 412.
- Generi filiorum loco habentur, *Glos.* 14. num. 10. fol. 136.
- Generis Regum debetur honor iure Hispano, & Conciliarijs Constitutionibus Toletanorum Conciliorum, *Glos.* 14. num. 17. fol. 137.
- Generis Regum honor exhibitus ab Atheniensibus, *Glos.* 14. num. 3. & 4. fol. 135. A Romanis, num. 5. A Græcis, 6. A Gothicis, & a Gallis, 7. fol. 136.
- Genuflexorium, seu reclinatorium orante Sedem Episcopi non adnumeratur in Ceremoniali, *Glos.* 20. num. 67. fol. 190.
- Germani comam in honorem receperunt ab Imperio Caroli Magni, *Glos.* 33. §. 2. fol. 354.
- Germani Imperium invadunt sub Gratiano Imperatore, *Glos.* 39. num. 60. fol. 406.
- Gloria Principis non ex Auro, & luxu aestimanda, sed à virtute, *Glos.* 28. num. 7. fol. 250.
- Gloria quaeritur ex numero, & nitore famulorum, *Glos.* 28. num. 9. fol. 250.
- Gorra, ornamentum sceminarum illustriissimarum inter Hispanos, *Glos.* 33. num. 17. fol. 365.
- Gothi à Romanis receperunt Dignitatum publicarum nomenclaturam ad regimen publicum, *Glos.* 31. num. 2. fol. 282.
- Gothi ab incolata Scythi dicti, *Glos.* 33. §. 2. num. 29. fol. 349.
- Gothi egerunt iure certo à Berovista Rege, vsque ad Imperium Valentis, *Glos.* 33. num. 36. fol. 352.
- Gothi electione conferebant Regnum, *Glos.* 10. num. 40. fol. 97.
- Gothi Gubernatores, ac Iudices Praefectos, aut Praesides appellabant, *Glos.* 33. num. 35. folio 316.
- Gothi in Prima Periodo Regni Hispani more Militari Republicas agebant, *Glos.* 31. num. 7. fol. 283.
- Gothi maiorum mores, quo ad electionem Regum, & ius Pilei tenuerunt omni ætate, *Glos.* 35. §. 2. num. 48. fol. 353.
- Gothi Nobiles *Pileati* dicti, in honorem, *Glos.* 33. §. 2. num. 35. fol. 351.
- Gothi oblitterato nomine, & iure Imperij Romani, Regnum, & ius Gothicum plasmarunt, *Glos.* 33. dict. §. 2. num. 51. fol. 318.
- Gothi Reges dicti, *Stabilissimi*, *Clementissimi*, *Gloriosissimi*, *Piissimi*, *Christianissimi*, *Excellentissimi*, *Orthodoxi*, *Celsi*, *Serenissimi*, *Glos.* 5. num. 55. & 56. fol. 66.
- Gothi sine iure certo, ac legibus more Bellicosos agebant, *Glos.* 33. §. 2. num. 39. fol. 317.
- Gothi sub Imperio Valentis Europam devastarunt, *Glos.* 39. n. 58. fol. 405.
- Gothi subverso Imperio, inter Europæos Constituerunt Regnum Visigothorum in Hispania, Ostrogothorum in Italia, *Glos.* 39. num. 78. fol. 408.
- Gothi successuum ius non receperunt in Regia Maiestate, *Glos.* 33. num. 25. fol. 315.
- Gothi suos *Privates*, Titulo *Seniorum*, aut *Seniores*, aut *Aulicorum* decorabant, *Glos.* 33. num. 34. fol. 316. & num. 40. & 54.
- Go-

INDEX RERVM.

- G**othicum ius reiectum à Germanis, & Gallis, *Glof. 33. §. 2. num. 52. fol. 353.*
Gothicum regimen Militare, sine iure, ac legibus, seruat tamen moribus maiorū agebatur, *Glof. 33. num. 23. fol. 315.*
Gothorum diuisio in Ostrogothos, & Vuisigothos sub Philimero Rege, *Glof. 33. §. 2. num. 40. fol. 351.*
Gothorum, & Francorum Bella sub Theodosio, *Glof. 39. n. 62. fol. 406.*
Gothorum leges à Zeuta non inventæ, sed restitutæ, *Glof. 33. §. 2. num. 44. fol. 352.*
Gothorum leges à Nomotheta latæ, *Glof. 33. §. 2. num. 33. fol. 349.*
Grandes, ac illorum Dignitas à quibus Doctoribus agatur, *Glof. 33. num. 16. fol. 314.*
Grandes à Carrillo ex acceptatione cōmuni memorabantur, *ibid. n. 85. fol. 323.*
Grandes, Altos, Granados, Ilustres, & Cōmines, qui dicebatur erant Ricci-Homines, *Glof. 33. num. 66. fol. 320.*
Grandes de Primera, Segunda, y Tercera Classe, *Glof. 33. §. 2. num. 67. & 68. fol. 355. Et ex qua formula.*
Grandes, è Ricorum-Hominum pro femine, *ibid. num. 17. fol. 314.*
Grandes inter Hispanos suffecti locō Ricorum-Hominum, *dict. Glof. 33. num. 55. fol. 319.*
Grandes, no se pueden cubrir sin licencia de el Rey, *Glof. 33. dict. §. 2. num. 73. fol. 356.*
Grandes, seu Magnates inter Hispanos, qui primum vindicant locum in Republica, *Glof. 33. num. 14. fol. 314.*
Grandes, sub Henrico II. Dynastæ familiarum: *De Haro, Lara, & Castro, dict. Glof. 33. num. 125. & 126. fol. 350. & num. 127. & 128. fol. 331.*
Grandes, Titulis honorum Ducum, ac Comitum decorati, *dict. Glof. 33. num. 58. fol. 319.*
Grandes venerantur necessario appellatione: *De Señoria, permissiuè: Excelencia, Glof. 25. nu. 3. fol. 226. Et quare, 25. Ex more Gentium, 27. 33. & 35. fol. 229.*
Grandes, y Ricos-Homes, indistinctè honorati Epithetis: *De Altos, Nables, & Ilustres, dict. Glof. 33. n. 86. fol. 324.*
Græcorum vires magnæ in Classibus, *Glof. 43. num. 13. fol. 451.*
Guttherius refertur notans Hispanias sub ditione Præfecti Galliarū fuisse, *Glof. 39. n. 22. fol. 400.*
Hæreditas indiuidua est in se, *Glof. 33. §. 1. num. 45. fol. 343.*
Hæres conueniendus etiam pro debito ex hæreditate proueniēte in proprio foro, *Glof. 53. num. 44. fol. 520.*
Hæres conueniendus in foro defuncti, si cæptum est iudicium, *Glof. 53. num. 42. fol. 520.*
Hæres per aditionem ad iudicem amittit ius adipiscendi possessionem hæreditatis autoritate propria, *Glof. 19. num. 9. fol. 172.*
Hispania Bethica Consularis Lusitanica Prætoria, post Constantinum, *Glof. 39. num. 41. fol. 403.*
Hispania Domina Orbis, *Glof. 43. num. 27. fol. 453.*
Hispania ex Gutthero Prouincia Prætoria non fuit, *Glof. 39. num. 23. fol. 400.*
Hispania nunquam Constituta sub Præfecto Galliarum, *Glof. 39. num. 81. fol. 408.*
Hispania Prætoria post Constantinum ex Amaya, *ibi. n. 33. fol. 402.*
Hispania Prætoria Prouincia, & Consularis, *Glof. 39. num. 29. & 30. fol. 401.*
Hispania Prima Gætium litteras coluit, *Glof. 54. num. 15. fol. 530.*
Hispania Prouincia Prætoria ab initio Populi, & Imperij Romani, *ibid. num. 24.*
Hispania tempore Reipublicæ Prō-

INDEX RERVM.

- uincia Consularis, *ibid.* num. 27. fol. 401.
 Hispania vltior Proconsularis, ci-
 terior Prætoris, *ibid.* n. 32. f. 402.
 Hispaniarum regimen creditum Ma-
 ximis Dignitatibus, *Glof.* 39. num.
 34. fol. 402.
 Hispaniarum regimen post Constan-
 tinum incognitum Bellorum inte-
 stinorum causa, *Glof.* 39. num. 40.
 fol. 403.
 Hispani à Rege Pelagio, vsque ad
 Ferdinādū III. absque iure scrip-
 to, vsu, & moribus agebant iudi-
 cia Suprema manu Iudicum, *Glof.*
 23. num. 15. & 16. fol. 213. Ducū,
 ac Comitum, 17. Ordinaria Iudi-
 cum inferiorū, vulgò *Alcaldes*, 18.
 Hispani Gothi *Duces*, appellabant
 Ductores Exercituum, *Glof.* 40.
 num. 5. fol. 410.
 Hispani nati ad Bellum, qui strenua
 est ad Militiam illorum natura,
Glof. 41. num. 69. fol. 435.
 Hispani Reges ratione Dominiorum
 necessariò habere debent Classēs,
Glof. 43. num. 28. fol. 454.
 Hispani vtūtur hoc, verbo *Magestad*,
 ad venerandum Regem, *Glof.* 8.
 num. 7. & 36. fol. 79.
 Hispanorum virtus gloriosa omni
 ætate, *Glof.* 39. num. 25. fol. 401.
 Hispanorum virtutes ex Velleio Pa-
 terculo, *Glof.* 41. n. 70. fol. 435.
 Hispanum regimen diuersè notan-
 dum secundum temporum seriem,
Glof. 33. fol. 314. Ab Eurico, vs-
 que ad Pelagium; à Pelagio, vsque
 ad Carolum Quintum, n. 21. *ibid.*
 Hispanum regimen summo Politico
 Arcano laudatum à Prima Gothi-
 ca ætate, *Glof.* 33. n. 19. fol. 314.
 Homines exordio Mundi more fera-
 rum in Sylvis, & Montibus vitam
 agebant, *Glof.* 1. Proœm. num. 9.
 fol. 9.
 Homo à natura doctus præcauet dā-
 na ante aggressionem, *Glof.* 27. n.
 51. fol. 247.
 Homo, quia creaturarum Excellen-
 tior, per participationem Digni-
 tas est, *Glof.* 2. num. 11. fol. 24.
 Honor debitus conferendus Digni-
 tatibus, *Glof.* 20. n. 13. fol. 184.
 Honor debitus filijs descendit à iure
 naturali, *Glof.* 10. n. 27. fol. 95.
 Honor debitus Legatis à Rege, à
 quo mittuntur, *Glof.* 26. num. 19.
 fol. 236.
 Honor debitus Regibus non est de
 suo Patrimonio, *Glof.* 10. nu. 16.
 fol. 94. & num. 34. fol. 97.
 Honor debitus vxori, *Glof.* 10. num.
 26. fol. 95.
 Honor defendi debet omni iure etiā
 manu armata, *Glof.* 20. n. 15. f. 184.
 Honor Dignitatis translata Digni-
 tate non amittitur, *Glof.* 51. num.
 28. fol. 500.
 Honor, & reuerentia Superioribus
 debita iure naturæ, *Glof.* 49. n. 4.
 fol. 480.
 Honor euauit, cum vulgatur, *Glof.*
 9. num. 43. fol. 90.
 Honor Magnatibus competēs mor-
 te vxoris non amittitur ex more
 Aulico, *Glof.* 51. n. 40. fol. 502.
 Honor Marito cōpetens causa vxor-
 ris, ea mortua, non ex iure, sed ex
 vrbantate procedit, *Glof.* 51. nu.
 19. fol. 409.
 Honor Paternus durante Matrimo-
 nio deprimitur in muliere, etiam
 iure Neapolitano, *Glof.* 50. n. 41.
 & 42. fol. 487.
 Honor Patri debitus ad filios transf-
 misibilis, *Glof.* 50. n. 19. fol. 485.
 Honor, seu reuerentia scripto quo-
 quo modo exequendus, *Glof.* 3.
 num. 12. fol. 37.
 Honor Sponsæ ex specioso Comita-
 tu puëllarum cantatus à Dauide,
 & Salomone, *Glof.* 16. n. 8. f. 147.
 Honor tātum debitus virtuti, *Glof.*
 2. num. 22. fol. 26.
 Honor viro quæsitus causa vxoris,
 etiam ea mortua amitti non debet,
Glof. 51. num. 16. & 18. fol. 499.
 Iure, num. 20. & 26. fol. 500.
 Honorariū, & reuerentiale ius tran-
 sit

INDEX RERVM.

- fit post mortem vxoris in Maritū,
& si ad alios transmissibile nō fit,
Glos. 51. num. 27. fol. 500.
- Honorarium signū vocale inter Ro-
manos nullum, ni Patrum, Glos.
1. num. 25. fol. 18.
- Honorem appetere naturale, Glos.
5. num. 1. fol. 59.
- Honores à liberalitate Principum
orti non amittuntur mutatione
Dignitatis, Glos. 51. n. 41. fol. 502
- Honores antiquos amittere graue
est, Glos. 15. num. 4. fol. 138.
- Honores debiti, ac communi vso re-
cepti, à Rege conferendi, ibi. n. 7.
- Honores debitos non conferentes
Dignitatibus Ecclesiasticis, notā-
tur à Summis Pontificibus, Glos.
20. num. 11. fol. 184.
- Honores ex lege Regia competentes
Regibus incommunicabiles sunt
vxoribus, Glos. 10. n. 41. fol. 97.
- Honores externi ab adulatione orti,
Glos. 3. num. 10. & 44. fol. 37.
- Honores externi, ac ceremoniæ In-
stitutæ ad venerandos Principes
remissiui ex Doctores, Glos. 3. nu.
9. fol. 37.
- Honores prius exhibendi his in qui-
bus versatur publica vtilitas, Gl.
10. num. 33. fol. 96.
- Honores publici inventi ad ornatū,
& decorem Maieftatis, Glos. 33.
9. 4. num. 5. fol. 364.
- Honores Regni ex legibus Gotho-
rum tantum competunt ex Regia
Stirpe descendentibus, Glos. 10.
num. 35. fol. 97.
- Honores suas habet periodos, Glos.
25. num. 23. fol. 228.
- Honorificæ voces inventæ ab ambi-
tione, Glos. 1. num. 22. fol. 18.
- Honorificum ius est permanens non
transmissibile, Glos. 51. num. 27.
fol. 50.
- Honorum conseruatio Maiefticæ
Dignitatis est ad commune bonū,
Glos. 20. num. 4. fol. 183.
- Honorum cura Maieftatici muneris
est, Glos. 20. num. 31. fol. 187.
- Honorū distinctio necessaria in Re-
publica, Glos. 25. n. 17. fol. 227.
- Honorum Tituli inducti ad discre-
tionem Dignitatum, Glos. 20. n. 3.
fol. 183.
- Hospitalitatis vis amittitur, si The-
sera ab hospite frangitur, dict. Gl.
27. num. 4. fol. 241.
- Hospitantis Imperium, & authori-
tas, & immunitas hospitis, corre-
latiua sunt, Glos. 27. n. 13. fol. 242
- Hospites hostes dicebantur, Glos.
& 27. num. 5. fol. 241.
- Humanæ res instabiles, Glos. 25. nu.
23. fol. 228.
- I**acob adorauit, Ioseph filium suum
ratione Dignitatis, & Potestatis,
Glos. 10. n. 30. & 31. fol. 96.
- Iasson primus Græcorum, cui com-
missum regimen Classis, Glos. 43.
num. 8. fol. 450.
- Ildephonsus Primus egit de exten-
dendo limite Christianorum, &
Nobilibus suis commendauit po-
pulationem Regni, Glos. 33. n. 73.
& 74. fol. 321.
- Ildephonsus Rex præscripsit officia
Domus Regiæ, & Ciuilia in tit. 9.
par. 2. Glos. 36. num. 9. 10. & 11.
fol. 386.
- Illustres Senatores sub Cæsare, Gl.
1. num. 29. fol. 18.
- Illustrissimi*, qui dicti Glos. 1. num. 6.
fol. 16.
- Illustrissimi* vox non dicenda Titulus,
nec Spectabilis, & Clarissimi, dict.
Glos. 1. num. 11. fol. 16. Sed voca-
bulum honorificum, 13. Aut no-
tæ ad reuerentiam Dignitatis, 20.
30. & 35. fol. 19.
- Illustrissimi*, *Clarissimi* Titulus hono-
ris, Glos. 1. num. 12. fol. 17.
- Illustrium*, *Clarissimorum*, vocabula in-
ducta in notam virtutis, dict. Glos.
1. num. 44. fol. 20.
- Illustrium*, *Clarissimorum*, vox concessa
Senatorio Ordini, sed non in Ti-
tu-

INDEX RERVM.

- tulum Dignitatis, sed honorificiē-
tia, *Glof. 1. n. 38. & 39. fol. 19.*
- Illustrium vox, Clarissimorū, Spe-
ctabilem, Eminentia, Excellen-
tia, Illustrissima, Señoria, non est
Titulus honoris, *ibid. num. 41. &
46. fol. 20.*
- Imagini, & si reuerentia debita, non
illa, quæ Originali, *Glof. 29. num.
31. fol. 260.*
- Immunitas ex vrbantate credita
domibus Legatorum, nō extendi-
tur extra illas iure communi, &
Regio, *Glof. 29. num. 48. & 51.
fol. 262.*
- Immunitas Natiuo iure Maieftatico
competens Regibus extensibilis
non est in alios, *Glof. 29. num. 33.
fol. 260.*
- Immunitas non extēditur ad Domos
Sæcularium cōstructas intra qua-
draginta passus ab Ecclesia, ex Iu-
lio Claro, *dict. Glof. nu. 49. & 52.
fol. 262. & 263.*
- Immunitas Politica, ac Ciuilis Pala-
cijs Regum competens circumf-
cribitur intra illarum portas, *Gl.
29. num. 50. fol. 261.*
- Immunitate abutens punitur, *Glof.
27. num. 9. fol. 242.*
- Immunitates concessæ Legatis tē-
pore Legationis intra Prouinciam
proprij Principis, non alias, *Glof.
28. num. 29. fol. 254.*
- Imperator dum ingrediebatur Ciui-
tatem, recipiebatur solemnī pom-
pa, vt executum cum Nerone, &
Vespasiano, *Glof. 13. n. 20. fol. 115*
- Imperator Romanus Germanicus
non habet Maieftatem secundum
Bodinum, *Glof. 8. n. 19. fol. 81.*
- Imperatores ad designandam Supre-
mam Potestatem voce *Maieftas*,
vti fuere, *Glof. 8. n. 29. fol. 82.*
- Imperatores antecessores suos Patrū
Epitheto decorabant ex vi Poli-
ticæ cognationis, *Glof. 33. §. 3. nu.
27. fol. 360*
- Imperatores Primarios viros in au-
thoritatem, *Fratres* compellabant,
Glof. 33. dict. §. 3. n. 28. fol. 315.
- Imperatores Romani ambierūt cog-
nomina propria, *Glof. 5. num. 39.
fol. 64.*
- Imperatores Romani nomina Impe-
ratoris solis filijs imponebant,
Glof. 13. num. 44. fol. 119.
- Imperatores Romani Reges erant,
quo ad Potestatem, *Glof. 4. num.
27. fol. 54.*
- Imperatores vanitate elati se Deos
dicebant, *Glof. 3. n. 87. fol. 49.*
- Imperatoria Dignitas in exercitio
Potestatis, Regio iure gaudebat,
Glof. 4. num. 23. fol. 54.
- Imperatoria Potestas pendet ex ele-
ctione Principum electorum, & est
quatenus Imperator eligitur in
Regem Romanorum, *Glof. 4. num.
35. & 36. fol. 56.*
- Imperatoris Potestas demonstratur
in iure per verbum Regale, *Glof.
4. num. 37. fol. 56.*
- Imperatoris Titulus non erat desig-
natiuus Maieftatis, *Glof. 4. n. 21.
fol. 54.*
- Imperatoris Titulus personalis est,
& quare, *dict. Glof. 4. n. 38. fol. 57.*
- Imperatoris Titulus Principibus cō-
cessus Senatus- Consulto, *Glof. 5.
num. 25. fol. 62.*
- Imperatorum Officium Supremum,
post legem Regiam. Antea priua-
tium in Exercitu, *Glof. 4. n. 25. &
26. fol. 54.*
- Imperium à Deo, *Glof. 40. num. 36.
fol. 415.*
- Imperium maris concessum Pompeio
ex lege Gabinia, *Glof. 43. num. 20.
fol. 451.*
- Indicum Imperium inventum, dete-
ctum, & vnitum Regno Castellæ,
Glof. 35. num. 4. fol. 378.
- Indiuidua in se possunt diuidi quo ad
vsum, & vtilitatem, *Glof. 33. §. 1.
num. 50. fol. 343.*
- Indultum cōceditur natiuitate filio-
rum Regis, *Glof. 13. n. 6. fol. 114.*
- In fidelis Principi ex omni iure dam-
nandus, *Glof. 40. n. 83. fol. 422.*

INDEX RERVM.

- Infante* Regium nomen, & Titulus honoris, *Glof.* 13. num. 40. & 41. fol. 118.
- Infantes* dicebantur filij Regum Gothorum ætate, *Glof.* 13. num. 32. fol. 118.
- Infantes* dicuntur filij Regum apud Nos in Titulum honoris, tã masculi, quam fœminæ, *ibid.* num. 31. & 33. fol. 117. & 118.
- Infantes*, scripto appellantur Serenissimi, *Glof.* 13. num. 83. fol. 134.
- Infantes, seu filij Secundogeniti sunt munimenta Imperij, & Regni firmamenta, *ibid.* num. 73. fol. 133.
- Iniuria fœderati vitanda ex fœderũ iure, *Glof.* 27. num. 37. fol. 246.
- Iniuria, nec tatum propulsanda, post irrogationem, sed præcauenda, *Glof.* 27. num. 56. fol. 248.
- Innocentem interficere non licet, de cuius rebellione timetur, *Glof.* 27. num. 40. fol. 246.
- Inscriptio Epistolari apponenda in litteris Regijs, *Glof.* 15. num. 1. fol. 138.
- Inscriptio Decretalium, & Legum continens nomina disponentium, & executorum, *Glof.* 9. num. 3. fol. 85.
- Inscriptio *De Muy Poderoso Señor*, potest in libellis apponi, *Glof.* 17. num. 14. fol. 156.
- Inscriptio externa in Epistolis accepta inter antiquos ex Cicerone, *Glof.* 55. num. 10. & 13. fol. 538.
- Inscriptio externa Regalis: *Al Rey Nuestro Señor*, dicit *Glof.* 55. n. 19. fol. 530.
- Inscriptio honorifica necessaria in Epistolis, *Glof.* 3. n. 35. fol. 40.
- Inscriptio in Epistolis scribendis Summo Pontifici interna: *Muy Santo Padre*, externa: *A Nuestro Muy Santo Padre*, *Glof.* 15. num. 11. fol. 139.
- Inscriptio in litteris, aut Epistolis interior, exterior nulla, *Glof.* 55. num. 5. & 7. fol. 536.
- Inscriptio nominis scribentis, & cui describitur, necessaria in Epistolis, *Glof.* 55. num. 2. fol. 536.
- Inscriptio Prætorum Hispanorum refertur ex Lazio, *Glof.* 39. n. 42. fol. 403.
- Inscriptiones apponendæ more maiorum in Epistolis Regijs quales, *Glof.* 15. num. 10. fol. 139.
- Inscriptiones Epistolares, vide Epistolares inscriptiones.
- Inscriptiones in Epistolis Regibus missis qualiter apponebatur apud Hispanos, *Glof.* 3. n. 42. fol. 42.
- Instrumenta animata necessaria ad subleuamen naturæ, *Glof.* 29. n. 1. fol. 257.
- Israëlita à Moyse, vsque ad Saullem suos Magistratus appellarunt Principes, Seniores, Iudices, *Glof.* 30. num. 3. fol. 270. A Dauide, vsque ad Machabæos Duces, Principes, Seniores, num. 4. *ibid.*
- D. Isidori collectioni aliqua adiecta sunt Constituta, ac Decreta, post illius obitum, *Glof.* 21. num. 28. fol. 199.
- D. Isidoro multa commendata sunt, quæ ab eo non fuerunt scripta, *Glof.* 21. num. 27. fol. 199.
- Israelitici populi diuisio Politica ad regimen Ciuile facta Consilio Ietri, *Glof.* 2. num. 51. fol. 29. Laudata Dei Præcepto, 52. Seruata Regum Hebræorum ætate, 53.
- D. *Ioan del Castillo*, refertur circa quæstionem illam, an sententia lata cû possessore præiudicet successoribus, *Glof.* 19. num. 25. fol. 175. Arias Pinellus refertur circa idẽ, num. 26.
- Iudas Machabæus Bella gerit pro Religione, *Glof.* 22. num. 29. fol. 207.
- Iudex in Criminalibus renuente accusatore potest procedere etiam in crimine adulterij, *Glof.* 17. num. 42. & 43. fol. 160.
- Iudex in crimine adulterij non potest agere ex officio, *ibid.* num. 46. fol. 161.

INDEX RERVM.

- Index ordinarius dictus principalis,**
Glof. 42. num. 28. fol. 441.
- Iudices appellationis,** qui cognoscunt in secunda instatia, Glof. 36. num. 34 fol. 389.
- Iudices Chancellariatum in iudicio petitorio veros successores maioratus declarant,** Glof. 18. num. 18. fol. 165.
- Iudices erant in Curia Regis ad cognitionem causarum per viam appellationis ex iure Hispano,** Glof. 23. num. 26. fol. 214.
- Iudices in exercitio Imperij habent Maiestatem,** Glof. 8. num. 31. fol. 82. In personis auctoritatem, 32. ibid.
- Iudices ordinarij,** vide Ordinarij Iudices.
- Iudices Supremi, in honorem Titulo Parentum** laudati ab Imperatoribus, Glof. 33. s. 3. n. 30. fol. 361.
- Iudicia possessoria, & petitoria simul concurrere non valent si in idem tendunt,** vel possessorium primò intentatum est, Glof. 18. num. 33. fol. 167. & num. 47. fol. 169.
- Iudicia qualiter executi in sæculo Aureo,** Glof. 2. num. 20. fol. 26.
- Iudicibus debetur reuerentia, & honor,** Glof. 17. num. 7. fol. 155.
- Iudicio petitorio pendente de possessorio agendum nõ est,** Glof. 18. num. 8. fol. 164.
- Iudicio possessorio maioratus in pèdenti adesse non potest iudicium,** Glof. 18. num. 21. fol. 166. Etiam si sit in successorem, quoad qualitatem, 2.
- Iudicium inceptum in vita possessoris de successione maioratus, eo mortuo, an mutari possit virtute, l. 45. Tauri,** Glof. 19. nu. 1. fol. 171. Quod sic ex Molina, & praxi Supremi Consilij, num. 2. & 3. Molina noster, & Molina Theologus qualiter scripsere circa mutationem iudicis incepti viuentis possessore, & qualiter intelligendi, num. 4. & 5. ibid.
- Iudicium possessorium, & petitorium non valent conuinari, si possessorium habet admixtã causam proprietatis, vel repugnat natura Iudicij;** quod qualiter intelligendũ, Glof. 18. num. 10. & 13. fol. 164. & 165. & num. 50 fol. 169.
- Iudicium possessorium tenutæ, & proprietatis simul cõcurrere posse, certum,** Glof. 18. num. 14. & 15. fol. 165. Cum iure prohibitum nõ sit, 20. 31. & 32. fol. 167. & n. 42. fol. 168.
- Iudicium Tenutæ ad actualem possessionem,** Glof. 18. n. 16. fol. 161. & num. 24. fol. 166.
- Iudicium Tenutæ admixtam habet proprietatis causam,** ibid. num. 11. fol. 164. Et quomodo intelligendum, num. 19. fol. 165. & num. 51. fol. 169.
- Iudicium Tenutæ agitari valet mutato iudicio, & si lis cæpta sit coram alijs iudicibus,** Glof. 19. num. 10. fol. 172.
- Iudicium Tenutæ cæptum legitimè absorbet cætera iudicia,** Glof. 19. num. 10. fol. 172.
- Iudicium Tenutæ, vt legitimè introductum sit, sufficit, quod de mortui possessione constet,** Glof. 18. num. 28. fol. 166.
- Iudicum Ciuiliũ officia præscripta inter Nos, ex l. 18. tit. 9. par. 2.** Glof. 36. num. 39. fol. 388.
- Iudicum in sæculo Aureo insignia, virtus effigies,** Glof. 2. n. 21. f. 26.
- Iudicum officia designata in l. Partis.** dict. Glof. 36. num. 6. fol. 385.
- Iuezes de Alzadas, dicti Sobre-Iuezes,** Glof. 36. num. 41. fol. 389.
- Iuezes de Castilla, ad res Ciuiles, & Politicas laudati,** Glof. 31. n. 25. fol. 286.
- Iulius Cæsar Potestatem accepit sub Titulo Imperatoris, & quare,** Gl. 5. n. 22. & 23. fol. 61.
- Iuno habuit Comitatum quatuordecim puellarum Hæresidarũ,** Glof. 16. num. 10. fol. 147.

INDEX RERVM.

Iupiter Ammonius veneratus in formam arietis, *Glof. 54. num. 21. fol. 531.*
Iura loquentia circa præiudicium obueniens successori ex sententia lata, cum possessore loquuntur, dum actiones in successores transeunt iure hæreditario, *Glof. 19. n. 33. fol. 176.*
Iura publica lædens amittit Priuilegia ex illis orta, *Glof. 27. num. 10. fol. 242.*
Iura Suprema Regalia dicuntur non Imperialia, & quare ex Camillo Borrello, *Glof. 4. num. 30. & 31. fol. 55.*
Iure. Consulti, & Oratores ad demonstrandam Potestatem, verbo Maiestatis visis fuere, *Glof. 8. n. 8. fol. 79.*
Iurisdicção, ac Imperium diuiditur in Territoria, & Circulos ex iure Gentium, *Glof. 28. n. 23. fol. 253.*
Iurisdicção actiua Suprema Militaris residet penes Iudices, quorû causa fori Priuilegium irrenuntabile, *Glof. 42. num. 71. fol. 447.*
Iurisdicção, & si ratione incorporalitatís diuisionem non recipiat, diuisibilis est, quo ad exercitium, & commoditatem, *Glof. 32. num. 24. fol. 295.*
Iurisdicção ordinaria inter Hispanos penes Iudices, dictos *Alcaldes*, *Gl. 23. num. 23. fol. 214.*
Iurisdictionis actus in Territorio alieno non valet exerceri absque iniuria iurisdictionis Territorialís, *Glof. 29. num. 86. fol. 267.*
Ius competens Augusto transmissibilis est, secus Augustæ, *Glof. 51. num. 8. & 10. fol. 498.*
Ius dicere designatiuum Potestatis, *Glof. 23. num. 40. fol. 216.*
Ius Gentium ad tutelam, vitandaque dissidia, & ad pacem inter homines inductum, *Glof. 2. n. 34. f. 27.*
Ius sibi dicere prohibitum omni iure, *Glof. 28. n. 28. fol. 254.*
Ius tertij causa quæsitum eius defe-

ctu non spirat, *Glof. 51. num. 17. fol. 499.*
Iustinianus non præscripsit Dignitatibus vocabula honorifica, sed variè salutauit, vt ex Authenticis cõprobat, *Glof. 1. n. 48. fol. 21.*
Iustitia vindicatiua habet in se virtutem ex iure naturali ad procedendum cõtra irreuerentes, illiusque contemptores, ne ex eo violetur ordo publicus, *Glof. 42. n. 42. fol. 443.*
Iustitia vindicatiua præfertur omni iure, *Glof. 53. num. 86. fol. 525.*
L.
Lacedæmonij Domini maris, *Glof. 43. num. 14. fol. 451.*
Lacones maiores Magistratus dixerunt *Ephoros*, quibus alios Titulos sequenti tempore indixerunt, *Glof. 30. num. 7. fol. 271.*
Lapides ex lapidicinis renascentes ad maritum pertinent, & quando, *Glof. 52. n. 44. & 48. fol. 510.*
Legalis prouidentia æquè, ac voluntas testatoris cõstituere potest indiuisibilitatè bonorum, *Glof. 32. num. 51. fol. 300.*
Legati causa boni publici eliguntur, *Glof. 26. num. 14. fol. 235.*
Legati criminosi remissio ad propriû Principem admittenda ex iure Maiestatis, *Glof. 27. n. 31. fol. 245.*
Legati cultum ferre tenentur, vt splendiores appareât, *Glof. 28. num. 3. fol. 250.*
Legati duas personas referunt, naturalem propriam, & repræsentatiuam sui Principis, *Glof. 28. num. 2. fol. 250.*
Legati etiam post impletum munus honorandi, cum Dignitas nõ euanescat, *Glof. 26. n. 33. fol. 238.*
Legati habent Potestatem in suos præcipuè, si Origine subditi sunt sui Principis, *Gl. 28. n. 12. fol. 251.*
Legati honorandi à Rege proprio, *Glof. 26. num. 20. fol. 236.*

INDEX RERVM.

- Legati Maieſtatem non retinent natu-
 raliuè, ſed effigiatè, ac repræſenta-
 tiuè, Gloſ. 29. num. 32. fol. 260.
- Legati Pontificis, ac Legati Bellici
 officia ſunt Potèſtatis, & quare?
 Gloſ. 28. num. 22. fol. 253.
- Legati ſapientes, Gloſ. 26. num. 15.
 fol. 236.
- Legatio eſt officium Curæ, ac Solici-
 tudinis, non Potèſtatis, Gloſ. 28.
 num. 21. fol. 253.
- Legationes Hispanicæ Ducû de Fe-
 rria, & de Alua referuntur, Gloſ.
 28. num. 4. fol. 250.
- Legationes tantum conſeſſæ Patri-
 cijs inter Romanos, Gloſ. 26. num.
 18. fol. 236.
- Legatis conſeſſa vacatio munerum
 poſt impletam Militiam, Gloſ. 26.
 num. 34. fol. 239.
- Legatus effigies vera Principis ha-
 beretur, Gloſ. 26. n. 25. fol. 237.
- Legatis inferiorum Principum, & ſi
 Supremorum permiſſa, *Señoria*,
 Gloſ. 26. num. 29. fol. 238.
- Legatis Regum à Romanis conſeſſa
 Sedes in Orcheſta, Gloſ. 26. n. 27.
 fol. 237.
- Legatis, Romani leges Cõſtituerût,
 ac de crimine, Gloſ. 28. num. 17. &
 18. fol. 252.
- Legatis Tarquinorum ſeruata fides
 à Romanis, Gloſ. 27. n. 7. fol. 241.
- Legatorum Ædes ex vrbaniſate im-
 munes, non iure, Gloſ. 29. num. 29.
 fol. 260.
- Legatorû Ædes immunitatis, ac af-
 ſyli iure gaudent, Gloſ. 29. nu. 28.
 fol. 260. Quod non ex Doctori-
 bus, 46. fol. 261.
- Legatorum Dignitas, & honor deli-
 cti labem non tollit, Gloſ. 27. num.
 25. fol. 244.
- Legatorum habitatio venerabilis,
 ſed non Politicè Sacra, Gloſ. 29.
 num. 30. fol. 260.
- Legatorû honores, Comitatus, col-
 latio honorabilium munerû, Gloſ.
 26. num. 24. fol. 237.
- Legatorum immunitas Sacra omni
 iure, Gloſ. 26. num. 12. fol. 235.
- Legatorum iura ſeruanda, quando
 Legationis immunitate non abu-
 tuntur, Gloſ. 27. num. 14. fol. 242.
- Legatorum ius Sacrum, Gloſ. 27. n. 1.
 fol. 241.
- Legatorû Ministerio vtuntur Prin-
 cipes ad res publicas agèdas, Gloſ.
 26. num. 9. fol. 234.
- Legatorum mittendorum ius com-
 petit Principibus Supremis æqua-
 li pollentibus Dignitate, qua illi,
 ad quos mittuntur, Gloſ. 26. n. 23.
 fol. 237.
- Legatorum munus creditum Prima-
 tibus Regnorû, & Illuſtribus vi-
 ris, Gloſ. 26. nu. 16. & 17. fol. 236.
 & num. 32. fol. 238.
- Legatorum Romanorum Militare
 munus ex Ayala, Gloſ. 41. num. 27.
 fol. 428.
- Legatorum Sedes in Sacello Regio,
 & ornatus, Gloſ. 20. n. 50. fol. 188.
- Legatorû vſus neceſſarius, Gloſ. 26.
 num. 9. fol. 234.
- Legatus abſque irrogatione iniuriæ
 non valet exercere gladiû in Ter-
 ritorio alterius Principis, Gloſ.
 28. num. 26. fol. 253.
- Legatus criminofus an puniri va-
 leat, Gloſ. 27. num. 2. fol. 241.
- Legatus criminofus in Principem
 exiit Privilegijs, ac immunita-
 te, & puniri poteſt, Gloſ. 27. nu. 3.
 fol. 241.
- Legatus criminofus non eſt remittè-
 dus ad proprium Principem, ſi ille
 labe reatus infectus ſit; ſi verò in-
 noxius remittendus, Gloſ. 27. nu.
 31. & 32. fol. 245.
- Legatus criminofus remittendus ad
 proprium Principem, ibid. n. 28.
 fol. 244.
- Legatus ſcedifragus puniendus, dict.
 Gloſ. 27. num. 19. fol. 243.
- Legatus in Territorio, vbi agit non
 valet exercere gladium, nec Potè-
 ſtatem punitiuam, Gloſ. 28. num.
 20. fol. 253.
- Legatus puniendus à Principe, in què
 de-

INDEX RERVM.

- delinquit, *Glof. 27. n. 21. fol. 243.*
- Legatus retinet Aauthoritatis iura, non Maieftatis, *Glof. 29. num. 34. fol. 260.*
- Legatus tenetur subire iudicium in foro contractus, de contractu inito tempore Legationis, *Glof. 28. num. 16. fol. 252.*
- Leges Constituentes contra rebelles Maieftatis dicuntur, *Glof. 8. num. 10. fol. 80.*
- Leges de Epistolis loquentes, *Glof. 3. n. 22. & 23. fol. 38.*
- Leges duodecim Tabularum, & si conditæ à Duumviris, vim non habuere vsquequo Populi Aauthoritate approbatæ fuerunt, *Glof. 8. num. 26. fol. 82.*
- Leges extra Dominium Legislatōris non habent vim obligatoriam, *Glof. 28. num. 25. fol. 253.*
- Leges Hispanæ loquentes de crimine læsæ Maieftatis, quare de Regina loquantur, *Glof. 12. num. 38. fol. 111.*
- Leges Hispanicæ Partitarū, & Fori non disponunt circa Aauthoritatem Supremi Consilij, *Glof. 23. num. 21. fol. 214.*
- Leges in Militia necessariæ ad conseruationem disciplinæ Militaris, *Glof. 41. num. 46. fol. 431.*
- Leges inter Romanos arbitrio Magistratūum executæ, *Glof. 2. num. 61. fol. 31.*
- Leges latæ ab Imperatoribus de disciplina Militari seruandæ remissiuæ, *Glof. 41. n. 53. fol. 432. Doctores in eas Scribentes, n. 54.*
- Leges loquentes de crimine læsæ Maieftatis, latæ sunt Maieftatis causas, non Personæ, *Glof. 12. num. 32. fol. 110.*
- Leges loquentes de crimine læsæ Maieftatis nō loquuntur de vxoribus Regum, *Glof. 12. num. 37. fol. 111.*
- Leges loquentes de Rege comprehensiuæ loquuntur de Primogenito, *Glof. 11. num. 6. fol. 100.*
- Leges Militares contra luxuriā Augustigoni, Iustiniāni, & Frederici, *Glof. 41. n. 48. fol. 431.*
- Leges non dedignātur Sacro Canonēsimitari, *Glof. 20. n. 10. fol. 184.*
- Leges positiuæ in Sæculo Aureo nullæ, nec iudicia contentiosa, *Glof. 2. n. 19. & 23. fol. 23.*
- Leges Regiæ exoletæ exactis Regibus, *Glof. 2. n. 66. fol. 31.*
- Leges seruare laudabile est Principi, *Glof. 3. n. 5. fol. 36.*
- Legum Regiarum Potestas extinctis Regibus exoleta fuit, *Glof. 8. num. 24. fol. 82.*
- L. Ad testium, de testam.* requirens in testamenti subscriptione testium nomina refertur, *Glof. 9. num. 27. fol. 88.*
- L. Claudius felix, qui potior in pign. habeantur,* *Glof. 19. n. 27. fol. 175.*
- L. Diuortio, §. Si vir, solut. Matrimon.* declaratur, *Glof. 52. nu. 40. & 41. fol. 510.*
- L. Ex contractu, de re iudic.* *Glof. 19. num. 29. fol. 175.*
- L. Fideiussor, §. 2. de pignor.* refertur, *Glof. 9. num. 23. fol. 87.*
- L. In. ad l. Iuliam Maieftaticam.*
- L. Incerti, C. de interd. & l. Nulli, C. de re iudic.* declarantur, *Glof. 18. num. 52. fol. 169.*
- L. in rebus, C. de iure dot.* circa Dominium bonorum Dotalium exponitur, *Glof. 52. num. 12. fol. 515.*
- L. Ius, de iustit. & iur. & l. Si Familia, C. de iurisdict. omnium iudic.* qualiter intelligenda circa illa verba, salua Maieftate sui Imperij, *Glof. 8. num. 18. fol. 81.*
- L. Magisteria, C. de iurisdict. omnium iudic.* correxerit antiqua Iuris Consultorum responsa, quo ad iurisdictionem Iudicum Militariū, *Glof. 42. num. 39. fol. 442.*
- L. Miles, §. Irreuerens, de re milit.* exponitur circa iurisdictionem iudicum ordinariorum inter Milites, *Glof. 42. num. 27. 29. & 33. fol. 441.*

INDEX RERVM.

- L. Mulieres, C. de incol. lib. 10. & C. de Dignitatibus, lib. 12.* Conferentes vxoribus qualitatem viri loquuntur in fauorabilibus, & in quibus non fuisset deterior Mulieris conditio, *Glos. 50. num. 68. fol. 497.*
- L. Princeps, ff. de legib. & l. Digna vox, C. eod.* non sunt contrariæ, *Glos. 3. num. 4. fol. 36.*
- L. Praclaram, C. de Primicer. & Secundicer. & Notarijs, lib. 12.* referuntur, *Glos. 1. Procem. n. 7. fol. 9.*
- Lex Regia transtulit Potestatem in Imperatores, *Glos. 4. num. 24. folio 54.*
- L. Si conuenerit, de iurisdic. omnium iudic.* exponitur, *Glos. 42. nu. 67. fol. 446.*
- L. Si Patroni, §. fin. ad Trebellian.* *Glos. 19. n. 28. & 32. fol. 175.*
- L. Si seruus plurium, §. 1. de legat. 1.*
- L. Si suspectus, C. de inoffic. testam.* *Glos. 19. n. 30. fol. 176.*
- L. Si superatus, de pignor. & hypoth.* referuntur num. 31. *ibid.*
- L. Si usufructus, de vir. dot.* referuntur *Glos. 52. n. 32. fol. 509.*
- L. vnic. C. de rapt. virg.* numerans Titulos honoris Dignitatibus Constitutos, *Glos. 25. num. 18. fol. 228.*
- L. vxor. de ritu nuptiar. & l. ex parte, §. Mulier, de verbor. obligat.* referuntur *Glos. 50. num. 59. fol. 490.*
- L. vxori 37. de usufruct. legat.* exponitur, & reijcitur ex ea mens Sarmien. Gutier. & Ioan. Garcia, *Glos. 52. n. 38. fol. 509.*
- L. 1. de in ius vocand.* referuntur *Glos. 12. n. 2. fol. 106.*
- L. 1. de Postuland.* ponderatur, *Glos. 10. n. 29. fol. 96.*
- L. 1. & 2. C. de vxorib. Milit.* Constituens Priuilegium restitutionis vxoribus Militum quomodo intelligendæ, *Glos. 53. num. 95. fol. 526.*
- L. 1. §. Denuntiari, de ventr. inspic.* ponderatur, *Glos. 19. num. 27. fol. 175.*
- L. 1. tit. 15. par. 2.* referuntur, *Glos. 11. num. 3. fol. 99.* Constituens vt in crimen Maieſtatis incidat qui molitur contra personam Reginae, & *Glos. 12. num. 26. fol. 103.*
- L. 1. tit. 25. par. 4.* referuntur, designans, quis vocatur: *Señor, & l. 11. & 12. tit. 1. par. 2.* *Glos. 25. n. 23. fol. 231.*
- L. 2. C. de Episcop. & Cler.* Circa Immunitates vxorum Clericorum, quomodo intelligenda, *Glos. 53. n. 93. & 94. fol. 525.*
- L. 2. §. Quod si in Patris, & l. Quoties, solut. Matrim.* declarantur *Glos. 50. n. 48. fol. 488.*
- L. 4. & 5. tit. 23. par. 2.* De Virtutibus Ducum referuntur, *Glos. 40. n. 57. fol. 418.*
- L. 6. tit. 26. par. 4.* Circa qualitatem Dignitatum Regalium, referuntur *Glos. 32. n. 8. fol. 292.*
- L. 9. tit. 5. par. 1.* de Primatibus, & Patriarcha, referuntur *Glos. 21. nu. 33. fol. 200.*
- L. 16. tit. 1. lib. 4. Recopil.* verba, *Glos. 1. Procem n. 2. fol. 8.*
- L. 17. & 18. tit. 3. par. 2.* referuntur, & *l. 17. præcepit, vt Rex honoretur, Glos. 3. num. 7. & 8. fol. 36.*
- L. 18. tit. 1. par. 2. de Potestat. Regis,* *Glos. 4. num. 29. fol. 55.*
- Libelli alij supplicatiui, alij contentiosi, *Glos. 17. n. 1. fol. 155.*
- Libelli qualiter eduntur, coramque Iudicibus, *Glos. 17. n. 5. fol. 155.*
- Libellus Ciuilis, dicitur: *Demanda Criminalis: Acusacion, y Querella,* *ibid. num. 4.*
- Libellus dum iura partis continet ex omissione formulæ ineptus non redditur, *Glos. 17. num. 17. fol. 157.*
- Licentia ad agendum à Marito denegata in casibus à iure permisis Officio Iudicis concedenda, *Glos. 53. num. 60. fol. 521.*

INDEX RERVM.

- Licentia Mariti ad agendum in bonis Paraphernalibus, ac receptitijs, non ex necessitate iuris, sed ex reuerentia, & pudore requisita, *Glof. 53. n. 60. fol. 521.*
- Lictores creati ad designationē Authoritatis, *Glof. 23. n. 39. fol. 216.*
- Lis agitari non valet coram duobus Iudicibus super Petitorio, & Possessorio ratione repugnantiae, *Glof. 18. num. 9. & 12. fol. 164.*
- Lite capta viuente possessore Maioratus de illius successione eo mortuo mutari valet, & agi ex noua causa in alio iudicio, *Glof. 18. n. 4. fol. 163.*
- Mutationi iudicij an locus sit, n. 5.
- Lite pendente in Petitorio apud Iudices Chancellariarum per remissionem Supremi Consilij, si Possessor cui Tenuta delata fuit, decedat, an causa debeat terminari in Petitorio, vel prosequi valeat, si ab alio fuerit interpositum iudicium Tenutæ morte possessoris, *Glof. 18. n. 6. & 7. fol. 164.*
- Litigantes in iudicio Tenutæ omnes sunt Actores, & rei simul, *Glof. 18. n. 46. fol. 169.*
- Litis pendentia non impedit translationem possessionis, *Glof. 18. n. 23. fol. 166.*
- Littera quid comprehendit, vide verbo Epistolas.
- Litteræ Authographicæ, ac Chyrogaphicæ fidem faciunt, *Glof. 9. num. 9. fol. 85.*
- Litteræ, quæ etiam Epistolæ dici poterunt, *Glof. 3. num. 24. fol. 39.*
- Locus celebrantium Diuina Officia in Sacello Regis in sinistro Latere Tabernaculi, *Glof. 20. num. 43. fol. 188.*
- Logotheta sub Imperatoribus Constantinopolitanis expediebat madata, & mittebat Epistolas Imperatorias, *Glof. 36. n. 21. fol. 387.*
- Longobardorum Leges translatae tractato illorum Regno, *Glof. 32. num. 45. fol. 298.*
- Lucius Quintus Cincinnatus Dictator Agriculturam agebat, *Glof. 42. num. 61. fol. 445.*
- Lugubres vestes quales permiffæ in funere Regio, *Glof. 13. num. 25. fol. 116.*
- Lycij coadunabantur ad maiores causas, & Æchei; quæ coadunatio Societas Æchaica, dict. *Glof. 46. num. 5. fol. 463.*
- Lycij, & Æchei ad Concilium mittebant Legatos Urbium, *Glof. 46. num. 44. fol. 470.*
- M.
- Macedones Magistratus dixerunt, *Duces, Principes, Prætores, Præsides, Satrapas*, *Glof. 30. num. 9. fol. 271.*
- Maestre de Campo, agere debet curam, circa obseruationem Militaris disciplinæ, *Glof. 41. nu. 40. fol. 430.*
- Maestre de Campo, qui præest vni Legioni, seu Tertio, *Glof. 41. nu. 20. fol. 427.*
- Maestre de Campo, Titulus ignotus inter Hispanos, *Glof. 41. nu. 22. fol. 427.*
- Maestre de Campo General, *acampa el Exercito, y le forma para las batallas, seña lando à cada Tercio, ò Trozo los puestos*, *Glof. 41. nu. 33. fol. 429.*
- Maestre de Campo General, cui commissa cura totius Exercitus, *ibid. num. 21. fol. 427.*
- Maestre de Campo General, Dignitas Suprema, *Glof. 41. num. 25. fol. 428.*
- Maestre de Campo General, idem quod sub Romanorum Imperio Magister Militum, *Glof. 41. num. 1. 4. 10. & 22. Vel Præfectus Castrorum, 5.*

INDEX RERVM.

- Maestre de Campo General*, reparte las ordenes, que dá el Capitan General en todas las partes que se halla, *Glof.* 41. n. 26. 28. & 31. fol. 428.
- Maestre de Campo General*, Summa Dignitas ex *Munere*, & *Scientia*, dict. *Glof.* 41. n. 13. fol. 426.
- Maestre de Campo General*, voz de el General en dar el Ordē, y el Nombre, Señala, y *Contrañeña*, *ibid.* num. 29. fol. 428.
- Magal-Dux*, cui *Clasís* committatur, *Glof.* 43. n. 31. fol. 454.
- Magestad*, Latine *Maieestas* inventa est ad designationem Superioritatis, *Glof.* 8. n. 2. fol. 78.
- Magister Equitū*, velleris auri *Dux Burgundiæ*, *Glof.* 44. num. 3. fol. 459.
- Magister Equitum electus Munere Dictatorio* ad agendam rem *Militarem*, *Glof.* 41. n. 9. fol. 426.
- Magister Militum* creatus loco *Legatorum*, *Glof.* 41. n. 2. & 3. fol. 425. De illius officio, & *Munere*, num. 24. fol. 427.
- Magister Militum*, & *Equitum*, idē *Munus*, *Glof.* 41. n. 8. fol. 426.
- Magister Militum*, idem quod *Princeps Exercitus*, *ibid.* n. 6. fol. 425.
- Magister Militum inferior Præfecto Prætorio*, *Glof.* 41. num. 10. fol. 426.
- Magister Militum* quando creatus, *Glof.* 40. n. 20. & 22. fol. 412.
- Magister Militum* vna cum *Dictatura*, vsque ad tempora *Syllæ* perduravit, *ibid.* n. 12. fol. 411.
- Magisteria Potestas* in *Milites* concessa *Magistro Equitum*, post *Regum Romanorum* repulsam, *Glof.* 41. n. 7. fol. 438.
- Magisteria Potestas* inter *Milites* qualis, inter *Romanos* creata à *Prima Reipublicæ* ætate, *Glof.* 42. n. 5. & 6. fol. 438.
- Magisteria Potestas* renata sub *Imperio Constantini*, cum *Potestate* in *Milites*, *Glof.* 42. num. 17. fol. 439.
- Magistratus*, & si non ad *essentiam* *Reipublicæ*, necessarij sunt ad *moderationem* *Ciuum*, *Glof.* 2. num. 144. fol. 28.
- Magistratus* creati ad regimen *publicum*, sub *Potestate Regū*, *ibid.* num. 63.
- Magistratus* creati inter *Athenienses* ad adiutorium *Politici regiminis*, qui in honorem *Prythanci* dicti, *ibid.* num. 56. fol. 30.
- Magistratus* ratione *Exercitij Domini* dicuntur, *Glof.* 3. num. 81. fol. 48.
- Magistratus Supremi* inter *Hispanos* dicebantur *Consules*, *Glof.* 25. n. 44. fol. 230. *Potestates*, 45. *Duces*, ac *Comites*, 46.
- Magistratus Supremi*, non *Maiestate*, sed *authoritate* decorantur, *Glof.* 23. n. 82. fol. 222.
- Magistratus Titulo Seniorum*, honorabantur, *Glof.* 25. n. 57. fol. 232.
- Magistratum* creandorum ius *penes Populum* fuit, *Glof.* 20. n. 68. fol. 31.
- Magistratum* distinctio in *Maiores*, & *Minores*, *Glof.* 1. n. 4. fol. 16.
- Magistri* appellati *gnari rerum Militarium*, *Glof.* 41. nu. 16. fol. 427. Et qui *Tyrones* exercebant, 17.
- Magistri* creati ad *expeditionem* *principalium mandatorum*, *Glof.* 36. n. 20. fol. 387.
- Magistri Militum Dignitas Magnifica*, *Illustris*, *Glof.* 41. nu. 12. fol. 426.
- Magistri Militum Dignitas* quando creata, *Glof.* 41. n. 8. fol. 426.
- Magistri Equitum*, & *Dictatoris Potestas Semestris*, *Glof.* 42. num. 10. fol. 439.
- Magistri Equitū* *iurisdictio*, & *Authoritas* inter *Romanos* in *Milites*, *Glof.* 42. n. 9. fol. 439.
- Magistros Equitum* nominatos *Dictatura* durante, *Glof.* 42. num. 8. fol. 438.
- Magnates cognati Regum* in honore appellatur, *Gl.* 33. §. 1. n. 9. f. 338.

Mag-

INDEX RERVM.

- Magnates confirmantes Priuilegia referuntur ex Garibay, sub Rege Sanctio, *Glof.* 33. n. 106. fol. 237. Sub Ildephonfo IX. n. 107.
- Magnates dicti omnes honorati Titulis Dignitatũ Regalium, *Glof.* 33. n. 140. fol. 334.
- Magnates *Domini* Titulo honorabantur in signum honoris, *Glof.* 33. n. 79. fol. 322.
- Magnates honorabantur Lustrali nomine, & appellatione Gentilitia, absque Dignitatum Titulis, *Glof.* 33. n. 109. fol. 327.
- Magnates inter Gothos dicti tam, quibus Bellicis, quam qui Aulicis præponebantur, *Glof.* 33. num. 33. fol. 316.
- Magnates ius vindicant velandi capita, quatenus illa Nobilitas Primum Ordinẽ tenet in re *Militari*, *Glof.* 33. §. 2. n. 22. fol. 348.
- Magnates Nobilitatem conferebãt, vulgò: *Armauan Caualleros*, *Glof.* 33. n. 101. fol. 326.
- Magnates *Patritiæ*, *Glof.* 51. n. 43. fol. 502.
- Magnates Prima in Periodo Regni Hispani, ex Regia Stirpe provenientes, *Glof.* 33. n. 75. fol. 321. Nobiles ex sanguine Gothico, 76. Et qui virtute, & opibus pollebant, num. 77.
- Magnates sedent indistinctè, ac indiscriminatim, & quarè, *Glof.* 33. §. 1. n. 48. fol. 343.
- Magnatibus necessarius sanguinis splendor ad consequendam proceritatẽ, *Glof.* 33. n. 117. fol. 329. & n. 134. fol. 331.
- Magnatibus Sessiois præexcellẽtia, & ius velandi capita cõcessum, *Glof.* 33. §. 1. n. 10. fol. 338.
- Magnatum causæ inter Hispanos nõ expediuntur in Consulto Principe, *Glof.* 53. n. 15. fol. 516.
- Magnatum Classes nõ erant sub Castellanorum Regũ Sceptro, *Glof.* 33. n. 102. fol. 326.
- Magnatum Dignitas Hispana æqualis in honoribus exteris Dignitatibus, *Glof.* 33. §. 1. num. 7. fol. 337.
- Magnatum Dignitas indigestè acta, ac Digesta per Scriptores, *Glof.* 33. n. 60. fol. 319.
- Magnatum Dignitas *Maxima* ideo ab omnibus concupita, *Glof.* 33. §. 1. n. 6. fol. 337.
- Magnatum distinctio inter *Noftrates* nata, laudata, ac coalita ab Imperio Caroli V. *Glof.* 33. n. 149. Probatur ex *Maderiaga*, nu. 150. fol. 334.
- Magnatum Epithetum, seu *De Grandes*, laudatum ad designandum Primum Ordinem Nobilitatis, *Proceres, Magnates, Grandes*, *Glof.* 33. n. 90. fol. 324.
- Magnatũ honores à quibus Doctoribus referantur, *Glof.* 33. §. 1. num. 11. fol. 338.
- Magnatum iura antiqua, & honores, *Glof.* 33. n. 78. fol. 321.
- Magnatum iura communia, cũ Magnatibus Germanicis, ac Gallicanis, quæ referuntur remissiuè, *Glof.* 33. §. 1. n. 8. fol. 339.
- Magnatum iura producta ex iure *Maiestatis*, *Glof.* 33. §. 4. num. 4. fol. 364.
- Magnatum iura, quo ad Regiam elationem extincta à Regno Pelagij, *Glof.* 33. n. 56. fol. 319.
- Magnatum iura Suprema Prima in ætate Gothorum, *Glof.* 33. n. 29. fol. 315.
- Magnatum iura vindicabant in confirmatione Priuilegiorum omnes Hispani decorati Titulis Dignitatum Regalium, etiam sub Carolo Rege, *Glof.* 33. n. 147. & 148. fol. 334.
- Magnatum locus in Senatu, si Senatorio *Muneri* allectantur attempta possessione in vero priuato congressu, vulgò *Iunta*, præheminens, seruato *More* laudato, & recepto inter Nos, *Glof.* 33. §. 1. n. 60. fol. 344.

INDEX RERVM.

- Magnatum ordo vnicus inter Hispanos, *Glof. 33. n. 104. fol. 326.*
- Magnatū Sedes, & ornatus in Sacello Sacro Regis, *Glof. 20. n. 52. f. 188.*
- Magnatum, seu Maiorum Dignitas invēta inter Gothos à Regno Eurici ad Constituendum ordinem publicum, *dict. Glof. 33. num. 27. fol. 315.*
- Magni* nomen Dignitatem designat, *Glof. 33. num. 15. fol. 345.*
- Magni* Titulus concessus Salmanasari Regi Assyriorum, alijsque Regibus, *Glof. 5. n. 7. fol. 60.*
- Magnitudo, ac Dominatio orta ex possessione bonorum Domanialiū, *Glof. 33. num. 129. fol. 331.*
- Magnitudo in se habenda, vt substantia indiuidua, *Glof. 33. §. 1. n. 47. fol. 343.*
- Maieftas abusiue in Senatu, & Magistratibus, *Glof. 2. n. 68. fol. 31.*
- Maieftas ad vsum Imperij non proretditur extra proprios terminos, *Glof. 28. num. 24. fol. 253.*
- Maieftas comprehendit omnem Maioriam, ac Superioritatem, *Glof. 8. num. 9. fol. 79.*
- Maieftas erat Suprema Potestas residens penes Reges à tempore Romuli; penes populum, post eos extinctos, *Glof. 8. n. 20. & 21. fol. 81.*
- Maieftas est filia honoris, & reuerentiæ, *Glof. 8. n. 3. fol. 78. Et si Lypsius dicat esse Matrem, 4.*
- Maieftas est Excellentia, seu Character Potestatis, *Glof. 2. n. 7. f. 24.*
- Maieftas est penes Magistratus inferiores, *Glof. 8. n. 13. fol. 80. Variè accipitur propriè, id est realiter, abusiue personaliter, 14. & 15.*
- Maieftas Gothica Summam tenebat rerum, electione collata tamen Regibus, *Glof. 33. n. 24. fol. 315.*
- Maieftas in Rege inest Architectonicè, inque potētia, & actu, *Glof. 23. n. 77. fol. 221.*
- Maieftas in venerationem adoratur, *ibid. num. 42. fol. 261.*
- Maieftas non adest in persona Regi-
næ, *Glof. 11. n. 33. fol. 111.*
- Maieftas penes Reges in secūda ætate Mundi, *Glof. 2. n. 35. fol. 27.*
- Maieftas propriè residet penes Supremum, absolutumque Regem, *Glof. 8. n. 16. fol. 81. Abusiue penes Iudices, ac Senatores, n. 17. & 27. fol. 82.*
- Maieftas Regia Principis Territorij illæsa seruanda quoties agendum de Immunitate Legatorum, *Glof. 29. num. 47. fol. 261.*
- Maieftas Regia residet penes Iudices repræsentatiue, *Glof. 17. n. 6. fol. 155.*
- Maieftas veneratur supra ordinem, *Glof. 29. num. 41. fol. 261.*
- Maieftatica iura incommunicabilia, *Glof. 29. n. 35. fol. 260. Tyberius ægrè tulit, quod pro Druso, & Nerone vota Maieftatica mitterentur, 36.*
- Maieftatis conseruatio pertinet ad Regis officium, *Glof. 10. n. 13. 15. & 17. fol. 94. Ad salutē populi, 14.*
- Maieftatis est Sefsionis loca Dignitatibus præscribere, *Glof. 20. nu. 32. fol. 187.*
- Maieftatis vox significatiua Imperij, ac Potestatis, *Glof. 11. nu. 30. fol. 103.*
- Maior, qui cæteros in honore præcellit, *Glof. 34. n. 25. fol. 374.*
- Maioratus successio regulatur secūdum successionem Regni, ni aliter dispositum in fundatione, *Glof. 32. num. 106. fol. 308.*
- Mayordomo Mayor de el Rey*, suam Sedem, & locum vindicat ex natura Muneris, *Glof. 33. §. 1. n. 58. f. 344.*
- Mayordomo Mayor*, Sefsionis locus, & forma, *Glof. 20. n. 57. fol. 188.*
- Mayordomos de el Rey*, quo loco, & forma stant in Sacello, *Glof. 20. n. 54. fol. 188.*
- Maiores Anthonomasticè dictæ Primæ Dignitates, Civiles, Militares, & Aulicæ Regum Hispanorū, Francorum, & Imperatorū, *Glof. 34. n. 26. fol. 374.*

INDEX RERVM.

- Maioria inter Hispanos, idem quod
 Maieftas, inſeparabiliter hæret of
 ſibus Regis, Gloſ. 2. n. 76. fol. 33.
 Maioritas, & inferioritas neceſſaria
 in Republica, Gloſ. 33. ſ. 1. n. 12.
 fol. 338.
 Maledicentes Principes non com
 mittunt crimen læſæ Maieſtatis,
 Gloſ. 11. n. 35. fol. 111. Ni maledi
 centia tendat in præiudicium Ma
 ieſtatis, 36.
 Marcha Germanici Limen Latinè,
 Gloſ. 30. n. 42. fol. 277.
 Marchicomites poſtea Marchiones
 appellati, Gloſ. 30. n. 50. fol. 279.
 Marchio Brandemburgenſis Burga
 rius Norimbergenſis, Gloſ. 34. n.
 37. fol. 375.
 Marchionatus appellatur feudū Re
 gale à Feudiftis, Gloſ. 32. num. 15.
 fol. 294.
 Marchiones à voce Celtica Marcha
 Præfecturam Equitum ſignificā
 te dictos ex Alciato, Gloſ. 30. nu.
 44. fol. 278.
 Marchiones Conſtituti ad cuſto- li

 limitum Maritimorum, Gloſ. 44.
 num. 41. fol. 277.
 Marchiones loco Præſidum creati,
 Gloſ. 30. n. 50. fol. 279.
 Marchiones venerati Titulis Illu
 ſtrium, Spectabilium, Gloſ. 25. nu.
 15. fol. 227.
 Marchionis Dignitas primo audita
 inter Hispanos, ſub regimine Hē
 rici II. Gloſ. 31. n. 47. fol. 284.
 Marchionis Peſchariæ virtus in Bel
 lo apud Ravenam ex Paulo Louio,
 Gloſ. 40. n. 46. fol. 416. & n. 52.
 Marcomirus ab Scythia remeās Se
 des ſuſcepit ſuis Sycambriſ ad
 Rheni ripes, Gloſ. 33. ſ. 2. num. 56.
 fol. 353.
 D. Marcus primus Epiſcopus in Ale
 xandrina Eccleſia iuſſu D. Petri,
 Gloſ. 21. n. 16. fol. 198.
 Mare natura liberum, Gloſ. 43. nu. 2.
 fol. 450.
 Mariſchalis Franciæ leuati ad Sum
 mam rei Militariſ ſuſpenſo Māne
 re Comeſtabilis, Gloſ. 40. num. 17.
 fol. 412.
 Maris Dominium à diuerſis Græco
 rum Regnis quæſitum, Gloſ. 43. n.
 6. fol. 450.
 Maris Dominiū quæſibile, Gloſ. 43.
 num. 3. fol. 450.
 Maris uſum, quo ad Dominium, &
 Piſcationem quæſibile, ex mente
 Doctorem, Gloſ. 43. n. 4. fol. 450.
 Mariti qualitas non afficit bona re
 ceptitia, Gloſ. 53. n. 58. fol. 521.
 Marito negligente non poteſt iudex
 ex officio proſequi cauſam adul
 terij, Gloſ. 17. num. 45. fol. 161. Et
 contrarium, num. 48. ibid.
 Maritus adminiſtrator bonorū Do
 talium, Gloſ. 52. n. 16. fol. 507.
 Maritus Aulico More inter Hispa
 nos etiam mortua vxore gaudet
 Honore, ac Priuilegijs ab illa cō
 municatis, Gloſ. 51. n. 15. fol. 499.
 Maritus caput Mulieris, Gloſ. 50. n.
 38. fol. 487. & Gloſ. 53. num. 25.
 fol. 517.
 Maritus cæteris excluſis, tātum po
 teſt agere de crimine adulterij,
 Gloſ. 17. num. 44. fol. 160.
 Maritus Dominus bonorum Dota
 lium, quod nullum permaneat in
 vxore, Gloſ. 52. n. 1. & 3. fol. 504.
 Maritus Dotalia bona alienare non
 poteſt, ibid. n. 7. fol. 505.
 Maritus, & vxor ſocij ſunt Diuinæ,
 Humanæque Domus, Gl. 53. n. 5.
 fol. 514.
 Maritus fructus dotis lucratur, quia
 alit vxorem, Gloſ. 52. n. 9. fol. 505.
 Maritus fructus dotis non amittit,
 ni pacto expreſſo conſtituatur,
 ibid. num. 37. fol. 509.
 Maritus fructus uſuſfructus Dota
 lis tenetur reſtituere, ſi ipſi fru
 ctus in dotem dantur ex Gregor.
 Lop. Gloſ. 52. n. 23. fol. 507. Quod
 ſequitur Sarmiento, ſi ſpecialiter
 ipſa penſio in dotem cōfertur, 24.
 Secus ſi inter Dotalia bona nō cō
 numerantur in Dotem, 25. ibid.
 Maritus fructus uſuſfructus in Do
 tem

INDEX RERVM.

- tem dati suos facit, nec ei restitue-
re tenetur, tanquam fors principa-
lis soluto Matrimonio, ex *l. Dotis
fructus, §. Si ususfructus, de iure dot.*
Glos. 52. n. 29 & 30. fol. 508. & ex
l. Si convenerit, de pact. dot. num. 45.
fol. 510.
- Maritus in honore competenti vxo-
ri non habet ius irrevocabile, nec
perpetuum ultra metas Matrimo-
nij, Glos. 51. n. 7. fol. 498.
- Maritus iure Saxonico est admini-
strator, ac curator bonorum Mu-
lieris, Glos. 52. num. 47. fol. 507.
- Maritus Nobilitatur Dignitate vxo-
ris, si Nobilitas ex Regia Stirpe
descendit, sed id procedit ex Pri-
vilegio, non mero iure, Glos. 14.
num. 1. & 2. fol. 135.
- Maritus ratione Superioritatis ad-
ministratur, & Dominus est Mu-
lieris, Glos. 53. n. 3. fol. 518.
- Maritus reivindicat corpus Mulie-
ris, Glos. 53. n. 63. fol. 522.
- Maritus requirendus est, vt adulte-
rij accusationem prosequatur, &
si omiserit eam intra terminos à
lege præfixos, officio Iudicis ter-
minanda est, Glos. 17. n. 49. fol. 156.
- Maritus restituere non tenetur rem
extinctam fatalitate ipsius, nõ fa-
cto ipsius, Glos. 52. nu. 46. & 47.
fol. 510.
- Mars veneratus simulachro ensis,
Glos. 54. num. 23. fol. 531.
- Masculi, ac Foeminae regulariter ca-
paces successionei Maioratus sunt,
Glos. 32. num. 107. fol. 307.
- Matathias occidit Iudæum manu pro-
pria in honorem Religionis, Glos.
22. num. 28. fol. 207.
- Matrimonij origo ex iure naturæ,
Glos. 50. n. 37. fol. 487.
- Matrimonij virtus durante viduita-
te perdurat quo ad effectus Ciui-
les, Glos. 53. n. 11. fol. 515.
- Matrimonij virtus operatur circa
personam vxoris, non circa bona,
Glos. 53. n. 52. fol. 520.
- Matrimonium non repugnat Cleri-
cali Minorum Ordinum, Glos. 53.
n. 80. fol. 524.
- Matrimonium non repugnat Statui
Equitum Ordinum Militarium,
Glos. 53. n. 81. fol. 524.
- Maximus Militari plausu apud His-
panias Imperator Salutatur, Glos.
39. n. 61. fol. 406.
- Medorum Imperium sine Principum
regimine captum, vsque ad Diocē
primum illorum Regem Cyaxaris
Asiam sub manu Medorū posuit,
qui primus officia publica, Digni-
tates, & Ordines Cōstituit, Glos.
2. n. 46. fol. 29.
- Mensarum splendor necessarius ad
gloriam Reginarum, Glos. 16. nu.
27. fol. 151.
- Mercatura obest Nobilitati, Glos.
42. n. 55. fol. 444.
- Metropolis Ciuitas, & Metropoles
Ciuitates, vide Ciuitas Miles ab
honesto exercitio, non remouetur
per Militiam, Glos. 42. n. 60. & 76.
fol. 445.
- Miles ad hoc, vt Privilegio Militari
gaudeat, necesse est vt in Militari
Matricula sit adscriptus, Glos. 42.
n. 74. & 76. fol. 447.
- Miles Agricola non amittit Privile-
gia, & quare, ibid. n. 59.
- Miles armatæ Militiæ in omni casu
gaudet Fori Privilegio ex Cujacio:
Militaria Privilegia concessa
insudantibus in bonum commune,
Glos. 42. n. 44. fol. 443. & nu. 49.
fol. 444.
- Miles, cui non suppetunt stipēdia ad
sustentationem, an possit agere
mercaturam sine amissione Priui-
legiorum, Glos. 42. n. 56. fol. 445.
- Miles delicto ante Militiam commis-
so remittendus ad iudicem delicti,
ibid. n. 77. fol. 447.
- Miles in cōmuni crimine atroci mu-
nitus à Iudice Ordinario: in me-
diocri remittitur post cognitionē
ad manus Iudicis Militaris, Glos.
42. n. 21. & 26. fol. 440.
- Miles mercator in causis tāgentibus
mer-

INDEX RERVM.

- mercaturam non habet fori Priuilegium, *Glof. 42. n. 43. 45. & 47. fol. 443.*
- Miles non valet renuntiare Priuilegium Fori, *ibid. num. 63. fol. 445. Contra ex l. Si quis in conscribendo, C. de pact. 64.*
- Miles notabatur, ac scribebatur in Matricula, seu numero, vt pro Milite haberetur, *Glof. 42. nu. 75. fol. 448.*
- Militares Iudices absolute cognitionem habent inter Milites omnium criminum, præcipue inter Hispanos, *Glof. 42. num. 34. & 35. fol. 441.*
- Militares Iudices, qui sint, *ibid. nu. 73. fol. 447.*
- Militares Iudices retinent actiuam iurisdictionem Militarem irrenuntiablem, etiam consensu Militum, & iuramento interveniente, *Glof. 42. num. 72. fol. 447.*
- Militaris iurisdictione Magisteria dicta, quia concessa Magistro Militum, *Glof. 42. n. 19. fol. 440.*
- Militaris Potestas an ad omnes Militum causas concessa, *Glof. 42. nu. 20. fol. 440.*
- Militaris prærogatiua amittitur per exercitium Mercaturæ, *Glof. 42. num. 54. fol. 444.*
- Militaris res distincta in Terrestri, & Nauali, *Glof. 40. n. 4. fol. 410.*
- Militaris scientia necessaria in Bello, *Glof. 41. n. 14. fol. 426.*
- Milites Constituti ad defensionem publicæ rei, *Glof. 42. n. 36. f. 442.*
- Milites exercendi in Armis, & exercitio Militari, *Glof. 41. num. 19. fol. 427.*
- Milites Institutio facit, & disciplina, *Glof. 41. n. 18. fol. 427.*
- Milites mercimoniam agentes priuantur Honore, & Cingulo Militari, etiam si sint de Constitutis ad custodiam Principis, *Glof. 42. n. 51. & 52. fol. 444.*
- Milites, nec propriam vxorem ex *l. Opia*, ad Exercitium ducebant; reuocata tamen ex Senatus-Consulto, *Glof. 41. n. 49. fol. 432.*
- Milites non possunt renuntiare Priuilegium fori, nec pacto nudo, neque per stipulationem, *Glof. 42. n. 69. fol. 446.*
- Milites notabantur ad designationem vitæ, littera T. *Glof. 54. num. 40. fol. 533.*
- Milites Provinciales grauare non debent in debitis exactionibus sub pœna grauissima, *Glof. 41. nu. 52. fol. 432.*
- Milites subsunt ordinarijs Iudicibus in causis extractionis Auri, & Argenti, & in introductione prohibitarum mercium, *Glof. 42. n. 43. 45. & 47. fol. 443.*
- Milites, vulgò: *Soldados de la Guarda*, in causis ad Mercaturam, seu Quæsturam tangentibus non habent Priuilegium fori, *Glof. 42. nu. 53. & 58. fol. 444.*
- Militia Nostra aberrauit à disciplina antiqua, *Glof. 41. n. 67. fol. 435.*
- Militia simplex non confert Nobilitatem, *Glof. 53. n. 36. fol. 526.*
- Militibus negotiatio prohibita, & qualiter intelligendum, *Glof. 42. num. 48. fol. 443. & num. 50. & 57. fol. 444.*
- Militibus vinum bibere prohibitum ex Præcepto Pescenij Nigri, *Gl. 41. n. 59. fol. 433.*
- Militum genus licentiosum, *Glof. 41. n. 39. fol. 430.*
- Militum ordinariorum Priuilegia personalissima, *Glof. 53. num. 97. fol. 526.*
- Ministri ad conspectum Regis intercedere debent cum signis designatis Muneris ad authoritatem, *Glof. 23. n. 81. fol. 222.*
- Ministri necessarij ad exercitiū Maiestatis in actu sunt instrumenta exteriora Potestatis, *Glof. 23. num. 78. fol. 221.*
- Ministri necessarij in Republica ad executionem Legum, seu Præceptorum Regnorum, *Glof. 2. n. 38. fol. 28.*

INDEX RERVM.

- Modestia ornamentum in Rege laudabile, *Glof. 12. n. 19. fol. 108.*
- Monachi ad Bellum accincti ex impio Decreto Imperatoris Valentis, *Glof. 22. n. 36. fol. 208.*
- Moyfes per fufceptionem, & apprehenfionem, filius, & hæres Pharaonis factus, *Glof. 13. n. 60. fol. 131.*
- Moyfi à Deo data Maieftas super Hæbreos, audiebat populū, *Glof. 2. n. 50. fol. 29.*
- Mulier à viro radios Nobilitatis recipit, ficut à Sole Luna, *Glof. 53. n. 8. fol. 515.*
- Mulier abfolutè Domina Dotalium bonorum, *Glof. 52. n. 20. fol. 507.*
- Mulier ad rationes tutelæ tenetur in foro adminiftrationis, *Glof. 53. n. 64. fol. 522.*
- Mulier an fori Priuilegio gaudeat competens Marito? *ibid. n. 16. fol. 516. Quod fic ex mente Amayæ, tam in Ciuilibus, quam in Criminalibus, 17. E contra Pareja, 18.*
- Mulieri Clerici incapax Priuilegij Ordinis, *Glof. 53. n. 71. fol. 523.*
- Mulier Comiti nubens Comitiffa dicitur, *Glof. 53. n. 7. fol. 514.*
- Mulier conuenienda eft in foro contractus initi ante Matrimonium, omiffo foro Mariti ex Bart. contra ex Baldo, *ibid. n. 36. & 37. fol. 519.*
- Mulier conuenienda in foro Mariti, tam in Ciuilibus, quam in Criminalibus, *Glof. 53. n. 24. fol. 517.*
- Mulier conuenta ratione bonorum hæreditariorum conuenienda in foro Mariti, *Glof. 53. n. 46. f. 520.*
- Mulier conueta ratione rei, aut hæreditatis agere tenetur in foro rei, ac hæreditatis, omiffo Mariti, *Glof. 53. n. 41. fol. 519.*
- Mulier Domina bonorum Dotalium per anticipationē, *Glof. 52. n. 15. fol. 506.*
- Mulier Domina in omnibus, bonorū receptitorum, *Glof. 53. num. 56. fol. 521.*
- Mulier eft verè Domina bonorum Dotalium, *Glof. 52. n. 4. fol. 504.*
- Mulieres ex perfona Maritorū honores sumit, *Glof. 53. n. 1. fol. 513.*
- Mulier habet Priuilegium fori ex perfona Mariti in criminalibus, *Glof. 53. n. 67. & 68. fol. 523. Ratione probatur, n. 74. 75. & 76.*
- Mulier honorantur honore viri, ex *l. Mulieres, C. de incol. l. Mulieres, C. de Dignit. Glof. 53. n. 6. fol. 514.*
- Mulier ignobilis nupta vero *Hidalgo*, Nobilitate gaudet, *Glof. 53. num. 2. fol. 513.*
- Mulier incapax eft ftandi in iudicio ratione communicationis bonorū Dotalium cum Marito, ideò conuenienda in foro illius, ne mutetur qualitas, & Maritus ducatur ad forum vxoris contra naturam Matrimonij, *Glof. 53. n. 34. f. 518.*
- Mulier in criminalibus non habet Priuilegiū fori Maritalis, ex Pareja, & quare, *Glof. 53. num. 66. fol. 522.*
- Mulier Militis gaudet foro Mariti, *ibid. n. 77. fol. 524.*
- Mulier Munera Patrimonialia fubiij in foro Originis; & fi contra fentiat ex *Castrenfi Fuluius Pacianus*, *Glof. 53. n. 21. fol. 516.*
- Mulier mutato foro contractus conuenienda in foro Mariti, *Glof. 53. num. 40. fol. 519.*
- Mulier, nec actiue, nec paffiue agere poteft in iudicio, *Glof. 53. num. 32. fol. 518.*
- Mulier Nobilitatur Nobilitate Mariti, *ibid. Glof. 53. nu. 3. fol. 513.*
- Doctores referuntur hanc tenentes fententiam, num. 4.
- Mulier non eft separanda à feruitio viri, *Glof. 53. n. 86. fol. 525.*
- Mulier non habet legitimam perfonam ftandi in iudicio, ideo conuenienda in foro Mariti, *Glof. 53. num. 31. fol. 518.*
- Mulier non quærit forū Mariti Clerici coniugati, nec Familiaris Sancti Officij in Regno Valentia, *dict. Glof. 53. n. 65. fol. 522.*

INDEX RERVM.

- Mulier nubens Duci Ducissa habenda, *Glof. 53. n. 9. fol. 515.*
- Mulier nupta Paternam retinet Nobilitatem, *Glof. 50. n. 30. fol. 486.*
- Mulier nupta per coemptionem liberatur à Patria Potestate effecta Mater familias, *Glof. 50. num. 56. fol. 489.*
- Mulier per coemptionem de familia Mariti efficiebatur. Et eius hæres, *Glof. 50. n. 57. fol. 489. & num. 60. fol. 490.*
- Mulier per Matrimonium ad familiam, & Potestatem viri transmigrabat, *Glof. 50. n. 45. fol. 488.*
- Mulier per Matrimonium amittit iura à Paterna Dignitate deducta, *Glof. 50. n. 32. fol. 489.*
- Mulier per Matrimonium sic viro vnitur, vt forum Originis amittat, *Glof. 53. n. 23. fol. 517. & num. 35. fol. 519.*
- Mulier post Matrimonium in fauorabilibus non amittit forum Originis, *Glof. 53. n. 29. fol. 518.*
- Mulier post Matrimonium non tenetur ad Munera personalia in loco Originis.
- Mulier potest renuntiare Velleianū, *Glof. 42. n. 66. fol. 446.*
- Mulier pro debito ex administratione capi non potest, *Glof. 53. n. 62. fol. 522.*
- Mulier retinet omnia iura post Matrimonium præter forum Originis ex Pareja, *Glof. 53. n. 19. fol. 516. & n. 28. fol. 518.* Ex Amaya omnia amittit Mulier, & conuenienda est absolutè in foro Mariti, num. 20.
- Mulier separatur à seruitio viri ob Crimen, *Glof. 53. n. 87. fol. 525.*
- Mulier sine expressa Mariti licentia in iudicio adesse non potest, *ibid. num. 49. fol. 520.*
- Mulier tenetur ad rationes reddendas Administrationis Tutelæ, & pro debito illarum potest capi, *ibid. n. 61. fol. 522.*
- Mulier vidua post viri mortem honoratur Honore, ac Nobilitate Mariti, *Glof. 53. n. 10. fol. 515.*
- Mulieres per Matrimonium naturam virorum inducunt, *Glof. 52. num. 1. fol. 497.*
- Mulieris bona communia Marito, *Glof. 53. n. 48. fol. 520.*
- Mulieris bona quo ad Administrationem sub Dominio Mariti sunt, *Glof. 53. n. 48. fol. 520.*
- Munera obsequialia commendata in Choro Dianæ Nymphis, *Glof. 16. num. 31. fol. 152.*
- Mutatio fori licita ex causa necessaria, *Glof. 53. n. 38. fol. 519.*
- Mutatio iudicij de via ordinaria ad executiuam an licita? Quod sic refusus expensis, *Glof. 17. n. 30. & 31. fol. 158. Contrarium, 32. Zeuallos reijcitur, 33. Et an illius omifio reddat accusationem ineptam, ibid. num. 22.*
- Mutatio iudicij post editionem Libelli an licita? quod non post litē contestatam, *Glof. 17. n. 25. & 26. fol. 158.*
- Mutatio Iudicij refusus expensis licita de via Ordinaria ad Ordinariam, non aliter, *Glof. 17. n. 34. & 35. fol. 159. Et Capic. Latro qualiter intelligendus circa variationem iudiciorum, num. 36. ibid.*
- Mutatio iudicij renuente colligante permissa non est, *Glof. 19. nu. 6. fol. 171.*
- Mutatio Libelli licita, vsque ad sententiam, *Glof. 17. n. 27. fol. 158. Contrarium, 28. Ratio, n. 29.*
- Muy Santo, vide Beatissimus.*

N.

- N**atura omnia communia, *Glof. 2. num. 33. fol. 27.*
- Nauium fructio, & rei Maritimæ cura necessaria ad Summam Reipublicæ, *Glof. 43. n. 26. fol. 453.*
- Nembroth initium dedit Regno Babylonico, *Glof. 2. n. 26. fol. 27.*
- Nero ad remouendos falsarios statuit,

INDEX RERVM.

- tuit, vt Tabulæ publicæ obfignarentur, *Glof. 9. n. 21. fol. 87.*
- Nero Illuftrior Salinatori, eo quod locum recusauit in triumpho, *Glof. 9. n. 51. fol. 91.*
- Nero sine refalutatione scribebat, *Glof. 15. n. 5. fol. 138.*
- Ninus Primus propagandæ Dominationis libidine arma, ac Bella intulit, formans Affyriorum Monarchiam, *Glof. 2. n. 27. fol. 27.*
- Nobiles honorabantur Titulis Dignitatum, *Glof. 33. n. 110. fol. 327.*
- Nobiles, Primatesque familiarum honorandi iufta reuerentia, *Glof. 25. n. 16. fol. 227.*
- Nobiles Viri *Domini* dicti, quibus commendatum Imperium Ciuitatum ex Garibay, *Glof. 33. num. 94. fol. 325.*
- Nobilitas nata filix non amittitur, nec factio Patris, nec per mutationem Familiæ, *Glof. 50. n. 70. f. 491.*
- Nobilitas nata non amittitur per Matrimonium, *Glof. 50. num. 66. & 69. fol. 471.*
- Nobilitas Paterna communis filio continuatiuè, *ibid. num. 5. & 7. fol. 483.*
- Nobilitas Patris communis filiabus, dict. *Glof. 50. n. 9. fol. 484.*
- Nomina ambitiofa onerofa funt, *Gl. 9. n. 48. fol. 90.*
- Nomina Imperatoria imponebantur die adoptionis ad Imperiũ, *Glof. 13. n. 45. fol. 119. Vel delatæ hæreditatis, 46. Vel ad id designata à Principe, n. 49.*
- Nomina Imperatoria in Imperio, feu Regno electiuo filijs Imperatorũ competunt voluntate Parentum in fucceffiuâ lege natiuitatis, *Gl. 13. n. 71. & 72. fol. 133.*
- Nomen Principis, aut Iudicis apponendum in libello accusatorio, *Glof. 17. num. 19. fol. 157.*
- Nauarchi Titulus inter Lacones à Bello Peloponefiaco, *Glof. 30. n. 8. fol. 271.*
- Nuptiæ inter Romanos contractæ ad vsum per confarrationem, *Glof. 50. n. 55. fol. 489.*
- Nuptiæ inter Soceros, & Generos prohibitiæ, *Glof. 14. n. 11. fol. 136.*
- Nymphæ Deitatem habent in Hominiibus, Lucis, & fontibus, *Glof. 16. num. 39. fol. 153.*
- O.
- O**bedientia Primum Militiæ Sacramētum, *Glof. 41. n. 41. f. 430.*
- Obfequia, & reuerentiæ inventæ ad cognitionē, & venerationem Supremiatis, *Glof. 20. n. 2. fol. 183.*
- Obfequia, & reuerentiæ Parentibus debita, debetur, & filius, *Glof. 13. n. 76. fol. 133.*
- Obfequia Marito debita mediante vxore ceffant poft mortem illius, *Glof. 51. n. 14. fol. 499.*
- Obfequiale ius fanguine, & natura quæritur, *Glof. 50. n. 27. fol. 486.*
- Obfequiales operæ debentur Marito, etiam mortua vxore, *Glof. 51. n. 22. fol. 500.*
- Obfequiales operæ tranfmiffibiles, *ibid. n. 33. & 36. fol. 501.*
- Obfequiales reuerentiæ debita Patri communis filio, *Glof. 50. n. 18. fol. 485.*
- Obfequium, & Honor Marito debetur vxoris caufa, ea mortua non fpirat, *Glof. 51. n. 37. fol. 501.*
- Obfequium Regibus, Superioribus, Patri, Marito, Patrono debitum operarum loco non habendum, quia à natura ortum, *Glof. 51. nu. 34. & 35. fol. 501.*
- Obyiam ire in honorem Magistratibus, quando, & quomodo, *Glof. 33. f. 4. n. 30. fol. 366.*
- Octavianus Imperium accepit fub nomine Principis, vſquequo Auguſtus dictus à Senatu, *Glof. 11. n. 21. fol. 102.*
- Octavius elatione motus Illuſtres Titulos concupiuit, *Glof. 5. n. 29. fol. 62. Voluit nuncupari Quirinus, 30. Agitur de eo in Senatu, 31.*
- Da-

INDEX RERVM.

- Datur ei ex Senatus-Cósulito agnomen Augusti, 32. Appellatur Dinus, 35. *Pater Patriæ*, n. 37.
- Octavius post Iulium suscepit Potestatem nomine Principis, Cæsar dictus, *Glos.* 5. num. 26. & 27. fol. 62.
- Officia Magistratum Politica ad regimen creata inter Hispanos, *Glos.* 2. n. 74. fol. 32.
- Officia suas habent Periodos, *Glos.* 36. n. 16. fol. 386.
- Oficio de Adelantado Mayor de la Corte, durò hasta el Reynado de el Rey Don Henrique I.* *Glos.* 36. num. 43. fol. 389.
- Officium agere Magistratum proprium, *Glos.* 2. n. 40. fol. 28.
- Officium dicitur Ministeriũ publicum, *Glos.* 2. n. 39. fol. 28.
- Omissio: *De Muy Poderoso Señor*, an reddat libellum ineptũ, *Glos.* 17. n. 15. fol. 157.
- Omissio impositionis Signi Sanctæ Crucis, aut nominis Regij an inducat nullitatem, *Glos.* 17. n. 13. fol. 156.
- Omittens apponere formulam reuerentialem in libello puniendus, *Glos.* 17. n. 18. fol. 157.
- Operæ diuiduntur in Obsequiales, & Officiales, *Glos.* 51. n. 32. fol. 501.
- Operæ Officiales, & Artificiales, *ibid.* n. 30. fol. 501.
- Operæ, quæ æstimationem recipiunt, transmittuntur, *Glos.* 51. num. 31. fol. 501.
- Optimi Titulus datus Scipioni Nasicæ, *Glos.* 5. n. 41. fol. 64.
- Ordinarij Iudices, qui cognoscunt in prima instantia, *Glos.* 36. n. 33. fol. 389.
- Ordines publici in regimine Regni Hispani fuerunt, *Glos.* 33. §. 1. nu. 53. fol. 343.
- Ordines Superiorum, & Inferiorum necessarij, *Glos.* 1. Proem. nu. 31. fol. 19.
- Ordini Patritio Sacrorum Magistratum iura concessa à Romulo, *Glos.* 1. num. 24. fol. 18.
- Ordinis Calatrauæ ortus sub Sæctio Rege, *Glos.* 34. n. 3. fol. 371.
- Ordinis Diui Iacobi distinctio, tam in Præceptorijs Maioribus, quam in Communitatibus Ecclesiasticis, orta ex dissidijs Regum Legionensium, & Castellanorum, *Glos.* 38. n. 7. & 8. fol. 395.
- Ordinis Diui Ioannis insigne: Vestis Nigra, Crux Alua, *Glos.* 37. nu. 4. fol. 394.
- Ordinis Diui Ioannis Digestio ad regimen Politicum in octo linguas, *Glos.* 37. n. 5. fol. 394.
- Ordinis Equitum Diui Ioannis Sedes à Hyerusalem ad Rhodon Insulam transkata ad Melitam sub Regno Caroli Quinti, *Glos.* 37. n. 4. fol. 394.
- Ordinis Equitum Velleris Aurei ortus, anno 1429. Fundatione Philippi Boni Ducis Burgundiæ: Illius ortus, & progressus ex Doctoribus, *Glos.* 44. num. 1. & 6. fol. 459.
- Ordinis Militaris Diui Iacobi ortus in Regno Ferdinandi Legionis, & Ildephonsi Castellæ, *Glos.* 34. n. 2. fol. 371.
- Ordinis Militaris Hospitaliorũ sub Titulo D. Ioannis ortus, & progressus, & Sedes Primaria Hyerusalem, *Glos.* 37. n. 1. fol. 394.
- Ordo ad bonum commune necessarius, & sine eo consequi non potest, *Glos.* 1. Proem. n. 12. & 27. fol. 9.
- Ordo ad salutem Reipublicæ conueniens ad quod ex officio agere tenetur Rex, *Glos.* 3. n. 2. fol. 35.
- Ordo in Cælesti Hierarchia, *Glos.* 1. Proem. n. 15. & 16. fol. 9. Necessarius in Republica ex D. Nazianceno, n. 18.
- Ordo in Militia utilis, *Gl.* 1. Proem. n. 33. fol. 11.
- Ordo inter animalia inuenitur, *Glos.* 1. Proem. num. 23. fol. 10.
- Ordo in Sessione necessarius ad al-

INDEX RERVM.

- tiorem præeminentiâ, & Dignitatem, *Glof. 33. §. 1. n. 52. fol. 343.*
 Ordo litteræ in honorarijs attenditur, *Glof. 10. n. 1. fol. 92.*
 Ordo necessarius ad bonum Reipublicæ, *Glof. 2. n. 1. fol. 23.*
 Ordo primas Constitutus in Republica, quo Constituti Supremi honores ad distinctionem cæterorû ordinû, *Glof. 33. §. 14. n. 7. fol. 364.*
 Ordo Sensionis laudatus inter Gallos, *Glof. 33. §. 1. n. 53 fol. 343.*
 Ordo statutus in collatione honorû à qua dispositione legali proueniat, *Glof. 1. Procem. n. 4. fol. 8.*
 Ordo, seu gradus Sensionis Constituti inter Gallos, *Glof. 33. §. 1. n. 56. fol. 344.*
 Ordinum gradus seruandos notant Iure-Consulti, & Imperatores, *Glof. 1. Procem. n. 19. & 20. f. 10.*
 Ordinum Militariû caput Magister, *Glof. 34. n. 5. fol. 372.*
 Ordinum Militarium Origo, & Dignitates, *Glof. 34. n. 1. fol. 371.*
 Origo Legationum, Munus, & Dignitas, à quibus referatur, *Glof. 26. n. 11. fol. 328.*
 Ornamenta Domorum varijs explicata vocibus, *Glof. 33. §. 4. n. 44. fol. 368.*
 Ornamenta Domorum sub voce *Estados* laudata à Politicis, & Iure-Consultis, *dict. §. 4. fol. 369.*
 Ornamenta Muliebria qualia ex *Ulpiano* dict. §. 4. n. 11. fol. 365.
 Ornamenta pauimentorum inuenta, & recepta à Persarum Regû ætate, *Glof. 33. §. 4. n. 47. fol. 368.*
 Ornatrices Puellæ Reginarû ex Nobilissimis, *Glof. 16. n. 29. fol. 152.*
 Ornatus capitis Dianæ commendatus *Asmenia* Nymphæ, *Glof. 16. n. 35. fol. 152.*
 Ornatus corporis Reginarum necessarius ad speciositatem in vestimentis, calceamentis, & cultu capitis, *Glof. 16. n. 17. 18. 19. 21. & 22. fol. 149 & 150.*
 Osculandi ceremonia, vel in ore, genu, pede, aut purpura, *Glof. 6. num. 13. fol. 70.*
 Osculari honorificum, & reuerentiale, *Glof. 6. n. 12. fol. 70.*
 Osculari manus erat signum reuerentiæ, *dict. Glof. 6. n. 14. fol. 70.*
Oydores, subeunt aliqua Ministeria concessa Chancellario, *Glof. 36. num. 58. fol. 391.*
P.
PActa consuetudine firmanur, *Gl. 27. n. 37. fol. 245.*
Padre, Latine Pater appellatio designatiue Supremæ Potestatis, *Glof. 15. n. 12. fol. 139.*
 Palatia dicta in Titulum honoris Regum, & Imperatorum habitationes, *Glof. 29. n. 16. 18. & 19. fol. 258.*
 Palatia non sunt, nec dici possunt priuatorum ædes, *Glof. 29. n. 25. fol. 259. & n. 44. fol. 261.*
 Palatia venerata, quia Sacrata, ic dicata Regibus, *Glof. 29. n. 20. fol. 259. Ex Sixtino, n. 39. fol. 261.*
 Palatia unde Titulum sortita secundum diuersas scribentium sententias, *ibid. n. 17. fol. 257.*
 Palatiorum honor, ac veneratio qualis ex Doctoribus, *Glof. 29. n. 23. fol. 259.*
 Palatiorum immunitas est vt ab eis delinquentes non extrahatur absque Regis licentiâ, *Glof. 29. n. 22. fol. 259.*
 Palatiorum immunitas extensibilis ad Domos Magistratuum Dignitatum, *dict. Glof. 29. n. 24. fol. 259.*
 Lege, aut Priuilegio, 26. Contra ex Doctoribus, 27.
 Palatiorû ius inter Regalia iura numeratum, *ibid. n. 21. fol. 259.*
 Palestini suos Principes dicebant *Abimelech*, id est Rex, *Glof. 4. n. 13. fol. 53.* Et Tituli Regum remissiuè referuntur, num. 14.
 Papa, id est Pater Patrum, *Glof. 15. n. 18. fol. 141.*

INDEX RERVM.

- Papa per Antonomastiam dicitur Summus Pontifex, *ibid.* num. 17.
- Papyri genus nascit in paludibus Ægypti, *Glos.* 3. num. 7. fol. 36.
- Pares inter Gallos dicti Primates à paritate ex Bodino, *Glos.* 33. §. 3. n. 32. fol. 362.
- Pares, seu Patres Galliaè dixit Carolus Magnus Primarios viros à cognatione Politica, *Glos.* 33. §. 3. n. 31. fol. 361.
- Pares sub Carolo Magno, qui Optimates, aut Primates inter alias Gentes, *Glos.* 33. n. 13. fol. 313.
- Parricidij crimen est commissum inter Soceros, & Generos, *Glos.* 14. n. 14. fol. 136.
- Paschalius refertur de honore Legatis debito, *Glos.* 20. n. 35. fol. 239.
- Pater Administrator bonorum filij pupilli, si ei denegata est Legis, vel hominis dispositio, adquisitio vsusfructus ex Salgad. *Glos.* 50. n. 96. fol. 495.
- Quod tenendum non est, sed Curator à Iudice nominandus, 99. Præcipuè si notus fuerat testatori, num. 100. fol. 496.
- Pater Administrator bonorum filij, quorum vsusfructus ei denegatus ex Legis dispositione, *Glos.* 50. n. 101. fol. 496.
- Pater Dominus est fructuum Maioratus filij, & in eis agendum in foro Patris, *Glos.* 50. num. 85. fol. 493.
- Pater est vsufructuarius bonorum filij, *Glos.* 50. n. 83. fol. 493.
- Pater, & filius vna caro, *Glos.* 50. n. 13. fol. 483.
- Pater in bonis adventitijs, quo ad administrationem bonorum, retinet ius Patriaè Potestatis actiuè, & passiuè, *Glos.* 50. n. 81. fol. 493.
- Pater in bonis filij, in quibus non habet vsufructum pro extraneo habetur, dict. *Glos.* 50. num. 98. fol. 495.
- Pater in causa filij convenire tenetur, & ad id compellendus, *ibid.* num. 87. fol. 494.
- Pater potest occidere filium pro bono communi, *Glos.* 10. num. 12. fol. 93.
- Pater retinet iura Patriaè Potestatis in administratione bonorum filij, *Glos.* 50. n. 82. fol. 493.
- Paterna Dignitas ne in filia refulgeat, necesse est, quod absolute ignobili viro nubat: Si verò Nobili non amittit Dignitatem à Patre quasitam, *Glos.* 50. num. 29. fol. 486.
- Paterna Nobilitas filijs communis, *Glos.* 50. n. 28. fol. 486.
- Paterna qualitas suspensa tempore Matrimonij, reviviscit eo soluto, *Glos.* 50. n. 40. fol. 487.
- Paternalis ius pietatis, *Glos.* 50. num. 16. fol. 485.
- Paternalis honor in filia potentior Maritali, quoad durationem, dict. *Glos.* 50. n. 39. fol. 487.
- Patre mortuo filius supplicat Regi, ut sibi cõferat Dignitatem Regalem Patris, *Glos.* 32. n. 2. fol. 291.
- Patres conscripti Senatores Romani Magistratus, ac Ministerij causa, *Glos.* 25. n. 6. fol. 226.
- Patres Domini dicebantur, *Glos.* 31. n. 58. fol. 45.
- Patria Potestas post Matrimonium filiaè non dissolvitur, quo ad iura Nobilitatis, *Glos.* 50. n. 31. f. 486.
- Patria Potestas soluebatur per Matrimonium, *Glos.* 50. n. 50. fol. 489.
- Patriaè Potestatis iura Ciuilla sunt, *ibid.* n. 13. fol. 484.
- Patriaè Potestatis ius naturale est, dict. *Glos.* 50. n. 15. fol. 485.
- Patriarcha, aut Episcopo Pontificaliter celebrante in Regio Sacello instruitur Sedes Tapete, & Sella Annabactriali, *Glos.* 20. num. 44. fol. 188.
- Patriarcha dicebatur Ethnicorum Sacerdos, *Glos.* 21. num. 39. fol. 200.
- Patriarcha dictus Iudæorum Sacerdos, *ibid.* n. 41. fol. 201.

INDEX RERVM.

- Patriarcha** Hierosolimitanus, & Constantinopolitanus non sunt de Dignitatibus ortis initio natae Ecclesiae, *Glof. 21. n. 22. fol. 198.*
Patriarcha idem, quod Primas, *ibid. n. 32. fol. 199.*
Patriarcha primum locum Dignitatis in Ecclesia habet ex Epistola Nicolai II. relata in *cap. Provincia 91. dist. & cap. Cleros 21. dist. ibid. n. 25. fol. 198.*
Patriarchae appellati Episcopi Primarum Ecclesiarum post Theodosium, praecipue Anthiocheni, Alexandrini, & Constantinopolitani, *Glof. 21. n. 51. fol. 202.*
Patriarchae, & Episcoporum assistentium in Sacro Sacello Sedes, & scamnum ad latus dextrum Altaris in Tabernaculo, *Glof. 20. n. 47. fol. 188.*
Patriarchae inter Israelitas Saeculares Principes, *Glof. 21. num. 40. fol. 201.*
Patriarchae Iudaeorum munus numerabatur in Cod. Iustiniano, & Theodosiano, *Glof. 21. num. 42. fol. 201.*
Patriarchae vox ad designandas Dignitates Ecclesiae non fuit recepta, usque ad extinctum munus Patriarchae Iudaeorum, *Glof. 21. num. 45. fol. 201.*
Patriarchae vox primo audita in Occidentali Ecclesia tempore Ataulphi Gothorum Regis, *Glof. 21. n. 36. fol. 200.*
Patriarchalis Dignitas orta tempore Apostolorum ex Azorio, *Glof. 21. n. 37. fol. 200.*
Patriarchatus Iudaeorum euauit ab Imperio Theodosij, *dict. Glof. 21. n. 44. fol. 201.*
Patris, & filij concursus necessarius in causa, in qua agitur de proprietate rerum ad filium pertinendum, *Glof. 50. n. 85. fol. 494.*
Patris persona dignior, & trahit ad suum forum filiorum causas, *Glof. 50. n. 88. fol. 494.*
Patris vox, vox filij, *Glof. 50. n. 21. fol. 483.*
Patritiorum filiae per Matrimonium amittebant Priuilegia Patritio iure prouenientia, si Patritio non nupfissent, *Glof. 50. n. 63. fol. 490.*
Patritiorum filij honorabatur inter Romanos honore, ac signo Patritiali, *dict. Glof. 50. n. 15. fol. 485.*
Patroni persona Sacrosancta in exhibitione honoris, *Glof. 51. n. 25. fol. 500.*
Pauimenta Regiarum Domorum ornabantur in honorem Tapetibus, & pulvinaribus, *Glof. 33. §. 4. nu. 43. fol. 368.*
Pauli Aemilij verba referuntur de natura Regalium Dignitatum, *Glof. 30. n. 55. fol. 280.*
D. Paulus in Epistolis Amanuensium manu scriptis utebatur signo litterali, *Glof. 9. num. 24. fol. 87.*
Ex Diuo Hieronimo ad veram fidem illarum, 25. In scriptis manu propria, salutatione tantum, *num. 26.*
Paulus Orosius refertur, loquens de extinctione Reipublicae Romanae, *Glof. 5. n. 18. fol. 61.*
Peccatum non existens, sed possibile, non est puniendum, *Glof. 27. n. 41. fol. 246.*
Pendon vexillum Militare signum Imperij, *Glof. 33. n. 71. fol. 321.*
Periculum rei ad verum Dominum pertinet, *Glof. 52. n. 19. fol. 507.*
Persae Xerxem solemniter plausu primi receperunt, *Glof. 13. n. 9. fol. 114.*
Persens a Senatu Romano petijt, ut in signum Potestatis cõseruaretur Titulo Regis, *Glof. 4. n. 20. fol. 54.*
Personarum qualitas in grauibus criminibus attendenda ad maioris poenae irrogationem, *Glof. 27. nu. 27. fol. 244.*
Pescenij Nigri disciplina Militaris refertur ex Sparciano, *Glof. 41. n. 58. fol. 433.*
Petasus honoris insigne Pontificiae Maiestatis, *Gl. 33. §. 2. n. 17. f. 348*
Pe-

INDEX RERVM.

- Petafus* tegumentum capitis laudatū inter Romanos ex Liuiō, *Glof.* 32. §. 2. n. 13. fol. 347.
- Petition*, quid sit, *Glof.* 17. n. 2. f. 155.
- Pharao* Regem significat, *Glof.* 4. num. 11. fol. 52.
- Phinees* occidit manu propria *Zambrim*, ob quod facinus meruit *Sacerdotium*, *Glof.* 22. n. 30. fol. 207.
- Pietas* aliquando damnosa bono cōmuni, *Glof.* 40. n. 72. fol. 421.
- Pilei* honor concessus Nobilibus ex lege Gothica, *Glof.* 32. §. 2. n. 34. fol. 349. & n. 39. & 41. fol. 350.
- Pilei* honor laudatus inter Gothos, etiam post extinctum Regnum Gothorum, *Glof.* 33. §. 2. num. 49. fol. 353.
- Pilei* impositio formula manumissionis; inde ad *Pileum* ire, transire ad libertatem, *Glof.* 33. §. 2. n. 7. fol. 347.
- Pilei* vsus, ac *Gestamen* concessum inter Gothos Nobilibus ex sanguine Regio, Illustribusque Viris, tantum, *Glof.* 33. §. 2. num. 25. fol. 349.
- Pileus* ad velandum capita receptus inter Romanos, ex Liuiō, *Glof.* 32. §. 2. num. 13. fol. 347.
- Pileus*, & si signum libertatis inter Romanos, non ingenuitatis, *Glof.* 32. §. 2. n. 9. fol. 347.
- Pileus* libertatis insigne, dict. *Glof.* 33. §. 2. n. 4. fol. 346. Et priuata, 5. Et publica, num. 6.
- Pileus* non admissus, per Gentes Romanas præcipuè, *Glof.* 33. §. 2. num. 10. fol. 347.
- Pileus*, *Petafus*, *Galerus*: *Caperuza*; *Sombbrero*, *Gorra*, *Chapeo*, *Capelo*, *Virrete*, vis sunt designantes velamina capitis, *ibid.* dict. §. 2. num. 19. fol. 348.
- Pileus* receptus in Honore signum à Gothis, antequam Scythiam Dominarentur, dict. §. 2. num. 30. fol. 349. & n. 42. & 43. fol. 352.
- Pistores* ab Exercitu expulsi à *Pescenio*, *Glof.* 41. n. 60. fol. 434.
- Pocula* ministrare in mensis Regijs puellis Nobilissimis commendatum, *Glof.* 16. n. 37. fol. 153.
- Pœnæ* Militares remissiuè, *Glof.* 40. n. 76. fol. 421.
- Pompa* Regia permissa in funeribus filiorum Regis, *Glof.* 13. num. 23. fol. 116.
- Pompeius Magnus* Fasces submitisit ingressurus Domum *Posidonij* Philosophi, vetuitque ne *Lictores* fores virga tangeret, *Glof.* 29. n. 80. fol. 266.
- Pontifex Maximus* inter Romanos, cui Sacrarum rerum cura commissa, *Glof.* 21. n. 7. fol. 196.
- Pōtifex Primas* Ecclesiæ dictus, dict. *Glof.* 21. n. 14. fol. 198.
- Pontifex* Reges, aliosque Principes filios appellat, *Glof.* 33. §. 3. n. 22. fol. 360.
- Pontifex* Titulo Fratrum appellat *Episcopos*, *ibid.* dict. §. 3. nu. 20. fol. 360.
- Populus Romanus* in tres Ordines diuisus à *Romulo*, *Glof.* 2. nu. 23. fol. 26.
- Possessio Feudi* non denegatur filiae Possessoris, & si agnatorum ius certum sit in proprietate, *Glof.* 18. num. 30. fol. 166.
- Possessio naturalis*, & *Ciuilis* virtute, l. 45. *Tauri*, transit in verum successorem, *ibid.* num. 17. fol. 165.
- Possessor* dum tantum de possessione egit, nihil interest, an iuste, an iniuste possideat, *ibid.* nu. 27. fol. 166.
- Possessor Maioratus*, & *Successor* non faciunt vnā personam, & quare? *Glof.* 19. num. 55. & 56. fol. 179.
- Possessor Maioratus* virtute sententiæ latae in iudicio *Tenuta* potest esse, quod verus possessor non sit, *Glof.* 18. num. 25. fol. 166.
- Attamen*, vsque ad sententiam in *Petitorio* latam, *Possessor* erit, *ibid.*

INDEX RERVM.

- Potestas Honoris, & iurisdictionis in Ecclesia, *Glof. 48. n. 11. fol. 479*
- Potestas Paternalis, & Maritalis executiva in filios, & uxores, est in vim legum, ac iuris Publici, *Glof. 28. n. 27. fol. 254.*
- Potestas Præfecti Prætoris, ex *l. unica, de offic. Præfect. Prætor. Glof. 23. num. 53. fol. 218.*
- Potestas Summa extinctis Regibus penes Romanum Populum fuit, *Glof. 8. num. 25. fol. 82.*
- Potestas Summa per legem Regiam translata fuit in Augustum, *ibid. num. 28. fol. 82.*
- Potestas Superioribus concessa ad bene agendum ordine servato, *Glof. 1. Proem. n. 13. fol. 9. & num. 37. fol. 12.*
- Præcautio ad defensionem, & tutamē ex iure naturæ deducta, *Glof. 27. num. 48. fol. 247.*
- Præcautio prudentior, quā defensio, *ibid. num. 55 & 58. fol. 248.*
- Præcedentia, aut Prælatio non datur inter Magnates in loco Sessionis, vulgò: *Banco de los Grandes*, *Glof. 33. f. 1. n. 43. fol. 342.*
- Præceptor idem, quod Archimariscalus, *Glof. 34. n. 20. fol. 373.*
- Præceptor Maior: *Comendador Mayor*, in Ordine Divi Iacobi præfert Magisteriale Gladium insignum Dignitatis, *Glof. 34. n. 10. f. 372.*
- Præceptor Maior: *Comendador Mayor*, in designationem honoris Maior appellatus, dict. *Glof. 34. num. 24. fol. 373.*
- Præceptor Maior in Ordine Calatrae Dux, seu: *Capitan General de las Lanzas de el Orden*, *Glof. 34. num. 22. fol. 373.*
- Præceptor Maiori, & Clavigero Ordinis Montese, præscripta: *Senioria*, *ibid. n. 50. fol. 376.*
- Præceptorialia, vulgò: *Encomienda* idē, quod mandatam iurisdictionem exercere, *Glof. 34. n. 24. fol. 373.*
- Præceptorialia Maiores duæ in Ordine Divi Iacobi, *Gl. 34. n. 9. f. 372.*
- Præminētia cōpetens viro ex Dignitate uxoris, ea extincta spirat, *Glof. 51. n. 12. fol. 499.*
- Præfecti Classium Illustrissimi, *Gl. 43. n. 47. fol. 456.*
- Præfecti Maritimi Xerxis, Atheniensem, Lacedæmoniorum referuntur, *Glof. 43. n. 10. fol. 150.*
- Præfecti Prætores creati ab Augusto, ex Guttherio, *Glof. 39. n. 44. fol. 403.*
- Præfecti Prætores electi è Senatorio Ordine, *Glof. 39. n. 15. f. 399.*
- Præfecto Prætorio cōmissa res Militaris, *Glof. 42. n. 15. fol. 439.*
- Præfecto Prætorio iniuncta administratio rei Bellicæ, & Legum præscriptio, *Glof. 39. num. 14. fol. 399.*
- Præfectos ex Equestri Ordine eligi comprobatur ex Suetonio, & Tacito, *Glof. 23. n. 48. fol. 217.*
- Præfectura Dignitas Senatoria ab Imperio Alexandri Seueri, *Glof. 23. n. 50. fol. 218.*
- Præfectura Dignitas summa ex Bartul. Similis Regiæ ex Kirnero, *Glof. 23. n. 36. fol. 216.*
- Præfectura Dignitas Suprema, ideo Illustrissima, *Glof. 23. n. 3. f. 211.*
- Præfectura Illustris, & Clarissima, *Glof. 23. n. 52. fol. 218.*
- Præfectura non erat Magistratus legitimus, sed tantum concessa Ordini Equestri, *Glof. 23. num. 47. fol. 217.*
- Præfectura omnes Dignitates anteibat, *Glof. 39. n. 16. fol. 399.*
- Præfectura Prætorialia creata ab Augusto Militaris Dignitas fuit, *Gl. 23. n. 45. fol. 217.*
- Præfectura Prætorialia extincta à Constantino, *Glof. 42. n. 16. fol. 439.*
- Præfectura Prætorialia Minor in honore quam: *La Presidencia de el Consejo*, *Glof. 23. n. 37. fol. 216.*
- Præfectura Urbana Consiliata ab Augusto à Mœcenate ad regimen Imperij, *Glof. 23. n. 58. fol. 218.*
- Præfectus Classium decorandus Titu-

INDEX RERVM.

- tulo: *De Señoria*, Gl. 43. n. 46. f. 456.
- Prærectus Dignitas Sigilli in Aula Imperatoria Constantinopolitana, Gl. 36. n. 62. fol. 391.
- Præfectus Prætorius loco Magistri Equitum creatus, Gl. 42. nu. 14. fol. 439.
- Præsentatio beneficii in bonis Paraphernalibus, aut receptitijs Constituta, ad uxorem, non ad Maritum pertinet, Gl. 53. n. 57. fol. 521.
- Præses Chancelleriæ appellandus appellatione: *De Señoria*, ex More Maiorum, Gl. 36. n. 66. fol. 393.
- Præses Consilij, vel Princeps Senatus, vel Prætor Urbanus habendus, Gl. 23. n. 54 & 55. fol. 218.
- Præses caput Consilij, de illius Dignitate, & Honore, Gl. 35. nu. 25. fol. 384.
- Præses caput Corporis Chancelleriæ, Gl. 36. n. 65. fol. 393.
- Præsides Clarissimi Prouinciarum Maiorum, Gl. 39. n. 10. fol. 398.
- Præsides Clarissimi, si ex Ordine Patritio electi, Gl. 39. num. 10. fol. 398.
- Præsides Consilij Supremi loco Regis creati, vice Principis ad ius dicendum. Et qui fuerint à Regno Regis D. Ioannis I. Gl. 23. n. 23. fol. 215.
- Præsides dicti Procuratores Prouinciarum Minorum, Gl. 39. nu. 5. fol. 398.
- Præsides *Illustres, Clarissimi, Spectabiles*, Gl. 39. n. 8. & 9. fol. 398.
- Præsidentiale Munus suffectum loco Præfecti Prætoris ex mente Doctorum, Gl. 23. n. 6. fol. 212.
- Præsidentialis Dignitas æqualis Præfecto Prætorio, ex Nostris Scriptoribus, Gl. 23. n. 35. fol. 216.
- Præsidium Munus, ex l. 1. *de offic. Præsida*. Gl. 39. n. 4. fol. 398.
- Prætor dabat Iudices, præscribebatque formulas Iudiciales, Gl. 23. num. 43. fol. 277.
- Prætor dicebatur custos iuris Quiritalis, Gl. 23. n. 42. fol. 217.
- Prætor Urbanus Senatorum Princeps, Gl. 23. n. 60. fol. 219.
- Prætor Urbanus, sub Regibus Romanis, Gl. 2. n. 64. fol. 31.
- Prætores ad Belligerantes Prouincias mittebantur ab Imperio Augusti, Gl. 39. n. 52. fol. 405.
- Prætores Illustres, Excellentes Sublimes, Eminentissimi dicti, Gl. 39. n. 17. fol. 399.
- Prætoria Potestas ab Augusto aucta, non creata fuit, Gl. 39. n. 46. fol. 404.
- Prætorianæ Potestatis origo, ex l. 2. *de orig. iur.* Gl. 39. n. 45. fol. 404.
- Prætoribus post Consules à Romanis iniunctum regimen Reipublicæ, Gl. 39. n. 28. fol. 401.
- Prætoris Authoritas annua, & tantum inter priuatos exercebatur, Gl. 23. n. 44. fol. 217.
- Prætoris Titulus communis inter Græcos, Gl. 30. n. 10. fol. 271.
- Prætoris Titulus præcipuus inter Romanos, Gl. 30. n. 12. fol. 271.
- Prætorium dictum Domus Constituta ad ius dicendum, Gl. 29. nu. 38. fol. 261.
- Prætorum edicta Summæ Authoritatis, interque iura publica, Gl. 23. num. 41. fol. 217.
- Prætura Dignitas Maxima, ac Suprema inter Athenienses, Gl. 23. n. 68. & 69. Et inter Carthaginienses, num. 70. fol. 221.
- Prætura extra Urbem Summa Dignitas, Gl. 39. n. 18. fol. 400.
- Prætura Imperium sine purpura, Gl. 39. n. 17. fol. 399.
- Prætura Prima Dignitas, Gl. 25. num. 29. fol. 229.
- Prætura temporaria Dignitas, Gl. 30. n. 52. fol. 279.
- Prætura Urbana æqualis Muneri Præsidentiali, Gl. 23. num. 62. fol. 219.
- Prætura Urbana Celsitudinis causa dicebatur Prætura, non Præfectura, dict. Gl. 23. n. 67. fol. 220.
- Prætura Urbana cœua Regno, Gl. 23. n. 67. fol. 220.

INDEX RERVM.

- Glof. 23. num. 56. fol. 218.
- Patritia Dignitas, Viceque Regis* habita creata ad munimentum Imperij, ibid. n. 57. & 59. fol. 219.
- Prætura Urbano* creata ad ius dicendum Consulum Vice inter Romanos, Glof. 23. n. 38. fol. 116.
- Prætura Urbana Secunda Dignitas* ex Amaya, Glof. 23. n. 66. fol. 220.
- Prætura Urbana Honor, & speciositas Summa*, Glof. 23. n. 61. f. 219.
- Presidencia de el Consejo, æqualis Præfectura Prætoris* Constituta ex Imperio Alexandri Seueri, Glof. 23. n. 51. fol. 218.
- Presidente de el Consejo, & Prætoris Urbani Munera æqualia* ex Casiodoro, Glof. 23. n. 65. fol. 220.
- Presidente de el Consejo, loco Regis* creatus ad iustitiæ administrationem, Glof. 23. n. 13. fol. 213.
- Presidente de el Consejo, Maximus Honor*, ibid. fol. 212. n. 4. & fol. 213. n. 14. Illustrissimo Titulo veneratus. Successit: *Al Adelantado Mayor*, num. 8.
- Presidente de el Consejo, Prætor Urbanus*, ideo Maximus inter omnes Titulos Honoris, dict. Glof. 23. n. 63. & 64. fol. 219.
- Presidente de el Consejo, qua formula* nominatur à Rege, ibid. num. 10. & 12. fol. 213.
- D. D. Petrus Gutmanius, Comes Villæ-Vmbrosæ, Presidente del Consejo.*
- Primus idem quod Princeps*, Glof. 21. n. 3. fol. 196.
- Primates inter Orientales* à tempore Apostolorum dicebantur Episcopi Primarum Ciuitatum, Glof. 21. n. 34. fol. 200.
- Primates, qui Prima tenebant locum* in Republica, Glof. 33. n. 10. f. 313.
- Primatis Dignitas Prima* in Ecclesia, Glof. 21. n. 31. fol. 199.
- Primatis vox, ac Dignitas Prima, quâ Patriarchalis, ex Canone Concilij Niceni*, Glof. 21. n. 38. fol. 200.
- Primatum Ecclesiæ Toletanæ Doctores referetes remissiuè* nuntiantur, Glof. 21. n. 1. fol. 195.
- Primatum Titulo decorati, quibus commissum Primum Dignitatis Munus*, Glof. 21. n. 4. fol. 196.
- Primo Epithetum quo honorantur Magnates, an ortû ex cognatione vera, an ex placito Regû?* Glof. 33. n. 3. n. 2. & 3. fol. 357. Quod natum sit ex sanguinis prærogatiua; Carrillo, n. 7. fol. 358. Contra, 8. Comprobatur lege, & exemplis, 9.
- Primogenito cõpetit feudum, & bona indiuisibiliter, si id concessû sit* in investitura, aut dispositione, Glof. 32. n. 81. fol. 304.
- Primogenito cõpetit Imperium iure Diuino*, Glof. 11. n. 1. & 2. fol. 99.
- Primogeniti exhibenda obsequia, sed distinctè à Rege*, Glof. 11. num. 7. fol. 100.
- Primogenito Feudo Regali diuiso* ex Principis voluntate, concedenda est pars ultra coeteros filios, Glof. 32. n. 76. fol. 304.
- Primogenito Regis Nostri* competunt Maiestatis iura ex quo nascitur, Glof. 11. n. 5. fol. 100.
- Primogenitorum Priuilegia prærogatiua, & honor, qui referant*, Glof. 32. n. 99. fol. 306.
- Primogenitus Regis prius honorandus, quam Regina*, Glof. 10. n. 4. fol. 93.
- Primogenitus Regis prius scriptus* in lege, ibid. n. 2. fol. 92.
- Primogenitus Regis Vicarius Dei* futurus, ibid. n. 21. & 22. fol. 95.
- Ex quo ei debentur Honores*, num. 99. fol. 96.
- Primogenitus Successor Dignitatis Regalis ex Gentium more*, Glof. 32. n. 74. fol. 303.
- Primogenitus viuente Patre Rex dicitur*, Glof. 11. n. 4. fol. 99.
- Primus ordo Nobilium inter Hispanos diuersis sub Titulis, & Epithetis ornatus fuit*, Glof. 33. n. 61. fol. 319.
- Princeps à Subditis honorandus*, Glof.

INDEX RERVM.

- Glof. 3. num. 6. fol. 36.
- Princeps an solutus fit legibus, Glo. 3. n. 3. fol. 35.
- Princeps bona publica eroget, quasi de eis rationem redditurus sit, Glof. 47. n. 22. fol. 476.
- Princeps decoratur Titulo: *De Altera*, Glof. 11. n. 32. fol. 104.
- Princeps dicebatur futurum Successor Imperij, Glof. 11. n. 20. 23. & 26. fol. 102. & 103.
- Princeps dicitur Primogenitus Regis Nostri, Glof. 11. n. 12. & 15. fol. 101. Et à quo tempore, n. 13.
- Princeps, & Rex distinctè appellandi, dict. Glof. 11. n. 29. fol. 104.
- Princeps ex iure Sociali amicos tutari tenetur, etiam providendo ante aggressionem, Glof. 25. n. 52. & 54. fol. 248.
- Princeps ex propria, & suæ Maiestatis tuendæ gratia tenetur Legatû criminofum in Principem, ad què missum grauter coercere, Gl. 27. n. 38. & 39. fol. 245.
- Princeps foederatus, an ex vi foederationis occurrere debeat impressioni faciendæ foederato? Quod sic, Glof. 27. n. 39. fol. 246.
- Princeps iudex legitimus etiam in propria causa, præcipuè in crimine læsæ Maiestatis, Glof. 27. n. 29. & 30. fol. 244.
- Princeps non valet præiudicare Primogenito in successione Dignitatis concessæ iure communi, Glof. 32. n. 75. fol. 303.
- Princeps rationem reddere subditis non tenetur de regimine ex Tacito, Glof. 47. n. 9. fol. 475. & n. 21. fol. 476.
- Princeps viuentis Patre iurisdictionem, nec Potestaté habet, Glof. 11. n. 28. & 31. fol. 103. & 104.
- Principalis in Exercitu dicebatur, qui primo Militabat, seu qui primum locum obtinebat, seu Princeps cohortis, Glof. 42. n. 30. 31. & 32. fol. 441.
- Principes ad exactionem tributorû omnia necessaria perquirant, quæ iustam constituent exactionem, Glof. 47. n. 26. fol. 477.
- Principes agere debent magnoperè, ne honorum gradus, ac Dignitatû immutentur, concessis promiscuè honoribus, ac sine dilectu, Glof. 1. n. 45. fol. 20.
- Principes agere debent, vt ordo in Republica adsit, quia politor est, Glof. 1. Procem. num. 17. 24. & 25. fol. 10.
- Principes dicti Primogeniti exêplo Romanorû, Glo. 11. n. 16. fol. 101. & n. 24. & 27. fol. 103.
- Principes dicuntur in genere habentes Supremam Potestatem, vel qui muneri, aut officio præfunt, Glof. 11. n. 8. 9. & 10. fol. 100.
- Principes dicuntur in specie Primogeniti Regum, Glof. 11. num. 11. fol. 100.
- Principi asserenti de necessitate an credatur? Quod sic ex Larea, & alijs, Glof. 47. num. 2. & 3. fol. 473.
- Contra ex Thomasio del Bene, n. 4. & 5. fol. 474.
- Principi asserenti de necessitate credendum est, ibid. n. 6. fol. 474.
- Principis assertio de necessitate sufficiens ad iustificationem impositionis tributorum, Glof. 47. n. 25. fol. 476.
- Principis Dignitas perpetua, Glof. 51. n. 9. fol. 498.
- Principis est agere iustitiam, ac ne delicta impunita maneant, præcipuè Militaria, Glof. 40. num. 74. fol. 421.
- Principis magnificentia haud exercenda in bonis, & rebus à Subditis tributorum causa collatis, Glof. 47. n. 24. fol. 476.
- Principis munus est res publicas agere, ibid. n. 7. fol. 474.
- Prior, Dignitas Ecclesiastica in ordine D. Iacobi, Glof. 38. n. 2. fol. 394.
- Prior, Dignitas, quia primus in Ordine, ibid. n. 3. fol. 395.
- Prior Equitum Clericorum Ordinis Di-

INDEX RERVM.

- Diui Iacobi; Prior Conuentus Sã-
 cti Lodiij, *ibid.* n. 5. fol. 395.
Prior in Ordine Diui Ioannis, Digni-
 tas: Bailius Dignitas in prædicto
 Ordine, *Glof.* 37. n. 6. fol. 395.
Prior Superior Ordinum obediẽtia-
 lium, *Glof.* 38. n. 4. fol. 395.
Priores duo in Ordine Diui Iacobi,
Glof. 38. n. 6. fol. 395.
Priuilegia amittit, qui illorum pote-
 state abutitur, *Glof.* 27. num. 12.
 fol. 242.
Priuilegia concessa Illustribus viris,
 seu Magnatibus, an vxori compe-
 tant? *Glof.* 53. n. 14. fol. 515.
Priuilegia generalia Maritis cõces-
 sa communia ad vxores non extẽ-
 sione, sed comprehensione, *Glof.*
 53. n. 90. & 91. fol. 525.
Priuilegia labore quæsitã seruanda
 ex Tertuliano, *Glof.* 42. num. 37.
 fol. 442.
Priuilegia Militaria, ac Nobilitas
 renuntuari possunt, *Glof.* 42. n. 64.
 fol. 444.
Priuilegia Maritorum, vt ad vxores
 extendantur, expressio necessaria
 est, *Glof.* 53. n. 89. fol. 525.
Priuilegia personalia Mariti exten-
 sibilia ad vxores, *Glof.* 53. nu. 99.
 fol. 526.
Proceres, ac Optimates dicebantur
 primum tenentes gradum in Reg-
 no ex More Europæo, *Glof.* 33. n.
 12. fol. 312.
Proceres appellati in Aula Constan-
 tinopolitana Primam vindicantes
 Dignitatem ex More Romano,
Glof. 33. n. 11. fol. 313.
Proceres Aulici Dignitas sine admĩ-
 stratione, *Glof.* 33. n. 42. fol. 317.
Proceres coadunati ad Curias Bur-
 genfes sub Ildephõso XI. ex illius
 Historia, *Glof.* 33. n. 132. fol. 331.
Proceres dicebantur inter Romanos,
 & Constantinopolitanos Primum
 Ordinem tenetes publicum, *Glof.*
 33. n. 41. fol. 317.
Proceres ex Munere sub Ildephon-
 so VI. *ibid.* n. 98. Nati ex sangui-
 ne: Dati ex Munere sub Ildephõ-
 so Octauo referuntur, n. 99.
Proceres in Aula Constantinopoli-
 tana infedebant capite velato, *Gl.*
 33. s. 2. n. 23. fol. 348.
Proceres iura suffragiorum tenentes
 in Comitijs, & si Titulis non or-
 nati, *Glof.* 33. n. 142. fol. 334.
Proceres Nati, & Dati, *Gl.* 33. n. 95.
 fol. 325. Nati ex Nobilitate, 96.
 Dati ex Munere, & Officio, 97.
Proceres, seu Magnates in Prima Pe-
 riodo Regni Gothorum fuerunt
 nati ex Regio semine, *Glof.* 33. n.
 28. & 30. fol. 315.
Proceres sub Ioanne, & Henrico, &
 si Titulis Dignitatum non ornati,
Glof. 33. n. 141. fol. 334.
Proceritas est honor publicus ten-
 dens in ornatum Regni, *Glof.* 33.
 s. 1. n. 59. fol. 344.
Proceritas est nomen iuris Politici
 Maiestatici, ideo non diuidua in-
 se absoluti, *ibid.* s. 1. n. 44. fol. 342.
Proceritas ex Munere personalis
 erat, *Glof.* 33. n. 116. fol. 329.
Proceritas ex Sanguine, & Munere,
 aut Officio concurrere potest in
 indiuiduo vnico, dict. *Glof.* 33. n.
 115. fol. 329.
Proceritas concessa his, quibus
 competebat Natiuo iure, & si Ti-
 tulis Dignitatum Regalium non
 honorarentur, *Glof.* 33. num. 340.
 fol. 334.
Proceritas, siue vt ordo, siue, vt Dig-
 nitas, siue, vt quid aliud habeatur,
 indiuidua est, *Glof.* 33. s. 1. n. 44.
 fol. 342.
Proceritas vindicata sanguini Regio
 Gothico, vel Nobili, *Glof.* 33. nu.
 118. fol. 329.
Procuratores Ciuitatum, quo ad cõ-
 cessionem tributorum non sunt
 Iudices, sed peræquatores bono-
 rum Regni, *Gl.* 47. n. 10. fol. 474.
Proprætor, cui post annum proroga-
 batur Imperium, *Glof.* 39. n. 49.
 fol. 404. Vel cui commissa tantum
 Bellica res, 50. Vel qui ad annũ
 finem

INDEX RERVM.

- finem regens Præturam in Vrbe ad Provinciam mittebatur, n. 51.
- Proprætor Gubernator Consularis Prouinciæ, erroneè Guttherius, ibid. n. 52. fol. 405.
- Proprætore ad Hispaniam mittebantur, non Prætore ex Guttherio, Glof. 39. n. 43. fol. 403.
- Proprætore Superiorum Prouinciarum referuntur ex Tacito, & Apiano, Glof. 39. n. 53. fol. 405.
- Proprætoria Potestas concessa fuit Gubernatoribus Hispaniarum, ibid. num. 47. & 48. fol. 404. & n. 55. fol. 405.
- Proprætorum insignia eadem, quæ Prætorum, ibid. n. 54. fol. 405.
- Proreges dicti Præfecti Augustales ab Alciato, Gl. 39. n. 21. fol. 400.
- Proreges Præfecti Prætore, ibid. n. 12. 13. & 20 fol. 399.
- Proregum Imperium, & auctoritatem Doctores referunt, ibid. n. 3. fol. 398.
- Prouincialium Cõsiliarium, & Prætoriarũ diuersa Gubernatio, Glof. 39. n. 6. fol. 398. & n. 30. fol. 402.
- Prouinciarum regimen commissum Ducibus, ac Comitibus, Glof. 30. n. 47. fol. 279.
- Prouisiones expediuntur ex vi sententiarum, & Decretorum, & quo modo, Glof. 36. n. 59. fol. 391.
- Prouisiones subscribuntur manu Senatorum, signanturque ad Maiestaticam auctoritatem sigillo Regio, ibid. n. 60. fol. 391.
- Prudentia necessaria in Duce ex lege Hispana: *Buen Seso*. Comprobatur exemplis, Glof. 40. n. 48. fol. 417.
- Publicæ causæ haud iudicandæ communibus Regulis, Glof. 47. n. 19. fol. 476.
- Puellæ Patriciæ honoratæ Puppis, Glof. 50. n. 74. fol. 486.
- Puellæ ornatrices inter Romanos seruilis cõditionis, Glof. 16. n. 28. fol. 152.
- Puellæ Regiæ inter Gallos appellantur *Fils de la Ren*, & Proximæ Regum ex Sacris litteris, Glof. 16. n. 40. & 41. fol. 153.
- Puellis regijs cõpetut Tituli honorum: *Speciosissimarum, Pulcherrimarum, Formosissimarum, Nobilissimarum, Inclytarum, Nympharum*, Glof. 16. n. 37. & 38. fol. 153.
- Pueris Romanis, tam masculini, quã foemenini sexus ad honorem data Prætecta Bulla, Glof. 50. num. 23. fol. 486.
- Pulvinaria à Principibus honorifica ornamenta habita, Glof. 33. §. 4. n. 52. fol. 368.
- Pulvinaria, seu: *Los Esfrados*, recepta ex More antiquo, Glof. 33. §. 4. n. 39. fol. 367.
- Pulvinaria laudata, ibid. dict. §. 4. n. 45. Priuatiua ornamenta aeorum, n. 46. fol. 368.
- Pulvini dicti, qui plumis resecti, Gl. 33. §. 4. n. 4. fol. 367.
- Punitio criminum necessaria Principi ad firmitatẽ Imperij, Glof. 40. n. 85. fol. 423.
- Purpura, insignia Maiestatis: Filij Imperatorũ dicti Nati in purpura, Glof. 13. n. 64. & 65. fol. 132.
- Purpurei coloris Porphyris lapis, Glof. 13. n. 68. fol. 133.
- Pyrrhus Epyrotarum Rex Primus qui metationem aciei in ordinem reduxit, a quo illam acceperant Romani, ibid. n. 36. fol. 430. Et si contra sentiat Lypsius, num. 37.
- Q**
- Qualitas superueniens non mutat forum, Glof. 53. n. 43. fol. 520.
- Quæstor Sacri Palatij adnotabat, subscribebat, & custodiebat mandata Principis, Gl. 36. n. 19. f. 387.
- Quæstoris officium inter Romanos idem, quod inter Nos *Secretarios*, Glof. 36. n. 18. fol. 386.
- R**
- Raymundus Calatrauensis Ordinis Fundator laudatus à Pontificibus ex Gestis contra Mauros in

INDEX RERVM.

- in Fidei, & Religionis defensionem, & propagationem, *Glof. 22. n. 37. fol. 208.*
- Reatus honores delinquentis excludit, *Glof. 27. n. 24. fol. 244.*
- Rebellio præcaueri debet quouis modo præter mortem, scilicet per capturam, *Glof. 27. n. 42. fol. 246.*
- Regalia Gallorum iura Domanialia dicuntur, *Glof. 3. n. 79. fol. 48.*
- Reges ad Maiestatis gloriam vtuntur Regalibus vestibus, *Glof. 12. n. 14. fol. 107.*
- Reges Augustiores varia nomina cõtemnunt, *Glof. 9. n. 49. fol. 90.*
- Reges Castellani cognatos honorabant voce designatiua gradus affinitatis, seu cognationis, *Glof. 33. f. 3. n. 4. fol. 357.*
- Reges Catholici summè egerunt de honore Dignitatum Ecclesiasticarum, *Glof. 20. n. 28. fol. 186.*
- Reges cum personaliter adesse ad audiendas causas non possent creantur munus: *De Adelantado Mayor, Glof. 23. n. 32. fol. 215.*
- Reges curare tenentur, vt Dignitatibus Ecclesiasticis debitus honor conferatur, *Glof. 20. n. 12. & 16. fol. 184.*
- Reges Diij appellati, *Glof. 13. n. 43. fol. 119.*
- Reges Excelsi dicti, *Glof. 11. nu. 13. fol. 101.*
- Reges exorti post Nembrothum, seu Bellum, *Glof. 2. n. 28. fol. 27.*
- Reges Galli Domini dicti, *Glof. 3. n. 78. fol. 48.*
- Reges Gothi voto Gentium ad apicem Maiestatis euecti, *Glof. 33. n. 26. fol. 315.*
- Reges Hispani More Romano, & Gothico ad Republicas nomenclaturam Ducum, ac Comitum receperunt, obliteratis Titulis Prætorum, ac Præsidũ, *Glof. 31. n. 22. fol. 285.*
- Reges Hispani venerabantur Titulo: *De Merced, y Alteza, Glof. 8. n. 6. fol. 79.*
- Reges honorabantur reuerentiali appellatione: *De Señoria, Glof. 25. n. 51. fol. 231.*
- Reges in ordine Dignitatum gradũ non Constituunt, *Glof. 2. n. 6. f. 24.*
- Reges instar Deorum habentur, *Glof. 2. n. 3. fol. 24.*
- Reges Lusitani cognatos designant gradu cognationis, *Glof. 33. f. 3. n. 4. fol. 357.*
- Reges, nec tenentur, nec debent vulgare subditis regiminis Arcana, *Glof. 47. n. 12. fol. 475.*
- Reges subditos ornatos Dignitatibus voce decorant Fratrum, Parentum, Cognatorum, *Glof. 33. f. 3. n. 23. fol. 360.*
- Reges voto Procerum eligebantur inter Gothos, *Gl. 33. n. 31. f. 316.*
- Regia instrumenta signata Signo Crucis, *Glof. 54. n. 10. fol. 529.*
- Regia Maiestas Constituta ad benè, beatèque agendum, *Glof. 2. n. 18. fol. 26.*
- Regia Maiestas haud numeranda in Ordine Dignitatum, *Glof. 2. n. 2. & 79. fol. 24. & 33.*
- Regia qualitas Excellentior est, quàm naturalis, *Glof. 10. n. 6. fol. 93.*
- Regiæ Maiestatis est honorare subditos, *Glof. 15. n. 3. fol. 138.*
- Reginæ apud Hispanos, & Gallos vtuntur Regijs vestibus, *Glof. 12. n. 18. fol. 108.*
- Reginæ conferendus honor Regius, reiecto Procopio, *Glof. 12. n. 21. fol. 109.*
- Reginæ decorandæ sunt eodè honore, quo Reges, *ibid. num. 1. 4. & 8. fol. 106.*
- Reginæ Dominæ dictæ, *Glof. 12. n. 10. fol. 107. Et Augustæ à Sanctis Patribus, 11. & 12. Ab Imperatoribus, 13.*
- Reginæ habebant Comitatum Nobilissimarum foeminaru, *Glof. 16. n. 9. fol. 147.*
- Reginæ, vt parerent, in Throno purpurato imponebantur, *Glof. 13. n. 63. fol. 132.*

INDEX RERVM.

- Reginis concessum est vti vestibus auratis, *Glos.* 12. n. 16. fol. 108.
- Reginis datur honorabilis locus ad manus dextras Regis, *ibid.* n. 23. fol. 109.
- Regis munus est agere pro bono cōmuni, *Glos.* 10. num. 7. fol. 93. Ac prospicere pro Regia Dignitate, omiſſa propria vtilitate, num. 8. & 9. Suorumque, nu. 10. Et amore Maritali, num. 11.
- Regis Potestas maior, quam Imperatoris, *Glos.* 4. num. 28. fol. 55.
- Regis Regum Titulum primus assumpsit Oſimandas Ægyptiorū Rex, *Glos.* 5. num. 4. concessum alijs Regibus, *ibid.* num. 6.
- Regis Titulus à regendo dictus, Supremus à Mundi prima Periodo, *Glos.* 4. num. 7. & 8. fol. 52. Et sic concessus ab omnibus Gentibus suis Principibus, num. 9.
- Regis Titulus acceptus ab Antigono, & Seleuco post mortem Alexandri in signū Maieſtatis, *Glos.* 4. num. 19. fol. 54.
- Regis Titulus Optimus inter Hispanos, & Gallos, *Glos.* 4. n. 20. fol. 54.
- Regis Titulus Pius: *Misericors*, comprehensibilior Maieſtatis, dict. *Glos.* 4. n. 18. fol. 54. & n. 33. f. 55.
- Regis Titulus Realis, *ibid.* num. 15. fol. 53.
- Regis Titulus, seu nomen invisum Romanis, *Glos.* 5. num. 14. & 20. fol. 61.
- Regium nomen invisum Romanis post Tarquinum, *Glos.* 4. num. 22. fol. 54.
- Regna diuersa fæderum iure vnum corpus cōstant, *Glos.* 27. num. 34. fol. 246.
- Regna diuisibilia inter filios, de quo exempla referuntur Atticorum, *Glos.* 32. num. 17. fol. 294.
- Regna exordio Mundi finiebantur intra Patriam, *Glos.* 4. n. 16. f. 53.
- Regni regimē deturbatum ab Sceptro Henrici II. *Glos.* 33. nu. 144. fol. 334.
- Regnum Aragonicum vnitum Castellæ coniugio Ferdinandi, & Elisabethæ, *Glos.* 35. num. 3. fol. 378.
- Regnum est rerum humanarum res pulcherrima, *Glos.* 4. num. 17. fol. 53.
- Regnum Hispanicum Summum tēpore Ferdinandi, & Elisabethæ, *Glos.* 35. n. 2. fol. 378.
- Regnum Matrimonio quaeritur, ex *1. Hispanica*, *Glos.* 61. num. 3. fol. 498.
- Regum cognati honorantur Titulis Supremis inter Vngaros, *Glos.* 33. §. 3. n. 5. fol. 358.
- Regum filij inter Illustres Pueros educabantur, *Glos.* 16. num. 5. fol. 146.
- Regum Romanorum Potestas in legibus ferendis, *Glos.* 8. num. 22. fol. 82.
- Reipublicæ ex hominum coniunctione ortus, *Glos.* 1. Procem. nu. 10. fol. 9.
- Reipublicæ interest, vt delicta puniantur, *Glos.* 40. n. 71. fol. 420.
- Reipublicæ subversio ex inordinatione, *ibid.* num. 38. fol. 415.
- Remissio delinquentium Supremæ principalis Authoritatis est, *Glos.* 27. num. 32. fol. 246.
- Rempublicam Romani in tres Ordines digesere, *Glos.* 1. Procem. nu. 42. fol. 12.
- Renuntiatio Priuilegij non est permissa, si causam publicam tangit concessio, *Glos.* 42. num. 70. fol. 447.
- Rerum publicarum conditores illas in ordinē digesere, *Gl.* 1. Procem. n. 39. fol. 12. Vt Indi. num. 40. Et Athenienses, num. 41.
- Rerum publicarum finis commune bonū fuit, *Glos.* 1. Procem. n. 11. fol. 9.
- Responsio ad Doctores dicentes sententiam cum possessore latam præiudicare successoribus, *Glos.* 19. n. 44. fol. 178. Ad Bartholū, An-

INDEX REKVM.

- gelum, & Paulum de Castro, n. 451
ad Raph. Ias. Alex. Rip. n. 46. An-
dr. del Sern. refertur, n. 47. Rosen-
tal. verba referuntur, n. 43. f. 176.
- Res iudicata nō facit ius contra suc-
cessores sanguinis, Glof. 19 n. 48.
fol. 179.
- Res iudicata suscitari nō debet, ibid.
num. 13. fol. 172.
- Res iudicata, vt præiudicet necesse
est, vt adsit identitas rei, personæ,
& causæ, Glof. 19. n. 36. fol. 177.
- Respublica Romana decrescere in-
cepit, ex quo illius ordines sub-
uerfi, Glof. 1. Procem. n. 44. f. 12.
- Respublica securius seruatur sub
improbo Principe seruato ordi-
ne, quam sub probo inordinate
agente, Glof. 1. Procem. num. 28.
fol. 11.
- Respublicæ in ordine ad decorem
publicum Romana Instituta te-
nuerunt, Glof. 33. n. 1. fol. 309.
- Restitutionis Beneficium concessum
Militibus ex ratione absentia, &
tantum dum in actu Militant, Gl.
53. n. 100. & 201. fol. 526.
- Reuerendissimi* Titulus communis
Dignitatibus Ecclesiasticis à pri-
mo ortu Ecclesiæ, Glof. 15. n. 23.
& 24. fol. 142.
- Reuerentia, ac honor exhibendus
Regibus in Epistolis, Glof. 3. num.
33. fol. 40.
- Reuerentia debita filijs debetur Ge-
neris, & etiam Obsequialis iure
Feudorum Constituta, Glof. 14.
n. 15. & 16. fol. 136.
- Reuerentia exhibendo Superiori-
bus, tam verbis, quã scripto, Glof.
3. n. 11. fol. 37. & n. 45. fol. 43.
- Reuerentia filijs debita iure conti-
nuatiuo, Glof. 13. n. 78. fol. 134.
- Reuerentia Generis Regum debita
est iure, nō data Priuilegio, Glof.
14. n. 8. fol. 136.
- Reuerentia Magistratibus debita
ex Fascibus, Glof. 29. num. 78.
fol. 266.
- Reuerentia Patrono debita debe-
tur, & illius personam repræsen-
tanti, Glof. 51. n. 23. fol. 500.
- Reuerentiale Obsequium transmis-
sibile pacto, Glof. 51. num. 24.
fol. 500.
- Reuerentia exhibenda Dignitati-
bus, Glof. 1. n. 2. fol. 15.
- Reus atrocis criminis Priuilegium
amittit ex ipsius perpetuatione,
Glof. 42. n. 25. fol. 440.
- Reus in Principem amicum Immu-
nitate non gaudet in Regno fæde-
rati, Glof. 27. n. 35. fol. 246.
- Reus puniendus à Iudice Territo-
rij, vbi crimen punitur, Glof. 42.
num. 23. fol. 440.
- Reus resistentiæ verè non dicendus
resistens Ministro non deferenti
signum, Glof. 29. num. 79. fol.
266.
- Rex duplicem qualitatem habet na-
turalem, & Regiam, Glof. 10. nu.
5. fol. 93.
- Rex, & Princeps, vide supra Prin-
ceps, & Rex.
- Rex Hispaniarum collectas indice-
re potest absque suffragio Curia-
rum, ex Marianna, Glof. 46. num.
31. fol. 467. & num. 35. & 36. fol.
468.
- Rex in Ordine Dignitatum primum
tenet locum, Glof. 2. n. 5. fol. 24.
- Rex Iudex appellationum ex officio,
Glof. 36. n. 42. fol. 389.
- Rex Iudex est inter Subditos, & cō-
mune bonum, ex quo tributa im-
ponit, & exigit, Glof. 47. num. 13.
fol. 475.
- Rex mortua vxore Rex ex Marian-
na, Glof. 51. n. 38. fol. 501.
- Rex nō potest in honorabilibus præ-
ferre vxorē filio, Gl. 10. n. 23. f. 95.
- Rex Noster, Titulus designatiuus
Supremæ Maieftatis, Glof. 55. nu.
20. fol. 539.
- Rex Pater est Reipublicæ, Glof. 10.
num. 25. fol. 95.
- Rex per se onus regiminis persona-
liter sustinere non valet, Glof. 2.
num. 37. fol. 28.

INDEX RERVM.

- Rex Præses Supremi Consilij, in eo-
que personaliter aderat ad iusti-
tiæ administrationem, *Glof. 23.*
n. 31. fol. 215.
- Rex suffragio Curiarum tributa im-
ponit ex Legibus Hispanis, *Glof.*
45. n. 30. 33. & 34. fol. 467.
- Rex tenetur ex officio ne iura Ma-
iestatica vulgentur, *Glof. 6. num.*
36. fol. 75.
- Rhodus amica fæderata, ac sociâ Ro-
mæ à Bello Mythridatico, vsque
ad Vespasiani Imperium, *Glof. 29.*
n. 87. fol. 267.
- Rica-hombria, Patritialis Dignitas
inter Hispanos, *Glof. 33. num. 82.*
fol. 322. ex l. Partit. num. 83. Et
ex Salazar de Mendocça, num.
88.
- Rica-hombria Prima Dignitas post
Regiam ex Carrillo, *ibid. num. 84.*
fol. 323.
- Rica-hombria Regalis Dignitas, ac
perpetua, *Glof. 33. n. 112. fol. 328.*
- Rica-hombria Regalis Dignitas in-
ter Hispanos, *dict. Glof. 33. n. 62.*
fol. 320.
- Rici-homines erant absque Titulis
Honorum Comitatum, reiecto
Salazar de Mendocça, & eis com-
petebant iura Proceritatis, *dict.*
Glof. 33. n. 89. fol. 324.
- Rici-homines, qui primum locum
in Regno vindicabant, *Glof. 33.*
n. 18. fol. 314.
- Rici-homines Titulo Comitum ho-
norabantur ex Munere, Officio;
ac Imperio eis commendato, *ibid.*
n. 93. fol. 325.
- Rico home, à Rica-hombria vocatur,
Glof. 33. n. 63. fol. 320.
- Rico-home, ex Nobilitate dicebatur,
ibid. n. 65. fol. 320.
- Rico-hombre, Titulo de honor, *dict. Gl.*
33. n. 81. fol. 322.
- Ricorum-hominum iura Suprema,
ibid. n. 87. fol. 324. & num. 100. &
105. fol. 325. & 326.
- Ricos-homes, à Regno Pelagij aliter
laudati, vsque ad Idlephonsum I.
aliter ab Idlephonso Sceptro, *dict.*
Glof. 33. num. 68. fol. 321.
- Ricos-homes, diuersè laudandos fe-
cundum temporum seriem, *ibid.*
num. 67.
- Ricos-homes de Pendon, y Caldera, ex
quo dicti, *ibidem, num. 70. fol.*
321.
- Ricos-homes, ex Nobilitate, pro-
prioque censu dicti prima in Pe-
riodo Pelagij, & Fruela, *ibid.*
n. 69. fol. 321.
- Ricos-homes, in signum Honoris Ti-
tulo De Don, honorabantur, *ibid.*
n. 91. fol. 325.
- Ricos-homes, iura vindicabant, *dict.*
Glof. 33. num. 114. fol. 328.
- Ricos-homes Primum Gradum te-
nebant in scala publica, *ibid. num.*
64. fol. 320.
- Ricos-homes primum ordinem te-
nebant in Regno, *dict. Glof. 33.*
n. 81. fol. 322.
- Roma Pileata mortuo Cæsare di-
cta, quia libera facta, *Glof. 33. n.*
2. n. 8. fol. 347.
- Romana arma terror Gætium, *Glof.*
41. num. 68. fol. 435.
- Romana in Populum, & Senatum,
seu Patritiatum diuisio ad specta-
cula quando, & quare inducta,
Glof. 33. l. 1. n. 31. fol. 340.
- Romana Respublica libertatem sub
Augusto amisit, *Glof. 5. num. 17.*
fol. 61.
- Romanæ res actæ manu Regum, &
quibus aliqua Leges Regiæ di-
ctæ, *Glof. 2. n. 60. fol. 31.*
- Romani à Romulo, vsque ad Cæsa-
rem Imperatores dixerunt: *Ducto-*
res Exercituum, Gl. 40. n. 3. fol. 410.
- Romani ab Ægyptijs Deos accepe-
rant præcipuè Serapim, *Glof. 54.*
n. 37. fol. 533.
- Romani ad venerationem Deorum,
& cognitionem signis utebantur,
Glof. 54. n. 38. fol. 533.
- Romani ad Urbis ornatum ab Atti-
ca transtulerunt marmora, *Glof.*
29. n. 13. fol. 258.

INDEX RERVM.

- Romani cognoscentes Dominium Maris necessarium ad Maiestatem, illud desiderarunt contra Classē in Hieronem Siciliae Tyrannum, *Glof. 43. n. 18. fol. 452.*
- Romani Consules suos honorabant Titulo Imperatoris, *Glof. 5. n. 24. fol. 24.*
- Romani Dominium Maris obtinuerunt euerfis Pænis, *Glof. 43. n. 19. fol. 451.*
- Romani ex Legibus Regijs, & Moribus ius Constituerunt Romanum, *Glof. 33. §. 2. n. 45. fol. 252.*
- Romani in nummis Crucem effigiebant, *Glof. 54. n. 36. fol. 533.*
- Romani Magistratus suos decorarunt Titulis Patrum Conscriptorum, Patritiorum, Senatorum, Cōsulum, Duum-Virorum, alijſque, *Glof. 30. n. 11. fol. 271.*
- Romani Maritimas res egerunt, diuersas instruendo Classes sub manu Præfectorum, *Glof. 43. n. 25. fol. 453.*
- Romani Populi diuisio in Classes facta à Seruio Tullio, *Glof. 46. num. 9. fol. 463.*
- Romani quamplura Bella habuere pro tuenda libertate, *Glof. 5. num. 15. fol. 61.*
- Romani Senatores dicebant *Patres*, *Glof. 15. num. 13. fol. 140.*
- Romani Tarquino reiecto iure iurarunt Romæ nõ passuros Regnare, *Glof. 5. num. 13. fol. 61.*
- Romani Titulos honoris appertinere, *Glof. 5. num. 11. fol. 60.* Suum Principem Titulo Regis decorarunt, vsque ad repulsam Tarquini, num. 12.
- Romani vnus Imperium à tempore Iulij acceperunt, *Glof. 5. num. 19. fol. 61.*
- Romanorum Imperium desertum gliescēte Bello Gothiāzo, *Glof. 39. num. 63. fol. 406.*
- Romanum Imperium virtute Gothorum obliteratum, *Glof. 31. num. 1. fol. 282.*
- Romanus Populus ad res publicas coadunabatur in Curias, *Glof. 46. num. 10. fol. 464.*
- Romulus Maiestatem retinuit suam manu, *Glof. 2. num. 59. fol. 33.*
- Romulus Populum Romanum diuisit in Tribus, & Curias, *Glof. 46. num. 7. fol. 463.*
- Rubrica, *C. de Prætor. & honor. Prætor. lib. 12. refertur, & exponitur, Glof. 54. num. 41. fol. 375.*
- S.
- Sacerdotes inter Ethnicos Ludi præstant, *Glof. 21. num. 10. fol. 197.*
- Sacerdotum Ethnicorum varia nomina, *Glof. 21. num. 11. fol. 177.*
- Sacræ res primum gradum vindicant in omni re, *Glof. 20. n. 5. fol. 183. & n. 30. fol. 186.*
- Sacri Sacelli instructio Constituta seruato honore debito, *Glof. 20. n. 42. fol. 188.*
- Salazar de Mendoza reijcitur quatenus tenet Primogenitum Regis dictum Principem gratia Regis Anglorum, *Glof. 11. num. 15. fol. 101.*
- Saluoconductu vallatus, si delinquat in Principem tutelarem, immunitate reiecta punitur, *Glof. 27. n. 8. fol. 242.*
- Salus Principis curanda, *Glof. 6. num. 39. & 40. fol. 75.*
- Salutatio cognationis expressiua, sub voce *Primo*, aut *Pariente*, orta à Politica cognatione fuit, *Glof. 33. §. 3. num. 10. fol. 359. & n. 26. fol. 360. & n. 34. fol. 362.*
- Salutatio: *Dios guarde la Persona de V. Magestad*, orta ex illo principio, ex quo vota pro Salute Principum est priuatiua Regum, *Glof. 6. n. 37 & 41. fol. 75. & 76. Regalis. n. 42. Gemella Maiestatis, nu. 47. Tam verbis, quam scripto, n. 44. Incõmunicabilis alijs, & si Supremis iuribus perfulgentibus, n. 45.*
- Sa-

INDEX RERVM.

- Salutatio Epistolaris exequabatur, vel in principio, vel in calce ex Luciano, *Glof. 6. num. 16. & 17. fol. 71. Si vales, bene est*, inter Romanos, num. 19.
- Salutatio Epistolaris indistinctè facta appposito, verbo *Salutae*, & *Vale*, *ibid. num. 24. fol. 72.* Extensa ad alia secundum scribentiũ affectus, num. 25.
- Salutatio Epistolaris inter Hebræos Babylonios, & Ægyptios, facta, verbo *Salutem*, *ibid. n. 18. fol. 71.*
- Salutatio Epistolarum familiarium inter Hispanos: *Dios garde*, dict. *Glof. 6. n. 27. & num. 35. fol. 75.*
- Salutatio Epistolarum Regibus misfarum, qualis; & apud antiquos, *ibid. n. 28. & 29. fol. 74.*
- Salutatio Hebræorum: *Bene agere*, Latinorum: *Salutem*, dict. *Glof. 6. num. 2. & 3. fol. 68.*
- Salutatio honorifica concessa Dignitatibus ad cognitionem Excellentia, & Honoris, *Glof. 25. n. 8. fol. 226.*
- Salutatio honorifica: *De Señoria*, à Maiestatico iure descendit, *Glof. 50. num. 20. fol. 485. & num. 26. fol. 486.*
- Salutatio in calce Epistolarum facta, verbo *Vale*, vel *Aueto*, *Glof. 6. num. 22. & 23. fol. 72.*
- Salutatio misiuã, qualis, *Glof. 55. num. 14. fol. 538.*
- Salutatio oscularis à Persis inventa, *Glof. 6. num. 8. & 9. fol. 69.* A Romanis accepta, & Hebræis, n. 10. & 11. fol. 69.
- Salutatio oscularis communis effecta, ideò prohibita à Tyberio, *ibid. n. 32. & 33. fol. 74.*
- Salutatio recedentis *Vale*, *Glof. 6. num. 7. fol. 69.*
- Salutatio Regia communis facta ex adulantium affectu, dict. *Glof. 6. num. 30. fol. 74.*
- Salutatio Romanorum: *Salutem*, *ibid. num. 20. & 21. fol. 72.*
- Salutatio, vel à veniente facta, vel à recedente, *ibid. n. 4. fol. 68.*
- Salutatio veniētis: *Aue*, & *Salutae*, dict. *Glof. 6. n. 5. & 6. fol. 69.*
- Salutationes formæ oriuntur ex animo scribentium, *Glof. 6. num. 26. fol. 73.*
- Salutationis formas varias fuisse, *ibid. num. 1. fol. 68.*
- Samuel zelo Diuini honoris occidit Agag Amalecitarum Regē, *Glof. 22. num. 32. fol. 207.*
- Scholæ potest renuntiare forum, *Glof. 42. num. 65. fol. 466.*
- Scipio, vide *Baston.*
- Scipio Titulum Regis recusauit, *Glof. 5. n. 21. fol. 61.*
- Scipiones iustè cognominati Africanis, Asiaticis, & Numantini, *Gl. 5. num. 2. & 3. fol. 59.*
- Scribendi huius libri causa refertur, *Glof. 1. Procem. num. 10. fol. 9.*
- Scribendo Iustinianus Pótifici subscribat reuerentialiter, *Glof. 9. num. 34. fol. 89.*
- Scribentis nomen, & cui scribebatur apponebatur, *Glof. 9. n. 3. fol. 85.*
- Scribentis nomen tantum sine vlla subscriptione in Epistolis Regibus scribendis, dict. *Glof. 9. n. 44. fol. 90.*
- Scythia à Gothis subacta, *Glof. 33. §. 2. n. 28. fol. 340.*
- Scythia sub quo Rege Gothorum subacta, *ibid. dict. §. 2. n. 32. f. 349.*
- Scytharũ Rex Primus Thargitaus, *Glof. 2. n. 30. fol. 27.*
- Scythicum Bellum, sub quo Gothorum Rege susceptum, *Glof. 33. §. 2. n. 31. fol. 349.*
- Sedere ad conspectum Principis Maximum inter Romanos, *Glof. 33. §. 1. num. 32. fol. 340.* Subque Imperatorum regimine, num. 33. fol. 341.
- Sedere ad conspectum Superioris irreuerentiæ creditur à Tertuliano, *Glof. 33. §. 1. n. 18. fol. 339.*
- Sedere ad latus Regis Summus honor inter Persas, *ibid. §. 1. num. 25. fol. 340.* Apud Macedones, *Ece 3 num.*

INDEX RERVM.

- num. 26. Hetruscos, num. 27.
- Sedere coram Rege concessum tantum Legatis Pontificis, Imperatoris, Regum, *Glof. 26. num. 22. fol. 236.*
- Sedes Didaci Viuarij, vulgò *Ei Cid*, contigua Sedi Regali, *ibid. §. 1. num. 38. fol. 341.*
- Sedes Episcopalis in formam Cathedræ, *Glof. 20. n. 63. fol. 190.*
- Sedes Episcopalis qualis sit ex Cereemoniali Romano, *ibid. num. 62. fol. 190.*
- Sedes Episcopalis vnde dicta Faldistorium, seu Faldistorialis, dict. *Glof. 20. n. 64. & 65. fol. 190.*
- Sedes Magnatum subsequuntur Regiam Sedem, *Glof. 33. §. 1. nu. 41. fol. 342.*
- Segnities in Militia Lethalis, *Glof. 41. n. 42. fol. 430.*
- Sella credit a Cardinalibus, *Glof. 20. num. 80. fol. 192.*
- Sella Episcopalis vestitur pannis sericis dictis *Faldistorio*, *Glof. 20. n. 45. fol. 188.*
- Sella honoris Supremum Signum, dict. *Glof. 20. n. 81. fol. 192.*
- Senatus Dignitatum splendor, *Glof. 29. n. 37. fol. 261.*
- Senatorius ordo Amplissimus, *Glof. 8. n. 33. fol. 82.*
- Senatorius Ordodictus Amplissimus, *Glof. 1. n. 31. & 32. fol. 19.*
- Senatorum Châcelleriæ numerus ex lege Regni, *Glof. 36. n. 64. fol. 393.*
- Senatorum Decreta Amplissimi Ordinis dicta, *Glof. 8. n. 34. fol. 82.*
- Senatorum Officiû à Rômulo creatum ad tutelam, & administrationem Reipublicæ, *Glof. 2. n. 62. fol. 31.*
- Señor, à *Señorio* dictus, *Glof. 25. num. 39. fol. 230.*
- Señor, dicendus Rex, *Glof. 3. num. 48. fol. 43. & n. 82. & 83. fol. 48. Ex legibus Hispaniæ, num. 87. fol. 49.*
- Señor, vox recepta ad dignoscendos Magistratus Supremos, *Glof. 25. num. 43. fol. 230.*
- Señores, à Senioribus dicti, *Glof. 25. num. 36. fol. 232.*
- Señores appellabantur Duces, ac Comites, *Glof. 25. n. 49. fol. 231.*
- Señoria, à *Señorio*, y *Señor* orta, *Gl. 25. n. 50. fol. 237. & n. 58 fol. 232.*
- Señoria, à voce communi *Dominus* orta ex Bernardino Græco, *Glof. 25. num. 39. fol. 230.*
- Señoria al *Maestre de Campo General*, *Glof. 41. n. 11. fol. 426.*
- Señoria concessa Dignitatibus Ecclesiasticis, *Glof. 25. n. 8. fol. 226.*
- Señoria concessa permissiue Dignitatibus Sæcularibus, *ibi. n. 4. f. 226.*
- Señoria, necessaria: *A las Damas, y Dueñas de la Reyna*, ex habitatione Aulæ Regiæ, *Glof. 16. nu. 14. fol. 148. & 152.*
- Señoria, non est Titulus honoris, sed reuerentiæ vox permissa Dignitati Regali, *Glof. 1. n. 49. fol. 21.*
- Señoria, non permittitur: *A los Generales de Esquadras, Flotas, y Galeones*, *Glof. 43. n. 49. fol. 456.*
- Señoria, permissa: *A todos los Generales de Armadas, y Galeras de Reynos*, *ibi. num. 56. fol. 458.*
- Señoria, permissa Capitulis Ciuitatû habentium ius suffragij in Curijs, *Glof. 46. num. 1. fol. 462.*
- Señoria, vox vnde orta, *Glof. 25. nu. 36. fol. 229.*
- Señorio idem, quod Dominatio, *Glof. 3. num. 62. fol. 46.*
- Señorio vox significatiua Potestatis, & Imperij, *Glof. 25. n. 48. fol. 231.*
- Sententia cum cohærede delata non obest, *Glof. 19. n. 37. fol. 177. Rofentalis verba referuntur, n. 43.*
- Sententia cum possessore, aut prætensore maioratus lata, an noceat successoribus? quod sic si pro re cõmuni fertur; & quare, & quomodo intelligendum ex Molina, *Glof. 19. n. 14. 15. 16. & 17. fol. 173.*
- Sententia cû possessore maioratus lata an obftet successoribus? Difficilis quæstio est, ideo arbitrio iudicis remittenda, *ibid. n. 57. & 58. f. 180.*
- Sen-

INDEX RERVM.

- Sententia lata contra habentes primas defensionis partes obstat sequentibus hæredibus, ex Offasch. *Glof.* 19. n. 50. & 51. f. 179. Quod qualiter intelligendum notatur, num. 52.
- Sententia lata contra Regem obstat Regis hæredi, *ibid.* n. 49. fol. 179.
- Sententia lata cum Possessore maioratus præiudicat successori remoto, & non nato, *dict.* *Glof.* 19. num. 34. 40. & 42. fol. 176. & 177.
- Sententia lata de qualitate succedendi præiudicat ius habentibus à litigatore, si citati sunt, *Glof.* 19. n. 19. 20. & 21. fol. 174.
- Sententia lata de successione maioratus viuentis possessore non facit rem iudicatam in iudicio Tenutæ; de quo refertur decisio Supremi Senatus, *dict.* *Glof.* 19. n. 11. & 12. fol. 172. Quod defenditur, 59. fol. 180. Res iudicata suscitari nõ debet, num. 13.
- Sententia lata super qualitate successione personalis censetur, & ob id non præiudicat successoribus, *dict.* *Glof.* 19. n. 22. fol. 174.
- Sententia lata super validitate maioratus, aut qualitate bonorum præiudicat omnibus, *ibid.* n. 18. fol. 173.
- Serenissimi Titulus Regius est, *Gl.* 13. n. 84. fol. 134.
- Sessiois excellentia, quia summa credita Senatoribus, *Glof.* 33. §. 1. n. 35. fol. 341.
- Sessiois honor creditur Illustribus viris inter Gothos, *Glof.* 33. §. 1. n. 36. fol. 341.
- Sessiois honor inter Hispanos laudatus, ex Gentium placito ortus, *Glof.* 33. §. 1. n. 19. fol. 339.
- Sessiois honor laudatus, ac receptus inter Gallos, *Glof.* 33. §. 1. n. 41. fol. 342.
- Sessiois honor laudatus inter Romanos à censura Sexti Ælij Peti, *Glof.* 33. §. 1. n. 29. fol. 340.
- Sessiois honor maximus inter Persas, *ibid.* §. 1. n. 22. fol. 339.
- Sessiois honor non receptus in prima Periodo Romanorum, *ibid.* §. 1. n. 28. fol. 340.
- Sessiois honor, quia magnus receptus, & laudatus inter Hispanos, *Glof.* 33. §. 1. n. 13. fol. 338.
- Sessiois honor, quia summus concessus Prætoribus Constantino-politanis, Dignitati Panuersebasticæ, *dict.* *Glof.* 33. §. 1. num. 34. fol. 341.
- Sessiois honorem tenet Cardinalitia Dignitas, *ibid.* §. 1. num. 15. fol. 339.
- Sessiois honorem vindicat Supremi Senatus Authoritas, *Glof.* 33. §. 1. n. 14. fol. 339.
- Sessiois ius Dignum Illustrium, & Nobilium virorum, *Glof.* 33. §. 1. num. 40. fol. 342.
- Sessiois locus præscriptus primo Ordini Romano ad ludos, & spectacula, *ibid.* n. 30. fol. 340.
- Sessiois præexcellencia credita sub Sceptro Regum Hispanorũ Nobilioribus, & Illustribus viris, *ibid.* §. 1. n. 37. fol. 341.
- Sessiois Præexcellencia, & ius vendendi capita, vide Magnatibus.
- Sessiois prærogatiua concessa Legatis, quatenus representant sui Regis Dignitatem, *Glof.* 26. n. 26. fol. 237.
- Seueritas securior in Bello, quam misericordia, *Glof.* 41. num. 65. fol. 434.
- Seuerus *Optimus* appellatus, *Glof.* 5. num. 43. fol. 64.
- Sforcia Dux magis præditus virtute, quam prudentia, *Glof.* 40. num. 51. fol. 49.
- Sigilla, seu signa interna, vel externa, *Glof.* 9. num. 14. Interna ad designandam enitiorem voluntatem, 18. Vel ad fidem tribuendam litteris scriptis manu aliena, num. 16. fol. 87.
- Signa, ac sigilla contra malitias, &

INDEX RERVM.

- fraudes inducta*, *Glof. 9. num. 18. fol. 87.*
Signa animalium ad bellum ducebantur, & quorum ducta prospere obveniebat veneratione colebantur, *Glof. 54. n. 20. fol. 530.*
Signa Imperij necessaria ad honorem, & designationem Dignitatis, ac iurisdictionis, *Glof. 29. num. 67. fol. 265.*
Signa Maiestatica à Romanis inventa, à Vvisogothis recepta, *Glof. 33. §. 1. n. 24. fol. 340.*
Signa Militaria Persarum, Dacorum, Romanorum qualia, *Glof. 54. n. 17 fol. 530.*
Signa muta, inventa per Gentes ad cognitionem Maieftatis, & honoris, *Glof. 33. §. 1. num. 21. fol. 339. Et qualia inter Ægyptios, & inter Persas, num. 19. & 20.*
Signa muta Maieftatica Romanorum concessa primo ordini Patrij remissiue, *Glof. 33. §. 1. nu. 23. fol. 339.*
Signa necessaria ad rerum cognitionem, præcipue in Bello, *Glof. 54. n. 16. fol. 530.*
Signa Proconsulis submituntur ad conspectum Consulis, *Glof. 23. n. 86. fol. 222.*
Signa publica Constituta ad designationem Clarissimatus, & Nobilitatis, *Glof. 33. §. 4. num. 50. & § 1. fol. 368.*
Signa publica necessaria ad cognitionem Maieftatis, & Imperij, *Glof. 23. n. 79 fol. 221.*
Signa, seu sigilla externa in Epistolis ad designationem secreti, ne res pateat, ni cui scribebatur, *Gl. 9. n. 17. fol. 87.*
Signa, vel priuatiua sunt Maieftatis, vel communicabilia, *Glof. 23. n. 80. fol. 222.*
Signa vocalia Titulorum inventa ad cognitionem, & discretionem ordinam, *Glof. 33. §. 1. num. 20. fol. 339.*
Signis, ac annulis magna fides apud Priscos, *Glof. 4. n. 10 fol. 86.*
Signum Cantabrorum Militare Crux, *Glof. 54. num. 18. & 24. fol. 530.*
Signum, quo Comites Castellæ signabant, erat Effigies Crucis, *Glof. 54. n. 11. fol. 529.*
Signum, quo signatae fuerunt Domus Hebræorum, cum sanguine agni in nocte Phasse, fuit Effigies Crucis, *Glof. 54. num. 49. fol. 535.*
Sitial à Principibus Sæcularibus vindicatum in re Sacra ad reuerentiam, & quomodo imponatur, *Glof. 20. n. 74. fol. 191.*
Sitial dicitur Faldistorium à Villaroel, *Glof. 20. n. 66. fol. 190.*
Sitial insigne Præsidis Supremi Cõsiliij, *Glof. 20. n. 76. fol. 191.*
Sitial genuflexorium, seu reclinatorium ab Ecclesia receptum ad imponendum Librum Sacrum; non in reclinatorium, vt voluit Villaroel, *Glof. 20. n. 72. fol. 191.*
Sitial qualiter hodie accipitur, non habendum ornamentum Throni Episcoporum, *ibid. num. 60. fol. 190.*
Sitial Real, quâ formâ instruitur, *ibid. n. 41. fol. 187.*
Sitial, signum Maieftatis, haud vindicandum, ni à Maieftaticis Magistratibus, *Glof. 20. num. 77. fol. 191.*
Sitial, signum Regum, Cardinalium, Magistratuumque Maieftaticorum, *dict. Glof. 20. num. 76. fol. 191.*
Sobreescrito, in Epistolis familiaribus imponendum addita nomini, cui scribitur prærogatiua Dignitatis, *Glof. 55. num. 23. fol. 540.*
Particularibus nomē tantum, 24. *Patribus Naturale*, 25. *Vxoribus, ac Maritis qualitas Matrimonij*, 26. *Inter affines gradus fraternitatis, aut agnationis*, *num. 26. fol. 542.*
Sobreescrito, quid in Chartis, & quali-

INDEX RERVM.

- litter imponatur, *Glof. 55. num. 36. & 4 fol. 536.*
- Socer generum filium appellat, & è contra, *Glof. 14. num. 12. fol. 136.*
- Soceri parentum loco habentur, *Glof. 14. n. 9 fol. 136.*
- Sociale ius Constatuit, vt foederatorum Maiestas communiter feruetur, *Glof. 23. n. 38. fol. 246.*
- Societas Ciuilis ex ratione Naturali inducta ad benè, beatèque viuendum, *Glof. 2. n. 15. fol. 25.*
- Societas inter homines necessaria ad bene viuendum, *Glof. 1. Procem. n. 8. fol. 9.*
- Solium dictum locus, vbi sedet Rex; *Glof. 20. n. 35. fol. 186.*
- Styli omisio, aut formula an inducat nullitatem, *Glof. 17. num. 22. fol. 157.*
- Stylico fuit Magister Militum, *Glof. 42. n. 18. fol. 439.*
- Stylus absolutè seruandus, *Glof. 17. n. 9. fol. 156.*
- Stratus decantatus à Poetis pro restructa ad declinandum, *Glof. 33. §. 4. n. 57. fol. 369.*
- Stratum Didonis Tapetibus, & Pulvinaribus structum, *ibid. §. 4. nu. 50. & 51. fol. 368.*
- Stratum ex mente Iuris-Consultorum restructa ad sedendum, ex rebus eiectis, *Glof. 33. §. 4. num. 58. fol. 369.*
- Subiectionis duplicitas non repugnat societati coniugali, *Glof. 53. n. 82. fol. 524.*
- Subditi non possunt, nec debent discutere Superiorum madata, *Glof. 47. n. 15. fol. 475.*
- Subditi Obsequialiter obedire tenentur, *Glof. 47. n. 17. fol. 475.*
- Subditi ratione subiectionis tenentur obedire Regi, *dict. Glof. 47. n. 14. fol. 475.*
- Subditorum obedientia vim Imperij inducit, *ibid. num. 16. & 20. fol. 475.*
- Subscriptio apud Nos: *Firma*, an sit necessaria in litteris, aut instrumentis, *Glof. 9. n. 1. fol. 84.*
- Subscriptio Epistolaris inter Charos, inter Gratos qualis ex Martiale, & Cicerone, *Glof. 9. nu. 39. fol. 89.*
- Subscriptio Epistolaris Paterna, *ibid. n. 41. fol. 90.*
- Subscriptio Epistolaris varia secundum qualitatem scribentis, *ibid. num. 58. fol. 89.*
- Subscriptio hominis scribentis Epistolas antiquitus non receptus, *Glof. 9. num. 2. fol. 85.*
- Subscriptio in Epistolis ad Imperatores scriptis non apponebatur, *dict. Glof. 9. n. 52. fol. 91.*
- Subscriptio in Epistolis non necessaria, ex *l. cum Tabernam, §. idem queritur, de pignor. & hypoth. ibid. num. 7. fol. 85.*
- Subscriptio inter amicos: *Su amico, que sus manos besa*, *ibid. num. 40. fol. 90.*
- Subscriptio inter dissimiles: *Beso los pies*, *dict. Glof. 9. n. 42. fol. 90.*
- Subscriptio manu propria in contractibus non erat necessaria iure antiquo, *ibid. n. 53. fol. 91.*
- Subscriptio manu propria nouo iure necessaria in testamentis, *ibid. n. 54. fol. 91.* Et in contractibus, *ibid. num. 55. Si actum est vt scriptura necessariò interueniat, num. 56.*
- Subscriptio nominalis non accepta inter antiquos, si in inscriptione nomen Principis apponebatur, *ibid. n. 31. fol. 88.*
- Subscriptio omisa à Rhodijs scribentibus Tyberio, *Glof. 9. n. 33. fol. 88.*
- Subscriptio Patrum in actis Conciliorum necessaria ad illorum cognitionem, *ibid. n. 30. fol. 88.*
- Subscriptio Principis in rescripto necessaria, *dict. Glof. 9. num. 28. fol. 88.*
- Subscriptio reuerentialis inducta ante scribentis nomen, *ibid. num. 35. fol. 89.*

Subf:

INDEX RERVM.

- Subscriptio reuerentialis in Epistolis ad Imperatores Scriptis sub his litteris D. N. M. Q. E. dict. *Glof. 9. n. 32. fol. 88.*
- Subscriptio reuerentialis in Epistolis translata ad priuatos, *ibid. num. 37. fol. 89.*
- Subscriptio reuerentialis recepta in Epistolis Regijs, *ibid. num. 36. fol. 89.*
- Subscriptio testium necessaria in instrumento, *dict. Glof. 9. num. 29. fol. 88.*
- Successor iure sanguinis non repræsentat Antecessores in maioratibus, *Glof. 19. n. 53. fol. 179.*
- Successor Maioratus non succedit Possessori iure hæreditario, sed proprio iure, *Glof. 19. num. 24. fol. 174. & num. 36. & 41. fol. 177.*
- Suffragij ius diuisum in Republica Romana Censura Publij Scipionis Affricani, *Glof. 46. nu. 16. fol. 464.*
- Suffragij ius in Curijs, & si habeant Communitates apud Valentinus, Aragonios, Gallos, & Germanos habent etiam Procere Ecclesiastici, & Sæculares, *ibid. num. 40. fol. 469.*
- Suffragij ius inter Romanos à Romulo commune omnibus Ciuibus, absque distinctione Patritiorum, & Plebeiorum, *Glof. 46. n. 8. fol. 463.*
- Suffragiorum iura sanguinis concessa in electione Regis more Gothico, *Glof. 33. num. 113. fol. 328.*
- Summus Pontifex Pater dictus *Papa*, per Antonomasiam, *Glof. 15. n. 16. & 18. fol. 141.*
- Summus Sacerdos inter Ethnicos Patris Titulo honoratus, *dict. Glof. 15. n. 14. fol. 140.*
- Superioribus reuerentia necessaria in testimonium virtutis, *Glof. 2. num. 13. fol. 25.*
- Suscipere à Sacro fonte, quid? *Glof. 13. n. 61. fol. 131.*
- Suscipiens filium, & si ab eo non genitum, illud habeat successorē hæreditatis, & familiae, *dict. Glof. 13. num. 59. fol. 131.*
- Suspectus de crimine in Regem, aut Rempubicam, capi potest, & in carcerem mitti, *Glof. 27. num. 44. fol. 247.*
- Suspensio iudiciorum voluntaria est, non necessaria, *Glof. 18. num. 40. fol. 168.*
- Sycioniorum Primus Rex Ægialeus, *Glof. 2. n. 31. fol. 27.*
- Symbola in exteriori parte Epistolarum ad cognitionem, *Glof. 55. num. 16. fol. 539.*
- Symbolum est signum externum ad cognitionem absentium, *Glof. 55. num. 17. fol. 539.*
- T
- T** Littera Sacra inter Sacerdotes, absolutoria in iudicijs, *Glof. 54. n. 41. & 42. fol. 533.*
- T** Littera vltima Alphabeti Hæbraici ad fælicitatem, & perfectionem consequendam, quia Effigiem Crucis designat, *ibid. n. 29. fol. 532.*
- Tarracona ab Egyptijs condita, & populata, *Glof. 54. num. 41. & 42. fol. 533.*
- Templum Augusti dicatum ab Hispanis, *Glof. 5. n. 36. fol. 63.*
- Tenuta potest conferri in iudicio possessorio non habenti ius in petitorio, *Glof. 18. n. 29. fol. 166.*
- Tessera Militaris inter Romanos qualis? Et vnde recepta, *Glof. 41. n. 30. fol. 428. Qualiter executâ, num. 32. fol. 429.*
- Testator, & hæres vnam efficiunt personam, *Glof. 19. num. 54. fol. 179.*
- Thau in formam Crucis designabatur, *Glof. 54. n. 30. fol. 532.*
- Theseus inter Athenienses regium nomen accepit ad Imperium Militare, & Leges exequendas, *Glof. 2. n. 55. fol. 30.*

INDEX RERVM.

- Theodoredus profligato Attila limites Hispani Regat in Gallias extendit, *Glos.* 39. n. 79. fol. 408.
- Theodosius Magnus denegavit Iudæis vsum Synagogarum, *Glos.* 21. n. 45. fol. 201.
- Theodosius Reinring refertur, asserens Regalem Titulum non esse Optimum, ex quo Christus Dominus Noster Rex appellatus est, *Glos.* 4. num. 32. Responsio, n. 34. fol. 56.
- Thetis habuit Priuilegio Iouis Comitatum, *Glos.* 16. n. 11. fol. 147.
- Throni Regij locus in Sacello Sacro qualis? *Glos.* 20. n. 33. fol. 187.
- Thronus à sededo dictus, *ibid.* n. 34. fol. 187.
- Thronus Episcopalis, quibus signis ornandus, *Glos.* 20. n. 62. fol. 190.
- Thronus, & Signum Episcopale generice diuersum: *De el Sital*, *ibid.* num. 59 fol. 189.
- Thronus, & Solium signum est competens Episcopis in signum Authoritatis, & iurisdictionis, *Glos.* 20 num. 58 fol. 189.
- Thronus Regis in Sacello, quia non fixus, sed velis ornatus dicitur inter Hispanos: *La Cortina*, *Glos.* 20. num. 36. fol. 187.
- Thronus, Solium, & Faldistorium diuersè habent, dict. *Glos.* 20. num. 68. fol. 190.
- Titulati, qui Titulos refutant, non amittunt honores, *Glos.* 51. n. 29. fol. 500.
- Tituli ad cognitionē honoris, *Glos.* 15. num. 2. fol. 138.
- Tituli *Clarissimorum, Illustrium, Illustrissimorum*, concessi Prætoribus, Præsidibus, cæterisque Muneribus suffectis loco Senatorū, *Glos.* 25. num. 9. fol. 226.
- Tituli *Despotarum, Magnorum Ducum, Primiceriorum, Sebastocratorum*, inventi à Constantino, *Glos.* 30. num. 14. fol. 272.
- Tituli eruuntur ab ambitione, & adulatione, *Glos.* 5. n. 44. & 46. fol. 65.
- Aliquorum Regum Tituli ambiciosi referuntur, *ibid.* n. 45.
- Tituli ex virtute, ac gloria parti, legitimi sunt, ac iusti, *Glos.* 5. num. 50. & 54 fol. 65. & 66. Referuntur Tituli appositi Iustiniano, dicta *Glos.* 5. num. 53.
- Tituli honoris à virtute provenientes, *Glos.* 7. n. 1. fol. 77.
- Tituli honoris qualis ex Fr. Hieronimo Roman. *Glos.* 1. n. 10. fol. 16.
- Tituli honorum Babiloniorum, Assyriorum, Mædorum, Persarum, Principum, Ducum, Optimatum, Satraparum, Tyrannorum, *Glos.* 30. num. 5. fol. 270.
- Tituli honorum competentes illos, quibus rescribatur, à Regibus, ac Imperatoribus, in inscriptione apponebantur, *Glos.* 15. num. 8. fol. 139.
- Tituli honorum competunt ex Officijs, & Muneribus, *Glos.* 16. num. 15. fol. 148.
- Tituli honorum concessi Superioribus Dignitatibus translati ad inferiores in damnum virtutis, ac gloriæ, *Glos.* 25. n. 19. fol. 228.
- Tituli honorum crediti Dignitatibus primo in sæculo Principum Procerum, Optimatum, Magnatum, *Glos.* 33. n. 9. fol. 313.
- Tituli honorum diuersi, concessi Regibus ex propria virtute, *Glos.* 5. n. 9. fol. 60.
- Tituli honorum filijs Imperatorum concessi erant, *Glos.* 13. num. 50. fol. 130. Principum iuuentutis, 51. Nobilissimorum Puerorum, num. 52.
- Tituli honorum filijs Imperatorum successuris in Imperium concedebantur, *Glos.* 13. n. 55. fol. 130.
- Tituli honorum inventi ad Maestatem, *Glos.* 1. n. 21. fol. 10.
- Tituli honorum necessarij ad cognitionem Dignitatum, *Glos.* 25. num. 28. fol. 229.
- Tituli honorum orti, vel causa Magnitudinis Prouinciarum, vel virtu;

INDEX RERVM.

- tutis, *Glof. 5. num. 2. & 3. fol. 59.*
- Tituli honorum pauci, & communes in prima Mundi Periodo, *Gl. 20. n. 1. fol. 183.*
- Tituli honorum Regibus dati: *Nobilissimorum, Sacratissimorum, Clementissimorum, Religiosissimorum, Serenissimorum, Glof. 5. num. 54. fol. 66.*
- Tituli honorum, Reales, & Personales, sunt necessarii ad cognitionem Superioritatis, *Glof. 4. num. 1. & 2. fol. 50.*
- Tituli honorum sunt Senator, Consul, Prætor, Dux, Comes, Marchio, non *Illustrissimi, Clarissimi* vox, *Glof. 1. num. 48. fol. 21.*
- Tituli non semper oriuntur à vitiosa ambitionis Origine, *Glof. 5. num. 48. fol. 65. Præcipuè Ducales, num. 46.*
- Tituli Personales qui? *Glof. 5. n. 10. fol. 60.*
- Tituli Regum, *Glof. 4. num. 13. fol. 53.*
- Tituli honoris ex Gentium acceptione ortos, sed personales, *Glof. 1. num. 14. & 15. fol. 17.*
- Titulos honorum à luxuria Cæsaris ortos, ad cæteros translatos, *Glof. 1. num. 42. fol. 20.*
- Titulos honorum collatos Magistratibus in Legibus Codicis, ac Authenticarum, numerare laboriosum est, *Glof. 15. num. 9. fol. 139.*
- Titulus *Clarissimi, Illustrissimi*, non fuit in usu sub Regno, & Republica Romana, *Glof. 1. num. 47. fol. 21.*
- Titulus *De Amado*, vide *Amado.*
- Titulus *De Amigo*, vide *Amigo.*
- Titulus *De Señor*, apponendus in Epistolis Regibus missis, *Glof. 3. num. 46. fol. 43.*
- Titulus *De Señor*, damnatus, dum arripitur, habita ratione ad vanitatem, ac superbiam, *Glof. 3. n. 85. fol. 49.*
- Titulus *De Señor*, priuatius est Regum, *Glof. 13. num. 61. fol. 134.*
- Titulus Domini, ab aliquibus Imperatoribus reiectus, *Glof. 3. num. 47. fol. 43. & num. 85. fol. 49.*
- Titulus *De Reuerendissimo*, y *Reuerendissima*, vide *Episcopis, & Reuerendissim.*
- Titulus honoris habebatur in Republica Romana adscriptus Dignitati, vel quæsitus ex virtute, vt exemplis probatur, *Glof. 1. n. 36. & 37. fol. 19.*
- Titulus honoris *Illustrissimi, Clarissimi*, *ibid. num. 12. fol. 17.*
- Titulus honoris signum est designatum Maiestatis, & honoris, *Gl. 1. num. 3. fol. 15.*
- Titulus honorum Reginarum, apud Ægyptios, Cleopatraz erat, *Glof. 12. n. 7. fol. 106.*
- Titulus Maximus, *Illustrissimorum*, concessus his, quibus credita maiora munera, *Glof. 23. num. 1. & 2. fol. 211.*
- Titulus, seu vox *Maiestas* priuatiua est Regum, *Glof. 8. num. 11. & 35. fol. 80.*
- Titulus, vt *Dignitatis ordo seruetur*, Institutus fuit, vt seruetur honor his, quibus Dignitas concessa, ac quæsitæ, & qualiter intelligatur, *Glof. 1. Procem. num. 5. & 6. fol. 9.*
- Titus Vespasiani Præfectus, *Glof. 23. n. 49. fol. 218.*
- Tocadora*, dicta Præfecta capillorum, *Glof. 16. n. 32. fol. 152.*
- Trajanus Herua *Parietaria* dictus, Optimi accepit cognomē, & Maximi, *Glof. 5. num. 40. & 42. fol. 64.*
- Triclinium pro meta Regia, seu locus ad sedendum, *Glof. 33. n. 4. n. 42. & 49. fol. 368.*
- Tribunalis Patrimonialis iurisdictionis, & numerus, *Glof. 35. nu. 20. fol. 382.*
- Tribunorum Militum Dignitas Militarum summa, *Glof. 34. num. 48. fol. 376.*

INDEX RERVM.

- Tributa imponuntur suffragio Ciuitatum inter Hispanos, *Glof. 47. num. 1. fol. 473.*
- Tributa pendenda Principi ad subventionem rerum publicarum, *Glof. 47. num. 8. fol. 474.*
- Tributa pensantur ad necessitatem, non ad vanitatem, *Glof. 47. n. 23. fol. 476.*
- Tributorum indicendorum ius, Suprema Regalia, *Glof. 46. num. 32. fol. 467.*
- Trinobadon*, obsonia scindit in mensa Reginae, *Glof. 16. num. 35. fol. 153.*
- Triumphator apud Romanos recipiebatur exeunte obviam populo, *Glof. 13. num. 12. & 13. fol. 114.* Vestibus alvis ornatus, num. 14. Strato itinere floribus, num. 15. Lucernis incensis apposis in fenestris, num. 16. Patentibus templis, num. 17. Formidationibus, acclamationibus, num. 18. fol. 115. Et ad Capitolium ducebatur Ioui immolaturus, num. 19.
- Tumulus tantum permissus in funere Regio, *Glof. 13. num. 26. fol. 116.*
- Turcae Imperatores Titulos honorum conferunt suis Magistratibus, *Glof. 30. n. 15. fol. 272.*
- Turcae suum Imperatorem Sultanem vocant, id est *Dominum*, *Glof. 3. num. 76. fol. 48.*
- Tyberius Militem capite punit ob susceptum ex Viridario pavonem, *Glof. 41. num. 57. fol. 433.*
- Tyberius reseruauit sibi, & Imperatoribus ius creandorum Magistratum, auellens illud a populo, *Glof. 2. num. 70. fol. 32.*
- Tyberius Tribunatum gerens Ciuilliter Rhodum habitauit, deposuit lictores, & fasces, *Glof. 29. num. 90. fol. 268.* Sed dum auctoritatiue se gessit in ipsa Ciuitate Fascibus erectis, ac cum apparitoribus prodijt, num. 91.
- V.
- Valedictio apponenda in Regijs Epistolis: *Dios guarde la Catolica persona*, *Glof. 6. num. 34. fol. 75.*
- Valens Imperator Victus Gothorum virtute, *Glof. 33. §. 2. n. 47. fol. 352.*
- Vara, signum Supremum Potestatis, *Glof. 23. num. 74. fol. 221.*
- Vela Regia, idem quod *Dofel*, *Glof. 36. num. 55. fol. 391.*
- Velandi caput mos iure facer, *Glof. 23. §. 2. n. 16. fol. 348.*
- Velandi capita ad conspectum Regis honor Magnatibus competens, *Glof. 33. §. 2. num. 1. fol. 346.*
- Velandi capita vsus receptus inter Gentes diuersas, dict. *Glof. 33. §. 2. num. 15. fol. 348.*
- Velare capita honoris signum, *ibid. §. 2. num. 1. fol. 347.*
- Velare capita in Nobilitatis signum priuatiuum Gothorum ex Luciano, *ibid. §. 2. num. 26. fol. 349.* Et si Scytharum dicat Raynand, num. 27.
- Velare capita inter Romanos non Pileo, sed Toga ipsa fiebat, *ibid. §. 2. num. 12. fol. 347.*
- Velare capita receptum in re Militari, *ibid. §. 2. num. 20. fol. 348.* Sacras ludis, ac Itinere a Romanis, num. 21.
- Venus separanda a Castris, *Glof. 41. num. 47. fol. 431.*
- Verba Kekermani de seruanda fide Legatorum, & quando referuntur, *Glof. 27. num. 15. fol. 242.*
- Verba Statuti Neapolitani de Titulorum abusu, *Glof. 1. Procem. num. 3. fol. 8.*
- Verbum, *Nuestro*, in plurali significatu demonstratiuum Maiestatis, & priuatiuum Regij culminis, *Glof. 55. num. 21. & 22. folio 540.*

INDEX RERVM.

- Vestibus Aulæis ornabantur pauimenta Palatiorum, *Glof. 33. §. 4. n. 48. fol. 368.*
- Vexillum Constantino Crux, *Glof. 54. n. 8. fol. 529.*
- Vexillum Regum Hispanorū Crux, *dict. Glof. 54. num. 7. fol. 529.*
- Vicecomitalis honor habetur Dignitas Regalis, *Gl. 45. n. 1. fol. 460.*
- Vice-Reges, si Præsidum loco habentur, decorandos esse honore *De Señoria, Glof. 39. n. 7. fol. 398.*
- Vice-Regis Officium idem, quod Præsidum Prouinciarū, seu Proconsulum, *Glof. 39. num. 1. & 2. fol. 398.*
- Vindicta publica anteponenda omni rei, *Glof. 40. num. 70. fol. 420.*
- Vir, & vxor ex vnitatem Maritali inseparabiles sunt, *Glof. 33. §. 4. num. 2. & 3. fol. 364.*
- Vir iustus, & iusta vxor dicebantur contractis nuptijs per coemptionem, *Glof. 50. n. 58. fol. 490.*
- Vir mortua vxore, an gaudeat honore, ac præeminentia competenti ratione Dignitatis vxoris, *Glof. 51. num. 4. fol. 498. Doctores referuntur tenentes, illa mortua extingui Dignitatem Viri, n. 5.*
- Vir nubens mulieri Dignitatem Ducatus, aut Comitatus habenti, efficitur Dux, Comes, aut Marchio, *Glof. 51. n. 2. fol. 497.*
- Virga Magistratus, vulgò *Vara*, an submittenda Legatis, & Dignitatibus? *Quod non, Glof. 29. n. 54. & 55. fol. 263.*
- Virga necessaria ad manifestationem Potestatis, & iurisdictionis, *Glof. 29. n. 77. fol. 266.*
- Virga nunquam submittenda ex *Bobadilla*, *ibid. n. 92. fol. 268.*
- Virga nunquam submittenda, nec deponenda, *dict. Glof. 29. n. 65. fol. 265. & n. 76. fol. 266.*
- Virga Sceptrum Regiū, refert, *ibid. num. 62. fol. 264.*
- Virga submittitur in Territorio alieno, *Glof. 29. n. 73. fol. 266.*
- Virga tangere Lictores forēs domus exercitium, actusque Potestatis, ac iurisdictionis fuit inter Romanos, *dict. Glof. 29. n. 85. fol. 267.*
- Virgam submittere subiectionis signum, *ibid. n. 66. & 63. fol. 265.*
- Virtus ipsa sibi est Titulus honoris, *Glof. 4. n. 3. fol. 51.*
- Voces adulantium non inducunt ad Maiestatem, *Glof. 9. n. 47. fol. 90.*
- Voces designationes sunt affectus animorum, *Glof. 9. n. 47. fol. 90.*
- Vox designatiua subiectionis necessaria inter Dominum, & Vassalorum non invenitur, *Glof. 9. n. 46. fol. 90.*
- Vusufructu fundi ad Maritum pertinente in dotē dato, si solvatur Matrimonium, & si eo durante consolidatur, denuò cōstituitur in fauorem vxoris, vt remaneat radix dotis, *Glof. 52. n. 34. fol. 509.*
- Vusufructu in dotem dato an fructus sint absolutè Mariti, vel augeant dotem, taliter, vt in casu restitutionis competant vxori, vel hæredibus, *Glof. 52. n. 21. fol. 507. Doctores scribentes referuntur, n. 22.*
- Vusufructu in dotē dato cauebit Maritus soluto Matrimonio, passurum se vxorē vti, & frui illo, *ibid. n. 35. fol. 509.*
- Vusufructu in dotem dato in fundo, cuius proprietates competunt vxori, soluto Matrimonio remanet radix per consolidationē, *dict. Glof. 52. n. 36. fol. 509.*
- Vusufructuario fructuaria in re competunt actiones actiuæ, & passiuæ, *Glof. 50. n. 84. fol. 493.*
- Vtilitas publica adest in punitioe delictorum, *Glof. 17. num. 40. fol. 160.*
- Vvandali, sub Theodosio iuniore Hispanias occuparunt, *Glof. 39. num. 55. fol. 405.*
- Vxor, & vir inseparabiles sunt, *Glof. 12. n. 3. fol. 106.*
- Vxor est sub Potestate viri, *Glof. 52. n. 2. fol. 504.*

INDEX RERVM.

- Vxor ornatur honoribus viri, siue publicis, siue priuatis, *Glof. 33. §. 4. n. 2. & 3. fol. 364.*
- Vxor Regis decoranda iisdem honoribus, quibus Rex, *Glof. 10. n. 3. fol. 92.*
- Vxor socia Mariti in Sacris, & Humanis, *Glof. 50. num. 73. fol. 487.*
- Vxor vnita viro, ab illo recepit fortem ex iure, More Gentium, & Naturali, *Glof. 50. num. 34. 35. & 36. fol. 487.*
- Vxores Regū apud Ægyptios Maiori decorabantur honore, quam Reges, *Glof. 12. n. 5. fol. 106.*
- Vxoribus Nobilium concessi honores in omnibus, quibus decorantur, *Glof. 33. §. 4. num. 16. fol. 265.*
- Vxor honor redundat in gloriam viri, *Glof. 12. n. 6. fol. 106.*
- Vxoris morte cessant iura competentia viro ex vi Matrimonij in bonis vxoris, *Glof. 51. num. 6. & 11. fol. 498.*

FIN DE LOS INDICES DE
este Libro.

Vxor & Regu apud Aegyptios M. 1.
Vxor decessantur bono & pum
Reges, Glof. 1. 2. n. 2. fol. 106.
Vxoribus Nobilium concessi ho-
nora in omnibus, quibus loco-
tantur, Glof. 3. 2. 4. num. 1. fol.
267. fol. 7. num. 4. fol. 271.
Vxor honor redunt in gloriam
Vxoribus, 2. n. 6. fol. 106.
Vxoribus cessant iura compe-
tentia vxo ex vi Matrimonij in
bonis vxoris, Glof. 1. 1. num. 6. &
2. n. 1. fol. 108. num. 1. 2. n. 1. 2. n. 1.
Prelidum Provincia, seu Pro-
curator, Glof. 1. 1. num. 1. & 2.
fol. 108.

FIN DE LOS INDICES DE

Vir, & mulier, Glof. 1. 1. num. 1. & 2. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir mortua vxore, an gaudet ho-
nore, ac preeminencia competen-
tatione Dignitatis vxoris, Glof.
1. 1. num. 1. fol. 108. Doctores re-
feruntur tenentes, illi mortua
caruigi Dignitatem Viri, n. 2.

Vir natus sub Digni Dignitatem
caru, aut Comitatus habenti, et
natus Dux, Comes, aut Marchio,
Glof. 1. 1. num. 1. fol. 108.

Vir Magistrate, vulgo Pater
familiam Legatis, & Dignita-
tibus, Quod non, Glof. 1. 1. n. 1. 2. n. 1.
fol. 108.

Vir necessaria ad manifestationem
Potestatis, & iurisdictionis, Glof.
1. 1. num. 1. fol. 108.

Vir nunquam submitenda ex ho-
nori, Glof. 1. 1. num. 1. fol. 108.

Vir nunquam submitenda, nec de-
cessant, Glof. 1. 1. n. 1. 2. n. 1. fol.
108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vxor ornata honoribus viri, hinc
gultibus, hinc pueris, Glof. 3.
2. 4. n. 1. 2. n. 1. fol. 108.

Vxor Regis decoranda, hinc ho-
noribus, quibus Rex, Glof. 1. 1. n. 1. 2. n. 1.
fol. 108.

Vxor locum Mariti in successu, &
Humanis, Glof. 1. 1. num. 1. fol.
108.

Vxor vna vita, ab illo recipit for-
mam ex iure, & iure continentur, &
Naturali, Glof. 1. 1. num. 1. 2. n. 1. &
3. n. 1. fol. 108.

Vxor, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vxor, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

FIN DE LOS INDICES DE

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

Vir, & mulier, & sustinet
contractus nuptijs per coemptio-
nem, Glof. 1. 1. n. 1. fol. 108.

esse libro.

